Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma Tuuyewari

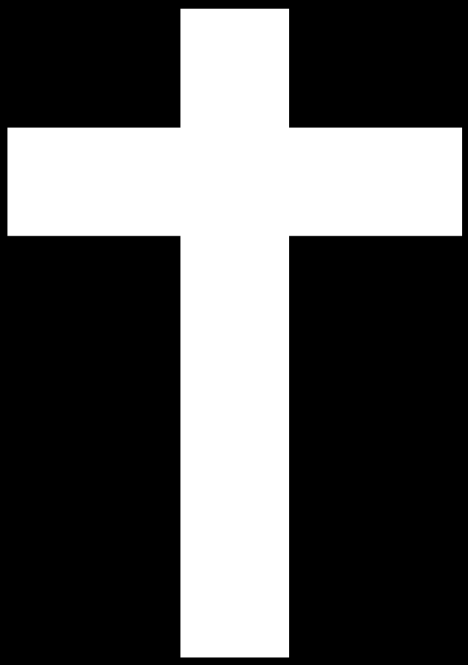

Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma Tuuyewari New Testament

Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma Tuuyewari

Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma Tuuyewari New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huarijio

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
c8002ff9-eafc-5d29-b2c7-a847cdca6c74

Contents

Maateo Iyoteria 1
Marako Iyoteria 77
Ruuka Iyoteria 124
Waani Iyoteria 202
Eesusi Ajawariae Nokitiame 259
Rooma 331
1 Koorintio 363
2 Koorintio Iyojurawa 394
Karata Iyotepawa 414
Eejesio Iyotepawa 426
Eeripo Iyotepawa 439
Koorosa Iyotepawa 448
1 Tesaronika Iyojurawa 456
2 Tesaronika Iyojurawa 463
1 Timoteo Iyotepawa 467
2 Timoteo Iyotepawa 477
Tiito Iyotepawa 485
Iremoni Iyotepawa 490
Eureo Iyojura 492
Saantiao Iyojura 519
1 Peero Iyojura 528
2 Peero Iyojura 539
1 Waani Iyoteria 545
2 Waani Iyoteria 554
3 Waani Iyoteria 556
Uurasi Iyojura 558
Waani Tetewiteria Eesusie 561

Riosi Kaaweruma Tuuyewari
Maateo
Iyoteria

Eesusi Riosie Weratiame tetejimarisiria, ehkoriami Auranisi o'inia (Ruuka 3:23-38)

1 Kúíraa. Neee Maateo tewaniamea, piiripi puuu Eesusi Riosie Weratiamee weratiamepua tiame, oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawaria ahjama. I'wa iyotemane Eesusi Riosie Weratiameo, aatana ehkoriami tetejimarisichi o'inia eenamekopua, aatia tiiachipa puuua Auranitaru tetejimarikopua Raawitaru tiame, ehkoriami mochiriame ti'tijoerichiopua. O'inemane i'ka iyosi aamowichio.
2 Ehkoriami Aurania Ihsa noonora eneriaipua; Ihsaa, Aakowo noonora; Aakowoa, Uura noonora enerepua poponirama.
3 Uuraa, Paaresi noonora enerepua Saara tiame. Yeeyera ihji ooka tatanao, Taamara tewaniame enerepua; Paaresia, Ehroni noonora enerepua; Ihji Ehronia, Aarami noonora enerepua;
4 Aaramia, Aaminawa noonora enerepua; ihji Aaminawaa, Naasoni noonora enerepua; Naasonia, Saromoni noonora enerepua;
5 Saromonia, Wooosi noonora enerepua, yeeyeraa Raaja tewaniame. Ihji Wooosi tewaniamea, Ooweri noonora enerepua, yeeyeraa Ruuti tewaniame; Ooweria, Isai noonora enerepua;
6 Ihji Isai tewaniamea, Raawi noonora enerepua, yawichi enekame; puuu yawichi Raawia, Saromoni noonora enerepua, ihji Saromoni yeeyeraa, Uuria uupira enekame;
7 Saromonia, Roowoami noonora enerepua; Roowoamia, Aawiasi noonora enerepua; Aawiasia, Aasa noonora enerepua;
8 Aasa tewaniamea, Osaja noonora enerepua; Osajaa, Oorami noonora enerepua; Ooramia, Uusia noonora enerepua;
9 Uusiaa, Ootami noonora enerepua; Ootamia, Aakasi noonora enerepua; Aakasia, Esekia tewaniame noonora enerepua.
10 Esekiaa, Manase noonora enerepua; Manasea, Aamoni noonora enerepua; Aamonia, Oosia noonora enerepua;
11 Oosiaa, Eekonia noonora enerepua poponirama, isaeri ti'tijoeri Wawironia i'tonioiopua, chapisa i'totiame tiame.
12 Neipa Wawironia e'enatioio, Eekoniaa, Saratieri noonora enerepua; Saratieria, Soorowaweri noonora enerepua.
13 Soorowaweria, Aawiu noonora enerepua; Aawiu tewaniamea, Eriakími noonora enerepua; Eriakímia, Aasori noonora enerepua.
14 Aasoria, Sooroki noonora enerepua; Soorokia, Aakimi noonora enerepua; Aakimia, Eeriuu noonora enerepua.
15 Eeriuu tewaniamea, Riasari noonora enerepua; Riasaria, Maatani noonora enerepua; Maatania, Aakowo noonora enerepua;
16 Aakowoa, Oose noonora enerepua, Maaria kuunara enekame, Eesusi yeeyera. Ihji Eesusipu puuua taamoo, Riosie Weratiameko tuuyaa.
17 Ihji tetejimarira muuwekamea, oosa mariki aampa naao sesenerichi u'matokamepua, ahkasi Auranitaru o'iniao, Raawitarusiopua; Raawitaru o'iniaoi, wa'achi kehki seseneri u'matorepua, ahkasi Wawironia taawechiopua, i'isaeri ti'tijoerio Wawironia i'totioiopua; Wawironia o'iniao, wa'achi kehki seseneri u'matorepua, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame naawariachisiopua tiame.

Apoe Eesusi naawariachi simiyame nayewaniame
(Ruuka 2:1-7)

18 Ehpeo neeea, Eesusi naawariachi simiyame aamo nayewemania, achini teererioopua i'wa weeechio. Ihji Eesusi yeeyera Oose ahjama neewimerioio, Riosi utewarie peteterepatetiamepua.
19 Ihji Oose Maaria ahjama neewimeriaa, ki se'wika kaawerumakapaopua, ki suuwe erapatenariapaopua Maariao, ki aawata nane'rejererepua achini teeka peteterepariaopua pu'kao. Pukaepa ihchi poanatamo o'rariaipua, apoeche nane'reka.
20 Nape i'ka Oose wa'a e'raka oiyoio Riosi ku'iwaria, kochirewachi chaanerepua pu'kao:
—Ooséee, Raawi tetejimarichi eename, ka'te suuwe eramitia muuua, Maaria ahjama neewikao. Ihji Maaria peteteparіaa, Riosi Riosiwarie wa'a e'rariae iikamepua.
21 Pukaepa muuua i'ka Maaria sausoopua, i'ka temari naawakameo, Eesusi tewameri eemea ti'tijoeo ooweruopua tiameo, tatakoritiamewichio kokosapuame, newipatemerikoopua.
22 Yooma ihji wa'a ikipuamea, ehkoriami o'inia Riosi cheeriapua, ahpo nayewaturachiopua, eee cheeriaeopua:
23 Weemera kutewea, peteterepameripua;
ihji peteterepasaapua, temari saumeripua.
Ihji temaria, Emanuéri teewapuamepua.
Ihji Emanuéri chaniwamea: Riosia taamo ahjamapua, cheeka chaniwamepua.
24 Wa'a chaanetiapa Oosea Riosi ku'iwarieo, pusasaapa, yooma wa'a teetorepua waikao, ahkasi Maaria ahjama ahpo neewiachisi. Oosea neewirepua neewiao Maaria ahjamao,
25 nape ki noonoterepua pehjio ahpo uupichitiao, ahkasi neipami sauria yachapachisiopua. Waikaopua i'ka kuita naawasoopua Oosea, Eesusi teewarepua pu'kao.

2

Cherayachitepa e'name, te'ta pepeniwari machiyame ti'tijoe

1 Uurea weeechio, Eesusi Weereni mochiwachi naaoiopua, Eerore yawichi eneriaipua wa'ao waikamio. Waika taawechiamio, wa'a Eerusareni e'enarepua ookapi ti'tijoe cherayachitepa e'ename. Ihji ti'tijoea, te'ta machiwari pepeniame enerepua, itapiti so'porichi simiyame tísia i'yesika mochitoriame.
2 Ihjia wa'a mochiwachi e'enakao iinatukesirepua ti'tijoerio, chaachapaka:
—¿Akatia naawariarepua kohja, Uurio yawichiwara enemeri? Teemea so'porichitia tajayame ne'netoka e'enakame teemea, cherayachisi o'iniaopua, ahkasi pu'ka so'porika tiiame kahtiachisi, i'wa kohja naawamiachiopua. Pukaepa i'wa e'nakame teemea iyorimia te'teretoapu teemea pu'ka kuitao, ahka naawariachio.
3 Waikao Eerore yawichia wa'a chaachapo tuuwame inamukapaopua mehka e'enakameo, wekana eraparepua kiisi kaawe e'rakao, muuwaeme Eeroreka erakoameai Eerusareni mochiwachio, wa'achi erakorepua tiame Eerorechitiao.
4 Wa'a erapakaopua Eerore yawichia, ahpo kahtiachi napawinasaapua, te'ta isaeri ne'neseriosio, pariseroopua tiame napawinurasaopua, cheeka iinatukerepua pu'kao:
—¿Akatia naawameri ohjoarepu Riosie Weratiamea?
5 Waikao ne'neseriosi pa'pamiratuamea chaachaparepua:
—Uurea weeechi naawameripua Weereni mochiwachi; wa'a cheeka nayewame Ehkoriami Iyoteria, Riosi nayewatura chaachapariaa.
6 I'ka eee chaachapaka:
Muuu Weereni mochiwachio, epeche nu'utirakaimua Uura weeechio ki wahjachi te'ta mochiwarichitiaopua,

wa'a aamo mochiwachio wa'a naawamerikaitepua piiripi tijoe, epeche te'ta weruma tiiaemeopua ki aaatachitia,
aaata puuua te'ta yawichi enemeriapua,
yooma no'o ijinuwachio, isaeri ti'tijoechio.
7 Wa'a chaachapatiame nane'resaapaopua Eerorea, ihchi paaesapa pu'ka cherayachi e'enakameo, pu'ka iinatukeka nane'rerepua, achinitio o'inia machenariopua so'porio, cherayachi so'pori naaniatiwariopua.
8 Wa'a ikisaopua Eerorea, Weereni siimpanurerepua waikao, chaanesa:
—Yooma aamo ye'kachisi i'yapuapua pu'kao, pu'ka kuita naawariachiopua. Tewisaapa eemea, no'o tuuyepuapua, wa'achi siminariame neeeai, ahjachi paparawemia.
9 Waikao cherayachitepa e'enakamea, Eerore cheeria inatatosika siimparepua. Waikao puuu so'pori cherayachisi o'inia tetewitoka na'naritosi e'enariaa, pu'ka wa'api so'pori ne'netosirepua Weereni ajasipuawichiopua. Waikaopua pu'ka so'pori na'naritokao, pu'ka kuita naawakame ta'perachi tahjepaka yasipakopaopua wa'asi, teewerepua ahpo wa'ami siimpao.
10 Waikaopua cherayachitepa e'enakamea, tísia kaawe erakorepua, kuita naawakame ohjirachi ajasitiopao.
11 Waikao wa'a karichi muisaopua yooreminao, wa'a kahtiame tetewarepua kuitao, ahpo yeeye Maaria tewaniame ahjama. Waikao cherayachitepa e'enakamea, chopokorieka ajapaka ki nu'uti iyorirepua pu'kao. Wa'a ikisaopua ahpo u'paria kaaja wahjonasaopua wa'a manitoame puuyanasaopua, Eesusi kuita ihkokerepua, itapiti tísia nateyáme, naatichitia: apoche o'ro, cho'imori, peeniajuri miira tiamé.
12 Waikao i'ka nonoraka nokisinioiopua, Riosi ku'iwaria kochirewachi nayewerepua pu'kao, eee chaaneka:
—Ka'te uumatomitia eemea Eerore kahtiachiamio, pirenachi poowechiami uumitia ohso kaawe.
Pukaepa puuua, piirechi pooechiami uumatorepua nonorakao.

Eejito weeechi ujumaniame Oosee

13 Wa'a ikisaopua Riosi ku'iwaria, pu'ka te'ta ma'machiwari nonowasoopua, Oosepechi nayewerepua kochirewachio, puuua Ooseo chaanerepua:
—¡Yaapi ihtakosa Ooséee! Ikanati werisika ujumamitiapua Eejito, wa'a i'toka ichipupamitiapua pu'ka kuitao yeeyera tiame. Wa'a ikisaapua, wa'a mochipuapua ku'itapi, ahkasi aamo no'o chaaniachisi eenechi, ahka aamo uumpamiachio. I'ka aamo chaanenania neeea, Eeroreo amori i'yasiamekopua pu'ka kuitao merinareka.
14 Waikao Oosea pu'ka tukawarichi wa'api machenarepua Eejitomio, pu'ka weeechi ichipupamiaopua kuita i'tokaopua tiame, yeeyerama.
15 Wa'a Eejitoo wa'a mochirepua ahkasi Eerore mukuyachisi. Ihji wa'a ikitiame ikitiamea, Riosi cheeria pichiwa machenaka teerere puuua, ehkoriami ahpo nayewaturachi cheeria. Apoe taamo Noono Paamiraa ehkoriamio, cheeriaipua: “Eejito o'inia paaenania no'o Taanao.”

Eerore yawichia, kukuchi ko'inurena

16 Eerorea cherayachitepa e'enakameo tísia ahpo wisikuerioopua, tísia nekarepua waikao. Wa'a iikapa puuua yooma kukuchi ooka paamuameopua waanami, ko'inurerepua, yooma Weereni na'nawakameopua, wa'a norikame mochiwachiopua tiame, yooma pu'ka so'pori machenariachisi na'nawakameopua kukuchi, cherayachitepa e'enakame chaachapariaopua waika taawechi naawamio tuuka.
17 Ihji kukuchi ko'itiameai, Riosi chaaneriachitia ikitiamepua tiame, ehkoriami Eremia nayewariachitia, i'ka cheeriachitiao:

18 Wahka Raama tewaniachi roomosachio,
aaata oowitime ki teesa kokosa e'raka naarachani,
tísia yuuwesika.
Ihji aaata naarachaniamea,
Raakeri tewaniamepua ahpo tatanawichio tísia naarame.
Ihjia kiisi teewenariame puuua naarakao,
ki nu'uti kaawe erapateniai, ahpo tatana kiterepatekapa.
19 Neipa Eerore mukisoopua, Eejito kahtioiopua Ooseo pehjio, Riosi ku'iwaria eenechi nayewerepua Ooseo, kochirewachi. Puuua kochirewachio, chaanerepua:
20 —Ehpeomua Oose, werisika Isaeri weeechi no'ramitiapua, puuua aamo taana merinariameapa, mukukamekopua wa'asio.
21 Waikao Oosea wa'a simirepua waikao, pu'ka kuita i'toka yeeyera tiame, Isaeri weeechi.
22 Nape Oosea Uurea weeechio, Arakerao tewaniame Eerore taanara yawichiko tuuopa wa'ao waikao, majawerepua pu'kaoiopua pehjio, wa'a ahpo ohjoremiaopua. Waikao Oosea eenechi kochirewachi tuuyetiapao Riosi ku'iwarieo, wa'ao ki kaawe teeremerikoopua wa'ao; ohso kaawe Arirea weeechikamera akiparepua no'rakao.
23 Waikaopua Arirea weeechi enasaopua, Nasare mochiwachi yasarepua waikao ohjoekao. Wa'a iika ihjia, ehkoriami Riosi nayewatura chaachapariachitia iintorepua. Ihjia eee chaachapariaipua: “Puuu Riosie Weratiame enameria, Nasare tijoe tewapuamepua.”

3

Waani Paatoamea kuhsitere yasaria
(Marako 1:1-18; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

1 Pu'ka taawechiami Eesusi Nasare mochiwachi ohjoekoiopua, Waani ti'tijoeri Paatoamea Uurea weeechiami yaajatoriaipua, ki tijoeekachi. Wa'ami yasaka tuuwicharepua ti'tijoerio, Riosi tuuyewarichi simiyame.
2 Ihji Waania ti'tijoeri sisinawekao, eee cheerepua:
—¡Yooma toaka mochitopuapua aamo ki ka'karuma yooraka mochikao, puuu aamo ki ka'karuma yoora cheriwemerio, ki mehka kahtioi tiiopua pu'kaopua wa'asi! Puuu Apoe aamo cheriwemeria, Apoe ihsimeripua aamo wahjonekao, ahpo ye'karichi muimichioo, ahpokamera ahjama teerepuawichiopua taamoo.
3 Waania wa'a cheeka nayewerepua wa'a chiiamekopa Ehkoriami Iyoterichiopua Isaiao, puuua eee cheeriaipua:
Wahka mehka ki tijoeekachi siinachani aaata, puuua cheechaniamepua:
“Eeme ti'tijoea ooweru tiamea Riosiwichioo,
aamo iikachi wahjonamitia pooe;
nape te'ta pichiwa cheeka,
kiisiki kihta a'chi tiame inasokaopua amochio,
itapiti a'chi tiameopua ki kaawerumao.”
4 Ihji Waani wisachucharaa, tumusari animari kuuparae netetiame eneriamepua; ihji wahsipuraraa, wi'chie netetiame eneriamepua. Ihji koayaa ohchi koaka yayasariamepua, se'ma se'ori kuhsitere iintuame tiame.
5 Eerusareni mochikame ti'tijoea, yooma Uurea weeechiami mochikameopua tiameo, Oorani akichiko ohjoemeapua tiame, Waani kahtiachi eejenapariaipua Waani keepumia.
6 Ihji Waania wa'a enapasoopua ahpo kahtiachi, i'kao ahpo tatakoriwa toimo erapasoopua Riosichi tuuka, Waania paapatosiriaipua pu'kao Oorani akichi, kaaweruma enepanariameopua taamo Noono Riosichio.

7 Nape seenepi simikameo Waania ki ookapi e'nariopa nanaarame ahpo paatoachio,
parisero ti'tijoeo, saruseo ti'tijoeopua tiameo, chaanekapua pu'kao:
—¡Eeme sayawe ti'tijoeri, itapiti ki ka'karuma masitiame, ¿ihtana yoramia e'enaka
eemea i'wao, ti'tijoeri ahpo tatakori ma'chitachio Riosíchio, ahpo paatoka toimo tu-
uwachiopua tatakoririao? ¿Aatana aamo chaaneka aamoo, aamo newipamerikoopua
Riosi kokosarichio, aamoo kiisi kaawe nokayameo?
8 Toipuapua pahchao aamo tatakorika mochikao, nape pichiwa toinarekaopua
aamoo kiisi kaawe aamo nokayao.
9 Ki oowera aamo Aurani ojochiwarako erapuapua, aamokamera te'ta ka'karumako
erakokaopua Riosichio. Aamoka te'tiame ojochiwa nakiyame enesaa Riosia, i'ka tehte
i'wa maaniameoi Aurani tetejimara enepatemiipua.
10 Riosi kokosari tepuraraapa, nawachi meteka tehpunamerapua wa'asi yooma ki
ka'karuma taakiameopua Riosiwichioo. Yooma aaata ki ka'karuma taakiameopua
Riosiwichioo, na'ichi ipaka kosimerapua pu'kao.
11 Neeea yooma ahpo tatakoriwa toinariameo, neeroie paatoamepua paatoao, nape
neipa eenamea ahpo Riosiwarie paatomeripua iikachio, neeea pu'kawichioo kihta
nateyamepua. Puuu Apoe neipa eename paatoaa, te'ta piipari paatowa enemeripua;
na'ie kosoka piipatiamechitiapua tatakorio. Pu'kao neeea kihta nateyamenia
pukachio, pu'ka kaakaraoinia ki nateyamenia no'o na'sonemiao.
12 Puuu Apoe Paamiraraa wa'asi, ahpo sekachi makotoamepua wa'asi ahjae
kasarapupuameopua tiirikoo. Kasarapusaapua tiirikoo katewemeripua pu'kao; nape
pu'ka tiiriko moowaraopua na'ichi ipaka tajenatemeripua kosoka. Puuu ti'tijoeri ki
ka'karuma ihpapapuachio, kiisi choipame na'ichi ihpapapuamepua.

Eesusi paatorewa
(Marako 1:9-11; Ruuka 3:21-22)

13 Senepi simikame Waanio paatoka ihsioio Oorani akichio, wa'achi eenariai
Eesusiai Arirea o'iniaopua, ahpo paatopuawichioopua.
14 Nape Waania Eesusio ki paatonariaipua pu'kao, ki nu'uti tiiamekopa Eesusio
apochio. Pukaepa chaanekaipua Eesusio:
—¿Nape neee? Muuukamera no'o paatometepua. ¿Aatia neeekamera aamo
paatotapua?
15 Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Eje'e, wa'atepua tiiao, nape wa'atioi no'o paatopuapua, ti'tijoerio
nane'remichiopua Riosie no'o weraniamekopua.
16 Eesusio paatotiache neerochi machenoiopua, te'pa tewekachio wahjoame tete-
witiapua. Wa'a o'inia kooroka tiame tekikao, Eesusichi yasipakapua. Pu'kao, yooma
teeme wa'a nokayame tetewikapua.
17 Pu'ka Eesusichi yasipasoopua tewekachi o'iniao, chiiame inamuretiapua
tewekachi o'iniao:
—Ihjipu no'o Taanaa, puuu te'ta no'o nakiyaa. Ihji puuua, te'ta tísia no'o kaawe
e'riapua.

4

Aatia iintota Eesusi ne'newa
(Marako 1:12-13; Ruuka 4:1-13)

1 Riosi Riosiwari wa'a iintosaapua Eesusichio, mehka i'torepua ki tijoeekachi. Eesusi
wa'a kahtioiopua ki tijoeekachio riaorósia, Eesusio aatia iintotarepua pu'kao.
2 Wa'a ki tijoeekachio Eesusia, ooka weerewa taawe yasarepua wa'ao, ooka
weerewa tukawari tiame, kiisi koaka. Wa'a yasakaopua tísiwa toore aiwarepua.

3 Wa'a tiiopa Eesusio tísia chorowakao, riaorósia, kiisi kaawe iintotenariapapua
Eesusio, chaanerepua:
—Pichiwa Riosi Taanara enesaamua, paani enepatepuapua i'ka tehteo, ko'kopuapua
ihsisa.
4 Wa'a chiiopa riaorósio Eesusia, chaanerepua:
—Riosi Ehkoriami Iyoterichi chiiaa, chiiamepua: “Ki kooameche koaka ahjame
ti'tijoeria, Riosi chiiacheeoiopua yoorekao, ahjaniamepua.”
5 Ehjepamio riaorósia Eerusareni u'parepua Eesusio, Eerusarenio Piipari Mochi-
wari teewataniachi upasaoi tiopachio, epeche te'pa weeriame tiopachi moena-
pusaopua,
6 chaanerepua wa'a weerakao:
—Pichiwa Riosi Taanara enesaa,
aamo ihpaomua wa'atipoo,
Riosia ahpo ku'iwarieo,
aamo ku'ipameripua ka'chi ikimichioo
—wa'a chiiamepua Riosi Ehkoriami Iyoterichio. Puuu wa'api Iyoteria chiiamepua
tiameo:
Riosia, ahpo ku'iwarie aamo panitomapua,
ki wichipamichiopua pooechi motochikao.
7 Eesusia nehjiarepua pu'kao:
—Nape Ehkoriami Iyoterichio chaanipua tiameo: “Aamo Riosiwao, ka'te aatiata-
mua utewarirao.”
8 Neipa wa'asiopua riaorósia, kai waapi weeriamechi kawijampa i'torepua Eesusio,
wa'a werakaopua yomatiame ma'chiachiopua weeechi yawichiwachiamio,
9 chaanerepua ne'netekao:
—Nee. Yooma i'ka ye'kari aamo tetewao, yooma aamowichio teerepamania pu'kao,
no'okamera yooresoopua chopokorieka.
10 Nape Eesusia wa'a chiiopa Satanasio, chaanerepua:
—Se'wisa muuua noochio. Mehka akipaka muuua ki noochi. Kiisi ahjachi chi-
iamemua, oowera tísia se'wi chiiamemua. Riosi Iyoteri chiia eeekamera chiiamepua:
“Muuua aamo Riosikamera iyorimitiapua, Apoe aamo Paamirakamera. Pu'kakamera
yorakeka yasitopuapua kiisi teesaoi se'wika.”
11 Wa'a chaanetiapa riaorósia, toarepua waikao. Eesusi toisoopua riaorósio, Riosi
ku'iwaripechi wa'a e'enarepua, Eesusi itapiti ku'ipuame nakisoo ku'ipamia.

Eesusia ahpo tehkiwa o'inenapua, Arirea weeechi
(Marako 1:14-15; Ruuka 4:14-15)

12 Eesusia Waani karichi yachatiame inamukaopua, Arirea weeechi no'rariapua
eenechi, Nasare mochiwachi.
13 Nape wa'a Nasare mochiwachio ki itipirepua wa'ao, ohso kaawe Kapenaukamera
akipariapua, ohjoremia. Kapenau tewaniachio, kawiyamina Arirea weruma neeroi
maaniachi suuwerachi enerepua, Sauroni tetejimara weewarachi enerepua, Nehtari
tetejimara weewarachi tiame.
14 Wa'a iintotiamea Eesusieo, Isaia iyoteriaa tísia pichiwa machenarepua, puuu
cheeriaopua tiame:
15 Wa'a Sauroni tetejimari weewarachio Nehtari tetejimari weewarachi tiameo,
Oorani akichi o'inia ahkasi kawiyamina Arirea pa'we suuwerachisi enerepua.
16 Wa'a mochikamea tísia tukapachi mochikme eneriaipua, ki nu'uti tukapachi ahpo
te'teriame:
nape aaata wa'a eenakaopua taajenachi te'terepaterepua, kaaweruma uutapachi
iintaparepua iikachio.
Puuua wa'a te'terekao wahjiparichi mochikame eneriaipua ahjaio.

Nape aaata apochi eenakopaopua, ma'chireparepua ahpochi iikachio.
Ihji aaataa, Eesusi wa'a iintoriaa nayewamepua, Isaia ehkoriami cheeria ahpo iyoterichi.
17 Eesusia wa'a o'inia o'inesirepua Riosi kaaweruma tuuyewari chiia nayewa-
tusikao. Puuua eee cheeka nayewesirepua ti'tijoeriopua ooweruriopua tiame:
—Yooma toaka mochitopuapua aamo kiisi ka'karuma nokayao; ohso kaawe eemea,
Riosi kaaweruma chiiakamera na'naritopuapua, puuu Riosi ye'karichi muijerameo,
aamo ohjoekachi eenariamekopua wa'asi.

Eesusi naao so'chi chapiyame paajuteria
(Marako 1:16-20; Ruuka 5:1-11)

18 Piie taawechi Arirea pa'wesuweko ihtoai Eesusia, ooka aaata ahpo poponieme
tewarepua sochichaira neerochi ihpapame, puuua so'chi chapiwa tekipaname
eneriaipua. Piiripi puuua Siimoni Peero tewaniame enerepua, piirea Anteresi, wa'api
puuu poonira.
19 Eesusia wa'a tetewakapao, pu'kao chaanerepua:
—¡Nahpe no'o ahjama, ti'tijoeri Riosichi paajutiame enetai, Riosiwichio so'chi
upapamechitia!
20 Wa'a chaanetiapa puuua ikanati toisapua ahpo sochichaira, ahjama siimparepua.
21 Epeche waanakoopua tiameo, piirechi ooka tewarepua ahpo poponieme. Piiripi
puuua Saantiao tewaniame enerepua, piirea Waani. Ihji ookaa Sewereo tatanara
enerepua, ahpo noonoma nokayame so'chi ikuchaira koyacheka, pawekakerachi
mochika. Pu'ka wa'a tewakapaopua Eesusia, paajutesirepua tiameo, ahpo ahjama
ohjomichiopua.
22 Ihjia paajutetiaapa ikanati ahjama siimpariapua tiameo, wa'api pawekakerachi
toisaopua ahpo noonoo.

Eesusi ki ookapi ti'tijoeri masiteria
(Ruuka 6:17-19)

23 Wa'a inisikaopua Eesusia, yooma Arirea mochiwachiami ohjotiapua isaeri
ka'karichiami napawiwachi, masitekaopua, Riosi chiia ka'karuma tuuyewari, tuuye-
sika, Riosi ye'kariwachi simiyame nayewesikapua wa'ao. Yooma wa'amiopua, yooma
ihta kokorewa yachapatesikapua tiame.
24 Wa'a inisiame inamukapaopua yooma ihta kokorewa yachapatekao, muuwaeme
Nehtari weeechiamio, yomachi Siiria weeechiamiopua tiameo ti'tijoeri, wa'a
e'enariapua yooma ihta kokoriame u'yepakaopua. Puuu muuwaeme kokoriame
u'yepatiamea ti'tijoe ooweru tiame, reemo yahchame eneriapua, epiresi ko'koame
te'teriame tiame, tu'tuikame kokoriame, ro'roji kokoriame, chookopakame kokoriame
tiame. Yooma i'ka ko'koameopua Eesusia, sautekapua.
25 Wa'a teetochaniopa Eesusio, muuwaeme Eesusichi papararіapua: Arirea
ohjoeme, Eerusareni ohjoeme, Uurea weeechi ohjoeme, Reekapori weeechi
mochikame, Oorani akichi cherayachimina ohjoeme tiame.

5

Eesusi roomosate, yasaka masitia

1 Seenepi simikame muuwaeme ti'tijoeri ahpo na'naritorioio Eesusia, teewi tekorata
yasipakapua masitemiao. Waikao wa'a yasipakopa Eesusio masitemiao, ti'tijoeri
pepenipanariamea Eesusi masitiao, waapi eenepakapua Eesusio.

Riosie tísia kaawe erakotewa tesiwa erakoamewichioo
(Ruuka 6:20-23)

2 Pu'ka muuwari waapi enepakoopa Eesusia, o'inekapua cheekao:

3 —Aaata Riosichi tuukame ahpo tatakorio, tísia kaawe yorapuamepua Riosieo,
cheriwepuamepua tatakoririao; puuu tatakori cheriwetiamea, iinuemeri puuua Riosi
ye'karichi muipuameopua.
4 ’Aaata tatakoririapa tísia yuuwesiameopua, tísia kaawe yorapuamepua Riosieo,
apoe Riosi iintomerikopua kaawe erapatekao, aaata pu'ka tatakoriria cheriwekaopua.
5 ’Tísia kaawe yorapuame Riosieopua tiameo, aaata ahpo iikachio tísia tesiwa e'raka
ahpo uuyamea Riosichio, wa'a te'tiamekapa Riosichiopua puuukamera muimerika-
papua Riosi ye'karichio, te'ta weemera weeeopua.
6 ’Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, chorowa e'rameapua Riosichio tísia paramua
e'rameapua tiameo, te'ta ahpo kaawe teeremiapa Riosichio; puuukamerakopua te'ta
ahpo ta'iria yasitemeria.
7 ’Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, aaata tísia kaawe tiiamea Riosichio, aaata
te'ta tesiwa e'reka tetewame aaatao, aaata tesiwa e'reka tetewachitia aaata, wa'achitia
tesiwa e'reka tetewipuamepua Riosieoi.
8 ’Tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, te'ta piipatetiamea iikachi Riosi Riosiwarieo,
puuukamerakapapua Riosichi ahpo ahjama tetewimeria.
9 ’Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, Riosichi ahpo katewekamea, ta'iria
mochipuawichio ku'ikamea, puuukamera Riosi tatanara tewapuamekapa.
10 ’Tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, Riosi nakiya yoorapa na'ara yoraniamea,
pu'kakamerawichiopu tewekachi ye'karia.
11 ’Tísia kaawe yorapuame Riosieopua na'ara chaaneniamea, aaata kihta yoorakai
wenejiniamea, no'okamera na'naritoapaopua.
12 Yooma wa'a ikiwa aiwamea no'owichioo, kaawe erakomitia eemea aamowichio
enemerikopa Riosi nuutiaopua tewekachio. Wa'achitia aiwateretiaipu ehkoriami
Riosiwichio na'nayewatukameai.

Oona wa'achitarichi nayewaniame
(Marako 9:50; Ruuka 14:34-35)

13 Piirechi taawechiamio Eesusia, oona wa'achitari nayewakapua waikao, eee
cheeka:
—Eemea oonaka teeremetepua, i'ka weeechi mochikameo ta'iretiame. Nape ki
oonachitia enesaa eemea, ka'chi iika ta'iretema eemea aaataoi, kihta oonaemekapa.
Ihta oona ki onachari enepakameapa, kihtawichio kaawe enepamepua, ipaniame
nahkipua kasarachio. Riosiai, aaata ki onacharipakamepua wa'asio, ipaka teteimapua
pu'kao.

Tajiwa te'terewachitia nayewaniame

14 Piirechi taawechiamio Eesusia, chaanekapua ti'tijoerio:
—Eemea tajayameka te'teremeripua, yooma ti'tijoea ooweru tiameai, i'ka weeechi
mochikamewichioo, ti'tijoechiopua ooweruchiopua tiame. Aamo i'ka weeechi tajayaa
kiisi noriwi teeremetepua, naapi tetewiwachiche teeremetepua, te'pa kawijampa
o'inia tahjiamechitia yomachi mochiwario, ki wahjika tajayame tetewiniachiche.
Wa'a te'tereka eemea, aaata te'pa kawijampa mochiwarika teeremeripua, ahkaoi
o'inia teteiwame.
15 Aamo kaaweruma nokaya tajayaa ma'chiachiche te'teremetepua, yooma ti'tijoee
tetewika mochipuawichiopua. Pukaepa itapiti tahjera uutapariai, aaataai ki noriwi
weeramepua pu'kao ki weeresi uutapamichioo. Ohso kaawe te'pa weramapua pu'kao
yooremina karichio, weeresi uutapamichiopua petechio.
16 Wa'achitia eemeai tahjerachitiao, yooma tetewachi tajitopuapua aamo
kaaweruma yoorao. Aamo wa'a te'teretosoo chaachapama ti'tijoeria, wa'a te'tiame
puuua ahpo Noono te'pa kahtiameo, iyorika mochitoapa.

Riosi nuurarichi simiyame yoorewa, Eesusi masitia

17 Tajayame te'terewa nayewaka kajusaapa Eesusia, cheekapua waikao:
—Ookapi aaata eeme i'isaeri pa'pamiratuamea, ehkoriami Moise nuurari Riosie kiaretia, no'o sa'runamio eenario tuuyamepua, pu'ka ehkoriami na'nayewatura masitiaopua tiameoi. Nape neeea ki wa'a iintomia eenakamenia, ohso kaawe neeea pu'ka Moise nuurario, te'ta utewatemia eenakamenia, ohsotia pu'ka ehkoriami Riosi na'nayewatura Riosie chaachapaka iyoteriaopua tiameo, te'ta pichiwatamia eenakamenia, pu'kakamera te'ta nateyameko tuumia.
18 Ihji no'o chiiaa kiisi wehchi wichimeripua. Yooma puuu Riosi iintomia ne'newaka chaachapatiamea, kiisi sewina chaachapapuamepua piiripi iyotichioi, piiripi chi'pichioiopua, ahkasi ki yooma ikiyachisiopua i'ka tuutiameo.
19 Pukaepa ki ahsieme e'waka mochikamea i'ka Moisetaru kiaretiaopua nuurari, wa'achitia ki ahsieme masitesaa teeme wahjachioi, kiisi iinuemeri teemea Riosi ye'karichi muipuameo. Nape yooma i'ka nuurari chiia ahsieme e'waka mochitokamea, ahsieme masitekamea tiame wahjachioi, muimeripua Riosichi ye'karichio.
20 Pukaepa aamo chaanenania, ki te'ta Riosi e'wiame enesoopua aamo iikachio, pa'pariserochitiaopua, iyoteri ti'tijoechitiaopua tiame, kiisi muimeri puuua Riosi ye'karichio.

Eesusia, nekarewachi simiyame nayewena.
(Ruuka 12:57-59)

21 Piirechi taawechiamio Eesusia ti'tijoerio, nekarewachi simiyame masitekapua, eee cheekao:
—Inamukame eemeapa aamo ki'yami mochiriame chaachapario: “Ka'te aaata merimitia muuua. Aaata merisaamua, saaemeriche muuua Riosi kokosario.”
22 Nape neeea aamo chaaniamepua, kiisi aaata me'yakaio, ooweraoi tísia aaata na'ara chaanekameai, kiisi kaawe iintokamekaitepua tiame. Aaata ki inatame teewakameai aaatao, apoe ahpo wa'api ki teesa Riosi kokosarichi ipayameaitepua, ahkasioi na'ichi ahpo ipaka kosopuame.
23 ’Wa'a tiiame inatatoame enesaamua Riosi iyoriwachi simiyaiopua itapiti oowewamiao, itapiti ki kaaweruma aamo iintoria inatepasaoimua aaatao, ohso kaawe ki asipuapua Riosi te'ta iyoriwachiopua, itapiti Riosiwichio oowewa i'toaiopua, Riosi tepawechi tooemiaiopua.
24 Ohso kaawe aamo ki kaawe iintoria aaatachio, aamo katewepuapua pahchao. Neipa aamo kaawe katewesaapua na'areriao, enapuapua waikao Riosi oowewa tooemiaopua.
25 ’Aaataoi aamo wenejisoopua karichi yachanarekao, ikanati katewepuapua ahjamao, ke'chu i'toniaipua peereichio. Wa'a peereichi upatiaapa muuua, karichiche yachapuame muuua yoorewa neesetoameeopua.
26 Wa'a pachatiaapa muuua pichiwa teeremerimua, ki ma'chipapuamemua ahkasi yoomá natetesa aamo koparoaniao. Wa'a tiachipa eemea aaatachi ki kaawe teeresaa, ikanati aamo kaawe erapateka katewepuapua ahjamao, ke'chu epeche aamo teerepoiopua.

Eesusi suweporichi simiyame masitia

27 Piie taawechio Eesusia, suweporichi simiyame masitekapua, eee cheeka:
—Inamukame eemea ki ehpesi o'inia chanitiamekopua: “Ka'te suwepori ihsiii.”
28 Nape neeea aamo chaanenapua, aaata tijoeai, oowera ikotuka tetewikai aaata oowitiameo, tatakori suwepori iintokame puuuapa, ahpo e'rariaeo.
29 ’Wa'a tiiachipa muuua aamo puusioi tatakorichi wichitesoo, pujisa mehka ipania nakiyamepua ohso kaawe. Epeche kaawe weerewaoi ku'wichi wekatetiaa, ki yooma weerewa kokosari na'ichi ipaniamechitiaopua ki wahjika tajenarichi.

30 Aamooi seeka tatakorichi wichitesoo, ohso kaawepua tehpunaka mehka ipatiaa, ku'wichioi wekateka ki yooma weerewa na'ichi kosiniamechitia, ki wahjiamesi tajenakame tiiachi.

Nenewikai poanatuniame, Eesusi masitia
(Maateo 19:9; Marako 10:11-12; Ruuka 16:18)

31 Piirechi taawechio nenewikai poanatuniamechi simiyame masitekapua, eee cheekao:
—Ihjia ki ehpesi o'inia wa'a cheetiamepua: "Aaata ahpo uupichi poanatunariamea, poanatari iyosichi to'waka katewesapa, poanatuniamepua."
32 Nape pu'kaonia aamo chaanenania, aaataai ahpo uupi ki suwepori iintokoi poanatukamea, suwepori iintokamepua ahpo uupichio, Riosio ki ahpo toaka mochinurariopua pu'kao. Aaataai, oowitiame ahpo kuunachi poanatukame ahjama neewikamea, tatakoriame puuuai, pu'ka oowitiameo Riosiwichio, ki poantukamechitia tetewamekopua.

Eesusia aaata ahpo iintomia pichiwatamechi masitewa

33 Eesusia piie taawechio, aaata itapitichi ahpo iintomia pichiwataniame masitekapua, eee cheekao:
—Inamukame eemea, pu'ka ehkoriami mochiriameopua chaaneretioopua pu'kao: "Ka'te mukiwae pichiwata eemea aamo iintomiao, Riosiwichio iintomo tuurikao, ki yorameriai."
34 Nape neeea ohso kaaweo aamo chaanenapua, ki aamo itapitichi pichiwataka iintojeraninia, tewekaeoi, pu'ka tewekao ki aamo iinuwarakopapua, Riosiche iinuwarakopapua pu'kao ahpo kahtiachi.
35 Weeeoi ki aamo pichiwatamete eemea a'chi ikijerakao, aamo iintomiaopua. Weeeai kiisi aamo iinuwa puuua, apoe Riosikamera iinuwara puuua, ihteka kahtiachiopua. Eerusarenichioi ki aamo pichiwatamete eemea aamo iintomiao, Apoe Te'ta Yawichi iinuwarakopapua pu'kao, Apoe te'pa kahtiame taamo Noono.
36 Aamo mo'oeoi ka'te aamo iintomotiwichio pichiwatamitiamua, pu'kaoi ka'chi iika aamo sewina ikitepo tiiapaomua piiripi kuupaoio, ohchonasipatekao, tohsanasipatekaoioo.
37 Pukaepa muuua, "eje'e" cheesaa, pichiwa eje'e enepuapua, "ka'i" cheesaa, pichiwa ka'i enepuapua. Epeche u'matoame i'ka ooka pichiwario, riaorósiche eenamepua.

Ki ahpo na'aretiachitia iintowa, Eesusi masiteria
(Ruuka 6:29-30)

38 Eesusia piie taawechi ti'tijoeri masitekao cheekapua:
—Ki ehpesi o'inia inamukame eemeapa chaachapaniameo: "Puichi wewetiaa, wa'achi iintopua muuuai puichi wewekao; taamechi wewetiaa, taame wichitemichiopua piiripi, wa'achi iintopuamua taamechi wewekao, wichitemichiopua, piiripi."
39 Nape neeea ki wa'a tiame masitiamepua, neeea eee chiiamenia: Aaataoi aamo na'ara yoorasoo paanata wewekao, ohsotia piire aamo paanatawa oowepuapua aamo wewemichioopua tiame.
40 Aaata piire ahka aamo peereichi upasoo itapiti nu'uti ikitiamewichioo, wakiraoi aamo u'yenarekao, kiapuapua pu'kao ohso kaawe, ahkasi aamo ampawakiraoi i'tomichio.
41 Aaata ku'itapioi ahpo ku'inuresoopua itapiti mooketoka, ehpeche tepepioi ku'ipuapua mooketokekao.
42 Aaataoi aamo ihko itanesooi, ihkokepuapua pu'kao. Aaataoi aamo rewewa itaneka enasoo, rewesaa pu'kao ka'te utewa yoora koparoakaopua pu'kao.

Ki nekamucheka teteiwamepua ahpo seepurawakooi
(Ruuka 6:27-28, 32-36)

43 Pu'ka wa'a tiiame nayewasaapua neipao, aaata ahpo seepurawachi simiyame masitekapua, eee cheeka:

—Inamukame eemeapa ehkoriami chaachapariameo: “Aamo kaawe e'riao nakipuapua, nape aamo seepurawao nekumepuapua.”

44 Nape neeea aamoo chaaniamepua: Aamo sesepurawao nakika tetewipuapua kaawe yooraka, pu'kawichioo Riosi itaka ku'iwa, ka'karuma enepatemichio pu'kao.

45 Wa'a te'teriame enesaa eeme, tewekachi kahtiame No'no tatanara enemeripua. Apoe Te'ta taamo No'noa, yooma napati taamo nakika tetewamepua, ki aaata epeche tiiame tetewaka. Taaaoi puuua, yooma napati taamo taajenekiamepua, ki ka'karuma ti'tijoerikoipua, ka'karumakoiopua tiame. Apoea yu'kioi, napati wa'achitia tamochi yukitiamepua, ahpo piipateriamechi, ki ahpo piipateriamechiopua tiame.

46 Aamo nakiniamechee nakiyame enesoo aamo, ¿aatana aamo kaawe ihsiameko tuutapua? ¿Ahkasi te'ta ki ka'karumaai ki wa'achi nokayamepu tiame ahpo nakiyao? Ahkasi Rooma weeechi yawichiwichio koparowameai, wa'achi nokayamepua pu'kao.

47 Aamo Riosichiche te'teriame kaawe uuyame enesoo, ¿aachin teeka sewina teereta eemea ki Riosichi te'teriameo? ¿Ki wa'achi nokayamepu puuua tiame, ki Riosichi paparaipua?

48 Ahsepari ka'karuma nokipuapua, kiisi se'wika, te'pa kahtiamechitia taamo No'no, nakiyachitia.

6

Ka'karuma yoorarichi simiyame masitewa Eesusie

1 Eesusia, seepurawa kaawe e'rewa nayewaka kajusaapua, ka'karuma yoorarichi simiyame masitekapua, eee cheeka:

—Riosiwichio aamo yoorao, ka'te oowera aamo kaawe teteipuachewichio ihsimitiapua pu'kao, aaata yooma tetewachiopua. Wa'a aamo ihsiame enesoopua, kihta aamo kaawe e'rema taamo Noono tewekachi kahtiamea.

2 Pukaepa aaata ku'iwa ki'yaiopua, ka'te aamokamera kaawe chaachapapuaichio ihsimitiapua ihkokiaio, yooma teteiniachioopua; wa'a nokayame aaataai ki ku'inariai ku'yameai, ahkaoipua napawikarichiamioi, pooechioiopua tiame turupuchaka paajutekao. Pichiwa kaawe chaachapariwa iinuemeripua, nape ti'tijoerieche ki Riosie.

3 Aaata ku'isaamua wahka tiopachiamioi, ka'te yooma aamo kaawe ihsiame tetewimichio ihsimitiamua itapitie ku'ikaiopua ihkokewao.

4 Ihjia noriwi teerepuamea aamo kaawe iintoriao, aamo te'pa kahtiame Noonoche nane'remichiopua. Wa'a aamo iintokame enesoo aamo tewekachi Noonoa, kaawe e'reka aamo tetewimapua.

Eesusi masitia, achini cheeka paparaka nayeweniame Riosichio
(Ruuka 11:2-4)

5 Piirechi taawechio Eesusia, Riosichi paparaka nayeweniame masitekapua. Pukachi simiyame nayewemiaopua, eee cheeka o'inekapua:

—Ka'te aamokamera kaawe teteipuawichio nayewemitia. Wa'a e'raka nokayamea, ahpoche kaawe teteiwa i'yamepua; wa'a e'raka ahkaoi Riosi nayewiamea, ahkaoi napawikarichioipua yooremina ajakaoi, ma'chioipua, pichiwa chaaninia pu'kao, aaata wa'a nokayamea, yooma ahpo nakiwa kaawe chaachapawa yowikame puuuapa, nape ti'tijoerieche, ki Riosie.

6 Nape eemea, ki wa'a teeka nayewemeripua Riosio. Piineri Riosiche ahjama nayewemeri eemea, yooremina karichioiopua mochika. Apoe Te'ta aamo Noono wa'a

ihsiame aamo tetewisaapua aamoo, te'pa kahtiame aamo Noonoa kaawe e'raka aamo teteimapua.
7 ’Riosi ahjama nayewaiopua, ka'te oowera wihtuki ni'ochaka nayewe eemea Riosio, wahjachi ki Riosichi paparamechitiaopua, aaata puuua weeka naewasao, epeche inamupua e'rakaopua Riosieo.
8 Ka'te wa'achi nokaka nayewemitiapua Riosio, Riosia ke'chu aamo nayeoio apoe nane'riamepua, yooma aamo inataopua itanareka, yooma ihta aamo nakika yasitoaopua.
9 Ohso kaawe aamo iikachi erakoae nayewepuapua Riosio, eee cheeka:
Taamo Noono tewekachi kahtiame,
tísia iyoriwa taamo teerewia.
10 Ikanati enajerani teemea, aamo ye'kario, taamo mochikachi weeechio;
Wa'achi teerejerani teemea aamo e'rao, i'wa weeechiopua tewekachi tiiaopua tiame.
11 Senepi taawechi taamo oowepuapua, taamo nakisiao.
12 Taamo cheriwejerani teemea, taamo ki kaawe nokariao, taamoo aaata taamo na'aria, cheriwiachitia.
13 Muuua taamo ku'imitiapua ki ruhjimichioopua ki ka'karumachio,
ohso kaawe taamo neesetomitia muuua, ki taamo ruhjimichioopua, te'ta taamo seepurawa Satanasichio.
Yooma i'ka no'o aamo chaaniao, aamoo te'ta yomatiame ye'kari Teekorakopapua, amochiopua tiameo, tísia utewariemekopapua, amochiopua yomatiame te'ta iyoriwao, amochi tiiamekopapua, ahkasi ki wahjiamesiopua amochio.
Wa'asi, wa'a teerejeriamenia amochio.
14 ’Aamo na'ara iintokame cheriwesoo, wa'achitia aamo cheriwema aamo No'noai, tewekachi kahtiamea.
15 Nape aamoo ki cheriwiame enesoopua aaata aamo na'arekameo, wa'achita ki aamo cheriwema aamo Noonoai, tewekachi kahtiamea.

Riosi iyorika ki koi'wa Eesusi masitia

16 Eesusia simiteka masitekao, Riosi iyoriwa ki koi'wamechi simiyame masitekapua, eee cheeka:
—Riosi iyoriwa ki koi'wa yooraio, ka'te aamo nane'retemitiamua, tísia chorowari aamo aiwariaopua, ka'te aamo nanarichi tetewetemitiaoimua pu'kao. Aaata wa'a nokayame ti'tijoeria, tísia Riosiwichio ahpo ki koaka nokayame, eratiamepua ti'tijoerio. Pichiwa chaaninia wa'a nokayameo, yooma iinuepakame puuuapa ahpo kaawe chaachaparewaopua, nape ti'tijoerieche, ki Riosie.
17 Eemea Riosi iyoriwa ki koi'wa yooraioo, kaawe aamo pusitesa puuyapuapua, kaawe aamo katewesa kuupaoi,
18 ki aamo nane'repuawichiopua ti'tijoerieo, aamo chorowari aiwariao, pu'ka aamo Riosiwichio ki koi'wa iyoriwa ihsiriao, Riosieche nane'repuawichiopua pu'kao, ki aaatae wa'asi. Waikao te'pa kahtiame Waikao wa'a aamo te'teresoo, Riosi taamo Noonoa, tísia aamo kaawe e'remapua.

Aachin teeka tewekachi paarasateniame
(Ruuka 12:33-34)

19 Piie taawechi Eesusia masitiao, tewekachi paarasarichi simiyame masitekapua, eee cheekapua:
—Ka'te weeka paarasari katewepa eemea, itapiti i'ka weeechi iintuameopua, ki tehpe yemitupameopua, ihta itapitioi, ki tehpe esoratupameopua, itapiti pikayameoiopua, ihtaoi ichikopua tiiaopua.
20 Ohso kaawe eemea, tewekachi paarasarikamera iinuepua i'yapuapua, ka'chitia taawechi esoratupamera, ki pikayamera itapiti, ichikuameoi wa'ao ki'tiachi.

21 Wa'atiao eemea, wa'ache inataka mochitomapua.

Weerewachi tahjera iinueniame masitewa
(Ruuka 11:34-36)

22 Piirechi taawechi masiteka oiai Eesusia, i'ka masitekapua:
—Aamo weerewachi tahjeraa, aamo puusi puuua, aamo simiyachi tajetoame ki motochimichio; iikara ne'niachipona puuua tiame. Ka'karuma ne'nepuawichio iinuesaamua aamo puusio, kaaweruma enemamua yomatiame aamo weerewachio.
23 Nape aamo puusie ki ka'karuma tiiame ne'niame enesaamua, yomatiame aamo weerewachi aamo na'atameri muuua, ahkasioi aamo iikachisiopua tiame. Wa'a tiiame ne'nenareka simitesaamua, tukaparichi tiiame tetewinarekaomua, yomatiame aamo weerewachi tukapari enepamamua, te'ta tukapari oorosi enepaka.

Ooka teeko ki iinuepuachi chanitiame
(Ruuka 16:13)

24 Piie taawechio Eesusia, eee cheekapua ti'tijoerio:
—Aaataai ka'chi iika ihsimetepua ooka teeko ahsepari yorakewao, neneku te'ta ahsepari iyoriwao; aaata ooka teekoemea, piiripikamera teeko e'wiame enesaapua, ki e'wiame enemamua piireo, piiripi teekaokamera te'ta iyoriame enesaamua, piire teekoo kiisi iyoriame enemamua. Wa'achi teereniame i'ka weeechiche iintuame i'yaniameai, ka'chi iika Riosiwichiokamera te'ta iyoriwa teeremerikapapua, i'ka weeechi iintuamekamera ikotuka yasitoame enesaapua pehjio.

Riosi ahpo tatanachitia neesetowa
(Ruuka 12:22-31)

25 Eesusia masiteka oiaio, Riosi ahpo tatanachitia neesetowa, masitekapua. Pukachi simiyame nayewakao, eee cheeka o'inekapua pu'kao:
—Ka'te te'ta erakomitia eemea, aamo meere ko'komiawichioo, aamo nero-jimiaoipua, wisasorioi aamo chuchamiaoi. Aamowichio te'ta epeche nateyameraa, Riosichikamera ahjaniame puuua, ki itapiti kooamechitia, wisasorioi, yooma ihtaoi i'ka wehjoarichi aamo nakika mochitoa. ¿Ki wa'akosa tiiame tetewame eemea?
26 ¿Ki pahtekakosa tetewame eemea tuchiki nokayao, kiisi echayameoipua pu'kao, kihtaoi i'ipameoipua suunujorichio ahpo katewemiao, taamo Noonoa pu'kao ki'yamekopua ko'komichioo? ¿Ki epeche nateyame ohjoare eemea taamo Noono tatanaraa, ki pu'ka tuchikichitia?
27 Eemea koi'wamechekamerache inatame eemea, ¿pukaekamera epeche tehpe ahjaka mochitomio o'raniche eemea?
28 '¿Achinikai tahpitika erakona eemea wisasori chuchapuamewichioo? ¿Ki tetewame eemea kuhsitere iintuameoi seewao, ki tehki nokayaipua wisasori netekao, ki teesa peeniatiame sewayo?
29 Naakona, ¿ki epeche tísia peeniatiamepua ki Saromonichitia, apoe yawichi, tisiwa nateyame wisasori chuhchamekaipua?
30 Riosio kuhsitere sewayameoi ki tehpe e'rame tísia peeniatame enesoo, ¡ki epeche iintotarepua aamooio, yooma ki'yakaopua aamo nakirewaka yasitoa? Wa'a ihsiame enesoo Riosio, ¿achinikai ki pukachikamera paparani eemea?
31 Wa'a teeresoo, kihta a'chi chaachapamete eemea i'kachitiao: "¿Ihtatia ko'kota teemea meereo? —erakoniame— ¿Achini nokaka tewita teemea taamo waki-ratamiao? —erakoniame."
32 Yooma ihji ki Riosichi paparamea, wa'a tiameche inatame puuua. Eemea yooma aamo nakiwia nane'riameo, apoe aamo Noonokamerapua, te'pa kahtiamera taamo ne'neka.
33 Pukaepa eemea epeche nateyamera inataka mochitopuapua, Riosi ye'karichikamera inataka mochitopuapua, kiisi se'wi erakoka te'teretoka. Wa'a

aamo te'teresoo te'pa kahtiame taamo Noonoa, yooma itapiti aamo nakirewaka yasitoao, kiameripua.
34 Ka'te yuuwesi eemea, meere aamo a'chi teeremia katewenarekao. Ehpeche wa'api aamo a'chi tiia, katewepuachepua. Puuu meere aamo a'chi teeremiaa, meere wa'api iinuepuamepua katewepuao. Senepi taawechi machenasiame taamo a'chi teeremiaa.

7

Ki aaata a'chi tiame nayewaniame
(Ruuka 6:37-38, 41-42)

1 Eesusia ki aaata a'chi chaaneniamechi masitekao, chaanekapua ahpo masitiao:
—Ka'te ki kaawe chaachapamitia eemea aaata ihsiao, itapiti chiiaoi, ki aamo terijeraa Riosieo, aaata na'ariapao.
2 Wa'a te'teriame aamo enesoo, wa'achitia ki kaawe chaachapapuame eemeai. Kehkisa kehchuma aamo na'areria, wa'achi kehchuma na'arepuame eemeai.
3 Puuu aaata aamo katewenarewaa, aaata puichi pusiwekame, kasarara puhjenariameka tiiamepua. ¿Achinikai itapiti tahpitika e'riame eemea aaatao, kiisi weruma teekamekoipua pu'kao ahpo puichio, eemea aamo puichio, epeche weruma teekamekaipua, ki nu'uti kutemorika tiiame?
4 Eemea, puichi ki nu'uti kutemori teekameai wa'a chaachapasaa, ¡achini iika tetewita eemea, aaata pusiweria kasarao? Eemea wa'a kehchuma teekame enesaa puichio, ¿wa'ana chaachapamete eemea, aaata puichi, kasarara ma'chipakemo tuukao?
5 Wa'a te'teriame enesaa eeme, kihta chaachapame tiiamepua. Ohso kaawe eemea, aamo puichi kutemorikamera pujipuapua pahchao, waikaope, kihta eina teerema eemea aamo puichio, aaata aamo piirechi kasarae pusiweria, aamo ma'chipasekemichioopua.
6 Eesusia masiterepua tiame napawikameo, aaataopua seenekachio, kihta keepunariame Riosichi simiyameopua, peeniatiame. Pu'ka naewakaopua, cheerepua:
—Ka'te chuhchuri ki'ya eemea itapiti te'ta iyoriniameo, itapiti koowioi ki ihpapaseniamepua, perera tehte peenia te'tiameka tiamea, koowia pu'ka ihpapasetiaa yooma tekesoka na'atamapua, ti'tijoeai chuhchurika noonoimapua tiameo, amochi e'enakaopua ki'kimia. Wa'a tiiamekatepua, aaata ki nakiyamea Riosichi simiyameo ahpo tuuyenia.

Aachin teeka kaaweruma teerewa i'yaniame Riosichi
(Ruuka 11:9-13; 6:31)

7 Piie taawechio Eesusia, Riosichi kaawe teerewa i'yaniame masitekapua, eee cheeka o'ineka:
—Aamo Riosichi kaaweruma teerewa itasoo, kaaweruma itapiti aamo kiamapua; aamo Riosichi kaaweruma i'yame enesoo, Riosichi teimache muuua pu'kao; Riosi ta'perachi aamo enasooio itapiti kaaweruma teerewa i'yakao, wahjonepuamemua pu'ka iinueniachiopua yeeterao, aamoo pu'ka aamo i'ya kiapuaichiopua.
8 Kaaweruma e'raka itayamea, kiapuamechepua; Riosichi i'yamea, teimeripua Riosichio; Riosichi i'yaka eenamea, wahjonepuamepua kaawe yoramia.
9 ’¿Aatana eeme aamo taanao takari itakoio, tehte kiatapua?
10 ¿So'chi itasooi ahpo taanao, siinoi kiatapua?
11 Aaata oowera ti'tijoekai ahpo tatanao, ka'karumara ki'yame enesoopua itapitio, ¿ki epeche kaawerumara taamo kiatarepu taamo Noonoa, te'pa kahtiamea tewekachi?

12 ’Pukaepa eemea kaawe teerenariamea aaata wahjachio, aamo yorajerachi-
tia teeremerimua pu'kao. Wa'a chiiame Riosia, ehkoriami ahpo nayewaturachi
nayewariaa iyotetemichio.

Ku'wichi muirachi masiteniame
(Ruuka 13:24)

13 Pu'ka kuuwepasa naewaka Eesusia ti'tijoerio, Riosi ye'karichi muiraa
ma'chitekapua eee cheeka:
—Riosi ye'karichi siminariameaa, ku'wichi muirachikamera simiyame i'yapuapua
pooeo. Puuukamerapua, Riosi ye'karichi eenamea pooe. Piirechi pooe po'yaitepua
tiameo, ki ku'wichi muirachi eename, nape puuua, Riosi kokosamiachikamera
simiyamepua. Pu'ka pooeo ki tehki tiiamekopao, muuwaeme pu'ka pooechi
uumpamepua, ki toinariamekapapua ahpo kiisi kaawe nokayao, pu'ka ki ku'wichi
muirachi eenamechi pooe.
14 Nape Riosi ahjama ahjaniachio pooe ki werepoe puuua, yeetaraai muiwachiopua,
kúú'wichipua; wa'a muiwao, ki muuwaeme tewayamepua.

Kuuu kaaweruma taakiamea, taakerachi machiwamepua
(Ruuka 6:43-44)

15 Piie taawechio Eesusia, kaawe ahpo neesetonurekapua ahpo masitiao, ki pichiwa
chaachapamechiopua. Pu'ka ahpo inatenurawa nayewekaopua, eee chaanekapua:
—Eemea kaawe aamo inateka mochitopuapua, Riosichi simiyameo wihkuaka
nayewamechiopua, pichiwaka naewamechitia chaachapamechiopua. Sapoorika
nokayameopua po'wa konarekao.
16 Pu'kao eemea wa'a nokayachio, wa'a chaachapachiopua tiameo, kaawerumachi
puuyanapuapua. Kaawerumachio ka'chitia machenameri ki kaawerumao. ¿Wehcha-
jurichikona taakiamepu panijuwari, chuunakaio?
17 Ki checheyame kuuua, ka'karuma taakiamepua, nape checheyame kuuua, kiisi
ka'karuma taakiamepua.
18 Ki checheyame kuuua, ka'chi iika taakemapua ki ka'karumao; checheyame
kuuuai, ka'chi iika taakemapua ka'karumao.
19 Yooma puuu kuuu ki ka'karuma taakiamea, tehpunasa na'ichi ihpapapuamepua,
tajimichio.
20 Yooma ne'nepasaapa eemea i'ka ma'masitari masitiao, itapiti taakerawachitia
machima eemea pu'kao, ka'karuma enesoo, ki ka'karuma enesoo pu'ka masitiao.

Ki yooma Riosi ye'karichi muimeri
(Ruuka 13:25-27)

21 Eesusia Riosi ye'karichi muipuame nayewakao, eee cheekapua:
—Ki yooma no'o ahpo Paamira teewame, no'o Noono ye'karichi muimeripua. Wa'a
no'o Noono ye'karichio, no'o Noono muimeri kaawe e'reriache muimeripua.
22 Kajuyachi te'ta taawechio, muuwaeme ki no'o Noono e'ra noonoikamea, no'oo
chaachapameripua: “Nape Paamira, ¿ki aamo nayewakamekosa teeme? ¿Ki aamo
teewaka utewarichi puuyanakame teemeai nanaarario reemó? ¿Ki aamo teewarae
cheeka ki ookapi ki maaenari peeniatiame nokakame teemeai?”
23 Nape neeea waikao, chaanemapua pu'kao: “¡Kiisi aamo macheyamenia! ¡Se'wi
eemea noochio, tísia na'ara noonowikame!”

Kaari chokitera nayewaniame
(Ruuka 6:47-49; Marako 1:22)

24 Seenepi simikameo Eesusia, kaari chokiterachitia wa'achitaka nayewekapua
ti'tijoerio, eee cheeka:
—Yooma no'o masiteria teetokamea, e'pechi karitakameka iintoamepua.

25 Yu'ki ki nu'uti eenakoiopua, ahkasioi ki nu'uti yeenakoipua neeroio, eekaoiopua,
ki muuenati motakoiopua pu'ka kaario, kiisi ru'mimeri puuua, e'pechi tísia pewati-
ame nawateka karitatiamekopa.
26 Nape ki no'o masitia teeretokamea, setechi karitakame ikiriachitia.
27 Puuu karitariaa, weruma yukisoopua eeka ahjamao, aaki neeroiai ki nu'uti
yeenasoopua tiame, pukae ruruputiaopua, ru'mirepua. ¡Wa'a ikitiamea tísia kokosa
ikitiamepua! Wa'achi ikimeripu ki no'o masiteriachi pewatiame weritokamea.
28 Eesusi kajusoopua nayewakao, yooma ti'tijoeria tísia peenia eraparepua Eesusi
masitiao,
29 tísia ye'kaka nayewamekopapua masitekao, ki iyoteri ti'tijoechitia, kiisi aaata
seeweka nayewamekopa pu'kao.

8

Eesusia repera kokoriame yachapatena
(Marako 1:40-45; Ruuka 5:12-16)

1 Tapanarami Eesusi roomosachi Riosi kaawe ihsiwa nayeweka kajusaapua
ti'tijoerio, tetekitiapua wa'a roomosarichi o'iniao. Wa'a tetekitioopua, tisiwa
muuwaeme taamo na'naritokapua, ti'tijoe ooweru tiame.
2 Pu'ka muuwaeme ahjama nokisinioio Eesusio, aaata chopokorieka weripakapua
Eesusio, repera kokoriame, korowari tísia chewipatiamera. Puuua wa'a iintokao
chaanekapua Eesusio:
—Paamiraa, no'o piipatenaresaa no'o sautepuapua no'o kokoriao.
3 Eesusia waikao sekae ihchepakao, chaanekapua:
—Eje'e, aamo sautenariame neeea.
Waikao Eesusia wa'a cheesaapua, chaanekapua:
—Saukame itipisa muuua.
Waikao kokoriamea wa'a cheesochepa Eesusio, saukame itipikamepua, ikanati.
4 Waikao pu'ka sautesaapua Eesusia, chaanekapua pu'kao:
—Née, ka'te tuuyemitia naaju aaataoi, i'ka aamo no'o yoorariaopua. Ihchi siinka
kiapuapua pu'ka Riosi ihkorewao, waami tiopachi eenakaopua neeseriosichio. Wa'a
eenakao, pu'ka kiapuapua, Moisetaru nuuraretia Riosiwichio oowewario, aamo
yachapariawichioo, wa'a tiopachio yoomahka aamo tetewimichiopua, aamo kokoriao
yachapakamekopapua.

Eesusia, rooma kapitai weripateria sautena
(Ruuka 7:1-10)

5 Pu'ka repera kokoriame sautesoopua Eesusio, Kapenau mochiwachi siimpatiapua
waikao. Wa'a muipuachi nokisinioiopua pehjio, aaata natepatiapua, Rooma yawichi
kapitaira. Puuua Eesusi ahsekao, tísia tesiwa cheeka, chaanekapua:
6 —Paamira, itapiti eratori teetoamenia amochio. No'o neesetoka weripateriaa,
tesiwatia po'yapu no'o ta'pechio, kiisi werisiame. No'o cheriwejerame neeea
sautekekao.
7 Wa'a chiiopa pu'kao Eesusia, chaanekapua:
—Wee, kaawepua. Wa'a simimane sautemiao.
8 Nape kapitaia wa'a chiiopao chaanekapua pu'kao:
—Nape Paamira, kihta no'o nateyo e'rame neeea no'o petechi pakipuaio. Neeea
tísia amochi paparamepua, i'wache o'inia aamo cheesoo, yachapamapua.
9 Neeeai nuureniamepua no'o epeche paamiratuameeoi. Nooeai noochi iinueme
neeeai no'o nuurewa soontaroo. Puuua no'o cheesoo, “Wa'a siimitia muuua”,

wa'a siimachepua; Piirechi no'o soontarooi chaanesoopua, “Eenao wa'ana”, enamachepua wa'anao; no'o ta'pechi yoratiaoi chaanesoopua, “I'ka yoramitia muuua”, yoramachepua pu'kao.

10 Eesusia wa'a chiiopa kapitaio, tísia peenia erapakapua pu'kao, ki nu'uti paparamekopapua. Wa'a iikapa Eesusia, ahpo pukamina nokisiame ne'nepakaopua, chaanekapua:

—Pichiwa chiiamenia i'ka tijoeo, yomatiame isaeri weeechioi, ki tetewikamenia te'ta paparameo.

11 Neeea chiiamepua, i'ka tijoechitia paparakamea, káátisia ki ookapi ti'tijoe ooweru tiame, Riosi ye'karichi muimeripua, yomatiame wehjoarichi mochikamea, yomatiame nenekumi weeechi e'nakame, cherayachitepa o'inia ariyachitikia o'inia tiame. Yooma puuua wa'a Riosi ye'karichi mochikao, tísia ta'iria mochimeripua, Aurani ahjama, Ihsa ahjamaopua, Aakowo ahjamaopua tiameo, yooma pirena ta'iria koaka.

12 Nape yooma puuu ki i'ka tijoechitia paparakamea, isaeri ti'tijoeai pahcha inamukai i'ka Riosi tuuyewari ki nakikamea tiame, tukapachi uhjurapuamepua ki nu'uti oorosi tukapari tiiachi, wa'ao ki nu'uti naarakoniachi, taamerao tahpitika cheeniachi ki'suka tísia aiwakaopua.

13 Waikao Eesusia ahpo pukamina nokisiame wa'a chaanesaapua, chaanekapua kapitaio:

—Kaawe e'raka no'raka naaju aamo ta'pechio, aamo papararíopa, yachapakame teimamua ta'pechi kokoriameo.

Waikaopu kapitai ta'perachi kokoriamea, Eesusi wa'a cheesoche yachapakame itipiriapua.

Eesusia Peero waasira yachapatena
(Marako 1:29-31; Ruuka 4:38-39)

14 Eesusia piie taawe Peero ta'perachi ajasitioopua, Peero waasiraopua tísia che'yame tewitiapua, ipetachi po'yame.

15 Wa'a tiioopua pu'kao Eesusia po'yachi eenakao, sekae ihchepaka yachapatekapua pu'kao. Waikao Peero waasiraa yachapasaapa, itapiti kooame yoramia werisikapua ko'kopuawichio.

Eesusia ki ookapi kokoriame yachapatena
(Marako 1:32-34; Ruuka 4:40-41)

16 Pu'ka wa'api aario yooma wa'ami ohjoemea waapi, ki ookapi reemoikame u'yepakapua Eesusio. Waikaopua pu'ka na'arari yahchameopua, oowera te'yaka puuyanakapua pu'kao. Wa'aoiopua tiameo, yooma ihta kokoriame yachapatekapua tiame.

17 Ihji Eesusie sautetiamea, ehkoriami Isaia cheeria, ikitiamepua. Puuu Isaiaa, i'ka Eesusi naewakao, eee cheeriaipua: “Puuua yooma taamo kokosa ikitiaopua weerewachio, yomatiame taamo ihtaoi yuuwesiwaopua tiameo, taamo apechunekaopua pu'kao, apochi uuka i'torepua, kurusichi mukukao.”

Eesusi na'naritonarekame
(Ruuka 9:57-62)

18 Wa'a ohjonioiopua pehji Eesusi ahjamao, muuwaeme napawikame tetewikapapua ahpo norikameo, tísia resipakamekapapua wa'asio, paonamina pa'wechi siimpapo tuukapua waikao.

19 Wa'a chiioi Eesusio pehjio, wa'a naaepakapua aaata iyoteri tijoe. Puuua naaepakao chaanekapua Eesusio:

—Masitari, aamo ahjama siminariame neeeai, ahkaoi aamo simiyachi.

20 Nape Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Keeochia yeewachi ohjoemepua wa'atioi, tuchikiai ahpo ta'sochi kochiyamepua, nape neeea Tijoe Tijoetukamea, ki iinuemepua i'wa weeechio ahka no'o che'repasimiachioopua karichio. ¿Kaawe inatakamekosamua naaju no'o ahjama oinariao?
21 Piirechi aaata Eesusi keepuame tiamea, chaanekaipua Eesusio:
—Paamira, aamo ahjama oinariamene oiyao, nape no'o noono mukukame, wetemajimerikane pehjio.
22 Nape Eesusia i'ka e'rao nane'riamekapaopua, oowera wa'a chiiamekopapua pu'kao, wahjachi wa'a keepuameo wa'achi ahpo e'rameko erakomichiopua pu'kao, pukaepa eee cheeka nehjiakapua pu'kao, Eesusia:
—Pichiwa no'o ahjama oinariame enesaa, kihta eina e'remetemua aamo no'o ahjama siminarewao. Pichiwa enesoo aamo noono mukukameo, wahjipakameka te'teriame Riosichikamera toipuapua pu'kao, wetemajimichioo.

Eesusia eeka teewetena, pa'we pe'konira tiame
(Marako 4:35-41; Ruuka 8:22-25)

23 Wa'a cheesaapa Eesusia, pawekakerachi mo'moenatiapua.
24 Wa'a pa'wechi nokisinioio ki kuita yukipakapua ki nu'uti eejeka. Pa'we pe'koniraai pawekakerachio, aampasi chi'posiapua, pawekakerao piwiteme teereteka. I'ka wa'a ikinioio Eesusia kochipariaipua pawekakera wasichitu poika.
25 Waikao teeme Eesusi ajawariaa, pusatekapua Eesusio, chaachapaka:
—¡Paamíra, Paamíra pusasaaa! ¡Werisika taamo ku'isa! ¡Ki piwiteme teetona teeme?
26 Waikao Eesusia pusatetiaapa, taamo chaanekapua:
—Ai eeme, ¿achinikai tísia majayame eemea? ¿Kiisi ahjachi erakona eemea noochio, no'o ihsia tetewakameai? Wa'a cheesaopua werisikao, ta'omakapua eekao, yu'kiopua tiame.
Waikao yu'kia eekaa tiame ta'omatiapao, teewekapua. Waikao, yooma yúúweeme itipikapua waikao, pa'wechio.
27 Waikao teemea tísia peenia erakokaopua iintoriao, taamo chaachapaka teemea:
—¿Ihtana tijoe iikame ihjia, ahkasi yu'kia eekaai e'wiameo?
Wa'a erakoka itipitiapua pu'kao.

Kaatara weeechi ooka tijoe reemoikame
(Marako 5:1-20; Ruuka 8:26-39)

28 Kaatara weeechi ajasitioopua paonamina wa'a pa'wechio, pu'ka meereo pooechite mo'moenanioio, senawato ooka ti'tijoe reemoikame taamo natepakapua, Eesusi ahjama nayewamia. Ihji reemoikamea wahjipari toaniachi ohjoeme eneriapua tísia nenekatuame. Wa'a te'tiamekopua pu'kao, aaataai ki u'matome tiiapua wa'amio, pooechio.
29 Ihji ooka reemoikamea wahjipame wetemajiwachi ohjoeme senawato puuyakamea, weeru sisinakokaopua, chaachapakapua Eesusio:
—¡Muuu Riosi Taanara, ihtana yoramia teetonamua wakinao? ¿Taamo kokosamia eenamemua ke'chu taamo kokosapuame asiyoio?
30 Teesa waanami kaawi kahjenachio, muuwaeme ohjoriapua koowi tepuniame, koaka nokayame. Reemoikamea pu'ka wa'a ohjoame tetewapao,
31 utewa chaachapakapua Eesusio, pukachi ahpo uhjurapuawichiopua. Puuua chaachapakapua Eesusio:
—¡Eesúsii!, i'ka tijoechi taamo puuyanameri enesaa, pu'ka koowichi taamo reesisepuapua muimichiooo.
32 Eesusia chaanekapua waikao:
—E'esa naaju, wa'a muimitia eemea.

Waikaopu re'remonia pu'ka ti'tijoechi puuyakaopua, koowichi muikapua waikao. Apochi muitiaapa koowia reemonioeo, kai muenáti ujumakaopua, tekoratatipo ruhjikapua pa'wechi neerochi. Waikaopua wa'ao, yooma wahjipakapua si'sirika.
33 Waikaopua koowi tepuyamea, wa'a noonoikopa koowio, ahkasi mochiwachisi ujumakapua tísia majakame. Wa'a ajasisaopua mochiwachio yooma tuuyeriapua wa'a mochikameo, ihtana ikiriamekopua, puuu ooka ti'tijoe re'remoikameopua.
34 Waikao wa'a mochiwachi ohjoemea ikanati Eesusi kahtiachi e'enariapua. Wa'a e'enasaopua Eesusi ihsiachio, pu'ka iintoria majakaopua, utewaeme itanekapua Eesusio, sewinachi akipamichiopua, ki ahpo weewachi.

9

Eesusia tu'wikame yachapatewa
(Marako 2:1-21; Ruuka 5:17-26)

1 Kaatara o'inia Kapenau no'rapakao, pawekakerachi mo'moenatiapua Eesusi ahjama.
2 Wa'a ajasitioopua Eesusio, aaata tu'wikame u'yepatiapua wa'ao, e'taparachi tekitoka. Waikao pu'ka tu'wikameo, pu'ka u'pakameopua tiameo, tísia apochi paparamekopua pu'kao, Eesusia chaanekapua tu'wikameo:
—¡Oisa erapasaaa temaríi!, aamo sautema neeea, aamo tatakorio cheriweka.
3 Ikanati wa'a cheekopa Eesusio iyoteri ti'tijoea, erakoriapua apochio: “Ihji tijoea, na'arenapua Riosio.”
4 Nape Eesusia nane'riapa i'ka erakoao, chaanekapua:
—¿Achinikai no'o na'ara cheerio erakoame eemea Riosio?
5 ¿Naakonakosa ki epeche ki tehki ohjoarepua: “Aamo cheriwiamenia tatakoririao” —chaniwame, naatikosaoi— “Yachapasa oisí”?
6 I'ka tu'wikame no'o cheeriaa aamo tetewimichio cheekamenia, neee Tijoe Tijoetukameo, reesiseri iinuekamekopapua i'ka weeechi cheriwepuameopua tatakorio.
Wa'a chaanesapa Eesusia pu'ka nekakoameo, chaanekapua tu'ikameo:
—¡Sausáaa, werisika oisíii! ¡Saukame muuuapa wa'asiii! Ehpeo apechunasa aamo ipetao no'asa.
7 Wa'a cheesoche Eesusio tu'ikamea, saukame itipikapao, ahpo ipeta apechunasa mookeka no'rakapua. Waikao Eesusia wa'a iintosaapa, iyoteri ti'tijoe ne'nepakaopua, chaanekapua:
—Aaí. ¿Ki saukamekosa, no'rapukosamene pu'ka?
8 Waikao Eesusi iintoria yooma tetewikamea, ki nu'uti iyoriwa tetewikapua pu'kao. Wa'a iikapa puuua, weruma kaaweruma paparari nayewaka, paparakapua Riosichio, pu'ka Eesusio weruma utewari kiaretiopua, aaata weeechi tijoekoipua.

Eesusie Maateo yeetoniame
(Marako 2:13-17; Ruuka 5:27-32)

9 Ehpeo Eesusi no'o paajuteria ahjama oimichio, nayewamane. Piie taawechi no'o Rooma yawichiwichio koparowaka ihsioio, Eesusia no'o chokichiami u'matoaio, no'o paajutesikapua, eee no'o chaaneka:
—Nahpe Maateo no'o ahjama, ahkaoi no'o oiyachi ahjama oitai.
Waikao neeea, ahjama siinkapua. Waika o'inia neeea, ahjama oiyamepua.
10 Waikaonia pu'ka wa'apichio, no'o ta'pechi paajutekania aari enamichiopua ko'komiao, noochitia Rooma yawichiwichio koparoame, napawisa ko'kopuachi. Wa'achi wa'a e'enariapua tiame, ki kaawe nokayame, puuua wa'achi ko'kakapua tiame, Eesusi taamo ahpo masitera ahjama koaka kahtiachi.
11 Neipa meeriamio parisero ti'tijoea, Eesusi nane'rekapao tatakoriame ahjama ko'kariopao, taamo iinatukekapua chaachapakao:

—¿Achinikai aamo masitaria, yawichiwichio koparowame ahjama ko'kakamepua, wahjachi ti'tijoe ahjama tatakoriame?
12 Wa'a chaachapachaniopao Eesusia, chaanekapua pu'kao:
—Ki kokoriamea ki nakiyamepua ahpo sauteniameo; kokoriamerakamerapua, ahpo sautewa nakiyamea. Neeea, tatakoriame ahjama koayamepua, puuukamerakopapua ahpo tatakoriria sautepuameo.
13 Nonorasaapa, Ehkoriami Iyoterichi chiia, ne'nepuapua, eee chiiachi: “Ki itapiti no'o ooweniameche tetewinare neeea, itapiti me'yetiame no'o ooweniame. Neeea aamo iikachikamera, kaaweruma enepakame tetewinare neeea, no'okamera oowe e'reka paparakamera.” Neeea tatakorikamera noochi paajutemia eenakame neeea, noochi paparaka enasoopua cheriwemiapa tatakoririao, ki ahpo tatakorieme erakoamekoopua ka'i.

Ki koi'wari Riosi iyoriwachi simiyame iinatukewa
(Marako 2:18-22; Ruuka 5:33-39)

14 Seenepi simikame Waani Paatori na'naritoamea, Riosi iyoriwa ki koi'warichi simiyame iinatukekapua, Eesusio:
—¿Achinikai teeme Waani masitewaraa, pa'pariseroa tiameo, tísia Riosi iyoriwa ki koi'wa yooramepua, nape aamo masitewaraa, ki wa'achi nokayamepuá?
15 Eesusia nehjiakapua:
—¿Yuuweeme mochitariarepua nenewiwachi paajutetiamea, neewimerio ahpo paajutetiachi ahjama kahtioopua pehjio? Nape no'o neewimerika tiiame apechunatioopua tewekachio, waikamiope o'inemeri no'o masitewaraa, ki koi'wa Riosiwichio iyoriwa yoorakao.
16 ’Neeea i'ka wehjoarichio weemera Riosichi te'terewa enepatemia eenakamenia. Oochetiame Riosichi te'terewa nokiwameo, animari ko'yeka kohseniamechitiaopua oowewa, kiteremichiopua pu'ka nokiwameo. Aaata ki koyachiame weemera wisasorieopua, oochetiame wakiraopua. Weemera wisasori chu'rupasokoopua, oochetiame wisasori koyacheraa si'panamiopa pu'kao, wa'a ikisoopua pu'kao, epeche teeremerikopua si'pariachio.
17 Wa'achitia weemera wiinooi, ki oochetiame wi'chi aarichi toaniamepua. Puuua oochetiame wi'chi aarichi toatiaa, si'pama oochetiame aaria wi'chi. Wa'a ikisoopua pu'kao, wa'atia wekamapu wiinoa aaria tiame. Weemera wiinoo weemera aarichi wi'chichi toaniamepua, nenekuti ka'karuma enesoo ki si'pamichiopua.

Airo maarara nayewaniame; aaata oowitiame Eesusi ampawakirachi ihchepakame tiame
(Marako 5:21-43; Ruuka 8:40-56)

18 Wa'a chaanioipua Waani na'naritoao, senawato wa'a eenaka Uurio ti'tijoeri paamiratuamea. Ihjia ikanati chopokorieka weripakao chaanekapua Eesusio:
—Paamira, yaapiti simijerani neeea no'o maara ne'nemia. Ihpi kiterepakapu no'o maaraa, nape wa'a eenaka aamo sekae ahjachi ihchepasoo, eenechi oijenamapua.
19 Wa'a chaanetiache Eesusia, ahjama siinkapua ne'nemiao, ahpo yeeka oiya yeetoka.
20 Wa'a simiyoiopua pooechio, pukamina naaeparia piiripi oowitiame. Puuu oowitiamea, oosa mariki aampa ooka paaumpari i'toame eneriaipua eerasukao. Ihji oowitiamea noriwi ihchepariapua Eesusi wisasoriwachio, e'raka:
21 “Wisasorichioi ihchepasaane, saumachenia.”
22 Wa'a ikitiaapa Eesusia, ku'rika ne'nepakao chaanekapua oowitiameo:
—Kaawe erapasa maararaa. Muuua noochi paparaka ihchepakapao, saukame itipikamemua wa'asi.
Waika wa'apichio, saukame itipiriapua.

23 Eesusia tijoe paamiratuame ta'perachi ajasitioopa, weeru chaachapa wa'áo
naarakokao, pakapuchera chaajateka o'inemerikaiopua wa'asi mukukame
i'topuawichioopua wetemajimiao.
24 Eesusia chaanekapua wa'ao:
—Ehsoo eemea, se'wi ajapasaopua pahchúo. Ihji kutewea kiisi mukukamekaitepua,
oowera kohchiaite ihjia.
Wa'a chiiopua Eesusio ti'tijoeria, a'achekapua na'areka.
25 Wa'a cheesao Eesusia yooremina pakikao, yooma puuyanakapua wa'ao. Wa'a
ikisaopua pu'ka kiterepakame maaeniameo, sekachi chapika oijenatekapua.
26 Eesusi wa'a iintoriaa, yooma pu'ka weeechiami nane'reretiapua.

Eesusia, ooka ki mamachiriame yachapatena

27 Wa'a o'inia Eesusi machenasoopua, ooka ki mamachiriame na'naritokapua
siinakosika, aaatae panitoka i'toniaiopua chaachapasiapua Eesusio:
—¡Ehkoriami Raawichi eenameee, taamo cheriwesa muuuaaa!
28 Aaata ta'pechi pakisoopua Eesusio, wa'a e'enaka naaepakapua Eesusio. Wa'a
e'enakopapua pu'kao, iinatukekapua Eesusia:
—¿No'o kajumio erakona eemea aamo sautekao?
—Eje'e Paamiraaa —chaachapakapua.
29 Waikao Eesusia puichi ihchepakao, chaanekapua pu'kao:
—Saukame itipiame eemeapa, noochi paparakapa.
30 Waikao ki mamachireriamea ti'tijoe, saukame itipikapua. Wa'a iintosaapa
Eesusia, chaaneka uhjurakapua ohjirachio:
—Kiisi aaata chaanemitia eemea, i'ka no'o aamochi iintoriao.
31 Nape puuua wa'a puuyasacheo, yooma mochiwachiami nane'reteriapua, ahpo
yoraretiaopua Eesusieo.

Eesusi ni'o tijoe nayewateria

32 Pu'ka ki mamachiriame pukeri puuyasooipua ta'pechio, wahjachi ajasikapua
wa'ao, ni'o tijoe u'yepame Eesusio, puuua reemo yahchame eneriapua tiame.
33 Puuu tijoe ni'oa, Eesusi ma'chipasochepua reemoo, o'inekapua nayewakao. I'ka
wa'a iikame tetewapao Eesusio, ti'tijoeria tísia peenia erakokao, chaachapakapua:
—¡I'wa isaeri weeechio, kiisi tetewameai teemea eee ikiwameo, ihtá taawechioi!
34 Nape pa'pariseroa wa'a chaachapame inamukapaopua pu'kao, chaachapakapua:
—Aa nape puuua wa'a ihsiamepua re'remo puuyachakao, reemo noonorae
ku'iniapa, pukae kianiamekapa puuua, te'ta utewario.

Eesusia, ti'tijoeri tesiwa e'reka tetewanipua

35 Eesusia yomachi muuwari mochiwachiami oikao, nu'nunti mochiwachiamiopua
tiameo, yooma pipiripi i'isaeri napawikarichiamioipua tiameo, masiteka oiriapua
tiameo. Eesusia, Riosi ye'karichi simiyame masitekaopua wa'amio, yooma ihta
ko'koame sautesikapua tiame, ihtaoi weerewachi a'chi eraniameopua, sautekapua
tiame.
36 Yomachiami wa'ami tesiwa te'tiamekopapua ku'iwa nakikao, po'wa ki tepuni-
amechitia mochitoamekopua pu'kao, tísia tesiwa e'repakapua pu'kao.
37 Waikao Eesusia ki ookapi ti'tijoeri wa'a tiiame tetewikapaopua, taamo chaaneka-
pua ahpo ajawariao:
—Riosi tehkiwachio ki nu'uti tehki simiyamepua, nape tekipanamea ki weekapua,
ehpeche ki ookapi nakiwiamepua pehjio.
38 Pukaepa ehpeche weeka tekipaname itamitiapua no'o No'no tewekachio, Apoe
i'ka echiwa Teekoraopua, taamo ku'ika apechunameriopua i'ipario, pu'ka i'ipari
ti'tijoeri noochi paparameriopua.

10

Eesusie oosa mariki aampa ooka, uuka ajawatiame
(Marako 3:13-19; Ruuka 6:12-16)

1 Wa'a cheesapa Eesusia, taamo ahpo ahjama ohjoameo, oosa mariki aampa
ooka uusaopua, ahpo waapi ajapanurekapua. Wa'a ikisaopua, taamo nayewatumia
siimpameri ajawakapua. Taamo uusaapua siimpamichioo, ahpo utewari taamochi
yahchekapua, pu'kae utewarie taamo puuyanemichiopua re'remoopua ti'tijoechio,
yooma ihta ko'koameopua tiameo, pukae yachapatemichiopua weerewachi kokore-
niame.
2 Ihji teeme oosa mariki aampa ooka ajawatiamea, ihjipua: pahcha simiyamea
Siimoni Peero teewataniame, Anteresi Peero poonira; piirea Saantiaokapua Waani
tiame, na'pa Sewereo tatanara;
3 piirechia Eeripekapua, piirea Waatorome, epeche piirea Toomasi; wa'a ikisa
piirechia tiameo, neee Maateokapua, Rooma kahtiame yawichiwichio koparoaka
yasitoai; piirea Saantiaokapua tiame Arajeo taanara; piirea Taareokapua;
4 piirechia tiameo, Siimonikapua Weemuame teewataniame tijoe; piirea Uurasi
Ihkariótekapua Eesusio, noriwi nehjakame.

Eesusie Riosi ye'karichi nayewatumichio uhjurawa
(Marako 6:7-13; Ruuka 9:1-6)

5 Eesusia taamo oosa mariki aampa ooka masitera uusaopua, eee cheeka taamo
uhjurapuame ajawakapua:
—Ka'te ohjomitia ki isaeri ti'tijoerichio, Sa'samaria mochiwachiamioi.
6 Ohso kaawe isaeri mochikachiami siimpapuapua, po'wa ki tepuniamechitia
mochikamechi, tatakorichi wewekakame mochikachi ti'tijoeri.
7 Pu'ka ti'tijoerio chaanepuapua: “Aamo Riosi ye'karichi muitemeria, aamo weeechi
ihsiame puuuapa. Pu'ka aamo nayewemia e'nakame teemea.”
8 Pu'ka Riosi ye'karichi simiyame nayeweka nokisikao, yooma aaata kokori-
ameo sautesipuapua pu'kao; mukukameo ahjatepuapua pu'ka; repera kokoriameoi
piipatepuapua pu'kao; reemo na'arari yahchameoipua, ma'chipasepuapua tiame.
Eemea pu'ka sauteniame nokisiaio, kihta toomi koparoachi nokisipuapua, wa'a
te'teretomeri eemea i'ka Riosi utewario, kihta koparoawachi kiatiamekapapua.
9 ’Toomio itapiti aamo ahjae tarimiao, kihta i'toka siimpapuapua.
10 Mokewarioi ka'te i'toka siimpamitia, itapiti aamo ahjachi i'tomiao, piirechi
wakiraoi, piirechi kaakaoi, teesoraoi; wa'atia siimpameri kihta i'tokao, tekipanameo,
ahkaoi ahpo nokayachio ko'kotepuamekopua.
11 ’Ookapi ta'peekachiami asikaio, Riosichi paparame i'yapuapua, aaata aamo
che'repamiachi kiamia tiiachi. Aamo che'repari kiatiachioi, wa'ache mochisa
uumatopuapua.
12 Aaata ta'pechi asiyaio, Riosichi mochikamechitia teepotapuapua.
13 Wa'a ta'pechi aamo asiyachiamio, Riosichi paparamechitia aamo asipusoo,
wa'ache che'repasa uumatopuapua. Nape ki Riosichi iyoriame enesoo, poanachi
i'yapuapua che'repapuachio.
14 Nape wahka mochiwachi, ki aaata aamo kianaresoo che'repapuachio, aamo
tarachi pechichisache kaakao uumatopuapua wa'ao, ki ahpo kaawe e'reretia
pechichisa.
15 Pu'ka wa'a te'tiamechio ti'tijoeri, pichiwa chaaninia pu'kachio, ki teesa tiame
wichimerikopua Riosi kokosario te'ta Riosi katewemiachiopua ti'tijoerio. Epeche
kokosari aiwamerikopua pu'kao, ki Sooroma muuwari mochiwachi, Oomora
muuwari mochiwachioiopua tiame, Riosi kokosari aiwariachitiaopua.

Chapinarewa erakoa Eesusichi paparame na'ara yoraniame

16 ’Tísia maajoichitia che'maka ohjopuapua aamo siimpachio, wa'a aamo no'o uhjurachio, sapoori ti'tijoe ooweru tiame mochiwarichiami aamo uhjuramenia. Wa'ami ahka aamo tetewisaapua, aamo ko'konaremapua, pu'ka aamo Riosi kaaweruma tuuyesiopa, tísia aamo na'areka tetewimapua. Pukaepa eemea, koorochitia kihta chiiame enepuapua, kihta nekame tiameo.

17 Pu'ka ti'tijoechio kaawe aamo neesetopuapua, ki senawato yoorewa neesetoamechi wenejipua tiiame enepuaichiopua, seenekachioi puuua aamo wenejikao karichiami ahkaoi aamo toanaremapua. I'isaeri napawikarichioi aamo i'tomapua wepipuawichioo.

18 Te'ta yawichi peereirachi u'upapuame eemea wenejika, noomina te'teriapa eemea ahjama. Waika chaachapameri eemea no'o nehpupakao, wa'akachi, te'ta ya'yawichi tetewachi. Eepi wa'a yorapuame eemea aamo ohjoachio ihta ya'yawichichioi, ihta aaata seesenu ya'yawichichioi i'isaeri.

19 Nape ahkaoi te'ta yawichichi upatiaio, ka'te seewemitia eemea aamo chaachapamiao, achini ihtana chaachapaka aamo nehpupapuameopua. Riosi Apoea amochi ihsimeripua nehpupaka, aamo chaachapamiao nayeweteka.

20 Ki aamoe naewai chaachapameri eemea, apoe Riosi ihsimeripua amochi nayewaka, apoe ahpo Riosiwarie.

21 Wa'a cheesaapa i'ka nayewasikapua:

—Asimiitepua piie tawechiamio, aaataa no'o ahjama ohjoniopao, ahpo poponiemeai ahpo ko'imiitepua; noonoraai ahpo tatanao, wa'achi iintomiitepua ahpo taana me'yaka; tatanaraai tiame ahpo noono nekamuchekao, merimeripua tiame ahpo noonoo, ki tetewinariapa ahpo noonoo ahjama teereniameo.

22 Ahkaoi ti'tijoeria aamo nekamuchemeripua no'owichioo, nape ahkasi kateweri taawechisi ki se'wika noochi paparaka te'teretosoopua newipatepuamepua, kakupachi iintapakao.

23 Pirenapi mochiwachi na'ara yoramia naanaritoniaa, pirenachi mochiwachiami ujumapuapua; neeea no'o ikimiao, kiisi wehchi wichimeripua, neee Tijoe Tijoetukamea ke'chu aamo yooma ohjoi i'isaeri mochiwachiamio, meritiai eenechi oijenakame eenakame enamania.

24 ’Aaataai masiteraa, ki epeche tiiamepua ahpo masitario. Aaataai ahpo teeko tekipanakiamea, ki epeche tiiamepua ahpo teekoo.

25 Puuu masiteraa, ki ahpo masitari epeche tiiame tetewiniamechitia, ahpo tetewipo maaemetepua. Aaata tekipanamea, ki ahpo teeko tetewiniamechitia, tetewipo ahpo maaemetepua. No'oo, no'o Weseu riaorósi tewatioo, ¿ki epeche eemekamerakosa riaorósi tewapuamepua?

Aatanakamera majawepuame
(Ruuka 12:2-9)

26 Eesusi i'ka taamo masitesaapua, i'ka taamo chaanekapu:

—Nee. Ka'te seewemitia masitari ki ka'karumao aamo na'ariao, yooma itapiti aamo na'aretiamea kihta noriwi itipimerikaitepua. Yooma wa'a chaachapakamea, Riosi te'ta kokosari tísia aiwatepuamepua. Yooma noriwi tiiamea, yooma ma'chi teerepapuaite puuua; yooma noriwi na'ara nokitiameai inasoka, yooma nane'repuaitepua, Riosi kokosarichi taawechio, te'ta Riosi ti'tijoeri te'teria katewiachiopua.

27 Pukaepa eeme piineri mochikai no'o masiteria, yooma tetewachi masitepuapua aaatao, yooma aamo no'o ki aaata inamuachi masiteriao, yooma inamuachi masitepuapua pu'kao.

28 Ka'te seewe nokisimitia aamo weerewa merinariameo, aamo weerewa me'yakaipua, ka'chi iika merimeripua aamo iikao, Riosi ahjama yasimeriopua. Riosikamera aamo kokosamia seewepuapua, te'ta ki wahjiame aiwarichi uhjura-puame.
29 ’¿Kikosa tuchikia, piiripi toomichi wa'api nehjitioiopua pu'kao, ki nane'retare Riosia pu'kao, piiripi pu'kaoio mukukoo?
30 Aamoo Riosia, ¿ki epeche nateyame tetewame ohjoare Riosia, ki tuchikichitia? Puuua ahkasi aamo kuupaoi, nane'riamepua kehkina aamo kuupaekopua.
31 Pukaepa kihta seeweka mochitomete eemea, epeche nakiwamekapapua Riosieo, ki tuchikichitia.

Ki aaata seeweka Eesusichi paparameko tuuniame
(Ruuka 12:8-9)

32 Eesusia simiteka masitekao, chiiapua:
—Aaata no'o ahjama tiio tuuyameo, wa'achitia no'o ahjama tiio tuuyo tuuyemania pu'kao, apoe te'ta no'o Noonochi te'pa kahtiamechio.
33 Nape aaata ti'tijoechio ki no'o ahjama tiio tuukameo, neeea no'o Noochio te'pa kahtiamechio, kiisi machiyo tuumania pu'kao.

Ki napati wa'achi erakowa
(Ruuka 12:51-53; 14:26-27)

34 Pu'ka masitesaapua ti'tijoerio, ki ahpo wa'achitia inataniame masitekapua, eee cheeka:
—No'o i'wa weeechi eenariwaa, ki napati ta'iria mochipuawichio no'o eenario erakopuapua, ti'tijoeriopua noochi simiyame chaachapakao, ahpo nekakomerikopa.
35 Ahkasi aaata ta'pechi mochikameai, ki wa'achitia ahpo erakomapua no'owichio ti-iachiopua. Tatanaraa, ahpo noonochi noochi paparameo, ki wa'achitia erakomeripua; mamararaai ahpo yeeyechioi, ki wa'achi tiiame erakomeripua noochi paparopa ahpo yeeyeo; momoriawaraai, noochi paparopa ahpo waasio, nekakomeripua.
36 Wa'a te'terewachio, ahpo ta'pechikaiopua wa'apio, ahpo seepuraweka ene-meripua.
37 ’Aaata ahpo noonoo ahpo yeeyekamera epeche nakiyameapua ki no'ochitiao, ki no'o ijinuwara teereme tiiamepua. Wa'achitia aaata ahpo maaraoi ahpo taanaoi epeche nakiyamera ki no'ochitia, ki no'o ahjama teereme tiiamepua.
38 Aaata ki noochi paparawawichio anachaka yasitoamea, na'areniaoi aaataeoi, kiisi noochi teeremetepua.
39 No'o ahjama tiia noriwi teerenariamea, kihta iinuemeri puuua noochio, ahpo ahjama teerewao. Nape ki inasoamea ahpo noochi tiiao, kaawe teeremetepua noochio, ki ahpo inasoamekapapua noochi tiiao.

Iintorewawichio kianiame
(Marako 9:41)

40 ’Aamo kaawe tetewamea noochi tiiopao, no'o kaawe tetewamepua tiame. Wa'achitia no'ooi kaawe tetewamea, no'o Noono kaawe tetewamepua tiame, Apoe no'o Noono no'o weerakame, tewekachi o'inia kahtiame.
41 Aaata noochi tiiame Riosiwichio kaaweruma nayewatuamea, kaawe uuka tete-wameapua Riosi chiiao, wa'achitia ahpo iinuepakamepua, Riosie ahpo kianiameopua. Yooma noochi eneka Riosichi ka'karupakameo, kaawe tetewame no'o Noonoo, wa'achitia ahpo iinuepakamepua Riosie kianiameo.
42 Aaataai, pukeri noochi o'ichame paparakao, teesaoi ku'ikoipua pu'kao, neeroioi ki'yakaopua paramusoo, Riosia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao, ki wa'atia toimeripua pu'kao, itapiti ahpo kiameriopua, tísia kaawerumaopua.

11

Waani Paatori uhjuraria
(Ruuka 7:18-35)

1 Eesusia kajusaapa taamo oosa mariki aampa ooka ajawatiame yorapuame tuuyekao, wa'api wa'ami masitemia simikapua taamo ahjamao, ahpo Noono kaaweruma tuuyewari tuuyewamiaopua.

2 Waani Paatoria yeetaeka kahtiaiopua perekarichio, Eesusi inisia inamukapaopua, ookapi ahpo masitia uhjurariapua Eesusi iinatukemichioo.

3 Waania eee cheeka iinatukenureriapua Eesusio:

—¿Muuupu Ehkoriami enamio tuutiame Iyoterichi, piirechikosa puuyetaone, pehji?

4 Eesusia iinatuketiapao, nehjiakapua cheekao:

—Nonorasaa eemea, yooma aamo tetewaria no'o ihsia, tuuyepuapua Waanio, yooma aamo no'o chiia inamuriaopua tiame:

5 ki mamachiriameo no'o ma'chirepatio tuupuapua; rojowi kokoriameo, sautio tuupuapua no'oo; repera ko'koriameoi, no'o yachapatio tuupuapua tiame, piipakame itipiteka; na'nakapioio, no'o sautio tuupuapua pu'kaoi, inamuteka; mukukameoio, no'o oijenatio tuupuapua eenechi; ahpo tatakoririopa tísia cheriwejerao, nooe cheriwio tuupuapua.

6 Noochi kiisi seeweka oowe e'riame, tísia kaawe yorapuameko tuupuapua pu'kao, no'o Noonoeopua Riosi.

7 Waikao i'ka Waani na'naritoa nonorapusaapua Eesusia, Waanichi simiyame nayewasikapua wa'a muuwario, eee cheeka:

—¿Ihtana ne'nemia siimpaka eemea ooruchi weeechiopua? ¿Aaata majaka kuhsichitia chachapia ihsiame eekaekosa, ne'nemia siimpakame eemea wa'ao?

8 Ki wa'a tiame ne'nemia siimpakame enesaa eemea, ¿ihtana ne'nemia siimpanareka eemea naaju, aaata tijoe ka'karuma wakiraemekosa? Ka'iii, ka'karuma wakiraemea peenia tiame, yawichi karichiche wa'a tiame wakiraetaniamepua, apoe yawichikamera.

9 Ki wa'a tiame wakiraeme ne'nemia e'enakame enesaa eeme, ¿ihtanakamera ne'nemia siimpaka eemea naaju, aaata Riosi nayewamekosa? Eje'e. Puuu enerepua Riosi nayewatuame, nape ki oowera Riosi nayewatuame.

10 Waania ki oowera tijoe enerepua, pu'ka Waanio no'o Noonoa ke'chu no'o eenoio masitemiao, cheeriaipua pu'ka nayewakao, eee cheeka:

Neeea, ke'chu aamo o'inioi masitekao,
wa'a aamo uhjurenania aaata,
yooma ti'tijoe ooweru tiame ki kaawe te'teriame ahpo iikachio,
katewetiame mochiwamichiopua ahpo iikachio,
yooma pu'ka ki kaawe ahpo te'teriameopua,
toinuresika na'arariopua, ki kaawe nokiwameo.

Wa'a cheeka nayewakame Riosia Ehkoriami Iyoterichio, ahpo ehkoriami nayewaturachio.

11 Pichiwa chaaninia i'kao, yooma ooweruchi naawakamea, ihji Waani Paatoriche puuua, epeche weruma itapiti yoorakamea ki wahjachitia; nape Riosi ye'karichi yasipua ahsepakamea, epeche weruma tiiaitepua, ki Waani Paatorichitia, kihta weruma iintokaipua i'ka weeechio.

12 ’Waani eenariachisi o'inia ahkasi ehpe taawechiamisio, tísia na'areka tetewiniamepua, Riosi ye'karichi muipuame nayewatuamea. Ehpe taawechimioi, wa'achitia tahpitika e'raka kajuka tetewinariame, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewaria.

13 Yooma ehkoriami Riosi nayewatukamea, Ehkoriami Iyoterichi chiiaa tiamea, i'ka
Riosi ye'karichi muira nayewaka chaachapatiame puuua, ahkasi Waani enasaoipu
tiameo, pu'kachi ehkoriamisi o'inia Riosi ye'kari nayewatiame nayewarepua tiame.
14 Neeea pukaepa i'ka Waanio, ehkoriami Eeríakotinia pukachio, Riosi
na'nayewatura enamio tuuka chaachapariao, pu'kao wa'achi tiiame
ihsiwariemekopapua. Aaata wa'achitia erakonariamea, wa'achi erakomapua.
15 I'ka wa'a tiiame pahtenariamea, kaawe inataka ne'nepuapua.
16 '¿Ihtanako tuutarenia ehpe taawechiami ti'tijoerio? Ihji ti'tijoeria, kukuchika
te'tiamepua, muuwaeme mochikame nehjiwachiopua, te'eka chaachapakame:
17 "Teemea chaachatekamepapua pakapucherao, nape ki yaukame eemea. Yuuwe-
siwa wikatakame teemea, nape ki naarakokame eemea." Ehpiami ti'tijoeria wa'a
te'tiamepua. Eemea Riosie paaetiai, kiisi e'wekamepua.
18 Waanioi ki e'wakame eemea, ohsotia eemea pu'kao, rooroikame teewakamepua
eemea, ki ti'tijoeri ahjama koayamekopua pu'kao, mochiwachiami oika.
19 Ehpeoi no'o Tijoe Tijoetukame eenakoio, wa'achitia te'teriamepua, ki no'o
e'wekao, ohsotia eemea no'oo, tísia koayame no'o teewamepua, nawajiameopua
tiame. Eemea, oowera wa'a no'o chaachapamepua, senepi ti'tijoeche ahjama
koayamekopa. Eemea wa'a chaachapamea no'oo, tatakoriamera ti'tijoeri no'o kaawe
e'rio tuuyamepua. Nape aamo no'o na'ariao, no'o kaaweruma ihsia aamo ihchitama-
pua, no'o yooraka yasitoaa, kaawerumakapa, no'o Noono tewekachi kahtiameo, te'ta
peenewari machiwarikapapua.

Ti'tijoeri mochiwachiai mochikame, kiisi yooriame
(Ruuka 10:13-15)

20 Waikao Eesusia wa'a mochiwachio, epeche weeka itapiti peenia ihsiwa ahpo
iintoriachio, o'inekapua te'yakao, yooma pu'ka ti'tijoeriopua, ki toinarekopa ki kaawe
ahpo nokayao. Eesusia chaanekapua pu'kao:
21 —¡Aiiii eemea Korasini mochikame! ¡Aiiii eemeai We'saira mochikame tiamé!
I'ka no'o peeniasiwao Tiiro mochiwachi no'o iintosoopua Siironioiopua mochiwa-
chiopua tiameo, pichikemii puuua no'o chiiao Riosichi paparakao, yooma ahpo ki
kaawe nokayaopua toakáa. Wisasori suuwiti chuhchamii puuua napisooi ahpo
moochi ipaseka, ahpoo kiisi kaawe ahpo nokario erakoka, ahpoo puuua wa'a tiame
e'rakao, tetewiteka.
22 Nape neeea aamo chaanemapua pu'ka aamo nokayawichioo, te'ta Riosi
katewemiachiopua taawechio, Riosia amochio ki nu'uti kokosari amochi teewemi-
itepua, epeche ki Sooroma Oomora mochiwachiopua tiameo, te'ta kokosari aiwateti-
amechitiaopua.
23 Eeme Kapenau mochikameai, ¿Riosie aamo apechunapuamekosa maayame
eemeai te'pa Riosi kahtiachio? ¡Ka'ii, ohsotia eemea kiisi wahjiame wichiwachi
uhjurapuamepua, poanachi ki Riosi kahtiachi, wa'ao te'ta tukapachi! Neeea i'ka
peenia tiame amochi iintoriao, Sooroma mochiwachi no'o iintokame enesoo, Sooroma
mochikame ti'tijoeria, paparamii puuuapa, wa'a iikaopua, ahjaka mochimeriipua
pehjio.
24 Nape eemea tetewikameaipua i'ka te'ta kaaweruma no'o peenia ihsiriao,
kiisi nakika tetewikame eemea. Wa'a te'tiapa eemea, te'ta Riosi yooma ti'tijoeri
katewiachio, epeche tísia kokosari aiwatepuame eemea Riosieo, epeche ki Sooroma
Oomora tiame aiwatetiamechitia.

Eesusi apochi resipupuawichio paayea
(Ruuka 10:21-22)

25 Eesusia yooma ti'tijoeri inamuachio, ahpo Noonoo nayewekaopua, cheekapua:

—No'no, aamoo tewekachi yomatiame ye'kameopua i'ka weeechiopua tiame, aamo cheriwema ki'yame neeea, aamoo, i'ka ti'tijoeri weeechi mochikameo, kihtawichio aamo nakimia erakoamechiopua, ki aamo te'ta ma'chiame tetewitiamekopapua pu'kao, aapoeo aapoeche, ahpo ahsepari tiiame maayameopua, kaawe te'teriameopua; ohso kaawe muuua, tesiwa te'tiamerakachi aamo tetewitiame muuua, te'ta aamo machika mochitonariamechiopua.

26 Wa'a ihsiame muuua No'noo, wa'a tiame iintomo e'rakamekapa.

27 Wa'a cheesapua Eesusia ahpo Noonoo, chaanekapua ti'tijoerio:

—No'o Noonoa yooma no'o ki'yakamepua ahpo itapitiwao, yooma ihta itapiti iintuameopua tiame. Aaataai ki te'ta no'o machiyamepua, no'o Noonoche puuua, te'ta no'o machiyamea; no'o Noonooi, aaataai ki'tiamepua te'ta machiyamea, neeechepua, te'ta machiyameraa, pu'kao neeea aaatao, no'o Noono machitenaria.

28 Pukaepa noochi e'enajeraninia. Aamo noochi e'enasoopua, aamo machitemania no'o Noonoo. No'o Noonoo te'ta machisaapa eemea, resipumeri eemea yooma itapiti amochi pehtiao, yooma aamo ki ka'karuma nokariaopua, cheriwetiame itipikapa.

29 Noochi te'teresa naaju, yooma teitaipua waikao aamo resipuka yasitopuameo. Pepenipapuapua naaju no'o masitiao, kiisi tehki tiiame aamo masitema neeea, kaawe e'raka. Kihta utewa cheeka aamo masitemeri neeea, kaaweruma iikaeka.

30 Neeea aamo maakurakiao, kiisi pehtiamepua tehkíi. Ihji aamo no'o nuuriaa, kiisi pehtiame tiiamepua.

12

Eesusi masitewaraa resipuwa taawechi, tiiriko muurara tehpucharia (Marako 2:23-28; Ruuka 6:1-5)

1 Piie taawe resipuniame taawechio Eesusia, tiiriko echitiachiami u'matoiopua ahpo ma'masitera ahjamao, ihji ma'masitewaraa cho'chorowame nokisiapaopua tiiriko pahchira koi'siriaipua okisikao.

2 Nape parisero ti'tijoea wa'a nokisiopua pu'kao, chaanekapua Eesusio:

—Ne'neo aamo masiterao, resipuniachi taawechioipua, itapiti yooraka nokisinapua, ki reesisewa nokiwameopua.

3 Eesusia wa'a chaanetiapao nehjiakapua pu'kao:

—¿Ki iyonakame eemea Ehkoriami Iyoterichio ihtana iintorio Raawitaruo ki anachapasaopua toore?

4 ¿Ki Riosi kaarirachi pakika paani iyoriwa ko'kakamepua, ahpo yeetoka inisia kipotekaopua tiame, pu'ka paanio tiopachi neeseriosiche reesiseniame, ko'komichio?

5 ¿Ki tetewakame eemea tiameo pu'ka Moisetaru Iyoterichio tiame chiiao, tiopachi pa'pamiratuameopua tiameo, itapiti yoorariopua, Moise nuurari resipuniame taawechioi, itapiti ki reesiseri yoorario?

6 Pu'ka resipuniame taawechiwichionia, aaata te'ta iyoriniame kahtiotinia pehjio, ki pu'ka tiopachi iyoriwachitia.

7 Eemea epeche no'o te'ta machiyame enesaa, ki wa'a no'o chaanemii eemea i'ka ki reesisewaopua. Pahtiame enesaa eemea i'ka tiopachi iyoriniameo, pahtemii eemea tiamea, Ehkoriami Iyoterichi chiiaopua, Riosio eee cheeriachiopua: “Neeea, ki oowera itapiti meritiame oowewari no'o u'yepaka no'o iyorijeraninia; neeea aamo iikachikamera kaaweruma enepaniame, nakiyamenia, aamo aaataopua tesiwe e'remichiopua.” I'ka Ehkoriami Iyoteri chiia nokisiame enesaa eeme, kihta chaachapamii eemea, i'ka ti'tijoeri kihta ki kaawe nokayameo.

8 Neee Apoe Tijoe Tijoetukamea, neee wa'api iintokamepua pu'ka resipuniame taaweo, yahchakao.

Tijoe sekachi chookopakame
(Marako 3:1-6; Ruuka 6:6-11)

9 Eesusia wa'a tiirikochi o'inia u'matosaopua napawikarichi pakikapua wa'api mochiwachio.
10 Wa'a tiopachiopua, wa'a tewitiapua piiripi tijoe sekachi chookopakame. Wa'aoi parisero ti'tijoea, itapiti wenejipuame tewinariapua Eesusio, chaachapaka pu'kao:
—¿Reesisewa ohjoarepua, aaata resipuniame taawechi yachapatepuao?
11 Nape Eesusia i'ka nayewaka nehjiakapua:
—¿Aatana eemea po'wa aamo puhkue tekorichi wichisoopua piiripio, ki ma'chipatapua, resipuniame taawechikoio?
12 ¿Ki wa'achi iintotarepu aaataai tísia ahpo nakiyame enesaaopua aaata tijoeo? ¿Ki epeche nateyame ohjoarepu ti'tijoea oowerua ki po'wachitia? Wa'a teeresoo resipuniame taawechioiopua, aaataai tijoe ku'yamea oowitiameoiopua, kihta ki kaawe tiiame ihsiamepua.
13 Wa'a cheesaopua Eesusia, chaanekapua chookopakameo:
—Riisasipaomua aamo seekao.
Waikao chookopakamea, riisasipasaopua seekarao, ikanati saukame itipikapua seekarao, piire kaaweruma ahpo seekachitiaopua.
14 Nape parisero ti'tijoea kaawe e'remitioiopua Eesusi kaawe iintoriao, Eesusi meripuame ahpo kateweriapua wa'a puuyasao.

Eesusi ikipuame nayewatiame

15 Eesusia i'ka noonoimia nane'resaapua, sewinachi siimpatiapua waikao, muuwaeme taamo pukamina nokisiniame ahjama. Eesusia ahpo pukamina nokisiameo, ki ookapi sautesiapua.
16 Eesusia ahpo sauteriao, ki aaata tuuyenuresiapua pu'kao, aatana ihsiriopua sauteriao.
17 Ihji Eesusi kaawe ihsika oiriaa, ehkoriami Riosi cheeria teetotiamepua, ehkoriami Isaia tewaniamechi Riosi cheeria, Ehkoriami Iyoterichio puuua, eee cheeriai Riosia:
18 ¡Nee! Senawato yachamiitenia,
aaata no'owichio yorakemeriopua;
puuua aaata no'o uuria tijoe enemeripua,
aaata te'ta no'o nakiya,
aaata no'oo, tísia kaawe e'raka tetewamera;
pukachi yasipameri neeea no'o Riosiwario.
Ihjia te'ta no'o Taana enemeripua.
Puuua yomachi weeechi mochikameo,
no'o chiia cheesimeri enemeripua,
no'oe cheriwepuame tatakori tiiameo.
19 Ihjia kaaweche nayewiame enemeripua ti'tijoerio,
kaawe e'raka nakikache,
kihta uwatiame nayewaka nekayamechitia.
Kihta inamupuamepua, aaata tetewachioipua,
ihta ki oowe e'repuameopua, utewa cheeka aaatao,
weeru nayewaka nekame cheekao.
20 Ihji no'o Taanaa, ki epeche erapatemapua aaata,
ka'chi ikime e'raka kahtiameopua,
neeroturi kahponakachitiaopua,
aaata epeche koomorapatekaopua tísia yuuwesika yasitoameo.
Puuu no'o Taanaa tiameo,
ki wa'atia toimapua ki ku'ikao,

aaata noochi teesa paparawa moroyame choipatiame,
itapiti tahjera meechara choipatiamechitia.
Wa'a inisimeri no'o Taanaa, noochi enapame ku'isikaopua,
ahkasi ahsepari teeremeriachisi noochi paparameriopua wa'asi,
ahkasi no'o Taana yawichituwachi,
no'oo mochitepasichi.
21 Wa'a pu'ka no'o Taana yawichituwachio,
yomatiame wehjoarichi mochikame,
no'o Taanachi ahjachi erakoka, ohjoepameripua.

Eesusi wenejiwa reemo utewarie ihsia
(Marako 3:19-30; Ruuka 11:14-23; 12:10)

22 Wa'ao Eesusia, piiripi tijoe ni'o ki ma'chiriame u'yepatiapua. Ihji tijoea reemo apochi yahchapa wa'a teereriapua. I'kao Eesusia, reemo ma'chipasekaopua, saukame itipitekapua ki ma'chiriao, ni'ooi naewatekapua tiame.
23 Yooma i'ka wa'a iikame tetewakamea, tahpítikatia peenia erakokaopua, ahpo iinatukiapua chaachapaka:
—¿Ki ehkoriami Raawichi enamerijuare ihji? ¿Ki ihjipu Riosie enamio tuutiame?
24 Nape parisero ti'tijoea i'ka inamukapaopua, ahpo ihchi chaachaparepua:
—Ihji tijoea, Weseuchi eenamepua utewariraa, pukae ma'chipamepua reemonioo.
25 Wa'a ahpo chaachapopa ihchio, Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Nape piiripi yawichiwachio, ka'chi iika ahpo wa'apichi nasiwametepua. Ahpo wa'apichi nasiwasaapua ooka pirenaturi enepakao, ahpo wa'api soopameripua. Ahkaoi mochiwachioi, ahkaoi ta'pechioi, ahpo wa'api nasiwasaapua, ahpo wa'api soopameripua tiameo.
26 Satanasia ahpo wa'api utewarie aaata reemo ma'chipame enesaa, ahpo wa'apichi nasiwame puuua. Wa'a tiiame enesaa, ¿ki ahpo wa'api me'yaka ihsiamepu? Ahpo wa'api merisaapua, ¿Aachin teeka teetotapua waikao ahpo yawichituao?
27 Eemea no'ooi, Weseu utewarie no'o ma'chipame teewasoopua reemoo, ¿ihtana utewarie ma'chipame reemo, aamo na'naritoamea naaju? Puuu aamo na'naritoao, Riosi utewarie ma'chipame enesoopua reemo ki Weseu utewarie, se'wi chaachapai no'o wenejina eemea.
28 Nape no'oo Riosi Riosiwari utewarie puuyachame enesoopua reemoo, amochi ihsiamepua wa'a teesoo, aaata Riosi ye'karichi muitiamea.
29 ’Ihji no'o reemo puuyaka ihsiaa, Riosi seepurawa puraka ihsiniamepua. Ki Satanasi purisaa teeme pahchao, ka'chi iika upameriai teemea aaatao Riosi ye'karichio. Nee. Aawataai ki ichikuetare aaata karichiopua, ki pahcha purisaopua kariwaemeo. ¿Achini ihsika u'yetariapu aaata iinuwarao tísia inatewa iinueme enesoopua? Ka'chi iika u'yetariare ki purisaapua pahcha.
30 ’Ki noochi tiamea ku'itokao, no'o seepurawapua. Ki no'owichio na'poamea, Riosi ye'karichi upapuameo, no'o chi'ripakiamepua, ki noochi e'enamichio.
31 ’Riosia, ahpo Riosiwarie paaeria apochi oowe e'reka e'enekameopua, cheriwiame puuua pu'kao. Nape aaata ki nakikameo ahpo Riosiwarie paaewao, kiisi cheriwepuamepua pu'kao. Nape ahpo paaeriao ahpochi paparameopua nakika, ihta ki kaaweruma iintorioipua pu'kao, yooma cheriwekemeripua pu'kao.
32 Riosia, no'o Tijoe Tijoetukame na'aretioopua, cheriwemapua pu'kao pehjio, nape ahpo Riosiwari chiia kiisi apochi uunarekameopua, kiisi cheriwemapua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesi taawea, i'wa wehjoarichioi, Riosi weemera wehjoarichioi.

Ihta kuuua, taakerachi machiwamepua ihtana kuuukoo
(Ruuka 6:43-45)

33 Eesusia simiteka masiteka ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanekapua:
—Eemea aamo nokayaa, itapiti kuuu taakiameka tiiamepua. Ka'karuma taakiame enesaa eemea, ka'karuma nokayame enema eemea. Nape ki ka'karuma taakiame enesaa eeme, ki ka'karuma enema eemea aamo yoorao. Ihtaoi kuuu taakiamea, taakiachi machiniamepua ihtanakoo, kaaweruma enesoo, ki kaaweruma enesoooi.
34 ¡Eeme pa'pariserooo, sayawe ti'tijoeee, kiisi ka'karuma eemea! ¿Achini iika ka'karuma naewata eemea kiisi ka'karumakaio? ¿Ki nane'riame eemea aamo iikachi tahpitika ki ka'karuma e'ra, nayewamekopua?
35 Kaaweruma tijoea, ka'karuma ahpo iikachi e'ra, nayewamepua. Ki kaaweruma tijoea, ahpo iikachi ki ka'karuma e'ra, nayewamepua.
36 Pukaepa neeea utewaeme aamo chaaniamepua, utewaeme aamo neesetomichioo, kiisi se'wika aamo masitemichioopua, ka'karumache. Wa'a te'teretomeri eemea, te'ta Riosi katewiachiopua taawechio, ahkasi nu'utioi ki kaawe chaachapa tiiameo, tuumerichekopua.
37 Te'ta Riosi katewiachio, yooma ihta aamo chaachaparia aamo noonowiria tiame katewemeripua. Yooma ihta aamo noonowiria teteiwachi iintapaka, chanimapua aamoo kaawerumakoo, aamo ki kaaweruma enesooiopua. Waika kateweniachio, ahpo chaachaparichi wa'a kateweniachi chapisipuamepua waikao, ihta ki kaawe iintokame enesoo, kaaweruma iintokame enesooiopua, wa'a nane'repuame eemea.

Ti'tijoeri ki ka'karumaa, itapiti Riosi peenia ihsiwache tetewinarewa (Marako 8:12; Ruuka 11:29-32)

38 Waikao pukeri e'enakame ookapi pariseroa iyoteri ti'tijoea tiame, chaachapakapua Eesusio:
—Masitari, aamo itapiti peenia ihsiwa tetewinare teemea.
39 Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Ehpiami ehpe taawechiami mochikame ti'tijoe ooweru tiamea, no'o peenia ihsiwache tetewinariamepua, nape ihji ti'tijoeria, ki tetewitepuamepua wa'asi itapiti Riosi peenia ihsiwaeopua, naatiche tetewitepuame puuua, Riosi iintoriachiche, ehkoriami Oonasichi.
40 Ehkoriami Oonasia, kiiya paika taawe tukawari tiame weruma pawesochi topachi yasariaipua ko'kotiameo, ahkasi yo'yotiaiopua eenechi ahjakame.
41 Níniwe ehkoriami mochiriamea kateweniachi taawechio, Oonasi cheeria pichikekamea, Riosichi aamo wenejimapua, ki no'o pichikiopa Riosi paajutewaopua. Pichiwa aamo chaaniamenia, neeea aamo nayewiaa epeche ki nu'uti tiiamerapua, ki ehkoriami Oonasichitia.
42 Wa'achi iintomeripu yawichi oowitiameai, yomatiame Tetuyachi weee yawichituka kahtiameai, Riosichi aamo wenejimeripua, te'ta Riosi katewiachio; puuu oowitiamea kai waapi siinka Riosichi paparakamekapa, ahkasi ehkoriami Saromoni yawichi kahtiachisi eenakamekapa, Riosichi kaaweruma tuuyewari i'yasikao. Nape eemea pu'ka oowitiame iintoria noonoimitiooi, kiisioi no'o keepunariamepua, no'oo, aamo nayewiameo, epeche tísia werumakoipua, ki puuu Saromonichitia.

Achini ihsiameko na'arario (Ruuka 11:24-26)

43 Eesusia ti'tijoeri simiteka nayewekaopua, chaanekapua pu'kao, nape wa'achitarichi naewakao, eee chaanekapua pu'kao:
—Aaata tijoechi oowitiamechioi machenasaa na'araria, wahka oiyai wakiwechi ooruchiamio, tísia aiwaka ki tewakapa ahpo ohjoeka resipumiachio, erapame puuua:
44 “Ohso kaawe eenechi no'ramania, no'o yasariachi tijoechi.” Waikaopua eenechi ahpo yasariachi enasaapua tijoechio, kakupa ihpichitiachi enesoopua ahpo yasariachio, wa'a ohjoepamapua eenechio, ki Riosi Riosiwari enesoo wa'a ohjoemeo.

45 Nape eenechi wa'a enasopua ohjoemiao, oowisani yeeka enameripua wa'a ohjoemiao, epeche nanaarame ki ahpochitia. Wa'a ikitiaa ihji tijoea, epeche teeremeri ihjia apochio na'ararieo, ki pukerichitia. Wa'achi ikimeri ehpe taawechiami tísia nanaaramea, ki apochi yachatoka ohjoamea Riosi Riosiwario.

Eesusi yeeyera, poponira tiame
(Marako 3:31-35; Ruuka 8:19-21)

46 Eesusio, iiweta yooremina ihsioipua tijoe nayewekao, ma'chio, wa'a eenaria Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira ahjama pipinira tiame. Ihjia Eesusi ahjama nayewanariame eneriapua. Wa'a ajakoiopua pehjio ma'chi, tamochi eenakapua aaata Eesusi tuuyemeri.
47 Puuua, chaanekapua Eesusio:
—Aamo yeeyea, aamo poponi aamo pipini ahjama weeriamepua ma'chi, aamo ahjama nayewamia puuyeka.
48 Nape Eesusia ahpo tuuyekameo, chaanekapua pu'kao:
—¿Aatanakamerajuarepu te'ta no'o yeeyea, te'ta no'o poponia pipinia tiame?
49 Waikaopua ahpo masiterakamera ma'majoekao, cheekapua:
—¿Ki ihjikosapu no'o te'ta yeeyea, no'o te'ta poponia, no'o te'ta pipinia tiame?
50 No'o te'ta tetejimaa, yooma aaata no'o Noono yorajera yooraka mochitoamera puuua.

13

Itapiti wa'achitarichi nayewatiame
(Marako 4:1-9; Ruuka 8:4-8)

1 Eesusia pu'ka wa'api taawechiopua, wa'a wa'api ta'pechiopua, yooremina machenakaopua weruma neeroi maaniachimina yasipakapua, neerosuwe.
2 Wa'aoi ki ookapi napawiriopa ti'tijoerio, pawekakerachi mooenakapua waikao ti'tijoeri nayewemiao, puuu ti'tijoea oowerua tiamea, pa'wesuwe itipikapua.
3 Wa'a yasipasaopua waikao, ki ookapi itapiti nayewekapua ti'tijoerio, itapiti wa'achitarichi, puuua o'inekapua cheeka:
—Piiripi echayamea tiiriko echimia simiriataipua.
4 Nape echimiaiopua, poowechi ruhjiteriataipua ookapi iimorio. Pu'kao tuchikia wa'a e'enakao, yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao.
5 Wahjachi iimoria, tehteekachi ruhjiriataipua ki tunakame kahtiachi weee. Puuuai ikanati yaupariatapua yaupao, nape waitiamekopua weeeo,
6 taaa taipasoopua, ikanati wakipateriatapua pu'kao, ki teeresi naawatakamekopua pu'kao.
7 Puuu iimoria paikapichio, wehchaekachi ruhjiriataipua. Pu'kao wehchaa, yaupakoipua weweripakao, wi'ropateka wakipateriatapua pu'kao.
8 Nape wahjachi iimori kaaweruma weeechi ruhjikamea, tísia kaawe taakeriatapua; ihji piiripi pahchiraa, piie siento pachitariatapua taakekao; wahjachi pahchiraa kaawe taakekamea tiame, paika weerewa pahchi taakeriatapua pipiripi pahchira iimori; epeche ki weeka taakekamea, piie weerewa aampa oosa mariki taakeriatapua, piiripi pahchiraa.
9 I'ka pahtenariamea, kaawe inataka i'yewa nakiyamepua.

Aatia wa'achitarichi nayewaniame
(Marako 4:10-12; Ruuka 8:9-10)

10 Waikao Eesusi masitewaraa, naaepaka iinatukekapua:
—¿Achinikai wa'achitarichi nayewekamua ti'tijoerio?
11 Eesusia pu'kao, cheeka nehjiakapua:

—Eemea kiatiamepua pu'kao aamo nane'repuao, itapiti Riosi iinuekaopua aamowichioo, Riosi apoeo noriwi iinuekaopua pehjio, nape aaata ki no'o oowe e'rekache keepuamea, ka'ipua.
12 Aaata Riosichi simiyame nane'renariamea, epeche nane'retepuamepua Riosieo, ahkasi ki ookapi Riosi oowe e'ria kiapuaopua. Nape aaata oowera no'o na'arenareka keepuamea, kihta pahtewari kiapuamepua; pu'kao, teesa ahpo pahteriaoi, u'yepuamepua.
13 Pukaepa ki Riosichi te'terenariameo, wa'achitarichi masitiamenia pu'kao, pu'kao no'o keepuaio, oowera ki pahteka itipimichiopua; ne'niaio ki tetewika itipimichiopua, pahtewario.
14 Wa'a iikaopua ihji ti'tijoea, Isaia iyoterichi cheeriachitia ikiyamepua, ehkoriami Riosi nayewaturachi cheeriachitia; Riosia Isaiachi naewakaopua, cheeriaipua:
Nape ihji ti'tijoea keepuaio, ki pahteka inamumeripua;
ihji ti'tijoea tetewaio, kiisi pahteka tetewimeripua.
15 Ihji ti'tijoea kiisi pahtenariamepua;
ihji ti'tijoea ahpo nakachio, to'peraemepua;
ihji puichiopua tiameo, kiisi pahteka tetewame enepakamepua.
Wa'a te'tiapa ihji ti'tijoea, Riosichi simiyameo, kiisiki pahteka tetewamepua, tetewai; inamukai kiisi pahteka inamuamepua.
Ihji ti'tijoeri noochi e'enaka pahtekame enesoopua tiameo,
cheriwemii neeea pu'kaoi, puhjekaopua tatakorirao.
16 Eesusia simiteka naewakao, taamo chaanekapua ahpo ajawariao:
—Nape eeme no'o pahtenariamea, te'ta kaawe te'terenariamepua Riosichio, no'o kaawe keepukamea masitiao, pahteka tetewinariamea pu'kao, pichikekamekapapua tiameo, noochi paparawao.
17 Ihjia tísia pichiwa tiiamepua, muuwaeme ehkoriami Riosi nayewatukamea, ka'karuma enepakamea tiame, waika taawechiami mochiriamea, tísia tetewinareka mochikaipua tiameo, i'ka ehpe no'o aamo tetewika mochikao, wa'atia wahjipakamepua ki no'o tetewika. I'kachi tísia inamunariame eneriaipua tiameo, i'ka ehpe taawechiami aamoo, aamo no'o keepuka mochitoao, nape wa'atia wahjipakame puuua, ki no'o inamuka masitia.

Echayame nayewatiameo, ihtana masiteka cheeria Eesusio (Marako 4:13-20; Ruuka 8:11-15)

18 Wa'a cheeka kajusaapa Eesusia, taamo chaanekapua:
—Ehpeo echayamechi simiyame aamo ma'chitemania. Kaawe keepumitiao eeme.
19 Puuu iimori pooechi ruhjikamea, Riosi kaaweruma tuuyewari puuua, tijoe peewaeme iikarachi echitiame. Riosi ye'karichi simiyame inamukaipua, ki pahtekamepua riaorósie u'yetiapapua ahpo pahteriao, ahpo iikachi echitiameopua kaaweruma tuuyewari.
20 Puuu tehteekachi ruhjikamea iimori, kaawe e'raka inamukamepua inamuao pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario,
21 nape ki pewatiame weritokamepua Riosichio, ki teeresi naawaekapa Riosichio; ikanati kokosa yooraka naanaritoniapaopua, towayamepua Riosichi ahpo papararіao.
22 Puuu wehchaekachi echitiamea iimori, kaawe e'raka inamuamepua inamuao Riosi kaaweruma naawesario, nape tísia ahpo toomituwa inatapapua i'ka weeechi iintuameo, ahpo si'ritiamepua pu'kaeo. Yooma ahpo Riosichi simiyame ahpo masiteretiaopua, wa'a iikapapua pu'kao yooma toayamepua. Wa'a iikapa puuua yooma Riosichi simiyame ahpo keepuriaopua penipaka, kihtawichio kaawe eenekame puuua.

23 Nape kaaweruma weeechi ruhjikamea iimori, puuua pahteka inamukamepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario. Ihjia, ka'karuma weeka muuwewa iintomeripua Riosiwichioo, itapiti echitiame ki ookapi taakekamechitia. Ookapi ihji ti'tijoea, tiiriko muuraraka tísia muuwekameka teerekamepua, piiripi iimoriopua, piie weerewa aampa oosa mariki taakekamepua pipiripi pahchirakai, wahjachi ihji tiiriko iimoria, paika weerewa muuwekamepua pipiripi pahchirachiopua muurekao; epeche wahjachi wa'asia, piie siento pahchira pachitakamepua pipirepi muuraraa.

Ki kaaweruma to'iwe tiirikochi

24 Eesusia piirechi wa'achitarichi nayewekao, chaanekapua:

—Riosi ye'karichi mochipuamea, tiiriko iimori echitiameka ikiyamepua.

25 Aaata tijoe teekoraa kaaweruma iimori tiiriko echanurariataipua ahpo wasawachio, nape seepurawaa yoomahka kokochinioio, wa'a eenakao tukaoo, tiirikotui ki kaaweruma eecheriatapua tiirikochio.

26 Waikao ihji ki kaaweruma tiirikotuiai tiiriko yaupariachio, wa'achi yaupaka weweripariatapua tiame.

27 Waikao tiiriko ne'nemia enanioipua, pachitariatapu tiirikoapa, tiirikotuiapua tiamé. Wa'a tiiame tewakapa ahpo teeko tekipanakiamea, ahpo teeko ne'nemia siimpariatapua tuuyemia, ahpo teekochi ajasisaapua chaaneriatapua pu'kao: “¿Ki ka'karumakosa iimori taamo ki'yakamemua echipuawichioo? Tahpitika tiiapu tiirikotuia tiirikochio, ¿aatia wa'a tiiarepua?”

28 Waikao teekoraa chaaneriatapua: “Aa puuua, aaata no'o seepurawa iintoriapua, taamo echariao, tiirikotui ki kaaweruma pahchira ipasekao”, cheeriatapu teekoraa. Tekipanakiamea waikao chaachapariatapua: “¿Napotare teemea pu'kao?”, chaachapariatapua.

29 Waikao teekoraa cheeka nehjiariatapua: “Ka'i, wa'atia toipuapua pu'kaopua pehjio, tiiriko ahjama po'tamaoipu —cheeriatapu teekoraa—.

30 Wa'atia toipuapua pu'kao pehjio, ahkasi tiiriko i'ipapuachisi. Ahkasi waika, naponuremania pu'kao, pu'ka tiirikotuio, patuka purisa kosimania pu'kao, tiirikochi poanatasaopua —cheeriatapu teekoraa—. Tiiriko ki tiirikotuiekachi i'ipatiameo, tiirijomachi katewemania pu'kao”, chaaneriatapu teekoraa ahpo tekipanakiao.

Wa'achi yoorapuame ti'tijoeai, Riosi katewiachi taawechi, asisoopua.

Wacherai pahchira wa'achitarichi nayewatiame
(Marako 4:30-32; Ruuka 13:18-19)

31 Eesusia i'ka wa'achitarichi nayewekaopua tiame, cheekapua tiame:

—Riosi ye'karia wacherai tewaniame kuuu pahchiraka tiiamepua.

32 Ihji wacherai kuuu pahchiraa kiisi werumakaipua pahchira, ki nu'uti kuuu weripamekaitepua, ahkasi tuchikiai muuwaeme ta'sotachi wa'a nu'nunti atowarachi. Wa'achitia Riosi ye'karichi mochimeria, ki nu'uti mehtamiitepua, ki ookapi enepakao.

Rewarurachitia wa'achitari
(Ruuka 13:20-21)

33 Eesusia wa'a tiame taamo nayewesopua, piirechi wa'achitarichi taamo nayewakapua eee cheeka:

—Riosi ye'karichi nayewaniachio, Riosi kaaweruma tuuyewaria rewaruraka ihsiamepua. Aaata oowitiame teesa rewarura yahcheka wesosoopua paatusio, rewaruraa yomachi muika weruma a'potiamepua paatusio. Wa'achitia Riosi tuuyewariai, yomachi wehjoarichi mu'ipaka tuuyetowatiaopua, ki nu'uti enepatiamepua Riosi ye'kario, Riosichi paparakameeopua.

Aatia tiiachipa Eesusi wa'achitarichi naewaria
(Marako 4:33-34)

34 Eesusia yooma i'ka ahpo masiteria ti'tijoerio, wa'achitarichiche ahjae masitekapua pu'kao, ki wa'achitarichiopua, kihta.
35 Ihji Eesusia wa'achitarichi naewaniamea, Riosi ehkoriami ahpo nayewaturachi cheetiamepua, waika taawechimio, cheeriaipua:
Wa'achitarichiche nayewema neeea;
itapiti nayewatupuame no'o noriwi teereriopua, ahkasi Riosi i'ka wehjoari mochiwachio, yahchariachisi.

Eesusia to'iwe wa'achitarichi nayewariao, ihtanako tuunapua

36 Waikao Eesusi toisoopua ti'tijoerio, wa'api karichi muitiapua waikao. Wa'a muitioopa teemea, iinatukekapua Eesusio:
—¿Aachin cheeka chanikamua to'iwe naewakao? Naane e'renare teemea Masitari.
37 Waikao Eesusia taamo nehjiakapua cheeka:
—Puuu kaaweruma iimoria, Riosi kaaweruma tuuyewari echayame puuua, echayamea neeepua, Riosi Tijoe Tijoetukame.
38 Waasa echiwachio, yoomatiame wehjoarichi ti'tijoeri puuua. Puuu ka'karuma iimoria, ti'tijoe puuua Riosi ye'karichi mochitoame. Puuu ki kaaweruma to'iwea, ti'tijoeri nanaarame puuua, ki Riosi ye'karichi mochimeri, Satanasi ijinuwarakapa.
39 Puuu ki kaaweruma to'iwe echakamea, riaorósi puuua. I'ipaniamea, i'ka yomatiame weee kajuyachi teeremeri puuua, te'ta Riosi katewiachi wa'asi. Puuu echitiame i'ipameria, tewekachi Riosi ku'iwari e'enameri puuua.
40 Puuua ti'tijoeri ki ka'karumaopua, to'iwe ki ka'karumachitiaopua, yooma patuka poanatasaopua, ihpapaka na'ichi kosimapua pu'kao, ki teesa aiwaniachiopua. Wa'asa teeremerikapua i'ka yomatiame wehjoari kajuyachiopua.
41 Neee Tijoe Tijoetukamea waikao, tewekachi mochikame no'o ku'iwario, yomatiame wehjoarichi uhjuramania, no'o ye'karichi ki ka'karuma ti'tijoeri wa'a mochikameo, yooma puuyanamichiopua, ti'tijoeri ka'karuma tatakoritameopua.
42 Wa'a ikisaopua, yooma pu'ka nanaarame aaata tatakoritameopua tiameo, na'ichi ihpapamapua ooronachi. Wa'ao puuua, tísia aiwameripua tajakao, tísia naarakomeripua tísia aiwapao; kiisi anachapa aiwakaopua wa'ao, tahpitika chanimapua taamera ki'sukao, ki teesa tiiame aiwapa puuua Riosi kokosario.
43 Waikao Riosi te'ta weruma katewiachi u'matosoopua, yooma ti'tijoea oowerua iopua tiamea, Riosi te'ta nakiyachitia noonowikamea, yooma te'ta Riosie piipatetiamea, tisiwa kaawe erakomeri puuua, taaachitia peenia tiame tajayamechitia, no'o ahjama mochikapapua no'o Noono ye'karichio. Epeche pahtenariame enesaa yooma aamo no'o nayeweriao, tísia kaawe inataka i'yepuapua pu'kao, tísia pahtewari nakimerikopua aamoo, aamo masiteka ohjoachiopua.

Wehtere inasotiame toomi wa'achitarichi nayewatiame

44 Pu'ka to'iwe ki kaaweruma wa'achitarichi nayewaka kajusaapua, eee taamo chaanekapua ahpo ajawariao:
—Riosi ye'karia, weee toomi majitiame tísia nateyame iinuemeka tiiamepua. Aaata nane'resaapua tísia nateyamekopua pu'ka weeeo, ahpo ta'pe no'rakaopua, yooma nehjimapua ahpo iinuekao, ahkasi ahpo kariwaoipua tiame. Pu'ka nejisaapua pu'ka toomitutiameopua, pu'ka toomitutiame i'toka siimapua, pu'ka tísia nateyame weee ahjae tarimiaopua. Pu'ka weee tarisaopua, tísia kaawe eramapua waikao, ahpo tarariachi yasakao. Wa'achi iintomeri aaataa, ki teesa te'ta nateyamechitia tetewamea, Riosi ye'karichi yasiwao. Te'ta Riosi chiia e'weka yasitoma puuua, Riosi ye'karichi ahpo yasipoa reesisepuawichioopua.

Perera ki teesa nateyame nayewaniame

45 Eesusia weee wehtere toomichi simiyame kajusaapua nayewakao, chaanekapua taamoo:
—Riosi ye'karia, perera ki teesa nateyamechitia tiiamepua. Aaata perera tarayame,
46 perera tísia nateyame tewisaa, ahkasi yooma ahpo iinueka toomichi nehjisaopua, tarimeripua pu'kao. Wa'achitia aaata tijoea oowitiameai, tísia nateyamechitia tetewikameapua Riosi ye'kario itapiti pererachitiao, yooma Riosi ahpo nuuria yooraka yasitoma puuua, Riosi ye'karichi yasipoa kiapuawichioopua. Wa'a tiiame inatari masitemitia eemea, ahkaoi aamo masitiachiamio.

Sochichaira wa'achitari

47 Perera wa'achitaka nayewasaopua, sochichaira wa'achitarichi taamo nayewekapua, eee cheeka:
—Riosi ye'karichi muimeria, sochichairae pa'wechi chapiwameka ikiniamepua. Yooma ka'karuma so'chi, ki ka'karuma ahjama tiame chapisaopua,
48 suuwerachi upasaopua, poanataka uuka ka'karumarao, ihpapaniamepua ki ka'karumao. Yooma ka'karuma uusaopua, weruma waarichi toaniamepua.
49 Wa'achi ikipuamepua, i'ka wehjoari kajuyachiopua. Waika taawechio yomatiame wehjoarichi ti'tijoe ooweruopua tiameo, Riosi ku'iwari tewekachi e'enakamea, yooma ka'karumara uusaopua,
50 ki ka'karumao na'ichi ihpapamapua pu'kao ooronachi, wa'ao tísia naarakomiachio, na'ie tajaka ki anachapaopua, tahpitika cheemeripua taamera ki'sukao, tísia kokosa tiame aiwakaopua.

Oochetiame masitewa, weemera masitewa tiame

51 Wa'a cheesaapua Eesusia, taamo iinatukekapua ahpo ajawariao:
—¿Pahteka inamukame eeme i'ka no'o cheeriao?
—Eje'e —chaachapakapu teemea.
52 Waikao Eesusia ki ka'karuma toiwamechi simiyame taamo nayewekapua, piirechi wa'achitarichi. Puuua pu'ka wa'achitarichio, eee taamo chaanekapua:
—Aaata Riosi ye'karichi tiiame masitiamea, aaata kariwaemechitia tiiamepua, ahpo ijinuwa to'wachi ka'karumache poanataka uuyamechitia, ki ka'karumao ki uuka. Wa'achitia Riosi kaaweruma tuuyewari ma'masitariai, poanatameripua oochetiame Moisetaru masiteria nokiwameopua, Riosichi te'tereretiao, weemera Eesusi masitiachitia, te'terepuawichioopua, pu'kakamera masitemeri Riosichi simiyame ma'masitaria, oochetiame Riosichi te'tereretiaopua, toaka.

Eesusia ahpo weripariachi eenani
(Marako 6:1-6; Ruuka 4:16-30)

53 Eesusia kajusaapa yooma pu'ka wa'achitarichi taamo nayewekao, wa'a Ooriwo roomosachio, wa'a chaachapaka taamo masitenurakapua, ahkaoi taamo masiteka ohjoachiopua. Waikao Ooriwo roomosachi o'iniao, Eesusi nu'utikai weripariachi, nonoratiapua Kapenau tewaniachi.
54 Eesusia Kapenau ajasitioopua, wa'a napawikarichi pakikapua, i'isaeri napawikarichi. Wa'a masitekapua waikao weesa, senepi taawechi. Wa'a napawikarichi nanapawiamea, tísia peenia erakokaopua, chaachapakapua ahpoo:
—¿Akatia penipakamejoarepua, ahpo tísia peenewariopua, ahpo tísia peenia ihsiaopua tiame?
55 ¿Ki ihjipu tijoe, i'wa mochiwachi ma're sipaka itapiti neteyame, taanara? ¿Ki Maaria tewaniamepu yeeyeraa ihji? ¿Ki puuu poponirapu Saantiaoa Oosea tiame, Siimonia Uurasia tiame?
56 ¿Ki i'wa ohjoepu pipiniraai, i'wa taamo mochikachi? ¿Achini ihsika tísia machiyame enepariarepu?
57 Pukaepa Eesusia ki ahpo yoorenariopao e'wekao, chaanekapua pu'kao:

—Riosi nayewatuamea, yomachi kaawe tetewiniamepua, nape te'ta ahpo mochiwachiopua, ka'i.
58 Ki apochi pichikiopa wa'a ti'tijoerio, paikapi ki weeka peenia ihsiwa wa'api ihsikapua wa'ao.

14

Waani Paatori mukuria
(Marako 6:14-29; Ruuka 9:7-9)

1 Pu'ka taawechiamio Eeroreo, Arireasi yawichikoio, tísia peenia ihsiame inamukapapua Eesusio,
2 Eerorea cheeriapua ahpo nuurewao:
—Puuu Eesusia, Waanitaru puuua eenechi ahjakame, weruma utewari yahchaka eenakame. Pukaepa peenia ihsika oiyamepua —cheere Eerorea.
3 Eerorea me'yakamekapapua Waanio, eenechi oijenakame maaeriapua, apoe kaarenae o'yaeka yahchakamekapapua karichio. Eerorea wa'a iintokame Waanio, i'ka Waanio ahpo wenejika naewakopa, kiisi kaawe iintorio tuukaopua Riosichio, ahpo pa'chi uupira ahjama neewikaopua. Eeripea Eerore pa'chira eneriaipua, Eroria kuunaraa.
4 Waania chaaneriaipua Eeroreo:
—Muuua aamo pa'chi uupira uupitariapao, kiisi yoorekamemua Riosio, tísia tatakorikamemua Riosichio.
5 Eerorea pukaepa waika taawechiami merimo o'rariaipua Waanio, nape ki me'yariaipua pehjio, majawiapa Waanimina ti'tijoeriopua, Riosi nayewaturachitia tetewameopua.
6 Nape Eerore paamupari paamuachiopua pahkochio, ahpo piisimarara machenasoopua yawimia yooma paajutetiame mochikachiopua tetewachi, tísia pu'serekaopua ahpo piisimarao, u'matome chaacharepua tísia teekupakao.
7 Pukaepa ahpo piisimaraopua, chaanerepua:
—Nee, ihtaoi no'o itanekooio, aamo kiamache neeea, kiisi wihtuka chiiamenia.
8 Waikao piisimararaa ahpo yeeye cheerewachio, chaanerepua Eeroreo:
—Waani Paatori merisa no'o kiamitia naaju, pehtorichi yachasa mo'orao —chaanerepua Eeroreo.
9 Waikao Eerore yawichia wa'a chiiame yoomae inamutiapao, yuuwesiparepua erapakao: “Ki wa'a cheeme teeeriainia naaju.” Nape Eerorea yooma ahpo paajuteria tetewachi wa'a iintomo tuukapao, kiisi wa'a iintomo e'raipua, wa'a iintoriapua.
10 Waikao Eerorea yeetepatiame yahchaipua Waanio kaarenae o'yaekao, mo'ora tehpunasa u'yepanurarepua, itapitichi oowatoka.
11 Waikaopu piisimararaa pu'ka u'yepatiao, ahpo yeeye ki'yarepua.
12 Wa'a iintosoopua Eeroreo Waanio, wa'a e'enaka Waani na'naritoamea meritiachio, i'ka weerewara i'tokao, wetemajirepua. Wa'a noonoisaapua, Eesusi tuuyemia siimparepua.

Mariki miiri ko'kotena Eesusia
(Marako 6:30-44; Ruuka 9:10-17; Waani 6:1-14)

13 Eesusia Waani ikiria nane'resapao, tísia yuuwesipakaopua poanachi siimo orapakapua piineri tiiachi. Waikao pawekakerachi mooenasaopua, pukachi simitiapua. Nape ti'tijoea nane'rekapao, muuwaeme na'naritoriapua pa'we suuwerachikoopua ma'chi, ahkaoi yooma mochiwachiami ahpo yeetopasikao, muuwaeme enepasiriapua.
14 Eesusi tekimiachi asisaapua, ki ookapi muuwekame mochiriapua wa'ao, ti'tijoeri. Waikaopua wa'a noonowiriame tewakapaopua, tísia tesiwa e'repakapua pu'kao, wa'a erapakaopua, yooma kokoriame u'pariaopua, sautekapua.

15 Aari enepasoopa wa'ao, teeme Eesusi ajawariaa Eesusi naaepakao, chaanekapua pu'kao:
—Paamira, ariwatonapa wa'asi, mehka ki'tiachi mochiwachi i'wao. ¿Ki kaawe ohjoare ti'tijoeapa nonoraputia, aapoe kooame i'yamichiopua mochiwachiamio?
16 Nape Eesusia taamo chaanekapua:
—Ka'i, ki nonoramerinia pu'kao. Eeme wa'api ko'kotemeripua pu'kao.
17 Waikao teemea Eesusi masiteraa, chaachapakapua:
—Nape teemea, mariki paani wa'api itipitiamepua, ooka so'chi tiame.
18 Waikao Eesusia taamo chaanekapua:
—Ehsoo, no'o u'yepaopua pu'kao.
19 Wa'a cheesapa Eesusia, wehchi mochipanurakapua ti'tijoeo ooweru tiameopua, paachi. Waikaopua, pu'ka mariki paani uusaopua ooka so'chiopua tiameo, te'pa ne'nepaka cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, taamo ki'yakapua pu'kao, taamoo naachutamichiopua. Wa'a ikitiaapua yooma ti'tijoeri naachutekapua.
20 Waikao yooma ahka ko'kakapua ahkasi poposaniachisi. Ehjepao ko'kotiame soparakameo, oosa mariki aampa ooka weeweruma waari na'poatiapua pehji, chi'wapame.
21 Wa'a ko'kakame ti'tijoea, mariki miirikapua, ki ihtetaka ooweruopua kuku-chioipua tiame.

Nerojampa ihtoria Eesusi
(Marako 6:45-52; Waani 6:16-21)

22 Waikao pu'ka muuwari ko'kotesaopua Eesusia, taamo paonamina uhjurakapua pa'wechio, pawekakerachi taamo mo'moenapuka. Wa'a taamo uhjurasaopua apoeo, ti'tijoe nonorapuka itipikapua pehjio.
23 Yooma nonorapusaapa Eesusia ti'tijoerio, teewi kaawitiachite akipariapua ahpo Noono ahjama nayewamia. Tukapasipoiopua pehjio, iiweta wa'a ihsiriapua piineri.
24 Wa'a keenakoopua teeme masiteraa, paaomi nokisiniapua wa'asi. Nape tísia ekayopao, tísia pe'kosiopa pa'weopua tiameo, tehki nokisiapua wa'apoo.
25 Marikarowaopua Eesusia, taamo nokisiachipo eenakapua nerojampa weritoka.
26 I'kao nerojampa weritopao, tísia majakao chaachapatiapua:
—¡Wéiii, naayuripu puuua!
27 Nape Eesusia taamo sisinamukao, taamo chaanekapua:
—¡Ka'te majakoo, oisa erapasa! ¡Ka'te tahpitika erakoo!
28 Waikao Peeroa sisinamukapua tiame:
—¡Paamiraaa, pichiwa Eesusi enesaa no'o Paamira, nerojampa weritoka no'o aamo natepatemitiapuaaa!
29 —¡E'esaaa iiyetasao wa'anaaa! —chaanekapu Eesusia.
Waikao Peeroa pawekakerachi o'inia niipakao, nerojampa o'inekapua simika, Eesusi natepamia.
30 Nape Peero nerojampa ihtoaiopua tísia ekayopao, tahpitika erapakaopua piwiteme teetoapa. Waikao sisinamukapua Eesusio, cheeka:
—¡Yaapitiii, no'o ku'isaaa! —cheeka sisinamukapua.
31 Waikao Eesusia, Peero inisiachi asikaopua, ikanati sekachi chapitokapua, chaanekapua Peeroo:
—¿Kiisi noochi paparame muuua teesaoi? ¿Achini iika wekakame muuua noochi paparao?
32 Wa'a cheesoopua Eesusio, wa'a pawekakerachi mooenasacheopua Eesusia, teewetekapua tísia ekayao.
33 Eesusio teewetesoopua eekao, teeme pawekakerachi mochikamea, chopokorieka ajapekao Eesusio tísia iyorikao, chaanekapua Eesusio:

—Muuua pichiwa tewekachi o'inia eenakamepua, Riosi weeechi eenaka Tijoe Tijoetukame.

Eesusia, Eenesare mochikame yachapateka kokoriame
(Marako 6:53-56)

34 Wa'a neerochi paonasaapua teemea, Eenesare weeechi tetekitiapua.
35 Waikao wa'a ohjoemea Eesusikoopua wa'a eenakameo, muuwaeme u'yepatiapua kokoriame.
36 Eesusio tesiwa chaachapopa, ahpo wisasori suuwerachioi ihchepapua itanekapua. Wa'ao waikao, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame nonorakapua ahpo ta'pechiamio.

15

Itapiti taamo eiwepua ohchorewapa ikitewa
(Marako 7:1-23)

1 Ookapi Eerusareni e'enakame parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoeapua tiamea wa'achi e'enakame, Eesusi naaepaka iinatukekapua:
2 —¿Achinikai ki paanikosa koayame aamo masiteraa, taamo pa'pamiratuameo masitiachitia?
3 Wa'a chaanetiapao Eesusia tiame, iinatukekapua pu'kao:
—¿Achinikai eemea aamo pa'pamiratuamekamera nokaya, inatamepua yoorepuameo, ki Riosi nuurari yoorepuamekamera?
4 Riosi nuuraria eee chiiamepua: “Yooreka yasitopuapua aamo yayawao; ki yooreka yasitokamea pu'kao, mukimachepua.”
5 Nape eemea chaachapamepua aaatao, ahpo yayawao chaachapamichiopua: “Yooma no'o iinuekao Riosichewichiopua, wa'a tiiapa neeea ka'chi iika aamo ku'imetenia.”
6 Wa'a chaachapakao eemea, wehchi ipaka tetewame eemea Riosi nuurari iyoriwao, aamoe wa'apiche nokiwa yoorepuawichiopua na'naritoka.
7 Eemea, ¡“wisikuarikamera erakoai”!, chaachapamepua aamo masitiao. Wa'a aamo nokimiao, ma'chiame cheeriai Riosia, ehkoriami Isaia iyoterichiopua, eee cheeriaopua:
8 Ihji mochiwaria no'o kaawe chaachapanipua chaachapao,
nape oowera chuwaeche,
nape ahpo iikachiopua kai waapi mochikai chaachapamepua noochio.
9 Puuua wa'a nokayamea, kihta no'o iyoriwa nokayamepua,
oowera ti'tijoeche nokaya masitiamepua,
ki Riosichi eename nokipua.
10 Pu'ka kajusaapa naewekao Eesusia, ahpo wapichuri ajapanuresaopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, yoomahka taamoo, chaanekapua:
—Pahteka inamumitiapua i'kao:
11 Aaata chu'wachipo rupituniamea, kihta ki kaaweruma chuhkiamepua aaatao; aaata chu'wachi chiia machenakamera, na'atamepua pu'ka aaatao, tatakoriwatekao.
12 Neipa taamoche ahjama kahtioi Eesusio, teeme masiteraa chaaneka iinatukekapua Eesusio:
—¿Nane'rekamua pariseroo, aamo wa'a chaanesoo, nekamuka inamurio?
13 Nape Eesusia cheeka nehjiakapua:
—Pe'yachipua. Yooma puuu ki no'o Noono ahpowichio uuriao, ihpapameripua, itapiti to'iwe ki ahpo echariachitia, po'tanaka ihpapaniamechitia.

14 Ka'te pichikemitia eemea pu'ka parisero ti'tijoe masitiaopua. Puuua ki ma-
machiriai, aaata tukapachi ohjoameo, neesetoka panitonariamepua. Wa'a te'tiamea
aaata panitoaiopua wichipasaa, wichipatemapua tiame ahpo panitoaoi.
15 Waikao Peeroa chaanekapua Eesusio:
—Kaawe taamo tuuyeomua pu'kao, chu'wachi machenamechi simiyameopua,
aamo naewariaopua.
16 Nape Eesusia taamo chaanekapua:
—¿Naakona iiweta ki pahtiame eemea pehji?
17 ¿Ki nane'rena eemea yooma chu'wachi rupituniameo, topachi eenamekopua,
wa'a ikisaopua eenechi machenamekopua weerewachio?
18 Nape chu'wachi machenamea taamo nayewa, iikachi eenamepua, puuukamera-
pua taamo na'aratiamea.
19 Ihji na'arari itapiti, tijoe iikachi o'inia machenakamea ihjipua: ki kaaweruma
e'raniamera, tijoe ko'inarewa, suwepori nokinarewa, ooweru ikotuwa eraniame,
ichikonarewa, wihtunarewa eraniame, na'ara chaninarewa.
20 Yooma puuupua ti'tijoerio ki ka'kaweruma enepatiamea; puuu ki paanikosa
koi'wamea, kihta na'ara ikiwamepua iikachio.

Piiripi seenu oowitiame, Eesusichi paparakame (Marako 7:24-30)

21 Neipa wa'a o'inia puuyasaapua Eesusi ahjamao, Tiiro weeechiami e'enatiapua
Siironi weeechi tiame.
22 Wa'ao piiripi oowitiame Kaanani weeechi ohjoemea, Eesusi sisinamukapua:
—¡Paamira, ehkoriami Raawitaru oochiwaraa, no'o tesiwa e'remitia muuuaaa!
¡Reemoikamekapu no'o kuteweee!
23 Nape Eesusio kihta nehjiakopa pu'kao, teeme masiteraa, naaepaka utewaeme
terijerakapua pu'kao:
—Paamira, ¿achinikai ki te'yanimua pu'ka oowitiame aamo pukamina kichiwa
cheesiameo?
24 Nape Eesusia taamo nehjiakapua chaaneka:
—No'o Noonoa, isaeri mochikamechiche no'o uhjurakamepua, apochi simiyame
tuuyemichioo, wa'ao po'wa wewekakamechitia, te'teriamekopa.
25 Nape puuu oowitiamea, Eesusi ihsiachi ahsesaopua, tísia ahpo tesiwa cheeka
ahpo sautejerakao, chaanekapua Eesusio:
—Paamira, taamo cheriwemitiapua no'o kutewe yachapatekao.
26 Nape Eesusia chaanekapua:
—Ki kaawe iintomaoi neeea aamo ku'isaa, no'o Noonoeo no'o tetejimarichikamera
uhjuratiamekapa pahcha, ku'imichiopua pu'kao. Kiisi kaawepu kukuchi ko'komiao,
u'yesa chuhchuri kianiaapua pahchao.
27 Wa'a chaanetiapa oowitiamea, nehjiakapua:
—Wa'atepua tiiao, nape chuhchuriai meesatere ruhjikameo, koayamepua.
28 Wa'a chiiopa oowitiameo, chaanekapua Eesusia:
—¡Ai muuua, tísia paparamemua noochio! Muuua noochi paparakapao, te'ta aamo
itayachitia ikimamua.
Wa'a cheesoche Eesusiopua, saukame itipiriapu puuu kuteweraa.

Eesusia muuwaeme yachapatena kokoriame

29 Eesusia Tiiro weeechi machenasaapua, Arirea e'enatiapua pa'wechi. Wa'a
pa'wesuweo, suuwerachitetu uumatotiapua. Wa'atetu nokisinioio roomosachite
mo'moenatiopua, yasipaka Eesusia.
30 Wa'aoi muuwaeme napawikapua ti'tijoe ooweru tiame, chookopakame kokori-
ame u'yepaka, ki mamachiriame u'yepaka, rojomika ohjoame, ti'tijoe ni'o ooweru

no'oopua tiameo, wahjachi ki ookapi itapiti kokoreniame tiame. Yooma pu'kao Eesusi chokichi upatioopua, Eesusia yooma sautekapua pu'kao.
31 Wa'a iintokopao Eesusio, ni'oo nayewatioopua, rojomio kaawe ohjotetioopua, chookopakameo sautetioopua, ki mamachiriameo tetewitetioopua tiameo, wa'a napawikame muuwaria, ki nu'uti kaawe erakoapua Riosio, tísia peenia Riosiopa Eesusio, isaeri Riosiwachio.

Eesusia, naao miiri ti'tijoeri ko'kotena
(Marako 8:1-10)

32 Eesusia ahpo kahtiachi taamo paaesapao masiterao, chaanekapua:
—Tísia tesiwe e'renania i'ka ti'tijoerio, i'ka muuwari taamo ahjama nokayameopua, paika taawe i'toamekopaopua, kiisi iinueka kooameo. Ki wa'atia uhjuranarenia i'kao, ki ko'kotesao, toore wahjipamerikopua wahka pooechi nokisiaiopua.
33 Waikao teeme Eesusi masiteraa chaachapakapua:
—¿Nape aatia nokaka tewitare teemea kooameo, i'wa kai waapi ki tijoeekachio, ki ookapi ti'tijoewichio ko'kotepuawichioo?
34 Eesusia waikao iinatukekapua ahpo masiterao:
—¿Ihkina paani to'ame eemeapa?
—Oowisani paani wa'api, ookapi nu'nunti so'chi tiame —chaachapaka teemea.
35 Waikao Eesusia yooma ti'tijoerio, wehchi mochipanurekapua.
36 Wa'a cheesaapua oowisani paani uusaopua ookapi so'chiopua tiame, te'pa ne'nepaka cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, chi'wanasa ki'yakapua taamoo masiterao. Waikao teemea masiteraa, ahkasi yooma ahsepachisi naachuteka teemea, pu'ka muuwariopua.
37 Ihjia yooma ahsepari poposatioiopua. Ko'kotiame soparakamea, oowisani weeweruma waari pochiwatiapua, yooma chi'wapameopua soparakame.
38 Kehki wa'a ko'kotiamea, naao miirikapua ti'tijoe, ki ihtetakaopua ooweruopua kukuchioi.
39 Neipao Eesusia nonorapuso muuwario, pawekakerachi mooenatiapua waikao. Pukachi mo'moenasaopua, Makarani weeechi siimpatiapua.

16

Pariseroa saruseoa tiame, Eesusi peenia ihsiwa itani
(Marako 8:11-13; Ruuka 12:54-56)

1 Parisero ti'tijoea, saruseo ti'tijoea tiame, Eesusi ne'nemia e'enariaipua, oowera Eesusi peenia ihsiwa teewinaria. Puuua oowera itapiti ki kaawe iintowachi chapinariapao, chaanekapua Eesusio:
—Riosi peenia ihsiwa taamo tetewitepuapua, wa'a aamo iintosoomua, nane'reme teemea, pichiwa tewekachi eenamekoopua.
2 Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:
—¿Achinikai epeche tiiame tetewinare eemea no'oo naania ihsiwao, tísia machika tetewameko tuuyameai itapiti uurapario, ariyachi sehtanasipasoopua tewekachio, kaaweruma ma'chirepamio tuuyameai,
3 eemea, cherayachitepa sehtanasipasooi ki nu'uti yukimio tuuyameai tiame? Yooma pu'ka uurapari machika tetewameai eemea, ¿kiisi machika tetewame eemea, ehpiami no'o naania teetoao no'o yoorao, ihtana ikipuame ohjoare ehpe taawechi-amio?
4 Ehpe taawechiami ki ka'karuma ti'tijoeri ki Riosi yooreka mochitoamea, no'o peenia ihsiwachee nane'renariamepua no'o aatanatawao; nape eemea ki tete-witepuamepua wa'asio, no'o peenia ihsiwae no'o aatanatawao, no'o ikimiaeche tetewitepuamepua no'o aatanatao, puuu enemeripua no'o naaniatiwatamea. Puuu

no'o ikimiaa, ehkoriami Oonasi ikiriachitia teeremeri, pu'kao, ki nu'nuti so'chie ko'kotiaio, simiteriamechitiaopua ahjakao.
Wa'a cheesoopua Eesusio, uumatotiapua wa'ao.

Parisero masitewara rewarurachitia ihsiame
(Marako 8:14-21)

5 Paonamina pa'wechi ajasitioopua Eesusia, taamoo ki uparioiopua nutukao, paani ki rewarurarachi simiyame taamo nayewekapua.
6 Pu'kachi wa'achitarichio, taamo chaanekapua:
—Nee, kaawe aamo inateka ohjopuapua parisero rewarurawarachio, saruseo rewarurachiopua tiameo, yoomachi paatusichi mu'ipameka nokayamechiopua.
7 Rewarura nayewatioopua, taamo nutuka ki u'pario ijinatepaka teemea. Waikao taamoo, chaachapaka teemea:
—¡Aa e'enone, natakepare teemea nutuka! ¿Ihtana noonoita teemea ehpeo?
8 Waikao Eesusia taamo wa'a chaachapame inamukapao, chaanekapua taamoo:
—Ai eeme, ¿kiisi oowe erakoame eemea noochio? ¿Achinikai paani nutuka no'o nayeo erakoame eemea, aamo nutuka natakeparia?
9 ¿Kiisi pusakona eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki inatepame eemea no'oo, mariki paanieo mariki miiri ti'tijoe ko'koterio, ki ihtetaka ooweruo kukuchiopua tiaméo, kehkina weeweruma waari popochiame na'poatiamekoopua soparakameó?
10 ¿Ki inatepani eemea neipamioi wa'achi no'o iintoriopua, oowisani paanieoiopua tiame, naao miiri ti'tijoe no'o ko'koteriopua tiame, wa'a soparakameopua kehkina weeweruma waari apechunatiopua?
11 ¿Ki nane'reka inamukame eemea, no'o rewarura naewakoio, pariserochi simiyameo saruseochiopua tiameo, ki paani rewarurara no'o nayewaka cheeri-oiopua?
12 Ahkasi waika wa'a chiiopa, inateparepua Eesusio ki rewarura nayewaka cheeriopaopua, pa'akachiopua. Parisero masitewakamera naewaka cheeriopua, saruseopua tiame, ki paanikamera rewarurara.

Peeroa Eesusiko tuunapua Riosie Weratiameo
(Marako 8:27-30; Ruuka 9:18-21)

13 Makarani weeechi puuyasaopua, Sesareami e'enaka teemea, Iiripo yawichi ye'karichi. Wa'ami ohjonioio, taamo ahpo masitiao, iinatukeka Eesusia:
—¿Aatanako no'oko tuuna ti'tijoeria, no'oo Tijoe Tijoetukameo?
14 Teemea chaaneka nehjiakapua pu'kao:
—Ookapi ti'tijoea, Waani Paatoriko aamo tuunapua; wahjachi ti'tijoea, ehkoriami Eeria aamo maayamepua; epeche wahjachia, ehkoriami Eremiako tuuyamepua aamoo; epeche wahjachia pehji, aaata piirechi ehkoriami Riosi nayewatukame maaenapua.
15 —¿Eemepe, aatanako no'o tuuna eemea? —chaanekapua taamoo.
16 Siimoni Peeroa, nehjiakao chaanekapua:
—Neeea aamoo, Riosie Weratiamekotipua, Riosi te'ta ahjarichi eename.
17 Waikao Eesusia, chaanekapua Peeroo:
—Wa'a e'ramekapa muuua, tísia kaawe yorapuame muuu Siimonia, Oonasi taanaraa. Ki aaata amochi iintokamepua, aamo wa'a tiiame inatatekaopua, no'o Noonokamera iintokamepua wa'a eratekao, apoe te'pa kahtiamera.
18 Wa'a cheeriopua aamoo no'oo, Peero teewa aamo yahchiame neeea, e'pe, cheeka chaniwame. Peero aamo teewame neeea, pu'ka aamo noochi simiyame cheeriao, e'pechitia pewatiamekopa. Pu'ka e'pechio neeea, yooma noochi paparakame wa'a mochiwama neeea, no'o tewekachi tiopachio, ki teteiwame pusieopua. Wa'a no'o

tiopachi mochikame ti'tijoeo ooweruopua tiameo, aaataai ki no'o u'yemapua, te'ta mukiwari utewariraai apoe Satanasiai.
19 Aamoonia Peeroo, aaata yeetapura ki'yamechitia Riosi ye'karichiopua, muiniame. Puuu yeetapura no'o aamo kiamiaa, no'o aamo aatanakoo cheeriapua. Pukae aaata Riosi ye'karichi pakinariameo, pu'kae aamo wahjopurae reesisemerimua pakimichioo, aaata aamochitia no'o aatanakoo ma'chitame enesoo; nape aaata ki aamo cheeriachitia ma'chitakameopua no'o aatanakoo, ki reesisemerimua pu'kao, Riosi ye'karichi pakimichioo.
20 Wa'a cheesaopua Eesusia, utewaeme taamo chaanekapua ahpo masiterao, kiisi tuumichiopua ahpoo, Riosichi ahpo eenamekoopapua, Tijoe Tijoetukao, ehkoriami o'inia Meesia tewaniame.

Eesusia mukimio tuunapua
(Marako 8:31–9:1; Ruuka 9:22-27)

21 Waika o'inia Eesusia Eerusareni enasaopua, tísia aiwamio tuutuwisikapua, yooma wa'a Eerusareni isaeri pa'pamiratuameopua, pukaeo, ki teesa ahpo aiwatepuameko tuukapua, ahkasi mukiwachisi ahpo aiwatewachisi, nape meritiaiopua, paika taawechi oijenamio tuukapua eenechio.
22 Waikao Peeroa kiisi inamunariapao Eesusi chiiao, poanachi i'tokaopua te'ya cheekao, chaanekapua:
—¡Kiisi mukimerimua! ¡Riosiai kiisi wa'a aamo ikijeramepua!
23 Nape Eesusia ku'rikao, chaanekapua Peeroo:
—Waamiami se'wisa noochio. Satanasi muuua wa'a chiiapao. ¿Ki no'o Noono Riosie ikika itipimeriche tuutiame, eerinatame muuua? Puuu wa'a chaniwamea, oowera tijoechitia inataka chaniwame puuua, kiisi Riosi inata.
24 Wa'a chaanesaapua Peeroo Eesusia, eee cheeka masitekapua masiterao:
—Aaata noochi paparaka no'o na'naritonariamea, aiwaka ahpo yasitomia eramete puuua, ki ta'iriache ahpo yasitopo inataka.
25 Aaata ki aiwanariamea noochi paparawawichioo, ki uumapua weemera ahjario, ki pichiwarikapa puuua noochio, ahpo paparao. Nape ki seewiamea ahpo aiwamiao noochio, kiapuame puuua weemera ahjario, pichiwaka noochi paparakamekapapua.
26 ¿Ihtatia kaawe enetapu tijoea, ki ookapi paarasatekaipua toomio, ki uumeri teeresaapua weemera ahjario? ¿Kehkina toomi aamo ahsepamia maaena eemea, weemera ahjari taripuao, tariniame enesoopua?
27 ¿Aachin teeretapu naaju puuu ki weemera ahjari iinuemea, no'o Noono tisiwari teetokae enasoopua, yooma tewekachi ku'iwari ahjamao? Waika taawechio neeea, yooma aaata kiapuame i'toka enameri neeea, yooma aaata noochi paparamewichioo.
28 Pichiwa chaaninia, ki wa'atia itipimerikopua aamo ookapiopua, ki tetewikaopua no'o o'iniameopua no'o ye'kari yawichitukao.

17

Eesusi ahpo sewina tiame ikiria
(Marako 9:2-13; Ruuka 9:28-36)

1 Puhsani taawechi neipao Eesusia, Peero yeetokapua, Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame, pu'ka yeetokao teewi kaawichite siimpakapua, kai waapi te'pa weeriachi kaawi.
2 Wa'a kaawichi asisaapa Eesusia, sewina tiame eneparepua, yooma pu'ka paika ahpo yeetoria tetewachiopua. Wa'ao Eesusi nanariraa, taaachitia tajayame eneparepua, puuu wisasoriwaraa, tisiwa tohsaname eneparepua, tisiwa tohsaname, kiisi ne'neme eraniame, tatapara ihsiame.

3 Pu'ka wa'apichioi, wa'achi ajakame tetewiriapua tiameo, Moise Eeria tiame,
ehkoriami ahjariame Eesusi ahjama nayewaka.
4 Pu'ka wa'a tetewapa Peeroa, senawato kihta inatasa chaanerepua Eesusio:
—¡Paamira, kaawechupena aamo ahjama e'enakame teeme! Aamo erasoo, paika
ekapora ajawama teeme i'wa, piiripia aamowichio, piirea Moisewichio, piirechia
pehji, Eeriawichio.
5 Wa'a chiioi Peeroo, paawi tajayame eenaka, yooma mo'poreparepua Eesusi
ahjama ajaniachio. Waikao pu'ka toomarichi o'iniao, eee chiiame inamuriapu puuu
paikaa, Eesusi ahjama siimpakamea, Eesusi masiteraa:
—Eeme yooma weeechi mochikame, ihjipu no'o taanáá, ki teesa nakika no'o uuriaa,
pukachio no'oo, tísia kaawe e'reka yasitoaaa. Yooreka mochitomitiapua pu'kao,
e'weka keepuka tiame.
6 Wa'a chiiame inamukapa Eesusi masitewaraa, tahpitika erapakaopua, ki nu'uti
yoorewa e'reweka Eesusio, chopokorieka ajaparepua, ahkasi wehchisi koomorasi-
paka.
7 Waikao Eesusia wa'a te'tioiopua pehjio, wa'a te'tiachi pehji eenakao, ahjachi
seekarepakao chaanerepua:
—Ajasisa. Ka'te majako wa'asi.
8 Waikao Eesusi masitewarao ajapaka ne'nepoio, Eesusiche wa'a weeriame tete-
warepua, ahpo chokichi.
9 Ehjepao kaawichi o'inia tetekiaiopua Eesusia, chaanerepua ahpo yeetoria masit-
erao:
—Ka'te aaata tuuyemitia eemea, i'ka aamo teewi tetewiriaopua, ahkasi no'o Tijoe
Tijoetukameo, no'o meritioi oijenachisi.
10 Wa'a chiiopua Eesusio, iinatukeria puuu paika masitewaraa:
—¿Achinitio yasipameri muuua naaju aamo ye'karichio, iyoteri ti'tijoeo ke'chu
Riosie Weratiame yawichi yasipoio, Eeriakamera enameriko tuuyamekopua
pahchao?
11 Wa'a chaachapopa ahpo masitewarao Eesusia, chaanerepua pu'kao:
—Pichiwa chaachapame puuua, Eeria pahcha enameriko tuuakao, puuupua,
iintomerikoo ti'tijoeri Riosichi te'terepuame katewemeria.
12 Nape puuu Eeriaa, eenakamekaite puuuapa, nape ti'tijoea ki machika
tetewikamepua pu'kao, ohsotia a'chikoi yoorarepua na'arekao. Wa'achitia yorapuame
neeeai Tijoe Tijoetukamea, pu'ka ti'tijoeri nanaarameeo.
13 Wa'a chiiopua Eesusio masiteraa, pahteka inamure puuua, Waani Paatori
nayewaka chiiamekopua, Eeria yoorari simiteriopa Waanio yorasikao.

Eesusia temari, na'arari tijoeturi yahchame yachapatena
(Marako 9:14-29; Ruuka 9:37-43)

14 Wa'a kaawichi o'inia tetekioiopua Eesusio, taamo Eesusi masitera toaria
mochikachio, muuwaeme e'enakame mochikame tewakapua wa'ao. Wa'ao piiripi
wa'a e'nakamea, chopokorieka weripaka Eesusi natepakao, chaanekapua:
15 —Paamiraa, taamo tesiwa e'rejerani neeea, no'o taanaa, mumukipamekapu
na'ararie. Tísia aiwamekapu wa'a tiiapao, weesa na'ichi wiwichipateniamepua
reemoeopua, neerochiamioipu tiame.
16 Pukaepa i'wa aamo u'yepakamenia aamo sautemichio. Aamo masitera saut-
enurekainia nape ki kajukapua yoorakai.
17 Eesusia nehjiakapua:
—¡Ai eeme kiisi ahjachi erakoame Riosichio! ¿Akanasi aamo chaaneka neeea, aamo
noochi paparapamichioo? ¿Akatiasi aamo anachata neeea, aamo ki noochi oowe
erakoao? Ehsóó, no'o u'yepao pu'ka temario.

18 Waikao Eesusia pu'ka temario, pu'ka na'arario, te'yaka ma'chipakapua temarichio. Pu'ka na'arari ma'chipasetiaapua temaria, ikanati kaaweruma kahtiapua, saukame.
19 Neipao Eesusi piineri kahtioio taamo ahjama ajawariacheo, iinatukeka teemea:
—¿Achinikai ki kajukame teemea, pu'ka tijoe reemo na'arari yahcha ma'chipasekao?
20-21 Wa'a chaachapaniopao, taamo chaanekapua Eesusia:
—Ai eeme, ¿ma'chipamekosa erakokame eemea, kiisi Riosichi paparaka itayame enesaa? ¿Ki aamo wa'api utewariekosa ma'chipasemo erakokamekosa eemea? Ihjia tisiwa pichiwa tiiamepua: Eemea teesaoi te'ta Riosichi paparakame enesaa, mohtasa pahchirakoi kehchuma ki weruma, Riosia aamo kajutemiipua pu'ka na'arari aamo ma'chipasenariaopua; ihtaoi aamo yoranariao, teesaoi Riosichi aamo paparasoo, Riosia aamo kajutemerikoipua kajutekao, ahkasi i'ka kaawioi ikicha weripanurekooi.

Eesusia eenechi tuunapua ahpo mukimia
(Marako 9:30-32; Ruuka 9:43-45)

22 Neipao Arirea weeechiami ohjoniaiopua, Eesusia taamo chaanekapua:
—Neee Tijoe Tijoetukamea, tijoe nanaaramechi nehjipuamepua.
23 Neeea pukaeo, meripuamenia me'yao nape paika taawechi oijenamerinia eenechio. Wa'a chiiopa Eesusio, tísia yuuwesipaka teemea.

Yawichi koparoawa i'isaeri tioparawichio

24 Eesusio Kapenau asisoopua taamo ahjamao, wa'a tiopachi koparoamea, Peerochi e'enaka chaanekapua:
—¿Aamo masitariwaa, ki natetiamepua tiopachi koparowaniameo?
25 —Eje'e, natetiamepua tiame pu'kawichioo —nehjiakapua Peeroa.
Ehjepa petechi pakioi Peeroo, Eesusia ke'chu nayeoi iinatukekapua:
—Siimonii, ¿achini chiiamemua? ¿Aatanakamera koparoame ohjoare i'isaeri ya'yawichia, ahpo tiopawichioo, i'wa wa'api ohjoemekosa, ma'chikosa o'inia enapamekosacheoi?
26 Peeroa nehjiakapua:
—I'wa ohjoemeraa, ka'i.
Eesusia waikao aampachi cheekao:
—Wa'a teeresoo teemea, kihta natetemetepua pu'kawichioo.
27 Nape ki seesenukai natetenia kaawepua, ki aaata ki kaawe eramichiopua. Wa'a teesoo, wiitu siinka weruma neerochi, so'chi po'wachupuapua. Pahcha so'chi aamo ma'chipariachi, ne'nepuapua chu'wachio wahjoneka, wa'a tewimamua piiripi toomi. Pu'kaeche ahsepameripua, yawichi koparowa natetepuameo, taamo na'pawichio koparowaniameo.

18

Aatana ohjoare epeche tiiamea weruma
(Marako 9:33-37; Ruuka 9:46-48)

1 Waikao pu'ka wa'api taawechi, aaata Eesusi masitia pepenipanariamea, Eesusi naaepakao, iinatukekapua:
—¿Aatanakamera ohjoarepu, epeche weruma enemeria tewekachi ye'karichio?
2 Waikao Eesusia piiripi kukuchi paaesapaopua, taamo naasipa werapakaopua,
3 cheekapua yooma inamuachio:
—Tísia pichiwa ihjia: Aaata ki i'ka kuitachitia tiiamea apochio, ka'chi iika pakimeri puuua tewekachio, no'o Noono ye'karichiopua.

4 Epeche weruma teerenariamea tewekachi ye'karichio, i'ka kuitachitia teeremeripua, yooma ahpo noono chiia pichikiame.
5 Aaata kuitachitia noochi paparamea, pakimeripua Riosi ye'karichio, te'pa tewekachio.

Tatakorichi wichiwa eeyowa
(Marako 9:42-48; Ruuka 17:1-2)

6 Nape aaata kukuchichitia noochi paparakame tatakorichi wichitekamea, ohso kaawe kutachi o'yesa tusura matasurara, pa'wechi ipaniame nakiyamepua, pu'kao kai waapisi teere piwitewika, si'rika mukimichiopua.
7 Eesusia pu'ka nayewaka kajusaapa, taamo tatakorichi wichipua, eeyowa tiia taamo nayewekapua. I'ka naewakaopua, eee taamo chaanekapua:
—I'ka wehjoarichi taamo mochikachio, tahpitika tiiamepua itapiti, taamo wichiteme tiiame. Wa'a tiiachi i'wao, ki ookapi mochikamekopa ti'tijoeri ki ka'karuma taamo tatakorichi ruhjitenariame. Nape ¡ai puuu wa'a aaata iintokamea!, kiisi cheriwepuamepua Riosie.
8 ’Pukaepa neeea, aamoo chaaniamepua, aamo seeka aamo taaraoi tatakorichi aamo wichitesoo, ohso kaawe tehpunasa ipania kaawepua, nape mehkaa. Epeche kaawepu piiripi seekaeka, piipiri taaraekaoi, ki wahjiame ahjarichi pakiniamea ohso kaawe, ki na'pa seekaekao, na'pa taaraekaoi, ki teesa aiwaniachi pakiniamechitiao.
9 Aamo puusioi ki kaawerumachi aamo wichitenaresoo, ma'chipasa mehka ipapuapua pu'kaoi. Epeche kaawepu piiripi puusiekai Riosi ye'kari ahjarichi pakipuaa, ki ooka puusieka ki wahjiame na'ichi ahpo ipaniamechitia.

Po'wa wekakamechi wa'achitaka nayewatiame
(Ruuka 15:3-7)

10 Pu'ka naewaka kajusaapa Eesusia, po'wa wekakamechi simiyame nayewakapua. Pu'ka nayewakao o'inekapua cheekao:
—Ka'te ki kaawe chaaneka tetewi aaataoi u'utichitia noochi paparakameo, no'o te'pa te'ta Noonoo, ahpo tewekachi ku'iwarie neesetoamekopapua pu'kao, noochi ahpo paparao ku'ika ki toitemichiopua, ihta keenakooi ku'ipamichio ahpo ku'iwa nakiso.
11 Neee Tijoe Tijoetukamea, pu'ka po'wachitia wewekakame, i'yamia eenakame neeea, noochi e'enamichiopua pu'kao, noochi paparaka.
12 ’Ihjia, aaata piie siento po'wa iinuemeka tiiamepua. Puuua, piiripioi ahpo tepuya wekasoo, ikanati simika i'yamepua pu'kao, wahja ahpo tepuyao toisa ku'itapioi.
13 Pu'ka wekakame teisaa, ¿ki epeche kaawe e'retarepua pu'kao, ki wahjachitia naao weerewa oosa mariki watani ahpo toariaopua ku'itapi, po'wa?
14 Wa'achitia no'o Noonoai tísia kaawe erapamepua, aaata ki kaawerumachi oiyai, apochi upatioopua, nu'utichitia apochi paparakopao. Tísia kaawe erapame puuua, aaataai i'ka nu'utichitia apochi paparakameo, wekakame itipijerapapua, ki kaawerumachio.

Achini teeka ahpo cheriweka mochitoniame
(Ruuka 17:3)

15 Neipao Eesusia, taamo poponiwa cheriwewa nayewakapua. Puuua pu'ka nayewakao cheekapua:
—Aaata Riosichi paparame ki kaawe iintosoopua amochio, piineri ihsioi amoe simika katewepuapua pu'ka ahjamao. Kaawe teereka itipinariaapua amochio, ahpo cheriwenuramapua. Wa'a iintosoopua, ahpo kaawe e'reka itipima eeme.
16 Nape ki katewenaresoopua aamo ahjamao, i'yapuapua ooka paikaoi pu'ka iintoria tetewikame, pu'ka pichiwatarie aamo katewepuapua pu'ka iintoriao.

17 Ki e'wesoopua pu'ka aamo ku'yame katewekaopua, Riosichi paparame pirenaturichi i'topuapua pu'kao, aamo ku'ika ne'neweka katewemichiopua pu'kao. Nape pu'kao ki e'wesoo Riosichi paparame pirenaturio, wa'asi waikao, wa'atia toipuapua pu'kao. Nape pu'kachepa pu'kao, ki Riosichi paparame tetewipuapua pu'kao, tijoekoio oowitiamekoiopua, pu'kao ki ka'karumachiche oiyamekopao.
18 ’Ihji no'o chiiaa kiisi se'wi ikimeripua: i'ka weeechi aaata ahpo kateweka cheriwesoo, wa'achitia cheriwepuamepua tewekachioi; nape ki aaata ahpo kateweka cheriwesoo, wa'achitia ki cheriwepuamepua taamo Noono te'pa kahtiameeopua tewekachi.
19 ’Eenechio chaaninia: Aaata eeme ookaoi paikaoi aamo ki kaawe noonoiria katewemia napawisoopua, aamo cheriwepua itasoo Riosichio, no'o Noono tewekachi kahtiamea, aamo cheriwemapua.
20 No'o Noonoa aamo cheriwemapua, neee aamowichio tatakori natetekamea, aamo napawiriachi ihsiopa tiame.
21 Waikao Peeroa Eesusi naaepakao iinatukekapua:
—Paamira, aaata no'o Riosichi poponiwa ki kaawe iintosoopua noochio, ¿kehkinasi anachetania cheriweka pu'kao, oowisanisi?
22 Eesusia nehjiakapua pu'kao:
—Muuua ki oowisanisi cheriwemerimua pu'kao, ahkasi paika weerewaoi oosa marikisi o'owisanisa, cheriwemerimua pu'kao.

Yawichichi tekipaname ki cheriwekame aaata

23 Ahpo cheriweniame naewaka kajusaapua Eesusia, Riosi ye'karichi simiyame nayewakapua wa'achitarichio. Pu'ka naewakao, eee cheeka o'inekapua:
—Aaata yawichia, yooma ahpo tehkiwa neesetoame wikirieka koparoamo o'rariataipua.
24 Pukeri o'ichoi wikiriewa ne'nekao, pahcha puuu u'yeparia aaata wikiria ne'niaopua, ki ookapi toomi wikirewakatapua, oosa mariki miiriahka.
25 I'kao teekoraa, ka'chi iika natetemio tiiopa wikiriemeo, toomichi nehjinuremo o'rariataipua wikiriemeo, yooma pu'kao iinueka ahjamaopua, uupiraopua, tatanaraopua tiame, pukae nehjitiameeo, natetetiame itipimichiopua wikiriaraa.
26 Wa'a yoranarewaopua wikiriemea, chopokorieka weripaka tísia naaracheriataipua ahpo teekoo, tesiwa cheeka ahpo cheriwenureka: “Muuu no'o teekoo, ka'te te'ta yaapi no'o e'remitiamua aamo no'o wikiriekawichioo; no'o puuyemitiapua pehjio paikapi taaweoi, yooma aamo natetemiitenia pu'kao.”
27 Waikao teekoraa tísia tesiwa chiiopa pu'kao, tesiwe e'repakaopua pu'kao, yooma cho'weriatapua wikiriarao. Wa'a ikisaopua wa'atia toariatapua no'ramichioo.
28 Nape puuu wa'api cheriwetiameaio, ahpo ta'pechi no'raio, aaata wa'achi tekipanameopua tiame, piie siento wa'api wikiriekoipua pu'kao toomi, pooechi natepakaopua, kutachi chapikaopua chaaneriatapua: “¡Ehpe wa'api no'o natetepuapua aamo no'o wikiriekao!”
29 Waikaopu wikiriemea, chopokorieka weripaka tísia tesiwa cheeriataipua chaaneka: “Ka'te ikanati aamo natetejeramua no'o wikiriekao, yooma aamo natetemitenia, aamo wikiriekao.”
30 Nape ihjia ki puuyenareriatapua pu'kao, ohsotia karichi pachariatapua pu'kao, ahkasi yooma ahpo natetiachisi.
31 I'kao wahjachi wa'api tekipanamea, wa'a iintokopa pu'kao, ahpo teekochi wenejiriatapua pu'kao. Nekamuchiapapua pu'kao, yooma i'ka iintoria tuuyeriatapua ahpo teekoo.
32 Waikao teekoraa paaeriatapua wa'a wenejitiameo, enasoopua pu'kao, chaaneriatapua: “¡Ki tísia na'arame muuua? No'oo yooma aamo cheriwekoipua aamo wikiriao,

33 ¿ki wa'achi iintomo teereriamua naaju, no'oo aamo cheriweriachitia?”, chaaner-
iatapua.
34 Waikao teekoraa tísia nekakao, karichi yachanurariatapua pu'kao, wa'a
yoorakaopua ahkasi wikirieka nateteriatapua.
35 Eesusia cheekapua aampachi pehji:
—Wa'achitia no'o Noonoai ki cheriwemapua aaatao, ki ahpo iikachi e'raka
cheriwiameopua ahpo piirechio, aaata ahpo cheriwenuresoopua.

19

Nenewikai poanatuniame masitewa Eesusie
(Marako 10:1-12; Ruuka 16:18)

1 Neipa pu'ka wa'achitarichi naewasoopua Eesusio, puuyatiapua Arireao. Oorani
akichi paonamina e'natiapua waikao, Uurea ye'kari nenekuwachi.
2 Ki ookapi wa'ami taamo na'naritokameo Eesusia, yooma sautekapua kokoriameo.
3 Wa'a ohjonioio ookapi pariseroa, iinatukekapua Eesusio, itapitichi wichipatenari-
apapua, eee chaachapaka:
—¿Reesiseri ohjoarepua ahpo uupichi poanatuniamea, ihta itapitiwichiooi?
4 Eesusia nehjiakapua:
—¿Ki iyoname eemea Ehkoriami Iyoterichio, pukeri Riosi tijoe neterioio, eee
chiiachio, “piiripi tijoe neterepua, piiripi oowitiame tiame”, chiiachi?
5 Riosia pirenachi Iyoterichio, cheriaipua tiame: “Pukaepa tijoea, ahpo yayawa
toayamepua, ahpo uupi ahjama neewisaapa, na'pa pirena piiripi enepamiapa.”
6 Wa'a tiiachipa no'o Noono Riosia, ki ookachitia tetewanipua nenewikameo,
piiripichitia enepakamekopua pu'kao. Pukaepa Riosi pirenaturia nenewika, aaataai
ti'tijoeria, kiisi poanatametepua pu'kao.
7 Wa'a chiiopa Eesusio, eenechi iinatukekapua pa'pariseroa:
—¿Nape aatia Moise Nuurari Iyoteria chiiamepua, reesisewako tuuka pu'kao,
iyoterichiche poanatari iyotesa kiasapua nenewikameo?
8 Wa'a chaachapopa, Eesusia cheeka nehjiakapua:
—Moisea wa'a iintorepua pu'kao, ti'tijoerio kiisi e'waka mochitonariopa Riosi
nuurario, wa'a tiame aamo tísia itariopua aamoo. Pukaepa wa'a iintorepua
poanatuwa reesisekao, nape no'o Noonoa pukeri o'iniachisio, kiisi reesiseriaipua wa'a
tiameo.
9 Pukaepa neeea aamoo chaanenapua, aaata ahpo uupichi poanatukamea, kihta
suwepori iintokame enesoo, wa'a iintosapa piirechi oowitiame ahjama neewisaapua,
apoekamera suwepori iintoamepua.
10 Waikao teemea Eesusi ma'masitewaraa pu'ka wa'a tiame inamukapao,
chaanekame teemea Eesusio:
—Wa'a teeresoo ohso kaawe ki nenewinia nahkipua.
11 Waikao Eesusia, taamo chaanekapua:
—Ihji no'o chiiaa, ki yoomawichio puuua, nenewiniamewichioche puuua, puuua,
Riosi chiia te'ta iyorika mochitonariamewichiochepua.
12 Nenewiniame nayewaniachi tiiamea, ki yooma ti'tijoe nenewime te'teriamepua.
Iintuame ti'tijoe ahpo naawariachisi o'inia ki tatanatame te'tiamekapa. Wahjachi
ti'tijoe tiamea, ki nenewiamepua, kaponitatiamekapapua. Wahjachi ti'tijoe tiamea,
ki nenewiamepua, Riosi tehkiwachiche ki wahjiame teetonariapa. Wa'a tiiachipao,
ihji no'o chiiaa, te'ta Riosiwichio iyorikache yasitonariamewichiopua.

Eesusia, Riosi kaawerumari yahchena kukuchi
(Marako 10:13-16; Ruuka 18:15-17)

13 Piie taawechi Eesusi u'yepanioi kukuchio, i'kawichioo kaawerumari itamichiopua
Riosio, Eesusi masiteraa te'yariaipua Eesusi u'yepapuaichioo.
14 Nape Eesusia, chaanekapua masiterao:
—Toowa pu'ka kukuchio noochi e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao, pu'ka kukuchi
tiiamekopua no'o Noono ye'karichi muimeria, puuu kukuchi ahpo noonoo ihta chiiaoi
ikanati pichikiamekopua.
15 Waikao Eesusia, pu'ka kukuchichi seekarepaka, ahpo Noono paparaka kaawe-
rumari yahchesoopua, uumatotiapua wa'ao.

Aaata ki paamira pehji tísia paarasatiame, Eesusi ahjama nayewani
(Marako 10:17-31; Ruuka 18:18-30)

16 Piie taaweo aaata tijoe eenariapua Eesusi ne'nemiao, puuua chaanekapua
Eesusio:
—Kaaweruma Masitari, ¿ihtana iintotarenia ki wahjiamesi ahjari no'o iinuepuami-
chioo?
17 Eesusia nehjiakapua pu'kao:
—¿Ihtana tiiachipa no'o tísia kaaweruma teewamemua? Te'ta kaawerumaa, piiripi
wa'apiche puuua, Apoe tísia te'pa kahtiame Riosiche. ¿Wa'a tiiamekosa no'o e'riame
muuua? Weeh, pu'ka aamo ki wahjiame ahjari iinuenarewachi simiyameo, no'o
Noono nuurarira e'weka yasitopuachepua.
Waikao tijoea cheekapua nehjiakao:
18 —¿Ihtanapu nuurari no'o e'wemiaa?
Waikao Eesusia chaanekapua:
—Ka'te me'ya, ka'te suwepori ihsi, ka'te ichiko, ka'te wistumitia muuua aaatao, ki
kaawe yorapuawichioo,
19 aamo yayawao yoorepuapua, aamo piirechioi kaawe e'raka tetewipuapua tiameo,
aamo wa'apichitia.
20 Wa'a chiiopua Eesusio puuu tijoea, chaanekapua:
—Yooma pu'kao neeea, yooraka yasitokame neeeapa, temarikai o'inia. ¿Ihtanajupu
no'o toitiaa naaju pehjio?
21 Eesusia wa'a chiiopa pu'ka tijoeo, pu'ka pichiwarira nane'renariaapa, chaanekapua:
—Te'ta kaaweruma enenariaa, yooma nehjipuapua aamo iinuekao, wa'a iintosaapa
muuua, te'ta tooremuka mochikamerao, pu'ka ihkokepuapua wa'a iintosaapa waikao.
Wa'a iintokame enesaamua, tewekachikamera iinuemerimua aamo te'ta pichiwari
paarasario, pu'ka ki wahjiame ahjario, aamo i'yáo. Yooma pu'ka iintosaapa muuua,
noochi enapuapua waikao, no'o yeetowa enepaka.
22 Wa'a chaanetiapa puuua, yuuweeme akipakapua, no'rakao, ki ookapi tomiwae-
mekapa puuua, kihta wekateme e'ramekapa puuua.
23 Pu'ka no'rasoopua Eesusia, chaanekapua ahpo keepuameo:
—Ihjia tísia pichiwapua: aaata tísia tomiwaemea, tísia eerina tiiame puuua, ahpo
Riosi ye'karichi pakimiao.
24 Eenechi aamo chaaniamenia: aaata ihtaoi te'ta paarasatiamea, epeche ki tehki
tiiame piiripi tumusari animari i'ikia puusirachiami u'matoteniameaa, ki aaata te'ta
tomiwaemechitia ahpo Riosi ye'karichi pakimiáo.
25 Masiteniamea wa'a tiame inamukapao, epeche tahpitika erapakao, chaachapaka-
pua Eesusio:
—¡Aa, naakona! ¡Wa'a teesoo aatanakamera newimeripua?
26 Waikao Eesusia kaawe ne'nepakao, chaanekapua:
—Ihji newitoniamea ti'tijoewichioo, kiisi ahsepame tiiamepua, nape Riosiwichioo
ka'i.

27 Wa'a chaachapatiopua Peeroa, chaanekapua Eesusio:
—Kaawechupena teeme aamo masitewaraa, yooma taamo iinueriao, toakamepua. Wa'a tiiao uumeri teemea pu'ka paarasario, ¿nape ihtana paarasaripu puuua?
28 Waikao Eesusia, cheeka nehjiakapua Peeroo:
—Kiisi wehchi wichimeri ihji no'o chiiaa: Yooma ihta weemeratatiachi taawechi asisoo, neee Tijoe Tijoetukameo yasipasoopua tiame, no'o tísia peenia tiiamechi ye'karichio, neeea aamoo no'o ku'ika katewemeri ajawamania, pu'ka i'isaeri oosa marikichi aampa ooka tetejimarichio, kateweri enemichio.
29 Yooma aaata ahpo iinuwa toakamea no'owichioo, naatichitia: ahpo kariwao, ahpo papachi, ahpo pipini, ahpo yayawa, ahpo tatana, ahpo weewa tiame, epeche ki ahpo toariachitia kiapuamepua Riosieo, u'matoame piie sientoo si'siento paarasari kiapuamepua, wa'a kehki ki'yakameaipua pehjio, weemera ahjari kiameripua tiameo, ahkasi ki wahjiamesi.
30 Wa'a Riosi weemeratariachiopua, yooma napati wa'achitia paarasateka mochipuamepua, napati te'terewa tiiame, ki i'wa weeechitia.

20

Tekipaname noonowiriachitia wa'achitari

1 Eesusia, Peero nehjiaka kajusaapa, yooma taamo wa'a keepuameo, piirechi wa'achitarichi taamo nayewekapua, ahpo ye'karichi simiyame. Puuua eee cheekapua: Ihji Riosi ye'karichi kiapuamea, aaata tekipanakame nateteniameka tiiamepua. Aaata teekoa echakamea, pa'a piari werisika simiriataipua aaata tekipaname i'yamiaopua.
2 Ihjia tekipaname teewisaapa, piie taawe yowiwame yowitemio tuuka uhjurariataipua tekipanamichioo.
3 Watanichi keenakoopua wa'asi tiame, eenechi simiriataipua wahjachi tekipaname i'yamiao muuwaeka nehjiwachi, wa'amiahka ajariatapua wahja kihta yoorame.
4 Pu'kaoi chaaniatapua: “No'o echiwachi siimpamitia eemeai tekipanamiao, kaawe aamo natetemane”, chaaneriatapua. Puuuai, wa'achi siimpariatapua tiame, tekipanamiao.
5 Oowetawe asitoio wa'achi iintoriatapua, arikiriopua tiame, tekipaname i'yamiao.
6 Marikichi simiyachiopua aario, wahjachi wa'ami ahka oowera ajakame tewakatapua. Pu'kao chaaneriatapua: “¿Achinikai ki tekipanakame eemea, ehpe taawechio?”
7 Ihjia chaachapariatapua: “Ki aaata takewakopa”, chaachapariatapua. Waikao takewameraa chaaneriatapua: “Siimpamitia eemeai no'o echiwachi tekipanamia.”
8 Neipao teekoraa cheeriatapua ahpo tekipanakiame paamiratiao, nateteniachi asisoopa aario: “Natetemitiamua no'o tekipanakiao, pipiripi paaesika, neipa e'enakamechi o'ineka.”
9 Marikichi keenako aari tekipanamia e'enakameopua, ahsieme piie taawe yowiwame sotateriataipua pu'kao.
10 Pahcha piari e'enamea epeche ahpo natetepo orakoriataipua, nape wa'api kehki piie taawe yowiwame kiatiapaopua.
11 Wa'a ikitaapua, kiisi kaawe erakokao, chaachapariatapua ahpo teekoo:
12 “¿I'ka ku'itapi wa'api tekipanakameoi, wa'achi kehki natetere muuua tamochitia, taamoo yooma taawe tekipanakoipua, tatae aiwakao?”
13 “Eje'e —chaaneriatapu teekoraa—. ¿Ki piie taawe yowiwamewichiokosa e'enakame eemea aamo tekipanamiao? —chaaneriatapu teekoraa pu'kao—. Ahsieme aamo natetekamenia aamoo.
14 Natetetiame muuuapa, yaapi no'rasa. I'ka neipa e'enakameopua, nooe wa'a kehki e'rekapa, wa'a kehki natetekamenia.

15 ¿Ki no'o iintonaria iintotarenia naajuo, no'o wa'api tomiwaeo? ¿Tísia ikotuchi-
amekosamua naaju, i'ka nooe no'o oowe e'reria nateteria toomi?”
16 Wa'a cheesapa Eesusia, cheekapua:
—Wa'achitia no'o Noono ye'karichi muimeria, neipa kuwachi wa'asi e'enakamea
noochi paparamiao, pukeri o'iniachi pahcha e'enakamechitia noochi paparamia,
wa'achitia napati kiapuamepua, no'o Noono tewekachi kahtiameeopua.

Eesusia paisa simiyame tuuya ahpo mukimiao
(Marako 10:32-34; Ruuka 18:31-34)

17 Eerusareni siimpapooio Eesusia, taamo ahpo oosa mariki aampa ooka masiterao
poanachi i'tokao, chaanekapua:
18 —Née, Eerusareni siimpani teemea ehpeo. Wa'ao neee Tijoe Tijoetukamea,
isaeri tioparachi neeseriosie nanaaramechi nehjipuamepua, iyoteri ti'tijoechi. Puuu
ti'tijoea, no'o merinuremapua.
19 Wa'a noonowitioopua tísia no'o na'aresao, tísia no'o wepisaopua tiameo, ki isaeri
ti'tijoechi kiapuame neeea, kurusichi chuhchaka merimichiopua. Nape wa'a yooraka
meritiainia, paika taawe i'toio, oijenamerinia eenechi.

Saantiaoo Waani tiame yeeyera Eesusi itaria
(Marako 10:35-45)

20 Eesusio Eerusareni siimpanioiopua taamo ahjameo, Sewereo uupiraa, ooka ahpo
tatana ahjama eenakaopua, Aakowo Waaniopua tiame Sewereo tatanarao, Eesusichi
eenakaopua chopokorieka weripakapua Eesusio, tesiwa cheeka nayewekaopua,
itapiti itanareka.
21 Eesusia wa'a iintokopao, iinatukekapua cheeka:
—¿Ihtana eratoame muuua?
Waikao puuu oowitiamea chaanekapua Eesusio:
—Paamira, neeea aamo itamia eenakamepua, i'ka ooka no'o tatanao, aamo
ye'karichi yasipasaamua, aamo kahtiachi nenekuo, chokichi mochitejeraninia, piiripi
ahjamina, piireo owemina.
22 Eesusia wa'a chiiopa pu'ka oowitiameo chaanekapua:
—Muuua kiisi inatamemua aamo itayao.
Wa'a cheesaopua Eesusia, oowitiame tatanara iinatukekapua:
—¿Anachamerikosa eemea naaju, no'o paasowachi iijimiao iijika, tisiwa chih-
puameoipua pu'kao?
Aapoeo chaachapakapua:
—Eje'e —chaachapakapua—, anachaka iijima teemea.
23 Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Eemea kajutarepua kajuya pu'ka iijikao, nape pu'ka no'o neneku mochipuameo,
ki neee iintomeripua pu'kao, apoe no'o Noono iintomeripua pu'kao.
24 Waikao teeme oosa marikia, wa'a chaachapame inamukapa pu'ka tehtemario,
nekumeka teemea pu'kao.
25 Wa'a iikopa taamoo Eesusia, taamo chaanekapua:
—Eemea tetewamepua weeweruma tiiarieme ya'yawichio, tísia e'raka yooraka
tetewamekopua ahpo yoorewachi mochikameo, tísia ahpo utewarieo saaeteka.
26 Nape amochio eemea, ki wa'a erakoka mochimetepua Riosichi iyoriamea.
Ohso kaawe eemea, aaata paamiratuame enenariamea, eemekamera yorakiamera
enemeripua aaata aamo ahpoo, kihta aamo weruma uuka.
27 Eemea amochio epeche weruma enenariamea, yorakiamera enemeripua.

28 Wa'a teeremeripua, neeeai Tijoe Tijoetukameai ki no'okamera yorakepuawichio, eenakamenia. Neeea Tijoe Tijoetukamea, ohsotia aamokamera yorakemia eenakamenia, ahkasioi no'o ahjarioi nehjimia, mukiwachisi, ki ookapi ti'tijoewichioopua, pejana nateteteka kokosapuameopua, tatakoririawichioo.

Eesusia, ooka ki mamachiriame yachapatena
(Marako 10:46-52; Ruuka 18:35-43)

29 Taamo Eriko o'inia puuyatioio, ki ookapi Eesusi ahjama e'enatiapua.
30 Pooechi nokisinioio, ooka ki mamachiriame tetewitiapua pooesuwe mochikame. Puuua wa'ami taamo u'matopoio, Eesusi sisinamukapua, wa'ami ihtoame inamukapa. Puuua chaachapakapua:
—¡Muuu ehkoriami Raawitaruchi eenameee! ¡Taamo tesiwe e'resa pahchuu, tísia tesiwa erakoka chaachapame teemeaaa!
31 Waikao ookapi wa'a nokisiamea taamo ahjamao, ihchi mochinuriaipua pu'kao ta'omaka. Nape aapoeo ohsotia epeche weeru sisinamukapua Eesusio, chaachapaka:
—¡Paamíraaa, Raawítaru ehkoriamichi eenámeee, Taamo tesiwa e'resa pahchúuu!
32 Waikao Eesusia paaekapua weripakao, wa'a ikisaapua iinatukekapua pu'kao:
—¿Ihtana aamo yorajerani eemea?
33 Waikao ki mamachitiamea, muuenati naewakaopua wa'asio, chaachapakapua:
—Paamira, taamo ki mamachiria sautejerani teemea.
34 Waikao Eesusia tesiwa e'repakaopua pu'kao, puichi seekarepakao, sautekapua pu'kao. Ikanati kaawe ma'chiriame itipitekapua. Waikaopu ki mamachiriame sautetiameai wa'a, Eesusi ahjama nokisikapua tiame siimpaniachi.

21

Eesusia Eerusareni pakina
(Marako 11:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

1 Eerusareni ke'chu asinioio, Wepaje tewaniachi ajasitioopua Ooriwo roomosachi mo'moenakao, Eesusia ooka ahpo masitera uhjurakapua chaaneka:
2 —Eemea paao siimpamitiapua, ma'chiachi mochiwachi. Wa'a teimeri eemea piiripi uuru ye'ira, oowira taanaeme. Pu'ka uuru taanarao o'yaeka chuhkuao, na'sonasa no'o u'yepapuapua.
3 Aaata aamo wa'inesoo, chaanepuapua pu'kao, aamo Paamirae i'yetonuretiamekopua, ku'itapi, ehjepa upapo tuutiamekopua eenechio.
4 Ihji uuru upatiamea, ehkoriami chanitiame pichiwa eneriapua, waikami Ehkoriami Riosi cheeriaopua, ahpo nayewaturachiopua Iyoterichio. Eee cheeriaipua:
5 Siioni muuwari mochiwachio, chaanepuapua pu'kao:
“Ne'neo eemea aamo Yawichio;
tesiwa teetoka yasitoamepua uuru taanarachio.”
6 Puuu ooka Eesusi masitewaraa waikao, yooma wa'a noonowirepua waikao, Eesusi uhjurariachitia.
7 Ehjepao Eesusia pu'ka uuru taanara i'yepatiaapua, wisasori ipeteka yaasetokapua.
8 Waikao muuwaeme puuyeka ajakamea uumatopuachio, wisasori ipetesiapua u'matomiachio. Wahjachi puuua, kuhsisawa ipekesiapua, u'matomiachio.
9 Waikao pahcha nokisiamea, pukamina nokisiamea tiamea, weeru chaachapasiapua siinasikao:
—¡Nee tetewísaaa, ehkoriami Raawi yawichichi o'inia enaméríii! ¡Te'ta kaaweruma Yawichi Riosichi eenámeee! —chaachapaka siinakosiapua simipakao.
10 Eesusi Eerusareni pakisoopa, yooma weeru noonowikapua muuwari mochiwachio, ihjia chaachapakapua:

—¿Aatana ihjia naaju?
11 Eesusi ahjama nokisiamea chaachapakapua:
—Eesusi ihjia, Riosi Apoe nayewatura, Nasare ohjoeme tijoe, Arirea weeechi.

Eesusio i'isaeri tiopa piipateria
(Marako 11:15-19; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)

12 Eerusareni enasaapa Eesusia, i'isaeri tiopachi eenaka yooma puuyanakapua wa'a nehjameo, yooma tarayameopua tiame. Meesa toomi naakuriwaniachiopua tiameo, yooma yakana ihpapasekapua, kooro nehjiwaopua korokariraopua tiamé.
13 Eesusia chaanekaopua pu'kao:
—Ehkoriami Iyoterichio no'o Noonoa, chiiamepua: “No'o kariwao, no'oche ahjama nayewapuawichio netetiamepua”; nape eemea ichikuame teesowara enepaterepua.
14 Wa'a i'isaeri tiopachio, ookapi ti'tijoe ooweru tiame Eesusi naaeparepua, ki mamachiriame, chookopari kokoriame tiamé, puuua Eesusie ahpo sautemichio e'enariapua wa'ao. Waikao Eesusia, yooma sautekapua pu'kao.
15 Nape wa'a i'isaeri pa'pamiratuamea, Eesusi ki maaepori iintokopao, kukuchiopua eee chaachapaka siinako chaachapachaniopua tiopachio: “¡Ee, taamo newipateri Eesusiii, ehkoriami Raawitaru yawichi o'inia eename oochiwaraaa!”, tísia nenekakapu pa'pamiratuamea.
16 Wa'a ijikikaopua, chaanekapua Eesusio:
—¿Ki inamuame muuua kukuchioi ihtana aamo chaachapachanio?
—Eje'e, inamuamenia —nehjiaka Eesusia—. ¿Naakona ki iyonamekosa eemea, Ehkoriami Iyoterichi chiiao, i'ka kukuchichitia teereniame, nayewaka chanitiameo, eee chiiachio?:
Ahkasi kukuchiai, nu'nunti chiiameai pehji,
aamo kaawe chaachapamapua.
17 Wa'a chaanesopa Eesusio pu'kao, uumatotiapua waikao Wetania mochiwachi. Wa'a ajasisaapa, wa'a che'repatiapua waikao.

Eesusi chuuna kuuu wakipateria
(Marako 11:12-14, 20-26)

18 Piario eenechi Eerusarenite e'enapanioio, Eesusia chorowapariaipua.
19 Puuua, chuuna tetewikapao pooechiami u'matoaiopua, ahseka ne'nekaipua, taakaekoipu e'raka. Nape puuua ki taakaeme eneriapua, saawarache weeriame. Wa'a tiiopa pu'kao Eesusia, chaanekapua pu'kao:
—¡Kiisi taakemeri muuua wa'asio!
Waikaopu chuuna saawaraa, ikanati waaropakapua.
20 Waikao teemea ikanati wa'a iikopa pu'ka chuunao, iinatukekapua Eesusio:
—¿Achinikai ikanati wakiparepu?
21 Eesusia taamo nehjiakapua:
—Neeea pu'ka chuuna wakipatekane, itapiti ki kaaweruma iinueriopa, ki toayame taakemichioo. Pichiwa chiiame neeea i'kao: Wa'achitia eemeai, aamo pichiwa Riosichi paparaka no'o itasoo, ihta itapiti ki kaaweruma amochi iinuemeo, pujime tiiamemua amochio, Riosi utewariraeo, kaaweruma taakiame aamo enemichiopua, Riosiwichio. A'chitia kehchumaoi aamo eerina tiiaopua Riosiwichio aamo taakemiaopua, i'ka kaawi kehchumakooi, kajuyamenia aamo puhjenekao, aamo i'ka kaawi chaanekooio: “Waami pa'wechi wichime”, wa'a iintotekaoio, kajumania.
22 Yooma ihtaoi amochi eina tiiame Riosichi paparaka aamo puhjenurewa itanesoo, aamo ahsieme puhjetiame itipimamua amochio.

Aatana nuurewachi iintoria Eesusi
(Marako 11:27-33; Ruuka 20:1-8)

23 Ajasisaapa Eerusareni taamo siimpachio, Eesusia i'isaeri tiopachi pakikapua wa'ao. Wa'a yooremina masitioio Eesusio, neeseriosi pa'pamuratuamea Eesusi naaepakapua, puuu Uurio o'ochetiamechitia uuniame tiame. Puuua iinatukekapua Eesusio:

—¿Aatana nuurewachi ihsina muuua i'kao? ¿Aatana aamo ki'yakamepua i'ka aamo iintomichioo?

24 Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Nape neee aamo iinatuketao pahchao. Pu'ka kaawe aamo nehjiasoo, aamo nehjiama neeeai waikao, aamo iinatukiao.

25 ¿Aatanakamera iintokame Waani uhjuraka paatomichioo, Riosikosa puuua, aaata ti'tijoerikosaoi?

Waikao ihchi ahpo nayewekaopua, chaachapariapua:

—Riosiko tuusoopua taamoo, taamo chaanemapua: “¿Achinikai ki pu'ka pichikeka eeme waikao?”

26 Aaata ti'tijoerioiopua ka'chi iika uhjurario chaachapamete teemea, pu'ka yooma ti'tijoeria Waanio, Riosi nayewaturamekoo, erakoamekopua pu'kao. Wa'a tiiachio, maapori tiamepua taamowichioo, tamochi nenekamiopa puuua.

27 Wa'a erakoamekapaopua, chaachapaka nehjiakapua Eesusio:

—Kiisi nane'riame teemea pu'kao.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Wa'a teesoo neeeai ki chanimapua, aatana no'o nuurekamekopua, yooma i'ka no'o ihsimichioo.

Ooka tatanachi wa'achitaka nayewatiame

28 Eesusia iinatukekapua waikao i'isaeri pa'pamuratuameo:

—Ehsoo, ¿ihtana chaachapata eeme i'ka wa'achitarichi no'o aamo nayewamiao? Piiripi tijoea ooka tatanareriataipua. Ihji noonoraa chaaneriataipua piiripi ahpo taanao: “Taamo panijuwari eechichi siimitia tekipanamia.”

29 Ihji taanaraa nehjiariatapua ahpo noonoo: “Ki siminarenia tekipanamia”, cheeriataipua. Nape wa'a cheekaipua simiriatapua.

30 Ehjepao piire ahpo taanaoi wa'achi chaaneriataipua. Ihjia nehjiariataipua: “Siimania.” Nape wa'a cheekaio, kiisi simiriatapua.

31 Ehsoo no'o tuuyemitiao, ¿aatanakamerapu ihji ooka tatanaraa, kaawe noonoikamepua ahpo noonochio?

—Pahcha simiyamera, ki siimo tuusa simikamera —chaachapakapua i'isaeri pa'pamuratuamea.

Waikao Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—Eemea pu'ka pahchachitia te'teriamepua, ki e'weka mochikamekapa te'pa kahtiame no'o Noonoo. Kiisi wehchi wichimeri ihji no'o chiiaa: Rooma yawichiwichio ko'koparoamea, ooweru suwepori nokayamea tiame, i'kao ki Riosi ye'karichi muimeri enesoo, eemea epeche ki muimeripua.

32 Eemea Waani Paatorio, Riosi kaaweruma tuuyewari aamo masitemia eenarioio, kiisi pichikere eemea pu'kao, nape yooma Rooma kahtiame yawichiwichio koparoamea, suwepori tekipanamea tiame oowerua, pichikerepua pu'kao, Waani chiiao; puuu koparoamea, suwepori tekipanamea tiame, pichikekamekapaopua Waani chiiao, ahpo ki kaawe nokaria cheriwejerarepua no'o Noono te'pa kahtiameo. Nape eemea pu'ka no'o Noonoe cheriwetiame tetewikaio, kiisi sewina erapakame eemea kaawerumachio, Waani Paatori cheeria pichikekaopua.

Panijuwari wa'achitarichi nayewatiame
(Marako 12:1-12; Ruuka 20:9-19)

33 Eesusia kajusaapa pu'ka ooka tatanachi simiyame nayewakao, piirechi wa'achitari o'inekapua nayewakao. Puuua pu'ka wa'achitarichio cheekapua:
—Aaata tijoea, panijuwari echariataipua. Echisaapua, ko'reteriataipua pu'kao, wa'a ikisaapa, satuneropuachi neteriataipua tiameo. Wa'a iintosaapua, kai waapisi weeriame ne'nesori neteriataipua wa'a werika inatepuawichioopua yomachi ma'chiachi echitiachio.
’Wa'a ikisaopua tiameo, ti'tijoe tekipanameri takewariataipua. Yooma wa'a iintosaapua waikao, wahka simiriatapua mehka, seenu weeechi.
34 I'ipaniachi asisoopua, aaata uhjurariataipua waikao ooka ahpo seekaraeka kahtia, ne'nemichiopua pu'kao, kehkina ahpo yowiria i'ipatiameo.
35 Nape eechi neesetoka toitiamea wepiriatapua pu'kao, piireo me'yariatapua, piirechi pehjio wa'api pasipuka kahsinariatapua mo'orao.
36 Ehjepao teekoraa eenechi uhjurariatapua epeche weeka, nape pu'kaoi, wa'achi yoorariatapua tiame.
37 ’Neipaopua wa'asio, ahpo taana uhjurariataipua waikao: “Pu'kao no'o taanakopao yooremakoipua”, e'raka.
38 Nape ihji tekipanamea pu'ka taanarakopao pu'kao, ahpo chaachapariatapua: “Ihji tijoea, taamo teeko taanarapua, ihjipua, yooma ahpo noono iinuekao, yooma ahjama itipimeria; meritaria pu'kao, teeme yooma ahjama itipipuawichiopua noonora iinuekao.”
39 Wa'a erakosaapua, chapisa me'yariatapua pu'kao.
40 Waikao Eesusia iinatukekapua pu'kao:
—Eemea i'ka noonowiriawichioo, ¿ihtana iintomio maaena eemea teekora enasaa, pu'ka tekipanameo?
41 Waikao aapoeo nehjiakapua Eesusio:
—Kiisi cheriwemapua pu'kao, tísia na'ara noonoikamekopa. Wa'a iintosaapa teekoraa, piirechi ajawamapua ahpo eechichio, ahsieme nehjame ahpo i'ipariaopua ahpo teekochio.
42 Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:
—¿Ki iyonakame eemea Ehkoriami Iyoteri chiiao, eee chiiame?:
Puuu tehte ahjae karitaniame ki nakitiameo,
epeche te'ta nateyame enepakamepua, te'ta kaari naawarachi yachaniamechitia.
I'ka wa'a tiame iintokamea apoe Paamirapua,
wa'a tiiachipa tísia peenia e'riame teemea pu'kao.
43 Pukaepa aamo chaanenania aamoo, pu'ka no'o Noonoe aamo kiaretiaopua u'yepuame eemea, pu'ka ahpo chiia ye'karichi simiyame masitepuameopua ti'tijoerio, ki kaawe noonowiriopua neesetokao. Pukaepa wahjachi ti'tijoeri kiameripua pu'kao, te'ta ka'karumara, kaawe taaketiamera ahpowichioo, pichiwa paparameopua apochio, te'ta iyorika mochitoame.
44 Nape aaata no'o Noono ahpo karitachi naawarachi yahcheria tehtechi motochikamea, pihtumeri puuua. Puuu tehte aaatachi wichisaa, piwiyame pihtunamapua pu'kao.
45 Puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea, i'ka chiia keepusaapua, nane'reriapua Eesusio, ahpokamera nayewaka chiio.
46 Pukaepa chapimo o'rariaipua Eesusio, nape wa'atia toakapua majawiapa ti'tijoerio, pu'ka ti'tijoeo ooweruopua tiameo, Riosi nayewatura erakoamekopa Eesusio.

22

Nenewiwa pahkotawa wa'achitarichi nayewatiame

1 Eesusia eenechi wa'achitarichi nayewekao, chaanekapua pu'ka keepuameo:
2 —Riosi ye'karia naatika tiamepua, aaata yawichi ahpo taana nenewiwawichio, pahkotakameka tiiamepua.
3 Ihjia ahpo ta'pechi weweripateriao, yooma ti'tijoe ooweru tiameo, aaata ahpo paajutenariakamera paajutenureriataipua, nape paajutetiamea, kiisi aaata e'enareriataipua.
4 Waikao wahjachi ahpo weweripateriapechi uhjurariatapua tiame, eenechi paajutemichiopua aaata wahjachi. I'kao chaanesa uhjurariatapua: "Chaanemitiapua ti'tijoeri paajutekao: No'o teekoa, kooame wasikame weerotiapua wa'asi. Wakasi wi'wiyame pasuriapu ko'isa, aamo paajutiapu, wa'a siimpaka ko'komichio, ahpo nenewiwa pahkotaniachiopua."
5 Nape puuu paajutetiamea tiameo, kiisi e'enariatapua aaataoi. Nape puuua ookapio, ahpo wasachi ne'nemia siimpariatapua; wahjachia ookapi, ahpo tehkiwachi uupariatapua ohso kaawe.
6 Wahjachi pehjia, yawichi uhjurariao, chapisa wepika ko'yariatapua pu'kao.
7 Waikao yawichia tísia nekakao, ahpo soontarowa uhjurariatapua waikao, pu'ka ti'tijoe ko'yameo, ko'imichiopua; wa'a ikisaopua yooma ko'isaopua wa'a mochirachio, kosinureriatapua pu'kao.
8 Waikao yawichia, chaaneriatapua ahpo weweripateriao: "Yooma yoratiame iinuemenia iinuemeko nenewipuameopa, nape pu'ka ki e'nakameopua te'ta paajutetiaio, kiisi reesisemania pu'kao, no'o neewiwa pahkochi muimichio.
9 Ohso kaawe eemea, ahkaoi pooechiami ajapasikao, aaataoi paajutepuapua", cheeriatapu yawichia.
10 Waikaopu yawichi weweripateriaa, wa'a noonowiriatapua waikao, yooma aaataoi paajuteriatapua waikao, ka'karuma ti'tijoeri ki ka'karumaoipua tiame. Waikao yooma aaata paajutetia e'enakamea, apoche puuua pochiriatapua nenewiwachio.
11 'Ehjepao Yawichia wa'a eenaka ne'niaio yoorekoo, aaata tijoechi ne'neka itipiriatapua, pu'kao ki nenewiniachi wakirataniame chuhchaka eenariopa.
12 Pu'kao chaaneriatapua: "¿Achini ihsika pakikamua i'wasio, ki nenewiwachi enapaniame wakiraekai?" Nape puuua kihta nehjiaka ihchi itipiriatapua.
13 Waikao yawichia chaaneriatapua wa'a neesetowao ko'kopuachio: "Purimitia pu'ka tijoeo sekachi tonochi tiame, wa'a ikisa ma'chi ipamitiapua pu'kaopu tukapachi ki ma'chiachi, wa'ao te'ta naarakoniachi; wa'ao tahpitika chaniwachi taameraopua ki'sukao."
14 Riosi ye'karichi muimichio paajutetiamea, ki ookapipu, nape wa'a muimichio uutiamea, paikapi wa'apipua, piipakame wakiraemeche.

Yawichiwichio koparoaniame iinatukewa
(Marako 12:13-17; Ruuka 20:20-26)

15 Pa'pariseroa, neipa apochi utewaeme nayeweretia Eesusie, puuu pa'pariseroa Eesusi ahpo chapimia kateweriapua. Puuu pa'pariseroa, itapiti iinatukemo o'rariaipua Eesusio, Eesusi nehjiarichi chapinariapua pu'kao, ahjae wenejipuameopua.
16 Wa'a chaachapasaapua ahpominakamera te'tiameopua, aaata ti'tijoe uhjurariapua Eerore yawichichi te'teriame ahjama, Eesusio chaanemichioopua:
—Masitari, nane'rena teemea aamoo tísia pichiwari chiiamekopua, pichiwa te'ta Riosichi simiyame taamo masitiamekopua aamoo, aaataoipua napati wa'achitia tetewamekopua, ki aaata epeche werumaka tiiame tetewika.
17 Wa'a tiiopua aamoo, taamo tuuyemitiapua, ¿kaawe ohjoare nateteniaopua Rooma ohjoeme yawichiwichioopua, Seresa tewaniamepua?

18 Nape Eesusia nane'riapa pu'ka erakoao, ahpo itapitichi wichijeraka chaachapopao, chaanekapua pu'kao:

—Wihkuame eemea. ¿Achinikai itapiti chairachi no'o wichitenare eemea?

19 Ehsoo, no'o ki'yaopua piiripi toomi yawichi koparoa.

Eesusia u'yepatiaapa pu'kao ne'nesaa,

20 iinatukekapua pu'kao:

—¿Aatanajupu ihji toomichi kahtiame nanariraa, aatanapu teewaraapua tiame i'ka toomichi iyotetiame?

21 Aapoeo chaachapakapua:

—Seresa yawichi —chaachapakapua.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Wa'a teesoo pu'ka yawichio, ahpo kiajerakamera kiapuapua, toomikamera; Riosio ahpo kiajerakamera kiapuapua, iyoriwakamera.

22 Waikaopua Eesusio wa'a tiame inamukapaopua, tísia inatamekoopua, tahpitika erapakaopua, nonorakapua wa'asi.

Eenechi ahjaniamechi simiyame iinatukewa (Marako 12:18-27; Ruuka 20:27-40)

23 Pu'ka taawechi wa'apioi, ookapi saruseo ti'tijoe wa'a e'enakaipua Eesusi ne'nemia, ki'tio tuuyamekapua eenechi ahjaniameo. Ihjia i'ka iinatukekapua Eesusio chaachapaka:

24 —Masitari, ehkoriami nuurarichio, Moisea cheeriaipua: Aaata tijoe pa'chira neewikai ki taanaeka mukisoo, wa'api poonira ahjama neewinuriamepua, pa'chi uupirao, ahpo tatanao ahpo pa'chi tatanarachitia enemichiopua.

25 Wee, aamo tuuyemane aachin teeeriaopua aaatao i'wao taamo mochiwachio. Piie taaweo, oowisani ahpo poponiemea, pahcha simiyame pa'chiraa, neewisache wa'atia mukuriataipua ki tatanataka.

26 Wa'achi ijikiriatapua wahjachi poponiraai, ahpo pa'chi uupira ahjama ne-newikaméa, wa'atia ki tatanátaka yooma pipiripi wahjipariatapua, ahkasi yooma oowisanisi kajuka, kiisi tatanataka wahjipakao.

27 Yooma i'ka wahjipasoo, oowitiameai mukuriatapua waikao.

28 Wee, ihji oowitiamea, yooma pu'ka oowisani ahjama neewikame enesaa, ¿aatanakamerapu te'ta kuunaraa i'ka oowitiameo, i'ka oowisani ahpo poponieme ahjama nenewikamea, pichiwa enesoo eenechi ahjapuameo?

29 Waikao Eesusia nehjiakapua:

—Eemea sewina chaachapanipua, kiisi machiyapa eemea Ehkoriami Iyoterichi chiiao, ki machiyapa tiameo, Riosi utewarario.

30 ¿Ki nane'riamekosaai eemea wahjipakameo, eenechi ahjarichio, kiteremerikopua nenewiniameo? Wa'a eenechi ahjatiachio, ti'tijoea oowerua tiame, Riosi ku'kuira tewekachi ohjoemeka te'teremeripua.

31 Nape pu'ka eenechi ahjaniamechi naewaniachio, ¿ki iyonakamekosa eemea pu'ka Ehkoriami Iyoteri chiiao? Riosia eee cheeriaipua:

32 “Neee puuu Apoea, Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa tiame, Aakowopua tiame Riosiwaraa wa'achi.” Riosio pu'ka Riosiwarako tuuyoiopua pehjio, wahjipakame eneriaipua wa'asio. Riosia wa'a cheekao, simitiameko tuukamepua ahjaniameo, nape ki weeechi weerewa weerewaeka. Wa'a teeresoo ki aamo chaachapachitia tiiame puuua, wahjipatioo ki eenechi ahjaniameko tuuyao.

33 Wa'a tiiame inamukapa yooma wa'a napawikamea, ma'chiame chiiopua Eesusio, tísia peenia tiiame chiiopao, ki teesa pu'sereka inamukapua waikao.

Moise kiaretia nuuraria, aachin tiamerakopu te'ta nateyameraa
(Marako 12:28-34)

34 Waikao parisero ti'tijoea nane'riapa saruseo ti'tijoeo, newitoriopua Eesusio, ahpo poanapuka teesa, kateweriapua ihtanachi chapipuameopua Eesusio.
35 Wa'a ahpo katewesaapua, aaata te'ta peeniamera Moise nuurari, uhjurariapua waikao Eesusi iinatukemichioo:
36 —Masitari, yooma puuu Moise Riosie kiaretiaa nuurari, ¿aachin tiamerajuarepu epeche nateyameraa?
37 Eesusia nehjiakapua pu'kao:
—Epeche nateyameraa, ihjipua: “Aamo Paamira Riosio, yomatiame aamo iikae nakipuapua, yomatiame aamo e'rae iikachi, yomatiame aamo inatarie.”
38 Puuupua epeche nateyameraa, te'ta weruma te'terepuamea.
39 Ookachi simiyamea nuurari, ihjipua tiameo: “Aamo piirechiopua, aamo wa'apichitia nakipuapua tiame.”
40 Yooma Riosi nuuraria Moiseo, ahpo naewaturachiopua tiameo, ihji ooka nuurari nokipua ahsepari teereniamepua yorapuameo.

¿Aatanachi machenakamepu Riosie Weratiame?
(Marako 12:35-37; Ruuka 20:41-44)

41 Pu'ka nehjiasapa, iiweta wa'a mochikopua pehjio, iinatukekapua pariseroo:
42 —¿Ihtana erakoame eemea, Riosie Weratiameo? ¿Aatana ojochiwarachi eenameko maaena eemea pu'kao?
Waikao pa'pariseroa nehjiakapua:
—Raawitaru —chaachapakapua.
43 Waikao Eesusia chaanekapua:
—Wa'a teesoo, ¿aatia tiiachipa Raawitaruai ahpo Paamira teewarepua Riosie Weratiameo, Riosie ahpo iyoteteniaio? Ehkoriami Raawitarua ahpo Iyoterichio, eee cheerepua:
44 Te'ta no'o Paamiraa, chaanekapua no'o Paamira Weratiameo:
“No'o ahjamina yasipamitia muuua,
ahkasi no'oo, yooma aamo seepurawao,
aamo taratere toapachisi.”
45 Wa'a cheekame enesoo Raawitaruo ehkoriamio, ¿achini teeka Raawichi eename enetapu Riosie Weratiamea, Raawitaru wa'apioi ahpo Paamira teewakamekoopua pu'kao?
46 I'ka wa'a chiia Eesusio, aaataai pa'pamuratuame wa'a keepuamea, ka'chi iika nehjiame erakokapua. Waika taawechi o'inia wa'anao, aaataai ki iinatukeme erakoapua Eesusio.

23

Eesusia ki kaawe nokayo tuunapua pa'pariseroo
(Marako 12:38-40; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

1 Neipa i'kao Eesusia chaanekapua ahpo masitia ti'tijoeriopua, taamo ahpo masiteraopua tiame:
2 —Iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, Moisetaru nuurari neesetora enepakamepua.
3 Wa'a iikamekopa pu'kao, pu'kakamera e'weka mochitopua, Moisetaru nuurarichi simiyame nokisika, nape kihta aampachi na'roetiameo nokisipuapua, pu'ka ahpo na'roeriopua, pu'ka aapoe ahpo na'roeriaopua, aapoe wa'apioi ki ajasepa yoorakao.

4 Tahpitika pehtiame tiiamekoopua yorajerawa, aaataoi ki chewame tiiameopua
yoorakao; Aapoeo sutueoi ki ihchepame erakoamekopua pukachio yorapuaichio, tísia
pehtiamekopaopua pu'kao yorapuao.
5 Yooma ihji i'ka yooraa, ahpokamera kaawe tetewipuawichio nokayamepua,
weeweruma iyotetiame Ehkoriami Iyoteri e'wewa chiia, kutachi chuhchaka ohjowa
pu'seriamepua, ramakachi tiame. Ihjia tiameo, ahpo wisasoriwa suuwerachio, itapiti
peenia tiiame chucheraeme ohjoamepua.
6 Pahkochi koi'rachioi epeche kaaweruma yasirachi mochinariamepua puuua,
napawikarichioi tiame epeche peenia yoratiamechi momochinariamepua tiame.
7 Ihjia wahka ahpo natepaniachioi poowechio, kaawe ahpo yooreka teepotajer-
amepua masitari teewaka.
8 ’Nape eemea te'ta yoorekao, aaataoi ki masitari tewapuapua, yooma eemea
Riosichikamera aamo poponiemekapaopua, te'ta pichiwari Masitari iinuemekapa,
piiripi wa'api, Riosie Weratiame Eesusi.
9 Ka'te aawataoi aamo noono teewamitiapua eemea i'ka weeechi mochikameo, te'ta
iyoriwa yoorekaopua; te'ta aamo Noonoa, te'ta te'pa kahtiamerapua tewekachi, káii
waapisi te'pa.
10 Eemea aawataoi ki aamo ne'netosiame tewapuapua, i'ka weeechi mochikameo,
neeechekopua Riosie Weratiamea, aamo ne'netesiamea aachin teeka aamo teetomia-
chiopua.
11 Amochio eemea, epeche weruma tiiameraa amochio, apoe inisiame enemeripua
itapiti aamo yorakewao.
12 Puuu ahpo wa'api werumatamea, yooma tesiwa erapatepuamekaitepua; nape ki
ahpo weruma uuyameraa, puuukamera werumatapuaitepua.
13 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeopua tiame, kiisi ahjachi kaawe
simiyamechi chaachapamepua! Eemea wa'a chaachapakao, aamo wa'api
yeetepamepua Riosi ye'karichi muipuao. Eemea ki muinarepua muiyao, nape kiisioi
ki toinariamepua eemea aamo piirechio, Riosi ye'karichi muimichioo.
14 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeapua tiame, kiiisíoi aamo inata
chaachapame eemea! Eemea, ooweru kukunara kariwara u'yamepua. Eemea tiameo,
ti'tijoeeo kaawe aamo tetewipuawichioo, ki e'nekuma ni'ochame eemea. Eemea wa'a
aamo nokariawichioo, tísia kokosa yorapuame eemea Riosieo.
15 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea parisero ti'tijoea tiame, ki kaaweruma inatameai
chaachapame eemea! Ahkaoi ohjopamepua weeechiamio pa'wechiopua tiame,
ahpo na'naritomeri i'yakaopua amochitia nokayame enepámichiopua. Wa'a nokaka
eemea aamo te'ta kokosa aiwapuame epechetame eemea.
16 ’¡Ai eeme! ¡Ki mamachiriameai eemea, aaata piirechi ki ma'chiriame neesetoka
panitonariame eemea! Eemea chaachapamepua aaatao: “Aaata tiopae pichiwata
ahpo iintomiao, kihta nateyo tuuyame eemea; nape tiopachi maaniamee o'ro ahpo
pichiwatasoo, tísia nateyameko tuuyame eemea.”
17 ¡Kiisi ijinatame eemea! ¡Kiisikoi mamachiriame eemea! ¿Ki tiopachi upati-
amekapapu o'roa, epeche nateyame enepakamepu?
18 Eemea tiameo, chaachapamepua: “Riosi tepawetiamechi natewataka iintomo
tuuniamea, ki nateyameko tuuna eemea; nape wa'a oowewa towatiamechi aaata ahpo
iintomo tuuya pichiwatasoo, nateyameko tuuyame eemea.”
19 ¡Kiisi mamachiriame! ¿Ihtanakamera epeche nateyamera maaena eemea, Riosi
tepawetiachi toatiamera oowewari, naatikosaoi, Riosi tepawekamera? ¿Ki puuu
oowewaria epeche nateyamepua, Riosi tepawechi toatiamekapa?
20 Riosi tepawetiae ahpo iintomo natewatamea, ki Riosi tepawetiachiche nayewaka
chiiaitepua. Yooma wa'a maaniame to'wetiamechi ahpo natewatai chiiamepua.

21 Puuu Riosi tiopachi ahpo nateyataka ahpo iintomochamea, ki tiopachiche ahpo
natewataka chiiai chiiamekaitepua, Riosie ahpo natewatai chiiamepua, Riosiai wa'a
yooremina kahtiamekopua tiopachio.
22 Tewekachi ahpo natewataka itapiti iintomo tuuyamea, Riosi yasirachi ahpo nate-
watai chiiamepua tiameo, wa'a ikisaopua tiame, wa'a Riosi yasirachi kahtiameopua
tiame, Apoe Riosichi.

23 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, kiisi aamo erakoa chaachapame
eemea! Eemea oosa marikio, piiripi poanatakiameai, Riosiwichioo, yooma itapiti echi-
tiame pahchiraopua, meenta pahchirachitiaopua, aanisioipua pahchiraoi, koomino
pahchiraoiopua tiameoio, ki e'waka mochitoame eemea epeche nateyameopua
Riosi nuurario, i'ka te'ta kaaweruma masiteniamechitiaopua: tísia kaaweruma
eneniame ahpo wahjachiopua, tesiwewa e'reniame aaata, te'ta Riosi nuurari iyorika
yasitoniame. I'kakamera yooraka mochimete eemea aamo wahjawichioo, kiisi
wahjiame teewetoka.
24 ¡Eemea ki mamachiriameai, aaata neesetonariame eemea! Eemea ti'tijoerio,
ihta nu'uti ki kaawe tiiamekoi tísia teripo chaachapamepua; nape eemea wa'a
chaachapaio, epeche ki nu'uti ki kaawe nokayame eemea, Riosiwichioo.

25 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, ki ahpo masitia nokayame!
Eemea pehtori tísia ohchorewaemeka te'tiamepua. Aampache aamo papakoame
eemea, nape aamo yooreminao tísia ohchorewaeme itipitekaopua, aamo ki kaawe
nokaka ichikoriaeo, eemea tiameo, aamochewichio tahpitika erakoamepua yooma
ihta itapitichio.
26 Eeme pa'pariseroa, kiisi mamachiriame ti'tijoe: aamo yooreminakamera
papakopapua pahchao, wa'atiao ma'chioi papakotiame itipimapua. Wa'a tiiame
papakotiame enesaa eemea, yooma aamo yooraai ka'karuma enemapua waikao.

27 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoe, parisero ti'tijoe tiame, sewina erakoai chaachapame
eemea ki kaawerumachi! Eeme wahjipame toaniachika te'tiame eemea aamo
yooreminao, ma'chio peenia yooraka tosawetiame, nape yooreminao, tahpitika
tiiamekaitepua pikakameo, oowera tisiwa eiwepua tiiame.
28 Wa'a te'tiamekai yooreminao, ma'chio ka'karumaka te'tiamepua, nape aamo
yooreminao pochikame kahtiaipua aamo wihkuariao, aamo na'arariaoipua tiame.

29 ’¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeapua tiame, kiisi kaaweruma erakoai
wa'a chaachapame eemea! Eemea wahjipame wetemajira wejayamepua, aaata
Riosi nayewatuame meritioopua, kaawe erakoamekapa. Wa'a te'tiameai eemea,
tesiwa yoraretupua me'yakao chaachapamepua chaachapao, nape amochio ki wa'a
erakoamekai.
30 Ahkasioi eemea, chaachapamepua tiameo: “Teeme ehkoriami mochiriame
enesaa, ki ku'imii teemea pu'ka Riosi nayewatura ko'yakao, pu'ka eerara wi'sutekao.”
31 Nape wa'a chaachapaio eemea, pu'ka noonowiria Riosi ehkoriami nayewatura
ko'yakame, pu'ka ojochiwarasisikameko tuuyamepua.
32 ¡Ki wa'achikosa nokayame eemeai, ehpiámikosaoi!

33 ’¡Eeme siinowi iikamepua! ¡Sayawe ti'tijoe! ¿Aamo newipamio maayame eemea
Riosi aamo kokosamiachio, ki teesa tiiame aiwapuameo?
34 Pukaepa amochi uhjuremania, te'ta Riosichi simiyame nayewatura, te'ta
ma'machiyamera masitekao, te'ta pepeneka ye'kamera, aamoo Riosichi oowe er-
apatemichiopua. Nape eemea pu'kaoio, ko'imerapua tiame ookapio; wahjachi
pu'kaopua tiameo, kurusichi chuhchaka ko'imerapua; epeche wahjachiopua pu'kao
tiame, aamo napawikarichiamio, wepika kokosa aiwatemeri eemea, yomachi mochi-
wachiami wa'achi nokimeripua naanaritoka.

35 Yooma pu'ka aamo ehkoriami ki kaawe noonowiriawichioo, yooma aamo ki
kaawe noonowiriawchioopua tiameo, te'ta kokosari iintomeri Riosia amochio. Yooma
eemea Riosie kokosapuamepua, Riosi na'nayewatura ko'yakamekapa, ehkoriami
Aaweri taawechisi o'iniaopua, ahkasi Sakaria Werekia taanara taawechisi, pu'kao
eemea, naasipa Riosi iyoriwachi Riosi tepawetiachi ihsioiopua.
36 Neeea i'ka kokosari Riosi iintomerio, ki nu'uti pichiwa chiiamenia, kiisi wa'atia
itipimeripua kii iintokao, yooma aamo ki kaawe nokayamechiopua.

Eesusia Eerusareniwichio nanaranipua
(Ruuka 13:34-35)

37 '¡Ai muuu Eerusareni! ¡Muuu Riosi na'nayewaturao papaka ko'yakamea,
aamokamera no'o uhjurekoipua, Riosi te'ta ka'karuma nayewaturaopua! ¡Kehkinasa
aamo na'poanarekame neeea aamo tatanao, nu'nunti pipilochitia no'o masatere
koominarekaopua, aaata totori yeeyera ahpo tatana koominariachitia! Nape muuu
Eerusarenia ohsotia aamo wa'inekamepua.
38 Pukaepa wa'a te'terekamekapa eemea, aamo te'ta iyoriachi tiopaa, ooruchi
itipimeripua.
39 Aamo chaaniamenia tiameo, ki no'o tetewipuamekopua, ahkasi taawechi
chaachapaniachio: "¡Nee, Riosi te'ta taamo Paamira Tijoetukamea, kaawechupena
tamochi eename puuuapa!"

24

Eesusi Eerusareni tiopao ru'mimio tuuria
(Marako 13:1-2; Ruuka 21:5-6)

1 Eesusi Eerusareni tiopachi machenaso nonoraka nokisinioiopa, teeme Eesusi
masitewaraa tísia peenia tiiame peeniatewetiame tetewapa tiopa ka'kariwarao,
chaachapasiai teemea:
—¡Néee! ¡Ne'neo achini yooraka tísia peeniatewetiamepu tiopaa!
2 Nape Eesusia poanachi sewina tiame e'rapao, chaanekapua taamoo:
—Wa'a tiiame tiiao ihjia, nape ihji wa'a tiiame aamo tetewaa ehpe, mee-
riamahkaopua taawechio, kiisi raampata itipimiitepua tehte to'weraa. Yooma
pihtuame itipimiitepua ru'mikao.

I'ka wehjoari kajuyachi naaniatiwa
(Marako 13:3-23; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

3 Wa'a muuwarichi puuyasaapua, Oorio roomosate e'enatiapua waikao. Teeme
masiteraa wa'a yasipasoopua Eesusio, naaepaka iinatukekapua, piineri kahtioio:
—Paamiraa, wiitu i'isaeri tiopachi taamo cheeriao, ¿achinitio wa'a ikimeri puuua?
¿Ihtana enetapua naania teerewaa, i'ka wehjoari kajuyachi aamo eenechi enamia-
chiopua?
4 Taamoo nehjiakapu Eesusia:
—Waika taawechiami mochikamea, yooma noochi paparakamea amochitia, tísia
kaawe ahpo inatemetepua, ki aawata ahpo wisikuemichiopua.
5 Waika taawechiamio ki ookapi e'enamerikopua: "Neeepua Apoe Riosie Werati-
ame", chaachapame. Wa'a chaachapakao puuua, ki ookapi ti'tijoeri wihkuemeripua,
ti'tijoe, ooweru tiame.
6 Waika taawechiamiopua tiameo, ki nu'uti nasiwaniame inamupuamepua ahkaoi.
Nape wa'a teetoiopua pehjio, ki te'ta majapuamepua pehjio, ki te'ta kajuyachipuapua
pehjio.
7 Piiripi ti'tijoeturia piirechi ti'tijoeturichi nasiwari mehtameripua. Piiripi yawi-
chituwachi, piirechi yawichituniamechi nasiwasimeripua, ahpo soontarowae. Waika

taawechiamio tísia toorewi aiwapuamepua, waikamio ihji wehjoari weeechiamioi tiame, ahkaoi ki muenati noonomeripua.
8 Nape yooma i'ka ikiyoiopua pehjio, pukeri o'icharichi enemapua tísia iinya tiame aiwapuachiopua, ki teesa kokosa tiiame aiwapuachio.
9 ’Waika taawechiamio amochitia noochi paparakameopua, tísia nekamuchepuame puuua, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikameeopua; pu'kaopua chapisaoi tísia na'ara kokosa yorapuamepua, ahkasioi merinarekaopua.
10 Wa'a yoraniapa puuu noochi paparamea, ki ookapi noochi paparamea toimeripua, ahpo noochi paparao. Waikaopua, noochi paparame nekamuchiamekapaopua, ki ookapi noriwi wenejimapua pu'kao.
11 Waika taawechiamiopua tiameo, ki ookapi Riosi nayewatuame puuyamapua, kiisi pichiwa chaachapame Riosi pichiwarirao, puuua wa'a chaachapaka wihkuekao, ki ookapi ti'tijoe ooweru tiameo, sewina erapatemapua.
12 Pu'ka taawechiamioi, tísia muuweemapua tiameo, na'ara nokayameai, ahpo piirechi kaawe e'riameai, wekamapua ahpo piirechi kaawe e'riao.
13 Nape noochi wa'api teetokamea paparakao, kiisi sewina erapaka ahkasi kajuyachio, newipatepuamepua no'o Noono Riosieo.
14 Ihji kaaweruma tuuyewari Riosi ye'karichi simiyamea, yomachi wehjoarichi tuuwitopuamepua, ke'chu wa'a ikinioiopua, yomatiame i'ka wehjoarichi, nane'reka mochitopuamichiopua; waika enemeri, i'ka wehjoari kajuyachiopua wa'asio.
15 ’Ehkoriami Riosi nayewatura Raanieriai, itapiti eee tuuwame cheeriaipua iyotekao, wahka ihtorichio, itapiti tísia iinya tiiame werapuamekopua Riosi te'ta iyoriwachiopua, tiopachio. (Aaata i'ka iyoteri iyonamea, Raanieri cheereria pu'ka iinya tiiamechi simiyame iyotekao, ahkasi ikisopa nane'remapua pehjio, ihtanakoopua pu'ka iinya tiiame ahpo iyonariao.)
16 Waika wa'a tiame ikiyopaopua, pu'ka te'ta iinya tiiame te'ta Riosi iyoriwachi yachatiame naaniatiwariaopua, Uurea mochikamea ti'tijoeria, tísia majaka kaawichiami ujumeripapua waikao.
17 Te'pa karijampa ihsiamea, ka'te tekimitiapua itapiti ma'chipamiaopua ahpo petechio, ohso kaawe wa'atia toisa ujumameripua.
18 Ahpo wasawachi nokayameai tekipanakao, ki ahpo ta'pechio e'enametioi teeremeripua, ahpo wisasoriwaoi ma'chipamiaopua.
19 ¡Ooweru petetiamea, kohja chiitiamea tiame pehjio, tísia tesiwa te'teremeripua waika taawechiamio!
20 Pu'ka taawechiamio, yomatiame ti'tijoeri mochikamea, Riosichi itaka mochimetepua, ki tuuroi enemichiopua pu'ka kajuyachi taawechiami ikinioiopua, resipuniame taawechioiopua.
21 Waika taawechi aiwaniamio, ki teesa kokosa tiiame aiwaniame teeremerikopua, ihta taawechioi naayachisi o'iniao, ka'chitia aiwatiamechitiaopua, neipamioipua ki iintumeriopua wa'a ikiniameopua aiwario.
22 Pu'ka aiwari ki ku'we teewetesoopua Riosio, ki aawata newimeriaipua, nape Riosia pu'ka aiwario, ahpo uuriachi ti'tijoerio, ki tehpe teewetemeripua pu'kao, yooma ahpo uuriao, apochi newipateka.
23 ’Pukaepa wahka ihtoriachi ahjaka mochitoameopua, aamo chaaniamenia, aaata wa'amahka enasoo aamo chaanekao: ¡“Nee, i'wa kahti Riosie Weratiamea”!, ¡“Waamiami ihtonapua”!, aamo chaanesooiopua, ka'te pichikemitiamua pu'kao, wa'a chaachapoio.
24 Aamo mochikachio e'enamiitepua aaata ki pichiwa chaachapame, Riosie Weratiame ahpo teewaka. E'enamitepua tiame, wisikuaka Riosi nayewatura ahpo teewaka, ki nu'unti peenia ihsiwa nokimeripua tiame, ahkasi Riosi uuriaoi wisikuemeripua.

25 I'ka aamo tuuyamenia, kaawe aamo neesetoka mochitomichiopua pukachio, ke'chu enapoiopua pu'kao,
26 aaata aamo chaanesoo: “Nee, Riosie Weratiamea, waami ihsiamepua ki ti-joeekachi”, ka'te siimpamitiapua wa'ao; seenekachiooio aamo chaanesoopua aaatao: “Nee, waami kahtipua yooremina”, ka'te pichikemitiapua pu'kaoi.
27 Ka'te pichikemitia pu'kao, no'o enameria yomatiame ma'chiame weeechi tetewiniame enameripua, kuhjipari tahjepakamechitia, cherayachisi o'inia ahkasi ariyachisi.
28 Yooma pu'ka wa'a tiiame ikiwame no'o aamo chaaneriachitia teetoopapua, kihta toiyame enemapua wa'asio, no'o enameriopua wa'asiopua, oonori ruhjiame tetewapachitia eemea, wa'a po'ipu mukukamea erakopapua.

Tijoe Tijoetukame eenechi enameri
(Marako 13:24-37; Ruuka 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 ’Waika taawechiamio, neipa te'ta tísia aiwari u'matosoopua, ikanati taaa tuka-pasipamapua, meechaai choipameripua ahpo mechatajenao, so'poriai ruhjimeripua waikao tewekachi o'iniao; ahkasi tewekachi ohjoeme nanaarame utewariraai, chachapia noonoimapua majaka.
30 Waikao te'pa tewekachio, no'o Tijoe Tijoetukame enameriopua wa'asi, tísia naa-niateremeripua, tahpitika tiiame. Waikao yomatiame weeechi ti'tijoeturi ki Riosichi paparakamea, naarakomapua chaachapakao: “¡Ai teemea, kiisiki ahjameripua!”, chaachapaka, no'o Tijoe Tijoetukameo ki nu'uti utewarieo tajitoame, toomarichi weritoka no'o tekioio.
31 Waikao weeechi tekisaapania, no'o ku'iwari ki ku'ita chiiame kusutenu-ramania ahpo turupuchario, yomachi weeechi inamumichiopua, ahpoo yooma na'poapuamekoopua noochi upapuachiopua, yooma te'ta noochi paparakameopua, pu'kao yooma no'owichio uuriaopua, yomatiame i'ka wehjoarichi naomina ohjoe-meopua.
32 ’Pahtemitia eemea, i'ka wauri echiwamechi simiyamechi nayewaniame, wa'achitarichio: Eemea i'ka wauri uuyoiopua sawatakao, nane'rema eemea amori asiyamekopapua paamunio.
33 Wa'achitia teeka no'o enamiachi taawechiopua, yooma i'ka no'o cheeria tetewapa ikiwameo, nane'remapua no'o Tijoe Tijoetukameo, tísia waapi ihtoamekopua wa'asi, ahpo petechi pakiwachi weeriamechitiakopua wa'asi.
34 Yooma ihji no'o aamo chaaneria ikipuameo, ikikache itipimapua, ke'chu wahjipoi i'ka no'o cheeria tetewikameopua, waika taawechiamio.
35 Tewekaa weeea tiame kiterepamapua, nape yomatiame ihji no'o aamo chaaner-iaa, kiisi wa'atia itipimeripua, kiisi ikikao.
36 ’I'ka wa'a tiiame ikimeriopua keenakoo, aawataai ki nane'riamepua pu'kao, ihta taawechioi ikipuameo, tewekachi ohjoemeai Riosi ku'iwari, kiisi nane'riamepua, neeeai tijoechitia nane'rewao, apoeche nane'riamepua pu'kao, te'pa tewekachi kahtiameche no'o Noono.
37 ’Ehkoriami Nooe taawechiamichitia ikitiameka teeremeri no'o eenariwaa.
38 Ke'chu i'ka weeechi si'riwa neeroiopua, natakeka mochitoriaipua tiameo, pu'ka taawechiami itapiti ta'iria pahkotaka, nenewiwa ta'iria pahkotaka tiame, ahkasi ehkoriami Nooeo, tisiwá ki nu'uti pawekakerachi pakiriochisi.
39 Senawato yu'ki wawasora eenakaopua, yooma si'ripurepua. Wa'achitia no'o enamio taawechiopua, wa'achitia senawato enameripua; wa'a teeka enameri neeea, neee Tijoe Tijoetukamea.
40 Pu'ka taawechio, ooka nokayachio, piiripi wa'api apechunapuamepua.
41 Ooka ooweru nokayamea tusuka, piiripi apechunapuamepua, toaka piireo.

42 ’Pukaepa ki nane'riapa achinitio no'o enamerikopapua, no'o aamo Paamiraopua,
ka'te kochika mochitomitia eemea no'o enamiao.
43 Eemea inataka keepusaomua i'kao: Aaata kariwaemeraa, nane'riame enesaa
ahpo ichikopuao, ki kochika yasimii puuua, te'ta taawechi ahpo ichikuepuachiopua.
44 Pukaepa eemea ka'te kochika mochitomitiapua, i'ka no'o Tijoe Tijoetukame
eenoiopua, neeea, senawato enamerikaitenia.

Kaaweruma seekaerewa, ki kaaweruma seekaerewa tiame
(Ruuka 12:41-48)

45 Wa'a cheesaapua Eesusia, eee taamo chaanekapua:
—¿Aatanakamera ohjoare te'ta kaaweruma seekaerewaa? Kaaweruma seekaere-
waa ihjipua: aaata teekorae toitiame ahpo ta'pechi neesetomichio, kaawe koi'teka
yasitokamepua ahpo teeko ta'pechio, yooma kaawe yooraka yasitokameopua, ahpo
teeko weweripateriao ahpo ta'pechi, ahkasi ahpo teeko eenachisi.
46 Waikaopua, ihji Teekoraa eenechi eenasaapa, tísia kaawe yoramapua pu'kao,
ahpo ta'pechio tísia kaawe neesetoka yasitoriopua pu'kao.
47 Puuu teekoraa, kaawe neesetokame enesoopua ahpo ta'pechio, ¿ki epeche tiiame
tehki kiatarepua neesetomichioo, ahkasioi yooma ahpo iinuewachiopua?
48 Nape pu'ka neesetoame ahpo toariao, na'ara iintokame enesoopua ahpo ta'pechio,
49 wepikame enesoopua ahpo ta'pechi weweripakameo, oowera yasaka koaka
nawajikame enesoopua,
50 teekoraa senawato enasaa, tísia kokosa yoramapua pu'kao.
51 Wa'achi yorameri Riosiai aaatao, ki ahpo chiia e'waka yasitosoo. Poanatamapua
pu'kao, ki ahpo chokichi yasitomichiopua pu'kao, tísia aiwaniachi ipamapua pu'kao,
ki teesa naarakoniachi, tahpitika cheeniachi taameraopua ki'supakaopua, tísia
aiwakao.

25

Oosa mariki kutewe wa'achitaka nayewaniame

1 Waikao Eesusia, pu'ka ooka seekaerewachi simiyame wa'achitari naewaka
kajusaapua, oosa mariki kutewechi simiyame, wa'achitarichi o'inekapua taamo
naewekao, eee cheekao:
—Nee, no'o Noono tewekachi kahtiame ye'karichi muimeria, kaawe ahpo katewetiame mochitomeripua no'o eenachisi puuyekao, aaata nenewiwachi noonowitiachitia. No'o keepumitiao i'ka wa'achitarichi no'o chanimiao, i'ka eee tiiameo: Piie taawechio, oosa mariki kutewe eneriataipua, muuwaeme napawiriachi nenewipuachio. Wa'a nenewiwachio puuu oosa mariki kutewea, neewimeri natepamerikataipua tahjetokao.
2 Puuu oosa mariki kutewea mariki puuua, ki ne'niame eneriataipua ahpo ikitariao,
nape mariki puuu oosa mariki kutewea, kaawe ijinatame eneriataipua ahpo ikitariao.
3 Ihji mariki ki ahpo a'chi ikimia inatakamea, ki soparame i'toriataipua aasieteo,
ahpo tahjewa to'emiaopua.
4 Nape piire mariki kutewe ki kochika te'terekamea ahpo tahjetomiao, u'matoame
soparame i'toriatapua ahpo ahjae tahjemia aasieterao.
5 Nape wa'a neewimeri puuyeka mochinioio, tehpe eenepakopa neewimerio,
kokochipariataipua ki anachapakapa kochirewao.
6 Nape naasipa tukaoopua, sisinapuretiatapua tahjera tahjemichiopua, eee cheeka:
“¡Née, wa'a ihtona neewimeriapaaa! ¡Tahjetoka natepasaaa!”
7 Waikaopu yooma puuu kutewea, mochisiriatapua waikao yooma ahpo tahjetomia
tajenatemia.
8 Nape puuu mariki kutewe ki ahpo ikimia inatakamea, yooma soopasaapua ahpo
tahjetoa aasieterao, chaachapariatapua ahpo wahjachi mariki kuteweo, ahpo ikipua

inatakameopua: “Eemea, taamo rewemitia ku'witaoi aasiete, amori choipatiameka teeme taamo tahjetoao, wakipamekapua wa'asi aasietera.”
9 Nape puuua kutewe aasiete i'toamea pehji, chaachapariatapua pu'kao: “Ka'i, ki aamo kiama teemea. Aamo kiasaa teemea, ki ijinueka itipimeri teemeai. Tarimitia eemea ohso kaawe.”
10 Nape pu'ka kutewe aasiete tarimia siimparioiopua, puuu kutewe ahsepari aasiete i'tokamea, ahjama muiriatapua neewimiachio, pahkochi. Pu'ka ahjama muisoopua neewimeria, yeeteparetiatapua muiwachio.
11 Puuu kutewe aasiete tarimia siimpakame e'enasaapa, chaachapaka sisinamuriataipua muirachio: “¡Taamo paamiraaa, taamo wahjonesaaa, muinariame teemeee!”
12 Nape apoe neewimeria nehjiariatapua pu'kao: “¡Ka'i eemea! ¡Kiisi aamo machiyamenia aamoo!”
13 Eesusia kajusaapa i'ka wa'achitarichi naewakao, taamo chaanekapua ahpo masitewao:
—Pukaepa eemea kaawe aamo neesetopuapua, no'o enamiachi taawechisiopua, no'oo senawato enamerikopapua.

Teekora tomiwara wa'achitarichi nayewatiame

14 Pu'ka oosa mariki kutewe noonowiria nayewasaopua, teekora iintoria ahpo tomiwae, wa'achitarichi taamo nayewekapua eee cheeka:
—No'o enamiaa i'ka wa'achitarichitia teeremeripua. Piie taawe aaata teekoraa, aaata ahpo tekipanatia ahpo toomi tekipanamichio toowesa simiriataipua wahka, seenu weeechi.
15 ’Piiripi pu'ka toomi tekipanamerio, mariki miiri apoche o'ro toomi ki'yariataipua. Piireopua pu'kao, ooka miiri. Piirechi pehjiopua tiameo, piire miiri toomi tooweriatapua pu'kao. Ihji toomi kiatiamea, yoomahka tekipanaka muuepumichio eneriataipua, ahkasi ahpo ye'kachisiopua pipiripio.
16 Waikaopu mariki miiri apoche o'ro toomi kiatiamea, oosa mariki miiri iintapariatapua pu'kao, tekipanakao.
17 Puuu ooka miiri apoche o'ro kiatiamea, naao miiri iintapariatapua pu'ka toomio, wa'achitia ooka miiri yowiteriatapua ahpo teekoo.
18 Nape piie miiri apoche o'ro toomi kiatiamea, kihta muuwepuriatapua, oowera wa'amiahka majisa yasariatapua pu'ka toomio.
19 ’Tehpe neipamio teekora enasaapa, ne'neriatapua i'ka noonowiriaopua ahpo toomiwaeo, kehkisa ahpo yowika machenariaopua ahpo toomiwaeo.
20 Waikao mariki miiri tooetiamea, pahcha naaepakaopua ahpo teekoo, chaaneriatapua pu'kao: “Íya, i'wa maani aamo toomiwaa mariki miiri, i'wachi maaniamepua tiameo, mariki miiri toomi no'o yowiteria tekipanakao.”
21 Waikao apoe teekoraa chaaneriatapua pu'kao: “Kaawe iintokame muuua no'o tekipanakiaa, kaawechupena aamochi oowe e'rere neeea. Kaawe tekipanatekamemua no'o toomiwao, wa'a aamo iintoriawichioonia, epeche weruma aamo kiamania tehkio. Kaawe e'ramitia muuua noochio, wa'achi erameri neeeai amochio.”
22 Ehjepa neipao, wa'achi eenariatapu ahpo teekoe ooka miiri tooetiamekai toomi. Puuua wa'achi eenakaopua chaaneriatapua ahpo teekoo: “Paamira, i'wa maani ooka miiri toomi, aamoo no'o tooeria tekipanamichioo. I'wachi maanipua tiame ooka miiri, aamo toomiwae yowiteria tekipanakao.”
23 Pu'kao teekoraa chaaneriatapua: “Tísia kaawe iintokamemua tiameo, kaawechupena kaawe iintorenia aamochi e'rarenia. Kaawe neesetoremua no'o tomiwao, wa'a aamo iintoriawichioo neeea, ehpeche epeche tiiame aamo toowemania yowitemichioo. Kaawe e'ramitia muuuai noochio, neeeai wa'achitia e'ramepua amochio.”

24 Waikaopu piie miiri toomi toowetiamea, ahpo teeko naaepakao, chaaneri-
atapua pu'kao: “Paamira, i'wa maani piie miiri aamo no'o tooweriaa. Neeea
nane'riamekapa ki cheriwiamekopua ki kaawe machenatioo, aamo majawekania,
aamoo ki echakamekaio, muuu i'ipamekopua, aamoo oritiameo ki ekasuwakai
ekasuwatiame uuyamekopa.
25 Pukaepania aamo tomiwao, kihta muuwepukania, wehtere majika katewekania
ohso kaawe. Pukaepa wa'api kehki aamo no'rawenania toomio, i'wa maanipua wa'api
kehki.”
26 Nape teekoraa wa'a iintoriopua pu'kao, chaaneriatapua pu'kao: “Kiisi kaawe
iintokamemua, oowera nahsinaka yasakamemua, kihta yooraka pu'ka toomio, itapiti
muuetekao.
27 Muuwejerame e'rakame enesaamua pu'ka toomio, toomi yowiteniachi toamii
muuua, pu'ka toomio ehpe taawechi no'o eenoiopua, yowika manimichiopua
paikapioi, paikapioi yowikame no'o teimichiopua eenoio.”
28 Wa'a chaanesapa teekoraa, ahpo tekipanatiameoopua chaaneriatapua pu'kao:
“U'yemitiapua pu'kao pu'ka piie miiri no'o ki'yaria toomio, naatikamera kiamitiapua
pu'kao, oosa mariki miiri muuwepukamera tekipanaka.
29 Wa'achitia Riosichi tekipanameai, epeche kaawe iintokamea Riosie ahpo oowe-
tiao yorajera, epeche kaawe yorapuamepua wi'suamesi; nape kiisi yoorakamea
Riosi ahpo ooweria teesaoi Riosi nakiya yorajerawao, teesaoi ahpo oowe e'reretia
wekatemapua, kihta yoranarekapapua Riosi tehkirao.
30 Waikao Riosia pu'kao, ki apochi teerenarekopaopua apochi tekipanakao, pu'kao,
tukapachi ipamapua pu'kao, wa'ao te'ta naarakoniachi, tísia kokosa tiiame aiwani-
achi, wa'ao tísia aiwakao, ma'chi cheeniachi taamerao ki'supaka.”

Yomatiame wehjoarichi ti'tijoeri katewewa

31 Waikao Eesusia teekora ahpo tomiwae iintoria kajusaapua, wa'achitarichi
naewakao, i'ka wehjoarichi mochiniame katewerichi simiyame, taamo nayewekapua
wa'achitarichio, eee cheeka:

—Neee Tijoe Tijoetukame eenaio, norikame tajitoka enamerinia, no'o tewekachi
ku'iwari ahjama; wa'a teetoka enamerinia, no'o ye'karichi yasipamiao wa'asi. No'o
ye'karichio, tahpitika teeremeripua wa'ao, te'ta peenia tiiario.
32 Waika taawechionia, yoomatiame wehjoarichi mochikame ti'tijoeo ooweruo
tiameo, no'o kahtiachi upanuremania pu'kao, yooma ahpo nonowiriaopua,
katewepuawichiopua. Waikaonia Tijoe Tijoetukamea, ti'tijoeo ooweruopua tiameo,
poanatamania pu'kao, aaata tepuyamechitia po'wao, poanatamechitia chiiwachio.
33 Waikaonia pu'ka po'wachitia no'o poanatariao, no'o ahjamina mochiwama
neeea. Pu'ka chiiwachitia no'o poanatariaopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, no'o
oweminakamera iintapamania pu'kao.
34 Waika wa'a iintosaania, no'o ahjamina mochiwariao chaanemania pu'kao:
“Yooma eeme no'o Noonochi piipakamea, no'o Noono ye'karichi mochimeripua, no'o
kahtiachi ahjama. Ihji no'o ahjama aamo mochimiaa, ke'chu naayachikoi o'inia
eratiamepua no'o Noonoeo, waika o'inia aamowichio nuuteweniame.
35 I'ka no'o wa'a iintomiaopua aamo no'o ahjama mochimiao, no'o chorooi eeme
ko'koteriawichiopua; no'o paramukoiopua no'o nerojiteriopa; no'o pooechi ihtoio
aamo ta'pechi no'o asipuriopa, no'oo aamoo, kaawe noonowiriopua pu'kao;
36 no'oo wisasori nakiyoio, no'o ki'yariopua pu'kao; no'o kokorioiopua, no'o
ne'nemia e'enariopua aamoo; no'o perekarichi kahtioio, wa'achi e'enariopua aamoo,
no'o ne'nemia.”

37 Waikao no'o ahjamina ajawariaa, chaachapamapua: “Nape Paamira, ¿achinitio
wa'a noonowikame teemea, aamo chorooio aamo ko'koteriao, aamo paramoi
nerojiterioio?
38 ¿Achinitio aamo kaawe yoorakame teemea taamo ta'pechi i'tokao? ¿Achinitio
aamo ku'ikame teemea, ki aamo wakiraekoio ki'yakao?
39 ¿Achinitio siimpakame teemea aamo ne'nemia kokorioio? ¿Achinitio aamo
ne'nekame teemea aamo karichi kahtioio?”
40 Waikao neeea Yawichichitiao, nehjiamapua: “¿Ki no'okosa ku'ikai iikame eemea,
aaata no'o poponichitia tetewao no'o pipinichitia tetewaopua tiame, tesiwa te'terioio
aamo ku'irioiopua?”
41 ’Waikao no'o owenamina ajakameopua chaanemania pu'kao: “Eemea
se'wimitapua noochio, eemea Riosieo, te'ta kokosarichi uhjurapuamepua, te'ta
aiwaniachi na'ie tatae, kiisii seenampa choipachi na'i, Satanasi ipapuachi na'itiachi,
wa'a aiwatepuachi pu'kao yooma ahpo ku'iwari ahjama.
42 Wa'a yorapuame eemea no'o chorooio, kiisi ko'kotekamea, no'oo tísia paramoio,
kiisi nerojitekameo;
43 no'o ki machiwachi oiyoio, kiisi no'o asipuriopua aamo ta'pechio; no'o wisasori
nakiyoio kiisi no'o ki'yariopa; no'o kokorioiopua kiisi no'o neesetoriopa, no'o karichi
kahtioio kiisi e'nariopa no'o ne'nemiao.”
44 Waikao no'o owenamina ajakamea chaachapamapua: “Nape teemea Paamira,
¿achinitio aamo tetewikame teemea chorowameo, paramuameoio, ki machiwame
oiyoio, wisasorioi nakiyoio, kokoriameoi po'yoio, karichi kahtioiopua tiameo?
¿Achinitio ki aamo ku'ire teemea?”
45 Nape neeea Yawichichitia kahtiaio, aamo chaanemapua: “¿Ki nane'riame eemea
aaata tesiwa te'tioio ki ku'irioo, ki nane'riame eemea no'okamera ki ku'irioo?”
46 Wa'a teesoo no'o owemina poanatatiamea, riisaka aiwaniachi uumpamapua, ki
wahjika aiwaniachi; puuu no'o ahjamina poanatatiamea, ki wahjiame ahjaniachi
itipimapua.

26

Eesusi noriwi chapipua ahpo katewewa
(Marako 14:1-2; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

1 Neipa yooma pu'ka taamo cheesaapa Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masite-
wao:
2 —Nane'riame eemea ooka taawe toiyamekopua wa'asio, Semejenato pahko
enemiachio. Wa'a pahkochi neee Tijoe Tijoetukamea, kurusichi meripuamenia,
nanaaramechi ki'yaka.
3 Pu'ka taawechiami ne'neseriosi pa'pamiratuamea, Uurio pirenaturi o'ochetiamea
tiame, Kaija te'ta neeseriosi paamiratuame kahtiachi napawiriaipua, te'ta weruma
tiopachi.
4 Ihjia Eesusi ahpo chapipua katewemia napawiriaipua, a'chikoi yooraka meripuai-
chiopua, wistuka.
5 Puuua ahpo katewekao chaachapariapua:
—Nape pahkokoio ki chapima teemea pehjio, ki tahpitika noonoimichiopua pu'ka
na'naritoao nenekaka.

Oowitiame, Eesusi peeniajuwa to'wekame tarachi
(Marako 14:3-9; Waani 12:1-8)

6 Eesusi Wetania ihsioio Siimoni reperaeme teewataniame ta'perachio,

7 wa'a eenaka piiripi oowitiame sewajuya i'tokao, puuua piire riimeta pochikame
u'pariapua pu'kao, tísia nateyame. Ihji oowitiamea wa'a enasa, meesa chokichi
kahtioiopua Eesusio, moochi to'wepakapua ahpo sewajuya u'pariaopua.
8 Teemea wa'a iintokame tetewapao, kiisi kaawe erakokao, taamo chaachapaka
teemea:
—¿Achinikai ihji oowitiamea na'atanipua pu'ka sewajuya, tísia nateyameoiopua?
9 ¿Ki ookapi toomichi nehjime teeeriaipua ohso kaaweo, kihta ko'kome
tiamekoopua ihkokepuaichio?
10 Nape Eesusia inamuriapaopua taamo chaachapao, taamo chaanekapua:
—¿Achinikai wa'a aamo chaachapani eemea i'ka oowitiame wa'a ihsiame tetewika-
pao? Ihji oowitiame noochi iintoriaa, káátisia kaawe iintotiamepua.
11 Kooamewichio tesiwa te'tiamea, senepi taawechi tetewimeri eemea pu'ka
ku'ipuawichioo, nape no'oo ki senepi taawechi tetewimeri eemea.
12 Ihji sewajuya no'o to'wetiamea, no'o weerewa kateweka ihsitiame puuua, ke'chu
no'o mukuyoio, no'o weerewa ki iinyajuwa ujuremichiopua.
13 Pichiwa chiiamenia i'kao, ihji oowitime no'o yoorariaa, ahkasi wahka ihtoriachi
i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatuniachisi, nayewapuame ihji oowitiamea,
inatepasikao.

Uurasi noriwi iintoria Eesusi
(Marako 14:10-11; Ruuka 22:3-6)

14 Waika taawechiamio piiripi taamo Eesusi oosa mariki aampa ooka masiteraraa,
Uurasi Ihkarióte tewaniame masiteraa, ne'neseriosi pa'pamiratuamechi simiriaipua.
15 Pu'kao chaaneriapua wa'a eenakao:
—¿Ihkina no'o kiatare eemea Eesusi no'o amochi nejisoo?
Aapoeopua chaachapariapua:
—Ahkasi piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomi.
16 Waikaopua, pu'ka toomi ahpo kiatiachisi wa'anao, o'ineria Uurasia i'yakao,
aachin teeka noriwi nehjimiaopua Eesusio.

Taamo Paamira Aari Koi'wa ko'karia
(Marako 14:12-25; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; 1 Koorintio 11:23-26)

17 Pahcha taawechi pahkochio ki rewaruraeme koi'wachiopua paanio, teeme
masiteraa, iinatukekapua Eesusio:
—¿Akana aamo yorakejeranimua Semejenato koi'wariopua?
18 Wa'a taamo chaanesoopua puuua, taamo chaanekapua:
—I'ka muuwarichi siimpamitia eemea i'ka tijoe ta'perachi, pu'ka wa'a ta'peemeo
chaanemitiapua: “Taamo Masitariaa, eee aamo chaanemichio taamo uhjurakapua:
Waapi toinapua no'o kiteremiachio; wa'ami simiyamekane aamo ta'pechi, Semejenato
koi'wari ko'komiaopua, yooma no'o masitera ahjama.”
19 Wa'a chaanetiapa teeme masiteraa, wa'a siimpatiapua waikao. Wa'a e'enasaopua
teemea, yooma iintokapua chaaneretiao, wa'a yoratiapu kooameai.
20 Ehjepami aari enasaapa Eesusia, meesamina yasipakapua, yooma taamo ahja-
maopua, oosa mariki aampa ooka masitera.
21 Wa'a koaka mochinioio, taamo chaanekapua Eesusia:
—Aaata i'wa mochikamea teeme, no'o noriwi nehjimeripua.
22 Waikao teeme masiteraa, tísia yuuwesipatiapua. Wa'a chiiopao teemea
yoomahka pipiripio, iinatuketiapua:
—¿Paamira, aatana ohjoare puuua, neeekosa? —chaachapatiapua.
23 Neipa yooma wa'a chaachapatioopua, nehjiaka Eesusia:
—Aaata piirepua, taamo ahjama ichuyame.

24 Neee Tijoe Tijoetukamea, wa'a yooraka noriwi nehjipuamepua, Ehkoriami
Iyoterichio, wa'a chiiopa, nape ¡ai puuua, aaata wa'a iintokamea! Epeche kaawe
eneriaipua, ki naawakame enesaa.
25 Eesusia, Uurasi ahpo noriwi ihsiame iinatukekoiopua cheeka:
—Paamira, ¿neee ohjoarepua?
—Wa'a chiiame muuua —chaanekapua Eesusia.
26 Waikao koi'oiopua pehjio Eesusia, piiripi paani uusa chi'wanasao, cheriwema
ki'yakapua ahpo Noono. Wa'a iintosaapua, chaanekapua taamoo:
—Ihji paania no'o weerewapua. Eemea yoomahka eeme pipiripio, chi'watiame
ko'komeripua.
27 Wa'a ikisaopua, itapiti iijiwari uusaopua piie paasoo, cheriwema ki'yakapua
tiame ahpo Noono, wa'a iintosaopua, chaanekapua taamoo:
—I'ka, paasochi maaniameo, yoomahka pipiripi iijimeri eemea i'kao.
28 Ihji paasochi maaniamea, no'o eera puuua. I'ka eeraeo, weemera kateweri
ti'tijoeri ahjama no'o yahchapua, yooma ti'tijoeri tatakoririao, cheriwepuamewichio
no'o wi'sumeri.
29 Eesusia, simiteka taamo tuuyekao, cheekapua:
—Neeea aamo chaanenapua, ki oosa no'o iijimio tuunania, i'ka uuwa neeroraopua,
ahkasi no'o Noono ye'karichi, taamo mochipachisiopua. Ahkasi waika enemapua,
eenechi aamo ahjama iijimiaopua, i'ka panijuwari neeroraopua.

Eesusia Peero ahpo ka'itamo tuuna
(Marako 14:26-31; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

30 Neipao, wiikari wikatasaopua, teewi siimpatiapua waikao, Oorio Roomosachi.
31 Wa'ao Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masiterao:
—Eemea ehpe tukaoo, yooma eeme no'o toimeripua. Ehkoriami Iyoterichio, eee
chiiamekopua: “Tepuyamea meripuamepua, tepuniamea, chi'ripameripua.”
32 Nape neeea eenechi meritiai ahjasaapa, Arirea weeechi siimania ke'chu wa'a
aamo e'enoi no'o ne'nemiao.
33 Peeroa chaanekapua waikao:
—Yoomahka aamo toitarepua nape neeea ka'i; kiisi aamo toimania.
34 Wa'a chiiopua Peeroo, chaanekapua Eesusia:
—Pichiwa chiiame neeea ehpe wa'api tukawarichio, ke'chu totojowira kusuyoio,
paisa no'o ka'itamerimua.
35 Nape wa'a chaanetiai Peeroa, nehjiakapua:
—Kiisi wihtuka chaaninia pu'kao, mukimiaiopua aamowichioo, kiisi aamo toima-
nia.
Wahjachi masiteraai, wa'achi chaachapatiapua.

Eesusia E'semaní tewekachi ahpo Noonoma, nayewatiame
(Marako 14:32-42; Ruuka 22:39-46)

36 Ehjepao Eesusia masitera ahjamao, E'semaní tewaniachi e'enatiapua. Wa'a
asisaapua Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masiterao:
—I'wa itipimitia eemea ku'itapio. Waami siminania ku'itapio, no'o Noono ahjama
nayewamia te'pa kahtiameo.
37 Wa'a cheesaopua, waanami akipakapua teesa, Peero yeeka, na'pa Sewereo
tatanara tiame. Wa'ao Eesusia, tísia iiyana erapakaopua,
38 chaanekapua ahpo yeetoriao:
—Neeea ehpeo, tísia yuuwesiamepua, ahkasi mukime eraniame iikachio. I'wa no'o
puuyemitia eemea pehjio, ne'neka mochika.
39 Wa'a cheesaopua epeche teesa waanami enepasaapua, wehchisi koomorasi-
pakaopua, chaanekapua ahpo Noonoo tewekachi kahtiameo:

—No'nooo, no'o sewina teeremia enesaamua, i'ka aamo iintomia noochi tísia yuuwesiao, no'o se'wipuaoiopua. Nape ki no'okamera e'rachitia iintojeraninia aamoo, aamo e'rachikamera.
40 Ehjepao Eesusia, taamo ahpo masitera toariachi eenaio, kokochiame tewakapua taamoo. Wa'a te'tereriopa taamoo, chaanekapua pu'ka Peeroo:
—¿Ku'itapioi ki ne'neka mochime erakona eemea?
41 Pusakame moochíii, neesetowa itaka Riosichio, ki aamo ahsemichiopua na'arario. ¿Ki nane'rena eemea kaaweruma erakoaio, senawato ki kaawerumachi wichitariaio, weerewao ki anachamekopu moochi inatarichi eraniameo?
42 Eesusia, oosa simiyachi simisaapua ahpo Noonoma nayewamiao, chaaneka nayewekapua:
—No'noo, ki teeresoo no'o se'winapua i'ka tísia no'o aiwa yuuwesiao, aamo e'rachitia iintopuapua, ki no'okamera e'rachitia.
43 Eenechi oosa simiyachi eenaka ne'nioio, kokochiame taamo tewakapua. Teemea puichio, kiisi ne'neme erakoamekapua kokochinaria.
44 Wa'a te'tiame toisaapao, eenechi siinkapua ahpo Noono ahjama nayewamia, paisa simiyachikapua wa'asio. Waikaoi Eesusia, wa'api cheeka nayewekapua ahpo Noonoo.
45 Eenechi eenaiopua wa'asio taamo pe'tiachio, taamo chaanekapua:
—¿Iiweta kokochina eemea pehji? ¿Tísia reresipakame eemea? Ne'neka mochikaa, asikame neeeapa, Tijoe Tijoetukameapa, nanaaramechi kiapuachiopua, ichipukao.
46 Mochisíka wa'ási. Wa'a ihtoamepa no'o noriwi nanaaramechi kiameria.

Eesusi chapiniame
(Marako 14:43-50; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

47 Iiweta wa'a chiioi Eesusio, Uurasia piiripi taamo oosa mariki aampa ooka masiteraa, taamo mochikachi asikapua, muuwaeme yeeka soontaro. Ihji ahjama e'nakamea, nasimacheta makoka e'enakamekapua; puuu wahjachia, kuuu ahjae wewepuame. Yooma ihjia, ne'neseriosi paamiratuame uhjurariamekapua, i'isaeri o'ochetiame pirenaturi tewaniame tiame.
48 Uurasia noriwi nehjiakaopua Eesusio, chaanekame eneriapua soontaroo:
—Aaata no'o chuchuya, puuu enemapua chapipuamea.
49 Pukaepa Uurasia Eesusichi asikao,
—¡Kúíraaa, Masitari! —chaanekaopua Eesusio.
Wa'a chaaneka Eesusio, chuchukapua.
50 Waikao Eesusia wa'a yoratiapao, chaanekapua Uurasio:
—¿Ihtana e'raka ihsiamemua?, no'o kaawe uuyaa. Ikanati iintosa naaju, aamo iintomia eenariao.
Wa'a cheesoche Eesusio, soontaro i'tomeria, naaepaka chapisa i'tokapua.
51 Nape Eesusi chapinioio piiripi teeme Eesusi ahjama ohjoamea, ikanati ahpo nasimacheta ma'chipasapao, nakachi meteka tehpunekapua nahkarao, piiripi pu'ka te'ta ne'neseriosi weripateriaopua.
52 Nape Eesusia wa'a iintokopa pu'kao, chaanekapua pu'kao:
—Ka'te wa'a iinto muuua. Yaapiti katewesa muuua pu'ka aamo merimachetao. ¿Ki nane'renakosa muuua ki wa'a ihsimerikopua? ¿Ki nane'riame muuua merimachetae ko'yameo, merimachetae meriniamekoopua tiame?
53 ¿Ki nane'riame muuua no'o nehpurewa itanesoopua no'o Noonoo, u'matoame piie miiri Riosi ku'iwari no'o uhjuremiikoopua, no'o nehpupamichioopua pu'kao?
54 Nape wa'a no'o iintosoopua, ¿achini ikitapu Ehkoriami Iyoterichi chiia, no'o Noono tewekachi kahtiameopua, ikipo tuuria?

55 Waikao wa'a chaaneka terisaopua merimachetae metekameopua, Eesusia chaanekapua ahpo chapimia e'enakameo:
—¿Achini iikai eemea kuuu wewera makoka enapamepua, nasiwaniame maacheta makokaopua tiame, aaata ki nu'uti na'ara iintokamechitia chapimiao? ¿Ki senepi taawechi no'o tetewikame eeme tiopachi masitiame? ¿Achinikai ki wa'a no'o chapika eemea?
56 Nape eemea, wa'a noonoimeripua noochio, pu'ka Ehkoriami Iyoterichi chiiao, pichiwa machenamichiopua, ehkoriami Riosi nayewatura, chaachapariao.
Wa'a o'inia Eesusi chapitiachio, piineri toaka teemea, yooma ujumatiapua.

Eesusia te'ta muuwaeme napawitiachi
(Marako 14:53-65; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

57 Wa'a chapisa Eesusia Kaija peereimia napawiniachi i'toretiapua, ne'neseriosi te'ta paamiratuamechi. Wa'a weruma yooremina napawiniachio, wa'a napawiriapua, iyoteri ti'tijoe, o'ochetiame tewaniame pirenaturi tiame, Eesusi chapitiame katewemi-apua, puuyeka.
58 Peerochea waikao, piineri na'naritoriapua neipa, ahkasi ne'neseriosi te'ta paamiratuame ta'perachi. Wa'a ta'pechi pakisaapua, tiopachi ne'nesetoame ajakachi weripakapua ne'neka, nane'renariapa puuua, aachin teeremerikopua Eesusichio.
59 Yooma neeseriosi pa'pamuratuamea, oochetiame pirenaturi tewaniamea tiame, te'ta weruma napawiwachi napawikamea, Eesusi meripuamesi wenejiwa i'yaipua.
60 Nape Eesusia ki ookapi itapiti wenejika e'enatiaipua, kihta na'arari teitiapua, yooma wistuki chaachapariapua. Nape wa'asi neipaopua wa'ao, ooka e'enakapua wenejiame,
61 puuua chaachapakapua:
—I'ka tijoeo teemea, i'ka chiiame inamukapua: “Neeea i'ka tiopa ru'minakaio, paika taawechi weramania eenechi.”
62 Waikaopu te'ta paamiratuamea neeseriosi, werisika iinatukekapua Eesusio:
—¿Kihta nehjianimua pu'kao, ki nu'uti na'arario tuuka wenejiniai?
63 Nape Eesusia ihchi itipikapua. Waikao te'ta neeseriosi paamiratuamea, chaanekapua Eesusio:
—Pichiwa Riosi ahjamechi pichiwataka nehjiapuapua, ¿pichiwa Riosi Taanarakosa muuua, Riosie Weratiame?
64 Eesusia waikao cheekapua:
—Eje'e, wa'atepua, te'ta aamo chiiachitia. Neeea aamo chaanemapua tiameo: No'oo Tijoe Tijoetukameo, tewekachi kahtiame no'o tetewipuawite neeea, te'ta no'o Noono yawichituwa yasirachi ahjamina kahtiame, ki nu'uti utewarieka yawichituame. Wa'a o'iniao no'oo toomarichi weritoka eename tetewipuamepua.
65 Wa'a chiiame inamukapa Eesusio, waikaopu te'ta ne'neseriosia tísia nekakao, ahpo si'panakapua wisasoriwao. Wa'a iintosaapua, chaanekapua yooma wa'a napawikameopua:
—¡Ihji tijoe chiiaa, tísia na'araripua Riosichioo! ¿Aatia aaata nakita teeme, epeche pichiwatameri? Eeme wa'api inamukamepua wa'asio, Riosio, tísia na'ariamekopua. Waikao te'ta neeseriosia yooma ahpo ahjama napawikameo, iinatukekapua chaanekao:
66 —¿Achina erakoame eemea pu'ka chiiao? ¿Ihtana yorapua erakoame eemea pu'ka?
Waikao wa'a napawikame iinatuketiamea, chaachapakapua:
—¡Merisáaa! ¡Merisáaa! ¡Riosi tísia na'ariame puuuaaa!
67 Waikao ookapi weruma napawitiachi mochikamea, Eesusi weeriachi e'enapaka akachupiapua, nanarichi. Wahjachia teesa wepakao, chaachapapua iinatukekao:

68 —¿Ki Muuukosapu Riosie Weratiame? ¡Ehsoo, taamo tuuyesao aatanakamera aamo wewekame teeme!

Peeroa ki machiyo tuuna Eesusio
(Marako 14:66-72; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-27)

69 Peeroa wa'a nokioiopua yooreminao, ma'chi kahtiapua Kaija kaarira ta'pewarachio. Wa'a kahtioiopua Peeroo, wa'a eenaka piiripi oowitiame wa'api tekipanamea, chaanekapua:
—¿Ki pu'ka ahjama oiyame muuuai, Arirea ohjoeme chapitiame ahjama?
70 Peeroa nehjiakapua:
—Ka'i, neeea. Kiisi machiyamenia pu'kao, aamo chaachapao.
71 Waikao Peeroa, waami puuyaniachiami ihtoio, wa'aoi piirechi oowitiame tiamea, Peero tetewikapao tiameo, chaanekapua ahpo wahjachio:
—Ihjipu tijoea tiame, i'ka Eesusi Arirea ohjoeme ahjama oiyamea.
72 Waikao Peeroa eenechi ka'itakapua Eesusio cheeka:
—Kiisi machiyamenia pu'kao; ki pichiwa enesoo no'o chiiao, mukitaonia —cheekapua.
73 Ehjepatakirio wa'a nokayamea, Peero naaepakao, utewaeme chaachapakapua:
—Pichiwápua muuu tiameo, i'ka Eesusi ahjama oiyamea, wa'achi cheeka nayewame muuúai.
74 Waikao Peeroa, eenechi ka'itakapua Eesusio, paisachi simiyameopua, eee cheeka:
—Kiisiki machiyamenia pu'ka tijoeo.
Wa'a cheesoche Peeroo, kusuchachakapu totori oowiraa.
75 Waikao Peeroa Eesusi cheeria inatepariapua: “Muuua, ke'chu kusuyoi totori oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamerimua.” Wa'a iikapa Peeroa, tísia iiyana erapakaopua yuuwesika, ma'chi machenaka nanarariapua.

27

Piiratochi i'towa Eesusi
(Marako 15:1; Ruuka 23:1-2; Waani 18:28-32)

1 Pu'ka meere ma'chirepasoopua, yooma ne'neseriosi pa'pamuratuamea, i'isaeri pirenaturi o'ochetiame tewaniameapua tiame, Eesusi meripuame kateweriapua.
2 Waikao Eesusi purisapaopua, Piiratochi i'totiapua, Rooma ohjoeme te'ta yawichi-wichio yawichituamechi.

Uurasi ahpo me'ya

3 Waikao Uurasia Eesusi noriwi nehjakamea, Eesusi meripuame iintoriapao, tísia iiyana eraparepua ahpo tísia na'ara iintoriaopua. Wa'a erapakaopua pu'ka piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomio, eenechi no'rapurepua neeseriosi pa'pamuratuameo, o'ochetiame pirenaturi tewaniameopua tiameo.
4 Wa'a iintosaapua pu'ka pa'pamuratuameo, chaanerepua:
—Ki nu'uti tatakorire neeea aaata kihta iintokameoipua nehjakao.
Nape puuu pa'pamuratuamea, chaanerepua Uurasio:
—Muuua, muuukamerapua tatakorikamea, teemea kihta noonowikamepua. Amoe wa'api wa'a iintokamemua pu'kao.
5 Waikao Uurasia wa'api i'isaeri tiopachi ihpapasesapao toomio, ma'chi akiparepua wa'a mochiwachio. Wa'a machenasaapa puuua, ahpo kuuuchi chuhchaka wiitarichio, ahpo topepateka me'yarepua.
6 Waikao te'ta pa'pamuratuamea pu'ka toomi apechunasaopua, chaachaparepua ahpoo:

—Ihji toomio eeraemekopaopua pu'kao, ka'chi iika towapuamepua Riosi oowewari maaniachio.
7 Waikaopua kaawe ahpo katewesaopua, Sikoritame Weewara tararepua ahjaeo, seesenu ti'tijoeri wahjipame toapuachi.
8 Waika o'inia ehpiamisiopua pehjio, We'e Eeraeme teewaniachipua wa'ao.
9 Wa'a teeka pichiwa machenare Eremia cheeriaa Riosi nayewatura, puuua eee cheeriaio ahpo iyoterichio: “Puuu isaeri pa'pamuratuamea, ahpo noriwi nateteriae nehjitiameeo, pu'ka piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomio, eenechi no'raputiame itipikamepua.
10 Pukae toomie taritiame Sikoritame Weewaraa. Neee Eremiaa, wa'a chiiame iyotekamenia, te'ta no'o Paamira tewekachi kahtiamee, no'o nane'reteriachitia.”

Eesusia Piiratochi
(Marako 15:2-5; Ruuka 23:3-5; Waani 18:33-38)

11 Eesusia Piirato yawichichi upasao, eee cheeka iinatuketiapua:
—¿Pichiwa uurio ti'tijoeri yawichiwara muuua?
—Eje'e, aamo chiiachite puuua —nehjiaka Eesusia.
12 Nape puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea o'ochetiame pirenaturi tewaniame tiamea, weeru chaachapoipua Eesusi na'arekao, ihchi itipikapu Eesusia.
13 Waika Piiratoa Eesusio ihchi itipikopao, chaanekapua Eesusio:
—¿Kiisi inamuamekosamua yooma aamo tísia na'arechanewao?
14 Nape Eesusia kiisi nehjiakapua pu'kao. Wa'atia itipikapua. Yawichia wa'a tiiopa pu'kao, “iinsa tiiame ihjia”, erapakao, ka'chi ikime e'rapua.

Eesusi meripuaichio i'tonurawa
(Marako 15:6-20; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38; 19:16)

15 I'ka pahkochio, aaata karichi kahtiame toiniame eneriaipua pu'ka taawechiamio, aaata itasoopua ma'chi toipuawichioo.
16 Waika taawechiamiopua, wa'a karichi yasariaipua piiripi tijoe tísia inamuniame, Eesusi Warawasi tewaniame.
17 Pukaepa Piiratoa machenaka iinatukeriaipua wa'a napawikameo:
—¿Aatanakamera toijerame eemea, Eesusi Warawasi, naatikosaoi, Riosie Weratiame Eesusi?
18 Piiratoa Eesusi Riosie Weratiame toinuramio o'rariaipua, kihta na'ara iintokamekopua Eesusio, oowera tísia nakiniamekopa Eesusio tísia muuwaeme ti'tijoerieopua.
19 Nape Eesusi katewenioiopua Piiratoeo, Piirato uupiraa, chaanenuraka uhjurereiapua Piiratoo, eee cheeka: “Ka'te katewemitiamua pu'ka tijoechi simiyameopua wenejiniameo, kaaweruma tijoekopa pu'kao, pa'a tukaoopua neeea, tísia iinya tiiame teemukania amochi simiyameopua, kiisi kaawe tiiame aamo iintosoopua pu'ka tijoechio.”
20 Nape pu'ka wa'apichio ma'chio, neeseriosi pa'pamuratuamea, o'ochetiame pirenaturi tewaniameapua tiame, Warawasikamera toinuramichio, oowe erapaterepua ti'tijoerio, Eesusikamera meripuawichio.
21 Pukaepa Piirato eenechi ti'tijoeri iinatukioio aachin tiamera toipuamekoo, Eesusikoio, Warawasikoio, ti'tijoeria chaachapakapua siinakokao:
—¡Warawasikameraa puhjésaa! ¡Warawasikamera puhjésaa!
22 Piiratoa wa'a chaachapopao ti'tijoerio, eenechi iinatukeka chaanekapua:
—¿Ihtana iintotane Eesusio, Riosie Weratiame tewaniameo?
Pu'kao muuwari ti'tijoeria, chaachapakapua:
—¡Kurusíchi me'yaaa!
23 Wa'a chaachapopao Piiratoa, chaanekapua:

—Nape ¿ihtana ki kaawe iintokamepua wa'a yorapua?
Waikao muuwaeparia, epeche utewaeme chaachapakapua:
—¡Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!
24 Piiratoa ka'chi ikime e'rapa Eesusi toinariaio, epeche teetopa muuwario chaachapakao, Piiratoa neeroi uusao, yooma tetewachi paanikokapua cheeka:
—Neee aamo noonowinariao, paanikonania pu'kao, kihta teerenariapa noochio, pu'ka meritioio —chaanekapua pu'ka muuwepari tísia siinakoameopua—. Eemekamera kokosapuamepua, neeea ka'i.
25 Waikao yooma muuwaria nehjiakapua:
—¡Wéee, pe'yáchiii! ¡Pe'yachi tamochi wichitapu Riosi kokosáriaaa, yooma taamo tatana tijoetusiwachiopua tiaméee!
26 Wa'a chaachapopaopua pu'kao, Warawasikamera puhjesa toakapu Piiratoa; Eesusio wepinurarekapua pu'kao, wepisaopua, merinurekapua pu'kao, kurusichi chuhchaka.
27 Waikao Eesusia soontarokarichi uparetupua kapitaichi.
28 Wa'a ajapasaapa kapitai kahtiachio Eesusio, yooma wakirapusao, sehtamurame wakirateriapua waikao.
29 Wa'a yorasaopua moochio, wehcha pi'rinaka yawichi mo'kori netesaopua, mosokiraterepua. Wa'a noonoisaapua, ahjamina sekachio yawichi teesorara makotesaopua, yawichi teewaka aacherepua na'areka. Wa'a yorasaapua, chopokorieka aajapeka Eesusio, eee chaachapariapua na'arekao:
—¡Kúíraaa, isaeri yawichíwaraaa!
30 Wa'a chaachapakaopua akachupiapua paanatao, wa'a nokakaopua tiame, pu'ka wa'api teesorae ahpo ki'yariae, moochi wepariapua wa'ao.
31 Wa'a nokisaapua na'arekao, pu'ka ampawakira sehtamurameo puhjesaopua, wa'api wakirara chuhcheriapua eenechi. Yooma wa'a noonoisaapua yooreminao, merimiachi i'totia Eesusi wa'asi, kurusichi merimia.

Kurusichi meriwa Eesusi
(Marako 15:21-32; Ruuka 23:26-43; Waani 19:17-27)

32 Wa'a i'tonioio siimpaniachio, pooechi natepatiapua piiripi tijoe Siimoni tewaniame. Ihji tijoea Siirene weeechi ohjoeme eneriapua. Waikao soontaroa pu'kao, Eesusi ku'ika i'tonurekapua kurusio, ki kakajuopua Eesusiopa mooketokao.
33 Wa'a nokisia Ókota tewaniachio, ajasitiapua, Wahjipakame Mo'ojowa chanika chaniwamechi.
34 Wa'ao Eesusio waikao, chipuwari neerora wiino ahjama kiatiaipua tisiwá chihpuame, nape Eesusia yenasache ki nakikapua.
35 Kurusichi chuchasaopa so'sontaroa, Eesusi wisasoriwao ahpo newitowa te'ekapua pu'kao, aaatakamera newitokamea, ahjama itipimichiopua, ehkoriami Riosi na'nayewatura te'ta chaachapariachitia, puuu te'ta ikitiapua.
36 Wa'a nokisaopua, wa'api mochika itipirepua inatekao.
37 Wa'a kurusichio moochikamera tepaminao, itapiti iyotetiame chuhcheretiapua, aatia tiiachipa meritiamekopua chiiame. Puuu iyotetiamea, chiiamekapua: “Ihjipu Eesusia, uurio ti'tijoeri yawichiwaraa”, chiiamekapua.
38 Ooka ichikoame chucharetiaipua tiameo, piiripi ahjamina, piirea owemina, na'pa puuua neneku chokichi, pipiripi kurusichi.
39 Wa'a chuhkoi Eesusio wa'ami u'matopamea, na'areka Eesusio, mo'rewaka u'matopapua chaachapa:
40 —¡Nee, muuua tiopa ru'minakaio, paika taawechi weramio tuukamekaiomua eenechio, ¿ka'chi iika aamo newime o'ranimua ehpeo, pichiwa tísia utewariemeko tuukamekaio? ¡Pichiwa Riosi Taanara enesaa, tekisáoko ehpeo, wa'a kurusíchio!

41 Puuu neeseriosi pa'pamiratuamea, puuu o'ochetiame pirenaturi tewaniameaipua
tiame, chaachapakapua:
42 —Wahjachio newipatiameko tuukaio, ka'chi iika newipame e'ranipua ahpo
wa'apioi. Ihjia i'isaeri yawichikai, tekimetiaipua wa'a kurusichio, taamoo pichikemi-
chiopua pu'kao, apoekopua Riosichi eenameo.
43 Riosichikamera oowe e'riameko tuukamepua; wa'a teeresoo, Riosi apoe enam-
apua newipatemiao, tísia nakiyame enesaapua pu'kao: "Riosi Taanara neeea",
cheekamekopao.
44 Ahkasi puuu ooka ichikuame kurusichi chuchatiameai, na'ara chaachapakapua
Eesusio.

Eesusi mukiwa teereria
(Marako 15:33-41; Ruuka 23:44-49; Waani 19:28-30)

45 Neipa pu'kaopua, oowetawesi o'inia yooma tukapasipasao, ahkasi arikiri paika
keenako simiyachisi, taajenakapua eenechio.
46 Paika keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakaopua chaachakapua:
—Eeri, Eeri, ¿reema sawatani? —No'o Riosi, no'o Riosi, ¿achinikai no'o
toakamemua? —cheeka chaniwamepua eureo naewaniachio.
47 Waikao ookapi wa'a ajakamea, pu'ka inamukapao chaachapakapua:
—¡Néé, keepukao! Ehkoriami Eeria paaechanipua.
48 Waikaopua piiripi puuua, ikanati a'potiame uusa paatatiamechi saampatesao,
kuhsichi chuchasa wa'apote oowepakapua, Eesusio pi'pimichiopua.
49 Nape i'kao oowioiopua, wahjaa chaachapakapua:
—Ka'te, ka'teopua pehji. Enatakoipu Eeriaa, newipatemia.
50 Nape Eesusia eenechi utewaeme sisinakao, mukukapua wa'asi, ahpo Noonochi
nehjakapua iikao.
51 Eesusi mukuyoio isaeri mochiwachi tiopachioi, tísia weruma tiiame ikirepua.
Puuu wisasori Riosi iyoriwachi pejana chuhkuameai, pu'ka wa'apichi keenakoo, te'pa
o'inia teeresi si'parepua. Pu'ka wa'apichi keenakooi, weeeai, ki muenati noonorepua,
ahkasi e'peai yooma tataka kahsirepua.
52 Wa'a iikaopua tiameo, wahjipakame toatiachioi, yooma wahjorepua, ki ookapi
Riosichi paparaka wahjipakamea, eenechi ahjarepua.
53 Neipa Eesusi oijenasoopua, puuu wahjipakame eenechi ahjakamea, ohjosirepua
toatiachi puuyakao, Eerusareni e'enare puuua waikao, wa'a Eerusarenio, ki ookapi
ti'tijoee tetewitiamepua.
54 Waikao eenechi Eesusi meritiachi nayewakao, puuu soontaro wa'a inateka
mochikamea, soontaro kapitairaopua tiameo, yooma pu'ka ikiyame tetewapaopua
wa'ao, weeeo tiame ki muuenati nokayopao, tísia majariapua. Waikaopua yooma
wa'a tiame ikiniopaopua, Eesusio e'repakaopua, chaachapakapua:
—¡Aa, pichiwa Riosichi o'inia eenakame eneriai ihjia, Tijoe Tijoetukame!
55 Pu'ka wa'a ikiyoiopua wa'ao, wa'achi ajakapu ooweruai muuwaeme Eesusi
ahjama e'enakame, Arirea o'inia ku'isika na'naritokamea. Ihjia, mekapi ajakapua
wa'ao, ne'neka.
56 Pu'ka ooweruchio wa'a ajakapua, Maaria Maarena, Maaria Saantiao Oose tiame
yeeyera, Sewereo tatanara yeeyera tiame.

Eesusi mukukatewe teesotiachi
(Marako 15:42-47; Ruuka 23:50-56; Waani 19:38-42)

57 Pu'ka wa'api aari tukapasipoio, wa'achi eenariapu Oose tewaniameai Arimatéa
weeechi tijoe, Eesusichi pichikiamekapaopua tiameo.

58 Puuu Oosea, Eesusi yeeyera ahjama ahpo katewesaapua masitewara tiame,
Piiratochi simika itariapua Eesusi weerewarao, wetemajimio tuuka. Waikao Piiratoa,
kianurarepua pu'kao.
59 Ehjepao Oosea, Eesusi weerewara tekipuketiaopua, riino wisasori tohsanamechi
ikapikapua.
60 Pu'kao ikapisaopua, ahpo weemera teesotariachi teekakapua, ahpo mukiso
tekipuachio neteriachi. Wa'a tekisaopua weruma tehte chihturame to'petiapua
ki'sunaka. Wa'a ikisaapa nonoratiapua.
61 Nape Maaria Maarenaa, piirechi Maariaapua tiame, wa'a mochika itipikapua
pehji, tekitiachi ne'neka.

Eesusi mukukatewetiachi inatewa

62 Pu'ka meereo ma'chirepasoopua, yooma kateweniame tewaniame taawechi
u'matosoopua, resipuniame taawechio neeseriosi pa'pamuratuamea parisero ti'tijoe
tiame, pirena siimpariapua Piirato chaanemia.
63 Piiratochi e'enasaapua, chaachapariapua pu'kao:
—Muuu Piirato, muuu taamo paamiratuameraa, naati inatepaka teemea, pu'ka
meritiame ahjaka oioiopua, pu'ka tísia wistuameo eee cheekamekoopua: “Neeea
meritiaio, paika taawe i'toai oijenamania eenechio.”
64 Pukaepa teemea, aamo inatenurawa itamia e'enakapua, wa'a mukuteso tekitia-
chio, ki seenekachi Eesusi masitewarao, Eesusi weerewara ichikosapaopua, oijenario
tuumichioopua. Pu'kao wa'a chaachapasoopua puuu meritiame wistuniamea, epeche
teeremapua, ki pukerichitia.
65 Waikao Piiratoa chaaneriapua:
—Weh, kaawepua. Wa'a ajawi soontaroa, aamoe wa'api i'toka, inatetepuapua pu'ka
mukukame tekitiachio, nape te'ta ki ichikopua teereweka.
66 Waikaopu isaeri pa'pamiratuamea, Eesusi tekitiachi e'enasaapua Piirato
so'sontarowa i'tokaopua, tísia kaawe inatenureriapua. Waikao soontaroa wa'a
noonowiwaapua, kaawe ikichesa toariapua yeetarachio.

28

Eesusi ahjaria eenechi
(Marako 16:1-18; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

1 U'matosoopua resipuniame taawechio, pahcha taawechiopua oowisarichio,
ma'chirepasoopua Maaria Maarenaa, piirechi Maaria tewaniameapua tiamea, wa'a
e'enariaipua ne'nemia Eesusi mukukame tekitiachiopua.
2 Wa'a tekitiachi ajasisoopua ooweruo, ki muuenati noonoka we'ea, te'pa o'inia
tekikopa Riosi ku'iwario. Ihji Riosi ku'iwaria, tekisache wahjonasa tehtee to'perarao,
ikicha yachapasaopua pu'kao, ahjachi yasiparepua.
3 Ihjia, kuhjiparichitia utewaeme tajaka yasarepua, wisasoriraa, tisiwa tohsaname
keepachitia.
4 Soontaroa wa'a tiiame tetewapao, tisiwa majariapua, ahpo sasaweriapua majaka,
mukipakame ruhjirepua majakao.
5 Ihji Riosi ku'iwaria, chaanerepua ooweruo:
—Ka'te majako eemea. Naane e'rena neeea aamoo, Eesusi i'yasiopua, kurusichi
meritiame.
6 Nape puuua ki'tepua i'wao, oijenakamepua wa'asi ahpo cheeriachitia. Naakoo
ne'nesakoopua tekitiachio.
7 Wa'a ne'nesaapa, yaapi nonoraka tuuyepuapua Eesusi masitewarao, Eesusi
oijenariopua wa'asi, Arirea ahpo ihsimio tuuko tuupuapua pu'kao, ke'chu wa'a

enapoiopua aapoeo. Wa'a ahpo tetewipo chiio tuupuapua pu'kao. I'kache aamo tuuyemia tekikamenia.
8 Wa'a chaanetiapapua oowerua Riosi ku'iwarieo, ikanati ujumasiriapua taamo Eesusi ajawaria mochikachi tuuyemiao, tísia majakamekaipua kaawe erakoriapua.
9 Nape pu'ka ooweru u'mapasioipua nonoraka, senawato pooechi machejeneka Eesusia —Kúíraa —chaanerepua. Waikao oowerua, tisiwa yuuwesiaiopua, tahpitika kaawe erapaka tetewapaopua, tonochi kooreparepua Eesusio, iyorire.
10 Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka ooweruo:
—Ka'te yuuwesipa, iika yachapasa naajúu. Ohso kaawe yaapi nonoraka tuuyepuapua no'o masiterao. Pu'kao chaanepuapua, Arirea no'o tetewimeriko tuuyepuapua.

Soontaroo wihtuki chaachapajewa

11 I'ka ooweruo Eesusi ma'masitera tuuyemia nonorakoiopua, ookapi soontaroa wa'a tekitiachi inatekamea, Eerusareni e'enakaopua, ikanati yooma tuuyerepua wa'a neeseriosi pa'pamuratuameo, wa'a itapiti ahpo tetewariaopua.
12 Waikao ihji pa'pamuratuamea i'ka wa'a tiame tuuyetiapaopua, o'ochetiame pirenaturi tewaniachi e'enarepua ahpo wahjachi ahjama ahpo erakoa katewepuawichiopua, ihtana yorapuamekopua Eesusi ki'tiopa mukukame tekitiachio. Waikao ihji o'ochetiame pirenaturi tewaniamea, ahpo napawika katewesaapua, ki ookapi toomi nateterepua soontaroo, wihtuki chaachapamichiopua Eesusi ahpo wekateriameopua.
13 Wa'a ikisaapua, eee chaachapanurarepua:
—Eemea aaatae iinatuketiaa, Eesusi weerewarao, Eesusi wa'api ma'masitera ichikorio tuupuapua, aamo kokochioio.
14 Taamo yawichio nekasoo nane'resapao, teeme kaawe erapatemapua pu'kao, aamoo ka'chi yorapuawichiopua.
15 Waikao soontaroa pu'ka toomi uusao, wa'a tiiame katewetiame itipirepua. Pukaepa uurio ti'tijoeria, wa'api chaachamepua ahkasi ehpe taawechiamioi.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurawa
(Marako 16:14-18; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

16 Piirechi taawechiami neipao, puuu oosa mariki aampa piiripi masiteraa, Arirea siimpariapua Eesusi chaaneriachi kaawichi.
17 Wa'a ajasisaapa teemea, Eesusi tetewisaapa, tísia kaawe erapatiapua tísia ahjachi paparaka mukukai eenechi ahjariopa, aaatacheo tamochio, ki te'ta oowe e'rerioiopua, te'ta oijenario Eesusio.
18 Neipao Eesusia, taamo naaepakao, cheekapua:
—No'o Noono Riosi tewekachi kahtiamea, yooma ahpo utewari no'o ki'yakame puuuapa, yomatiame te'ta aampa tiiameopua, tewekachio, i'ka wehjoarichiopua tiame.
19 Wa'a tiiachipa neeea ehpe o'inia tiiame, yomatiame i'ka wehjoarichi aamo uhjuraninia, yooma noochi paparakameopua tiame nuurewaka, yomachiami siimpaka masitesimichiopua tiame, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewariopua. Yooma pu'ka aamo masitesiao, no'o masitewara enepatemitiapua, no'o Noonochi paparaka paatosipuapua, noochiopua tiame Taanarachio, Riosiwarichioopua tiame.
20 Pu'kaoiopua tiame, yooreka mochiwa masitepuapua pu'kao, no'o e'waka mochitomichiopua, no'o masiteriachitia. Eemea no'oo, te'ta kaawe nane'reka mochittomitiapua, yooma aaata noochi paparakameo, ahjama ihsitomerikopua, ahkasi i'ka wehjoari kajuyachisiopua.
Wee, neee Maateoa, i'wasi kajuyamenia i'ka Eesusichi simiyame no'o iyotiao. Cheriwema wa'asi, no'o aamo kaawe teererewa aamowichioo.

Riosi Kaaweruma Tuuyewari
Marako
Iyoteria

Waani Paatori ki ti'tijoeekachi
(Maateo 3:1-12; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

1 Ihji i'wa iyotapechi iyotetiamea, Riosi kaaweruma tuuyewarichi simiyame
nayewaniamepua, Apoe te'ta Riosi Taanara, Riosie Weratiamechi simiyame.
2 Ehkoriami Raawitaru Riosi nayewaturaa, eee cheeka iyoteriaipua Riosi chiiao,
Riosi Taana nayewakaopua wahka ihtoriachi naawameriopua:
Wa'a aamo uhjurenane aaata,
amochi simiyame nayewamichiopua ti'tijoerio,
kaaweruma pooe ahpo wahjonemichio iikachio,
ke'chu aamo asioiopua weeechiami ti'tijoeri nayewemiao,
no'o kaaweruma tuuyewari pichikeka mochitopuawichioopua.
3 Puuu Isaia cheeriaipua tiameo:
Wahka ki tijoeekachi siinachaniamepua aaata tijoee,
puuua eee cheechaniame:
“Eeme ti'tijoe ooweru tiame,
riisame pooe wahjonemitiapua aamo iikachio,
Riosi chiiao aamo iikachi uumichiopua.”
4 Puuu wa'a ooruchi siinachania tuutiamea, Waanitaru wa'a teetomia ener-
iamepua, wahka mehka ki tijoeekachi tuuyeka siinachaniame, ti'tijoe ooweru
tiame paatokaopua. Puuu Waania paatoka yaajatoaio eee chaaneka tuuyeriaipua
ti'tijoerio: “Ka'karuma enepaka mochitomitia eemea aamo iikachio, aamo ki
ka'karuma nokayao, yooma toakaopua wa'asio. Noochi e'enamitia eemea aamo
ki ka'karuma nokayao, toinarepaka, aamo ki ka'karuma toinarepasoopania, aamo
neeroiye paatomania, aamo tatakoririaopua amochio, no'o aamo paatoriae Riosie
cheriwetiame aamo tetewipuawichiopua, ti'tijoerieo.”
5 Wa'a Waani kahtiachio, yooma Uurea weeechi mochikamea, Eerusareni
mochikamea tiamea, wa'a e'enaparepua Waanie tuuyewa keepumia. Waania ti'tijoeo
ooweruopua tiame, Riosichi ahpo cheriwejeresoopua ahpo tatakoririao, yooma
toinarepasoopa ahpo tatakoririao, paatosiriamepua waikao Oorani akichio.
6 Waani wakirataa, tumusari animari kuuparae netetiame enerepua, puuu wah-
sipuraraai wi'chie netetiame enerepua. Ihji koayaa ohchi enerepua, se'ori tiame.
7 Waania ti'tijoerio, eee cheeka naaweseriamepua:
—Neipa no'oo piirechi tijoe enameripua, piirechi aaata epeche weruma tiiame ki
no'ochitia; pu'kao no'oo kiisi nateyamenia, pu'ka kakajoyaraoi no'o na'sonemiao.
8 Neeea neeroie paatoamepua ti'tijoerio ooweruopua tiameo, nape apoe enameri
enasaapua, ahpo Riosiwarie paatomeripua.

Waania Eesusi paatona
(Maateo 3:13-17; Ruuka 3:21-22)

9 Pu'ka taawechiamio Eesusia, Nasare mochiwachi o'inia eenakame eneriaipua,
Arirea weeechi. Waania wa'a eenakopa pu'kao, paatorepua Eesusio, Oorani akichio.
10 Eesusia wa'a paatotiai neerochi machenaio, tewekachi wahjoame tetewarepua
tepoona. Wa'a tewekachi wahjoriachitepao, Eesusia, Riosi Riosiwari tekiyame
tetewarepua, kooroka tiiame, pu'ka kooroo apochi eenaka apochi yasipame.

11 Waikao i'ka kooroka tiiame Eesusichi yasipoio, teweka wahjorachi o'iniao, chiiame inamuretupua:
—Muuujupua no'o Taanaa —chiiame—. Muuupua tiameo, te'ta no'o nakika yasitoao. Muuupua tiameo no'o iintomiawichioo, te'ta uuriaa.

Satanasio Eesusi aatiataria
(Maateo 4:1-11; Ruuka 4:1-13)

12 Waikao Riosi Riosiwaria, seenepi pu'ka wa'apichi, mehka i'torepua ki tijoeekachi.
13 Wa'a ki tijoeekachio, ooka weerewa taawe yasiterepua wa'ao, oori ohjoachi. Satanasia Eesusio, tatakoritemo o'rariaipua, nape Riosi ku'iwaraai wa'achi nokarepua Eesusi ku'ipakao, Satanasi aatiatawao anachapawichio.

Eesusi ahpo o'ichari tehki, Arirea weeechiami
(Maateo 4:12-17; Ruuka 4:14-15)

14 Neipa Waani karichi pachatioiopua, Eesusia Arirea weeechi akiparepua Riosi ahpo Noono nayewatumia, Riosi kaaweruma tuuyewari.
15 Wa'a Arireao Eesusia, eee chanika nayewerepua ti'tijoeo ooweruopua tiame:
—Asikame wa'asiopua no'o Noonoo, uhjuramio tuuriaa. Asikamepa aamo mochikachio, Riosi ye'karichi muitemerio. Pukaepa toaka mochipuapua wa'asi pu'ka aamo ki ka'karuma nokayaopua wa'asi, ohso kaawe Riosikamera kaaweruma tuuyewarira pichikeka mochitopuapua, pu'kakamera yooraka mochitosaa eemea, newipatepuamepua tewekachi Noonoeo.

Eesusia naao sochiero yeetona
(Maateo 4:18-22; Ruuka 5:1-11)

16 Eesusia Arirea Pa'wesuweko ihtoaio, Siimoni tewarepua ahpo poonima Anteresi ihsiame. Ihjia sochichaira ihpapaka nokariaipua pa'wechio, so'chi i'yaka tekipanaka, wa'a nokaka tekipanameka puuua.
17 Eesusia pu'kao, wa'ami u'matokaopua chaanesirepua na'pa:
—No'o ahjama ohjoame enemitia eemea. Neeea aamoo ti'tijoeri oowe erapatiame enepatemapua, Riosi kaaweruma tuuyewarie po'wachuame.
18 Waikao puuua wa'api toisapa ahpo sochichairao, ahjama siimparepua.
19 Wa'a ikisaopua tiameo Eesusia, teesa waanakoopua tiameo, Sewereo tatanara tewarepua waikao, Saantiaoo ahpo poonima ihsiame tiame, puuua pawekakerachi mochiriaipua, ahpo sochichaira tehpuriachiami kateweka.
20 Pu'kao Eesusia paajutesirepua tiame ahpo ahjama ohjomichiopua pu'kao. Waikaopu tehtemaria ahpo noono pawekakerachi tekipaname toisaopua, ahjama siimparepua tiame, taamo Paamira Eesusi na'naritoka.

Tijoe na'ararie keewakame
(Ruuka 4:31-37)

21 Wa'a inisika Eesusia, Kapenau tewaniachi asirepua resipuniachi taawechi, wa'a e'enasaopua, i'isaeri napawikarichi pakirepua ahpo ajawaria ahjama, wa'a yooremina o'inerepua masiteka.
22 Wa'ao Eesusi masitia keepuamea, peenia erakoka inamurepua pu'kao, tísia peeneka masitiamekopa pu'kao, Riosi kaaweruma tuuyewario, ki i'isaeri iyoteri ti'tijoechitiaopua.
23 Nape wa'achi tiopachioi yasariaipua aaata keewakame, na'arari pakitekame. Puuua tísia nekawekao, chaanerepua Eesusio:
24 —¿Ihtana yoramia eenakamemua tamochio, Eesusi Nasare ohjoeme? ¿Taamokosa kokosa yoramia eenakamemua? ¿Ki aamo machiyamekosa teemeapa, Riosichi aamo eenakameko, aamoo te'ta Riosi kaawerumarako?
25 Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka na'arari pakiteriao chaaneka:

—¡Ihchi yaasa muuua na'arari! ¡Yaapiti, machenasa muuua pu'ka tijoechio!
26 Waikaopu nanaararia, ki muenati sasaweteka pu'ka tijoeo, ki ku'ita sisinaka machenarepua pu'ka tijoechio.
27 Waikaopu wa'a e'enakamea, tísia majakamekapapua, ahpo iinatukerepua chaachapaka:
—¡Ihtana weemera penipaniame ihjia, ihji tijoea tísia utewari iinueka nayewamepua, ahkasi riaorósiwari nanaararіai, e'wiamepua?
28 Ihji Eesusi inisiriaa, ki tehpe yomachi nane'reretupua Arirea weeechiamiopua mochiwachiami tiame.

Peero waasira yachapatewa Eesusie
(Maateo 8:14-15; Ruuka 4:38-39)

29 Napawikarichi puuyatioopua Eesusia, Siimoni ta'perachi simirepua Anteresi pehterachi tiame, Aakowo yeeka Waani tiame.
30 Wa'a ta'pechi ajasitioopua, Siimoni waasiraa ipetachi poirepua che'yame. Wa'a mochikamea chaachaparepua Eesusio, kokorenio tuuka wa'ao.
31 Waikao Eesusia naaepakao, sekachi chapika werisipurepua kokoriameo. Waikao wa'a ikitiaopua kokoriamea, yachaparepua ikanati. Waikaopua yachapatetiaopua, kooame yorasirepua Eesusi ko'kotemia.

Muuwaeme kokoriame Eesusi sauteria
(Maateo 8:16-17; Ruuka 4:40-41)

32 Wa'ao Eesusia taaaa pakiyoio, muuwaeme kokoriame u'yeparetupua, wahjachi aaataa, na'arari yahchawa kokorewa.
33 Puuu ti'tijoeria wa'a karichi muirachio, tísia muuwaeme napawirepua.
34 Eesusia wa'ao, ki ookapi kokoriame yachapaterepua, a'chitiame ko'koame iniwaeme. Eesusia na'arario, kiisi toarepua nayewamichioo, machiwamekapa puuua pukaeo.

Eesusia napawikarichi nayewatuna Riosi kaaweruma tuuyewari
(Ruuka 4:42-44)

35 Eesusia wa'a mochiwachio, amori ma'chirepachi yasisisapa wa'ao, machenarepua wa'ao mehka ooruchi, ahpo Noono Riosi ahjama nayewamia yuuweekachi.
36 Siimonia ehjepao, ahpo ahjama mochikameo tiameo, Eesusi i'yamia siimparepua.
37 Puuua tewisaapa, chaanerepua:
—Yooma ti'tijoeria aamo i'yani wiituo.
38 Nape Eesusia cheerepua:
—Pirenachiami siimpameri teemea ehpeo. Nahpe, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, pirenachiami i'tomia. Pu'kawichio machenakame neeea, nayewatumiao.
39 Wa'a ikire Eesusia waikao. Yomachi Arireami oiparepua, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyesikao, yoomachi napawikarichiami, mochiwachi tiame. Waikao Eesusia wa'a inisirepua waikao, yomachi mochiwachiamio, puuyachasika na'arario, kokoriame sautesikaopua tiame.

Eesusia yachapatena repera kokoriame
(Maateo 8:1-4; Ruuka 5:12-16)

40 Piiripi tijoe repera kokoriamea, tawemina chokichi chopokorieka weripakao, chaanerepua Eesusio:
—Aamo no'o sautejerani neeea wa'a aamo erasoo, yachapanarenia no'o kokoriao ko'koame.
41 Eesusia waikao cheriwepakao, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:
—Aamo yachapatenare neeea. ¡Yachapakame itipisa naaju muuua, wa'asi!

42 Wa'a chaanesochepa Eesusio, puuu repera ko'koamea, toarepua pu'kao wa'asi.
Saukame itipirepua wa'asi.
43 Waikao Eesusia pu'kao, no'anurerepua pu'kao ahpo ta'perachi, nape utewaeme
eee chaanesapa pahcha:
44 —Nee. Ka'te aaata tuuyemitia muuua i'ka aamo ikiriao. I'kache iintopuapua
muuua. Waami siimitia muuua napawikarichi neeseriosichi, pu'ka neeseriosio, pu'ka
itapiti i'yetomitiapua Moisetaru nuurari nuura, i'ka Riosi aamo yachapariawichioo.
Wa'a ihsimitiamua tiameo, i'ka Riosi iintoriaopua amochio, yooma ti'tijoeri tetewimi-
chiopua, aamoo saukamekopua wa'asi, pu'ka aamo repera kokoriaopua.
45 Nape tijoea no'rasaapa yooma tuuyesirepua wa'a mochiwachio, yooma Riosi
iintoretiaopua apochio, kaawe iintokao. Pukaepa neipao Eesusia, ka'chi iika
te'ta ma'chiame pakime e'rarepua wa'a mochiwachio. Pukaepa oowera ma'chiche
oojowirepua waikao ki tijoeekachiche. Nape ahkasi wa'aoi ahkaoi mochikame
e'enaparetupua Waani keepumiaopua kahtiachi, tetewinariapa pu'kao.

2

Eesusia tu'wikame sautena
(Maateo 9:1-8; Ruuka 5:17-26)

1 Paikapi taawechiami neipamio Eesusia, eenechi pakirepua Kapenauo. Waikao
ti'tijoeria Eesusio aaata ta'pechi kahtiame inamukapao,
2 ki ookapi napawirepua wa'ao muirachi, wa'a yeetarachio kiisi ojowime teer-
erepua. Pu'ka napawikame ti'tijoerio Eesusia, wa'a ihsirepua masiteka Riosichi
simiyame.
3 Wa'a teerenioi wa'ao, wa'a e'enarepua naao ti'tijoe aaata tu'ikame tijoe upakoame.
4 Nape tísia tahchiame weeriopa muirachio, ka'chi ikime erakoapaopua te'ta Eesusi
kahtiachi pachanariaiopua ahpo kokoriame u'pariao, karijampa mo'moenarepua.
Wa'a mo'moenasaapua, wahjonarepua Eesusi kahtiachi riisakao, wa'a ikisaopua
wa'atipo tekipurepua kokoriameo, e'taparachi tekitoka.
5 Waikao Eesusia pu'ka kokoriameo, tísia paparamekopua apochio, tísia tesiwa
e'repakaopua pu'kao, chaanerepua tu'wikameo:
—Tísia aamo cheriwiame neeea. Wa'a e'rapa neeea, aamo sautenania, yooma aamo
tatakoririaoiopua puhjeka.
6 Nape wa'ao ookapi iyoteri ti'tijoea, wa'a chiiopa Eesusio apoe te'ta cheriwio
tuuyopa tatakorio, ki kaawe erakokaopua, chaachaparepua ahpoo:
7 “¿Achini iikai wa'a cheeka nayewame ihji tijoea? ¿Ki Riosikamera na'areka
wa'a chiiamepu? ¿Ki apoekamerache Riosi cheriwiamepu tatakoritiameo? Riosi
apoechekamera puuua, tatakorikame cheriwiamea.”
8 Nape Eesusia nane'riapa pu'kaopua apochi erakoao, chaanerepua:
—¿Achini iikai wa'a tiiame no'o erakoame eemea, kiisi no'o kaawe ihsio erakowao?
9 Ehsosao naaju, ¿ihtanakamera epeche ki tehkijuarepua naajuo: “Cheriwetiame
itipimitia muuua aamo tatakoririao”, chaniwa, naatikosaoipua naajuoi: “Saukame
werisikosa muuua”, chaniwakosa?
10 Weh, ehpe wa'api aamo tetewitemania no'oo, te'ta utewari iinueemekopua
no'oo, aaata te'ta tatakorikameoi, te'ta ahsieme saukame no'o itapitiamekoopua, te'ta
tatakoritiameoi ahsieme cho'wetiame itipitiamekooipua.
Wa'a cheesaopua chaanerepua tu'wikameo:
11 —Aamo chaanenane tu'wikame, saukame werisika, apechunasa aamo ipetawao,
oisika no'ramitia aamo petechio.
12 Wa'a chaanetiache tu'wikamea, ikanati kaaweruma werisika ahpo petechi
no'rarepua, ahpo ipetawaopua tiameo, mooketoka. Waikao wa'a mochikamea, ki

Eesusichi na'arekamea, tahpitika tiiame peenia erapaka Eesusi iintoriao, cheriwema ki'yarepua Riosio, ki nu'uti peenia iintoriopua Eesusichio. Wa'a erakoapaopua chaachaparepua ahpoo:

—Ka'chitia taawechi tetewameai teemea, i'ka eee tiiame iintoniameo.

Eesusia, Reewi tewaniame yeetona
(Maateo 9:9-13; Ruuka 5:27-32)

13 Eesusia wa'a tiiame iintosaopua neipao, eenechi pa'wesue eenariamepua. Wa'a enasoopua pa'wesuweo, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, napawiriamepua Eesusi eenariachio. Waikao Eesusia o'inerepua wa'a masitekao, apochi waapi enepakameopua keepumiao.

14 Ehjepamio masiteka kajusaa u'matosaapua, Reewi tewaniame tewarepua, Arajeo taanara. Puuua toomi koparoaniachi yasariaipua, ya'yawichiwichio koparoaniachi wa'a mochiwachio. Wa'a tetewikapa pu'kao, chaanere Eesusia:

—Nahpe no'o ahjama. Neeea aamoo, no'o masitewara enejeraninia.

Waikaopu Reewia pu'serepakapua Eesusi chiiao, ahjama simirepua tiame wahjachitia, ahjama teetomia ahkaoi Eesusi simiyachio.

15 Neipapamio piie taawechio, Reewi ta'perachi koi'oio, Eesusia koi'rachi yasariaipua ahpo yeetoria ahjamao, wa'achi nokariaipua tiameo, muuwaeme ti'tijoe Eesusi keepupuame, Eesusi teetoachi pirenatukame. Wa'achi mochiriaipua tiameo Eesusi chokichio, ti'tijoe koparoame te'ta ya'yawichiwichio, wa'a ikisa muuwaeme wahjachi ti'tijoe tatakoriame, ki kaawe nokayame tetewiniame.

16 Iyoteri ti'tijoea, wa'a kahtiame tetewapa Eesusio, yooma pu'ka ki ka'karuma ti'tijoe ahjama koakao, puuua iinatukerepua Eesusi masitewarao:

—¿Achinikai aamo masitaria pu'ka ki ka'karuma ti'tijoeri ahjama koayamepua, pu'ka te'ta yawichiwichio koparoame ahjama, wahjachi ti'tijoeriopua tiameo, ki ka'karuma nokayame tetewiniame ahjama?

17 Pu'kao wa'a chaachapame inamukapao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Ki kokoriamea kihta nakiyamepua me'merikoo. Kokoriamekamera nakiyamepua me'merikoo. Neeea kokoriamekamera sautemia eenakamenia, ki kokoriameo ka'i. Neeea tatakorie kokoriamerakamera sautemia eenakamenia, kihta ahpo tatakorikame maayameopua, ka'i.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa yoraniame
(Maateo 9:14-17; Ruuka 5:33-39)

18 Aaataa seenepi simiyame taawechi Waani ma'masitewarao, pa'parisero masitia na'naritoameapua tiameo, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayame tetewapao, Eesusichi e'enakaopua chaachaparepua pu'kao:

—¿Achinikai Waani na'naritoamea, pa'parisero na'naritoameapua tiame, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayamepua, nape aamo na'naritoamea, ka'í?

19 Wa'a chaanetiapao Eesusia, cheeka nehjiarepua:

—¿Toore aiwatariarepu nenewiwachi paajutetiamea, aaata neewikame ahpo neewiriachi kahtioiopua pehjio? Ka'ipua, ohso kaawe yoomahka paajutetiame, ta'iria ko'kopuamepua, ahkasi posaka.

20 Puuu neewimerika tiiamea, neeepua, noochi paparamechio. No'o apechunatiopa ki'tioiopua i'ka weeechio, waikaope noochi paparamea o'inemapua ki koi'wa Riosi iyoriwa yorasikao.

21 Waikao wa'a cheesapa Eesusia ahpo iinatukiameo, chaanerepua:

—No'o tewekachi apechunatiopa, ehkoriami o'inia oochetiame nokisitiamea toipuamepua wa'asi, weemera tiiame te'teretopuawichiopua, Riosichi kaawe te'terewaopua, aaataai ki koyacheme tiiachitiaopua oochetiame wisasorio, weemera wisasori chuhchekao. Wa'a iintotioopua weemera wisasorie koyacheraa, chu'rupaka

si'panameripua oochetiame wisasorio. Wa'a iikapu oochetiame wisasoria, epeche weere enepameripua yeewasipakao.
22 Wiino weemeraai, ki totoaniamepua oochetiame wichijarichioi. Wa'a iintotiaapu weemera winopatariai, tatateka si'panamaoipua oochetiame wi'chijario. Wa'a ikisoopua oochetiame wi'chijario, yooma na'itumeri wi'suka weemera winopataria, wi'chijaria tiame. Pukaepa weemera wiinoa weemera wichijarichi toaniamepua.

Eesusi na'naritoamea tiiriko muurara tehpunaria
(Maateo 12:1-8; Ruuka 6:1-5)

23 Piire taawe resipuwa taawechio, Eesusi tiiriko echichiami u'matoio ahpo ajawaria ahjamao, chorowapa puuua, tiiriko kumisiriaipua, muurara okisika.
24 Parisero ti'tijoea wa'a nokisiopa Eesusi ajawariao, iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:
—¿Achini iikai wa'a nokayame aamo ahjama ohjoamea, ki reesisenioi resipuwa taawechio, ihtaoi yooramekopua?
25 Nape Eesusia nehjiarepua pu'kao:
—¿Ki nane'riame eemea aamo ehkoriami Raawitaru iintoriao, ahpo ahjama nokisiame cho'chorowapasoopua piie taawechio?
26 Iiweta Aawiatataruo te'ta neeseriosikoipua, ¿ki Riosi kaarichi pakika Riosi paaniwara ko'kakame puuua, Riosiwichio to'weniame tiopachio, ne'neseriosiche ko'komichioo? ¿Ki pu'ka paani uusa kipotekamepua tiameo ahpo ahjama nokisiriao, tísia cho'choroopa?
27 Wa'a chaanesapao Eesusia, chaanerepua tiameo:
—Resipuniame taawea, ti'tijoewichio yachatiamepua, ki resipuniame taawekamera ti'tijoeri ye'kamichiopua. Resipuniame taawea, Riosie yachatiamepua.
28 Pukaepa neee Riosie Tijoe Tijoetutetiamea, neeekamera ye'kamepua, resipuniame taaweo.

3

Tijoe sekachi chookopakame
(Maateo 12:9-14; Ruuka 6:6-11)

1 Neipao Eesusia, eenechi napawikarichi eenariaipua. Wa'a yasariaipua piiripi tijoe sekachi chookopakame.
2 Nape wa'aoi ihpueniame enere Eesusia, aaata resipuniame taawechi sautesoopua, wenejinaria.
3 Eesusia wa'ao, sekachi chookopakameo chaanerepua:
—Werisisa, i'wa weripamitia naasipa.
4 Wa'a ikisoopua pu'kao, wahja wa'ao, iinatukerepua cheeka:
—¿Ihtanakamera epeche kaawejoarepua, resipuniame taawechi yoraniaa, kaaweruma yoraniamekosa, ki kaaweruma yoraniamekosaooio? ¿Meriniamekooi, ahjateka newipateniakosaoipua?
Nape aapoeo ihchi itipirepua, kiisioi ihta nehjiaka.
5 Waikao Eesusia kiisi kaawe erapaka ahpo norikame ne'nepasaopua, tísia yuuwesiparepua, kiisi pahteka inamuamekopa pu'ka chaaniao. Wa'a iikaopua, chaanerepua chookopakameo:
—Ehsoo, riisasipaomua aamo seekao.
Waikaopu sekachi chookopakamea, riisasiparepua seekao. Ahpo seekache riisasipasopua, saukame itipirepua ahpo chookowao.
6 Waikao pa'pariseroa wa'a puuyasachepa puuua, Eesusi ahpo merimia katewesirepua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe ahjama.

Eesusia muuwaeme masitena pa'wesuwe

7 Eesusia muuwaeme Arirea mochikame na'naritowae ahjamao, ahpo masitera
yeekaopua tiameo, Arirea pa'wechi akiparepua.
8 Waika taawechiami Eesusiapao, kai waapisi nane'reretiame enere puuuapa, tísia
peenia ihsiaopua ahpo Riosi utewarieo. Pukaepa ahkaoi yomachiami mochikamea
wa'a e'enariaipua Eesusi tetewika machinariapa. Puuu wa'a e'enakamea ihji
enerepua: Uurea weeechi mochikame, Eerusareni mochikame, ahkasi Irumea
mochikame tiame, wa'a ikisa muuwae tiame Oorani akichi cherayachimina ohjoeme.
Wa'a e'nakame enerepua tiameo, Tiiro mochiwachiami o'inia e'enakame, Siironi
mochiwachiami o'inia e'enakame tiame.
9 Pukaepa Eesusia wa'a pa'wechi asiaio, yomachiami weeechi o'inia e'enakame wa'a
tewarepua. Waikao Eesusia, po'wachuwa nerokakera katewetiame iinuenurarepua
ahpo masiterao, ki tahchika yasinariapa pu'ka tísia muuwaeme yomachi e'enakame
masitekao.
10 Nape ki ookapi Eesusi kahtiachi e'enakaopua, Eesusichi aampa e'enarepua
ahjachi ihchepanareka, ikanati yachapanariapapua ahpo kokoreka mochitoa, ki
ookapi wa'asi sautekame inamukamekapa Eesusiopa.
11 Puuu ti'tijoe ooweru tiame nanaarari apochi mochitiamea, Eesusi tawemina
chopokorieka aajapapua siinakokao, eee chaachapakao:
—¡Muuupua Riosi tepoena o'inia eenakamea, apoe Riosi Taanara tijoe tijoe-
tukamea!
12 Nape Eesusia wa'a chaachapopa ti'tijoechi mochikame nanaarario:
—Ihchi mochika eemea —cheeka te'yarepua yooma tetewachio, ki nanaararie
nane'repuawichiopua, te'ta aatanakoopua ahpoo.

Eesusi oosa mariki aampa ooka, uuka ajawaria
(Maateo 10:1-4; Ruuka 6:12-16)

13 Pu'ka nanaarari terisaapa Eesusia, teewi kaawieka tiiachi mooenarepua, paikapi
ahpo masitera yeeka.
14 Wa'a yasipasaapua ookapi ahpo oowe e'reria uurepua, oosa mariki aampa ooka
ti'tijoe ajawarepua, ahkaoi ahpo tehkiwa yorasia nokisimichiopua, Riosi kaaweruma
tuuyewari nayewatusikaopua.
15 Pu'kao ajawasaapa, ahpo Riosiwari utewari yahcherepua, pu'kao pu'ka utewarieo
nanaarari puuyanasimichiopua, ti'tijoechi muikameo.
16 Ihjipu oosa mariki aampa ooka uutiamea: Siimoni, pu'kao Peero tewatiame
tiame;
17 Saantiao, Sewereo taanara, wa'a ikisa Waani, Saantiao poonira, pu'ka ookao
Waanereje teewatanime tiame, Te'oni Tatanaraa cheeka chaniwame;
18 Anteresi, Eeripe, Waatorome, Maateo, Toomasi, Aakowo, Arajeo taanara; Taareo,
Siimoni, Kaanani ohjoekame tijoe;
19 Uurasi Ihkarióte tiame, puuua neipao Eesusi ki ka'karuma ti'tijoechi nehjakame.

Satanasichi o'inia eenameko tuuwame Eesusi utewario
(Maateo 12:22-32; Ruuka 11:14-23; 12:10)

20 Wa'a iintosaapa Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ahpo checherepachi no'rarepua
ko'komia. Nape wa'apechi ajasitioio, ki ookapi mochiriopa wa'ao ka'chi iika ko'kome
teererepua.
21 Eesusi tetejimaraa wa'a inamukapao Eesusio, wa'a e'enariaipua i'tomia, ki
inatameka ihsiopa, ki ookapi ti'tijoeri ku'inarekao.
22 Iyoteri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enakamea, chaachaparepua:
—Ihji Eesusia, te'ta Weseu Satanasi utewarira yahchamepua apochio, apoe te'ta
na'arari teekora. Pu'ka utewarie puuyachamepua na'arario, ti'tijoechi muikameo.

23 Wa'a chaachapopa pu'kao Eesusia, waapi ahpo ajapanurerepua, chaanenariapa.
Wa'a ikisoopua chaanerepua:
—¿Achini iintoka ma'chipatapu Satanasia, ahpo wa'apio?
24 Aaataai yawichia ahpo wa'apichi nasiwamea, ahpo wa'api soopameripua.
25 Aaata ahpo ta'pechi mochikamea, ahpo ta'pechi mochikamechi nasiwasisaa, ahpo
wa'api soopameripua.
26 Satanasiai ahpo wa'apichi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua, wa'atiao
ka'chi iika ahjakame weritomeripua ahpo yawichituwachio.
27 ’Aaata tijoe utewaeme enesoo, aaataai ka'chi iika ichikonemeripua ta'perachi
pakikao, ki o'yesaapua pahchao.
28 ’Neeea i'ka no'o chiiao, te'ta pichiwa chiiamepua: Yooma aaata tijoea oowitiamea
tiameo, ihtaoi ahpo ki kaawe iintokaio, ihtaoi ki kaaweruma cheekaio, cheriwepuame
tiiamepua;
29 nape Riosi Riosiwari ahpo chaania ki e'wekamea, ka'chitia cheriwepua tiiamepua,
ka'chitia cheriwepuamepua tatakoririao, ki itayamekapapua ahpo cheriwepuameo.
Puuu aaata wa'a tiiamea, wa'api teeka itipimeri puuua tatakoriekao, ahkasi ki
wahjiamesi.
30 Wa'a cheeka ahpo nehpupare Eesusia, Weseu riaorósiwarira apochi iinueko
tuuwao.

Eesusi poponira yeeyera tiame
(Maateo 12:46-50; Ruuka 8:19-21)

31 Wa'a ihsioi Eesusio tísia naanasoti oika ti'tijoeri sautekao, ma'chi werika Eesusi
yeeyeraa, Eesusi poponira ahjamao pipinira tiame, paaenurerepua Eesusio.
32 Waikao wa'a mochikamea Eesusi norikame, Eesusi paaewa inamukapaopua,
chaachaparepua Eesusio:
—Aamo yeeyea aamo poponi pipini tiame ahjama, aamo paaechanipua waami
ma'chi.
33 Nape Eesusia, cheerepua:
—Aa no'o tetejima, ¿Aatanakamerajuarepu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia
tiameo?
34 Waikaopua ahpo norikame mochikame ne'nepakaopua, chaanerepua:
—I'wa mochikamerapu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiame.
35 Aaataai Riosi e'ra yooramea, no'o yeeyekaite puuua, no'o pooni, no'o piini tiame.

4

Echayame masiteniame wa'achitari
(Maateo 13:1-9; Ruuka 8:4-8)

1 Piirechi taawechio Eesusia eenechi pa'wesue o'ineriaipua masitekao, wa'a
kahtiachio tísia muuwaeme napawiriaipua tiame. Waikaopua pawekakerachi
mooenasaopua pa'wechi chuhkuamechio, wa'a yasiparepua waikao. Wa'a ikitioopua
ti'tijoeria, waapi ma'chi ajapare puuua, pa'wesueo.
2 Waikao wa'a yasaka Eesusia, itapiti wa'achitarichi masiterepua, muuwaeme itapiti
Riosichi simiyame masiteniame. Pu'ka masitewachio cheerepua:
3 —¡Eeme ti'tijoee ooweru tiame, keepumitiao pahchuuu!
Wa'a cheesao o'inerepua ti'tijoeri i'ka eee cheeka wa'achitarichi nayewekao:
—Aaata tijoea wahka wasachi echimia simiriataipua.
4 Puuua echimia simiyaio pooechi ruhjiteriatapua ookapi iimori. Pu'kao tuchikia,
wa'a e'enaka yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao.
5 Wahjachi iimoria, waitiame kahtiachi weee echariataipua. Puuu iimoria ku'we
yaupariatapua yaupao, nape ki tunakame yasariopapua weeeo,

6 taaaa machenasaapa taipakopao, wakipateriatapua pu'kao, ki teeresi naawaeri-
opa pu'kao.
7 Wahjachi puuu iimoria wehchaekachi ruhjiriataipua. Puuua yaupariatapua
yaupao, nape wehchae si'riputiapa mo'porepakao, wa'atia wakipariatapua kihta
taakeka.
8 Nape wahjachi iimoria kakupa weeechi ruhjikamea echitiaio, ka'karuma yaupaka
weweripasaopua, ki ookapi taakeriatapua. Ihji muurara pachitariaa, piire weerewa
aampa oosa mariki pahchitariatapua, piiripi wa'api pahchira echitiaopua. Wahjachi
pipiripi iimoria, pa'paika weerewa pachitariatapua muuraraa; epeche wahjachi
iimoria, pipie siento pachitariatapua muuraraa, pipirepi pahchira echitiamea.
9 Wa'a tiiame wa'achitarichi nayewasaapa Eesusia, chaanerepua ahpo masitiao:
—Nahkaesaa eeme, pahteka inamupuapua pu'kao.

Aatia tiiachipa wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 13:10-17; Ruuka 8:9-10)

10 I'ka wa'achitari Eesusi naewaka kajusoopa, wa'a muuwepariame ti'tijoeria,
nonowarepua waikao ahpo petechiami. Ehjepamio Eesusi piineri itipisoopa, paikapi
Eesusi masitia keepuamea, puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaapua
tiamea, iinatukerepua Eesusio, ihtana cheeka cheeriopua Eesusio, wa'achitarichi
nayewakao.
11 Waikao Eesusia eee cheeka nehjiarepua pu'kao:
—Neeea pu'ka ti'tijoerio wa'a cheeka nayewakamenia wa'achitarichichio, aati-
atanariapa pu'kao, no'o te'ta masitia pichiwa pahtenarewa ne'nenariapa pu'kao.
Aaata aamochitia te'tiameopua, te'ta Riosi ye'karichi muinariameopua, Riosia ki
wa'achitarichi ma'chiame aamo tuuyamepua aamoo; nape neeea pu'kao oowera
keepumia e'enariame nane'riapao, wa'achitarichi nayewekania pu'kao, kihta Riosichi
simiyame pepeninariapa e'enakame.
12 Puuu wa'a te'teriamea, ne'niaio ki ma'chiriame itipimeripua, keepuaio kihta
pahtemeripua. Wa'a te'tiapa puuua, kiisi ahpo tuuyamepua Riosichio, ahpo ki
ka'karuma nokariao, ahpoo Riosieo, ahpo cheriwepuawichioopua.

Eesusi echiwame wa'achitaka nayewani
(Maateo 13:18-23; Ruuka 8:11-15)

13 Eesusia chaanerepua waikao:
—¿Kiisi pahteka inamukame eemeai, i'ka no'o wa'achitarichi nayeweriao?
Wa'a teeresaa eemea, ¿achini teeka pahteta eeme wahjachi wa'achitari no'o
nayewamiaopua meeriamahkao?
14 ¡Nee! Puuu echayame no'o nayewaria wa'achitarichio, Aaata iimori
echayamepua, Riosi ka'karuma tuuyewari echisiamepua.
15 Puuu iimoria, Riosi ka'karuma tuuyewaripua, ti'tijoeri keepua. Puuu iimori
echayame echiwachi ruhjikamea, ti'tijoeri iikarachi echitiamepua. Paikapi iimori
echayamee pooechi ruhjitetiamea, ti'tijoeri peewame iikaemechi ruhjikamepua.
Puuua, Riosi chiia keepunapua keepuao, nape Satanasia ikanati wa'a eenaka yooma
u'yamepua, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewari keepuriao.
16 Wahjachi iimori e'peekachi ruhjitetiamea, kaawe e'raka keepuamepua keepuao
Riosi tuuyewario, nape ki tehpesi simiyamechi wekatiamepua, ahpo keepuriao.
17 Puuua itapiti aiwateniaapua Riosiwichioo, ikanati toayamepua ahpo papararіao,
kihta teeresi naawaekapa Riosi kaaweruma tuuyewarichio.
18 Wahjachi iimori wehchaekachi ruhjikamea, naatiju puuua, i'ka weeechiche
iintuame tísia weemuniame. Puuu ti'tijoeria pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari
kaawe keepuame keepuao,

19 nape epeche ahpo erakoaeopua i'ka weeechi iintuamechi itapitio, ahpo si'ripuamepua, tahpitika erakoamekapa puuua, toomichio. Puuua yooma ihtaoi iniwaeka mochinariamepua. Yooma ihji wa'a tiame mu'ipakamea ahpo iikachio, yooma apochi si'ripukao, kihta taakiamepua apochio, Riosiwichio ka'karumaopua.
20 Nape puuu iimori kakupa weeechi ruhjikamea, ti'tijoeri ka'karuma iikaemechi ruhjikamepua. Puuua kaawe e'raka keepuamepua Riosi kaaweruma tuuyewario, te'ta pewatiame apochi itipiteka. Wa'a iikamea, kaaweruma taakiamepua Riosiwichioo, tiiriko echitiame muurarachitia. Ookapi ihji tiiriko muuraraa, piire weerewa aampa oosa mariki pachitakamepua; wahjachi ihji tiiriko muuraraa, paika weerewa pachitakamechitia tiame; epeche wahjachi ihji tiiriko muuraraa, ahkasi piire sientooi pachitakame.

Tahjera wa'achitarichi nayewatiame
(Ruuka 8:16-18)

21 Eesusia chaanerepua tiameo:
—Riosi tuuyewaria, itapiti tahjeraka tiiame puuua. ¿Aatanana noriwi weratare itapiti ahpo tahjerao, e'tapara teereopua, itapiti kaajonitere noriwioiopua? Aaataai ki wa'a iintomeripua. Ohso kaawe te'pa werameri puuua, weeresi tahjemichiopua pu'kao, weeresi uutapamichio pu'ka tajayao, weeresi tetewipuawichiopua.
22 Wa'achitia Riosiai wahka taawechiamio, yooma ahpo teteiwachi toapamapua, yooma ihta inasotiame toatiameoipua, yooma ihtaoi ti'tijoe ki ka'karuma noonowiriaopua, ooweruoiopua tiame.
23 Eemea inatame enesaa, pahteka inamumitiapua pu'kao.
24 Eesusia wa'a cheesaa, chaanerepua tiameo:
—I'kao eemea, te'ta inataka inamumitiapua: Kehkisa aamo nakika mochitokamea Riosichi, pu'kachi kehkisa kiapuamepua eemea Riosieo, itapiti te'ta Riosichi eenameopua kaaweruma, nape u'matiame epeche kehkisio.
25 Riosie kiatiame iinuemeopapua, epeche pehji kiapuamepua, i'wa weeechi no'o enasoopua; nape kihta iniwaemeopua Riosie kiaretiao, ahkasi teesa iinuekaoi i'ka weeechi ahpo iinuekao, yooma u'yepuamepua, no'o tewekachi Noonoeopua, kiisi kihta tooeka, no'o tewekachi o'inia eenechi enasopao.

Iimori weweripari nayewaniame, wa'achitarichi

26 Eesusia chaanerepua tiame:
—Riosi ye'karichio, tijoe echariaka tiiamepua.
27 Echakame kohchioiopua, pusakame kahtioiopua, puuu echitiame yaupasaapua, tukaooi taaweoi tiame, naapi simitiamepua weweripakao, pu'ka echakame ki teteoiopua.
28 Riosi ihsimepua yaupatekao, weweripatekaopua tiame naawaepatekaopua, neipao muuraetepamepua, pu'ka muurara pachitasoopua, iwapatiamepua.
29 Pu'ka tiiriko pahchira iwapasoopua, ahsepakame puuua ohsae tehpunaka i'ipapuachio.

Wacherai kuuu pahchira wa'achitari
(Maateo 13:31-32; Ruuka 13:18-19)

30 Eesusia eenechi chaanerepua:
—¿Ihtanaka tiiame ohjoarepu Riosi ye'karia? ¿Ihtanaka tiiame teemea Riosi ye'karichio?
31 Aa, wacherai pahchiraka tiiame puuua. Kaawe inataka ne'nemitiaomua wacherai kuuurao. Kiisi werumakaipua pahchirao, ki nu'nuti weripamekai tiiamepua kuuuraa,

32 echitiaapa, kii ookapi atowataitepua, ahkasi tuchikioi ahjachi tatasotachi.
Wa'achi tiiame Riosi ye'kariai. Ki weruma o'inekaipua, ki nu'uti mehtamepua.

Eesusio aatia tiiachipa, wa'achitarichi nayewia ti'tijoerio
(Maateo 13:34-35)

33 Eesusia, weeka tuuyewari masitere puuua wa'achitarichio, ki tehki erakoka
pahtemichio ahpo masitiao.
34 Kihta masiterepua pu'kao, ki wa'achitarichi ku'ikao; nape ahpo wa'api ajawariao,
piineri ahpo ahjama mochikoio, tísia tehki tiiamekopua pu'ka masitiao, yooma kaawe
ma'chiame tuuyerepua pu'kao.

Eesusi eeka teeweteria, pa'wechi
(Maateo 8:23-27; Ruuka 8:22-25)

35 Pu'ka wa'api taawechi tukaoo, Eesusia chaanerepua ahpo ajawaria masiterao:
—Paao siimpapuamepua ehpeo, paonamina pa'wechi.
36 Waikao masiteraa wa'a toisapa ti'tijoerio, paonamina i'torepua Eesusio, wa'api
pu'ka pawekakera Eesusi kahtiachi. Wahjachi pawekakeraai pukamina chuchutore-
pua tiame.
37 Wa'a nokisioio, ki nu'uti eenare yu'kia ki nu'uti eejeka. Waikaopu pa'wea
pe'kokao, aampamisi chi'posirepua pawekakerachio.
38 Eesusia wa'a ikinioio, kochipariaipua pawekakera wasichitu poika, itapiti
mo'teka. Nape ma'masiteraa tahpitika ikiyapaopua, pusaterepua pu'kao chaaneka:
—¡Masitári, Masitáriii! ¿Kiisi ka'chi e'ramemua taamo piwitewioio?
39 Waikao Eesusia werisika teeweterepua eekao, pa'weopua tiameo, chaaneka:
—¡Muuu eekáaa, ikanati teewésaaa! ¡Neeroi pe'koniai, mooena manipásaaa!
Wa'a chaanetiapa eekaa teewerepua, yooma yuuweeme itipika.
40 Wa'a iintosaapua ahpo masitera ajawariao, chaanerepua:
—¿Achinikai majayame eemea? ¿Kiisiki paparame eemea pehji, noochio?
41 Nape aapoeo, Eesusi iintoria tísia seewepakamekapapua Eesusio, kiisi nehjiame
erakorepua. Pukaepa aapoeo, poanachi ahpo chaachaparepua:
—¡Ihtana tijoe naaju ihjia, eekaeoi e'weniamée, pa'weeoiopua tiamé?

5

Tijoe na'arari yahchame Eerasa ohjoeme
(Maateo 8:28-34; Ruuka 8:26-39)

1 Wa'a nokisika paonarepua wa'a neerochio, Eesusi paonamina i'tokao, wa'ao
Eerasa weewachi e'enarepua.
2 Wa'a paonamina tekisochepa Eesusio, aaata naaeparepua pu'kao itapiti na'ararie
keewakame.
3 Ihji tijoea wahjipame toaniachi ohjoeme eneriaipua. Puuua aaataeoi ki yu-
uyumpaniame eneriaipua mooena yahchakao, kaarenaeoi o'yekaio.
4 Puuua ki ku'itapisi kaarenae o'yeniaipua tarachio sekachiopua tiame, yooma
tetepunasa siisimiriaipua, yooma pipiripi pihtunaka ihpapasa. Wa'a ihsiamekopa
pu'kao, ka'chi yorame erakoretiaipua wa'asi, wa'a mochikameeopua ti'tijoeri.
5 Wa'a iintosaapua yooma tukawari ojowiriaipua, mukuteso wahjipame toaniachi
siinakao, kaawichiami oikaopua tiame, temosochiami tiame momotochisika, tísia
kokosa ijikisika.
6 Ihjia wa'a eename tetewapa Eesusio, mehka ihtoi u'masika eenakao, chopokorieka
weripakaopua chokichi,
7 chaanerepua Eesusio, ki ku'ita sisinaka:

—¡Eesúsiii, te'ta te'pa eename Riosichiii, ka'te no'o te'ta kokosa yoramitiamua! ¡Neeea aamoo te'ta tesiwa cheeka aamo itaniamepua, ka'chi no'o yoramichiopua kokosakao!
8 Wa'a cheeka nayeware na'arari tijoechi kahtiamea, Eesusie eee cheeka teritiamekapaopua:
—¡Muuu na'arari tijoeturi, ikanati machenasa muuua pu'ka tijoechio!
9 Eesusia terisapaopua pu'ka na'arario, iinatukerepua pu'kao:
—¿Achini teewaeme muuua?
Waikao na'araria nehjiarepua cheekao:
—Reejioni tewaniame neeea, kii ookapi na'arari tijoeturikapa.
10 Waikaopu nanaarari tijoechi mochikamea, naaracheka itaneriaipua Eesusio, ki se'wiami ahpo uhjurapuaichiopua wa'ao.
11 Nape wa'api wa'a kahjena kaawichiamioio, ki ookapi koowi ohjopa wa'ao,
12 wa'a ahpo uhjuranurare nanaarari ti'tijoeturia, eee chaachapaka:
—Wa'a pu'ka koowichioi taamo uhjuramitiapua, wa'a pukachi taamo muimichiopua —chaachaparepua.
13 Waikao Eesusia wa'a uhjurarepua koowichi. Wa'a uhjuratiapa nanaararia, pukachi muirepua koowichi, tijoechi puuyanatiapao. Waikaopu ooka miiri ahka koowia, pu'ka nanaarari apochi muitiaapa, tahpitika noonoikao, ki muenati ujumarepua tekoratamio. Wa'a noonowikaopua, yooma wahjiparepua tekoratatipo ruhjika, pa'wechi neerochi ruhjikapa, si'rika.
14 Waikaopu koowi inatiamea, ahpo mochiwachi ujumasirepua yooma tuuyemia mochiwachio, yomachi o'okapi mochiwachiamiopua tiame. Waikao yooma wa'ami ohjoemea, wa'a e'enarepua pu'ka ikitia ne'nemia.
15 Ajasisaapa Eesusi ihsiriachio, puuu nanaarari tijoeturi iinueriamea pa'akachio, ehpeo yachapakame yasarepua wa'a Eesusi ihsiachio, kaaweruma wakiraeka wa'asi. Waikao wa'a e'enakamea wa'a iintoriopua Eesusio, tísia seeweparepua pu'kao.
16 Puuu pu'ka yooma wa'a ikitiame tetewikamea, yooma tuuyerepua wa'a e'enakame ne'nemiao, aachin teererio puuu tijoe ki ookapi nanaarari apochi ohjoeriao, koowioi achipu noonowiriopua tiameo.
17 Waikao wa'a e'enakamea wa'atiame tuuyetiapa Eesusi iintoriaopua tiameo, tísia seewepakaopua Eesusio, utewaeme itanerepua chaachapakao:
—Se'wi siimitiamua i'wao, sewinachiami akipaka.
18 Ehjepao pawekakerachi mooenoi Eesusio, puuu na'arari apochi ohjoeteriamea, utewaeme itaneriaipua Eesusio, ahpo yeetomichiopua ahpo simiyachio.
19 Nape Eesusia ki e'rapa chiiao, chaanerepua pu'kao:
—Muuua no'ramitiapua ohso kaawe, aamo pehtewachi aamo tetejimachi. Muuua aamo ta'pewachi asisaapa, yooma tuuyemitiapua pu'kao, Riosi amochi iintoriao, achini iintoka Riosio, aamo tesiweriopua.
20 Waikaopu tijoea, ahpo petechi no'rasaopua, yomachi Reekapori weeechiami mochiwachi oirepua tuukao, yooma ihta itapiti ahpo Eesusie, kaawe iintoretiaopua. Waikao mochiwachiami ohjoemea, tísia peenia e'reka inamurepua Eesusi iintoriao.

Airo tewaniame maarara; Aaata oowitiame Eesusi wisasoriwachi ihchepakame tiame
(Maateo 9:18-26; Ruuka 8:40-56)
21 Eesusio eenechi pe'ku paonasoopua pa'wechio, muuwaeme napawirepua pa'wesuwe tekiriachio. Wa'a neerosue kahtioi Eesusio,
22 wa'a eenarepua aaata tijoe Airo tewaniame, puuua wa'a mochiwachi napawikarichi paamiratuame enerepua. Wa'a tewakapa Eesusio, chopokorieka weripaka taweminao, chaanerepua Eesusio:

23 —Paamira, tísia yaapi e'raka eenakamene amochio, amori mukuyame teekane
no'o maara petechi. Wa'a simika ahjachi seekarepajeraninia saumichio, ahjame
weritomichiopua pehjio.
24 Waikao Eesusia wa'a simirepua ahjamao. Nape pooechi nokisinioio, muuwaeme
tahchiame ajatoriaipua Eesusichio.
25 Wa'a naasipa muuwaeme nokisiniachioipua tiameo, wa'achi weritoriai aaata
oowitiameai, erawisu kokoriame. Puuua wa'a teerekaopua, oosa mariki aampa ooka
paaumpari wa'a tiiame enerepua wa'asi.
26 Ki ku'witapi aiwakame eneriaipua wa'asi, ki ookapi me'merikochi oiyai wa'asi,
wa'api teerekame eneriaipua, kihta sauka, ki ookapi toomi na'atakaiopua.
27 Ihji oowitiamea, Eesusi sautiame inamukapaopua, wa'achi eenakame eneriaipua,
Eesusie sautetiame itipinariapa tiame. Pukaepa Eesusi ahjama nokisiachi ihtoaiopua
naasipao, Eesusi wisasoriwarachi ihcherepua, káátisia saunareka.
28 Ihjia wa'a e'raka ihchepasaapua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua:
“Eesusi wisasoriwachi ihchepakaio, saukame itipimania”, e'rakapa.
29 Wa'a e'raka ihchepasaopua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua ikanati.
Ikanati teewekame saaerepua ahpo erawisuao.
30 Waikao Eesusia ahpo utewari u'yetia saaekapao, ku'rika chaanerepua apochi
tahchiame muuetoao:
—¿Aatanapu noochi ihchepakamea, wisasorichio?
31 Nape masiteraa chaachaparepua:
—Nape Paamira, tetewameai muuua amochi tahchiame ajatonio amochi ijichepaka,
¿iinatukiamemua: “¿Aatana noochi ihchepakamepua?” —cheeka?
32 Wa'a cheesapa Eesusia, neneku ne'nesao, apochi ihchepakame wisasoriwachi
ne'neparepua oowitiame.
33 Waikao oowitiamea ahpo nane'retiamekapaopua Eesusieo, chachapia ihsika
majakao, chopokorieka weripakaopua, apoe ihsirio tuurepua.
34 Waikao Eesusia chaanerepua oowitiameo:
—No'o maalala, saukame itipikame muuuapa, noochi te'ta paparakamekapa. Wa'a
chaanesaapa chaanerepua tiameo: Kaawe eratoka ehpeo, no'ramitiamua aamo
petechi.
35 Iiweta Eesusi oowitiame naewaka ihsiaio, wa'a e'enariame aaata kooriaa, Airo
ta'perachi o'inia e'ename. Puuua chaachaparepua Airoo:
—Aamo maaraapa, kiterepakamepua wa'asi. Kihtawichio noonotepuame taamo
Paamira masitaria wa'asi, taamo ta'pechi siimichioopua wa'asi.
36 Nape Eesusia wa'a chaachapoiopua pu'ka kooriao, chaanerepua kuita noonorao:
—Ka'te paache yuuwesipa muuua, te'ta paparapuachepua muuua, Riosichio.
37 Waikao Eesusia ki yeetokaopua wahjachio, naatiche i'toka simirepua, Peero,
Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame.
38 Ehjepamio, Airo ta'perachi ajasitioiopa, ne'ku ohjoame tewarepua wa'a mochika
inatiameo, weeru chaachapaka naarakokao.
39 Waikao Eesusia yooremina pakisaapua kutewe po'yachio, chaanerepua wa'a
po'yachi neesetoka mochikameo:
—¿Achinikai naarakoame eemea? ¿Ki oowera wa'a tiiai tiiamepua kochikache?
Kiisi mukukamekaitepua.
40 Nape wa'a chiiopa Eesusio, a'acheretupua wa'a mochikameeopua chokichi.
Wa'a cheesao Eesusia yooma puuyanarepua wa'a neesetoameo, ma'chisi machenaka
tiame. Waikaopua pu'ka kutewe noonorache i'tokaopua yeeyera tiame, ahpo ahjama
ohjoameopua tiame, eenechi pakirepua yooreminao, kutewe po'yachio.
41 Pu'kao sekachi chapikao, cheerepua:

—¡Talita, cumi! —eee cheeka chaniwamepua: ¡Kuita, aamo chaanenane, werisi!
42 Waikaopua kutewea oosa mariki aampa ooka paamuamea, oijenarepua eenechi ahjaka. Wa'a iika werisisaapua, oisirepua eenechi. Puuu a'achekamea waikao, sewina ijikirepua tísia kaawe erapaka, tísia peenia tiame tetewa Eesusi iintoriao.
43 Nape Eesusia waikao pu'kao, utewame chaanerepu pu'kao, kiisi ahpo tuupuai-chiopua wa'a ahpo iintoriao, aaataoi. Waikao Eesusia, pu'ka kutewe ahjatesaopua, ko'kotenurarepua pu'kao.

6

Eesusi Nasare mochiwachi ihsia
(Maateo 13:53-58; Ruuka 4:16-30)

1 Wa'a o'iniao Eesusia, ahpo weewachi no'rarepua ahpo masitewa ahjamao.
2 Wa'a asisaapa ahpo weewachio, resipuniachi taawechiopua, wa'a napawikarichi o'inerepua masitekao. Wa'ao Eesusi keepukamea, ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua ahpoo:
—¿Akatia tísia penipakame ohjoare ihji tijoea, i'ka itapiti ki ookapi peenia ihsiwaopua?
3 ¿Naakona ki naatikosapu ihji tijoea, kapintero Maaria taanara? ¿Ki Aakowo pa'chirapu ihjia, ki Oose, Uurasi, Siimoni tiamepu tiamea, pu'ka poponirapuaa? ¿Kikosa ihji tijoe pipiniraa, i'wa ohjoemepua tiame taamo ohjoekachi?
Wa'a chaachaparepua ki kaawe e'erakoapa Eesusi masitiao, kiisi paparaniamekapa Eesusichio.
4 Waikao Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua pu'kao, chaanerepua:
—Yomachi yooreka tetewiniame Riosi nayewatuamea, nape ahpo ohjoekachiopua ka'i, ahpo tetejimarichioi, ahpo wa'api petechioi.
5 Pukaepa kihta a'chi ihsime e'rarepua wa'ao, ihtaoi peenia ihsiwaopua Riosieo. Wa'a mochikameo kiisi pichikenariopa apochio, paikapioi sautesa kokoriame, u'matorepua wa'ao.
6 Wa'a te'tiopa Eesusia wa'ao, kiisi kaawe eratoka u'matorepua wa'ao, eee tiiame inatasika pu'kao: “¿Naakona ahkasi wa'a te'tiame ihji ti'tijoeria?”
Waikao Eesusia wa'a o'inia u'matosapao, yooma wa'ami waapiami simiterepua masitekao, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewariopua, ahkaoi ahkasi ti'tijoeekachisi, mochiwachiamio.

Eesusia ahpo ajawaria, Riosi ye'karichi simiyame masitemichio uhjurani
(Maateo 10:5-15; Ruuka 9:1-6)

7 Ihji Eesusia ahpo ajawariao kaawe tuuyesaopua pu'kao ahpo yoramiao, o'okache uhjurarepua mochiwachiamio, ki ka'karuma tijoeturi puuyanemichiopua, ti'tijoechi mochikame.
8 Ahpo siimpachiwichio kihta i'toka siimpanurerepua, teesorache makoka ahpo sekachio, kihta mokewarioi i'tokaopua, nutukaoi kihta i'toka, toomioi kihta i'toka ahjae taripuameo,
9 kaakaoi ahpoche chuhchaka ohjoa i'tonurerepua, wakiraoi ahpoche chuhchaka oiya i'tonurerepua.
10 I'kao eee chaanesa uhjurarepua tiameo:
—Aaata ta'pechiami ajasisaa, wa'ache mochisa uumatomitiapua wa'ao.
11 Wahka pirenachi mochiwachi aamo ajasiriachio, ki kaawe aamo uutioopua ki inamunareka aamo masitio, puuyasaapua wa'ao, aamo tarachi pechichisa uumatopuapua wa'ao. Wa'a aamo noonoipuapua, nane'remichiopua pu'kao, ki kaawe erakoka aamo uumatoamekopua wa'ao, aapoe nane'remeripua epeche ahpo

ikimeriopua aiwari kokosario ki Sooroma Oomorachitia, kiisi inamunareriopa, aamo Riosi kaaweruma tuuyewario.
12 Waikao Eesusi ajawatiamea siimpasaapa, yomachi sisinamurepua Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosichikamera e'enamichio paajuteka, yooma apochi ki kaaweruma tiiao, Riosichi tuusa pichiwa toinariameko tuuka, yooma ahpo ki kaaweruma noonowiriao, cheriwepuawichiopua.
13 Puuu Eesusie uhjuratiameapua tiameo, ki ookapi nanaarari puuyanarepua ti'tijoechio ooweruchiopua tiame, kokoriameoi ki ookapi sauterepua Riosi utewarieo, ooriwo nerosowi chuhchesika.

Waani Paatori meritiame
(Maateo 14:1-12; Ruuka 9:7-9)

14 Te'ta Eerore yawichia, Eesusi tísia sautiame inamukapao, tísia Eesusi nayewaniame yomachiamio, tuuyerepua mochiwachi mochikameo:
—Puuu Eesusi tewaniamea ti'tijoeeo, Waanikotinia Riosi nayewatura eenechi ahjakame, pukaepa sautewa utewari iinuemepua.
15 Nape aaata wahjachia chaachaparepua ti'tijoerio:
—Ka'i ki puuupua. Eeriakamera puuua, eenechi i'wa weeechi eenakame.
Wahja wahjachia tiame, chaachaparepua:
—Naatikamera puuua, aaata ehkoriami Riosi nayewaturao, i'wa weeechi eenakame.
16 Nape Eerorea wa'a chaachapanioiopua, cheerepua ahpo chokichi mochikameo:
—Ka'chitia piirechipua. Waanitarukamera puuua, te'ta pichiwa, pu'kao nooe mo'ora tehpunenureria, ehpeopua eenechi ahjakame.
17 Eerorea, Eroria iintowachi karichi yahchakame eneriaipua Waanio, kaarenae o'yeraeka. Eerorea Eeripe uupira ahjama neewikame eneriapua, ahpo pooni uupieria.
18 Waania Eeroreo chaanekame eneriaipua:
—Muuua aamo pooni uupirao, kiisi uupietame teereriaimua, wa'a iintokapao muuua, kiisi kaawe iintokamemua Riosichio.
19 Pukaepa Eroriaa Waanio, nekamuchiame eneriaipua pu'kao, merinareka tetewame, nape ka'chi ikime e'rariaipua wa'a e'raio.
20 Eeroreapua Waanio, Riosi nayewaturakopaopua pu'kao, seeweka tetewame enerepua pu'kao, Riosie kaaweruma tijoekopaopua tiame. Wa'a tiiachipa seewiaio, ka'chi yorapuawichio neesetoriaipua Waanio. Ki kaawe pahtiaipua Waani chiia Riosieo, pu'sereka keepuame eneriaipua Waanio.
21 Nape Eroriaa, tewarepua piie taawechi ahpo iintomiachio, Eerore ahsepatioipua paamupari pahko. Eerorea yooma paajuteriaipua waikao ahpo ye'karichi yawichituameo, Arirea ohjoeme tiamé, weruma te'teriame ti'tijoeri.
22 Eroria maararaa yawimia pakiriaipua pahkochi koi'rachiopua, Eerorea tísia pu'serekapa pu'ka yawiriao, yooma wa'a mochikame inamuachio, chaanerepua ahpo piisi maarao:
—Ihtaoi aamo no'o itanesoo, aamo kiamania,
23 ahkasi no'o nuurari naasipasioi yawichiwa.
24 Waikao piisi maararaa, ikanati ahpo yeeyechi simikao, iinatukerepua ahpo yeeyeeo ihtana itanejeraopua yawichio. Waikao yeeyeraa chaanerepua:
—Waani Paatori mo'ora itanemitiapua.
25 Waikaopu Eroria maararaa, yaapi eenechi pakisaopua yawichi kahtiachio, chaanerepua pu'kao:
—Ehpe wa'api no'o kiajeraninia pehtorichi yachasao, Waani Paatori mo'ora tehpunasa.

26 Waikao yawichia wa'a chiiopa ahpo piisi maarao, tísia iiyana eraparepua apochio. Nape yooma paajutetiame inamuachi wa'a cheekamekapaopua, ka'chi ikime e'rarepua ka'itanariaio.
27 Wa'a tiiachipa yawichia, ikanati uhjurarepua piiripi ahpo soontaro, Waani mo'ora tehpunasa upamichiopua, pehtorichi yachasa.
28 Waikao soontaroa wa'a akiparepua Waani mo'ora upamia. Puuu soontaroa Waani mo'ora upasaopua, Eroria maararaa ki'yarepua, pehtorichi yachatiame. Waikaopu kutewea, ahpo yeeye ki'yarepua pu'kao.
29 Waikao Waani na'naritoamea, Waani meritiame nane'rekapao, wa'a e'enarepua Waani weerewara i'tomiao, wahjipame toaniachi tekimia.

Mariki miiri ti'tijoe Eesusi ko'koteria
(Maateo 14:13-21; Ruuka 9:10-17; Waani 6:1-14)

30 I'ka ikitiame u'matosoopa, Eesusi yomachi masitemichio uhjurariaa, eenechi e'enarepua Eesusi kahtiachio. Waikao Eesusi uhjurariaa, yooma tuuyerepua Eesusio, achini teereriopua ahpo ohjoriachi nokariao, yooma mochiwachiami ahpo masiteriachio.
31 Nape wa'a Eesusi kahtiachio, naapi nonowasika wahjachi enapasiamekopaopua ki wahjika, ki toiwamekapapua ku'itapioi ko'komichiooi, chaanere Eesusi ahpo ajawariao:
—Nahpe no'o ahjama, yuuweekachi siimpapuapu, ku'itapi resipumia.
32 Wa'a iintore Eesusia waikao ahpo ajawaria yeekao, pawekakerachi mo'moenasao, paonamina ooruchi resipumia.
33 Nape muuwaeme ti'tijoeri Eesusi ahka suwenamiachi nane'rekamea, wa'a uumparepua paonamiachi puuyemia. Wa'a paonamiachi siimpoio pu'kao, ahkaoi ohjoeme ahjama na'peparepua, ahjama siimpamia siimpachi.
34 Pukaepa Eesusi wa'a tekiyaiopua suwenakao, muuwaeme mochikame tewarepua wa'ao, ahpo puuyeka mochikame. Waikao Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, tísia tesiwa e'reparepua pu'kao, tísia tesiwa te'tiamekopua pu'kao, po'wa ki tepuniamechitia neesetoka. Wa'a iikapa Eesusia, wa'apechi simiterepua masitekao, ki ookapi itapiti Riosichi simiyame nayewaka.
35 Aarikopa wa'asi Eesusi ajawariaa, Eesusi naaepakao chaanerepua:
—Masitari, tísia ariwanipua wa'asi. Ki waapi ooruchi i'wao.
36 ¿Ki kaawejoare nonorapunia i'wa e'enakameo, kooame tarisimichiopua wahka mochiwachiamio?
37 Nape Eesusia nehjiarepua:
—Ka'i. Eeme ko'kotemeripua pu'kao.
Nape aapoeo chaachaparepua Eesusio:
—¿Pu'ka kehkiwichio tarijeranimua kooame, ooka siento taawechi yowiniame toomi tehki, yooma ko'kotepuamewichioo?
38 Eesusia waikao, cheerepua:
—Ne'nemitia eemea kehkisa kooame iinueniame i'wao.
Eesusi ajawariaa e'enasaapa, chaachaparepua:
—Mariki paani wa'api maaniamepua i'wao, ooka wa'api so'chi tiame.
39 Waikao Eesusia pu'ka muuwari wa'a e'enakameo, pa'paikapichi mochipanurerepua pu'kao, paasepo siionachio.
40 Waikao wa'a chaanetiaapa, wa'a teeka mochiparepua pa'paikapiche, pipie siento ahsieme, wahja o'oka weerewa aampa oosa marikisi.
41 Waikao Eesusia pu'ka mariki paani uusao, Riosichi ne'nepakaopua tewekachio, cheriwema kiasapa tewekachi No'noo, ahpo ajawariao chi'wanasa ki'yarepua pu'ka paanio, so'chioipua tiameo, naachutamichio ki'yarepua. Waikao Eesusi

ajawariaa, yomatiame wa'a mochipakame muuwari, naachuterepua, pu'ka paaniopua, so'chiopua tiame.
42 Pukae kooame naachutatiameopua, yooma posakame itipirepua, ahkasi soparamesi.
43 Puuu ko'kotiame chi'wapame soparakamea, oosa mariki aampa ooka wa'wari weeweruma pochikame, na'poaretupua paani soparakameopua, so'chi tiame.
44 Pu'ka paani ko'kakamea so'chi tiame, mariki miiri u'matoame, enerepua ti'tijoe.

Eesusi nerojampa ihtoria
(Maateo 14:22-27; Waani 6:16-21)

45 Neipa i'kao Eesusia, ahpo ajawaria pawekakerachi mo'moenapusaopua, We'saira mochiwachi paonanurarepua pahcha, wa'a weruma neeroi maaniachiopua, ahpoo pu'ka ti'tijoeri wa'a muuweeriao, nonorapuachisi.
46 Neipao nonorapusaapa Eesusia pu'kao, kaawichi mooenarepua pehji, ahpo Noonoma nayewamia tewekachi kahtiame.
47 Ariwatoipua pehji pawekakeraa, naasipapo pa'wechi ihtoraipua pehjio, Eesusio weeechi itipirioiopua pehjio, piineri.
48 Eesusio pu'ka muuwari nonorapusaapa, paaomi nokisiame tetewarepua ahpo ajawariaopua pehjio, tehki nokisiame pawekakera ka'kepusikaopua, natepaka nokisiamekapapua eekao. Ehjepamio Eesusia, marikarowaopua wa'asio, nerojampa weritoka eenarepua ahpo ajawaria nokisiachio, u'matome iintokaiopua weriparepua.
49 Nape ajawariaa wa'a ihtoame tetewapa Eesusio nerojampa weritoameo, naayuri maaekaopua pu'kao, siinakorepua tísia majakao.
50 Nape Eesusia wa'a chaachapoio majakao, ikanati nayewerepua cheeka:
—¡Ka'te majako eemea! ¡Neeekaite puuua! ¡Iika yachapasa eemea, aamo majaya erakoao!
51 Ihji Eesusia pawekakerachi mooenasaopua, teeweterepua eekao. Waikao Eesusi ajawariaa tahpitika eraparepua, wa'a tiiame tetewakapa Eesusi iintoriao.
52 Kiisiki pahtiame eneriaipua pehjio, aatana te'takoopua, Eesusio, Eesusio ki ookapi ko'kotekame tetewikameai. Puuua ahpo pahtemiao, peewame eneriaipua pehjio.

Eesusi yachapateria kokoriame, Eenesare mochiwachi ohjoeme
(Maateo 14:34-36)

53 Wa'a pa'wechi paonasaapua Eenesare weewarachi ajasisaapua, wa'ao pa'wesuwe o'yesapa pawekakerao, wa'a toarepua pu'kao.
54 Eesusio wa'a tekisochepa pawekakerachio, machiretupua muuwarieo.
55 Wa'a iikapa ti'tijoeria, ahpo ta'pechiami ujumasirepua, ahpo kokoriame ijinuwaeka i'noramia, yomachiami mochiwachiamiopua, ipetachi tekitoka upamia.
56 Waikao ahkaoi eenoio Eesusio, teesa ohjoewachioi, wekapi ohjoewachioio, pipiripi ohjoewachioio tiameo, ahkaoi u'matomiachi pooechiamio, poowesue tootowariamepua kokoriameo, tísia tesiwa chaachapaka Eesusichio, teesaoi Eesusi wisasorirachi ihchepajeraka, saukame itipitemichiopua ahpo kokoriamewao. Waikamio, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame itipiriamepua, ahpo kokorewao.

7

Itapiti ki ka'karuma enepatiame aaata iikachio
(Maateo 15:1-20)

1 Pa'parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoe Eerusareni ohjoeme yeeka e'enakamea, Eesusi naaeparepua.
2 Ihjia ookapi Eesusi masitera ki paanikosa koayopaopua, Moisetaru nuurari chiiachitiao, na'arerepua Eesusi ma'masitewarao.

3 (Puuua na'arerepua pu'kao, ki koayamekapa ki weesa paanikosaapua pahchao,
ko'komiao. Puuu parisero ti'tijoea, yooma i'isaeri ti'tijoeriapua tiamea, pu'ka
ehkoriami Moisetaru nuurari chiia, iyorika mochitoamekapa pehjio.
4 Ihjia tiameo, te'ta muuwari nehjiwachi no'rakaiopua, tísia kaawe paanikosa
koayame eneriaipua. Ihjia tiameo, weeka iinueriaipua tiame itapiti ahpo iyoriwa
nokayao, i'ka eee nokiwamechitia: paasoo tísia kaawe papakoniame, piicheri,
pehtoriopua tiame, oronse meetari kaajete, ahpo kochiyachioi, kaawe wichotiame
ipetiachi.)
5 Pukaepa pa'pariseroa iyoteri ti'tijoea tiame, pu'kachi simiyame iinatukerepua
Eesusio, chaachapaka: ki taamo ehkoriami nokariachitia nokayamepua? Puuua ki
Riosichi iyorikao, kiisioi te'ta paanikosa koayamepua.
6 Eesusia wa'a chaachapao, nehjiarepua pu'kao:
—Isaia ehkoriami Riosi nayewatukamea, ma'chiame cheeka iyoteriaipua, i'ka Riosi
chiiao:
Ihji ti'tijoeria no'o kaawe chaachapanipua chuwaecheo,
nape puuua ahpo iikachi yooreminao,
tísia mehka tiiai chaachapamepua noochio.
7 Puuua tísia iyoriameka nokayai,
noochi simiyame masitekao,
kihta kaawerumakaitepua ahpo noochi iyoriwa nokayao,
pu'ka masitiao wihtukikapa, aapoe erakowachiche machename.
8 ’Eemea wa'a nokakao, toayamepua Riosi ka'karuma nuurario, aamo wa'api
erakoakamera yoranarekao, aamo ehkoriami noonori noonowiriachitia.
9 Eemea aamo ehkoriamichitia nokaria yooraio, ki ahsepari yooramepua Riosi te'ta
kaaweruma nuurariopua,
10 i'ka eee chiiachitia: “Aamo noono aamo yeeyeopua tiameo, ka'karumako tuupua-
pua, aaata ahpo Noono na'ara cheekamea, ahpo yeeyeoiopua tiameo, meripuamechi
puuua.”
11 Eemea ki e'wiamepua pu'ka Riosi kaaweruma nuurario, ki yooreka tete-
wamekapa aamo yayawao. Eemea ki ku'yamepua aamo yayawao, pu'ka yooma aamo
iinuekao, Riosi iinuwarako tuuka.
12 Eemea wa'a tiame masiteka aamo tatanao, ki utewa yorapuameko tuuyamepua,
ahpo yeeye ku'ipuaopua, ahpo noonooi.
13 Wa'a te'tiapa eemea Riosi te'ta Riosi nuurario, kiisi kihta nateyame iintamepua,
pu'ka ehkoriami o'inia aamo te'teretoria teetoapa pehji. Wa'a nokisika eemea aamo
tijoetusiachio, aamo tatanachi toisiame eemea, i'ka ki ahpo yayawa yoorepuaopua.
Eemea, ki ookapi wa'a te'tiame nokaka mochitoamepua.
14 Wa'a chaanesapa Eesusia i'isaeri pa'pamiratuameo, ahpo waapi paaesapa
wahjachi ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanerepua pu'kao:
—No'o kaawe keepumitiapua i'kao, nape kaawe inataka, kaawe aamo pahtemi-
chiopua:
15 Ihtaoi ma'chi eenaka amochi pakiyamea, ki aamo na'itutiamepua Riosichi aamo
kaawe teerewao. Aamo Riosichi kaaweruma tiia na'itutiamea, naatipua, aamo ki
kaaweruma chiiakamera, aamo iikachi o'inia eenamera.
16 Eemea pahtiame enesaa, pahtepuapua i'kao, no'o aamo cheeriao.
17 Eesusi toisoopa pu'ka ti'tijoerio, petechi pakisoopua, Eesusi masiteraa, iinatuk-
erepua Eesusio:
—¿Achini cheeka chiiamua ma'chi eename tamochi pakiyameo, ki
na'itutiamekoopua taamo Riosichi kaawe te'terewao?
18 Eesusia chaaneka nehjiarepua:

—¡Aa eemee, kiisi pahtekame eemeai pu'kao? ¿Ki nane'riame eemea itapiti aamo rupituao, ki iikachisi pakiyamekopua pu'kao,
19 ki aamo iikachi te'ta pakiyamekopua pu'kao, aamo e'rariwachi? ¿Ki nane'riame eemea topachikamerache u'matoamekopua pu'kao, siwachituche, neipao pu'kao machenamekopua weerewachio?
Wa'a cheekao Eesusia, cheeka cheerepua yooma ihtaoi kooame enesaa, ka'chi tiiameko tuurepua ko'kotiaio, Riosichi kaawe te'terewao.
20 Cheerepu tiame:
—Puuu tijoe ki kaaweruma erapatiamea, tijoe chu'warachi machenamekamerapua, puuukamerapua, taamo Riosichi kaawe te'terewa na'itutiamea.
21 Puuu taamo ki ka'karuma erapatiamea, taamo iikachi o'inia machenamepua, te'ta eratewarachi, yooma ihta suuwe erapori iintonarewa eraniamea, ichikonarewaa, tijoe ko'inarewaa, yooma ihta ki ahpo iinuwa iinuwanarewaa tiame,
22 yooma ihta na'ara nokinarewaa, wihkuenarewaopua tiame, nawajinarewaa, pi-irechi iinuwa ikotunarewaa tiame; taamo aaata pukamina na'ara chaachapanarewa, weruma ahpo uunarewa, ki inata nokinarewaa tiame.
23 Yooma ihta aamo yooremina o'inia eratiamea, taamo na'itutiame taamo Riosichi kaawe teerewao.

Seenu oowitiame, Eesusichi paparakame (Maateo 15:21-28)

24 Wa'a o'iniao Eesusia, Tiiro mochiwachiami akiparepua, Siironi mochiwachiami tiame. Wa'a asisaapua, aaata petechi pakiriaipua kiisi ahpo nane'rejereka aaataeoi, nape ka'chi iika wa'a ikime teererepua.
25 Ikanati wa'a eenarepua aaata yeeyera, ahpo kutewe na'arari yahchame u'paka. Puuua ikanati wa'a eenaka Eesusi kahtiachio, chokichi chopokorieka weriparepua.
26 Puuu oowitiamea, seenu weeechi ohjoeme enerepua Sirojenisi tewaniachi. Wa'a iintoka puuu oowitiamea, Eesusi itanerepua ma'chipasemichioopua, ahpo kutewewachi kahtiameopua na'arari.
27 Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:
—Nape kukuchikamera ko'koteniamepua pahchao. Ki kaawepu taamo tatana ko'koamiao, chuhchurikamera kipoteniao.
28 Nape puuu oowitiamea wa'a chiioi Eesusio, cheerepua:
—Pichiwa wa'atepua Paamira, ahkasi chuhchuri koayamepua, kukuchi koayoi meesatere ruhjitiao.
29 Waikao Eesusia chaanerepua:
—Kaawe cheeka nehjiakame muuua. Aamo tísia kaawe cheeka nehjiariawichioo, aamo kuteweapa yachapakame kahtiame puuuapa aamo ta'pechio. Kaawe eratoka no'ramitia muuua. Puuu na'arari aamo kutewechi yasariameapa, toarepua pu'kao wa'asi.
30 Waikaopu oowitiamea, ahpo ta'pechi asisaapapua, saukame tewarepua ahpo kuteweo, ta'iria po'yame ahpo kochirachio.

Eesusia yachapatena aaata nakapi ni'o

31 Eesusia Tiiro muuwari mochiwachiami oiyai machenasaapua, Siironiami u'matosaapua Reekapori weeechi mochiwachiami tiameo, Arirea weruma nero-manichi eenarepua, wa'ao pa'weka tiiachi.
32 Wa'a asisoopua Eesusio, wa'a u'yeparetupua piiripi nakapi ni'o. Puuu nakapi ni'o u'yepakamea Eesusio, ahpo tesiwenurerepua pu'ka nakapi yachapateka.
33 Waikao Eesusia poanachi i'toka ki tijoe tetewachi pu'ka nakapio, nakachi suhturepakaopua, sekachi akachupasaopua tiameo, sutue chachaterepua yenichi.

34 Waikaopua tewekachi ne'nepaka weeru panisukaopua iwiwao, nakapi ne'nepakaopua:
—¡Ejata! —chaacharepua eureo naewaniachio, puuua: ¡Wahjosa!, cheeka chaniwame.
35 Wa'a chaanetiache nakapia, wahjorepua nahkarao, kaawe inamupakao. Yeeniraai wi'ropakao, kaawe nayewarepua. Saukame itipirepua wa'asio.
36 Waikao wa'a iintosaapua, ki aaata tuuyenurarepua ahpo iintorio; nape wa'a chaanetiai nakapi sautetiamea, newitoka tuusirepua.
37 Waikao inamukamea ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua:
—¡Tisiwa peenia ihsiamepu tijoea, ahkasi tísia nakapikooiopua, inamutiamepua; ni'ooio nayewatiamepua tiameo, kiisi maaepori tiiamekoipua!

8

Eesusi naao miiri muuwaepakame ko'koteria
(Maateo 15:32-39)

1 Piire taawechi Eesusia, ki ookapi napawirioi ahpo oiyachio, Eesusi masitia keepumiao, i'kao kihta ko'kome te'tioi, chaanerepua ahpo ajawariao:
2 —Neeea tísia tesiwa e'riamenia i'ka ki ookapi i'wa no'o masitiachi napawikameo, paika taawe i'toamekopapua no'o ahjamao pu'kao, yooma soopariopa wa'asi ahpo ko'kometio.
3 Wa'atia no'o nonorapusoopua pu'kao ki ko'kotesao, wahka pooechioi wahjipamaoipua toore, kai waapisi e'enakame ihji i'wa e'enakamea.
4 Eesusi ajawaria waikao iinatukerepua:
—¿Nape ihtana ko'kotetariapua, i'wa ki ti'tijoeekachio, ki'tiachiopua ahka taripuachio ko'kotepua?
5 Waikao Eesusia iinatukerepua ahpo ajawariao:
—¿Ihkina paani itipitiame eemea naaju?
Aapoeo chaachaparepua:
—Oowisaniche paani.
6 Waikao Eesusia pu'ka muuwaeme e'enariameopua, wehchi mochipanurerepua pu'kao, yoomahka. Waikao Eesusia wehchi mochipasoopua, ahpo sekachi uusaopua pu'ka oowisani paanio, tewekachi ne'nepasopua, cheriyema kiasaopua ahpo Noono, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka paani chi'wanasao, yooma wa'a mochipakameo, naachutemichiopua. Waikaopu Eesusi ajawariaa, naachuterepua yooma muuwario.
7 Wa'a ikisaopua Eesusia, so'chi paikapi maniriopa tiameo, ahpo Noono cheriwema kiasaopua, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka so'chioi, naachutamichio tiameo.
8 Yoomahka ko'kosepatioopua wa'asi, ahkasi yooma ta'iria itipiwachisiopua, pu'ka ko'kotiame soparakameopua, ahkasi oowisani weeweruma wa'wari popochiame, na'poaretupua.
9 Puuu wa'a ko'kakamea, kiiya naao miiri enerepua, ti'tijoe ooweru kukuchi tiame. Ehjepamio Eesusia wa'a iintosaapa nonorapukaopua, kaawe eratonurerepua pu'kao.
10 Wa'a iintosaopua Eesusia, pawekakerachi mooenasaapua, Ramanuta weeechiami akiparepua, ahpo ajawaria ahjama.

Parisero ti'tijoea, Eesusi peenia ihsiwa iintojerani
(Maateo 16:1-4; Ruuka 12:54-56)

11 Wa'a Ramanuta weeechi ohjoniaio, parisero ti'tijoea Eesusi naaeparepua. Puuua naaepasopua, o'inerepua Eesusio nekakoa chaachapaka. Wa'a chaachapakoapua parisero ti'tijoea Eesusio, itapiti peenia ihsiwa itanerepua, ahpo Riosichi eename pichiwatame.
12 Eesusia waikao weeru panisusaapua iwirao, chaacharepua:

—¿Aatia ehpe taawechiami mochikame ti'tijoeria, Riosi peenia ihsiwache ahpo tetewitejeramepua, no'ooche akana o'inia eename ma'chitame? Nape neeea aamoo, ma'chiame chiiamepua aamowichioo, kihta tetewitepuamekopua wa'asio, Riosi peenia ihsiwaopua.

13 Wa'a chaanesapa Eesusia, toarepua pu'kao. Eenechi pawekakerachi mooenasaopua ahpo ajawaria ahjamao, paonamina akiparepua pa'wechio.

Pa'parisero masitia rewarurachitia ihsiame (Maateo 16:5-12)

14 Waika taawechio Eesusi ajawariaa, natakepariaipua ahpo weeru nutuka i'tomiaopua. Piiripi paani wa'api itipitiame eneriaipua wa'asio.

15 Waikao Eesusia nane'riapao, natakepariamekopua ahpo ajawariao nutukao, paani rewarurarachi simiyame masiterepua, eee cheeka:

—Kaawe aamo neesetomitia eemea, parisero ti'tijoechi rewarurarachio, Eerore rewarurachiopua tiameo, ihji ti'tijoe na'arame rewarurara, aaatachioi mu'ipamepua.

16 Nape Eesusi ajawariaa poanachi ahpo piiripi paaniche itipitiache, ahpo chaachaparepua:

—Aa, Eesusia rewarurachi simiyame taamo nayewiamepua, taamo natakepariopa weeka paani nutuka taamo upamiao.

17 Eesusia wa'a ahpo chaachapame inamukapaopua, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai ka'chi ijikime erakoame eemea, soparamekoipua piiripi paani wa'api iinuekoio? ¿Kiisi noochi te'ta paparapamekosa eemea pehji?

18 No'o ihsia tetewai eemea, ¿kiisi pahteka tetewame eemea? Ma'chiame no'o chiioipua masitekao, aatanakoopua no'oo, ¿kiisi pahtiame eemea no'oo, aatanakoo?

19 ¿Ki inatapame eemea mariki miiri ti'tijoe ko'koterioio? ¿Kehkina waari pochikame apechunatioio ko'kotioio soparakameo?

Aapoeo nehjiarepua:

—Oosa mariki aampa ooka waari enekamepua.

20 Eesusia chaanerepua tiameo:

—Naao miiri no'o ko'koteriaoio, oowisani paanieoipua wa'asi, ¿kehkina waari pochiwatiamepua apechunatiameopua soparakameo?

Eesusi ajawaria nehjiarepua:

—Oowisani waari, apoche soparakameo.

21 Waikao Eesusi chaanerepua:

—Yooma wa'a no'o iintorioio eemea, ¿kiisi pahtiame eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki soparame ohjoarepua, piiripi wa'apikaipu puuu paani?

Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepatena, We'saira tewaniachi

22 Arirea pa'wechi paonasaapa Eesusia, We'saira mochiwachi asirepua. Wa'a tekisaapua, aaata ki ma'chiriame u'yeparetupua. Puuu ki ma'chiriame i'toka e'enakamea, tesiwa chaachapaka itanerepua Eesusio, ahjachi seekarepakaoi, sautemichiopua pu'kao.

23 Waikao Eesusia ma'chi mochiwachi i'tokaopua sekachi panitokao, ahpo a'kae saampatekaopua puichio, ahjachi seekarepaka sauterepua. Wa'a ikisaopua, iinatukerepua pu'kao:

—¿Ehsoo ehpeo ne'nepao, tetewamemua ehpeo?

24 Waikao ki ma'chiriamea ne'nepakao, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e, tetewapamenia teesa, nape kutemorika tiame ohjoame.

25 Waikao Eesusia eenechi puichi seekarepasoopua, kawiyame ma'chireparepua wa'asi, ahsieme saukame itipikaopua wa'asi.

26 Wa'a ikisoopua Eesusia, uhjurarepua ahpo petechi no'ramichio, nape pu'kao chaanesapa pahcha:
—I'wapi o'inia aamo weeriachio, seene simika no'ramitiapua aamo petechio, ka'te eenechi pakimitiapua mochiwachio.

Peeroa Eesusio Riosie Weratiameko tuunapua
(Maateo 16:13-20; Ruuka 9:18-21)

27 Neipao Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, pu'ka ki ma'chiriame sautesao, Sesarea nu'nunti mochiwachiami akiparepua, Iiripo weewachi. Pooechi nokisinioi Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:
—¿Aatanako no'o tuuna ti'tijoeria?
28 Aapoea nehjiarepua:
—Waanitaru Paatoamekata muuua, chaachaparepua. Wahjachi ti'tijoeria, Eeriataru aamo maayamepua, nape epeche wahjachia chaachapamepua, piirechi ahka aaatakatamua, ehkoriami Riosi nayewatukame eenechi eenariame.
29 —Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukere Eesusia.
Peeroa waikao chaanerepua:
—Muuua, Te'ta Riosie Weratiameramua.
30 Nape Eesusia Peero ahpo cheeriao, ki aaata ahpo ma'chitanurarepua pehjio.

Eesusia ki mukuyai pehjio, ahpo mukimia tuuna
(Maateo 16:21-28; Ruuka 9:22-27)

31 Waikao Eesusia, pooechi ihtoai wa'a chaanesaapa Peeroo, apochi simiyame nayewerepua ahpo ajariao, eee cheeka o'ineka:
—Ihji neee Tijoe Tijoetukamea, tísia aiwatepuamepua. Kiisi nakika tetewipuamenia yooma i'isaeri pa'pamiratuameeo, ihji pa'pamiratuamea naatipua: o'ochetiame ma'masitari tewaniamee, wa'a ikisa te'ta pa'pamira neeseriosie, i'isaeri iyoteri ti'tijoee tiame. Yooma pukae tísia aiwatesapa neeea, meripuamepua. Nape meritiaio neeea, paika taawechi i'toaionia, eenechi oijenamania.
32 Peeroa Eesusio ahpo ajawariao ma'chiame wa'a chiiopa ahpo meripo tuukao, poanachi i'toka, te'yarepua Eesusio.
33 Nape Eesusia ku'rika ne'nesapa ahpo wahjachi ajawariao, utewaeme te'yaka Peeroo, chaanerepua:
—¡Poanatu muuua noochio, ka'te no'o naaepa muuua, Satanasi! Kiisi Riosi e'rachitia tetewamemua no'oo Riosio, ikitemo e'rao, ohsotia muuua, tijoe erakoachitia e'ramemua, Satanasi na'naritoame.
34 Waikao Eesusia ahpo ajawariao, yooma muuwaeme wa'a napawikameopua tiameo, chaanerepua:
—Aaata no'oe te'ta masiteniame enenariamea, natakepametepua ahpochewichio teerewa inatao, ahkasi ahpo meripuame tiiaio, no'oche ki toaka na'naritomeripua.
35 Aaata ki toakamea ahpo pukeri o'iniasi yooma ihta ahpo ki kaaweruma ihsiao, ka'chi iika iniwaemeripua, Riosi weemera ahjariopua, Riosie ahpo kiapuameopua. Nape toakamea ahpo pukeri o'inia ahpo ki kaaweruma inisiriao, iinuemeri puuua weemera ahjario, Riosie newipaniameo.
36 ¿Te'ta kaawenanapu te'ta weeechi tísia paarasariteniamea, ki iinueniamewichio te'ta Riosi ahjari ki'yao?
37 ¿Iintunakosarepua epeche nateyameo, ki Riosi weemera ahjari taamo kianarewachitia?
38 Aaataai ti'tijoechio, suuwe e'rameopua noochi teerewameo, suuwe erapameopua tiameo no'o ka'karuma masitiao, wa'achi teerema neeeai Riosie Tijoe Tijoetukamea pukachio, eenechi no'o weeechi tekisaapa, tewekachi o'inia eenaiopua, yooma no'o Noono tewekachi ku'kuira ahjama.

9

1 Eesusia chaanerepua tiame:
—Pichiwa chaaninia ihji ookapi i'wa ajakameo, ki wahjipamerikopua pehjio, ki tetewakaopua, no'o Noono Riosiwari tísiwari tekika noochi yasipameopua, no'o apoe aamo ki'yamechiopua reesiserio, no'o Noono ye'karichi muipuameopua.

Eesusi sewina iikame tetewitiame
(Maateo 17:1-13; Ruuka 9:28-36)

2 Puhsani taawe i'toiopua Eesusi wa'a cheerioio, Eesusia Peero yeetorepua ooruchi kaawichi, Aakowoopua Waani tiame. Wa'a mooenasao Eesusia, sewina tiiame eneparepua ahpo ajawaria tetewachiopua.
3 Ihji Eesusi wisasoriraa, ki teesa tohsaname eneparepua, tajayame, keepachitia tohsaname. Ihji wisasoriraa, tisiwa kaawe wichotiameka tiiame eneparepua, kiisi ahsepame tiiame aaataeoi, wa'a tiiame tísia tohsaname wichokao.
4 Puuu yeetotiamea wa'ao, Eeriataru tetewarepua, Moisetarua tiame, Eesusi ahjama ajakame nayewaka.
5 Wa'a te'teriopua pu'kao Peeroa, chaanerepua Eesusio:
—¡Masitarii, kaawechupena i'wa aamo ahjama e'enakame teemea! Paika ekaporatama teemea, piiripi aamowichio, piireo Moisetaruwichio, piireo Eeriataruwichio.
6 Peeroa wa'a chaacharepua Eesusio, tísia tahpitika erapakaopua ahpo tetewariao. Yooma paikaopua, wa'achi erakorepua tiame.
7 Wa'a chiioi Peeroo, paawika tiame tepoona eenakao, mo'poreparepua pu'kao, yooma ajakachio. Waikao wa'a toomarichio aaata nayewa chaaniame inamuretupua. Puuua cheechaniame:
—Ihjipu no'o Taanaaa, te'ta tísia no'o nakiyaa. Yooma pu'ka Apoe aamo chaaniao, yoorakache mochitopuapua.
8 Wa'a tiiai apechusoopua paawio, Eesusiche werirepua wa'ao. Wahjaa ki naania ikirepua wa'ao, Moisea Eeriaa tiame.
9 Wa'a kaawichi o'inia tetekinioiopua Eesusi ahjamao, Eesusia ahpo ajawariao, ki aaata tuuyenurerepua pehjio, pu'ka te'pa kaawichi ahpo tetewariao, ahkasi ahpo eenechi oijenachisiopua ahjaka, i'ka Tijoe Tijoetukameo.
10 Pukaepa ihchi teeweka mochitoriai Eesusi ajawariaa pu'ka ahpo tetewariao. Aapoeo Eesusi oijenaniame nayewariachi inataka mochitorepua, pu'ka cheeriao eee cheeka ahpo iinatukekache: ¿Achini cheeka cheeriamare Eesusia, oijenaniamechi simiyame nayewaio, mukukai eenechi ahjaniameo?
11 Wa'a erakoapaopua, chaachapaka iinatukerepua Eesusio:
—¿Achinikai chaachapani i'isaeri iyoteri ti'tijoea, Ehkoriami Iyoterichio, Eeriakamera enamio tuukaopua pahchao, ke'chu Riosie Weratiame yawichituka yasipoiopua?
12 Eesusia cheeka nehjiarepua pu'kao:
—Pichiwapu puuua, Eeriakamera enamio tuutiamekopua pahchao, yooma ihta pahcha katewemiaopua pooeo aaata enameriwichioopua. Nape ¿aatia Ehkoriami Iyoteria chiiamepua tiameo, aaata Tijoe Tijoetukameo, tísia kokosa aiwamerikopua, ki nakipo tuuwameopua muuwaemeoipua ti'tijoeeo?
13 Neeea pu'ka Eeriao, eenario tuuyame neeeapa, yooma no'o enamia katewemiaopua; nape pu'kachepa te'ta Ehkoriami Iyoterichio cheeriachitiao, tísia nanaaramea, a'chikoi na'ara yoorarepua pu'kao.

Eesusia temari ma'chipasena na'arari
(Maateo 17:14-21; Ruuka 9:37-43)

14 Wa'a chaachapasiaiche, ajasitioopua wahjachi Eesusi ajawaria toitiachio, muuwaeme nooreka mochiniame tewarepua ahpo ajawariao, Moise nuurari ma'masitariopua, weeru chaachapame ahjama.

15 Puuu muuwaemea wa'a ihtoame tetewapa Eesusio, tísia kaawe erapaka
ujumasirepua, Eesusi natepaka teepotemia.
16 Waikao Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:
—¿Ihtana weeru chaachapai eemea pu'ka Moise nuurai ma'masitari ahjamao?
17 Nape ke'chu Eesusi nehjianiaiopua, aaata pu'ka muuwaemechi kahtiamea, peichi
chaacharepua:
—Masitari, saukame itipiniame nayewai teemea. I'wa aamo u'yepakamene no'o
taanao, na'arari yahchame, ni'o iintapakamekapu pu'kao.
18 Ahkaoi oiyoiopua pu'kao, ihji na'arari yahchaa, utewaeme wiiwichipati-
apu puuua, mumukipateka pu'kao. Wa'a ikitekaopua pu'kao, tootonewatia-
pua chu'wachio, ma'chi cheeteka taameraopua ki'sutekao. Wa'a yoorakaopua,
u'wanakame teetekipapua pu'kao. Aamo ajawaria ma'chipanurekainia pu'ka na'arari
yahchao, nape ki kajukapua ma'chipasekao.
19 Wa'a tiiame chaanetiapa Eesusia, chaacharepua:
—¡Ai eeme ti'tijoeria, teesaoi ki paparame eemea Riosichio! ¿Ahkasi achinitio
wa'a teereta neeea aamo ahjamao, aamo pepenipamichiopua wa'asio, aamoe wa'api
Riosichi itamichioopua aamo sautepuawichioo? ¿Ahkasi akanasi anachata neeea,
aamo ki oowe e'reka mochikaopua Riosio? Árisa, yaapiti no'o u'yepasao wa'ana pu'ka
temario.
20 Waikao u'yeparetupua temario. Nape na'araria Eesusi tetewapao, mukipaterepua
pu'ka temario, wehchi wichipatekaopua, ikapurisitekapua pu'kao, chu'wachioiopua
toonewateka.
21 Waikao Eesusia, iinatukerepua noonorao:
—¿Achinitio o'inia wa'a ihsiame ihji temaria?
Noonoraa waikao, chaanerepua Eesusio:
—Ahkasi simarokoi.
22 Weesa na'ichi iipapakamepua pu'kao, neerochiami tiame, merinarekaopua
pu'kao. Wa'a tiiachipa muuua, yuumpame teeresaamua pu'kao, taamo cheriwepua-
pua yachapatenekao.
23 Eesusia waikao wa'a chiiopao, chaanerepua:
—¡Yuumpame teeresa —chiiame muuua? ¡Noochi paparamewichioo, yooma
yuumpaniamepua!
24 Waikao temari noonoraa sisinarepua cheekao:
—¡Pichiwa amochi paparame neeeaaa! ¡Muuua epeche no'o ku'imitiapua, epeche
no'o amochi paparamichiopua!
25 Waikao Eesusia muuwaeme tetewachio, te'yarepua na'arario, chaaneka:
—¡Muuu Satanasi na'ararii, ni'o enepatekame i'ka temaríii, nakapi
enepatekameopua tiameo, ikanati machenamitiapua i'ka temarichio! ¡Ka'te seena
aampasi, ahjachi pakimitiamua eenechio!
26 Waikao Satanasi na'araria, ki ku'ita sisinakaopua, mukipaterepua eenechi. Wa'a
iintokaopua na'araria, machenarepua wa'asi temarichio, mukipakame toisa temario.
Waikao muuwaeme wa'a napawikamea, mukukame maaeriaipua pu'kao.
27 Nape Eesusia sekachi chapikaopua pu'kao, werisipurepua pu'kao. Waikaopua
Eesusie werisiputiaapa temaria, saukame werisirepua wa'asi.
28 Neipao Eesusio, aaata ta'perachi muitoopua resipupuachio, Eesusi ajawariaa,
iinatukerepua Eesusio:
—¿Achini iikai ki kajure teemea pu'ka na'arari ma'chipakao?
29 Eesusia chaanerepua waikao:
—Pu'ka wa'a tiame na'arari ma'chipaniamea, te'ta Riosichi paparaka
ma'chipaniamepua, te'ta apoe Riosi utewarie. Apoea, apoe ahpo e'ra ihsiamepua.

Eesusia oosa simiyachi tuuna ahpo mukimiao
(Maateo 17:22-23; Ruuka 9:43-45)

30 Wa'a ahpo tetekiriachi o'inia nonowasaa, Arireami uumparepua waikao. Eesusia ki aaata ahpo nane'rejerarepua ahpo simiyachio,
31 ahpo ajawariakamera epeche te'ta pahtemichio masitenariapa, pehjio. Pukaepa pu'kao, chaanerepua:
—Neee Tijoe Tijoetukamea, tijoe nanaaramechi nehjipuamekaitepua, meripuawichioo. Nape neipa paika taawe i'toiopua meritiachio, eenechi oijenamerikaite neeea, wahjiparichi o'inia machenakao.
32 Nape Eesusi ajawariaa, kiisiki pahtiaipua pu'ka chiiao, tísia seewerepua iinatukenariaio.

Aatanakameraa epeche weruma enemeri Riosi ye'karichio
(Maateo 18:1-5; Ruuka 9:46-48)

33 Kapenau mochiwachi ajasirioiopua pu'kao, aaata ta'perachi ahpo che'cherepachio, Eesusia ahpo ajawaria iinatukerepua, cheeka:
—¿Ihtana naewaka chaachapasia eemea pooechi nokisiaio?
34 Nape masiteraa kiisi ahpo tuunariapa chaachapariao, ihchi itipirepua, ahpo aatanakamera epeche weruma itipiniame nayewakamekapaopua pooechi nokisiaio.
35 Waikao Eesusia yasipasao, pu'ka ahpo oosa mariki aampa ooka ajawariao, ahpo waapi ajapanuresopua, chaanerepua:
—Aaata epeche weruma enenariamea ahpo wahjachio, ki weruma ahpo uumetepua, ohsotia puuua, apoekamera yorakemeripua pu'kao.
36 Neipao ti'tijoeekachi oiaio, piiripi kuita koomipaka naasipa werapakao, chaanerepua wa'a mochikameo:
37 —Aaata peenia e'raka apochi uuyamea aaata kuitao, wa'achi e'raka no'o uuyai teeremeripua apochio. Aaata piire no'o kaawe e'reka uukamea, ki no'oche kaawe e'reka uuyai tiiamepua, te'ta te'pa kahtiamera no'o Noono kaawe uuyai teeremeripua, Apoe i'ka wehjoarichi no'o uhjurakamera.

Ki tamomina ihsiamea, taamo ahjama tiiamepua
(Ruuka 9:49-50; Maateo 10:42)

38 Waikao Waani Eesusi weerariaa, chaanerepua Eesusio:
—Masitarii, aaata tetewikame teemea, aamo teewachi puuyachame na'arari, nape pu'kao, ta'omaka teemea ki taamo ahjama ohjoamekopua pu'kao.
39 Nape Eesusia wa'a chiiopa Waanio, chaanerepua:
—Ka'te ta'omamitia eemea pu'kao. Aaataai peenia ihsiame no'o teewaraeo, kiisi na'ara ihsiamepua noochio.
40 Wa'a teeresoo aaataai ki taamo seepurawa enesaa, taamo ahjama te'teriamepua.
41 Aaataai noochi paparamea, piire arapaoi neeroi aamo oowekameo, kiisi wehchi wichiyamepua, Riosie kaawe yorapuao.

Tatakorichi wichime te'terewa
(Maateo 18:6-9; Ruuka 17:1-2)

42 ’Aaata kukuchichitia noochi paparakame tatakorichi ruhjitesoopua, ohso kaawe enemii puuua, weruma moorino matasurara kutachi o'yesa pa'wechi ipaniaopua.
43 Eemea aamo seekaraoiopua tatakorichi aamo wichitesoo, ohso kaawe aamo tehpunapuapua pu'kao. Epeche kaawe piiripi seekaeka Riosi peenia tiiame ye'karichi pakiniaa, ki ooka seekaeka Satanasi ahjama na'ichi ipapuachitiao, kiisi wahjiamesi tajayachiopua;
44 wa'ao na'ioo kiisi wahjiame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi ki wahjipakao, tahpitika eiwepua tiiachiopua.

45 Aamo taaraoi tatakorichi aamo wichipatesoo, ohso kaawe puuua tehpunatia.
Epeche kaawe piiripi taaraeka pakiniaa Riosi ta'iria mochiwachi ye'karichiopua, ki
ooka taaraeka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipaniachitiaopua;
46 wa'ao na'ioo kiisi wahjiame tajenarichiopua; wa'ao ikuchuwaoi kiisi wahjika
tahpitika tiiachi eiwepuao.
47 Aamo puusioi aamo tatakorichi aamo wichitiame enesoo, ohso kaawe puuua
ma'chipatiaa. Epeche kaawe piiripi puusiekai tewekachi pakiniaa Riosi kahtiachi
ahjamao, ki ooka puusieka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipapuachitiaopua;
48 wa'ao tísia ikuchuwao kiisi wahjiame tiiachi, na'ioi ki choipachi seena aampa.
49 ’Wa'a te'teremeri eemea, tísia kaawe aamo neesetoka tatakorichi wichiniameo,
kihta tatakori aamo tewikepuawichiopua Riosi te'ta katewiachi taawechiopua, Riosia
ahpo taawechi ti'tijoeri katewiachio, yoomahka na'ie i'yekiamechitia iintomerikopua,
tamochi i'yawakaopua taamo tatakoriria ki cheriwetiameo.
50 Eemea, ki tatakorichi wichitepuawichio aamo piirechio, te'ta oonaemechi-
tia mochitopuapua, aamo piirechi tetewachio kaawerumache yooraka mochitoka.
Oonaeme eneniamea, aamo piirechiwichio kaawe yorapuao, nape aamo onachari
wekatesaamua, kihtawichio kaawe enemamua aamo piirechi ku'imiao. Oonaa, ahpo
anachari wekasaapapua, ki oosa onachari enepamepua. Pukaepa eemea, kaawe
aamo neesetopuapua onachari eneniameo, ki wekapuawichio aamoo, aamo onachari
eneniameo. Wa'a te'teresaa eemea, ta'iria mochima eemea aamo wahjachi ahjamao,
wa'achitia oonaeme enepakapao.

10

Eesusia, nenewiwa poanatuniame masitena
(Maateo 19:1-12; Ruuka 16:18)

1 Eesusia Kapenau tewaniachi machenasaapua, tetuminatu akiparepua, Uurea
weewachiami, Oorani akichi cherayachiami. Wa'ami inisika asiyachiamio,
muuwaeme napawisiachiopua ti'tijoe ooweruopua tiame, ahpo Riosi kaaweruma
tuuyewari masitesirepua, senepi taawechi inisiwachitia.
2 Piie taawechi wa'ami inisioio pu'ka weeechiamio, ookapi parisero ti'tijoea Eesusi
naaepariaipua, itapiti ki kaawe chaachasoopua, chapinariapa. Wa'a erakoapaopua
teepotesao, iinatukerepua Eesusio chaachapaka:
—Masitari, ¿reesiserijuare kuunarao, ahpo uupi toiwao?
3 Eesusi pu'kao nehjiarepua:
—¿Ihtana aamo chaaniamekosapu, Moisetaru nuurarikosaapua naaju?
4 Aapoeo chaachaparepua:
—Taamo ehkoriami Moisetarua reesisekamepua pu'kao, nape iyosichi chanika
iyotesa kiasa, ahpo poanatawa pichiwatawao.
5 Waikao Eesusia chaanerepua:
—Moisetarua nane'riai Riosio ki reesisiamekopua pu'kao, oowera wa'a iintorepua,
tísia wa'a chaachapopapua pu'kao, kiisi e'wenarekaopua Riosio.
6 Nape pukeri o'inia Riosi yooma ihta enepaterioio, ki wa'a teereriaipua, Ehkoriami
Iyoterichio Moise wa'api eee cheeriopua: “Riosia pukeri o'iniao, piiripi tijoe
neterepua piiripi oowitiame tiame.
7 Wa'a tiachipa ti'tijoea, toimeripua ahpo yayawao, ahpo uupima pirenatumiaopua
wa'asi,
8 na'pa piiripichitia teeremeripua pirenatusaa.” Wa'a tiiachipao pirenatutiameapa,
ki ookakaite puuua, piiripi wa'apikaitepua.
9 Pukaepa pirenatutiameo, aaataai tijoea oowitiameai, ki poanatametepua pu'kao,
apoe Riosi iintokamekopua pirenatakao, pukeri o'inia nenewitiaiopua.

10 Ehjepamio ta'pechi nonorasaapa Eesusi ahjamao, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio nenewikame poanatuniame nayewariame.
11 Eesusia waikao pu'kao, te'ta ma'chiame tuuyerepua, eee cheekao:
—Aaata piire ahka ahpo uupichi poanatusa piirechi ahjama neewisaa, suwepori tiiame tatakoriamepua, kiisi kaawe iintoka ahpo pahcha uupieriamechio.
12 Oowitiameai ahpo kuuna toisaa, piirechi ahjama neewisaapua, wa'achitia ki nu'uti suwepori iintuamepua tiameo, ki nu'uti tatakorika ahpo pahcha kuunaeriachiopua.

Eesusia Riosi kaaweruwari yahchenapua kukuchichi (Maateo 19:13-15; Ruuka 18:15-17)

13 Neipao, ma'chi kahtioio Eesusio, kukuchi u'yeparetupua wa'ao, pu'kao Eesusia ahjachi seekarepakao, Riosi kaaweruma neesetori yahchemichiopua pu'kao. Nape Eesusi ajawariaa, ki eerinatemichiopua Eesusio, ki u'yepajereriaipua kukuchio.
14 Nape Eesusia ahpo ajawariao, wa'iniopa ki apochi e'enamichiopua kukuchio, te'yarepua pu'kao, eee cheeka:
—Tooa pu'ka kukuchio noomina e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao. ¿Ki nane'riamekosa eemea, kukuchika te'teriamekopua Riosi ye'karichi muimerio?
15 Pichiwa aamo chaanenania, ki kukuchichitia ikanati pichikiamea, Riosi chiia ahpo ye'karichi paajutewao, ka'chi iika pakimeripua wa'ao.
16 Waikaopua piiripi kuita apechunasaapua, koomirepua. Wa'a ikisaopua ahjachi seekarepaka, Riosi neesetori yahcherepua pu'kao, kaaweruma weritomichiopua pu'kao.

Tijoe tomiwaeme Eesusi ahjama nayewaria (Maateo 19:16-30; Ruuka 18:18-30)

17 Piie taawechi wahkami u'matoi Eesusio, aaata tijoea u'masika eenaka naaeparepua Eesusio. Ihjia Eesusi tawemina chopokorieka weripakao, taweminao, iinatukerepua pu'kao:
—Muuu Kaaweruma Masitari, ¿ihtana yoratania ki wahjiame ahjari Riosie no'o kiapuawichioo?
18 Eesusia chaanerepua:
—¿Ihtanawichio kaaweruma no'o teewame muuua? Apoe Te'ta Kaawerumaraa, piiripiche puuua, apoeche te'pa kahtiameche Riosi.
19 ¿Machiyamekosa muuua, Moisetaru nuurari chiiao? Puuua eee chaaniamepua aamoo: “Ka'te suuwe erapori ihsi, ka'te me'ya, ka'te ichiko, ka'te wihtucha aaataoi na'ara yorapuaichioo, te'ta yooreka yasitopuapua aamo yayawao.”
20 Waikaopu tijoea, nehjiarepua Eesusio:
—Eje'e Masitari, nu'utikai machiyamenia pu'kao, nu'utikai ahsieme yooraka yasitoamenia pu'kao.
21 Waikao Eesusia kaawe e'repakaopua pu'kao, chaanerepua:
—Nape muuua wa'a tiiaio, piiripi itapiti toitiamemua pehjio: nehjimitia naaju muuua, yooma aamo iinueka kahtiao, wa'a iintosaamua, tooremuka mochikame ku'imitiamua pukaeo. Wa'a iintosaa muuua, tewekachikamera iinuemamua, aamo paarasario. Yooma wa'a iintosaapua muuua, noochi enapuapua waikao, no'okamera yorakeka yasitomia. Ahkasi yooma wa'a iintosaape, iinuemamua waikao, ki wahjiame ahjario.
22 Nape ihji tijoea tísia tomiwaemekapaopua, yuuweeme itipirepua wa'a tiiame inamukapao, yuuwesipakapaopua. Wa'a teetoka no'arepua, kiisi wekatenariapapua ahpo tísia paarasatiao.
23 Waikao Eesusia ahpo ma'masitia norikame ne'nepakao, chaanerepua pu'kao:

—¡Ki teesa tehki e'rame tísia totomiwaemea, Riosi ye'karichi ahpo muipuao!
24 I'ka wa'a chiiopa Eesusio, Eesusi ajawariaa, tahpitika eraparepua Eesusi cheeriao, kiisi pahtiapa puuua pu'ka chiiao. Waikao Eesusia eenechi chaanerepua pu'kao:
—¡Tísia tehki e'rame aaata tísia paarasatiamea, ahpo Riosi ye'karichi muimiao, ahpo tísia paarasarichi toomichiche paparamekapa, tisiwa weemuame pukachio!
25 Epeche ki tehki tiiaitepua tumusari tewaniame animaria, i'ikia puusirachiami u'matoteniaopua, ki aawata te'ta paarasatiameo, Riosi ye'karichi pakimiao.
26 Wa'a tiiame inamukapa Eesusi ajawariaa, epeche tahpitika erapakaopua chaachaparepua ahpoo:
—¿Aatanakamera newipame teeretapua, wa'a teeresoo?
27 Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua, chaanerepua:
—Ti'tijoewichioo ki kajume tiiamepua, ki ahpo wa'api newipateme tiiamekapapua. Nape Riosiwichioo, kiisi tehki tiiaitepua, apoekameraka puuua, te'ta taamo newipatiameraa. Apoewichioopua Riosio, kihta itapitioi, ki'tiaitepua ki kajume tiiameo.
28 Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:
—Paamira, kaawechupena teemea, yooma toakamepua taamo weeechi iinuenarewa erakopua, aamokamera ahjama te'teretonariapa.
29 Waikao Eesusia yooma inamumichioopua, weeru naewakao, cheerepua Peeroo:
—Pichiwa chaaninia i'kao: aaataai i'ka kaaweruma tuuyewarichi, noochi te'teriamewichioo, ahpo ta'pewa toakamea, ahpo papachiwao, ahpo pipiniwao, ahpo noonoo, ahpo yeeyeo, ahpo uupio, ahpo tatanao, ahpo weewaoio,
30 kiapuamepua i'ka weeechi mochitoiopua pehjio, itapiti epeche piire sientosa u'matoka nateyame ki yooma ahpo toariachitiao. Puuu tísia nateyame pu'ka kiapuameraa, Riosie ahpo newipaterapua, ahpo tatakoriria ahsieme cheriweniame, i'ka weeechi mochitoaiopua pehjio, aiwaka mochitoaiopua. Puuua kiapuamepua tiameo, weemera Riosi ye'karichi mochipuameo, ahkasi ki wahjiamesi ahjaka mochipuachi.
31 Nape pu'ka taawechiami Riosie ahpo ye'karichi muipuachio, Riosie reesiseniaopua, ehpiami i'ka wehjoarichi te'ta weruma nateyame tetewiniame paarasatiapao, kihta weruma nateyame tetewipuame puuua, Riosieo. Nape ehpiami i'ka wehjoarichio, kihta weruma nateyame tetewitiamea kihta weruma paarasatiapao, waika taawechi Riosia ahpo ye'karichi muipuawichio reesisiaio, te'ta weruma te'terewaeme tetewimapu Riosia.

Eesusi Paisachi simiyame mukimia tuuya
(Maateo 20:17-19; Ruuka 18:31-34)

32 Pooechi nokisinioi Eerusareniteo, Eesusia ahpo ajawariao, pahcha weritoriaipua. Pu'kao oisa teetoka pahcha weritopao, seewerepua Eesusio itapiti ahpo ikipuao. Neipa nonosiamea tiamea, wa'achitia seewerepua. Eesusia wa'a erakotopapua pu'kao, poanatasaopua pu'ka oosa mariki aampa ooka ahpo ajawariao, ma'chiame tuuyerepua pu'kao, ihtana apochi teeremerikopua wa'a Eerusarenio.
33 Waikao Eesusia o'inerepua tuuyekao, ihtana ahpo ikimiaopua wa'ao:
—Tetewame eemeapa, Eerusarenite asiyamekopua wa'asi. Wa'ao neee Tijoe Tijoetukamea, nanaarame ti'tijoechi nehjipuamepua, isaeri ne'neseriosi pa'pamuratuamechi tiame, wa'a ikisao iyoteri ti'tijoechi i'topuamenia tiame, yooma puuu noonoimeripua, no'o mukiwachi uhjurakao. Neeea pu'ka noonoimerie chaachapatioopua, seesenu ti'tijoechi kiapuamenia meripuawichioo, rooma ti'tijoerichi.
34 Puuu seesenu ti'tijoeria, no'o tísia na'ara yorameripua, a'chikoi yoorakao wepaka tiame. Puuua ahkasioi no'o nanarichi akachupemeripua, nanaarakao. Wa'a noonoisaapua, no'o meripuachi i'tomeripua, kurusichi chuhchaka meripuaichiopua.

Nape wa'a meritiainia, paika taawe simiyachiopua, eenechi ahjameri neeea oijenakao.

Saantiao Waani tiame, Eesusi itanewa itapiti
(Maateo 20:20-28)

35 Waikao Aakowoa Waania tiame na'pa Sewereo tatanaraa, Eesusi naaepakao, chaanerepua:
—Masitari, itapiti aamo itanenariai teemea taamo yorajera.
36 Eesusia waikao wa'a chaachapatiapao, chaanerepua pu'kao:
—¿Ihtana no'o aamo yorakejerai eemea?
37 Waikao aapoeo chaachaparepua:
—Teemea aamoo, aamo ye'karichi yasipasaapa, taamo reesisejeranipua aamo chokichi mochipuapuawichiopua, taamo piiripio aamo ahjamina, piireo aamo owemina.
38 Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:
—Eemea kiisi ijinatamepua aamo itayao. ¿Ahkasioi anachameri ohjoare eemea no'o tísia aiwamia paasochi iijimiachitiao, pu'ka tísia no'o aiwarieo pukachi moropiteka paatoniamechitiao?
39 Aapoeo nehjiarepua waikao:
—Eje'e, anachameri teemea.
Waikao Eesusia chaanerepua:
—Pichiwa aiwatare eemea kokosatiameo, itapiti tísia chihpuame iijikaopua, itapiti tísia aiwaniamechi aamo moropiteka paatoniamechitiaopua;
40 Nape puuu aamo no'o ahjamina mochipuao, piiripio no'o oenao, piirea no'o ahjaminaoi, ki neeekamera iintomeripua pu'kao; Apoe no'o Noono tewekachi iintomeripua pu'kao, apoe te'ta apochi reesiseri ki'yamera.
41 Waikao puuu oosa mariki Eesusi ajawaria ki wa'a chaachapakamea, pu'ka ooka Eesusi ajawaria wa'a chaachapariopao, nekawerepua pu'kao, Saantiaoopua, Waaniopua tiameo.
42 Nape Eesusia pu'ka nekawiopao, yooma ahpo ajawaria paaesaopua, pirena ajawakaopua chaanerepua:
—Eeme wa'apiai nane'reka mochitoamepua i'ka wehjoarichio, iintuamekopua aaata ya'yawichio, ahpo tararia ti'tijoerio, tísia kokosa yooraka tekipanatiamekopua pu'kao. Puuua, tísia ahpo weruma erakoka mochitoamepua.
43 Nape eemea noochi paparamea, ki wa'achitia weruma erakoka mochitopuapua. Ohsotia aaata eemea te'ta weruma enenariamea, kiisi aamo weruma e'raka yasitomeripua; ohso kaawe puuua kaawe e'raka ku'imeripua ahpo wahjachio.
44 Aaata te'ta paamiratuame enenariamea, ohsotia puhkuka teeremeri puuua ahpo wahjachio.
45 Neeeai Riosie Tijoe Tijoetutetiamekai ki epeche weruma teeremia eenakamenia amochio, no'o kaawe yorakepuawichioo, ohsotia neeea, aamokamera yorakemia eenakamenia, aamokamera kaawe yoramia. Neeea aamowichioo, ahkasioi no'o ahjarioi, aamowichio pejana nehpupaka nehjimia eenakame neeea, aamo kiisi kaawe noonowiriawichio natetemia.

Eesusia Watimeo ki ma'chiriame yachapatena
(Maateo 20:29-34; Ruuka 18:35-43)

46 Eesusi Eriko mochiwachiami u'matoi ahpo ajawaria ahjamao, muuwaeme nokisiame tiame Eesusi ahjamao, pooesuwe yasariaipua aaata ki ma'chiriame, puuua ihkorewa itaka yasariaipua wa'ao. Puuu ki ma'chiriamea, Watimeo tewaniame enerepua, Tiimeo tewaniame taanara.

47 Puuua Eesusi wa'ami u'matomioio, puuua Eesusio Nasare ohjoemeko tuuwame
inamukapao, weeru sisinamurepua Eesusio, chaaneka:
—¡Eesúsiii, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamee, no'o cheriwejerani neeeaa!
48 Wa'a chiiopa pu'kao, waapi ajakamea, te'yarepua pu'kao, nape puuu ki
ma'chiriamea teritiaio, epeche uwatiame sisinamurepua Eesusio:
—¡Raawitaru tetejimarisiwachi eenameee, no'o tesiwa e'remitiapua pahchúuu!
49 Waikao Eesusia weripakao, chaanerepua ahpo chokichi ajatoameo:
—No'o u'yepao pu'ka tijoeo.
Waikao ki ma'chitiame i'noramea, chaanerepua pu'kao:
—Nahpesa naaju aamo paaena Eesusi. Kaawe erapasa naaju. Utewataka werisisa.
50 Waikao ipasapa ahpo matomoporao, ikanati niika werisika, Eesusi chokichi
eenarepua, ahpo i'norame panitoaeopua.
51 Eesusia waikao iinatukerepua pu'kao:
—¿Ihtana aamo yoorejeranimua?
Ki ma'chiriamea nehjiarepua cheekao:
—Masitari, ma'chiriame enenare neeea.
52 Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:
—Wee, kaawepua. Kaawe e'raka no'ramitiamua. Noochi paparakapa muuua, aamo
ki ma'chiriaopua muuua, saukame muuuapa wa'asi.
Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua, kawiyame tetewaka. Waikao
puichi saukamea, ahjama simirepua waikao, Eesusi na'naritokao.

11

Eesusia Eerusareni muuwari mochiwachi pakina
(Maateo 21:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

1 Eesusia Eerusareni waapi ihtoaiopua, Weetajeo Wetaniao tiame, Ooriwo kaawichi
taweminao, ooka ahpo ajawaria chaanerepua:
2 —Paao ohjoewachi siimpamitia eemea, i'wa o'iniao ma'chiachio. Wa'a muirachio
piiripi uuru teimeri eemea, masotatiame wa'asi, puuua ki yaasetoniame pehjio.
Pu'ka uuruo, o'yaeka chuhkuame teimeri eemea wa'ao, wa'a kaari ko're yeetarachi
poemina. Na'sonasa no'o u'yepamitiapua pu'kao.
3 Piire ahka iinatukesoo pu'ka uuru aamo na'sochoio, chaanepuapua pu'kao:
—Eesusi Apoe taamo Paamiraa, ahpo i'yetonurakapua ku'itapio, eenechi upapuat-
apua ku'we.
4 Puuua wa'a siimpasaa waikao, wa'a tewarepua pu'ka uuruo, yeeta ko'rechi
poemina o'yetiame. Waikaopua pu'ka uuru o'yara na'sochoiopua,
5 aaataa wa'ao sisinamurepua chaaneka:
—¿Ihtana yooraka nooka eemea wa'ao? ¿Achini iikai na'sochani eemea pu'ka
uuruo?
6 Waikao Eesusi uhjurariaa, te'ta Eesusi ahpo chaanenurechitia nehjiarepua. Wa'a
chaachapakopua pu'kao, reesiseretupua i'tomichioo.
7 Waikao Eesusi uhjurariaa pu'ka uuruo, Eesusi u'yeparepua pu'ka uuruo. Waikao
Eesusia pu'ka uuruo, itapitie ipetetiopua pu'kao, yaasetoka yasitorepua pu'kao.
8 Waikao wehchi ahjama nokisiamea, ahpo kemawa ipekesirepua simiyachio.
Wahjachia kuhsisawa ihpapasesirepua u'matomiachio.
9 Waikao pahcha nokisiamea, neipa nokisiamea tiame, chaachapasirepua si-
inakosikao:
—¡Tisiwari, tisiwari! ¡Riosichi eename Yawichiii, Te'ta kaawerumara Yawichiii!

10 ¡Ehpe o'inia werisipupuapua eenechio, ehkoriamisi Raawitaru yawichituriao!
¡Cheriwema ki'yame teemea Riosi tisiwa te'pa kahtiameo, te'ta te'pa tewekachi o'inia
aamo uhjurakameopua weeechi!
11 Ehjepa Eerusareni ajasisaapa Eesusia, isaeri te'ta tioparachi pakirepua, wa'a
yooremina napawikarichi. Wa'ao yooma ne'nesapa yoorekoo, aarikopa wa'asio,
Wetaniami akiparepua ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao.

Eechichuna Eesusi wakipanura
(Maateo 21:18-19)

12 Pu'ka meere Wetaniami nokisinioio Eesusi chorowapasaa,
13 mehka o'inia tetewariaipua, echitiame chuunao weeru sawatakame weeriame.
Pu'kao ahseriaipua ne'nemia taakaeko o'raka, kihta taakaeme werirepua, saawarache
apoche.
14 Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka eechichunao:
—¡Ka'te oosa taakemitia muuua, ki aawata aamo ko'komichiopua taakiao!
Puuu Eesusi ajawariaa, inamurepua Eesusio, pu'ka eechichuna na'ara chaanerioio.

Eesusi i'isaeri tiopachi ki ka'karumao, ma'chi ihpaparia
(Maateo 21:12-17; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)

15 Neipa i'ka cheesoo Eesusio, Eerusareni ajasirepua. Waikaopua i'isaeri tiopachi
pakisaapa Eesusia, yooma puuyanarepua wa'ao, ki kaawe nokayameopua wa'ao,
itapiti nehjameopua wa'ao, tarayameopua tiame. Yooma ru'minerepua meesao, toomi
naakuriwaka mochikameopua tiame, waankooi ahjachi mochikao, yooma ru'minaka
ihpapaserepua tiame, kooro nehjaka mochikameo, yooma ihpapaserepua koorokario.
16 Eesusia wa'a tiopachiopua tiameo, aawataoi ki towarepua itapiti i'toka nonorami-
chioopua, yoorekomi nonoraka puuyaniachio.
17 Wa'a yoorasaapa pu'kao, tísia te'yarepua pu'kao, chaanekao:
—¿Ki Ehkoriami Iyoterichio, eee chiiame Riosia: “No'o kariwaa, ki noochi
paparapuawichio netetiamepua, yomatiame weeechi mochikamewichioo”? Nape
eemea no'o kariwao, ichikoame teesowara, iintaparepua.
18 Neeseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, wa'a ahpo chaaneniame
inamukapaopua, waika o'inia i'yasirepua aachin teeka Eesusi ahpo merimiao.
Nape wa'a erakoaipua majawerepua ti'tijoerio, muuwaeme tísia peenia e'raka
keepuamekopua Eesusio.
19 Tukapasipasoopua wa'asio, Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ma'chi machenare-
pua wa'a muuwari mochiwachio.

Eechichuna ki taakiame wakipatetiame
(Maateo 21:20-22)

20 Meere piario, eenechi wa'ami uumatonioio, puuu eechichuna Eesusi nayewe-
riaopua, wakipakame werirepua wa'asi.
21 Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:
—Masitari, ne'neo pu'ka echichunao, tapana aamoo ki taakenureriao wa'asi. Nee,
¿ikanáti wakiparepua wa'ási?
22 Eesusia nehjiarepua:
Wa'a iintokame Riosia aamo tetewimichioopua, itapiti ahpo itanetiaapua aamoeo,
wa'a iintoka nehjiamekapapua ikanati.
23 Pichiwa te'ta paparaka nayewesaa eeme Riosichio, ihta itapiti aamo tesiwa e'raka
itasoopua, aamowichio iintomeriche puuua, kai nu'utikoipua aamo itayao, kaawi
kehchumakoio.
24 Pukaepa, aamo weruma Riosichi itayao, kaawi kehchumaoi enesoo werumao,
ihta kaawioi wa'a weeriamechitiao, wiitu weripa pa'wechi chaanesoo, wa'a weripamii

kaawia. Pukaepa aamo chaaniamenia, kihta seeweka itanepuapua Riosio ihta kehchuma aamo cheriwejeraopua, nape te'ta pichiwa Riosichi paparaka.
25 Nape eeme Riosi ahjama nayewanariame enasaa eemea, kaaweruma e'raka enamitia muuua aamo iikachio, aamo iikachioi kihta inasoka nayewemia.
26 Aaata aamoo ki kaawe iintosoopua, ka'te nekumeka itipimitiamua pu'kao; ohso kaawe cheriwepua muuua pu'kao, wa'achitia Riosiai waikao, aamo cheriwemapua tiameo, ihtaoi aamo itayae cheriwekao. Nape muuua ki cheriwiame enesoopua aaataoiopua aamo piirechio, Riosiaio kiisi aamo cheriwemapua.

Eesusi ahpo masitemia reesiseri iinuewa
(Maateo 21:23-27; Ruuka 20:1-8)

27 Neipa i'ka wa'atiame nayewasaapa Eesusia, eenechi Eerusareni eenarepua. Wa'a i'isaeri tiopachi pakisa yooremina oiyoio, neeseriosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame ookapia, wa'a ikisa o'ochetiame pirenaturi tewaniamea ti'tijoe ma'masitari,
28 Eesusi naaepakaopua, iinatukerepua:
—¿Aatana reesiserichi inisiamemua aamo masitiao?
29 Wa'a chaachapopao Eesusia, chaanerepua:
—Pu'kachi aamo no'o iinatukia, aamo iinatukiame neeeai. Pu'ka aamo no'o nehjiasoo, aamo nehjiama neeeai aamo no'o iinatukiao.
30 ¿Aatanakamera ihsikame uhjuraka Waanio paatomichioo, Riosikamera, ti'tijoekamerakosaoi?
31 Waikao aapoeo, ihchi nayewakaopua ahpoo, chaachaparepua:
—Riosi uhjurario taamo tuusoo, eee cheeka taamo nehjiamapua: “¿Achini iikai ki pichikeka eeme pu'ka chiiao?”
32 Wa'a tiiachio, ¿ihtanakamera chaachapata teemea? Aaata ti'tijoerioi, ka'chi iikaoi uhjurario chaachapamete teemea.
Puuua wa'a chaachaparepua majayapa ti'tijoerio, pu'ka Waanio yomarika ti'tijoe ooweru tiameo, Riosie uhjuratiameko, erakoamekopua pu'kao.
33 Wa'a tiiachipao, chaachapaka nehjiarepua Eesusio:
—Kiisi nane'riame teemea.
Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:
—Wa'a teesoo neeeai ki aamo tuuyemapua, no'oo aatanakamera no'o uhjurariaopua, i'ka no'o masitia inisimichioo.

12

Tekipanatewa ichikokame, wa'achitarichi nayewatiame
(Maateo 21:33-46; Ruuka 20:9-19)

1 Ehjepamio Eesusia wa'achitarichi masiteka o'inerepua wa'a i'isaeri napawikarichio. Puuua eee chaanerepua:
—Seenepi simiyachio wahka yasariataipua aaata tijoe panijuwari echayame. Puuua panijuwari echisapao, ko'reteriataipua pu'kao. Naati neteriaipua tiameo, tekesatura, pu'kao i'ipasaopua wa'a sahtunapuawichiopua. Naati neteriataipua tiameo, kai waapisi weeriame ne'nesero, wa'a te'pa werika inatepuawichiopua echitiameo. Wa'a ikisaapa neipa tekipaname i'yasaapua, wa'a wasachi eechichi toariatapua tekipanamichioo. Yooma wa'a iintosaapa, mehka akipariatapua seenu weeechi.
2 Neipami ahsepasoopa pu'ka echitiame i'ipasa naachutapuawichioo, aaata uujurariatapua ahpo naachutari i'noramichioopua wa'a kajukame naasipasio.
3 Nape wa'a tekipanamea chapisa wepisapao, wa'atia uhjureriatapua ahpo teekoo, kihta i'toka.

4 Waikao wa'a ikitiapa apoe teekoraa, piirechi uhjurariatapua waikao, ahpo ku'iwa.
Nape pu'kaoi tekipanamea, moochi weweka na'ara yooraka eeranatesaopua, ahpo
teekochi no'apuriatapua pu'kaoi.
5 Waikao paika simiyachiopua te'ta teekoraa, eenechi piirechi uhjurariatapua,
nape puuua meriretiatapua. Neipao epeche weeka uhjurariataipua, nape pu'kaoi
tekipanamea, ookapi ko'isaopua, wahjachio oowera wepisaa nonorapuriatapua ahpo
teekochio.
6 'Waikaopu teekoraa, ki aaata uhjurame tiiapaopua, piiripi wa'api taanaekaipua
tísia nakiyao, pu'kapechi uhjurariatapua: "Ki merimapu i'kao", e'raka, "Yooremapua
i'ka no'o taanakopao", e'raka.
7 Nape tekipanamea, pu'ka wa'a ihtoame tetewakapaopua, chaachapariatapua:
"Ihjia taamo teekora taanarapua, ihjia ahpo noono mukisoopua, puuukamera
yooma ahpo noono iinuekao, teekorachitia itipimeripua. Meritaria pu'kaopua
tiame. Wa'a noonoisaa teemea, yooma pu'ka iinuemia iinueka itipima teemea",
chaachapariatapua.
8 Waikaopua pu'kaoio, chapisa me'yariatapua. Pu'kao merisapao, pu'kao eechichio,
ma'chi i'toka ipariatapua. Wa'asa noonoiriata puuua.
9 Pu'ka yooma naewasaapa Eesusia, iinatukerepua ahpo keepuameo:
—¿Wee, ihtana iintotapu teekoraa ahpo tekipanateriao, wa'a noonowiriopao?
¿Ko'itarepua ahpo tekipanakiameo wa'a enasaopua? Puuua wa'a iintosaa, ¿ki
wahjachi kiatarepua pu'ka tehkiwarao, ki ichikoka tekipanamekamera?
10 'Naakona, ¿ki iyonakame eemea pu'ka Ehkoriami Iyoteri chiiao, tehte ki nakika
ipatiame nayewachio? Eee chiiamepua Ehkoriami Iyoterichio:
Tehte tekipaname ihpapariaa ki nakika tetewikao,
puuu tehte ipaka tetewitiamea,
te'ta nakiwamera eneparepua,
te'ta kaari nawatera utewarachitia.
11 Pu'ka tehte te'ta nateyame enepatekamea,
Apoe taamo Noono tewekachi kahtiame iintokamepua.
Teemea pu'ka tehteo taamo Noono iintoriao,
tísia peenia erakoka tetewame teemea.
Wa'a cheeriame Raawitarua, Ehkoriami Iyoterichio.
12 Puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea, wa'a cheekopa Eesusio, apochi simiyame
nayewaka chiio erakoparepua. Wa'a erakoapa puuua, karichi chapisa yachanareri-
aipua Eesusio, nape majawiapa ti'tijoerio, wa'atia toisa nonowarepua pu'kao.

Ya'yawichiwichio koparoarichi simiyame
(Maateo 22:15-22; Ruuka 20:20-26)

13 Neipapao Eesusia, parisero ti'tijoe uhjureretupua, Eeroremina chuchukuame
ti'tijoe. Ihji uhjuratiamea, Eesusi noonotemichio uhjuratiame eneriaipua, itapiti ahpo
wenejiwa chaachasoopua, ahpo pa'pamuratuamechi wenejimichio.
14 Wa'a e'enakao chaanere puuua:
—Masitari, nane'rena teemea aamoo, te'ta pichiwarichi simiyamekamera chi-
iamekopua, a'chikoi chaanenioiopua ti'tijoeeopua, kiisi sewina erapamekopua.
Muuua, wa'a chaaneriaiopua kiisi toayamekopua, te'ta Riosi pichiwari chiia ma-
sitekao. Pukaepa i'ka aamo iinatukemo o'rame teemea: "Nee, ¿kaawejoare te'ta
yawichiwichio koparoaniame, nateteniao?"
15 Nape Eesusia nane'riapa ahpo wihkueka chaachapopa pu'kao, chaanerepua:
—¿Achini iikai no'o chapimo o'raka nayewiame eemea? No'o u'yepamitiaopua
piiripi toomi, no'o ne'nemichiopua pu'kao.

16 Waikako Eesusia u'yepatiapa pu'ka toomio, kaawe ne'nesaapa pu'kao toomichio, iinatukerepua pu'kao:
—¿Aatanapu, ihji toomichi kahtiame nanariraa? ¿Aatana teewara iyotetiamepua i'ka toomichio?
Waikao aapoeo chaachaparepua:
—Aa puuua, apoepua Seresa, apoe te'ta yawichi —chaachaparepua aapoeo.
17 Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao, chaanere Eesusia:
—Wa'a teesoo te'ta yawichi iinuwarao, te'ta yawichikamera kiapuapua; nape Riosikamera iinuwarao, Riosikamera kiapuapua.
Wa'a cheeka nehjiatiapao puuu Eesusieo:
—¡Naakonakosa wa'a tiiaitepua, tísia inatamekaite puuua? —ahpo chaachapaka itipirepua.

Mukukai eenechi ahjaniame iinatukewa
(Maateo 22:23-33; Ruuka 20:27-40)

18 Waikao Eesusi kahtiachio, saruseo ti'tijoepechi e'enarepua wa'ao. Puuu saruseo ti'tijoea, ki pichikiame enerepua, mukukai eenechi ahjaniameo. Pukaepa iinatukeriaipua Eesusio, eee chaachapakao:
19 —Masitari, ehkoriami Riosi nayewatura Moisea, eee cheeriaipua ahpo Iyoterichio, aaata neewikame ki tatanatasa mukukameopua ahpo uupichio, puuu wa'api poonira neewimeri tuukamepua ahpo pa'chi uupira ahjamao, ahpo tatanatariaopua, ahpo pa'chitaru tatanara enemichiopua.
20 Nape neeea pu'kao wa'achitarichi aamo nayewemania. Puuu wa'achitaria eee teereriataipua: Oowisani tijoe eneriatai puuua, ahpo poponieme. Pahcha weeriamea neewiriataipua aaata oowitiame ahjamao, nape puuua ki tatanatasa mukuriatapua.
21 Waikao puuu wa'api neipa weeriamera ahpo pa'chi uupieria ahjama neewiriatapua, nape puuuai kihta tatanatasa mukuriatapua. Wa'achi iika mukuriata neipa weeriame pooniraai ahpo pa'chi uupira neewikameai.
22 Yooma puuu oowisani ahpo poponiemea, wa'achi iika wahjipariatapua, pu'ka oowitiame ahjama nenewikamea, aaataai ki tatanaeka. Wa'asi neipaoi te'ta pa'chira uupiraai, mukuriatapua tiame.
23 Wa'a ikikame enesaa yooma puuua, ¿aatanakamera te'ta kuunara enetarepu eenechi ahjarichio, yoomahka puuu oowisania ahpo poponieme, pu'ka oowitiame ahjama nenewikame enesoo, pa'chira tiame?
24 Waikao Eesusia pu'kao, cheeka nehjiarepua:
—Aa eemea, tísia se'wi erakoamepua, kiisi pahtiapa ehkoriami iyoteri chiiao, kiisi machiyapa tiameo, te'ta Riosi utewarira ihsiao.
25 Wahjipakamea eenechi o'oijenasaapua ahjarichio, aaataai ki nenewika mochitomeripua, tewekachi mochikamechitia te'teriamekapa.
26 Eemea pu'ka wahjipakai oijenaniameo, kihta machiyamepua, Ehkoriami Iyoteri chiiamekoopua. ¿Kikosa iyonakame eeme pu'ka Ehkoriami Iyoterichi cheeria Moisetaruo, Riosie ahpo nayewetiameopua, kuhsi uuyari tajenarichi ahpo nayewetioiopua? Pu'ka uuyari tajenarichi o'iniao Riosia, eee chaanerepua Moiseo: “Neee Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa, Aakowo Riosiwaraapua tiame.”
27 Wa'a cheekame enesoo Riosio, puuu paika Riosichi paparaka wahjipakameopua, Riosiwarako tuuriopao, wa'a teeresoo ahjaka mochitoamekaitepua pehjio, eenechi weerewa uumerikaitepua. Wa'a tiiachipa eemea, ki pichikiame enesaa eemea eenechi ahjaniameo, ki nu'uti se'wi erakoamepua.

Epeche nateyame nuurariwa
(Maateo 22:34-40)

28 Waikao piiripi puuu Moise nuurewa masitaria Eesusio, tísia peeneka nehjiachan-
iopa saruseo ti'tijoe iinatukeriao, Eesusichi eenakao iinatukerepua tiame, eee cheeka:
—¿Achini tiiamerapu Riosi nuuraria, te'ta nateyamechitia tetewipuamea, te'ta
e'waka nokisipuamea?
29 Eesusia nehjiarepua cheeka:
—Aamo ehkoriami Moisea, eee cheeka nayewerepua ti'tijoerio: “Eeme isaeri
ti'tijoe ooweru tiame wa'achitia, keepuka mochimitia eemea aamo Noono tewekachi
kahtiameo, taamo Noono Riosia piiripi wa'apipua, ki'tepua wa'asi piirechia.
30 Te'pa kahtiame taamo Noono nuuraria, ihjipua te'ta yorapuamea: Aamoche
Riosiwa nakika mochitopuapua, yomatiame aamo iikachi e'rae, yomatiame aamo
inatarie, yomatiame aamo utewarie tiame.” Puuupua te'ta nokaka mochitopuamea
nuurari.
31 Piirechi nuuraria tiame, ihjipua te'ta nateyameraa: “Kaawe e'reka yasimitiamua
aamo piirechio, aamo wa'api aamo nakiyachitia.” Te'ta nuurari nokipuamea, ki'tepua
wa'asi epeche nateyamea, pu'ka ookachitiao.
32 Waikaopu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:
—Eje'e, kaawe chaanimua masitari. Pichiwajupu aamo chiiaa, pichiwa piiripi
wa'apipu Riosia, ki'tiamepua wa'asi piirechio.
33 Riosikamera epeche nakika mochitoniamea, epeche te'ta nateyamepua, nape
yomatiame ahpo iikae nakiniamepua, yomatiame ahpo inatarieopua tiame, yoma-
tiame ahpo utewarieopua tiame, ahpo piirechioi ahpochitia nakiniameopua tiame.
Yooma puuua epeche nateyamepua, ki animari Riosiwichio wahseka, oowewari
kianiamechitia.
34 Waikao Eesusia Moise nuurari masitario, kaawe e'raka pichikeriopa ahpo
pichiwari chiiao, chaanerepua pu'kao:
—Ki se'wi tiiame muuuapa Riosi ye'karichio.
Waikao tísia ye'kaka nehjiamekopua Eesusio ahpo iinatukeniao, ki aaata
iinatukeme erakorepua pu'kao.

Riosie Weratiame iinatukewa, aatanachi o'inia eename
(Maateo 22:41-46; Ruuka 20:41-44)

35 Eesusia i'isaeri tiopachi masitiaio, iinatukerepua ti'tijoerio, eee cheeka:
—¿Aatia tiiachipa chaachapame iyoteri ti'tijoea, Raawitaruchi eenameko tuuka
Riosie Weratiameo?
36 Raawitaru wa'apiai Riosi Riosiwarie erapatetiaopua, cheerepua:
Apoe Riosi Paamiraa, eee chaanerepua ahpo Taana no'o Paamirao:
“No'o ahjamina yasipamitia muuua, ahkasi aamo seepurawao, aamo taaratere no'o
toapachisi.”
37 Eesusia wa'a Ehkoriami Raawi Iyoteria cheesaapua, iinatukerepua ti'tijoerio:
—¿Achini iikai Raawitarua, ahpo paamira teewakame Riosie Weratiameo, tísia
ahpo neipami naawakamekoipua pu'kao?
Ti'tijoea ooweru tiamea muuwaeme, pu'sereka keepuame enerepua Eesusio.

Eesusio ki pu'sereria iyoteri ti'tijoe masitiao
(Maateo 23:1-36; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

38 Eesusia i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitario, kiisi kaawe noonowirio tuunapua.
Pukaepa eee chaanerepua ahpo masitia keepuameo:
—Naane e'reka i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitiao, puuua teteperuma wakirata
pu'seriamekapu, kaawe yooreka ahpo tepotejeramepua, ahpo ihtoachi natepatiaapua.
39 Aapoeo ahpo napawikarichiopua tiameo, epeche yoorewa ti'tijoe mochipamiachi
momochipamepua, epeche yoorewa ti'tijoe ko'komiachi momochipamepua.

40 Puuua kunamukukameopua tiameo, a'chikoi chaachapaka wihkueka kari-
waraoi u'yamepua tiame, puuua ka'chi erakopuawichio ti'tijoerieo, tepekuma
ni'okiamepua Riosi cheriwema ki'yakaopua, ahpo tísia kaawe yoratiamewichioopua
kunamukukameeo. Nape puuua wa'a nokayaio, ki nu'uti kokosapuaitepua Riosieo.

Kunamukukame nehjaria Riosiwichio oowewari
(Ruuka 21:1-4)

41 Eesusia piire taawe ne'neka kahtioio. Riosiwichio toomi oowewari toaniachio,
muuwaeme enapame teteware Eesusia wa'ao, ahpo Riosiwichio oowewa to'wiame.
Ki ookapi we'weka tomiwaemea, we'weka to'eriaipua toomio.
42 Nape piiripi wa'a eenakame kunamukukamea, ki weeka toomiwamekapaopua,
ookapi wa'api nu'nutira toomi to'erepua Riosi oowewario, kiisi weeka nateyame.
43 Waikao Eesusia ahpo ajawaria paaesapaopua, chaanerepua:
—Pichiwa ihji oowitiame kunamukukamea, epeche oowewari ki'yakai tiiamepua
Riosio, ki pu'ka wahjachi ki ookapi tomiwaemechitia, Riosiwichio nehjariachitia
oowewario.
44 Yooma puuu tísia paarasatiamea toomi, ahpo soparawatiakamera ki'yamepua
Riosi oowewarichioo, nape puuu kunamukukamea, ahpoche ko'komia ahjae tarimia
iinuekaiopua, yooma Riosiwichio oowewariopua.

13

Eesusi i'isaeri tiopa ru'minamio tuuya
(Maateo 24:1-2; Ruuka 21:5-6)

1 Eesusi i'isaeri tiopachi machenoio, piiripi Eesusi ajawaria chaanerepua:
—¡Masitari! ¡Ne'neo, achipu kekechumapu tehte, achini keena ajakamepu
raampakariai!
2 Eesusia nehjiarepua:
—Eje'e, ¿kaawe tetewamemua pu'ka kaario, kai waapisi ajakamekoo? Nape puuua
wa'a tiiaio, kiisi itipimerikaitepua piiripioi tehte, raampata maaniameo. Yooma
wehchi yasipamiitepua wa'a tiiaio, piie taawechiamio.

Ke'chu weee kajuyoi naania teetowa
(Maateo 24:3-28; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

3 Ooriwo Roomosachi ajasitioopua i'isaeri tiopa ma'chiachiopua, Eesusia yasipare-
pua. Wa'a yasipasoopua Eesusio, Peeroa, Aakowoa, Waania, Anteresia tiame, piineri
iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:
4 —Teemea taamo tuuyejeramemua pu'ka i'isaeri tiopao, achinitio enemerikopua
wehchi yasipamiachio, ihtana enemerikopua naania teerewa ikipuachio.
5 Eesusia nehjiarepua:
—Eeme waika taawechi ohjoemea, aamo inateka mochitometepua, ki aawata aamo
wihkuepuamichio pu'ka taawechiamio,
6 muuwaeme e'enamerikaitepua chaachapame: “Neeeju Riosie Weratiamea.” Pu'ka
chaachapaeo, ki ookapi ruhjimiitepua pu'ka wisikuewachio.
7 ’Eeme pu'ka taawechiami ohjoemea, ki nu'uti nasiwaniame inamuaio, ka'te te'ta
majamitiapua pehjio, wa'a tiame inamuaiopua, ki kajuyachikai teetomapua pehjio.
8 Pirenapi weeechi ohjoemea, piire weeechi mochikamechi nasiwasimeripua
ya'yawichi. Weeeai, ki muenati noonomeripua tiame, yoomatiame wehjoarichi,
wa'a ikinioio tooretuniameai, ki teesa tiame teetomeripua. Nape yooma pu'ka wa'a
tiiame teetoaiopua pehjio, pukeri o'ichari enemeripua, te'ta tísia kokosa aiwapuachio,
pehjio.

9 ’Eeme pu'ka taawechiami noochi paparaka mochitoamea, kaawe aamo neesetoka
mochitopapua; waika taawechiamio eemea, ya'yawichichi ijitopuamepua eemea;
ahkaoipua i'isaeri napawikarichiamioi chapisa wepipuame eemea. Eemea te'ta
weeweruma ya'yawichichi paaepuamepua noochi te'teriapa, wa'a iika no'o nehpu-
paka nayewameri eemea, te'ta ya'yawichi peereichio.
10 Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewaria, ke'chu i'ka weee kajuyoio, yomatiame
i'ka wehjoarichi nayewatupuamepua.
11 Eemea weruma ya'yawichichiami ijitotiaio itapiti iinatukemiao, wa'a
weeweruma ya'yawichi peereichi ajakaio, ka'chi eramitia eemea aamo
chaachapamiao, Riosia aamo eratiae chaachapameri eemea wa'ao, ki eemeche
piineri nokimerikapa wa'ao, wa'achi ihsiamerikopua Riosiai, aamo ahjama ku'ika
nayewakao.
12 Waika taawechiamio ahpo poponiemeai, ahpo poonioi nehjimeripua
meripuawichio, noonoraai wa'achi iintomeripua tiame, ahpo tatana nehjakaopua
ko'ipuamechio; aaata tatanaraai ahpo noono nehjimeripua tiame meripuaichio.
13 Yooma wehjoarichi mochikamea, noochi te'teriopa aamoo, nekamuchemeripua;
nape wa'a te'tereniai ki se'wika noochi paparaka newitoka puuyakamea, te'ta
kajuyachisio, Riosie newipatepuamepua.
14 ’Ehkoriami Riosi nayewatura Raanieria, wahka ihtoriachi ikipuame iyoteriaipua,
itapiti tísia iinya tiiame yachapuamekopua i'isaeri tiopachi yooreminao, kiisi
yachapuachi tiiame. Ehkoriami Raanieri tuuya iyonakamea, pu'ka taawechi pu'ka
tísia iinya tiiame tetewapao, pahtemapua Raanieri cheeriao. Pahteka tetewamea
pu'ka tísia iinya tiiameo, kaawichiami ujumamitiapua, yooma Uurea weeechiami
mochikamea.
15 Aaata ahpo karijampa ihsiamea, ki tekisaa kaawe enemiipua ahpo itapitiwaoi
ma'chipamiao;
16 aaata wahka nokayameai ki e'enasaa kaawe enemiipua, ahpo petechioi ahpo
wisasoriwa ma'chipamiao.
17 Pu'ka taawechi peteteka mochikame oowerua, ahpo tatana chiiteka
mochikameaipua pehjio, ¡tísia tesiwa te'teremeripua!
18 Pukaepa pu'ka taawechiami noochi paparaka mochitoamea, Riosichi itaka
mochitomitiapua, ki tuuroi enemichiopua wa'a ikipuameo.
19 Pu'ka taawechiami tísia aiwapuamea, ki nu'uti teeremeripua, ka'chitia taawechi
tetewiniame, naayachi o'inia i'ka weee yachatiasichiopua, neipami ahkaoi wahka
ihtoriachioi.
20 I'ka tísia aiwario ki kahporatasoopua Riosio, apochi paparamewichioo, aaataai ki
itipimeripua ahjakameo. Nape yooma apochi paparakameopua Riosia, ahpo tatana
iintapariaopua, kahporatamapua pu'ka taawechiami tísia aiwaka mochitoao.
21 ’Waikami taawechiami aaata Riosichi paparamea aaatae ahpo chaanetiao:
“Ne'neo, i'wa kahti Riosie Weratiamea”, wahjachikoieoi chaanetiaapua: “Ne'neo,
waamikachi kahtipua”, ka'te pichikemitiapua pu'kao.
22 E'enameripua weeka aaatao, Riosie Weratiameko tuuyame, nape wihtuka
chaachapameripua. E'enameripua tiameo, pichiwaka Riosi nayewameka chaacha-
pame, ahkasioi puuua tiameo, Riosi peenia ihsiwa nokisikao. Ahkasioi puuua Riosi
ahpo tatana iintapariaoi, wihkuenaremapua; nape pu'kaopua wihkuenariaio, kiisi
yuumpamapua, te'ta pewatiame mochitoamekopua Riosichio.
23 Neeea no'o ahjariao, i'ka wa'a ikipuame aamo tuuyenapua, te'ta nane'reka
mochitomichiopua, wahka ihtoriachi ikipuameo.

Tijoe Tijoetukamea eenechi enameri
(Maateo 24:29-35, 42-44; Ruuka 21:25-36)

24 ’Nape pu'ka taawechiami pu'ka aiwari u'matosoopa, taaaai tukapasipamapua,
meechaai ahpo mechatajenao choipameripua.
25 So'poriai tewekachi o'iniao, ki ookapi ruhjiame tetewipuamepua, ahkasi
tewekachi ohjoemeai, tísia chachapia noonoimeripua majakao.
26 Waikao neee Tijoe Tijoetukamea, toomarichi eename tetewipuamepua tekika, ki
teesa tiame tajitoka eename Riosi utewarieo, tahpitika tiame teetoka uutapari.
27 Waikao neee Tijoe Tijoetukamea tekisaopua, nuuremania no'o ku'iwario,
yooma na'poamichiopua no'o poanatariaopua Riosiwichioo, yomatiame naomina i'ka
weeechi mochikame, ahkasi i'ka wehjoarichi sihkochiamisioi mochikame. Wa'a ikisa
tewekachi Riosie apechunatiameoipua wa'asio, yomatiame na'poanuremania pu'kaoi.
28 ’Eemea pepenipamitiapua i'kao, chuunachitia wa'achitarichi no'o aamo masitiao:
Pu'ka oowarao rahtatiame uuyoiopua sawatakao, nane'riame teemea waikao, paa-
muni asiriamekopa wa'asi.
29 Wa'achitia i'ka a'chitiame simiyoiopua, taaa ikiyao, meechaoi, so'porioi tiame
tutukapasipasoopa, no'o eenamechitiapa nane'reniame enemeripua, no'o Tijoe Tijoe-
tukameo, aamo ta'pechi muirachi weeriamechitiaopua, erakopuamekoopua wa'asio.
30 Yooma ihji wa'a tiiame teetomeria, pichiwa wa'a teeremeripua kajuyachi
taawechio, ke'chu wahjipoi waikami mochikame, tetewimerio.
31 Tewekaa weeea tiamea wahjipatarepua, nape ihji no'o chiiaa te'ta pichiwapua,
kiisi wehchi wichika itipimeripua.
32 ’Nape pu'ka keenako ikimiao ihta taaweoio, ki aawata nane'riamepua pu'kao,
Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, neeeai wehjoarichi ti'tijoechitiaoi kiisi
nane'riamepua, apoche no'o Noono tewekachi kahtiamera, nane'riamepua pu'kao.
33 ’Wa'a tiachipa eemea, pusakameche mochitopuapua no'oche enamia inataka, ki
nane'riapa achini keenako no'o enemiaopua.
34 Ihjia naatika tiiamepua, aaata tijoe teekora seenu weeechi akipakamechitia, ahpo
tehkiwao ahpo tekipanatewa tooesaopua yoramichio, ahkasi ahpo eenachisi. Puuua
ahpo ta'pechi yeetepawa tekipanatewaopua, chaanesa simirepua: “Ka'te kochika
yasimitia muuua, eenechi eenaionia senawato enamiitenia.”
35 Wa'a tiachipa eemeai pu'kachitiao, ka'te kochika mochitomitia no'o enam-
iaopua, ki nane'riamekapa eemea, achini keenako no'o enamiao, seenekachioinia
tukapasipooi enamaoinia, naasipa tukaooi seenekachio, seenekachi totori oowira
kusuyooipua marikarowa, piarioiopua seenekachi.
36 Aamo inateka mochitopuapua, ki aamo kokochiame tewipuawichiopua,
senawato no'o eenoiopua.
37 I'ka no'o aamo chaania, yomachi weeechi mochikame chaaneka chiiamenia:
¡Ka'te natakia mochitomitia eemea, senawato no'o enamiao!

14

Eesusi noriwi chapipua katewewa
(Maateo 26:1-5; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

1 Ooka taawe toiriai Semejenato pahko enamiachiopua, paani ki rewaruraeme
koi'wachio. I'isaeri tiopa ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuameraa i'isaeri iyoteri ti'tijoea
tiame, Eesusi achini yooraka ahpo chapimia i'yariaipua, wihkueka merimo o'rakapua
pu'kao.
2 Nape ookapi puuua chaachaparepua:
—Nape pahko simiyoiopua pehjio, ka'chi yoramete teemea pu'kao, ki tahpitika
noonowemichiopua pahkochio.

Oowitiame peeniajuwa to'wekame Eesusi moochi
(Maateo 26:6-13; Waani 12:1-8)

3 Eesusia Wetania mochiwachi eenariaipua Siimoni ta'perachi, Reperaeme teewataniame tijoe ohjírachi. Eesusio meesa weeriachi kahtioio, wa'a eenarepua aaata oowitiame, piie riimeta pochikame tísia nateyame sewajuya makotoame, apoche narato tewaniamee netetiame sewajuya. Puuu oowitiamea pu'ka riimeta kuhtarachi kahponasaopua, Eesusi moochi to'werepua pu'ka riimetachi peeniajuwao.
4 Waikao wa'a iintokopao pu'kao, ookapi wa'a mochikamea, nekaweka tetewarepua pu'ka oowitiameo. Wa'a erakoapa puuua, ahpo chaachaparepua:

—¿Achini iikai na'atame puuua tísia nateyame peeniajuwao?
5 ¿Nehjimetioipua pu'kao ohso kaawe, paika siento taawechi yowiwame kehkisi, pu'ka toomieo, tesiwa te'tiamera ku'ime teereriaipua?

Wa'a chaachapaka na'areriaipua oowitiameo.

6 Nape Eesusia wa'a chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—Ka'te na'ara chaachapa eemea i'ka oowitiameo; ¿achini iikai na'ara chaachapame ihji oowitiameo? Ihji oowitiamea kihta ki kaaweruma iintokamepua, ohsotia puuua, te'ta kaawerumara iintowa iintokamepua.
7 Aaata te'ta tooremuameo, senepi taawechi amochi iinuemeripua ku'ipuamewichioo, nape no'ooo, ki senepi taawechi amochi iinuemeripua.
8 Ihji oowitiamea ahpo tesiwatia iinuekai i'ka peeniajuwao, no'o moochi to'wekamepua. Ihji oowitiame iintoriaa, ke'chu no'o mukuyoi, no'o weerewachi chuhchekamepua peeniajuwao, no'oo, peeniajutiame katewepuawichiopua teesotatiachio, wahjipame toaniachio.
9 Pichiwa aamo chaaniamenia i'kao, ihji oowitiamea i'ka noochi iintoriao, ahkaai i'ka wehjoarichi Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatutiachio, i'ka oowitiame kaaweruma iintoria inatepaka mochitopuamepua.

Uurasi tewaniame Eesusi noriwi nehjaria
(Maateo 26:14-16; Ruuka 22:3-6)

10 Uurasi Ihkarióte tewaniamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka ajawariaa, i'isaeri ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamechi simirepua, Eesusi noriwi nehjiwa ahjama nayewamia.
11 Waikao puuu i'isaeri tiopachi te'ta pa'pamuratuamea Uurasi chiia inamukapao, kaawe erakoka natetemo tuurepua natekarao. Waikao o'inia Uurasia, o'inerepua i'yasika achini iintoka ahpo nehjimia Eesusiopua.

Taamo Paamira Eesusi Semejenato pahkokoi, aari ko'karia
(Maateo 26:17-29; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; 1 Koorintio 11:23-26)

12 Pahcha pukeri o'iniachi taawechi Semejenato pahkoo, ki rewaruraeme koi'wachio paanio, po'wa Riosi oowewariwichio meriwachiopua, Eesusi ajawariaa iinatukerepua Eesusio:

—¿Akana aamo yorajeranimua, Semejenato pahko ko'kopuachio?

13 Waikao Eesusia ooka ahpo ajawaria uusaopua, chaanerepua:

—Waami siimpamitia eemea muuwari mochiwachi. Wa'a tetewimeri eemea aaata tijoe sikorichi neeroi mahtotoame. Pu'ka na'naritopuapua, ahkasi ta'pechi pakiyachisi.
14 Wa'a ta'pechi pakiriachio, chaanemitiapua wa'a kariwaemeo, taamo Masitaria aamo iinatukenurekapua, akana yooreko yorapuamekopua, Semejenato pahko ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'komiachio.

15 Waikao apoe aamo ne'netemapua, akana yooreko aamo yoramia pu'ka kooameo, te'pa raampatakarichi yoorémina. Waikao wa'a yorapuapua pu'ka kooameo, taamo ko'komiao.
16 Waikao Eesusi ajawariaa, wa'a siimpasaapa wa'a muuwari mochiwachio, yooma ahpo chaaneretiachitia tetewarepua wa'ao. Wa'a yooremina yoorarepua waikao, pu'ka Semejenato pahkokoi koi'wao.
17 Waikao Eesusia tukapasipasoopua, wa'a eenarepua ko'komiao, ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao.
18 Waikao Eesusia ahpo ajawaria ahjama mochinioiopua koi'rachiopua koakao, chaanerepua ahpo ajawariao:
—Pichiwa aamo chaaneniame neeea, piiripi i'wa koayame no'o ahjamao, no'o toomichi noriwi nehjimerikopua.
19 Waikaopu ajawariaa, tísia yuuwesipakaopua, yoomahka pipiripi iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:
—¿Neeejoare Paamira?
20 Eesusia nehjiarepua:
—Piiripi eemepua, i'wa mochikame no'o ahjame, oosa mariki aampa ookao, no'o ahjama pehtorichi ichuka koayame.
21 Ihji no'o Tijoe Tijoetukamechi iintopuamea, Ehkoriami Iyoterichi chiia iintopuamepua; nape ¡Ai puuu no'o noriwi nehjakamea, epeche kaawe eneriaipua ki naawasaa!
22 Wa'a cheeka Eesusia koaka mochinioio, piiripi paani uusa cheriyema kiasaopua ahpo tewekachi Noonoo, naasipasi chi'wanasa pu'ka paanio, chi'wapame ki'yarepua ahpo ajawariao, eee chaaneka:
—Ihji paania no'o weerewapua. Ko'komitia eemea pu'kao.
23 Wa'a ikisaopua, paaso to'wame uusaopua tiameo, tewekachi ahpo Noono cheriyema kiasaopua tiameo, ahpo ajawaria iijinurerepua pu'kao, pu'ka paasochi maaniamepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yooma ahka iijirepua pu'kao.
24 Wa'a ikisoopa ahpo ajawariao, chaanere Eesusia:
—Puuu paasochi maaniame aamo iijiriaa, no'o eerapua, puuu eeraa Riosi ehkoriami mochiriame ahjama kateweria pichiwatamepua, no'o eera wi'sumiae pichiwataniame. Ihji eera no'o wi'sumiaa, ki ookapi tatakoririamewichio piipatepuamepua.
25 Ehpeo pichiwa chiiamenia, ki oosa no'o iijimerikopua, i'ka echijuwari neeroraopua, ahkasi no'o Noono ye'karichi no'o yasipaka ye'kachisi. Ahkasi waikamisi iijimerinia eenechio, i'ka echijuwari neerorao, weemera ye'karichi.

Eesusi ka'itawa Peeroe
(Maateo 26:30-35; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

26 Neipao, aari koi'wame ko'kosaapua, Riosi wikatari wikatasaapa wa'asio, Ooriwo roomosachite e'enarepua E'semaní siimpakao.
27 Wa'a nokisiaio, chaanere Eesusia ahpo ajawariao:
—Yooma eemea noochi paparamekaio, ehpe tukao wa'api no'o chapitioo, piineri no'o toaka ujumameripua, Ehkoriami Iyoterichio, eee chiiamekopa: “Me'rema neeea tepuyamerao, wa'a ikitiaapa po'wa tepuyaa, yooma chi'ripamapua.”
28 Meripuamenia me'yao, nape eenechi oijenamerinia; oijenasaapa neeea, Arirea ihsimania wa'a aamo e'enoio.
29 Waikao Peeroa wa'a chiiopa Eesusio, chaanerepua:
—Pe'yachi wahjachi aamo ajawariaa, aamo piineri toita, nape neeea ka'i.
30 Nape wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:
—Pichiwa aamo chaaniame neeea, i'ka wa'api tukaoo, ke'chu oosa kusuyoi totori oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamiitemua, kiisi no'o machiyo tuuka.

31 Nape Peeroa utewaeme naawesakao, eenechi chaanerepua Eesusio:
—Nape neeea ahkasioi meripuameaio, kiisi aamo ka'itamerinia.
Waikao yooma Eesusi ajawariai, wa'achi chaachaparepua tiame.

Eesusia ahpo tewekachi Noonoma nayewani, E'semaní tewaniachi (Maateo 26:36-46; Ruuka 22:39-46)

32 Ehjepamio, E'semaní tewaniachi ajasirepua. Eesusia wa'a ajasitioopua, chaanerepua ahpo ajawariao:
—I'wa no'o puuyemitia eemea ku'itapio, no'oo no'o Noonoma nayewachisi pehji.
33 Waikao Eesusia, wa'a toisapa ookapi ahpo ajawariao, Peeroche i'torepua, Aakowoo Waani tiame. Pu'ka yeeka simiyaiopua, tísia iiyana eraparepua.
34 Wa'a erapakaopua Eesusia, chaanerepua ahpo yeetoao:
—Ki nu'uti tahpitika e'ramenia noochio, no'o iikachi yuuwesiwao, ahkasi mukime e'ramenia. I'wa itipimitia eeme ku'itapiopua pahchu, nape ki kokochika.
35 Waikao Eesusia, teesa wamichuri akiparepua ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao, ahpo Noonoo, ahpo aiwamia se'witepua itanerepua.
36 Pu'ka ahpo Noonochi itakao, eee cheerepua ahpo Noonoo:
—Muuu no'o No'noo, kihta iinuame aamowichioo, ki kajuka iintome tiiao; pukaepa no'o se'wijeramenia i'ka tísia no'o aiwamiao, nape ki no'o e'rachitia iintoka, aamokamera e'rachitia ohso kaawe.
37 Ehjepao ahpo paika ajawaria toariachi enasaa, kokochiame tewarepu pu'kao. Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, yooma pusatesaopua pu'kao, chaanerepua Peeroo:
—Siimoni, ¿kohchiame muuua? ¿Kiisi pusakame yasime e'ramemua ku'itapioi, ne'neka yasimitiooi?
38 Ne'neka mochimitia eemea Riosichi itakao, ki aamo eenechi ahsemichiopua aamo nahsinapari kochirewao. Aamo ki kochimeriko e'raio, aamo wa'api resipariwaa, aamo kochipatiamepua.
39 Waikao Eesusia, eenechi simisaapua ahpo Noono ahjama nayewamiao, eenechi simiterepua cheekao, pu'ka wa'api naewaka.
40 Eenechi enasaapua oosa simiyachi ahpo ajawaria ne'nemiao, eenechi kokochiame tewarepua pu'kao. Eesusia pusateniaio, kihta nehjiame erakorepua, tísia kochinariapa.
41 Ehjepa eenechi enasaa Eesusia paisa simiyachiopua, chaanerepua ahpo ihsiachi yeetoriao:
—¿Iiweta resipuna eemea kokochika? Soparanipa wa'asi; ahseparupua wa'asi keenakoo, no'o Tijoe Tijoetukameo, nanaaramechi nehjipuachio.
42 ¡Yaapiti mochisisa! Nahpe waami wahja itipiriachi!
Wahja itipiriachi asisaapa Eesusia chaanerepua pu'kao, yooma ahpo ajawariao:
—Wa'atikia ihtoame tijoeapa, no'oo Tijoe Tijoetukameo, noriwi toomichi nehjakamea.

Eesusi chapisa, i'toniame (Maateo 26:47-56; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

43 Wa'a chiioi Eesusiopa, wa'atikia ihtore Uurasiapa, Eesusi noriwi toomichi nehjakamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa. Ihjia, ki ookapi merimacheta makotoame, yeetoka eenariamepua, wahjachi puuua, kuuu ahjae wewepua makotoka e'enakamepua. Puuua te'te ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamee uhjuratiame enerepua, iyoteri ti'tijoee uhjuratiame tiame, wahjachi ti'tijoee uhjuratiame tiame, o'ochetiame pirenaturi tewaniamee.
44 Uurasia Eesusi toomichi nehjaio, cheekame eneriaipua: “Pu'ka aaata no'o chuchuyao, pu'ka chapisa i'topuapua, kaawe chapitoka, ki aamo neipumichiopua.”

45 Pukaepa puuua asisaapa, Eesusi naaepakao:
—¡Masitari! —cheekao, chuchurepua. Waikao i'isaeri pa'pamiratuame soontarowaraa, Eesusikamera chapirepua.
46 Wa'a yooraka chapinioi Eesusio, i'topuawichioo,
47 piiripi Eesusi ajawariaa, ahpo merimacheta ma'chipasa, nakachi meteka tehpunerepua, te'ta ne'neseriosi paamiratuameopua, ku'ira.
48 Waikao Eesusia chaanerepua ahpo chapiriameo:
—¿Eemea nasimachetawaeka e'enakamepua, kuuu makoka tiame no'o chapimiao, eemea no'oo aaata ichikoameka yooramepua?
49 ¿Achini iikai ki no'o chapika eemea, no'oo i'isaeri tiopachi senepi taawechi no'o tetewaio, no'oo masiteka ihsioio? Aa, nape wa'a teetoame ihjia, Ehkoriami Iyoterichio wa'a chiiamekopa, wa'a ikikache itipimerikoopua.
50 Wa'a ikinioio yooma Eesusi ajawariaa, piineri toisa ujumarepua.
51 Piiripiche temari na'naritoriaipu, nape puuuai chapinareretiaipua tiame;
52 nape puuuai wisasoriwarachi chapiniaopua, yasipaka newika poiyame u'marepua.

Eesusia te'ta i'isaeri napawiriachi
(Maateo 26:57-68; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

53 Waikao Eesusia, te'ta ne'neseriosi paamiratuamechi i'toretupua. Wa'ao yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniameapua tiame pirenaturi, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a weruma nanapawiwa nanapawiniachi napawirepua.
54 Peeroa mehka weritoka ne'netoka, na'naritosaapua, ahkasi te'ta neeseriosi ta'perachisi eenarepua, wa'a ta'pechio na'iretiopao, wa'a weriparepua tatapamiao, wa'a ta'pechi inatiame tatapachi.
55 Wa'a weruma napawitiachio, yooma i'isaeri pa'pamuratuame wa'a e'enakamea, yooma te'ta, Eesusi na'ara iintoria i'yeriaipua iinatukekao, nape itapiti merime teerewa; nape Eesusia kihta tewikeretupua, ihtaoi weruma na'ara iintoriao.
56 Aapoeo muuwaeme wihtuki Eesusi wenejiaio, ki napati wa'achi chaachapaka wenejirepua, aapoe wa'api ahpo nateparika nayewapapua.
57 Nape wahjachi wa'a e'nakamea tiamea, wihtuka wenejiriaipua Eesusio, eee chaachapakao:
58 —Teemea i'ka tijoeo, inamukamepua chiiameo: “Neeea i'ka tiopa ti'tijoee netetiameo, nooe wa'api ru'minasa i'ka tiopao, paika taawechi werapamania eenechio” —wa'a chiiame inamukame teemea.
59 Nape wa'a chachapaipua wenejikao, ki napati wa'achi chachaparepua.
60 Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, werisika wa'a napawitiachi naasipao, iinatukerepua Eesusio:
—¿Kihta nehjianimua aamo wenejiwao? ¿Ihtana chanimamua aamo nehpupakao?
61 Nape Eesusia wa'a chaaneniaio iinatukekao, kihta nehjiarepua, piiripioi naera. Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, eenechi iinatukerepua Eesusio, cheeka:
—¿Muuupu te'ta Riosie Weratiamea, te'ta Riosi Kaaweruma Taanaraa?
62 Eesusia nehjiarepua:
—Eje'e, neee puuua. Eemea wahka ihtoriachio, no'oo Tijoe Tijoetukameo, no'o Noono te'pa kahtiame Ki Teesa Utewaeme kahtiachi ahjama, ahjamina kahtiame no'o tetewimeripua, wa'a o'iniaopua tiameo, toomarichi weritoka no'o tekiyame tetewimeripua, i'ka weeechio.
63 Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea nekakao, ahpo wisasoriwa panisuka si'panarepua, wa'a iintosaapua, chaanerepua wa'a napawikameo:

—¿Ihtanawichio epeche wenejiwa nakitariapua?
64 Inamukame eemeapa, na'araka nayewamekopua Riosichio. ¿Ihtana chaachapame eemea pu'kao?
Waikao yooma ahkao, meripo tuurepua Eesusio.
65 Waikaopu Eesusi chokichi ajakamea, o'inerepua Eesusi akachupeka. Wa'a nokisao, Eesusi puusira to'peka wewesao, chaachaparepua:
—Ehsoo, ¿aatana ihsirupu aamo wewekao? —chaachaparepua na'arekao.
Wa'a nokisaopua Eesusio, wa'a inatiame soontaroa, nanarichi wewesa ma'chiparepu iinatukeniachio.

Peeroa Eesusi ka'itani
(Maateo 26:69-75; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-29)

66 Wa'a ikitioio Eesusio, Peeroa teere weririaipua pehji, napawitiachi ma'chi. Wa'aoi wa'a eenaka piiripi oowitiame neeseriosi ku'yamea,
67 wa'a weeriame tetewapa Peeroo, na'isuwe tatapaka, puuua kaawe ne'nepaka Peeroo, chaanerepua:
—Muuu tiamepua, Eesusi Nasare ohjoeme ahjama oiyamea.
68 Wa'a chaanetiapa Peeroa ka'itarepua cheeka:
—Ka'i, kiisi machiyamenia pu'kao. Neeea aamo chiiao, ki nane'riamenia.
Wa'a chaaneretiaapa Peeroa, ma'chi machenarepua waikao, wa'api wa'a ta'pechi muiwachio. Pu'ka wa'apichi kusuriame totori oowiraai.
69 Puuu wa'api oowitiamea wa'a ku'yamea, eenechi tetewapa Peeroo, chaanerepua wahjachi wa'ami ajakameo:
—Ihji tijoeai, puuupua tiame Eesusi ahjama oiyamea.
70 Nape Peeroa, eenechi ka'itarepua, ki pichiwako tuukao. Waikao puuu ajakame tuuyetiamea, ehjepamio paisachi simiyachio, chaachaparepua Peeroo:
—Pichiwa muuupua tiame, pu'ka tijoe chapitiame ahjama oiyamea, Arirea ohjoemechitia nayewámemua.
71 Waikao Peeroa, tísia utewaeme ahpo ka'itarepua, eee cheekao:
—¡Kiisi machiyamenia pu'ka tijoeo, aamo chaachapao!
72 Wa'atiaiche, eenechi kusure totori oowiraa, paika simiyachiopua. Waikao Peeroa inateparepua, eee ahpo chaaneretia Eesusieo: “Ke'chu oosa kusuyoi totori oowirao, paisa no'o ka'itameri muuua, kiisi no'o machiyo tuukao.” Pu'ka wa'a ahpo wa'a chaaneretia inatepakapaopua Peeroa, nanararepua tísia yuuwesipaka.

15

Eesusi Piiratoe, utewaeme iinatukewa
(Maateo 27:1-2, 11-14; Ruuka 23:1-5; Waani 18:28-38)

1 Ma'chirepasoopa yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, o'ochetiame pirenaturia tewaniameapua tiame, wa'a ikisa yooma puuu te'ta weruma peereira pa'pamiratuameapua tiamea, Eesusi o'yesa i'tonurerepua Piiratochio.
2 Waikao Piiratoai wa'ao, iinatukerepua Eesusio:
—¿Muuukosapu i'isaeri yawichia?
—Wa'atepua, amoe wa'api wa'a chiiamepua —cheeka nehjiare Eesusia.
3 Waikao ne'neseriosi pa'pamiratuameo, weeka itapiti utewa chaachapopa wenejikao,
4 iinatukerepua eenechio chaaneka:
—¿Oowera kihta nehjianimua aamo wenejiwao, ki ookapi aamo wenejiniaio?
5 Nape Eesusia kihta nehjiarepua. Waikaopu Piiratoa: “Aatia wa'a tiiamejuarepua”, eraparepua Eesusio.

Eesusi merinurewa muuwarie
(Maateo 27:15-31; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38–19:16)

6 Piiratoa senepi pu'ka pahkokoio paamuachio, aaata na'sonatiame toayame
eneriaipua aaata peeresoo, aatanakamera peereso ma'chi toinuraniame ti'tijoeeo.
7 Waika taawechiamio wa'a iinueniame eneriaipua piiripi peereso Warawasi tewa-
niame, wahjachi ahjama pirenatuka ti'tijoe ko'yame, puuua muuwaeka nasiwaniachi
nasiwakame, ahpo yeetowa nasiwaniame ahjama.
8 Waikao muuwaria, Piirato senepi paamuparichi ijintoakamera yoranurarepua,
aaata piiripi peereso ma'chipaka toiwame.
9 Waikao Piiratoa chaanerepua muuwario:
—¿Aatanakamera nahki eemea toipuaichioo, i'ka i'isaeri Yawichiwara?
10 Wa'a cheere Piiratoa, nane'rejeretoapa pu'ka ne'neseriosi pa'pamiratuameo, ahpo
paamiratuwa wa'inaka wenejiriopua Eesusio.
11 Nape ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamea yooma muuwari noonotekao, weeru
chaachapaterepua, Warawasikamera itamichio puhjepuawichoo.
12 Waikao Piiratoa eenechi iinatukerepua cheekao:
—¿Nape ihtana no'o yorajerani eemea waikao, i'ka i'isaeri Yawichiwarao?
13 Waikao muuwaeme wenejiameraa, chaachaparepua siinakokao:
—¡Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!
14 Piiratoa chaanerepua waikao:
—¿Ihtana na'ara iintokamesapua naajuo, ahkasi meripuawichiooo?
Nape muuwaria simiterepua chaachapakao:
—¡Kurusichi me'yáaa, kurusichi me'yáaa!
15 Waikao Piiratoa kaawe itipinariapa pu'ka muuwari ahjamao, Warawasikamera
puhjerepua waikao. Waikao Piiratoa wepinurarepua Eesusio muuwari tetewachi,
wa'a ikisao Eesusio, ahpo soontarowao, kurusichi merimia i'tonurerepua.
16 Waikaopu soontaroa, ke'chu kurusichi merimia i'tomiaio, yawichikarichi
ta'perachi i'tosaapua Eesusio, wa'a napawinurarepua yomatiame soontarowa.
17 Wa'aopua Eesusio, sehtamurame mopowakira chuhchéretupua, wa'a ikisapapua
moochio, wehcha mosokira netetiame yahcheretupua.
18 Wa'a yorasaapa na'arekao, chaachaparepua siinakoka:
—¡Nee, ne'neopu isaeri Yawichio!
19 Wa'a chaachapakao, moochi weparepua kuhsie, akachupekao. Wa'a nokisaapa,
chopokorieka aajapekao, na'arerepua ahpo yawichi teewaka.
20 Neipapa wa'a nokisapa na'arekao, puhjerepua wisasori sehtamurameo, waikao
wa'a ikisaopua, wa'api pu'ka wisasorira chuhcherepua eenechi. Wa'asi wa'a
nokisapao, ma'chiparepua waikao, kurusichi merimia i'tomiaopa.

Eesusi kurusichi meriwa
(Maateo 27:32-44; Ruuka 23:26-43; Waani 19:17-27)

21 Piiripi tijoe Siirene eenamea, Siimoni tewaniame eneriaipua. Ihji Siimoni
tatanaraa, Arejantoro eneriaipua piiripia, piirea Ruujo tewaniame. Ihji Siimonia,
wasachi tekipanai eenaka wa'ami u'matoio, utewa yoraretupua, Eesusi kurusi
mahtotoa, ku'ika mahtotomichio.
22 Eesusia Ókota tewaniachi i'toretupua, Wahjipakame Mo'ojoa, cheeka chaniwame
rieko naewaniachio.
23 Wa'ao Eesusio, wiino ooweretupua miira na'petiame, nape Eesusia ki nakirepua
pu'kao.
24 Waikaopua Eesusio mukimichioo, kurusichi chucharetupua. Wa'a noonowisaa
soontaroa Eesusi wisasoriwao, ahpo newitopua te'erepua Eesusi wisasoriwichioo,
nane'renariapapua aaatakamera newitoka machenamerikopua Eesusi wisasorieo.

25 Pu'ka kurusichi chuchanioio, watani keenako enerepua.
26 Wa'a kurusichioiopua, itapiti iyoteri chuhcheretupua, eee chiiame: “I'isaeri Yawichira ihjia.”
27 Wa'a Eesusi meriwachio, ooka ichikoame ko'iretupua tiameo kurusichi chuhchakao, piiripi ahjamina, piirea owemina.
28 Ookapi ehkoriami Riosi iyotaperichio, i'ka eee tiiame ikipuame nayewakao, eee chiiamepua: “Ki ka'karuma ti'tijoechi tetewipuamepua.”
29 Wa'ami u'matopamea mo'rewakao, Eesusi na'arekao, chaachaparepua:
—Ehso muuua, tiopa ru'minamo tuukamekai, paika taawechi weramo tuukamekai eenechio,
30 ¿achini iikai ki aamo Riosi utewarie tekika aamo newipanimua wa'a kurusichio?
31 Ne'neseriosi pa'pamiratuameai, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeai, wa'ami u'matopaio, na'arerepua tiame chaachapaka:
—Kaawe newipaterepua wahjao, nape ahpo wa'apio ka'chi iika ahpo newipateme e'ramepua.
32 ¡Riosie Weratiame enesaa, apoe wa'api ahpo tekipumetepua kurusichio, wa'a iintosoopua pu'kao, pichiwa i'isaeri Yawichirako, erakopuawichiopua pu'kao!
Wahjachi ookaa kurusichi chuchukuameaa tiame, na'ara chaachaparepua Eesusio.

Eesusia mukuna
(Maateo 27:45-56; Ruuka 23:44-49; Waani 19:28-30)

33 Oowetawe enetoiopa, yomatiame weeechi tukapasiparepua, ahkasi paikachi keenakoosi.
34 Wa'a keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakao chaacharepua:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —puuua cheeka cheerepua: No'o Riosiwa, no'o Riosiwa, ¿achini iikai piineri no'o toanimua?
35 Wahjachi wa'a mochikamea, wa'a chiiame inamukapaopua Eesusio, ahpo chaachaparepua:
—Keepukao, ehkoriami Eeria paaechanipu, ehkoriami Riosi nayewatura.
36 Waikao piiripi puuu inamukamea, ikanati u'masika ikanati a'potiame uusaopua, wiino cho'koamechi saampatesaopua, kuhsichi chuchasa Eesusi ooweparepua wa'apote, pi'pimichio. Wa'a iintosaopua cheerepua ti'tijoerio:
—Puuetariaopua pehjio, enamakoipu Eeriaa tekipumia.
37 Nape Eesusia weeru sisinakao, mukurepua wa'asi.
38 Pu'ka wa'apichioi, puuu wisasori te'ta i'isaeri tiopara iyoriwachi to'piamea, cha'rika si'parepua te'pasi o'inia teeresi.
39 Waikaopu rooma kapitaia, Eesusi tawemina weripakao, cheerepua:
—Pichiwa Riosichi eename eneriai ihji tijoea.
40 Wahjachi ooweruai wa'achi ajariaipua mehka ajaka ne'neka. Puuu piiripia, Maaria Maarena tewaniame eneriaipua, piire Maariaa, Saantiao epeche nu'utira poonira yeeyera enerepua, puuua wa'api Maariaa, Oose yeeyera enerepua tiame, Sarome yeeyera tiame.
41 Ihji oowerua, Arirea o'inia Eesusi ahjama e'enariame enerepua, Arirea kahtioi Eesusio, tísia ku'ikame. Wa'a nokarepua tiame wahjachi weeka ooweruai, Eesusi na'naritoka e'enakame Eerusarenisio.

Eesusi mukiso katewetiame
(Maateo 27:57-61; Ruuka 23:50-56; Waani 19:38-42)

42 Semejenato pahkowichio kateweniachikoo, tukapasipachiopua wa'asio, pu'ka meereopua resipuniame taawechikoopua wa'asio,
43 Oose Arimatéa ohjoemea, naanaso eratoka Piiratochi eenakao, Eesusi weerewara itanerepua. Puuu Oosea Te'ta Weruma Pirenatuwa tewaniamechi piiripia, weruma

yooreniamechitia tetewiniame eneriaipua. Puuua tiameo, Riosi ye'kari puuyetoka yasitoame eneriai puuua.
44 Nape Piiratoa Oosee itanetiapa Eesusi weerewarao, tahpitika eraparepua Eesusio, ikanati mukuriopa. Pukaepa paaerepua ahpo kapitaio, Eesusi pichiwa mukuria iinatukenariapa.
45 Waikao Piiratoa, pichiwa mukurio tuuyetiapa kapitaieo, reesiserepua Ooseo, Eesusi weerewara tekipusa i'tomichioo.
46 Waikao ihji Oosea wisasori tohsaname tarisapaopua, simirepua Eesusi weerewara tekipumia. Wa'a asisa tekipusa Eesusi weerewara ahpo ku'iwa ahjamao, pu'ka ahpo i'toria wisasori tohsanamechi ikapisaapua, wahjipame toaniachi i'tokaopua, yooremina teekarepua. Wa'a tekisaopua muirachio, weruma tehte rahpename chihturamee to'perepua.
47 Maaria Maarenaa, Maaria Oose yeeyeraa tiame, tetewakamepua pu'kao, Eesusi weerewara tekitiachio.

16

Eesusi oijenawa wahjiparichi o'inia
(Maateo 28:1-10; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

1 U'matosoopa resipuniachi taawechio, Maaria Maarenaa, piirechi Maariaa Saantiao yeeyeraa, Sarome tewaniamea oowitiame tiame, peeniajuwa tararepua Eesusi weerewarachi chuhchemia.
2 Waikaopua pu'ka oowisari pahcha taawechio, Eesusi mukutekitiachi siimparepua pu'ka peeniajuwari chuhchemia.
3 Piari taaa machenoi wa'a siimpakao ahpo chaachapasiriaipua:
—¿Aatana taamo wahjoneta Eesusi tekitiachi muirachio?
4 Nape ihji oowerua, ajasisaapa wa'a Eesusi mukukatewetiachio, tehte wa'a to'piameo, ikichatiame tewarepua.
5 I'kao, wa'a muisoopua mukukatewechi yooremina ne'nemiao, wa'a yasarepua aaata Eesusi tekitiachi ahjamina, tepekuma tohsaname wakiraeme.
6 Puuu oowerua tísia majariaipua pu'ka tetewakao, nape puuu wa'a kahtiamea Eesusi tekitiachi ahjaminao, chaanerepua ooweruo:
—Ka'te majakoo, eemea Eesusi Nasare ohjoeme i'yamepua kurusichi meritiame, nape puuua ki'tiamepua i'wao, oijenakame puuuapa wa'asi.
7 Wa'a cheesaapa Riosi ku'iwaria, chaanerepua tiameo:
—Yaapiti nonoraka Eesusi ajawaria tuuyemitiapua, Peerokamera pahcha, pu'kao chaanepuapua: Eesusia Arirea ihsimeriko tuuyo, ke'chu ahpo ajawaria wa'a e'enoiopua, ke'chu meriwaio ahpo ajawaria chaaneriachitia.
8 Waikao oowerua, u'mapaka puuyarepua mukukatewerachio, ahpo sasaweka tísia majakame. Pukaepa aawata tuuyerepua pooechi u'mapasiaio.

Eesusia Maaria Maarena machejena
(Waani 20:11-18)

9 Piiripi puuu u'masikamea Maaria Maarena enerepua, pu'kao Eesusio oowisani nanaarari puuyaneria weerewachio.
10 Puuu Maariaa piirechi ooka ooweru ahjamao, riisaka e'enarepua Eesusi ajawaria mochikachi, Riosi ku'iwaria ahpo chaaneria tuuyemia. Wa'a ajasisaapua, tísia yuuwesiame tewarepua Eesusi ajawariao, naarakoka mochikame. Waikaopua oowerua, chaachaparepua Eesusi ajawariao, eenechi oijenariame Eesusia, wa'a cheeka tuuyetiame teemea Riosi ku'iwarieo, Eesusi tekitiachi yasariameeo.
11 Nape ihji Eesusi ajawariaa, wa'a chaanetiaiopua oowerueo, kiisi pichiwako chaachapame tuurepua.

Eesusia ahpo ajawaria machejenena pooechi
(Ruuka 24:13-35)

12 Neipatakiro Eesusia, ooka ahpo na'naritoamera machejenerepua pooechi nok-
isinioio, nape sewina tiiame weritopa, ki machiriapua Eesusio.
13 Nape waikachuriami machisaapua Eesusikoo, ikanati siimparepua Eesusi oosa
mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi, tuuyemia pu'kao. Nape puuu Eesusi
ajawariaa, kiisi pichikerepua pichiwa tetewiko tuuyetiaipua.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurani nayewatumichio
(Maateo 28:16-20; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

14 Pu'kachi meeriamio Eesusia, senawato yooma pu'ka ahpo oosa mariki aampa pi-
iripi ajawaria mochikachi machejenerepua, aaata ohjoewachi meesamina mochikoi.
Eesusia wa'a machejenekao, te'yarepua ahpo ajawariaopua chaaneka:
—¿Achini iikai ki pichikeka eemea, no'o oijenario tuuyetiaio? Tísia peewame
eemea iikachio, kiisi pichikekapa eemea aamo tuuyetiameeo, aaata amochisi
e'enakameeo.
15 Neipa wa'a chaanesapaopua Eesusia, ahjama ko'karepua. Ko'kosepasaopua,
ke'chu machenaiopua wa'a ta'pechio, i'kao achini nokisimia kaawe tuuyerepua.
Pu'kao eee chaanerepua:
—Eemea ehpe o'iniao, yomachiami mochiwachiami siimpamitiapua, yooma ihta
no'o iintoria nayewatumia, ihtana iintoriopua no'oo, yooma noochi paparakameo
newipatepuawichioopua.
16 Kiisi pichikekamea i'ka tuuyewario, kokosapuame puuua, Riosi nekarewaeo.
Nape pichikekamea i'ka noochi simiyame aamo nayewatiao, ahpo ki ka'karuma
nokaya toaka, ahpo paatokameapua tiameo, no'oe newipatepuamepua Riosi
nekarewachio.
17 Neeea aamo nayewatusiachio, aamo ahjama inisimeripua neeea no'o utewarie
aamo ku'isikao. Pu'ka noochi paparasiameopua, ma'chiame tetewitesimania no'o
utewario, aamo aaata noochi simiyame tuuyesiwachio. Puuu noochi paparakamea,
i'ka naaniatiwari aamo nokisiame tetewimeripua: Ahkaoi aamo asikoachiamio, no'o
teewae puuyachame ti'tijoechi muikame na'arari; ahkaoi aamo ajasisiachiopua, pu'ka
seesenu nayewachi nayewame aamo inamumeripua.
18 Puuu noochi paparasiamea, amochi tetewimeripua tiameo, sekae chapikoi
sayaweo, ki'kioiopua, ka'chi aamo ikiyame; itapiti yerowaeme aamo iijikoiopua,
ki mukuyame; aaata kokoriamechi aamo seekarepasoopua, sautiame aamo
tetewimeripua pu'kao.

Eesusia tewekachi apechunania
(Ruuka 24:50-53)

19 I'ka nayewesaapua, neipatakiri taawechiopua, apoe Paamira Eesusia, tewekachi
ahpo Noonoe apechunaretupua, wa'asi. Wa'a akipasaapa puuua, ahpo Noonomina
yasiparepua yawichitumiao.
20 Wa'a ikisoopua Eesusio, Eesusi ajawariaa, ahkaoi yomachi mochiwachiami
puuyarepua, Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatumiaopua, Eesusi iintorio tatako-
riria cheriwepuawichiopua tuuyesikaopua. Waikao nayewatuka nokisinioio, ahkaoi
Eesusichi simiyame nayewesinioiopua ti'tijoerio, Riosia pu'ka ahjama inisirepua
ku'isikao, ma'chiame tetewitesikaopua ahpo utewario, ahpo ajawariachi tísia peenia
ihsiwa ki maaenari inisikaopua, ahpoo, cheeriachitia. I'wasi kajuna ihji iyoteri chiiaa.

Riosi Kaaweruma Tuuyewari
Ruuka
Iyoteria

Ruuka teepote

1 Kúíraa, weruma teerewaeme Tiiojiroo. I'wa aamo nayewemane i'ka iyoterichio,
muuwaeme ti'tijoee Riosi iintoria iyoteka mochitoriaopua, muuwaeme itapiti Riosi
iintoriaopua i'ka weeechio, taamoo nane'reka mochitoapa pu'kao, yooma ti'tijoeri
tetewachi ikitiame.
2 Ihji ti'tijoe pukeri o'inia iyotekamea, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame,
taamowichio toowerepua yooma Eesusi iintoria iyotetiame, pukeri o'iniachisi Riosie
Weratiamee ahpo tetewiteretia, yooma pukeri o'iniachisi ahpo nayeweretiaopua
tiame pukae.
3 Wa'a tiiachipao neeeai, tehpe simitekapa i'yaeka i'ka ikitiameo, aamoo Tiiojiroo,
weruma tiiamekopa aamoo, aamo iyotepamio orapakania waikao, nape ma'chiame
chiiamepua i'kao,
4 aamoo, nane'remichiopua i'ka Riosie Weratiamechio, yooma itapiti ikitiameopua,
te'ta pichiwa wa'a tiiame ikitiamekoopua, aamo masiteriachitia.

Riosi ku'iwariaa Waani Paatori naawamio tuunapua

5 Uurea weeechi te'ta yawichikoipua Eeroreo, wa'a yasariaipu piiripi tijoe neese-
riosi, isaeri tiopachi neesetoame. Ihji tijoea Sakaria tewaniame eneriaipua, Aawiasi
tewaniamechi pirenaturichi neeseriosi eneriaipua. Ihji Sakaria uupiraa, Eerisawe
tewaniame eneriaipua, Aaronichi o'inia ti'tijoeturichi eename.
6 Ihji Sakariaa uupimao, na'pahka kaawe teteiwame enerepua Riosieo, kaaweruma
teetoka mochitoamekapa, te'ta Riosi chiiachitia, Riosi yoorewao, ki se'wika mochi-
toapa.
7 Puuua, ki tatanaeme eneriaipua, pu'ka oowitiameopua ki tanayamekopa; oowiti-
amea, ya'watiame enerepua wa'asi, tijoeai oochetiame wa'asi.
8 Piire taaweo, Sakaria ahpo pirenaturi ne'neseriosichio, aaata pakimioiopua
ti'tijoeriwichio iintomiaopua, iyoriwachio,
9 Sakariachi wichirepua pakimiao, te'ta iyoriwachi cho'i moorimiaopua Riosiwi-
chioo.
10 Sakariao, yooremina ihsioio pu'ka cho'i moorekao, wa'api ma'chi itipikamea,
Riosichi nayewarepua paparaka.
11 Wa'a yooremina ihsioiopua Sakariao, senawato wa'a weeriame tetewarepua Riosi
ku'iwari, moorera chokichi weeriame ahjamina.
12 Sakariaa, wa'a weeriame tewakapa moorera ahjaminao, tajinachurepua, tísia
majakapa pu'ka tijoeo.
13 Nape Riosi ku'iwaria chaanerepua pu'kao:
—Ka'te mahja muuua. Neeea, Apoe Te'pa Kahtiamee uhjuratiamenia aamo
tuuyemichioopua, aamo Riosichi itariaopua inamutiamekopapua wa'asi. Aamo
uupia, taanaremerikatapua piiripi temarí, pu'ka temari aamo uupi taanaremerio,
Waani tewamiatamua, wa'a aamo no'o chaanenurekapu Riosia.
14 Pu'ka kuita naawasoo tisiwa peenia erakomeri eemea, ahkasi wahjachiai
wa'achitia erakomeripua.
15 Ihji kuita naawameria, ki oowera tijoe enemeripua Riosiwichioo. Kiisi iijiame
enemeripua ihta utewaeme teekuchameoi. Ihji Waani tewapuamea, Riosi Riosiwari

yahchame enemeripua, ke'chu naawaio, pukaepa itapiti yoorame enemeripua Riosiwichioo.
16 Puuua, muuwaeme isaeri ti'tijoerio, ahpo Paamira Riosichi e'enapumeripua, pukachi paparaka mochitomichiopua pu'kao.
17 Ihji Waania yooma ti'tijoerio, ehkoriami Eeriachitia Riosi utewarie nayewemeripua, Riosi Riosiwarie, ke'chu eenoiopua pu'ka Paamirao, ti'tijoeri masitemiaopua. Ihji Waania, ti'tijoeri weeweruma tiiarieme erakoniameo, nu'nunti tiiarieme erapaniamewichio nayewemeripua pu'kao, wa'a erapakaopua, yooreka tetewimichiopua pu'ka Paamira enameriopua masitemia.
18 Sakariaa chaanerepua Riosi ku'iwario:
—¿Taanaetare teemea, no'o uupio ya'watuamekoi, neeeai oochetiamepua wa'asi?
19 Waikao, Riosi ku'iwaria chaanerepua:
—Apoe Kaurieri neeea, Riosi kahtiachi o'inia eename. Amochi uhjuratiame neeea, i'ka peeniatiame tuuyepua, chaanemichio aamoo.
20 Nape ehpeo, ki ikanati pichikekapamua Riosi chiiao, ni'o itipimamua, ahkasi yooma ikiyachisi i'ka Riosi aamo chaaneriao.
21 I'ka wa'a tiame ikiyoipua Sakariao Riosieo, ma'chi itipikame ti'tijoeria, yaapi erakoka puuyerepua: “¿Aatia ki machenaniare Sakariaa?”, chaachapaka.
22 Sakariao ahkasi machenasoopa iyoriwachio, nane'rerepua itapiti ikiriopua wa'a iyoriwachio, ki ijiyenopapua naewakao, sekaeche nayeopa pu'kao, itapiti tepoena eename tetewiriameko maaerepua.
23 Wa'a teekaopua, ahpo neeseriosi tehkiwa yorasao, no'rarepua ahpo ta'pechi.
24 Neipa i'kao, Sakaria uupira Eerisawe tewaniamea, peteterepareparepua waikao. Peteterepasaapa, ki ahka oirepua mariki meecha. Ahpo iikachio e'rarepua:
25 “I'ka no'o yoorare Te'pa Kahtiamea No'noa, ki suuwe eramichiopua no'oo, ki tatanatapao, apoe cheeria ihjia, noochi ikimia.”

Riosi ku'iwaria Eesusi naawamio tuunapua

26 Puhsani mechachiopua Riosia, eenechi uhjurarepua Kaurierio, nape ehpeo, Arirea weeechi, Nasare tewaniame mochiwachi.
27 Wa'a naewanurerepua oowitiame ahjama, Maaria tewaniame enerepua. Puuua ki neewiame eneriaipua pehjio, Oose ahjama neewimeri, ehkoriami Raawitaru tetejimarichi, naawakame.
28 Wa'a asisaapa Riosi ku'iwari Kaurieria, pu'ka oowitiameo, chaaneka teepoterepua:
—¡Kúíra Maaria, Riosie kaawe yoratiameráa! ¡Aamo ahjama tiiame Riosía!
29 Riosi ku'iwarichio wa'a tiiame inamukapa Maariaa, tahpitika eraparepua, ki pahtekapa wa'a tiiame teepotario.
30 Nape Riosi ku'iwaria chaanerepua:
—Ka'te a'chi e'ra Maariaa, kaaweruma iintomeri Riosia aamowichioo.
31 Ki maaeme tiiaiopua, peteterepameri muuua. Pu'ka temari naawasoopua, Eesúsi tewamerimua.
32 Puuua ki nu'uti enemeripua, ahkasioi puuua Te'ta Werumara Riosio, Taanara tewapuamepua, apoe Paamira Riosia, ki nu'uti ye'kari kiameripua pu'kao, ehkoriami Raawitaru teereriachitia ye'kari.
33 Yawichi enemeripua tiameo, yooma ahkasi Aakowo tetejimarisiwachisi ye'karisiwachi, ahkasi ki seenampachisi ki wahjiame; ihji kuita yawichituniamea, ki seenampasi enemeripua, ki wahjiamesi.
34 Maariaa iinatukerepua waikao:
—¿Nape ihtana ikika wa'a teereta neeea, ki kuunaemekai, ki neewikameai neeea?
35 Nape Riosi ku'iwaria nehjiarepua:

—Riosi Riosiwaria, amochi enameripua, Te'pa Kahtiameraai tewekachi, amochi yasipameripua. Pukaepa naawasaapa temaria, Riosika tiiame iinuemeripua, kihtaoi a'chi tiiame, Riosi Taanara tewapuamepua tiameo.
36 Aamo tejima Eerisaweai, kiisi maaepori tiiaio, taanaemeripua tiameo, piiripi temari. Puuua, ki tatanatameko tuuniameai, puhsani meecha i'tonapapua peteterekao.
37 Wa'a ikikame puuua, ki'tiopa Riosiwichioo, ki kajume tiameo.
38 Waikao Maariaa, chaanerepua:
—Kaawepua. Riosi nuurewarachi kahtiame neeea. Wa'a erasaa Riosia, wa'a ikitemapua noochio, pu'ka aamo chiiao.
Ikaechepa Riosi ku'iwaria, no'arepua waikao.

Maaria Eerisawe ne'nemia eenaria

39 Pu'ka taawechiamio Maaria, yaapi Uurea weeechiami akiparepua, piiripi mochiwachi roomosachiami.
40 Wa'ami simikaopua, Sakaria ta'perachi eenarepua, wa'a asiyaio ta'pechio, teepotarepua Eerisaweo.
41 Eerisawea, wahka teepotame inamukapaopua Maariao, Eerisawe simaroraapua topachio, noonorepua. Pu'ka wa'apichi Riosi Riosiwariai, Eerisawechi eenarepua.
42 Wa'a iikapa puuua, ki nu'unti kaawe erapakao, chaacharepua:
—Yomachi ooweruchio, muuukamerapua uutiameapua Riosieo, amochi naawakameo, ki nu'uti uupuamepua Riosieo.
43 Tísia kaawe iintoremua eenakao, tísia kaawe e'rame neeea aamo tetewapao. Cheriwema aamo eenariawichioopua, nape neeekamera enameriaipua aamo kahtiachio, aamokamera kaawe eratemiao.
44 Aamokamera kiameri tiiai neeea kaawe e'rewao, noochi kahtiame simaroo aamo teepotachanioopua, káitisia peenia erapaka noochi noonorioopua.
45 Tísia kaawe yoratiame muuua Riosieo, pichikekapa muuua aamo chaanenuretiao.
46 Wa'a chaanetiapa Maariaa, cheerepua:
Noochio neeea,
ki nu'utiko e'riamenia Paamirao,
47 pukachi kaawe erapasiame neeea no'o iikachio,
no'o Te'pa Kahtiamechi Paamira,
no'oo newipatiamechi;
48 Riosio no'oo, oowera ki weruma tiiamekoipua yorakiame,
noochi ne'nepakamepua,
ahpo iintomeriopua noochi,
ki aaatakoipua no'oo.
Ehpe waanamio yooma ti'tijoetusiamea,
Riosie noochi kaawe iintotia,
chaachapaka mochitomapua,
49 i'ka Riosi yomachi aampa utewariemeopua,
ki nu'uti iintoriopa noochio.
Tísia kaawerumakotinia pu'kao.
50 Apoe Riosia tesiwe e'riame aaatao,
ahpo kaawe e'reka yooriameopua, ahjachi paparakao;
pu'ka ahpo iyoriameo,
cheriwiamepua pu'kao, ahkasi ihtori tijoetusiwachi.
51 Apoe Riosia ahpo ki nu'unti utewarieopua,
yooma ahpo weruma erakoame noonowinariao,
pihtuchamepua.

52 Ihji Riosia ya'yawichioio, puipamepua ahpo yasirachiopua,
wa'a ikisaopua pu'ka yawichiwa yasirachio,
ki ahpo weruma erakoamerakamera mochiwamepua,
wa'a weruma ahpo erakoame yawichi yasirachiopua,
weruma te'tereparichi apechunakaopua.
53 Cho'chorowa e'raka ahpo iikachi Riosichi enapameopua,
kaawerukamera kiatiamepua Riosieo,
cheriwiamepua pu'kao.
Wahjachiopua,
ki tesiwa erakoka enapameopua apochio,
wa'atia no'rapuamepua pu'kao,
kihta cheriwesa.
54 Apoe Riosia, ku'irepua i'isaeri ti'tijoerio,
ahpo seekaerachitia te'teriameopua tiameo,
ki natakepaka ahpo tesiwemiaopua.
55 Riosia, pu'ka iintomeri tuuriaipua taamo ehkoriamio,
aaata newipatemeri uhjuramio tuukao,
yooma Auranisi o'inia tetejimarisiwichioopua,
ahkasi ki wahjiamesi.
56 Maariaa, paika meechahka yasisaa Eerisawe ta'perachio, eenechi no'arepua ahpo petechio.

Waani Paatori naawaria

57 Neipao Eerisawea, pu'ka kuita naawameri asisoopua, saurepua pu'ka kuitao, temari enerepua.
58 Waikaopua, Eerisawe tetejimara waapi mochikameraa, e'enarepua waikao, kaawe e'remiaopua sauriao, tísia kaawe yooratiamekopua pu'kao, apoe Paamiraeopua Riosio.
59 Osanao taawe i'toiopua kohjao, siichitepumia i'toretupua, teewara yahchepuawichioopua, tiopachi neeseriosieopua. Wa'a teewatanioiopua neeseriosia, Sakaria tewamo o'rariaipua, wa'a teewaekopa noonorao,
60 nape yeeyeraa chaanerepua neeseriosio:
—Ka'ipua, ihjia Waani tewapuamepua.
61 Wa'a chiiopa Eerisaweo, tetejimaraa chaachaparepua:
—¿Nape aatia? Ki'te aaataai wa'a tewaniamea, taamo tetejimachio.
62 Waikao, sekae iinatukerepua noonorao, aachin tewapuamekoopua pu'kao.
63 Waikao noonoraa iyositasaopua iyotepuachio, wa'a iyoterepua teewarao, Waani tewapuameko tuuka. Wa'a ikisoopua pu'kao, ahpo ne'nepakaopua, “naakona”, chaachaparepua.
64 Pu'ka wa'apichi Sakariaai, iiyenarepua waikao naewasika. Wa'a ikisaapua, ki nu'uti cheriwema ki'yarepua Riosio, yooma Riosi iintoriawichioopua.
65 Waikao pu'ka wa'a ikitiameopua wa'ao kuitachi simiyameo, waapiami mochikamea, ki nu'uti erakorepua Riosichio, i'ka iintoriaopua. Ahkaoi mehka ohjoemeoi Uurea weeechi tuuyeretupua i'ka ikitiameo, ahka roomosachiami ohjoemeoi.
66 Yooma i'ka nane'rekamea aatia tiiao, ahpo chaachaparepua:
—¿Ihtatia enemerijuare ihji kohja temaria?
Wa'a erakore puuua, Apoe Paamira Riosio, weruma teereme tiiopa kuitachiopua.

Sakaria wiikara

67 Sakariaa, ki nu'unti erapaka Riosi Riosiwarieopua ahpo iikachio, chaacharepua:
68 I'isaeri Paamirawa Riosio,
ki nu'uti paparawa chanipuapua pu'kao,

yooma ahpo mochiwachiamiopua ti'tijoeri,
newipatemia eenariopa.
69 Apoe Riosia, taamowichio weerakamepua aaata,
taamoo, taamo newipatemeri tuuyemichio;
puuu newipatemeriaa,
ehkoriami Raawitaru tetejimarichi eenamepua.
70 I'ka newipatemeri nayewaka cheerepua ehkoriamio,
uhjuramio tuukao,
ahpo nayewaturachiopua, ti'tijoe.
71 Riosia taamo newipatemo tuuriaipua,
taamo seepurawachio,
taamo nekumiamechiopua tiameo.
72 I'ka iintowachiopua ahpo cheeriao,
taamo ehkoriami cheeriaopua,
pichiwa iintokamepua;
kiisi natakepakamepua ahpo katewerio,
73 taamo ehkoriami Aurani ahjama kateweriao,
74 taamo seepurawachio,
na'sonamio tuuriaopua;
wa'a iintosoopua pu'kao tamochio,
kihta seeweka mochitopuawichiopua,
Riosichewichio yorakesikaopua.
75 Wa'a teerekao Riosio,
kakupachi nokisimeri teemea,
taamo iikachio kihta a'chi tiiame ki kaaweruma inatatokao,
ahkasi ki seena aampasi.
76 Muuua, no'o taanaai,
Te'ta Riosi Werumarawichioo, nayewatura enemerimua;
pahcha teetomerira pu'kao,
katewesika pooeopua, ti'tijoeri iikachi,
apoe enasoopua te'ta Paamira tewekachi o'inia enameriopua,
kaawe e'raka uupuaichiopua.
77 I'ka Paamirao naewameripua,
tatakori cheriwemio tuuka,
ti'tijoerio newipatemio tuuka,
78 ahpo nakiyae tesiwe e'riaopua.
Pu'ka Apoe Paamira enasoopua,
weemera ma'chirepakameka teeremapua,
weemera taajenakamechitia apochio,
79 pu'ka te'ta tukapachi mochitoameopua,
taajenamichiopua iikachio,
apochi paparaka enapameopua,
cheriweka,
Riosichio ta'iria mochiwa teerepaka.

80 Puuu Waania simiterepua weripakao, epeche teetoka Riosichio, epeche teetokaopua paparaka. Ihjia, ke'chu o'iniaiopua, isaeri ti'tijoerichio nayewatukao, poanachi ohjoere puuuapu ki tijoeekachiopua pehjio.

2

Eesusi naawaria
(Maateo 1:18-25)

1 Pu'ka taawechiamio, Aauhto tewaniame eneriaipua te'ta yawichi. Puuu iin-
tokamepua yooma ti'tijoeri kehkiwa nane'repua teewara iyopunurakaopua, yoma-
tiame ahpo ye'karichiopua.
2 Ihji ti'tijoeri kehkisa ihtetawa pukeri o'iniachio, Siirenio Siiria weeechi yawichikoi
enerepua.
3 Pukaepa ti'tijoeria, yooma ahpo naawariachi e'enapuretupua, ahpo iyopumi-
chiopua teewarao.
4 Oosea waikao machenarepua Nasare Arirea weeechio; wa'a o'iniao Uurea weee-
chite mooenarepua Weereni muuwarichi, Raawitaru tetejimarichi naawakamekapa.
5 Wa'a ahpo iyopure Oosea, Maaria ahpo uupi enemeri ahjamao, amori sauyamepa
wa'asi.
6 Wa'ao Weereni nokioio, asire Maariaa ahpo saumiachio.
7 Wa'a saure Maariaa pahcha simiyame temariopua. Pu'ka naawasoopua, wisas-
orichi ikapisaapua, wakasi koi'rachi teekarepua. Ki karichi naawakame puuua, ki
tewitiopa ahka che'repapuachio.

Riosi ku'iwari chaachaparia; po'wa tepuyame tiame

8 Waika tukaooi, wa'ami ahka che'repariaipua waapio, po'wa tepuyameaipua tiame.
9 Senawato wa'a weeriame tetewarepua eekachi, aaata tewekachi eename, Riosi
ku'iwari. Waikao i'ka norikame che'repameo, ki nu'uti uutapatere Riosia, ahpo tísia
peeniatiamee tisiwariopua. Pu'ka tetewakaopua, tísia majarepua.
10 Nape wa'a tiiopao Riosi ku'iwaria, chaanerepua:
—Ka'te majako eemea. Kaaweruma aamo tuuyemia eenakamenia, yomatiame
wehjoarichio ti'tijoeo ooweruopua tiameo, tisiwa peenia erakopuame.
11 Ehpe tukao Weereni mochiwarichio, wa'ao aamo newipatemeri naawakamepua,
apoe Paamira Riosie Weerapuamea, wa'a Weerenio, Raawitaru mochiwarichi tewa-
niamepua tiame.
12 Eee tiame teima eemeapu pu'kao, wisasorichi ikapitiame enemapua, itapitichi
kaanoachitia wakasi ko'irachi tekitiame.
13 Pu'ka wa'apichi wa'a eekachio, Riosi ku'iwari weeriachiopua, ki ookapi
ajaparepua ahjama wahjachi Riosi ku'iwari. Puuua Riosi ka'karuma naewakao,
chaachaparepua:
14 Ki nu'uti peenia tiame naewariii,
ki waapisi te'pa kahtiameoopuaaa,
weeechi mochikame ti'tijoe ooweru tiameoo,
tísia ta'iria mochiwari pu'kawichiooo,
Riosi te'ta te'pa kahtiamee tesiwewaeooo.
15 Pu'ka tewekachi e'enameo nonorasoopua, po'wa tepuyamea chaachaparepua:
—Siimpataria wa'a Weereni, wa'a ikitiameo Riosi taamo tuuyeria ne'nemia.
16 Wa'a chaachapasaapa, yaapi teetoka siimparepua wa'ao. Wa'a ajasisaapa puuua,
kahtiame tewarepua Maariao, Ooseopua tiame. Kohjao, itapitichi kaanoachitia
po'yame tewarepua, wakasi koi'rachi.
17 Waikao, wa'a po'yame tetewisaapua pukeri naawakame kohjao, yooma tuurepua
Maariao, pu'ka tepoena e'nakame Riosi ku'iwari ahpo chaaneriaopua, pu'ka kohjachi
simiyameo.
18 Waikao yooma wa'a inamukamea, tahpitika erapakaopua chaachaparepua: “¡Aa,
naakónaa! ¡Itapiti ikipuamejuarepua naaju?”

19 Nape Maariaa yooma i'kao, senepi apochi inataka yasitorepua, i'ka ikipuameopua.
20 Puuu po'wa tepuyamea, poanachi nokisire puuuapu chaachapasika, kaawe naewasika Riosio, pu'ka itapitio ahpoo, chaaneretia, tetewaria tiame.

Eesusio kohjaai pehji, i'isaeri tioparachi tetewitewa

21 Osanao taawe i'toiopua kohjao, siichitepumia i'toretupua teewatemia. Ihji kohja temaria, Eesusi teewaretupua, Riosi ku'iwario wa'a cheeriopua Maariao, ke'chu peteterepoiopua pehjio.
22 Maaria ahsepatesoopua ahpo sauria piipatepuachi taaweo, Eerusareni siimparepua Eesusi temari i'tokaopua tiame, Riosichi tetewipumiapua, Moisetaru nuurari chiiachitia.
23 Wa'a noonoirepua, i'ka Riosi Iyoterichio eee chiiamekopa: “Yooma pahcha naawakame tehtemaria, Riosiwichio teewepuamepua.”
24 Yayawaraa Eesusio, ahpo tatakoririawichioopua, Moise yoranura yoorarepua, puuua chiia: “Ooka chonoporo oowemitia, ooka piichonioi.”
25 Waika taawechiamioi, Eerusareni yasariaipua piiripi tijoe, Siimeoni tewaniame. Ihji tijoea, tísia kaaweruma eneriaipua, tísia paparame Riosichiopua tiameo, Riosichio, isaeri ti'tijoeri newipatewa tísia puuyetoka yasitoame. Ihji Siimeoni Riosi Riosiwarieo, eratetiame eneriaipua,
26 ki mukimerikopua pehjio, ki tetewaapua pehjio, Riosie Weratiameopua, tísia puuyeniameopua, yoomahka.
27 Ihji Siimeonia, Riosi eratewachi eenariaipua wa'ao, isaeri tiopachio. Wa'achi e'enariopua Eesusi yayawarao, Moise nuurari yoramiao, Siimeonia tetewarepua kuitao.
28 Wa'a ikisaopua, koomirepua kuitao, pu'ka koomikao, cheriwema ki'yakaopua Riosio, cheerepua:
29 Paamira, ehpeo muuua aamo cheeriao,
iintokame muuuapa,
Pu'ka aamo iintomia tetewikapao,
ta'iria mukimerinia,
30 aamo uhjuraria newipatemerio,
tetewakapa.
31 Ihjia aamo iintoriaapua,
aamo tetewachi iintotiamepua,
yooma mochiwari tetewachi.
32 Ihji aamo weeechi enateriaa,
yomachi weeechi mochikamewichio, tahjewaripua,
yoomahka aamo inatariao, yoomahka pahtepuawichio,
yooma isaeri ti'tijoeriopua,
pu'kao te'ta kaawe tetewipuawichiopua.
33 Waikaopu kuita yeeyeraa noonoraapua tiame, tahpitika erapakaopua: “Naakónaa”, eraparepua.
34 Waikao Siimeónia, kaawerumari Riosie e'resaapua yayawarao, chaanerepua Maariao:
—Ihji aamo kohja temaria, ki ookapi ti'tijoe ooweru tiamee, ki nakika tetewipuamepua. Puuu i'ka kohja weripaso wa'a teeka tetewikamea, ahpo Noono tewekachi kahtiamechi simiyame nayewatuka oioioo, kiisi kaawe te'teremeripua i'ka Noonora tewekachi kahtiamechio. Wa'a teeremiaipua, wahjachi ki ookapi ti'tijoea ooweruapua tiame, ka'karuma enepaka Riosichio, tísia kaawe te'terepakaopua Riosichio, tísia kaawe erakoka ahjachi paparamapua.

35 Ihjia nayewatuka oioi nane'repuamepua, ihtana erakoameko ti'tijoerio pukachio,
kaawe erakowao ki kaawe erakowaoi. I'ka ti'tijoerieo kiisi kaawe e'reniamekopao,
tísia yuuwesimeri muuua aamo iikachio, ahkasioi nasimachetae aamo iikachi
otopuniamechitia.
36 Wa'api tiopachio, wa'a yasariaipua piiripi ooitiame, Aana tewaniame. Ihji
oowitiamea, Riosi naewatura eneriaipua tiame, Aanueri maarara eneriaipua, Aasere
tetejimari tetejimaeme. Yáá'watiame eneriaipua wa'asio. Pukeri weripai neewisaa-
pua, oowisani paamupariche ohjoeriaipua kuunaekao,
37 naao weerewa aampa oowisani paaumpari i'toriaipua. Waika o'inia tiopachi
ohjoeme eneriaipua wa'ao, senepi wa'a ihsiame eneriaipua i'isaeri tioparachio,
Riosichi naewaka ti'tijoeriwichio. Ki ku'itapisi weesa wa'a iijisia Riosi naewakao,
chorowaio ki teewiame eneriaipua.
38 Siimeóni kajukoiopua nayewakao, wa'achi eenare Aanaai wa'ao, pu'ka tete-
wakaopua kuitao, cheriwema ki'yarepua Riosio, yooma inamuachiopua wa'ao.
Waikao i'ka kuitachi simiyame nayewerepua yooma wa'a ahpo tetewaka wa'a
tiopachi ajakameopua, pu'ka kuita koomika weeriáío. Waikao pu'ka nayewaria
inamukamea, pu'ka kuita maaerepua ahpo newipatemerio, rooma soontarowarachi
nasiwaka Eerusareni u'yekao, rooma yawichiwatere mochiteniameo, wa'a tiiame
puuyeka mochitoamekapa puuua.

Nasare e'enawa eenechi

39 Oosea Maariaa tiame yooma yorasaapua Riosi nuurari chiiaopua, Nasare
nonowarepua pe'ku, ahpo mochiwachi Arirea weeechi.
40 Wa'ao nu'uti temaria, epeche epecheche weruma weripatorepua, epeche
epecheche peenewarieme enepatoka, epeche utewasipaka Riosieopua, ahpo neese-
towachio.

Eesusi nu'utikai tiopachi ihsiriame

41 Eesusi yayawaraa senepi paaumparichio, Eerusareni siisimpame eneriaipua
pahkochio, Semejenato pahko tewaniamechi.
42 Eesusio, oosa mariki aampa ooka paamuoiopua, eenechi siimparepua Eerusare-
nio, senepi paaumparichi, siisimpaniachitia.
43 Nape yooma kajusoopa pahkoo, nonowanioipua eenechio, Eerusareni itipiriai
Eesusia, ahpo yayawae ki nane'reka.
44 Yayawaraa, wa'a ihtoame maaerepua muuwarichio. Nape ahkasi piie taawe
poorosimiai ki tetewapa pu'kao, i'yasirepua waikao, tetejimarichiopua, muuwari
nokisiwachi.
45 Ki tewakapa wa'ao Eesusio, pe'ku e'enarepua Eerusareni, wa'a i'yamia.
46 Ahkasi paika taawechi neipa, tewarepua pu'kao, i'isaeri tioparachi yooremina
kahtiame, masitaria ahjama naewaka, iinatukekaopua pu'kao, keepukaopua tiame.
47 Wa'a mochikame ma'masitarie iinatukeniaapua, tísia peeneka nehjiarepua. Wa'a
chiiopua i'kao, ma'masitaria, tísia peenia e'raka inamurepua, tísia peeniopa.
48 Wa'a tewakapa yayawaraa, tahpitika eraparepua, wa'a tewakapa pu'kao,
nu'utikaiopua pu'kao, tísia machiyame ahjama nayeopa. Waikao yeeyeraa, chaanere-
pua:
—Eesusi, ¿achiníii wa'a iintoka muuua taamoo, ki tuuyesa taamoo? ¿Ki
nane'riamemua taamoo, ki ahjame e'raka aamo i'yamekoo?
49 Wa'a chaachapopa ahpo yayawao, Eesusia chaanerepua:
—¡Aa, wa'a erakoka no'o i'yamekosa eemea? ¿Ki nane'riamekosa eemea, no'o
Noono kariwarachi itapiti no'o Noonowichio yoramerikoo?
50 Nape yayawaraa wa'a chiioi, ki pahterepua.

51 Wa'a o'inia ahpo yayawae Nasareniko i'totiaapua, Nasare e'enarepua ahpo ohjoewachi. Wa'a ohjoekai Eesusia, ahpo yayawa e'wewachi weripatorepua. Yooma wa'a ikiniameo, yeeyeraa, apoeche inataka yasitorepua.
52 Eesusia wa'a o'iniao, o'inerepua weripakao ahkasi tijoe werumachitia inatapakao, epeche muuwepasika Eesusi nakiyameo, tísia kaawe ahpo tetewiniame, ahpo Noono tewekachi kahtiameeoi.

3

Waani Paatoria ooruchi weeechi
(Maateo 3:1-12; Marako 1:1-8; Waani 1:19-28)

1 Tiiwerio te'ta yawichio, oosa mariki aampa mariki paaumpari yomatiame Rooma weeechi yawichituka kahtioio, Poonsio Piiratoa, Uurea weeechi rooma ye'karichiopua, ki te'ta weruma yawichi eneriaipua. Eerore yawichia tiameo, Arirea weeechi ki te'ta yawichi eneriaipua, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachio. Eerore poonira Eeripea, Iturea weeechi ki te'ta yawichi eneriaipua Tarakoni weeechiopua tiameo, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachiopua. Riisiani ki te'ta yawichia, Awirinia weeechi yasariaipua yawichitukao, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachio.
2 Pu'ka taawechiami Eerusarenio, Aanasia, Kaijaa tiame, i'isaeri tioparachi ne'neseriosio puuua, te'ta neeseriosi eneriaipua. Pu'ka taawechiamioi Riosia, Waani nayewerepua, Sakaria taanara, ki tijoeekachi yaajatoiopua pu'kao,
3 Riosia pu'kao, ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio uuriame enerepua, ti'tijoerio, toinuremichiopua ahpo ki ka'karuma nokayao, ahpo paatokaopua. Pukaepa Waania yooma ahpo ki ka'karuma nokaya toinariameo, yooma Oorani akichiko oirepua paatokao, i'ka ahpo tatakoriwa toinarekameopua ahpo paatokao, Riosie cheriwepuawichiopua tatakoririao.
4 Wa'a iintore Waania, ehkoriami cheeriachitia Isaia. Ihjia eee cheeriaipua:
Wahka siinachani aaata tijoée,
mehka ooruchi ki tijoeekachi.
Puuua cheechaniamepua:
“Kaaweruma pooe katewemitia aamo iikachio,
Te'ta Apoe Paamirao amochi enamichiopua iikachio,
Riosi Riosiwarirao.
5 Yooma aamo iikachi roomosameo,
yepotapuapua;
yooma aamo iikachi tekopameo,
napatitapuapua;
nohkorameo pooe aamo iikachio,
riisatepuapuapua;
motochipua tiiameopua aamo iikachio,
ikichapuapua pu'kao, mehka ipaka.
6 Yooma wa'a iintokamea pu'kao,
piipakame itipikamepua iikachio,
papakotiame tatakorio,
ki kokosapuamepua Riosieo.”
7 Pukaepa Waania, muuwaeme ahpo kahtiachi e'enarioiopua ti'tijoeri pa'pamiratuameo, ki ahpo iikachi piipanariai ahpo paatojeriopaopua pu'kao, chaanere puuua pu'kao:
—¡Sa'sayawe ti'tijoeturipua, tisiwa wiwisituame! ¿Aatanae noochi e'enaka paatonuretiame eemea, aamo newipamichioopua Riosie kokosapuameo?
8 Toipuapua naaju aamo tatakoriao, waikaope, aamo paatomania. Nape ka'te tatakorika mochitomitiapua naajuo, ma'chiame aamo ka'karumache erapakame

iikachio. Eemea Riosichio ki kaawe te'tiameaio, ka'te aamo te'ta piipakame maaemitiapua tatakorio: “Aurani tatanarakamera teemea” chaachapakao. Oowera wa'a chaachapame nakiyame enesaa Riosia, ahkasi i'ka tehteoi Aurani tatanara enepatemiipua. Te'ta pichiwari Aurani tatanaraa, ki ti'tijoerichitia naawaniamepua, puuua Riosie piipatewae Riosichi naawakamepua, yooma ahpo tatakori ihsiwao toariamekapa.

9 Aamo ne'nepuapua amochio, ki kaawe nokayame enesaa, wa'a weeri tepuraapa aamo ahjaeo, tehpunapuame. Yooma kuuu ki taakiameo, chokichi meteka tehpunapuamepua, wa'a yorasaapua na'ichi ipapuame.

10 Waikao wa'a chiiopa Waanio, muuwaeme ti'tijoeria, iinatukerepua Waanio, Paatomerao:

—¿Ihtana yorata naajuo teemea?

11 Waania nehjiarepua:

—Ooka iinuwaeme wakirao, aaata aamo piirechi kiapuapua piiripio; aaata eeme soparame iinuemea kooame, kipotepuapua aaata ki iinuemeo. Wa'a nokaka aamo ma'chitama eemea, aamo kaawerumachi erapariaopua iikachio.

12 Wahjachi ti'tijoe yawichiwichio koparoamea, Waani naaepakamea ahpo paatopuawichioo, iinatukerepua tiame:

—Masitari, teemepe, ¿ihtana yorata teemea, Riosichi kaawe teerepuawichioo?

13 Waania chaanerepua pu'kao:

—Toinaria eemea aamo ki ka'karuma nokiwao, ka'te u'matoka koparoamitia eemea, aaata wikiriekao.

14 Soontaroai naaepaka iinatukerepua:

—Teemeape, ¿ihtana yorata teemea Riosichi kaawe teerepuawichoo?

Pu'kao chaanerepua:

—Ka'te u'yemitiapua aaataoi, kihta ki kaaweruma iintokoi utewachi koparoakao. Aamo natetewaeche kaawe erapuapua.

15 Yooma isaeri ti'tijoeria, Riosie Weratiame enameri puuyeka mochitoamekapaopua, ahpo rurumurakao chaachaparepua: “¿Ki ihji ohjoarepu Riosie Weratiamea, Riosi uhjuramo tuuria?”

16 Nape Waania inamukapa wa'a chaachapameo, chaanerepua yoomao:

—Ka'i, ki puuu neeea. Neeea, neeroie paatoame neeea, nape piirechi no'o pukamina ihtoamea, Riosi Riosiwarie paatomeripua aamoo, te'ta piipari aamo yoorakaopua, o'ro na'ie kokoka piipatiamechitia. Neeea pu'kao, kakajoyaraoi ki na'sopume tiamenia.

17 Sekachi makotoame puuuapa charejicherao, ahpo ahjae kasarapumiaopua tiirikoo, wa'a iintosaopua ekasuaka mooapumiao. Wa'a iintosaapua pu'ka tiiriko kuhsira kasarao, na'ichi kosimapua, pu'ka na'io ka'chitia taawechi choipamechi, ki seena aampasi. Wa'a yorapuamepua, kiisi piipakameopua ahpo tatakoriwaopua apochio. Pu'ka tiiriko pahchira ka'karumaraopua, ahpo tiiriko oomawachi toamapua. Puuu tiiriko ka'karumaraa, ti'tijoeri puuua, tatakoriria Riosie piipatetiamera.

18 Waania utewa chaaneka uunurarepua, Riosi kaaweruma tuuyewariopua, ahpo tatakoririaopua cheriwepuawichioo.

19 Waania naewatuka oiyaiopua, kiisi kaawe iintorio tuurepua Eeroreo, rooma yawichiopua Eerusareni, pu'ka Eeroreo ahpo pooni uupira ahjama kahtiopa, Eroria tewaniame. Waania, muuwaeme tiame ki kaawe iintoria Eeroreo, teriwame nayewarepua.

20 Pukaepa Eerorea, perekarichi yahcharepua Waanio, epeche teerepakaopua, ahpo ki kaawe ihsiao.

Eesusi paatowa taawechi
(Maateo 3:13-17; Marako 1:9-11)

21 Nape ke'chu peereso karichi yachanioiopua Waanio, Eesusia Waanie paatoretiamepua, piie taawe Waanio, ti'tijoeri paatoka ihsioiopua. Eesusia ahpo paatonioi ahpo Noonoma Te'pa Kahtiame naeyoio, wahjorepua te'pa tewekachio.
22 Wa'a te'pa o'iniao, Eesusichi tekirepua kooroka tiame, Riosi Riosiwaria. Pukachi yasipasoopua pu'kao, te'pa tewekachio te'teorepua, wa'a o'inia chaacharepua:
—Muuua no'o Taanapua, no'oo te'ta no'o nakiya; amochio neeea, ta'iria yasitoame neeea.

Riosie Weratiame, ehkoriamisi o'inia tetejimarisikame
(Maateo 1:1-17)

23 Ihji Eesusia, ahpo Noono Riosi tehkiwa o'iniaio, piire weerewa aampa oosa mariki ahka paamuame eneriaipua. Eesusia, i'ka tetejimarisiwachi o'inia eenamepua: Eesusi noonoratewaa, Oose enerepua,
24 Oose noonoraa, Eeri enerepua, ihji waanamio te'ta teerekameraapua te'ta ojochira: Maata, Reewi, Mereki, Ajanai, Oose,
25 Matatia, Aamosi, Naaumi, Ehri, Naakai,
26 Maaati, Matatia, Siimei, Oose, Uura,
27 Ooana, Reejesa, Soorowawe, Saratieri, Neeri,
28 Mereki, Aariri, Koosami, Emorami, Eeere,
29 Osuwe, Erieseri, Oorimi, Maatati,
30 Reewi, Simeoni, Uura, Oose, Oonami, Eriakími,
31 Meerea, Meena, Maatata, Naatani,
32 Raawi, Isai, Oowere, Wooosi, Saramoni, Naasoni,
33 Aaminara, Aremini, Arini, Ehroni, Aaresi, Uura,
34 Aakowo, Ihsa, Aurani, Taare, Naakori,
35 Seeruku, Raakau, Peereku, Eewere, Saraa,
36 Kainani, Arajasa, Seemi, Nooe, Raameke,
37 Maatusareni, Eenoko, Aarete, Majareeri, Kainani,
38 Eenosi, Seeti, ahkasi ehkoriamisiopua, Aarani, Riosi tijoe neteria, ahpoka tiiame taana.

4

Eesusi aatiatawa
(Maateo 4:1-11; Marako 1:12-13)

1 Eesusia pochikamepa Riosi Riosiwarieo, no'rarepua Oorani akichi o'iniao. Wa'a o'inia Riosi Riosiwaria,
2 ki tijoeekachi i'torepua. Wa'ao riaorósia, iikachi noonoterepua Eesusio, ooka weerewa taawe wa'a ihsika, ne'nenariapa pu'kao aatia tiiamekopua ahpo iikachio, tísia ahpo Noonochi Riosi iyoriwaopua. Pu'ka ooka weerewa taawechio tísia choroware Eesusia, kiisi koaka oiriamekapa.
3 Wa'a tiiopa chorowakao, riaorósia, chaanerepua Eesusio:
—Riosi Taanara enesaa muuua, ¿achinikai ki paani enepatena muuua i'ka tehté, ko'kotai?
4 Wa'a chiiopa riaorósio, Eesusia nehjiarepua:
—Ehkoriami Riosi Iyoterichio chaanipua: “Ti'tijoeria Riosichio, ki paaniche koaka ahjameripua, Riosi chiiakamerache te'ta yooraka ahjatoniamepua.”
5 Waikao, te'pa apechunakaopua riaorósia, ikanati yomatiame ne'netesaopua i'ka weeechi ye'kari mochiwao,
6 chaanerepua:
—Néé, yomatiame i'ka ye'kari ki nu'uti mochiwari, aamo kiamania. Yooma ihjia, no'o iinuwapua, aaata no'o kianaria kiamania, kianaresaa.

7 Aamo no'o yawichiwatere enepasoo no'o chopokorieka weripekao, yomatiame
no'o yawichituao, aamo iinuwa enepatemania.
8 Eesusia nehjiarepua pu'kao:
—Ki yuumpamamu no'oo, Ehkoriami Iyoterichio chiiopa: “Aamoche Riosi papara-
puapua, te'ta aamo Paamirache; pu'kache e'weka yasitopuapua.”
9 Wa'a o'iniao ehjepao riaorósia, Eerusareni u'parepua. Wa'a Eerusarenio, te'ta
te'pa tiopachi mooenapurepua, wa'a moenapusapao chaanerepua:
—Aamo ihpao i'wa. Riosi Taanara enesaa, ka'chi ikimamua;
10 Ehkoriami Iyoterichio chiiopa:
Riosia uhjuramapua ahpo ku'iwario,
aamoo neesetomichio.
11 Aapoeo puuua, aamo inatetomapua,
ki tehtechi motochika wichipamichiopua.
12 Wa'a chiiopa riaorósio, Eesusia chaanerepua:
—Nape Iyoterichio chaanipua tiame: “Ka'te oowera aatiata Riosio. Ka'te oowera
aatiataka ne'nemo oramitiamua Riosi utewario.”
13 Riaorósia ki tewakapa ahjae aatiatapao, toarepua waikao, ahkasi piire taawechi
yorame tiiachisi.

Eesusia ahpo tehkiwa o'inena Arirea weeechi
(Maateo 4:12-17; Marako 1:14-15)

14 Eesusia, Arirea weeechi eenarepua eenechi, ahpo Noonoe weratiameopua
Noonora Riosiwarie, i'ka weeechiopua, ahpo tehkiwa yoramia. Eesusia waikao,
yomachi inamuretupua wa'a weeechio.
15 Ahka ahpo asiyachiamio, i'isaeri napawikarichiami masitioio, ti'tijoea oowerua
tiame, kaawe e'reka tetewarepua pu'kao.

Eesusia Nasare mochiwachi ihsiwa
(Maateo 13:53-58; Marako 6:1-6)

16 Wa'a teetoka asirepua, ahpo weripariachiopua Nasare. Wa'a asisaapua,
napawikarichi pakirepua resipuniame taawechio, wa'a ihsiamekapa, ahkaoi ahpo
asiyachiamio. Wa'a yooreminaopua, werisirepua Ehkoriami Iyoteri iyonamiao.
17 Eesusia werisisa weerioiopua, Isaia iyoteria kiaretu puuua, iyonamichioo.
Waikaopua pu'ka iyotape wahjonaio, ahpo iyonamiachi i'yaiopua, i'ka chiiame
iyonarepua:
18 Riosia, ahpo Riosiwarie no'o weerakamepua,
tesiwa te'tiameopua Riosie cheriwepuao,
tuuyemichiopua i'kao,
ahpo ka'karuma tuuyewariopua.
Neeea tatakorie chapitiameo,
puhjewa naewamichio, uhjuratiamenia.
Yooma pu'ka ki ma'chiame tetewaopua,
Riosi iintonariaopua pu'kawichioo,
ma'chitamia eenakamenia.
Ka'chi ikime erakoameopua ahpo iintoriawichioo,
cheriwemia eenakamenia,
ta'iria mochiwamia.
19 Neeea weratiamepua tiameo,
Riosi naewamichio te'ta paaumpari enamiachi,
pu'ka enameri tuuyemichiopua ti'tijoerio.

20 Waikao iyonasaapa pu'ka Iyoterio, pi'rinarepua pu'kao, wa'a ikisaopua, wa'api ku'yame ki'yarepua eenechi. Wa'a ikisaopua, yasiparepua. Eesusi kahtioiopua, yooma wa'a mochikameapua napawikarichio, ki wahjiame ne'neka itipirepua.
21 Wa'a te'tioiopua pu'kao, waikao Eesusia eenechi werisikao chaanerepua:
—Ihji Iyoterichi ehkoriami o'inia cheesitiamea, ehpe taawechi ikiyamepua, noochi simiyamekaitepua aamo tetewachi weeriame.
22 Wa'a chiiopa Eesusio, yoomahka kaaweruma nayewarepua pu'kao, Eesusio peeniatiame nayeopa. Aapoeopua ahpoo, chaachaparepua:
—¡Naakona! ¡Ki Oose taanarapu ihji? ¡Puuukona enetapu Ehkoriami Iyoterichi chiiaa?
23 Waikao Eesusia cheerepua:
—Eemea piie taawechiamio, chaachapameripua: “Muuua ki ookapi sautekameai, ¿achinikai ki newipani muuu aamo wa'apio tekika?” Ihta taawechi no'o chaanemeri eemea tiameo: “¿Achinikai iintoame muuua i'wa aamo mochiwachi wa'apio, aamo Kapenau iintoria taamo inamuria?”
24 Pu'kao Eesusia cheerepua waikao:
—Pichiwa chiiamenia i'kao: Aaataai Riosi nayewaturaa, aaataeoi ki nakiwamepua ahpo wa'api mochiwachio.
25 Ka'chi iika wa'a iintomera i'wao, ehkoriami Eeria ikitiameka tiiopa i'wao, Eeria taawechiamio tísia tooretunioiopua paika paaumpari ki yukukopao, isaeri weeechio ki ookapi mochikoiopua kunamukukame tooremuame, ki wa'ao uhjuraretu Eeriaa ku'imichioo.
26 Saarepa mochiwachikamera uhjuraretupua seesenu weeechi, waapi Siironi weeechiami, wa'a ku'imichioo, piiripi kunamukukame wa'api. Isaeri mochikamea, wa'a yooraretupua, ki pichikeriopa Eeriao.
27 Eriseo taawechiamioi, ki ookapi repera kokoriame mochirioipua isaeri weeechio, ki sauteretupua piiripioipua wa'ao, Eriseoeo, naatiche sauteretupua piiripi, Naamani tewaniame, Siiria weeechi ohjoeme, seenu weeechi. ¿Ki wa'a yooraretupu ihjia, ki pichikeriapa?
28 Wa'a tiame inamukapa, yooma napawikarichi mochikamea, tísia nenekarepua, Eesusi ahjamao.
29 Waikao, tahpitika chaachapakaopua, chapisa ma'chiparepua wa'ao, ma'chi mochiwachi. Wa'api mochiwachi tekorata i'tore puuua, wa'a ipamia.
30 Nape Eesusia, ki naaniai iikao, naasipami u'matoka newirepua. Wa'a ikisaopua wa'ao, sewinami akiparepua wa'ao.

Tijoe ki kaaweruma tijoetuwari yahchame
(Marako 1:21-28)

31 Wa'a newisaa Kapenau akiparepua, Arirea weeechi. Waikaopua wa'a masiterepua, resipuniame taawechi.
32 Ti'tijoeria tísia peenia e'raka keepurepua wa'ao, ki teesa peeneka nayeopa.
33 Wa'a napawikarichio, wa'a yasariaipua tijoe, reemoniwari yahchame, puuua Eesusi tetewapao, ki ku'ita sisinaka chaacharepua Eesusio:
34 —¿Ihtana yoramia teetonamua tamochio Eesusi Nasare ohjoeme? ¿Taamo ko'imiakosa eename muuua? Neeea aamo machiyamepua aatanakoo, te'pa tewekachi o'inia tekikamekoo. Muuua, Te'ta Ki'tiamerapua Ihtaoi Ki Kaawerumao, ihtaoi Ka'chi Tiiamera, te'ta Riosichi eenámeramua.
35 Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka reemonio, pukachi kahtiameo, pu'kao chaanerepua:
—Ihchi yaasamua, yaapiti machenasa muuua, pu'ka tijoechio.

Wa'a chaanetiapa riaorósi reemoniwaria, wichipaterepua pu'ka tijoeo, ahjachi machenakaopua weerewachio, ka'chi ikitekaopua tijoeo.
36 Wa'a ikitiame tetewapao, ki inata erakorepua, peenia erapakao. Wa'a te'tiapaopua chaachaparepua ahpoo:
—¿Ihtana iikame ihji tijoea, tísia utewariemekopua ahpo chiiao, ki ka'karuma reemoniowarioi, yooreniame?
37 Ihji ikitiamea, yomachi wa'a mochiwachiamio, yomachi chaachaparetupua i'ka wa'a ikitiameo.

Eesusia Siimoni Peero waasira yachapatena
(Maateo 8:14-15; Marako 1:29-31)

38 Eesusia napawikarichio, werisika machenarepu wa'ao, wa'a ikisaopua Siimoni ta'perachi eenarepua. Wa'aoi Siimoni waasirao tísia che'yopao, Eesusia tesiwa chaachaparetupua, yachapatemichio.
39 Waikao Eesusia kokoriame po'yachi chukipakao, te'yarepua che'erio. Waikaopu che'yamea, ikanati yachaparepua. Yachapasaapua, ikanati o'inerepua itapiti yoorakao, Eesusi ko'kotepuawichio, yooma wa'a mochikame tiame.

Eesusia weeka kokoriame sautena
(Maateo 8:16-17; Marako 1:32-34)

40 Ehjepamio taaa pakioio, ihta kokoriame ijinuemeai ahpo petechio, wa'a e'enarepua Eesusi u'yepakao, kokoriameo, yachapatemichiopua pu'kao. Waikao puuua, yooma pipiripichi seekarepakao, yachapaterepua pu'kao.
41 Reemoniwariai, muuwaeme puuyanaretupua tiameo. Reemoniwariai Eesusie puuyanachiaio, chaachaparepua siinakokao:
—¡Aa Muuua, Riosi Taanaramua!
Nape Eesusia wa'a chaachapopao, te'yarepua pu'kao, nane'riai chaachapopa pu'kao, ahpoo, Riosie Weratiamekoo, ki wa'a chaachapamichiopua pu'kao, reemoniwari ti'tijoeturio.

Eesusia i'isaeri napawikarichiami tuuyesina
(Marako 1:35-39)

42 Ma'chirepasoopua, machenarepua wa'a mochiwachi muuwarichio, ki aaata ki'tiachi yasinariapa. Nape wa'aoi ti'tijoeria, tewarepua i'yasikao. Utewa yoorariaipua itipimichioo, ahpoche ahjama yasimichiopua. Ta'omapuaipua itipimichioo, ta'omamo orakoriai puuuapu ki ahka siimichio.
43 Nape Eesusia chaanerepua:
—Ka'chi iika i'wache itipimerinia. Wahjachi mochiwachi siimerinia tiameo, i'ka kaaweruma Riosi tuuyeturi, tuuyemiao, pu'kawichio uhjuratiamekapania, no'o Noonoe te'pa kahtiameeo.
44 Eesusia wa'a inisika nayewatusirepua, yomachi Arireami i'isaeri napawikarichiopua, wa'a ikisirepua tiame, Uurea weeechiamioi.

5

So'chi chapiniame ki maaepori ikitiame
(Maateo 4:18-22; Marako 1:16-20)

1 Seenepi simikame Eesusi Eenesare pa'wesuwe ihsioiopua masitekao, tahchiame weririai muuwaeme ti'tijoeria, Eesusi keepunaria, Riosichi simiyame naawesari.
2 Wa'a tiiopa Eesusia, ooka pawekakera tetewapa neerosuwe chuchukuameo, piiripi puuu tetekorao, tetekiriopa ahpo sochichaira papakomia,
3 wa'a mooenare Eesusia waikao. Puuu pawekakera aaata Siimoni tewaniame enerepua. Wa'a mooenasaapua chaanerepua Siimonio, pu'ka pawekakerao, epeche

mekapi neerochi chuchapamichiopua. Wa'a ikitioopua Eesusia, wa'a o'inia yasaka masiterepua ti'tijoerio.
4 Eesusia, ti'tijoeri masiteka kajusaapa, chaanerepua Siimonio:
—Epeche waanami chuchapamitia i'ka pawekakerao. Wa'a ipasemitiamua pu'ka aamo sochichairao, wa'aope chapitai so'chi.
5 Nape Siimonia nehjiarepua Eesusio:
—¿Wa'á? ¿Ki wa'a nokakame teeme yooma tukawari wa'ami ihpapaseka sochichaerao, oowera kihta chapikao? Nape aamo wa'a chiioopao, wa'a ipasemane.
6 Waikao wa'a ipasesoopua sochichairao, ki ookapi chapirepua so'chí. Waikao panisuka ma'chipanioiopua pawekakerachi moenapukaopua sochichairao, ahkasi tehpume teetorepua, ki ookapi chaiteriamekapapua so'chio.
7 Wa'a teetopua sochichairao, wahjachi pirenachi pawekakerachi nokayame sisinamurepua, wa'a e'enaka ahpo ku'imichio pu'kao. Wa'a e'enasaopua ku'imiao, ooka pawekakera pochiwarepua, ahkasi chuurame pochikame, ahkasi piwiteme tiiamesi.
8 Waikao Siimoni Peeroa, wa'a ikitiame tetewapao, tawemina chokoporieka weripakaopua, chaanerepua Eesusio:
—Paamiraa, aamo poanatujeraninia noochio, kiisi no'o ne'neme tiiamenia aamoeo, tísia tatakoriekapania noochio.
9 Wa'a cheere Siimoni Peeroa, ki nu'uti iyoriwapakapapua Eesusio, tahpitika erapakaopua tiameo, pu'ka ki nu'uti ki maaepori iintoriopua Eesusio, ki ookapi so'chi puuyanateka.
10 Wahjachi Siimoni ahjama nokayameai, tahpitika erakorepua tiame iyoriwa Eesusichio, Saantiaoa, Waania tiame, puuua na'pa Sewereo tatanara. Wa'a te'teriopao Eesusia, chaanerepua Siimonio:
—Ka'te te'ta no'o peenia erapamua, i'ka so'chi no'o aamo chapiteriao, neeea ehpe waanamio aamoo, ti'tijoeri Riosichi aamo e'enapatiame enepatemerikopua, Riosiwichio po'wachuamechitia ti'tijoeopua ooweruopua tiame wa'achitia.
11 Waikao puuua, wa'a nokayaipua so'chi chapika, wa'api toisa ahpo pawekakerao, toare puuua ahpo sochiero eneniameo. Wa'a ikisaopua, yooma ahpo iinueka toisaopua tiameo, Eesusi ahjama nokisirepua waikao, ahjama tekipanasikao.

Eesusia repera kokoriame sautena
(Maateo 8:1-4; Marako 1:40-45)

12 Piire taawechio, Eesusi piie mochiwachi ihsioio, wa'a eenarepua piiripi tijoe, repera kokoriame. Puuua wehchisi koomorasipakao, tesiwa cheerepua Eesusio:
—Paamira, nane'renania aamoo, no'o tesiwe e'resoo, no'oo yachapatemerikopua.
13 Wa'a chiiopua Eesusia, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:
—Eje'é, wa'a aamo e'riame neeea. Yachapakame itipisa naajú.
Wa'a cheesoche Eesusio, yachapakame itipirepua, ahpo repera kokoriao. Te'ta saukame itipirepua wa'asi, pu'ka kokoriao, kiisi naania ikiteka wa'asi.
14 Sautesaapa Eesusia, chaanerepua pu'kao:
—Muuua, ka'te aaata tuumitia, i'ka no'o aamo sauteriao, ohso kaawe i'isaeri tioparachi siimitiamua i'yetokao, wa'a neeseriosio kiamia, pu'ka Moise nuurari chiia kianurawao, pu'ka Riosiwichio oowewario. Pu'ka kiariwa oowewaeo, yooma nane'remichiopua aamoo, yachapakamekoopua aamoopua wa'asi.
15 Nape Eesusio ki mehtajerioipua ahpo iintoriao, ahkaoi yomachiami mehtarepua. Pukaepa Eesusi ahkaoi asiyoio, muuwaeme e'enaparepua keepumiao, ahpo kokoriame i'yetokaopua Eesusio, sautemichiopua pu'kao.
16 Nape Eesusia tísia resipakapa sautiaio, poanachi siisimiriaipua ooruchi, ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewámia, resipunariaapua tiameopua ku'itapioi.

Eesusi tu'ikame sauteria
(Maateo 9:1-8; Marako 2:1-12)

17 Piie taawechi masiteka ihsioi Eesusio, parisero ti'tijoeai wa'ami ahka mochiparepua keepumia, ookapi Moise nuurari ma'masitari tiame. Ihji ti'tijoea, Eesusi ihsia ne'nemia e'nariamepua, Riosi utewarie ihsia. Puuu yomachi e'enakame enerepua: Arirea weeechi, Uurea weeechi, wa'a ikisa Eerusareni muuwarichi o'inia e'enakame tiame.
18 Wa'achi e'enarepua tiameo, tu'ikame u'pakame, e'taparachi tekitoka. Muinareriai puuua Eesusi kahtichio,
19 nape ki ahka pakime tiiopa muuwaekapao. Ihjia wa'a karichio, yomachi i'yai ki tewakapa pachapuachio, te'pa mo'moenaka wahjonerepua, karijampara wehchorieme netetiameo. Wa'atipo wahjonasaapua, pu'ka tu'ikameo, wa'atipo tekipurepua e'taparachio, te'ta Eesusi kahtiachio.
20 Waikao Eesusia pu'ka u'pariao, ki nu'unti apochi papararíopao, chaanerepua kokoriameo:
—Saukame itipiame muuuapa, aamo tatakoriria cheriwetiame.
21 Wa'a cheekopa Eesusio, Parisero ti'tijoea, nuurari ma'masitariaapua tiame, erakorepua: “¿Ihtana iikame ihjia chiia? ¿Ki ahpo Riosiko tuunapu? Riosiche puuua wa'a iintomeria, tatakori cheriwemeria, wa'asi waanamiopua, aaataai ka'i.”
22 Eesusia nane'riapa erakoao, chaanerepua:
—¿Achinikai wa'a erakona eemea, ki tatakori no'o cheriwemia iinuekoo, maaeka?
23 Ehsoo, ¿ihtanakamera epeche tehkijuarepua ne'netewao, tatakori cheriweniame, yachapakame werisiteniamekosaoi i'ka tu'ikameo? Oowera wa'a chaniwamea ki tetewitekao, ki tehki tiiame puuua. Te'ta tehki tiiamea, te'ta iintoka ikiteka, ne'neteniamepua.
24 Pukaepa neee Tijoe Tijoetukamea, iinuekapa neeea no'o tatakori cheriwemiao, iintomania.
Wa'a cheesaa chaanerepua tu'ikameo:
—¡Yachapakame werisísaa, aamo chaanenane tu'ikameoo! ¡Apechunasa ipetáa, no'rasa petechíí!
25 Waikao kokoriamea yooma tetewachi werisikao, ikanati apechunasa ahpo ipetao, no'rarepua ahpo petechi, pooechio, cheriwema kiasika Riosio, ahpo yachapariawichioo.
26 Waikao yooma wa'a mochikamea, ki nu'uti tiiame tetewikapa Eesusichio, tahpitika eraparepua apochio, káátisia, peenia iintoriopua Eesusio. Wa'a iikapa puuua, tísia kaawe nayewarepua Riosio. Puuua chaachaparepua ahpoo:
—Ki teesa tiiame, tetewakame teemea ehpe taawechio. I'ka taamo tetewariao, ka'chitia taawechi tetewikamekai teemea.

Eesusia Maateo yeetona, Reewi teewataniame
(Maateo 9:9-13; Marako 2:13-17)

27 Ehjepao wa'a ta'pechi machenasaapa Eesusia, Maateo tewaniame tijoe tetewarepua, Rooma yawichiwichio koparoame, ahpo yooremina koparowachi kahtiame. Wa'a kahtiame tetewaopua, chaanerepua pu'kao:
—Nahpé, no'o ahjáma.
28 Waikao Maateoa, yooma wa'api toisaopua, na'naritorepua Eesusio.
29 Ehjepao Maateoa ahpo ta'pechio, weruma pahkotarepua Eesusiwichioo, weruma koi'wari yooreka. Wa'ao wahjachi e'enarepua tiame, rooma yawichiwichio koparoame, wahjachi tiame oowera ti'tijoeri. Yooma wa'a mochirepua meesa chokichi.
30 Pukaepa parisero ti'tijoea, iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a oi'inia ki kaawe chaachapasirepua, Eesusi te'ta yeeka oiya masiterao. Pukaepa piie taaweo, Eesusi

ahpo yeeka oiya masitioio, pa'parisero ti'tijoea i'iyoteri ti'tijoea tiame, na'ara chaachapariaipua Eesusi yeeka oiyao. Puuua eee chaachapariaipua pu'kao:
—¿Achinikai eemea yawichi koparoame ahjama koayamepua, wahjachi tatakoriame ahjama tiame?
31 Eesusia, wa'a chaachapame inamukapao, chaanerepua pu'kao:
—¿Ki kokoriamea sauteniamekosa nakiyamepua? ¿Ki kokoriamekosapu te'ta ahpo sautepuame nakiyamea?
32 Pukaepa neeea, tatakoriamera paaemia eenakamenia, noochi e'enaka itamichiopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, yooma toimo tuukaopua, ahpo tatakoririao. Ki ahpo tatakoriame maayameo, ki paayamenia pu'kao.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa iinatukewa
(Maateo 9:14-17; Marako 2:18-22)

33 Piirechi taawechiamio aaata ti'tijoeria, chaachaparepua Eesusio:
—Waani na'naritoamea, parisero na'naritoamea tiame, tísia iyoriamepua Riosio ki koaka. Nape aamo yeeka oiya masitiaa, ki wa'achi nokayamepua. ¿Aatia?
34 Wa'a chaachapopa pu'ka ti'tijoerio Eesusia, chaanerepua:
—¿Aiwatarepu tooree neewiwachi paajutetiamea, iiweta ahpo ahjama kahtioiopua neewikameo? Ka'ii, neewiwachio, ko'komichio paajutetiamepua.
35 No'o ma'masitiaapua no'oo ahjama kahtioiopua pehjio, ki iyorimetepua koi'wao, ahkasi no'o no'raka apechunaniachisi tewekachio, waikaope Riosi iyorimeripua ki koi'wao, kihta koakao, no'o Noonochi ahpo ku'iyeraka nokayaiopua, ihtaoi noochioi itapiti ku'iwa itayaiopua.
36 Wa'a ikisaopua Eesusia, wa'achitarichi nayewerepua tiame, weemera Riosichi te'terewachi simiyameopua, eee cheeka:
—Aaataai ki weemera wisasorie koyachiamepua oochetiame wisasorio. Wa'a iintotioopua, wa'atia na'atameripua weemera wisasorio. Puuu weemera wisasoria, iinya teeremeripua pukachio, oochetiamechiopua.
37 Cheerepua tiameo:
—Aaataai ki to'wamepua, weemera wiinoopua oochetiame wi'chijarichiopua. Wa'a iintotioopua, puuu aari wi'chia tataka si'pamapua, wa'a ikisoopua pu'kao, wa'atia na'itumapu wiinoai, wi'sukao.
38 Pukaepa wiino weemeraa, weemera wi'chijarichi toaniamepua. Wa'achitia eemeai, kaawe te'terenariaa eemea aamo weemera te'terewaeo no'o Noono tewekachi kahtiamechio, kihta na'pemete eemea oochetiame te'terewaopua Moise nuuriwachi oochetiame nokisitiameopua, animari ko'yaka Riosiwichio kohseka oowepaniameopua.
39 Wa'atepua tiiao, nape eeme parisero pa'pamiratuamea, oochetiame te'tereniakamera pu'seriamepua, weemera Riosichi te'tereniakamera pu'sereme tiioipua. Ihji no'o aamo tuuyeka chiiaa, ki wiinoka tiiame puuua, wiinoa, paamutetiamerakamera, tísia te'yamerapua. Nape Riosichi simiyamea, weemera Riosichi te'tereniakamera, te'ta ta'yameraa.

6

Resipuniame taawechi Eesusi te'ta ma'masiterao, tiiriko muurara tehpuchasiwa
(Maateo 12:1-8; Marako 2:23-28)

1 Piire taawechi Eesusia te'ta ahpo masitera ahjama ihtoio, resipuniame taawechio, tiiriko echitiachiami u'matoipua pu'ka ahjamao, Eesusi te'ta masitewaraa, tiiriko muurara tehpuchasika koi'siriaipua, okisikao.
2 Pa'parisero ti'tijoea, wa'a nokisiame tetewapao, chaanerepua:

—¿Achinikai wa'a nooka eemea resipuniame taawechioi, taamoo ki reesiseni-
amekoipua wa'a nokiwao?
3 Waikao Eesusia nehjiarepua:
—¿Kiisi iyonakamekosa eemea Raawitaru iintoriaopua, ahpo ahjama nokisia ki
teesa cho'chorowapasoopua?
4 ¿Ki Riosi karichi pakika, Riosi to'wewa paani ko'kakamepu, ahpo yeetoaopua
kipoteka tiame, neeseriosiche koaya ko'kometi?
5 Eesusi chaanerepua tiameo:
—Puuu resipuniame taawe yahchakao, neee Tijoe Tijoetukame, iintokamepua
pu'kao.

Tijoe sekachi chookopakame
(Maateo 12:9-14; Marako 3:1-6)

6 Piirechi taawechi resipuniame taawechio, Eesusio i'isaeri napawikarichi ih-
sioiopua masitekao, wa'achi yasariaipua piiripi tijoe, sekachi chookopakame.
7 Ookapi pa'parisero ti'tijoea, i'iyoteri ti'tijoea tiame, Eesusi ichipuka inateriaipua,
itapiti ki reesisewa iintosoopua resipuniame taawechio, yawichichi wenejinariapa
chapisa.
8 Nape Eesusia nane'riaipua ahpo chapinarewao, sekachi chookopakameo
chaanerepua:
—Ehsoo enasao wa'ana, i'wa weripaomua naasipa.
Waikao sekachi chookopakamea, wa'a iintorepua.
9 Waikao Eesusia wa'a naasipa weripasoopua, chaanerepua ahpo norikame
mochikameo:
—Aamo iinatuketaone: ¿Ihtanakamera reesiseripua resipuniame taawechio,
kaawerumara yoraniame, ki kaaweruma yoraniamekosaoipua; aaata sauteniamera,
ki aaata sauteniamekosaoipua?
10 Nape aapoeo kihta nehjiakopaopua, Eesusia ahpo norikame ne'nepakaopua
waikao, chaanerepua chookopakameo:
—Riisasipaomua aamo seekao.
Wa'a iintorepua waikao sekachi chookopakamea. Wa'a iintosochepua pu'kao,
saukame itipirepua, sekachio.
11 Nape wa'a iintokopa Eesusio, pa'pariseroa tísia nenekarepua Eesusichio. Wa'a
iikapa puuua, ihchi ahpo katewerepua, achini yorapuameopua Eesusio.

Eesusi ajawaria, oosa mariki aampa ooka
(Maateo 10:1-4; Marako 3:13-19)

12 Pu'ka taawechiamio Eesusia, teewi roomosachite akiparepua, ahpo Noono
tewekachi kahtiame ahjama nayewamia. Wa'a simisaa Eesusia, yooma tukawari
ihsirepua wa'ao.
13 Taaa machenasoopua piario, ahpo ahjama ohjosikameopua ahpo masitia
keepusikao, ahpo kahtiachi waapi ajapanurerepua. Ahpo kahtiachi ajapasoopua
pu'kao, pu'kao oosa mariki aampa ooka uusaopua, ahpo Noono tehkiwachi ahpo
ku'ika nokisimichio ajawarepua.
14 Ihji ajawatiamea naati enerepua: Siimoni, puuua Peero teewataniame tiame;
Anteresi, Siimoni poonira; Saantiao; Waani; Eeripe; Waatorome;
15 Maateo, Reewi teewataniamepua tiame; Toomasi; Saantiao Arajeo taanara;
Siimoni Weemuame teewataniame;
16 Uurasi Saantiao taanara; Uurasi Ihkarióte kuchitewaeme, puuua neipao Eesusi
nehjakame noriwi.

Eesusia ki ookapi masitena
(Maateo 4:23-25)

17 Ehjepao Eesusia ahpo ajawawa kajusaapa, ahjama tekiyaiopua wa'a yeepoo, ki
ookapi tewarepua ti'tijoerio, wa'a Eesusi keepumia napawikame, ahpo kokoriame
sautekepuaichio eneriapua tiameo. Puuu ti'tijoeri napawikamea, yomachi ahkaoi
e'enakame enerepua: Uurea weeechiami, Eerusareni muuwarichi o'inia e'enakame,
Tiiro weruma mochiwachi o'inia e'enakame, Siironi weruma mochiwachi o'inia
e'enakame, na'pa puuua, Meritaráneo pa'wesuwe weruma mochiraeme.
18 Yooma ki kaaweruma tijoeturi yahchari aiwameoi, sauteretupua Eesusieo.
19 Eesusia ahpo utewarieo, seekarepakache yachapatiopaopua, yoomahka ahjachi
ihchepakaoi, yachapanarerepua, wa'a e'enakamea.

Ta'iria yasiwame, ki ta'iria yasiwame tiame
(Maateo 5:1-12)

20 Waikao wa'a iintosaapa sautekaopua Eesusia, masiteka o'inerepua wa'ao, ahkaoi
o'inia ahpo keepumia e'enakameopua, ti'tijoeri. Pu'kao yooma ne'nepakaopua,
chaanerepua:
—Eeme tesiwa erakoameopua iikachio, ta'iria mochitomitia eemea, kiatiamekapa
eemea, Riosi ahjama aamo mochipuaopua, Riosi ye'karichio.
21 ’Ta'iria mochitomitia eemea, chorowachitia e'ramea iikachio, aiwaka
posatepuaite eemea, Riosieo.
’Ta'iria mochitomitia eemea, ehpe taawechiami naarakoamea aamo tatakoriwi-
chioo, enamitepua taawechio, aamo Riosie cheriwetiame tatakorio, ta'iria achikomi-
achiopua.
22 ’Ta'iria mochitomitia eemea ohso kaawe, no'owichioo aamo nekamuchenioi,
aamo wa'ineka mochinioi, aamo na'ara chaanenioi, aamo ki kaaweruma tijoerichitia
ipaka tetewinioiopua, no'o Eesusi Tijoe Tijoetukamechi te'teretopa.
23 Ohsotia eemea wa'a yoraniaio, peenia erakopuapua pu'kao. Eemea ohso kaaweo,
kaawe erakopuapua, Riosio aamowichioo ki nu'uti kaawe erapuame aamo nu-
utekiopa, ki teesa ta'iria mochipuame. Puuu ehkoriami Riosi nayewaturaai, amochitia
na'aretiamepua tiameo, i'ka ki ka'karuma ti'tijoeeo, ehkoriami mochiriameeo.
24 ’Nape ai eeme ki Riosichi erakoamea, aamo toomi tísia paarasatiachiche tahpitika
erakoamea, eemea pu'kao, ku'itapisi wa'a te'tereka ta'iria mochikamepua.
25 ’Ai eeme Riosi toakamea, ki Riosie soparame ahpo erakoamea. Wa'a erakoame
eemea ehpiamiopua pehjio, nape asimiitepua piie taawechiamio, tísia aamo tesiwa
erakomiachiopua Riosichio, tahpitika erakoka Riosie ahpo ku'ipuawichioo.
’Ai eeme, ehpe taawechiami ta'iria achikoameapua, kiisi kaawe te'tereka Riosi-
chio, asimiitepua piie taawechiamio, aamoo tísia yuuwesika mochimiachio, Riosio
ti'tijoerio, te'ta kateweka ihsioio.
26 ’Ai eeme aaata tísia kaawe nayewaniame ti'tijoerieo, ahpo tísia kaawe te'teriame
erakoamea Riosichio, wa'achitia teteiwame eneriai ehkoriami mochiriameai, ahpo ki
ka'karuma Riosi nayewaturiameo, kiisi pichiwaka chaachapakameo.

Ahpo seepurawa nakiwame
(Maateo 5:38-48; 7:12)

27 ’Ohso kaawe no'o keepupuapua, no'o aamo chaanemia. Ka'karumara
teerewachiche te'teretopuapua. Aamo na'ara yoorameo, ki nekaka tetewipuapua;
aamo nekumiameo, ka'te nekumeka tetewimitiapua pu'kao.
28 Aamo mukijeraka na'arameo, kaaweruma e'repuapua pu'kao. Na'ara aamo
chaaniameo, ohsotia kaaweruma itapuapua pu'kawichioo.
29 Aamo nanarichi wewetioo, oowepuapua piire aamo nanarioi, wewepuaichio.
Aaata aamo ampawakira u'yenaresoo, ohsotia aamo wakiraoi kiapuapua pu'kao.

30 Aaata itapiti tesiwa tiiapa aamo itanesoo, kiapuapua pu'kao. Itapiti u'yetiaimua,
ki utewa yorapuapua, aamo no'rawemichioo.
31 Aaataoi muuua, aamo yorajerachitia, yorapuapua.
32 ’Aamo nakika mochikameche nakiyame enesaamua, ¿te'tana kaawe ihsiame
enetamua? Pu'ka wa'a tiiameo, ahkasi ki Riosi nakiyameai, wa'achi nokayamepua.
33 Aaata aamo kaawe yoorameche, kaawe yoresaamua, ¿ihtana peenia ihsiame
enetamua waikao? Ahkasi ki kaawe te'tiameai Riosichio, wa'achi nokayamepua
pu'kao.
34 Aaata aamo no'rawepo o'raka reweyameche enesaamu, ¿ihtatia peenia ihsiwa
enetamua waikao, pu'ka tatakoriameoi wa'achi nokayamekoo?
35 Kaawe uuka teteipuapua, aaata ki aamo nakiyoiopua. Aamo reweka itaniameo,
rewepuapua pu'kao, ki epeche aamo no'raweniame puuyeka. Wa'a te'teriamea,
te'pa kahtiame No'noeopua, ki nu'uti enemeripua kiapuamea. Wa'a te'tereka mo-
chitoamea, Riosi nakiyachitia mochitoamepua, tísiwa te'pa kahtiame tatanarachitia.
Te'pa kahtiame Noonoeopua tiameo, aaata ki ka'karumaoipua, kaaweruma itapiti
kiapuamepua Riosieo, ahpo wa'a iintowachio, ki cheriwema kianiaipua.
36 Eemea, tesiwe e'riame enepuapua, taamo Noonoopua aamoo, tesiwa e'riachitia.

Kiisi na'ara chaaneniame aaataoi
(Maateo 7:1-5)

37 ’Ka'te ihta ki kaaweruma chaanemitiamua aaatao, kihta a'chi aamo chaanepuawi-
chioopua aaataeo. Ka'te aaata itapiti iintoko tuumitiamua aaatao, ki wa'achi aamo
iintorio tuupuaichiopua. Eemea cheriwiame enepuapua aamo piirechio, aamo Noono
tewekachi kahtiameo, aamo cheriwemichiopua tiameo.
38 Chuurame pochikame ihko nehjame enepuapua, puuu aamo ihkokiamea, epeche
pochikame aamo ihkokemapua, wi'suame, sasaweka pochiwatiame, pewatiame sa-
saweka. Aamo kaawe e'rariachitia ihko nehjaka, wa'achi kaawe e'raka ihkokepuame
muuuai.
39 Eesusia cheerepua tiame:
—¿Achini teeka aaata ki ma'chiriamea, kaawe neesetotarepua aaata piirechio ki
ma'chiriameopua, ki ma'chitiame enesaa? ¿Ki na'pa wahka tekopachi ruhjitarepua?
Pukae eemea pipiripi, ki kakupachi ohjoame enesaa, kihta chaanemete muuua
aaataoi.
40 Masiteniamea ki epeche pepeniamepua ahpo masitiachitiao. Ahkasi ahpo ma-
sitarichitia ahsepari penipasaape, wa'achi ihsimeripua tiameo, ahpo masitarichitia.
Wa'achi teeremete eemeai, aaata chaanenariaa.
41 ’¿Achini iikai kasarae pusiwekameko tuunamua piirechio, aamoo ki tete-
wamekaipua, kutemori teekaopua puichi? Pukaepa muuuai, ¿aachin teeka chaane-
tamua aaatao, muuu wa'api ki kaawerumachi oiyameai enesaa?
42 Wa'a tiame teekame enesaa, ¿aatia chaanetaremua aamo poonio: “Ehsoo, aamo
pusiweria ma'chipasetaone kasara?” ¡Tísia wistuame muuua, aamo puichi teekai
kutemori! Aamo puichi teeka kutemorio, aamo pusiwepupuapua pahchao. Kaawe
ma'chiriapa muuua waikao, kaawe pusiwepumamua waikao, aamo piirechi kasara
pusiweriao.

Kuuu taakia taakewarachi machiwamepua
(Maateo 7:17-20; 12:33-35)

43 Eesusia, simiteka masitekao, cheerepua tiameo:
—Kuuu ka'karumaa, kiisi taakiamepua ki kaawerumao; kuuu ki ka'karuma
taakiamea, ka'chi iika ka'karuma taakiamepua.
44 Yooma ihta kuuu taakiamea, ahpo taakiamechi machiwamepua. Wehcha-
jurichiai, ki taakiamepua waurio. Panijuwariai, ki ihta uuyawichiooi, pujiniamepua.

45 Kaaweruma tijoea oowitiameai wa'achitiao, ahpo iikachi kaaweruma tiiakamera, chaachapamepua; ki kaaweruma tijoea oowitiameoi, ahpo na'ara tiiakamera iikachi chaachapamepua.

Ooka te'terewa nawatewa
(Maateo 7:24-27)

46 Eesusia eee cheeka masiterepua tiame:

—¿Achini iikai aaataa, no'o Paamira teewanipua, ki no'o chiia yoorai? Te'ta no'o Paamira teewamea, ki wa'a teeka yasitomeripua.

47 Aaata no'o Paamira teewamea, no'o chiia yooramea, eee tiiamekatepua:

48 Ihjia, teeresi wejisa kaari chokitetiamechitepua. Ihjia teere chokitesa weeramepua kaario, e'pechitia pewatiachi. Waikao aakia, tísia utewaeme eenakaiopua motaka, kiisi ko'rimeripua, tísia pewatiame weeriapa pu'kao.

49 Nape no'o keepuaio, ki yooramea no'o chiiao, setechi karitakameka tiiamepua, ki pewatiachi chokiteka. I'ka kaariopua, aaki utewaeme enasaopua, ahjachi motaka ru'minamapua pihtunaka. Wa'achitia ru'michaniame aaataa noochi paparao, ki pewatiame kahtiamea noochio, itapiti aiwaka yasitoapaopua.

7

Eesusi rooma kapitai weripateria yachapatena
(Maateo 8:5-13)

1 Eesusia ti'tijoeri nayeweka kajusaapua, Kapenau eenarepua mochiwachi.

2 Wa'a Kapenauo, wa'a yasariaipua piiripi soontaro kapitai, rooma tijoe eneriaipua. Puuua ahpo ta'pechio, ahpo tísia nakiya nuurewao, tísia kokoriame iinueriaipua, ki paparamepa.

3 Ihji kapitaia, Eesusi wa'amahka oiyame inamukapao, paaenurerepua pu'kao, ookapi i'isaeri ti'tijoee, o'ochetiame pirenaturi tewaniamee. Pu'kao kapitaia, ahpo cheriwenureka uhjurerepua Eesusio, eenaka sautejeraka ahpo ta'pechi kokoriameo.

4 Waikao uhjuratiamea Eesusichi e'enakao, ahpo cheriwe nuurio tuurepua kapitaio, ahpo kahtiachi eenaka sautemichioopua, ahpo kokoriameo. Wa'a chaanesaapua uhjuratiamea, chaachaparepua:

—Tísia ku'ijerani teeme pu'ka kapitaio, tísia kaawe erakoma teemea amochio, pu'ka ku'iriao.

5 Puuu kapitaia tiameo, tísia taamo ku'ikamepua, taamoo i'isaeri ti'tijoerio, taamo napawikarioi apoe wa'api weerakamepua pu'kaoi.

6 Wa'a chaanetiaapa Eesusia, ahjama simirepua, nape waapi ta'pechi ihtoame tetewapa kapitaia Eesusio, wahjachi ahpo kaawe uuya uhjurerepua Eesusio, chaanemichioo: Eee chaani kapitaia:

—Ka'te aamo eerinamitiamua no'o ta'pechisi asikao, ki aaata neeea no'o ta'pechi pakipuaio.

7 Wa'a e'rapa neeea, ki simikame neeea nooe aamo paaemiaoi, no'o cheriwejerakao, no'o kokoriame yachapatejerakao. Aamo cheesochepaoi, yachapatemioche e'rapaopua, no'o weripateria kokoriame iinuekaopua —chiiame uhjurerepua Eesusio ahpo nuurewaeo—.

8 Neeeai amochitia nuuramepua tiameai, no'o soontarowaa no'o nuurewachi mochitoamepua tiamé. I'kao amochitia no'o chanisoche: “Waami siimitia”, wa'ache ikimapua; piirechio no'o chaanesooi: “Eenao noochi”, enamachepua noochioi. No'o yorakiame mochikameoi, no'o chaanesoo: “I'ka yoramitia eemea”, yoramachepua pu'kao —wa'a chaachapare kapitaie uhjuratiamea.

9 Eesusia, yooma i'ka kapitai ahpo chaania inamusaapa: “Aa, naakona wa'a
e'ramemua”, eraparepua kapitaio. Wa'a iikapa Eesusia, yooma ne'nepakaopua ahpo
na'naritokameo, chaanerepua:
—Aaatachioi ki tewakamenia te'ta i'ka kapitaichitiao, te'ta noochi paparameopua,
ahkaoi isaeri ti'tijoechiopua. Waikao Eesusia ki pakika wa'a ta'pechio, yachapatere-
pua kapitai weripateriaopua kokoriame.
10 Waikaopu uhjuratiamea, kapitai ta'pechi noonorasaapua, saukame tewarepua
kokoriameo.

Eesusia, kunamukukame taanara sautena

11 Wa'a o'inia neipao Eesusia, Naaini mochiwachi akiparepua ahpo te'ta masitera
ahjama, muuwaeme ahpo na'naritoa ahjama.
12 Waapi Naaini nokisiaio, mukukame i'toame nateparepua, muuwaeme nokisiame.
Ihji mukukame yeeyeraa, kunamukukame eneriaipua, pú'kache taanaekaipua piiripi
wa'api, kiterepatekame.
13 Waikao Eesusia pu'ka oowitiameo, tesiwe e'repakaopua, chaanerepua:
—Ka'te naara oowitiame.
14 Wa'a cheekao Eesusia, chapikerepua e'taparao i'toniachio. Waikao mooke-
toameai, ajaparepua. Ajapasoopua Eesusia, mukukameo chaanerepua:
—¡Werisisa temaríí! —aamo chaanenane temaríí.
15 Waikao temaria yasisirepua, nayewasirepua waikao. Wa'a iintosaapa Eesusia,
chaanerepua yeeyerao:
—Wa'a kahti aamo taanaapa, kaaweruma.
16 Waikao wa'a iintokame tetewakamea, ki nu'uti iintoriame e'reparepua Eesusio.
Wa'a iikapaopua, tísia kaaweruma nayewarepua Riosio, chaachapaka:
—Ki nu'uti kaawerumapu Riosia, ki nu'uti taamo nayewatumeri uhjurekamepua
tamochio.
Ahpoopua chaachaparepua tiameo:
—Riosi apoe ihjia, tamochi eenakame, ahpo ijinuwa ku'imia.
17 Ihji i'wa wa'a ikitiamea, ki tehpe yomachi Uurea weeechi nane'reretupua, yooma
norikameopua tiameo, Uurea weeechio.

Waani Paatori uhjuraria
(Maateo 11:2-19)

18 Waani Paatoria, ahpo masiterae nane'rekapaopua, yooma itapiti Eesusi peenia
inisiaopua,
19 ooka ahpo masitera uhjurerepua Eesusi iinatukemichioo, apoekosapua enamerio,
aaata piirechikosakoiopua, taamo puuyemerikoopua enamerio, Ehkoriami Iyoterichi
Riosi na'nayewatura chaachapariachitiao.
20 Waikao Waanie uhjuratiamea, Eesusichi e'enakao, chaachaparepua:
—Teemea aamo iinatukemichio uhjuratiamekapu, muuujuareko iinatukemichio
Riosie uhjuratiame enameria, aaata piirechikosaoipua, puuyepuamea pehjio.
21 Pu'ka uhjuratiamea ajasioio, Eesusia, ti'tijoeri yachapateka ihsire puuua,
muuwaeme na'arari yahchame sauteriaipua, yooma ihta ko'koame iinueme, ki
mamachiriame tiame.
22 Wa'a ihsiai sauteka Eesusia, chaanerepua Waani uhjurariao:
—Nonorakao, yooma i'ka tuuyemitiapua Waanio, i'ka no'o ihsia aamo tetewa,
yooma i'wa aamo keepuria tiame. Chaanepuapua pu'kao no'oo, ki mamachiriameo
ma'chirepatio —tuuyepuapua—; ro'rojioi no'oo, ohjotio —tuupuapua—; repera koko-
riameoi no'o sautio —tuuyepuapua tiameo—; na'nakapioi inamutio —tuuyepuapua—
; mukukameoi ahjatio —tuuyepuapua tiamée—; aaata ahpo tatakoririoopa tesiwa

erakoameopua iikachio, Riosi ka'karuma tuuyewarie, no'o kaawe erapatio —tuuyepuapua—.
23 Aaataoi ki suuwe e'riameopua noochi paparakao, tísia ta'iria yasitomeriko tuuyepuapua.
24 Waani uhjuraria nonorasoopua Eesusia, Waanichi simiyame nayewesirepua ti'tijoerio. Uwatiame nayewaka iinatukerepua:
—¿Ihtana ne'nemia siimpakame eemea ooruchi weeechio? ¿Oowera paaka eekae nokayamekosa, tijoe chachapia ihsiame? ¿Aaata tijoe rooroikamekosaoi?
25 ¿Naatikosaoipua, tijoe sosopatiame wakiraeme, tísia nayewame? Ka'i puuua, puuu wa'a te'tiame wakiraemea, ahpoche ta'iriache mochikamea, ya'yawichiche te'ta kaarirachiche mochikamepua.
26 Ki wa'atiame ne'nemia siimpaka enesaa, ¿ihtana ne'nemia siimpaka eemea naaju wa'ao? ¿Riosi nayewatuame tijoe? Eje'e, puuu enerepua. Nape puuua, epeche tiiame, ki Riosi nayewaturachitia.
27 Ihji Waania, ehkoriami nayewatiame enerepua, Ehkoriami Iyoterichio, pu'ka Waani nayewakao iyoteria, chaanipua:
Wa'a aamo uhjurenane piiripi nayewatura,
aamo nayewatumichio pahcha.
28 Neeea aamo chaanenapua, aaataai i'ka weeechio, ki epeche tiamekopua Waanio, no'o enameriko tuuka ihsikamea; nape te'pa tewekachi Riosi ye'karichio, aaata nu'uti tiiamekaipua, epeche weruma tiiamekaitepua ki Waanichitiao, weeechio ohjoemeo.
29 Yooma Waani keepukamea, Rooma te'ta yawichiwichio koparoamea tiameo, pichikeka keepukame Waani chiiao, ahpo paatonurerepua Waanio, Riosia pu'kao, te'ta papakorepua tatakorio.
30 Nape pa'pariseroa, Moise nuurari ma'masitaria tiame, ki nakikame puuua ahpo paatopuawichioo, ipaka tetewikamepua, i'ka Riosi ka'karuma tuuyewariopua, Riosio kaaweruma e'raka oowioiopua, ki ahpo tuunareriopa tatakorio, kiisi cheriwepuame Riosieo.
31 Eesusia simiteka naewakao, cheerepua:
—¿Ihtanaka tiiameko tuutane i'ka ehpe taawechiami ti'tijoerio? ¿Aatia tiiame ohjoarepua?
32 Aa, puuu ti'tijoeria, kukuchi te'eka mochiriamekatepua, eee chaachapariaipua: “Taamoo pakapucherae peenia chaachatekoio, kiisi yawikame eemea; taamoo tísia yuuwesiwa tiiame chaachatekoio, kiisi naarakokame eemea.”
33 Wa'achi te'terekame eemeai, ki yoorakapa Waani Paatori chiiao. Ohsotia eemea, reemoikame teewarepua Waanio, pu'kao, ki tijoeekachi yaajatopa, ki paani koayamekopua pu'kao, wiinooi ki iijiamekopua pu'kao.
34 No'ooi Tijoe Tijoetukameoi, ki yooriame eemea no'o chiiao, no'oo aamo mochikachiami oiyoipua ahjama koaka, aamo ahjama iijika itapiti. Wa'a tiiopa no'oo, oowera posaka no'o pu'seriame teewanipua, iijika pu'seriameopua tiame. Wa'a chaachapakaopua tiame, no'o tatakoriame ahjama oiyo tuunapua, aaata Rooma yawichiwichio koparoame tiame.
35 Nape ehpe taawechiami ti'tijoerio wa'a te'terioio, Riosi te'ta ka'karuma tuuyewaria taamo ti'tijoeri chaaniao, ki pichikenarerioiopua, Riosi peenewaria ma'chiame tetewitemeripua, yooma aaata Riosi chiia pichikekameopua, Riosio te'ta peenewariamekopaopua.

Eesusia iintoria Siimoni parisero ta'perachi

36 Piiripi parisero tijoe Siimoni tewaniamea, ahpo ta'pechi yeetorepua Eesusio, ko'kotemia. Eesusia kajena poipaka yasiparioiopua ko'komia,

37 wa'achi eenare piiripi oowitiame suweporichi tehkieme, Eesusi wa'a eenario tuuo
inamukapa. Puuu oowitiame, piire riimeta sewajuya i'toka eenarepua.
38 Wa'a eenakaopua, tarachi chukipaka nanararepua tísia o'kewataka, pu'ka
o'kewae papakosaapua Eesusi tarachio, ahpo kupae wakipaterepua pi'wekao.
Wa'a ikisaopua, tarachi chuchusaopua, pukae seewajuyae peeniajurepua tarachio,
to'wepaka.
39 Waikapu pariseroa, ahpo ta'pechi paajutekamea ko'kotemiao, e'raka tetewarepua
Eesusio: “Pichiwa Riosichi eename enesaa ihjia, nane'reka tetewimiipua i'ka
oowitiame apochi imachukameo, suwepori nokiwamechi tekipanamekopua.”
40 Nape Eesusia nane'riapa ahpo e'reniao, chaanerepua:
—Siimoni, aamo chaanemo o'rane itapiti.
Siimonia waikao nehjiarepua:
—Ehsoo no'o chaaneo masitari.
41 Waikao Eesusia o'inerepua chaanekao, wa'achitarichi nayewekao:
—Ooka ti'tijoea, wikirieriataipua aaatao, aaata toomi reweyame. Piiripi puuua,
mariki siiento taawe yowiniame wikirieriataipua, piirea ooka weerewa aampa oosa
mariki taawe yowiniame.
42 Pu'ka ookao, ki nateteme te'tiopao, na'pa wikiriara cho'weriatapua pu'kao. Ehsoo,
no'o chaanemitiao, ¿aatanakamera epeche nakiyame enerepua ahpo reweyameo?
43 Siimonia nehjiarepua:
—Epeche wikiria cheriwetiamera, maaenania.
Eesusia chaanerepua:
—Eje'e, kaawe nehjiarumua.
44 Waikao pu'ka oowitiame ne'nepakao Eesusia, chaanerepua Siimonio:
—¡Nee, ne'neo i'ka oowitiameo, achini iintorupua noochio! Nape muuua ki wa'a
iintorumua. Muuua, aamo ta'pechi asikoiopua, neeroioi ki no'o ki'yakamepua, no'o
tarachi papakopuamichoopua. Nape ihji oowitiamea, ahpo o'kewaeoi papakosaopua
no'o tarachio, ahpo kupaeoi no'o wakipaterupua, pi'wekao.
45 Muuua ki no'o chuchukamepua teepotaio, nape ihji oowitiamea no'o pakisoche
aamo ta'pechi, o'inekamepua no'o chuchuka taarachi.
46 Muuua no'o moochioi, kiisi no'o to'wekamemua ooriwo soowioi, wa'a taamo
nokayamekoi muuua. Nape ihji oowitiamea, yooma iintokamepua pu'kao, ahpo
u'paria seewajuyaoi, no'o tarachioi chuhchekamepua ohsotia.
47 Pukaepa aamo chaanenania, i'ka oowitiameo ki ookapikoipua tatakorirao,
cheriwetiame itipio tuunania tatakoririao, tísia nakiwari iintokaopua, ki nu'unti
paparari iinuekapapua. Ihji ooitiamea, tísia weruma cheriwetiamepua, nape ki
weruma cheriwepuame iinuemea, ki te'ta ahpo nakiwari, tetewitiamepua.
48 Wa'a chaanesaapua Siimonio, chaanere Eesusia oowitiameo:
—Aamo tatakoririao, yooma cheriwetiame itipitenania.
49 Wa'a cheekopa Eesusio, wahjachi wa'a paajutetiamea, chaachaparepua ahpoo:
—¿Ihtana iikame ihji tijoea, ahkasi tatakorioi cheriwio tuuyame?
50 Nape Eesusia oowitiamechi ne'nepakaopua, cheerepua aampachi:
—Aamo tatakoririao, aamo papararíawichio, newikame itipikame muuua Riosie
kokosapuameopua. Ehpeo aamo iikachio, ta'iria teetoka no'rapuapua.

8

Ooweru Eesusi ku'ikame

1 Ku'wetakiri neipao Eesusia, yomachi oiparepua mochiwachiamio, Riosi chiia ahpo
ye'karichi simiyame nayewesikaopua, tuuyesika, ahpo oosa mariki aampa ooka, ahpo
ajawaria ahjama.

2 Wa'achi nokisire ooweruai, Eesusi sauteria kokoriao, wahjachi ooweruai tiame,
ki ka'karuma tijoeturi puhjetiame. Piiripi ihji oowerua, Maaria enerepua, Maarena
teewataniame, pukachio, oowisani reemo puuyanetiame.
3 Wa'achi ihtore Uhwana tewaniameai, Kuusa tewaniame uupira. Kuusaa, Eerore
ye'karichi ku'yame eneriaipua. Wa'achi inisire Suusana tewaniameaipua. Wa'achi
nokisiriai muuwaeme wahjachiai, Eesusi ku'ikame itapiti ahpo iinuekae, yooma
Eesusi ajawaria ahjama.

Echayame wa'achitarichitia nayewatiame
(Maateo 13:1-9; Marako 4:1-9)

4 Piie taawechio, muuwaeme norikame ahpo mochiwachiami puuyakao, Eesusi
ne'nemia e'enarepua keepumia. Eesusia ahpo kahtiachi napawikopao, i'ka
wa'achitarichi o'inerepua nayewekaopua cheeka:
5 —Piiripi echayamea o'ineriataipua echakao. Ihjia echayaio, pooechi ruhji-
teriataipua ookapi iimori. Pu'kao ti'tijoeria wa'a u'matopamea, yooma tekeka
uumatoriatapua. Tuchikiai wa'a e'nakaopua, yooma pepeka ko'kariatapua pu'ka
iimorio.
6 Wahjachi iimoria e'peekachi ruhjiriataipua, waitiame chuhkuachi weee. Puuuai
yaupakai, ikanati wakipariatapua tiame, i'ka weee samiyao, ki tehpe e'oka wakipari-
opa.
7 Wahjachi iimoriai wehchajuritere ruhjiriatapua, pukaepa i'kao, wehchajuri
weweripakao, wakipateriatapua si'rinaka.
8 Neipa wa'asi iimori ruhjikamea, tunakame weeechi ruhjiriatapua, ka'karuma
weeechi. Pukaepa puuua weweripakao, piie siiento pahchira taakeriatapua, pipiripi
iimoria.
Pu'ka kajusaapa Eesusia, pu'ka keepuameo, utewaeme nayewaka chaanerepua:
—I'ka wa'achitari pahtenariamea, kaawe inataka i'yepuapua masitiao.

Aatia tiiachipa wa'achitarichi nayeweria Eesusi
(Maateo 13:10-17; Marako 4:10-12)

9 Ehjepamio Eesusi ajawariaa, iinatukerepua piineri kahtioio:
—¿Achini chanika chiiamua pa'ao, wa'achitarichi nayewakao?
10 Waikao Eesusia, cheeka nehjiarepua:
—Eemea Riosichi noriwi tiiao, ma'chitepuamepua, nape wahjachi ki Riosi
chiia pichikiameopua, ka'i. Wahjachi ti'tijoeri ki Riosi chiia pichikenariameo,
wa'achitarichi nayewiamenia pu'kao, inamuaio, ki ma'chiame pahtepuawichiopua,
ne'niaio, ki pahteka tetewipuawichiopua.

Eesusi ihtanako tuuniame echayame wa'achitaria
(Maateo 13:18-23; Marako 4:13-20)

11 Eesusia pu'ka wa'achitarichi nayewaka kajusaapa, cheerepua ahpo keepuameo:
—Ihji iimori wa'achitari no'o nayewiaa, eee chanika cheekamenia: Iimoria, Riosichi
simiyamepua, kaaweruma tuuyewari.
12 Pooechi ruhjikame iimoriaa ikiriao, Riosichi simiyame nayewetiamepua,
ka'karuma tuuyewari, pu'kao keepurioipua ki apochi uuriáa, apochi eenaka riaorósio
u'yeriopua sewina erepateka, ki Riosichi paparaka newipamichiopua pu'káo.
13 Puuu iimori e'pechi ruhjikamea, weee waitiachio, Riosi tuuyewari pichiketi-
amepua, nape puuua, ki teeresi naawaekapa ahpo pichikeriao, kokosa tiiame aiwapa
Riosichio, toakame ahpo pichikeriao.
14 Puuu iimori wehchajuritere ruhjikamea, Riosi tuuyewari pichiketiamepua,
nape paarasari weemuniamee, itapiti ki ka'karuma eraniameeopua tiameo, itapiti
ki ka'karuma pu'serewaeopua, kihta iintokame taakewachitiaopua, teesa teesache
si'rikame.

15 Nape puuu iimori tunakame weeechi ruhjikamea, pichiwaka kaaweruma iikaeka pichikekamepua ahpo nayeweretiao. Puuua pewatiame uukamepua ahpo tuuyeretia pichikeriao, a'chikoitia tísia aiwaiopua Riosichi teetoapao, tísia anachakame puuua. Puuu wa'a teeka tísia anachakamea, tísia kaawe taakekamepua Riosichi te'teretowachiopua.

Tahjerachi simiyame wa'achitari
(Marako 4:21-25)

16 ’Puuu iimori taakeniameka tiiame puuua, ti'tijoeri tahjeraka te'teriame. Ihtaoi tahjeraa, ki noriwi weraniamepua, sikori yakana chuhcheka to'pekao, e'taparatereoi ki weraniamepua noriwio. Puuua ohso kaawe uutapamichioo, te'pa weraniamepua tepatetiachi, wa'a enapameoopua, uutapemichio.

17 Ihji ti'tijoe ooweru tiame tahjeraa, ki noriwi te'teremetepua ahpo tahjera te'teriao, yooma apochi enapameopua ahpo uutapachi e'enamichiopua, Riosichi paparamiao. Asimitepua piie taaweo, Riosio, yomatiame ki ka'karuma noriwi noonoitiameo, ma'chitamiachiopua.

18 ’Kaawe inataka inamumitiapua i'ka no'o chiiao. Te'ta iinuemea Riosie cheriwetiameo, Riosia kajuyachi taawechi enasaopua, epeche iinuemeripua Riosie ahpo kiapuao, Riosieo ahpowichio nuutekeka kahtiao. Nape kihta iinuemea Riosie cheriwetiameo, kihta ahpo kiapua teeremeripua Riosieo, ohsotia puuua ahkasi ahpo teesa iinueka erakoaoipua, u'yepuamepua Riosieo. Wa'a teeremeri Riosia, te'ta katewetiachi taawechio.

Eesusi yeeyera nayewaniame, poponira tiame
(Maateo 12:46-50; Marako 3:31-35)

19 Seenepi simikame Eesusi aaata ta'perachi ihsioio, wa'a eenare Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira yeeka, nape ihjia tahchiame weeriopa ti'tijoeri muirachio, ka'chi iika muime erakorepua Eesusi ihsiachio.

20 Eesusi yeeyera ma'chi weerioio Eesusi poponira ahjama, aaataa chaanerepua Eesusio:

—Aamo paaechani aamo yeeyea, aamo poponia tiame waami ma'chi.

Wa'a chaanetiaapa Eesusia, cheerepua ahpo norikame ajaka keepuameo:

21 —Áaa, ¿Aatanakamerajuare no'o yeeyea no'o poponiaio tiame, no'o tetejimaria tiameo? No'o te'ta yeeyea, no'o te'ta poponia, no'o te'ta tetejimaa tiame, yooma aaata Riosi chiiakamera keepuamepua, te'ta Riosi chiiakamera yoorame, Riosikamera e'waka.

Eesusia eeka teewetena pa'wechi, neeroi pe'konira tiame
(Maateo 8:23-27; Marako 4:35-41)

22 Piie taawechi Eesusia, pawekakerachi pakisaapua ahpo te'ta masitia ahjamao, chaanerepua pu'kao:

—Nahpe, paonamina i'ka weruma neerochio.

Wa'a siimparepua waikao.

23 Eesusia pa'wechi nokisinioio, wa'a poitoka kochipariaipua. Wa'a teetoiopua Eesusio, wa'a pa'wechio, ki nu'unti yukurepua, tísia eejeka. Wa'a ikitiopa pawekakeraa, maapori inisirepua, neeroie pochisika piwiteme teetoka.

24 Wa'a ikiniopa Eesusi masiteraa, yaapiti pusitesa chaachaparepua Eesusio:

—¡Masitari, masitari, yaapiti pusasáaa! ¡Piwitepani teeméee! —chaachaparepua siinakokao.

Waikao Eesusia werisikao, teeweterepua eekao, pa'we pe'koniraoi. Eesusia, teewetesoopua eekao, teewere pa'we pe'koniraai. Waikao, yooma yúúweeme itipirepua.

25 Wa'a ikisao chaanerepua ahpo masitiao:

—¿Achini ijikikame eemea, aamo noochi paparao?
Nape aapoeo tahpitika erapakamekapapua, poanachi ahpo chaachaparepua:
—¿Ihtana iikame ihji tijoea, eekaoi teewetiame, pa'weeoi yooreniame?

Eerasa ohjoeriame tijoe reemo yahchame
(Maateo 8:28-34; Marako 5:1-20)

26 Ehjepa wa'a tiame ikisaapua pa'wechio, Kaarara weeechi paonarepua, Arirea weruma neerochiopua.
27 Wa'a weeechi tekikoiopua Eesusio, wa'a machejenarepua piiripi tijoe, na'arari tijoeturi yahchame. Puuua wa'a mochiwachi ohjoeme eneriaipua, nape neipao, wahjipame toaniachi yaajatoame, ki chuhchaka wisasori oiyame, poiyame. Ki ku'itapi wa'a teeka, yaajatoame eneriaipua.
28 Weesa kaarenae o'yaeka, ya'yachatiame enerepua soontaroeo, nape puuua, tehpunasa kuhsitere uujumame eneriaipua, pu'ka na'arari tijoeturie i'toniapa.
29 Puuua Eesusi machikapa aatanakoo, chopokorieka weripaka cheerepua sisinaka:
—Eesúsiii, ¿ihtana yoramia teetonamua noochio, muuu Te'ta Te'pa Kahtiame Taanáraaa?
Nape Eesusia wa'a chiiopa na'arari tijoeturio, te'yarepua pu'kao chaaneka:
—Yaapi machenasa muuua pu'ka tijoechio.
Wa'a chaanetiapa na'araria tijoeturi, chaanerepua Eesusio:
—No'o tesiwe e'résaa, ki no'o kokosájeraniniaa.
30 Waikao Eesusia iinatukerepua:
—¿Achini tewania muuua?
—Piie Siento tewaniame neeea —nehjiare reemoa.
Wa'a cheere puuua, ki ookapi muitekamekapa nanaarari reemoniwario.
31 Waikaopu tijoechi mochikamea na'araria, tesiwa chaachaparepua Eesusichio:
—Ka'te taamo kokosamitia taamoo, ki waapisi wichiwachi tísia aiwateniachi taamo ihpapakao.
32 Wa'api waapi kahjenakooi, muuwaeme ohjopaopua koowi, pukachi ahpo uhjuranurarepua. Waikao Eesusia, pukachi reesiserepua muimichioo.
33 Waikao tijoechi puuyasaopua, koowichi muirepua. Waikao koowia ahjachi muitiao, tahpitika noonowirepua ujumaka. Kai muuenati ujumakaopua waatachituo, neerochi ruhjirepua si'rika.
34 Wa'a iikopa koowio, koowi inatiamea, ahpo mochiwachi e'enarepua tuumia, tísia majakame. Wa'a ajasisaapa, yooma tuurepua mochiwachio, yooma ihta ahpo ikiriao, ihtana ikirio ahpo tepuya koowio.
35 Waikao yooma wa'a mochiwachi mochikamea, yooma wa'ami mochikameapua tiameo, wa'a ikitiachi e'enarepua ne'nemia. Wa'a e'enatioopua Eesusi ihsiachio, na'arari tijoeturi iinuekamea, wa'a kahtiame tetewiretupua, kaawéruma, yachapakamepua wa'asi. Wakiratakame yasarepua wa'ao, kaawerumapua ki roorowiame. Nape ti'tijoeria wa'a iintokame tetewapa Eesusio, tísia majawerepua pu'kao, chachapia nokaka.
36 Puuu yooma tetewikamea, yooma tuuyerepua pu'kao, Kaararami e'nakameopua ne'nemia.
37 Waikaopua yooma nane'resaapa, Eesusi iintoria ahpo utewarieo, tísia seewepakaopua Eesusio, tesiwa chaachaperepua Eesusio, ahpo weewachio, machenajeraka Eesusio. Waikao Eesusia, no'rarepua pawekakerachi chuhkuachio. Wa'a mooenamioiopua pawekakerachio,
38 puuu ki ookapi na'arari tijoeturi puuyanetiamea, tesiwa cheeriaipua Eesusio ahpo yeetojerao, nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

39 —Ohso kaawe muuua, i'wa aamo mochiwachi itipimitia muuua, yooma tuuyemia aamo mochiwachio, Riosi iintoriaopua amochio.
Waikaopu ihji tijoea, ahpo mochiwachi no'rasaopua, yooma tuuyerepua ahpo mochiwachio, ihtana iintorio Eesusiopua apochio.

Airo maarara oijenatewa; oowitiame Eesusi ampawakirachi ihchepariame tiame (Maateo 9:18-26; Marako 5:21-43)

40 Waikao Eesusio eenechi no'rakao, Arirea weeechi paonasoopua, muuwaeme napawikame tewarepua wa'a, kaawe e'raka puuyeka mochiriame.
41 Wa'a tekisoopua Eesusio, wa'achi eenarepua aaata piiripi, Airo tewaniame. Puuu tijoea wa'a napawikarichi paamiratuame enerepua, kokoriame iinueme. Ihjia chopokorieka weripakao, tesiwa chaacharepua Eesusio, ahpo ta'pechi enajeraka.
42 Amori mukuyo tuurepua ahpo maarao, pu'ka ahpo maarara oosa mariki aampa ooka paamuame, puuuche ahpo iinueka. Waikao wa'a simiyoio Eesusio, ki ookapi na'naritorepua, tahchiame weritokaopua norikameo.
43 Wa'a muuwari nokisiniachio, wa'achi ihtoriaipua piiripi oowitiame, oosa mariki aampa ooka paaumpari i'toame, erayena kokoreka. Puuua me'merikochi i'yowakao, ki ookapi na'atakame eneriaipua toomio, kiisi yachapaka.
44 Ihji oowitiamea pukamina eenaka naaepakao, Eesusi wisasoriwarachi ihchepare-pua teesa. Waikaopua, ahjachi ihchepasache ahpo erajenao teewekame saaerepua.
45 Waikao Eesusia, apochi ihchepatiame saaesao, cheerepua:
—¿Aatana noochi ihcheparu?
Nape aaataai ki noonorio tuuyopao, Peeroa chaanerepua Eesusio:
—Masitari, ¿nane'retare teemea, taamo tahchitoka teetoachio motasikao? Wa'a teetoi taamoo: “¿Aatana noochi ihcheparu”, iinatukiamemua?
46 Waikao Eesusia cheerepua:
—Nape noochi ihchepakamea, ki oowera noochi ihchepakamepua, noochi machenakame saaekame neeea, no'o Riosi utewari.
47 Waikao oowitiamea ki newime tiiapa ahpo iintoriao, chopokorieka weri-paka Eesusio, yooma tetewachi apoe ihsirio tuurepua Eesusio, chachapia ihsika seewiapa. Waikao puuua cheerepua tiame, aatia tiiachipa ahjachi ihchepario, wa'a iintosacheopua, ikanati saukame itipirio tuurepua.
48 Waikao Eesusia kaawe e'rekao chaanerepua:
—No'o kutewée, noochi paparakapa, saukame itipikamemua. No'raka ehpeo aamo ta'pechi, kaawe eratoka.
49 Eesusi wa'a chaanioipua oowitiameo, wa'a eenare piiripi kooriaa, Airo ohjirachi o'inia eename, puuua chaanerepua Airoo:
—Aamo maaraapa, kiterepakame puuuapa. Kihtawichio noonotepuame Paami-raapa.
50 I'ka inamuka Eesusia, chaanerepua Airoo:
—Ka'te yuuwesi muuua. Noochiche oowe e'repuapua, aamo maaraa, saumitepua.
51 Eesusia asisaapa wa'a ta'pechiopua, ki aaata pakinurerepua wahjao, naatiche yeetoka pakimio tuurepua wa'ao, Peero, Waani, Saantiao, pu'ka kuita yeeyera tiame, noonora wa'achi, wahjaopua ka'i.
52 Wa'a ta'pechi tísia naarakopao, Eesusia chaanerepua pu'kao:
—Ka'te naarako eemea. Ihji kuita kutewea, ki mukukamekaitepua, oowera kohchiaitepua.
53 Wa'a chiiopa Eesusio ti'tijoeria, a'acherepua na'arekao, puuua pu'ka kuteweo pichiwa mukukameko nane'riamekapa.
54 Waikao yooreko pakisao Eesusia, sekachi chapikaopua, utewaeme chaanerepua pu'ka kuita kuteweo:

—¡Kutewéee, yasisísaaa!
55 Waikao kuita kutewea, eenechi eenaka iikarao, eenechi ahjarepua oijenakao.
Wa'a ikisaopua, yasisisoopua kuitao, ko'kotenurare Eesusia.
56 Waikao yayawaraa, ki teesa kaawe erakorepua, tahpitika e'rakao Eesusi iintoriao.
Nape Eesusia chaanerepua pu'kao, ka'te tuumitiapua i'kao, aawataoi.

9

Eesusia ahpo ajawaria uhjuria, Riosi ye'karichi simiyame masitemichio
(Maateo 10:5-15; Marako 6:7-13)

1 Seenepi simikame tiameopua, Eesusia paaesapa ahpo oosa mariki aampa ooka
ahpo ajawariopua, yooma pipiripi yahcherepua utewario, ahjae sautemichiopua
kokoriameo, ahjae puuyanamichiopua tiame ihtaoi reemoniwari nanaarariopua.
2 Yooma wa'a iintosaopua, nayewatumia siimpanurerepua, i'ka kaaweruma Riosichi
simiyame tuuyewariopua, yooma ihta ko'koameoiopua yachapatemichio.
3 Eesusia pu'kao, chaanesa uhjurarepua:
—Wa'atia siimpamitia eemea, kihta i'toka teesorao, kihta i'toka mokewarioi,
nutukaoi kihta i'toka, toomioi kihta kahcheka, wakiraoipua, ahpoche chuchatoa
i'toka.
4 Ahkaoi mochiwachi aamo che'repachioi, wa'ache mochisa uumatopuapua, pire-
nachi mochiwachiamio.
5 Ahka ki aamo nakiwachi e'enasaa, aamo kaaka pechichisa uumatopuapua wa'ao,
kihta Riosi tuuyewari nakiriopa.
6 Yooma i'ka chaanetiaapao, siimparepua waikao, i'ka kaaweruma tuuyewari,
tuuyesimia, sautesimiaopua tiameo, kokoriame.

Waani Paatori meriretia
(Maateo 14:1-12; Marako 6:14-29)

7 Pu'ka taawechiamioi Eerore yawichiai, Eesusi ihsiame inamukapaopua, wekana
e'rarepua, aaata ookapia Waaniko tuuopa eenechi ahjakame.
8 Wahjachi aaataa, Eeriako tuurepua, eenechi ahjakame. Wahjachi piirechia tiame,
ehkoriami Riosi nayewatura, oijenakameko tuurepua, eenechi ahjakame.
9 Nape Eerorea cheerepua:
—Nape neeea Waanio, me'yakamenia pu'kao, mo'ora tehpunakao. ¿Aatanapu
naaju puuua, ki ookapi itapiti ihsia tuuwamea?
Pukaepa Eerorea nane'renariapa pu'kao aatanakoo, i'yasirepua, aachin teeka ahpo
tetewimia pu'kao, machinariapa.

Eesusio mariki miiri ti'tijoeri ko'koteria
(Maateo 14:13-21; Marako 6:30-44; Waani 6:1-14)

10 Eesusie ajawatiame uhjuratiamea eenechi e'enasaapa, yooma tuuyerepua
Eesusio, yooma ahpo ohjoriaopua tuuyesikao, mochiwachiamio. Eesusia waikao
e'enariopaopua pu'kao, poanachi ooruchi i'tomo o'rariaipua pu'kao, We'saira
muuwarichi waapi, wa'a resipupuamichioopua ahjama.
11 Nape muuwaeme nane'rekamea akanamina uumpariameo, wa'amina
na'naritorepua. Eesusia ahka ahpo akipariachi ahsepatiaopua, pu'ka muuwari
ahpo na'naritoka ahsepakameo, kaawe e'reka uurepua. Wa'a ikisaapa Eesusia,
Riosi ye'karichi simiyame nayewerepua, masitekao. Wa'aopua tiameo, ahpo
sautejererameopua ahpo kokoriame u'uyepariao, sautekerepua pu'kao.
12 Aarikopao wa'asio Eesusi ajawariaa, naaepaka chaanerepua Eesusio:
—¿Ki kaawejoarepa ti'tijoerio uhjurania, wa'ami ahka che'repamichiopua mochi-
wachiami, kooame i'yamichiopua tiame? Ooruchi i'wao, ki ahka i'yamete kooamea.
13 Eesusia chaanerepu pu'kao:

—Eeme ko'kote pu'kao.
Wa'a chaanetiapa Eesusie ajawatiamea, chaachaparepua:
—Nape i'wao mariki paani wa'api maaniamepua, ooka so'chi wa'api tiame. Nape ¿ahsepamanapua yooma ko'kotepuamewichioo? Aamo ehpeche tarijenuresoope kooame, ahsepameripua.
14 Ti'tijoeria mochikame wa'ao ooweru tiame kukuchimao, u'matoame enerepu mariki miiri. Waikao Eesusia chaanerepua ahpo ajawariao:
—Ooka weerewa aampa oosa mariki ahka, mochipanuramitiapua pi'pirenapio.
15 Waikao ajawatiamea, wa'a kehkiche mochipanurepua, pi'pirenapio, ti'tijoeria wa'a noonoirepua waikao.
16 Wa'a ikitioopua Eesusia, pu'ka mariki paani uusaopua, pu'ka ooka so'chiopua tiameo, te'pa tewekachi ne'nepakaopua ahpo Noonochio, cheerepua:
—No'noo, aamo utewarie muuwetejeraninia i'ka kooameo.
Wa'a cheekaopua nu'nunti chi'wanasao, ahpo ajawaria ki'yarepua, yooma ti'tijoeri naachutamichio.
17 Waikao muuwari mochipakamea, ahkasi ahpo aiwachisi ko'karepua. I'ka sopakameopua chi'wapameo, oosa mariki aampa ooka weeweruma waari, popochiame apechunarepua.

Peeroa Eesusio, Riosie Weratiameko tuunapua
(Maateo 16:13-19; Marako 8:27-29)

18 Piirechi taawechiopua Eesusio, poanachi ooruchi ihsioio, ahpo Noonoma nayewakao, wa'achi mochiriai Eesusi te'ta masitiaapua ahjama. Wa'a mochiniaoi Eesusia, iinatukerepua ahpo te'ta masitiao:
—¿Aatanakata neeea, chaachapani ti'tijoeria?
19 Eesusie te'ta ma'masiteniamea nehjiarepua:
—Ookapia, Waani Paatoriko tuunapua aamoo; ookapi wahjachia, Eeriataruko tuunapua aamoo; nape epeche wahjachia tiameo, piirechi ahkako tuunapua aamoo, ehkoriami Riosi nayewatura, eenechi ahjasa eenakame.
20 Wa'a cheesaopua Eesusia, ahpo ajawaria iinatukerepua:
—Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukerepua pu'kao.
Peeroa nehjiarepua cheeka:
—Muuua, Riosie Weratiamepua, Riosi tijoe enepakame.

Eesusia ahpo mukimio tuunapua
(Maateo 16:20-28; Marako 8:30–9:1)

21 Wa'a cheeka ahpo ma'chitakopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:
—Pichiwa puuua, nape ka'te tuumitia eemea pu'kao pehjio, aaataoi.
22 Neee Tijoe Naawakamea, tísia aiwamerikaitepua pehjio, kiisi nakika teteipuamepua i'isaeri ti'tijoeeo, isaeri pa'pamiratuameeopua tiame, wa'a ikisaopua tiameo, ne'neseriosi pa'pamiratuamee, Moise nuurari neesetoameeopua tiame. Ihji neee Tijoe Naawakamea, yooma pukae meripuamepua me'yao, nape neeea, paika taawechi teetoiopua, eenechi ahjakame werisimeri neeea, oijenaka.
23 Aaata no'o na'naritonariamea, ahpo kiapuaichiopua weemera ahjario, ki ahpochewichio inataka yasitomeripua, senepi noochi teetoka yasitomeripua, aiwaiopua.
24 Aaata ahpo inatiamea, ki noochi teeretoka aiwanarekao, wekatemeripua ahpo kiapuameo, weemera ahjario. Nape ki suuwe erapamea noochi tiiapao, a'chi chaaneniaipua, uumeripua weemera ahjario.
25 ¿Ihtanawichio kaawe enetapu, yooma iinueniaiopua i'ka weeechi iintuameopua, yooma wekapuame enesaapua, ahpo weemera ahjarichiopua Riosichio?
26 Aaataeoi ki no'o suuwe erapaka noochi teetokameo, neee Tijoe Naawakameai, ¿ki wa'achi teeretare neeeai suuwe e'rekao, eenechi taawechi no'o eenoiopua? Eje'e,

wa'achi teerema neeeai eenechi eenaka tekisao, waika te'ta peenia tiiachi taawechi no'o Noonowichioo, te'pa no'o Noono ku'iwariwichioopua tiame, no'o Noonochio tísia iyoriwamewichioopua.
27 Pichiwa chaaninia ookapi i'ka ajakameo, ki wahjipama puuua, ki tetewaiopua pehjio Riosi ye'kariwao.

Eesusi sewina tiiame ikiwame weerewara (Maateo 17:1-8; Marako 9:2-8)

28 Osanao taawe neipao, te'pa mooenare Eesusia, roomosachi ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewemia. Waani yeetoka simirepua wa'ao, Peero tiame, Saantiao wa'achi.
29 Eesusia ahpo Noono ahjama nayewaio, sewina ikirepua nanarirao, ihji Eesusi wisasoriraai, ki teesa tiame tohsaname eneparepua, nape tisiwa tohsaname, tajayame.
30 Wa'a ajarepua tiame, ooka tijoe Eesusi ahjama nayewakao. Puuu piiripia, ehkoriami Moisetaru enerepua, piirea, ehkoriami Eeriataru yasariame.
31 Ihji ooka Eesusi ahjama ajakameaio, tahpitika tiiame tajayame ajakaopua tiameo, Eesusi tewekachi no'ramia, tehpe nayewarepua Eesusi ahjamao, Eerusareni meripuaopua.
32 Peeroa, ahpo ahjama mochikameapua tiame, tísia kokochinariaipua, anachaka mochirepua ne'nekao. Wa'a te'teriapa puuua, tetewarepua Eesusi wa'a ikiyame tísia tisiwariraeo, nape ki teesa tiiame tajayáme, wa'achi te'tereka tajayamekoopua, puuu ooka Eesusi ahjama ajariameai.
33 Puuu ooka ti'tijoeo, Eesusio piineri toakoioopua, Peeroa kihta nane'riapa ahpo chanimiao, oowera wa'a chaanekapua Eesusio:

—¡Masitari, kaawechupena i'wa nooka teemeai! Paika ekapora ajawama teemea, piiripi aamowichio, piirea Moisewichio, wa'a ikisa Eeriawichio tiame. Nape Peeroa kihta inatapa ahpo chanimiao.

34 Peeroo wa'a chanioipua Eesusio, toomari yasiparepua wa'ao, mo'porepaka. Wa'a iikopa toomario, majapochire Peeroa, wahjachi ooka mochikameapua tiame.
35 Wa'a ikisoo toomario, wa'a toomaritereo, chiiame inamurepua:

—No'o Taana puuua, no'o weeraria, no'o uuria. Eemea pu'kao, e'weka mochipuapua.

36 I'ka ihkepameo, nayewaka kajusoopua, toomari apechusoopua, Eesusiche weeriame tetewiretupua. Nape aapoeo i'ka ahpo tetewariao, ihchi teewerepua pu'ka taawechiamio, aawataoi ki tuuyerepua pu'kao.

Eesusi temari ki kaaweruma tijoeturi yahchame yachapatena (Maateo 17:14-21; Marako 9:14-29)

37 Meereopua, kaawitiachi tetekiaio wa'asio, muuwaeme nokisiame tetewarepua ahpo natepameri.
38 Wa'a muuwarichi inisiame piiripi tijoea, utewaeme sisinamurepua Eesusio:

—Masitári, no'o tesiwe e'remitia no'o taanao. Piiripi wa'api taanaemekane.

39 Nape na'araria, tísia chachapia ihsitiamekapua. Senawato ki ku'ita sisinatekaopua pu'kao, muumukipatiapua pu'kao, chu'wachiopua toonewateka. Pu'kao chapisaopua, ki toinariamekapua pu'kao, ahkasioi weerewaraopua, yooma saasawetiapua.
40 Aamo te'ta ma'masitiao utewa yoorakaine ma'chipamichioopua, nape aapoeo ki kajukamekapua ma'chipakao.
41 Waikao Eesusia chaanerepua yooma wa'a ajakameo:

—Ai eeme, kiiisí ahjachi erakoame Riosichio, oowera yooma wewekakame ti'tijoeri. ¿Ahkasi achinitio wa'a teeretania aamo ahjamao, aamo anachakao aamo wa'a te'tia? Ehsoopua pu'ka temario, no'o i'yetosaopua wa'ana.
42 Pu'ka temario Eesusichi upatioopua, reemoniwari ahjachi kahtiamea, eenechi kai muenati puiparepua pu'ka temario, tísia kokosa yooraka mumukipateka. Nape pu'ka reemoniwario wa'a yooroiopua pu'ka temario, tísia te'yaka ma'chipakesaopua pu'ka reemoniwari mumukipatiao, saukame ki'yarepua pu'ka noonorao.
43 Wa'a ikitiopua Eesusieo, ti'tijoeria, ki nu'uti ihsiame eraparepua Riosichio.

Eesusia oosa simiyamechi chaanipua, ahpo mukimiao (Maateo 17:22-23; Marako 9:30-32)

I'ka ti'tijoerio ki nu'uti erakoiopua Eesusi iintoriao, Eesusia chaanerepua ahpo te'ta masitiao:
44 —Tísia kaawe keepukao, i'ka ti'tijoeri chaachapao, wa'a chaachapanioi no'oo, neee Tijoe Naawakamea, wahjachi ki ka'karuma ti'tijoechi, nehjipuamepua.
45 Nape aapoeo ki pahteka inamurepua pu'kao, wa'a chiioio. Ka'chi iika chapime erakorepua, pahtewakao, pu'ka iinatukemiaoi suuwe eraparepua.

¿Aatanakamera epeche weruma teerewaeme? (Maateo 18:1-5; Marako 9:33-37)

46 Piie taaweo Eesusie te'ta ma'masiteniamea, nekakome chaachapariaipua ahpoo, aatanakamera epeche ahpo weruma teeremeriko nayewakao.
47 Nape Eesusia, nane'riapa ahpo ajawaria inatao, piiripi kuita uukaopua ahpo chokichi werapakao, chaanerepua pu'kao:
48 —Noochitia kaawe e'reka uuka tetewamea kuitao, ki weruma ahpo e'rakao, noochi kaawe teereniameapua. Noochi kaawe teereniamepua, wa'achitia kaawe teereniamepua, no'o Noonochioi. Wa'a teesoo, puuu kiisi weruma ahpo tetewamea, epeche weruma tiiamekaitepua.

Aaata ki taamo wa'iniamea, taamo ahjama teetoamepua (Marako 9:38-40)

49 Wa'a cheesoopua Eesusio, Waania chaanerepua:
—Muuua taamoo, taamo paaeriamemua aamo na'naritomichio, aamo tehkiwachi ku'imichio tiame, nape teemea tapanara nayewatuka ohjoaio, aaata tetewaka teemea ki taamo ijinuwa, aamo teewarachi cheeka ma'chipayame nanaarame reemoniwario. Ta'omaka teemea pu'kao, ki taamo ijinuwakopa.
50 Wa'a chiiopa Waanio, Eesusia chaanerepua:
—Pe'yachipua pu'kao, ki taamo ahjama nokayai puuua, ki taamo na'ara nokayamepua, ohsotia puuua taamo ku'yamepua.

Eesusia Saantiao te'yanipua Waani tiame

51 Paikapi taawe toioiopua, Eesusi tewekachi mooenamiachio, Eesusia oisa teetoka mooenarepua Eerusarenio.
52 Nape pahchao, ahpo ajawaria uhjurarepua, ahpo che'repapuachi i'yamichioo, nu'uti mochiwachio, Saamaria weeechio.
53 Nape Eesusi ajawaria wa'a mochiwachi e'enatioio uhjuratiaio, ki kaawe uuka tetewiretupua, Eerusarenichi siimpameko nane'rekapa. (Saamaria ohjoemea wa'a teeka tetewirepua Eesusi uhjurariáo, ki ahpo kaawe uuka tetewamekapapua, Eerusareni ti'tijoerio.)
54 Wa'a ikisaopua Saantiaoa Waania tiame, i'ka inamusaa, chaachaparepua Eesusio:
—¿Ihtana iintotariapua pu'kao Masitari, tewekachi na'i itatariarepua, ahjae kosimichiopua pu'kao, Eeria Riosi nayewatura iintoriachitia waika ehkoriami taawechiamio?

55 Nape Eesusia wa'a chaachapopao, ku'rika kaawe ne'nepaka, te'yarepua pu'kao chaaneka:
—¿Aaataai Riosichi paparamea, wa'ana erakometepua? ¿Kikosa aaata aamo na'ara yoora, wa'achi yoranare eemeai?
56 Waikao uumatorepua pirena mochiwachi che'repapuachi i'yamia.

Eesusi na'naritonariamea
(Maateo 8:19-22)

57 Pooechi siimpoio aaataa, Eesusi naaepakao, chaanerepua:
—Paamira Eesusi, aamo ahjama siminare neeeai, ahkaoi aamo simiyachi.
58 Nape Eesusia chaanerepua:
—¿Kaawe inatakame muuua aamo chiiao? Keeochia, keeochikai iinuemepua ahpo kochimiachio, tuchikia tuchikikaio iinuemechi puai ahpo ta'sowao, nape neee Tijoe Tijoetukamea, kihta iinuemenia ahkaoi no'o kochimiachio. Wa'a tiiamekoio, ¿no'o ahjama siminariame muuua?
59 Piirechiopua tiame Eesusia, ahpo ahjama nokisiame inisiameo, chaanerepua:
—No'o ahjama ihsiame enemitiapua, no'o Noonochi tehkiwa ku'isika.
Nape tijoea nehjiarepua Eesusio:
—Eje'e wa'a ikimane Paamira, nape iiweta pahchao, no'o noono kiterepakame, no'o toimitiapua wetemajimichioopua pehjio —cheerepua oowera wa'a chaanekao.
60 Eesusia nane'riapa oowera wa'a chiioopua pu'kao, chaanerepua:
—Toipuapua pu'ka Riosiwichio wahjipakameka te'tiameo, aapoe nokimichiopua ahpo wahjipakame wetemajikao. Muuua ohso kaawe, pichiwa no'o Noono tehkiwachi teetonaresaa, noochitia teetomitiapua ohso kaawe, Riosi kaaweruma tuuyewarikamera tuuyetopuapua ti'tijoerio.
61 Piirechi tijoe pooechi nokisinioi natepatiamea, chaanerepua Eesusio:
—Paamiraa, siima neeeai aamo ahjama, ahkaoi aamo inisiachi ku'isimia, nape no'o puuyepuapua pehjio, no'o ta'pechi aamo ahjama siimio, tuuyemichiopua pehjio.
62 Nape Eesusia oowera nane'riamekapa puuua, oowera wa'a chiiamekopa pu'kao, chaanerepua:
—Oowera wa'a chiiame muuua, ki te'ta no'o ahjama siminariaio. Muuua aaata yoomuameka tiiamepua, yoomoka ihtoai pukamina ne'nepame, ahka aamo asimiachiche ne'netomitiapua ohso kaawe. Wa'a tiiamea ki te'ta ne'netoamepua ahpo asimichiopua inatariachi. Muuua pichiwa no'o na'naritonariame enesaa, ki wekana erametemua aamo no'o ahjama simiao, wa'a erasaa muuua, aamo pukamina ne'nepameka tiiamepua. Wa'a ikisaamua ka'chi iika no'o Noonochi teetomerimua, no'o Noono tehki yorakesikaopua.

10

Eesusia paika weerewa aampa oosa mariki uhjurani

1 Neipa piirechi taawechio, Apoe Eesusi Paamiraa, pahcha pukeri simiyachi ajawakaipua uhjurawa, eenechi uurepua neipamio, wahjachi ti'tijoe uhjurapuameo. Puuua, paika weerewa aampa oosa mariki ti'tijoe enerepua. Puuua pu'kao, chaaneriaipua:
2 —Ki ku'ichi i'ipapuachio, nape tekipanamea paikapipua. Utewa itanekepuapua, i'ipapuame Teekorao, aamo uhjuramichiopua, ahpo tehkichio.
Wa'a chaanesapaopua, o'okache uhjurarepua yooma mochiwachiamio, ahpo asimiachiamiopua, nape aampachi chaanesapa pehji:
3 —Kaawe aamo neesetoka naaju. Po'wachitia te'teretoame eemea, sapoorika te'teriame ti'tijoerichio.

4 Kihta i'tomeri eemea naatio: mokewario, toomioi, kaakaoi. Ka'te tehpe
weripamitia pooechioi, teepotakaio.
5 Wahka ta'pechi ajasisaai: “Kúíraaa, Riosichi paparame ti'tijoeri”, chaachapaka
teepotapuapua wa'ao.
6 Riosi ti'tijoeri enesaa, kaaweruma aamo teepoteka aamo asipumapua. Ki wa'a
tiame enesaa, ki aamo nehjiamapua.
7 Aaata ta'pechi ajasitetiai, wa'ache mochisa checherepasa uumatopuapua wa'ao.
Kooameoi, kihta chanika ko'kopuapua, ko'kosa iijiwa kiatiaio, ihchi iijipuapua.
Tekipanaka oiyamea, ko'koteniamepua.
8 Wahka mochiwachi ajasisaa, ihta kooame kiatiaa ko'kopuapua.
9 Wa'a kokoriame mochisoo, sautesaapua, chaanepuapua: “Riosi ye'karia epeche
waapi enetoamepua, Apoe Te'ta Yawichi aamo sautena.”
10 Nape ahka mochiwachi ajasitioi ki nakitiaa, ma'chi puuyasapa uumatopuachio
wa'asi, ahpo tarachi pechichisaopua kaakao, chaachapasa uumatopuapua:
11 “Aamoo taamo wa'inekopao, we'e moorewaraoi taamo kaakachi chukipakame,
taamo pechichisa uumatoma teemea. Nape nane'remitia eemea, taamo Riosi
kaaweruma tuuyewario, amochi u'paria aamo nayewetioopua, Riosie newipameriko
enerio eemea, ahpo yawichituwachi mochimeri enerioiopua.”
12 I'kao, kajusaapa tuuyekao, chaanerepua ahpo uhjurapuameo tiame:
—Pu'ka taawechi Riosi katewiachio, pu'ka mochiwachio ki aamo nahkeriopao, Riosi
kokosaria, epeche teeremiitepua pu'kawichioo, ki Sooroma mochiwari ikiriachitia.

Mo'mochiwari ki e'waka mochikame (Maateo 11:20-24)

13 Waikao Eesusia, ki e'waka mochiwachi mochikame inatepakao, cheerepua
pu'kao: “¡Áii muuu Korasini mochiwachi mochikame! ¡Áii muuu We'saira mochi-
wachi mochikame tiame! Yooma puuu amochi peenia tiame no'o iintoriao, Tiiro
mochiwachi iintokame enesoopua Siironi mochiwachiopua tiame, ki ehpesi suuwe
erapamii puuua, napisochi yasipamii puuua, sosotiame wisasori wakirataka, ahpo
tatakoririao, suuwe erapakapa.
14 Nape aamo wa'a noonoriawichioo ki ka'karumao, epeche weruma enemera Riosi
kokosariopua, ki Tiiro mochiwachitia, ki Siironi mochiwachitia tiamea.
15 Muuu Kapenau mochikameai, ¿tewekachi uumpameri maaena eemea Riosieo?
Ka'ii. Ohsotia ki wahjiame ruhjiniachi ihpapapuame eemea, ki teesa aiwaniachi.”
16 Eesusia eenechi naewaka pu'ka paika weerewa aampa oosa mariki ooka ahpo
uhjurameri, chaanerepua:
—Aamo no'o uhjurari keepuamea, no'o keepuamepua; ki aamo nahkiekamea
keepukao, ki no'o nahkiekamea keepukao; puuu ki no'o nahkiekamea keepunarekao,
no'o Noono i'ka weeechi no'o uhjuraria, ki nahkiekamepua keepunarekao.

Paika weerewa oosa mariki ooka ti'tijoe uhjuratiame no'rawa

17 Neipaopua eenechi e'enasaapua puuu paika weerewa oosa mariki aampa ookaa
uhjuratiame, tisiwa kaawe erakokaopua, chaachaparepua Eesusio:
—¡Paamira, ki teesa peenia teerekapua tamochio, reemonioai aamo teewarachiche
cheesochepa, taamo e'wekamepua puuyachaniaa ti'tijoechio!
18 —Eje'e —cheere Eesusia—, pichiwapua teware eemea Satanasi ku'kuyao, Satana-
sionia, tetewakamenia tewekachi o'inia ipatiameo, su'werichitia wichikameo. Puuu
ku'iwaripua, i'wa weeechi ohjoamea.
19 Neeea aamoo, utewari ki'yakamepua ki'yao, pukaeo, pu'ka seepurawa Satanasi
utewari newitomichiopua; sayaweoi aamo ki'kitioio, ka'chi aamo ikimichiopua,
machirie ki'kitiaiopua, kihta saaemichiopua ko'koameo.

20 Nape wa'a te'tiai no'o utewari yahcheriaieo, ka'te pukaekamera aamoo oijeramitiapua, ohso kaawekamera aamo kaawe erakopuapua tewekachi mochimerikapapua Riosi ye'karichi, aamoopua teewarao, Riosi iyotaperichi iyotetiamekapa wa'asi. Puuukamerapu, epeche nateyameraa, aamowichioo.

Eesusi ahpo Noono Riosichi teerewa nayewa
(Maateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Pu'ka wa'apichio Eesusia, tísia peenia erapaka Riosi Riosiwarieo, cheerepua ahpo Noono tewekachi kahtiameo:

—Cheriwema No'nooo, yomatiame itapiti iintuame teekorao, yooma tewekachi iintuameopua, yoomatiame weeechi iintuameopua tiameo, tísia kaawe iintoriopa aamoo, yooma aamo ye'karichi muiniamechi simiyameo, aamo noriwi teeweriopa aapoe ahpo pepeniwachichee pahtenariameoopua; nape nu'nuntika te'tereriame amochi itaka, aamo ye'kariwachi simiyame pahtenarewao, kawiyame ma'chitakamemua pu'kawichioo. Eje'e No'noo, wa'a iintokame muuua, wa'a tiiame inatakamekapa.

22 Ahpo Noono ahjama nayewasaapa, yooma ahpo keepuameo, chaanerepua:

—Yooma ihta itapiti iintuameo, yooma kiatiamenia no'o Noonoeo. No'o tiiao, aaataai ki no'o machiyamepua, no'o Noonoche te'pa kahtiame. No'o Noono tiiaoi tewekachi kahtiameo, neeeche nane'riamepua pu'kao, apoe te'ta Taanarache, ki aaata piirechi. Neeeche puuua tiameo, no'o Noono machinariameo, machitiameraa.

23 Wa'a cheesaapa ahpo ajawariamechi ku'rikao, chaanerepua, aapoechewichioo:

—Kaawechupena eemea, tetewani eemea ehpe no'o ihsiao.

24 Muuwaeme ehkoriami Riosi nayewaturaa, i'ka aamo tetewa tetewisaapua, tísia kaawe erakomiipua, aapoe tetewapa i'kao, aapoe inamuapua tiame i'kao, nape wa'atia ki tetewarepua.

Kaaweruma tijoe Saamaria ohjoeme, wa'achitarichi nayewaniame

25 Seenepi simikameo, piiripi Moise nuurari masitaria, oowera aatiatakaopua Eesusio, chaanerepua:

—Masitari, ¿ihtana yoratania ahsepanariaa, ki wahjiame ahjaniameo?

26 Eesusia nehjiarepua:

—¿Achini cheeka iyotetiamepu naaju, Moise nuurariaa? ¿Ihtana pahtena muuua pu'kao?

27 Moise nuurari masitaria, nehjiarepua:

—Wa'ao chaanipua: “Apoe Te'ta Paamirao, nakika tetewipuapua, yooma aamo iikae, yooma aamo utewaeopua, yooma aamo inatarie; aamo piirechiopua, aamo wa'api nakiyachitia, wa'achitia nakipuapua pu'kao.”

28 —Wa'atepua, kaawe nehjiakamemua —chaanere Eesusia—. Pu'ka teresaamua, ki wahjiame ahjamamua —chaanere Eesusia.

29 Waikao, masitari tijoea pu'kao, wa'a ihsiame e'rapaopua, kaawe iinatukerepua Eesusio eenechi:

—Puuu no'o piirechia, ¿aatanajuarepua?

30 —Keepusao naaju —chaanerepu Eesusia—. Nee. Aaata tijoea Eriko simiriataipua, Eerusareni pooechitu, nape pooechi ihtoaiopua, aaata nanaaramee wepiretiatapua, kiiya mukukame toaka. Wa'a yorasaapu, yooma ichikoneretiatapua, ahkasioi wisasori ahpo chuchatoaoi.

31 Ehjepamio, aaata neeseriosiai pu'ka wa'apichi pooechi ihtoriataipua, nape wa'a po'yame tewakaiopua, ikicha u'matoriatapua, kiisi ku'ipasa.

32 Reewi tijoeai wa'ami u'matoaio, wa'achi iintoriatapua tiame ikicha u'matoka.

33 Nape piirechi tijoe Saamaria eenamea, wa'ami u'matoaio, wa'a po'yame tewakapaopua, tesiwa e'repariatapua.

34 Ihjia, apechunaka sowijiyoi chuhcheka i'yowesaapua, itapiti aakorieme chuhchekaopua tiameo, puureriatapua pu'kao na'ituriachio. Wa'a ikisaopua ahpo yaasetoachi tekitokao, mochiwachi i'toriatapua, che'cherepaniachio, wa'a che'repariatapua inatekao.
35 Pu'ka meereo, ooka toomi ma'chipasao, wa'a che'repaniachi teekorao, ki'yariatapua cheekao: "Ía, epeche nateyame enesoo aamo inateriao i'ka tijoe, eenechi eenaio aamo natetemane. Wa'a cheesaa, u'matoriatapua."
36 Wa'a tiame nayewesaapa Eesusia, pu'ka tijoe masitario, iinatukerepua:
—¿Achini tiamera ihji paika uumatokamea, kaawe iintorepua ahpo piirechio?
37 Waikao masitaria, cheeka nehjiarepua:
—Wee, neeea tesiwa e'reka ku'ikamera maayamenia —cheerépua.
—Eje'é —chaanere Eesusia.
Wa'a cheesaopua:
—Wa'achi iintomitia muuuai —chaanerepua.

Eesusi Marata Maaria tiame pehterachi ihsiria

38 Piie taawechi Eesusio, Eerusareni simiyoiopua ahpo ajawaria ahjamao, paikapi mochiwachi asisisoopua, aaata Marata tewaniamee tetewiretupua. Puuu oowitiamea, ahpo ta'pechi paajuterepua pu'kao, Eesusi ajawaria ahjama, ahpo ta'pechio ko'komichiopua.
39 Marataa ahpo ta'pechio, ahpo piini ahjama ohjoeme eneriaipua, Maaria tewaniame. Puuu Maariaa, Eesusi chokichi yasiparepua, Eesusi nayewa keepunaria.
40 Nape Marataa, tísia eerina ihsiapapua weeka itapiti yoorakao, chaacharepua Eesusio:
—¿Ka'chi e'ranimua no'o piinio ki no'o ku'ioio, piineri no'o tehki ihsioio kooame yorakao? ¿Ki no'o ku'inuretaremua no'o Paamira?
41 Nape Apoe Paamiraa, nehjiarepua:
—¡Aa Muuu Marataa! ¿Tahpitika e'ramemua itapitichio?
42 Piiripi wa'apipua, itapiti tísia tahpitika erapuamea. Maariaa, pu'kakamera uunarerepua pu'kao, pu'kao, aaatae ki u'yemetepua.

11

Eesusia Riosichi nayewaniame masitewa
(Maateo 6:9-15; 7:7-11)

1 Seenepi simikame Eesusio, tewekachi kahtiame ahpo Noonoma nayeoio, i'ka kajusoopa nayewakao, ihji te'ta Eesusi masitiaa chaachaparepua Eesusio:
—Paamira, taamo masitemitia taamooi, Waanichitia ahpo masiterao masiteria, achini cheeka nayeweniamepua, te'pa kahtiame No'noo.
2 Eesusia chaanerepua waikao:
—Aamo Noono nayewenariaa, eee chaachapapuapua:
Muuu te'pa kahtiame No'noo, aamo teewaa, te'ta tísia iyoriniame enemitiapua.
I'wa weeechi enamitia muuua, aamo ye'kari yasipatemiao.
Aamo e'ra ikimitia weeechioi, te'pa tewekachichitia.
3 Soparame taamo kiamitia kooame senepi taawechi.
4 Taamo tatakoririao cheriwepuapua,
taamo cheriwiachitia taamo na'ara yoorameo.
Ka'te taamo tooa ki kaawerumachi taamo ruhjimichioo,
taamo newipatemitiamua pukachio.
5 Wa'a cheesaapa Eesusia, cheerepua tiame Riosichi itaniameopua, i'ka wa'achitarichi aaata iintoriachitia nayewaka, eee cheere Eesusia:

—Aaataa, aaata ahpo piirechi ta'perachi eenariataipua naasipa tukaomiahka. Puuua wa'a eenakao, chaaneriataipua pu'kao: “No'o reewemitia ookapioi paani.
6 No'o ta'pechi eenakapu aaata poorosimiame, ko'kotemo o'rane pu'kao no'o ta'pechi che'repamiopa, nape kihta iinuekane no'o ko'kotemiao.”
7 Ta'pechi reweniamea, pichiwa nehjiatarepua nehjiao, nape eee cheeka: “Ka'i, ki werisime e'rani neeeapa, yooma yeetepakame teemeapa wa'asi, kukuchiai, yooma kokochika pe'tiamepua wa'asi. Ki werisinare neeea, aamo kiamiaio.”
8 Nape reweka itayameo utewa chiiopao, ki kichiwa cheemichioopua, rewemapua ohso kaawe, ki suuwe e'raka e'rarioipua, tísia tukao eenakao.
9 Nape Riosia ki aaata nahsinepameaapapua, a'chitia keenakooi aamo apochi eenakoiopua itapiti itanemiaopua, naasipa tukaokooipua, aamo kaawe e'reka kiamapua. I'yamitiapua, teimapua waikao. Yeetarachi chochoka sisinamupuapua, wahjonepuamemua waikao.
10 Yooma wa'a teeka ihta keenakooi itayamea Riosichio, uutepuamepua. Riosichi itasaa, kiapuamemua. Riosichi i'yasaa, teimamua. Riosi yeetarachi aamo sisinamusoo, aamo yeetapumapua.
11 ’¿Naakona aaata noonoraa ahpo taana paani itasoo, tehtena kiamapua? ¿so'chioi itasoopua ahpo taanao, siinoioi kiamanapua?
12 ¿ka'waoi itasoo ahpo taana, machirioi kiamanapua?
13 Weeh, aamoo tatakoriamekoi kaaweruma ki'yame enesoopua aamo tatanao, ¿ki kehkisa epeche kaawe e'raka amochi enanaretare Riosia, amochi yasipamiaopua Riosiwarie? Wa'a iintomeri aamo Noono tewekachi kahtiámea, yooma aaataoi apochi yasipamichio ahpo Riosiwarie, apochi enapaka itaniamechio.

Eesusia reemoniochi uuyame tewaniapua utewario (Maateo 12:22-30; Marako 3:19-27)

14 Senepi simikame Eesusia, tijoe yachapate puuua, reemonie ni'opakame. Ihji reemonieme ni'opakamea yachapasaapa, ma'chipasetiaopua reemoniwario, nayewasirepua. I'ka wa'a iikame tetewakame ti'tijoeria, tísia peenia eraparepua Eesusichio, wa'a iintokopa.
15 Nape ookapi puuu tetewikamea, chaachaparepua:

—Áaa, Weseu yahchamekapa apochi, wa'a ihsiamepua, pu'ka wa'api reemo noonora utewarie.
16 Nape wahjachi ti'tijoe tiamea, ki pichiwa utewarieme maayameopua Eesusio, pu'ka ahpo iintoriaopua reemo ma'chipaka, itapiti ki maaenari itarepua iintomichioo, te'pa eekachi teteipua tiiame.
17 Nape Eesusia, nane'riapao, Weseu utewarie ihsiame maaeniao, chaanerepua:

—¿Achini teeka nasiwata Satanasia ahpo wa'api? Aaata ahpo ijinuwa ahjama nasiwasaa, ¿ki yooma ahpo wa'api soopatarepua? Aaata ta'pechioi, ahpo tatanachi wa'api nasiwasaa, ¿ki ahpo wa'api ta'pechio, yooma ahpo ko'itarepua?
18 Satanasiai, ahpo wa'api ahjama ijinuwa nasiwasaa, wa'achitia ahpo wa'api soopamapua.
19 Eeme wa'apiai, ti'tijoeri puuyacho tuusaa reemonio, ¿ihtana utewarie puuyachame eemea? Riosi utewarie chaachapasaa, ki pichiwaniamea no'o chaachapao.
20 Nape no'oo, Riosi utewarie puuyachame enesoopua Satanasi reemoniwarioo, Riosi utewarirakamera ihsiamepua. Wa'atiao neeea, Riosi utewarie Riosi ye'kari iintapame neeea, pukae inisikao, Satanasio newitopakaopua.
21 ’Satanasia, aaata weeechi ohjoemekatepua, ahpo karichio ki ookapi aataeka tísia utewaeme, ahpo iinueka kahtiao kaawe neesetoka. Wa'a tiiapa puuu aaata tijoea, ka'chi iika ichikoneme tiiamepua, tísia kaawe neesetoka yasitoamekopa.

22 Nape piirechi tijoe epeche utewaeme enasoopua ki ookapi aataekao, pu'ka
ta'perachi iinueka u'yemiao, newitoka yooma u'yemapua pu'kao. Wa'a iintosaapa
puuua pu'ka newitoka u'yeriao, ahpo iintonaria iintomapua pukaeo. Weeh, neee
Riosie Tijoe Tijoetutetiamea, pu'ka Riosi te'ta utewarie eenakamenia, Satanasi ye'kari
utewarira puipamia.
23 ’Yomatiame aaataa ki noochi ahjama te'teriamea, no'o seepurawapua. Ki no'o
ku'ika Riosimina upapameaapua ti'tijoerio, no'o mamajochakiame puuua, ki noochi
enepamichio, pu'kao ki no'oeo chi'rípamichio.

Ki kaawerumari tijoeturi eenechi aaatachi eename
(Maateo 12:43-45)

24 ’Aamo inateka mochitomitia eemea, pu'ka Satanasi reemoniwachio. Ihji Satanasi
reemoniwaraa, tijoechio machenasaapua, oowera wahka ooruchi oiyaipua aaatachi
ahpo pakimiachi i'yakao; ki ahka tewisaapua pakipuachio, erapamapua: “No'o
yasariachio kakupakaipua, ohso kaawe wa'akamera siimania eenechio.”
25 Wa'ao wa'apitia kakupa tiio tewisaapua, ki wa'a Riosi Riosiwarie eina teeresoopua
ahpowichio wa'ao,
26 ehpeche oowisani epeche ki ahpochitia nanaarame Satanasi re'remoniwa
paajutesaapua, eenechi wa'a pakimapua. Waikao puuu tijoea oowitiameoiopua,
epeche ki kaaweruma enepameripua, ki ke'chu ahpo teereriachitia.

Te'ta pichiwari peenia eraniame

27 I'ka wa'a tiame nayeoio Eesusio, piiripi oowitiame wa'achi ihsiameai keepukao,
sisinarepua cheeka:
—¡Aamo naawatekamea, tísia kaawe e'ramejuarepua, puuu aamo chiiteka weri-
patekamea!
28 Eesusia chaanerepua pu'kao:
—¡Te'ta kaawe erakoamea, naati puuúa, Riosikamera e'weka mochitoamera, pu'ka
chiiakamera keepuamera!

Ki ka'karuma ti'tijoeria ki maaenari naaniatiwa itaya
(Maateo 12:38-42; Marako 8:12)

29 Wa'a ihsioi Eesusio masitekaopua pehjio, ti'tijoeria epeche epecheche enetorepua
napawikao, tísia muuwepakaopua Eesusi norikameo. Wa'a iikopa wa'ao, Eesusia,
o'inerepua masitekao. Puuua chaanerepua:
—Ehpe taawechiami ti'tijoeria, te'ta no'o peenia ihsiwae itayamepua no'o naa-
niatiwao. Nape ki tetewitepuamepua wa'asio no'o naaniatiwaopua no'o peeniasi-
waeo, naatiche enemeripua no'o naaniatiwaa, Oonasi ikiriaka tiiame, enemeripua
pu'kawichioo, no'o naaniatiwaria.
30 Wa'achitiao ehkoriami Oonasi ikiriaa, ehkoriami Níniwe taawechiamiwichio ene-
riamepua naaniatiwario, Riosie wa'api uhjuraria ahpo ma'chitameopua, wa'achitia
ehpiami taawechiami neeeai apoe wa'api Riosie uhjurakamepua ahpo ma'chitario,
ehpiamiwichio no'oo ti'tijoeri nayewemichioopua. Puuu enemeripua naaniatiwaria,
aatanakoo te'ta no'o ma'chitamea, no'o Noonoo no'o mukukoio, eenechi no'o
ahjaterioio.
31 Wahka ihtoriachi Riosi ti'tijoeri te'ta katewiachio, puuu yawichi oowitiame Tetuy-
achi o'inia eenakamea, Saromoni te'ta peenewari machiwari ne'nemia eenakamea,
te'ta wenejimeripua aamoo, ehpe taawechiami mochiriameoo. Wa'a iintomeri puuua,
kai waapi o'inia eenakamekapa Saromoni tísia peenewari keepumiao, eemeo ki
ahpo iintoriachitia te'teriopa, no'oo epeche weruma tiiariemekoio ki Saromonichitiao,
no'oo tísia aamo chokichi oioiopua, kiisi no'o ewakoamekopua no'o aamo masitiao,
kiisikoio, no'o keepunarekao.

32 Wa'achitia Níniwe ohjoekameai, aamo wenejimapua tiameo, Riosi te'te ti'tijoeri katewechio. Wa'a noonoimapua aamoo, tísia pichikeriapa Oonasi cheeriaopua, aamoo, kiisi no'o pichikeriamekopa no'o masitiao, no'o epeche tísia weruma tiiariemekoipua, ki Oonasichitia.

Tahjera taamo weerewachi tiia
(Maateo 5:15; 6:22-23)

33 Waikao Oonasi ikiria teereria nayewasaopua, taamo weerewarachi tiia nayewakapua i'ka wa'achitarichio, eee cheekao:

—Tahjeraa, ki noriwi weraniamepua itapiti teereo, te'pa weraniame ohso kaawe, weeresi uutapamichiopua, wa'a enapameopua uutapemichiopua.

34 Puusia, tahjeraka tiiamepua taamo weerewachio, pukae tetewiniamepua te'ta kaawerumara pahtewario. Kaawerumache aamo inatame enesoo, puuu tahjewaa amochi tajimeripua, kaawerumachiche aamo oiteka. Nape ki i'ka masitewa kaaweruma pahtewari uusaamua, ki kakupachi oimamua, tukapachikamera.

35 Wa'a teesoo, kakupachi mochitonariaa, ki toipuapua choipamichioo, pu'ka kaaweruma pahteriaopua, amochi uuriao. Ki wa'a teeresaamua, tukapari enemamua amochio.

36 Yomachi amochi uutapame enesaamua, kihta ki'tiameomua noriwi ihsitiameo, kaawerumache enemamua waikao amochio, yooreminao, aamo itapiti tahjerae, uutapaniamechitia.

Eesusia wiwisituame teewanipua pa'pariseroo, Moise nuurari ma'masitariopua tiame
(Maateo 23:1-36; Marako 12:38-40; Ruuka 20:45-47)

37 Eesusia kajusoopa wa'a naewakao, aaata parisero tijoe ahpo ta'pechi paajuterepua, ahpo ta'pechi ko'komichioopua. Eesusia, pu'ka parisero ta'perachi asisaapapua, chitokae poiparepua ko'komiao, wahjachi ahjama ko'komiao.

38 Nape pariseroa, ki paanikoriamekopua Eesusio ko'komia, Moise nuurari nokiwachitiao, iinatukerepua: “Achina tiiachipa ki paanikokamua ko'komiao?”

39 Wa'a chiiopa pu'kao Eesusia chaanerepua:

—Eeme parisero ti'tijoea, aampache kaawe pakoyamepua pehtorio, nape yooreminao wa'atia toayai, ki papakotiame. Wa'ache te'tiame eemea yooreminao, ki papakotiamechitia, aamo yooreminao eemea, pochikame kahtiame eemea, ki kaawe noonoitiame ichikoka, yooma ihta ki ka'karuma tiame.

40 ¡Ki ijinatame eemea! ¿Ki nane'riame eemea, ma'chi weerewa netekameo, yooremina tiame neteriamekopua? ¿Ki nane'riamekosa eemea, ma'chi ahpo weerewachi papakoamea, ahpo yooremina tiame papakomerikopua?

41 Pukaepa eemea, tiopachiwichio toomio nehjaio, iikachi kaaweruma e'raka kiapuapua, ki ti'tijoerikamera, aamo kaawe e'remichiopua. Wa'a nokisao eemea, yooma piipateka enemii eemea, yooreminao, ma'chio tiameo.

42 ’¡Áii eeme parisero ti'tijoea! Eeme oosa mariki simiyame poanatakiame Riosiwichioo, yooma ihta aamo echaria i'ipaopua, meenta saawaraopua tiame, ruura i'yowiopua tiame, yooma ihta rahtatiame koi'wameopua tiame, nape wa'a nokakai eemea, ki tesiwe e'riame eemea ti'tijoeri ichikoekao. Wa'a te'tiapa eemea, ma'chiame tiiame eemea, ki pichiwa nakiyamekopua Riosio. Ki ichikoka mochitomete eemea ti'tijoerio, pu'ka Riosiwichio poanatakia ki'yariwaoi, ki toaka kiatoka.

43 ’¡Áii eeme parisero ti'tijoea! Eemea napawikarichio, te'ta weruma teerewame mochipachi moomochikonariame, ahpo yooreka teteipuawichiopua ti'tijoerieo. Pooechi ohjoiopua eemea, yooreka teepotejeranipua.

44 ’¡Áii eeme wahjipame toaniachika te'tiame, wa'ami uumatoame ti'tijoeria, tísia
eiwepuatiachi tekeyame ki wa'a tiame maaekaopua teereo.
45 Wa'a chiiopa Eesusio, piiripi puuu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:
—Masitari, parisero ti'tijoe wa'a cheekaomua, taamo nekamutenamua tiame.
46 Nape pu'kao tiame Eesusia, chaanerepua:
—¡Áii eeme iyoteri ti'tijoeai! U'matoka pehtiame iyoriwa yorapuameopua ti'tijoerio,
Moisetaru nuurari chiia na'roakao, aamo wa'apioi, kiisi kajume tiiaopua iyorikao.
47 ’¡Ai eeme!, ehkoriami Riosi nayewatura wahjipakame toatiachi tosawiamea, te'ta
nakiriamechitiapua pu'kao. Nape pu'ka Riosi nayewaturao aamo wa'api ehkoriami
mochiriame ko'yakamekoipua pu'kao.
48 Wa'a te'terekao eemea, kaawe e'riameka nooka eemea pu'kao, pu'ka ko'yariopua,
ehkoriami Riosi nayewatukameopua, pu'ka wahjipakame toatiachiopua, senepi
paaumparichi tosawesikaopua.
49 ’Pukaepa Te'pa Kahtiame No'noa, nane'riapa puuua ehkoriamio, cheerepua:
“Wa'a uhjurenane no'o nayewatura, neipa no'o ajawariaopua tiame, tuuyetumeri.
Puuua, ko'ipuamepua ookapio, wahjachio na'ara yoramia, naanaripuame.”
50 Wa'a nokayamekapa eemea, wa'achitia ki kaawe noonokame eemeai, aamo ehko-
riami noonowiriachitia. Yooma ehkoriamisi o'inia Riosi nayewatura ko'itiameopua,
51 Aaweri yasaria taawechi o'inia, ahkasi Sakaria ooka Riosi iyoriwa tepawetiachi-
ami u'matoi meritiachisi ko'itiameo, yooma eeme i'ka ikitiamewichioo, te'ta Riosi
kokosariraa, amochi wichimeripua.
52 ’¡Áii eeme Moise nuurari ma'masitari! Tísia kaawe nane'riai eemea, achini
teeka kaawe mochitopuame Riosichio, ki wa'a te'tereka mochitoamepua. Wa'a
te'teriameai eemea, ki toani eeme wahjachioi, kaawe te'tereka mochitomichioopua
pu'kao, Riosichio.
53 Waikao o'inia, parisero ti'tijoea, Moise nuurari ma'masitaria tiame, nekaweka
tetewarepua Eesusio. Waikao o'inia wa'anao, ki ta'iria yahcharepua Eesusio,
muuwaeme itapiti iinatukeka,
54 ki kaawe chaachasoopua pu'kao, chapisa wenejimiipua te'ta isaeri
pa'pamirachiopua.

12

Eesusie, ki pichiwaka chaachapame teriwa

1 Piie taawechio ki ookapi napawioiopua, ahkasi apochi momotochikao, Eesusia
wa'a e'nakameo, o'inerepua masitekao. Pahchao o'inerepua cheekao:
—Eemea aamo inateka mochitopuapua, pu'ka parisero ti'tijoe masitiao, ka'karuma
masitiameka chaachapameopua ki ka'karuma erakoka masitiaio. Puuu masitiaa,
rewaruraka ikiyamepua, ti'tijoechi mu'ipakao.
2 Pu'ka ahpo masitiai ki yooreka mochitoaa, noriwi noonowiriaopua tiame,
te'ta Riosi katewiachi taawechiopua, yooma ma'chitapuaitemeripua. Kihta wa'atia
itipipuaitepua, ki nane'rekao Riosieo.
3 Wa'achita eemeai wa'achi te'teriame enesaa, yooma noriwi aamo nayewariaa,
yooma noriwi aamo noonowiriaopua tiameo, ma'chiachi toapapuamepua puuua
ma'chitakao, taajenachi. Wa'achitia puuu, yooremina yeetaeka ihchi naewatiameai,
karijampa weripaka, ma'chitaka sisinamuniameka teeremapua.

Aatanapu seeweme tiamea
(Maateo 10:28-31)

4 ’Pukaepa neeea aamoo, no'o kaawe e'riao, aamo chaanenane, ka'te seeweka
tetewamua ihta ti'tijoerio, aamoo na'ara yooroiopua, aamoo ahkasi merinarioiopua,
aamo wa'a chaachapaiopua, ka'chi yorameripua aamo iikao.
5 Nape neeea aamo chaanenapua aatanakamera seewemerio: puuua Riosipua,
Apoe taamo Noonokamera tewekachi kahtiame. Pu'kakamera seewemeri ki kaawe
noonoikamea, pu'kao Apoe kokosariao, taamo iikachikamera kokosamekopua pu'kao,
te'ta kokosarichi ihpapamaopua, ki wahjiamesi tajayachiopua na'i, wa'a ki wahji-
amesi aiwaniame teeremiachi. Pukaepa Riosichikamera iyorika mochitopuapua, ki
wa'a tiiame Riosi kokosari ikimichiopua amochio.
6 ’¿Tuchikina kehki nateyame eemea? ¿Ki ooka toomichi wa'api nehjiwamepu
mariki tuchiki? Nape ku'ita kehki nateyoi Riosia, ki natakepamepua pu'kao. Ki ku'ita
epeche nateyame eemea Riosiwichio.
7 Eemea ki teesa nakiwamepua Riosieo, ahkasi aamo kuupaoi kehkitaka ne'neka.

Riosie weratiamechi te'terio tuuwai ki suuwe erapame (Maateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 ’Ka'te suuwe erapa noochio, aaata ti'tijoerichioi. Aaata noomina ahpo ma'chitame
ti'tijoerichio, neeeai Tijoe Tijoetukamea, noomina te'terio ma'chitamania pu'kao,
no'o Noonochi tewekachi kahtiamechiopua, yooma no'o Noono tewekachi ku'iwari,
tetewachiopua tiame.
9 Nape ahpo wa'iname ti'tijoerio, ki noomina te'terio tuukao, wa'achitia neeeai, no'o
wa'inemapua pukachio no'o ahjama teerewao, yooma no'o Noono tewekachi ku'iwari
tetewachio.
10 ’No'o chiia na'arekamea, Riosieo cheriweme tiiamepua pehjio, nape aaata Riosi
Riosiwarie ahpo nayewenia ki e'wiame enesaa, kiisi cheriwepuame puuua Riosieo,
kiisi e'wekapa ahpo nayewia Riosiwario.
11 ’Nape no'o ahjama te'tiamea, wahka i'totiaipua isaeri napawikarichi wenejikao,
ka'chi eramitia eemea, aamo nehpupaka nehjiamiao,
12 puuu wa'api Riosi Riosiwari amochi yasitoame, ihsimeripua aamo ku'ika
nehjiatekao, aamo wenejiwa iinatukewao.

Ahpo paarasatiaeo maaporichi wichime tiiari

13 Eesusi masitioio, piiripi wa'achi keepuamea, senawato chaacharepua Eesusio
peyachi, eee cheeka:
—Masitari, no'o ku'ika chaanemitia no'o pa'chio, taamo noono tooeria mukukao,
naachutamichio.
14 Nape Eesusia pu'kao, nehjiarepua:
—¿Aaataekona weratiamenia pu'kawichio aaata nayewemichioo?
15 Wa'a cheeriopua pu'kao, Eesusia cheerepua yoomao:
—Aamo inateka mochitopuapua, te'ta ikotuwachi simiyameo; ta'iria mochiniamea,
ki itapiti te'ta iinueniamepua.
16 Waikao Eesusia, i'ka wa'achitarichi nayewerepua. Waikao o'inerepua cheekao:
—Aaata tijoe ahpo echariachio, ki ookapi paarasatiamea, ki ookapi apechunamiapa
i'ipario,
17 e'rariatapua: “¿Akatia katewetane i'kao? Ki iinuene ahkao.”
18 Ehjepao erapariatapua: “¡Aa! Na'sonamane naaju no'o i'ipari toaniachio, epeche
weruma ajawamane ihsisao, pu'ka no'o i'ipamiao, yooma ojowimichiopua wa'ao.
19 Wa'a iintosapaonia, chaanemania no'oo: Nee, tisiwá paarasatiame muuua, ki
ku'itapisiwichio. Resipusa ehpeo, ta'iria ko'kósa, ta'iria iijísa, pahkoteka pu'séresa.”
Wa'asa chaniriatapua.

20 Nape wa'a e'rariopua pu'kao, Apoe Riosia chaaneriatapua pu'kao: “Kiisi inatame muuua. Wa'a e'rakamekapa muuua, ehpe tukao mukima muuua. Puuu aamo paarasatiaa, piirechi aaataoi, kiapuame puuua”, chaaneriata Riosia.
21 Waika ahpo keepuameo, chaanere Eesusia:
—Wa'a ikiyame pu'ka tijoechi oowitiamechi tiame ahpochewichio erakoamechio, ki nakika mochitoamechiopua, Riosichikamera paarasario.

Riosia, ahpo tatana inatena
(Maateo 6:25-34)

22 ’Pukaepa aamo chaanena neeea, ka'te epeche erako eemea, aamo ko'kometiowichioo, aamo chuchamiaoi wisasorio.
23 Te'ta pichiwa ahjaniamea, ki kooamee ahjaniamepua, wisasoriai, chuchaniameo.
24 Tetewame eemea kaarachio, ki echayameaipua, ki i'ipameoipua, ki nuuti-ameaipua ko'kopuameo, tewiteniamepua Riosieo ko'kopuameo. Riosiwichioo eemea, epeche nateyamepua, ki ihta tuchikichitia.
25 ¿Aatana eemea tahpitika e'rai iintonaria, aamoe waminatamua aamo ahjario, piire taaweoi ehpecheo?
26 Ka'chi iika waminame teeresaamua aamo ahjario piie taaweoi, ¿achini iika pu'ka aamo tahpitika e'rarieo, kiamamua ihta aamo ahjariwachi nakisimiaopua, ihtoriachisi taawewichio? Ohso kaawe Riosichi paparapuapua pu'kao, aamo nakika yasitoao.
27 ’Ne'nemitia to'iwe seewarao, tísia peeniatiamekopua pu'kao, kihta tekipanameaipua, kihta ikutamekoiopua ahpo peeniatiame teerepuawichioopua. Wa'a tiiamepua. Saromoniai yawichikaipua, ki epeche peeniatiame wakiratakamepua, ki pu'ka seewa tísia peeniatiamechitiao.
28 Riosio, to'iwekoipua pu'kao, tísia peenia tiame teewiame enesoopua pu'kao, ¿kehkisa epeche aamo wakiratetarepua, yooma kiatarepua itapiti aamo nakiwiaoi?
29 Pukaepa ki te'ta erakomete eemea, aamo ko'komiawichioo, aamo iijimiawichiooi.
30 Pu'ka wa'a tiiameo, ki Riosichi te'teriameche wa'a erakoamepua. Nape aamoo, Riosi taamo Noono tewekachi kahtiame nane'riamepua aamo itapiti nakiweka mochitoao, apoe aamo ihsiamepua aamo ku'ikao.
31 Wa'a teeso eemea, Riosi neesetowachi mochitonarepuapua, pu'kakamera nakika yooraka mochitoka, apoe ihsiamekopua yooma ihta aamo nakiwia ki'yakao.

Tewekachi paarasatewa
(Maateo 6:19-21)

32 ’Aamoo noochi paparaka mochitoameo, tísia nakika yasitoamenia, no'o pupuku po'wachitia neesetoka tetewamekopao, ka'te seeweka mochitomitia eemea Satanasio, ihtaoi ki kaaweruma aamo na'ara yoranarewao. Aamo Noono tewekachi kahtiamea, tísia kaawe aamo neesetonariamepua ahpo ye'karichi mochipuawichioo, tísia pu'sereka wa'a tiiame e'rariapa.
33 Nehjitiame maaemitiamua yooma aamo iinuekaopapua. Riosi tooemitia pu'kao, ahjae ihsimichiopua pu'kao, aaata kiamichiopua ahpo kianariao, ku'ipuame nakiyameo. Wa'atiaomua, tewekachi nuutepanimua, kakupa, ka'chi ikiyachi, ki yemipachi, ki'tiachioipua ichikoameo.
34 Aamo maayachi aamowichio nateyame iinuwao, wa'a yasima muuuapu aamo inatario, wa'a kahtiachitia aamo iikaopua.

Kaawe ahpo katewekame yasipuame

35 ’Ka'te kochika mochimitia eemea, ohso kaawe pusakame mochipuapua,
36 aaata ahpo teeko neewiwachi enameri puuyamechitia te'terepuapua, enasoche yeetapukepuawichiopua pakimichioo.

37 Tísia peenia erakotariare ahpo teeko yorakiamea, wa'a te'teriame tewitiapua
ahpo teekoeo. Teekoraai tísia kaawe eratarepua tewisaa, teekoraai tísia kaawe e'reka
ajawemeripua kooameo, ko'kopuawichioo.
38 Ahpo teeko naasipa tukaomi ahka eenakoio, tísia kaawe erakotarepu ahpo teeko
yorakiamea, pa'a marikarowa ahka eenakoio.
39 Eesusia i'ka wa'achitari masitewari chaanerepua tiameo: “Aaata petechi teekora
nane'riame enesaa, achini keenako ahpo ichikuepuameo, pu'ka keenako ki kochika
yasimiipua, ki ahpo ichikuepuawichioo.”
40 Wa'achitia eemeai, pu'pusame mochitopuapua ohso kaawe, senawato enamaoi
neeea, a'chitia keenakooi.
41 Waikao Peeroa iinatukerepua Eesusio:
—Masitari, ¿taamochewichio ohjoarepu, puuu wa'achitari aamo cheeriaa, ki
wahjachiwichioopua tiame?
42 Eesusia chaanerepua waikao:
—Aa, ¿ki pahtekakosa inamukame eemea, ahpo teeko kaarira inatiame no'o
aamo nayeweriao? ¿Ki yooma aaatachitiapua amochitia noochi paparameopua,
itapiti yoramichio no'o toowewa nuurewaopua, ahkasi tewekachi no'o no'rasoopua
eenechi no'o eenachisiopua? Wa'achitia aaata paamira i'wa weeechi ahpo ta'pechi
mochikame kianiame ahpo seekaere kaawe neesetomichioo, mehka weeechi simisoo,
wa'achitia neeeai tewekachi no'rasaa, yooma aaata noochi paparameo, yooma napati
ahpo inateka mochitomichio toimania pu'kao, no'o kariwao.
43 Pu'ka ahpo teeko kaarira kaawe neesetoka mochiriamea, tísia kaawe er-
akomeripua ahpo teeko enasoopua, pu'ka ahpo teekoeo tísia kaawe e'reretiapaopua,
ahpo tísia kaawe neesetoriaopua, ahpo teeko ta'perao.
44 Pichiwa chaaninia pu'ka teekorao, tísia kaawe iintomerikopua pu'kawichioo,
epeche weruma neesetori kiameripua pu'kao, ahkasi yooma ahpo iinuwaoi. Neeeai
wa'achitia iintomeripua eenechi enasaa, tísia kaawe noonoikameopua no'owichioo,
no'o neesetokeriaopua tísia kaawe yooraka inateriopao.
45 Nape aaata ahpo teeko seekaerewao, ki enameri maaeka ahpo teeko ki
kaawe noonoikameo, ki ihkokekaopua ahpo wahjachio, ahpoche kaawe ko'komia
inatakameopua, nawajikache yasaka pu'serekameopua,
46 apoe teekoraa senawato enasaopua, wa'a nokayame tewisaopua, kiisi cheriweka
tísia kokosameripua pu'kao, yooma ahpo seekaerewa ahjamaopua, ki ahpo e'waka
mochiriameopua.
47 ’Aaataai ahpo teeko seekarewachitia tiiameo, nane'riameai tísia iyoripua ahpo
teeko iyorikameo, oowera yasakameopua kihta yooraka ahpo nuureretiao, epeche
weruma kokosari nakiyamepua.
48 Nape kihta nane'riapa ki yoorakamea ahpo teekora nuurariao, ki te'ta kokosapua
nakiyamepua. Epeche machiyame ahpo nuurewao, epeche iyorimete puuua ahpo
nuurewao. Epeche kianiamea neesetomichioo, epeche iyoriwa itaneniamepua ahpo
neesetopuaichio tooweretiao.

Eesusichi paparapawichio aaata ahpo poanatuniame (Maateo 10:34-36)

49 Eesusia, simiteka masitekao cheerepua:
—Neeea, noochi kaaweruma paparawa tajenatemia eenakamenia amochio. Tísia
pu'seriamii neeea, amochi ti'tijoechi ooweruochiopua tiameo, tajenakame enesoo
noochi paparario.
50 Neeea, ki nu'uti aiwarichi u'matomeripua, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, te'ta pi-
ipakame itipimichio tatakoririao. Ahkasi kajuyachisi iintosaapua tatakori natetekao,

tísia aiwamerimua noochio, ki ahjame eraniameo, ahkasi kujuyachisi yoranariapa aamo tatakoriria natetekao.
51 ¿Ta'iria yoomahka mochitemia no'o eenakame maayame eemea, napati inatakaopua noochio? Ka'i ki wa'a teeremeripua. Neeea ti'tijoeo ooweruopua tiameo, napati yoomahka paajutemia eenakamenia noochio, noochi paparaka mochitomichiopua. Nape ti'tijoeria, ki yoomahka napati paparaka mochitomeripua noochio, ki yoomahka napati no'o chiia pichikemeirikapapua. Wa'a te'tiapa ti'tijoeria, ki napati ahpo kaawe e'reka mochitomeripua, ahkasioi tísia nekakomeripua apochio. Apochi nekakoapa puuua, ahkasioi poanatumeripua apochio.
52 Wa'a iikaopua, mariki mochikachio piiripi ta'pechio, ooka wa'api no'o nakitarepu wa'ao, wahjachi paikaa ka'ikoio. Wa'a tiiapao, ahpo poanatumapua ahpo poponiemea pipiniemeopua tiameo.
53 Yayawaraa, ahpo tatanachitiaoi, ki napati noochi paparamapua; tatanaraai, ahpo yayawachitiao, ki napati noochi paparameripua; waasiraai, ahpo moniawachioi oowitiameo ki kaawe nakika tetewimapua pu'kao noochi paparamekopapua pu'kao; moniawaraa, ahpo waasichio, wa'achi teeremeripua pukachio, ki noochi paparemekopua pu'kao.

Kajuyachi taawechiamio, naania teetomiachi
(Maateo 16:1-4; Marako 8:11-13)

54 Eesusia muuwari simiteka naewakaopua pehjio, cheerepu ti'tijoerio:
—Eemea, ariyachi toomaritame tetewapao, yukimio tuusoo, yuyukuamepua pichiwa.
55 I'ka weee tekiyanatikia eejesoopua, tataremeri asimeriko aamo tuusoo, pichiwa wa'a teeremeripua.
56 Yooma pu'kao machiyame enesaa eemea, ¿achini iikai ki pahteka tetewame eemea ehpe taawechiami amochi ikiyao, yooma no'o yooraka inisiao, amoe pusie tetewaio? Wa'a teesoo, ki pichiwa nane'riai chaachapame eemea itapiti ikimiao. Wa'a tiiapao eemea, oowera wihkuaka chaachapame eemea, aamoe wa'apioi.

Ta'iria te'terewa i'yaniame ahpo seepurawachi
(Maateo 5:25-26)

57 Wa'a cheesaa Eesusia, cheerepua tiameo:
—¿Achini iikai ki aamoe wa'api ahpo katewena eemea, ahpo kaawe teerepuawichioopua ki kaawe ahpo nokariao, te'ta Riosi nakiyachitia?
58 Aaata peereichi aamo i'tonaresoo, ohso kaawe ke'chu peereichi aamo i'tonioi, katewepuapua aamo wenejiame ahjamao.
59 Wa'a i'totiame enesaapamua, ki machenama muuua wa'ao, ahkasi aamo ki kaawe iintoria yooma natetesapa. Pukaepa neeea aamoo, chaaniamepua: Ke'chu asioi kajuyachi Riosi te'ta peereio, Riosi ahjama aamo katewepuapua yooma aamo ki kaawe iintoriopua natetepuameo, kihta kokosari amochi teerepuawichiopua Riosi peereirachio.

13

Riosichi enepaniame te'ta nateyamera

1 Pu'ka taawechiami tiameo, Eesusichi e'enarepua kooria Eerusareni o'inia, Eesusio ahka kahtiachiami. Puuua chaachaparepua Eesusio, Piirato ahpo soontaroeo, Arirea e'enakame ko'yakapua, Riosiwichio mananioiopua animari ko'itiame, i'isaeri tioparachiopua.
2 Wa'a tiiame tuuyetiapa Eesusia, cheeka iinatukerepua ahpo masiteka ihsiaopua:

—¿Aatia tiiachipa ko'iretiarepua? ¿Epeche tatakoririapa, ki wahjachi Arirea mochikamechitia? ¿Riosi kokosari iintokame maaena eemea Piiratoo?
3 Ka'i puuua. Riosia te'ta kokosamepua nape wa'atia, yooma ki apochi e'enakameopua, wahjipakameka teewiamepua pu'kao apochiopua poana, ki seenampasi wa'asi.
4 ¿Ihtana erakona eemea, pu'ka oosa mariki osanao mesuka wahjipakameopua Siroe chupakarichio, epeche tatakorikapa ki Eerusareni mochikamechitia, wa'a iikame maaena eemea?
5 Ka'i puuua. Ki wa'a te'tereriapa wa'a iikamepua. Nape aaata eemea, ahjame ohjoaiopua pehjio, ki Riosichi paparaka aamo tatakoriwa toinaresaa, wahjipakameka tiiame eemeapa Riosiwichioo.

Eechichuna ki taakiame wa'achitarichi nayeweniame

6 Eesusia waikao, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, eechichuna echiwamechitiaka nayewerepua:
—Aaata tijoea, piiripi eechichuna echiwa echariataipua, taaketaoipu e'raka. Tehpe neipamio, taakerio o'raka simiriataipua ne'nemia. Nape ne'nioio, piiripioi ki taakeriatapua.
7 Wa'a tiioopa pu'kao, chaaneriatapua ahpo moromatuao: “Paika paaumpari i'tonanepa ejenakao, ki tewaka piiirípioi i'ka wauri taakeriao. Po'tanapuapua ohso kaawe, kihtawichio eina teeremichiopua wa'ao.”
8 Nape pu'ka echiwa inatiamea, chaaneriatapua echakameo: “Toimitiao pehji. Itapitioi yahcheka kaawe yoramane wejikekao, taaketaoipu wa'a yoratiaa.
9 Taakesoo eenechi paaumparichio, wa'atia toipuapu. Ki taakesoopua waikamio, po'tanapuapu.”

Eesusia tuumurame oowitiame yachapatena resipuniame taawechi

10 Piie taawe resipuniame taawechio, Eesusia napawikarichi ihsiriaipua masiteka,
11 wa'achi yasariaipua piiripi oowitiame, tuumuwari kokoriame. Wa'a ikiteriaipu na'arari tijoeturia, oosa mariki aampa osanao paaumpari i'toriaipua, ki werisika riisakao.
12 Eesusia wa'a kahtiame tetewapao, apochi enanuresaopua, chaanerepua:
—Oowitiame, saukame itipiamemua, aamo kokoriao.
13 Wa'a cheeka ahjachi seekarepasoopua, yachapakame itipire ooitiamea, kaawe oisirepua waikao, riisasipakao. Wa'a ikikapa oowitiamea saukao, tísia kaawe e'reka nayewerepua, cheriwema Riosio.
14 Nape wa'a napawikarichi paamiratuamea, tísia nekarepua, Eesusi iintoriawichioopua resipuniachi taawechio, pu'ka oowitiame sautekao. Wa'a iikapa puuua, chaanerepua wa'ao yooma ti'tijoerio:
—Tekipananiamea, puhsani taawechepua, pu'kache taawechiami e'enamete eemea, aamo sautemiawichioo, ki resipuniame taawechi.
15 Eesusia waikao chaanerepua:
—¡Wisikuame eemea! ¿Ki nerojimia i'toamekosa eemea animari ko'rerachi ma'chipasaopua, aamo oisiwao, aamo uuruoikosaoiopuá, resipuniame taawechikooikoopua?
16 Wa'a nokiwachi enesoo, ¿aatia ki sautepuame ohjoare ihji ooitiamea, resipuniame taawechikoopua, i'ka ooitiameo ehkoriami Aurani tetejimarichi eenamekoopua, ki ehpesi kokoretetiameopua Satanasieo?
17 Wa'a chiiopa Eesusio, puuu a'chi chaachapamea, ahpo newitotio eraparepua, nape wahjachi ti'tijoeria, ohsotia peenia erakorepua, yooma wa'a, itapiti peeniatiame iintoriawichioopua.

Wacherai pahchira wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 13:31-32; Marako 4:30-32)

18 Eesusia simitekaopua masitekao, cheerepua:
—¿Ihtanaka tiametatane Riosi ye'karichi simiyameo? ¿Aatia chanika naewatane pu'kao?
19 Puuu ye'karia, wacherai kuuu pahchiraka tiiamepua. Núú'utikoipua pahchirao, echitiaopua ki nu'uti weripame, ahkasi tuchikioi ahjachi ta'sotachi. Wa'a tiiame Riosi ye'karia, ki weruma o'inetiaipua, ki ku'wichisi enepame, ki ookapi ti'tijoeri ohjorepuachi.

Rewarura wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 13:33)

20 Eesusia cheerepua tiameo:
—¿Ihtanaka tiameko tuutania tiameo, Riosi ye'kario?
21 Ihjia, rewaruraka tiamepua, ooweru paanitameo, paatusi yahchia a'pomichiopua, muuenati mu'ika. Wa'a iika weruma mehtamepua, Riosi ye'karia.

Ku'wichikachi muira
(Maateo 7:13-14, 21-23)

22 Eerusareni simiyai Eesusia, muuwaeme mochiwachiami masitesirepua, o'okapi mochiwachiami tiame.
23 Wa'ami simika masitioiopua, aaataa iinatukerepua:
—¿Paamira, páikapijoarepu, tatakorichi newipameria?
24 Eesusia chaanerepua:
—Riosi ye'karichi muirachia, ki weeresi puuua. Wa'a muiniamea ki oowera aaata pakime tiiachipua ki Riosi reesiseri iinuesaa, wa'a tiiachipa wa'ao muuwaeme muinariaiopua, ka'chi iika muiyamepua.
25 Nape taamo Noono tewekachi kahtiame yeetepasaapua wa'ao, aaataoi ki reesisemapua muimichioopua wa'asi. Pu'ka taawechiamio muuwaeme enapoiopua chaachapakao: “¡Paamíra, taamo yeetapukesaaa!” Wa'a chaachapoipua paamiraa, chaanemapua: “Ka'i, kiisi aamo macheyamenia aamoo, ahka e'nameo.”
26 Nape aapoea, chaachapamapua: “¿Nape Paamira, ki pirena ko'kakame teeme, aamo pooechi ihtoai taamo masiterioio?”
27 Nape neee Paamiraa pu'ka taawechio chaanemania pu'kao: “Ka'i, kiisi aamo maachinia, seesenu eemea noochio. Yaapi se'wisa eemea noochio, ki ka'karuma iintosiame ti'tijoeri.”
28 Wa'a teeremera kajuyachiopua, no'o eenechi enasoo. Waika taawechio eemea, ki sewina erapakamea iikachio tatakori toakao, naarakoma eemea, pu'ka aamo ehkoriami Riosi nayewatura tetewapaopua, wa'a mochikame yooremina, Auraniopua, Ihsaopua, Aakowoopua tiame, ka'chi ikime e'rapa eemea, pu'ka mochikachi muinariaio.
29 Wa'ao waika taawechio wa'ao, yomatiame i'ka weeechi ti'tijoe ooweru tiame e'enameripua, i'ka weeechi kapoyachikia, tetuyachitikia, cherayachitepa, ariyachitikia.
30 Pu'ka taawechio, muuwaeme te'ta ahpo muime te'terekai, ki muimapua, ki tatakori papakotiame enesaa; nape, ki muime te'terekameai, nape papakotiamea ahpo tatakoriwa toakao, muimeriai teeremapua.

Eesusia Eerusareniwichio naaranipua
(Maateo 23:37-39)

31 Pu'ka wa'apichioi, wa'achi e'enaka ookapi parisero Eesusichi paparakameai, chaanerepua Eesusio:
—¡Masitári! Yaapiti machenamitia i'wao, aamo merinariapu Eerore.

32 Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Nonorakao chaanemitia eemea pu'ka keeochi tísia wihkuameo: “Nee, ehpeo meere tiameo, iiweta pehji i'wa no'o ihsimio” —tuuyemitiapua—, “ti'tijoeri na'arari pakitekame puuyachekaopua, ti'tijoeri kokoriame sautekaopua tiame. Meerekachiopua kajusaapa, wa'a no'o enamio” —tuuyemitiapua pu'kao—.

33 Ooka taawe toitena neeeapa, no'o asiyachio wa'a Eerusareni. Wa'a asinariame neeea, aaata Riosi nayewaturao, ki ma'chi Eerusareni mukimerikopua.

34 Waikao Eesusia Eerusareni inatakao, chaanerepua pu'ka muuwario:

—¡Áii muuu Eerusarenia! Muuu Riosi na'nayewatura ko'yamera, papaka ko'yame amochi nayewatumeri uhjureretiaopua. Kehkinasa aamo na'poakame neeea noochi pirenatumichioo, totori yeeyerachitia ahpo masatere toapanariamechitia, nape kiisi nakikame eemea.

35 Ehpeo muuu Eerusarenia, ooruchi itipimerimua aamo ta'perao, wa'a teeka itipimerimua, ahkasi no'o eenachisi eenechi, waikao chaachapapuameo: “Kaawechupena eenakame muuua, te'ta Amoe Paamira Riosichi eename.”

14

Eesusia a'popari kokoriame sautena

1 Piie taawechio, Eesusio ko'komia yeetotioiopua, aaata parisero paamiratuame ta'perachio, wa'achi mochiriaipua tiame wahjachi pa'parisero. Puuu wahjachi pa'pariseroa, inateriai puuua Eesusio, aatia iintotarepu erakoka.

2 Wa'achi yasariai piirechi tijoeai, a'popari kokoriame.

3 Eesusia Moise nuurari ma'masitario, parisero ti'tijoeopua tiame, iinatukerepua:

—¿Reesiseniamejuarepua resipuniame taawechio, kokoriame sautewao? ¿Eje'é, ka'ikosaoi?

4 Nape aapoeo, kiisi chaachaparepua. Waikao ki chaachapakopa pu'kao, apochi uukaopua kokoriameo, sauterepua. Wa'a ikisaopua, uhjurarepua no'ramichio.

5 Pu'ka tijoe sautesaapa Eesusia, chaanerepua yooma wahjao:

—¿Aatana eemea ki ma'chipata aamo oisio, aamo taanaoiopua tekorichi wichisoopua neeropairachi, pe'yachi resipuniame taawechikoio?

6 Nape aapoeo, kihta nehjianarere puuua.

Nenewiwa pahkochi paajutetiame

7 Eesusia, ko'komia mochipuapuachio, epeche weruma te'teriame mochipamiachi uuyopua pu'kao, i'ka wa'achitaka nayewarepua:

8 —Wahka nenewiwachi paajutetiaa ko'komichioo, ka'te te'ta iyoriwachi yasipamitiamua, seenekachi epeche weruma tiiame paajutetiame enasoo,

9 ki aamo werisipuka, sewina yachapamichioopua. Wa'a yoratiaamua, tísia suuwe e'raka, sewina yasipamamua.

10 Ohso kaawe muuua wahka paajutetiaa, mehka iyoriwa mochipamiachi yasipapuapua. Wa'a tiiaopu aamo paajutekame enasaa, ahpo chokichi yasipatemaoipua, epeche iyoriwa mochikachio. Wa'a aamo yoratioopua wahjachi aamo ahjama napawikamea, te'ta iyorika aamo tetewimapua.

11 Apoe wa'api ahpo weruma iintamia, suuwe erapatepuamepua; nape ki ahpo weruma uuyamea, weruma teewepuamepua Riosieo, ahpo te'ta katewiachi taawechio.

12 Ahpo paajutekameo chaanerepu tiame:

—Itapiti kooame pahkotasaamua, ka'te totomiwaemeche paajutemitiamua, aamo tetejimacheoi, aamo wa'achi yorame te'tiameopua.

13 Ohso kaawe ihtaoi kooame pahkotasaa, naatikamera paajutepapua, ki totomi-
waemera ti'tijoe ooweru tiame, a'chi iika kahpokame ti'tijoe ooweru tiame, rojowi
ti'tijoe ooweru tiame, ki mamachiriame tiame.
14 Pu'kakamera paajutepuapua, ka'chi iika nateteme tiiopa pu'kao, aamo no'rarewa
paajutewao. Nape aapoeo ki aamo no'raweme teererioipua paajutewao, aamo Noono
tewekachi kahtiamea, ki teesa aamo kaawe ikitema puuua, ka'karuma ti'tijoe ooweru
tiame oijenatiaio.

Aari te'ta koi'wa wa'achitaka nayewatiame

15 Piiripi wa'a kahtiamea meesa chokichio, wa'a chiiopa Eesusio, chaacharepua:
—Wa'a teeresoo waika taawechio, ¿ki teesa ta'iria ko'komerijoarepua wa'a, Riosi
ahjamao?
16 Nape Eesusia, chaanerepua pu'kao:
—Wa'atepua tiiao, nape siimerichemua, Riosie paajutetiachio. Wa'a cheesaapua
o'inere cheekao:
—Piie taawechio piiripi tijoea, weruma kooame yoorariataipua paajutewa. Wa'a
ikisaopua, muuwaeme paajuteriataipua wa'ao.
17 Yooma wasipatesaapapua, uhjurariataipua waikao yooma paajutemichiopua,
ko'komia e'enamichioopua.
18 Nape puuua, a'chikoi chaachaparepu ki e'nanariapa. Piiripia cheeriatapua:
“Ka'chi eranurepuapua ki no'o siinkoi, we'e no'o tararia ne'nemia simiyo tuupuapua”,
cheeriatapua.
19 Piirechia cheeriatapua: “Mariki maakurawa oisi no'o tarario tuupuapua, ka'chi
no'o e'repo tuupuapua ki no'o simikoi, pu'ka oisi ne'nemia no'o simiyo tuupuapua.”
20 Ehpeche piirechia cheeriatapua: “Ka'i, pukeri neewikame neeea, ki siima neeea.
No'o cheriwenurepuapua pu'kao, ki no'o simikoi”, cheeriatapua.
21 Ehjepao, uhjuratiame enasaapa: “Ki e'enanarekapu”, chaaneriatapua ahpo
teekoo. Wa'a chaanetiapa teekoraa, tísia nekariatapua. Wa'a ikisaopua eenechio,
cheeriatapua: “Ehpeo yaapi siinka, yooma paajutemitiapua, kihta paarasatiameoi,
pooechiami aamo tewaya, yooma sihkochiami aamo tewaya tiame. Te'ta tesiwa
te'tiamera paajutemitia: rojowika ohjoame, panaka ohjoniame ki ma'chiriapa, wa'a
mahka ruhjika kahpokame.”
22 “Paamira, yooma yoorakameniapa aamo cheeriao, nape itipina pehji mochipua-
puachio, ko'komia”, cheeriata uhjuratiamea.
23 Waikao teekoraa chaaneriatapua: “Wahka epeche mehka pooechiami i'yasaopua,
utewa yorasaopua e'enamichioo, mochiwapuapua wa'ao. Yooma ko're chokichiami,
aamo tewariaoi, muinurepuapua no'o ta'pechi, pochimichiopua i'wa.
24 Aaataai ki nakikamea no'oe paajutetiaio, kiisi ko'komeripua no'o kooameo.” Wa'a
teeremeri Riosia, ti'tijoerichio.

¿Ihtana aiwaniame Eesusi na'naritoniameo?

25 Piirechi taawechio, seenepi simikame Eesusia, muuwaeme nokisioiopua ahpo
ahjamao, ku'rikao chaacharepua:
26 —No'o pichiwa na'naritonariamea, epeche no'o nakimeripua ki ahpo yayawa-
chitia, epeche ki ahpo poponichitia, ahpo pipinioi, epeche ki ahpo uupichitia,
epeche ki ahpo ahjarichitia. Ki wa'a teeka no'o nakiyame enesaa, ka'chi iika no'o
na'naritomerimua.
27 Ki ahpo maaporichi teetonariamea no'owichioo, ka'chi iika no'o na'naritome
enemeripua. Kaawe ahpo inataniamepua ke'chu no'o na'naritoaio.
28 Ke'chu no'o na'naritoaio, kaawe aamo ne'nepuapua amochio, ihtanakamera eh-
peche nateyamerakoopua, aamo iintomiao. ¿Ki aaata karitameai, pahcha ne'nesapa
ahpo wekatemiaopua toomio, o'ichamepua?

29 Ki wa'a iintokame enesoo, ahpo kaari o'inekai ki kajusoo, suuwe erapori
chaanepuamepua waikao, wa'ami u'matopamee, a'acheka pu'kao.
30 Waikao ti'tijoeria, pu'ka ki kajukame ne'nekao, chaachapamapua: “Nee, ¿kiisi
kajurepu tiame?”
31 Yawichiai, ki nasiwameripua aaata piirechi yawichichio, ki newitomeri enesaa,
ahpo oosa mariki miiri soontaroeopua, piirechi yawichichi, piire weerewa miiri
iinuemechiopua soontaroo.
32 Ki newitomeri teeresaapua, uhjuramapua waikao katewemichio, kehkioi kiamio
tuuka, ki nasiwapuawichio.
33 Pukaepa muuua, kaawe inatapuapua pahchao, noochi enanariaa. Aamo iinueka
kahtia, epeche nateyamera maaesaamua ki noochi enaniamechitia, ka'chi iika
enamerimua noominao, noochi te'teretomiao.

Oonaai wekatiame ahpo onachari
(Maateo 5:13; Marako 9:50)

34 Wa'a cheesapa Eesusia, oonachi simiyame naewarepua wa'achitarichio. Puuua
cheerepua ti'tijoerio:
—Eemea, oonachitiapua. Oonaa, tísia nakiwamepua, onachariesaapua pehjio.
Nape ahpo onachari wekatesaapua, ¿achini iika eenechi onataparetapua?
35 Ki kaawe ihsiamepua to'iwe wasachi wakipatewawichiooi, itapiti kasaraoi
echipuamewichio onawepuaoi, ipapuamepua wa'asi. Pahteka inamumitia i'ka no'o
cheeriao, ki wa'a ikipuaichio aamoo.

15

Piiripi po'wa wekatetiame, wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 18:10-14)

1 Yooma yawichiwichio koparoamea, wahjachi ti'tijoeria tiame tatakoriwaeme,
Eesusi waapi e'enarepua keepumia.
2 Parisero ti'tijoea wa'a noonoikopa pu'kao, ahpo chaachaparepua Eesusio,
pa'parisero ti'tijoea:
—Nee, achini ihsiamepua. Ihji tijoea, yooma tatakoriameoi, toayamepua ahpo
naaepamichioo, ahjama koayamepua tiameo.
3 Wa'a chaachapopa i'kao, Eesusia i'ka wa'achitarichi nayewerepua:
4 —¿Aatana eemea piie siento puhkuemea po'wa, piiripi wekatesaa, ki
simiyamepua i'yamiao, piiripi toiyameopua siento?
5 Ihjia i'yai tewesaapa, mooketoka no'rasaapa ahpo ta'pechio, kaawe e'raka
chanimapua waapi ohjoemeo:
6 “¡U'masio ne'nemia! Tewakasai neeeapa no'o wekateria po'wao. Pahkotamane
pu'ka no'o tewariawichioo.”
7 I'ka wa'achi tiiame, epeche kaawe erapuame te'pa tewekachi mochikame
Riosi ku'iwarieeopua wa'asi, aaataoi we'wemerakamera ahpo tatakoria toimo
tuukameopua Riosio, ki wahjachitia ti'tijoeo ooweru tiamechitia, ahpo tatakoria ki
toinareriachitiaopua wa'asi.

Oowitiame ahpo tomiwao tewakame

8 Waikao tepuyame nayewasaopua Eesusia, toomi wekatetiame nayewarepua
waikao wa'achitarichio. Puuua cheerepua:
—¿Aatana oowitiame, oosa mariki toomi oosa mariki taawechi yowiwame iinuekai
piiripi wekatesaapua, ki chichika i'yatarepua ahkasi ahpo tewayachisio, tukapachi
enesoo tahjekaoioopua?

9 Tewisapaopua i'kao, ¿ki yooma ahpo kaawe e'ria tuuyetarepua, ahpo tísia kaawe
e'raopua, ahpo wekateria tewariapao? I'ka oowitiame kaawe e'reka tetewamea
chaachapamiipua: “¡Kaawechupena muuua tewakamepua! ¡Teemeai aamo tewari-
opao, amochitia tísia kaawe erakoamepua!”
10 Wa'achitia Riosiai, tísia kaawe eramapua ahpo tewekachi ku'kuiwara ahja-
mao, aaata tísia tatakorichi wekakameoio, apochikamera eenariopao paparamiao,
tatakoriria chewipuawichioo, aaataoi apochi paparamia eenariopao, ahpo tatakoriria
cheriwepuawichioo.

Aaata ahpo taana cheriwekame, wa'achitarichi nayewaniame

11 Eesusia naewarepua tiameo, cheeka:

—Aaata tijoea ooka tatanaeriataipua.
12 Piie taawechi neipa weeriamea, chaaneriataipua ahpo noonoo: “No'noo, no'o
kiajeraninia aamo mukusa tooemio.” Wa'achiopa ahpo taanao noonoraa, yooma
ahpo tatana naachuterepua iyosichi iyopusapua, yooma pipiripi weewara iinueka
itipiniameopua.
13 Waikao ehjepamio pooniraa, yooma ahpo weewa nehjisaopua, wahka akipariat-
apua waikao, méhka pirenachi weeechi. Wa'a asisaopua, o'ineriatapua ahpo toomi
na'ataka, itapiti suwepori ihsiwachi.
14 Ahpo tomiwa sopasoopua, ki nu'uti toorewi eenariatapua wa'a weeechio. Waikao
puuua tísia toore aiwapao,
15 tehki i'yasiriatapua pu'ka weeechio. Ehjepamio tewisaapa tehkio, o'ineriatapua
tekipanakao, koowi inateka, wa'api ohjoeme tijoe, puhkura.
16 Waikao ihjia tekipanaio, tísia chorowapaopua, koowi koi'teniameoi
ko'konareriataipua, nape ki kiatiapaopua pu'kaoi, wa'atia itipiriatapua.
17 Waikao tísia aiwapa tooreo, e'rariatapua: “No'o noono kahtiachio ki aiwaniachi
tooreo, paarasanipua wa'ao. Muuwaeme no'o noono ahjama tekipanamea, ki
aiwanipua tooreo. Nape neeea i'wao, amori mukuyame kahtinia toore.
18 No'ramane ohso kaawe, no'o noono kahtiachi. Wa'a asisaa chaanemane: No'no,
iinya iintokame neeea. Taamo Noono te'pa kahtiamechio, tatakorikame neeea
noochio, amochiopua tiame.
19 Kiisi aamo taana enemetekoinia ehpeo, nape wa'atioi, aamo no'o cheriwesoo,
oowera tekipanamechitia, uupuapua. Wa'a chaanemane no'o noonoo, asisaa.”
20 Waikao wa'a erasaopua, no'ariatapua ahpo noonochio.

’Noonoraa i'ka asioiopua ta'pechio, wa'a ihtoame tetewapaopua mehka o'inia
ihtoiopua pehjio, tísia tesiwa teetopa ahpo taanao, u'masiriatapua natepamiao.
Natepasaapa noonoraa, koorepaka chuchuriatapua pu'kao.
21 Waikao taanaraa, chaaneriatapua ahpo noonoo: “No'noo, tísia tatakorikame
neeea, te'pa kahtiame Noonochiopua, amochiopua tiame. Kiisi aamo taana enemete
neeea.”
22 Wa'a chiiopa ahpo taanao noonoraa, yaapiti sisinamuriatapua ahpo ta'pechi
mochikameopua chaaneka: “Yaapiti. U'yepake wisasori, epeche ka'karumara,
chuhchepuapu. Aanio tiame u'yepamitia, sutuchi chuhchepuame, wa'a ikisa kaaka
we'wemera.
23 Wa'a ikisaopua tiameo, weesero i'noramitiapua, epeche wiiyamera. Pahkota-
puapu merisa, ta'iria ko'kopuawichio, tísia kaawe erakoka.
24 Pahkotemane i'ka no'o taanao, mukukameka teererioipua pu'kao, eenariopa.
Ihjia eenakao, eenechi oijenakamekatepua. I'ka no'o noorao, wekatekai neeea,
eenechi tewakamepua.” Waikao o'ineriata pahkoa, yoomahka pu'sereka.

25 ’Nape pahcha naawakamea pa'chira, wasachi ihsiriatapua tekipanakao. Ihjia
eenaiopua, ke'chu asiyaiopua ahpo ta'pechio, weeru chiiame inamuriatapua, sooni
cheeteniame yawika.
26 Waikaopua asisaapa ahpo ta'pechio, aaata ahpo ta'pechi mochikame iinatukeri-
atapua cheeka: “¿Ihtana pahkotania i'wao?”
27 Wa'a tekipanamea, nehjiariatapua: “Aamo pooni pahkoteniapua. Aamo noonoa,
aamo pooni pahkotiapua eenechi eenariopa wahka oiyai, pu'kawichioopua, weesero
me'yeriapua epeche sowiyamera, eenario tuukaopua kaaweruma.”
28 Waikao pa'chiraa tísia nekakao, kiisi pakinareriataipua wa'ao. Nape noonoraa
kahtiachi eenakao, cheriweka nayewekaopua, pakinureriatapua.
29 Nape taanara pa'chiraa, chaaneriatapua ahpo noonoo: “Nape muuua, ki
ehpesi no'o tekipanaoiopua aamo e'weka, seenepioi ki e'wekao, seenepioi ki no'o
pahkotiamemua, no'o taaenarichio, no'o kaawe e'ria ahjama ko'komichioopua,
pu'sereka.
30 Nape muuua i'ka aamo taana enasoopua, oowera suweporichi oika
na'atakameoipua toomio, ikanati me'yamemua epeche wiiyame weeseroo,
no'owichioo ki wa'a iintokameai.”
31 Waikao noonoraa chaaneriatapua: “Nape no'o nooláá, muuua senepi taawechi
no'o ahjama kahtiamepua, yooma no'o iinueka kahtiaopua, yooma aamo iinuwapua
tiame.
32 Nape i'ka aamo poonio, mukukameka teereriopua pu'kao, eenechi eenakaopua,
oijenameka ikiriopa pu'kao; wekakameka teererioipua tiameo, eenechi tewitiameka
ikiriopa pu'kao. Pukaepa kaawepua, kaawe e'raka pahkoteniamepua.”

Waikao Eesusia, kajusapa pu'ka noonora ahpo taana cheriwetiameo nayewakao,
chaanerepua yooma ahpo masitia keepuameo:

—Wa'achi teeka cheriwiame te'pa kahtiame taamo Noonoa, ahpo tatakoriwa tuuka
enapameo apochiopua, ahpo tatanachitia uuka.

16

Aaata teeko neesetokiame, kiisi kaawe iintokame

1 Eesusia ahpo masitiachi keepuameo, i'ka piirechi wa'achitarichi nayewerepua:

—Aaata tijoe tísia paarastiame weeechio, ahpo paarasatia neesetokiameo, yooma
ahpo paarasatia, na'atame inamuriatapua.
2 Teekoraa wa'a tiame inamukapaopua pu'kao, paaesa iinatukeriatapua pu'kao:
“¿Achini iikai no'o ichikuame muuua? Yooma nane'riamenia aamoé no'o ichiko-
kenioo. Yooma ihtetaripapua no'o tomiwa aamo ma'chipariaopua, yooma kehkisas-
aapua, no'o iyotaperichi toapuapua, no'o nane'remichiopua. Ki tekipanamerimua
wa'asio noochio.”
3 Waikao ahpo teeko tehkiwa neesetoamea, e'rariatapua: “¿Ihtana yoratarene
ehpeo?, no'o teeko u'yesoopua tehkio. Ki utewaemenia wa'asi wasachi tekipanamiao,
ihkorewa itakaio, tísia suuwe e'ramenia.
4 Aa, inatepane no'o iintomiao, aachin teeka no'o ku'ipuaichiopua, ki tehkiekoio.”
5 Waikao yooma ahpo teeko wikirieme paaesapao, iinatukeriatapua. Pahcha
simiyameo, chaaneriatapua: “¿Ihkina wikiriemua taamo teekoo?”, chaaneriatapua.
6 Puuu tekipanamea, cheeriatapua pu'kao: “Neeea, piie siento piire weerewa
aampa oosa mariki weeweruma sikori, waariri tewaniame, ooriwo nerosowi
koi'wame wikirienia. Puuu waariria, piire weerewa aampa mariki ri'ritoro to'wame
enerepua pipiripio.” Waikao tehki paamiratuamea, chaaneriatapua pu'kao: “Nee,
tamochiche nane'rewa itipimeri ihjia. Aamo wikiriao, naasipasi cho'wemane, ooka
weerewa oosa mariki waariri wa'api, wikirieka itipimerimua.”

7 Piirechi tekipanameo iinatukeriataipua tiameo: “¿Kehkinapu aamo wikiriaa?”
“Neeea, piie siento aaneka wikiriemenia tiirikoo”, cheeriatapu wikiriemea. Waikao
tehki paamiratuamea, chaaneriatapua pu'kaoi: “Nee, ka'te tuumitia naaju aaataoi,
neeea, naao weerewa aaneka, wikirieka itipitemania aamoo”, chaaneriatapua.
8 Teekoraa nane'resaapa i'ka iintoriao, e'rariatapua: “¿Ki teesa inatame puuua?”,
e'rariatapua.

Pu'ka wa'achitari kajusapa Eesusia, chaanerepua ahpo keepuameo:

—Tísia pichiwa ihjia: Tukapachi ohjoamea, te'ta a'chikoi nokaka pepeniamepua
ahpo ihsimiao, ki Riosichi paparaka mochitoamerakamerachitia, ki Riosi taajenarichi
ohjoamechitiao.
9 ’Pukaepa aamo chaanenania, ka'te wa'achi noonoimitia eemea, pu'ka tehki
paamiratuameo, ki kaawe iintoriachitia. Ohso kaawe eemea, paikapioi iinuekaio,
ookapieoi ku'ika mochitopuapua aaata tísia tooremuka mochikameo. Wa'a nokayame
enesaa eemea, tewekachikamera ohjorewachi te'ta paarasarikamera iinuemeripua.
10 ’Kaawe iintokame enesaamua paikaoi aamo Riosie kianiao, kaawe iintomerimua,
epeche kiatiai Riosieo neesetomichioo. Nape ki kaawe neesetosaamua, paikapioi
Riosie aamo neesetotetiao, ¿ihtana aamo kiatare Riosia, ehpeche aamo itapiti
neesetomichio?
11 Aamo iinueka paikapioi ki kaawe neesetoka yasitokame enesoo, ¿kiapua
tiiamejuarepua Riosieo, itapiti neesetokepuawichioo ahpo kehkiwachi?
12 Aaata kiisi peeniame enesoo, ahpo wa'api iinuwaoi neesetokao, ¿kiatariame-
joarepua aaataeo, ahpo iinueka neesetokemichioo?
13 Eesusi wa'a tiiame masitesaapa, eee cheerepua:

—Aaataai ka'chi iika yorakemetepua ooka teekoo wa'api keenakoo, eee tiiamekopa:
piiripi ahpo teeko yorakioio, piire ahpo teekoai wa'apichi keenako ahpo yorake-
jemerikopua. Puuua waikao, piiripi teekokamera yorakiopaopua, piire teekoa
nekamapua; piiripi teekokamera ahsieme yorakepuamepua, piie ahpo teekoo toaka.
Wa'a tiiachiopua aaataai, Riosikamera te'ta nakiyamea, ka'chi iika weemumetepua
toomichio.
14 Pa'parisero ti'tijoea, pu'ka inamukapaopua, a'achere puuua, toomikamera
pu'seriapapua.
15 Waikao Eesusia chaanerepua:

—Nape Riosia nane'riamepua aamoo, toomichikamera te'ta paparamekopua, ki
ahpokamerachi. Eeme pa'pariseroa, te'ta aamo yooreka tetewijeranipua ti'tijoerieo,
nape aamo iikachio eemea, aamo wahjachi ti'tijoerichio, kiisi kaaweruma iji-
natamepua. I'ka weeechi mochikame te'ta nateyamechitia tetewao, Riosiwichioo,
tísia iinya tiiame teerewa tetewamepua.

Riosi nuurari; Riosi ye'karichi simiyame tiame

16 Pu'ka nayewaka kajusaapa Eesusia, i'ka eeetiame simiterepua masitekao:

—Ke'chu eenoi Waani Paatorio, ti'tijoeria, ehkoriami nokiwa yooraka mochito-
riaipua, ahpo ehkoriami Riosi na'nayewatura masiteriachitia. Nape puuu Waani
Paatori enasaapua, weemera nokiwa masiterepua ti'tijoerio, Riosi ye'karichi muimi-
chiopua pu'kao. Pukaepa ki ookapi Riosi yawichituwachi mochirachi tísia muinar-
erepua wa'ao.
17 ’Pu'ka Waani Paatorichi simiyame wa'a tiiame te'ta pichiwa ikirepua, te'ta wa'a
tiiame ikimeriko tuutiamekopua Ehkoriami Iyoterichio Riosieo. Yomatiame Riosi
cheeria ikikache itipimerikai teererepua, ahkasi nu'nuti naawesari chanitiameoipua,
te'ta nateyame tetewaka, te'ta nu'nuntiraoipua iyoti. Ihji weeea, ihji tewekaai, pahcha
ki naania ikitarepua, nape Riosi cheeriaa ka'i, wa'api teeremeripua.

Eesusi masitia, aaata ahpo neewiria sa'runaniame (Maateo 19:1-12; Marako 10:1-12)

18 ’Kaawe inatamitia i'kao: Aaata ahpo uupi toisaa, piirechi ahjama neewikameka ikiyameopua, suwepori iintowa. Wa'achi teekao, aaata Riosichi chiia toisaa, piirechi masitewa pichikemichio, suweporika iintokame Riosimina. Aaata tijoe ooitiame toitiame ahjama neewisaa, suwepori iintokamepua tiame Riosi ne'niachio. Wa'achi teekao, aaata piirechi masitewa pichikesaa ki Riosi taamo chiia, suwepori iintokamepua Riosichio, toakame puuuapa Riosio.

Tijoe paarasatiame Rasaro tiame, wa'achitarichi nayewatiame

19 Eesusia tiameo, Riosi chiia Ehkoriami Iyotetiame nateyarachi nayewakao, i'ka wa'achitarichi nayewerepua ti'tijoerio. Eesusia o'inekao cheerepua:

—Aaata tijoe eneriataipua, tísia tomiwaeme, tísia nateyame wisasori chuhchame eneriataipua, te'ta to'totomiwaeme koaya koayame, ihtaoi ki tooremuame eneriataipua ahpo ta'pechio.

20 Wa'achi ohjoeriataipua tiame, aaata Rasaro tewaniame. Ihji Rasaroa, pochikame ehchaeme weerewachio enerepua, pu'ka paarasatiame ta'perachi, yayasariataipua, muirachi.

21 Ihjia pu'ka paarasatiame ta'pera muirachi yayasariataipua, ko'kotiame wehchi ruhjikameoi, ahpo ihkokepuaichio. Chuhchuriai wa'a kahtioio, wa'a enapaka saasaeriataipua ehcharao.

22 Pu'ka ihkoriame mukisoopua, Riosi ku'iwaria, Aurani kahtiachi i'toriatapua, Riosichi ka'karuma enekame mochikachi. Puuu tijoe paarasatiame mukisoopua, wetemajiretiatapua.

23 Wa'a ahpo upatiachi kahtiaiopua, ki ka'karuma wahjipame mochikachiopua, ki teesa aiwapaopua wa'ao, Aurani Rasaro ahjama kahtiachi ne'nepariatapua, te'pa.

24 Waikaopu te'ta paarasatekamea, tísia aiwapa ahpo upatiachio, sisinamuriatapua Auranio, cheeka: “¡No'nó Auráni, no'o tesiwéee! Uhjura pu'ka Rasaroo, piiripi suhturaoi saampatesa, no'o yenichioi seipatemane teesa. Tahpitika e'ranine parae i'wa na'ichio.”

25 Nape Aurania chaaneriatapua: “Nape, ¿ki nane'rena muuua, weeechi kahtiaiopua tísia tomiwaekao, tísia aamo ta'iria yasariopua ki Riosichi inataka? Nape Rasaroa tísia aiwaio weeechio, tísia kaaweruma enepakamepua Riosichio, pukaepa i'wa kahtiamepua no'o ahjamao tísia ta'iria, muuua wa'a.

26 I'waoipua taamo pejanao, káii waapisi akipame teeresi po'ipua waata, aaataai ka'chi iika u'matometepua wa'apoo, wa'aponaoi aaataai ka'chi iika u'matometepua.”

27 Waikao paaresatekamea chaanerepua Auranio: “Wa'a teeresoo muuu no'no Aurania, pu'ka Rasaroo, no'o noono ta'pechi uhjuramitiapua, weeechi kahtiame.

28 Wa'ao mariki no'o poponiekao, tísia utewaeme chaanenurapuapua pu'kao, Riosi chiiakamera pichikenuraka, ki i'wa te'ta aiwaniachi upapuaichiopua pu'kao.”

29 Nape Aurania, nehjiariatapua pu'kao: “Nape aapoeo puuua, iinueme puuuapa Riosi cheeriao, ehkoriami nayewatura iyoteria, ehkoriami Moise iyoteria kiaretiaopua tiame. Pu'ka e'weka mochimeri puuua. Ki Moise e'wesaa tooweretiao nuurari, aaataoi wahjipakame oijenaka wa'a eenakoipua aamo chiia tuuyemiao, oijenakao, ki pichikemapua.”

30 Nape paarasatekamea nehjiariatapua: “Eje'e, wa'atepua tiiao, nape ki e'wekameai Riosi nayewatura iyoteriao, i'wa o'inia oijenakame wa'a enasoo, yooma nayewesoo achini tiio i'wao, pichikemapua pu'kao. Wa'a iikapa puuua Riosio, yooma ahpo toimio tuumapua ahpo tatakoriwao.”

31 Nape waikao Aurania, chaaneriatapua: “Ka'i. Ki e'wiame enesaa pu'ka Riosi Ehkoriami Iyoterichi chiiao, aaata wa'a eenakoipua i'wa o'inia oijenakameo, ka'chitia pichikemapua pu'kaoi.”

17

Tatakorichi wichiwame maapori teerewa
(Maateo 18:6-7, 21-22; Marako 9:42)

1 Eesusia, ahpo te'ta masitiao chaanérepua:
—Aaata tatakorimichio ihsiamea, wa'api iintumeripua, na'ara yorapuaichio ihsiamea; nape ¡wéii!, wa'a iintokamewichioo.
2 Ohso kaawe eneriaipua pu'kao, moorino matasuraraa tehte, kutachi o'yesao, pa'wechi ipatiaa, kátisia teeresi akipamichio pa'wechi, ki tatakorichi ruhjinamichioopua, i'ka nu'nuntichitia noochi paparakame o'iniameoopua. Pukaepa eemea wa'a aamo noonoimiao, tisiwá aamo neesetopuapua, aamo inateka eemea, pu'kao.
3 Wa'a cheesapa Eesusia cheerepua tiame:
—Kaawe keepusao. Aaata piire aamo na'aresoo, teripuapua pu'kao; nape ahpo cheriwenuresoo, cheriwepuapua pu'kao.
4 Oowisanisa simiyame aamo na'aresoo, wa'a iintokai ahpo cheriwenuresoopua pehjio, wa'apichi kehki cheriwepuapua, oowisanisa.

Taamo Riosichi paparawa utewarira

5 Piie taawechi Eesusi ajawariaa chaanerepua Eesusio:
—Paamira, taamo ku'imitiapua tamochio, epeche taamo ahjachi eramichiopua amochio.
6 Waikao Eesusia wa'achitarichi naewakao, chaanerepua ahpo te'ta masitiao:
—Weruma kehki no'o ahjachi erakowa ki nakiniamepua. Ku'ita kehkioi no'o ahjachi erakoame enesaa eemea, wacherai kuuu pahchira nu'utikoichitiao, i'ka aoso aamoo chaanesoopua: “Po'taka wiitu weripa neeroi pa'wechi”, wa'a weripamii puuua. Noochiche ahjachi e'rakaimua, soparamepua noochio.

Aaata yorakekiamera teeremeri

7 ’Nape ka'te weruma aamo maayame eemea, no'owichio yoorakawichio itapiti noochi ahjachi e'rakao. Keepuka i'ka wa'achitari: Aaataai ahpo yorakiame teekoraa, ahpo yorakiao wahka oirioipua wasachi tekipanakao, resipakame eenakoipua tekipanakao, ki chaanemapua: “Koi'wachi yasipasa. Aamo weeremane kooame.”
8 Ohsotia teekoraa chaanemapua: “No'o weere kooame, no'o neesetopuapua ahkasi no'o aiwaka koayachisi. No'o ko'kosopa ko'kopua muuua.”
9 Teekoraa, cheriwemaoi ki kiatarepua ahpo nuurewa yoorariawichioopua.
10 Wa'achitia eemeai, te'ta Riosi chiia yooraka mochitoaiopua, kihta aamo wikirieko eramete eemea Riosio. Ohsotia eemea amochio erakopuapua: “Teemea, taamo Riosi yorakemeriche yooraka mochitoamepua.”

Eesusia, oosa mariki repera kokoriame yachapatena

11 Piie taawechi Eerusareni simiyai Eesusia, Arirea weeechiami Saamaria weeechiami tiame u'matorepua.
12 Wa'ami ihtoiopua pooechio, piiripi mochiwachi asiyoio, oosa mariki ti'tijoe machejenarepua, repera kokoriame. Ihji kokoriamea, mehka ajapaka
13 sisinamurepua:
—¡Eesúsi masitárii! ¡Taamo tesiwe e'résaaa!
14 Eesusia wa'a chaachapameo tetewapao, chaanerepua:
—Ne'neseriosichi siimpamitia eemea, pu'ka napawikarichi neeseriosi mochikachi, aamo tetewimichio pu'kaopua, aamo yachapakamekopa wa'asi.

Wa'a siimpaiopua waikao, saukame itipirepua.
15 Wa'a iikapa piiripi puuua, saukame itipikapao, Eesusi ihtoachi no'arepu eenechi, cheriwema kiamia. No'raiopua, weweru cheesika cheriwema kiasirepua Riosio, kaaweruma naewaka pu'kao.
16 Eesusi natepasaapa, wehchisi koomorasipakao, cheriwema ki'yarepua Eesusio. Ihji tijoea, Saamaria tijoe enerepua.
17 Waikao Eesusia cheerepua ahpo ahjama nokisiameo:
—¿Ki oosa marikisakaipu saukamea? ¿Ki e'enakame wahja watania?
18 ¿Ihji seenu tijoeche eenarepua Riosi cheriwema kiamiao?
19 Eesusia waikao seenu tijoeo, chaanerepua:
—Werika no'rasa ehpeo, noochi paparakapa saukamemua.

Achini teeka asimeri Riosi ye'karia (Maateo 24:23-28, 36-41)

20 Piie taawechi Eesusi masitioio, pa'parisero ti'tijoea utewaeme iinatukeriaipua Eesusio, achinitio enamio Riosi ye'kariwao. Wa'a tiiame iinatuketiaapa Eesusia, chaaneka nehjiarepua:
—Riosi ye'karia amochi tiiaitepua wa'asi, ki pusie tetewiwame. Pu'ka ye'karichi eenepatiameo, amochio eenariamekopua wa'asi.
21 Pu'kao ki pusie tetewiniamekapao, ka'chi iika cheepuamepua: “Nee, i'wane weeri”, “wa'ane kahti”, yooremina aamo iikachi kahtiamekopaopua, puuua aamo kaawe te'ta tiiamepua Riosichio.
22 Eesusia simiteka ahpo masitiao, chaanerepua ahpo masiteka ihsiao:
—Asimitepua piie taaweo, aamoo piie taaweoi, no'o tísia tetewinaremiachio, nape wa'a erakoai ka'chi iika no'o tetewimeri eemea.
23 Pu'ka taawechiamio, ti'tijoeria chaachapameripua: “U'masi ne'neo, i'wa kahti.” Wahjachia chaachapamapua: “Waami tetewika teemea pu'kao, ne'netaria.” Nape wa'a chaaneniai, ka'te siimpamitiapua ahjamao.
24 Neeea, waika taawechio ki wa'a chaachapamechi enameripua. Neee Tijoe Tijoetukame eenaio, kuhjiparichitia ma'chiame enameri neeea, yooma ma'chiame tetewachi.
25 Nape ehpe taawechiami pehjio, ki no'o nakiyame ti'tijoerieo, weeka itapiti ikimeri neeea, tísia kokosa tiiame.
26 Pu'ka yooma u'matoso eenechi no'o eenoio, naatika teeremeripua, Nooe tewaniame tijoe taawechiami, te'tereka mochitiachitia.
27 Ihji Nooea itapiti yooraka mochiriaipua, tekipanaka koakache, nenewikaoipua tiameo, ahkasi Nooeo pawekakerachi pakiriachisiopua, i'ka yomatiame weeechi si'ririnioiopua, te'ta werumara si'riri, yu'kie.
28 Rooti tewaniame taawechiamioi, wa'achi te'tereriaipua, ahpo wahjipoiopua. I'ka ti'tijoerio wa'achi nokaka mochikoiopua Nooe taawechitia, oowera koakaopua, oowera tarakaopua tiame, itapiti nehjakaopua, echakaopua, karitakaopua tiame.
29 Rooti machenoiopua Sooroma mochiwachi muuwarichio, senawato ki ku'ita na'i yukurepua Sooroma mochiwachio, yooma wahjiparepua pukaeo, choochoka.
30 Wa'achitia senawato enamania waika taawechio, neee Tijoe Tijoetukamea, eenechi i'ka weee eenaiopua.
31 ’Pu'ka taawechio, karijampa ihsiamea itapiti yoorakaoi, kihtawichio inatametepua ahpo tekimiao, yooremina ahpo karichi iinueka ma'chipamiao. Wahka ihsiameai kuhsitereo, kihta inatameripua ahpo no'ramiaopua petechio, ahpo itapiti ma'chipasa i'tomiao.
32 Nane'riame eemea, Rooti uupirao, itapiti ahpo toaria i'noranaria ukana ne'nepariopaopua, oona enepariopua.

33 Aaata i'wa weeechi ohjoewache epeche nateyame maayamea, ki Riosi weemera
ahjarichi ohjoewachitiao, wekatemeripua te'ta ahjario, ki wahjiamesi ahjaniameo.
Nape aaata i'wa weeechi ohjoewa ki epeche nateyame maayamea, ki Riosi weemera
ahjarichi mochiwao, puuua teimeripua te'ta pichiwari ahjario, ki wahjiamesi
ahjaniameo.
34 ’Pu'ka taawechi tukao no'o eenoio, aamoo chaanenania, ooka pe'tiamea
kokochikao, apechunapuamepua piiripio, piireo toaka.
35 Ooka ooweru nokayamea tusukao, i'topuamepua piiripio Riosieo, piirea toaka.
36 Ooka tijoe nokayamea wasachio, piiripi wa'api i'topuamechepua Riosieo, piireo
toaka.
37 Waikao keepuameraa, iinatukerepua Eesusio:
—Nape ¿akana wa'a ikimeri puuua?
Waikao Eesusia chaanerepua:
—Wa'achitia itapiti mukukame po'yachio, naania tiiatachiatia oonori weeru noki-
wao, no'o aamo ikipo tuuriao, naania teeremeripua achinitio ikipuamekoopua pu'kao.

18

Kunamukukame peereichi ahpo katewejera, wa'achitarichi nayewaniame

1 Piie taawechio Eesusia, ti'tijoerio, ki toaka paparapuawichioopua Riosichio, eee
cheeka nayewerepua wa'achitarichio:
2 —Wahka muuwari mochiwachio, yasariataipua piiripi tijoe peereira, kiisi
iyoriame eneriataipua Riosio, ti'tijoerioi, ki tesiwa e'riame.
3 Wa'achi ohjoeriataipua tiame piiripi oowitiame kunamukukame, aaatae na'ara
yoraniame eneriataipua. Wa'a yoraniapa ihji ooitiamea, peerei kahtiachi simiriata-
pua ahpo katewepuaichio.
4 Weesa eenakame eneriaipua, pu'ka peerei tijoechio, nape ihjia ahpo
wa'inariataipua, ki ikanati katewenareka. Nape puuu tijoe peereiraa, ki toa-
niapa senepi ejenakao, erapariatapua pu'ka ooitiameo: “Ka'chitia taawechi tesiwa
e'riameaipua aaataopua Riosichioi,
5 ikanati katewekemane i'ka ooitiame, tísia kichiwa chiiopua pu'kao, noochi
ejenaka.”
6 Wa'a cheesapa Eesusia, ahpo masiteka ihsiao chaanerepua:
—Kaawe inatamitia i'ka peereira tijoe iintoriao, ki pichikiamekaipua Riosi
kaaweruma tuuyewari chiiao.
7 Ihji tijoe Riosi chiia ki pichikiameaipua, kaawe iintokame enesoo, ¿ki epeche
kaawe iintomerijoare Riosia ahpowichio poanatariopua ijinuwaopua, apochikamera
paparameopua? ¿Ki ikanati nehpupatarepua te'ta ahpo ijinuwao?
8 Riosia, kiisi puuyeka cheriwemeri puuua, aaata apochi enasoopua ahpo tatakori
cheriwepuawichioo. Nape neeea no'o iinatukiamepua, neee Tijoe Tijoetukame
eenaio, ¿tewimerijoarenia pehjio, aaata noochi paparameopua?

Parisero tijoe, yawichiwichio koparowame tiame, wa'achitarichi nayewaniame

9 Eesusia i'ka wa'achitari nayewerepua, ahpoche kaawe nokayame maaeka Riosi-
chio, wahjachio ki kaawe nokayame maaerepua:
10 —Ooka ti'tijoea i'isaeri tiopachi e'enariataipua, Riosi ahjama nayewamia. Piiripia,
parisero tijoe eneriataipua, tísia ahpo iyoriame maaetame Riosichi. Piirea, yawichi
koparoari ichikoame eneriataipua.
11 Parisero tijoea, werisikaopua eee cheeka nayewariatapua Riosio: “No'no Riosi,
cheriwema ki'yaninia ki wa'achitia tiiamekapa wahjachi te'teriamechitiao: aaata

ichikoame; ki kaaweruma yoorame wahjachiwichioo; suwepori ihsiwa yoorame; ki waami weeriame aamo ahjama nayewame, yawichiwichio koparoame.
12 Neeea oosa iyoriame neeea chorowario, oowisari taawechisiopua. Neeea no'o yowiyao, senepi oosa mariki toomi iinuekaionia, aamo poanatakiamenia piiripio.”
13 Nape puuu yawichiwichio koparoamea, ahpo muripa sonikao, chiiatapua mekapi werikao: “No'o tewekachi kahtiame No'nóo, no'o tesiwe e'remitia muuua, no'oo tatakoriamekopa.”
14 Pu'ka cheesaapa, Eesusia cheerepua:
—Neeea aamo chaanenapua, ihji yawichiwichio koparoamea, cheriwetiame no'rarepua ahpo ta'pechio, nape piirea ka'i. Riosia ki keepuamepua aaataoi, ahpo wa'api werumataka naewameopua. Nape tesiwa cheeka nayewameopua, cheriwiame Riosia pu'kao, tatakoririao.

Eesusia kukuchio, ahpo kaawerumari yahchena (Maateo 19:13-15; Marako 10:13-16)

15 Eesusi masiteka ihsioio, wa'a e'enariaipua ooweru kukuchi i'toka, Eesusi kahtiachisi upanariapa, Eesusio ahjachi seekarepaka ahpo kaawerumari yahchemichio. Nape Eesusi te'ta masitewaraa wa'a uparetioopua, wa'ineriaipua ooweruo, pu'ka kukuchi Eesusichi asitepuawichioo.
16 Nape Eesusia ki reesiseniopa pu'ka kukuchi, apochi asitepuawichioo, chaanerepua:
—Tooa pu'ka kukuchio noochi e'enamichio. ¿Ki nane'riame eemea pu'ka kukuchika te'tiamekopua Riosi ye'karichi muimeria? —cheere Eesusia. Simitekaopua cheekao, Eesusia cheerepua:
17 —Pichiwapua no'o chiia: Ki kukuchichitia uukamea Riosi paajutewao, ahpo ye'kari muimichioo, kiisi reesisepuamepua Riosieo, ahpo ye'karichi pakimichioo.

Temari te'ta paarasatiame, Eesusi ahjama nayewani (Maateo 19:16-30; Marako 10:17-31)

18 Piiripi tijoe itapiti paamiratuamea, iinatukerepua Eesusio:
—Kaaweruma Masitari, ¿aachin iintotania ahsepanariaa, ki wahjiame ahjaniameo?
19 Eesusia chaanerepua:
—¿Achini no'o kaaweruma teewamemua? Te'ta Kaawerumaa, Riosichepua, ki aaata wa'asi.
20 ¿Kikosa nane'riamemua Moise nuurari chiio? ¿Ki eeekosa chiiamepua?: “Ka'te suwepori nokimitia eemea, ka'te merimitiapua aaataoi, ka'te ichikoemitiapua aaataoi, ka'te wihtuka wenejimitia aaataoi, aamo yayawao muuua, yoorekache tetewipuapua.”
21 —Wee Masitari, nape neeea pu'kao, yooma yooraka yasitokamenia pu'kao, temariai o'inia —chaanere iinatukeniamea.
22 Eesusia wa'a chiiopao, chaanerepua pu'kao:
—Nape toitiame muuua aamo iintomiaopua pehjio. Nehjimitiaopua naaju, yooma aamo paarasatiao, wa'a iintosaapa muuua, yooma ihkokemitiapua pu'kao yooma aaata tooremuka mochikameo. Wa'a iintosaamua, te'pa Riosi kahtiachi iinuemamua aamo paarasario. Yooma wa'a iintosaapamua waikao, noochi enepuapua no'o ku'isimiao.
23 I'ka inamukapa paamiratuame tijoea, iiyana eraparepua Eesusi wa'a chiiao, ki ookapi itapiti paarasatiamekapapua.
24 Waikao Eesusia wa'a iikopa pu'kao, yooma wa'a keepuka ajakameo chaanerepua:
—¡Ki teesa tehki tiamepua, paarasatiamewichioo, Riosi ye'karichi pakipuameopua!
25 Animari tumusaria epeche ki tehki enemiipua, i'ikia puusirachiami u'matoteniaapua, ki puuu tijoe paarasatiamechitiaopua, Riosi ye'karichi pakimichioo.

26 Inamukamea chaachaparepua waikao:
—¡Aa! Wa'a teeresoo, ¡aatanakamera newipatapua waikao?
27 Eesusia waikao chaanerepua:
—Ti'tijoeriwichioo, ka'chi iika iintome tiiamekoio, nape Riosiwichioo, kihta tehki tiiamekaitepua. Nape Riosia aaata ahpo te'ta paarasarichi weemuwa toisoo, apochikamera te'ta weemusoopua waikao, reesisemapua pu'kaoi, ahpo ye'karichi pakimichioopua.
28 Waikao Peeroa muuwaeniachio, chaacharepua:
—Wa'a teeresoo teemea, kaawe te'tiamepua aamo ajawariaa, aamo ahjama ohjomiaopua yooma toakamekapao, taamo iinueriaopua itapiti.
29 Eesusia chaanerepua:
—Pichiwa puuua, yooma aaataa ahpo ta'pe toikamea, ahpo uupioi, ahpo poponioipua, ahpo tetejimaoi, ahpo tatanaoipua, Riosi ye'kariwichio ikimiapa ahpoo,
30 ehpe o'inia i'ka weeechio epeche nateyame tewimeripua Riosichio, Riosie ahpo kiapuameopua, wa'asi kajuyachi taawechio, weemera mochiwachiopua tiameo, weemera ahjari kiapuamepua tiameo, ki wahjiame.

Eesusia paisachi simiyame tuunapua, ahpo mukimiao
(Maateo 20:17-19; Marako 10:32-34)

31 Eesusia poanachi i'toka ahpo ajawariao, chaanerepua:
—Ehpeo Eerusareni mo'moenama teemea, wa'ao, yooma ikimiachipua wa'asio, pu'ka ehkoriami nayewatura iyoteriaopua, no'o Tijoe Tijoetukamechi simiyameopua.
32 Wa'ao seesenu ti'tijoeria no'o Tijoe Tijoetukameo, na'ara yorapuamepua, na'ara chaanepuamepua tiameo, akachupepuamepua tiame;
33 pu'ka nanaarame ti'tijoeeo wepipuamepua, wa'a yorasaopua meripuamepua, nape neeea meritiaio, paika taawe simiyachio, ahjaka oijenamania.
34 Nape Eesusie ajawatiamea, kihta pahterepua pu'kao, wa'a chiioio; ka'chi iika pahteme tiame enerepua.

Eesusia ki ma'chiriame sautena, Eriko tewaniachi
(Maateo 20:29-34; Marako 10:46-52)

35 Eesusia amori asiyai Erikoo, aaata ki ma'chiriame pooechi kahtiame tetewarepua, ihko itaka kahtiame.
36 Ihji ki ma'chiriamea, weeru cheetoame inamukapa pooechi nokisiameo, iinatukerepua:
—¿Ihtana yooramepu wa'a cheetoamea?
37 Waikao neesetoamea chaanerepua:
—Aa, Eesusi Nasare ohjoemepua, i'wami u'matoame.
38 Waikao ki ma'chiriamea, sisinamurepua Eesusio:
—¡Eesusi, ehkoriami Raawi taanara! ¡No'o cheriwesa pahchúu!
39 Pahcha nokisiamea chaaneriaipua pu'kao:
—¡Ihchi yasakáa!
Nape puuua ohsotia weeru sisinakao, chaanerepua:
—¡Muuúu! Raawi taanáraa! ¡No'o tesiwésaa!
40 Waikao Eesusia weripakao, ki ma'chiriameo, ahpo weeriachi u'yepanurarepua. U'yepatiaapa pu'kao, Eesusia iinatukerepua:
41 —¿Ihtana aamo yorajeranimu no'óo?
Waikaopua ki ma'chiriamea nehjiarepua:
—No'o ma'chirepatejerani neeea.
42 Waikao Eesusia chaanerepua:
—Saukame itipinamua aamo ki ma'chiriao. Muuua saukamemua, noochi paparakapa.

43 Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua puichio. Wa'a iikapa puuua, wa'api o'inia na'naritorepua Eesusio, tisiwa kaaweruma nayewasika Riosio. Waikao yooma ti'tijoeria wa'a tiiame tetewikamea, ka'karuma nayewasirepua tiame Riosichio, tísia kaaweruma chaachapakaopua Riosio.

19

Eesusia Saakeo tewaniame nayewena

1 Eesusia Eriko mochiwachi pakisao, riisaka u'matomo o'rariaipua,
2 nape Saakeo tewaniame tewakapao, sewina eraparepua. Puuu Saakeoa, yawichi-wichio koparoame, paamiratuame enerepua, tísia tomiwaeme tijoe.
3 Ihji tijoea, tísia tetewinareriaipua Eesusio, nape wichipa weeriamekapao, ki ajasepapapua ti'tijoeri aampamiopua tetewinariaio,
4 pahcha u'masirepua Eesusi u'matomiachi, sikomoro tewaniame kuuuchi mooe-namia, te'pa werika tetewinaria.
5 Eesusia teeriami u'matomiaio, te'pa kahtiame tewakapao, chaanerepua:
—Saakeo, yaapi tekisa wa'ao, aamo ta'pechi no'o i'tojeraninia ko'komia.
6 Waikao Saakeoa, ikanati tekikao, ahpo ta'pechi i'torepua, kaawé e'raka.
7 Waikao ti'tijoeria, Eesusi Saakeo ahjama akipakame tetewikapao, ihchi ahpo chaachaparepua:
—¡Naakona! ¿Tatakoriame ta'perachi siminapua?
8 Ehjepao ta'pechio, wa'a mochikai nayewakao, Saakeoa yooma inamuachi chaanerepua Eesusio:
—Tísia kaawe erapaka aamo chiiaeo, kaaweruma enepanariapa ehpeo, naasipasi kiamane no'o iinuekao, tooremuka mochikameopua ihta, yooma no'o ichikoneriao, naaosa epeche no'o ichikoneria kiamania pu'kao.
9 Waikao Eesusia chaanerepua yooma wahja wa'a mochikameo:
—Riosi newiparia, ehpe o'inia o'iniamepua i'ka ta'pechio, ihji Saakeoo Riosichi papararíopa, Aurani tetejimarisiwachi enepaka, Riosi te'ta ye'karichiopua.
10 Neee Tijoe Tijoetukamea i'ka wehjoarichio, i'ka Saakeoka te'teriame, i'yaka eenakamenia, te'ta Riosichi paparame, ti'tijoe ooweru tiameo, tatakoriameo, te'ta newipatemia kokosapuaio.

Oosa mariki toomi wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 25:14-30)

11 Neipa Saakeo ta'perachi machenasaapa Eesusia, pooechi ihtoai Riosi ye'karichi simiyame nayewakao, ti'tijoeria waapikopa Eerusarenio, wa'a enemio maaere puuua, Riosi ye'kario. Eesusia wa'a erakopa pu'kao, i'ka wa'achitarichi nayewerepua waikao.
12 Waikao Eesusia o'inerepua nayewakao eee cheeka:
—Wahka yasariataipua piiripi tijoe, yawichi enemeri, puuua wahka akipariataipua mehka pirenachi weeechi, ahpo yawichichitia werapuachi, yawichi weratiaapa enasaa, ahpo weeechi yawichitumichiopua.
13 Nape ke'chu simiyaiopua, oosa mariki ahpo tekipaname paaesaopua, watani siento taawesi yowiwa ki'yariatapua pu'kao, pipiripi. Puuua chaaneriatapua pu'kao: “Íya, tekipanamitia eemea i'ka toomio, no'o eenachisiopua.”
14 I'kao simisoopao, tijoe ki nakiyamea, pukaminachi uhjurariatapua asimia-chiopua, chaachapaka: “Ki nahki teemea pu'ka tijoeo, taamo yawichi enemichioo.”
15 Nape wa'a chaachaparioi pu'kao, yawichi weraretiatapua. Waikao eenechi enasaapapua ahpo weewachio, paaeriatapua waikao, ahpo tooeriaopua toomio, kehkisa yowiteriarepua ahpo toomio, e'raka.

16 Pahcha eenakamea ahpo teeko tomiwarae tekipanakamea, cheeriatapua:
“Paamira, i'wa maani aamo tomiwaa, oosa mariki toomi epeche muuwekamepua
pipiripia.”
17 Waikao yawichia chaaneriatapua: “Kaawe iintoremua. Kaaweruma iintokame
tekipanamemua”, chaaneriatapua. “Wa'a aamo iintoriawichioo, kaawe iintorepua
aamo tehkiwachio, oosa mariki muuwari mochiwari, aamo yachamane yawichitumi-
chioo.”
18 Piire wa'a eenakamea ahpo tehkiwaeo cheeriatapua: “Paamira, i'wa maani aamo
toomiwaa, mariki toomi tiame, ehpeche muuwekame pipiripichi.”
19 Pu'kao, yawichia chaaneriatapua: “Mariki muuwari mochiwachi, aamo yawi-
chitemane aamoo.”
20 Ehpeche piirechi eenakamea, chaaneriatapua yawichio: “Paamira, i'wa maani
aamo tomiwaa, wisasorichi to'waka kaawe kateweka neeea.
21 Ki tekipanakania pukaeo aamo majawiapa, kihta to'wakameai toomio
yowiyamekopua; aamoo, kihta echakaiopua tiameo, apechunamekopua i'ipario.”
22 Waikao yawichia chaanerepua pu'kao: “Aamoopua ki kaaweruma tekipanameo,
aamo wa'api naawesarie chapimania aamoo.
23 Wa'a tiiame no'o e'rekame enesaa, ¿achinikai ki toomi tekipanateniachi
to'wakamua, paikapioi yowimichio no'o eenoiopua? Oowera kihta iintoremua.”
24 Puuua kajusapa chaanekao, ahpo waapi ajakameo chaaneriatapua:
“U'yemitiapua pu'ka toomio, naatikamera kiamitiapua pu'kao, oosa mariki epeche
yowitekamera.”
25 Nape ki tekipanakamera u'yemeria, chaachapariatapua yawichio: “¡Pu'káa? ¿Ki
oosa mariki ki'yakamemua pu'kaopa?”
26 Nape yawichia chaaneriatapua waikao: “Iinuemea, iinuekai epeche kia-
puamepua; nape ki iinuemea, ahkasi teesa iinuekaoi, u'yepuamepua.”
27 Wa'a cheesaapa, yawichia cheerepua: “Yooma no'o seepurawao, ki no'o
nahkiekamea no'o yawichi enemichioo, i'wa no'o u'yepamitia pu'kao. I'wa upasaapa
pu'kao, yooma ko'imitiapua pu'kao, no'o tetewachi.”
Eesusi cheerepua tiameo i'ka wa'achitarichi ikipuame inatakaopua:
—Neeeai eenechi tekisaapa i'ka weeechio, wa'achi iintomeri neeea, i'ka weeechi
yawichi yasipamiaapa.

Eesusia Eerusareni pakina
(Maateo 21:1-11; Marako 11:1-11; Waani 12:12-19)

28 Eesusia i'ka nayewasaopua, Eerusarenite u'matorepua.
29 Eesusia Weetajeo waapi ihtoaiopua Wetania tiame, wa'ao Ooriwo kaawichio,
ooka ahpo ajawaria uhjurarepua chaanesa:
30 —Waami siimpamitia eemea mochiwachi, wa'a muirachio, wa'a teima eemea
piiripi uuru o'yetiame, ki aaata oiwame pehji ahjachio. Na'sonasa no'o u'yepamitia
pu'kao.
31 Aaatao aamo chaanesoo: “¿Achini iikai na'sochani eemea pu'ka uuruo? Apoe
Paamiraa nakiyapua i'kao”, chaachapapuapua, pu'kao.
32 Waikao uhjuratiamea siimpakao, yooma wa'a tiame nateparepua pu'kao, Eesusi
cheeriachitia.
33 I'ka uuru na'sochaniaio, teekoraa iinatukerepua:
—¿Achini iikai na'sochani eemea, pu'ka no'o puhku uuruo? —cheerepua.
34 Waikao puuua, chaachaparepua:
—Taamo Paamira Eesusia, ahpo rewenurekapu ku'itapi.
35 Waikao Eesusia u'yepatiapa pu'ka uuruo, ahjachi ipetesapa wisasorio, yaasetore-
pua pu'kao.

36 Waikao Eesusio, uuruchi yasitoiopua pu'kao, yooma wa'a nokisiamea, ahpo
wisasorie ipekesirepua simiyachio, pahcha.
37 Asiaiopua Ooriwo roomosachi o'inia tekiwachio, yooma muuwaeme nokisiamea
kaawe e'rakao, weeru chaachapasirepua siinakao, ka'karuma naawesari siinasika
Riosio, ki teesa tiame ki maaenari yooramekopa, ahpoo peenia e'raka tetewaria.
38 Puuua chaachapasirepua:

—¡Ée Yawichíí! ¡Tewekachi eename yawichíí! ¡Apoeo tísia te'ta kaawérumaraa!
¡Tewekáchio ta'iria mochiwáaa! ¡Pu'ka ki nu'uti teerewame tewekachi o'inia
eenameo, te'ta weruma iyoriwa pu'kawichióo!
39 Ookapi parisero wa'achi nokisiamea, chaanerepua Eesusio:

—Masitárii, te'ya pu'ka aamo na'naritoameo, ki wa'a chaachapamichiopua pu'kao.
40 Nape Eesusia nehjiarepua:

—I'ka ti'tijoe ooweru tiame wa'a chaachapame no'o teewetekekoio, ahkasi ihji i'wa
tehteewaapechi siinakomapua, no'o asiya kaawe e'rewa siinakowao.
41 Waapi enepasaapa muuwari mochiwachio, nanarare puuua mochiwachi
ne'nekaopua cheeka:
42 —Yuuwesinania aamoo ki no'o machiriopa aatanakoopua no'oo, aaata aamo
newipatemia eenakameo. Nape eemea aamo wa'inekamepua noochio.
43 Ehpeo ki teesa teeremeri aamo mochiwarichio, aamo seepurawaa norikame
noorepaka ki ujumamichioo, ahjachi mooenapuame ajawasaapua norikameo. Kiisi
kaawe teeremera eemea aamo ikiyao, aamo seepurawaa e'enasaapua, yooma we'ee
i'morataka mo'moenasaapua norikameo,
44 aamo aampa e'enamapua ko'isikao, yooma aamo tatanama ko'isika wehchi
wewekaopua. Yooma ohjorewao sa'mikoreopua tiameo, yooma ko'rinamapua,
chi'rinaka. Yooma wa'a tiame ikimeri muuua, ki machika tetewikapa muuu
mochiwachia, aaata aamo newipatemia eenariaopua.

Eesusia i'isaeri napawikarichi tioparachio, nanaarame nehjame puuyanaria
(Maateo 21:12-17; Marako 11:15-19; Waani 2:13-22)

45 Neipa i'ka cheesaopua, napawikarichi eenakaopua, wa'a pakirepua yooremina
tiopachi weeriamechi. Wa'ao, wa'a nehjameopua, tarayameopua tiame, yooma
puuyanarepua pu'kao.
46 I'ka puuyachaiopua, chaanérepua:

—¿Ki Ehkoriami Iyoterichio, eee chiiamepua: “No'o kariwaa, no'oche naewa-
puachipua wa'ao?”, nape eemea ichikoame teesowara, iintapare eemea.
47 Wa'a iintosaapua, wa'a masitesirepua waikao tiopachi, senepi taawechi. Waikao
o'inia neeseriosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiamea, wahjachi ti'tijoe wa'a
mochiwarichi pa'pamiratuamea tiameai, i'yasirepua waikao, aachin teeka ahpo
merimiaopua Eesusio, wa'asi werapapuawichiopua Eesusi masitiao.
48 Nape ka'chi yorame e'rarepua pu'kao, muuwaeme ti'tijoerio, pu'ka masitiachi
chuchutopa pu'kao.

20

Eesusi ahpo iintomia reesiseri iinuewa
(Maateo 21:23-27; Marako 11:27-33)

1 Piie taawechio Eesusio, ti'tijoeri masitioiopua tiopachio, pu'ka Riosi ka'karuma
tuuyewari nayewioio, wa'a e'enare neeseriosi pa'pamuratuamea, iyoteri ti'tijoea
tiame, mochiwari pa'pamiratuamea tiame.
2 Ihjia Eesusi naaepakao, iinatukerepua:

—¿Aatana nuurena aamoo, i'ka yoramichioo? ¿Aatanachi utewaemua, i'ka aamo ihsiaopua masitekao?
3 Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:
—Eemekamera no'o nehjiapapua pahchao:
4 ¿Aatana ihsire Waanio, paatopuame ki'yakao, Riosi iintoriarepua, ti'tijoekosaoi?
5 Waikao aapoeo ahpo chaachaparepua:
—Riosi iintorio taamo tuusoo, waikaopua taamo chaanemapua: "¿Achini iikai ki pichikeka eemea pu'kao?"
6 Ti'tijoeri reesiserio taamo chaachapasoooi, ti'tijoeriai taamo ko'imapua waikao tehtee pasipupaka, ti'tijoeria, Riosie reesisetiameko erakoapa puuua.
7 Wa'a erakosaapua puuua, chaachaparepua:
—Ki nane'rena teemea —chaachaparepua.
8 Eesusia chaanerepua waikao:
—Neeeai ki aamo nehjiamane waikao, aatana no'o reesisiaopua, i'ka no'o yoramichioopua.

Ki ka'karuma echayame neesetotiame wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 21:33-44; Marako 12:1-11)

9 Waikao Eesusia, i'ka wa'achitarichi nayewerepua ti'tijoerio:
—Aaata tijoea panijuwari ajawariataipua ahpo wasachi weweripamichioopua, wa'a iintosaapua, aaata naasipasi uupuaichio taakesoo, yahchariatapua neesetomichioo. Wa'a iintosaapua, mehka simiriataipua pirenachi weeechi.
10 Asisoopa taakemiachiopua, uhjurariatapua ne'nemiao ahpo inatetiao, ahpo ne'netepuaichiopua naasipasio, ahpo naachutawao. Nape echiwa inatiamea pu'ka uhjuratiameo, wewesa uhjurariatapua pe'kuo, wa'atia seekaekaopua kihta i'toka.
11 Waikao eenechi uhjurariatapua, pu'kaoipua echitiachi inatiamea, na'ara chaaneka wepisaopua, wa'atia seekaeka uhjurariatapua eenechio, kihta i'toka.
12 Waikao paisa simiyachio teekoraa, piirechi eenechi uhjurariatapua, nape i'kaoi eechi inatiamea, kiiya merika wepisaopua, ma'chi ipariatapua.
13 'Neipao wa'asipao, teekoraa e'rariatapua: "¿Ihtana yoratane ehpeo?", e'rariatapua. "Aa, no'o taana uhjuramane naaju, no'o te'ta nakiya, yooremakoipua pu'kao, no'o taanakopa."
14 Nape eechi inatiamea, i'kao wa'a eenakopao, chaachapariatapua ahpoo: "Nee, ihjipu tijoea, yooma ahpo noono iinuekao, ahjama itipimeria. Meritariapua pu'kao, taamowichio itipimichiopua, taamo teeko iinuwarao."
15 Waikaopua pu'kao, ma'chipasaopua pu'kao, me'yariatapua pu'kao.
Waikao Eesusia wa'a cheesaapua, iinatukerepua ti'tijoerio:
—¿Ihtana iintomo erakona eemea, apoe echijuwari teekora enasaa? ¿Ki ko'itariarepua pu'kao?
16 Eje'e, yooma ko'imapua enasaa, wa'a iintosaapua pu'kao, piirechi inatetemapua wa'ao, tekipanamichioo.
Ti'tijoeria i'ka Eesusi ahpo nayeweria inamukapao, chaachaparepua:
—¡Naakona, kiisi wa'a noonoimii teemea!
17 Waikao Eesusia ne'nepakao chaanerepua:
—¿Wa'a erakona eemea? Nape ¿ihtana chanika chaanikosapu Ehkoriami Iyoteria? Eee chiiamepua:
Puuu tehte karitamee,
ki nakika ipatiamea,
puuu tehte wa'apia,
epeche te'ta nateyame tehte enepamiitepua.

18 Pukachi tehte motochikamea, kahsimeripua chapakarao; pu'ka tehtee
mesukamea, pihtukame itipimeripua. Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoteria. ¿Ki
no'okamera nayewaka chiiamejuarepua?
19 Ihji wa'achitaria, ahpowichiokopa pu'ka chaniwao, tiopa ne'nesero
pa'pamuratuamea, iyoteri ti'tijoe tiamea, wa'api chapime erakoriaipua Eesusio,
nape se'sewepakapaopua ti'tijoeria, ka'chi ikime e'rarepua, chapinariai.

Te'ta yawichiwichio koparoawa
(Maateo 21:45-46; 22:15-22; Marako 12:12-17)

20 Waikaopu wa'a tiiopa pa'pamiratuamea, aaata ajawarepua Eesusi
na'naritomichio, aatia iintota inatemia, ihtaoi ki kaawe cheesoopua pu'kao,
yawichichi i'toka wenejinariapa chapisá.
21 Ihjia waikao waika taawechio, ka'karuma ti'tijoe ahpo eratenareka Eesusio,
chaachaparepua pu'kao:
—Masitari, aamo chiiaa pichiwapua, nane'rena teemea aamoo, pichiwarichi tee-
toka masitiameko, Riosi nakiyachitia mochijeraka, yooma taamoo aaataoi, nu'nuntio
weewerumaoi wa'achitia.
22 Pukaepa aamo iinatukena teemea:
—¿Kaawe ohjoarepu Seresa yawichi kopariari nateteniao, ka'ikosa?
23 Nape Eesusia nane'riapaopua ki kaaweruma erakoai wa'a chaachapopaopua,
chaanerepua pu'kao:
24 —No'o ne'neteo piiripi toomi. ¿Aatanapu wa'a toomichi netetiamea? ¿Aatanapu
tiame wa'a teere iyotetiamea, teewara?
—Seresa puuua —chaachaparepua.
25 Waikao Eesusia chaanerepua:
—Puuu enesoo toomichi kahtiameo, pu'kawichio kiapuame enesoo, pu'ka kiapua-
pua; nape Riosiwichio iyoriwa kiapuame enesoo, Riosikamera iyoripuapua.
26 Waikaopu chapimeria, kitachi chiia chapime e'rarepua Eesusio, ti'tijoeri tetewa-
chio. Ohsotia puuua, tísia peeneka nehjiopa Eesusio, ihchi itipirepua, tísia peenia
erapakaopua tiameo, Eesusi chiia.

Eenechi ahjaniamechi simiyame iinatukewa
(Maateo 22:23-33; Marako 12:18-27)

27 Neipamio, Saruseopechi e'enariaipua Eesusichi iinatukemiao, itapiti ki kaawe
chaachasoo chapinariapao. Puuu Saruseo ti'tijoea, ki pichikiame eneriaipua,
mukukai eenechi ahjaniameo.
28 Puuua wa'a te'tiamekapaopua, chaachaparepua Eesusio:
—Masitari, ehkoriami Moisea taamo chaaneka tooeriaipua ahpo nuurariwa-
chiopua, aaata pa'chira mukisoo ki tatanaeka ahpo uupichio, kaawe neewimio
tuunapua wa'api pooniraoipua, pukachi oowitiame tatanaremichiopua, ahpo pa'chi
tatanarachitia enemichiopua.
29 Nee, aaataa oowisani ahpo poponieme eneriataipua. Yooma puuua pipiripio,
ahpo pa'chi uupira ahjama neewiriataipua. Pahcha neewikamea ahjamao, wa'atia ki
tatanaeka mukuriatapua.
30 Oosachi simiyamea,
31 paisachi simiyamea tiamea, yooma puuu oowisaniapua tiamea, wa'achitia
neewika pu'ka ooitiame ahjama, yooma wahjipariatapua tiameo, ki tatanaeka.
32 Neipao oowitiameai, wa'atia mukuriatapua tiame, ki tatanaeka.
33 Weh, ¿achini tiamera puuu ti'tijoe, te'ta kuunara enetapua pu'ka oowitiameo,
eenechi yooma ahjatiachiopua, pichiwa ahjaniame enesoopua eenechio?
34 Waikao Eesusia chaanerepua:

—I'ka weeechi ahjarichio, nenewiniachipua wahjipaniachipua tiameo,
35 nape Riosi weemera ahjari ki'yariachiopua ahpo ahjamao, ki nenewiwachi
enemeripua wa'ao.
36 Wa'ao, ki wahjipaniachi enemerapua tiameo, yooma Riosie eenechi ahjatetiachio,
ti'tijoea ooweru tiamea, Riosi ku'iwarika te'teremeripua, ka'chitia taawechi wahji-
pame.
37 Eenechi ahjapuamea pichiwa enemeripua, wa'atiame taamo tetewitenapua
inatarichio, Moisetaru tuuriaeopua Riosi ahpo chaaneriao, kuhsi tajenakamechi
Riosio, ahpo chaanerio tuuriaeo. Pu'ka Riosio, Auranitaru Riosiwako tuurio
cheerepua, Ihsa Riosiwara, Aakowoo Riosiwara tiame.
38 Riosia wa'a cheekao, wahjipariamekoiopa ahjameko tuuriamepua pehjio, Riosia
ahjakame Riosiwarakapa. Wa'a teesoo Riosia, eenechi oijenatemeripua yooma ahpo
ijinuwao, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, i'wa weeechio wahjipakamekoiopua.
39 Waikao ookapi iyoteri ti'tijoea, chaachaparepua:
—Wa'atepua. Ahjachi chaanimua masitari.
40 Aapoea ki oosa aampa iinatukerepua waikao, naawesarichi wichipamichioopua,
seewiapa Eesusi nehjiamiaopua, iinatukenariai.

¿Aatanachi o'inia eenamepu Riosie Weratiamea?
(Maateo 22:41-46; Marako 12:35-37)

41 Nape Eesusia, wa'a chaachapasoopua iinatukerepua pu'kao:
—¿Achini tiiachipa ti'tijoeria, Raawitaruchi eenameko tuuyamepua Riosie Werati-
ameo?
42 Ehkoriami Raawitaruai ahpo Wiikari Iyoterichio, eee cheerepua iyotekao:
Te'ta Riosi Paamiraa, chaanekapua no'o Paamira Meesíao:
"No'o ahjamina yasipamitiamua pehjio,
43 ahkasi no'oo, yooma aamo seepurawao,
aamo taaratere toapachisi tekeka."
44 Eee cheekame enesoopua, ¿aatia tiiachipa ehkoriami Raawitaruai ahpo paamira
teewarepua Meesíao, ki ku'itapi neipami naawamerioipua pu'kao? Aaataai ki ahpo
paamira teewamepua, ahpo neipa naawakameopua. Wa'a cheeriopa ehkoriami
Raawiaipua, Meesiaa epeche paamirakai tiiamepua Raawitaruchio. Wa'a teesoo
Meesiaa, ki ehpesi o'inia wa'apitia paamira yasitoamepua, puuu Meesiaa, neee Riosie
Weratiamepua.

Eesusia Moise nuurari ma'masitari wenejina
(Maateo 23:1-36; Marako 12:38-40; Ruuka 11:37-54)

45 Waikao yooma inamuachio, Eesusia chaanerepu ahpo te'ta masitiao:
46 —Naane e'reka eemea, Moise nuurari ma'masitari nokayaeo, puuua tepekuma
wakiraeka ohjowa pu'seriamepua, ahpo te'ta ka'karumako maaetiameopua Riosichio;
muuwaeka nehjiwachi ohjoaiopua, ahpo yooreka teepotejerameopua; napawikari-
chioiopua, epeche ka'karuma mochipaniachi momochipanariamee; pahkotania-
chioiopua, epeche ahpo teteiwachi mochipanariame,
47 ooweru kunamukukame kariwaraopua, u'yeka pu'seriame; ki ku'itapisi ahpo
Riosiwachi paparamechitia chaachapaka, oowera ahpo kaawe teteipuawichio
nokaka. Nape puuu wa'a nokayamea, ki nu'unti kokosa aiwamiitepua Riosieo.

21

Kihta iinuemera toomi kunamukukame oowewari
(Marako 12:41-44)

1 Eesusia wa'a ihsiaiopua ti'tijoeri naewekao, tetewarepu wa'ao, aaata ti'tijoeo
ooweruopua tiameo, weeka totomiwaemeopua, toomi na'poa toaniachio, weeka
toomi to'wame.
2 Aaata ooitiame tetewarepua tiameo, wa'achi eenariame toomi na'poaniachiopua
toamia, puuua kunamukukame eneriamepua. Eesusia pu'kao, ooka wa'api toomi,
kiisi weeka nateyame to'wame tetewakamepua.
3 Wa'a iikopao Eesusia, ahpo norikame ajakame ti'tijoerio, chaanerepua:
—Nee, pichiwa chaanine i'ka oowitiameo, epeche nehjai tiiamekopua pu'kao,
Riosiwichio oowewao, ki wahjachitia ti'tijoeri tísia totomiwaemeo.
4 Weeka totomiwaeme ti'tijoeria, ahpo soparatiakamera oowewamepua Riosio,
nape ihji oowitiamea, kihta itipitiai ahpo ko'komiawichio taripuameo, yooma
nehjarepua Riosiwichio oowewakao.

Eesusia i'isaeri tiopara, pihtunapo tuuria
(Maateo 24:1-2; Marako 13:1-2)

5 Wa'api i'isaeri tiopachi toomi toaniachi puuyapanioiopua, Eesusi te'ta masite-
waraapua ookapia chaachapasiriaipua:
Nee ihji tiopaa, ¿ki tísia peenia te'tiame tehtee peeniatatiamepua? ¿Kikosa te'ta
peeniatatiamepua itapitie ti'tijoeri oowewariáo?
Nape Eesusia wa'a chaachapopao, cheeka nehjiarepua:
6 —Nape yooma ihji tísia peeniatiame aamo tetewao, enamitepua piie taawechio,
piiripioi ihji tehtera to'weteka ahjae peeniatatiamea, piiripioi ki itipimeriitepua
raampatao.

Ke'chu kajuyoi i'ka wehjoario, naania teetowa
(Maateo 24:3-28; Marako 13:3-23)

7 Waikao Eesusi te'ta masitiaa iinatukerepua Eesusio:
—Masitari, ¿achinitio enetapu wa'a ikimeri ihji tiopaa? ¿Ihtana naaniatiwachi
nane'reta teemea wa'a ikimiao?
8 Eesusia cheeka nehjiarepua:
—Naane e'reka naaju, ki aamo wisikuepuawichioo, muuwaeme enapamitepu
no'oko tuukao. Puuua chaachapamapu: “Neee puuua, Riosie Weratiamea; no'o
eenaria asikamepua wa'asi.” Nape ka'te pichikemitiapua pu'kao, wa'a chaachapoio.
9 Nasiwaniame inamuaioopua wahkao, weeru nokayo tuuoiopua ahpo ahjama
nasiwaka ti'tijoerio, ahkaoi i'ka wehjoarichio, ki te'ta seewepuapua pu'kaopua pehjio.
Yooma puuua, te'ta aiwari pukeri o'iniachi enemeripua. Puuua, ki kajuyachikai
teeremapua pehjio.
10 Eesusia simitere puuuapu cheekao:
—Pirenapi ti'tijoeritukamea, pirenachi ti'tijoeritukame ahjama nasiwasimeri pu-
uua; pirenapi yawichiwachio, pirenachi yawichiwachi ahjama, ahpo chapisimeripua
nasiwasikao;
11 weeeai, ki muenati noonomeripua, yomatiame wehjoarichiopua; toorewiai tísia
aiwaniame ki nu'uti teeremeripua yomatiame wehjoarichio; tísia majaniameai ki
nu'uti teeremeripua ahkasi yomatiame wehjoarichio; tewekachioi káátisia iinyatiame
teteipuamepua, itapiti ikiyameo.
12 ’Nape ke'chu wa'a teetoiopua noochi paparamea, tísia na'ara yoramia naanari-
topuamepua. Waika taawechiamio aaata noochi paparameopua, napawikarichi-
ami upapuamepua wenejikao, napawikarichi te'ta pa'pamiratuamechio, karichi
toapuaichiopua; waika taawechiamio tiame, ahkasioi te'ta weruma ya'yawichichi
upapuamepua tiame wenejikao, noochi paparaka mochitoapaopua.
13 Yooma puuu noochi paparapa ya'yawichichiami i'topuamea, noochi simiyame
kaawe chaachapameri puuua, ya'yawichichi pe'peirachi i'totiapaopua.

14 Nape pu'ka taawechi no'o nehpupawachi chanimiao, ka'chi eramete puuua ahpo
ki kajumia chanimiao, ahpo no'o nehpuwaka nehjiamiaopua.
15 Neee wa'api ahjama ihsimeripua pukachio, ahpo no'o nehpuwachi ku'ikao,
aaataoi ya'yawichioi, ka'chi iika newitome teeremichioopua, aaata no'o nehpupaka
nayewameopua.
16 Waikachiami taawechiamio aaata ahpo wa'api ta'pechioi, ahpo wenejipuamepua,
ahpo noonoeoipua, ahpo papachieoiopua, ahpo tetejimaeoiopua, ahkasi aaata ahpo
kaawe uuyameeoi, ahkasi aaataeoi meripuameeoipua.
17 Pu'ka taawechio no'owichioo, yoomahka ahpo nekamumeripua nekamuao,
18 nape ahpo Riosichi te'ta weemera ahjarichio, te'ta newitoka puuyameripua, kihta
wekateka piiripioi ahpo kuupaopua.
19 Yooma aaata ki toakamea noochi ahpo paparao, newitoka puuyameripua, Riosi
weemera ahjarichi mochipuameopua, Riosi ye'karichio.
20 ’Pu'ka taawechiami Eerusareni mochikameo, pochikame tetewapa norikame
seesenu weeechi e'enakame soontaroo, asikame enemapua Eerusareni mochiwario,
wehchi yachapuameoopua pihtunaka.
21 Waikao, yooma Uurea weeechiami mochikamea, kaawichi ujumapuapua,
ka'chi ikipuaichio. Eerusareni mochikamea ma'chiami ahka ohjoamea, ka'chi iika
nonowameripua ahpo ta'pechio.
22 Wa'a teeremeripua wa'ao, tísia aiwaniachi taawechikoopua, Riosia ki ahpokam-
era e'weka mochikopapua, tísia kokosamapua pu'kao. Wa'a teeremio tuuyame,
Ehkoriami Riosi Iyoterichiopua.
23 ¡Ai, puuu ooweru peteterepakame mochikameapua pu'ka taawechiamio, kukuchi
chiiteka mochikameapua pehjio! Ki teesa tesiwa te'teremeri puuua, ki teesa
iinyatiame ikiniopa weeechio, ti'tijoerio. Weeeai kokosa aiwameripua tiameo, wa'a
tiiame ikiyopa.
24 Pu'ka taawechi mochikamea, ki nu'uti teeremeripua ko'iniameo; chapitiamea,
seenu weeechi i'topuamepua, pirenachi; Eerusareni mochiwaria, ahkasioi teketiame
itipimeripua, ki Riosi iyoriamee nanaarame. Wa'a teeremeripua waika taawechiamio,
ahkasi Riosio newitoka machenachisi, yomatiame nanaarame ti'tijoerio.

Eesusi Tijoe Tijoetukameo aachin teetoi eenechi enameri
(Maateo 24:29-35, 42-44; Marako 13:24-37)

25 ’Pu'ka ihtoria taawechio, taaachio tísia iinyatiame teetomeripua, meechachio
tiame, so'porichioi wa'achi. I'ka weeechioi, ki nu'uti siimapua wekana eraniamea.
Ti'tijoeria, ka'chi ikime erameripua tiameo, pa'weo tahpitika chiiopua, pe'kokao
te'okaopua.
26 Ki nu'uti iinyatiame simiyopa weeechio, tewekachiopua tiameo, mukipaka
ruhjimapu ti'tijoeria, ki ahjame e'rapa ahpo iikachio, ki teesa majakaopua ahpo
iikachio, tisiwa iinya tiiame ikimia i'ka weeechio, chaachapamapua.
27 Waika wa'a teerenioio, tetewipuame neee Tijoe Tijoetukamea, eenameo, naasipa
toomari weritoame, ki nu'unti utewarieme teetoka, tahpitika tiame teetoka.
28 Yooma wa'a tiiame tísia iinyatiame tetewiniopao, waika taawechiami ti'tijoeria,
kaawe erakoka yooma ahpo katewemapua, kihta toiyame nane'riapa tewekachi ahpo
apechunapuachiopa.
29 Waikao Eesusia simiteka naewakao, cheerepua tiameo i'ka eeetiame
wa'achitarichio:
—Naakoo, inataka ne'nemitaopua chuunao, ihta kuuuoi.
30 I'ka sewayoopa teemea, nane'remapua waapi teeto paamuniopa.
31 Wa'achitia ihjiai, yooma tetewapa i'ka aamo no'o chaaneriao, amori asinapua
ihjia, erakopuapua, pu'ka Riosi iintomiaopua i'ka weeechio, yawichitukao.

32 ’Yooma i'ka iinyatiame tetewikamea, waika taawechiami ohjoekamea, ki wahji-
pama puuua, ki tetewaopua pehjio, yooma ikiyameopua ihta no'o cheeriaopua. Kiisi
wehchi wichimapu no'o chiia.
33 Yomatiame we'ea tewekaa tiame, kajutarepua, nape no'o chiia wa'api teere-
meripua, kiisi sewina iika ki wahjiamesi. Yooma no'o cheeriaa ikikache itipimeripua.
34 ’Aamoo, kaawe aamo inateka mochimitia eemea. Ka'te te'ta weemuka
moochi eemea. Aamowichio kaawe eratewa yooraiopua, ka'karumachi simiyame
yorapuapua pu'kao, ki u'matoka nawajika wekaniachisiopua. Ka'te aamo iikachi
peewanate pu'ka itapiti aamowichioche yoraniameoipua; ki yooresaa eemea no'o
chiiao, senawato mesuma eemeapu, pu'ka iinyatiame taaweeopua, teeremerieopua,
ihta kaari amochi ru'miamechitia, matachinaka.
35 Kaawe aamo neesetopuapua naaju, ki aamo wichimichiopua itapiti wiitari ih-
sumarichio pu'ka taawechio, ki teesa iinya tiiame ikiwame teeremerichio, yomatiame
i'ka wehjoarichi mochikamewichioo.
36 Aamo neesetoka mochimitia aamo iikachio, pu'ka taawechiwichioopua. Senepi
nayewaka mochimitia aamo Noono te'pa kahtiame ahjamaopua, ki se'wika, ahkasi
no'o eenachisiopua, no'oo Tijoe Tijoetukameo, yooma katewemioiopua, ti'tijoeri
te'tereka mochiriaopua.
37 Senepi taawechio, napawikarichi ijisire Eesusiapu masitekao, tukaoopua, ooriwo
kookochire puuuapu teewi, kaawitiachi.
38 Senepi piario, ti'tijoeria wa'a eejenaparepu keepumia.

22

I'isaeri pa'pamiratuame noriwi ahpo katewia, Eesusi chapipua
(Maateo 26:1-5, 14-16; Marako 14:1-2, 10-11; Waani 11:45-53)

1 Waika taawechiamio, amori asiaipua pahkoa, paani ki rewaruraeme koi'wameo,
Semejenato pahko tewaniamea tiameo,
2 napawikarichi ne'nesero pa'pamiraa, i'isaeri iyoteria tiamea, naapi i'yaiopua
Eesusio, aachin teeka meripuameopua nape noriwí, kiisi aaata tetewachi, majayapa
ti'tijoerio, ki ahpokamera chapisipuawichiopua puuua.
3 Piie taaweo, Uurasi Ihkariótea, piiripi puuu Eesusi ajawaria, oosa mariki aampa
ooka ajawatiamea, Satanasie noonoteretupua.
4 Ihjia noriwi simikao, isaeri napawikarichi ne'nesero pa'pamiratuameopua, yooma
tuuyere puuuapu akana teipuame Eesusio, noriwi tarichere puuuapu pu'kao,
pukamina naewaka.
5 Waikao aapoeo, tísia kaawe erakokaopua, natetemo tuurepu Uurasio.
6 Uurasia kaawe iintasaopu pu'kao, i'yasire puuuapu aachin teekao ahpo ne-
hjimiaopua Eesusiopua, wahka noriwi, ki muuwaeme tetewachiami.

Taamo Paamira Ariwatopi Ko'karia
(Maateo 26:17-29; Marako 14:12-25; Waani 13:21-30; 1 Koorintio 11:23-26)

7 Asisoopa pahko paani ki rewaruraemeo, pu'ka po'wao te'ta meriwachiopua,
Semejenato pahkowichioopua,
8 waikao Eesusia, Peeroo Waaniopua tiameo, chaanerepua pu'kao:
—Siimpamitiapa eemea, kooame yoramia, Semejenato pahko kooame, taamo
ko'komiaopua.
9 Uhjurapuamea iinatukerepu:
—¿Akana yorajeranimua pu'kao?
10 Eesusia chaanerepu pu'kao:
—Nee, muuwari mochiwachi muisaapao, wa'a teteima eeme piiripi tijoe, neropai
sikori mahtotoame, pu'ka na'naritopuapua, ahkasi karichi pakiyachisi.

11 Wa'ao, asika chaanepuapua kariwaemerao: “Masitaria iinatukiapu, akana yooreko enamerikopua, Semejenato pahko kooame yorakepuaichio, ahpo masitari ahjama ko'komiachio.”
12 Waikaopua, tepakarichi aamo ne'netema puuuapu, yooma katewetiame ajakachi, kooame ahjae yorapuameopua, yooreminao, weere enemapu wa'ao. Wa'a yorapuapua kooameo.
13 Waikao siimpasaopua wa'ao, yooma wa'a tiame teware puuuapu, ahpo chaaneretiachitia. Waikaopua, wa'a yoorarepu kooameo.
14 Ehjepamio wa'a e'natioopua, Eesusia waikao, yasiparepu ko'komiao meesa weeriachio, yooma ahpo ajawariopua ahjama.
15 Wa'aopua Eesusia cheerepua:
—¡Káátisia e'rainia i'ka Semejenato koi'niameopua aamo ahjamao, ke'chu no'o tísia aiwatenioiopua!
16 Pichiwa simiyame ihjia, ki seenampa no'o ko'komania i'kaopua, ahkasi Riosi ye'karichi mochikapa, yooma ihta ikimerio, ikikopa.
17 Waikao, iijipaso uusapao ahpo sekachio, cheriwema nehjisaopua ahpo Noono tewekameo, chaanerepua ahpoe ajawatiameopua:
—Íya, iijio pu'kao, yoomahka pipiripio;
18 ki oosa aamo oowemania i'ka uuwa neerora iijiwariopua, ahkasi Riosi ye'karichi mochipachisi taamo ahjama.
19 Wa'a cheekaopua, paaniopua tiameo uusaopua, cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, pu'ka paanio, naasipasi chi'wanasaopua, te'ta ahpo masitia ki'yarepua chi'wapame ko'komichioo. Wa'a iintosaapua chaanerepua:
—Ihji paania, no'o weerewapua aamo tatakoriwichio pejana natetemia. No'o ki'tioiopua, i'ka nokaka mochitomitiapua, ahkasi taawechisi, no'o aamowichio mukuka iintoria inatapasika.
20 Wa'a ikisaopua Eesusia, paanio ko'kotioopa, wa'achi iintoka apechunaka iijipasoo, pu'ka iijipaso ne'netekao chaanerepua:
—Ihji aamo iijimiaa, no'o eerapua, aamowichio wi'sumeri aamowichio mukukao. Pu'ka wa'a no'o mukuriaeo, Riosiea aamo tatakoriria cheriwepuame pichiwatame puuua, yooma noochi paparakameo.
21 ’Aa, nape i'wa kahtipua apoea te'ta puuu no'oo, noriwi iintomeria. Taamo ahjama kahtipua koaka.
22 Neeea Tijoe Tijoetukamea, wa'a yooraka meripuamenia, wa'a tiiame inatariopa apoe no'o Noonoo, tewekachi kahtiameo. Nape ai puuu, no'o noriwi nehjikamea.
23 Waikao Eesusi ajawaria, Aatanakamerajuarepu wa'a iintomeria, chaachaparepua ahpoo.

Aatanakamera epeche weruma teeremeria

24 Ehjepao, Eesusi ajawaria, ahpo wa'ineriai puuuapu waikao, aatanakamera ahpo weruma paamiratuame enemerikopua.
25 Nape Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua, chaanerepua:
—Yomatiame ahkaoi wehjoarichio, mochikamepua ya'yawichio, tísia utewa yooraka tetewamekopua, ahpo yawichituwachi ye'karichi mochikameopua. Pu'ka ya'yawichi ti'tijoeria, tísia iyorika tetewamepua.
26 Nape eemea amochio, ki wa'a te'tereka mochitopuapua. Ohso kaawe eemea amochio, napati aamo wa'achi te'tereka mochitomeripua. Aaata epeche weruma paamiratuame enenariamea, ki werumachitia teeremeripua amochio; aaata nuuriamera enenariamea, aaata puhku seekaerewachitia tiiame enemeripua, ahpo wahjachiwichioo.

27 ¿Aatanakosa naaju, epeche teerewaemea, meesachio mochikamera koaka,
meesachi ajawiamekosa kooameo? ¿Ki puuu ohjoarepu naaju, mesachi mochikame
koaka? Nape neeea, aamo paamiratuameai, aamokamera yorakiamerania.
28 ’Nane'renania aamo aiwariao no'o ahjamao, yooma ihta no'o aiwa teetoria
ikiyachi.
29 Pukaepa neeea, wa'achitia no'o Noono weerariachitia ahpo ye'karichi
ye'kamichioo, wa'achitia aamo ajawame neeeai,
30 no'o ye'karichi ye'kamichiopua no'o ahjamao. Aamo ya'yawichi ajawamania
no'o ye'karichio, oosa mariki aampa ooka yawichituwachiopua, isaeri ti'tijoeri
tetejimarichiopua.

Eesusia Peeroe ahpo ka'itapo tuuna
(Maateo 26:31-35; Marako 14:27-31; Waani 13:36-38)

31 Nape ke'chu wahka ihtoriachi ahpo ajawaria ikimioio pehjio, ehpe taawechiami
ikipuame nayewerepua ahpo ajawariao. Waikao Eesusia Siimoni Peeroo chaanere-
pua:
—Aa muuu Siimoni Peero, utewaeme aamo chapipuapua, Satanasia tahpitika aamo
yoojoranariamekapu yuuwesitekao, yooma aamoo no'o ajawariachiopua, tiiriko
mooarachitia aamo eejepunariapu, wa'a aamo yooraka aamo u'yenariapa te'ta noochi
paparao.
32 Nape neeea itakamenia no'o Noonochio, aamo ku'ipuaichioopua, kiisi sewina
erapamichiopua aamo noochi paparao. Pu'ka wa'a tiiame yooma ikisaopua Satanasie
aatiatario, eenechi kaawerumachi enepasaopua, tísia ye'kame enemamua waikao,
te'ta aamo kaawe cheeka tuuyemiaopua, no'o aamo wahjachi ajawariaopua, kiisi
toaka mochinurekaopua pu'kao, te'ta noochi iyoriaopua.
33 —Nape Paamira —chaanere Peeroa— Satanasia kiisi no'o yuumpameripua no'o
aatiatao. A'chitiameoi no'o yoraniaio pukaeo, anachamania aamowichioo, karichi
yachatiaiopua, meripuamekaipua.
34 Nape wa'a chiioi Peeroo, Eesusia chaanerepua pu'kao:
—Muuu Peeroa, ka'te aamo oise e'remua, te'ta. Wa'a chiiaiomua, ke'chu kusuyoipua
totorio, paisa simiyame no'o ka'itamapua, kiisi no'o machiyo tuuka.

Eesusi ajawaria Eesusichi paparawa aatiatawa

35 Waikao Eesusia, chaanerepu ahpo ajawariao:
—Nane'riame eemeapa, no'o aamo wekanami mochiwachiami uhjurarioiopua
kihta i'toka uhjurarioipua, kihta toomi i'toka, kihta i'toka mokewario, kakajoyaoi
weekao. ¿Ihta itapiti nakiwa aiwakamekosa eemea wa'ami ohjoaio?
Aapoeo nehjiarepua:
—Ka'i. Kihta nakiwa aiwakame teemea.
36 Eesusia chaanerepua waikao:
—Nape ehpe waanami ki aamo ahjama no'o kahtioio, nakimeri eemea aamo itapiti
i'toka ohjomiao, toomio, wisasoriopua tiame; aaata eemea ki peeturi maacheta
iinuemea, tarimaoipua piiripi ahpo ampawakiraoi nehjisa.
37 Chaanerepua tiameo:
—Ehpe asirupua, pu'ka Ehkoriami Iyoteri chiiao noochi simiyameo, puuua chiia:
“Nanaaramechi teteipuame puuua, na'aramechitia.” Yooma puuu wa'a cheeka
iyotetiame Ehkoriami Iyoterichio, ikimachepua.
38 Eesusi ajawariaa chaachaparepua:
—Aa, i'wa iinueka teeme ooka nasimachetao, aamo nehpupapuaeo.
Nape Eesusi chaanerepua:
—Ka'te wa'a chaachapa eemea. Ki nasiwaka taamo nehpupameri teemea.

Eesusia, E'semaníchi ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewani
(Maateo 26:36-46; Marako 14:32-42)

39 Eesusia wa'a cheesapa, Ooriwo kaawichite no'rarepu, yayasaniachi ahpo Noono
nayewemia, ahpo ajawarewaoi yeetoka.
40 Asisapao cheerepu:
—Nayewamita eemea Riosi ahjamao i'wa, ki aamo a'chi e'ra na'arachi, ruhjimichio.
41 Wa'a cheesaapapua, epeche wa'ami akiparepua, piie tehte pasipuniachi keenako,
wa'aopua, ahpo Noono ahjama naewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao cheere-
pua:
42 —No'noo, no'o cheriwepua muuua i'ka tísia no'o aiwamiao, wa'a tiame
erasaamua noochio; nape ki no'o chiiachitia iintojeraninia no'oo, aamo te'ta e'rachitia
iintojeraninia no'oo.
43 Waikao piiripi Riosi ku'iwaria, wa'achi machejenarepu chokichi, iika yachap-
atemichiopua, ahpo tahpitika e'rao.
44 Wa'aopua, ki nu'unti tahpitika e'raka apochiopua, epeche yuuweeme nayewere
puuuapu ahpo Noono, taipochiraoipua, ki ku'ita wehchisi ichuparepu, eerachitia.
45 Werisisaapa puuua wa'a o'iniao, waami eenarepu ahpo ajawario, toariachi. Wa'a
enasao, kokochiame tewakapua pu'kao, kihta yorame e'ropa yuuwesikao,
46 chaanerepu:
—Mochisisa, mochika nayewe eemea Riosio, aamoo, ki aamo ruhjimichiopua na'ara
e'rachio.

Eesusia chapinia
(Maateo 26:47-56; Marako 14:43-50; Waani 18:2-11)

47 Wa'a chiioipua pu'kao, wa'atikia nokisirepua soontaroapa muuwaeme ti'tijoeri
ahjama, pahcha weritorepu yeetoamea, piiripi puuu oosa mariki ooka Eesusie te'ta
masiteniamea, ihji tijoea, Uurasi tewaniámera. Ihjia, Eesusi naaepakao chuchurepu.
48 Nape Eesusia wa'a yoratiaopua, chaanerepua:
—Uurasi, ¿piiripi chuchuwachi nehjanimua, Tijoe Tijoetukameo?
49 Waikao ahjama mochikamea, maapori tiame simiyopao, chaanerepua Eesusio:
—Paamiraaa, ¿nasiwasitariare merimachetae?
50 Waikao piiripi Eesusi na'naritoa, pu'ka napawikarichi ne'nesero paamiratuame
seekaerewao, meteka tehpunarepu nahkaraopu piiripi, ahjamina weeriamera.
51 Eesusi cheerepua:
—¡Ka'te wa'a iintomua! ¡Mooena yasaka!
Waikao Eesusia, nahkara tehpuriachi chapikaopua, weemera enepaterepu eenechi.
52 Wa'a ikisa Eesusia, ne'nesero pa'pamiratuameo, napawikarichi kapitaiopua
tiameo, mochiwari pa'pamiratuameopua tiameo, ahpoo i'tomia e'nakameo, chaanere-
pua:
—¿Merimacheta i'toka enapani eemea no'o chapimiao, kuuu makoka tiame, no'oo,
ki nu'uti ichikoamechitia?
53 Ki ehpesi aamo tetewachi no'o ihsioi napawikarichio, ¿kiisi no'o chapika
eemea? Nape ehpe wa'a noonoimeri eemea, ehpe kiatiame Tukapari Noonoraai, wa'a
iintomichioo.

Peeroa, ki machiyo tuuna Eesusio
(Maateo 26:57-58, 69-75; Marako 14:53-54, 66-72; Waani 18:12-18, 25-27)

54 Waikao chapisao, ne'nesero paamiratuame ohjirachi i'toretupu waikao. Waikao,
Peeroa na'naritore puuua, mekapi.
55 Eesusi i'toamea ajasisaapa, ta'pechio na'yarepua. Wa'a ikisaapa, wa'a mochipare-
pua tatapamia. Peeroai wa'achi yasipariaipua tatapaniachio.

56 Wa'a tekipaname piiripi oowitiamea, na'i tajayachio, kaawe ne'nepaka pu'kao, cheerepua:
—¿Ki pu'ka ahjama oiyame ihji?
57 Peeroa chaanerepua:
—Ka'i, ki maachinia pu'kao.
58 Neipatakiriopua, piirechia cheerepua:
—Puuuchi muuuai, ahjama oiriamea.
Nape Peeroa nehjiarepu:
—Ka'i, seenunia pu'kao.
59 Epeche ehjepamio, piie keenakomi ahkao, cheerepu piirechi:
—Puuuchi ihjiai, ki aaata piirechi ihjia, Arirea tijoea ihjia.
60 Nape Peeroa chaanerepu:
—Ka'i, kiisi maachinia aamo chiiao.
Pu'ka wa'apichi chiioi Peeroo, totoria kusurepu.
61 Waikao, Eesusio ku'rika ne'nepakoopua, Peeroa, inateparepu waikao, eee cheeria: “Ke'chu kusuyoi totorio ehpe o'iniao, paisa no'o ka'itamamu.”
62 Wa'a iikapa Peeroa, machenakaopua wa'ao, ki teesa yuuwesika nanararepu.

Eesusia na'arenia
(Maateo 26:67-68; Marako 14:65)
63 Eesusio inatiamea, na'ara chaanerepu pu'kao, wepaka.
64 Puichiami purisaopua ki ma'chiremichioo, wewesapa, chaanerepua Eesusio:
—Ehsoo, ¿aatana aamo weweru?
65 Ki ookapi na'ara naawesari chaanerepua tiame.

Eesusia te'ta isaeri napawirachi katewewa
(Maateo 26:59-66; Marako 14:55-64; Waani 18:19-24)
66 Ma'chirepasoopua, mochiwari ne'neseroa, napawikarichi ne'neseriosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame, napawire puuuapu. Waikao Eesusia, wa'a uparetupua, te'ta napawi napawitiachi. Wa'a upatiopaopua, iinatukeretupua:
67 —Taamo chaanemitiakoo, ¿Riosie Weratiameko tuuyamemua, taamo yawichi enemichioo?
Nape Eesusia cheerepua:
—Eje'e no'o cheekoio, kiisi no'o pichikema eemea;
68 itapiti aamo iinatukekooi, kihta pichiwaka no'o nehjiama eemea. No'oo pichiwaka aamo nane'retekoio te'ta aatanakoo, kiisi no'o toimapua.
69 Nape ehpe o'inia neee Tijoe Tijoetukamea, ye'kamia yasipamerinia, no'o Noono tewekachi kahtiame yasirachi yawichitumia yasipamania, no'o Noono ahjaminaopua, tísia utewariekaopua.
70 Waikao puuu pa'pamiratuamea, chaanerepua Eesusio:
—Wa'a teesoo, ¿Riosi Taanarakoti muuua?
Eesusia nehjiarepua:
—Wa'atepua. Ki se'wipua aamo chaachapao.
71 Waikao pa'pamiratuamea, ahpo chaachaparepua:
—¿Ihtana nakita teeme epeche nane'reniameo? Soparame ahpo ma'chitari cheekamepua wa'asio, ahpo wa'api chuwae.

23

Eesusi Piiratoe iinatukeniachi
(Maateo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Waani 18:28-38)
1 Waikao, Te'ta Weruma Napawitiachi o'iniao, yoomahka werisikao, Piirato peereirachi i'toretu Eesusia.

2 Wa'a upasopua, Piiratochi wenejirepua waikao, chaachapaka:
—¡Yawichi! I'wa aamo u'yepaka teeme i'ka tijoeo, weeru chaachapatiapu taamo mochiwachio ki natetepo tuuyekaopua, te'ta Seresa yawichiwichio koparoaniameopua, rooma yawichi kahtiameopua. Apoeopua tiameo, Riosie Weratiame yawichiko tuuyapu puuua.
3 Wa'a chaanetiaapa Piiratoa, chaaneka iinatukerepua Eesusio:
—¿Pichiwa yawichiju muuua, i'isaeri ti'tijoerio?
Eesusia nehjiarepu pu'kao:
—Wa'atepua, aamo chiiachitia.
4 Wa'a tiame inamukapa Piiratoa, napawikarichi neeseriosi pa'pamuratuameo, yooma wa'a napawikame ti'tijoeriopua tiameo, chaanerepua:
—Pu'ka aamo chaachapa i'ka tijoechio, kihta a'chi tiame iintoria tewakamenia pukachio. Wa'a tiiachio ihjia, ki asiyamepua te'ta kokosapuameo.
5 Nape aapoeo, epeche utewaeme chaachaparepua Piiratoo:
—Ahpo masitiaeopu ti'tijoerio, weeru chaachapatiapua, yomachi taamo mochikachiopua. Ihjia, Arirea weeechi o'inesao wa'a tiame masitekao, wa'achi ihsinapua ahkasi i'wa Eerusarenioi.

Eesusia Eerore yawichi peereirachi ihsiwa

6 Piiratoa Arirea o'inerio tuuopa Eesusio, iinatukerepua wa'a muuwaemeo, Eesusio Arirea tijoekoopua.
7 Pu'ka muuwaemeo, Arirea ohjoemeko tuukopa Eesusio, Eerore yawichie katewepo tuurepua waikao, Eerore ye'karichikopua wa'ao. Waikao Piiratoa, Eerorechi i'yetonurerepua Eesusio, pu'ka taawechiami Eeroreo, Eerusareni eenariamekopua.
8 Eerorea Eesusi tetewapao kaawe e'rarepua, tehpe o'inia tetewinareka yasitoriaipua, Eesusi tísia peenia ihsiame inamukapaopua, tísia tetewinarere puuua achini ihsiao.
9 Ahpo kahtiachi upatiopao, Eerorea ki ookapi itapiti utewa chaaneka iinatukerepua, nape Eesusia kihta nehjiarepua.
10 Wa'achi mochirepua tiameo, neeseriosi pa'pamiratuame, Moise nuurariwa ma'masitari tiame, tísia utewaeme wenejika.
11 Waikao Eerorea soontarowaraopua tiameo, na'arerepua waikao a'chikoi chaaneka Eerore tetewachi yooma ahjama wa'a mochikameopua tiame. Yawichi wisasorira chuhcherepua tiame na'arekao. Kajusaapa wa'ao na'arekao, eenechi Piiratochi i'yetorepua Eesusio.
12 Waika o'inia kaawe erapare Eerorea, Piiratochi ahpo nekumeka mochiriao.

Eesusi merinurereria
(Maateo 27:15-26; Marako 15:6-15; Waani 18:39–19:16)

13 Waikao Piiratoa Eesusi u'yepatiaopua, yooma napawinurerepua i'ka ti'tijoeo: i'isaeri neeseriosi pa'pamiratuame, mochiwari pa'pamiratuameopua tiame, yooma wa'a Eerusareni mochiwarichi mochikameopua tiame.
14 Napawisoopua, Piiratoa chaanerepua:
—Ki nu'unti wenejika no'o u'yepariai eemea i'ka Eesusio, ti'tijoeri weeru nokitio chaachapaka, nape i'kao neeea, aamo tetewachi te'ta iinatukekamenia, eeme wa'api tetewakamepua pu'kao, no'oo kihta na'ara iintokame tewakamekopua pukachio.
15 Eeroreai kihta na'ara iintoriame tewakapa, no'o uhjurekamepua i'ka Eesusio. Ma'chiame tetewame eemeai, kihta iintoriamekopua pu'kao, meripuawichioo.
16 Waikaonia wa'a tiioopao pu'kao, wepisache toimania pu'kao.
17 Wa'a chaanere Piiratoa wa'a muuwari napawikameo, senepi paamuparichi Semejenato pahkochio, piiripi peereso toiwamekopua pu'kao, ti'tijoeri kaawe erakomichioo.

18 Nape muuwaria Eesusikamera toinariopua Piiratoo, yoomahka weeru sisinaka chaachaparepua:
—¡Ka'i pu'káo! ¡Warawasikamera toipuapua ohso kaawe! —chaachaparepua.
19 Nape Warawasia tijoe ko'yame eneriaipua, nasiwari mehtachame eneriai puuua.
20 Piiratoa eenechi chaaneriaipua ti'tijoerio, Eesusikamera toinario tuuka.
21 Nape muuwari ti'tijoeria, epeche utewaeme siinakokao, chaachaparepua:
—¡Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!
22 Paisa simiyachi wa'a chaachapoipua Piiratoa, chaanerepua:
—¿Nape aatía? ¿Ihtána iintokamepua naaju ki kaawerumao? Neeea ki tewakame pu'kao, ihta meripuame tiiameo. I'kao neeea, wepisache toimania.
23 Nape muuwaria, wa'api chaachaparepua siinakokao:
—¡Kurusíchi merisáaa, kurusíchi merisáaa! —chaachapaka. Wa'a chaachapaka simiterepua, ahkasi Piiratoopua ahpo erakoa e'wachisi.
24 Waikao Piiratoa pu'ka muuwaeme chaachapao, e'wérepua.
25 Piiratoa waikao wa'a iintorepua waikao. Tijoe ko'yamekamera, puhjerepua waikao, Eesusiopua, nanaaramechi ki'yarepua, aapoeo ahpo e'ra nokimichiopua pu'kao.

Eesusi kurusichi meriwa
(Maateo 27:32-44; Marako 15:21-32; Waani 19:17-27)

26 Ehjepamio, pooechio i'tonioiopua Eesusio kurusichi merimiao, pooechi natepare-tupua piiripi tijoe, Siireneo ohjoeme Siimoni tewaniame, tekipanaio eename. Waikao Eesusi mooketoaopua kurusio, pu'ka ku'ika mooketonureretupua, Eesusi pukamina weritoka.
27 Wa'a pooechi Eesusi i'toniachio, ki ookapi nokisiriai ti'tijoea ooweru tiame. Oowerua tesiwe e'rekaopua Eesusio, weeru chaachapasirepua naarakoka.
28 Nape Eesusia ooweruchi ku'rika ne'nepakao, cheerepua pu'kao:
—Eerusareni Ooweru, ka'te naarako eemea no'owichioo. Aamowichiokamera naarakopuapua, aamo tatanawichio tiame.
29 Enamiitepu taawe chaachapaniamea, Ehkoriami Iyoteriao eee chiiao: “¡Tísia kaawe erakomeri ooweru ki tatanatamea, ka'chitia taawechi ki peteterepakamea, ka'chitia taawechi kohja chiitekamea!”
30 Pu'ka kajuyachi taaweo chaachapama ti'tijoeria tiame: “¡Tamochi ru'misa kaawíii! ¡Taamo wetemaka ichipupasa kaawíii!”
31 I'ka nokioiopua no'o siiyoname kuuu ki wakiyame kuuu pehjio, ¿achipu nokitarepua, no'o kuuuchitia wakipasoopua wa'asi? Ihji kuuu siiyoname weritoame chaniwamea, no'o weeechi oioio ahjariamepua; ihji kuuu wakiyame chaniwamea, no'o i'wa kiteremio no'o cheeka chiiapua.
32 Wa'a chaanerepua Eesusia, soontaroe i'toio pu'kao, ahpo merimiachi. Wa'achi i'toretupua tiameo, wahjachi ooka ti'tijoe, ti'tijoe ko'yame, Eesusichitia ko'ipuame kurusichi.
33 Ajasisaapua Mukukame Mo'ojoa tewaniachio, kurusichi chucharetu Eesusia mukimichioo. Wahjachi ooka ti'tijoeopua tiameo, wa'achi chokichi ku'kurusichi chucharetupua, piiripia ahjamina, piirea owemina, ku'kurusichi wahjipamichiopua tiameo.
34 Wa'a kurusichi chuhkuaio Eesusia, cheerepua ahpo Noono Tewekachi kahti-ameopua:
—No'no, cheriwepuapua i'kao wa'a nokayoio, ki no'o te'ta machiyamekapa, wa'a nokayamepua.
Wa'a chuhkoi Eesusio wisasorirao, puuu inatiamea soontaro, ahpo newitowa te'erepua wisasorirao, aatanakamera, ahpo ahjama itipimerikopua pu'kao.

35 Muuwari ti'tijoea ooweru tiamea, wa'a ajarepua ne'nekao. I'isaeri pa'pamuratuamea wa'achi ajarepua tiameo, Eesusi kurusichi chuchatiameo, na'areka, eee chaachapaka:
—Newipatio tuurepua wahjao, ehpeo ahpo wa'api newipatemetepua, Meesia enesaa Riosie Weratiame.
36 Soontaroai Eesusio na'ara chaachaparepua, itapiti cho'koame neero, pi'piteka. Puuua wa'a yoorakao, chaachaparepua:
37 —Isaeri yawichi enesaamua, ¿achini iikai ki aamo soontarowa nuuriamemua, aamo tekipumichioo, aamo nehpupaka?
38 Te'pa kurusichi moochiminao, wa'a manirepua iyotetiamea, puuua chiiame: “Ihjia, isaeri ti'tijoeri Te'ta Yawichirapua.”
39 Piiripi tijoe ko'yame kurusichi chuchatiamea, na'arariaipua Eesusio chaaneka:
—¿Ki Meesíakosamu muuua, Riosi taamo uhjureriao newipatemichioo? Yaapi aamo newipasa naaju, taamo newipatepuapua tiame.
40 Nape piire kurusichi chuchatiameapua tiame, ta'omarepua pu'kao, wa'a chiiopao:
—¿Kiisi iyorina muuua Riosikoipua pu'kao? ¿Ki wa'achi teerenia muai?
41 Teemea na'ara noonoikapa i'wa chuchatiamepua, nape puuu apoea, kihta yoorakai i'wa chuchatiamepua.
42 Wa'a cheesaapa, chaanerepua Eesusio:
—Aamo ye'karichi kahtiaiopa, no'o inatepajeraninia.
43 Eesusia chaanerepua waikao:
—Ehpe o'inia no'o ahjama yasimeri muuua, te'ta peenia tiame paarasarichiopua.

Eesusi mukuya
(Maateo 27:45-56; Marako 15:33-41; Waani 19:28-30)

44 Wa'a te'terenioi wa'ao, oowetawe o'inia tukapasiparepua, ahkasi paika keenako simiyachiopua arikiri, yoomachi weeechi tukapasipaka.
45 Taaaai, ahkasi wa'a keenakosi, choipakame yasarepua waikao. Eerusareni tiopachioipua waikao, Riosi iyoriwachi to'piameai wisasoria, te'pa o'inia teeresi si'parepua tiame.
46 Eesusia arikiriopao, ki ku'ita sisinarepua cheeka:
—¡No'no, aamo neesetowachi toaninia no'o iika!
Wa'a cheesache, mukurepua.
47 Waikao rooma kapitaia, yooma wa'a iikame tetewapaopua, kaaweruma nayewerepua Riosio, wa'a ikisaapa cheerepua:
—Pichiwa ihji tijoea, kihta iintokame eneriaipua, ki kaawerumao.
48 Yooma wa'a e'enakamea ne'nemiao, yooma i'ka iikame tetewikamea, no'wapaiopua, ahpo moripa chonisirepua, kiisi kaawe noonowiretio, erasikaopua.
49 Yooma Eesusi tetejimaraa, Eesusi kaawe tetewikameapua tiamea, ooweru tiamea Arirea o'inia Eesusi na'naritokamea, wa'a itipirepua pehjio, mehka ajaka ne'neka.

Eesusi mukukatewa
(Maateo 27:57-61; Marako 15:42-47; Waani 19:38-42)

50 Eerusarenio, yasariaipua piiripi tijoe, Oose tewaniame. Puuua isaeri tijoe eneriaipua Arimatéa ohjoeme. Puuua, te'ta weruma napawirachi teeriame eneriaipua, kaaweruma tijoe.
51 Puuua ki ahpo pirenaturi wa'achitia inatame eneriaipua, wa'a ikitiamechitiaopua Eesusichio. Ihjiai tiameo, Riosie ye'kari yasipapuame, inataka yasitoame eneriaipua.
52 Ihji Oosea Piiratochi simikao, itanerepua Eesusi weerewarao, katewemio tuuka.
53 Reesisetiaapa puuua, Eesusi chuchatiachi eenaka tekipurepua. Tekipusaapua Eesusi weerewarao, riino tewaniamechi wisasori tohsanamechi uusaopua, ahjachi

ikapirepua. Ikapisaopua, wahjipame toaniachi i'torepua tekimia, weemera teesotatiame, ki aaata tekiwachi pehji.
54 Wienechi enerepua pehjio, sawarachi resipuniameo, amori o'ichachi.
55 Arirea e'enakame oowerua, na'naritokaopua, kaawe tetewarepua Eesusi weerewarao, tekitiachio.
56 Puuu ooweru Arirea e'enakamea, ahpo che'repachi nonowasaapa, peeniajuri na'poarepua, itapiti chuhchepuameopua tiame. Wa'a ikisao oowerua sawarachi taawechio, resipurepua, wa'atia yachatiamekopapua, Moise nuurarieo.

24

Eesusi eenechi ahjani
(Maateo 28:1-10; Marako 16:1-8; Waani 20:1-10)

1 Waikao oowerua, oowisari taawe o'wicharichiopua (toomikochi eneriaipua waika taawechiamio), pa'a piari siimparepua Eesusi tekitiachio, ahpo peeniajuri na'poariao, i'toka.
2 Wa'a ajasisaa ne'nioiopua tekitiachiopua, wahjonatiame tewarepua wa'ao, puuu wa'a tehte yeeteraa, ikicha yasarepua.
3 Wa'a muirepua waikao ne'nemiao, nape Eesusi weerewaraa, kitererepua wa'ao.
4 Waikao oowerua, weeka inatarepua, ihtana ikiriaopua wa'ao. Ka'chi ikime e'roiopua pu'kao, senawato ahpo chokichi ajapakame tetewarepua, ooka tijoe tísia totosaname tajayame wakiraeme, tewekachi e'ename Riosi ku'iwari.
5 Pu'ka tewakapaopua ahpo chokichi ajakame, tísia majarepua pu'kao. Wa'a iikapa puuua seewepamaopua pu'kao, wehchisi koomorasiparepua, yoorewika. Waikao Riosichi e'enamea chaachaparepua:
—¿Achinikai wahjipame toaniachi i'yani eemea, aaata ahjameo?
6 Puuua aamo i'yaa, ki'tepua i'wao, ahjakamepua wa'asi eenechio. ¿Ki nane'renakosa eemea Arirea kahtiaio
7 paika taawechi teetoio oijenamio tuurio, nanaaramechi nehjitiaiopua kurusichi meritiaio?
8 Waikao oowerua, inateparepua Eesusi cheeriameopua.
9 Wa'a iikapa puuua nonorarepua, tuuyemia pu'ka oosa mariki aampa piiripi Eesusi te'ta masitiao, wahjachi wa'a mochikame Eesusichi paparame tiame.
10 Tuumia e'enakamea Eesusi ajawariao, naati enerepua: Maaria Maarena, Uhwana, Maaria Saantiao yeeyera tiame, wa'a ikisa wahjachi ooweru, ahjama ohjoame tiame.
11 Nape Eesusi ajawariaa, kiisi pichikerepua pu'ka ahpo tu'tuyameo, kiisi maaeporikopa chaachapao.
12 Nape wa'a tiioi Peeroa, u'masirepua ne'nemiaopua, tekitiachi. Asika yooremina ne'nioiopua, kiteerepua aaataai, ahjae ikapi tiameche wa'a yasarepua, riino wisasori. Waikao Peeroa no'rarepua tahpitika erasikaopua: “¡Naakona wa'a ikirepua!”, erasika.

Emausi pooechi ikitiame
(Marako 16:12-13)

13 Pu'ka wa'api taawechi Eesusia, ooka ahpo na'naritoame machijenerepua, Emausi mochiwachi simiyameopua pooechi, wa'ao Eerusareni piari machenasao, oowetawesi asiwame.
14 Puuu pooechi nokisiaio, Eerusareni ikitiame ahpo nayewesiriaipua.
15 Wa'a nokisinioiopua nayewasikao, senawato naaepaka ahjama weritore Eesusia.
16 Nape wa'a Eesusi ahjama siimpaiopua, aapoeo Eesusi tetewaio, kiisi machirepua.
17 Ku'itapi simiyaiopua ahjamao, iinatukere Eesusia:

—¿Ihtana naewasina eemea pooechi nokisikao?

18 Waikao yuuwesiame ajapakaopua Kereojá tewaniamea, chaanerepua:

—¿Muuuchekosapua, ki nane'reka itipiameopua pehjio, ihpi taawechiami Eerusareni ikitiameo?

19 Eesusia wa'a cheeka nehjiatiaapua, eenechi iinatukerepua:

—¿Ihtana ikiretupua naaju?

Waikao aapoeo, chaachaparepua:

—Wa'a Eerusarenio aaata meriretiapua, Nasare tijoe Eesusi tewaniame, Riosi nayewakame enekame. Puuua, ki ookapi itapiti kii maaepori iintokameaipua, tísia peenia ihsiwa. Weruma masitari Riosichi eename enekamepua, tísia kaawe tetewitiame ki ookapi ti'tijoerieo.

20 Nape taamo ne'neseriosi pa'pamuratuamea, rooma ya'yawichichi nehjariapua kurusichi meripuawichio.

21 Pu'ka Eesusieo teemea, taamo mochiwa yawichiwa poanatuwa puuyetoai teemea, na'sopuameopua wa'asi taamo rooma yawichi ye'karitere mochitoao, nape puuua mukukamepua wa'asi, paika taawe i'toamepua.

22 Pa'a piarioi ooweruai taamo ohjoekachi ohjoemeapua tiamea, tísia taamo majatekapua, ki teesa tiiame taamo tuuyeriaeopua. Pa'a piari siimpakai Eesusi tekitiachiopua,

23 ki tewako tuukapua wa'ao, wa'a e'enakaiopua ne'nemiao. Wa'a nonorasaapua, ooka tijoe tewekachi e'ename tetewiko tuukapua, Riosi ku'iwari. Ihji Riosi ku'iwaria Eesusio, eenechi ahjario tuuriatapua.

24 Wa'a chaachapariopa ihji ooweruo, wahjachi taamo ahjama mochikame tiame, siimpariaipua tiame ne'nemiao, wa'achi chaachapakapua tiame ooweru taamo tuuyeriachitia, kitererio tuukapua tiameo, Eesusi mukukame tekitiachio.

25 Waikao Eesusia chaanerepua:

—¿Kiisi ijinatame eemea i'ka wa'a tiame ikitiameo, aamo pahtemiao? ¿Kiisi pahtekame eemea, ehkoriami Riosi nayewaturao aamo chaaneriameopua ahpo iyoteriachio?

26 ¿Ki wa'a tiame aiwamerikosaaipu Meesiaa, apoe Riosie Weratiame tewaniamea, ke'chu tewekachi mooenaipua, yawichi yasipamiaopua?

27 Wa'a chaanesaapua, o'inerepua waikao, kaawe tuuyekao, yooma ahpo nayewaka chaachapario tuurepua puuu Riosi nayewaturao, ahkasi Moise Iyoterichi o'iniaopua, ahkasi yooma wahja Riosi nayewatura chaachapariachisi, Riosie ahpo iyotetesiwao.

28 I'ka pooechi nokisiameo, ahpo ta'pechi ajasimioio, Eesusio riisaka u'matomerikopua,

29 nape aapoeo utewa yoorarepua chaachapakao:

—Ariwanipa wa'asi, ohso kaawe taamo ta'pechi che'repasa u'matopuapua meere.

Waikao ahjama asirepua ta'perachio.

30 Ehjepao ko'kopuachioipua wa'ao, Eesusia, piiripi paani uusaopua, cheriwema ki'yarepua ahpo Noonoo. Wa'a iintosaapua pu'ka paanio, naasipa chi'wanasaopua, wa'a ko'komeri ki'yarepua.

31 Ahkasi wa'a iintokopa Eesusio, ahpo ta'pechi paajutekamea, machirepua Eesusio, ahpo ki'yoiopua paanio chi'wanoi. Waikao Eesusia wa'a iintosao, ahjama kahtiaiopua tetewachi, senawato ki naania ikirepua.

32 Wa'a ikikoopa chaachaparepu:

—¿Kíkosa tamochi eename saaeka teeme iikachio, pu'ka taamo nayewioio, pu'ka Ehkoriami Iyoterichi chiia taamo nayewioio tuuyekao, puuu apoe Eesusikopa, wa'a erekore teemea?

33 Waikaopua ikanati werisika siimparepua Eerusarenio, wa'a ajasitiopa, pu'ka oosa
mariki aampa piiripi Eesusi ajawariaopua, napawikame tewarepua wa'ao, wahjachi
ahpo ahjama ohjoame tiame.
Puuua pu'ka ajasikameo, chaachaparepua:
34 —¡Pichiwa Eesusi oijenariaa, Peero tiame machejeneriopa!
35 Waikaopu ooka wa'a ajasikamea, yooma tuurepua tiameo, pooechi ahpo ijikiriao,
achini teeka ahpo machiriopua Eesusio, ahpo ko'komia paanio, naasipa chi'wanasa
ki'yoio.

Eesusia ahpo te'ta masitewara machejenena
(Maateo 28:16-20; Marako 16:14-18; Waani 20:19-23)

36 I'kao, wa'a chaachapaoiopua tuukao, naasipa weripame tetewiretupu Eesusia.
Wa'a weripasaapa, teepotarepua cheeka:
—Kúíra, Riosie ta'iria mochikáaa.
37 Senawato wa'a weeriame tetewikapaopua, tísia majarepua, naayuri maayapa.
38 Nape Eesusi chaanerepua:
—¿Achinikai tísia majawa eemea? ¿Tísia tehkikosamua no'oo aatanako
pichikemiao?
39-40 ¿Ki neeekosapua naaju? Ne'nesao naaju no'o sekachio, no'o tarachiopua tiame.
Noochi ihchepaka, ne'neo. Tijoe neeea, ki naayuri. Naayuria, ki no'oka tiiame
weerewaeme puuua.
41 I'kao ki te'ta ahpoko maaeka teteopao, chaanerepua:
—¿Iinue eeme ko'kopuame? No'o kiapuapua ko'komichioo, nane'retai neeekopua.
42 Waikao so'chi wahsetiame kiaretupua.
43 Waikao pu'ka kiatiaopua, ko'karepua ahpo ajawaria tetewachi.
44 Ko'kosepasaopua, chaanerepua:
—Yooma ihji no'o ikiriaa, yooma no'o aamo nayeweriapua, aamo ahjama oiyaiopua
pehjio. Yooma ihji no'o ikiriaa, Ehkoriami Moisetaru Iyoteria chiiapua, ahpo
Iyoterichio, ehkoriami Riosi nayewatura, chaachaparia tiame, wa'a ikisao, yooma
Ehkoriami Wiika Iyotaperichi chiiaopua tiame.
45 Wa'a cheesaapa, yooma epeche kaawe tuuyerepua Ehkoriami Iyoterichi chiiao,
kaawe ma'chiame, ki tehki eramichiopua pahtekao.
46 I'ka Iyoterichio, ma'chiame chiiamepua Riosie Weratiameo, meripuamekopua,
meritiaiopua, paika taawechi oijenamiopua eenechio.
47 Yomachi weeechi siimpameri eemea tuuyemiao, i'wa Eerusareni o'inekao, yooma
i'ka no'o iintoriao. Riosichi paajutepuapua ti'tijoeriopua ooweruoopua tiameo, ahpo
tatakoriria cheriwepuawichioo, yooma aaata ahpowichio uukameopua no'o iintoriao,
yooma ahpo toimo tuukameopua ahpo tatakoriniameo.
48 Tuuyemitia i'kao eemea, yooma i'ka no'o iintoria tetewikamekapa eemea.
49 Nape ehpeo pehjio, Eerusareniche nokimera eemea, ahkasi Riosi kiamo tuuria,
kianiachisi. Ahkaoi ki se'wi ohjomeri eemea pehjio, ahkasi no'o Noonoo tewekachi
kahtiameo, utewari aamo ki'yachisi.

Eesusia tewekachi mooenani
(Marako 16:19-20)

50 I'ka weeechi oika kajusaapa Eesusia, ahpo Noono tewekachi kahtiamee oijenate-
tiaapa wa'asio, Wetania eenarepua waikao muuwaeme yeekao, ahpo na'naritoame.
Wa'a asisaopua te'pa seekarepakao, kaawerumari yahcherepua wa'a ti'tijoerio.
51 Wa'a iintosaapa Eesusia, te'pa apechurepua tewekachi, ahpo ne'neka ajakameo
weeechi toaka.
52 Waikao ahjama na'narito Wetania e'enakamea, Eesusi tewekachi mooenoiopua:
“¡Nee, te'ta pichiwa tewekachi o'inia eenakame enerepua.” Waikaopua kaaweruma

nayewasacheopua, nonowarepua Eesusio, Eerusareni nonowarepua, tísia kaawe eratoka.
53 Wa'a o'inia waanamio, aapoe wa'api ahpo Riosi tioparachi nanapawirepua, senepi taawechi Riosichi paparamiao.
Wa'asi ihji no'no iyoteka chiiaa. Cheriwema wa'asio, yooma i'ka no'o iyoteria iyonamerio. Neeea Riosieo, tísia kaaweruma teetojeramenia amochio.

Riosi Kaaweruma Tuuyewari
Waani
Iyoteria

Riosi Naera tijoe tijoetukame

1 Kúíra, yomatiame wehjoarichi mochikame ti'tijoe, ooweru kukuchi tiamé. Neeea
Waani tewaniamepua, piiripi puuu Eesusi ajawaria, Riosie Weratiame weratiamenia.
Ihji no'o iyoterichio, taamo te'pa kahtiame Noonochi simiyame nayewamania, aachin
teereriopua i'ka weeechi eenariao. Paikapioi nayewama neeea, ihtana yooraka
oikame Eesusio, i'ka wehjoarichi mochirachiopua.

Wee, i'wa o'inemania paikapioi taamo Noono te'pa kahtiame, no'o pahteteria. Ihji
no'o iyoteri chiiaa, ihjipua:

Pukeri o'iniao ke'chukoipua i'ka wehjoarichio, Riosi tiiariraa ahjaka yasariai
puuuapa, puuu tiiarirachi kahtiamea, Naera tewaniame enerepua. Puuu Naera
tewaniamea, Riosi te'ta tiiarirachi teerewaeme enerepua; puuu te'ta tiiari Naeraa,
Apoe te'ta Riosikai teererepua.

2 Puuu Tiiari Naeraa, wa'apitia kahtiame enekamepua Riosichio, Riosi tiiarichi
teerekao.

3 Riosia pukae te'ta tiiarichi tiiame Naeraeo, yooma ihtaoi iintuame enepaterepua;
yooma ihtaoi iintuamea, piiripi ihtaoi ki'tiamepua, ki pukae enepatetiamea, Naerae.

4 Pukachi Naera tiiarirachio, te'ta ahjari teereniame enerepua, ti'tijoerichi tahjiame
enerepua, puuu ti'tijoerichi Tahjewaria ti'tijoeri pahtepatiame puuua; yooma ti'tijoe
ooweru tiame i'ka wehjoarichi mochikameo, taamo Noono Riosichi simiyame
pahtemichiopua.

5 Puuu Pahtewari Tajayamea, i'ka wehjoarichio, ti'tijoeri tukapachi mochitoamechi
eenarepua. Puuu tukaparia ka'chi iika cho'wakamekopapua pu'ka wa'a eenakame
Tahjewario, puuu Tahjewaria wa'api tiiamepua ti'tijoerichi tahjewakao.

6 Pu'ka taawechiami pu'ka Pahtewari Tajayame tukapachi te'teriamechi eenoio,
piirechi Waani tewaniame ki neee, yasariaipua, Riosie uhjuratiame.

7 Puuu Waani Riosie uhjuratiamea, pu'ka Pahtewari Tajayamechi simiyame
nayewekamepua, aatanakoo puuu Pahtewari Tajayamea. Puuu Waania ti'tijoerio,
pu'ka Pahtewari Tajayamechi paparanurekapua, keepuka pichikemichiopua pu'ka
Pahtewari Tajayame chiiao.

8 Wa'a tiiachio Waania, ki puuukamerakai enerepua, Pahtewari Tajayamea. Puuua
ti'tijoerio, oowera Pahtewari Tajayamechi simiyame nayewemia eenakame enerepua,
aatanakoopu Pahtewari Tajayamea.

9 Puuu te'ta Pahtewari Tajayamea, i'wa wehjoarichi eenakamepua yooma
ti'tijoerichi tahjepamia, Riosichi simiyame pahtetemia.

10 Puuu Pahtewari Tajayame i'wa wehjoarichi eenakamea, Riosi Naera puuua, Riosi
inataka naewamia. Nape pu'ka taawechiami ti'tijoeria, pu'ka Riosi Naerao tewekachi
o'inia eenakameoipua ahpo weee neteriachio, ki machika tetewarepua pu'kao, apoe
iintokamekoipua, yooma ihta weeechi iintuame netekaopua.

11 Ihjia, ahpo weeechi eenakame eneriaipua, apoe ahpo neteriachi, nape weeechi
mochikame ti'tijoeria, apoe iintokamekoipua yooma ihta itapiti iintuame netekao,
kiisi nakika tetewarepua pu'kao.

12 Nape muuwaeme ti'tijoeria ki wa'a erakoka tetewarepua pu'ka te'ta Pahtewari
Tajayameo i'ka weeechi eenakameo. Nape te'ta apoe i'wa wehjoarichi eenakamea,

kaawe uuka ahpo tetewikameo, ahpo chiia pichikekameopua tiame, Riosia ahpo tatanara enepaterepua pu'kao.
13 Ihji Riosi tatanara enepatetiamea, ki ooweruchi naawamekapa Riosi tatanara tiiamepua, Riosie uutiamekapa Riosi tatanara puuua.
14 Puuu taamo Noono Riosi tiiaria ahpo Naerao, tijoe iintapamo eraparepua pu'kao, i'ka weeechi oimichiopua ahpo e'rari naewatukao. Pukaepa oowitiamechi naawaterepua pu'kao, i'ka wehjoari mochiwachiopua. Wa'a iika Riosi Naeraa, tijoe-tusaapa tamochi yaajatokamepua, te'ta apoeche Riosi Taanarachitia. I'kao teemea, Eesusi ajawariaa, ma'chiame tetewamepua, Riosi tisiwarichi o'inia eenakamekopua pu'kao, ki nu'unti Riosi utewari yachatoka. Puuua i'ka weeechi oiaio, i'ka weeechi mochikameopua, tísia ahpo nakiya tetewiterepua, kihta wihtuki nayewaka, te'ta Riosi pichiwarichi simiyameche nayewasika.
15 Waika taawechiami Oorani akichiko oikame Waania, ti'tijoeri paatokao, pu'kachi naewaka cheekame puuuai cheekao:
—Ihji Eesusipua, puuu tapanara no'o nayewaka cheeriaa no'o neipa enamio tuukao, puuua epeche weruma teerewi iinuemeko tuuriaa ki noochitiao, ihji tijoea ke'chu no'o ki'tioio, ki ehpesi o'inia yasariamepua wa'asi.
16 Ihji Eesusi Riosi Tijoetukamee, kiatiame teemea te'ta kaaweruma teerepuamepua Riosichio, taamoo senepi taawechi piipatesipuameopua, tatakorisiwaopua taamoo.
17 Pu'ka ehkoriami animari manaka kosotiamea, Moise nuurari yoorakao tatakori ahpo cheriwepuawichioo, kihta tatakori kokosarira natetekamepua. Nape Riosia tísia taamo nakiyapao, ahpo te'ta Taana mukirae natetеterepua taamo tatakori kokosapuameopua. Wa'a tiiachipa tatakori cheriwewaa, Eesusi iintoriawichioe, kianiame teemea Riosieo.
18 Riosio, aaataai ki tetewamepua pu'kao. Apoe Riosie Tijoe Tijoetukamechiche tetewiniamepua. Wa'a tiiachio ihji Eesusia, apoe taamo Noono Riosi wa'apikaitepua, tijoe weerewaeme enepakame.

Waani Paatoamera, Eesusi Riosie Weratiame nayewanipua (Maateo 3:11-12; Marako 1:7-8; Ruuka 3:15-17)

19 Waaniai paatoka oiaio, ma'chiame ahpo ka'itakame puuua, ki apoeko tuuka Riosie uhjurapo tuutiameo. Wa'a cheekame Waania ahpo ka'itakao, piie taawechi i'isaeri ya'yawichieo iinatuketiao aatanakoopua ahpoo.
20 Waania pu'kao, ma'chiame cheeka nehjiakamepua cheekao:
—Ka'i, ki Riosie Weratiame neeea, Riosi apoe uhjuramo tuuriao, Meesia tewani-ameo.
21 Waikao uhjuratiamea, eenechi iinatukekao, chaachapakapua:
—¿Aatanakamera muuua naaju? ¿Ki Eeriatarukosamua naaju, puuu eenechi ahjakame?
—Ka'i, ki puuu neeea —cheeka nehjiaka Waania.
—¿Ki muuukosapua naaju Eeriaa, Riosi naewatura te'ta uhjurapo tuutiame?
—Ka'íí, piirechi neeea ki puuu —cheeka nehjiakapu Waania.
22 —¿Aatanakosa muuua naaju? ¿Aatanakoti muuua? Taamo tuuyepuapua, wa'a taamo chaachapamichio taamo uhjurariao.
23 —Neeea aaatapua, wahka siinachaniame ihkepaka, puuua wahka ooruchi cheechaniame: “Kaaweruma pooe wahjonamitia eemea, aamo iikachio, pu'ka te'ta taamo Paamirao amochi eenaka pakimichiopua, aamo iikachio.”
Wa'a cheeka nehjiaka Waania, ahpo iinatukeka uhjuratiameopua. Puuu wa'a cheeka nehjiatiamea, ehkoriami o'inia, wa'a cheepo tuutiamepua Isaiaeo, Ehkoriami ahpo Iyoterichiopua.
24 Waikao pa'pariseroe uhjuratiamea,

25 chaachapakapua Waanio:
—¿Achinikai paatona muuua wa'a teeresoo, ki Riosie Weratiame enesaa, Eeriaoi ki muuu enesaa, Riosie uhjuratiameopua, aaataoi Riosi nayewaturao?
26 Waania waikao chaaneka nehjiakapua:
—Neeea ki aaata werumakaitenia, oowera neeroie paatoame neeea. Nape amochio oiyaitepua aaatao, pu'kao ki machiyame eemea pehjio, puuua ahpo Riosiwarie paatomeri puuua, ki neeroiye.
27 Pu'kaonia kakajoyaraoi ki nateyamenia no'o na'sonemiao, no'oo, neipa naawakamekoipua pu'kao.
28 Yooma i'ka wa'atiame teerekame Wetania tewaniame mochiwachiopua, Waanio, Oorani akichi paonamina paatoka kahtioiopua.

Eesusia, Riosie Po'wachitia teteiwame

29 Pu'ka meerekachio Waani Paatoria, wa'ana ihtoame tetewapa Eesusio, cheekapua:
—Nee, wa'ana ihtoame puuua, Riosieo po'wachitia tetewiniamea, taamo tatakoriwichio pejana oowewapuame. Puuupua, te'ta taamo pejana mukimeria, yooma taamo tatakorieka mochikao, natetekao.
30 Ihji puuujupua, no'o tapanara cheeriao, no'o neipa naawakameoipua, ki nu'uti tiiari iinuemekai tuuriaa, pu'kao ke'chu no'o naaoio, ki ku'itapisi yasariameko tuuria.
31 Neee wa'apiai ki nane'riamekainia, aatanakoopua enemerio, nape wa'a tiiai neeea, neeroiye paatosiameainia i'isaerio, i'ka enameri eenachisio.
32 ’Nape ehpeonia Riosi Riosiwario kooroka tiame ahjachi tekikopao Eesusichio, ma'chiame machikamenia pu'kao, puuukoopua.
33 Neeeai ki nane'riamekainia aaata enamerio; nape apoe no'o uhjurakamea, neeroiye no'o paatonurekaipua ti'tijoerio, puuua no'oo, eee no'o chaanekamekaipua tiameo: “Aaata Riosi Riosiwari ahjachi tekikameo, puuu enemerikopua apoeo, Riosi Riosiwarie paatomerikoopua, ti'tijoério.”
34 Neeea pu'ka wa'a tiiameo tetewikapao, puuuko tuuyamenia weeechi uhjuremo tuutiameo, puuuo pu'kaonia, Apoe Riosi Taanarakotinia, Apoe weeechi tijoe tijoetukame.

Pukeri simiyame Eesusi ma'masitewara

35 Eenechi meereo wa'api wa'ao, Waania ooka ahjama weeriaiopua ahpo masitia,
36 ahpo weeriachiami u'matoi Eesusio, cheekapua:
—¡Nee, waami ihtona Riosi Po'wa teewataniamea, taamo pejana mukimeria!
37 Waikao masiteraa, na'pa Waani ahjama ajakamea, wa'a chiiame inamukapaopua ahpo masitari Waanio, na'pahka na'naritokapua Eesusio, wa'amio.
38 Eesusi ahpo pukamina nokisiopao, ku'rika ne'nepakao, iinatukekapua:
—¿Ihtana erakotona eemea noochio?
Waikao aapoeo chaachapakapua:
—Masitari, ¿akana checherepame muuua?
39 Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:
—¿Nane'renare eemea? Nahpeo naaju, nane'retai no'o checherepachio.
Ahjama siimpakapua waikao checherepachio. Nape tísia aarikopa wa'asio, wa'a che'repatiapua waikao Eesusi checherepachi.
40 Piiripi puuu ooka Eesusi na'naritokamea, Anteresikapua, Siimoni Peeroo poonira, Waanio puuua chiiame inamukame, Riosi Po'wa teewataniameko tuuyame Eesusio.
41 Wa'a che'repasaopua pu'ka meereo, ke'chu ihta yooraiopua pehjio, ahpo pa'chi Siimoni Peero i'yamia akipakapua. Waikao Siimoni tewisaapua, chaanekapua:
—Tewakame teemea Riosie Weratiameo, puuu Riosi uhjuramo tuuriaa, puuua Apoe Meesia.

42 Wa'a chaanesaapua, Eesusi kahtiachi upatiapua. Eesusia Siimonio, ahpo kahtiachi upatiame tetewapao:
—Kúíraa —cheeka teepotesaapapua, chaanekapua— Siimoni teewaeme muuua te'ta teewarao, Waani taanara, nape neeea Seeja aamo tewamania.
Ihji Seeja chaniwamea, Peero chaniwamepua rieko naewaniachio.

Eesusia ahpo ahjama oojomichio paajutenapua Eeripeo, Natanaériopua tiameo

43 Eenechi meereo Eesusia, Arirea weeechiami oinarepakapua. Wa'ami nokisinioi pooechio, Eeripe natepatiapua. Wa'a tetewikapa Eeripeo, chaanekapua:
—Nahpe no'o ahjama, no'o ahjama oitai.
44 Ihji Eeripea, We'saira mochiwachi ohjoeme eneriapua, Anteresi ohjoekachiopua Peero tiame.
45 Waikao Eeripea Natanaéri i'yamia simikapua. Natanaéri tewisaapua, chaanekapua:
—Eesusi Nasare ohjoeme natepaka teemea Oose taanara. I'ka Eesusi nayewaka cheeriai Moiseai ahpo Iyoterichio, aaata naewakaoopua, ehkoriami Riosi nayewaturaa, wa'achi chaachapakamepua tiameo ahpo iyoterichio.
46 Natanaéria wa'a tiiame tuuyetiaapua, cheeka nehjiakapua:
—¡Aa Nasare? ¡Naakonakosa puuua? ¡Aaata kaaweruma machenamii teeerepua wa'a?
Eeripea chaanekapua:
—Nahpeo naajuo, amoe wa'api tetewitai.
47 Waikao Eesusia, ahpo kahtiachiana tetewapa ihtoame Natanaério, chaanekapua pu'kao:
—Néé, wa'ana ihtona isaeri tijoe, tísia kaaweruma, kihta a'chi tiiame wihtuniameo.
48 Wa'a chaanetiao Natanaéria, chaanekapua Eesusio:
—¿Achini ihsika no'o machikamemua?
Eesusia chaanekapua waikao:
—Neeea ke'chu Eeripe aamo noochi enanurioio, chuunatere kahtiame aamo tetewikame neeea.
49 Natanaéria, chaanekapua waikao:
—¡Aa muuua, Apoe Paamirakaitemua wa'a teesoo, Apoe Riosi Tijoetukame! ¡Muuúa, isaeri yawichiwaramua, te'ta enameriko tuutiamera!
50 Eesusia wa'a chaanetiapao, cheekapua:
—¿Muuua chuunatere aamo tetewario tuuriamekopa, wa'a e'ramemua noochio? Muuua no'o ahjama oiyame enesaa, epeche tiiame tetewimamua, no'oo aamo tetewitemia.
51 Wa'a cheesaapa Eesusia, yooma ahpo paajuteriao, chaanekapua:
—Pichiwa chiiamenia i'kao, eemea tewekachio, wahjokame tetewimiitepua, Riosi tewekachi ku'kuiwario, no'o Riosi Tijoetukamechi tetekisika, eenechi tewekachi mooenapame.

2

Eesusi iintoria Kaanani mochiwari aaata nenewinioio

1 Paika taawechi simiyachi Kaanani tewaniachio, nenewiwa enekapua wa'ao, ookapi mochiwachi Arirea ye'karirachi. Wa'a ihsiapu tiame, Eesusi yeeyeraai.
2 Eesusia ahpo masitera ahjama, paajuteretiapua tiame wa'a nenewiwachi.
3 Eesusi yeeyeraa, wahjipasoopa wiinoo, ehpeche nakiniamekoopa wiinoo nenewiwachio, chaanekapua Eesusio:
—Sooparetupa wiinoapa.
4 Eesusia nehjiakapua waikao:

—Ye'ye, ¿ihtana no'o iintojeraka chiiamemua wa'a cheekao? ¿Eenechi iintujeraka chiiamemua wiinoo? Ki asiyame neeea pehjio, wa'a iintomiachio.
5 Ihji yeeyeraa wa'a chiioio, chaanekapua wa'a nokayameo naachutakao:
—Eemea oowera e'wemitiachepua pu'kao chiiao.
6 Wa'a ajariapua tiame puhsani sikori, tehte netetiame. Puuua neeroi ahjachi toaniame piipaniamewichio eneriapua, isaeri ti'tijoerio. Pipiripi puuu sikoria, piire siento ritiro ahka uuyame eneriapua.
7 Nape wa'a cheekai Eesusia, chaanekapua pu'ka naachutameo:
—Neeroiye pochiwamitia naaju pu'ka weeweruma tehte sikorio, eeme naachutamea.
Waikaopu puuu naachutamea pochiwakapua pu'ka sikorio, póóchikame.
8 Wa'a noonowisoopua pu'kao, Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Ehpeo ku'wita itusao, pahko paamiratuame i'yetomitiapua.
Waikao wa'a ikiretupua.
9 Waikao puuu pahko paamiratuamea, ki nane'rekaopua achini teereriopua wiinoo, naachutameche nane'reriameopua, yenasaopua pu'kao, chaanekapua pu'ka wa'a neewiameo:
10 —Ahkaoi pahcha naachutaniame wiino epeche ta'yameraa, neipa tehpe iijinioi nanachutaniame wiino ki te'ta ta'yameraa, nape muuua, neipawichio katewekamemua pu'kao.
11 Wa'asa iintoka Eesusia Kaanani tewaniachio, Arirea weeechiopua. Puuu ki maaenaria pukeri pahcha simiyame iintoriamekapua, puuu iintoriaa ahpo aatanako ne'netiamekapua. Pukachipa masiteraa, epeche pichiwa tewekachi o'inia eenameko, erapakapua waikao.
12 Neipao, nenewiwa u'matosoopa wa'asi Eesusia, Kapenaumi siimpatiapua waikao, Eesusi yeeyera ahjama, poponira tiame; wa'ao, ookapi taawe mochitiapua.

Eesusie ujumaputiame tiopachio, ki ka'karuma ti'tijoeo
(Maateo 21:12-13; Marako 11:15-18; Ruuka 19:45-46)

13 Amori asiyachi Semejenato pahkoopa, Eesusia taamo ahjamao, Eerusarenite mo'moenatiapua.
14 Eerusareniopa tiopachio Eesusia, wa'a tiopachio ki ookapi tewakapao weeka itapiti nehjameo, oisi, po'wa, kooro, wa'a ikisa toomi naakuriwame tiaméo ti'tijoe.
15 Waikao Eesusia wepijoera netesapaopua, yooma weweka puuyanakapua, wa'a mochikameo nehjakaopua, pu'ka puhkura oisio po'waopua tiamé, yooma ma'chi uhjurakapua pu'kao, wi'wiyaka. Pu'ka wa'a toomi naakuriameo, yooma ru'minekapua meesao, toomiopua tiameo yooma wi'sunekapua wehchio, chi'rineka.
16 Pu'ka kooro nehjame naaepakao, chaanekapua:
—¡Yooma puuyanamitia i'ka i'wao! ¡Ka'te weruma itapiti nehjiwachi iintamitia eemea, no'o Noono kariwarachio!
17 Waikao masiteraa, inatepare puuuapu pu'ka Ehkoriami Iyoterio, chiia: “No'nóo, ki tisiwa nu'nuti wa'inaka tetewamenia kahtine, kariwao.”
18 Isaeri ya'yawichia, chaanekapua nekakoka:
—¿Aatana puuua, aamo wa'a ihsitiamea? Yorasao naaju, ihtaoi itapiti Riosichi eename, taamoo aamo tetewimichioo, pichiwa Riosichi eenamekoo.
19 Eesusia nehjiakapua pu'kao:
—Ru'misoo i'ka tiopao, neeea, paika taawechi weramania eenechio.
20 Waikao Isaeri ti'tijoea chaachapakapua pu'kao:
—Ooka weerewa aampa puhsani paamupari ariwatiameoi i'ka tiopa weerakao, ¿muuua, paika taawechi wa'apiche weratarémua eenechio?
21 Nape Eesusia, tiopa naewakao, ahpo wa'api weerewa naewaka cheeriapua.

22 Waikao teeme Eesusi masiteraa, inatepakapua ke'chu oijenaio wa'a cheeriaopua
Eesusia; waikao teemea, pichiwapu puuu Ehkoriami Iyoteri chiiaa, erapakapua;
waikaopua tiameo, pichikeka teemea, Eesusi taamo masiteriao.

Eesusia yooma machiyamepua, aatia tiiamekopua iikachio

23 Eerusareniopa, Semejenato pahkochi Eesusio, muuwaeme pichikerepu pu'kao
aatanako, apoe ki ookapi ki maaenari yooramekopua, itapiti.
24 Nape Eesusia, ki pichiwako erapakapua pu'ka chiiao, machiyapa aachin
erakoamekopua pu'kao.
25 Puuua ki tuuyeniai nane'riamepua aatanakamera apochi paparamekopua,
machiyamekapapua ihtana inatamekopua ahpo iikachio.

3

Eesusi Nikoremo tiame

1 Wa'ao yasariaipua tiame piiripi tijoe, Nikoremo tewaniame, parisero tijoe
enepakame.
2 Ihjia, tukao eenakaopua Eesusi kahtiachio, chaanerepu:
—Masitari, nane'rena teemea, taamo masitemichio uhjuratiameko, Riosieo. Ki'tepu
aaataaio, aamo yooraria yooramea, ki ahjachi yasisoo Riosio.
3 Waikao chaanerepu Eesusia:
—Ki waapisi noochi eename e'raka, aamo chaanenania i'kao, pichiwa kiisi sewina
tiame ihjia, ki eenechi naawakamea, ka'chitia muimapua Riosi ye'karichio.
4 Nikoremoa iinatukerepu waikao:
—Nape, ¿achini iika tijoetuta teeme eenechi, oochetiameapa? ¿Achini iika ahpo
yeeyechi pakika, tijoetuta teeme eenechi?
5 Eesusia nehjiarepu pu'kao:
—Kiisi sewina tiiamepua pu'kao. Ki oowitiame yeeyechi tijoetukao, Riosi Riosi-
warichi tijoetukamea, ka'chi iika machimapua Riosi ye'kariwao.
6 Tijoechi tijoetuyamea, tijoepua; Riosi Riosiwarichi tijoetuyamea, Riosi Riosi-
warichi ihchiamepua, ahpo naawariao.
7 Ka'te ka'chitiachitia tetewa muuua i'ka no'o chiiao: “Weemera tijoetumerimua,
eenechi.”
8 Eekaka tiiame puuua, ahka kahtioio ki teteiwame; ahkaminaoi simiyoi ekayo,
ki tetewamemua pu'kao, nape ki tetewaiopua eekao, amochi saayamepua ekayoo.
Wa'achi teeka saaeniamepua tamochio, Riosio taamo eenechi naawatekame ene-
soopua, ahpo Riosiwarieopua.
9 Nikoremoa, chaaneriapua eenechi:
—Kiisi pahtenania pu'kao.
10 Eesusia chaanerepu waikao:
—Nee, muuua isaeri masitarikai, ¿ki pahtiamemua?
11 Kiisi se'wi no'o chiiaa, pichiwarichi simiyamea. Neeea no'o Noono tewekachi
ahjamao, teemea aamo i'ka weeechi mochikameo, tewekachi simiyame itapiti
chaachapamepua, nane'riamekapa teemea, te'ta pichiwarichikamera simiyamekopua
pu'kao. Nape eemea, kiisi pichikenariamepua pu'kao, taamo chiiao.
12 Ki no'o pichikiame enesaamua, i'ka weeechi iintuame aamo nayewiao, ¿achini
iika pichiketa muuua, te'ta tewekachi iintuame aamo no'o nayewiao?
13 ’Aaataai te'ta tewekachio ki mooenamepua, naatiche puuua, te'ta tewekachi o'inia
eenakameche, te'ta tewekachi Riosichi teereka yasitoameche, ehpe taawechiamio
puuua, weeechi tekika tijoe tijoetukame.

14 Yepowechio, wa'achitia Moise apechunarichitia siinowe tetewipuawichioo,
wa'achitia apechunaniame tetewipuame neeeai Tijoe Tijoetukamea. Waikao yooma
noochi paparakamea, saupukame itipimapua ahpo tatakoririao.
15 Wa'a iikoopua, yooma puuu noochi paparakamea, ki wahjiamesi ahjari
te'teremeri puuua, ki wahjipaka oosa simiyame wahjiparichiopua.

Riosi nakika kahtia yomatiame wehjoarichi

16 ’No'o Noono Riosia tísia nakikamepua weeechi mochikameo, ahkasi ahpo
piiripikoi ahpo Taanao, pu'kawichio nehjakamepua, aaataoi weeechi mochikame
ahpo Taanachi paparakameo, ki kokosari saaemichiopua no'o Noonoeo, ohso kaawe
ki wahjiame ahjarikamera kiapuawichiopua.
17 Riosia ahpo Taanao, ki aaata ti'tijoeri kokosamichio uhjuratiamepua i'wa
wehjoarichio, ohso kaawe puuua, ti'tijoe ooweru tiame newipatemichiokamera,
uhjuratiamepua.
18 ’Riosi Taanarachi pichikeka paparakamea, ki aiwatepuamepua Riosi
kokosario; nape ki ahpo Taanachi paparakameo Riosia, ahpo kokosari aiwapuachi
teerepakamepua wa'asi, ki Riosi te'ta piiripi Taanarachi paparakopa.
19 Pukachipa aiwamerapua Riosieo, na'arachikamera mochinarekapapua tuka-
pachi, ki e'enanariapapua, Riosi Taanara tajayachio.
20 Yooma ki kaaweruma nokaka mochikamea, ki uunariamepua Riosi te'ta
kaaweruma chiiaa, uutaparichi enepaniameopua, ki ahpo ma'chitapuaichio ahpo ki
kaaweruma nokayao.
21 Nape ka'karuma nokiwame nokaka mochitonariamea, Riosi tahjewa kaaweruma
uutaparichi eenepamepua, ahpo Riosichi kaawe nokayao, ma'chiame tetewipuawi-
chiopua.

Waani Paatoamea, eenechi Eesusi nayewanipua

22 Neipa i'kaopua Eesusia, Uurea weewachi simikapua taamo ahjamaopua masit-
eramao, wa'ami nokisinioio paatosikapua, ti'tijoe ooweru tiame.
23 Waania waikamio, Eenoni tewaniachi pa'paichi ihsirepua paatokaopua tiame,
Saarimi tewaniachi waapio, weeru maaniopa neeroio.
24 Yooma ihji wa'a tiame simikapua, ke'chu Waani pachanioiopua karichio.
25 Piie taaweo, Waani na'naritoamea ookapi, piiripi isaeri tijoe ahjama chaacha-
pakapua, tatakori piipaniamechi simiyame.
26 Waikao wa'a chaachapasaopua, Waani na'naritoamea, Waani kahtiachi
e'enakapua tuuyemia, pu'kao chaanekapua:
—Masitari, puuu waami yasakameopua taamo ahjamaopua Oorani akichi cheray-
achiminao, pu'kaopua epeche werumako tuuriaopua amochio, paatoatapua ehpeo,
muuwaemea, yooma wa'a enapatapua ahpo paatotemiao.
27 Waikao Waania chaanerepua ahpo masiterao:
—Pe'yachipua, aawataai kihta yoratarepua, ki Riosie kiatiame enesaapua ahpo
ihsimiao.
28 Eeme wa'api inamukamepua no'o cheerioio, ki Riosie Weratiameko tuurio no'oo,
aaata Riosie uhjurapo tuutiameo, neeea no'oo, pahcha uhjuratiameko tuurioo, ke'chu
pu'ka eenoiopua.
29 Nenewiwachio, moniawá ahjama neewimeria, mo'nera enemeripua. Mo'nera
kaawe e'ria, neee puuua, kaawe e'raka yorakiamerapua ihtaoi ahpo yorajekeraopua.
Wa'a tiiachipa neeeai ki nu'uti kaawe e'raka tetewaninia pu'kao.
30 Ehpeo puuukamera, epeche weruma enetoaopua, no'oo epeche nu'uti ene-
toiopua, pu'ka apoeo te'ta tewekachi eenamekopapua, no'oo weeechiche tijoe
naawakamekopa.

Te'pa tewekachi o'inia eename

31 ’Apoe te'ta tewekachi eenameopua, yomarika aampa tiiamepua. Teemea, weeechi ohjoemea, weeechiche simiyameche nayewamepua. Nape tewekachi ohjoemea, tewekachi tiiame nayewamepua, yomachi aampa tiiame itapitichio, ti'tijoechiopua tiame,
32 ahpo te'ta tetewaria nayewamepua, te'ta ahpo Noono ahpo nayeweria inamuria tiame; nape wa'atioi pu'kao, ookapipupua, pu'ka chiiao uuyamea.
33 Nape pu'ka chiiao uukamea, pichiwa chiiame nane'rekamepua pu'kao, pu'ka chiiao, te'ta tewekachi eenamekopua, te'ta tewekachi Noonora o'inia eename.
34 Puuu Taanaraa naawesaa, ahpo Noono chiia chu'warachitia naewamepua, yooma apoe Noonora tiiaa, ahpo Taanachi yasitoamekapa, ahpo Riosiwari.
35 Noonoraa, ki teesa nakiyamekapapua ahpo Taanao, ki nu'unti utewari ki'yarepua pu'kao, yomachi aampa tiiame ihtao.
36 Pukaepa pukachi paparakamea, tewayamepua pukachio, ki wahjiamesi ahjaniame, nape ki pukachi paparakamea, kiisi tewayamepua pukachio, ki wahjiame ahjaniameo, ohsotia puuua, Riosi kokosario, apochi petereka mochitoamepua.

4

Eesusi oowitiame nayeweria, Saamaria weeechi ohjoeme

1 Waika taawechiamio pa'parisero ti'tijoea, Eesusio epeche muuwaeme paatoame inamurepua ki Waanichitiao,
2 ki apoe Eesusi paatoamerakamekoipua, teemekamera paatoiopua masiterara.
3 Pukaepa Eesusia machenakapua wa'a Uurea weeechio, Arirea no'rakapua taamo ahjamao.
4 Saamaria weeechiami u'matosaapa,
5 wa'atumi nokisikaopua, Siikari tewaniachi ajasitiapua, ma'chi ke'chu muiwachi. Wa'a ke'chu asiwachio, ehkoriami Aakowo weewarachi eneriapua, Oose ki'yariachi weeeopua ahpo taana, wa'ao, neropaira neteriachi tekoritaka.
6 Wa'ao, resipakamekapa Eesusia, paira tekoritatiachi yasipakapua resipumiao, oowetawe wa'asi.
7 Waikao teeme Eesusi ajawariaa, piineri toisa Eesusio, Siikari mochiwachi siimpatiapua kooame tarimia.
8 Wa'a piineri itipirioi Eesusio, wa'a eenaria aaata oowitiame, neeroi paimia. Eesusia pu'kao chaaneriapua:

—No'o kiamitia ku'ita neeroi. Paramuna neee.

9 Nape Saamaria oowitiamea, chaaneriapua Eesusio:

—¿Achini iikame muuua naaju, muuua isaeri tijoekai no'o itanenamua neeroio, no'oo Saamaria ohjoemekooi?

10 Eesusia nehjiariapua pu'kao:

—Muuua nane'riame enesaamua no'oo aatanako, ahka eenameoio, nane'riame enesaamua tiameo, Riosio aamo ihta kianareka kahtiamekoo, muuukamera no'o itanemiipua neeroio, nape neeroi ki wahjiame ahjaniame.

11 Puuu oowitiamea chaaneriapua waikao:

—Nape Paamira, muuua ki iinuemepua aamo ahjae ma'chipapuameoipua neeroio, itapiti wiitarioiopua, kai waapisi teere maaniameopua neeroi ma'chipapuameopua ahjaeo. ¿Akana uuka no'o kiatamua pu'ka neeroi ki wahjiamesi ahjaniameo?
12 Ki ehpesi nerojiniachi ihji neeroia, taamo ehkoriami Aakowoo, taamo tooweriachisiopua i'ka tekoritiachi pairao. I'wa nerojikamepua Aakowoai apoe, wa'api tatanaraa tiame, yooma puhkura ahjama wakasi. Ki ehpesioi, ki teiwachi i'wao,

neeroi ki wahjiame ahjaniameopua, aaataeoi. ¿Epechekosa iintotaremua naaju, ki te'ta taamo ehkoriami Aakowo weruma tiiamechitia?
13 Eesusia nehjiariapua waikao:
—Aamo pairachi ma'chipaka nerojiniamea, yooma paramumeripua eenechi,
14 nape no'o aamo ki'ya nerojitemiaa, ki oosa aampa paramumerimua. Ihji neeroia aamo no'o nerojitiaa, amochi wa'api pajenameka teeremeri puuua, ahkasi ki wahjiamesi, aamo ki wahjiame ahjateka.
15 Puuu oowitiamea wa'a chiiopa Eesusio, chaaneriapua:
—Paamira, wa'a teeresoo no'o kiamitia naaju muuua, pu'ka neeroi ki wahjiamesi ahjaniame, ki oosa paramumichiopua no'oo, ki oosa no'o enamichiopua i'wa neeroi paimiao.
16 Eesusia waikao chaaneriapua pu'kao:
—Kaawepua, nape paaemitia naaju aamo kuunaoi, wa'a ikisaomua, noochi e'enamitiapua na'pahka.
17 Nape oowitiamea nehjiariapua:
—Ki kuunaemekoi neeea.
Eesusia chaaneriapua waikao:
—Pichiwa chaanimua, ki kuunaeko tuukao.
18 Mariki tijoe ahjama ohjoekame muuuapa, ihji ehpe aamo ahjama kahtiaoi, ki aamo kuunakopa. Wa'a tiiachipao aamo chiia, pichiwapua.
19 I'ka inamukapa oowitiamea, chaaneriapua:
—Naatiko erapaninia aamoo, Riosie ne'neteniame.
20 Taamo ehkoriami Saamaria ohjoekamea i'wa wa'api paparaweriaipua Riosio, i'ka wa'api kaawieka tiiachi, nape eeme i'isaeri ti'tijoeria, Eerusareni siimpapo tuunapua Riosichi paparamiao.
21 Eesusia chaaneriamepua:
—Pichikemitiamua i'kao, akanache Riosichi paparaniamea, ki nateyamepua Riosiwichioo, Riosichi paparaniameo ahkakoikopua. Enamitepua meere ahka taaweopua, aamoo, ki i'wa kaawichiche aamo Riosichi paparamericheopua, Eerusarenioicheo.
22 Eemea, ki machiyamepua aamo te'ta paparawiao. Teeme i'isaerikamera nane'riamepua aatanakamera paparawiao, Apoe te'ta aamo Newipatiameo, wa'akamera machenakamekopua te'ta taamo i'isaeri tetejimarichi.
23 Nape asikamepua wa'asi, ki wihtuka te'ta paparapuameopua ahpo iikachio, ahpo Noonoopua tewekachi kahtiameo, wa'a teeka paparajeriamekopua apochio.
24 Riosia, ki pusie tetewiniamekopao, iikachi eraniamee paparaniamepua, pukachio.
25 Waikao oowitiamea chaaneriapua:
—Wa'a teeremerijoarepua tiiao, nape teemea, pu'ka enameriche puuyamepua, Riosie Uutiame, apoeo enasaapua, ma'chiame taamo chanimichiopua aachin teeremiao, yooma itapitichi simiyameo.
26 —Neeekaite puuua —chaaneria Eesusia—. Pu'ka ahjama nayewaka weeriaitemua —chaaneriapua.
27 Wa'a chiioio Eesusio, teeme masitewaraa e'enatiapua itipiriachio. Masiteraa, a'chi erapakaipua, pu'ka oowitiame ahjama nayewaniameo, kihta iinatukeka teemea, pu'ka ahjama nayewao.
28 Waikao, puuu oowitiamea, ahpo pairiachi toisapaopua ahpo sikorio, wa'atia u'masikapua mochiwachio. Wa'aopua yooma, paaekaopua chaaneriapua:
29 —U'masio pahchu. E'enasao, ne'nemia i'ka tijoe, yooma no'o yoorariao, tuuria. ¿Ki Riosie Weratiame ohjoarepu?
30 Waikaopua, puuyaka mochiwachio, e'enariapua Eesusi kahtiachi.
31 Ke'chu asikoi pu'kao, teeme masitewaraa, ko'konurekai teemea Eesusio.

32 Nape Eesusia taamo chaanekapua:
—Ko'kakame neeeapa.
33 Teemea waikao taamo chaachapakapua:
—¿U'yeparetiarepua naaju, ko'kopuameo?
34 Eesusia wa'a taamo chaachapopao, taamo chaanekapua:
—Neeea itapiti kooame ko'kakamepua, aamoo, ki machiya pehji. No'o koayaa naatipua tiameo, No'nowichio tehki, kajumichio uhjuratiame.
35 Eemea chaachapaniarepu, naao meecha toinapa i'ipapuachio, nape neeea aamo chaanenapua, i'ipapuamea asikame puuuapa. Pukaepa neeea aamo chaaniamepua, i'ipapuameo, ti'tijoeri Riosichi e'enapupuame naewaka chiiamepua.
36 I'ipaniachi tekipanakamea yowimeripua; pu'ka Riosiwichio i'ipamechitia tekipaname yowiraa, Riosichi upapania weemera ahjari uumichio peenia eraniamepua; pu'ka weemera ahjari uupuawichio echakamea, i'ipakame ahjama kaawe erakoamepua, puuu yowiraa, ahpo kaawe erakowarapua.
37 Wa'a tiiachipao, ki ahpo echariachi i'ipaniapua.
38 Wa'a aamo uhjurakame neeea, ki aamo echariachi i'ipamichioo, Riosi tehkirachio, wahjachi ohjoriachi pahchaopua tiameo, eemeai ehpeo i'ipamea, ku'ipanipua tiameo wahja ohjoriachiopua, tehkiwachio.
39 Pu'ka oowitiameo cheeriopao: “Yooma no'o tuuyekapua no'o ihsiriao”, Siikari ohjoemea waikao, ki ookapi ahjachi erakokapua Eesusichio.
40 Siikari ohjoemea, wa'a iikapao, ajasisaapa Eesusi kahtiachio, itipinurekapua ahpo mochiwachi che'repamichioo. Waikao Eesusia teeme tiame, wa'a itipitiapua ooka taawe.
41 Waikao wa'a itipitioio epeche weeka Eesusichi paparakapua pehjio, aapoe inamukapapua Eesusio, apoe wa'api chiia.
42 Puuu Saamaria weemera paparakamea, chaanekapua waikao pu'ka oowitiame:
—Ki aamo cheeriowichioche pichikena teemea ehpeo, tamoe inamukapa tiame, te'ta pichikena teemea, pu'ka chiiao. Nane'rena teemea ehpeo, i'ka tijoeo, pichiwa te'ta Riosie Weratiamekopua, yooma wehjoarichi mochikameo newipatemia eenakamekopua.

Eesusia, yawichi seekaerewa taanara sautena

43 Eesusia pu'ka ooka taawe i'toai Saamariao, taamo ahjama u'matokapua Arireami.
44 Eesusia ki Uurea weeechiche itipinarekapua tekipanakao, Apoe wa'apio cheekapa: “Riosi naewatoamea ki peenia e'raka uuniamepua ahpo wa'api weewachiopua, te'ta ahpo machiwachiopua.”
45 Arirea weeechi asiyachiamio, kaawe e'raka tetewiretupu wa'ao, wa'achi nonorakamekapapua tiame, Eerusareni pahkochi, tetewakamekapapua tiameo, itapiti yooriaopua wa'ao.
46 Wa'a o'iniao Eesusia, Kaanani e'enatiapua eenechi, pukeri simiyachio ahpo machenariachi, Arirea weeechi, neeroio ahpo wiino iintapariachi. Wa'a Kapenau yasariaipu piiripi tijoe yawichi seekaerewa, ahpo taana kokoriame iinueme.
47 Waikao ihji tijoea, inamukapao Arirea eenario tuuopa Eesusio, Eesusi kahtiachi eenakapua i'tomia. Wa'a enasaapua, utewa yoorakapua Eesusio, ahpo ta'pechi enamichiopua, ahpo taanao tísia kokorio tuukaopua, amori mukuyo tuuka wa'asi.
48 Eesusia pu'kao chaanekapua:
—Eeme ti'tijoeri i'wa ohjoemea, ki noochi paparanariamepua, ki tetewaa pehjio no'o peenia ihsiwaopua Riosieo.
49 Nape yawichi seekaerewa tijoea simitekapua naaracheka utewa chaanekao Eesusio:

—Nape Paamira, no'o cheriwepuapua wa'atioi, nape yaapiti, amori mukuyamekapu no'o taanaa.
50 Waikao Eesusia chaanekapua:
—Aamo taana ahjanipua pehjio, saukame kahtipua wa'asio, kaaweruma. Simika ne'nemitiao.
Waikao yawichi seekarewaa, Eesusi chiia paparakapaopua, kaawe eratoka no'rakapua.
51 I'ka no'roiopua pooechio, ihji tijoe nuurewaraa amori ta'pechi asioi natepakao, chaaneriapua:
—¡Ahjame aamo taanaa, yachapakame kahtiame puuuapa!
52 Waikao apoeo iinatukeriapua, achini keenako o'ineriopua yachapakao, ahpo taanao. Puuu ku'kuyamea nehjiariapua:
—Tapana taaa kayeoi, toakapua che'eria —chaachaparepua.
53 I'ka noonoraa waikao, inatepariapua Eesusio, achini keenako yachapakame kahtio tuurioopua, pu'ka kokoriameo ahjakame kahtio tuuriopua. Wa'a iikapapu kokoriame noonoraa, tísia Eesusichi paparakapua. I'ka noonorao ta'pechi asisoopua, yooma pu'ka ta'perachi mochikamea tiame, Eesusichi papararepua.
54 Ihji Eesusi ki maaepori iintoriaa, oosa simiyachi iintoniamekapua, Uurea o'inia enasapaopua, Arireao.

5

Eesusia tu'ikame yachapatena, We'seta ohjoeme

1 Pu'ka neipachiami Eesusia, Eerusarenite mooenatiapua isaeri ti'tijoeri pahkotachi siimpaka.
2 Eerusarenio, waapi Po'wa Yeeta tewaniachiopua, wa'a tootoaretiaipua neeroi tekopatetiachio, eureo nayewaniachiopua We'seta tewaniachi. Wa'a neeroi manite-niachio, mariki arakokari ajarepua wa'a norikameo, neerochi pakiniachio.
3 Wa'ao, ki ookapi mochikame tetewitiapua kokoriame, puuua: ki mamachiriame, rojomi, chookopakame, tu'ikame, petika puuyamekapua wa'ao, neeroi maaniame noonoachisi.
4 Ti'tijoeria aaata Riosi tewekachi ku'iwari, eepi wa'a eejenaka noonotiame maayame enerepua neeroio, pahcha pakikamea pu'ka neeroi noonosocheo, saukame machenaniamekopua ahpo kokoriao.
5 Piiripi puuu kokoriame wa'a po'yamea, piire weerewa oosa mariki aampa osanao paamuame eneriaipua kokorekao, uwanapakame.
6 Eesusia wa'a po'yame tetewaopua ki ku'itapisi kokorerioopua pu'kao tiame, iinatukekapua:
—¿Yachapanariame muuuai naaju?
7 Kokoriamea yaapiti nehjiakapua Eesusio:
—Eje'e, nape ki'tiapu no'o neerochi pachamerio, neeroi noonosoopua. Senepi no'o pakimio o'roio, piirechi paapakiapu pahchao, i'wa neerochio.
8 Eesusia chaanekapua waikao:
—¡Werisisao naajuo! ¡Apechunasa pu'ka aamo ipetao! ¡I'toka no'rasa naajuu!
9 Pu'ka cheesochepa Eesusio saukame itipikapua tijoea. Waikao sautetiamea ahpo e'tapara apechunasaopua, mookeka no'rakapua. Nape resipuniachi taawechikopa pu'ka taawechio,
10 yoorewa inatewa i'isaeria, chaachapariapua sautetiameo:
—Resipuniachi taawechikoi ehpeo; ¿achinikai mooketonamua aamo ipetao, ki reesiseniachikoi itapiti tehki yoraniameo?
11 Waikao sautetiamea chaaneriapua i'isaeri yoorewa inatiameo:

—No'o yachapatekamea, no'o e'taparawa apechunaka mookeka no'ranurekapua.

12 Waikao yoorewa inatiamea i'isaeri iinatukeriapua sautetiameo:

—¿Aatanapu puuua, aamo e'tapara mookeka no'ranurekamea?

13 Nape puuu tijoe sautetiamea, ka'chi iika nehjiame e'rarepua pu'kao, ki nane'riapa puuua, aatana ihsiriopua ahpo sautekao, pu'ka Eesusio ki naania ikiriamekopua muuwaeme ohjoachio.

14 Ehjepamio Eesusia, eenechi tiopachi natepasaopua sauteriao, chaanekapua:

—¡Nee, saukame muuuapa! Ehpeo ka'te oosa aampa tatakorimitia, ki eenechi ki kaaweruma aamo ikimichiopua, epeche tiiameopua.

15 Waikao saukame tijoea ahpo iinatukekamechi iyoriwa inatiamechio, aatana ihsirio tuuka ahpo sautekao, Eesusiko tuuyere pu'kao ahpo sautekameo.

16 Pukaepa isaeri ya'yawichia, Eesusi i'yasirepua aachin teeka ahpo na'ara yoramiao, ki iyorioopapua pu'kao, resipuniame taawechio.

17 Eesusia, wa'a tiiachipa piie resipuniame taawechio, i'isaeri pa'pamiratuamee wa'a wa'ineniaipua aaata sautemichioo, chaanekapua pu'kao:

—No'o tewekachi Noonoa, a'chitia keenakooi tekipanamepua, pu'ka ihsia ihsiame neeea, pu'ka tehkiwara yooraka. Yooma no'o ihsiaa itapitio, apoe Noono ihsiamepua no'oeo.

18 Pukaepa i'isaeri ya'yawichia, epeche nekamuchekapua Eesusio merinareka, ki resipuniame taawechiche tekeka tetewamekopua Eesusio ki iyorika. Ihji i'isaeria nenekarepua Eesusio tiameo, ahpo Noonoko tuuyopa Riosio, Riosichitia ahpo uuyamekopapua.

Riosi Taanara ahpo Noono utewari iinuewa, ihtaoi ahpo iintomiaopua weeechio

19 Waikao Eesusia, ehpeche epeche kaawe ahpo tuuwikaopua, chaanekapua:

—Pichiwa chaani neeea Riosi Taanaraa, ki nooe e'rachi yooramekopua ihtaoi. No'o Noono ihsia, yorasiame neeeai.

20 Riosia, nakiyamepua no'oo, ahpo Taanao. Pukaepa apoe wa'api tetewitenapua yooma ihta no'o yoranariao. Pukaepa ahpo Taanachi ihkepateka ahpo inatao yorasitenapua ahpo Taanao, pukaepa pukachi ihcheka inisiame Taanaraa ahpo Noono erasia yorasikaopua. Puuua epeche tiame iintomiitepua pehjio, aamo i'isaerio, epeche peenia erakomeri tiiame.

21 No'o Noono aaata tatakorichi wahjipakame ahjatenario, neee yooramepua pu'ka, weemera ahjari piipari ki'yakao. Wa'a tiiachiopua no'o Noono ihsinariao, no'oe ihsiamepua.

22 Apoe Noonoraa, kihta apoe chiiamepua aaataoi, aaata cheenaresaa, ahpo Taanachi chiiamepua ihta ahpo chianariaopua.

23 Noonoraa, yooma ahpo Taanae ihsiamepua, apochitia weruma tetewipuawichiopua. Wa'a tiiachipao, Noono Taanara ki iyoriamea, apoe Noonora ki iyoriamekaitepua, apoe Noonora ahpo Taanachi yasitoamekai tiiamekopua.

24 ’Ki wihtuki aamo chaaniamenia, aaata yooreka keepuamea no'o chiiao, kaawe uuka tetewameopua no'o uhjurakameoi, kiamania pu'kao, weemera ahjario ki wahjiamesi; ihjia kihta seenampa iinuemeri puuua, Riosie ahpo kokosapuaopua wa'asio ahpo tatakoriawichioo, paonakamekopa pu'kao weemera ahjarichio, tatakorika wahjiparichio newitoriopa.

25 Ihjia te'ta pichiwapua, weeka tatakorichi wahjipakameka tiiamea, ehpe wa'api taawechiami inamumeripua no'o Riosi Taanara chiiao, yooma no'o chiiao yooreka inamukamea, no'oe kiapuamepua pu'ka weemera ahjario, ki wahjiamesi ahjapuameopua wa'asi.

26 Pu'ka ki wahjiame ahjari no'o Noono tiiameo, noochi teerepatiapa, no'o weeechi tijoetutioio naawatetiaio. Pukaepa neeea, noochi tiiamepua ki wahjiame ahjario, apoe no'o Noonochitia.
27 Neeepua no'o Noonoe utewari kiatiamea, yooma weeechi ti'tijoerio neee katewemichiopua pu'kao, pu'ka kiisi kaawe noonoiriaopua. Neee puuua aawata wa'a iintomeria, tijoe weerewaeme naawatetiamekapa.
28 Ka'te tahpitika erakomitiapua, i'ka no'o aamo chaaneriao, neeea, epeche tiiame iintomiitenia pehjio, ahkasi yooma wehtere toatiameoipua wahjipakame, ahjakame werisipumiitenia,
29 no'oche chaachasocheopua ahjapukao. Puuu no'o ahjateriaa, i'ka weeechi noochi paparaka kaaweruma iintokamea, no'o ahjama ohjoremichio kiamania, ahkasi ki wahjiamesi. Nape puuu no'o ahjateriaa, ki noochi paparapa ki kaaweruma iintokamea, ki teesa kokosapuame puuua, ahkasi ki wahjiamesi.

Aatana nuurewachi Eesusi ihsiria

30 ’Neeea, no'o tijoe weerewachi inataria, ki seenu inataripua no'o Noono inatario. Pukaepa neeea, ka'chi iika iintomerinia itapiti ki no'o Noono inataria enesoo. Yooma ihta no'o ihsiaa, te'ta kaaweruma puuua, no'o Noono inatari iintonariopua pu'kao, Apoe no'o Noono uhjurakame ahpo iintonaria ihsimichiopua weeechio.
31 Eeme wa'api no'o chaachapachitia oowera tijoechitia chiia enesaane, kihta nateyame enemiipua, no'o chiia aatanako tuuyaa, oowera tijoe oijeramechitia chiiame enemiinia waikao.
32 Nape kahtiaitepua piirechi aaata, noochi ihsika pichiwatame no'o aatanakoo, puuu noochi ihsiwa pichiwatamepua no'o chiiao.
33 Waani Paatori nehjiariaa, pu'ka aamo uhjuraria iinatukemichio aatanakoo, pichiwaka tuurepua eee cheeka nehjiakao: “Ki neeepua Riosie Weratiamea, puuua no'oo neipa enameripua”, cheekapua.
34 Nape Waanio no'o aatanako ma'chitariao, ki aaata weeechi tijoee pichiwataniame nakiyamenia no'o aatanakoo. Oowera wa'a chiiamenia Waani cheeriao, pu'ka no'o ma'chitatiamechi noochi paparakameo, tatakoriria cho'weka cheriwenariapa.
35 Waania, tajayameka teerekamepua no'o ma'chiame nayewakao, no'oo aatanakoo; eemea, ku'witapisi oowera kaawe erakokamepua wa'a kahtiachi e'enapakaopua, keepumiao.
36 Nape kahtiaitepua piirechi no'o ma'chitamea, no'o Noono apoe puuua, epeche weruma tiiari tiiaeme, ki Waanichitiao; Apoeo no'o ihsitiae, te'ta ma'chitamepua no'o aatanakoo.
37 No'o Noono no'o uhjurasaapa, i'wa weeechio apoe wa'api pichiwataka no'o nayewakamepua, aamoeo ki tetewaoipua pu'kao, ki inamuamekaipua pu'ka iiyenario.
38 Ki pichikere eemea pu'kao, apoe aamo chaanenariaopua, ki pichikekapa eemea pu'kao, noochi chu'wachie aamo nayewenareriaopua.
39 Eemea kaawe iyonanipua pu'ka Ehkoriami Iyoteriaopua i'yachikao, nape oowera iyonakache teimo orakokaopua ki wahjiame ahjariopua. Nape eemea, puuu wa'api iyoterio noochi simiyame nayewamekoipu, ki pahteka iyonakame eemea pu'kao.
40 Pukaepa ki noochi e'enakame eemea, nooe aamo kiamichioopua, pu'ka ki wahjiame ahjariopua.

41 ’Eeme ki uunariamea Ehkoriami Iyoterichi noochi chiiao, aamo kaaweruma nayewamekoi no'oo, ki uuka tetewamenia.
42 Wa'a chaachapai eemea no'o kaaweruma naewakao, nane'riame neeea aamoo, wihtuki chaachapamekopua aamoo, kiisi nakiyai wa'a chaachapame eemea Riosio.

43 No'o Noono kaaweruma tuuyewari aamo i'yetoka eenakamenia, nape eemea, ki no'o kaawe e'raka tetewakamepua no'o eenariao. Nape aaata piirechi ahka enasoopua, ki nane'riai ahka o'inia ahpo eenariachio, pu'seremii eemea puuukamera enasoo.
44 Eemea ki no'o kaawe e'raka uuka tetewiniamea, aaataai wa'a te'teremiipua ki no'o machiyapa no'o aatanakoo. Eemea wa'a te'tiapao, aaataoi amochi asiyame kaawe e'riamekapao, ki no'o kaawe e'reka uukamepua no'o asikoio, no'oo te'ta Riosikoi, ki no'o machikamekapapua.
45 Nape wa'atioi ka'te aamo no'o wenejimeri maaemitiapua no'o Noonochio, kajuyachi taawechi katewerichiopua. Ki neee iintomeripua pu'kao, Moise wa'api aamo wenejimeripua ahpo nuurarieopua, Riosie ahpo kiaretiaeopua ehkoriamio, puuu wa'api Moise kiaretia nuurari nokisika mochitowa, aamo wa'api ahjachi erakoae.
46 Moise chiia pichikesaa, noochi paparamera enemii eemea, Moiseo noochi simiyame nayewaka iyoteriopa.
47 Nape ki pichikere eemea pu'kao. Waikao, ¿achini teeka pichiketa eemea i'ka no'o chiiao?

6

Eesusia mariki miiri muuwaeme ko'kotena
(Maateo 14:13-21; Marako 6:30-44; Ruuka 9:10-17)

1 Neipa i'kao Eesusi ahjamao, paonatiapua Arirea pa'wechio, Tiiwerio pa'werachi tewaniamechiopua tiame.
2 Muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, pa'we suuwerachiko taamo na'naritokapua taamo tetewitoka, pu'ka Eesusio ki nu'nuti ki maaenari yorasiamekopapua, ko'koame sautesikao.
3 Wa'a tetekitioopa Eesusia, teewi yasipakapua nahpuchi, teemea waikao, norikame mochipakapua Eesusio.
4 Wa'a taamo nokayoio, amori asiyachikapua Semejenato pahkoa. Pukaepa pu'ka pahkochi simiyame taamo nayewemio maaekai teemea.
5 Nape Eesusia ki ookapi ahpo na'naritoriopaopua, chaanekapua Eeripeo:
—¿Achini iika tewita teeme kooame, yooma i'ka muuwaemewichioo?
6 Oowera wa'a cheekapua Eesusia Eeripeo, aatia cheetarepua e'raka, ahpochi paparaopua, nane'riai cheere Eesusia ahpo iintomiao.
7 Nape Eeripea nehjiakapua:
—Ooka siento taawe sotatiame taritiai kooame, ki ahsepatariaipua posaka ko'koniameopua.
8 Waikao piiripi masitera Anteresi tewaniamea, Siimoni Peeroo pooniraa, chaanekapua Eesusio:
9 —Piiripi kuita temari nutukarache maanipua, nape mariki paani wa'api, seewara tewaniame tiiriko paani, ooka so'chi ahjama, nape ¿ihtanapua, ki ookapiwichioo?
10 Eesusia taamo chaanekapua ahpo ma'masiterao:
—Mochipanuremitiapua pu'kao, yoomahka.
Waikao mochipakapua paasepochi, weeru paasepochikopa wa'ao, mariki miiri ahkakapua mochipakamea, ti'tijoeapua ooweruapua tiame.
11 Eesusia kiatiapa pu'ka mariki paanio, pu'ka ooka so'chiopua tiameo, cheriwema ki'yakapua ahpo Noono te'pa tewekachi kahtiameo. Wa'a iintosaapa Eesusia, taamo ki'yakapua pu'kao yooma ti'tijoeri naachutemichioopua. Waikao teemea yooma naachutekapua, yoomahka ko'kotiapua ahkasi poposaka aiwaniachisi.
12 Waikao Eesusia yoomahka aiwaka poposatioopa, taamo ahpo ajawariao, chaanekapua:

—Yooma na'poamitiapua chi'wapame soparakameo, kihta wa'atia wekamichiopua.
13 Waikao teeme na'poanuraretiamea, oosa mariki aampa ooka waari weeweruma
na'poatiapua chi'wapame soparakameopua, pu'ka mariki paani tiiriko seewara
tewaniamee, paanitatiame.
14 Waikao yooma puuu ti'tijoe ooweru tiamea, i'ka ki nu'uti ki maaenari Eesusi
iintoriao, ki nu'uti peenia tiiame chaachapakapua ahpoo:
—¡Te'ta pichiwa Riosie tamochi ti'tijoerichi enamio tuutiamera ihjía!
15 Nape Eesusia nane'rekaopua ahpoo, utewachi i'topuamekoopua yawichi
weramiaopua, poanachi akipakapua ki naania iika wa'ao, epeche teewiami ooruchi.

Eesusia nerojampa ihtoria
(Maateo 14:22-27; Marako 6:45-52)

16 Tukaoopua wa'asi, teeme masiteraa pa'wesuwe tetekisaapua,
17 pawekakerachi mo'moenatiapua. Pawekakerachi mo'moenasaapa, wa'a
pa'wechipo nokisiniapua, Kapenau muuwari mochiwachipoopua. Teemea Eesusio
ki eenopa tukaokopaopua wa'asio, teemeche piineri uumatokapua, Kapenaukoo.
18 Wa'a keenako Tiiwerio pa'wechipo nokisinioio, ki muuenati eejekapua, ahkasi
pa'weoi ki nu'unti pe'koteka, te'pasi wewerisitiapua pe'konio.
19 Téhpe nokisinioio pa'wechipoo, tehki nokisikaopua pawekakerao matakakesikao,
taamo pukamina ihtoame tetewitia aaatao, nerojampa weritoame. Teemea, wa'a
ihtoame tetewapao tísia majaka teemea, ki machikapa Eesusikoiopua, tukaokopa.
20 Nape Eesusia taamo sisinachachapua cheeka:
—¡Ka'te majako eemea, neeekaite puuua!
21 Waikao teemea majayaio kaawe erapakapua. Waikao tísia kaawe e'raka
mooenaputiapua pawekakerachio, wa'a ikitioopua, ikanati Kapenau pawekakera
chuchupachi ajasitiapua.

Ti'tijoeria Eesusi i'yani

22 Pu'ka meereopua, wanamina pa'wechi itipikamea, ki tetewakapa puuuche
pawekakera wa'a pa'a piari chuhkuameo, nane'reriapua pu'ka masiterao piineri
uumatoriopua, ki Eesusi ahjama.
23 Waikatakirio, piirechi pawekakerachi Tiiweria eename, chuchupakame tetewari-
apua, Eesusi ko'koteriachimina muuwaeme ti'tijoerio.
24 Waikao ki tewakapa Eesusio pu'ka Tiiweria eename pawekakerachio, i'yamo
oraparia puuua. Pukaepa pu'ka pawekakerachi mo'moenasa, Kapenau siimpariapua.

Eesusipua, kooame ahjatiamea

25 Paonasaapa pu'ka neerochio, wa'a tewisaapa Eesusio Kapenauo, iinatukekapua
Eesusio:
—Masitari, ¿achinitio asikamua i'wao?
26 Nape Eesusia cheeka nehjiakapua pu'kao:
—¿Eemea pahtekamekosa eemea no'o aatanakoo, ki maaepori iintokopao, wa'a
tiachipa noochi paparanariame eemea? ¿Oowera aamo no'o ko'kotemichio
e'nakamekosajuoipua naaju, no'o i'yasikao?
27 Ka'te resipamita eemea aamo kooameche ki tehpe e'rameche i'yakao, ohso kaawe
eemea tehpe e'ramera kooame i'yame enepuapua, pu'ka kooame ko'kosaa eeme, ki
wahjiamesi ahjari eneniame, pu'kao, neee Tijoe Tijoetukamea, nooe inisia aamo
ki'yakao. Wa'a iintomichio no'o uhjurakame no'o Noonoa i'ka weeechio.
28 Waikao aapoeo iinatukekapua:
—¿Ihtanakosapu taamo nokijera Riosi?
29 Eesusia nehjiakapua pu'kao:
—Naati puuua, no'o ahpo uhjurariachi pichikeniame.

30 Waikao aapoeo chaanekapua:

—¿Ihtatia ki maaepori tiame yoratamu, pu'kao tetewakapa, aamo pichikemichio? Yorasao naaju pu'kao. Árisa, eenechi ko'kotesao naaju.

31 Moisetarua wa'a iintokamepua, maana koi'ra ko'kotekao taamo ehkoriami mochiriameo, wakiwechiami nokisinioio. Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoterichiopua, eee cheekao: “Apoeo, tewekachi eename koi'wame, ko'kotekapua.”

32 Waikao Eesusia chaanekapua:

—Nape neeea, ki Moisetaru iintorio tuunania pu'kao, Apoe iintorio tuunania pu'kao no'o Noonó, tewekachi kahtiame. Puuu Apoepua tiameo, pu'ka te'ta pichiwari kooame ki'yameraa, tewekachi eenameo.

33 Te'ta pichiwari kooamea, tewekachi o'inia eenakamerapua, Apoepua tewekachi o'inia tekikame; puuu te'ta tewekachi kooamea, tewekachi tekekamepua ahjae te'ta weemera ahjari teerepuawichioopua.

34 Aapoea waikao, wa'a chiiopa Eesusio, chaachapakapua Eesusio:

—¡Aa Paamiraa, naakonakosa wa'a tiiamepua? ¡Pu'kakamera kooame taamo kiamitiapua ohso kaawe!

35 Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao Eesusia chaanekapua:

—Nape neeea, ki aamo kooame erakoa chiiamenia. No'o wa'api naewaka chiiaitenia, no'oo kooamechitia nayewakaopua. Neeekaite puuua, puuu kooamea. Noochi paparaka e'enakamea ko'komiao, kiisi chorowameripua wa'asi, noochi paparakamea, ki oosa paramumerioipua.

36 Nape no'o aamo cheeriachitia, eemea ki pichikenapua no'o chiiao no'oo aatanakoo, tetewaiopua.

37 Yooma puuu no'o kiapuamea no'o Noonoeo, noomina e'enameripua; wa'a ikisoo pu'kao, neeea uumeripua.

38 Neeea ki no'o e'ra yoramia eenakamenia tepoonaopua tewekatepao, naati e'ra yoramia eenakamenia, Apoe puuu no'oo uhjurakame.

39 Apoe no'o uhjurakame e'raa, kaawe neesetopuamepua pu'ka no'o kiapuameo, neeea pu'kao, eenechi ahjatemerinia pu'kao i'ka weeechio mukukoi, pu'ka kajuyachi taawechi te'ta asisoopua wa'asi.

40 No'o Noono nakiyaa, ki wahjiamesi ahjaniamepua, aaata pahteka tetewikame ahpo Taanaopua aatanakoo, ahpo Taanachikamera paparakaopua. Waikao yooma aaata noochi paparameo, wahjipakameoi i'ka weeechio, waika kajuyachi taawechiopua, eenechi ahjatemania pu'kao.

41 Waikao puuu i'isaeri ti'tijoeria rurumurakao, kiisi kaawe chaachapakapua Eesusio, Eesusio chiiopao: “Neeepua tewekachi o'inia tekikame koi'ra.”

42 Wa'a cheekopao ti'tijoeria, chaachapakapua:

—¿Ki ihjipu Eesusi, Oose tewaniame taanara? ¿Ki machiyame teemea pu'ka yeeyerao, pu'ka noonoraopua tiame? ¿Achinikai tewekachi o'inia tekikameko tuunapua?

43 Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Tooa pu'ka aamo rurumura chaachapao. Te'ta pichiwamekaite neeea no'o chiiao, te'ta tewekachi no'o eenamekoo, te'ta pichiwari puuua; neeepua te'ta tewekachi kooamea, no'o ahjae te'ta ahjari aamo ki'yaa.

44 Nape aaataai ki keepukame no'o Noono chiiao, noochi e'enanurawa paajutetio, ka'chi iika enameripua noochio, pu'ka Riosi kooame uhjuraria ko'komiao. Nape no'o Noono paajutewa e'waka e'enakamea, ko'komeripua pu'ka kooameo. Waikao neeea pu'kao, weemera ahjarichi te'terewa kiamania. Pu'kaonia wa'a iintoriaopua, kajuyachi taawechio, eenechi ahjatemania wahjipariameoipua.

45 Ehkoriami Isaia Iyoteriachio chaanipua: “Yooma Riosi mochiwarichi mochimeria, Riosie masitetiame enemeripua.” Wa'a tiiachipa, yooma no'o Noonoe pepenitetiamea, yoorekamea tiame, noomina e'enamepua.
46 ’Aawataai ki tetewai Riosi ahjae pepenipakamepua, Riosio ki aaata puusie tetewiniamekopua, naatiche tetewikamepua pu'kao Riosichi wa'api eenakame.
47 Wa'a tiiachio te'ta pichiwa ihjia: noochi paparakamea, weemera ahjari iinuepakamepua, te'ta ahjari ki wahjiamesi.
48 Neeekaitepu puuu kooamea, ahjaetiamea pu'ka weemera ahjario.
49 Aamo ehkoriamia maana koi'ra ko'kakaipua wakiwechi nokisiaio, wahjipakamepua.
50 Nape neeea seenu kooame naewaninia, tewekachi o'inia tekikame, pu'ka ko'kakameo ki mukimapua seena aampa.
51 Neeeju puuu kooame ahjatiamea, te'ta tewekachi o'inia eenakamea. Pu'ka kooame ko'kakamea, mukukai, ahjari teeremapua ki seena aampasi. Puuu kooame no'o weerewa puuua, i'kao, i'wa wehjoarichi mochikame kiamania pu'kao, ki seena aampasi ahjamichiopua pu'kao.
52 I'isaeri ti'tijoea ki pahtiapa puuua, ahpo chaachapakapua:
—¿Achini iintoka taamo kiatapua ahpo weerewa ko'kopuaopua?
53 Waikao Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua:
—Neeea pichiwa aamo chaanenapua, ki aamo ko'kosoo no'o weerewao, iijisoo tiame no'o eeraraooi, ki iinuemeri eemea amochio, te'ta pichiwari ahjario.
54 Ko'kakamea no'o weerewao, iijikamea tiame no'o eerao, iinueme puuuapa, ki wahjiamesi ahjaniameo; pu'kao neeea kajurachi taawechio, mukukoiopua pu'kao, eenechi ahjatema neeea.
55 No'o weerewaa ki oowera kooamepua, no'o eeraa tiame ki oowera iijiwaripua.
56 No'o weerewa ko'kakamea, no'o eera iijikamea tiame, noochi ohjoeka kahtiame puuua, neeeai pukachi kahtiamepua.
57 No'o Noono ahjaria no'o ahjari puai, apoe no'o uhjurakame. Pukaepa, noochi koayamea, noochi uuka ahjamapua ahjario.
58 Puuupua te'ta kooame tepoona eenamea tewekachi, ki puuuka tiamepua maana koi'ra taamo ehkoriamio ko'karia, pu'kao ko'kakaio wahjipatiame; nape i'ka kooame ko'kakamea, mukukai, ahjamapua, ki seena aampasi.
59 Pu'ka wa'atiame masiteka Eesusia Kapenau napawikarichio.

Ki wahjiamesi ahjaniame naawesari

60 Muuwaemea, yooma i'ka wa'a tiame inamukapao, ahpo ihchio chaachapariapua:
—Nape ihji pu'ka chiiaa, ki teesa tehki tiiamepua. ¿Aaatatia pahteta pu'kao?
61 Nape Eesusia nane'riapa pu'ka ahpo masitia chaachapao, chaanekapua:
—¿Kiisi pahtena eemea no'o masitiao pehjio?
62 ¿Achipu erakotariamare eemea no'o aatanako pahtesaopa, no'oo Tijoe Tijoetukameo te'pa tewekachi tetewime teeresaapua no'o yasariachio, ke'chu i'ka weeechi no'o tekioiopua? Waikaope tísia pahtemerii eemea, i'ka aamo tuuyao.
63 Taamo iikarakamera ahjatiamepua taamo weerewao; ki iikaeme enesaa teeme taamo weerewachio, ki ahjamii teemea taamo weerewaraa, oowera weerewachea pineri, kihtawichio kaawekamepua. No'o aamo nayeweriaa te'ta iikachi simiyamepua, te'ta pichiwarikamera ahjari amochi teerepame, aamo kaawe e'reka u'wisoopua.
64 Nape iintuna eemea paikapi ki no'o pichikiame.
Wa'a cheere puuuapu Eesusia nane'riapa pukeri o'inia aatanako ahpo ki pichikemerio, wa'a ikisa aatanako tiame ahpo nehjimerio noriwi.
65 Eesusi aampachi cheekapua tiameo:

—Pukaepa aamo chaanekamene ki aaata enamio tuuka noochio, ki no'o Noonoe eratetiame enesoo.
66 Waikao o'inia neipao, puuu muuwaeme Eesusi ahjama ohjoamea keepuka, toakapua Eesusio, ki ohjokapua ahjamao wa'asi.
67 Wa'a ijikikopapua pu'kao, Eesusia taamo iinatukekapua tiame, ahpo oosa mariki aampa ookao:
—¿No'o toitare eemeai?
68 Siimoni Peeroa nehjiakapua yooma taamowichioo:
—Paamira, ¿aatanachi uumpata teeme? ¿Ki muuuchekosamu, taamo ki wahjiame ahjari masitekamea?
69 Aamokamera pichikiame teemea, aamo nane'riamekapa teemea, te'ta pichiwa tewekachi o'inia eenamekopua, aamoo Riosie, Te'ta Weratiamekopua.
70 Eesusia waikao chaanekapua pu'kao:
—Nape Peeroo, ki yooma eeme wa'achi erakoamekopua. Piiripi eemea na'arame tijoepua, aamo oosa mariki aampa ookao, no'o poanataka uurioipua, no'o ahjama tekipanamichiopua.
71 Wa'a cheekao Eesusia, Uurasi nayewaka cheeriapua, Siimoni Ihkarióte taanara, puuu Uurasikamera enemerikopua te'ta na'aramerio, nanaaramechi ahpo nehjakaopua, noriwi. Eesusia nane'riame eneriapua wa'a iintomerikopua, Uurasia wa'apikai oosa mariki aampa ooka uutiamea.

7

Eesusi poponiraa ki papararíaipua Eesusichio

1 Neipa i'kao Eesusi ahjama Arirea weeerachiami ohjotiapua. Eesusia ki oinarekapua Uurea weeechiopua, i'isaeri pa'pamiratuameeopua merinareniapao.
2 Ekapora Pahko asiyopaopua i'isaeri papakotao,
3 Eesusi poponiraa ki nakiyapaopua ahpo pa'chio, chaachapakapua Eesusio:
—¿Achini iikai ki Uurea siminamua wa'a mochikame aamo na'naritoameai, aamo tetewimichiopua pahkochi, aamo ki maaenari tísia peenia tiame ihsiaopua tiame?
4 Aaataai ahpo weruma tetewijeramea ki itipiamepua noriwio, ohso kaawe ahpo tetewitiamepua, ahpo peenia ihsiao, ahpo weruma tiiaopua, machipuawichiopua. Wa'a simika iintometiaimua aamo peenia ihsiao, yooma wa'a pahkochi nokayameo, aamo pu'sereka tetewimichiopua.
5 Aapoe wa'api poponiraa, oowera wa'a chaachapamekapua, ki ahjachi paparapapua Eesusichio.
6 Nape Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua pu'kao:
—Ka'i. Ki siimania pehji wa'ao, ki asiyame neeea noochio pehji, no'o te'ta ma'chiame oimiachiopua; nape wa'a tiiainia noochio, amochio ka'chi tiamepua aamo siimpamiao.
7 Eemea ki seepurawaemepua wa'ao, nape neeeape, neeea no'o seepurawao, ma'chitamekapapua pu'kao, ki kaawe nokayao.
8 Eemea siimpanariaa siimpapuapua. Neeea i'wa itipimapua pehjio, ki asiyapa pehjio, no'oo te'ta ma'chiame oimichioopua pehjio.
9 Wa'a cheeka itipika Eesusia Arireao, teeme ahjama ohjoameapua tiame.

Eesusia ekapora pahkotaniachi ihsiwa

10 Neipa ahpo poponi siimpasoopua, wa'achi siimpatiapua tiame, nape Eesusia noriwi teetoka.
11 I'isaeri pa'pamiratuamea pahkochio, i'yaka ohjoriapua Eesusio, iinatukeka ti'tijoerio.

12 Wa'a pahkochio, muuwaeme ti'tijoeri kaaweruma naewamekapua Eesusio, ooweru tiame, nape pu'kachepao noriwi teereka. Eesusi naewamea ookapi, kaawerumako tuuyamekapua Eesusio, nape wahjachia Eesusi na'araka naewamea, ki kaawerumako tuuyamekapua Eesusio, ti'tijoe wisikuiameko tuuyapua pu'kao.
13 Nape Eesusi kaaweruma chaachapamea, wichipa nayewaka kaawe chaachapaka nayewamekapua Eesusio, majayamekapa i'isaeri pa'pamiratuameo.
14 Naasipa simiyoipa ekapora pahkoo, Eesusia tiopachi pakikao, wa'a napawikame masitekapua, ti'tijoe ooweru tiame.
15 Waikao wa'a tiopachi i'isaeri wa'a e'enamea, peenia erakoka inamukapa Eesusi masitiao, chaachapakapua:
—¿Achini ihsika ki ookapi machiyame ihji tijoea, ki penitetiameaipua ma'masitarieo?
16 Eesusia inamukapa pu'ka chaachapao, chaanekapua:
—No'o masitiaa ki nooechi simiyamepua, apoe no'o uhjurakamee chanitiame ihjia.
17 Aaata te'ta Riosi e'ra e'weka mochikamea, machika inamumapua i'ka no'o chiiao, nane'remapua tiameo no'oo Riosichi eename nayewamekoopua; machika inamumapua no'oo, no'o nayewao oowera noochi machename enesoopua.
18 Aaata piire ahka apochiche machename masitiame enesaa, ahpokamera kaawe e'repuawichio masitiame puuua; nape aaata ahpo uhjurakamekamera kaawe e'repuawichio i'yamea, te'ta pichiwari nayewamapua ahpo uhjurariao, kihta ahpowichiokamera kaawe e'repuawichiopua i'yakao.
19 '¿Ki pichiwakosapu Riosi Moisetaruo ki'yaria nuuraria? Pichiwa tiiame enerepua, nape eemea kiisi yooriamepua pu'ka nuurario. Eemea pu'ka Riosi nuurari te'ta yooriame enesaa, kiisi no'o merinaremii eemea.
20 Waikaopu ti'tijoeria, chaachapakapua:
—Nawajikamepu muuua, teekupakame muuua chiia. ¿Aatanapu aamo merinariamea?
21 Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:
—Nee, piiripi tijoe sautekainia, nape eemea ki nu'uti no'o nekaweka tetewakapua, resipuniame taawechi no'o wa'a iintoriopa. ¿Achini tiiachipa no'o nekawekame eemea?
22 Eemeai kiisi iyoriamepua, eemeai resipuniame taawechioi, aamo siichitepuwa nokayamekopapua, pu'ka nokiwao te'ta iyorimichio kiatiamekaipua, Moiseeo. (Nape ki Moisekamerae o'inetiamekoipua ihji siichitepuwa nokiwaopua, aamo wa'api ehkoriami noonorikamera o'ineriamekoipua, i'ka siichitepuwa nokiwameopua.)
23 Waikao aamoo resipuniame taawechioi, aamo tijoe kohjakoi siichitepuameaipua, Moisetaru nuurari iyorikao, ¿achini iikai nekakona eemea no'oo aaata sautesoo resipuniame taawechio?
24 Kiisi oowera wa'a teeremeche tiamechiche ne'nekache chaachapamete eemea. Eemea aaataoi ki kaawe iintorio chaachapanariaa, ke'chu aaata te'yaiopua, te'ta kaawe teeremio ne'nesapa, teripuapua terinariaa.

Eesusia ahpo eenariachi nayewania

25 Eerusareni ohjoemea, Eesusi kaawe nayewame inamukaopua, ahpo chaachapakapua:
—¿Ki ihji ohjoare i'yaniamea merinareka?
26 Wa'a ihsinapua yooma inamuachi nayewaka, aaataai ki a'chi chaanenapua pu'kao. ¿Wa'atia kaawe e'renakosapua i'isaeri yoorewa neesetoameai, pichiwa Riosie Weratiamekopua Riosichi eenameo, i'ka wehjoarichi mochikamechiwichio weratiamekoopua?

27 Nape teemea i'ka tijoeo, ¿nane'riamekosa teemea, akana naawakamekoopua?
Nape te'ta Meesia eenoiopua, puuua Riosie Weratiame tewaniameo, aaataai ki
nane'remeripua, ahka i'ka weeechi o'inia eenariachio, teemea tewekachi o'inia
enameriko erakoapa.
28 I'ka wa'a tiame inamukapao Eesusia, tiopachi masiteka weeru nayewakao,
chaanekapua pu'kao:
—Eje'e no'o maachi eemea, maachi eemea no'o ohjirachiopua tiameo, nape eemea
ki maachipua ki i'ka wehjoarichiche no'o ohjoemekoo. Neeea aaata aamo ki
machiyamee, uhjuratiamepua.
29 Neeea maachipua pu'kao, pukae uhjuratiamekapa i'wa wehjoarichio.
30 Wa'a chiiopa Eesusio, iyoriwa inatiamea, chapisa i'tomo orapakaipua Eesusio,
peereso yachamia. Nape wa'a erakokameai, ki chapikapua pu'kao, Riosieo wa'a tiiame
po'yopua pehjio.
31 Nape Eesusio muuwaeme ki nakiyoiopua, muuwaeme ahjachi erakoriapua tiame,
wahjachia chaachapariapua:
—¿Aatana aaata epeche tiiame iintotamarepua ki ihjichitia, i'ka eee tiiame ki
maaenari yoorakao? ¿Ki ihjijuare Riosie Weratiamea?

Eesusi chapimia uhjuratiame

32 Iyoriwa neesetoria, ihchi kaawe naewaniopa Eesusio, ki anachapariapua waikao,
ikanati uhjurariapua waikao, Eesusi chapimichio.
33 Waikao Eesusia ahpo chapimia e'enakameo, chaanekapua:
—Ku'itapi yasimeri neeea, aamo ahjamaopua pehjio. Wa'a ikisaapa neeea,
no'ramerinia, no'o uhjurakame kahtiachi.
34 Wa'a no'o no'rasoopua, no'o i'yaio eemea, ki no'o teimeripua. No'o yasimiachio
ka'chi iika e'enameri eemea wa'ao, no'o ahjamao.
35-36 I'isaeria ahpo chaachapakapua:
—¿Achini cheeka chaanipua naaju ki ahpo teipo tuukao? ¿Wahka simika chiiare-
pua naaju seesenu weeechi, wahkami ahka mochikame, ki isaeri ti'tijoerikamera
masitemia? ¿Akahtia akipatapua ki teipua?

Aaki neeroi ahjame yeename

37 Eesusia kajuyachio pahkoo, epeche iyoriwa taawechiopua pahkoo, werisika
chaachanekapua:
—Aaata piire ahka paramuamea, noochi e'enaka nerojimeripua.
38 Noochi eenaka nerojikamea, tísia kaawe erameripua ahpo iikachio, ki ku'ita
neeroi u'mamechitia akichi. Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoterichio.
39 I'ka wa'a tiiame cheekao Eesusia, Riosi Riosiwari ku'iwa naewaka cheeriapua
pu'kao, Riosie Eesusichi paparakameo kiapuameopua pu'kao. Nape ihji Riosi
Riosiwari ku'iwaa, ahkasi Eesusi eenechi tewekachi mooenasopa, kiapuamepua
Eesusichi paparameo.

Ahpo pi'pirena poanatuwari

40 Wa'a cheekame inamukamea Eesusio, chaachapakapua:
—Pichiwa wa'a ikitiame ihjia, ehkoriami enamo tuutiamea Riosi nayewaturaeo.
41 Nape wahjachia chaachapapua:
—Apoe ihjia, Riosie te'ta uutiamera, Riosie Weratiame.
Epeche wahjachia tiame, chaachapapua ookapi:
—¿Nape Arirea o'inia enatare puuua?
42 ¿Ki Weereni machenamerikai puuua, Raawitaru tetejimarichi, ehkoriami
yasakame Weerenichi wa'api? ¿Ki wa'akosa chaanipu Ehkoriami Iyoteri?
43 Wa'a chaachapakapa puuua Eesusio, ahpo poanatukapua.

44 Ookapi puuu ki wa'achitia ahpo inatamea, chapinareriai puuua Eesusio, nape
ka'chi yoorakapua pu'kao, wa'a e'erakoaiopua.

Yoorewa ya'yawichia ki Eesusichi paparame

45 Waikao iyoriwa inatiamea wa'ao, wa'atia nonowakapua parisero mochikachio,
wa'ao te'ta ne'neseriosi pa'pamuratuamea, iinatukekapua pu'kao:
—¿Achinikai ki chapika eemea pu'kao?
46 —Seewepaka teemeapu pu'kao, ki nu'uti peeneka nayewamekopa, kiisi aawata-
chitia —chaachapaka nehjiariapua, iyoriwa inatiamea.
47 Waikao te'ta ne'neseriosi pa'pamuratuamea, chaachapariapua:
—¡Aa eemeai, sewina erapakapua naaju, ahjachi paparanarekao?
48 ¿Akana inamuame eemea, aaata taamo pa'pamiratuameo, aaataai pa'pariseroai,
pukachi paparanariamekoo?
49 Ka'ii, wa'a nokayamepua, ki machiyamea taamo masitiao. Wa'a te'teriapa puuua,
kokosapuamepua Riosieo.
50 Nape Nikoremoa, puuu piie tukaoo Eesusi nayewemia eenakamea, chaaneriapua
ahpo napawiriachio:
51 —Taamo nuurari yooreka mochitoniamea, iinatuteka nane'renuriamepua
pahcha, itapiti aaata a'chi iintoria katewenariaa.
52 Aapoeo nehjiariapua:
—¿Ki muuuju tiame Arirea tijoe, puuuchitia? Ne'neo amoe, i'ka Ehkoriami Iyoteri-
chio ki wa'a chiio, aawataai puuu Riosi na'nayewaturao, ki Arirea puuyakamekopua.
53 Napawikamea, yooma i'ka chaachapasaapa, nonowariapua tiame, ahpo
ta'pechiami.

8

Oowitiame suwepori ihsiame

1 Nape Eesusia, teewi ajasitiapua roomosachite, Ooriwo tewaniachi.
2 Pu'ka meereo, piari yasisisaapa, eenechi wa'a e'enatiapua i'isaeri tiopachi. Wa'ao,
muuwaeme ahsekapua pu'kao. Waikao Eesusia yasipakao, o'inekapua eenechi,
masiteka.
3 Wa'a ihsioipa Eesusio masitekao, Moise nuurari ne'nesetoria, pa'pariseroa tiame
wa'a e'enakapua, piiripi oowitiame i'toka, suwepori ihsioi chapitiame. Ihjia pu'kao,
naasipa werapakao,
4 chaachapakapua Eesusio:
—Masitari, i'wa weeri ihji oowitiame, suwepori ihsioi chapitiame.
5 Moisetaru nuuraria, pasaka merinuramepua wa'a iintokameo. Nape muuua,
¿ihtana iintopuameko chiiamemua i'ka oowitiame wa'a iintokameo?
6 Oowera wa'a chaachapakame puuua, Eesusio ki kaawe chaachasoo, chapinariapa.
Nape pu'kao wa'a chaachapoio, Eesusia chukipaka wehchi iyotekapua.
7 Waikao, simiteniapaopua iinatukekao, riisasipakao Eesusia, chaanekapua pu'kao:
—Aaata eemea ki tatakorieme enesaa, pasipupuapua, i'ka oowitiameo.
8 Wa'a cheesapa, eenechi chukipaka simitekapua iyotekao, wehchi.
9 Waikao wa'a chaanetiapa aaata pasipumeria, aaataai ki pasipukapua, piiripi
o'inekaopua ahpo tehte makoyao, wa'atia ki pasipusa yooma pipiripi ahka ihpapasa
nonorakapua, o'ochetiame pahcha o'ineka, ahkasi yooma. Wa'a ikitoopua Eesusia,
piineri toitiapua, oowitiameche ahpo chokichi weeriameche ahjama.
10 Waikao Eesusia oowitiameo, nanarichi ne'nepaka iinatukekapua:
—¿Akana uumparupu aamo wenejiamea? ¿Piiripiai, ki aamo pasipurupua?
11 Ka'i —cheekapu oowitiamea— aaataai, Paamira.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'ka oowitiameo:
—Neeeai wa'atia aamo toiyamepua, kihta terika. Neeea aamo ki kaawe iintoriao, cheriwetiame aamo itipitiamenia. Kaawe erakoka no'rasa naaju. Ka'te oosa aampa, tatakorimitia naaju.

Eesusia yooma wehjoarichi tajayame

12 Waikao Eesusia, eenechi simitekaopua masitekao, ahpo masitiao, chaanekapua:
—Neee puuua, i'ka wehjoarichi mochikame tajayamenia, ki tukapachi ohjomichiopua. No'o na'naritoamea, ki tukapachi oimeri puuua, no'o tahjera uutapachi oiyapa. No'o tajaya pahtewari apochi uukamea, te'ta weemera ahjari iinuepamepua, ahkasi ki wahjiamesi.
13 Pa'parisero iyoriwa inatiamea, chaanekapua Eesusio:
—Amoe wa'api, nayewanimua, aamo wa'api. Ahpo wa'api nayewaniamea, kiisi pichiwapua chiiaa.
14 Eesusia nehjiakapua:
—Nape wa'atioi, no'o wa'api nayewainia, pichiwa chaaninia, nane'riapa no'oo, aatanako. Neeea nane'riamenia no'oo, akana o'inia no'o eenamekoo, akana no'o no'wamerikooipua tiameo; nape pu'kao eemea no'oo, ki nane'riamepua.
15 Eemea, ki no'o te'ta machiyamekai aatanakoo, ki pichikiame eemea no'o pichiwa chiiao, no'o weeechiche ohjoeme maayamekapapua, oowera weeechi mochikamechitia inatamepua. Nape aamoo wa'atia ki kaaweruma inatoiopua noochio, kihta aamo iikachio i'yame neeea, kaawerumakoio ki kaawerumakoio, aaatachioipua amochio.
16 Nape amochi i'yame enesaania, ki ookapi teimiinia ki ka'karuma noochi inatao. Wa'a ikimeri neeea amochio, ki piinerikapa neeea te'ta pichiwatamea, ookakapa teemea amochi i'yameria, neeepua piiripia, no'o Noonopua piirea, Apoe no'o uhjurakamera, te'pa tewekachi kahtiame.
17 Aamo yoorewa iyoriwachio, ooka tijoe wa'achi chaachapaka pichiwatameo, pichiwachitia uuyame eemea.
18 Wa'a teeresoo aamo yoorewa iyoriwao, waikao ooka pichiwatamea iniwae neeeai: no'o Noonopua piiripia, apoe no'o uhjurakamera, neeepua piirea. Na'pa teemea, wa'achi chaachapaka pichiwatamepua, no'o chiiao.
19 Waikao aapoeo chaachapakapua:
—¿Nape akana kahti aamo noonoa?, ki naaniatepua i'wao.
Eesusia nehjiakapua:
—¡Aa, wa'a chaachapaka nayewame eemea, te'ta no'oo ki machiyapa, te'ta no'o Noonooi ki machiyapa! Te'ta no'o machiyame enesaa eemea, machiyame enemii eemea no'o Noonooi.
20 I'ka wa'atiame cheeka masiteka Eesusia isaeri tiopachio, waapi toomi ihkokewa toaniachiopua, tiopachiwichio ku'iwariopua. Wa'atiame masitioiopua, ki aaata a'chi yoorare Eesusio, chapinariaiopua pu'kao. Puuu Eesusi chapinariai ki chapitiamea, apoe wa'a teerere puuua, ki asiyapa pehji, Riosi nakiyachitia chapipuameo.

"No'o simiyachio ka'chi iika siimpamete eemea"

21 Eesusia eenechi chaanekapua:
—Siimerikaite neeeapa. Waikao eemea, ahkaoi no'o i'yaio, ki no'o teimii eemea, wa'a no'o simiyachio. No'o simiyachio, ka'chi iika siimpameri eemea.
22 I'isaeri yoorewa inatiamea ahpo chaachapakapua waikao:
—¿Ahpo merimerijoarepua naaju, ka'chi iika siimpo tuukaopua ahpo simiyachio?
23 Nape apoeo simitekapua chaaneka:
—Eemea i'wa teere tijoetukamepua weeechi; neeea, te'pa tewekachi o'inia eenakamepua; no'o te'ta ahjaria, ki i'wa weeechi o'inekamepua.

24 Neeea aamo tatakorichi wahjipamio tuukamenia, ki no'o machisaa no'oo, te'ta aatanakoo, aaata te'ta aamo tatakoriria cheriwiameraopua. Wa'a tiachipao, ki noochi e'enaka aamo cheriwenuresoopua tatakoririao, aamo tatakorie wahjipameri eemea.
25 Aapoeo ki pahtekapao, chaachapakapua Eesusio:
—¿Aatana muuua naaju?
Eesusia chaanekapua:
—¿Aatia eenechi aamo chaanetania? Aamo chaanekame neeeapa aatanakoo.
26 Neeea ki ookapi iinueme neeea, aamo wenejime tiiao, nape ki iintomania. Puuu ki kaawe aamo noonowiria no'o wenejime tiiaa, aaata no'o uhjurakamechi o'inia eenamepua, apoe te'ta nane'riamerachi o'inia, pukaepa te'ta pichiwari tiiamepua.
27 Nape aapoeo kiisi pahteriapua Eesusio, ahpo Noono tewekachi kahtiame nayewaka chiioiopua.
28 Pukaepa Eesusia kiisi pahteka inamuriopao, ehpeche tuuyekao chaanekapua:
—No'oo, Tijoe Tijoetukameo me'yakameo, te'pa apechunasapa kurusichi no'oo, nane'rema eemeapu no'oo, apoe tewekachi eenamekoopua, ki nooe ihsiameko tiameopua no'oo, no'o Noono naewasoche, chaachasiamekopua neeeai.
29 No'o uhjurakamea, no'o ahjama yasitoamepua, ki piineri no'o toaka, no'oo ahpo e'ra yorasiopa, ahpo kaawe e'riakamera.
30 I'ka wa'a chiiame inamukapao, muuwaeme ahjachi oowe erapakapua.

Riosi tatanara nayewaniame; tatakori teekoraeme nayewaniame tiame

31 Waikao Eesusia, pu'ka i'isaeri ahpo tuuya pichikekameo, chaanekapua:
—Wa'api te'teretosaa eemea, no'o masitewa penipakao, pichiwa no'o masitera enemapua waikao.
32 Wa'a te'teretoka epeche epecheche, no'o machipama eemea no'oo, aatanakoo, wa'api aamo te'teretosoo noochi paparakao, senepi aamo tatakoririoio aamo piipatesima neeea tatakoriaio. Wa'a iintoka aamo, puhjesiame enema neeea puhkuchitia chapitiame iinueniameo.
33 Nape wahjachi Eesusi chiia ki pichikiamea, chaachapakapua:
—Nape teemea, ehpe taawechi Aurani tetejimara teemea, ki aawata puhkurachitia chapika mochitiame teemea, seenepioi. ¿Achini tiiachipa taamo puhjemio tuunamua, taamo puhku mochiniachitiao?
34 Eesusia chaanekapua:
—Pichiwa pichiwapua no'o aamo chaaniaa, senepi tatakorika kahtiamea, puhkuchitia kahtipua chapitiame.
35 Aaata puhkuchitia yasitoame piie ta'pechio, ki tejimarapua wa'a ta'pechio, nape te'ta tejimaraa piie ta'pechio, te'ta taanarakamera puuua.
36 Nape neee Riosi Taanarao, aamo puhjesoo tatakorio, pichiwa na'soame itipima eemea, pu'ka aamo chapitiamechitia mochikao, tatakori puhkurachitiao.
37 Nane'riamenia aamoo, Aurani tetejimari ti'tijoetukamekoopua, nape wa'a te'teriamekai eemea, no'o merinarepua, ki pichikiapa eemea, no'oko aamo tuuyao, tewekachi o'inia eenamekoo.
38 No'o Noonochi simiyame tetewitenia nayewani neeea, nape aamo noonoa piirechipua, pu'ka aamo noono aamo chaanesia yorasina eemeai.
39 Aapoeo nehjiakapua waikao:
—Ka'i, Auranikamera tetejimari teemea, pukachi puuyakamekopua.
Eesusi chaanekapua:
—Aurani tetejimari enesaa eemea, Auranichitia mochimii eemea, wa'achi nokaka, Riosi chiia pichikeka, ahjachi paparaka tiame.

40 Nape eemea, sewina nookapua, no'o merinarepua, no'oo te'ta Riosi pichiwarikamera no'o nayeoio, te'ta apoe no'o Noonochi inamuriaopua. Apoe Aurania ki wa'a tiiame iintomii puuua.
41 Eemea, aamo piirechi noono ihsia, yoora nokayame eemea.
Aapoeo nehjiakapua:
—Kiisi noonoeme teemea piirechio, piisi noonoo; piiripi wa'apikamera taamo paamiraa, apoe te'ta Riosiche.
42 Eesusia wa'a chaachapakopao, chaanekapua:
—Apoe paamira Riosio, pichiwa aamo paamira enesoo, no'o nakika uumii eemea waikao, ki sewina Riosichi no'o eenakameko tuuka, ki seenu neeea pu'kao, apoe wa'apikaite neeea.
43 ¿Iiweta ki no'o pahtiame eeme? Eemea ki pahtiamepua, oowera weeechi tijoe no'o tetewapa, pukaepa ki pichikenariame eemea no'o aatanakoo chiia.
44 Satanasipua, te'ta aamo paamiraa. Pukaepa pu'ka aamo paamirae nuurenia, nokisinare eemeapu, no'o merinare eemea, aamo paamirao wa'api wa'a e'ropapua, merijerario. Aamo paamiraa, kihta iinuepua pichiwarichi simiyameo, pukaepa ki nakika tetewanipua ihta pichiwario. Ihji wistuaa, apoe wa'apichi ikika machenamepua, ihjia, wistuniame apoe noonorapua.
45 Pukaepa wa'achi te'te eemea, ki no'o pichikekao, no'o pichiwa chiiao.
46 ¿Aatana eeme no'o chaanetapua, akana no'o a'chi ihsiriao, na'ara iintorio? ¿Kiisi wistuame enesoo, aatia ki no'o pichiketa eemea?
47 Riosi ahpo paamiraemea, Riosi yoorenapua. Eemea, ki yoorenapua Riosio, seenukapa aamoo, paamirao.

Riosie Weratiamea ke'chu Auranikoi yasariame puuuapa

48 Isaeri tijoea chaachapakapua:
—¿Ki Saamaria tijoe muuua, reemowari yahchame amochio?
49 Eesusia chaanekapua:
—Ka'i, ki reemowari yahchame neeea, no'o Noonoche kaawerumari yachatoame neeea; eemea wa'a chaachapakao, ki no'o yooretiame eemea.
50 Nape neeea, ki nooe no'o weruma iintani neeea, piirechipua wa'a tiiame no'o iintamea, apoepua, Riosi; apoepua chanimeria, aamo chaachapao pichiwakoo.
51 Ihji no'o chiiaa, tisiwa pichiwaripua, pichiwachitia uukamea no'o chiiao, ki tetewimapua apochio mukiwario.
52 Isaeri ti'tijoeria chaachapakapua waikao:
—Ehpeo pichiwa erakoame teemea, reemo na'arame yahchamekopua amochio, aamoo chiiopao: “Aaata noochi paparakamea, kiisi mukumeripua.” Nape taamo ehkoriami Aurania, yooma Riosi na'nayewaturaapua tiame, yooma wahjipakamepua wa'asi.
53 ¿Naakonakosa muuua epeche tiiame ohjoare muuua, ki mukimeriko tuumeriwichio? ¿Ihtanakoo aamo maayamemua?
54 Eesusia nehjiakapua:
—Nooe wa'api no'o nayewasaane no'oo aatanakoo, kihtawichio natemii puuua no'owichioo. Nape no'o Noonokamera wa'a chaanipua, no'oo aatanakoo, aamo wa'api aamo Riosiwa teewa.
55 Nape pu'kao eemea, kiisioi ahjama te'teriai chaachapani eemea amochio. Neeekamera, ahjama teereka yasitoamepua. Ki no'o Noono ahjama no'o teerewaeme tewasaania, wihtumii neeeai, amochitia. Nape neeea, ahjama teerewaemepua, pu'ka cheesia ikisiame neeea.
56 Aamo ehkoriami Aurania, tísia kaawe e'rakapua no'o machiyapao. Pichiwa no'o machika puuua, peenia e'raka no'o tetewakapua waikao.

57 Isaeri ya'yawichia chaachapakapua waikao:
—Ki weeka paamuamemua pehjio, ooka weerewa oosa marikioi paamupario, ¿achini tiiachipa tetewako tuunamua Auranio?
58 Eesusia chaanekapua:
—Te'ta pichiwapua no'o chiia, ki ehpesi o'inia kahtiai tiiame neeea; ke'chu Auranio ki tijoeturioi pehjio, ahjakame yasitoame neeea.
59 Waikao wa'a cheesopa Eesusio ya'yawichia tehte uusa, papaka merimo erakoaipu. Nape Eesusia, ki tetewiniame enepakaopua weerewarao, newikapua wa'ao, wa'a isaeri tiopachio machejenakaopua.

9

Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepateria

1 Eesusia isaeri topachi machenasaapa ti'tijoeri mochikachi uumatonioio, aaata ki ma'chiriame tewitiapua wa'ao. Ihjia, wa'api teeka naawakame eneriapua.
2 Waikao aaata teeme Eesusi ajawariaa, chaanekapua:
—Masitari, ¿aatia tiiachipa wa'a tiiare ihjia ki ma'chirekao, ahpo yayawa tatakoririopa wa'a tiiamejuarepua, apoekosaoi tatakorikapa, wa'a tiiare puuua?
3 Eesusia taamo nehjiakapua cheeka:
—Ka'i. Kihta pu'ka wa'a tiiachipua, ahpo yayawa tatakoriawichiooi, apoe wa'apioi tatakoririawichiooi; nape puuua, pukachi ikitiame ne'netepuawichio ikitiamepua Riosi utewarieo, kaawe ihsiamekopua ki ma'chiriame sautekao, Riosi ahpo utewarieopua.
4 I'ka kaaweruma yoorachitia nokisimeri teemea, no'o uhjuratiame te'ta nakiyachitia, i'ka weeechi ajatoaapua pehjio. Ki wa'a nokisisaa teeme, ki Riosi tehkiwarakamera nokisima teemea.
5 Neeea, i'wa wehjoarichi kahtiaa pehjio, neee inisimapua tahjetosikaopua, kaawe pahtemichiopua Riosi kaaweruma tuuyewario.
6 Wa'a chiiaipua pehjio, wehchi akachupaka wesosaopua, pu'ka tijoe puichi chuhchepakapua.
7 Wa'a yorasaopua pu'kao, chaanekapua pu'ka ki ma'chiriameo:
—Ehpeo waami aamo i'tonurepuapua Siroe tewaniachi neeroi maaniachi pusitepuapua; wa'ao, Uhjuratiame cheeka chaniwame.
Waikaopu ki ma'chiriamea wa'a i'totiapa papakosaapua ahpo puichio, ma'chiriame eenarepua Eesusie ahpo uhjuratiachio.
8 Waikao pu'ka waapi ohjoemea, wahjachi tiameopua machiyamea, ki ma'chiriame tetewikamea, ahpo chaachaparepua pu'kao:
—¿Ki ihjipu tijoe, ahkaoi ihkoriwa itaka yayasame?
9 Wahjachi ookapia chaachapariapua:
—Eje'e, puuupua.
Nape wahjachi pehjia chaachapariapua:
—Ka'i, seenu puuua, nape wa'achi tiamepua tijoe.
Nape puuu ki ma'chiriameai ma'chirepakamea, chaanerepua:
—Neee puuukaitepua.
10 Aapoeo waikao, chaachaparepua:
—¿Achini iika ma'chiriamemua ehpeo?
11 Waikao ki ma'chirekamea chaanerepua:
—Aaata Eesusi tewaniame iintokapua, no'o kawiyame ma'chirepatekao. Puuua, ahpo a'kae wesosapa we'eo, no'o puichio chuhchesaopua, Siroe neeroi maaniachi no'o uhjurakapua, no'o puichi papakomichioo. Wa'ao pusitesache kawiyame ma'chiriame itipikania.

12 Waikao aapoeo chaachaparepua pu'kao:
—Ehpepe puuua, ¿akana kahtipua ihsisaa?
Sautetiamea nehjiarepua:
—Iiná. Ki tetewakania ahka akipariachio.

Parisero tijoea, utewaeme iinatukenapua, ki ma'chiriai yachapatetiame

13-14 Waikao ookapi puuu iinatukiamea, resipuniame taawechikopa, Eesusi sautioiopua pu'ka ki ma'chireriameo, kiisi kaawe erakoriapua Eesusichio. Waikaopu tijoea, parisero pa'pamuratuamechi u'pariapua, te'ta Moisetaru nuurari ne'nesetoamechi.
15 Waikao wa'a u'pasaopua, iinatukeriapua tijoeo, achini iikapa ma'chiriamekoopua pu'kao. Waikao ki ma'chireriai sautetiamea, chaaneriapua:
—Puuu Eesusi tewaniame no'o puichi wehsara chuhchesaopua, no'o pusitemichio no'o uhjurakapua Siroe neeroi maaniachi. Wa'a iintosache, kawiyame ma'chiriame oiyamenia.
16 Wa'a chiiopua, ookapi pariseroa ahpo chaachapariapua:
—Puuu tijoe wa'a iintokamea, kiisi Riosichi eenamepua wa'a teesoo, kiisi iyoriamepua resipuniame taawechio.
Nape wahjachi puuua chaachapariapua:
—Nape, ki Riosichi eenamea, ¿iintotariarepua wa'a tiiameo, itapiti ki maaepori tiiameo?
Wa'a chaachapaapua ki napati wa'achitia inatame eneriapua, pa'pamuratuamea.
17 Waikao eenchi iinatukeriapua sauteriameo:
—¿Aachin chaani muuua pu'ka tijoe aamo sauteriao?
Waikao sautetiamea, nehjiariapua pu'kao:
—Neeea, aaata Riosichi eenamekotinia pu'kao.
18 Waikaopu isaeri pa'pamuratuamea, ki pichikeriaipua pu'ka tijoeo ki ma'chirerio tuuyao, aaata sautetiameoi, ahkasi yayawara paaesapa pichikeriapua.
19 Ihjia yayawara paaesaopua iinatukeriapua:
—¿Pichiwa ki ma'chiriame naawakame ihjipu aamo taanaa? Wa'a teerekame enesoo, ¿ihtana ikirepua?, ma'chiamepua ehpeo.
20 Waikao yayawaraa nehjiariapua:
—Eje'e, te'ta nane'riame teemea, ki ma'chiriame naawakamekopua,
21 nape ki nane'rena teemea aaata sauterioo, aatia tiiachipaoi ma'chiriamekopua pu'kao. Apoekamera iinatukepuapua, puichi sautetiamera, apoe nane'reme tiiamepua wa'asi, ki temarikapa wa'asi. Apoe wa'api aamo kaawe nehjiamapua, pu'ka aamo iinatukeriao.
22 Yayawaraa wa'a cheeka nehjiare puuua, parisero pa'pamuratuameo majayapa, nane'riamekapa pu'kao, Eesusi Riosichi eename sauterio tuusoo, ma'chipapuameko tuutiamekopua, napawikarichiopua wa'asi.
23 Pukaepa yayawaraa, ahpo taanakamera iinatukenureriapua ohso kaawe.
24 Waikao parisero pa'pamuratuamea, eenechi paaesao sautetiameo, chaaneriapua:
—I'ka aamo ikiriao, Riosikamera kiapuapua cheriwemao, ihji tijoe aamo sautekamea kiisi Riosi nuurari iyoriamekopua, ki nu'uti tatakoriame.
25 Waikao sautekamea chaanerepua pu'kao:
—Pichiwa tatakorikame enesoo aamo chaachapachitiao, neeea ki nane'riamepua pu'kao. Nape i'kache te'ta nane'riamenia, pukerio neeea, kiisi ma'chiriamekainia, ehpeo neeea kawiyame ma'chiriamenia.
26 Aapoeo eenechi iinatukeriapua pehji:
—Nape, ¿ihtana aamo yoorarupua? ¿Achini iintorupua aamo tetewitepuawichioo?
27 Waikaopu sautetiamea, chaaneriapua pu'kao:

—Aamo chaanekasai neeeapa. ¿Ki no'o inamukamekosa eeme? ¿Eenechi aamo chaanejerani eemea naaju? ¿Epeche kaawe nane'renariamea naaju, ahjachi paparanariapa eemeai naaju?

28 Wa'a chiiopao sautetiameo, pa'pamuratuamea waikao, te'yariapua chaachapaka:

—Ihchiasamua pu'kao. Muuukamerapu ahjachi paparamea. Teemea, Moisetarukamera chiia oowe e'riamepua.

29 Pu'kakamera nane'riame teemea, Riosie nayewetiamekopapua, nape i'ka tijoeo, kiisikoi kihta nane'riame teemea, ahka machenakameo.

30 Waikao tijoe sautetiamea chaaneriapua pu'kao:

—¡Naakonakosa! ¡Ki pahtiame eemea akana o'inia eenamekoopua Eesusio, no'o puichio sautékame?

31 Aaataai tatakoriamea, ka'chi iika wa'a iintomeriipua, ki Riosi utewarieme enesaa. Wa'a teesoo puuu no'o sautekamea, kiisi ihta tatakoriemera puuua. Apoekamera puuu Eesusia wa'a teesoo, Riosi utewarae no'o sautekamea, puuua te'ta tewekachi No'no utewarira iinuemepua, Riosio te'ta ahpo utewario, ki oowe aaata tijoe ki'yamekoopua.

32 Aaata oowera tijoea, i'ka weee yasipariachisi o'inia, seenepioi ki inamuamepua, aaata sautiameopua, ki ma'chiriameo.

33 Wa'a tiachipao, ihji tijoea ki Riosichi eenakame enesaa, ka'chi iika iintomii puuuapu, ihtaoi i'kaka tiiame iintowao. Wa'a teesoo ma'chiame apoepua, Riosichi eename.

34 Waikao chaachapariapua pa'pamuratuamea:

—¿Wa'a taamo chaaniame muuua? ¿Taamo masitiame muuua, tísia tatakorie pochikame naawakameai?

Waikao ki ma'chiriame sautetiamea, waika o'inia u'yeretupua reesiserio, i'isaeri napawikarichi pakiniameopua.

Ki apochi iinuekapa Riosi Riosiwario, ki ma'chiriameka te'teriame

35 Waikao Eesusia, pu'ka ahpo sauteria wa'a napawikarichi wa'a i'isaeri napawikarichio, ki reesiseniame inamukapaopua pakimichioo, i'yasitiapua pu'kao. Tewisaopua iinatuketiapua Eesusieo:

—¿Paparame muuuapa, Riosi Tijoetukamechio?

36 Sautetiamea cheekapua:

—¿Pukachi paparatare neeea, ki machiyameaipua pehjio? No'o tetewitepuapua pu'kao, no'o ahjachi paparamichioo.

37 Eesusia chaanekapua waikao:

—Tetewani muuuapa pu'kao, neee puuua apoea aamo ahjama nayewame.

38 Waikao sautetiame ki ma'chiriamea, chaanekapua Eesusio:

—¡Naakona! ¡Muuupua? ¡Eje'e, wa'a teesoo, amochi paparame neeea!

39 Eesusia waikao, yooma ahjama ajaka inamumichioo, cheeka nayewekapua pu'kao:

—Neeea i'ka wehjoarichi eenakamenia, ti'tijoe ooweru tiame ahpo iikachi pahtetemia, aachin te'tereka mochikamekopua ahpo iikachio, Riosichi ahpo te'terewa, pukachi kaawe te'terewao ki kaawe te'terewaoi. Puuu ki ka'karumachi nokayamea, ki ma'chiriameka te'teriame puuua, puuua ki kaawe te'teriamepua Riosichio. Pu'kawichio eenakame neeea, ti'tijoe ooweru tiame ki ma'chiriameka te'teriameopua apochio, puhjemia pu'ka ki ma'chiriameka te'teriao, noochi e'enasoo ahpo tatakoriria, cheriwejerakao. Nape puuu ki ma'chiriameka te'teriameopua apochio, ki tetewamekapa puuua, ahpo ki kaawe te'teriaopua Riosichio, wa'api teeka itipimeriipua ahpo ki ma'chiriachitia.

40 Wa'a chiiopa Eesusio, ookapi pa'parisero wa'a waapi ajaka inamukamea, chaachapakapua Eesusio:
—¡Naakona, ki mamachiriamekosa teemea?
41 Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua pu'kao:
—Pichiwa ki mamachiriame maaeria enesaa eemea, aamo Riosichi ki kaawe te'terewa erakokao, noochi e'enamiipua aamo cheriwepuawichioo. Neeea waikao aamo cheriwemiipua aamo tatakoriwao. Nape eeme aamo mamachiriame erakoamea ki ka'karumachi te'teriaai, wa'api teereka itipimeri eemea ki mamachiriamechitia, aamo kiisi kaawe noonowiriachitia Riosichio, apoe Riosi tetewachio.

10

Po'wa ko'rerachi ichikoamea

1 Wa'a cheeka kajusaapua Eesusia, ahpo simitewa masitewachiopua, i'ka masitekapua:
—Pichiwari chaaninia, ki yeetapuwachiami pakiyamea po'wa ko'rechio, ichikoameche puuua;
2 nape yeetapuwachiami pakiyamea, apoe tepuyakamerapua po'wao.
3 I'ka tepuyameo, wahjonenapua yeetapukiamea waikao pakisaapao tepuyamea, nayewenapua po'wao ma'chi puuyanamia, yooma pipiripichi teewaka, po'waai i'ka iiyenao, machika inamuamepua.
4 Yooma puuyanasaapa ahpo tepuyao, pahcha weritoamepua ahpo na'naritopuawichioo, tepuyamea. Waikao po'waa, na'naritoamepua pu'kao, machika inamuamekapapua ahpo yeetotoameopua.
5 Aaata seenu enesoo, ki na'naritomapua pu'kao, ohsotia ujumamapua pukachio, ki machiyapa pu'ka seenu tijoeopua, iiyenao.
6 I'ka wa'a tiame nayewekai Eesusia pu'ka pa'parisero pa'pamiratuameo, nape puuu pa'pariseroa, kiisi pahteka inamukapua Eesusio, ahpo apochi paparapuame nayeweka chiioiopua pu'kao.

Eesusi po'wa tepuyamechitiao, kaawerumara tepuyame

7 Waikao wa'a cheesaapa Eesusia, simitekaopua pehjio, cheekapua yooma inamuachio:
—Weruma inataka inamumitiamua i'kao. Neeepua yeetapuraa, po'wa ko'rerachi muiniachio.
8 Yooma no'o ke'chu eenoi e'enakamea, ahpokamera na'naritomichio ti'tijoeri yeetokamea, wi'wisikuame puuua, ichikoamepua tiame. Nape aaata no'o na'naritokamea, no'o puhku po'wakameka te'teriamepua, puuua, ki e'waka inamukamepua pu'ka wi'wisikuame chaachapao.
9 Neeepua pu'ka ko'rerachi muiniamea, wa'a pakikamea no'oe tepupuame puuua, tísia kaawe neesetopuamepua no'oeo, newipuatepuame puuua tiaméo. Ahkaoi no'o ohjotioioopua tepuka, kihta tooremumeri puuua.
10 ’Ichikowaria, na'ara iintoka ichikoemia e'enamepua, merimia, kajuka na'atamia; nape neeea, ahjamichio eenakamepua, no'o korewachi enepameopua, te'ta ahjario, paarasateka kiamania.
11 Neeea, kaaweruma tepuyamerania. Kaaweruma tepuyamea, ahpo mukiwachisi nehpupamepua ahpo po'wa tepuyao.
12 Oowera natetewachi tepuyamea, ki ahpo iinuwakopa po'wao, ki kaawe tepuyamepua pu'kao, itapiti oorie naaepatioopua ahpo tepuyao, piineri toisa u'mamepua po'wa tepuyao. Waikao ooria, wa'a eenaka ko'koniamepua po'wao, chi'chiripatiamepua pu'kao.

13 Oowera tekipanaka tepuyamea, toisa uujumamepua pu'ka po'wa ahpo tepuyao,
ka'chi e'rakapua wewekatekai, ki ahpo puhkukopua pu'kao.
14 ’Neeea, kaaweruma tepuyamerakamerania, no'o ijinuwakopa pu'kao, ahjama
tiiame neeea, aapoeai wa'achitia tiiamepua noochio.
15 Neeea te'ta no'o Noonoo, wa'achitia no'o machiyao, neeeai wa'achitia
machiyamepua. Neeea, no'o po'wa tepuyao, wa'achitia no'oe machiyachitia pu'kao,
no'o po'wa tepuyaai wa'achitia no'o machiyamepua tiame.
16 Neeea pirenachiamio, iinuenia tiame po'wa no'o tepuyao, ki i'ka ko'rechi
mochikame. I'noramerinia pu'kaoi, pirenapi ko'rechi iintapamiapa, piiripi wa'api
enepuawichiopua tepuyameo. Aapoeopua no'o e'wekao, no'o na'naritomapua
teetoachio. Wa'atiao, piiripi wa'api enemapu tepuyameraa, neeeche, ki aaata piirechi
tepuyame.
17 ’Apoe no'o Noonoa no'o nakiyamepua. No'o Noonoa i'kawichio no'o
nakiyamepua: no'o ahjario no'o po'wachitia tepuyawichio pejana nehjimichiopua,
wa'a iintosaapua noochio, eenechi no'o ahjatemiapa.
18 No'o ahjario aaataai ki no'o u'yemepua, nooe wa'api no'o kaawe e'rachi
ki'yamepua pu'kao. Neeea iinuemenia utewario noochio, no'o ahjario wahjiparichi
uhjurakaio, eenechi noochi enatemia no'o ahjario. Wa'a tiiameo, no'o Noonoe
yahchetiamenia pu'kao.
19 Waikao eenechi ki napati wa'achitia erakoka inamukapa Eesusi chiiao,
o'inekapua ahpo poanatukao.
20 Muuwaemea chaachapakapua:
—Rooroikamepu ihjia chiia, itapiti na'arari yahchamepua. Nape rooroikame enesaa
ihjia, ¿aatia keepuna eemea pu'kao?
21 Wahjachia chaachapakapua:
—Nape ihjia, kiisi na'arari yahchameka chiiamepua. ¿Naakonakosa na'arari
yahchameai sautetapua ki ma'chiriameo?

I'isaeri pa'pamuratuamea, ki nakika tetewamepua Eesusio

22 Seenepi simikameo Eerusarenio tuuroi taawechiamio, i'isaeri ti'tijoeria pahko-
takapua, ahpo weemera tiopawichio pahkotewa.
23 Waikao Eesusio wa'a Saromoni Arakokari teeriami oiyoiopua,
24 i'isaeri ti'tijoeri pa'pamuratuamea, taamo noorepakao Eesusi iinatukekapua:
—¿Achinatiosi wa'a taamo teeremamua, ki aamo aatanako taamo nane'retekao?
Amoe enesaa Riosie Weratiameo, ma'chiame taamo chaanepuapua.
25 Eesusia nehjiakapua:
—Aamosa chaanekasai neeeapa, ki pichikena eemea. Yooma puuu no'o Noono
utewarie no'o yoora, no'o nayewanipua, aatanakoo;
26 Nape eemea, ki no'o pichikenapua, wa'a te'te eemeapu, ki no'o tepuyakapa.
27 No'o ijinuwa no'o puhku po'wachitiaa, no'o machika inamuame puuua. Neeeaio,
te'ta machiyamepua pu'kao, wa'a te'teriamekapaopua, aapoeo kihta seeweka no'o
na'naritoamepua.
28 Neeea ki'yamepua pu'kao, ahjari ki wahjiameo, ki seena aampasi wahjipaniameo,
ki seenampasi wahjipameripua, puuua te'ta wahjiparichio, kiisi wahjipameripua;
aaataai no'o seepurawaa, kiisi no'o u'yemeripua pu'kao.
29 No'o Noonoa, yooma no'o na'naritoame ki'yakamepua. Puuu apoeo, epeche
weruma tiiamepua ki aaatachitia. Pukaepa aaataai ka'chi iika u'yemetepua ahpo
sekachio, no'o ki'yaopua pu'kao.
30 No'o Noonoa, neeea tiameo, piiripikaitepua.
31 Waikao, pa'pariseo pa'pamuratuamea, eenechi pasipumo o'rariaipua Eesusio,
32 nape Eesusia chaanekapua:

—Ki ookapi itapiti ka'karuma aamo tetewitekame neeea, no'o Noonoepua. ¿Aachin tiiamera pu'ka kaaweruma itapiti aamo teteweteriawichio, no'o pasipunariame eemea?
33 Waikao i'isaeri pa'pamuratuamea, chaanekapua Eesusio:
—Ka'karuma yoratiamewichioopua ka'ii, aamoo, Riosi aamo teewamekopapua, taamochitia tijoekaio, pu'kawichio aamo pasipunariame teemea.
34 Waikao pa'pamuratuame wa'a chaachapakopao, Eesusia chaanekapua pu'kao:
—¡Naakonakosa! ¡Naakonakosa ki pahtiame eemea, wa'a chiiamekopua Riosio Ehkoriami Iyoterichio? Puuua, eee cheeriaipua ahpo na'nayewatura nayewakao: “Eemea, riosipua, no'o Riosio, tatanarapakapa.”
35 Nane'riame teemea Ehkoriami Iyoterichi Riosi cheeriaa, pichiwakopua pu'kao, Riosio ahpo chiiao kiisi wihtuamekopa, teemea pu'kao kihta ka'itame tiiamekopua pu'kao. Pu'ka ahpo na'nayewaturao riosi teewariaopua Riosia, te'ta pichiwapua, pu'ka na'nayewaturao ahpo chiia chu'waremichiopua ti'tijoerichi tu'tuyesikao.
36 Weh, Riosi iintorioo, no'o ahpo chiia ti'tijoeri nayewatumichio weerakamekoipua, ¿achini iikai nekakoame eemea noochio, no'oo Riosie Tijoe Tijoetukameko tuuyoo?
37 No'o yoorao, ki Riosi ihsia yoorame enesoo, ki no'o pichikepuapua no'oo, no'o Riosichi eenameko tuuyao.
38 Nape no'o yoorao, Riosiche yorame tiiameche enesoo, pu'kakamera pichikepuapua, puuukopua no'o ma'chitameo, te'ta no'oo aatanakoo.
39 Nape isaeri pa'pamuratuamea, ki wa'a teeka pahtekapa puuua, eenechi pasipumo orapakapua Eesusio, nape Eesusia newikapua wa'ao.
40 Wa'a o'iniaopua waikao, paonamina Oorani akichi e'enatiapua, Waani Paatori yaajatoriachi, ti'tijoe paatoka ooweru tiame. Wa'a mochitiapua waikao paikapi taawechi.
41 Wa'a mochinioio ki ookapi ti'tijoe ooweru tiame, no'o Paamira Eesusi machimia. Ihji wa'a e'enakamea, Eesusi masitia keepusaapua, ahpoo chaachapakapua:
—Aa, wa'a teeso Waani Paatori nayewariaa i'ka tijoechi simiyameo, Waania kiisi yoorakaipua itapiti peenia ihsiwao, te'ta pichiwa cheeriamepua.
42 Wa'a erapakaopua, muuwaeme Eesusichi paparakapua, Eesusi ihsiachi masiteka.

11

Rasaro mukuria nayewaniame

1 Wa'a mochioiopua pehjio, wa'a asikapua aaata kooria Wetania mochiwachi o'inia eename. Puuua Eesusio chaanekapua Wetania mochiwachio, tísia kokorepariata aaata Rasaro tewaniame. Ihji Rasaroa, ooka pipiniemekapua, piiripia Maaria tewaniame, piirea Marata tewaniame.
2 Ihji Maariaa, Eesusi tarachi sewajuya to'wepakamekapua, ahpo kupae pi'weka, wakipatekame.
3 Ihji ahpo pipiniemea, Eesusi paaenurekapua, ahpo pa'chi Rasaroo kokoriopa. Puuua ahpo uhjurawao, chaanenureriapua Eesusio:
—Paamira, aamo kaawe e'riaa, kokoriapua.
4 Eesusia, wa'a tiiame inamukapao, cheekapua:
—Ihji tijoe kokorewaa, kaawerumachi kajumiitepua. Ohso kaawe, Riosi ihsiwa tetewipuawichio iikamepua, aatanakoopu ahpo Tijoetuteriao, pukachi yasitoamekopua Riosia, apoeo.
5 Naatiopua, tísia nakiyame enerepua tiame, Maariao, Maratao, Rasaroopua tiame.
6 Wa'a tiiooi Eesusia, ooka taawe itipikapua pehjio, ahpo kahtiachio.
7 Neipa i'kaopua, ooka taawe puuyesaopua, chaanekapua taamoo ahpo masiterao:
—Ajasika. Siimpapuapu Uurea weeechi eenechi.

8 Waikao teeme Eesusi masitewaraa, chaanekapua Eesusio:
—Nape isaeri ya'yawichieo, iiweta aamo merinarioi wa'ao, ¿wa'a siminaremua eenechi?
9 Nape Eesusia taamo nehjiakapua:
—Pe'yachi wa'a teeremapua noochio. Wa'atioi neeea tekipanamerichepua. ¿Tepekumanapu taawea? Neeea ti'tijoeri tukapachi ohjoameo, Riosi kaaweruma tuuyewarie, tahjepamerichenia. Pu'ka tahjewarichi oiyamea, kihtae motochimapua.
10 Nape ki apochi i'toamea Riosi kaaweruma tuuyewari tahjerao, tukapachi oiyamepua, pukaepa motochimapua.
11 Wa'a cheesapa Eesusia taamo chaanekapua:
—Taamo kaawe uuya tijoea, kohchiamepua, nape ehjepa wa'a ajasitioopua, pusatemania pu'kao.
12 Waikao teeme masiteraa, chaachapakapua Eesusio:
—Wa'a teesoo, kohchiame enesaa, apoe wa'api pusamiitepua.
13 Nape Eesusia Rasaroo, mukukameko tuuka cheeriapua, ki oowera kohchiamekopua resipuka. Nape teemea ki pahtiamekapao, oowera kohchiame maaekapua.
14 Waikao Eesusia, eenechi taamo chaanekao, ma'chiame taamo tuuyekapua:
—Rasaroa mukukame puuua.
15 Kaawechupena ki wa'a yasarenia wa'a ikinioio, pu'ka wa'a no'o iintomeri tetewakao, epeche kaawe teeremerikopua aamowichioo, aamo no'o te'ta pichiwataopua, no'oo te'ta aatanakoo. Nahpe naaju, siimpaka ne'netaria Rasaro ikiriao.
16 Waikao Toomasia, taamo wahjachi masiterao, chaanekapua:
—Nahpesa naaju teemeai. Pe'yachi Eesusi ahjama ko'itaria teemeai.

Eesusi Rasaro tewaniame oijenatewa

17 Eesusi ahjama Wetania ajasitioiopua, Eesusia tuuyetiapua, naao taawe i'toamekopua Rasaro mukukame katewetiachio.
18 Wetaníao, waapikopa Eerusarenio, piie keenako ku'itapi simiwachi,
19 muuwaeme e'enariapua wa'ao, Maratao, Maariaopua tiameo, kaawe erapatemia yuuwesiao, ahpo pa'chi mukuria yuuwesiwaopua.
20 Marataa Eesusio, wahka ihto tuuwame inamukapao, machenariapua natepamia. Maaria ahpo kariwachi itipiriapua pehjio.
21 Marataa natepasao, chaanekapua Eesusio:
—Paamira, i'wa aamo yasisoo, no'o pa'chia ki kiterepamiipua.
22 Nape wa'atioipua aamoo, nane'riamenia aamoo, ihtaoi itaka aamo Noono Riosi nayewasoo, aamo inamumerikopua, ahkasioi ki maaepuame tiiameoi.
23 Eesusi chaanekapua:
—Aamo pa'chia eenechio, ahjamitepua.
24 Marata chaanekapua:
—Nane'renania ahjamioo, nape kiteremiachioopua wa'asi taaweo, yooma wahjipakame ahjapuniachiopua.
25 Eesusia chaanekapua waikao:
—Neee apoe puuua, eenechi ahjaniame ikitiamea. Neeepua tiameo, ahjari aaata yahchiameraa; noochi paparakamea, mukukaio, eenechi ahjamapua.
26 Noochi paparamea, ki mukuyai pehji no'o eenoi kiteremiachi wa'asi taaweo, ki mukimapua seenepioi. ¿Wa'a tiiame pichikiamemua Marata?
27 Marata chaanekapua:
—Eje'e, wa'a tiiame e'ramenia Paamira. Neeea aamoo, Riosie weratiameko e'riamenia aamoo, apoe Riosie Weratiame, apoe Riosi Taanarakopua tiame, ehkoriami o'iniao, enameriko tuutiame.

Eesusia naarani, Rasaro mukukatewetiachi

28 Wa'a cheesapa Marataa, pe'ku eenakapua ta'pechi, ahpo piini Maaria tuuyemia. Marataa, nakachi chukipakao chaaneriapua:

—Eenariapu Paamiraapa, aamo paayapu waami.

29 I'ka inamukaopua, ikanati werisika eenariapua natepamia.

30 Eesusia, ki pakiriai pehji mochiwachiopu. Ma'chi yasariai puuuapu Marata natepariachi.

31 Ahjama mochika kaawe eratiamea, wa'ami akipakopa na'naritoriapu, mukukatewetiachi simiyame maaeka, naarachemia.

32 Maariaa, Eesusi kahtiachi asisaopua, chopokorieka weripakao chaanekapua:

—Paamira, i'wa aamo yasisoo, ki kiterepamii no'o pa'chia.

33 Eesusia, Maaria naarame tetewapaopua, ahjama e'enakametiameo, Marata tiame, tahpitika erapaka puaipu, yuuwesipaka.

34 Waikao cheekapua:

—¿Akana kateweka eeme?

Aapoeo chaachapakapua:

—Nahpeo Paamira, ne'nepuapu.

35 Ajasitioopa Eesusia, nanarakapua.

36 Waikao nanarakame tetewakapao, chaachapakapua:

—¡Ki teesa nakiyai teeeriai, puuuai!

37 Wahjachia chaachaparepu:

—Ihji ki ma'chiriame sautekamea, ¿ki itapiti iintome teeeriamarepua, ki mukimichioo?

Rasaro eenechi ahjatewa

38 Waikao Eesusia ajasitioopua Rasaro mukukatewetiachio, eenechi tahpitika erapakapua apochio. Rasaro tekiriatiachio, nu'uti teesotatiachikapua, tehte rahpename chihturamee to'petiame.

39 Eesusia waikao aaata cheekapua:

—Ikichanaopua pu'ka tehte, se'wi weerao.

Waikao Marata kiterepakame piiniraa, chaanekapua Eesusio:

—Nape Paamira, iiyanakame ujuremapu puuua, naao taawe i'toamekapa wa'asi, i'ka ikiriachiopua.

40 Waikao Eesusia chaanekapua Maratao:

—¿Ki aamo chaanekosane, aamoo noochi ahjachi erasoo, Riosio ki nu'unti iintomerikopua, itapiti aamo tetewimerio?

41 Waikao, ikicha werapatiapu tehtea. Wa'a ikitioopa Eesusia, te'pa tewekachi ne'nepakao chaachakapua:

—Cheriwema No'noo, aamoo no'o inamuriawichioo.

42 Nane'riameai neeea aamoo, senepi aamo no'o nayewesoo no'o inamuamekoo. Nape ehpeo neeea aamoo, yooma inamumichioo, weeru nayewaka aamo chaaniamenia, pu'ka aapoeopua tiameo, nane'remichiopua no'oo, te'ta amoe no'o uhjuratiamekopua.

43 Wa'a cheesapa weeru sisinakaopua, cheeka te'ta Rasaro tekitiachi ne'nepakao:

—¡Rasaróoo, machenasa wa'áaa!

44 Waikao mukuriamea machenakapua, yooma weerewa wisasopurae wipirika puritiame tarachisi o'inia na'pa toonorama, na'pa seekarama ahkasi moochisi nanarima. Eesusi chaanekapua waikao, wa'a ajakameo:

—¡Puhjeke wipipuriráo, oisimichioo!

Achini teeka i'yaniame Eesusi chapipuame
(Maateo 26:1-5; Marako 14:1-2; Ruuka 22:1-2)

45 Muuwaeme isaeri ti'tijoeri, Maaria ahjama e'enakamea, tetewakapua wa'a
iintokopao, Eesusichi paparakapua.
46 Nape ookapi puuu i'isaeria ki Eesusichi paparakamea, pariserochi e'enakao,
yooma tuuyeriapua pu'kao, Eesusi iintoriao.
47 Waikao neeseriosi pa'pamiratuamea, yooma ahpo na'poasaopua parisero ahja-
mao, chaachapariapua:
—¿Achini yorata teeme i'ka tijoeo? Ki ookapi ihsina puuuapa, itapiti ki maaenari
yoorakaopua,
48 wa'atia taamo toisoopua, yooma ti'tijoeria ahjachi pichikemerapua. Wa'a ijikisoo,
tamochi e'enaka kajuka pihtunamerapua rooma tijoea, taamo iyoriachioi tiopao,
wehchi yachamerapua, pihtunaka.
49 Nape piiripi wa'api puuua, Kaija tewaniamea pu'ka taawechiamio, te'ta
ne'neseriosi paamiratuameraa, cheeriapua:
50 —¿Kiisiki pahtena eemea? ¿Ki nane'renakosa eemea, ehpeche kaaweko, piiripi
wa'api mukisaa yoomawichio, ki yooma mochiwari wahjipamichioopua?
51 Nape ki ahpo e'rachi wa'a cheekapua, Riosie eratetiapa wa'a cheekamepua,
pu'ka paaumparichio te'ta neeseriosi paamiratuaio. Pukaepa wa'a tiame cheeriai
Kaija. Riosia wa'a chaniteriapua Kaipao, taamoo pahtemichiopua, Eesusio, ti'tijoeri
pejanaka mukimerikopua, pu'ka tatakoriria kokosapuamewichioo,
52 ki i'isaeriwichioche mukimerikopua, yooma wehjoarichiami mochikamewi-
chioopua tiamé, yooma Riosi tatanarachitia te'teriameo, pirenapi wa'api pirena-
turichi, pirenatupuaichio.
53 Nape ki wa'a tiame pahteriai puuu pa'pariseo napawikame wa'ao, pu'ka taawechi
o'inia wa'ana, nanapawiriapua a'chi teeka ahpo merimiao, chaachapamia.
54 Pukaepa Eesusia, ki te'ta ma'chiame oiyapua, isaeri mochikachiamiopua, mehka
wa'a o'inia siimpasao Raaini mochiwachi e'enatiapua, waapi wakiwechiamio. Wa'a
itipika Eesusia waikaopua, taamo ahjamaopua masiterao.
55 Asiyachikapua isaeri pahkotaopua, Semejenato pahkoo, muuwaeme ti'tijoeri
po'poanami mochikamea, e'enariamekaipua Eerusarenio, ke'chu pahkokoikopua,
ahpo Riosichi piipatepuawichioopua, wa'a nokiwamechikopua wa'ao.
56 Waikao pahkochi e'enakamea, ahkachiami tiopachiami aajatoka chaachapariapua ahpoo:
—Ihtana erakona eemea, ¿enameriare Eesusia i'wa pahkochio, ki enatarekosaoipua?
57 Wa'a nooka ahpo chaachaparia ti'tijoeria, te'ta neeseriosi pa'pamiratuamea,
parisero pa'pamiratuame tiamea, nuurarioipa puuuapu, ahpo tuutiamichio aaataeo
Eesusio tetewisoo, chapimichiopua pu'kao.

12

Piiripi oowitiamea, Eesusi peeniajuwari to'weria
(Maateo 26:6-13; Marako 14:3-9)

1 Puhsani taawechi toioio pahko asimioio, Eesusia Wetania eenakapua eenechi,
Rasaro ohjirachi, ahpoo, ahjateria ta'perachi.
2 Wa'ao kooame neteketiapua, aari koi'wame Eesusi kaawe e'rewawichioo. Marataa,
oiyapua ajawaka kooame, Rasaroa kahtiapua koaka Eesusi ahjama meesachi.
3 Maariaa Eesusio, naasipa kiiro tísia nateyame uusapa peeniajurao, apoche narato
sewajuyamee netetiame, tarachi to'wekaopua, ahpo kupae pi'wekapua wakipateka.
Ihji peeniakame e'oniraa, yoomachi karichi mu'ikapua.

4 Nape Uurasi Ihkariótea, piiripi Eesusi wa'api masiteraa, noriwi iintomeria pu'kao, cheekapua:
5 —¿Achini iikai ki nehjiretupua ohso kaawe, paika siento taawechi yowiwamechi, ahjae ku'ipuaichioo, kihta iinuwaeme ko'kometiwichio?
6 Uurasia, ki tesiwa te'tiame cheriwiai cheeriapuapu, ichikoapa cheeriapua toomi, ahpo neesetoaopua, katewetenia.
7 Eesusia chiiapua:
—Ka'te a'chi chaane pu'kao. Tooa pu'kao, enemapu no'o kiterepamichio, kateweriai i'ka peeniajurao.
8 Tesiwa erakoamea, wa'api iintumerapua, nape no'oo, ki yooma taawechi amochi iinuemera eemea.

Rasaro meripua ahpo katewewa

9 Isaeri ti'tijoeri muuwaemea, nane'rekapao Eesusio, Rasaro ta'perachi kahtiameko, muuwaeme e'enakapua wa'ao, nape ki Eesusiche ne'nemia, Rasaro ne'nemia tiame, Eesusio pu'kao, ahjateria eenechi.
10 Pu'ka ahjateretiawichio, neeseriosi pa'pamiratuamea, i'yasikapua tiame a'chi teeka ahpo merimiaopua Rasaroo,
11 Rasaro ikitiamewichioopua, muuwaeme Eesusikamera na'naritokopa, ahpo neeseriosi pa'pamuratuame masitiaopua, toaka.

Eesusi Eerusareni pakiniame
(Maateo 21:1-11; Marako 11:1-11; Ruuka 19:28-40)

12 Pu'ka meereo, Eesusi Rasaro oijenateria chaachapaniamea, ahkasi Eerusareni yooma mochiwachi nane'reretiapua, mehtakao. Pukaepa muuwaeme Eerusareni pahkochi e'enakamea, Eesusi Eerusareni asiyame inamukapaopua,
13 tahku saawara tehpunasaopua, kuhsi saawaeme tiame, ma'chi muirachi puuyeriapua Eesusi natepamia. Eesusi natepasaapua, ahjama nokisikaopua, weeru siinakosiapua chaachapakao:
—¡Taamo Riosiii! ¡Taamo Riosiii! ¡Taamo newipatesaaa! ¡Taamo newipatesaaa! ¡Kaawechupena Riosichi o'inia eenamemua! ¡Kaawechupena yawichi enemerimua i'isaerichio ti'tijoechi!
14 Eesusia uuru taamo i'yakeriachi yasitoaa, Ehkoriami Iyoterichi chiia ikiriapua, pichiwa wa'a tiiame ikipua, machenariapua. Ehkoriami Riosi Iyoteria, eee cheeriaipua:
15 Ka'te majawemua, Siioni Riosi mochiwaria.
Nee, wa'a ihtonapa aamo te'ta yawichia,
uuru taanarachi yasitoka.
16 I'ka wa'a tiame uuruchi ihtotiameo, pukeri simiyachio, ki pahteriai teemea, nape neipa taamo Paamira Eesusi no'rasoopua tewekachio, waikapa inatepatiapua, Ehkoriami Iyoterio pu'ka naewaka cheerioopua.
17 Puuu muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, Eesusie Rasaro oijenatetiame tetewikamea, Eerusareni nonorasaapua, yooma tuuyeriaipua Eesusi iintoria ahpo tetewariapua, Rasaro oijenatekaopua.
18 Wa'a tiame inamukapaopua Eesusi iintoriao, pahteriapua waikao Eesusio te'ta weruma tiiamekopapua pu'kao. Pukaepa muuwaeme natepamia puuyakamepua.
19 Pa'parisero pa'pamiratuamea, wa'a Wetania nonorakame inamukapaopua, Eesusi Rasaro oijenateriao, chaachapariapua ahpoo:
—Nee, yoomahka ti'tijoea, ooweruapua tiameo, Eesusikamera pu'sereka tetewamepua. Kihta yorame te'teriame teemeapa, ti'tijoeri teewetepuameopua, i'ka Eesusichi paparaniameo.

Eesusi i'yaniame nayewemia, ri'rieko ti'tijoee

20 Eerusareni pahkochi e'enakamechio, ri'rieko ti'tijoeri tiame e'enariapua ookapi.
21 Ihjia, Eeripe piiripi Eesusi ajawaria naaepariapua, We'saira ohjoeme Arirea weeechi. Puuu ri'riekoa chaanekapua Eeripeo:
—Paamira, machinariai teemea, Eesusio.
22 Waikao Eeripea, Anteresi tuuyesaopua, pirena e'enaka tuuyekapua Eesusio.
23 Waikao Eesusia chaanekapua:
—Kaawepua, e'enanuremitiapua pu'kao, keepumichiopua no'o ti'tijoeri nayewiao.
Waikao Eesusia yooma ti'tijoeri nayewekao, o'inekapua cheekao:
—Asikame neeeapa, tetewipuawichioo no'o te'ta weruma iintomiao. Pukaepa ehpeo neeea yooma aamoo, no'o ikimiachi simiyame nayewemania, yooma no'o ku'we ikimeria, no'o te'ta aatanakooko ma'chitameripua.
24 Ihji no'o ikimia chiia, kiisi wehchi wichimeripua. Neeea no'o ikimiaa, piiripi tiiriko pahchiraka teeremeripua. Ki mukusaa puuu tiiriko pahchiraa, piiripi wa'api teereka itipimeripua, ki muuweka; nape echitia mukisaapua wehtereo, ki ookapi muuwemeripua, taakekao.
25 Aaata i'ka weeechi ahjari epeche te'ta nateyamechitia tetewamea, ki Riosikamera ahjari ahpo kianariachitiao, wekatemeripua pu'ka te'ta ahjari Riosie ahpo kianarewaopua. Nape ki epeche nateyame tetewamea i'ka wehjoari ahjario, ki pu'ka ahjarichitia ahpo kianareniao Riosie, kiapuamepua pu'ka te'ta ahjario Riosie ahpo kianarewaopua, pu'ka te'ta ahjari ki wahjiamesi ahjaniameopua.
26 Aaata piire no'o yorakeka yasinariamea, noochi enamitiapua; ahkaoi no'o kahtioi no'o yorakeka yasitoameo, no'o Noonoa, kaawe no'o ihsikiame tetewimapua pu'kao.

Eesusia ahpo mukimia chaanipua

27 ’Ehpe neeea i'ka no'o ikimiao, ki nu'uti tahpitika erapaninia. Nape ¿ihtana chanitania i'kao no'o ikimiao: “No'o Noonoo, no'o apechunamitia i'ka no'o ikimiao”, cheetarenia naaju? Ka'inia pu'kao, pu'kawichio eenakamenia i'ka wehjoarichio, i'ka ti'tijoechio.
28 —Ohso kaawe no'o Noonoa, aamo iintonariakamera iintopuapua no'oeo —wa'a tiiame inatamenia.
Waikao tepoona o'iniao cheechaniapua:
—Neeea no'o amoe iintonariao, o'inekame neeeapa amoe iintokao; iiweta simitiame neeea pehjio, amochi iintokao.
29 Waikao ki ookapi wa'ami ajakame ti'tijoe ooweru tiamea, te'teoko tu'tuikapua. Wahjachia, Riosi ku'iwari Eesusi nayewerio chaachapapua.
30 Nape Eesusia chaanekapua wa'a chaachapameo:
—Aamo tewekachi inamuriaa, ki no'owichiokamera simiyamepua, aamowichiokamera simiyamepua, aamoo tetewimichiopua, Apoe no'o Noonoo, no'o ahjama nayewamekopua.
31 Tísia waapi teetoamepua naatia, puuu na'arari noonorao, newitopuachiopua. Puuu na'arari nokinarepuawichio pa'pasuame ti'tijoerio yomachi wehjoarichio, ma'chi ipapuameopua Riosi tetewachio.
32 Waikao yooma no'o Noono iintonareria iintosoopa noochio, no'o apechunatioopua no'o Noonoeo, yooma aaata te'ta pichiwa no'o ijinuwaa, yooma te'ta ahsieme natetetiame wa'asi, itipimeripua yooma ihta tatakoritiamea.
33 Pu'ka wa'a cheeka nayewaria Eesusia, ahpo a'chi teeka meripuame nayewaka cheerepua, ahpoo kurusichi chuchaka apechunaka meripuame.
34 Waikao keepuameraa chaachapakapua Eesusio:
—Nee, ¿nape ki senepi wa'apitia ahjamerikaipua Riosie Weratiamea, Ehkoriami Iyoteri chiiachitiao? ¿Achini wa'a chaanimua pu'kao, apechunaka meripuameko

tuukao meripuaichio, pu'ka Tijoe Tijoetukameoopua? ¿Aatanakosapu puuu Tijoe Tijoetukamea, ki muuu enesaa?
35 Eesusia chaanekapua:
—Neee Apoepua, nape i'wa no'o kahtioiopua pehjio aamo tahjewachitiao, ohso kaawe no'o chiiakamera pichikepuapua, ki aamo chapipuaichiopua tukaparieo. Puuu tukaparie chapitiamea, ki ma'chiriame puuua Riosi tahjewachi teerepuameo.
36 Tahjewarikamera pichikeka mochitopuapua, iiweta amochi tiioipua pehji Riosi te'ta pichiwari tahjewao. Wa'a tiiame enepasaa eemea, Riosi tahjewarachi mochitoame enemapua.
I'ka cheesapa Eesusia, wa'ami akipakapua noriwi, pu'ka ti'tijoerio, toisa.

Aatia tiiachipa ki Eesusichi paparakame ti'tijoeria

37 Puuu ti'tijoeria Eesusio, ki ookapi ki maaenari yoorakameoipua ahpo tetewachio, wa'atia itipikapua, ki ahjachi paparaka.
38 Ihji wa'a ikitiamea ki Eesusichi paparakao, pu'ka cheeka cheeriai Isaiatarua, Ehkoriami ahpo Iyoterichio:
Paamira, ¿nape aatana pichikekamepua,
amochi simiyame taamo nayewariao?
¿Aatana amochi eenakamepua,
ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo?
39 Wa'a te'tiapapua, ki machika Eesusio aatanakoo, ki eenarepua pu'kao ahjachi paparaka. Ehkoriami Isaiaa pu'kao, wa'achi cheeriamepua tiame ahpo iyoterichio, eee cheekao:
40 Riosia ki apochi e'enanarekameopua ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo,
wa'apitia toare Riosia,
ahpo ki mamachiriamechitia
peewaeme te'teriamechiopua iikachio;
i'ka iikarachiopua peewame enemichiopua.
Wa'a te'teriamekapa puuua,
kiisi e'wakapa puuua,
Riosi apochi paaewao,
kiisi machika tetewamepua apochi kiisi ka'karuma te'teriao,
pukaepa ki noochi e'ename puuua,
no'o cheriwekemichiopua ahpo tatakoririao.
41 Ehkoriami Isaiaa, waika o'inia tetewikaopua Riosio ki nu'uti tísia peenia tiiame iintomiaopua ahpo Taanachi Eesusiopua, ti'tijoeri tatakoriria te'ta cho'wepuawichiopua, wa'a cheeka iyotere puuua ahpo Ehkoriami Iyoterichio.
42 Nape wa'a te'tererioi i'kao, wahjachia, muuwaeme pichikeriapua wa'ao, wa'api wa'ao i'isaeri pa'pamurakaipua tiameo. Nape ki chaachariapua, seewiapaopua pariseroo, ahpo ma'chipapuameopua napawikarichio;
43 Wa'atia ahpo iintare puuuapu, ohso kaawe tijoekameraa ahpo kaawe e'rewa nakire puuuapu, ki Riosi.

Eesusi naawesaria ti'tijoeri wenejiwa

44 Eesusia weeru nayewakao cheekapua:
—Noochi paparamea, no'o uhjurakamechi paparamepua tiame, wa'apichi.
45 No'o tetewamea, no'o Noono tetewamepua wa'api, apoe te'ta no'o uhjurakamera.
46 Tahjewarichitia eenakame neeea weeechio, noochi pichikekameo ki tatakorira tukapachi oimichiopua wa'asi.
47 No'o keepukai ki yoorekameo, ka'chi yoramania pu'kao; ki pu'kachi eenakame neeea, newipatenia eenakamenia ohso kaawe.

48 No'o ehpeo ki nakika tetewikamea, no'o chiiaoi tiameo, pu'ka wahjipachi
taawechi wa'asi, enemera no'o chiia aamo wenejiao, aamo te'tia kateweniachio.
49 No'o nayewaa, ki nooe chiia puuua, apoe no'o Noono no'o uhjurakame, no'o
ki'yaria puuua, no'oo aamo chaanemichioo.
50 Nane'renania, pu'ka no'o Noono no'o ki'yaria aamo chaanemichioo, aamo ki
wahjiame ahjariwawichiokopua pu'kao. Pukaepa wa'atiame naawesari aamoo,
tuuyesina neeea, te'ta wa'achi chiiame, no'oo kiasinia, no'o Noonoeo.

13

Eesusia ahpo ma'masitia tarachi papakona

1 Ke'chu pahkokoi Semejenato pahkoo, nane'riame enere Eesusia, asiriamekopua
ahpo Noonochi siimerikoopua, i'ka weee toakaopua. Eesusia taamo ahpo ajawariao,
tísia taamo nakika yasitoamekaipua, ahkasi wa'a teereka mukukamepua.
2 Ke'chu taamo koaka mochipanioio, Uurasi Ihkarióte Siimoni taanaraa, riaorósie
usuwetiapa ahpo iikachio, noriwi nehjimo orapariapua Eesusio.
3 Eesusia, yooma nane'riamekapaopua, ahpo Noonoe yooma ihta ahpo iintomia kia-
tiamekoopua reesiseri, nane'riamekapua tiameo, ahpo Noonochi no'ramerikopaopua
tiame, ahpo ma'masitia neesetorichi tooemo eraparepua, yooma ahpo Noonoe
weeechi tehkiwaopua.
4 Wa'a erapakapaopua Eesusia, werisika koi'rachio, ahpo ampawakira pujisaopua,
5 neeroi neropetorichi toasaopua, wisasori ahjae wakipateniame kaichi chuchaka-
pua. Wa'a ikisaopua yasipakaopua, taamo ahpo ajawaria ma'masitia tarachi taamo
o'inekapua papakokao, yooma taamo pipiripio.
6 Nape Peerochi asitioiopua ahpo tarachi papakopuameo, chaanekapua Eesusio:
—¿Neeekosa tiame, no'o Paamira?
7 Eesusi nehjiakapua:
—Eje'e. Ehpeo ki pahtiame eemea i'ka aamo no'o papakoao, nape ehjepa
neipatakirio pahtemeri eemea.
8 Peeroa ahpo wa'inekaipua chaaneka:
—Ka'i neeea no'o Paamira, Kiisi no'o toima neeea no'o Paamira.
Nape Eesusi chaanekapua:
—Ki no'o aamo papakosoo, kihta teeremapua noochio.
9 Waikao Siimoni Peeroa, chaanekapua:
—Aa, wa'a teresoo Paamira, yooma no'o uupepapua sekachiami tiame, nanarisichi-
ami tiame.
10 Wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanekapua:
—Pukeri uupakameapa, tarachiche papakonia nahkipua. Piipakame eemeapa
wa'asi, nape ki yoomahka.
11 Eesusia nane'riapa wa'a cheekapua, aatanakoopua ahpo noriwi na'ara yorame-
riopua.
12 Neipa yooma kajusaapua papakokao, eenechi chuchasapa ahpo ampawakirao,
eenechi yasipakapua ahpo yasariachi. Wa'a ikisaopua chaanekapua taamoo ahpo
ma'masiterao:
—¿Pahtena eemea ihtanakoopua i'ka no'o iintoriao?
13 Eemea no'oo, aamo Masitariwa teewamepua, aamo Paamirawa tiame. Pichiwa
chaachapame eemea pu'kao, pichiwa puuu neeea aamowichioo.
14 Weh, neeea te'ta aamo Masitarikaipua te'ta aamo Paamirawa, neeea ki weruma
no'o uukaopua aamo tarachi papakokame enesoopua, eemea noochitiao, wa'achitia
aamo ki weruma uuniame te'terepuapua.

15 Neeea aamo tarachi papakokamepua, aamoo no'oo ki weruma no'o uuya, aamo
tetewimichiopua, aamoo wa'achi te'teretomichiopua, ki weruma aamo uuka.
16 Eemea inataka inamumitiapua i'kao: aaataai ki epeche weruma tiiamepua ahpo
teekochio; aaata uhjuratiameai, ki epeche weruma tiiamepua ahpo uhjurakamechioi.
17 I'ka pahtekame enesaa eemea, tísia ta'iria mochitomeri eemea, aamoo ki aamo
weruma uuka mochitoame enesoo.
18 ’Neeea aamoo, ki yoomahka te'ta piipakameko tuuriao, pichiwa wa'a tiiamepua,
tetewamekapa neeea no'o ajawaria iikachio. Nane'riamenia piiripi eeme no'o
ajawariao, kiisi kaawe iintomerikopua noochio. Nape ihji wa'a tiiame iintomeria,
wa'a tiiame tetewitiapa ehkoriami o'iniao, wa'a tiiame iintomeripua. Ehkoriami
Riosi nayewaturao, wa'a tiiame iintopuame tetewika chaachapariopua, Ehkoriami
Iyoterichiopua, eee chaachapaka iyoteriaopua: “Piiripi puuu no'o ahjama oiyamea,
no'o pukamina na'ara iintokamepua.”
19 I'ka wa'a tiiame aamo chaanenania, ke'chu wa'a tiiame no'o ikiyoiopua, aamo
nane'remichiopua no'oo, yomatiame no'o ikimiao, tetewamekopua. Neeea Apoepua
te'ta neeea, te'ta ihtaoi tetewameopua ke'chu ikiniameoipua pehji.
20 Eemea i'ka pichiwari no'o cheemiao, inataka keepupuapua: No'o uhjurakame
kaawe uuka tetewamea, no'o kaawe uuka tetewamepua tiame; no'o kaawe uuka
tetewamea, no'o uhjurakame kaawe tetewamepua tiame.

Eesusia Uurasi ahpo noriwi ihsimio tuuna
(Maateo 26:20-25; Marako 14:17-21; Ruuka 22:21-23)

21 Wa'a cheesaopua Eesusia, iiyana erapaka apochiopua, taamo chaanekapua:
—Pichiwa simiyame ihjia, piiripi eemea, nanaaramechi no'o nehjimerapua noriwi.
22 Waikao teemea, tahpitika erakokao, nenekuti taamo ne'nepakapua:
“¿Aatanakamera ohjoare teemea?”, taamo erakoka.
23 Waikao no'oo, Eesusie epeche nakiwa eraniameo, chokichi kahtiamekopa pu'kao,
24 Siimoni Peero tewaniamea, sekae no'o naewakapua, ihchi no'o iinatukenuraka-
pua pu'kao, aatanakamerakopua.
25 Waikaonia waapi chukipakao:
—¿Aatanakameraju no'o Paamira? —chaaneka iinatukekania.
26 Waikao Eesusia, ihchi no'o cheekapua:
—Ihji paani ichuka saampatesa no'oo ki'ya, puuu enemapua.
Wa'a cheesapa, Uurasi ki'yakapua paani ichuka saampatesa, Siimoni Ihkarióte
taanarakapua.
27 Neipa pu'ka paani iintotioiopua, Uurasia apochi pakiteriapua Satanasio, ahpo
na'ara iintomichioopua. Wa'a iikopa Uurasio Eesusia chaanekapua:
—Uurasi, yaapi werisika siinka, iintomitiapua pu'ka aamo iintonareka kahtiao.
28 Nape piiripiai wahjachi teemea, Eesusi ahjama koayamea, kiisi pahtekapua aatia
tiiachipa Eesusio, wa'a chaaneriamekopua Uurasio. Neeeche pahtekamepua pu'kao.
29 Puuu wahjachia, poanachi tarimia siinkameko erakoapua, itapiti taripua
pahkowichioo, aaata tesiwewa te'tiamewichiooi, ihkokepuamekoiopua. Wa'a er-
akokamekapua Uurasio, puuu iintotoamekopapua, taamo toomi na'poasika ki-
asiriaopua.
30 Waikao Uurasia, ikanati ahpo paani chi'wanetiame ichuka ko'kosaapua, simika-
pua waikao wa'asi ahpo iintomia yoramiaopua. I'ka Uurasi simioiopua, tukaokapua
wa'asio.

Weemera nuurari

31 Neipa Uurasi simisoopua Eesusia taamoo chaanekapua:
—Ehpe tetewipua neeea, te'ta peenia tiiame no'o iintomerio; te'ta peeniatiame
tetewipuameopua tiame, te'ta no'o Noono inatariaopua no'o iintomiaopua.

32 Neeea no'o iintomiaeo, No'o Noono tísia peeniatiame inataria tetewitesoo, Apoe
no'o Noono tísia peeniatiame inatariao, no'o iintoriae tetewitemapua pu'kao, ti'tijoe
ooweru tiame tatakoririao, ahsieme natetetiame itipiniame tetewitekao. Ehpe wa'api
tukawarichi iintopuamepua wa'asi.
33 Eeme no'o kukuchiwa, kihta itipina neeeapa aamo ahjama yasimiaopa. No'o
i'yama eemea i'yao, nape ki no'o teimapua. No'o simiyachio eemea, ka'chi iika
siimpamete eemea, isaeri ya'yawichioi wa'achi chaanekamenia no'o iinatukekoopua.
34 Ehpeo neeea, tísia aamo nakiyao, tísia kaawe aamo nakika mochitojeraninia.
35 Wa'a te'teretoka aamo mochitosoo, yooma ti'tijoea ooweru tiamea, amochi
tetewimeri eemea no'o masiteriao, no'o aamo kaawe nakika mochitoniameo.

Eesusia ahpo ka'itapoti Peeroe
(Maateo 26:31-35; Marako 14:27-31; Ruuka 22:31-34)

36 Siimoni Peero teewaemea, ka'chi iika ahjama siimpuame inatakaopua pehjio,
chaaneka iinatukekapua Eesusio:
—¿Akana akipatamua Paamira, ka'chi aamo ahjama siimenia?
Eesusia chaaneka nehjiakapua:
—No'o simiyachio ehpeo, ka'chi iika no'o na'naritomerimua pehjio, nape piie
taawechiope.
37 Peeroa waikao utewa cheeka iinatukekapua eenechi:
—Nape Paamira, ¿aatia tiiachipa ki siimetenia? Nape Paamira, kiisi ka'chi
e'ramenia ahkasi mukukainia, aamo nehpupawachio.
38 Peero wa'a chiiopa chaaneka Eesusia:
—Wa'a chiiamemua chiiao, nape neeea aamo chaanenapua, ke'chu kusuyoi totori
oowirao pa'a piario, paisa simiyame no'o ka'itameri muuua, kiisi no'o machiyo tuuka.
¿Pichiwa wa'a e'ramemua aamo chiia?

14

Eesusia Noonochi pooe

1 Eesusia wa'a chaanesa Peeroo, yooma taamo ahpo ma'masiterao chaanekapua:
—Ka'te yuuwesi, no'o siimo tuuyoio, noochi ahjachi e'rakache mochipuapua ohso
kaawe, Apoe no'o Noono Riosichi tiame.
2 No'o Noono tewekachi kahtiachio, ki ookapi iintunapua ahka mochipuachio. Ki
wa'a teeresoo, ki cheemiinia wa'a simika aamowichio katewemio tuuyao, yooma
pipiripi ahka aamo mochimiachiopua.
3 Ehpe ki tehpe simisao, ahkasi aamowichio katewesapa enamania eenechi, wa'a
aamo i'tomaniapua no'o ahjama, no'o ahjama mochimichiopua waikao, ahka no'o
te'ta kahtiachi;
4 Nane'riame eemeapa, achini teeka asipuameo wa'ao.
5 Toomasia chaanekapua waikao:
—Nape Paamira, ¿achini nokaka asita teemea wa'ao, kiisi nane'renaoi teemea wa'a
pooeoi, ahka aamo simiyachiopua?
6 Eesusia chaanekapua:
—Neeekamerapua puuu pooea, no'o yasimiachi asitemeria; neeechepua te'ta
pichiwari aamo tuuyekamea; neeechepua tiameo, te'ta ahjari ki'yameraa, ahkasi ki
wahjiamesio. Aawataai ki asima no'o No'nochio, ki no'oeo.
7 No'oo te'ta machiyame enesaa eemea, no'o Noono tiame, te'ta machimii eemea.
Machikamekai eemeapa no'o Noonoo, noochi tetewaka ohjoamekai eemeapa no'o
Noonoo.
8 Eeripea waikao chaanekapua:

—Nape Paamira, ahjama ohjoamekai teeresaa teeme, ¿achinikai ki tetewame teemea? Taamo tetewitesao naaju. Tetewisaa teemea pu'kao, tisiwa kaawe erakomii teemea waikao.
9 Eesusia waikao chaanekapua:
—¿Kiisikosa no'o machika tetewame muuua Eeripe, ki ehpesi no'o aamo ahjama oiyoi? ¿Aatia tiiachipa aamo tetewitejerata eemea no'o No'noo? Neeekamera puuua, Apoe no'o Noonoa; no'o tetewamea, apoe no'o Noono tetewamepua.
10 ¿Ki pichikiamekosa eemea no'o tiiario no'o Noonochi tiiamekopua, apoe no'o Noono tiiario noochi tiiamekoopua? No'o nayewao ki nooe chiiamepua, weeechi tijoechitiao, no'o Noonoa noochi tiiamekapao, apoekaitepua noochi chiiao.
11 Waikao Eesusia yooma taamoo, chaanekapua:
—No'o pichikepuapua no'o chiiao, no'oo no'o Noonochi kahtiamekopua, apoe no'o Noonoo, noochi kahtiamekopua wa'achitia. Ki no'o chiia pichikesaa, no'o ihsiaoi pichikepuapua, apoe no'o Noono noochi ihsia.
12 Pichiwa chaaninia, aaataai noochi paparamea, no'o Noono tehkiwa no'o inisia teetomeripua, apoepechi no'o Noonochi paparamichio ti'tijoe paajuteka, ooweru wa'achitia. Nape puuu apoepechia, epeche muuwaeme paajutemeri ki noochitia no'o Noonochio, no'oo no'o no'ramerikopa no'o Noonochio.
13 Eemea aaata no'o Noonochi enatekamea aaata tatakoriria cheriwepuawichioo, ihtaoi tatakoriria no'o Noonoe cheriwepo tuuka masitemeripua, nape no'o ahpowichio no'o kurusichi mukuriae natetewachi itaka. No'o kurusichi mukuria ki ookapiwichio tatakoriria natetekao, no'o Noono tísia peenia tiiame inataria puuua, yooma wehjoarichi mochikamewichio, tetewimichiopua.
14 Ihtaoi ahpo cheriwepuawichio noochi eenakameo, cheriwemachenia pu'kao, nape ahpowichio no'o iintoriae natetewachitia, noochi itasoopua.

Eesusia Riosi Riosiwari Te'ta Piipari uhjuramo tuuya

15 ’No'o nakiyame enesaa eemea, no'o e'weka mochitopuapua, no'o aamo nuuria.
16 Wa'a aamo te'tereka mochitopao, no'o Noono nayewemania aamo uhjuremichioopua ahpo Riosiwarioopua, aamo ahjama teetomichiopua ki wahjiamesio, aamo ku'isimichiopua aamo teetowachio, yooma ihta aamo nakiyachisio, aamo oisa erapatesimichiopua tiamé.
17 Puuu iintomeripua amochio, te'ta pichiwari tiiamera pahtetekao. I'wache weeechi nokiwame pu'seriamea, ki kaawerumachiche mochitonariamea, ka'chi iika uumeripua pu'ka no'o Noono Riosiwari ku'iwarao, ki uuka tetewamekopa puuua, no'o Noonoe ahpo kiamiao. Eemekamera kiatiamepa pu'ka Riosiwario, puuua epeche ku'iwa yasitomeripua yooma pipiripichi amochio, ki wahjiame aamo ku'isimeripua no'oo no'rasoopua.
18 Ka'chitia taawechi aamo piineri toayai neeea neesetokao; eenechi enamerikaite neeea, pu'ka wa'api Riosiwarichi amochi yahchamechi, nooe amochi yasitomiaopua, ki wahjiame amochi te'ta ku'isimia.
19 Ki mehka toiaitepua, i'ka weeechi mochikame ki ka'karumao, ki oosa no'o tetewimiachiopua i'ka weeechio, nape eemea noochi te'teretokamea, eenechi no'o tetewimiitepua no'oo oijenasocheo pehjio. Neeea wahjipaniame newitosaapua, kajuyachi taawechio, aamoo wahjipakamekoipua, eenechi aamo ahjatemania.
20 Nape eenechi no'o ahjakame tetewapaopua ke'chu no'o no'roipua tewekachio, pahtemeri eemea waikao, pichiwa No'nochi eenamekopua, no'o Noonoo neeeopua tiameo, piiripi wa'apikai tiiopua. Waika waanamio, eemea no'o ahjamao piiripi wa'apika teeremeripua, no'oo amochi teetoamekopua no'o Riosiwarieo.
21 No'o nuuraria kaawe neesetoka i'toamea, pichiwa no'o nakiyame puuua. Wa'a teeka no'o nakiyameo, no'o Noonoai tísia nakiyamepua pu'kao. Pu'ka wa'a

te'teriamechi, no'o Noonoa neeea tiameo, pukachi taamo tetewitemapua, piiripichitia, Riosi Riosiwarichi.
22 Waikao Uurasia, nape ki Ihkarióte Uurasia, iinatukekapua:
—Paamira, ¿aatia taamoche taamo tetewitetamua, ki aamo paparameopua ka'i?
23 Eesusia, nehjiakao chaanekapua:
—Aamoo noochi paparasoopua, no'o Noonoa neeea tiameo, piiripichitia yasitomeripua amochio.
24 Nape ki no'o nakiyamechiopua kihta yasitomeri teeme pukachio, ki no'o e'weka yasitoamekopua pu'kao, no'oo, no'o Noonoche chiia nayewerioipua. Ihji no'o chiia aamo inamuaa, apoe no'o Noono naawesa puuua, apoe wa'api i'ka weeechi no'o uhjurakame, ahpo noochi nayewa inamupuawichiopua.
25 ’Neeea iiweta aamo ahjama kahtiaapua pehjio, i'ka yooma aamo tuuyamepua.
26 Nape no'o Noonochi no'rasoopua, no'o Riosiwarie ihsimania aamo ku'ikao, no'o Noonoo aamochi uhjuramia. No'o Riosiwari ihsimapua aamo tuuyekao, yooma itapiti aamo masitiachio, yooma no'o aamo masiteria, inatepatesika.
27 ’Neeea te'ta kaawe erapari aamo ki'yamepua, ki weeechi mochikame kaawe erapari ki'yamechitia. No'o aamo kaawe erapari ki'yaa, no'o wa'api kaawe erapari iinuekapua. Pukaepa no'o kaawe erapari iinuemea, kihta yuuwesipuapua no'o simiyawichioo, itapiti seewekaoipua a'chi teeremiaopua, no'o ikimiaoipua ku'we.
28 Eemea, no'o inamukame eemeapa no'o siimio tuuriamekoo, nape eenechi amochio yasimia enameriko tuuriao. Noochi paparamea, no'o te'ta nakiyame enesaa, kaawe erakomete puuua kihta yuuwesika no'owichioo, no'o Noonochi simiyaa, amochi enamiapa eenechi wa'a no'o simiyopa, nape Riosi Riosiwarichi, yomachi amochi yasitome teereniamechi Riosiwarichi. No'o Noono Riosiwarichi yasipasaapa neeea, ahkaoi teeremeri neeea no'o Noono Riosiwarie yasitoaeo, ki weeechi no'o weerewae yasitoriachitia.
29 Ke'chu ikiyoi i'ka, yooma aamoo chaanenania, i'ka wa'a tiame ikisoopua, pichiwa no'o cheerio erakomichiopua aamoo, wa'a erakoapa eemea, kihta seeweka noochi paparaka mochitomichiopua i'ka weeechio, noochiche ahjachi erakoka.
30 ’Ki tehpe toina neeeapa ki no'o aamo nayeweka yasimiaopua wa'asi, waapi ihtona tukaparichi ye'kameapa, puuu te'ta no'o na'ara yorameria, apoe te'ta Satanasi tewaniamea, puuua te'ta ki ka'karuma nokayakamera, noonora. Puuua kiisi iinuekaitepua apochio, no'ochi newitomiaopua,
31 nape yooma ti'tijoeri nane'remichio no'oo, tísia nakiyamekopua no'o Noonoo, pu'ka iintomo e'raria iintomania ehpeo, no'o Noonoo tísia e'weka. Werisisa, nahpe.

15

Eesusi te'ta pichiwari panijuwari

1 Wa'a o'inia puuyatioiopua, pooechi nokisinioio Eesusia, eee cheesika taamo masitesikapua, ahjama nokisinioio:
—Neeea, uuwa echitiamepua, no'o echakamea, apoe no'o Noonopua.
2 Yooma no'o paanira ki taakiameo, tehpuchenapua pu'kao; nape kaawe taakiameo, katewekenapua pu'kao, charewa ki ka'karumao puhjeneka, epeche taakemichioopua.
3 Eemea, cheriwetiame eemeapa tatakorio, piipaka itipikame, amochi uukapa muuua no'o cheeriao, pichikeka.
4 Wa'a aamo te'teresoopua noochio, wa'achi teerema neeeai amochio, amochi yasimania. Yooma uuwa paaniraa, ki ihchiame enesaa, kihta taakemapua. Wa'achi te'terena eemeai noochioi, ki noochi ihcheka te'teriame enesaa, kihta muuwemii eemeai, aamo taakiamechitiaopua.

5 ’Neeepu uuwa echitiamea, eemea paanirapua. Noochi ihchiapa eemea, neeea
amochi taakiamepua, nape ki no'oeo eemea, kihta muuwemiipua taakekao.
6 Ki noochi ihchiame yasinariamea, ki uuka tetewipuamepua, paanira ikicha
ipatiamechitia, wakipasoopua kosopuaichio.
7 ’Eemea noochi ihcheka te'teretonariamea, no'o chiiao, iyorika uuka yasitonari-
amea, ihtaoi ahpo nakiya no'o itanemeri puuua, aamo muuwewari taakemichioopua.
8 Aamo nokisiamechi ka'karuma taakesoo, no'o Noono amochi ihsiwarao, ahpo
kaawerumari amochi teteiwa ihsimeripua. Pukachi naania teeremeri eemea, no'oe
masitetiamekoopua.
9 Wa'achitia no'o Noono aamo nakika yasitoachitia, wa'achitia aamo nakika
yasitoame neeeai. Wa'achitia mochitopuapua eemeai i'ka no'o aamo nakiyaopua,
ka'te wa'atia wekate eemea.
10 Wa'api teetosaa eemea no'o masiteria teetokao, wa'api amochi tetewika
uupuamepua, aamo no'o nakirao.
11 ’Peenia erakosa naaju, ihji no'o aamo chaaniaa, pu'kawichiopua, ki teesa aamo
peenia erakomichio, amochi yasitoniamekoo inataka.
12 I'kache aamo nuurenania, aamo kaawe tetewaka mochipuame, ahpo nakika, no'o
aamoo te'ta kaawe nakiriachitia.
13 Ki'te te'ta epeche nakiwamea, ki'te mukiwachisi nakiwamea aaatao, ahpo kaawe
e'rawichioopua.
14 E'wakame eemeapa, i'ka aamo no'o nuureriao, pukaepa aamo, aamokamera
kaawe e'riame neeea.
15 Neeea aamoo, ki no'o tekipanatewa teewaninia wa'asi, tekipanamea ki yooma
nane'reteka yasitoame puuua ahpo teekochio, itaoi ahpo yoranareka kahtiaopua
pu'kao. Nape neeea aamoo, no'o kaawe e'rewachitia tetewamenia aamoo, yooma
no'o Noono e'ra aamo nane'retesiapa.
16 Ki eemekamera no'o uukamepua, aamo ahjama oimichioopua; neeekamerapua
aamo uukamea, no'o masitia masitesimichiopua ti'tijoeo ooweruopua tiame, noochi
paparamichiopua pu'kao. Aaata aamo ku'yao noochi papararіame enesoo, no'o iin-
toria ahpowichio kurusichi inatakao, no'o Noonochi cheriwewa itasoo, cheriwemeri
no'o Noono te'pa tewekachi kahtiamea, ihtaoi itapiti ahpo cheriwejera itakoiopua.
17 Nape ka'te ahpo newitome erakomitia eemea, Riosichi paparamichio e'enatewa
nokayaiopua ti'tijoeo, ooweruopua tiame. Ohsotia aamo chaanenania wa'a aamo
nokisiachi pu'ka yooraka: Kaawe aamo nakika mochitowa, masitepuapua, napati
aamo wa'achitia uuka tetewika.

I'ka weeechi nanaarame ti'tijoeri Eesusi na'areniame, ijinuwarama

18 Eesusia simiteka pehji taamo masitekao, eee cheekapu:
—Ki noochi paparameo aamo nekumesoo, nane'repuapua no'ooi wa'achi teere-
tiopua pahcha ki aamochitia, nekamuchekao.
19 Eemea, i'ka wehjoari ki ka'karuma yooraka nokisiame enesaa, kaawe e'raka
tetewi puai eemea, ki ka'karuma yoorameeo. Nape eemea, no'o paajutekopa noochi
e'enariopa, no'o ijinuwa iintapame neeea, ki wa'achi nokaka mochitomichiopua,
ki ka'karuma yooraka mochitoamechitiao. Ehpeo aamoo noochi te'teriapakoopa,
nekamucheniame eemea pukaeo.
20 Nane'repapuapua no'o cheeria: “Yoorewa naewakao, ki epeche yooreka tetewini-
ame tekipanameraa, ahpo teekorachitiaopua.” Kaawe uuka tetewipuame enesaa
no'o masiteriao, kaawe uuka tetewipuame aamo masitiaai, no'o nuurarikapa. No'o
na'aretiame enesoo, na'arepuame eemeai.
21 Yooma aamo na'ara yoraniamea, noochi te'teriapa wa'a aamo yorapuamepua. Ki
no'o Noono uhjurariachi ahjama te'teriapa, wa'a aamo yorameripua, nanaaramea.

22 ’Ki no'o eenakame enasoo kihta teeremii puuua ki no'o nakika mochikapa kokosapuameo, ki tetewikame enesaapua tísia peenia tiame no'o ihsiriao, ki aaata iintome tiiaopua. Nape ehpeo no'o eenakoio ki no'o uuka tetewikamea ti'tijoe ooweru tiamea, no'o Noonoe kokosapuametere mochitomeripua.
23 Aaata ki no'o uuka tetewamea, no'o Noonoi ki uuka tetewamepua.
24 No'oo, ki yooma tetewachi ki maaenari yoorakame enesoo, itapiti ki aaata yorame tiameo, kihta a'chi teeremii puuua, ki no'o uuka tetewaiopua. Nape ehpeo yooma no'o ihsia tetewakaio, na'pa taamo ki nakika tetewikamepua, no'ooi no'o Noonoi.
25 Nape yooma ihji ikiniamea, ehkoriami Riosi nayewatura no'o ikimio chaachapatiamepua. Puuu ehkoriami nayewatuaa, ehpe taawechiami ki no'o nakiyo tuuwa, chaachapakame puuua iyotekao: “Kihta iintokai ki nakiniame neeea.”
26 ’No'oo, no'o Noonochi no'rasoo eemea, kaaweruma nayewameri eemea no'o iintoriao, no'o Riosiwari aamo ku'imichio no'o uhjurariae. Puuu no'o Riosiwari yomatiame ihta no'o iintoria aamo inatepatesikaopua, yooma no'o iintoriao, kaaweruma nayewesimichioopua ti'tijoerichio, pichiwa te'ta wa'a teeeriopua no'oo.
27 Eemea no'o ajawariaa, pukerisi o'inia no'o ahjama ohjokamekapao, wa'a chaachapameripua.

16

1 ’Yooma i'ka aamo chaanesika yasitokame neeea, aamoopua, ki no'o toaka mochitomichiopua, anachaka pu'ka ki teesa tiame aiwari enameriopua.
2 Ma'chi ihpapapuame eemea napawikarichio, ahkasi aamo me'yakameai, ahpo kaawe e'repuame maaemerapua Riosieo ahpo wa'a iintoriawichioopua.
3 Wa'a nokimera puuua, ki te'ta no'o Noonochi te'tereka mochitoapa, no'ochioi.

Riosi Riosiwarie taamo piipatewao

4 ’Wa'a aamo chaanena neeea, nane'reka mochimichiopua i'ka wa'a tiame ikinioiopua, no'o aamo chaaneriao. Pukeri simiyachio, ki aamo chaanekania i'kao, aamo ahjama oiyapaopua pehjio, nape ehpe aamo chaaniamenia, simiyapa wa'asi.
5 Nape eemea, aaataai ki no'o iinatuketiamepua akana no'o simiyao, ma'chiame aamo no'o tuuyekamekopua, akana no'o simiyachio.
6 Oowera no'o simiyache, yuuwesina eemea.
7 Nape pichiwa chaani neeea, kaaweruma simiyamekopua aamowichioo no'o simiyaa. Ki no'o simisoopua, ka'chi iika enameri amochio aamo Ku'itomeria, nape nooe simisaapania no'o Noono kahtiachio, nooe wa'api iintomania aamo Ku'itomeri uhjurekao, puuu aamo Ku'imeria, nooe wa'api Riosiwari enemeri puuua, amochi enameria.
8 Ihji no'o Riosiwari i'ka weeechi enasaapa, puuu iintomapua tetewitekao, yooma ti'tijoe ooweru tiameo ahpo iikachio, kiisi ka'karumakopua, tísia tatakorikamekapaopua. Nape puuu Riosiwaria tiameo, pu'ka ki ka'karuma nokaka mochikameo, tetewitemapua tiameo aachin nokaka ahpo ka'karumachi enepamiaopua tiame. No'o Riosiwaria ihsimapua tiameo, yooma noochi paparakameo nane'retekaopua, pu'ka na'arari noonorao, no'o Noono kokosaritere teereniakopua wa'asi, pu'kao te'ta kokosapuawichiopua te'ta kajuyachiopua taawechio.
9 Ihji kiisi kaawe nokiwamea tatakorika mochitoame tewaniame puuua, ki noochi paparaka mochitoamekopua pu'kao.
10 No'o Riosiwaria, apoe ihsimapua ki ookapi paajutekaopua aachin teeka kaawerumachi enepameriopu, no'o Noonochi e'enamichio paajutekao. I'wa weeechiche itipisaane, no'o chiia inamukameche e'enatemiinia no'o Noonochio. Nape simisaane no'o Noonochio, ahkaoi yomachi tiiame enamania no'o yasitoao, no'o Riosiwari tiiarirao aaatachioi, no'o Noonochi paajutenariaopua.

11 Te'ta na'arari Noonoraa, no'o Noonoe kokosaripuache chanitiamekopaopua, no'o Noono ki ka'karuma katewemiao, te'ta pichiwa enamerichepua, kiisi wa'atia itipimeripua pu'kao.
12 ’Ki ookapi iinuenia pehji aamo chaanemiao, nape ehpeo eemea, ki pahtemapua pehjio.
13 Nape apoe Riosi Riosiwari te'ta pichiwariemea, amochi enasaapa, yooma aamo masitemapua, noochi simiyame pichiwarichiopua. Apoe Riosiwaria ki seenu Riosiwarie ihsimeripua masitekao, apoe no'o Noonoe ahpo chaanesiwa masitesimapua. Puuu no'o Riosiwaria tiameo, puuu teetosimeripua aamo masitekao, ahkasi wahka ihtoriachisiopua, itapiti ikipuamechi simiyameopua.
14 No'oo, puuu ihsimapua no'o kaawe chaniwa tetewipakaopua, akatiasi no'o soparamekoopua, no'o ihta aamo kiamiaopua ku'iwario, no'o iinuwachi uuyapapua aamo kiamiaopua.
15 Yooma no'o Noono iinuekao, no'o iinuwapua tiame. Pukaepa no'o iinuachi uumio tuuna neeea, aamo kiamiawichioo.

Yuuwesiria kaawe erapari enepameripua

16 ’Ku'itapi toiyachio, kiteremania i'wao, nape eenechi ku'itapichio, no'o tetewimeri eemea.
17 Ookapi teeme Eesusi ajawariaa, taamo ahpo chaachapai teemea:
—¿Ihtana ku'itapi naewaka cheeriamare Eesusia, ki ahpo tetewipo tuukao, wa'a ikisao eenechi ku'itapi ahpo tetewipo tuuriao? ¿Ihtana chanika cheeriamarepua, neipao ahpo Noonochi simimio tuukaopua tiameo?
18 ¿Aatia wa'a cheeka nayewariare Eesusia, “ku'itapi”, cheekao?
19 Eesusia nane'riapa ahpo iinatukepuameo, chaanekapua:
—No'o ku'itapi ki tetewisaa, eenechi tetewipo tuuriao, ¿pu'ka nane'renariame eemea?
20 Kaawe keepumitia naaju i'kao: Aamo naarakoio yuuwesikao, ki nu'uti siimera kaawe erakoniamea, wahja tijoechiopua ki ka'karumachio. Nape neipa yuuwesisaapa, kaawe erakomeri eemea eenechio.
21 Aaata oowitiame saumeria, iiyana e'rame puuua ahpo saumiachi asiyoopua, kokosa aiwamiapa puuua, nape pu'ka sauniame aiwari u'matosoopa, yooma natekepamepua pu'kao, wa'a ikisaapa kaawe ejeramepua eenechio.
22 Eemea, wa'achi te'teremapua ehpeo, ehpeo yuuwesina eemea, nape eenechi no'o amochi tetewitemia machejenesoopua, eenechi peenia erakomeri eemea aamo iikachio, nape te'ta peenia erakorie ki aaata u'yeme tiameee.
23 ’Pu'ka taawechiami no'o Noonochi simikoio, eemea kihta no'okamera itanemeripua waikao, ihtaoi aamo itayaopua Riosichi ta'iria mochitopuaopua. Pu'ka aamo kiapuao, Apoe te'ta Noonokamera itanemeri eemea pu'kao, Apoe iintomeripua yooma aamo itaya ki'yakao, yooma ihta apochi ta'iria mochitoniameopua. Wa'a iintomeri puuua aamoo, no'o ijinuwarakopa.
24 Ahkasi ehpeo, kihta wa'a tiiame itayame eemea no'o Noonochio, no'o ijinuwako tuukao. Nape no'o Noonochi simisoopua, no'o Noono itanepuapua, yooma ihta aamo nakiyaopua, no'o Noonochi ta'iria mochitopuaopua. Wa'a te'teretosaa eemea no'o Noonochio, tísia ta'iria tiiame mochitomeripua, tísia kaawe erapuame tiiaeme.

Riosie Weratiamea newitomeri i'ka wehjoarichi na'arameo

25 ’Ahkasi ehpeo, itapiti wa'achitarichi aamo nayewekame neeea, nape asinapa no'oo, ki wa'achitarichi aamo nayewemiaopua, ma'chiame aamo ne'netemania waikao, no'o No'noo.
26 No'oo no'o Noonochi no'rasoopa, aamoe wa'api itameripua no'o Noonoo, tewekachi kahtiameo. No'o Noonochi no'rasaapa, ki neee ihsimeripua, no'o Noonochi

aamowichio itanekaopua. Wa'a te'terewa iinuemeri eemea no'o Noonochio, no'o ijinuwarakapa.
27 Apoe no'o No'noa aamo inamumapua, tísia aamo nakiyamekapa. Wa'a tiiame puuua tísia aamo nakikao, aamoo tísia no'o nakika mochikamekopapua, aamoo no'o pichikeriopua tiameo, no'oo te'ta no'o Noonochi eenamekopa.
28 Neeea no'o Noono tiiarirachi machenakame neeéa, weeechi enamiaapa, pukaepa neeea ehpeo, i'ka weeechi mochikame toisaopua, no'o Noonochi no'rameripua, no'o Noono Riosi tiiarichi yasimia.
29 Waikao teemea Eesusi ajawariaa, chaachapakapua:
—¡Aa, ehpeo ma'chiame nayewakame muuua, kihta itapitichi wa'achitarichi naewaka!
30 Wa'atiao, ehpeo nane'rekame teemea aamoo, yooma ihta yomatiame machikamekopua, ke'chu ihta aamo iinatukioio, yooma nane'riamekopua.
31 Eesusia nehjiakapua:
—¿Ehpeope, pichiwa pichikiame eemea, no'oo aatanakotiao?
32 Nape wa'a erakoai eemea, ki tehpe simiyachi ujumamiite eemea, piineri toakaoopua no'oo —chaaneka Eesusia—. Nape aamo ujumakoi, ki piineri kahtiai teerema neeea, no'o Noonoa no'o ahjama kahtiai teeremapua, Apoeo noochi yasitoamekapa Riosiwarirao.
33 Yooma i'ka aamo chaanekame neeea, kihta a'chi e'raka aamo mochitomichiopua. I'ka weeechi mochikaopua pehjio, itapiti a'chi tiame na'arari aiwameri eemea. Nape eeme noochi ahjachi erakoamea kaawe erakomitiapua, no'oo newitoriopa i'ka wehjoarichi te'ta na'arari noonoraopua, i'ka weeechi ki ka'karuma yooraka mochiniameo ye'kaka yasitoameo.

17

Eesusia ahpo Noono, ahpo ajawariawichio itani neesetori

1 Eesusia wa'a cheesika taamo masitekoiopua mochipatiapua ku'itapi. Eesusia waikao, te'pa ne'nepakao, eee cheeka nayewekapua ahpo Noonoo:
—No'o Noonoo, asikame neeeapa aamo yahchariachio, aamo te'ta inataria iintomiachio yomatiame i'ka wehjoarichi mochikamewichioo. Kaawe no'o iintomia tetewijeraninia pu'kawichioo, neeeai aamoo tísia kaawe aamo te'ta inatatoriaopua kiisi ki ku'itapisi ehkoriami o'iniaopua, ehpe i'ka taawechi no'o iintomeriopua.
2 Muuua No'no, reesiseri no'o ki'yakamemua, ki wahjiame ahjari kiamichiopua, yooma aaata amochi paparaka e'enakameo, i'ka weeechi mochikameo. Yooma pu'kao amochi e'enakame ahpo tatakori cheriwepuawichioo, no'o ki'yakame muuua pu'ka piipatemichio. Wa'a iintokame muuua, amoe no'o uhjurakamekopamua i'ka weeechio, no'oo, pu'ka tatakorikameo, pejana natetemichiopua tatakoririao, amoe wa'api kokosapuameo, te'ta weemera ahjari kiapuawichiopua ki wahjiamesi.
3 Neeea pu'kao, weemera ahjari ki'yamepua, noochi paparaka amochi paparaka tiame e'enakamekopapua pu'kao, aamoo te'ta pichiwari Riosikamerakopua. Neeea wa'a iintokamepua pu'kao, pu'ka iintomichio amoe uutiamekapa, pu'ka iintomichio weeechi no'o naawatekamekopua.
4 ’I'ka weeechio neeea, aamo te'ta kaaweruma tiiao yomatiame weeechi aamo nayewakamenia; neeea tiameo, aamo no'o nuureria i'ka weeechi no'o iintomichioo, yooma iintokamenia wa'asio.
5 Ehpeo, noochi aamo tetewitepuapua, pu'ka amochio pu'ka ki nu'uti tísiwari aamo tiiaopua, ke'chu i'ka weeechi naayachisiopua, taamo pirena te'tereniameopua taamo tiiarichio.

6 ’Neeea i'ka no'o ahjama ohjokameo, yooma aamo tiia ma'chitekame neeeapa
pu'kao, aachin tiiamekopua aamoo. Ihjia aamo ijinuwakapao, no'o ijinuwapua tiame,
amoeo wa'a tiame noochi tetewiniamekopua. I'ka aapoeo, no'o e'wekapao, aamo
e'wekamekopapua tiameo.
7 Ehpeo ihjia, nane'reka mochitoamepua, yomatiame no'o tiia, amochi o'inia
eenamekopua.
8 Wa'a tiame pahtekamepua, yooma no'o masiteriaopua no'o chuwaeo, amoe
inatarichi e'rario noochi eenamekopua nayewamichioo. Wa'a tiame pahtekameka-
paopua, amochi paparamepua.

9 ’Pu'ka wa'a teeremichio aamo uuriaopua, aamo itaniamenia pu'kawichioo,
kaawe inateka neesetomichiopua pu'kao. Wahjachi ki aamo ijinuwaopua, kihta
aamo itaniamenia pu'kawichioo, aamoche ijinuwawichio noochi iintapariawichio
itaniamenia neesetojerakao.
10 Yooma no'o ijinuwaa, aamo ijinuwapua tiameo; yooma aamo ijinuwaai, no'o
ijinuwapua tiame. Pu'ka wa'a teereniachi ijinuwakao, ma'chiame piiripi tiiame
teemea.
11 ’Neeea ki itipimapua i'wao, nape aapoeo i'wa itipimerapua. Pukachipa muuua
te'ta kaaweruma Noonoa, kaawe neesetopuapua pu'kao, aamo mochiwarikopua,
pu'kao, apochi kaawe erakoka mochitomichiopua, taamoo pirena te'teriachitia.
12 Neee i'ka weeechi kahtiaopua pehjio, kaawe inatekame neeea pu'kao, amochi
eename inatewarie. Aamo no'o uukeria ajawariopua, yomarika noochi paparaka
mochitoamepua, nape piiripia ka'i, Ehkoriami Iyoterichio chiiachitia.

13 ’Ehpeo aamo kahtiachi no'ramerinia. Nape no'o ahjama ohjokameopua, weeka
itapiti kaawe e'rari tuuyekamenia pu'kao, kaawe erakomichiopua noochitia.
14 Tuuyekame neeeapa pu'kao, yooma aamo iintomia inatarichi eenameopua. Puuu
aamo inatarichi eename uukamekaapua, amochi ijinuwa eenepakame puuuapa.
Wa'a iikapa puuua, ki i'ka wehjoarichi ahpo ohjorewa iinuekaite puuuapa, noochitia
wa'achitia ki i'wa wehjoarichi ohjoekai tiiamepua. Pu'ka i'wa ohjoeraemea, kiisi
taamo nakika tetewamepua.
15 Neeea no'o ahjariao, ki aamo puuyanamichio itaninia i'ka wehjoarichio,
ohso kaawe aamo inatejeraninia, i'ka weeechi ki ka'karuma noonoraopua, ka'chi
yoramichiopua pu'kao.
16 Neeea ki i'wa weeechi ohjoerewaemekapao, wa'achi te'tiame no'o ajawariai.
Pukaepa aamo neesetojeraninia pu'kao, ki apochi panisumichiopua Satanasio, apochi
erapatekao.
17 Ku'imitia pu'kao, ahpo piipakameche mochitonaretekapua pu'kao, aamo te'ta
kaaweruma e'rarie iikachi naawesika, amochiche paparaka ohjoremichiopua pu'kao,
kiisi sewina erapaka.
18 Neeea aamoo, te'ta no'o uhjuraretiachitia weeechi ti'tijoeri nayewemichioo,
wa'achitia uhjurakame neeeai pu'kao, yomachi mochiwachiami nayewemichioopua,
amochi eename tuuyewario.
19 Neeea, yomatiame no'o ihsiwachio, aamoche kaaweruma tuuyewari ti'tijoeri
tuuyeka ihsikamenia, pu'ka ti'tijoerio te'ta aamo ijinuwara enemichiopua, aamo
pichiwariwachi te'ta paparakamekopa.

20 ’Ki i'kache ajawariawichioche aamo itanenania, yoomawichiopua tiameo, wah-
jachi amochi paparameriopua pehjíi. Puuupechi nokisimeripua amochi paparatekao,
aamo tuuyewari nayeweka tuuyesikao.
21 Neeea aamo itanenapua tiame ku'imichioo, yooma amochi paparaka
mochikameo, te'ta kaawe ahpo nakika mochitomichiopua, te'ta pirena te'tereka, te'ta

taamoo, pirena te'teriachitia. Pu'kaonia te'ta tamochitia pirena te'tereka mochitojeraninia, pu'ka aaata ki taamochi te'teriameopua, pichiwako erapamichiopua no'oo, amoe no'o Noono uhjuratiamekoopua.
22 Neeea yooma noochi paparakameo, piiripi wa'api pirenaturi iintapakamenia, piiripi wa'api pirenaturi teereka ohjoremichiopua, no'oo aamo no'o Noonochiopua tiameo, piiripichitia pirena te'teriachitia.
23 Neeea pu'ka noochi paparamechio, yasitoamenia no'o Riosiwarieo; muuu no'o Noonoa, noochio yasitoamemua tiameo, piiripi wa'api Riosiwarikapa teemea taamo te'terewachio. Wa'a teereka piiripi Riosiwarichi teemea, yooma aaata pipiripi tamochi paparamechi, yasitoame teemea piiripi teeka taamo Riosiwariwao. Wa'a teekao, aaata ki tamochi paparamea, tamochi paparameo ka'kaweruma itapiti yoorame tetewapaopua, kaawe ahpo nakika mochitoameopua tiameo, nane'rema puuua pu'ka tamochi paparame iikachio, itapiti tísia kaaweruma iinuemekoopua. Waikaopu ki tamochi paparamea, noochi paparapa ka'karuma yoorameko erapamapua, itapiti kaaweruma ijinuemekoopua iikachio. Wa'a erapakaopua, pichiwa no'o tewekachi amochi o'inia eenameko erapamapua, ki oowera tijoeko maaeka. Aapoeoipua waikao, nane'remapua tiameo, wa'achitia ahpo nakiwamekopua amoeo, muuu no'o No'noo, no'no nakiyamechitia.
24 ’No'noo, yooma tamochi paparakameopua, no'o ahjama mochitejeraninia pu'kao, pu'ka aamo no'o ki'yariaopua newipatemichio. Neeea tetewijeraninia no'o kahtiachi mochikaapa, tetewimichiopua neeea muuukopua, ki ehpesioi wa'apitia ahjaka yasitoame, piiripi tiiarichi wa'api, ke'chu i'ka weee naayachikoipua pehjio.
25 Muuu no'o Noonoa, Te'ta Kaawerumara muuua, nape i'ka weeechi ki amochi inataka mochitoamea, te'ta kiisi aamo machiyamepua, aamoo te'ta kaawerumarakoipua. Nape neeea, te'ta aamo machiyamerapua, ahkasi aamo te'ta tiiarirachi, aamo wa'api tiiarichi machenakamekapa. Yooma noochi paparakamea, nane'riamepua no'oo, amochi o'inia eenakamekopua.
26 Pu'kao neeea aamo tiiao, ma'chiame tuuyekamenia, wa'api teetomeri neeea amochi simiyame masitekao, aamo kahtiachi no'rakaio. Wa'a yasaka ku'isimania no'o Riosiwarieo, kaawe ahpo pirena mochitomichiopua pu'kao, kaawe ahpo nakika wa'achitia, taamo ahpo nakiyachitia.

18

Chapinia Eesusi
(Maateo 26:47-56; Marako 14:43-50; Ruuka 22:47-53)

1 Waikao Eesusi teewesoopua ahpo Noono ahjama nayewakao, ajasika uumatotiapua Seeroni kohjochioopua, paonamina. Paao ajasisaapua waikao, itapiti taakiame echitiachi yeepo muitiápua.
2 Uurasia Eesusi noriwi na'arekamea, machiyamekapua tiame wa'asi wa'ao, weesa eenakamekapapua wa'ao, taamo Eesusi ahjamao.
3 Ihji Uurasia, ne'neseriosi pa'pamiratuameo pa'parisero pa'pamiratuameopua tiameo, ahjama ahpo kateweriai puuua, muuwaeme soontaro ahpo kiapuaichiopua Eesusi chapipuamewichio. Ehjepamio Uurasia, muuwaeme soontaro yeeka wa'atikia ihtoame tetewetiapua Eesusi chapisa i'tomia wa'asi. Puuu soontaroa, yoomahka tahjetoka nokisiamekapua, ahpo merimacheta makotoka tiame.
4 Waikao Eesusia nane'riamekapua ahpo ikimiao, pahcha weripaka pejanao, iinatukekapua, wa'a e'nakameo:
—¿Aatana i'yame eemea?
5 Aapoeo chaachapakapua:
—Eesusi, Nasare tijoe.

Eesusia waikao chaanekapua ahpo i'yasiameo:
—Neeeju puuua.
Puuu Uurasi Eesusi noriwi nehjamea, wa'achi weeriapua tiame, Eesusi i'yasiame ahjama.
6 Puuu Eesusi i'tomia e'enakamea: “Neeepua”, cheekopa Eesusio, ukana ruhjikapua majaka.
7 Waikao Eesusia eenechi iinatukekapua:
—¿Aatana?
Aapoeo eenechi nehjiakapua:
—Eesusi, Nasare ohjoeme.
8 Eenechi chaaneka Eesusia:
—Neeesakotine. No'o i'yame enesaa, toipuapua no'o ahjama nokisiao, nonoramichioopua.
9 Wa'a tiiame ikitiamea wa'ao, Eesusi eee cheeria enerepua ahpo Noono ahjama nayewaio: “Aamoe no'o kiatiao, piiripioi ki wekatekamenia.”
10 Waikao Siimoni Peeroa, ahpo merimachetaeka ma'chipaka, nakachi meteka tehpunekapua ahjamina, pu'ka Marakoo tewaniameopua, te'ta ne'neseriosi weripateriaopua.
11 Nape Eesusia chaanekapua Peeroo:
—Yaapi katewesamua pu'kao. ¿Ki iijimerikosa neeea pu'ka tísia chihpuame iijipasochi, no'o iijimichio no'o Noonoe kiatiame, no'o Noonoe e'rariaeopua? ¿Ki kajuka simitemerine pu'ka, no'o Noonoopua yorajera?

Eesusi iinatukeretiapua Aanasie
(Maateo 26:57-58; Marako 14:53-54; Ruuka 22:54)
12 Waikao isaeri ya'yawichi soontarowaraa kapitaiwaraa tiame, chapisa purakapua Eesusio.
13 Pahchao Aanasi i'yetotiapua, Kaija si'yarao, puuua te'ta ne'neseriosikopua pu'ka taawechiamio.
14 Puuu Kaijakapua, piie taawechio cheekamekaa: “Epeche kaawe enema piiripi wa'api mukisaa, yoomawichioopua, ki muuwaeme wahjipamichiopua.”

Peeroa ki machiyoti Eesusio
(Maateo 26:69-70; Marako 14:66-68; Ruuka 22:55-57)
15 Siimoni Peeroa, neee Waania tiame, mekapi ajatoka na'naritokapua Eesusi i'toniachio. Neeea, machiwamekapapua pu'ka te'ta neeseriosi paamiraeopua, neeea yooremina pakikapua Eesusi i'toniachio, te'ta neeseriosi kaarira ta'perachiopua.
16 Nape Peeroo, ma'chi itipikapua muiwachio. Ehjepamio neeea, eenechi machenakaonia, wa'a muirachi inatiame oowitiame nayewekania, Peero reesisemichiopua pakimichioopua ta'pechio.
17 Waikaopu puuu oowitiame iinatukekapua Peeroo:
—¿Ki muuupu tiame, i'wa upatiame masitewara?
—Ka'i —nehjiakapua.
18 Tuuroikopao wa'a nu'nurewaa, ihsawi choatiame kosoriapua. Wa'a ikisaopua wa'a ajakapua tatapaka, Peeroai wa'achi kahtiapua waikao na'isue, tatapaka.

Te'ta tiopa neesetoamea, utewaeme iinatukewa Eesusi
(Maateo 26:59-66; Marako 14:55-64; Ruuka 22:66-71)
19 Te'ta neeseriosia, iinatukiapua Eesusio ihtana masitia, masiterachi simiyameopua tiameo.
20 Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Yooma tetewachi masitekame neeea ti'tijoeo ooweruopua tiameo. Ki seenepiche simiyame masitekame neeea napawikarichiamiopua, i'isaeri ti'tiopachiamiopua tiame, yooma i'isaeri nanapawiriachiamiopua. Kihta masitekame neeea noriwio.
21 ¿Achinikai no'o iinatukenamua? Aapoe iinatukepuapua ohso kaawe, no'o masiteria. Puuu nane'renapua no'o cheeriao.
22 Wa'a chiiopa Eesusio, chokichi weeriameraa, wewekapua chaaneka:
—¿Wa'a cheeka nehjianimua te'ta neeseriosi paamiratuameo?
23 Waikao Eesusia chaanekapua:
—Ki kaawe no'o cheekame enesoo no'o chaanepapua ihtanachi ki kaawe no'o cheerio, nape kaawe no'o cheekame enesoo, ¿kihtanawichio no'o wewemetemua?
24 Aanasia waikao purinurasaopua, Kaija i'yetonurakapua, piirechi te'ta paamiratuame neeseriosi.

Peeroa eenechi ka'itani Eesusi
(Maateo 26:71-75; Marako 14:69-72; Ruuka 22:58-62)

25 Kaija ta'perachio Peeroo tatapoiopua wahjachi ahjamao, aaataa iinatukekapua pu'kao:
—¿Ki muuupu tiame puuu tijoe chapitiame masiterawa?
Peeroa ahpo noriwitakao, cheekapua:
—Ka'iii.
26 Waikao piirechi tiame Kaija seekaerachi kahtiamea, Peero tehpuneria nahkara tejimaraa, chaanekapua tiame:
—¿Ki pa'a aamo tetewikane pu'ka chapitiame ahjama, teewi itapiti taakeri echichi?
27 Peeroa, eenchi ka'itakapua ahpoo. I'ka ahpo ka'itoiopua, pu'ka wa'apichi kusuchacha totori oowiraai.

Eesusi Piiratochi iinatukewa
(Maateo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Ruuka 23:1-5)

28 Kaija petechi o'iniao, Rooma yawichi ta'perachi i'totiapua waikao, wa'ao peereitaniachi. Wa'a mochioio, ma'chirepapua wa'asi. Nape wenejiameraa i'isaeri ki muikapua wa'ao, ki na'arame teerenariapapua ahpo piipariwachio. Wa'a pakisaapua, ki ko'kome teeremerikapapua Semejenato pahko koi'niameo.
29 I'isaerio ki muikopao, Piiratoa machenaka chaanekapua pu'ka Eesusi u'pakameo:
—Ti'tijoeee, ¿ihtana wenejina eeme i'ka tijoeo?
30 Aapoeo chaachakapua:
—Kihta iintokame enesoo, ¿aamo u'yepatariamare teeme?
31 Piiratoa nehjiakapua:
—Aamoe i'topapua pu'kao, aamo yooreka mochikae katewepuapua pu'kao.
I'isaeri pa'pamiratuamea chaachapakapua waikao:
—Merinare teemea pu'kao, nape Rooma yoorewaa, ki taamo toayamepua merimichioo.
32 Wa'a chaachapariachio, ma'chiame naania tiiamekapua achini yooraka meripuameopua Eesusio, kurusichi chuhchaka.
33 Piiratoa eenechi pakika peereiniachiopua, Eesusio paaesa iinatukeriapua:
—¿Isaeri ti'tijoeri yawichijuarekosa muuua?
34 Eesusia nehjiariapua:
—¿No'o yawichiko e'ranimua amoe, oowerakoi wa'a chaanikosamua, inamukapa?
35 Piiratoa nehjiariapua:
—¿Isaeri tijoekosane nane'remetiao? Ki nane'riame neeea nane'riao, nape aamo tetejimari wa'api, i'wa no'o aamo u'yepakamepua. ¿Ihtana iintokamemu naaju wa'a yorapua?
36 Eesusia cheerepua waikao:

—No'o yawichitumiaa, ki i'ka weeechi enemeri puuua. I'ka weeechi yawichi enesaane ye'kario, iinuemiinia no'o wa'inamerio, ki no'o chapisa kiapuaichioopua i'isaeri ti'tijoerichiopua; nape no'o yawichiwamiachio, ki i'wa weeechipua.
37 Waikao Piiratoa chaaneriapua:
—Wa'a teesoo, ¿pichiwa yawichimua?
Waikao Eesusi nehjiakapua:
—Eje'e wa'atepua, aamo chiiachitia. Pu'kawichio naawakamenia i'ka weeechi eenakao, yooma ti'tijoerio, te'ta pichiwarichi simiyameo, machitemia. Yooma puuu te'ta pichiwarichi te'terenariamea, no'o te'ta pichiwari chiia, e'wiamerapua.
38 Piiratoa cheeriapua:
—¿Ihtanajuarepu pichiwaria?

Eesusi peerierae merinurawa
(Maateo 27:15-31; Marako 15:6-20; Ruuka 23:13-25)

Wa'a cheesaapua machenakapua eenechi, isaeri ti'tijoeri nayewemia. Chaanekapua pu'kao:
—Kihta ki kaaweruma iintokame ihji tijoea, kihta tewakekamenia pukachio ihta ki kaaweruma iintoriao.
39 Nape eemea senepi Semejenato pahkoio, piiripi peereso maa-machipamekopaopua, ¿ki i'kakamera puhjesa toijerani eemea, i'isaeri Yawichikamera Eesusi tewaniame?
40 Waikao aapoeo weeru chaachapakaopua eenechio:
—¡Ka'ii! ¡Pu'kao ka'iii! ¡Warawasikamera puhjepuapuaaa! —chaachapakapua.
Nape puuu Warawasia, ichikoamekapua.

19

1 Waikao Piiratoa nuurakapua, Eesusi wepipuaichio wepirae.
2 Eesusi wepisapa soontaroa, yawichi mo'kori netesaopua wehcha apoche, mosoki-ratekapua na'araka. Wa'a yorasaopua, yawichi wisasori chuhchekapua. Puuu wisasoria, sehtanamekapua teesa.
3 Waikao soontaroa Eesusi naaepakao, chaaniapua:
—¡Née, ne'neopu, isaeri yawichia! —chaachapaka wepayapua sekae.
4 Wa'a noonowiretioopua Piiratoa, eenechi machenakaopua Eesusi i'tokao, chaanekapua muuwari napawikameo:
—Née, ma'chipakania pu'kao tetewimichio, kihta tewakapa pu'kachio, a'chi tiame iintoriaopua ki kaawerumao.
5 Eesusia wa'a weeriapa waikao, yawichi mo'kori apoche wehcha netetiamee mo'koritetiame. Puuu Eesusia, yawichi wakirata wakiratetiamekapua tiame, te-pekuma wakira sehtamurame. Waikao Piiratoa chaanekapua wa'a muuwaeme napawikameopua, ti'tijoeo ooweru tiame:
—Wa'a weeriamepu tijoea. ¿Ihtana iintotaria pu'kao?
6 Waikao puuu te'ta ne'neseriosi pa'pamiratuamea, wahjachi tiameopua yoorewa inatiameapua, Eesusi ne'neka siinakokapua chaachapaka:
—¡Kurusichi me'yaaa! ¡Kurusichi me'yaaa!
Piiratoa chaanekapua waikao:
—Ka'i neeea, ki merinariamenia pu'kao. Te'ta merinaresaa, aamoe wa'api i'toka meripuapua, kurusichi chuhchakao. Neeea utewaeme iinatukeka i'yekai ki kaawe iintorio, kihta tewakamenia pukachio.
7 Waikao i'isaeri pa'pamiratuamea chaachapakapua:
—Ihji tijoe meripuamechepua, wa'a chiiame taamo nuurari yoorewewa mochikaa. Wa'a yorapuamepua, ahpoo Riosichi eenameko tuuyopa, oowera tamochitia tijoekai.

8 Piiratoa waikao, wa'a tiame inamukapao, tísia seewepakapua pu'kao.
9 Eenechi yooremina pakikaopua, eenechi iinatukeriapu Eesusio:
—¿Akana eename muuua naaju? ¿Ihtana tijoe muuua naaju?
Nape Eesusia ki nehjiariapua pu'kao.
10 Waikao Piiratoa chaaneriapua:
—¿Kiisi no'o nehjiamemua? ¿Ki nane'renamua no'oo, aamo merime tiiariemeko kurusichi chuhchakao, no'ooio aamo toime tiiameko?
11 Eesusia chaanekapua:
—Kihta iintomii muuua, ki wa'a tiame teeketiame enesaapua no'o Noonoeo, tepoona o'iniaopua. Nape pukachipa, puuu no'o amochi u'pakameraa, epeche na'ara noonoikamepua.
12 Wa'a tiame inamukapa Piiratoa, achini teeka toipuaichio i'yakao, Eesusi pejanao ta'omamo o'raipua ti'tijoerio. Nape i'isaeri ti'tijoeria, simitekapua sisinakao, chaachapakapua:
—Pu'ka tijoe toisaamua, ki kaawe teeka itipimamua aamo te'ta yawichichiopua Seresa. Aaataai yawichi enepakamea, Seresa seepurawarapua.
13 Wa'a chaachapopa pu'kao, Piiratoa ma'chipanurakapua Eesusio. Waikao peerei kateweniachi yasirachi yasipakapua, nuurari yasirachi tewaniamechi, Eureo naewaniachio, Kawata, Tehtewetiame Pooe, cheeka chaniwame.
14 I'ka nokioio, oowetaweapapua wa'asi, pu'ka meere enemiachikapua Semejenato pahkoo, yooma kateweniachikapua wa'asi, pahkowichioo. Piiratoa chaanekapua i'isaerio:
—Née, wa'a weeri aamo yawichiwaa, tesiwa yoratiame.
15 Nape aapoeo sisinakokapua:
—¡Kurusichi me'yáaa! ¡Kurusichi me'yáaa!
Piirato chaanekapua:
—¿Kurusi chuhchaka meritarene aamo yawichi wa'api?
Nape i'isaeri ne'neseriosiai chaachapakapua:
—Ki'tiame piirechi taamo yawichiwaa, apoe Seresa yawichichepua.
16 Waikao Piiratoa, ki'yakapua pu'kao, kurusichi chuhchaka meripuaichioopua, i'toka.

Eesusi kurusichi meriwa
(Maateo 27:32-44; Marako 15:21-32; Ruuka 23:26-43)

17 Waikaopua i'totia Eesusia. Waikao wa'a o'inia machenasaopua Eesusia kurusi mahtokao, ahkasi Mukukame Mo'ora Wakiyame tewaniachisi mahtotokapua, Eureo nayewaniachioo, Ókota tewaniachi.
18 Waikao wa'a ajasitioopua, kurusichi chuchatiapua Eesusia, ooka kurusichi chuchatiame naasipa chuchatia Eesusia.
19 Wa'a ikitioopua Piiratoa, itapitichi iyotenurakapua Eesusi kurusiwachi chuhchepuame, pukachio chiiamekapua: “Eesusi Nasare tijoe, uurio ti'tijoeri yawichira.”
20 Muuwaeme wa'a enapaka iyonapua pu'ka wa'a iyotetiameo, waapi muuwarichikopua wa'ao mochiwachio. Pu'ka Eesusi kurusichi chuchatiameo naati, rieko naewachi iyotetiamekapua, raatini nayewaniachi, eureo nayewaniachi tiame.
21 Pukaepa isaeri ne'neseriosi pa'pamuratuamea, chaachapakapua Piiratoo:
—Ka'te iyotemitiamua wa'a kurusichio: “Uurio ti'tijoeri yawichi ihjia” —cheekao. Ohso kaawe iyotemitia muuua kurusichio, eee cheeka: “Uurio ti'tijoeri yawichiko tuukame ihjia.”
22 Nape Piiratoa nehjiakapua:
—No'o iyoteriaa, wa'a chiiame iyotetiame puuuapa.

23 Kurusichi chuchasaopa Eesusio soontaroa, ahpo naachutekapua wisasorirao,
naaochi ahpo. Nape ampawakira tepekumao, yomatiame ihchiamekopa soontaroa,
ki si'pananariapao,
24 pu'ka ampawakirao, ka'chi iika naachutame tiiamekopa pu'kao, ahpo newitowa
te'eriapua pu'kawichioo. Puuu wa'a noonoitiamea, ehkoriami o'inia wa'a teeremio
tuutiamekapua, Ehkoriami Riosi Iyoterichio.
Puuu Ehkoriami Iyoteria eee chiiamepua: “No'o wisasoriwao ahpo naachutekapua,
pu'ka wisasori newitowawichioo, apochi newitowa te'eka.”
25 Eesusi kurusichi waapio, wa'a ajakamea naatikapua: Eesusi yeeyera, Eesusi
ye'chira, Eesusi yeeyera ko'chira tiame, Maaria Kereojá tewaniame uupira, wa'a ikisa
Maaria Maarena tewaniame tiame.
26 Eesusia no'oo, ahpo yeeye ahjama weeriame tetewapao, chaanekapua ahpo
yeeyeo:
—Ye'yee, aamo chokichi weeriamea, aamo taanapua ehpeo.
27 Waikao no'oo, te'ta ahpo nakiya weerariao, no'o chaanekapua:
—Nee, ehpe waanamio no'o yeeyea, aamo yeeye enemapua.
Waika o'inia Eesusi yeeyerao, no'o petechi ohjoetekania.

Eesusi kurusichi mukuria
(Maateo 27:45-56; Marako 15:33-41; Ruuka 23:44-49)

28 Wa'a cheesapa Eesusia, nane'riapa ahpo na'ara yorapuao, wa'a tiiame ikimio
tuuyo Ehkoriami Iyoterichi chiiao, ahsieme ikimichiopua wa'a chiiameo, cheekapua:
—Paramunane.
29 Wa'aoi kurusitereo wa'a weratiamekapua, itapiti cho'koame to'wame. Waikao
wa'a isapatesa itapiti a'potiameo, iisopo kuhsira kuachi chuchasa ki'yakapua
wa'apote, Eesusi pi'pika rupitumichiopua.
30 Eesusia pu'ka pi'pisaopua nerojika, chaachakapua:
—Kuuwepakamenia wa'asi.
Waikao Eesusia, koomorasipakao ahpo iikao, ahpo Noonochi no'rapukapua.

Aaata soontaroa Eesusio, nasijicherae wachikachi checheria

31 Waikao isaeri pa'pamiratuamea, pu'ka meere o'ichachikopua, ahpo te'ta iyoriwa
taawechiopua pahkoo, Piirato itariaipua Eesusi chapakara kahsinepuaichioo, ikanati
mukimichiopua erawisuka. Wa'a tiame itariai Piiratoa, ki tehpe chuchumichiopua
wa'ao, amori asiyamekopa resipuniame taawechio, pu'ka kurusichi chuchukuameo
ikanati tekipusa katewepuawichiopua waikao, wahjipakame toaniachiopua.
32 Waikao soontaroa, wa'a e'naka kahsinakapua chapakarao, na'pa Eesusi chokichi
kurusichi chuchatiameo, piiripio pahcha, piireo neipa.
33 Nape Eesusi chapakara kahponemiaio, mukuriopa pu'kaopa, wa'atia toitiapua
waikao, ki kahponesa chapakarao.
34 Nape piiripi soontaroa, nasijicherae checheka yeewatakapua Eesusi wachikachio,
wa'a yooratiapao, eera wi'sukapua neerompakame.
35 Neee Waani te'ta i'ka wa'a tiiame tetewikamea, te'ta pichiwa chiiame neeea. Te'ta
pichikepuapua i'kao.
36 Ihji wa'a tiiame ikitiamea, Ehkoriami Iyoterichi chiiapua, puuua eee chanitiame:
“Piiripioi o'wara ki kahsinetiapua.”
37 Pirenachi Ehkoriami Iyoterichioi, eee chiiamepua tiame: “Puuua
tetewipuamepua, chokichi ajakamea, checheka otowinakapua.”

Eesusi mukukatewewa
(Maateo 27:57-61; Marako 15:42-47; Ruuka 23:50-56)

38 Neipa Eesusi mukusoopua, Oose Arimatéa mochiwachi o'inia eenakamea,
Piiratochi eenaka itarepua reesiseri, Eesusi weerewara tekipumio tuuka, wa'a

ikisaopua katewenario tuuka wahjipakame toaniachi. Piiratoa waikao, reesiserepua pu'kao. Puuu Oosea, Eesusichi paparame eneriaipua tiame, nape noriwi teereka, seewiapa puuua isaeri ya'yawichio. Waikao Oosea, tekipusapua Eesusi weerewarao, i'tokapua wahjipame toaniachi.
39 Nikoremo tiame, Eesusi ahjama naewakame piie tukao, wa'achi eenakapua tiame, piire weerewa aampa oosa mariki pehtiame u'matoame petejitiame i'toka, sewajuya mirira tewaniame, ároe teewaeme sewajuya ahjama na'petiame.
40 Waikao Oosea Nikoremo tiamea, riino wisasori peeniajurichi isapatesaopua, ahjae ikapisapa ahpo yoyorachitia isaeri ti'tijoerio, katewemia i'tokapua wahjipame toaniachi.
41 Eesusi kurusichi mukukachio, waapikapua wa'ao itapiti taakewa echitiachi. Wa'ao, weemera yeewatatiachikapua, mukukame tekipuachi, ki aaata tekiwachiopua pehjio.
42 Wa'a katewetiapua Eesusia, waapikopa wa'ao ahpo mukiriachio, resipuniame taawechioi asiyachikopua wa'asi, Semejenato pahkowichioo, yooma kateweniachika-pua wa'asi.

20

Eenechi ahjaniame Eesusi
(Maateo 28:1-10; Marako 16:1-8; Ruuka 24:1-12)

1 Maaria Maarenaa, píiiari tukapoi eenariaipua wa'a Eesusi katewetiachio, nape wahjonatiame tewakapa wa'ao, yeetera tehteo ikicha iintapatiame,
2 u'masiriapua waikao taamoo tuuyemiao, Peeroopua no'oopua tiame. Puuua tamochi eenakao chaanekapua:
—Ma'chipaka i'toretia taamo Paamiraa wahjipame toaniachio, wahka i'toretiare puuua, ki nane'rena teemea i'totiachio.
3 Wa'a chiiopa Maaria Maarenao, ujumasika teemea, neee Peero tiameo, wa'a wahjipakame toaniachiopua ne'nemia.
4 Pirena ujumasikai teemea, pahcha asikania wahjipame toaniachio, epeche uwatiame u'masikapa.
5 Nape pahcha asikainia, ki pakikania. Pakirachi chukipaka yooremina no'o ne'nioipua, wisasorirache wa'a maaniapua sa'runatiame.
6 Peeroa no'o pukamina asika yooremina pakisao, pu'kachi tetewikapua tiame, riino wisasoriche ahjae ikapitiame wa'a maaniame.
7 Moochi ikapitiamea wisasori, poanachi yachatiame, kaawe ikapitiame.
8 Waikao neeea tiame wa'a pakisaopua wahjipame toaniachio, kaawe ne'nesaopua yooreminao, pichiwa oijenario erapakania waikao.
9 Ki inatepai teemea wa'a tiame ikimioiopua, ki pahteriapa teemea pu'ka Iyoteri Ehkoriami chiiaopua, oijenamio tuuyoiopua pu'kao.
10 Wa'a tiame tetewisaapua wa'a yooreminao, Peeroa neee tiameo, nonoraka teemea taamo petechio.

Eesusia Maaria Maarena machejenena
(Marako 16:9-11)

11 Maaria Maarenaa wa'a itipikapua pehji, wahjipame toaniachi ma'chio, naaraka. Maaria Maarenaa wa'a itipikaio eenechi taamo petechi enasaopua, eee tiiame taamo tuuyekapua:
—Neeea ma'chi itipisaa naarakao, yooreminapo no'o ne'nioiopua chukipakao,
12 wa'a mochikame tetewakane ooka Riosi ku'iwari, tísia totosaname wakiraeme; piiripia Eesusi poiriachi moota kahtiapua, piirea tarachitu.

13 Puuua no'o iinatukekapua: “¿Achinikai naaranimua?” Waikao nehjiakania pu'kao: “Neeea no'o Paamira ki tewakapa naaramenia, ki nane'riapa ahka i'totiachio.”
14 Wa'a cheesaania ku'rika no'o ne'nepasoo, waapi weeriame tetewakania aaata, pu'kao Eesusikoi kiisi machiriania.
15 Puuua no'o, iinatukekapua: “¿Achinikai naarani muuua? ¿Aatana i'yani muuua?” Waikaonia, tísia o'kewaekapaopua ki ma'chiame tetewapaopua Eesusikoio, wa'a echitiame inatiame maaekao, iinatukekania: “No'o Paamira wekatekapa naaramenia, ki nane'riapa aaata i'toriameo. Muuu i'tokame enesaa, no'o tuuyepuapua ahka aamo teekariachio, no'o wa'a siimichiopua i'noramiao.”
16 Waikao no'o chaanekapua: “Maaria.” Wa'a cheesoche machika inamukania pu'kao. Waikaonia, tísia kaawe erapakao, ku'rika ne'nepakao chaanekania: “¡Naakona muuukaitepua, Masitari!”, eureo naewakao, Raawoni chaniwamepua.
17 Waikaonia chapakachi koorepakainia, iyoriwa iyoreka Eesusio, nape apoeo no'o chaanekapua: “No'o tooamua pehjio, no'oo ki mooenamekopua pehjio, no'o Noonochiopua. Nape muuua no'o ma'masiterao chaanemitiamua, no'oo, no'o Noono kahtiachi mooenamio tuuyo, pu'kao yooma aamo Noonorachi tiame; puuua apoe no'o Noonoa, no'o Riosiwapua, yooma aamo Riosiwa tiame.”
18 Wa'asa tiiame taamo tuuyekapu Maaria Maarenaa, taamo petechi no'rasaapua taamo tuuyemiao.

Eesusi ahpo ajawaria machejeneria
(Maateo 28:16-20; Marako 16:14-18; Ruuka 24:36-49)

19 Pu'ka wa'api taawechio amori tukapasipoio, taamo isaeri ya'yawichi majayapao, taamo kariwa yeetesa yooremina mochikai teemea. Nape wa'a te'terenioio yeetaekao, senawato wa'a weeriame tetewika teemea Eesusio. Wa'a werikao taamo teepotekapua cheeka:
—¡Kúíra, kaawe erakoka mochiwíii! ¡Ka'te majakóo!
20 Wa'a cheesapa puuua, taamo ne'netekapua ahpo sekachi, ahpoopua wachikachi chechetiachi tiame. Waikao tísia kaawe erakoa teemea, taamo Paamirao eenechi tetewapa.
21 Waikao eenechi taamo chaanekapua:
—¡Kúíra, iika yachapasa eemeapa amochío!
Wa'a cheesaopua taamo chaanekapua:
—Neeea no'o Noono no'o uhjurariachitia, wa'achitia aamo uhjurame neeeai, eemepechi simitemichiopua no'o i'wa weeechi o'ineria no'o Noono tehkiwao.
22 Pu'kawichioo, neeea aamo kiamapua ku'iwario, no'o Noono utewarira utewarieme Riosiwari.
Wa'a cheesapao, tamochi pupuchekapua cheeka:
—Ía, amochi u'wi eemea, Riosi utewario.
23 I'ka Riosi kaaweruma tuuyewari aamo teetoachio, no'o Noono utewarie aamo nayewatuachio, yooma aaata uuka tetewikame aamo nayewatuao, cheriwetiame itipimeripua ahpo tatakoririao, Apoe te'ta no'o Noonoeo. Nape ki apochi uuka tetewikamea pu'ka aamo nayewatuao, wa'atia itipimeripua ahpo tatakoririao, kiisi cheriwetiame no'o Noonoeo.

Toomasia, Eesusi oijenakame tetewani

24 Toomasia, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa, puuua tiameo Okasauti teewataniamea, ki'tiaipua taamo ahjamao, Eesusi pukeri pahcha taamo mochikachi machejenoiopua.
25 Nape teemea neipamio, tuuyekapua chaachapaka:
—¡Tetewakasai teemea taamo Paamirao!

Nape Toomasia, ohsotia chiiapua:
—Oowera wa'a chaachapani eemea, kiisi pichiwakoi. Nooe tetewisaape, pichikemania pu'kao. Ahkasi nooe sutue tahchinesaape raositeretetiachio, ahkasi nooe sekae ne'nesaape wachikachi yeewatatiachiopua tiameo, pichikemania.
26 Nape osanao taawechi neipao, eenechi taamo napawikoio wa'api ta'pechio, wa'achi kahtiapua waikao Toomasiai, taamo yooremina yeetaeka mochikoio. Wa'a te'terioi taamoo, senawato wa'a weeriame tetewika teemea Eesusio, wa'a yooreminaopua taamo chokichi. Waikao Eesusia, taamo teepotekapua cheeka:
—Kúíraa, kaawe erakósa.
27 Waikao Eesusia Toomasi wa'a tetewapao, chaanekapua:
—Ehsoko naaju. Yaapi no'o ne'nesa naaju. No'o sekachi raositeka yeewatatiachio. Yaapi no'o ne'nesao naaju, no'o wachikachi yeewatatiachiopua naaju. ¿Ki neeekosapu naaju Eesusia? Ka'te oosa aampa ki maaemitiamua naaju, pichikemitiachemua.
28 Waikao Toomasia chaachakapua:
—¡Nee, pichiwa no'o te'ta Paamírakamera muuua, Apoe no'o Riosiwa!
29 Eesusia chaanekapua:
—¿No'o tetewapa pichikenapua ehpeo? Ki no'o tetewai pichikiamea, te'ta kaawe erakowa kiapuamepua no'o Noonoeo.

Aatia tiiachipua ihji iyotapea

30 Eesusia muuwaeme itapiti ki maaeniame yoorakapua pehji, nape puuua ki yooma iyotetiamepua i'ka no'o iyotiachio.
31 Nape ihji no'o iyoteriaa, pukachi aamo pichikemichio puuua, Riosi tiiarie naawakamechi pichikemichiopua, Eesusi Riosie Weratiamechi; yooma aaata pukachi paparakameo, weemera ahjari kiapuamepua pukaeo, ahkasi ki wahjiamesi ahjari.

21

Eesusia oowisani ahpo ajawariachi machejenena

1 Neipa i'kao, eenechi tetewitiapua Eesusia, Tiiweria Pa'wechi suuwerachi. Eee teerekapua wa'ao:
2 Wa'a mochimioi Siimoni Peeroa, Toomasi (Okasauti teewataniame tiame), Natanaéri (Kaana ohjoeme Arirea weeechi), Sewereo tatanara tiameo, wahjachi ooka no'o ahjama Eesusi masitewara tiame.
3 Waikao Siimoni Peeroa, taamo chaanekapua:
—So'chi chapimia siimania, no'o sochichaira i'toka.
Waikao teemea, chaanekapua tiame:
—Siimpama teemeai aamo ahjama.
Wa'a chaachapasao siimpakapua teemeai, so'chi chapimiaopua pawekakerachi. Nape pu'ka tukawarichio, yooma tukao nokakai, kihta chapika teemea.
4 Piari taaa cherayoio, pukeri asitoa teemea suuwerachio, wa'a weeriame tetewaka teemea aaatao. Ki machikai teemea pukerio, nape Eesusikai teereriapua, puuu aaataa.
5 Puuua wa'a werikao, taamo sisinamukapua cheeka:
—Tehtémariii, ¿weeka chapitú so'chíii?
—¡Ka'íii, kihtáaa! —chaachapaka teemea.
6 Waikao Eesusia taamo chaanekapua:
—¡Aamo ahjamina pawekakerachi ipasesa pu'ka aamo sochichairáo, wa'aope chapima eeméaaa! Waikao wa'a ipasao teemea, kiisi chechewa teemea sochichairao, ki ookapi chuchatopa so'chio.
7 Waikao neee Waania, Eesusi ne'nepaka machikapao, chaanekania Peeroo:

—¡Nee naakona! ¿Ki Eesusikaitepu puuu, puuu aaataa taamoo sisinamukamea? Apoe taamo Paamirakaite puuua.

Waikao Peeroa, nane'resache Eesusikoopua, yaapiti u'masikapua ahpo wisasoriwa chuchamia, pujakamekapa puuua neerochi tekipanamiapa. Waikao chuchasache wisasorio, ikanati asinariapa Eesusi weeriachi, ikanati neerochi niipaka ka'keka akipakapua.

8 Teeme pawekakerachi itipikamea, tesiwatia panisutoka pawekakerachi sochichairao, suuwerachisi e'enaka teemea; so'chi chapitiachi o'iniao, kiiya piie siento matokahka eneriapua suuwerachisio.

9 Wakiyachi puuyasaapa, na'itiame tewitiapua wa'ao, wa'a ihsawichio piiripi so'chi wahseniame po'yapua, paani tiame.

10 Waikao Eesusia, taamo chaanekapua:

—I'norame ookapi so'chi, pu'ka weemera aamo chapiria.

11 Waikao Siimoni Peeroa, pawekakerachi mooenaka na'sonasaopua sochichairao, suuwerachisi u'pakapua setechi. Póóchikame chuchatome eneriapua, so'chi apoche weeweruma, piire siento ooka weerewa aampa oosa mariki ahka, so'chi eneriapua. Ki ookapikoi so'chi, kiisi tehpuria sochichairaa.

12 Eesusia taamo chaanekapua waikao:

—E'enasa wa'ana ko'komia.

Aaataai teemea ki iinatukeme erakoapua aatanakoo, machikapa teemea wa'asi Eesusikoo.

13 Eesusia pu'ka paanio, chi'wanasa taamo naachutekapua. Wa'achi iintokapua so'chioi chi'wanasa.

14 Ihji Eesusia paisa simiyachikapua, senawato taamo machejeniachiopua.

Eesusia Siimoni Peero ahjama nayewanipua

15 Neipa ko'kosepatioopa, Eesusia chaanekapua Siimoni Peeroo:

—Siimoni Waani taanara, ¿epeche nahkimua no'oo ki i'ka no'o aamo ajawaria wahjachitia?

Peeroa nehjiakapua Eesusio:

—Eje'e Paamira, nane'riamemua no'oo aamoo, nakiyamekoo.

16 Oosa simiyachio, chaanekapua Peeroo:

—Siimoni Waani taanara, ¿pichiwa no'o nakiyamemua?

Peeroa nehiakapua eenechio:

—Eje'e, pichiwa aamo nakiyamenia.

Waikao Eesusia chaanekapua:

—Kaawe neesetomitia muuua naaju, no'o ijinuwaopua po'wa.

17 Eesusia Peeroo, paisa simiyachi iinatukekao chaanekapua:

—Siimoni Waani taanara, ¿tiiisiwá no'o nakiyamemua?

Peeroa, paisa simiyachi ahpo iinatukioio Eesusio, tísia yuuwesipakao, chaanekapua:

—Yomatiame nane'riamemua no'oo; nane'riame muuua no'oo, káaatisia aamo nakiyamekoo.

Eesusia waikao chaanekapua pu'kao:

—Kaawe neesetomitia naaju, no'o ijinuwaopua po'wa, noochi paparakameo.

18 Pichiwa aamo chaanenania, temarikaio muuua, amoe apechuka seekara wakiratariaipua, waikamio ahkaoi aamo siminariachi siisimiriaimua; nape aamo oochetupasoopua, aaata aamo seekara apechuneka wakiratemapua, ki aamo siminariachi i'toka.

19 I'ka Eesusi wa'a cheeriaa, Peero mukimia naewaka cheeriapua, a'chi teeka mukimia pu'kao, Eesusichi simiyame nayewaturiamekapapua. Neipa i'ka cheesao Eesusia, chaanekapua Peeroo:

—Nahpesa naaju. No'o na'naritomitiamua.

Eesusi ahpo weeraria te'ta nakiya

20 Waikao neee Waania, wahjachi Eesusi ajawaria ahjama ihtoania, Eesusi pukamina nokisiwachi. Neeekapu Eesusi chokichi kahtiamea, pu'ka Eesusio aari koi'wame koayoio, aaatakamera iinatukekamea Eesusio, aatanakoopua ahpo noriwi nehjimerio.

21 Waikao Peeroa, no'o Eesusi pukamina ihtoame ne'nepakao, iinatukekapua Eesusio cheeka:

—Paamira, ¿ihjipe? ¿Ihtana ikimera puuua?

22 Eesusia chaanekapua pu'kao:

—I'kao no'o tewekachi o'inia eenachisi no'o ahjatenariao, ¿ihtanawichio nane'renariamemua pu'kao? Muuua oowera no'o na'naritopuapua.

23 Wa'a chaaneriopa Eesusio Peeroo no'o naewaka, yooma Riosichi paparakamechio, no'oo ki no'o mukimeriko erakowa, mehtariapua. Nape ki no'o ki mukimio wa'a cheeka naewariaopua Eesusia. Pu'kao Eesusia oowera chiiapua: “No'o pu'kao, ahkasi tewekachi o'inia no'o eenachisi ahjatenaresoopua seenekachio, ¿ihtana tiiamepua aamowichioo?”

24 Neee Waania, yooma i'ka no'o iyoterichi chiia, pichiwa chiiame puuua, nooe wa'api Eesusi ahjama oika tetewamekapa. Yooma ehpiami mochitoamea, te'ta pichiwa no'o chiiameko i'ka no'o iyotiao.

25 Eesusia ki ookapi itapiti yoorariopua pehjio, ki yooma iyotetiamepua i'ka iyotaperichio. Yomatiame Eesusi cheeriaa iintotiame tiameo, yomatiame iyotetiame enesaa, pochikame yasipamiipua yomatiame i'ka wehjoarichio, yomatiame i'ka iyotaperi iyotetiamea, kiisi ojowika.

Ehpeonia i'wasioi iyotesa kaawe e'raka itipiamenia, yooma Eesusi inisiria no'o tetewaria iyoteriapua. Wa'asi kajunania no'o iyotiao. Ehpeo cheriwemapua yomatiame i'ka wehjoarichi no'o iyoteria inamukameo. Wa'asipua wa'asi.

Eesusi Ajawariae
Nokitiame

Riosi Riosiwara enamo tuuria

1 Kúíra Tiiojiroo, weruma iyoriwa tiiame. Kaaweruma kahtiare muuua. Kaaweruma yasisaamua tísia kaawe enemiipua. Neee aamo iyotepuamea, aamo no'o pahcha simiyame iyoterichi iyotepuriaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoria iyotepukamenia, masiteria tiame.

2 Pu'kaonia, pukeri o'iniachisi ahkasi tewekachi apechunatiachisi Eesusio, yooma iyotekania iintoriao. Ihji Eesusia ke'chu mooenai tewekachio, ahpo ajawariao Riosi Riosiwarie nuurerepua pu'kao, ahpo nayewatumichiopua pu'kao, neipa ahpo tewekachi mooenasoopua.

3 Neipa mukukai oijenasaapua, Eesusia ahpo ajawariao, apoe wa'api ahpo tetewiterepua eenechio, ahpo masitera mochikachi machejeneka, ahpo ajawariao, pichiwa ahpo oijenario erakomichiopua. Eesusia ahpo ajawariaopua tiameo, ahpo te'ta Noono ye'karichi simiyame nayewerepua, Apoe tisiwa te'pa kahtiame.

4 Nape neipa eenechi oijenasaopua tiameo, ahpo ajawaria ahjama koayaio, Eesusia ahpo ajawariao, ki ahka puuyanurerepua Eerusareniopua pehjio. Wa'a cheesaapua eee chaanerepua:

—Riosi iintomia puuyemitiapua pehjio, no'oo aamoo ki ehpesi aamo nayeweka yasitoria.

5 Eemea ehpe taawechiamio, neeroie paatotiamepua Waani Paatorieo, nape ku'we eemea Riosia ahpo Riosiwarie aamo paatomeripua, ahpo utewarie aamo teetomichio apochi simiyame nayewatukaopua.

Eesusia tewekachi mooenaria

6 Piiechi taawechiami neipao, Eesusi ahjama mochikaio, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Paamira, ehpe taawechiami enetarepu aamo yawichitumiaa, yooma i'ka i'isaerichi ikimiaopua?

7 Waikao pukachi simiyameo, chaanere Eesusia:

—Pu'kao ki aamo nane'reporipua pehjio, i'ka itapiti Riosi iintomiaopua, apoekamera Riosi nane'riamekapaopua pu'kao.

8 Nape ke'chu aamo nane'rioiopua pu'kao, i'ka aamo chaaninia aamoo: Eemea Riosi Riosiwari amochi enasoopua, Riosi utewarie teetomeri eemea no'o nayewatukao, Eerusareni o'inesaopua ahkasi yomachi Uurea weeechiami ohjomeripua, Saamaria weeechiami tiamé, yomachi mochiwachiami, pu'ka noochi simiyame nayewatuwao; neipami eemechitia noochi paparakamea, noochi simiyame nayewatuka nokisimeripua, ahkasi yomatiame i'ka wehjoarichi mochiwachiami, noochi paparamichio nayewatukao.

9 Neipa i'ka cheesaapa Eesusia, ne'neka ajanioipua pehjio Eesusia, tewekachi apechunaretupua, ahkasi toomarichi wekaka.

10 Pu'ka ne'neka ajakoiopua pehjio, senawato Eesusi ajawaria chokichi ajakame tetewiretupua ooka ti'tijoe, totosáme wakiraeme.

11 Ihji ooka Riosi ku'iwaria chaachaparepua:

—Arirea ti'tijoérii, ¿achini iika wa'a teeka ne'neka itipina eemea pu'ka tewekachi mooenaka akipariachio? Puuu wa'api Eesusia, ahpo wa'achi teeka tewekachi mooenariachitia, wa'achi teeka eename tetewipuamepua, kii ookapi ti'tijoeri yeeka tekiyame tewekachi o'iniao.

Maatia weraniame Uurasi teetoriachi

12 Waikao wa'a ijikisaapua wa'a kaawichi Ooriwo taakeri echitiachi tewaniachi o'iniao, yoomahka Eerusareni e'enarepua eenechi, sawarachi oiwa keenako reesisewachi.
13 Puuu Eesusie ajawatiamea, Eerusareni nonowasaapua, raampakarichi mo'moenarepua wa'a naanapawika mochikachi, naatia: Peero, Aakowo, Waani, Anteresi tiame, Eeripe, Toomasi, Waatorome tiame, wa'a ikisa Maateo, Aakowo Arajeo taanara, Siimoni We'muame teewataniame, naati tiame, Uurasi Aakowo poonira.
14 Wa'ao yooma puuua, wa'a nanapawiame eneriaipua Riosichi iyoriwa nayewamia, Maariaa Eesusi yeeyera, Eesusi poponiraapua tiame, wahjachi ooweru tiame.
15 Seenepi simikame Eerusareni wa'apiopua napawitioio, Peeroa werisika nayewerepua napawikameo. Wa'a napawikamea, piire siento aampa piire weerewahka napawiriaipua. Pu'ka napawikameo Peeroa, chaanerepua:
16 —Riosichi poponiwaa pipiniwa tiame, no'o keepumitiaopua ku'witapio. Ehkoriami Raawitaru iyoteriaa Riosi Riosiwarieo, aaata wahka ihtoriachi na'ara iintomeriko tuuriaa, ikikache itipirupa puuua. Uurasi wa'a iintomia nayewaka cheeriamepua, Uurasia pichiwa wa'a iintokamekopapua, pichiwa muuwaeme yeeka eenakamepua Eesusi chapisa i'topuawichioopua.
17 Puuu Uurasia, Eesusi ahjama taamo ohjoio, wa'a iintokamepua Eesusi na'arekao.
18 Pu'ka na'ara iintoriao teemekamera tetewikamepua, ahpo Eesusi na'ara iintoria nateteretiaeopua, weee tarariamekopua Uurasio. Wa'a iintosaopua neipao, tekoratatipo wichika, yooma ta'pariamepua topachio, ma'chi wichika siiwarao.
19 Uurasi ikiriao, yooma Eerusareni ohjoeme ti'tijoeria, tísia nane'reka ohjoemepua pu'kao. Pukaepa pu'ka we'e tarariao, Akerama teewaretupua, rieko nayewarichio, puuu weee wa'a teewaraa, Eeraeme Weee cheeka chaniwamepua.
20 Uurasi ikiriaa, te'ta Wiika Iyotaperichi chiiachitia ikirepua, Raawi iyoteriachitiaopua, ehkoriamio. Wiika Iyoterichio eee cheeriame puuua:
Uuruchi toipuapua ohjirao,
ki aaata ohjoepuapua wa'ao.
Puuua cheeriamepua tiameo:
Pu'ka tehkiwa teetoriachio, piirechi werapuapua.
21 ’Pukaepa Uurasi tehki towariachio, piirechi werapuamepua, nape Eesusiche ahjama oikame, iiweta Apoe Paamirao, taamo ahjama oiyoi.
22 Nape puuua Eesusio, Waanie paatoniachisi o'inia, ahkasi tewekachi mooenariachisi tetewikame enemeripua. Te'ta pu'ka tetewakame nakiwamepua, taamo ahjama pichiwatamichiopua Eesusio, pu'kao, te'ta pichiwa oijenakamekopua.
23 Waikao wa'a cheesoopa Peeroo wa'a raampa karichi napawitiachio, Eesusi ajawariaa ooka ne'neparepua waikao werapuameo, Uurasi Eesusie weratiamechitia teetomichiopua, aaata pu'ka ooka uutiameo, Riosie uutiamekoopua werapuawichioo. Piiripi puuua, Oose enerepua werapuamea, Warawasi teewataniame, Uhto teewataniameopua tiame. Piirea, Maatia tewaniame enerepua.
24 Waikao Riosichi nayewarepua, chaachapaka:
—Muuu No'no tewekachi kahtiameraa, muuu te'ta machiyamerakapa pu'ka ti'tijoeri iikara te'teriao, taamo ne'netepuapua aatanakamerakopua taamo weramiao, i'ka ookao. Amoe uupuapua i'ka werapuameo,
25 i'ka Uurasi teetoriachi tehki werapuawichioopua, Uurasio simikamekopua pu'kaopua wa'asio, ahpo te'ta kokosa aiwamiachiopua wa'asio, ahpo ki kaawe iintoriawichioo.
26 Waikao puuu oosa mariki aampa piiripi Eesusi ajawariaa, aaata pu'ka ooka piiripi werapuame inatariao, itapiti ihpapaka nane'repuamechi iyoterepua teewarao,

pu'ka ihpapaniamechio nane'repuawichiopua Riosio, aatanakamera e'rariopua werapuameo. Waikao Riosie nane'repuame ihpapatiamechio, Maatiachikamera wichirepua werapuamea. Wa'a yooraka nane'retioopua Riosie eratiameo, Maatiakamera weraretupua, Uurasi tehkiwara teetoriamechioopua. Waika o'inia Maatiaa, Eesusi ajawaria ahjama oisirepua, Uurasi tehkiwaeria yorasika, pu'ka Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawari ahjámao.

2

Riosi Riosiwari eenari

1 I'ipari pahko asisoopua, yooma puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawaria napawiriachiopua,
2 senawato te'pa tewekachi o'inia inamuretupua, weruma eeka cheetoamechitia. Puuu cheetochaniamea Eesusi ajawaria mochikachi, pochikame yasiparepua.
3 Waikao weeka yeenika tiiame puuyarepua, na'ika tiame tajenarieme. Puuu na'i yeenia yooma Eesusi ajawariachi moochi chachasoopua yomatiame wa'a yooremina mochikamechio, pochikame yasipare Riosi Riosiwaria.
4 Wa'a iikaopua Eesusi ajawariaa, pochikame ahjachi muipaterepua Riosi Riosiwario, yooma ihtaoi seesenu naeraoi kajuteka, Riosi Riosiwarie kiaretia iiyenawa.
5 Pu'ka wa'a ikinioio Eesusi ajawariao, puuua yomachi weeechi Eerusareni e'enakamea, yooma Eerusareni mochikameapua tiameo, pu'ka weruma eeka ahpo inamuriachi, ujumasirepua ne'nemia.
6 Waikao Eesusi ajawariaa wa'a e'enakameopua, yooma aaata pipiripi naewarichi, iiyenaka nayewerepua. Waikao wa'a e'enakame seesenu ti'tijoeria, ahpo wa'api naewachi nayewetiaopua Eesusi ajawariaeo, tísia wekamuwa erakorepua.
7 Waikao ahpo nayewa nayewachaniopao, tahpitika erakokao, chaachaparepua ahpoo:
—¿Ihtana ijikikame ohjoare naaju ihji ti'tijoea? Naakona, ¿ki Arirea ohjoemekosapu ihji ti'tijoe?
8 Nape Arirea ohjoeme enesaa, ¿achini iika taamo nayewa nayewachaniamepua, yooma pipiripi taamo seesenu nayewamechi?
9 Ihji ti'tijoeri ahpo seesenu naewachi inamukamea, wekanami weeechi o'inia e'enakamepua: Paratia weeechi e'enakame, Meeria weeechi e'enakame, Eerami e'enakame, Meesopotami e'enakame, Uurea e'enakame tiame, Kaparosia e'enakame wa'achi, Poonto e'enakame, Aasia e'enakame tiame,
10 wa'a ikisa Rijia e'enakame, Paanjiria e'enakame tiame, Eejito e'enakame tiame, Riiwia weeechi e'enakame tiame, Siirene weeechi waapi. I'wa nookapua tiameo, Rooma muuwarichi e'enakame, Iitaria weeechi o'inia; ookapi ihjia i'isaeri naawakame enerepua, epeche ookapi puuua isaeri enepakamepua.
11 I'wachi nookapu tiameo, Kereta e'enakame, Aarawia weeechi e'enakame tiame. Yooma ahka ma'chiame pahteka inamuame teemea pu'ka Eesusi ajawariao, ma'chiame taamo nayewa nayewachaniamekoo, Riosio yooma ihta peenia iintoriamekoopua taamowichioo.
12 Yooma ihji ti'tijoeria, ki nu'unti peenia erakorepua, ki teesá peenia tiame ikitiopua wa'ao. Wa'a erakoapaopua, chaachaparepua ahpoo:
—¿Ihtana ikiwame i'wao? ¿Ihtanapua?
13 Nape aaata wahjachia, na'arakao chaachaparepua:
—Aa puuua, nawajikamepua.

Peero naewaria

14 Wa'a chaachapopa Peeroa, yooma pu'ka Eesusi ajawaria ahjama weripakao, pu'ka ti'tijoeri ahpoo nawajiame teewariao, weeru sisinaka chaanerepua:

—Yooma ti'tijoeri yomachi e'énakamea, yooma i'wa Eerusareni ohjoeme tiaméa, kaawe no'o keepumitiapua pahchuo.
15 Teemea, kiisi nawajika chaachapamepua. ¿Aatana nawajita piarikooiopua pehjio?
16 Ihji taamo ikiyaa, ehkoriami chanitiamepua, Ooeri iyoteriachi, Riosi nayewatura. Ihjia cheeka iyoteriaipua:
17 Neipami taawechiamio, Riosi nayewatura kajumiachiopua wa'asio, Riosia cheeri-
aipua:
Yooma weeechi mochikamewichioo, no'o Riosiwari kiamania pu'kao;
yooma noochi paparameo, aamo tatana tehtemario, no'o kaaweruma nayewami-
chiopua,
aamo mamaraopua tiame, wa'achi chaachapamichio;
aamo tehtemario, ka'karuma yoorari inatatemichiopua pu'kao;
o'ochetiamea yayawatiamea tiame, peenia tiame teemumichiopua kochirewachio,
ahpo peenia erakoa tewekachi mochipua.
18 Pu'ka taawechiamio, no'o seekarachitia mochikameo, ti'tijoeo ooweruo tiameo,
no'o Riosiwari yahchemania pu'kao,
noochi simiyameo peeneka nayewamichiopua, ki se'wi simiyame;
19 Neeea tewekachio, itapiti tetewitemania neipamio,
itapiti peeniatiwari uurapari tetewitemania neipami teetomeri wa'asi,
wehchioi itapiti eera uurapari teetotemania waikamio,
itapiti na'i uurapari tiame, itapiti morowa tiame.
20 Taaaai tukapamapua, meechaai eeraka tiiame ikimapua sehtanasipaka,
ke'chu no'o aamo Paamirao Riosi Tijoetukame eenoio pehjio,
yooma wa'a tiiame teetomeripua, nape no'o Taana eenaiopua Tijoe Tijoetukameopua,
tahpitika teetoka enameripua, pu'ka taawechio.
21 Yooma pu'ka Riosi Tijoetukamechi paparakamea,
newipatepuamepua pukaeo, tatakoriwao.
22 ’Eeme i'isaeri ti'tijoeria, keepusa i'ka naawesari: Nane'rena eemea Eesusi Nasare ohjoemeo, Riosie weratiamekopua pu'kao, pu'ka weruma itapiti, peenia tiame ihsiriapa, Eesusia pukae peenia ihsiawae ahpo pichiwatarepua, pichiwa Riosie weratiamekopua ahpoo, pu'ka taamo nane'reka mochitomichiopua.
23 Nape ihji Eesusichi ikitiamea, Riosi e'rariachitia teerekamepua, Apoe Riosi Taanarao, amochi kiatiamekopua meripuaichio. Eeme wa'api nokakamepua pu'kao, nanaaramechi ki'yakao. Pukaepa wa'a noonoire eemea, kurusichi meripuaichioo.
24 Nape Riosia i'ka ahpo Taana Eesusio, eenechi ahjatere puuua, oijenatekao. Wa'a iintoka Riosia Eesusio, newitoterepua wahjipaniameo; wahjipaniameo ka'chi iika newitome tiiamekopua Eesusio.
25 Taamo yawichi ehkoriami Raawitaru ikipo tuuriai, i'ka Eesusi ikiria cheeka cheekame puuuai, eee cheeka iyotiaiopua:
Neeea no'o Noonoo, ki piineri no'o toaka tetewamepua,
pukaepa no'oche ahjama inisiame tetewamenia,
pukaepa ki majayamenia noochio, apoeo no'o ahjamakopua pu'kao.
26 Pukaepa peenia e'raninia noochio, no'o iikachio, pukachi ahjachi e'rapa;
pukaepa no'o yeenieoi, ta'iria nayewamenia wa'a e'rapa;
no'o weerewaai ahjachi e'ramepua, ahpo oijenatepuao mukukai, amoeopua No'noo.
27 Muuua no'o iikaoi, ki toimapua wahjiparichio,
aamo Taana Te'ta Piipari weerewaraoi, kiisi toimamua pikamichioo.
28 Muuua no'o tetewitekamemua aachin iintoka no'o mukukoio,
eenechi no'o ahjatemio; wa'a ikitiapao neeea,

tísia ta'iria yasitomerikopua, aamo kahtiachi ahjamao.
29 ’Ihji ehkoriami Raawi wa'a cheeriao, ma'chiame ki ahpo weerewa nayewaka
cheerepua, apoeai Raawitaruo, wetemajitiamekopua mukisoo, i'ka Raawitaruo
tetewikame teemea wetemajitiachio.
30 Ihji Raawitarua Riosie naewaniamekapa, ma'chiame tiiame enerepua, i'ka Riosi
ahpo chaaneretiao, pichiwa ahpo tetejimarisiwachi machenamerikopua piiripi aaata
yawichi, ahpo tetejimariwachi yawichitumeri.
31 Wa'a tiame pahtekapa Raawitarua, ke'chu ehpiami simiyame ikiyoiopua pehjio;
pukaepa, wa'a cheeka iyoterepua Eesusi oijenatepuao, ka'chi iika pikamerikopua
weerewarao, wa'a iikaopua, kiisi itipimerikopua wahjiparichio mukukaio.
32 Ihji Ehkoriami Iyoteri no'o aamo tuuyeriaa, Eesusi naewaka cheetiamepua, i'ka
Eesusio, Riosie oijenatetiame. I'ka wa'a ikitiameopua teemea, tetewákame teemea.
33 Ehpeo Riosie Eesusia, tewekachi i'toretupua, pu'kao ehpeo ahpo chokichi yasite-
napua, te'ta ahpo weruma teerewaeka. Riosi ahpo ahjama yachapasaopua Eesusio,
tamochi teerepanurarepua ahpo Riosiwari, ahpo utewarie teetopuawichiopua, ihtaoi
ahpowichio nokiwao. Puuupua ihjia, ehpe i'wa aamo tetewariaa, ehpe i'wa aamo
inamuriaopua tiameo, yooma i'ka itapiti aamo naewachi taamo nayewariaopua.
34 Waikao, ma'chiame pichiwa ki ahpo naewaka cheere Raawitarua, ki apoekamera
ki mooenariopua tewekachio. Pukaepa Raawitarua, Eesusi ahpo Paamira nae-
wakaopua, eee cheerepua:
Apoe no'o Noono Paamira Riosia, chaanerepua no'o Paamira weeechi enamerio:
“I'wa yasipamitia no'o ahjamina,
35 ahkasi no'o aamo seepurawao newitoachisi,
ahkasi aamo taaratere so'mipaka tesiwa te'tereka toapachisi.”
36 ’Yooma i'isaeri ti'tijoeria, te'ta weruma nane'rewa iintaka mochitopuapua, i'ka
Eesusi aamo me'yariaopua kurusichio, ki nu'uti teerewa kiaretiame eneriopua pu'kao,
pu'kakamera te'ta Noonorao, ki nu'uti Paamiratumichio uuriamekopua pu'kao,
yomatiame wehjoarichi mochikame ti'tijoerichio, yooma ihta yomatiame i'ka weeechi
iintuameopua tiame.
37 Waikao i'isaeri ti'tijoea, aapoe me'yario tuuwapa Eesusio, ki teesa iiyana
erakorepua apochio, ahpoo ki kaawe noonowirio tuuwapa. Wa'a erakoapa puuua,
iinatukerepua pu'ka Peeroo, yooma wahja Eesusi ajawariaopua tiameo, chaachapaka:
—¿Ihtana noonoita teemea ehpeo, taamo ki kaawe nokaria kaawe itipipuawichioo?
38 Peeroa waikao chaanerepua:
—Eemea, Riosichi aamo ma'chitapuapua ohso kaawe, pu'ka aamo ki kaawe
noonowiria erakoao, Riosio eemea, aamo cheriwenurapuapua. Pu'ka ki kaawe aamo
noonowiria erakoao, Riosichi aamo paatoka tetewitepuapua. Aamoo kaaweruma
inatamekopua, Riosi e'rariopua amochi yasipariopua ahpo Riosiwarie.
39 Ihji Riosiwarie paatoniamea, Riosi ehkoriami o'iniao taamo kiamo tuuriaopua,
aamowichiopua, aamo tatanawichiopua, seesenuwichiopua tiame, yooma Riosichi
paparameopua tiame, Riosichi e'enakame.
40 Peeroa tehpe weeka itapiti tuuyerepua pehjio, apoe Riosie Weratiameo,
Eesusikopua pu'kao. Wa'a cheesaopua chaanerepua tiameo:
—Yooma ki ka'karuma nokiwameopua ti'tijoeeo, poanatupuapua pu'kao.
41 Waikao, yooma Riosichi simiyame Peero nayewaturia pichikekamea, ahpo paa-
tonurerepua, yoomahka pipiripi Riosichi ma'chitaka, ahpo ki ka'karuma yoorariao.
Waika taawechio, paika miiri ahka Riosichi eneparepua, te'ta Riosichi paparakao,
yooma Eesusi ikiria pichikekameopua, iintoria.
42 Wa'a iika paatotiamea, yoomahka Riosi chiia na'naritorepua, pu'ka Eesusi
ajawariae masiteriao. Puuu papatotiamea, waika o'inia ahpo nanapawirepua,

wahjachi Eesusichi paparame ahjamao, kaawe erakoka teetomiaopua, Riosichi nayewamiaopua, Eesusi Aari Ko'karia, yorasimiaopua.

Pukerio aachin te'tereria Eesusichi paparakameo

43 Waika o'inia yomatiame Eesusichi paparakamea, Riosie tísia peeniatiwari tetewiwa mochitorepua, Eesusi ajawaria nokisiwaeopua.
44 Yooma Riosichi paparaka mochikamea, yoomahka ahpo kipotiame eneparepua, ihtaoi ahpo kipoteka mochipuameo.
45 Ihjia, a'chitia ahpo nakisiachi, ahpo ku'isiame enerepua, ahpo iinueka itapiti nehjisa.
46 Tiopachioi ki toarepua napawikaopua, senepi taawechi. Ahpo ta'pechioi napawisaoi tiame, yooma ahpo kaawe uuka mochitorepua, pu'ka Paamira Aari Koi'wameopua, koayaio. Wahjachi kooameopua tiameo, ahpo kipoteka ko'karepua pu'kao, nape kaawé erakoka.
47 Ihji we'wemera Eesusichi paparamea, tísia kaawe tetewiniame enerepua aaataeoi wahjachio. Puuu we'wemera Eesusichi paparasiamea, wahjachi paparakame ahjama enepasirepua, Riosie.

3

Chookopakame kokoriame yachapatewa

1 Piire taawechiamio, Peeroo Waani tiame tiopachi e'noiopua, arikiri Riosi ahjama nayewamia tiopachio.
2 Wa'a tiopa muirachio, yasariai aaata chookopakame kokoriame. Wa'a tiopa muirachio, puuu rojomi kokoriamea, wa'a ujuparetiaipua senepi taawechio, ihko itamichiopua wa'ao, Peeniatiame teewaeriachi muirachio.
3 Puuua, Peero Waani tiame tiopachi muiyame tetewapao, ihko itanerepua pu'kao.
4 Nape Peeroa Waani tiamea, chaanerepua:
—Ehsoo, taamo ne'nepao.
5 Waikao kokoriamea ne'neparepua, itapiti ahpo kiapuame maaeka.
6 Nape Peeroa cheerepua:
—Toomio ki iinuenia, nape aamo kokoriao aamo yachapatemia iinuemenia: Eesusi Riosie Weratiameo, utewarie.
Wa'a cheesaopua chaanerepua:
—¡Werisísaa! ¡Kaaweruma oisísa saukame!
7 Waikao Peeroa ahjamina sekachi chapikao, werisipurepua. Waikaopu chookopakame sautetiamea, pu'ka wa'apichi werisipuniaio, tonochi utewarepakaopua, oisirepua.
8 Wa'a iika oisisaapua chookopakamea, tísia kaawe e'raka niinipakao, Riosichi papararepua; wa'a inisika pakirepua tiopachio.
9 Pu'ka chookopakame oisikameo, yooma ti'tijoeri tetewarepua pu'kao, Riosio ahpo iintoria pukachio, tísia cheriwema ki'yaopua pu'kao, tísia kaawéruma naewakaopua Riosichio.
10 Yooma machirepua chookopakame sautetiameo, puuukopua chookopakame kokorekameo, tiopa muirachio yayasamekoopua pu'kao, i'isaeri tiopachi, Peeniatiame muirachi tewaniachi yayasariameo, ihko itaká. Wa'a iikame tetewikame chookopakameo, yooma weruma peenia erakorepua chookopakameo, wa'a ikikame tetewapao.

Peero masiteria tiopachi

11 Peeroo Waani tiame tiopachi ohjoio, pu'kao tiopateriami nokisioiopua Saromoni tewaniachi, puuu yachapakamea, chokichi weritoriaipua tiameo. Waikao yooma

ti'tijoeria, wa'a ihtoame tetewapa yachapakameo, wa'a ujumasirepua ne'nemia, tísia peenia erakokaopua yachapariopa.

12 Peeroa wa'a noonoikopao, cheerepua pu'kao:

—Eeme ti'tíjoeri, ¿achini iikai taamokamera weruma erakona eemea, taamoe utewarie yachapaterio erakoka i'ka tijoe?

13 Ka'ipua. Ki teemekamera iintokaitepua. Keepusao naaju. Ihji sautetiame aamo tetewariaa, Riosikamera iintokamepua sautekao, ahpo te'ta utewarie, puuu wa'apia Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame, Aakowo Riosiwara wa'achi. Puuu Riosiwara iintokamepua, aamo ehkoriami o'inia Riosiwara. Puuu wa'api Riosi ihsikamepua, Eesusi werumatakaoiopua, ahpo Seekaechitia yasimichioopua. Pu'ka eeme i'isaerio, Piiratochi nehjaria meripuaichio, Piiratoo ki merinarioio aamo utewa yooraria meripuaichioo.

14 Eemea Piiratoo, Eesusi Te'ta Kaawerumara puhjenarioiopua, tijoe ko'yakamera itaria, puhjepuawichioo.

15 Wa'a nokaka me'yakame eemea Eesusio, pu'ka Eesusi te'ta ki wahjiame ahjari taamo ki'yameopua. Eemea pu'ka me'yarepua me'yao, nape Riosia eenechi oijenaterepua pu'kao. Yooma i'kao, taamoe wa'api tetewakamepua, teeme Eesusie wa'api ajawátiame.

16 Ihji tijoe aamo machiyachitia ikiriao, Eesusi utewarira iintokamepua sautekao, tonochi utewatekao oitekao. Ihji wa'a ikitiamea i'ka tijoechio, Eesusichi paparakapa wa'a ikitiamepua, yoomá aamoo, tetewachi.

17 ’Eeme no'o tetejimari wa'api, nane'renania aamoo, aamo pa'pamiratuameopua tiameo, ki nane'riamekopua aatanakoo, wa'a noonowiriopua Eesusi me'yakao.

18 Nape puuu wa'a aamo noonowiriaa, wa'a teeremiapa wa'a noonowirepua, wa'a ikimio tuutiamekapa, ehkoriami Riosi nayewaturaeo, Aapoeo chaachapariaipua, ihji Riosi Uutiamea, tísia aiwameri puuua.

19 Wa'a teesoo pu'ka aamo noonowiriawichioo, Riosichi e'enamitia eemea, apoe aamo noonowiriawichioo, aamo cheriwemichiopua, pu'ka aamo noonowiria Eesusichio, ki peteremichiopua wa'asio.

20 Wa'a aamo noonoisoopua, eenechi uhjurepuame eemea i'ka Riosie Weratiameopua, pu'ka aamo puuyetoka mochitoao weeechi yawichitumeriopua, apoe yasipamichiopua waikao, aamo yawichichitiao. Ihji enapuame aamo puuyeka mochitoaa, ihji Eesusi puuua, ehkoriami Riosi nayewatura chaachaparia.

21 Nape Eesusia pehjio, tewekachi yasimeripua pehji, ahkasi Riosi yahchariachisiopua ahpo eenechi enamiachio. Waika enasaapua Eesusia, te'ta kakupachi aamo iintapameripua i'wao, te'ta ehkoriami Riosi nayewatura chaachapariachitia.

22 Moisetaruai, ahpo Ehkoriami Iyoterichio, cheeriaipua: “Apoe taamo Paamiraa Riosi, aamo tetejimarichi ma'chipamapua, piiripi noochitia Riosi naewame. Yoorepuapua pu'kao, yooma ihtaoi aamo nuuriao.

23 Aaata ki e'wakamea pu'kao, kihta teeremeripua Riosichio, poanachi te'teremeripua Riosi ijinuwarachio, ki seená aampasi.”

24 ’Yooma puuu Riosi na'nayewakamea, wa'achi chaachapariamepua, yooma i'ka ikitiameopua, Saamueri taawechi o'inia ahkasi ehpesi.

25 Yooma Riosi aamo kiamo tuuriaa ahpo na'nayewaturachio, kajukame itipimeripua amochi enasoopua, pu'ka Nayewatura Riosi enamo tuuria. Nane'riame eemea tiameo, Aurani ahjama ahpo katewiaiopua Riosio, cheeriopua Auranio: “Amochi machenameripua piiripi tijoe, yoomá weee mochikamewichioo, ki teesá kaawe iintomeri.”

26 Pukaepa aamo i'isaeri ti'tijoerio, Riosia Eesusi naawatesao, amochikamera uhjurerepua pahchao, amochi pahcha cheriwepuawichiopua tatakorio, aamo toinaresoopua aamo ki ka'karuma nokayao.

4

Peeroa Waania tiame, ya'yawichi iinatukewachi

1 Neipa taawechiamio, Peeroo Waanio tiame ti'tijoeri ahjama nayewioio Eerusareni tiopachi masitekao, wa'a e'enarepua ookapi tiopachi neesetori. Puuua piiripi kapitai yeeka e'enarepua, tiopachi inatiame, naati yeeka tiame, saruseo ti'tijoe, puuua Moise nuurarira neesetoame enerepua.

2 Puuua nekamucherepua Peeroo Waaniopua tiame, Eesusio meritiai eenechi ahjariae, pichiwa iintapariopua tuuyopua, eenechi ahjaniameo.

3 Puuua wa'a erakoapao, chapisa yeeteparepua pu'kao, nape tísia aarikopua wa'asio, meerewichio toarepua katewepuao.

4 Nape muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, kaawe e'raka inamukamea pu'ka eenechi ahjapuame tuuyewario, pichikerepua. Pu'ka wa'a ikipuame pichikekamea, ahkasi mariki miiri enetorepua, ti'tijoeche ihtetakao.

5 Pu'ka meereo i'isaeri ya'yawichia ahpo napawirepua, Peero katewemia Eerusareniopua. Wa'a napawikamea tiameo, tuuyewari pa'pamuratuame enerepua, Moisetaru nuurari neesetoame.

6 Wa'a mochirepua tiameo, Aanasi te'ta tiopachi paamiratuamera, wa'a ikisa Kaija, Waani, Arejanto, wahjachi tiame te'ta tiopachi paamiratuameo, tetejimara.

7 Waikao wa'a napawisaapua, ahpo napawiriachi upanurarepua Peeroo Waani tiame. Pu'kao upatioopua, naasipa ajawaka iinatukerepua, chaachapaka:

—¿Aatanachi utewaeka peenia nokayame eemea, pu'ka ki maaepori aamo nokayao? ¿Aatana reesisewachi wa'a nokayame eemea?

8 Waikao Peeroa, Riosi Riosiwari ku'irae naewakao, cheerepua:

—Yooma eeme te'ta pa'pamiratuameopua ti'tijoeri,

9 i'ka rojomi taamo cheriweka sauteria katewenariao, pukachi simiyame taamo iinatukiao,

10 ma'chiame chanimania pu'kao, yooma aamoopua, yooma aamo i'wa napawikameopua, yooma aaata i'isaeriopua tiame. Ihji tijoe i'wa weeriame aamo tetewachio, Eesusi ihsikamekaitepua yachapateka ahpo utewarieo, Nasare tijoe enekame, Apoe puuu aamo merinureria, nape Riosio eenechi ahjateria.

11 Ihji Eesusia, aamo wa'api ipaka tetewariapua, nape ehpeo tísia nateyame enepakame, yomatiame ihta itapitichiopua. Ihji Eesusia, tehte te'ta nateyamechitia enepakamepua, itapiti tehte te'ta kaari naawarachi yachaniamechitia.

12 Ki'tepua wa'asi i'ka weeechio, aaataai taamo tatakorio, te'ta puhjiamea.

13 Waikaopua ya'yawichia, Peeroo Waani tiameopua, kihta seeweka nayewiopua pu'kao oowera ti'tijoekai, tísia pepeniamekopua pu'kao, tahpitika eraparepua. Waikao nane'rerepua pu'kao, Eesusi ihsiriopua masitekao.

14 Waikaopu pa'pamiratuamea, pu'ka yachapatiamechi simiyameo, kihta chaachapame e'rarepua, pu'ka saukameo wa'achi weeriopua pu'kao tetewachi, yachapakame wa'asi.

15 Waikao Peeroo Waani tiameo, ma'chi puuyanasaopua ku'itapio, aapoeche ahpo nayeweka itipirepua waikao, ihtana ahpo noonowimiao.

16 Puuua ahpo chaachaparepua:

—¿Achini yoorata teeme i'ka ti'tijoeo, i'ka nokariao i'wa Eerusarenio, yooma nane'reniamepua wa'asio, ihji oika yachapatetiamea, pichiwakoopua? Pu'kao teemea, ka'chi iika ka'itametepua.

17 Kihta yorametepua tiiao, nape a'chitiaoi teewetenia nakiyame puuua, Eesusichi simiyame masitiao, ki weruma mehtamichiopua wa'asi. Mamajochatia kaawepua pu'kao, teewemichiopua wa'asio, pu'ka Eesusichi simiyame masitiao.
18 Wa'a erapasaapa puuua, Peeroo Waani tiameo, eenechi ahpo mochikachi upanurerepua. Wa'a upasaapa pu'kao, utewaeme chaanerepua pu'kao, kiisi masitemichiopua wa'asi Eesusichi simiyameo.
19 Nape Peeroa Waani tiame wa'a chaanetiapao, chaacháparepua:
—Eemea, eeme wa'api ne'nepuapua aaatakamera yoorepuameo, Riosioi, aamo chaachapaoi,
20 nape teemea taamoo, kiisi teewemeriko erakoamepua taamo tetewariao taamo inamuriaopua tiame Eesusichio.
21 Waikao isaeri pa'pamiratuamea, oowera mamajochasa toarepua Peeroo, Waaniopua tiameo. Ki wepisa toarepua pu'kao, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, Riosi peenia ihsiwa pu'sereka tetewiriopua pu'kao. Pukaepa ti'tijoerio, majawekaopua tiame.
22 Ihji pa'pamuratuamea, kihta chaachapame erakorepua aapoeo, pu'ka sautetiameopua, apoe wa'api nayewame tiiopua pu'kao, ooka weerewa paamuamekopua tijoeo wa'asi.

Eesusichi paparamea, ahpo nayewatumia oisa teetowa itaniame

23 Waikaopua toitiapao, Peeroa Waania tiame, wahjachi Eesusichi paparame mochikachi nonowarepua. Pu'kao wa'a e'enasao, yooma tuuyerepua ahpo ikiriao, pu'ka pa'pamuratuame noonowiriaopua apochi, yooma ihtaopua tiameo, ahpo mamajochatiame.
24 Ihji Eesusichi paparame kaawe keepusaapua, yoomahka pirena kaawe erakoka nayewerepua Riosichi paparakaopua chaachapaka:
—Muuu te'ta yoomachi Paamiraa, Muuu amoe netekameraopua tewekao weeeopua tiameo, yooma ihtaoipua pa'weoi, taamo anachari kiamitiapua utewari, ki seeweka nayewatupuaichiopua aaataoiopua, yooma ihta amochi simiyame naawesariopua.
25 Muuua aamo Riosiwarieo, aamo Raawi seekarewachi naewakao, cheeriaimua:
¿Achini iikai ki no'o nakiyamea no'o puipameriko erakoame eemea,
ka'chi iika no'o newitome tiiai eemea?
26 Yooma ya'yawichi weeechi mochikamea,
pu'kawichio noochi nasiwamia pirenatuamepua, no'o Uuria
Weerariamechi nasiwamiaopua tiamé.
27 ’Puuu aamo Raawichi cheeriao, pichiwa ikikamechepua. Eerore yawichia, Poonsio Piiratoa tiame, seesenu ti'tijoeriopua tiameo, i'wa Eerusareni napawikamepua, aamo Uuriame merimia, Eesusi, pu'kao aamo seekarewachitia yasitoame.
28 Puuua, pichiwa wa'a noonowiretupua, te'ta aamo cheeriachitia.
29 Ehpeomua Apoe taamo te'ta Paamiraa, taamo ku'imitiapua ki majamichiopua taamo mamajochameo, taamoo, anachaka aamo nayewamichiopua.
30 Tamochi teerepuapua aamo seekao, amoe sautepuawichiopua aaataoi ahpo sautejeresoo, aaata aamo Taanachi paparakameo. Tamochioi itapiti aamo peenia ihsiwa yorajerasaa, taamo ku'ipapuapua aamo tetewitepuaichiopua utewarirao.
31 Kajutiopa Riosi nayewekao, wa'a mochikachio noonorepua, Riosio wa'a kahtiopa ahjama. Pu'ka noonosoopua yooremina mochikamea, ahpo iikachio peenia eraparepua, Riosi Riosiwari apochi eenariopa. Pukaepa wa'a puuyasaapa, oisa e'raka nayewasirepua eenechio, Riosi tuuyewario.

Yoomahka ahpo iinuwao, ki ahpochewichio erakowa

32 Eesusichi paparamea muuwaeme enerepua, yoomahka pirena, ahpo tetejimachitia mochikame. Pukaepa yooma ahpo iinuekao, ahpo kipotepuamewichio iinuerepua.

33 Waikaopu yooma puuu Eesusi ajawariaa, utewaeme te'teretorepua ahpo Paamira
Eesusi oijenaria naewatukao. Riosiai epeche teetorepua pukachio, ahpo ku'isika
cheriwewaeo.
34 Eesusichi paparamechio, kitererepua chorowaniamea. Weewaemeai, kariwae-
meai ahpo ijinuwa nehjisaapua,
35 Eesusi ajawaria kiasirepua, kehkisa ahpo ku'inariaeopua. Waikaopu
Eesusi ajawaria yooma Eesusichi paparakameche, kiasirepua naachutekao, ki
cho'chorowamichiopua pu'kao.
36 Weee nehjiwa naewaniachio, wa'achi yasariaipua piiripi tijoe Oose teewaeme,
puuua Wenawe teewataniame eneriaipua Eesusi ajawariaeo. Puuu teewaraa, “Kaawe
Erapatiame” chaniwame puuua. Puuu tijoea, tiopachi ku'yame eneriaipua, Chipire
tewaniachi o'inia eenakame eneriaipua, pawenasipa weeechi.
37 Ihjia ahpo weewa nejisaopua, Eesusi ajawaria uujuyeparepua toomio,
naachutepuaichio kooame nakisiameo.

5

Ananiaa tatakoriwa, ahpo uupira Saajira tiame

1 Nape piirechi tijoea, ki wa'achi iintorepua, Anania tewaniamea ahpo uupimaopua
Saajira tewaniame. Puuua ahpo weewa nehjisaapua,
2 paikapi toomi ahpowichio katewesaopua, ki ahsieme i'yetorepua Eesusi
ajawariaopua, pu'ka nehjitiame toomio. Ihji Ananiaa, wa'a eenakaopua yooma Eesusi
ajawaria ajakachio, wehchi to'weparepua toomio cheeka:
—I'wa maani weee taamo nehjaria toomia.
3 Waikao Peeroa chaanerepua:
—Anania, ¿achini iika aamo toakamua Satanasie wisikuepuawichioo, Riosi Riosi-
warikamera aamo wihkuenaremichioo, ki ahsieme aamo wihkueka upamichiopua
toomio?
4 Ke'chu nehjiwai weeea, ¿ki aamo weeekosakaipua? ¿Achini iikai wihtumio
o'raka nehjaka eemea weeeo, ki ahsieme upanariapa toomio ki wihkuamechitia,
aamoo te'ta weeka nehjariachitia tetewipuawichioo? Puuu aamo iintoria, ki nu'unti
wihkuatiamepua Riosiwichiokamera, ki ti'tijoeriwichiokamera.
5 I'ka inamusache Ananiaa, mukukame wichirepua. I'ka tetewikamea wa'a
ikitiopao, ki nu'uti iyoripo eraparepua Riosio.
6 Waikao wa'a e'enaka aaata tehtemaria, wisasorie ikapisapao weerewarao,
apechunasa i'torepua wetemajimia.
7 Paika keenako tepepio, puuu uupiraa wa'a eenarepua. Puuu uupiraa kihta
nane'riame eneriaipua pehjio, ahpo kuuna ikiriao.
8 Pu'kao Peeroa chaanerepua:
—¿Eee kehkichi nehjaka eemea weeeo?
—Eje'e. Wa'a kehkichi nehjitiapua —cheerepua.
9 Waikao Peeroa chaanerepua:
—¿Achini iikai wa'a noonoimo o'raka eemea, aamo tísia kokosapuame tiame
Riosie? Ka'chi ikimete muuua ehpeo. Ne'neo wa'a ajakameopa, aamo kuuna i'tokame
puuuapa, wetemajimiao; ehpeo aamopechi i'tomia e'enakamepua.
10 Wa'a chaanesoche Peeroo, mukukame wichirepua ikanati, puuuai. Pu'ka
tehtemari muioipa, mukukame poirepua wa'asi. Waikao ma'chipasaapua, kuunara
wetemajitiachi wetemajirepua tiame.
11 Yooma ti'tiopachio, aaataai i'ka ikitiame inamukameopua tiameo, tísia majaka
inamurepua, wa'a ikitiameopua wa'a.

Eesusi uhjurawaa muuwaeme ki maaenari yoorani

12 Yooma puuu Eesusi ajawariaa, ki ookapi Riosi peenia ihsiwa tetewiterepua
ti'tijoeriopua, Eesusi utewarieo. Eesusichi paparamea, eepi nanapawiriaipua tiopa-
tereo, Saromoni tewaniachio.
13 Wahjachi ti'tijoeria, kaawe tetewiriaipua pu'kao, nape ki nanapawiriaipua
ahjama, tísia iyoriniame tetewapa wa'ao.
14 Nape wa'atioipua, Eesusichi paparamea, epeche epecheche teetorepua muuwe-
sikao, ti'tijoeopua, ooweru tiame.
15 Muuwaeme ti'tijoeriaio, e'taparachi puyanariaipua ahpo kokoriamewao pooe-
suwe Peero u'matomiachi toamia, Peero ekawiraraa ahjachi u'matosaapua sautema-
pua, erakokao.
16 Ahkasi Eerusareni mochiwachiamioi wa'achi noonoirepua, Peero u'matomiachi
puuyanekaopua kokoriameo, pooechi. Waikao yooma Eesusi ajawariaa, yooma
kokoriame Eesusichi paparaka sautesirepua, wa'ami u'umatokao.

Eesusi ajawaria chapipuame naanaritowa

17 Wa'a tiame inamukapa napawikarichi pa'pamiratuamea, wahjachi tiame saruseo
ti'tijoe pirenaturiai, kiisi kaawe erakore puuua ahpoche tísia erakowae pochikapa,
muuwaeme ti'tijoe ooweru tiame Eesusi ajawariakamera na'naritoamekopua.
18 Waikaopua, pu'ka Eesusi ajawariao chapisaopua, yeeteparepua meeresi.
19 Nape tewekachi Riosi ku'iwaria, wa'a eenaka tukaoo, wahjonerepua Eesusi
ajawariao, yeetaeka mochikachio. Puuua yeetapuka puuyanasaopua, chaanerepua:
20 —Eemea, simitepuapua tiopachio masitekaopua ti'tijoerio, pu'ka weemera
ahjarichi simiyameopua.
21 Wa'a chaanetiamekapa Eesusi ajawariaa meere piario, simiterepua masitekao,
wa'api tiopachio.
Waikao wa'a nokayoiopua masitekao, puuu te'ta isaeri napawikarichi
pa'pamuratuamea, eenechi napawirepua, ahpo yeetepariachi simiyame
katewemiaopua. Wa'a napawisaopua, Eesusi ajawariao, upanurerepua eenechio,
pu'ka noonowiria katewepuawichioopua.
22 Nape wa'a yeetepatiachi e'enasaapua i'norameria, ki aaata tewarepua yeetepati-
ameo. Wa'a ikisaopua, wa'atia nonowarepua, ahpo pa'pamuratuamechi tuumiaopua.
23 Pukachi e'enakaopua chaachaparepua:
—Ki'tiapua wa'ao. Yooma yeetaeka weririapua weeriao, inatiameai wa'achi
ajariapua ajariao, nape taamo yeetapusa ne'nioipua yooreminao, ki'tia wa'ao aaataai.
24 Waikao yoorewa inatiame kapitairaa, tiopachi neesetori pa'pamuratuamea tiame,
i'ka inamukapao, wekana erakokao chaachaparepua: “¿Ihtana ikiniamekosapua
naaju i'wao?”
25 Wa'a erakoiopua pehjio, wa'a eenare aaata tijoea chaanesikao:
—Aamo karichi mo'ariaa ti'tijoe, waami nokayamekapua tiopachi masiteka.
26 Waikaopua tiopachi inatiame kapitairaa, piirechi yeeka simirepua tiame, pu'ka
Eesusi ajawaria ahpo yeetepariachi i'noramiaopua. Nape ki e'raka chapisa u'parepua,
majawiapa pu'ka ti'tijoeriopua, ahpo pasipupuawichioo.
27 Waikao pa'pamiratuamea, ahpo mochikachi u'yepatiaapua pu'kao, naasipa
ajawaka iinatukerepua pu'kao:
28 —¿Ki utewaeme wa'ineka teeme aamoo, ki masitemichiopua wa'asi Eesusichi
simiyame utewario? ¿Ki wa'a noonoire eemea ohsotia? ¿Ki yomachi Eerusareni
pochiware eemea aamo masitiaeo? Eemea pukaeo taamokamera sahtuchamepua,
pu'ka Eesusio taamokamera me'yario tuuka.
29 Waikao Peeroa, wahjachi Eesusi ajawariaa tiamea, nehjiarepua:
—Wa'atepua tiiao, nape teemea, Riosikamera yooremetepua, ki ti'tijoerikamera.

30 Pu'ka Riosi taamo ehkoriami mochikame Riosiwarao, pu'ka Eesusi eenechi
ahjatekame, pu'kao aamoo, kurusichi chuhchaka me'yaria.
31 Pu'ka wa'api Eesusio Riosia, eenechi ahjaterepua, wa'a iintosaapua, epeche
te'ta weruma yasira ki'yarepua pu'kao, ahpo ahjamina yasimichiopua, te'ta ki nu'uti
weruma Paamirachitia yasimichiopua. Riosia pu'ka Eesusio ahpo ahjamina yasakao,
te'ta ki nu'uti Newipatiamera enepaterepua pu'kao, yooma isaeri ti'tijoe ooweru
tiameo, cheriwepuawichiopua tatakoririao, yooma ahpo ki kaawe nokayao pichiwaka
toinaresoopua.
32 I'ka Eesusi Riosi eenechi ahjateriao, tamoe wa'api tetewikamepua. Yooma
wahjachi Eesusichi paparamea, ki tetewameai Eesusi oijeraniao, Riosi Riosiwariae
ahpo nane'retia te'ta pichiwatame puuuai.
33 Waikaopua aapoe noonowirio tuuwapa Eesusi me'yakao, ki teesa nenekarepua,
ahkasi ko'inareka Eesusi ajawariaopua.
34 Nape piiripi parisero tijoea, Amarieri tewaniamea, werisika ma'chi uhjurarepua
ku'itapi Eesusi ajawariao. Ihji Amarieria wa'a mochiwachio, tísia nakiwame
eneriaipua, Moise nuurari masitiame.
35 Waikao ihjia pa'pamuratuameo, chaanerepua, yooma wa'a napawikameo:
—Eeme isaeri ti'tijoe, aamo chaanemane no'o e'rao. Ki te'ta yorajepo e'raninia i'ka
ti'tijoeo, seenekachi ki kaawe teeremaoi eeme.
36 Nane'riame eemea piie taawechiamio, Teurasi tewaniameo, muuwaeme ahjama
werisiriopua, weruma ahpo maaeka. Pu'kao meriretiopua, yoomahka ahpo ahjama
ohjoao, naao sientohka. Wa'a iikapa puuua, yoomahka chi'ripaka kajurio.
37 Neipaoipua tiameo, aaata Uurasi tewaniameai, wa'achi iintoriai puai, muuwaeme
pirenatusao. Nape meriretu puai, pu'ka na'naritoameai, yooma chi'ripaka.
38 Pukaepa, ehpe tiiachio, toitia kaawe eneriaipua ohso kaawe. Oowera ti'tijoerichi
eename enesaa, wa'atia u'matomapua.
39 Senawato seenekachi Riosichi eename enesoo, ka'chi iika saipatema eemea i'kao,
Riosichi nasiwame enemeri eemea, Riosi puipanariame.
40 Waikao Amarieri chiia kaawe e'resaapua, uhjurarepua waikao Eesusi ajawariao,
upapuaichio. Upasaapua i'kao, ki oosa naewanuresaapua Eesusio, wepisache
toarepua pu'kao.
41 Waikao wa'a weruma napawitiachi puuyaiopua, ka'chi erakorepua Eesusiwichio
wepiretia aiwakaio, ohsotia kaawe erakorepua wa'a yoratiaiopua.
42 Wa'a yoratiai puuua, kaawe erakoka simiterepua Eesusichi simiyame ma-
sitekao, senepi taawechi wa'api isaeri tiopachio, yomachi wa'api mochiwachiami
ta'pechiamiopua tiame.

6

Oowisani tijoe naachutari ajawatiame

1 Pu'ka taawechiamio Eesusichi paparamea, epeche teetorepua muuwaepakao.
Wa'a teetopa i'isaeri ti'tijoeri rieko naeraemea tiame, ki kaawe erakorepua, ahpo
wahjachi i'isaeri eureo naewamechio, ahpo tetejima ki kukunaemeo, ki ajasepo tuuka
kooameo, senepi taawechi naachutaniameopua.
2 Waikao puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa, napawinurere puuua,
Eesusichi paparameo. Napawisoopua piiripi puuu Eesusie ajawatiamea, cheerepua
wa'a napawikameo:
—No'o keepumitia yoomahka. Ki yekimeri teemea naachutakao, ki toime tiiapa
teemea masitekao, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao.
3 Pukaepa ajawatia kaawepua aaata kooame naachutameri. Aamoe chaachapamitia
eemea amochio, aatanakamera ajawapuame amochi uuka oowisani ti'tijoeo, nape

ka'karuma ijinatamera ti'tijoe, ahsepari ahjachi oowe e'repua te'teriame naachuta-
puawichioo, apochi yahchaka ohjoamera Riosi Riosiwario, kaawe e'rariwa tiiame.
4 Wa'atiaopua teeme Eesusie ajawatiamea, wa'apitia simitemapua masitekao,
Riosichi itasikaopua tiame aamo kaawe te'teretopuawichioo.
5 Waikao chaanetiamea, yooma ahka ahpo pirena kaawe iintasaapua pu'kao, apochi
i'yasaapua aaatao, Teiwa uurepua piiripio, kaawerumakoopua pu'kao, soparame
yahchamekopua apochio, Riosi Riosiwario. Wa'achi te'teriame uuretupua wahjachioi,
Eeripeopua, Poorokoroo, Nikanoriopua tiame, Tiimoni tewaniame, Paramena tewa-
niame tiame, Nikorasi Antiokía ohjoekame tiame. Ihji tijoea pukerio, isaeri tijoe
enepakame, ehpeopua Eesusichi paparame.
6 Wa'a ikisaopua i'ka oowisanio Eesusi ajawaria u'yeparepua. Waikaopua
Eesusi ajawariaa, ahjachi seekarepaka Riosichi naewakao, pu'kakamera uurepua
naachutamichioo.
7 Waikao puuu Eesusi ajawaria nokisiachio, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao,
epeche mehtasirepua Eerusarenio, wa'ao, yomatiame wa'a weeechiamiopua tiame.
Wa'a ahkaoio, ahkasi muuwaeme isaeri tiopachi neeseriosiai, Riosichi papararepua.

Teiwa chapisa i'toniame, te'ta weruma kateweri napawirachi

8 Teiwaa, piiripi puuu naachutamea, weeka itapiti peenia ihsiwa ihsikamepua
tiameo Riosi ihsiwaeo, muuwaeme ti'tijoeri tetewachiopua, ti'tijoeria pu'sererepua
Teiwa masitiao.
9 Nape Puhku Puhjetiame napawikari tewaniachi te'teriamea Eerusareni o'inia
e'enakamea, kiisi pu'sereka tetewarepua Teiwa masitiao. Pukaepa Teiwa masitiao,
o'inerepua Teiwa chiia ka'itakao. Yooma puuua Aasia weeechiami o'inia e'enakame
enerepua, Siirene tewaniame mochiwachi, Arejanti mochiwachi tiame, wa'a ikisa
Seerisia mochiwachi.
10 Yooma ihji ti'tijoea Teiwa newitonariaipua, ka'chi iika newitome teererepua,
Teiwao Riosi ihsiopa ahjama ku'isikao, ahpo Riosiwarieo.
11 Waikao puuu ti'tijoea, ki newitome tiiapa Teiwao, aaata nateterepua Teiwa
wenejimichiopua, Eerusareni ohjoemechiopua. Ihji natetetiamea waikao, ahkaoi
oiyachio chaachaparepua wenejikao: “Na'ara chiiame inamukame teemea, Moise
masiteriao, wa'a cheekaopua, na'arinapua Riosio.”
12 Wa'a chaachapakaopua, weeru noonowiterepua ti'tijoerio ki kaawe erakoteka,
wa'achi chaachapakao ki kaawe erakoterepua tiameo, isaeri pa'pamuratuameoi,
ahkasi tiopachi iyoteri ti'tijoeoi nenekaterepua. Wa'a iikapao, Teiwa chapisao,
weruma kateweri napawirachi uparetupua.
13 Wa'a napawitiachi upasaopua, puuu wihtuka wenejiamea, chaachaparepua:
—Ihji tijoea, kiisi teewenarepu na'ara cheekaopua, i'ka taamo tiopao, Moisetaru
nuurai taamo iyoria.
14 I'ka Teiwao chiiame inamuka teemea, Eesusi Nasare tewaniameo, yooma
ru'minamio tuuyamekapua i'ka tiopao, pu'ka Moise nuurari taamo yooriaopua
tiameo, yooma taamo toitemio tuuyapua tiameo, taamo ehkoriami o'inia taamo
nokisiwaoi.
15 Nape Teiwaa wa'a chaachapaka wenejiniaiopua, sewina iikaopua nanarirao,
Riosi ku'iwarika tiame eneparepua, tewekachi eename.

7

Teiwa ahpo nehpupaka naewa

1 Te'ta neeseriosia, iinatukerepua Teiwao:
—¿Pichiwapu ihji aamo chaachapawaa?
2 Waikaopua nehjiarepua:

—Ka'íí, ki wa'atepua. No'o keepumitiaopua ku'itapiooio, yooma eemea pa'pamuratuamea, yooma eeme keepuamea tiameo. Riosia, Auranitaruo tetewiterepua ahpoo, taamo ehkoriami Meesopotami weeechi kahtioiopua pehji, ke'chu Aarani mochiwachi eenoiopua.

3 Riosia chaaneriaipua pu'kao: “Machenamitia aamo weewachio, aamo tetejimachio, wa'a ikisaomua, no'o aamo tuuyemiachi weeechi siimitiapua.”

4 Waikao Aurania Riosie siminuretiapao, Kaareo weeechi machenasaopua, Aarani weeechi eenarepua mochiwachi. Neipao wa'ao, ahpo noono mukisoopua, Riosia i'wa u'parepua, ehpe aamo mochikachi.

5 Aurania waikamio kihta weewaeka yasariaipua, ahkaoi i'wami ahpo ohjoekachio. Nape Riosia i'wami kiamo tuuriaipua weeeo, ahpo tatana tatanasiwachiopua tiame. Pu'ka ahpo wa'a chaanetiameo, ke'chu aaata tatanaekoi eneriaipua.

6 Nape Riosia Auranio chaanekame eneriaipua tiameo, pu'ka tatanachi puuyakameo, seesenuchitia mochimerikopua wahka seenu weeechiopua, puhkuchitia, naao siento paamuparichisi.

7 Nape Riosia pu'ka puhkuchitia mochitiameo, cheerepua: “Neeea pu'ka aamo puhkuekachitia mochitiameo, ki teesa aiwatemania pu'kao. Nape neipa wa'a no'o puuyanasoopua pu'ka i'isaerio, noochi paparameripua, i'wa no'o upasoopua eenechi.”

8 Riosia wa'a cheesaapua ahpo kateweka Aurani ahjamao, pu'ka Auraniopua ahpo kateweri naaniatiwachitiao, ahpo siichitepujewerepua, yooma ahpo tatanaopua tiame tehtemari. Neipamio Aurania, pahcha weeriame tatanaesaopua, osanao taawe i'toi siichitepurepua, Ihsa tewaniameo. Ihsaai, wa'achi iintorepua ahpo taanachi Aakowooi; puuu Aakowoai tatanatasikaopua, wa'achi inisirepua siichitepuwa inisikaopua tiameo, yooma ahpo oosa mariki aampa ooka tatanasiriao.

9 ’Ihji Aakowo tatanaraa, epeche kaawe tetewiniopua ahpo pooni Ooseo, ki kaawe erakorepua papachiraa pu'kao. Wa'a tiiame ki kaawe erakoapa puuua ahpo poonichio, ti'tijoe tarayamechi nehjarepua, Eejito siimpamechi. Nape Oosea wa'a yooratiaio, tísia kaawe teeremiai teeerepua Riosieo.

10 Riosia, yooma ihta a'chi ikiyoio, nehpuparepua pu'kao. Neipamio Eejito weeechioo, Riosia Ooseo, ki teesa tiame machiwari ki'yarepua pu'kao. Pukaepa Eejito yawichia, Araoni teewataniameapua tiameo, tísia kaawe tetewapa pu'kao, weruma ye'kamechitia yahcharepua pu'kao, yooma ahpo kariwachi neesetoame, yomatiame weeechiopua tiame, Eejitoo.

11 ’Wa'a weruma teereka kahtioiopua Ooseo, wa'a pu'ka taawechiamio, weruma toorewi eenarepua, yomachi Eejitoo weeechiopua, wa'a ikisa Kaanani weeechi tiame. Pukaepa taamo ehkoriami noonoria, ka'chi ikime erakorepua tooremuri.

12 Waikaopu taamo noonori Aakowoa, Eejito ki tooremuniame inamukapa tiirikowichioo, wa'a uhjurarepua waikao, taamo ehkoriami noonoriwa papachiopua, tiiriko tarijupamichiopua wa'ao. Ihjia pahcha simiyamechi enerepua pukeri.

13 Oosea, oosa simiyachi uhjuratioi ahpo papachio, ahpo ma'chiterepua ahpo papachio. Wa'a iika nane'reretu Eejito yawichieo, Oose tetejimaraa.

14 Ehjepamio Oosea, upanurarepua ahpo noonoo Aakowo tewaniameo, yooma ahpo ta'pechi tetejimaopua tiame. Puuu ta'pechi tetejimaraa, paika weerewa oosa mariki aampa mariki enerepua.

15 Waikao Aakowoa, wa'a iika Eejitoo, eenarepua. Wa'a ohjoekai mukurepua, taamo noonori tatanaraapua tiame, yooma wahjiparepua wa'a.

16 Ihji weerewaraa Kaanani weewarachi i'tosiretupua, Siikeni weeechi toasimia, ehkoriami Aurani tarariachi, wahjipame toapuachio. Puuu weeea, Aamori tewaniamechi tatanara, taritiame.

17 ’Amori asiyoi Riosi Aurani kiamo tuuriachi weeeo, ki ookapi muuwekame eneriai
i'isaeriapa, Eejitoo.
18 Waika taawechiami Eejitoo, piirechi yawichi yasiparepua, Oose ki nakiyame.
19 Ihji yawichia, taamo ehkoriami noonoriwao, ki nu'uti tesiwa yooraka tetewarepua. Puuua taamo yayawaopua tiameo, ki nu'unti na'ara yoorarepua pu'kaoi, ahkasi
pu'ka kohjawaraopua yooma ihpapanura, toore wahjipamichiopua pu'kao.
20 Pu'kachi taawechiami naawariai Moiseai, puuu kohjaa tísia peeniatiame eneriaipua. Ihji kohjaa, paika meecha inateretupua, ahpo yayawaeopua petechio.
21 I'ka kohjao paika meecha i'toiopua, akisuwe neerochi toiretupua apoe yeeyeraeo,
aaatae teipuaichiopua pu'kao. Waikao wa'a eenaka, yawichi maaaraa, neerochi
po'yame tewakaopua itapitichi pohjachuka, apechunarepua pu'kao. Wa'a ikisaopua
ahpo taanachitia weripaterepua.
22 Waikao Moisea, yooma masiteretupua, Eejito te'ta pepenipari machiwariopua. Ki
teesa peeneka nayewame eneparepua, ahpo yooraoi, tísia inatame.

23 ’Moisea, ooka weerewa paamuaipua, ahpo tetejima tekipanachi ne'nemia,
machenariaipua, i'isaeri ti'tijoeri.
24 Wa'a oiyai tekipananiachio, aaata ahpo tejima wepayame tetewapao Eejito tijoeo,
me'yarepua pu'kao ahpo tejima nehpupakao.
25 Ihji Moisea, ahpo pahtepo o'rariaipua, apoekopua ahpo tetejimao, Eejito
puuyanamerio, nape aapoe, kiisi pahterepua.
26 Pu'ka meere eenechiopua, Moisea, eenechi nateparepua nasiwaniame, nape
ooka isaeri wa'api ahpo. Puuua pu'kao, ta'omakao chaaneriaipua: “Ka'te nasiwaa,
¿achinikai nasiwani eemea, eeme wa'apikai?”
27 Waikao Moise tejimariaa, chaanerepua: “¿Achinikai papakinamua tiame taamo
nasiwachio? ¿Aatana aamo weerakame aamoo, taamo ta'omamichioo?
28 ¿No'okosa merinaremua tiameo, tapana aamo me'yariachitia, eejito tijoe?”
29 Moisea wa'a tiame inamukapao, simirepua Eejitoo. Mehka u'marepua Mariani
weeechi, wa'ao, seenuchitia ohjoerepua. Wa'ao neewisaapua, ooka tatanaerepua.

30 ’Wa'a Mirianio, ooka weerewa paamupari ohjoekaio, wa'a wakiwechi, waapi
Sinai kaawichiami oiyoio, wa'a nayewere Riosia, weeru kuhsichi tajenakaopua.
31 Moisea waikao, weruma ihtanakaitepu erapakao, ne'nemo oraparepua waapi
weripaka. Nape Riosia waapi weritoio, chaanerepua:
32 “Aamo ehkoriami Riosiwara neeea, Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame.”
Waikao Moisea tísia majarepua. Oowera chachapia ihsirepua majakao, kiisi ne'neme
e'rareoipua wa'a tajenarichio.
33 Waikao Riosia cheerepua: “Pujisa mo'korio, aamo kaakaopua tiame, no'o
tetewachi werika, yooresa.
34 Ma'chiame tetewaninia no'o mochiwario, Eejito mochikameo, tísia aiwaka
mochikopua pu'kao, tesiwa chaachapaka, pukaepa tekikamenia ku'imia pu'kao.
Muuu enemeripua puuua, pu'ka ti'tijoeri ku'imeriopua no'o ku'ika.”

35 ’Ihji kuhsichi nayewakamea, i'ka Moise wa'api weerarepua Eejito uhjurapuaichio,
ahpo tetejima nehpumichioopua, Riosie paamiratuamechitia, i'ka Eejitoo kahtioio:
“¿Aatana aamo weerakame aamoo taamo ta'omamichioo?” chaanetiame.
36 Wa'a ikire Moisea wa'ao. Waikao Riosia pu'kao, ki ookapi peenia ihsiwae
yorateka, puuyanarepua Eejitoo, ahpo utewarie ku'ikao Moiseo. Ihji peenia ihsiriaa,
Eejito mochikoi enerepua pukerio, neipao Pa'we Sehtanamechi paatenioi, wa'a ikisa
wakiwechiami nokisinioi, ooka weerewa paamuparisi.
37 Moise wa'api enerepua, isaeri ti'tijoerio chaanekamea: “Riosi aamochi machenatemapua piiripi, noochitia Riosi nayewatura.”

38 Ihji Moise wa'api enerepua tiameo, isaeri ti'tijoeri, wakiwechi nokisioio
paamiratuame. Puuua enerepu tiameo, Riosi ku'iwari ahjama nayewakamea, te'pa
Sinai kaawichiopua. Puuuchi enerepua tiameo, taamo ehkoriami noonori ahjama
yasakamea, pu'ka Riosi nuurari taamo a'chi teeka mochitopuameo, tuuyeka.
39 ’Nape pu'kao, taamo ehkoriami mochiriamea, ki yoorerepua pu'kao, ohsotia ahpo
iikachiopua, sewina erakorepua, Eejito nonowanarewa eenechi, Eejito ti'tijoechitia
mochitonarewa.
40 I'ka Moise sinai kaawichi ihsioiopua, Riosi nuurari kianioiopua, taamo ki'yami
mochiriamea, chaachaparepua Aaronio: “Muuua, taamo netekemita itapiti taamo
ahjachi paparamia, i'ka Moisea Eejito taamo ku'ika puuyanakameapa, ki naaniajupua
puuuapa wa'asi, itapiti ikireoipua.”
41 Waikao Aaronia, wakasi taanara riosirewa netekerepua, yooma ti'tijoeri ku'iwae
itapiti netetiamee o'roe, pu'kao pu'ka riosieka mochimichiopua. Wa'a ikisaapua
pu'ka ahpo riosi neteriaopua tooroo, wakasi me'resa manawerepua, kohseka.
Waikao wa'a noonoisao, ahpo wa'api netetetiachi, ahpo riosiwaka paparawerepua,
pahkotekaopua.
42 Waikao Riosia towarepua pu'kao, ahpo wa'api riosichi neteria, paparaweka
mochimichiopua, itapiti so'soporichiopua tiame, paparawemichiopua tiame. Pu'ka
wa'a tiame noonowitiame chaachapare Riosi ehkoriami nayewaturaa taamo ehkori-
ami mochiriamea, eee chaachapaka iyoteriaopua Riosieo:
¿No'o oowekamena eemea wakiwechi nokisiaio,
no'onawichio kohsekamena eemea,
no'owichio kaaweruma erakokaopua aamo iikachio?
43 Eemea no'o iyoriwa karitera mooketoriaipua mooketoao,
nape ki ka'karuma iikaeka,
ohsotia eemea, aamo neteriakamerachi, inataka nokisirepua,
Mooroki tewaniame aamo riosiwatiachi.
Wa'achitia tiameo, Reejani so'porichi paparare eemea tiame,
wa'achi tiiame so'pori netesa.
Pukaepa Wawironia aamo i'totemania,
seesenuchitia mochimichiopua wa'ao, puhkuchitia.
44 ’Puuu iyoriwachi Riosi karitera i'toniamea wakiwechi nokisinioio, Riosi te'ta
cheeriachitia netetiame enerepua, ehkoriami Moisetaruo, Riosi cheerio tuuyeriachi-
tia, ahpo moochi tetewiteriachitia tiamé.
45 Pu'ka Osuwetaru ahjama nokisinioio ahpo Riosie kiapuaopua weee, pu'kao wa'a
mochikame u'yerioiopua weeeo, pu'kachi mookeka nokisiriaipua tiame, pu'kachi
Riosi karitera iyoriwachi. Ihjia Riosi karitera i'tokao, wa'a nokisiretupua ahkasi
Raawitaru taawechiamisi.
46 Raawitaru eneriaipua te'ta weranariamea, Riosi kaari tiopao, wa'a ohjoremichio
Aakowo Riosiwarao, wa'a enapaka paparapuawichiopua Riosichi iyorikao, yoomá
i'isaeri ti'tijoeriopua tiame.
47 Nape pu'ka tiopao Saromonikamera iintorepua, te'ta weerakao,
48 Riosio ki weeechi karichi ohjoemekoipua, Riosio Ehkoriami Iyoterichio, eee
cheeriopa:
49 No'o nuurari yasiraa tewekachi o'iniapua;
no'o ihteka kahtiachio weeepua.
Wa'a kehchuma kahtiame enesoopua weeechi ihtekao,
¿Kajutare eemea, no'o kariwa netekao, no'o kehchumawichioo?
50 ¿Ki Neee iintokamepu tiameo, yooma itapiti netekao?

51 ’Eemeai i'wa napawikamea, wa'achitia tísia peewaeme kuhtaemepua, ki ku'rime tiiame Riosie ku'richaniaiopua. Eemea wa'achi te'tiamepua aamo ehkoriami noonoriwachitia, tísia peewaeme aamo iikachio, kiisi keepunariame eemea Riosio, aamo chaaneniameopua Riosiwarieo.
52 ¿Aatana ehkoriami Riosi na'nayewatura, ki na'ara yoorakamepu, aamo ehkoriami mochiriamea, aamo noonori? Yooma pu'ka Riosi na'nayewaturaopua, kiisi kaawe yoorakamepua pu'kao, pu'kao, Riosi Te'ta Kaawerumara enameriko tuuyoio, ohsotia ko'yakame puuua pu'kao. Ahkasi ehpiami taawechioi eemea, wa'achi noonoikamepua, ahkasioi pu'ka Te'ta Kaaweruma Riosi enameri tuutiameopua tiame, me'yare eemeai.
53 Eemea pu'ka Te'ta Kaaweruma Eesusi me'yakamekapao, kiisi iyorikame eemea Moise nuurario, pu'ka nuurario eee chiiame: “Ka'te aaata merimitia muuua.” Puuu wa'a chiiame nuurari Moise kiatiamea, Riosi apoe iintokamepua ki'yakao, ahpo tewekachi nuurewarie ku'iwarie.

Teiwaa meriwame

54 Ihji isaeri pa'pamiratuame wa'a napawiriamea, ahpo wa'a chaaneniapao, tísia nekamuparepua Teiwachio, ki'pupaka taameo.
55 Nape Teiwaa, kihta seeweka Riosi Riosiwarieopua, te'pa ne'nepaio, Riosi tahpitira tiiari tetewarepua, tewekachi wahjorachio, Riosi ahjama weeriame tetewarepua Eesusio, Riosio ahjamina kahtiachi.
56 Waikao chaacharepua:
—¡Nee! ¡Wahjore tewekachio! ¡Wa'a weeri Eesusi Tijoe Tijoetukamea, Riosi ahjamina!
57 Nape wa'a napawikame ti'tijoea, kiisi inamunariapa Teiwa chiiao, ahpo nahka to'pekao, yooma aampa e'enarepua Teiwao, weeru chaachapaka.
58 Waikaopua chapisao, te'ta napawirachi ma'chipasao, ma'chi i'torepua mochiwachio, merimia. Wa'a ikisaopua, yoomahka pasipuka me'yarepua Teiwao. Wahjachi ne'neka ajakamea, ahpo kaawe iintamechitia wa'a nokiwao, ahpo wakira pujisaa, Sauro tewaniametere to'warepua, tarachi.
59 Teiwaa ahpo papaniaio, Riosichi nayewerepua, cheeka:
—No'o Paamira Eesusi, no'o iikao, aamo kahtiachi no'o i'tomitiamua.
60 Wa'a cheeka chopokorieka weripakao, weeru sisinarepua cheeka:
—¡Eesusi, wa'a nokayoiopua i'kao, cheriwemitiapua!
Wa'a cheesache, mukukame wichirepua.

8

Aaata Sauro tewaniame Eesusichi paparame na'araria

1 Pu'ka taawechi Teiwa meritioio, wa'achi ihsiriai Sauro tewaniameai, puuu eneriaipua tiame, Teiwa merinioi kaawe iintameapua meripuawichioo. Ihji Sauroa, parisero eneriaipua isaeri tijoe.
Ihji Sauroa pu'ka taawechi o'inia o'inerepua, Eesusichi paparameopua tesiwa yorasikao, kokosa yorasikao, Eerusareni mochiwachio. Eesusichi paparamea muuwaeme eneriaipua, yooma Uurea weeechiamio, chi'rika mochikame, Saamaria weeechiami tiame, naatiche ki ujumakame eneriaipua, Eesusi ajawaria.
2 Riosichi te'teretoame ti'tijoea, Teiwa apechunasa wetemajirepua. Wa'a ikitiameopua, tísia naaracherepua pu'kao, yuuwesika.
3 Nape Sauroa simiterepua pu'ka Eesusichi paparameo, tesiwa yorasika, yooma ta'pechi pakisika puuyachasika pu'kao, ti'tijoeoipua ooweru tiame chapisaopua, perekarichi toamia.

Riosi kaaweruma tuuyewari, Saamaria mochikame sisinamuwa

4 Nape ujumakamea wa'a Eerusarenio, ahkaoi nokisiai, simiterepua Eesusichi
simiyame nayewakao, Eesusi iintoriaopua ahpowichioo.
5 Eeripea piiripi puuu oowisani kunamukukame naachutemichio weratiamea,
Saamaria eenariaipua muuwari mochiwachi. Wa'a enasaapa puuua, Riosie Wera-
tiamechi simiyame nayewarepua wa'ao.
6 Eeripe nayewariao, yoomahka yooreka keepuretupua wa'ao, Eesusichi itakaopua,
tísia peenia ihsiopa pu'kao, sautekao. Waikao ki ookapi puuua, Eesusichi pa-
pararepua.
7 Ki ookapi yachapaterepua tiame, ki ka'karuma na'arari yahchameopua,
puuu na'araria, ki ku'ita siinakoka puuyaparepua puuyachaniaio; muuwaeme
tu'ikameoipua yachapaterepua, rojomiwa kokoriame tiame.
8 Wa'a inisia Eeripe wa'a muuwarichio, weruma kaawe erakoretupua wa'ao.
9 Wa'a ohjoeriaipua piiripi tijoe, Siimoni tewaniame. Ihji tijoea, puusi wihkueka
machiyame eneriaipua. Puuua, muuwaeme wihkuekame eneriaipua wa'asio, itapiti
yooraka ahpo peenia ihsiwaeopua, yomatiame wa'a weeechi mochiwachiamiopua.
Ihjia epeche machiyame ahpo tetewipuawichio ihsiame eneriaipua ki aaatachitia.
10 Wa'a ihsiopa Siimonio, yooma ti'tijoeria yooreka tetewiriaipua pu'kao, ahkasi
ya'yawichiai peenia e'reriaipua pu'kao. Pukaepa chaachapame eneriaipua:
—Ihjiape, pichiwa Riosi utewara iinuemepua.
11 I'ka yooreka tetewakao, ki ku'itapisi wa'a te'tereriaipua wa'ami ohjoemia.
12 Nape Siimoni na'naritoamea ti'tijoeri, Eeripe nayewa Riosi ye'karichi simiyam-
era tísia pu'sereka inamukapao, Eesusi Riosie Weratiameo ahpowichio iintori-
amekopaopua tiameo, Eeripechikamera eeneparepua, Eeripe chiiakamera pichikiapa.
Wa'a iika Eesusichikamera papararepua. Wa'a iikopaopua pu'kao Eeripea, yooma
paatorepua pu'kao, ti'tijoeopua ooweruopua tiame.
13 Waikao ahkasi Siimoniai kaaweruma tiiamekopua Eesusichi simiyameo, Eesu-
sichi papararepua tiame. Wa'a iintokoopua pu'kao, paatoretupua tiame. Wa'a o'iniao,
Eeripe ahjama oisirepua. Eeripe ahjama oikao, tísia peenia e'rerepua, Eeripe peenia
ihsiao.
14 Eesusi ajawaria Eerusareni mochikamea, Saamaria mochikameo, apochi uuka
mochiko tuuopa Riosi tuuyewariopua tiameo, Peero uhjurarepua wa'ao Waani tiame.
15 Waikao puuu uhjuratiamea Saamaria e'enasaopua, yooma Eesusichi pa-
parakameo, Riosi Riosiwarichi simiyame kaawe ma'chiame masiterepua. Chaanere-
pua pu'kao aaata Eesusichi paparanaresoo, Riosia pukachio, ahpo Riosiwari
yahchemerikopua, aapoeo pukae ahpo ku'ika mochitomichiopua.
16 Aaataai ki nane'reka mochitoriaipua, Riosi iintoriaopua aapoechio Eesusichi
papararіopao, pukachi yahcheriaopua ahpo Riosiwario. Puuua oowera paatotiame
mochiriame eneriaipua pehjio, Eesusichi paparakao.
17 Waikao, Saamaria ohjoeme Eesusichi paparakameo pahteriopapua Riosi Riosi-
wario apochi uuriamekopapua Eesusichi paparaka, Peeroa Waaniapua tiameo,
ahjachi seekarepasoopua, pirena cheriwema ki'yarepua Riosio, Riosio ahpo Riosiwari
ahjachi enepariopa.
18 Waikao Siimonia, Peeroo Waani tiameo, Saamaria mochikame Eesusichi pa-
parakamechi ahjachi seekarepakoopua Riosi Riosiwari kiaretiawichioo, puuu Siimo-
nia wa'a nokayopao puusi wihkueniame maaerepua. Pukaepa wa'a nokiniameo,
toomie tarinareriaipua, wa'achi ihsinariapa.
19 Pukaepa eee chaaneriaipua Peeroopua Waaniopua tiame:
—Noochi nehjimitia pu'ka aamo pepenia nokaka, wa'achi ihsimichiopua no'ooi,
aaatachi no'o ihchepakoi seekarao, uutemichiopua Riosiwario.

20 Nape Peeroa chaanerepua:
—¡Teesana ki inatanimua aamo chiia? ¡Aamo toomichi pikapuapua ohso kaawe! Riosie kianiamea, ki toomichi kianiamepua; Apoe Riosi ahpo Riosiwari ki'yaa, kihta natekachi ki'yamepua.
21 Wa'a cheekamekapa muuua, ehpe waanamio muuua, kihta ihsimeripua Riosi tehkichio, kihta kaawerumakapa muuua aamo iikachio.
22 Yaapiti Riosichi aamo cheriwepua itamitiapua, yooma tuuyeka aamo ki kaaweruma erapariao, nape te'ta pichiwaka Riosichi tuumitiapua naaju. Aamo te'ta pichiwaka cheesoo Riosia, aamo cheriwemapua.
23 Naaniaju noochio, tísia iinya tiiamechi aamo kahtio. Aamo na'arariaa, aamo chapirepua wa'asi.
24 Waikao Siimonia nehjiarepua:
—No'owichio ka'chi ikimichio nayewamitiapua aamo Riosichio, kihta no'o a'chi ikimichio no'o aamoo, ki kaaweruma chaaneriawichioo.
25 Ahpo uhjuratia kajusaapa wa'ao, pu'ka Riosi tuuyewari naewakaopua, ihji Peeroa Waani tiamea, nonowarepua waikao Eerusareni. Waikaopua ahpo uumatosiachiamio, yooma masitesirepua mochiwachiamio, Saamaria weewachiamio.

Eeripe tomikatewiame nayewia, Etiopía ohjoeme

26 Neipatakirio i'ka Eeripeo, Riosi ku'iwari machejenerepua pu'kao. Ihjia Eeripeo chaanerepua:
—Werisika muuua teetu siimitiapua, Eerusareni o'iniao, Kaasa tewaniachi akipame pooechi.
27 Waikao Eeripea werisika simirepua, pu'ka pooechituo. Pooechitu ihtoaiopua, wa'a nateparepua aaata tijoe, wa'achi pooechitu ihtoame, Etiopía weeechi ohjoeme. Puuu tijoea, weruma teerewa iinueme enerepua, Etiopía yawichi tomiwara katewekiame. Eerusareni o'inia no'rakame eneriaipua, ahpo Riosiwa iyoririaiopua, kaawai kaaretachi yasitoriaipua. Puuu Etiopía yawichia, oowitiame eneriaipua waika taawechiamio, Kaantasi tewaniame oowitiame.
28 Ihji tijoea, Isaia tewaniame iyoteria iyonasiriaipua, ehkoriami Riosi nayewatura iyoteria.
29 Waikao Riosi Riosiwaria chaanerepua Eeripeo:
—Kaareta chokichi weritomua.
30 Waikao Eeripea kaareta chokichi weritoaiopua, ehkoriami Isaia iyoteria, iyonasiame inamurepua. Pu'ka iyonasiame inamukaopua, iinatukerepua pu'káo:
—¿Pahtiamejoaremua pu'ka aamo iyonasiaó?
31 Waikao puuu tijoea, nehjiarepua:
—Ka'i, tehkipua pahteniaa ki aaatae masiteniaa. No'o ku'isaomua pahchu, pahtiame enesaa.
Waikao utewa yoorarepua, ahpo ahjama kaaretachi mooenamichioo.
32 Ihji tijoe iyonasiriaa, eee chiiachi iyonasiriaipua:
Po'wachitia i'toretupua meriwachio,
ihchi itipirepua, po'wa poasikira sikiniamechitia.
33 Na'ara yooranioipua pu'kao, ki aawata eenarepua pejana naewameo.
Kiterema puuua tatanaraa, aaata ahpo naewapuameo, pu'kao,
ke'chu tatanaekoi u'yetiapa i'ka weeechio.
34 Waikao iyonamea Tiopia tijoe, iinatukerepua Eeripeo:
—¿Aatana naewaka cheekame ihji Riosi naewaturaa? ¿Ahpo wa'api naewaka, aaata piirechikosaoi?
35 Eeripea, pu'ka wa'api iyonarichi nayewakao, kaawe tuuyerepua pu'kao, yooma a'chitiame ikitiame Eesusichio.

36 Waikaopua yooma Eeripe cheeria pichikekapao, ahpo paatomo eraparepua.
Neeroi maaniachi ajasitioopua tijoea, chaanerepua Eeripeo:
—Nee, i'wane maani neeroi; ¿ki kaawejoarene i'wa paatotia?
37 Eeripea chaanerepu pu'kao:
—Eje'e. Kaawepua, nape pichiwa aamo pichikesoo.
Tijoea waikao nehjiarepua:
—Aamo pichikena neeea, pu'ka Eesusi Riosie Weratiameo, pichiwa no'owichio
mukuriopua, apoekopua tiameo, te'ta Riosi Tijoetukamekoo.
38 Waikao tetekisaapua kaaretachio, neerochi muika paatoretupua Eeripeeo.
39 Neerochi puuyatiaopa, Eeripea ki naania ikirepua wa'ao, Riosi Riosiwarie
apechunatiapa sewinachi i'toka. Waikaopu puuu tijoea, ki tewakapa Eeripeo
u'matorepua, ki oosa tewarepua wa'asi. Nape wa'a ikisaopua, ihjia tísia peenia
eratoka u'matorepua.
40 Wa'a ikisaopua Eeripea, ikanati pu'ka wa'apichio, Aasoto mochiwachi, ahpo
tetewarepua. Wa'a o'iniao, Sesarea mochiwachi akiparepua, yooma mochiwachiami
nayewatusika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, Eesusichi simiyameo.

9

Eesusichi paparaparia Sauro
(Nokitiame 22:6-16; 26:12-18)

1 Sauroa, tísia nekamuka Eesusichi paparaka mochitoameo, pukaepa tísia neka-
muchekaopua pu'kao, yooma ko'imo tuurepua pu'kao, tísia tahpitika cheeka oiriaipua
ahkaoi oiyachio. Wa'a e'rapaopua, te'ta isaeri neeseriosi paamiratuamechi eenari-
aipua, wa'api Eerusarenio,
2 pu'kao iyojura reesiseri itanémia, Raamahko ahpo i'tomiaopua. Wa'a Raamahko
napawikarichi pa'pamuratuame asinariame eneriaipua, pu'ka reesiseri Eerusareni
ahpo itariao, wa'a napawikarichi pa'pamuratuame iyonamichiopua pu'kao, puuua
iyonasaapa, piirechi reesisewa ahpo kiamichioopua. Pu'ka piirechi reesiseri iyoteria,
yooma Raamahko mochikame Eesusichi paparameo, chapisa pe'pereso Eerusareni
upameri enerepua.
3 Nape wa'a simika pooechi ihtoio Sauroo, senawato ki nu'uti uutapasiparepua
tepoona o'iniao, nape ki teesa tísia utewaeme tajayame, Sauro norikameo tisiwa
uutapasipaka.
4 Wa'a iikapa Sauroa tísia majakao, wehchi wichirepua. Sauroo wichikame
po'yoiopua tewekachio, ahpo chaaniame inamurepua:
—Sauróo, Sauróo, ¿achini iikai noochi nasiwánimua?
5 Waikao Sauroa iinatukerepua:
—¿Aatanamua chiiaa?
Nayewachaniamea nehjiarepua:
—Neeea Eesusipua, aamo ahjachi nasiwa. Aamo wa'api na'atanimua wa'a ihsikao,
itapiti animari, icherachi motayamechitia.
6 Sauroa waikao chachapia ihsikao, nehjiarepua:
—Paamira, ¿ihtana cheenariamemua no'oo?
Waikao tepoona o'inia Paamiraa, chaanerepua:
—¡Werisíí! Waami siimitiamua Raamahko mochiwachi, wa'a chaanepuamemua,
itapiti aamo yoramiao.
7 Puuu Sauro ahjama nokisiamea, tajinachukame ajarepua wa'ao, wa'a nayewacha-
niame inamurepua inamuao, nape ki tetewarepua aaatao.

8 Wa'a chaanetiapa Sauroa, werisirepua, nape werisiaiopua tiisi ma'chirerepua.
Wa'a iikopa Sauroo, puuu ahjama nokisiamea, sekachi panitoka i'torepua Raamahko
mochiwachisi.
9 Raamahkoo, paika taawe yasarepua ki ma'chirekao, ki koakaopua tiame, kiisi
nerojikaoi.
10 Raamahkoo, wa'a yasariaipua aaata tijoe, Anania tewaniame. Ihji tijoea,
Eesusichi paparame eneriaipua tiame. I'kao kochirewachio, Eesusi Paamiraa
chaanerepua:
—¡Ananía! —chaanerepua.
Waikao Ananiaa teemurichio, nehjiarepua:
—¿Ihtana Paamíraa?
11 Waikao chaanere Apoe Paamiraa:
—Werisika siimitiapua, wa'a Pooe Riisame tewaniachi. Wa'a asisaapa, Uurasi
kariwara i'yapuapua, pu'ka kaari tewisaapa, aaata Sauro tewaniame iinatukepuapua
wa'ao, Taraso o'inia eenakame. Ehpe wa'api wa'a ihsiamepua, noochi paparaka.
12 Puuu Sauro tewaniameai tiameo, ehpe wa'api kochirewachio, aamo tetewanipua
tiameo, aamoo, ahpo puichi seekarepaka sautiame.
13 Ananiaa nehjiarepua:
—Nape Paamira Eesusi, ki teesa na'ara ihsiame inamukamenia pu'ka tijoeo, yooma
Eerusareni mochikameopua, amochi paparame.
14 Puuu tijoea tiameo, i'wa wa'apioi reesiseri itamia enamerikaipua, i'wa
pa'pamuratuameeoi, yooma amochi paparameopua, chapisa i'topuawichiopua
Eerusareni katewepuawichioo.
15 Nape Eesusi Apoe Paamiraa, chaanerepua Ananiao:
—Nape wa'a ihsiamekoipua tuunioi Sauroo, siimitiapua muuua, pu'ka tijoeo
nooekamera uukamekopa. Neeea pu'kao, yomachi ki i'isaeri mochikachiamio,
uhjuramerinia, wa'ami ya'yawichiopua tiame, aaataoipua tiameo, i'isaerichi tijoe.
16 Neee wa'api ne'netemapua pu'kao, aachin teetomerikopua pu'kao, no'owichio
aiwasikaopua.
17 Waikao Ananiaa, wa'a eenasaapua ahpo tuuyetiachio, wa'a tewarepua Sauroo.
Waikao Ananiaa chaanerepua pu'kao:
—No'o Riosichi pooniwa Sauroo, Eesusi Paamiraa, i'wa no'o uhjurakapua
aamo po'yachi, i'wa eenaka aamo sautemichiopua puichio, aamoo eenechi
ma'chirepatepaka. Eesusieo amochi uhjuratiamenia tiameo, no'oo aamo werami-
chiopua Eesusio amochi yachamichiopua ahpo Riosiwario, aamo yorasiachi
ku'imichiopua ahpo tehkiwachio.
18 Waikao wa'a chaanesaapua, Sauroo ahjachi seekarepasaopua, Riosichi itare-
pua sautemichioopua puichio. Wa'a cheeka itasoche Riosichi paparakao, ikanati
sinapewaka tiame ruhjikapua puichi o'iniao. Wa'a ikisaopua ma'chiriame itipirepua,
eenechi kawiyame tetewaka. Wa'a iintosaapua Sauroo wa'a ikisaopua, Eesusi
weeraria enepaterepua. Waikao Sauroa werisisaapa, Eesusichi paparakaopua, ahpo
paatorepua.
19 Wa'a ikitiaopua ko'karepua waikao, utewaparepua eenechio. Wa'a tiiaapua,
Raamahko itipirepua ookapi taawe, Eesusichi papareme ahjama.

Sauroa Raamahko nayewatuna

20 Wa'a o'inia o'inere Sauroa, pu'ka Eesusi Riosi Taanarao, Riosi wa'apichi
eenamekopua, Riosi tiiarichi. Wa'a cheeka nayewasire puuua, ahkaoi mochiwachi-
amio, i'isaeri napawikarichio.
21 Yooma i'ka nayewatuame inamukamea, chaachaparepua:

—¡Naakona! ¿Ki ihjipu na'ara iintokame Eesusichi paparame, Eerusareni kahtiaio? ¿Ki puuupu tiame i'wa eenakamea, Eesusichi paparameo chapisa Eerusareni i'tomo o'rakame, te'ta neeseriosi yawichichi katewepuaichio?

22 Sauroa, epeche yekatorepua ti'tijoeri oowe e'retekaopua Eesusichio, pu'kao Riosie Weratiameo, te'ta Riosi tiiarirachi o'inia eenameo. Wa'a chiiopua Sauroo, te'ta masitari isaeri ti'tijoea, ka'chi ijikime erakorepua, kihta tewakapa ahpo chaachapamiao.

Sauro ku'iwa u'mamichio

23 Neipa muuwaeme taawechiamio, i'isaeri te'ta pa'pamuratuamea, ahpo na'poasaapua Sauro ahpo merimia katewerepua.

24 Pukaepa puuua merinarekao, senepi taawechi tukao tiame puuyeriaipua Raamahkoo, wa'a muirachio, nape Sauroa nane'rerepua pu'kao.

25 Pukaepa Sauro na'naritoamea, weruma waarichi tekipurepua wanaminao, sa'mikore yeewachitipo ma'chipakaopua. Wa'a iika newipateretupua ahpo seepurawachio.

Eesusichi paparame uutiame Sauro

26 Sauroa Raamahko machenasaapa, Eerusareni asisaapa puuua, wahjachi Eesusi ajawaria ahjama enepamia teetoriaipua. Nape Eesusi ajawaria Eerusareni asisoo, majawerepua Sauroo, ki nane'riamekapa Eesusichi paparamekoo.

27 Pukaepa Sauro natepasaapa Wenawea, Eesusi ajawariachi u'parepua, tetewipuawichioopua pu'kao. Waikao Wenawea yooma tuuyerepua pu'kao, yooma ihta Sauro ikikame Eesusieo, Raamahko pooechi ihtoaio. Yooma tuuyerepua tiameo, Eesusie Sauro nuureratiaopua, achini teeka utewaeme teetoriopua Eesusichi simiyame nayewatukaopua Sauroo, yomachiami Raamahko mochiwachiamiopua.

28 Wa'a ikisao Sauroa, wa'a Eerusarenichi Eesusi ajawaria ahjama teereparepua. Waikaopua wa'ao, ahkaoi Eesusichi simiyame nayewarepua ti'tijoerio.

29 Nape ri'rieko nayewame nayewioio Eesusichi simiyameo, ki pu'sereka inamuretupua Paoro nayewao, newitoka nayewaniapa Sauroeo. Pukaepa merinaretupua pukaeo.

30 Nape ookapi Eesusichi paparamea, merinareniopao Sauroo, Sesarea i'torepua, pa'wesuwe mochiwachi, Sesarea o'iniao puuu i'tokamea, Taraso mochiwachi uhjurarepua waikao, pawekakerachi.

31 Waika o'iniao Paoroo, tisiwa te'ta Eesusichi paparame enepariopao, ta'iria mochirepua waikao, yooma Eesusichi paparame Uurea mochikamea, Arirea mochikamea tiame, Saamaria mochikamea wa'achi, Riosichio iyoriwa te'teriapao. Puuu ahjachi erakoaa Eesusi Paamirachio, epeche epecheche peewapasika, epeche ta'iria mochisika Riosi ku'iraeo. Wa'a iikao ki ookapi muuwepasirepua, Eesusi Paamirachio.

Eenea tewaniame yachapatetiame

32 Peeroa piiripi Eesusi ajawaria, ahkaoi oiyai masiteka Eesusichi simiyameo, piie taaweo Riira mochiwachi asirepua.

33 Wa'a mochiwachio, aaata tu'i kokoriame tewarepua, Eenea tewaniame. Ihji tijoe Eenea tewaniamea, osanao paamupari i'toame eneriaipua tu'ikameo.

34 Peeroa, tesiwa tiiame tetewapa Eeneao, sautekao chaanerepua pu'kao:

—Aamo Eeneao, Eesusi Riosie Weratiamea, aamo sautekame itipitenapua wa'asi. Werisisa, apechunasa katewemitiamua aamo ipetao.

Waikao Eenea tewaniamea, ikanati werisirepua, yachapatetiame wa'asi.

35 Muuwaeme Riira mochikamea, Saaroni mochiwachia tiame tetewarepua saukame itipikameo. Pu'ka kokoriame sautetiame tetewikapao, Eesusichi paparasirepua tiame, Apoe Paamirachi.

Taawita tewaniame oijenatewa

36 Pirenachi mochiwachi Oope tewaniachio, wa'a tewarepua tiame aaata Eesusichi paparame, puuua, Taawita tewaniame enerepua oowetiame. Taawita teewaa rieko naewachio, Roroka teewarapua. Puuu oowitiamea, kaaweruma enerepua, yooma kaawe tetewika ku'yame.
37 Pu'ka taawechiami Roroka tewaniamea, kokorepaka mukuriaipua. Pu'ka weerewara papakosaopua, te'pa rampakarichi kateweriaipua yooreko.
38 Riira mochiwachio waapikopa Oope mochiwachio, Peeroa Oope oiyame inamuretupua. Waikao ooka Eesusichi paparamea, wa'a uhjureretupua, yaapiti enanuremichio.
39 Waikao Peeroa paaetiaapao, ahpo uhjuraretia ahjama eenarepua. Enasoopa Peeroo, te'pa karijampa i'toretupua mukukame po'yachi. Wa'ao Peeroo, ooweru kunamukukamea, naarakoka ne'neterepua Peeroo, itapiti pu'ka kiterepakame neteria, sipicha, wakira, pu'kao ahjaka kahtiai neteria.
40 Peeroa yooma puuyanasapa pu'kao, Riosichi paparaka nayewarepua. Waikao pu'ka weerewa ne'nepakao, cheerepua:
—¡Taawitaa, werisisaa!
Waikao mukuriame oowitiamea, ne'neparepua. Wa'a kahtiame tetewapa Peeroo, yasisirepua.
41 Waikao Peeroa, sekachi chapika werisipurepua. Wa'a ikisaapua, paaesapa Eesusichi paparameo, kukunara wahjipakameopua tiameo, ahjakame ki'yarepua pu'kao.
42 Yooma Oope mochikameai, nane'rerepua i'ka ikitiameopua Riira mochiwachio. Pu'ka nane'rekapaopua, muuwaeme papararepua Eesusichio.
43 Peeroa wa'ao, muuwaeme taawe itipirepua, Oope mochiwachio, Siimoni wi'chi yokiyame ta'perachio.

10

Peero Koonerio tiame

1 Sesarea mochiwachio, wa'a ohjoeriaipua aaata tijoe Koonerio tewaniame, soontaro kapitaira eneriaipua, piie siento soontaro pirenaturi, Iitaria tewaniamechi.
2 Ihji tijoea yoomahka Riosi iyoriame eneriaipua ahpo ta'pechio, senepi Riosichi nayewame, ti'tijoerioi tísia ku'yame enerepua, kooamechio tesiwa te'tiameopua.
3 Piie taawechi Koonerioo, ahpo ta'pechi kahtioiopua arikiri waanamio, ahpo kahtiachi eename tetewarepua aaata, tepoena eename Riosi ku'iwari. Ihji tewekachi eenakamea Koonerio kahtiachio, chaanerepua Koonerioo:
—¡Kúíra Koonerio!
4 Koonerioa majakame ne'nepakao, nehjiarepua:
—Kúíra. ¿Ihtana teetoamemua noochio paamira?
Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, chaanerepua Koonerio:
—Aamo Riosichi papararíaopa, kaawe e'retiame muuua Riosieo, aamo tísia ku'ika yasitoaoi aaata, peenia e'reka tetewitiamemua tiameo.
5 Muuua Oope uhjuramitiapua aaata, wa'a mochiwachio Siimoni Peero teewataniame i'noramichioopua.
6 Wa'a ta'pechio, piirechi Siimoni ta'perachi kahtipua, wi'chi iyokame pa'we suuwerachi. Puuu Peero aamo tuuyemapua, apoe enasaa.

7 Koonerioa, wa'a cheesa no'rasoopua tewekachi eenakameo, ooka ahpo nuurewa
paaerepua, piiripi soontaro tiame Riosichi iyoriame tiame, pukachio Koonerioo oowe
e'rewa tiiame enerepua.
8 I'kao yooma tuuyesa uhjurarepua Oope mochiwarichio.
9 Pu'ka meereopua i'ka pooechi waapi nokisirioio, Peeroa oowetaweopua wa'asio,
karijampa mooenariaipua, Riosichi paparamia.
10 Wa'a ihsiaiopua Riosi ahjama nayewakao, chorowapariaipua. Chorowapasopua,
ahpo kooame yoranurariaipua. Waikaopua ahpo kooame yorakenioio, kochirewachi
wichikameka ikirepua.
11 Wa'a ahpo ikiwatereopua, te'pa tewekachio, wahjoame tetewarepua. Wa'a
o'iniao, weruma wisasori apochi waapi tekiyame tetewarepua, naomina o'yaeka
ta'rame. Ihjia ahpo waapi tekikao, ta'raka ipeparepua wehchi.
12 Pu'ka wisasorichio, kii ookapi chuchutorepua yooma ihta ahjakame, chuchuka
ohjoame, wehchi petika ohjoame itapiti animari, ma'saeme eekachi ohjoame tiame.
13 Pu'ka tekisoopua, tewekachi o'inia inamurepua Peeroa, eee cheechaniame:
—Werisisa Peeroo. Yaapi merisa ko'kosa.
14 Waikao Peeroa nehjiarepua pu'kao:
—Ka'i, ki ko'komania pu'kao, no'o Noono Paamira Riosíi. Ka'chitia taawechi
koayamenia, ki no'o aamo reesiseria ko'komichioo, ki aamo iyoriniameopua kooameo.
15 Nape Riosia eenechi chaanerepua:
—No'o aamo reesisia ko'kopuame ki'yaa, kiisi ki iyoriniame tewamete muuua
pu'kao.
16 Paisa simiyame wa'a cheechaneretupua. Wa'a ikitioopua, eenechi apechunere-
tupua wisasorio, te'pa tewekachio.
17 Peeroo weeka inataka itipioiopua pehjio, ihtana cheerio e'rioiopua ahpo
chaaneretiao. Peeroo wa'a tiame inataka kahtioipua karijampao, puuu Koonerio
uhjurariaa, Siimoni wi'chi iyokame ta'perachi, muirachi ajarepua wa'asi, Peero akana
kahtiame iinatukeka.
18 Puuua sisinamukao chaachaparepua: “¿I'waju Siimoni Peero ohjirachio?”
19 Peeroo wa'a kahtioio pehji ahpo chaaneretia inatakao, Riosia eenechi chaanere-
pua inatarichio:
—Peeroo, ne'nesao muuua. Aamo ta'pe teereo paika tijoea aamo i'yachanipua.
20 Ehpe wa'api werisika tekisaa, kihta seeweka siimpuapua ahjamao, neee
uhjurakamekapu pu'kao.
21 Waikao Peeroa tekirepua teepotemiao, pu'ka Koonerio uhjurariao. Pu'kao
teepotasaopua chaanerepua:
—Kúíra. Neeeju aamo i'yaka te'teretoaa. ¿Ihtana eratoka teetoame eemea noochio?
22 Aapoeo chaachaparepua:
—Kúíra. Teemea kapitai Koonerioe uhjuratiamekapua, kaaweruma tijoe Riosi
iyoriamee, kaawe tetewiniameopua tiameo, i'isaeri ti'tijoeeo. Ihji Koonerioa aamo
paaenurekapua, Riosi ku'ira tewekachi eenamee, aamo paaenureretiapa, Koonerio
ta'perachi enamichioopua aamoo, aamo keepupuawichio wa'a enasoo, Riosichi
simiyame aamo nayewa.
23 Waikao Peeroa muinurarepua yooreko, wa'a che'repamichiopua pu'kao. Pu'ka
meereopua piari yasisisaapua, ahjama simirepua waikao, wahjachi yeeka tiame,
wa'api mochikame Oope, Eesusichi paparame.
24 Pu'ka meere ahpo puuyariachiopua, Sesarea ajasirepua Koonerio ohjirachi. Wa'a
ta'pechi ajasioio, Koonerioa wa'a yasarepua, weeka ahpo tetejima paajutesa ahjama,
wahjachi tiame ahjama, kaawe ahpo tetewame tiame, seenu yeeniemeopua ahpo
nayewa.

25 Koonerioa Peero asikame tetewapao, weruma yooreka teepoterepua pu'kao, chopokorieka weripaka.
26 Nape Peeroa sekachi apechunakao, chaanerepua:
—Ka'te wa'a iinto no'ochio, werumachitia tijoe iyorikao. Oowera tijoekaite neeeai amochitia.
27 Pu'ka ahjama nayewasikao, yooremina pakirepua. Wa'a yooreminao, muuwaeme mochikame tewarepua napawikame.
28 Waikao Peeroa cheerepua:
—Eemea nane'riamepua wa'asio taamo isaeri ti'tijoerio, ki reesiseniamekoopua taamoo, seesenu ahjama te'terepuawichioopua. Wa'a te'teriame teemea ki ehpesio. Nape Riosia no'o chaanekamepua pu'kao, aaataoio ki chaanepuameo, kiisi piipariemekoo, seesenu ahjama te'tereniameo, ka'chi ikiwamekoopua taamo Riosichi iyoríwao.
29 Wa'a chaanetiapania Riosieo, ikanati kihta chanika eenakania amoe paaetiapaonia. Ehpeo no'o chaanejeraninia aamoeo, itapiti e'raka aamo no'o paaeriaopua.
30 Koonerioa waikao, yooma tuuyekaopua ahpo ikiriao, o'inerepua cheeka:
—No'o keepumitiao no'o tetewariao. Naao taawe i'tonapua ehpesio, i'ka wa'api keenakoio arikiri ahkao, no'o ta'pechi Riosichi naewaka kahtioio, no'o ne'neka kahtiachi eenakapua aaata tijoe, tohsaname wakiraeme, tatapara ihsiame.
31 Puuua no'o chaanekapua: “Inamukame Riosia aamo nayeweriao, tetewakamepua tiameo, aamoo tísia ki'yamekopua tiameo, wahjachi tijoeoi.
32 Pukaepa muuu Koonerioa, aaata uhjuramitiapua Siimoni Peero i'noramichioo, Oope mochiwachi kahtiame, piirechi Siimoni tewaniame ta'perachi. Puuu Siimonia, pa'we suuerachi ohjoemepua, wi'chi iyokame tijoe.”
33 Wa'a chaanetiapa neeea tewekachi eenameeo, ikanati aamo uhjurekania paaepuawichioo. Kaawechupena eenakame muuua, no'o paaewa tesiwekao. Ehpeo i'wa mochikame teemea Riosi tetewachi aamo keepumia puuyekao, Apoe Paamira cheeria taamo tuuyepuawichioo.

Peero naewaria Koonerio ta'pechi

34 Peeroa waikao Koonerio ta'pechio, o'inerepua cheekao:
—Ehpeo neeea, pahtiamepua, Riosio taamoo napati taamo nakika kahtiamekopua, ki aaatache piiripi, epeche kaawe e'reka tetewame.
35 Aaata tijoeoi Riosi iyoriameo, ka'karuma yoranariameopua tiameo, kaawe uuka tetewamepua Riosia, ki isaeri ti'tijoekoipua.
36 Wa'a tiiamekapa Riosia, tísia nakiyamekapapua yomatiame wehjoarichi ti'tijoerio, Riosia ahpo Taanao, pahchao, isaeri ti'tijoerichi uhjurarepua Eesusi Riosie Weratiameopua, pu'kao, te'ta yomatiame ihta aampa tiiamerao. Pukaepa puuua yomachi oikamepua, te'ta Riosi chiia kaaweruma tuuyewari nayewatukao, yomachiami ti'tijoeo ooweru tiameo, ahpo tuuyewari chiiae Riosichi paparamichiopua, ka'karuma erakoame enepamichioopua ahpo iikachio, Riosie cheriwetiaapua yooma ihta ahpo tatakoririao.
37 Inamukame eemeapa, i'ka wa'a tiame naawesario, Arirea o'ineriopua i'kao, wa'a o'inia i'ka nayewatuwao, ahkasi yomachi mehtariopua, Uurea weeechio. Ihji wa'a ikitiamea, neipa Waani Paatori nayewaturioi eneriamepua, Riosimina e'enamichio sisinamurioi ti'tijoerio, ahpo tatakoriwa toaka paatomichiopua.
38 Nane'renachi eemea Eesusio, Riosie uutiamekopua ahpo Riosiwari yahchekao, ahpo Riosiwarie weerarepua pu'kao, ahpo tehkiwa o'inemichiopua weeechio, pukachi teetomerikapapua ahpo utewarieo. Nane'rena eemea Eesusio, Riosi utewarieo, wa'a teetoriopua, yooma riaorósie na'itutiameopua sauteka.

39 Pu'ka yooma teetoriao, taamowichio ikiriaopua tiame, taamoe tetewikamepua
pu'kao, Eesusi ajawatiamea, yooma i'isaeri weeechio iintoriaopua, yooma Eerusareni
muuwarichio, ikiriaopua tiame. Ihji Eesusia, tísia na'araka meritiamepua, kurusichi
chuhchaka,
40 nape Eesusio Riosia, paika taawe i'toi mukukoio, eenechi ahjaterepu. Wa'a
ikisaopua, eenechi ahjasaapua, tamochi eenaka tetewitekapua,
41 nape ki yooma ti'tijoechi, taamochekamera ahpo ahjariachiche, ahpo pichi-
watameriche. Puuua pichiwa eenechi ahjakamepua, taamo wa'api ko'kakamepua
ahjama, teeme wa'api ahjama ohjokamepua tiame, eenechi ahjakoio.
42 Apoe Riosi ihsikamepua taamo uhjurakaopua tiame, yooma ti'tijoeri chaane-
michiopua, Riosie weratiamekopua Eesusio, i'ka wehjoarichio yooma weeechi
ti'tijoerio apoekopua te'ta katewemerikoopua pu'kao, wahka ihtoriachi i'ka weee
kajuyachiopua, yooma wahjipakame ahpo oijenateria, ki wahjipakameoiopua tiame.
43 Yooma ehkoriami Riosi na'nayewaturaa chaachapariaipua, Riosio aaata uhju-
ramio tuukao, te'ta tatakori choaniamewichio meripuameo. Puuu Riosie uhjurapo
tuutiamea, ihjipua Eesusi, taamo tatakori natetewawichio meritiáme. Pukaepa
yooma Eesusi iintoriao ahpowichio iintorio erakoamea, cheriwepuamepua, tatako-
ririao, yooma aaataai wa'a erakokamea.

Riosia ki i'isaeri ti'tijoerioi, ahpo Riosiwari ki'ya

44 Pu'ka wa'a tiame inamukapa ki isaeri ti'tijoeri Koonerio paajuteriaa, Riosi Riosi-
warie noonotetiaopua, tísia peenia eraparepua, Eesusi ahpowichio wa'a iintoriopao.
Wa'a iikapa puuua, ahpo seesenu naerachi naewaka tísia kaawe erakoka cheriwema
ki'yarepua Riosio.
45 Waikao, puuu i'isaeri ti'tijoeri ookapi Eesusichi paparakamea, Peero ahjama
e'enakamea, ke'chu Eesusichi paparai siichitepuwetiameapua, chaachaparepua:
“¡Naakonakosa puuuai cheriwetiamepua, ahpo tatakoririaopua tiame, kiisioi si-
ichiteputiamekai puuua? ¡Wa'a teesoopua, ¿aaataai kaawe Eesusichi paparamecheoi,
kihta siichiteputiamekai, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichioo? Wa'a teesoo Riosia,
aaataoi ahpo Taana Eesusichi paparakame enesoo, kaawe uuyamepua pu'kaoi,
pukachi yasitoaopua, ahpo Riosiwarieo.”
46 Ihji siichitepuwetiame Eesusichi paparakamea, wa'a chaachaparepua, pu'ka
ki siichitepuwetiameo, ahpo wa'api seesenu naerachi kaawe erakochaniopapua,
Eesusichi paparakao.
47 Waikao Peeroa yooma wa'a napawikameo, chaanerepua:
—Waikao Riosia, ma'chiame tiiamepua, pu'kao tamochitia tiameo, ma'chiame
ki'yariopua ahpo Riosiwario, oowera Eesusichi paparakopaopuache. Wa'a iin-
tokame enesoo Apoe Riosio, ¿ihtana taamo wa'iniame wa'a teesoo, i'ka Eesusichi
paparakameo, papatopuawichioo?
48 Peeroa wa'a tiiame kaawe iintatioopa, paatonurerepua waikao, Eesusi Riosie
Weratiamechi paparaka, pu'kao Eesusichi paparame tetewipuawichiopua. Waikao
yoomahka wa'a e'enakamea Koonerio ta'perachio, Peeroo, paikapi taaweoi utewa
yoorarepua wa'a itipimichioo, Koonerio ta'perachio. Waikao Peeroa, wa'a ikirepua.

11

Peero tuuiwa, Koonerio ta'perachi ikitiame

1 Pu'ka taawechiamio, pu'ka Koonerio ta'pechi ikitioio, yooma ahkaoi Uurea
weeechiamio, i'isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamea, nane'reka mochitiapapua,
ki i'isaeri ti'tijoeaio, Eesusichi paparamekopa, Riosi kaaweruma tuuyewari
pichikekaopua.

2 Nape puuua, ki nane'reriaipua pehjio, siichiteputiame apochi nokiwameopua, ki nateyamechitia tetewarioi Riosiopa pu'kao. Pukaepa Peeroo Eerusareni enasoopua, Eesusi ajawaria napawiriachio, teriretupua Eesusi ajawariaeo, wahjachi wa'a mochikameeopua tiame, i'isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamee.
3 Puuu te'yaka chaachaparepua Peeroo:
—¿Achini iikai wa'a no'raka muuua, ki siichiteputiame mochikachio, ahjama ko'kakamua tiameo, kaawe e'riamechitia?
4 Waikao Peeroa wa'a chaachapopao, chaanerepua:
5 —No'o Riosichi poponiwaa, no'o keepumitia pahchuo, neeepechi aamo nehjiamakoo, aatia tiiachipa wa'a no'o oiriao.
’Piie taawechi Oope mochiwachi no'o kahtioi no'o Riosi ahjama nayewakao, itapiti tetewitetiamenia Riosieo, itapiti tewekachi o'inia eename, wisasorika tiiame naomina o'yaeka. Puuu wisasoria no'o kahtiachisi tekika ta'rapakapua.
6 No'oo kaawe ne'nepasoopua pu'kao, pukachi yooreminao ki ookapi chuchukuapua itapiti ahjakame, yooma ihta animari ki koi'wame, ihjichitia: animari naao taaraeme, animari sa'pa koayame mawiyachitia, topae ohjoame animari siinoichitia, te'pa eekachi ohjoameopua tiame tuchiki.
7 Pu'ka tetewaiopua Oope mochiwachio, no'o chaaneniame inamukania tewekachi o'inia: “Peeroo, werisisa. Werisika Merisa ko'kosa.”
8 Neeea waikao pu'ka wa'a cheechaniameo, chaanekania: “Ka'i Paamira. Neeea no'o kutachitipoo, kiisi u'matotiamenia ki reesiseniameopua kooame.”
9 Waikao tewekachi cheechaniamea, eenechi no'o chaanechaniapua: “Riosi apoe aamo ko'konuriao, kihta ka'itametemua pu'kao.”
10 Waikaopu wisasoria, paisa simiyachi wa'a cheesoopao Riosio, yooma apechukapua eenechio te'pa tewekachi.
11 Waikaopua, pu'ka wa'apichio apechusocheopua pu'kao, wa'a e'enakapua paika ti'tijoe Sesarea ohjoeme, puuua no'o i'yasika e'enakame eneriapua.
12 Waikaonia Riosi Riosiwarieo, ahjama siinurakapua pu'kao. Waikaonia kihta cheeka siimo erapakania ahjamao, ki i'isaeri ti'tijoekoipua uhjuratiameo. Waikao neeea, i'ka puhsani i'isaeri Eesusichi paparakameo, no'o ahjama siimpamichio uusaopua, pirena e'enaka teemea, Oope mochiwachi o'iniaopua Koonerio ta'perachio.
13 Sesarea ajasitioopa, Koonerioa, yooma taamo tuuyekapua ahpo ikiriao, yooma a'chitiame siinkameopua wa'ao. Puuua wa'ao, aaata tetewako tuukapua tewekachi eename, puuua apochi eenakao chaanetiotiapua pukaeo eee cheeka: “Oope tewaniachi uhjuramitia ti'tijoe, Siimoni i'noramichiopua, Peero tewataniame.
14 Apoe aamo chaanemapua enasaapa, aachin teeka aamo newipamerikopua aamo tatakoririao, yooma aamo ta'pechi ohjoemeopua tiame.”
15 Waikao no'o Sesarea ihsioiopua Koonerio ta'perachi napawikame nayewekao, Riosia ki isaeri ti'tijoeo iikachi noonoteriapua. Tísia pu'serekapa Eesusi iintoriaopua ahpowichioo, Eesusichi papararepua waikao. Ahpo wa'apichi nayewa nayewakao, tísia pu'sereka nayewarepua ahpo Eesusichi paparao, ahpo tatakoririao cheriwetiame itipikapapua. Wa'a iikopaopua pu'kao, nane'rekania Riosi Riosiwario pukachi eenarioopua, tamochi eenariachitia, pukeri Eesusichi taamo papararioiopua.
16 Waikao wa'a iikopua pu'kao, Eesusi cheeria inatepakania waikao, eee cheeria: “Pichiwa chiiame neeea, Waania neeroiye paatoriaipua paatoao, nape eemea Riosi Riosiwarie, paatopuamekaitepua.”
17 Waikao wa'a teeeriopao i'kao ki i'isaerikoi, Riosi Riosiwarie noonotetiamekopaopua pu'ka iikachio, wa'achitia taamo peenia erakoriachitia pukeri Eesusichi taamo paparoio, ¿ihtana ka'itatania, pu'ka Riosie ikitiameo? ¿Ki kaawe iintoriokosa tuutarenia Riosio?

18 Waikao Eerusareni ohjoeme isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamea, yuuweeme itipirepua, wa'a chaanetiapa Peeroeo. Tahpitika tiiame peenia erakorepua Riosichio, tísia kaawe iintoriopua ahpowichioo. Waikao chaachaparepua tahpitika peenia tiame e'rakao:
—¡Naakonakosa cheriweretupua tiame Riosieo, kiisi i'isaeri ti'tijoerikaiopua?

Antiokía tiopa

19 Ehpeo, Eesusichi paparame chi'ripakame nayewamania i'ka no'o iyoterichio. Neipao Teiwa meritioi ujumakamea, Eenisi mochiwachiami e'enarepua, wahjachi Eesusichi paparakamea Chipire tewaniachi e'enarepua, wahjachi puuu ujumakamea tiame, Antiokía tewaniachi e'enarepua, Eesusi Riosie Weratiamechi paparapa chapipuai uujumasaapua. Waikao wa'ami ohjorepua pu'ka taawechiamio, Riosi ka'karuma tuuyewari nayewatukaopua, nape isaeri ti'tijoerichiche.
20 Nape wahjachi isaeri ti'tijoeria, Siirene ohjoemea Chipire ohjoemea tiame, pu'ka ujumakamechi pepenipakamea, Antiokíami ohjoparepua Eesusi ka'karuma tuuyewari naewatuka. Nape puuua wa'a ajasisaapua tiameo, rieko ti'tijoeri masiterepua tiame, machimichiopua pu'kaoi, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo.
21 I'kao wa'a ohjoi ri'rieko nayewekao, Riosia i'ka ri'rieko iikarachio, apochi paajutesirepua pu'kao, ahpoo Riosiwarieopua. Pu'ka wa'a inisiniaopua Riosi Riosiwarieo, apochi paajutesikao, muuwaeme Eesusichi papararepua. Wa'a iikaopua, Eesusichikamera paparaka mochitorepua waikao, ahpo ki kaaweruma te'tereriaopua toaka.
22 I'ka inamukapa Eesusi ajawatiamea, Eerusareni tiopachi mochikame pa'pamuratuamea, Wenawe uhjurerepua waikao, Antiokía mochiwachio.
23 Wenawea Antiokía asisaapa, Riosio tísia kaawe iintorio tetewikapaopua wa'ao, tísia kaawe erapare Wenawea. Wa'a te'teretoriopua wa'ao Wenawea, kaawe e'raka tuuyerepua wa'ao, yooma pu'kao, ki se'wika mochitomichiopua ahpo Eesusichi papararichio, pewatiame mochitonureka Eesusichio, Apoe te'ta Paamirachiopua.
24 Wenawe wa'a uhjuratiameo, kaawe e'rame tijoe eneriopaopua pu'kao, Riosi Riosiwarieopua puuua, ta'irepakamekopaopua tiameo, tísia paparamekopua Riosichio, pukaepa Antiokía uhjuratiame enere Wenawea. Puuua yooma wa'a tiiamekapapua, muuwaeme Eesusichi paparaterepua, Eesusichi oowe erapateka.
25 Neipao Wenawea wa'ao, ki ookapi enepariopua Eesusichi paparakameo, Taraso muuwarichi akiparepua waikao, Sauro i'yasikaopua ahpo ku'imichio.
26 Sauro tewisaopua, Antiokía i'torepua yeeka. Waikaopua Antiokíao, piie paaumpari mochirepua wa'ao masiteka, pu'ka weemera muuwekameopua, Eesusichi paparakameopua. Wa'a Antiokía enere, Eesusichi paparameo, Riosie Weratiamechi paparakame tewatiachio, pahcha pukeri wa'a teewaka o'inetiachiopua.
27 Pu'ka taawechiamio, wa'a Antiokía e'enariaipua ookapi ti'tijoe, Eerusareni o'inia e'enakame, Riosi na'nayewatura eneriapua tiame.
28 Piiripi puuu tijoe Akausi tewaniamea, chaanerepua Antiokía ohjoemeo, tísia toorewimio tuuyo tuurepua Riosio, yomachiami i'ka weeechiamio. Puuu cheeriaa, pichiwa wa'a teerekapua, Kaurio tewaniame yawichikoipua, rooma weeechiami mochiwachio.
29 Tísia tooremuniopa yomachi Uurea weeechio, Antiokía mochikame Eesusichi paparamea, itapiti ku'iwa uhjurenariapaopua pu'kawichioo, yooma a'chitia ahpo ahsepatia, ku'ipaka na'poarepua, yoomahka pipiripi.
30 Wa'a noonoirepua waikao. Waikao yooma a'chitia ahpo ahsepatia na'poasaopua pu'ka ku'iwao, Wenawe uhjurarepua Sauro ahjama, i'tochekaopua pu'ka ku'iwao, yomachiami pipiripi mochiwachiami pa'pamuratuameopua, yooma tooremuame naachutemichiopua pu'kao.

12

Saantiao meriretia; Peeroo karichi yachaniame

1 Pu'ka taawechiami Eerore yawichiai, paikapi Eesusichi paparame chapinu-
rarepua, tísia na'arenareka.
2 Saantiaoo merimachetae merinurarepua pu'kao, Waani pa'chirao.
3 Eerorea pu'ka isaeri napawikarichi ya'yawichio, kaawe uuka teteopua pu'kao,
chapinurarepua Peerooi. Ihji wa'a nokitiamea, paani ki rewaruraeme pahkotanioi
nokiretupua.
4 I'ka chapisaopua perekarichi yahcharepua, naao na'nao soontaro inatetekaopua.
Pu'kao, neipa ma'chipasa pahko u'matosoopa, katewemo o'rariaipua pu'kao, wa'a
muuwarichi ohjoeme iinatukekaopua, aatia yorapuamekoopua pu'kao.
5 Nape Peeroo wa'a kahtioi perekarichi yeetepatiameo, Eesusichi paparamea,
ki toarepua Riosichi itakaopua, utewaeme chaachapakaopua, Peeroo
ma'chipuawichiopua Riosieo.

Riosia Peero ma'chipani karichio pereso

6 Pu'ka tukao wa'api meereo, Eerore ma'chipamiachi Peero katewemiao, Peeroo,
ooka soontaro inatewachi poiriaipua naasipa, kaarenae o'yaeka kochika. Wahjachi
ooka soontaroa, yeetachi ajarepua inateka.
7 Wa'a teerenioiopua tukaoo, senawato wa'a eenare Riosi ku'iwaraa Peero
po'yachi yooremina. I'ka wa'a eenakoopua, weeru uutapasiparepua wa'ao. Puuu
Riosi ku'iwaria waikao, Peero wachikachi noonoteka pusaterepua. Pusatesaopua
chaanerepua:
—Yaapiti Peeroo, werisisa.
Pu'ka wa'a chaanetiochepa na'sore kaarenaa, sekachi o'yaraa tiame.
8 Waikao Riosi ku'iwaria chaanerepua:
—Ikanati wakiratasa kaakatasa tiamé.
Wa'a iintosoopua Peeroo, Riosi ku'iwaria chaanerepua:
—Yaapi kematosa no'o na'narito.
9 Peeroa machenarepua waikao na'naritoka, oowera na'naritoka ki nane'riai ahpo
ikiyao. Oowera teemuameka e'rarepua.
10 Pirenapi unatiame weeriachi uumatotioopa, pirenachi tiameo, sisioki yeetachi
ajasirepua waikao, puuyaniachipua wa'asi wa'a perekarichio. Puuu wa'a yeetaraai
apoe wa'api wahjorepua. Puuyatioopua ahpo ma'chiparia Riosichi eename ku'iwari
ahjamao, piiripi pooe paonaka uumatotioiopua, puuu Riosi ku'iwaria ki naania
ikirepua piineri toaka.
11 Waikao Peeroa pusakameka ikirepua. Wa'a ikisaopua e'rarepua:
—Pichiwa wa'a teesoo no'o ikiyao Riosieo. Ehpeo nane'renane, Apoe ihsirio Riosio
no'o karichi ma'chipakao. Ahpo ku'iwari uhjurarepua, no'o Eerorechi nehpupakao,
yooma isaeri pa'pamiratuameo, no'o na'ara yoranariaopua tiame.
12 Yooma pusasaapa Peeroo, Maaria ta'perachi siimo oraparepua, Waani Marako
tewaniame yeeyera kahtiachi. Wa'a Peero asimo o'rachio, wa'a mochirepua
muuwaeme, Riosichi paparaka Peerowichio.
13 Peeroo teepotasoopua kaari yeetarachio, puuu Roora tewaniamea nuurewaraa,
nehjiarepua.
14 Nape puuua machikai Peero naewachaniao, ki wahjonesa wa'atia u'masirepua,
tísia kaawe e'raka, wa'a werichanio tuumia Peeroo, yeetachi.
15 —¡Wíihtuame! —chaachaparepua aapoeo.
Nape nuurewaraa, utewa chaanerepua —Pichiwáá.
Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Ki puuukoi chaanipua, iikarachichekoipua chiiaa.
16 Nape Peeroa simiterepua yeetapunurekao, kaari yeetarachio chonaka. Waikao aapoeo wahjonesaapa, tetewisaapa Peerokopaopua:
—Naakona muuukaite —chaachaparepua waikao, kaawe erakoka. Sewina ijikirepua tetewapao, ki maaeriaiopaopua pu'kao.
17 Waikao Peeroa pakisaapua, sekae ihchitarepua pu'kao, ahpo keepupuawichiopua ku'itapioi. Waikao Peeroa o'inerepua nayewakao, yooma a'chi tiame ahpo ikiria, a'chi teeka ahpo ma'chiparetiaopua perekarichio, ahpo Noono tewekachi kahtiameopua. Saantiao tuuyenurerepua tiame ahpo ikiriao, wahjachi pichikiame tiame poponiwari. Wa'a machenasaapa, pirenachi akiparepua.
18 Meere ma'chirepasoopa, perekarichi soontaroa, ki teesa wekana erakorepua, Peerochi simiyame aatiatiachi wa'a ikiriopua.
19 Eerorea, i'yanurerepua pu'kao, nape neipao, ki tewariopa Peeroo, utewaeme iinatukesache soontaroo, ko'inurerepua pu'ka soontaroo. Neipao Eerorea, Uurea machenakaopua, Sesarea akiparepua ohjoremia.

Eerore mukuria

20 Eerore nekasoopua Tiiro mochikame ahjamao, Siironi mochikameopua tiame, na'pa ihji ahjama nekatiamea, Rasito itanerepua Eerore itanemichio ahpo ahjama napawipuawichioo. Wa'a napawisaapua, Eerore ahjama ahpo katewepuawichio, wa'a noonoimo o'rarepua, ki ahpo u'yepuawichiopua, ahpo kooame tariwachi kianiameopua.
21 Eerorea yahcharepua piie taaweo, pu'ka Tiiro mochikameo Siironi mochikameopua tiame ahpo kahtiachi napawipuachioopua. E'enasoopa Eerorea, yawichi wakirataniame wakiratasaopua, yawichi yasirachi yasipaka nayewerepua.
22 Waikao o'inesoopua nayewakao ti'tijoeria, o'inerepua chaachapakao, siinakoka:
—¡Néé, keepusao eemea! ¡Ihji nayewamea, Riosi apoe puuua, ki tijoééé!
23 Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, pu'ka wa'apichi ahjachi eenakaopua, tísia kokorepaterepua Eeroreo, Riosichitia iyoriniame ahpo e'rariopa, ti'tijoerio wa'a chaachapopa. Wa'a iika mukure Eerorea ikuchuapakao, kiisi tehpe simiyachi.
24 Wa'a wa'a ikitiameeo yoomachi mochiwachiami nane'reretiopapua, weruma mehtare Riosi ka'karuma tuuyewaria, muuwaeme ti'tijoe Eesusichi papararepua, ooweru tiame.
25 Wenawea Sauroa tiame, Eerusareni kajusaopua ahpo tehkiwao, Antiokía nonowarepua eenechi, Waani yeekaopua, pu'ka Waanio Marako teewaemeopua tiame.

13

Wenawea Sauroa tiame, o'inenapua ahpo ohjoa Riosi naawesari i'towa

1 Pu'ka taawechiami Riosi na'nayewatuamea Antiokía tiopachi mochiriaipua, masitari ti'tijoea tiame. Riosi chiia masitiamea, ihji enerepua: Wenawe, Simeoni (Niijeri teewataniame), Ruusio tiame (Siirene eename tijoe), Manaeni (Eerore yawichichi weripakame), wa'a ikisa apoe Sauro.
2 Piie taawechio Eesusichi paparameo, Riosichi paparaka nayewenioiopua kiisi koakao, Riosi Riosiwaria wa'a eenaka napawikameo, moochi nayewerepua inatarichio chaaneka:
—No'o poanatekemitia Wenaweo Sauroopua tiame, no'o paaeriakamerakopapua pu'kao, no'o tehkiwa teetomichiopua.
3 Waikao Riosichi paparaniame nayewai kajusaapua, kiisi koaka nokarioio, Wenawea Sauroa tiame, Riosi chiia nayewatumichio ajawaretupua; aampa seekarepaka

ahjachio, Riosi ku'iwari yahcherepua, Riosi Riosiwari. Wa'a yorasaapua uhjuraretupua waikao, Riosi tehkiwa teetomichio.

Chipire weeechi pawenasipa nayewaturia Paoroo, Wenawe tiame

4 Uhjuratiaapa Riosi Riosiwarieopua, ahkasi Sereusia tewaniachi ajasirepua pa'wesuwe, wa'a o'inia pawekakerachi mo'moenasaopua, Chipire tewaniachisi e'enarepua, pawenasipa weeechi.
5 Chipire weeechi ajasisaapa pawenasipao, Saramina pawekakera chuchupachi, wa'a o'inerepua Riosi tuuyewari naewatukao, i'isaeri napawikarichiamiopua. Puuu Waani, Eerusareni o'inia yeeka enatiameai, wa'achi ihtoame enerepua tiameo, Paoro Wenawe ahjamaopua tiame, Riosi tehkiwachi ku'isika.
6 Wa'a pawenasipa weeechi masitesikao, ahkasi Parajo tewaniachi e'enarepua. Wa'a tewarepua aaata tijoe Warajesu tewaniame, puuua isaeri tijoe enerepua. Ihji tijoea riaorósi tekipanakiame eneriaipua, ahpo masitiao wihtuka Riosichi eenameko tuuka.
7 Puuu tijoea Serejio Paoro tewaniame eneriaipua, ki te'ta yawichi ahjama oiyame, tísia inatame. Ihji ki te'ta yawichia, apochi upanurarepua Wenaweo Sauroopua tiame, keepunariapua pu'kao, Riosichi simiyame nayewatusiaopua.
8 Nape puuu Warajesua, Eerima teewataniamea (riaorósimina simiyame, masitiame cheeka chaniwamepua), puuua wa'inerepua Wenaweo Sauroopua tiame, pu'ka ki te'ta yawichio, nayewepuawichioo, ki pichikemichiopua pu'ka chaachapao.
9 Nape Sauroa (Paoro teewaemea tiame), ki nu'uti yahchameapa utewari Riosi Riosiwarieo, puichi kaawe ne'nepaka itipisaapua ku'itapi,
10 te'yarepua cheeka:

—¿Muuu riaorósichi eename, muuu yooma ka'karuma seepurawaa, yooma na'arari wiskuari pochikame yahchame, ¿ahkasi achinitio wa'a teeretamua aamo na'ararie? ¿Kiisi toime e'ranimua pu'kao? Toipuapua muuua pu'kao, wa'asi, ki eerina aamo ihsimichiopua Riosio, Riosi kaaweruma pooe masitewachiopua.
11 Ehpeopua muuua, kokosapuame muuuapa wa'asi Riosieo. Ki ma'chiriame itipimeri muuua wa'asi, pu'ka aamo tísia na'ara ihsiriawichio; wa'a teeremerimua meeriamesi. Muuwaeme taawechi ki ma'chiremamua; taaaoi teesa ta'wesameo, ki tetewimamua.
Ikanati tukapachi wichirepua chaanetiache. Waikao imasuka i'yarepua, aaata ahpo ku'imichiopua, panitoka.
12 Waikao ki te'ta yawichia, pu'ka Paoro masitia yooma inamukapaopua, i'ka nokaya tetewikaopua tiameo, tísia iyoriwamekopua Riosio. Waikaopua yooreka yasitomo erapakapao Riosio, Eesusichi papararepua.

Paoroa Wenawea tiame Antiokía, Piisiria weeechi

13 Wa'a te'teresapa Parajo mochiwachio, Paoroa ahpo ahjama nokisiameo tiameo, pawekakerachi mo'moenasopua, Pereka mochiwachi uumparepua Paajiria weeechi; nape Wanimarakoa, wa'asi toisa no'arepua Eerusareni.
14 Pereka o'iniao Paoroche ahjama nokisikao, Antiokía e'enarepua eenechio, Piisiria weeechi. Wa'aopua resipuniame taawechio, napawikarichi e'enarepua keepumia, wa'a mochiparepua yooreko.
15 Neipa pa'pamiratuamea Ehkoriami Iyoteri iyonasaopua, chaachaparepua Paoroo, itapiti iinuesoo ahpo cheemia, ehpe chanimichio.
16 Waikao Paoroa werisikao, sekae nayeweka ihchiwasaopua yooma napawikame ne'nepakaopua, cheerepua:

—Yooma eeme isaeri ti'tíjoe, wahjachi tiame Riosichi iyoriameapua ti'tíjoe, no'o keepumitiaopua pahchuo.

17 Ihji taamo Riosiwaa, puuu wa'apipua i'ka taamo ehkoriami noonoriwa uuka
tetewikamea, ihji wa'api iintokamepua muuwepatekaopua Eejito mochikoiopua. Ihji
wa'api Riosi iintokamepua tiameo, taamo ehkoriami puhkuchitia Eejito mochikoio
puuyanakaopua ahpo utewarieo, tísia aiwaka mochikoiopua.
18 Ihji wa'api Riosi enerepua tiameo, kiisi iyoriniameoipua taamo ehkoriami
mochiriameeopua, tísia kaawe neesetokamepua pu'kao, ooka weerewa paamuparisi,
nokisinioiopua wakiwechiamio.
19 Ihji Riosi wa'apichipu tiamea, Kaanani weee u'yesaa, taamo ehkoriami noonoriwa
ki'yakamea, wa'a Kaananio oowisani ti'tijoeri mochiwari puipasaopua ki ka'karuma
nokayameopua.
20 Wa'a iintosaapa Riosia weewara ki'yakao, naao siento aampa ooka
weerewa mariki paaumpari yawichituterepua wa'ao, taamo noonoriwao, te'ta
pa'pamuratuame tu'tuyewari ajawesikaopua, pe'pereira, ahkasi Saamueri taawechisi
wa'a teererepua. Saamueri o'inia wa'anao, Saamueri wa'api Riosi nayewatura
enerepua, pahcha púkeri Riosie nayewatura ajawanioiopua.
21 Waika taawechiami Riosi na'nayewatura ajawasioio, i'isaeri ti'tijoeria, yawichi
itanerepua Riosio, ahpoo yawichitupuawichiopua. Waikao Riosia, Saauri tewa-
niame weerarepua yawichitumichioo, puuu Saauria, ooka weerewa paamupari
yawichiturepua. Ihji Saauria, Kiiisí tewaniame tijoe taanara enerepua, Chaamini
tetejimarisiwachi naawakame.
22 Neipamio Riosia, Saauri u'yesapa yawichiwao, Raawitaru weerarepua waikao,
Riosio pukachi tewako tuuria, ahpo kaawe e'rewao, pu'kao, weemuamekopua pu'kao,
ahpo yoratiao.
23 I'ka Raawi tetejimarisiwachi u'pakame Riosia, i'isaeri newipatemeriopua, ihji
Eesusi tewaniame enerepua, ehkoriami o'iniao, Riosie enamio tuutiameopua.
24 Waani paatoamerao ke'chu i'ka Eesusi eenoio, ti'tijoeri tuuyeka ihsiriaipua,
ahpo tatakoriria toinurekao wa'asi, ahpo paatonurerepua ohso kaaweo, apochi te'ta
pichiwa tetewipuawichiopua, ahpo tatakorika yasitoao, toinariamekopua wa'asi.
25 Puuu Waani Paatori wa'apiai cheeriaipua tiameo: “Neeea, oowera paatoamepua
neeroiyeo, ki neeekapapua pehjio, aamo puuyeka mochitoao, puuua no'o neipa
ihtoaitepua, puuu apoe te'ta cheriwemeria, yooma ihta ki kaaweruma nokitiameopua.
Neeea, kihta nateyamenia pukachio, pu'ka kaakaraoi no'o na'sonemiao kakajoyarao.”
26 ’Poponíi, Riosichi no'o poponíwariii, yooma eeme Aurani tetejimarisiwachi
e'ename, wahjachi tiame eeme Riosi iyorika mochitoame, ihji Eesusi ka'karuma
tuuyewaria, yooma tamowichio uhjuratiamepua, Apoe Riosio, uhjuraria.
27 Nape Eerusareni i'isaeri pa'pamiratuamea, kiisi machika tetewarepua pu'kao,
apoe Eesusikoipua pu'kao, Riosi uhjurariao, senepi resipuniame taawechi ahpo
napawikarichio, pu'ka chiia nayewame iyonaiopua. Pukaepa wa'a noonoirepua
Eesusi me'yakao, puuu wa'a noonowiriaa, Ehkoriami Iyoterichi chiiachitiao, pichiwa
machenakamepua.
28 Pu'ka Eesusio kihta a'chitiame tewakaipua meripuawichio, pa'pamiratuamea
Piiratochi u'parepua, kurusichi chuhchaka meripuawichiopua.
29 Neipao yooma Eesusi kurusichi meriwame u'matosoopua Ehkoriami Iyoterichi
chiiachitiao, tekipuretupua kurusichio, wa'a ikisaopua, mukukatewechi tekiretupua.
30 Nape Riosia pu'ka mukukoiopua, eenechi ahjaterepua.
31 Eenechi oijenasaapa Eesusia, muuwaeme taawechi mamachenarepua, ahpo
ahjama e'enakameopua Arirea o'iniao Eerusareni. Ehpeo puuu nokayamepua Eesusi
eenechi ahjaria pichiwatakaopua, ti'tijoerio.
32 ’Wa'a tiiachipa teemea, pu'ka wa'api Riosi taamo ehkoriami mochiriame
iintomio tuuyeria, pu'ka wa'api simiteka aamo nayewatuame teemea, ahkasi aamo

mochikachiami u'yepasikaopua.
33 Wa'a tiiachipao taamoo, taamo ehkoriami o'inia tijoetusiwachi e'enameo, Riosia
ehpe taawechiamio pichiwa wa'a tiiame iintorepua ahpo cheeriao, Eesusi mukukoio,
eenechi ahjatekao. Riosia ehkoriami Wiika iyotaperichio, Eesusi naewakao chiiame
Riosia: “Ehpeo muuua no'o Taanapua; neeea aamoo, aamo Noono enepakamepua,
aamo tijoetutekao.”
34 I'ka Eesusio Riosia ke'chu ikiyoiopua mukiwao, eenechi ahjatemo tuuriaipua
Ehkoriami Iyoterichio, ki pikamichiopua Eesusi weerewarao. Pichiwa iintaparepua
ahpo cheeriao, Raawitaru ahpo iintokemo tuuriachitiaopua kiisi wehchi wichika
itipimerikopua, eee ahpo ikitemio tuukao: “Neee Riosia yooma no'o cheeriao, te'ta
pichiwache iintomerinia, Raawi no'o seekarewa no'o iintokemoche cheeriachitia.”
35 Pirenachi iyoterichio Wiika tewaniame Iyoterichio, ihji wa'api Raawiai Riosichi
paparaka nayewaiopua, eee cheekamepua ahpo iyoterichioi: “Muuu no'o Riosia aamo
Taana Te'ta Tísia Piipariemeoopua, mukukoioopua, kiisi toimamua pu'ka weerewara
pikamichioo.”
36 Ihji Raawitarua wa'a cheeka iyoteriaa, ki ahpokamera wa'a teeremia nayewaka
cheeriamepua, pu'ka Raawitaruo, yooma ahpo Riosiwa tehkiwa kajusa mukisaopua,
pikariamekopua weerewarao, puuua, ahpo ehkoriami noonori wahjipakame toati-
achi, wetemajitiame puuua.
37 Wa'a teesoo Raawia, ki ahpo naewaka cheeriamepua ahpo Ehkoriami Iyoterichio,
Eesusikamera naewaka cheeriamepua, pu'ka weerewarao Riosia, eenechi ahjateri-
opua pu'kao, ki pikamichiopua. Wa'a tiiachiopua puuu ehkoriami Raawi iyoteriaa,
Eesusi Riosie Weratiamekamera nayewaka cheeriamepua.
38 Puuua taamo tatakoriawichio nateteka mukukamepua, puuua mukiwameo
newitokamepua, taamoo weemera ahjarichi iintapapuaichiopua, te'ta kaaweruma
ahjari ki wahjiamechi. I'ka Eesusi te'ta aamowichio iintoria mukuka, pu'ka te'ta
inataka mochitojerani neeea.
39 Yooma aaata i'ka Eesusi iintoriao, ahpo pejanaka mukurio erakoamea, yooma ihta
ahpo ki kaawe noonowiriaopua, yooma te'ta cho'wetiame itipimeripua wa'asi; yooma
puuu ehkoriamisi Moise nuurari nokisitiamea, kihtawichio kaawe enekamepua, kihta
te'ta cho'wiame eneriopua puuua tatakorio.
40 Wa'a tiiachipa eeme i'isaeri ti'tijoeria, kaawe inataka pahtepuapua, aamo
ehkoriami Riosi na'nayewatura Riosie chaachapariaopua. Pu'kao eee chaachapaka
iyoteriao:
41 Nee, eeme no'o iintomo tuuya na'ariamea,
kihta nateyame tetewikameapua pu'kao;
eeme ki no'o pichikeka na'ariamea,
tahpitika erakosa no'o iintomia te'ta peenia iintosoopua,
ki pu'serekamea oowera ne'nepasa toisa nonorapuapua;
nape no'oo, pu'ka taawechi no'o iintomiaa,
ki teesa peenia tiame enemeri puuua,
ki aaata ahsepari maaeme tiame,
aaataeo aachin teererio tuuyetiai.
42 Paoroo kajusoopa napawitiameo, ahpo ahjama ohjoame machenoio na-
pawikarichio, ti'tijoeri ki i'isaeria, ki muika keepukamea Paoro cheeriao, eenechi
e'enanurarepua pu'kao, eenechi resipuniame taawechiopua, pu'ka wa'apichi
simiyame ahpo nayewepuawichiopua.
43 Muuwaeme i'isaeri ti'tijoeria, i'isaeri ti'tijoeri enepakameapua tiame, Paoroa ah-
jama nokisirepua. Paoroa Wenawea tiame pooechi nokisiaiopua, chaachapasirepua
ahpo ahjama nokisiao:

—Simitemitia eemea, pu'ka Riosie aamo nakirewa teetoachio, pewatiame te'teretokapua pukachio.
44 Eenechi sawarachi resipuniame taawechio, kiiya yooma wa'a mochiwari e'enarepua waikao, pu'ka Paoro nayewa keepumiaopua, Apoe Paamira Eesusichi simiyameo.
45 Nape wa'a napawikarichi i'isaeri pa'pamiratuamea, tísia muuwaepariopua wa'ao, nekamucherepua Paoroo. Wa'ina e'rerepua pu'kao, epeche keepuniopa pu'kao ki ahpochitia. Wa'a erakoapua puuua, na'ara yoorarepua Paoroo, ka'itaka Paoro chiiao.
46 Waikao Paoroa Wenawe ahjamao, uwatiame nayewaka nehjiarepua pu'kao, chaaneka:
—Aamo isaeri ti'tijoerio, aamokamera pahcha tuuyepuamekai ihji Riosi tuuyewaria, nape aamoo, ki nakiyopa i'ka Riosi tuuyewari ki wahjiame ahjaniameo, wahjachi ti'tijoechi nayewatuma teemea ohso kaawe, ki i'isaeri ti'tijoechi.
47 I'ka ki i'isaeri naewepuameopua tiameo, Ehkoriami Iyoterichio, cheeriai Riosia:
Aamo i'isaeri ti'tijoerio tahjerichitia ajawakamenia,
yooma pu'ka ki i'isaeri mochiwarichiopua tiame,
eeme nayewemichiopua pu'kao tiame,
ahkasi yomatiame i'ka wehjoarichisi.
48 Wa'atiame chaniwame inamukapa ki i'isaeri ti'tijoeria, tísia kaawe erakorepua, Riosi tuuyewario tísia kaawerumako tuuka. Waikao yooma nakikamea pu'ka weemera ahjari ki wahjiameo, apochi uurepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario.
49 Wa'a iika Riosi tuuyewaria, yomachi mehtarepua wa'a wehjoarichiamio, Riosichi pichikiamee nayewaturae.
50 Nape i'isaeri napawikarichi pa'pamiratuamea, ookapi ooweru nayewarepua tísia kaawe te'tereka mochitoame wa'a napawikarichio, ookapi ti'tijoeriopua tiame, tísia kaawe te'tereka mochitoameopua wa'a muuwarichio, weruma te'tewaka mochikameopua, pu'ka Paoroo Wenaweopua tiame, weeru chaachapaka ujumapumichiopua pu'kao, tísia na'arekao.
51 Waikao Paoroa Wenawea tiame, ahpo ki kaawe erakoa ahpo pechichisapa kaakao, uumatorepua wa'ao Iikonio mochiwachio.
52 Nape nu'uti Antiokía mochikame Eesusichi te'ta paparakamea, kaawe erakore puuua, Paoro masiteriae pepenipakamekapa puuua, Riosi Riosiwario apochi yasipariopa, apochi ahjama oimia.

14

Paoroa Wenawea tiame, Iikonio nokiniame

1 Iikonio ajasisaapa wa'asi, Paoroa Wenawe tiamea, pirena muirepua i'isaeri napawikarichio ti'tijoeri nayewemia. Wa'aopua, pu'ka nayeweriaopua Eesusichi simiyameo, ki ookapi oowe e'repaterepua i'isaeri ti'tijoeria ki i'isaeri ti'tijoeriopua tiame. Wa'a iikapa puuua, ki ookapi papararepua Eesusichio.
2 Nape puuu ki Eesusichi paparakamea i'isaeri pa'pamiratuame, kiisi kaawe erakoapa puuua Paoro masitiao, nekakomichio ki i'isaeri ti'tijoeo noonoterepua pu'kao, ki aaata wa'asi pichikemichio Paoro Wenawe tiame masitiaopua, Eesusichi paparameo, ki epeche muuwepamichiopua. Wa'a noonowirepua, pu'ka Eesusichi paparakameo, ki nakipuawichiopua wa'asi ahpo mochiwachio.
3 Pukaepa Paoroa Wenawea tiame, tehpe eeneparepua wa'ao, utewaeme nayewekaopua Eesusichi simiyameo, kihta seeweka te'ta pichiwako tuurepua, ahpo masitiao. Apoe te'ta Riosiai ahjama inisirepua ahpo te'ta peenia ihsiwae ku'isikao,

ahpo ki maaenari ihsiwaeopua tiame, pukae peenia ihsiwae pichiwatasikaopua,
Paoroo Wenawe tiame masitesiao.
4 Wa'a te'terepakaopua wa'a Iikonio mochiwachio, ooka poanaturi eneparepua:
pirenaminao isaeri pa'pamiratuame ahjama, pirenaminao Paoro ahjama Wenawe
tiame.
5 Wa'a ikisaapua i'isaeri pa'pamiratuamerachi enepakamea, te'ta i'isaeri ti'tijoeria,
te'ta ki i'isaeri ti'tijoeria tiame, Iikonio ya'yawichichi ahpo katewerepua, Paoroo
Wenaweo tiame pasaka ko'ipuawichiopua.
6 Nape Paoroa Wenawe tiamea, wa'a noonoimia nane'rekapao, Rikaonia weeechi-
ami uumparepua, Risitira mochiwachi Erewe mochiwachi tiame e'enaka, wa'a iika
newiparepua ahpo pasipupuao.
7 Wa'a ikisaopua tiameo, wahjachi weeechi ohjorepua tiame, yooma wahja
weeechiami tiame masitesika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario.

Risitira tewaniachi pasipunia Paoroa

8 Nape Risitira e'enakaiopua, wa'a tewarepua aaata, tu'irewa kokoriame, wa'a
tiiame naawakame eneriaipua kiisi oiyame.
9 I'ka tijoeo keepuka kahtioiopua Paoroa, kaawe ne'nepakaopua puichio, tísia
Riosichi paparame tetewarepua pu'kao, ahsepari tiiame ahpo yachapatepuaichioo.
10 Waikao Paoroa, utewaeme naewakao, chaanerepua:
—¡Werisika weripa, utewarieme muuuapa aamo tonochio!
Waikao tu'ikamea, niika werisirepua. Oisirepua waikao.
11 Waikao wa'a iintokame tetewakapa Paoroo, weeru chaachaparepua, ahpo wa'api
nayewachi naewaka, Riikoni nayewaniame:
—¡Nee, tamochi tetekire ri'riósii, tijoeka te'tiame enepakame!
12 Wenaweo, Seeusi riosi teewarepua, Paoroo Eremesi riosi teewarepua, te'ta
nayewamekopapua pu'kao.
13 Puuu Seeusi tioparachi neesetoamea, wa'achi muuwari ma'chi muirachi, iin-
ueriaipua ahpo tiopawao; puuua Paorochi eenakaopua Wenawechi tiame, tooro
u'yepariaipua, Paoroo Wenaweopua tiameo ko'yeka oowewemia. Pukaepa sewate-
riaipua Paoro ihsiachio Wenawe tiameo, ri'riosichitia paparawemiaopa pu'kao, ahpo
muuwari ohjoeme ahjama.
14 Nape Wenawea Paoroa tiame, nane'rekapa pu'ka noonowinariao, ahpo
si'panarepua wakirao, tísia iiyana erapakapaopua ahpo yorakepuao. Waikao wa'a
erapakaopua Paoroa, muuwarichi naasipa weripaka, utewaeme sisinamurepua
pu'kao, cheeka:
15 —¡Ka'téee, ka'te wa'a nooka taamóó! ¡Teemea aamóka te'tériamekaitepua
tiaméé, oowera ti'tijoe! Ki aaata ri'riosikaite teemea. Teemea aaata Riosi naewamia
e'enakamepua, nape te'ta pichiwarikamera Riosíi, Apoe te'ta teweka netekamerachi
nayewaniame, Apoe te'ta i'ka weee yahchakame, pa'weoipua Apoe netekamerachi
simiyameopua tiame, yooma ihta i'ka paika Riosi neteriachi ahjakame iintu-
ameopua tiame. Pu'ka te'ta Riosichi simiyame aamo nayewemia e'enakame teemea,
pu'ka aamo ri'riosiwa ti'tijoee neteriameo, toaka mochitomichiopua pu'kao, kihta
kaawewichiokamekopua pu'kao, aamoo ohso kaaweo te'ta Riosi pichiwarikamerachi,
paparaka mochitomichio.
16 Apoe Riosia, taamo ehkoriami mochiriameo, a'chikoi erakoka ki ka'karuma
yooraka mochirioiopua, ki ahpo nakiyoiopua pu'kao,
17 Riosia ki toaka tetewarepua pu'kao tísia kaawe yoorakao. Puuua tísia taamo
nakiyapaopua, taamo yukitekerepua, yooma ihta taamo echariao tísia taamo
taaketemichiopua, taamo ta'iria mochitomichiopua pu'ka koaká.

18 Nape yooma i'ka nayewetiaipua, tesiwatia ewaterepua pu'kao, ki ahpo
oowewemichiopua pu'ka tooro me'yenekao.
19 Nape pukeri oowe erapatetioi wa'ao, wa'a e'enaka ookapi i'isaeri ti'tijoea Antiokía
e'ename, wahjachi Iikonio e'enakamea tiame, puuua ikanati eenechi sewina erap-
ateriamepua Risitira mochikameo. Wa'a iikaopua, Paorochi aampa e'enariamepua
pasipusikao. Ihjia pasipukepasaopua, ma'chi ipariamepua mochiwachio, panisutoka
i'toka, mukukame maaeka.
20 Waikao Eesusichi paparakamea, wa'a e'enariaipua mukukame apechunamiao,
nape norikame ne'neka ajakoiopua pehjio, Paoroa noonoka werisirepua, tísia
pasiputiaio; wa'a ikisaopua, eenechi wa'api mochiwachi pakirepua. Wa'a ikisaopua
pu'ka meereo, Erewe mochiwachi akiparepua Wenawe ahjama.
21 Neipao Erewe mochiwachi mochinioiopua Riosi ka'karuma tuuyewari
nayewatukao, muuwaeme Eesusichi paparasoopua wa'a ti'tijoeo ooweruopua tiameo,
Paoroa Wenawea tiameo, Risitira mochiwachi e'enarepua pe'kuu Erewe o'iniao, wa'a
ikisao Iikonio tewaniachiami uumatokao, Antiokía nu'utirachi ajasirepua pe'kuo.
22 Yooma i'ka pipiripi mochiwachiamio, muuwaeme weemupaterepua pu'kao Riosi
naawesarichio. Pu'ka wa'a ahpo te'teriao, ki se'wika nokisinurerepua pu'kao, ahpo
Eesusichi paparaopua. Anachanurerepua pu'kaopua pehjio, aiwaiopua Eesusiwi-
chioo.
23 Yooma pipiripi ti'tiopachi ahpo inisiachiopua tiame, pa'pamiratuame ajawasire-
pua tiameo, ti'tiopachi neesetomeriopua. Ahkaoi ti'tiopachi pu'ka ajawasiaiopua,
wa'atia kiisi koaka pu'ka ajawaiopua Riosichi itaka aatanakamera ajawapuamekop-
uao, yooma ahkaoi pipiripi ti'tiopachiopua, neesetomerio. Wa'a te'teretorepua ahkasi
ahpo kuuwepachisio.

Paoroa Wenawea tiameo, eenechi e'enanipua Antiokía Siiria weeechi

24 Risitira tewaniachi puuyasaapa, Piisiria weeechiami nokisikao, Paajiria weeechi
e'enarepua.
25 Wa'a Paajiria weeechiami nokisiaio, Pereje mochiwachi ajasirepua. Wa'a
nayewaturepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewariopua waikao, Pereje o'iniao,
Aataria weeechi e'enarepua.
26 Wa'a Aataria weeechio, pawekakerachi mo'moenasaopua, weruma Antiokía
nonowarepua eenechi pe'ku, ahpo ajawasa uhjuratiachiopua, Riosi tehkiwa yorami-
chioopua. Pu'ka yooma tehki yorapuame kajusaapua, eenechi e'enakame enerepua.
27 Wa'a weruma Antiokía ajasisaapa ahpo puuyariachio o'iniao, yooma napawinur-
erepua wa'ao Riosichi paparakameo. Wa'a tiopachi napawisoopua, yooma tuuyerepa
napawikameo, aachin teeerio Riosio ahpo ohjoriachio, yooma ihta teetoria Riosio,
apochi paparapuawichiopua.
28 Waikao Paoroa Wenawea tiame, ki ku'witapisi itipirepua wa'ao, Eesusichi
paparame ahjamaopua.

15

Eerusareni napawiwa

1 Waika taawechiami weruma Antiokía kahtioiopua Paoroo, wa'a e'enariaipua
ookapi i'isaeri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enaka, Eesusichi paparakameaipua, iiweta
siichitepuwa yooraka mochitoame. Puuua wa'a e'enasaapua, tiopachi o'ineriaipua
masitekao, wa'a mochikame Eesusichi paparakame. Ihjia ahpo masitewachio
chaachapariaipua pu'kao:
—Eemea Eesusichi paparamepua paparao, nape ki siichiteputiame enesaa eemea,
Moisetaru nuurari chiiachitiao, ki newipatepuame eemea Riosieo, aamo tatakoririao.

2 Pu'kao wa'a chaachapaka masitioopa, ki nu'uti ki kaawe erakoa simikapua wa'ao,
Paoroeo Wenaweeopua tiameo, kiisi kaawe tiiame tetewiriopa siichitepuwa masitewa
teetoniameopua. Pukaepa wa'api Antiokía tiopachi pa'pamiratuamea, Paoro We-
naweopua tiame Eerusareni uhjurarepua, Eesusi ajawaria Eerusareni mochikame-
chiopua, aachin teeremio chaachapamichiopua siichitepuwachi simiyameopua,
wahjachi wa'a tiopachi pa'pamiratuameopua tiameo, ihtana chaachapamerikoopua
pu'kao.
3 Waikao Paoroa Wenawea tiame Eerusareni siimpaio, Eenisia weewachiami uuma-
toaio Saamaria weeechiami tiame, wa'ami tuuyesirepua ti'tiopachiamio, achini teeka
ki i'isaeri ti'tijoeai, ka'karuma enepariopua Eesusichi paparakao, ahpo ehkoriami
o'inia ki kaawe nokaka mochitoriao, toaka. I'ka wa'a tiiame inamukapa tuuyetiamea,
tísia kaawe erakoka itipirepua.

4 Eerusareni ajasisoopua Paoroo Wenaweopua tiame, wa'a tiopachio Eesusie
ajawatiameea, wa'a pa'pamiratuameeopua tiameo, kaawe e'raka uuretupua. Pu'kao,
yooma tuuyerepua Riosi iintoriaopua, ahpo ohjoriachiamio.

5 Nape ookapi pa'parisero Eesusichi paparakamea, ajasika chaachaparepua:

—Puuu ki isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakamea, siichitepuwa yachatometepua
apochio, Moisetaru nuurari chiiachitia.

6 Waikao puuu Eesusi ajawaria, wa'a pa'pamiratuamea tiopachiopua tiame, ahpo
na'poasa nayewarepua, i'ka pa'parisero chaachapariachi simiyameopua.
7 Tehpe nokioi pu'ka pa'parisero chaachapariachi simiyame ahpo katewekao,
ahpo katewesaapa puuua, eenechi napawitiachi e'enasoopua, Peeroa werisika
chaanerepua yooma napawikameo:

—Eemea noochitia Riosichi poponiwa, no'oo nane'riame eemeapa, ki ehpesi o'inia
no'o weratiamekopua Riosieo, ki isaeri ti'tijoerichi no'o nayewatumichiokoopua, i'ka
Eesusichi simiyame kaaweruma tuuyewario, pu'ka ti'tijoerio, Eesusichi paparami-
chiopua tiameo.
8 Riosia, nane'riamekapa taamo iikachi e'rao, nane'rere puuua i'ka ki i'isaeri
ti'tijoeri ooweruopua tiameo, apochi paparanariamekopua pu'kaoio, ahpo
kaaweruma tuuyewari keepusao. Riosia apochi paparakopa pu'kao, pukachi
yasiparepua ahpo Riosiwarieo, tamochitia yasiparichitia, pukeri Eesusichi taamo
papararioiopua. Riosia wa'a iintorepua pukachio, kiisi i'isaeri ti'tijoekoiopua pu'kao,
kiisioi siichitepuwa yoratiamekoiopua pu'kao.
9 Wa'a teesoo Riosia wa'a iintoriopao pukachio, ki seesenuchitia tetewakamepua
pu'kao, tamochio. Riosia pu'kao, oowera apochi papararioocheoi, tamochitia te'ta
piipaterepua tiameo, pu'ka tatakoririao. Wa'asa iintokamekapu Riosi, kiisi ihta Moise
nuurari ahsepari nokarioiopua pu'kao.
10 Riosi apoe wa'a tiame inatakame enesoo, ¿aatia ki kaawe iintorio erakota teemea
Riosio, ki siichitepuwa yahchetiamekoi piipatetiamekoopua Riosieo? ¿Aatia utewa
yorata teemea pu'ka siichitepuniameo, tamochi wa'apioi, tísia pehtiamekoopua, pu'ka
wa'a tiiame nokiwao? ¿Aatia utewa yorata teemea pu'kao, itapiti taamo ehkoriami
mochiriameai, kiisi ahsepari nokariaopua Moise nuurari iyorikao?
11 Riosia, ki i'isaeri ti'tijoe piipatiaiopua tatakoririao, kihta nateyame teteware-
pua siichitepuwa nokiwameo, naatikamera te'ta nateyame tetewarepua tatakori
piipatiameo, Eesusichikamera te'ta paparaniamera. Wa'a tiiachipao teemeai, kihta
nateyame tetewimetepua tiameo, siichitepuwa nokiniameo.

12 Wa'a cheesoopua Peeroo, yooma wa'a napawikamea, yuuweeme itipirepua,
pu'ka cheeria erakoka. Waikao Paoroa Wenawea tiame, o'inerepua tuukao, yooma
Riosi iintoriaopua ahpo ohjoriachiamio, aachin teetoriopua Riosio, ahpo ki maaenari

peenia ihsiwaeopua apochio, ki i'isaeri ti'tijoeri mochikachiami inisioiopua, Eesusichi paparatekao.
13 Paoro kajusoopa ahpo ohjoria tuukao, Saantiaopechi werisirepua naewamiao; puuua chaanerepua yooma wa'a napawikameo:
—Poponiraa, no'o keepumitia pahchuo.
14 Ihji Paoro taamo chaaneriaapua, achini iintoka Riosio ki i'isaeri ti'tijoerio taamo ahjama Riosichi pirenatariaa, Siimoni Peero taamo tuuyeriachitia ikitiamepua tapanaramio, Koonerio petechiopua ki i'isaeri ti'tijoerichio, aachin teeka Riosio pu'ka iikarachio ahpo Riosiwarie noonoteriopua.
15 Ihji taamo wa'a ikitiamea ki i'isaeri ti'tijoeri ahjama taamo Riosichi pirenatutiamea, ehkoriami Riosi nayewatura chaachapariachitia, ikitiamepua, Riosi nayewatura ehkoriami ikipuameko chaachaparia, Riosia eee cheeka iyoteteriaipua:
16 Wahka ihtoriachi enasaapa neeea,
eenechi apechunaka weramania no'o mochiwariopua no'o Raawi kaario;
eenechi ajasipumania ru'mikameka te'teriameo,
17 yooma pu'kao chi'ripariameo, noochi napawinamania eenechio,
pu'kao noochi mochitomichiopua yoomahka pirena,
yomatiame ti'tijoeturiopua noochi paparamichiopua tiameo,
aaataoi ihta ti'tijoeturioipua,
ihta yeeniewa nayewameoiopua.
18 Wa'a cheekame Riosia, Apoe Paamiraa,
tísia ehkoriamisi o'iniao.
19 ’Pukaepa wa'a tiiopao, toitia kaawepua wa'asio, kihta utewa yorania kaawepua wa'asio siichitepuwao, Eesusichi paparakame ki i'isaeri ti'tijoeopua.
20 Wa'a tiiachipao, oowera iyotesa uhjuratiai soparame kaawepua wa'asi, pukachi iyoterichio chaanecheoipua, ahpo utewaeme neesetonurekaopua ahpo suwepori nokiwameopua, kihta ko'konureka itapiti ri'riosi oowewatiameo, itapiti sa'paoi topepateka meritiameopua, ihtaoi animari eerara ki ko'korureka.
21 Ihji iyorewa uhjurariaa, Moise nuurari chiiachitia nokiniamepua, ehkoriami o'inia wa'a teetojeretiame, ehpe taawechiamioi senepi resipuniame taawechioi, wa'a tiiame iyoneniamepua iyoriwao, ahkaoi i'isaeri napawikarichiamio.

Antiokía Eesusichi paparakamewichio iyotepari

22 Waikao Eesusi ajawariaa, Eerusareni tiopachi pa'pamiratuame ahjamaopua tiameo, pu'ka siichitepuwachi simiyame katewesaapua, iyoteri uhjuramo oraparepua, weruma Antiokía tiopachio pa'pamiratuamewichioo. Wa'a erakosaapua ke'chu neteyaiopua iyoteri iyojuraopua pehjio, ooka tijoe ahpo tiopachi uurepua, Paoroo Wenawe ahjama siimpamichioopua, ahpo iyojura i'tomichioopua pu'kao. Puuu ooka uutiamea ihji enerepua: Uurasi Wasawasi teewaeme piiripi, piirea, Siira tewaniame, na'pa puuua kaawe tetewiniame enerepua Riosichi poponiwaeo.
23 Waikaopua iyojura netesao, Antiokía uhjurarepua, pu'ka naao ti'tijoee i'tocheka. Pu'ka iyojurachi chiiaa, eee chiiame enerepua:
“Teeme Eesusie ajawatiamea, Eerusareni tiopachi pa'pamiratuameopua ahjamao, yooma i'wa mochikame poponiwao pipiniwaopua tiame ahjameopua, aamo teepotena teemea, yooma ki i'isaeri ti'tijoe ooweru tiame Eesusichi paparakameopua, yooma aamo Antiokíami mochikameopua, yooma Siiria weeechi mochikameopua tiame, yooma Siirisia weeechi mochikameopua tiameopua wa'achitia.
24 Nane'rekame teemea wa'a e'enario ookapi ti'tijoeo, ki i'wa Eerusareni o'inia taamo uhjuraria, wa'ao aamoo, wekana erapaterio tuuwame, ahpo sewina tiame masiteraeo.

25 Wa'a tiachipa wa'a uhjuramo orapaka teemea, aaata ti'tijoeopua Paoro ahjamaopua, Wenawe tiame, tísia taamo nakiya poponiwa ahjama.
26 Ihji Paoroa Wenawea tiame, tísia maapori tiiachi ohjokamepua Eesusi tehkiwachi nokisiaiopua, ahpo ahjario ahkasi wekateme teeka ahpo Paamira Eesusiwichio tekipanapa.
27 Puuua Paoro ahjama taamo uhjuraa, Uurasi puuua, Siira tewaniame piirea, aapoe kaawe aamo tuuyemichiopua, i'ka iyoterichi aamo uhjuriao.
28 Teemea Riosi Riosiwarieo aamo chaanenariamepua, pu'ka wahjachi aamo utewa chaachapariaopua, siichitepuwa yoramichioopua aamo newipariwichioo, pu'kao teemea ki aamo yorajeramepua wa'asio. Aamo Riosie newipatepuamewichioo, Eesusichiche paparakaipua soparamepua. Nape i'kache aamo yoorajerani teemea:
29 ki ko'komachepua eemea ri'riosi oowewatiameo; ki ko'komache eemea tiameo, itapiti sa'pa eerampakameopua; ki nokimache eemea tiameo, ihtaoi suwepori nokiwameo. Yooma i'kao, mehka te'teresaa eemea, kaawe enemapua. Wa'asi kajuna teeme i'ka taamo iyotiao. Kaawe e'raka mochitomitia naaju.”
30 Neipao, kaawe teetonureka uhjuratiapa, Paoroa Wenawea tiame Antiokía uumparepua, ooka uhjuratiame ahjama. Antiokía ajasisaapa puuua, tiopachi napawinuresaapua, yooma Eesusichi paparameopua, pu'ka ahpo iyojura i'toao, pu'ka ki'yarepua.
31 Waikaopu Eesusichi paparame iyonasaapa chiia, tísia kaawe erakorepua waikao, wa'a chanika uhjuraretiapa.
32 Waikao Uurasia, Siiraa tiame, yoorakamekapa pu'ka Riosi nayewaturao, pepeneka naewaka nokarepua wa'ao, pu'ka Eesusichi poponiwao, oisa erakoka paparamichiopua Eesusichio, pewatiame te'teretoka ahjachio.
33 Tehpe wa'a mochikoiopua pu'kao, eenechi nonoramioio Uurasio Siiraopua tiame, Antiokía poponiwaa, itapitie ku'iparepua nonoramioio.
34 Nape Siiraa, no'ramiaio wa'asi, epeche kaawe teeremio eraparepua wa'a ahpo itipimiao, pukaepa wa'a itipirepua.
35 Paoroai Wenaweai tiame, wa'achi itipirepua tiame pehjio Antiokía, Antiokía nayewatuka taamo Paamira Eesusichi simiyameo, pukeri paparasiameopua Eesusichio, epeche kaawe masitesirepua pu'kao, epeche kaawe teeretomichiopua Eesusichio.

Paoroa oosa simiwa o'inena

36 Neipa ookapi taawechiamio Paoroa, chaaneriaipua Wenaweo:

—Siimpatia kaawepua eenechi yomachi weeechiami nayewatumia, taamo masiteka ohjoriachi, pu'ka taamo Paamirachi simiyame nayewatukao. Ne'nepuapu wa'ami ti'tiopachiamio, aatia teetonarepua Riosichio.
37 Wenawea, Wanimarako yeetopo o'rariaipua tiameo ahpo Paoro ahjama siimpamiachiopua,
38 nape Paoroa kiisi yeetonarerepua Wanimarakoo, pukeri pahcha simiyachi Paajiria weeechi nokisinioiopua, ahpo na'pa toaka Eerusareni no'rariopa.
39 Waikao Paoroo, ki yeetonarekopua Wanimarakoo, tísia ahpo chaachapasapa, poanaturepua. Waikao Wenawea, apoe yeetoka simirepua Wanimarakoo, Chipire weeechi pawenasipa akiparepua waikao, pu'ka ahjamao.
40 Paoroa waikao, poanachi Siirache yeeka simirepua, ahpo Riosichi poponiwaeo, Apoe Eesusi Paamira kaawe neesetowachi uhjuratiaapa.
41 Waikao Paoroa Siira ahjamao, naatichiami uumatorepua, Siiria weeechiami, Siirisia weeechiami tiame, epeche pewatiame mochitonuresikaopua wa'ami ti'tiopachi, Eesusi Riosie Weratiamechio, Riosichi poponiwaopua.

16

Paoroa Siira tiame, Timoteo yeetona

1 Nape Rerewe u'matoka Risitira asisaapua, Paoroa wa'a tewarepua aaata Timoteo
tewaniame, Eesusichi paparame. Puuu yeeyeraa isaeri oowitiame enerepua,
Eesusichi paparame tiame. Ihji Timoteo noonoraa, rieko tijoe enerepua.
2 Ihji Timoteoa Risitira mochikame Eesusichi poponiwaeo, Iikonio mochikame
Eesusichi poponiwaeopua tiameo, kaaweruma nayewaniame enerepua pukaeo.
3 Wa'ao Paoroa ahpo ahjama simijereriaipua Timoteoo, nape yeetomiapapua
pu'kao, siichiteputerepua Timoeoo, ka'chi chaachapamichiopua i'isaeri ti'tijoeopua
wa'amio, yomachiami ahkaoi nane'reniame eneriopa, Timoteo noonorao rieko
tijoekopuao, ki yooramekopapua siichitepuwao.
4 Wa'a machenasaapua Timoteo yeetokaopua yomachi weeechiami ohjorepua,
mochiwachiami eenechi oisa erapateka Eesusichi paparakameo, pewatiame mochi-
tonurekaopua pu'kao Eesusichio. Wa'a inisikaopua tiameo, yooma tuuyesirepua
tiame, pu'ka Eerusareni mochikame iyoteriaopua tuuyenuraka, Eesusi ajawaria
chaachapariopua pa'pamuratuameopua tiame.
5 Wa'a inisiriopua Paoroo, ki ookapi pewatiame itipirepua Eesusichio, ahpo
paparao, ki ookapiopua tiame epeche muuwekameopua, Eesusichi paparakamea.

Maseronia ohjoeme tijoe, Paoro tetewaria kochirewachi

6 Ihjia Aasia weeechi siimpai Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatumiao, ki
reesisetiapa wa'amio Riosi Riosiwarieopua, Riijira weeechiami uumparepua, wa'a
u'matokao, seene siimpaka Kaarasia weeechiami Miisia weeechi suuwerachisi
e'enarepua.
7 Wa'ami nokisikao, Miisia weeechiami suuwerachi uumatokao, Wiitinia weeechi
muimo o'rariaipua, nape Eesusi Riosiwariraa, ki reesiserepua pu'kao, wa'ami
muimichioo.
8 Waikao Miisia weeechio semejenatoka uumatosaopua, pawekakera chuchupachisi
tetekirepua waikao, Torowasi tewaniachiopua pa'we suuwe.
9 Wa'a mochinioio Paoroa, Maseronia ohjoemee ahpo paaeniame teemuriamepua,
puuuo ahpo chaaniame: “Paoroo, asimitia tiame i'wa Maseroniaoi, taamoo ku'imia.”
10 Pu'ka ahpo chaanenia teemukapa Paoroa, yaapiti ihtakotiapua Maseronia
siimpapuawichioopua, Paoroo Maseronia Riosie paaetiamekopapua, Riosi tuuyewari
nayewatumichioopua wa'aopua tiame.

Paoroa Siira tiame, Iiripo tewaniachi

11 Waikao Toroasi puuyasaapa, Samotasia tewaniachi ajasitiapua neronasipa
weeechi, riisaka simika wa'apoopua neerochi; pu'ka meereopua, Neeapori mochi-
wachi paonatiapua.
12 Wa'a o'iniao, Maseronia weeechiami e'enakao, Iiripo tewaniachi te'ta muuwarichi
ajasitiapua, wa'ao rooma ye'karichikapua. Wa'a itipitiapua waikao paikapi taawe.
13 Piie resipuniame taawechi wa'a Iiripo mochiwachio, ma'chi puuyatiaipua
wa'ao akisuepa, wa'amahka ooruchi i'yakaopua Riosi ahjama nayewapuawichioopua.
Wa'ami ohjoai teemea i'yakao, ooweru tewaka teemea ookapi, akichi e'enakame wa'a
pu'seremia. Waikao wa'a mochipaka teemea, Eesusichi simiyame nayeweka, Riosi
chiia ka'karuma tuuyewari.
14 Piiripi puuu oowerua Riiria tewaniame eneriapua, Tiatira mochiwachi
ohjoekai eenakame, sesetamuri wisasori nehjamekapua, te'ta nateyamera wisasori.
Puuu ooitiamea, Riosichi paparame eneriaipua, nape ki machiyame Eesusichi

simiyameopua pehjio. Ihji oowitiamea, Paoro masitia Eesusichi simiyame inamukapaopua, pu'ka iikachi noonoteria Riosia, ahpo Riosiwarieopua. Wa'a ikitiapua puuu oowitiamea Eesusichi paparakapua, pichikekapaopua Paoro masitiao.

15 Yooma pu'ka oowitiame pehterachi ohjoemea tiameo, Eesusichi paparakapua tiame. Wa'a ikisoopua pu'kao, yooma pirena paatotiapua. Ahpo papatotioopua puuu Riria tewaniame oowitiamea, tísia utewa cheeka taamo paajutekapua ahpo petechio, eee cheeka:

—Ehpeo no'o aamo Riosichi piinichitia tetewame enesaa, no'o ta'pechi che'cherepapapua.

16 Wa'a Iiripo mochikaio pehji, eenechi puuyatioipua Riosichi nayewemiao, naati natepatiapua waikao, aaata oowitiame na'arari yahchameopua apochio, ihta ikipuame tuuwichari eneriapua. Ihji oowitiame teekoraa, ki ookapi yowiyame eneriapua pu'ka ihsiaeo.

17 Puuu oowitiamea, ahkaoi naanaritoapua Paoroo, taamo ahkaoi nokisioiopua, wa'achi iijitoapua taamo pukamina siinasikao. Puuua na'ara chachanesiaipua Paoroo:

—Nee. Ihji puuu wa'a nokisiamea, wihtuki chaachapamepua, te'ta Riosichi simiyame nayewatuo tuuyaopua, Riosichi newipari nayewatuo tuuyame puuua. Ka'te pichikemitia pu'kao, aamo wisikuiamekopua pu'kao.

18 Puuua muuwaeme taawe wa'a cheeka oikapua taamo pukaminao. Paoroa nahsinapakaopua kichiwa chiiao, te'yekapua pu'kao, apochi yachatoaopua na'arari. Puuua chaanekapua pu'kao:

—Eesusi utewarachi aamo te'yaninia, Apoe Riosie Weratiamechi. Yaapi machenamitiapua pu'ka oowitiamechio, ikanati.

Waikaopu oowitiamechi kahtiame na'araria, ikanati teewekapua, oowitiamechi machenaka.

19 Waikaopu pu'ka oowitiame na'arasiame tetekoraa, ki yowimerikapa wa'asi toomi pu'ka oowitiameeo, Paoroo chapisika panisutokapua waikao Siira tiame, ahkasi rooma yoorewa inatiame ajakachisi, muuwari mochiwarichi peereira karichi.

20 Pu'ka yoorewa inatiameo chaanekapua:

—Ihji i'isaeri ti'tijoea, kiisi ta'iria mochitiapu i'wa mochiwachio.

21 Itapiti taamo te'terejerapu utewachi, ki taamo yorame tiia, rooma ti'tijoekapa.

22 Puuu wa'a muuwepakameai, wa'achi chaachapakapua Paoroo Siiraopua tiame. Waikao puuu yoorewa inatiamea, kuhsie wepinurakapua wakirara puhjesa.

23 Waikao tísia wepisaapao, perekarichi yeetepatiapua pu'kao, wa'a ikisapao, wa'a perekarichi inatiameo, inatenuresa toakapua pu'kao.

24 Wa'a chaanetiapa wa'a perekarichi inatiamea, epeche yooremina yeetepakapua. Wa'a yooreminaopua, kuuu yeewamee tonochi ki'kichesa toiretupua.

25 Naasipa tukaomio, Paoroo Siira tiame Riosi ahjama nayeoiopua wikataka tiame Riosiwichioo, wa'achi pe'pereso keepuka mochikoiopua tiameo,

26 senawato ki muuenati noonore weeea wa'ao, mochikachio. Wa'a iintokopa weee noonoka wa'a perekarichi nawateraa, yohjaparepua, wa'a perekarichi yeetaraai, wahjorepua waikao tiame; waikao kaarenaai yooma na'sokaai, tonochi ki'kicheraai, wahjorepua tiame.

27 Waikao wa'a perekarichi moromaa pusasaapa, yooma wahjonatiame tewakapaopua wa'ao, ahpo merimo o'rariaipua ahpo merimachetaeo, ahpo wa'a inatiao, yooma ujumario o'raka.

28 Nape Paoroa cheeka sisinamurepua pu'kao:

—Ka'te wa'a iinto muuua paaché, yooma i'wa mochiwi teeme pe'pereso aamo inatiao.

29 Waikao perekarichi moromaa, tahjera itasaapa ahpo wahjachio, wa'a eenarepua u'masika, chachapia inisika majakameo. Waikaopua, chopokorieka weriparepua Paoroo, Siiraopua tiameo, yooma inamukapua pu'kao, ahpo ariwatopi chaachapariaopua.
30 Pukaepa puuyanasaapa Paoroo Siiraopua tiame, iinatukerepua pu'kao:
—Eeme Riosi ti'tijoera, ¿achini iintoka newipata neeea Riosieo?
31 Aapoeo nehjiarepua waikao:
—Eesusichiche paparapuache muuua, Apoe te'ta Paamirachiopua, Apoe aamo newipatemapua waikao; aamo ta'pechi mochikameo tiameo, Eesusichiche paparasoo pu'kao, newipatemapua tiameo.
32 Waikao wa'api tukaoopua pehjio, Paoroa pu'ka ta'perachi yeetotiaopua Siira tiame, kaawe tuuyeriapua pu'kao Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka ta'pewarachi inamuachiopua tiame.
33 Wa'a ikisaapua Paoroa, Siiraapua tiame, papakoriapua waikao eeranariachiopua wepitiai. Waikao Paoroa, neeroi maaniachi i'toka paatorepua pu'kao, yooma pu'ka ta'perachi ohjoemeopua tiame, yoomahka paatorepua pu'kaoi, ahpo Eesusichi paparawao te'ta pukachi paparame ahpo tetewipuawichiopua.
34 Wa'a ikitiao perekarichi moromaa, eenechi ahpo ta'pechi i'tokao ko'koterepua. Apoeopua waikao, yooma i'ka ta'perachi ahjamaopua, tísia peenia erakorepua Riosichi, Riosio apochi u'pariopa Eesusichi paparaniameopua.
35 Piariopua ka'kateweri ti'tijoea, ahpo yoorewa inatiame uhjurarepua moromao, Paoroo Siiraopua tiame puuyanapuaichioo.
36 Perekarichi moromaa, chaanerepua Paoroo:
—Aamo puhjenuretiame neeea, ka'kateweri ti'tijoeeo. Puuyasa naaju ehpeo, kaawe eratoka.
37 Nape Paoroa ahpo ma'chipanurawa uhjuratiameo, chaanerepua pu'kao:
—¿Achinikai noriwi kateweri ti'tijoea, taamo noriwi puhjenarepuao, ahpo ki kaawe noonowiria ichipunariapa? ¿Ki yooma tetewachi wepitiame teemea, rooma ti'tijoekai, noriwi taamo puhjenureniame teemea, ke'chu taamo katewenioiopua pehji? Aapoe e'enanuremitiapua pu'kao, taamoo puuyanamiao.
38 Waikao uhjuratiamea, wa'a chaachaparepua ka'katewerio. Pu'ka inamukapua ka'kateweria, rooma ti'tijoekai te'tereriopua pu'kao, ki teesa majaka inamurepua.
39 Waikao ka'kateweria wa'a e'enakao, ahpo cheriwenurerepua Paoroo Siiraoopua tiame, ahpo ki kaawe noonowiriawichioopua. Waikao puhjesapa pu'kao, wa'a muuwari mochiwachi puuyanuresache toarepua waikao.
40 Puuyanatiaapa perekarichiopua, Riiria ta'perachi e'enatiapua waikao. Neipao, wa'ao kaawe neesetonuresaapa Eesusichi paparameo, uumatotiapua wa'a mochiwachiopua.

17

Tesaronika weeru noonoitiame ti'tijoerie

1 Taamo siimpachi siimpaiopua, Aanjiporiami uumatotiapua Aporoniami tiame, Paoro ahjama Siira ahjamaopua tiame. Wa'a nokisikaopua Tesaronika ajasitiapua, i'isaeri napawikari weeriachi.
2 Paoroa wa'api ihsiamekapaopua napawikarichi muitiapua wa'ao. Wa'a napawikarichio, paika resipuniame taawechi eejenatiapua wa'ao, oowe erapatekaopua wa'a ti'tijoeopua ooweru tiame, pu'ka Riosi Iyoterichi chiiaeopua.
3 Kaawe nayewetiapua wa'ao, i'ka weeechio Riosio, aaata uhjuramio tuuriopua pu'kao, aaata Riosie Uutiame. Ma'chiame chaanetiapua pu'kao pu'kachi simiyameo, puuu Riosie Uutiamea, tísia aiwamerikopua pu'kao, ahkasi mukiwachisi. Nape puuua

eenechi oijenamerikopua paika taawe teetoachio; wa'a chanitiamekopua Riosieo, Ehkoriami Iyoterichio. Paoroa ma'chiame tuuyekapua tiameo:

—Ihji Riosie Uutiame no'o aamo nayewiaa, Eesusi tewaniamepua, puuupua Riosie Weratiamea.

4 Waikao ookapi isaeri ti'tijoea ooweru tiamea, Paoro chiia pichikekapaopua, Eesusichi paparakapua; muuwaeme rieko ti'tijoeri tiame Riosichi paparameapa wa'asi, wa'a ikisa, muuwaeme ooweruo weruma te'tereka mochikame tiaméa, Paoro ahjama e'enepakapua, wa'a ikisa Siira tewaniamea tiame.

5 Nape wahjachi i'isaeri ki Eesusichi paparamea, wa'inaka tetewarepua, Paoro ahjama enepaniameo. Waikaopu i'isaeri nenekakamea, tahpitika na'ara nokaka pu'seriame, noonotekapua waikao, weeru chaachapamichio Paoro na'arekao. Puuua tahpitika chaachapasikao, ahkasi Aasoni ta'perachi ajasiriapua, wa'ao weeru noonowikapua, Paoro i'yakaopua Siira tiame. I'ka tewisaapua, ya'yawichichi upanuretiame eneriaipua panisutokao, yooma muuwaeme tetewachi.

6 Nape ki tewakapa Paoroo Siiraoiopua tiameo, Aasonikamera chapisa i'tokapua, panisutoka ahkasi yoorewa yawichichiopua, muuwaeme tetewachi. Wa'ao chaachapakapua wenejikao:

—Puuu ooka ti'tijoe i'wa ohjoame Paoro tewaniamea Siira tewaniame tiamea, yoomachi weeechi nokisiamekapu wewekapusikaopua ti'tijoerio, i'wa e'enakame puuua ehpeo.

7 Ihji Aasonia, ahpo ta'pechi che'repatiamekapapua pu'kao. Ihji ti'tijoea, Seresa yawichituao, puipanariamekapua pu'kao, piirechi yawichi kahtiameko tuuka, Eesusi tewaniame.

8 Nape wa'a yoorewa ya'yawichia ti'tijoeri tetewikamea tiame, kichiweka inamuriapua pu'ka panisutokame wenejika chaachapariao.

9 Waikao ya'yawichia Aasonio, Riosichi poponiwaopua tiameo, toomiche koparoasa toariapua pu'kao.

Paoroa Siiraa tiame, Weerea mochiwachi

10 Waikao Aasoni toitioiopua aariopa, waikachu tukaoopa, Eesusichi paparame poponiwaeo, teemea Paoroa Siiraa tiameo, ikanati Weerea mochiwachi uhjuratiapua. Weerea ajasitioopua, i'isaeri napawikarichi e'enatiapua.

11 Ihji i'isaeri Weerea ohjoemea, epeche kaaweruma iikaeme eneriapua, ki Tesaronika mochikamechitia. Ihji Weerea ti'tijoea oowerua tiame, kaawe e'raka uukapua Riosi kaaweruma tuuyewario. Senepi taawechi i'yawiame eneriapua Ehkoriami Iyoterichi chiiao, Paoro masitiao, nane'renariapapua pichiwa chiiao.

12 Eesusichi simiyame Paoro masitiao, muuwaeme isaeri ti'tijoe pichikekapua ooweru tiameo, ki ookapi ri'rieko tiame oowéruma; ookapi puuu Paoro masitia pichikiamea, weruma tiiame te'tereka mochikamekapua, ti'tijoea ooweru tiame.

13 Nape Tesaronika mochikame i'isaeria, Paoroo Weerea mochiwachi Eesusichi simiyame masiteka ihsiame inamukapao, Weerea e'enariapua tiameo, weeru chaachapatemiapua Paoro na'arekao, wa'a Weerea ohjoeme ti'tijoeriopua.

14 Nape Weerea mochikame Riosichi poponiwaa, ikanati ke'chu weeru noonowinioiopua, Paoroa pa'wechitu uhjuratiapua Aatenami; nape Siiraa Timoteoa tiame, Weerea itipikapua pehjio.

15 Paoro i'tosiame ahjamao, Aatena muuwari mochiwachisi ajasitiapua. Ehjepami taawechiami taamo i'tosiamea Weerea e'enasaapa eenechio, Siirao Timoteoopua tiameo, yaapiti Aatena e'enanureriapua Paoro kahtiachi.

Paoroo, Aatena te'ta muuwarichi ihsiria

16 Aatena mochinioio, Siira puuyekaopua Timoteoopua tiame, Paoroa ki nu'uti tesiwa erepakapua wa'a muuwarichi ohjoemeo, wa'ao pochikame weeriopua ri'riosi netetiameopua, yooma ihta ri'riosiopua.

17 Waikao ahpo i'toa Eesusichi simiyame nayewemiaopua wa'ao, i'isaeri napawikarichio o'inekapua, taamo i'toa Riosichi simiyameopua. Wa'a napawikarichio i'isaeri ti'tijoeria ki i'isaeria ti'tijoeria tiame, Riosichi paparame eneriapua paparao, nape ki nane'riame eneriapua pehjio, Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua. Wa'api wa'a muuwarichioipua naasipao, senepi eejenapamekaipua tiameo, ti'tijoeri wa'ami enapameopua, Eesusichi simiyame naewemiaopua.

18 Wa'a e'enakapua wahjachi ti'tijoeri, inatari pepenitame, aatia tiiachipaopua taamo ahjao ahpo penitame; wahjachi ti'tijoea tiame, achini tiiachipa i'ka weeechi taamo mochiko, ahpo penitiame; yooma ihta itapiti wa'atiame simiyamechi, pu'seriame nayewaka. Ookapi puuua Paoro chiiao, chaachapakapua:

—¿Ihtana chanika chiiame ihji tijoea kiisi inatame chiiame, oowera kihta chiiai oowera pu'seriame nayewaka?

Nape aaata puuua chaachapakapua:

—Iina, nape seesenu ri'riosi nayewameka chiiamepua.

Wa'a chaachapakapua Eesusi nayewaniame inamukapao, aaata mukukaiopua, eenechi ahjakame.

19 Waikao puuua, Aareopako tewaniachi taamo i'tokapua, aapoe nanapawirachi. Wa'a siimpanioio taamo chaachapasiapua:

—Taamo masitemitia eemea pu'kaoi, taamo masitejerani teemeai, pu'ka weemera simiyame aamo i'toao.

20 Sewina tiiamekate puuua taamo machiyao, pukaepa te'ta kaawe taamo nane'retejerani teemea.

21 Yooma Aatena ti'tijoeria, seesenu wa'a mochikame tiamea, pu'kache weemera simiyameche itapiti i'yacheka pu'seriame eneriapua.

22 Napawika nanayewaniachio Paoroa, naasipa weripaka nayewekapua:

—Eeme Aatena ti'tijoeri, kii ookápi itapitichi paparamepua, tetewikame neeea aamoo, yooma itapitichi ri'riosi netetiamechi paparamekoopua, oowe e'riamekoopua. I'wa muuwarichi te'ta ohjoniachio, muuwaeme ajakame tetewikania ri'riosi netetiame, tepawetiachiami ajakame, ri'riosi tehtee netetiame.

23 Nape piiripi tepawechi iyotetiachio, chiiamekapua: “Ihji Riosia, ki machiwamepua pehjio.”

Wéé, i'ka Riosi ki machiwamechi simiyameo, aamo nayewemania. Puuu Riosi aamo ki machiyaa pehjio, Aaata puuua ki nu'uti tisiwa ki ahsepame tiiame utewarieme puuua, puuua eee iintókame:

24 Puuua apoe iintokamepua i'ka wehjoari netekao, yooma ahjachi iintuameopua tiameo. Apoekamerapua yomatiame wehjoari Te'ta Nuurari Tiiameraa, yomatiame tewekaopua aampa tiiamepua tiame tísia ahpo utewarieo; puuua, ki weeechi tiopachiami ahka ohjoemepua, ti'tijoeri neteriachiopua.

25 Apoe te'ta taamo Noono Paamiraa, ki aaatae neesetoniamepua, apoekamerakapua taamo neesetoamea, apoekamerakapua taamo ahjari ki'yamea, apoepua tiameo, taamo iwiya ki'yamea, ihtaoipua tiameo, taamo nakika mochikao.

26 Ihji Riosia, apoe iintokame tijoe netekao, pukeri o'icharichio piiripi wa'api tijoe netekoio, ki ookapi ti'tijoeri mehtasirepua, ahkasi yomatiame weeechi pochiyachisi. Ihji wa'api Riosia pukeri yawichituwa yahchakao, piiripi yawichituwa o'inekaipua ahkasi yomatiame wehjoarichio yawichituwa enepaterepua, ahkasi yomatiame wehjoarichi yawichituwa mehtarepua, ahpo yawichituwa weerariaopua piirechi

werasikaopua. Apoe iintokamepua tiameo, ahkasi yooma pipiripi yawichiwa asiyachi suuwerao.
27 Nape te'ta ihji Riosi inataka iintoriaa, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikame yawichituwa, apochi e'enamichio iintokame, apochi e'enaka paparamichio iintokamepua, ihta ti'tijoerikoipua. Riosia, a'chitiaoi teeka apochi e'enajerare puuua, imasukaoi ahpo i'yasikao ki mamachiriamechitiao. Puuu Riosi teipuamea, kiisi tehki tiiaitepua teipuawichioo, tewinariamewichioopua pu'kao, Riosio tamochio, kiisi mehka kahtoi tiiopa tamochio, aaatachioi.
28 Riosio kiisi mehka kahtioti neeea, ahkasi taamo wa'api iwiyaoi, apoe wa'apikopapua taamo ahjao, apoe ihsiamekopapua pu'ka iwiwa taamo ahjari ki'yakao, ahkasi taamo iikachioi apoe ihsiamepua taamo ahjatekao, yooma weerewachi taamo noononiame ahjatewaoipua. Aaata aamo ehkoriami i'iyoteriai, eee chaachapariaipua tiameo: “Teemea Riosi tetejimarikaitepua.”
29 Wa'a teeso teemea wa'a tiiachipao, Riosie wa'api ti'tijoeritetutetiamekapao, Riosio ka'te ki aaata ki ahjamee tijoe enepatetiameko, erakomete teemea, ki i'ka itapitie ki ahjamee netetiamechitia, riosirewaeniamechitiao: o'roe netetiamchitiao, sisiokieo, tehteeo, ihtaoie itapiti ri'riosirewa, ti'tijoerie neteniameo.
30 Ihji wa'api Riosi ki aamo machiriaa, aamo ti'tijoe ooweru tiame ki ahpochi paparaka mochikoiopua ahkasi wahka ihtoriachisi ehpesiamio, kihta kokosari iintokamepua ti'tijoeri pehjíi, yomatiame ti'tijoeri puuyetoka yasitoapaopua, apochi paparapuawichiopua ki ka'karuma ahpo nokayao toaka, aapoe neteka ri'riosi ahjachi paparaopua tiamé.
31 Nape ki ka'karuma yooraka mochinariameopua, yahchakame puuua aaataeo, ti'tijoerio, ihta taawechi katewepuameo. Puuu aaata ti'tijoeri katewemeri Riosi uuriaa, mukukoi eenechi oijenateka ma'chitarepua aatanakoo.
32 Waikao ookapi puuu keepuamea, pu'ka mukukai eenechi ahjaniame inamukapaopua, na'areka a'achekapua Paoroo. Nape wahjachi keepunariameaipua chaachapakapua Paoroo:
—Pu'kao, meeriamahka keepunariame teemea.
33 Wa'a chaachapasoopua, puuyatiapua wa'ao.
34 Nape wahjachi Paorochitia inatamea, pichikerepua pu'kao. Piiripi puuua Rionisio tewaniamekapua, Aareopako tewaniamechi pirenaturichi tijoe, piirea oowitiamekapua, Ramarisi tewaniame, ookapi wahjachi aaata tiame.

18

Paoroa Koorintio mochiwachi ihsiria

1 Neipa i'kao Paoroa, Aatena machenasaapua, Koorintio e'enatiapua waikao.
2 Waikao wa'ao, wa'a natepatiapua aaata Aakira tewaniame isaeri tijoe, puuua, Poonto weeechi eenakame eneriapua, pukeri eenakame. Puuu uupiraa, Pirisira tewaniamekapua, ahjama eenakame tiame. Ihjia Iitaria weeechi ohjoekaio e'enakame eneriapua, yooma i'isaeri puuyachanioipua wa'ao. Ihjia, Rooma muuwari mochiwarichio, puuyakame eneriapua wa'ao, Kaurio yawichie, puuyanuretiapa wa'ao. Paoroa piie taaweo, Aakira pehterachi siminarekapua ne'nemia.
3 Ihji Aakiraa, wisasokari neteka tekipanamekopaopua Paorochitiao, wa'a itipitiapua ookapi taawe.
4 Waikao wa'a mochikao, senepi sawarachi resipuniame taawechio, wa'a napawikarichi eejenapatiapua, wa'a masitemiaopua Riosi tuuyewario, i'isaeri ti'tijoerio ki i'isaeri ti'tijoeriopua tiame.

5 Siirao Timoteoopua tiame, Maseronia o'inia e'enasoopua Paoroa, masitekache
teetotiapua waikao, i'isaeri ti'tijoerio, Eesusi te'tako tuukaopua, Riosie Weratiameo,
aapoeo, puuyeka mochitoriaopua enamichioo.
6 Nape oowe erapateniamea masitekao, Paoroa na'areka ki nahketiapa ahpo
masitiao, ahpo wakirao pechichikaopua, chaanekapua pu'kao:
—Aamoe nane'renapua a'chi ikisaa, Riosie aamo kokosatioo, ka'chi teerema neeea.
Ehpeo neeea ohso kaawe, seesenu ti'tijoechi siimania masitemiaopua, ki i'isaeri
ti'tijoechi.
7 Wa'a cheesoopua Paoroo, wa'a puuyasaapa napawikarichio, Tiisio Uhto tewani-
ame ta'perachi e'enatiapua, puuua Eesusi Paamirachi paparame eneriapua tiame,
wa'api napawikarichi chokichi ohjoeme.
8 Piirechi Eesusichi paparamea tiame, Kirihpo tewaniame wa'api napawikarichi
paamiratuamea, yooma ahpo ta'pechi mochikame tiame, Eesusichi paparakapua
tiameo. Muuwaeme wahjachi Koorintio ohjoemea tiame, Paoro Eesusichi simiyame
chiia pichikekopao, papatotiapua pu'kaopua waikao.
9 Piie tukawarichio apoe Eesusi Paamiraa, chaaneriapua Paoroo kochirewachio:
—Paoroo, muuua ka'te seeweka simitemitiapua no'o naewakao, ka'te teewemitiaoi
aamo teetoao.
10 Aamo ahjama ihsiai teetomeri neeea, aamo na'ara yoranioopua, anachaka
aamo teetomichiopua. I'wa muuwarichi no'o mochitiaa, ki ookapikaitepua noochi
paparameripua pehjio.
11 Pu'ka nane'reriopa Paoroo Koorintioo, piie paamupari aampa naasipasi itipitia-
pua wa'ao, Riosi ka'karuma tuuyewari masitekaopua.
12 Nape pu'ka taawechiami taamo mochikoio, Karioni yawichikoi Aakaya weee-
chio, puuu i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusichi paparakamea, ahpo pirenaturiapua Paoro
nekamucheka wenejimichio. Waikao pukaeo, Paoroa chapisa i'totiapua Karioni
yawichichio, peereira karichi katewemia.
13 Karioni yawichio, chaachapakapua wenejikapua Paoroo:
—Ihji tijoea, seenu nokiwame masitiamekapu puuua, ki taamo Riosichi paparachi-
tia nokaya.
14 Nape Karioni yawichia, Paorochi simiyame ahpo wa'a chaaneniapao, chaaneka-
pua i'isaeri ti'tijoeo:
—Nee, tisiwa tiame enesoopua pu'ka Paoro wenejiaopua noochio, aaata meripuame
tiiame enesoo, aamo keepumii neeea.
15 Nape ki wa'a tiiamekopua aamo chaachapao, nape oowera aamo nokiwa
tiiamekopua pu'kao, aamoe katewepuapua pu'kao, kihtawichio pakimetenia wa'ao.
16 Wa'a cheesaapua, ma'chi puuyanakapua pu'kao, wa'a peereira karichio.
17 Nape puuu wenejiamea, Sohtenikamera chapisikapua waikao, piiripi tijoe wa'api
napawikarichi paamiratuame, pu'kao Eesusichi paparopa tiameo. Waikaopua wa'api
yawichi tetewachiopua, tísia wepipakapua pu'kao, pu'ka yawichio tísia nokitioo
katewetaoipu, erakoka. Nape yawichi Karionia, wa'a noonoikoipua pu'kao ahpo
tetewachi, oowera tetewikapua pu'kao.

Antiokía enasa Paoroa, eenechi o'inenapua ahpo paisa simiyame oira

18 Neipa i'ka wenejitiaiopua Paoroa, muuwaeme taawe itipitiapua Koorintioo. Pu'ka
neipami wa'a mochisaapua Paoroa, pu'ka Koorintio tiopachi poponiwao, u'matomio
tuusaapua wa'asi, Siiria weeechi uumpatiapua waikao pawekakerachi, Pirisiria yee-
toka, Aakira tiame. Nape Seenkera tewaniachi asisaapua pawekakera chuchupachi,
ke'chu eenechi uumatonioiopua pawekakerachio, ahpo kuupa sikitekapua waikao,
pu'ka kuupao Riosio, ahkasi itapiti Riosiwichio iintosapa tehpunamio tuuriamekapua.

19 Seenkera puuyasa Eejesio asisaapua Paoroa, na'pa toisaapua waikao, Aakirao
Pirisiriao wa'api uupiraopua tiame, wa'a napawikarichi e'natiapua waikao. Wa'a
napawikarichi i'isaeri nanapawiachiopua, Paoroa wa'a nayewaka ku'itapio.
20 Aapoeo taamo itipinuriaipua pehjio, nape Paoroa ka'chi iika itipimio tuukapua.
21 Nape u'matoaiopua wa'ao, cheekapua pu'kao:
—Riosi erasoo, eenechi enamane aamo ne'nemia.
Wa'a cheesoopa Paoroo, u'matotiapua waikao Eejesioo, Sesarea paonamia siimpa-
tiapua waikao, pawekakerachi.
22 Sesarea asisaapa pawekakera chuchupachio, wa'a tetekisaapa, Eerusarenite
mo'moenatiapua waikao, Paoro ahjama. Wa'a Eerusareni e'enasaapa, yooma
teepotetiapua wa'ao Eesusichi paparameo. Eerusareni o'iniao, eenechi Antiokía
tetekitiapua waikao.
23 Wa'a Antiokíao, ookapi taawe mochisaapa, eenechi puuyatiapua wa'ao, eenechi
yomachi ohjomia taamo ohjoriachi, yooma pipiripi mochiwachiami wa'amio,
Kaarasia weewachiopua, Rijia weeechiopua tiame. Yooma wa'a ohjokao, epeche
ku'ipasitiapua masitekao, pewatiame te'teremichiopua Eesusichio, ahpo paparao.

Aaporoa Eejesio nayewatunapua

24 Wa'a taamo teetoiopua Paoro ahjamao, pu'ka taawechiamio, aaata eenariaipua
Eejesioo, Aaporo tewaniame, Arejantia muuwari mochiwachi tijoetukame, puuua
isaeri tijoe enerepua. Puuu tijoea, tísia yekiyame enerepua nayewakao, ki teesa
penipakame Riosi nayewaopua Ehkoriami Iyoterichio.
25 Tísia machiyame eneriaipua Riosichi pooeo; tísia weemuame eneriaipua
Eesusichi simiyame nayewakao, nape oowera neeroie paatoniameche machiyai,
Waani Paatori yooraria, kihta nane'rekamekaipua Eesusie paatoniameo, Eesusie ahpo
Riosiwarie paatoniameo.
26 Aaporoa Eejesioo, kihta seeweka nayewame enerepua wa'a napawikari-
chio. Nape Pirisiriaa Aakira tiamea, tapanarami Eejesio itipikame wa'a taamo
u'matopoio, Aaporo keepusaapua nayewao, ahpo ta'pechi paajuterepua, epeche
kaawe ma'chiame tuuyepuawichiopua, ki ahpo nane'riaopua pehjio, Eesusie paa-
toniamechi simiyameopua, ahpo Riosiwari tamochi yasipatekaopua, taamo ahjama
inisimichioopua.
27 Aaporoa Eejesio kajusaapa masitekao, Aakaya weeechi siminarepasoopua paon-
amina, wa'a Riosichi poponiwaa, kaawe iintarepua tiame. Waikaopua wa'a Aakaya
Eesusichi poponiwaopua, iyosi iyotesa uhjurerepua pu'kao, Aaporoe, pu'kao kaawe
uuka asipumichiopua ahpo mochikachio. Waikao, Aaporoa Koorintio muuwari
mochiwachi asisaapa Aakaya weeechio, wa'a Eesusichi paparameo, tísia ku'iparepua
pu'kao, epeche pepenipatekaopua Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka Eesusichi oowe
e'repakameopua, Riosi cheriwepuawichioopua pu'kao.
28 Aaporoa, tísia utewaeme ihsikame eneriapua wa'ao, pu'ka Aakaya mochikame
i'isaeri ti'tijoechiopua, Eesusiko chaanesika te'ta Riosie Weratiameopua. Pu'ka
wa'a chiiameo, Ehkoriami Iyoterichi ne'netoka masitesirepua pu'kao, te'ta pichiwa
chiiamekoo pu'ka wa'a tiiameo, yooma inamuachi. Wa'a inisika masitetiaapa, ka'chi
iika ka'itame erakorepua.

19

Paoroa Eejesio ihsiria

1 Aaporoo Koorintio ihsioio, Paoro ahjama nokisinioio tepaniami kaawiekachiami
uumatokao, Eejesio tetekitiapua. Wa'a ajasitioopua, wa'a mochiriapua ookapi Riosichi
paparame.
2 Pu'kao Paoroa iinatukekapua:

—¿Nane'riamekai eemeapa amochi eenariopua Riosi Riosiwario, Riosichi aamo papararíachisi o'iniaopua?

Aapoeo chaachapakapua:

—Kiisioi inamuamekai teemea Riosi Riosiwarichi simiyameo.

3 Waikao Paoroa eenechi iinatukekapua:

—¿Aachin chaanetia eeme paatoaio?

Aapoeo chaachapakapua:

—Waani paatoachitia paatotiamekata teemea, aaata Waani Arirea weeechi paatoriachitia.

4 Wa'a chaachapasoopua, Paoroa chaanekapua waikao:

—Nane'riamenia pu'kao, Waania neeroieche paatoriamekopua ti'tijoerio, nape Waania cheekamepua tiameo: “Neipa no'o eenamechi paparakamea, yooma ihta tatakori cheriwepuamepua Riosieo.” Puuu neipa Waani eenakamea, apoe Eesusi puuua, Riosie Weratiame, ehpe taamo nane'reka mochitoapua. Puuu Apoe Eesusia, puuu wa'apikaitepua Waani aamo paatoio, aamo iikachi yasipakamepu Riosiwarira.

5 Waikaopu Paoroe tuuyeniamea, chaachapakapua:

—¡Naakonakosa, wa'a tiiame puuua naaju? Wa'a teesoo, ¿Waanie taamo paatotioopua neerochio taamo ki ka'karuma nokiwa toinarekao, Riosia taamo iikachi yachapaterepua ahpo Riosiwario? —chaachapakapua waikao.

6 Waikao aapoeo, Paoro ahjamao Riosi cheriwema kianarepakopaopua ahpo weemera simiyame nane'rekapao, waikao Paoroa ahjachi seekarepakao, Riosi cheriwema ki'yakapua pu'kawichioo. Waikaopua Riosio apochi yahchariopa Riosi Riosiwario, tísia kaawe erakokaopua, ahpo naerachi kaawe e'rekapua Riosio.

7 Puuu ti'tijoe kaawe erakoka naewakamea, oosa mariki aampa ookahka ti'tijoekapua.

8 Wa'a Eejesioo, paika meecha nokitiapua Paoro ahjamao, Paoro i'isaeri napawikarichi masitioio. Wa'a napawikarichio, kihta seeweka nayewatuka Paoroa, Riosi ye'kariwachi simiyameopua, utewaeme oowe erapatioiopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo.

9 Nape Paoroa wahjachio, kiisi pichikenariopua ahpo masitiao, pu'ka Riosi Kaaweruma Pooerachi simiyameo, wa'atia toisa puuyatiapua wa'a napawikarichio. Nape Eesusichi paparakameo, pirenachi i'totiapua waikao, Tiirano tewaniame masitikarichi; wa'a simitetiapua waikao masitekao. Wa'a nokitiapua waikao, utewaeme masitekaopua senepi taawechi.

10 Wa'a Eejesio masitekao, ooka paamupari ahsieme nokitiapua wa'ao. Wa'a Paoro masiteriaa Eesusichi simiyamea, kai waapisi nane'reretiapua wa'amio, ahkasi yomachi Aasia weeechiamisi; wa'ami mochikameai, muuwaeme wa'a e'enakapua Paoro keepumiaopua Eesusichi simiyame masitia. Puuu wa'a e'enakamea, i'isaeri ti'tijoerikapua, ri'rieko ti'tijoeri tiamé.

11 Riosiai ki teesa teetoapua Paorochio, itapiti ki maaenari inisikaopua, tísia peenia tiame ki maaenari inisikaopua.

12 Tísia Riosi utewarieme e'repakaopua Paoroo, ahkasi ti'tijoeria ahpo wisasoriwaoi upapakao, Paoro wisasoriwachi ihchepatesao, ahpo kokoriame iinueka sautemia i'topakapua, na'arari tijoeturi pakitekameoi, pukae ma'chípamia.

13 Ookapi i'isaeri seesenu wa'ami ohjoameai, ahpo puuyachame teewameopua na'arari tijoeturio, wa'achi noonoimo o'rariaipua, Eesusi teewarachi te'yaka puuyanamo o'rakaopua na'arario, eee chaachapaka te'yariaipua:

—Eesusi teewarachi aamo te'yaninia Paoro nayewamechi. Yaapiti machenasamua pu'ka tijoechio.

14 Puuu wa'a nokayamea oowisani ti'tijoe Eesewa tatanara eneriaipua, ne'neseriosio te'ta paamiratuamera.
15 Nape pu'kao wa'a noonoimo o'roiopua Eesusi teewarachio, puuu na'arari tijoechi kahtiamea, chaanerepua pu'kao:
—¿Aatanana eemea wa'a no'o chaanemiao? Eesusikamera machiyamenia, Paoroopua tiame, nape eemeo, kiisi machiyamenia.
16 Wa'a cheeka puuu na'arari tijoechi ahjachi kahtiamea, nasiwasiterepua pu'kao, oowisani ti'tijoechio. Waikao, puuu oowisani ti'tijoea yooma eeranatetiame ujumarepua, ki wakiraeka poiyame.
17 I'ka wa'a tiiame inamukapa yomachi Eejesio mochikamea, i'isaeria ri'rieko ti'tijoeri tiamea, tísia majarepua. Wa'a iika Eesusi utewari iyoriwaa, ki ku'wichisi mehtarepua yomachi wa'amio.
18 Waikaopu muuwaeme tatakorikamea, Paorochi e'enakapua, Riosichi tuumia ahpo tatakoririao, wa'a iika Eesusichi paparakapua.
19 Waikaopu riaorósiwa nokayamea, yooma u'pariapua ahpo ki ka'karuma nokiwa iyotapeopua, pu'kao puuua, yooma na'ichi ihpapaka kosokapua, yooma taamo tetewachi. Yooma wa'a iyotaperi kositiame natekaraa, ahkasi ooka weerewa aampa oosa mariki miiri taawechi yowiwame eneriapua.
20 Wa'a ikisika epeche weeresi teetoapu Eesusichi paparaniamea.
21 Neipa i'kao Paoroa, Maseronia weeechi siimpuapo erapakapua, Riosi Riosiwarie i'toniapa wa'ao, wa'a o'iniao Aakaya weeechi, Aakaya weeechi o'iniao, ahkasi Eerusareni. Paoroa eepi chachaniaipua: “Eerusareni asisaania, siimachenia weruma Rooma mochiwachio.”
22 Wa'a siimo erapasaapa Paoroa Maseronia weeechio, pahcha uhjurakapua ooka ahpo ku'yameopua, Timoteoopua, Eerahtoopua tiame. Nape teemea pehjio, wa'api Eejesio itipikapua ookapi taawe.

Weeru chaachapari Eejesio weruma mochiwachi

23 Pu'ka taawechiamio Eejesio muuwarichio, ki teesa noonowikapua wa'ao, Riosichi Kaaweruma Pooe, na'naritokamechiopua.
24 Ihji weruma noonowitekamea, Reemetio tewaniamekapua, Atemisa riosiewareniame tiopara tataparasieo, nu'nunti tiopa neteka tekipanameo, teekora. Ki ookapi yowiyamekapua, Atemisaka tiame riosiewaeniameeo, ki ookapi netekao, tekipanakiameapua tiamé.
25 Ihji Reemetioa, yooma na'poasapa ahpo tekipanatiameo, ahpo tekipanatiamechitia itapiti neteka nokayame na'poasaopua tiameo, chaanekapua ahpo tekipanatiao ahpo na'poariaopua tiame:
—Eeme ti'tijoe, yooma i'ka itapiti tehkichi tekipanamea, nane'reka mochiwi eemea, i'ka tehkieche yowika taamo ahjaka mochitoamekopua. I'ka tehki kiteresoopua, kiteremeri teemea taamo tísia paarasateka mochitoao.
26 Ihji Paoroa cheeka oiyamepua, ihji ri'riosichi taamo paparao kihta nateyamekopa puuua, kiisi ahjame ri'riosi netetiamekapa puuua. Wa'a cheeka oika i'wao, ki ookapi toiterepua wa'asi taamoe ri'riosiwa netetiachi paparameo, wa'a cheeka oikamepua ahkasi Aasia weeechiamioi, ahkasi yomatiame wa'aoi.
27 Wa'a inisiopa i'ka tijoeo, taamo tehkiwaa teere wichitoamepua, taamoo nehjaka yowiyao. Wa'a cheeka oiwamea, ki teesa na'itu tiiamepua taamo tehkiwawichioo. Simitesoopua i'ka wa'a cheesikao, taamo tehkiwao wekameripua wa'asio. Wa'a ikitioo, puuu Atemisa riosirewaai kiisi iyoripuamepua wa'asio waikao; ihji Atemisa tiopara peenia tiiaai, wekameripua pu'sereniamea tiame, aaata wa'a Atemisa tiopachi muuwaeme enapaniameeo, Atemisa riosichitia paparaniameai wa'asi.
28 Waikaopu i'ka inamukamea, tísia nekakoka Paorochio, weeru chaachapakapua:

—¡Atemisa Eejesio riosia, ki nu'uti riosi puuuaa!
29 Waikao wa'a chaachapasikaopua ki kuita rooroikao, ooka Paoro ahjama ohjoame chapikapua, Maseronia e'enakame ti'tijoe: piiripia Aakayo tewaniame, piirea Arihtako tewaniame; pu'ka chapisaopua te'ta nanapawiniachisi panisutoka i'tokapua.
30 Paoroa nane'resapao, pejana nayewamo o'rakaipua wa'a eenakao, nape Eesusichi paparame ahjama mochikamea ki toakapua siimichioo.
31 Ookapi wa'a Eejesio yoorewa neesetoamea, Paoro kaawe e'riamea tiame, utewa chaanenureka uhjureriapua Paoroo, ki pakimichiopua wa'a napawitiachio.
32 Wa'a napawiniachio, yooma wewekaka nayewaka puuua. Ookapi puuua piiripi itapiti chaachapakapua, wahjachia, piirechi itapiti. Kiiya yoomarika wa'a e'enakamea, kiisi nane'reriai aatia tiiachipa, wa'a napawirioio wa'a e'enariapua tiame.
33 Nape ookapi Eesusichi paparame i'isaeri ti'tijoea, Arejanto tewaniame kaawe tuuyewaopua, itaneriaipua Paoro ahjama ohjoameopua, nehpupamichiopua wa'a muuwari napawikamechiopua. Wa'a yoratiapa puuua, sekae teeweteriaipua muuwario nayewemiapa,
34 nape muuwaria, machika isaeri tijoekopa pu'kao, ki toitiapua nehpupamichioo. Waikao puuu wa'a napawikamea, ahkasi ooka keenako ahka siinakokapua, eee chaachapaka:
—¡Atemisa Eejesio riosia, ki nu'uti riosi puuuaaa!
35 Waikao wa'api muuwari yawichi iyoteriraa, ahkasi teewetiai te'tewesoopua pu'ka muuwario, chaanekapua pu'kao:
—Ti'tijoeri Eejesio ohjoeme, ¿ki nane'reniamekosa eemea, teemekamerakopua Atemisa riosi tiopara inatiamerakoo, pu'ka tewekachi o'inia wichikameopua Atemisaka tiiameopua tehté?
36 Aaataai ki ka'itame tiiopua i'kao, ihchi mochipuapua ohso kaawe, kihta noonopuapua kihta kaawe inatasaopua pehjio.
37 Wa'a tiiachio, kihta iintokamewicho upatiame ihji ti'tijoea, kihta ichikokamepua Atemisa tioparachio, kihtaoi a'chitiame nayewakamepua Atemisa taamo riosirewaoi.
38 Puuu Reemetio tijoea, itapiti ki kaawe nokariame iinuesaapua aaatachiopua, peereichi u'paka katewemete puuua.
39 Nape aaata tísia ki kaawe nokitiame katewenariamea, te'ta weruma kateweniachi, i'tomete puuua.
40 Ihji eee ikitiame tamochio, taamo maaporichi teerepamaoipua taamoo. Seenekachioi teemea teemekamera kokosapuamepua, te'ta rooma yawichieo, kihta iinuekapa teemea taamo nehpupaka chaachapamiao.
41 Wa'a chaanesapa ihji Eejesio yawichi iyoteria, nonorapukapua waikao.

20

Paoro Maseroniami oiwa, Reesia weeechi tiame

1 Neipa weeru noonoitiame teewetioopua, Paoroa ahpo kahtiachi paaesapaopua Eesusichi paparameo, kaawe tuuyesapa pu'kao, Maseroniami siimpatiapua waikao.
2 Yooma ohjosaapa Maseronia weeechiami mochiwachio, yooma wa'ami mochikame Eesusichi paparameo, oisa erapatetiapua Eesusichio. Wa'a ikisaapua, Keeresia weeechi e'enatiapua,
3 wa'ao, paika meecha mochitiapua wa'ao. Wa'a o'iniao Siiria weeechi siimpapoio, pawekakerachi mooenoi ahpo chapipuame aaata i'isaerie nane'rekapao, ki pawekakerachi siimpatiapua wa'ao. Waikao Paoroa Maseronia weeechiami nonorapo orapakapua, ohso kaawe.

4 Wa'amio taamo ahjama siimpakapua, Sopate tewaniame tijoe Piiru taanara,
Werewe mochiwachi tijoe. Wahjachi taamo ahjama siimpamea, Tesaronika ohjoe-
mekapua, piiripi puuua, Arihtako tewaniame, piirea Seeunto tewaniame. Wa'achi
ihtoapua tiame, Kaayo tewaniame, puuua Rerewe mochiwachi tijoekapua; piirechi
taamo ahjama ihtoapua tiame, Timoteo tewaniame. Wa'achi taamo ahjamao, naati
ihtoapua tiameo: Tikiko tewaniame, Torojimo tewaniame tiame, puuu na'paa, Aasia
weeechi ti'tijoekapua.
5 Yooma ihjia Iiripo ajasitioopua, pahcha uumatosaapua wehchio, Toroa tewania-
chio taamo puuyeriapua.
6 Teemea Paoro ahjamao, Iiripo itipika teemea, Paani Ki Rewaruraeme Koi'wa
pahko u'matosoopa, uumatonariapa. Waikao pu'ka pahko u'matosoopa, pawekaker-
achi mo'moenasaapua, mariki taawechi paonatiapua, pahcha uumpakame mochika-
chiopua, Toroa tewaniachiopua; wa'ao, oowisani taawe mochitiapua.

Toroa tewaniachi ohjotiame

7 Ehjepamio, pahcha simiyachi oowisani taaweo, Apoe Paamira Eesusi Aari
Ko'karia, yoramia napawitiapua wa'ao. Paoroa pu'ka kooame ko'kotioiopua, wa'a
poponiwa masitesikapua, Eesusichi paparame. Wa'a masitiai Paoroa, pu'ka meere
u'matomiapa puuua, ki ku'itapisi masitesika Paoroa, ahkasi naasipa tukaomi teetoio,
itapiti ikitiapua.
8 Wa'a taamo napawiriachio, kaaria paika raampachikapa wa'a yooreminao. Wa'a
yooreminao, weeru uutapachikapua wa'ao, weeka ajakachi tahjera.
9 Piiripi temari Eutiko tewaniamea, kahtiapua kaari machineporachiopua, Paoro
keepuka. Paoroo ki ku'itapi ihsiopa wa'ao masitekao, ihji temaria, ki waapisi
kochipakaopua wa'ao, tenawika wichikapua wehchisi, wa'a paika kaari raampachi
o'iniaopua. Teere wichisoopua, aaata yahchaka ne'niamea pu'kao, “mukukamepua
wa'asi”, chaachapakapua.
10 Waikao Paoroa tekikao, chukipaka koomipakao wichikameo, wa'a keepuame
Riosichi paparakameo, chaanekapua:
—Ka'te majako eemea. Ahjaitepua pehjio.
11 Waikao Paoroa werisipusaopua pu'kao, eenechi mooenasoopua, ko'kotiapua
waikao. Wa'a ko'kosepatioopa Paoroa, eenechi simitekapua masitekao, ahkasi
ma'chirepachisi. Ma'chirepasoopa, puuyatiapua wa'ao.
12 Puuu temari wichikame i'toamea ta'perachio, ki nu'uti kaawe erakosiapua
eenechi ahjariopua pu'kao.

Toroa o'inia Miireto uumpatiame

13 Paoroa weeechiami u'matomerikapa puuua, pahcha taamo uhjurakapua Aasoni
mochiwachi, wa'a ahpo puuyenuresapa taamoo.
14 Aasoni mochiwachi taamo natepasaapa teemea Paoro ahjamao, Mitireneami
siimpatiapua waikao, Paoro ahjama pawekakerachi mo'moenasao.
15 Mitirene o'inia uumatosaapa, pu'ka meereo, Kiio tewaniachi ma'chiachiami
e'enaka teemea. Wa'ami u'matosaapa teemea, yooma tukawari pawesimika teemea
pehji; ahkasi meere ma'chirepasoopa teemea, Saamo tewaniachi ajasitiapua. Wa'a
o'iniao yooma taawe pawesimikao, Miireto ajasitiapua waikao.
16 Paoroo ki asinarekapua Eejesioo, ki tehpe eenepanariapapua wa'ao Aasia
weeechio, yaapi asinariapa Eerusarenio, ke'chu Semejenato pahko asioio, ka'chi
ikitioopua pooesiminiachio.

Paoro nayewaria, Eejesio pa'pamuratuamewichio

17 Miireto o'inia Paoroa, Eejesio tiopachi aaata uhjurakapua, wa'a pa'pamuratuameo
ahpo kahtiachi e'enamichiopua.

18 Pu'ka pa'pamuratuameo ahpo kahtiachi e'enasoopua, Paoroa o'inekapua chaanekaopua pu'kao:

—Nee, nane'riame eemea achini teeerio no'oo amochio, no'oo pukeri eenariachisi Eejesio mochiwachiopua, Aasia weeechio.
19 Neeea aamo tesiwe e'riapao, tísia o'kewaka yasitokamenia, ihtaoi a'chi no'o ikiyaopua, aaataeoi ki ka'karuma i'isaeri no'o merinarewaoi.
20 Nape neeea merinareniaio, kiisi toaka simitekamenia aamowichio Riosichi kaawe enemiao, yooma tetewachi masitekaopua, yooma ti'tiopachiamio, ahkaoi aamo ta'pechiamiopua tiame.
21 Pu'ka i'isaeri ti'tijoerio, ki i'isaeri ti'tijoeriopua tiameo, yooma tuuyekamenia aachin teeka e'enamichiopua Riosichio, ahpo tatakoririao toinarekao, Riosichi e'enaka ahpo tuumichiopua, yooma aaataaiopua, Riosichi itamichiopua ahpo tatakoriwa cheriwepuawichiopua, Eesusichi paparaka.
22 Ehpeonia Riosi Riosiwarieo, Eerusareni simijereniamenia, ki nane'reriamenia itapitiwichiojoarepua, aatiaoi no'o teeremerikopua wa'ao.
23 Neeea naatiche nane'riamepua, Riosi Riosiwarie nane'reteniapao, ahkaoi oiyaio tísia aiwamerikopua, karichi no'o yachatioiopua.
24 Nape tísia aiwaio neeea, ka'chi tiiamechitia tetewamenia pu'kao; no'o ahjarioi ki te'ta nateyame tetewamenia, noochio te'ta nateyameraa, naatiche puuua: no'o Paamira Eesusi tehkiwachiche, no'o teetoa ahkasi no'o kajumiachisiopua, Eesusie no'o kiaretiaopua, yomachi nayewatumichiopua i'ka Riosi taamo te'ta nakiwarichi simiyame.

25 ’Ehpeo eemea kaawe inamumitiapua i'kao: Aaataai no'o oiriachi tetewikamea, i'ka Riosichi simiyame ye'kari nayewatukao, ki oosa aampa no'o tetewimeripua wa'asi.
26 Neeea te'ta ma'chitanariamepua no'oo, ahkaoi yomachimi no'o oiriameopua Riosichi simiyame nayewatukáo. Aaata ki Riosie newipatepuame itipikame ene-soopua, kihta no'o toiterio tuuyewari eramania noochio.
27 Yooma ti'tijoeri tuuyekame neeeapa no'o oiriachiamio, yooma ihta Riosi no'o tuuyeriaopua tuuyepuaichioo, ahsepari no'oe chanitiame puuuapa wa'asi.
28 Wa'a tiiachipao, yooma eeme pa'pamiratuame neesetori ajawatiameo Riosiwarie, kaawe aamo neesetoka mochitojeraninia, yooma Riosichi te'tereka mochitoameopua, Eesusichi paparaka.
29 Neeea kaawe nane'riamepua eemechio, no'oo ki aamo ahjama kahtioopa, sapoorichitia amochi e'enamerikopua aamo po'wachitia ko'konarekao, yooma aamo Eesusi te'teriameopua, ahkaoi aamo napawitiamechiopua, tiopachioi ki tiopachioi, ahkasioi yomatiameoi aamoo, kajuyachisi aamo toinaretepakaopua, Eesusichi pa-parao.
30 Eemechio, amochi wa'api puuyamitepua, aamo se'wi ikitenariameopua, Eesusichi simiyame masiteniameopua, ahpo masitiakamera na'naritopuawichiopua.
31 Pukaepa eemea, kaawe aamo inateka mochitopuapua pu'kao; no'o masiteri-akamera na'naritopuapua, no'o senepi taawechi masiteria, ahkasi paika paamuparisi simiyame, aamo tesiwa e'riapa masiteka, o'kewasika aiwai.

32 ’Ehpeo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, Riosi neesetorachi aamo toaninia, pu'ka neesetorae epeche aamo teetomichiopua Riosichio, Riosio, ahpo katewiachi taawechio, aamo reesisemichiopua pu'kao, ahpo piipateria mochiwachi mochipuawichiopua.
33 Neeea Riosiwichio no'o ihsiriao, kihta toomichi ihsikamenia, kihta wisasorioi no'o kiapuaichioo.

34 Nane'riame eemea no'oo, no'o sekae tekipanaka tewisikamekopua, itapiti no'o
nakiyawichioo, no'o ahjama nokisiame ko'kotepuaichiopua tiame.
35 Senepi wa'api cheeka masitekamenia ti'tijoerio, tekipanaka ku'ipo tuuka, aaata
tesiwa te'tereka mochikameo, itapiti nakiwewachiopua. Taamo Paamira Eesusia,
wa'a tiiame taamo tuuyamepua: "Epeche ta'iria itipiniamepua Riosichio, aaata kaawe
e'raka kiasaa, ki aaatae ahpo kianiachitia."
36 Neipa i'ka cheesaapa Paoroa, chopokorieka weripaka, Riosichi nayewekapua,
yooma taamo ahjama.
37 Wa'a ikisaopua, yoomahka yuuwesikao, yoomahka naarakoka ahpo koorepatia-
pua.
38 Paoro ki oosa tetewimiapao, itipikamea tísia yuuwesikapua wa'ao, wa'a ikisao,
ahjama siimpatiapua pawekakera chuchukuachisi.

21

Eerusareni simiwa Paoro

1 Wa'a poanatusaapa pu'ka Riosichi poponiwa pa'pamurachio, pawekakerachi
mo'moenaka teemea, wa'a o'inia waikao, seene siimpaka teemea Kooso mochiwachi
pawenasipa. Wa'a o'inia pu'ka meereo, Roore tewaniachi ajasitiapua pawenasi
weeechi, wa'a Roore o'iniao waikao, Patara tewaniachi e'enaka teemea pawekakera
chuchupachi.
2 Wa'a Patara tewaniachio, tewaka teeme piiripi pawekakera, Eenisia weeechi
simiyame, paonamina pa'wechi. Pukachi mo'moenasao, pukachi siimpaka teeme
wa'apoo.
3 Wa'a pa'wechi nokisiaiopua, Chipire weeechi pawenasipa, tetewisika
u'matotiapua, Chipire weee pawenasipao, owemina toaka. Wa'a teetokao teemea,
Siiria weeechi ajasitiapua Tiiro mochiwachi, wa'ao pawekakera chuchupachi
pa'wesuwe. Wa'a tetekipuapo tuuopa itapiti i'toniameo, wa'a tetekika teemea
waikao.
4 Wa'a Tiiro tetekisisaapa teemea, wa'a tewaka teemea taamo i'yatosia Eesusichi
paparameo. Waikao wa'a itipika teeme pu'ka ahjamao, oowisani taawe. Aapoeopua
Paoroo, Riosiwarie ne'netetiapaopua, ki kaawe tiame siimerikopua Eerusarenio, ki
taamo siminurakapua wa'ao.
5 Neipao, oowisani taawe u'matosoopa, poponiwa mochikachi puuyanioio,
muuwaeme taamo ahjama e'nakapua pa'wesuwechio. Puuu pa'wechisi taamo
ahjama e'enakamea, muuwaemekapua, ooweru, kukuchi tiame. Wa'a pa'wesuwe
chokoporieka ajapakao, Riosichi paparatiapua.
6 Waikao ahpo koorepaka kaawe teetonuretiapa teemea, teemeai wa'achi chaane-
saopua, pawekakerachi mo'moenaka teemea. Waikaopua wa'a taamo toisao,
nonorakapua ahpo pe'petechiamio.
7 Waikao Tiiro o'inia puuyasao Paoro ahjamao, Toremáira tewaniachi e'enatiapua
waikao. Wa'a teepotesaapua poponiwao, piie taawe itipitiapua wa'ao.
8 Pu'ka meereo wa'a puuyasaapa, Sesarea ajasitiapua. Wa'a Sesareao Paoroa, Eeripe
ta'perachi e'natiapua waikao. Puuu Eeripea, Riosi tuuyewari nayewatoamekapua,
piiripi puuu oowisani ajawatiame, kooame naachutamichioo. Wa'a mochitiapua
waikao ahjama, ookapi taawe.
9 Ihji Eeripea, naao maaraeme eneriapua ki nenewiame pehji. Yooma naao ihjia,
Riosi nayewatuame eneriapua.
10 Wa'a taamo mochikoio, wa'a eenaka piiripi tijoe, Uurea weeechitepa
eenakamekapua, Akausi tewaniame Riosi nayewatura.

11 Puuua tamochi eenakao, Paoro wahsipurara uusaopua, ahpo tonochi seeka
ahjama purisaopua, cheekapua:
—Ihji wahsipura teekoraa, wa'a yooraka purisa chapipuamepua Eerusarenio,
i'isaeri ti'tijoeeo, ki i'isaeri ti'tijoechi kiapuamepua chapisao. Wa'a no'o chaanekame
Riosi Riosiwaria.
12 Wa'a tiame inamukapa teemea pu'ka Akausi chiiao, i'wa Sesarea Eesusichi pa-
paramea tiame, utewaeme yoorakai teemea Paoroo, ki siimpapuawichio Eerusareni-
teo.
13 Nape Paoroa ohsotia taamo chaanekapua:
—Ka'te no'o wa'ine eemea naarakokao, no'o wa'a siimichioo. ¿Ki nane'riame
eemea wa'a chaachapakao, epeche tísia no'o yuuwesitioo, aamoo epeche tesiwa
e'repakao? Neeea ka'chi e'raninia Apoe Eesusiwichioo, puritiaio, ahkasi meritiaiopua
wa'a Eerusarenio.
14 Ka'chi yoramekopa pu'kao, sewina erapamichio chaaneniaio, wa'atia toitiapua
waikao chaanesa:
—Riosichi itama teemea aamowichioo, Apoe e'raria iintomichiopua amochio.
15 Wa'a chaachapasaapa, yooma ihtakosao, siimpatiapua waikao Eerusarenio.
16 Ookapi tijoe Eesusichi paparame taamo ahjama siimpakapua, Sesarea
ohjoeme. Ihji ti'tijoea Eerusarenio, Naasoni ta'perachi taamo i'tokapua, wa'a taamo
cheecherepamichioopua. Ihji Naasoni tewaniamea, ki ku'witapi i'toame eneriapua
Eesusichi paparakao, puuua Chipire ohjoekame tijoe.

Paoroo Saantiao ne'nemia eenaria

17 Pu'ka meereo Eerusareni mochikame Riosichi poponiwaa, tísia kaawe erakoka-
pua taamo e'nariopa.
18 Pu'ka meereo Paoroa, taamo ahjama siinkapua Saantiao ne'nemia, wa'api
Eerusareniopua. Wa'a Saantiao kahtiachio, wa'a mochiriapua ookapi ti'tijoe, tiopachi
pa'pamiratuame.
19 Neipao Paoroa teepotesaapa pu'kao, yooma ihta pipiripi tuuyekapua pu'kao, Riosi
teetoriaopua apochio, yooma ahpo oiriachi ikitiameopua tiame, yooma Riosi tehkiwa
ahpo iintoriaopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoechiopua.
20 Aapoea, yooma inamusaapa i'kao, Riosi iyorikapua, cheriwema ki'yakaopua,
Riosio apochi iintoriawichioopua. Wa'a ikisaopua Saantiaoa, chaanekapua Paoroo:
—Eesusichi paparame i'isaeriaa, ki ookapi miiripua miiria, nape yooma ihjia pehjio,
Eesusichi paparameai, Moisetaru nuurari nokisiwa na'naritoamepua.
21 Nape puuu mi'miria aamo inamukame puuuapa, wahka seesenu weeechiami
aamo masitiachio, aamo wa'inameko tuuo, pu'ka aamo masitia tatanarao, ki ahpo
siichitepuwa nokaka mochitomichiopua. Wa'a cheekao muuua, pu'ka Moisetaru
nuurariao, sewinatamekata muuua, taamo ehkoriamisi o'inia yooraka mochitoao,
wa'a ihsikao muuua, kiisi iyoriamekatamua Moise nuurario.
22 ¿Ihtana noonoika aamo nehpupata teeme, i'wa aamo eenario nane'resoopua
Eerusarenio?
23 I'ka aamo yorajerani teemea. I'wa mochikapu naao ti'tijoe itapiti ahpo iintomo
tuuria tísia ku'itiame Riosieopua, wa'a i'isaeri tiopachio siimpamerikapu tiameo, Riosi
tísia ahpo iintoriawichio itapiti oowewari i'yetomia.
24 Pu'ka naao yeetoka simipuapua, pu'ka aamo oowewari Riosi kaawe eratewa
kiamiao, Moise nuurari chiiachitia. Wa'a iintosaapa muuua, pu'ka naao ti'tijoe Riosi
oowewariraoi amoe iintokepuapua tiameo, Riosiwichio ki'yakao wa'a neeseriosio,
pu'ka naao ti'tijoewichioopua, tísia kaawe iintoriopa Riosio. Wa'a aamo iintosoopua
aamoo, Moisetaru nuurari yooramechitia aamo tetewimapua.
25 Nane'riame muuuapa taamoo, pu'ka ki i'isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakameo,
kihta utewa chaachapakamekopua, siichitepuwa nokipuaoo. Nape i'kache ka'itari

eee chiiame iyotesa uhjuriame teemea pu'ka i'isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakameo: “Kihta suwepori nokaka mochitomitiapua, ka'te ko'komitiapua ri'riosi oowewetiameoopua, ihtaoi sa'pa eeraemeopua, ihtaoi topepaka meritiameoi.”

Paoro tiopachi chapiwa

26 Waikao Paoroa pu'ka meereo, i'isaeri tioparachi siimparepua waikao, pu'ka naao ti'tijoe i'tokao. Nape ke'chu muiaiopua tiopachio, Paoroa yooma yoorarepua pukeri o'ichachi nokiwameopua, Moisetaru nuurari chiiaopua piipatepuameo, ahpo naao yeetoa ahjamao. Wa'a iintosaapa Paoroa yooremina pakirepua ahpo naao yeetoa ahjama, yooma wa'a tiopachi mochikame ahpo inamuameo chaanerepua: “Oowisani taawe toiyamepapua taamoo Riosi oowewari oowewapuawichioopua, taamo piipariwichio taamo cheriwema ki'yawa Riosio.”

27 Amori asiyoi pu'ka oowisani taawe puuyepuameo, ookapi i'isaeri ti'tijoe Aasia e'nakamea, wa'a tetewakapa Paoroo i'isaeri tiopachio, weeru noonoiteriapua ti'tijoerio, Paoro chapipuawichioopua.

28 Waikaopua ujumasikaopua Paorochio, weeru chaachapasiriapua siinakokao:

—¡I'isaeri ti'tíjoee, taamo ku'isa eemea, chapipuapu ihji tijoeee! Ihjikapu tijoea, yomachi oika sewina tiiame masitiame, pu'ka Moisetaru nuurari chiiao, natepuka naewamekapua pu'kao, pu'ka ti'tijoe Moise nuurari yooreka mochikameo, ki yoorenuriapua pu'kao. Ehpeo ahkasi i'wa taamo napawikarichi eenakamepua, kiisi yooremia i'waoi, rieko ti'tijoe u'pakao.

29 Wa'a chaachapaka weeru noonoitekamea, pu'ka Paoroo rieko ahjama oiyame tetewikapaopua wa'a Eerusarenio, Eejesio eename tijoe, Torojimo tewaniame.

30 Wa'a chaachapakaopua, u'masika panisutoka ma'chipasapua Paoroo, yeeteparepua wa'a tiopachi ko'rera muirachi. Wa'a ikinioiopua, ki ookapi isaeri ti'tijoeri ujumasirepua wa'ao ne'nemia, yomachi Eerusareni ohjoeme.

31 Amori merinioi Paoroo, rooma kapitai tuuyeretiapua, yooma Eerusareni ti'tijoerio, tahpitika nokayo tuuka Paorochio.

32 Waikaopua kapitaia, ikanati na'poasapa ahpo soontarowao, u'masika ne'neriapua wa'ao, piie siento soontaro yeeka. Waikaopu Paoro wepayamea, wa'a nokisiame tetewikapa soontaroo, teewekapua wepakao.

33 Waikaopu kapitai asisaapua, Paoroo u'yesapaopua pu'kao, ooka kaarenae o'yenuretiapua. Wa'a iintosaapua kapitaia, iinatukekapua pu'ka ti'tijoerio: “¿Aatanapu ihji tijoea naaju? ¿Ihtana iintokamepua naaju?”

34 Ookapi ti'tijoeria, piiripi itapiti chaachapapua, wahjachi puuu ti'tijoeria sewina chaachapapua. Kapitaia waikao, kihta nane'reporikopua wa'ao, ahpo soontarokarichi i'tonurekapua waikao.

35 Pu'ka soontarokarichi ajasisaapa, wa'a mo'moenaio ihterachipoteo, mookeka mo'moenatiapua Paoroa, tahpitika nokayopa wepinareka ti'tijoerio, Paoro merinarekao.

36 Puuu muuwari e'nakamea, pukamina nokisika siinakosiapua, chaachapasika:

—¡Merisaa, merisaa!

Paoroa ahpo nehpuka naewani

37 Amori pachaniaipa soontaro karichio, Paoroa chaanekapua kapitaio,

—No'o toimitiao pu'ka ahjama nayewemichioo.

Kapitaia waikao, iinatukekapua Paoroo:

—¿Rieko nayewamekosamu naaju?

38 ¿Ki muuukosapu naaju Eejito tijoe, tapanaramio naao miiri uusaopua nasiwamerio, wakiwechi simikame nasiwamia?

39 Paoroa nehjiakapua pu'kao:

—Ka'i. Isaeri tijoe neeea, Taraso muuwari mochiwachi tijoetukame, puuu mochiwaria, ki nu'uti tiiame, Siirisia weeechi. Nape no'o cheriwamitia muuua, pu'ka ahjama nayewemichioo, kú'witapioi.
40 Reesisetiapa Paoroa, werisika sekae ihchi mochinurakapua ti'tijoerio. I'ka ti'tijoeri te'tewesoopa Paoroa, o'inekapua waikao nayewekao, eureo naerawachi, eee cheeka:

22

1 —Tehtémari poponíi, pa'pámira tiaméé, no'o keepumitiapua ku'itapio pahchu, i'ka no'o nehpuwaka chanimiaopua.
2 Eureo naerachi nayewetiapa puuu muuwaria, epeche yúúweeme itipikapua waikao. Paoroa eee cheeka o'inekapua waikao:
3 —Neeea, Isaeri tijoepua, Taraso tijoetukame Siirisia weeechi; nape neeea, i'wa eenakamepua no'o penitapuawichioo, Amarieri tewaniame te'ta masitarie. Ki se'wika yasitokamekai neeeai, pu'ka taamo ehkoriami yooraka mochitoriao. Ehpeoi Riosichio, tísia weemuamenia, eemechitia wa'achitia.
4 Neeea pukerio na'ariameai neeea, Weemera Riosichi Pooe tewaniame na'naritoameo, ahkasioipua ko'inarekao. Pukaepa pe'pereso mo'wamekainia, ti'tijoeo ooweruopua tiameo.
5 I'wa napawikarichi te'ta neeseriosia, yooma i'wa pa'pamiratuameapua tiameo, pu'ka no'o ihsiriao, tísia nane'riamepua; aapoe wa'api noonoikame puuua, pu'ka wa'a no'o iintomichio reesiseri ki'yakamekapa, Raamahko te'ta neeseriosi i'yetomichioo, yooma pu'ka Riosi Weemera Pooechi te'teriameo, i'wa Eerusareni upapuawichiopua chapisa. Neee wa'api Raamahko simika upapakamenia pu'kao, i'wa pe'pereso karichi moapuawichiopua pu'kao, kokosapuawichioopua.

Paoroa ahpo Eesusichi paparame eneparia
(Nokitiame 9:1-19; 26:12-18)

6 ’Nape wa'a simiaio neeea, amori asiyaipa Raamahkoo, kiiya oowetawe enetoiopa, senawato tisiwa utewaeme tajenakapua, te'pa tewekachio. Nape ihji tajayaa, epeche utewaeme tajayamekapua ki taaachitia, puuua, yooma no'o norikame tahjepakapua.
7 Neeea wa'a ikitiapao, wehchi wichikania. Waikao te'pa o'inia nayewachaniame inamukania, cheechaniame: “Sauroo, Sauroo, ¿achini iikai no'o na'ara yooraka oiyamemua?”
8 Neeea nehjiakapua waikao: “¿Aatanamua Paamira?” Puuu ihkeparia, cheeka no'o nehjiakapua waikao: “Eesusi neeea Nasare tijoe, pukachi aamo nasiwa yasitoa.”
9 No'o ahjama nokisiameai tetewakapua tajayameo, nape no'o nayeweniao, ki inamukapua.
10 Waikaonia, iinatukekania no'o nayewechaniameo: “¿Ihtana no'o yorajeranimua Paamira?” Apoe Paamiraa no'o chaanekapua waikao: “Yaapiti werisisaa, Raamahko siimitia muuua. Wa'a chaanepuamemua ihtana aamo yoramiao.”
11 Waikaonia ki ma'chiriame itipikapaopua pu'ka tajenakameeo, panitotiania waikao, no'o ahjama nokisiameeo, ahkasi Raamahko muuwari mochiwachisio.
12 ’Wa'a Raamahkoo, Anania tewaniame yasariaipua tijoe. Puuua, tísia e'waka kahtiame Moisetaru nuurariopua, yooma wa'a mochikame isaeri ti'tijoeeo, tísia kaaweruma nayewaniameeo.
13 Puuua wa'a eenakao, no'o chaanekapua yachapatekao: “Sauro no'o Riosichi pooniwa, ma'chiriame itipisa.” Wa'ache cheesoche, ma'chirepakania puichio, kawiyame tetewipakania waikao Anania tewaniameopua.
14 Waikao Ananiaa no'o chaanekapua eee cheekao: “Puuu taamo ehkoriami Riosiwara, ahpowichio itapiti yorakemichio aamo uukamepua. Puuu Riosi aamo

uukamea, Eesusi wa'api noonora puuua, aamoo ahpo Taana te'ta machimichiopua, Apoe Te'ta Kaaweruma tiiameraopua, pu'ka ahpo Taana Eesusiopua, aamo chaanesia yorasimichiopua, te'ta e'wetoka Eesusiopua.
15 Muuua, yooma aamo tetewaria Eesusichio, aamo chaaneriaopua tiameo, nayewamerimua pu'kao, yomatiame aamo oiyachiamiopua, pichiwataka.
16 Nape yaapiti naaju. Ihtana puuyenamua naaju Riosichi aamo tuumiao, yooma aamo Eesusichi na'ara ihsia toinarekao, Riosiopua aamoo, cheriwemichioo. Aamoo wa'a iintosoo aamo paatomania, aamoo Riosi cheeria pichiwataka; aamo Riosi tehkiwa yoramichio weeraka tiame, pu'ka aamo Riosie nuureretiaopua, ehpe o'inia o'inemichio, weratiame itipimichiopua wa'asi.”

Paoroa tuunapua achini teeka ahpo uhjuratiame ki i'isaeri ti'tijoechiopua

17 ’Waikao ikanati wa'a iintokania. Pukaepa i'wa Eerusareni enasaania, tiopachi eenakainia Riosi ahjama nayewamiao. Wa'a tiopachi no'o ihsioio, noochi eenakapua aaata no'o nayewiame,
18 Eesusikapua ahpo no'o tetewitiame. Puuua no'o chaanekapua: “Paoro, ikanati machenamitiamua i'wa Eerusarenio, i'wa Eerusareni mochikamea, kiisi aamo pichikemeripua noochi simiyame aamo nayewioio.”
19 Waikao chaanekania pu'kao: “Paamira, yomachi nane'reniamenia na-pawikarichiamio, aachin iintorio no'oo amochi paparakameo. Neeea amochi paparakameo, yooma wepaka chapika oikamenia pe'pereso toapuaichiopua wepika.
20 Teiwa merinioio neeeai, wa'achitia kaawe iintakamenia tiame meripuawichioo, wa'achi werikame neeeai, Teiwa me'yame wakirara inatekaopua tiameo.”
21 Nape Apoe Eesusi Paamiraa, no'o chaanekapua: “Pe'yachi wa'a iintokai, ka'chi erapuapua pu'kao, neeea yooma aamo cheriwekamenia wa'asi pu'kao, aamo ahjama teeremeri neeea, ehpe o'inia waanamio. Muuua ihtakomitia ohso kaawe, no'oo kai waapi aamo uhjuramerikopua noochi simiyame nayewatumichioo, seesenu ti'tijoechi ki i'isaeri ti'tijoerichi.”

Paoroa soontaro nuuramechi

22 Waikao Paoro keepuame ti'tijoeria, ahkasi “seesenu ti'tijorichi ki i'isaeri ti'tijoerichi” nayewatumio tuukopa Paoroo, kiisi keepunarekapua wa'asio. Waikao ti'tijoeria weeru siinakokao, chaachapakapua:
—¡Merisa pu'kao! ¡Merisaa! ¡Pu'kao ki oosa tetewinariame teemea i'wao! ¡Kiisi ahjame nakiyame puuua!
23 Pu'kao simitiopa siinakokao, ahpo wisasoriwao si'panarepua nekakokao, we'eo tiame te'pa eekachi ihpapapopao,
24 kapitaia waikao Paoroo, yooremina i'tonurekapua waikao karisontarochio. Wa'ao, iinatukeka wepiretiapua, aatia tiiachipa siinakorio ti'tijoeriopua merinareka.
25 Nape Paoroa, puritiaiopa wa'asi ahpo wepipuawichioo, chaaneriapua ahpo waapi weeriameopua soontaroo:
—¿Ki se'wi noonoimeri eeme, pu'ka rooma nuurari iyoriwa? ¿Wepipuamekosane rooma tijoekai, kihta kaawe ne'nesa no'o iintoria tuuwao?
26 Waikao kapitaia, wa'a chiiame inamukapa Paoroo, te'te soontaro nuuramechi eenakao, chaaneriapua pu'kao:
—Naane e'reka muuua i'ka tijoeo, rooma tijoekaitepua.
27 Waikao soontaro te'ta nuuramea, ikanati werisika Paoro weeriachi eenakao, iinatukeriapua pu'kao:
—¿Pichiwa rooma tijoekaite muuua?
Waikao Paoroa cheeriapua pu'kao:
—Eje'e, wa'atepua.
28 Kapitaia chaaneriapua waikao:

—¡Naakona! Nape tísia nateyamepu rooma eneniamea. Neeea ki ookapi natetekamenia rooma enepaniamewichioo.

Paoroa chaaneriapua waikao:

—Nape neeea kihta natetekamepua pu'kawichoo, neeea rooma naawakamekapa.

29 Pu'kache inamukapa Paoro wepimeria, ikicha ajapariapua. Ahkasi kapitaiai nane'rekapa rooma tijoekopao, ki teesa majaweriapua kiiya ahpo iintomiao, te'ta ki kaawe ahpo iintokame e'rakaopua kaarenae o'yekamekapaopua.

Paoroa te'ta weruma napawiriachi, i'isaeri

30 Waikao te'ta soontaro nuuramea, nane'renariapa pu'kao, aatia tiiachipa i'isaeri ti'tijoe nekamucheniameo, pu'ka meereopua, yooma i'isaeri neeseriosio, te'ta tuuyewariopua tiameo, napawinureriapua pu'kao. Waikao te'ta soontaro nuuramea, Paoroo kaarena o'yerara puhjesapaopua, wa'a i'tonureriapua te'ta weruma napawitiachi. Waikao te'ta soontaro nuuramea, yooma napawiriopao, wa'a naasipa werapaka Paoroo, iinatukekapua Paoroo yooma napawikame inamuachio, eee cheeka:

—¿Ihtana chiiamemua aamo wenejiniameo?

23

1 Waikao Paoroa yooma wa'a te'ta napawitiachio, kaawe ne'nepasaopua pu'kao, chaanekapua pu'kao:

—I'isaeri poponiwa, neeea Eesusichi no'o paparaso wa'anao, kihta ki kaawe no'o iintorio e'raka yaaatoamenia Riosichio, ahkasi ehpe taawechiamisi.

2 Waikao Anania apoe te'ta i'isaeri neeseriosi yawichia, wa'api Paoro chokichi ajakameo piiripio, chu'wachi wewenurekapua Paoroo, seeka matakae.

3 Waikao Paoroa chaanekapua te'ta neeseriosi yawichio:

—¿Wa'a no'o yoratenamua aamo yoorewa inatetiae no'o wewetekao, ki Riosikamera ki iyorika ihsiaitemua no'o nanarichi wewetekao? ¿Ki tísia wa'achi iintotarepu tísia aamo wewekao?

4 Waikao, waapi ajakamea, chaachapakapua Paoroo:

—¿Wa'a teeka te'yani muuua, isaeri ne'neseriosio, te'ta paamiratuamerao?

5 Paoroa wa'a chaanetiapao, chaanekapua pu'kao:

—¡Naakonakosapua! No'o poponiwa, no'o cheriwejeraninia pu'ka no'o cheeriao, ki nane'reriapa pu'kao, te'ta aamo neeseriosi paamirakooipua. Nane'resaania, ki wa'a cheemiinia pu'kao, Moise Iyoteri chiio chiiopa: “Ka'te na'ara chanimitiamua aamo yawichio, aaataoi.”

6 Waikao Paoroa nane'rekapao Saruseo ti'tijoekoo paikapi pu'kao, wahjachio parisero ti'tijoekoopapua tiameo, utewaeme nayewaka chaanekapua pu'kao, wa'a napawitiachio:

—Isaeri no'o poponíwa, parisero neeea, parisero tetejimarachi eename neeeai. No'o i'wa upatiamea, mukukai eenechi oijenaniamechi simiyame no'o pichikia, katewemiawichio upatiamenia.

7 Wa'a cheekopa Paoroo, aapoe wa'api ahpo nayewaka chapisikapua, parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoeapua tiame, ki yooma napati pichikiamekapapua eenechi oijenaniameo.

8 Saruseo ti'tijoea, ki pichikiame eneriapua mukukai oijenaniameo, Riosi ku'iwari iintuwaoi, Riosi Riosiwarioi, ihtaoi na'arari tijoeturioi. Nape pa'parisero ti'tijoea yooma pu'kao, iintuameko erakoamekapua pu'kao.

9 Wa'a tiiachipao, yoomahka parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoea tiamea, weeru ahpo chaachapakapua nekakokao. Waikao ookapi Moise nuurari ma'masitaria, parisero ti'tijoe chaachapachitia erakoamekapa puuua, ajapakao eee chaachapakapua yooma wa'a napawikameo, Paoro chiia nehpupakao:

—Ihji tijoea kaawerumapua. Kihta ki kaaweruma chiiame inamukame teemea pu'kao, i'wa napawitiachio. Puuu Riosie ahpo machejenetio tuuriaa, ka'chi tiiame puuua, pichiwakooi puuua.
10 Waikao te'ta soontaro nuuramea, ki nu'uti simiyamekopa nekakoniameo wa'ao, ki na'atapuaichiopua Paoroo, ahpo soontarowao ahpo karisontarochi i'tonurekapua pu'kao.
11 Wa'aoi pu'ka tukawarichioi, Apoe Paamiraa Eesusi, eenechi ahpo tetewiterepua Paoroo. Waikaopua chaaneriapua Paoroo:
—Ka'te tesiwa erapamua aamo ikiyao. I'wa Eerusareni aamo nayewariachitia no'oo, wa'achiche cheeka nayewapuapua, Rooma te'ta muuwarichiopua.

Paoro merimia ahpo kateweniame

12 Ma'chirepasoopua meereo i'isaeri ti'tijoe nanaaramea, Paoro merimia ahpo kateweriapua waikao, kiisi ko'komio tuukaopua pehjio, iiweta ki me'yaapua Paoroo.
13 Puuu wa'a chaachapakamea ti'tijoe, u'matoame ooka weerewa eneriapua.
14 Waikao wa'a chaachapasaapua, neeseriosi pa'pamuratuamechi e'enariapua, o'ochetiame tewaniame tu'tuyewachi tiame, pu'kao chaachapariapua:
—Ki teesa pichiwaka chaachapakame teemea, ki ko'komio tuukaopua, iiweta ki me'yaapua Paoroo.
15 Pukaepa teemea kapitaio, wisikueka upajerani teemea Paoroo, epeche kaawe katewemio tuuka. Kapitaie upaninoipua Paoroo, wa'ami ahka puuyeka mochima teemea merimia, ke'chu asiyoiopua.
16 Nape Paoro piinira taanaraa temari, pu'ka nane'rekapaopua, Paoro tuuyeriapua pu'ka noonowinariaopua, karisontarochi simika.
17 Waikao Paoroa, paaesapa aaata kapitaio, chaaneriapua pu'kao:
—I'ka temario, te'ta aamo paamiratuamechi i'tomitiapua, itapiti tuumerikapu puuua pu'kao.
18 Waikao kapitaia pu'ka temariopua, te'ta soontaro nuurarichi u'pakaopua, chaaneriapua pu'kao:
—Puuu Paoro peereso kahtiamea, i'ka temari aamo u'yepanurakapua, itapiti aamo tuuyemichiopua.
19 Waikao puuu te'ta nuuraria soontaro, sekachi chapika poanachi i'toka temario, iinatukeriapua pu'kao:
—¿Ihtana no'o chaanemo o'raimua?
20 Waikao temaria chaaneriapua pu'kao:
—Aaata isaeri ti'tijoea, eenechi aamo wisikueka itanemio tuukapua Paoroo, epeche kaawe katewemio tuukao, eenechi weruma napawitioopua.
21 Nape ka'te pichikemitiapua pu'kao, oowera wa'a chaachapamekapu puuua, ohsotia puuua pooechi puuemio tuuyapua, ke'chu asiyoi merimia. Puuu wa'a chaachapakamea, u'matoame ooka weerewakapua, kiisi ko'komio tuukapua nero-jimiaoi, ki me'yaapua pehji Paoroo. Aamo e'wesoo, wa'a noonoimerikapu puuua.
22 Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, pu'ka ahpo tuuriao, ki aaata tuuyenureriapua.

Eeri te'ta yawichichi uhjuraniame Paoro

23 Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, ooka kapitai paaesapaopua, pi'pie si'siento soontaro ye'kameopua pipiripi kapitaia, chaaneriapua pu'ka ka'kapitaio:
—Ooka siento soontaro wehchi nokisimeri na'poametiapua, paika weerewa aampa oosa mariki kawachi nokisimeri tiame, wa'a ikisa tiameo, ooka siento merijichera makoka nokisimeri. Pu'ka yooma na'poasao, Sesarea siimpapuapua, ehpe tukao tepetukao.

24 Paorooi kaawai kiasaopua ahjachi yasitomichioo, kaawe neesetopuapua pu'kao,
aamo nokisiachi siimpachio, ahjakame asimichiopua Eeri yawichichio.

25 Puuua wa'a cheesaapua, iyosi iyotesa ki'yariapua kapitaio, eee chiiame:

26 “Neee Kaurio Riisia kuchitewaemea, aamo soontaroa te'ta nuurameraa, aamo
te'ta yooreniame yawichio, i'ka iyotesa uhjurenane aamoo, aamo Eeri tewaniamepua
yawichi. Ikachio, wa'a aamo uhjuriane tiameo, no'o tísia kaawe e'rewa teepotario.
27 Ihji Paoro wa'a i'toniamea, i'isaeri ti'tijoee chapisitiamekapu i'wa Eerusarenio.
Pu'kaonia, amori meriniopao, nehpupakania pu'kao no'o nuuria soontaroeo, i'kao
neeea nane'rekapao, rooma tijoekopua.
28 Neeea, te'ta kaawe nane'renariapa ihtatia ohjoare wenejiniameo, napawin-
urekania te'ta i'isaeri pa'pamiratuameo, te'ta napawiniachio, wa'a napawitiachi
chaachapamichiopua ihtanakoopua Paoro iintoriao.
29 Nape Paoro wenejiniamea, ahpo wa'api i'isaeri nokiwa yoorewa eneriapua, ki
rooma nuurewachitia; puuua, kihta meriwame asiyame eneriapua, kihta karichi
yachaniameóipua.
30 Pukaepa neeea, ookapi i'isaeri ti'tijoee meripuame inamukapania pu'kao, wa'a
aamo uhjurekania i'kao. Pu'ka Paoro wenejikameo, amochi e'enanurekania pu'kao,
amochi e'enaka katewemichiopua, Paoroo te'ta itapiti ki kaawe iintokame enesoo.
Pu'kache no'o aamo tuuya uhjuramenia.”

31 Waikao soontaroa, yooma ahpo nuuretiachitia neesetosiriapua Paoroo.
Waikaopua Paoroa, pu'ka wa'api tukao i'toretiapua. Wa'a mochiwachi i'totiachio,
Aantipati tewaniachi eneriapua.
32 Puuu wehchi nokisiamea Paoro neesetokao, tukaoche neesetosapao, Eerusareni
e'enariapua eenechio pu'ka meereo. Ma'chirepasoopua, kawachi nokisiameche,
Sesareami uumparepua, Paoro i'tokao.
33 Sesarea ajasisaapua, Eeri yawichi kiasapaopua pu'ka iyoterio, wa'a towariapua
Paoroo.
34 Waikao Eeria, pu'ka iyojura iyonasaapa, iinatukeriapua Paoroo, ihtana weeechi
tijoekopua Paoroo. Waikao Paoroa Siirisia weeechi tijoeko tuusoopua,
35 chaaneria Eeriaa:

—Ehjepa aamo wenejiame e'enasoopa, aamo keepumane aamo nehpuwao.

Waikao neesetoka yachanurariapua Paoroo, Eerore yayasariachio ahpo
ya'yawichitewa ne'nemia enasaa.

24

Paoroa Eeri yawichichi ahpo nehpupani

1 Neipa mariki taawechio, Anania te'ta neeseriosi paamiraa, Sesarea eenariapua,
ookapi tuuyewari o'ochetiame tewaniame yeeka, naati u'pariapua tiame ahpo nehpu-
pamerio, Teturo. Puuua Eeri yawichichi e'enariapua, Paoro wenejiwa chaachapamia.
2 Waikao napawitiachi upatiopua Paoroo, Eeriaa wenejiameo, naewanurekapua.
Waikao Teturo tewaniamea, o'inekapua cheekao:

—Muuu te'ta kaaweruma yawichíí, aamo iintowachi ta'iria mochikame teemea,
aamokamera te'ta machiwachi epeche kaawe teetoame teemea, yooma taamo
weeechi ohjoemea.
3 Aamo Eeri te'ta weruma yoorewa tiiamerao, yooma aamo kaawe ihsiao, kaawe
uuka tetewame teemea ahkaoi mochiwachiamio.
4 Nape ki aamo tehpe eenepajerapao, aamo taamo kaawe e'rewesoo, taamo
tesiwejerani teemea ku'witapi, taamo wenejia keepukaopua.

5 Ihji tijoea, tísia kichiwa ihsiamekapu, ahkaoi ahpo pakiyachiamio i'isaeri
ti'tijoerichio. Yooma weeechi i'isaeri ti'tijoerichio, tísia nasiwatiapu puuua. Ihjikam-
erakapu te'ta masitaria, Nasare pirenaturichi masitiamea.
6 Ki yooremo o'rariaipua taamo tiopachio, nape ke'chu ihta iintoiopua pu'kao,
chapika teemea pu'kao. Teemea, taamo nuurarichitia katewemo o'riapua,
7 nape Eerusareni te'ta soontaro nuuraria, puuua Riisia tewaniamea, utewachi
taamo u'yesapao, amochi taamo e'enanurakapua katewemiao. Pukaepa i'wa
e'enakame teemea, amochi katewemia i'ka taamo wenejiao.
8 Amoe iinatukesaapua muuua, amoe nane'remapua pu'kao, pichiwakopapua,
taamo chaachapao.

9 Wahjachi i'isaeri wa'a ajakamea, wa'achi chaachapakapua tiameo, Teturo chiia
pichiwataka.
10 Waikao Eeri yawichia, sekae nayewenurekapua Paoroo, nayewamichiopua.
Waikao Paoroa, o'inekapua waikao, ahpo nehpupakaopua cheekao:

—Tísia kaawe e'raka cheemania no'o nehpuwao, aamoo ki ehpesi yawichitu-
amekopua i'ka weeechio, yooma nane'reka yasitoamekopua aamoo, yooma i'ka
weeechi ikiwameo.
11 Muuua iinatukesaa, nane'remamua no'oo, ki tehpe simiyamekopua no'o
Eerusareni eenariao, oosa mariki aampa ooka taawe i'toamekopua no'oo, Riosichi
paparamia eenarioiopua Eerusarenio.
12 Ki tetewitiamenia aaata nekawiameo wa'amahkao, aaataoi weeru nokiteniameoi
i'isaeri tiopachio, napawikarichioi, Eerusarenioi wa'amahkaoi.
13 Ihji no'o wenejiamea, ka'chi iika pichiwatamapua ahpo wenejiao, kiisi pichi-
wakopa chaachapao.
14 Nape no'o ehkoriami Riosiwa yooreka yasitoaa, pichiwa puuua. Pu'ka wa'api
Riosi Tijoe Tijoetukame masiteka yasitoame neeea, i'ka Weemera Riosichi Pooe tewa-
niame, nape pu'kao no'o wenejiamea, ki kaaweruma masitewa teewanipua. Neeea
yooma Ehkoriami Iyotetiame pichikiamepua, Moisetaru iyoteria, Riosi na'nayewatura
iyoteria tiame.
15 Neeea no'o wenejiamechitia, nane'reka yasitoamenia, eenechi taamo oije-
natesoopua Riosio, wa'achitia napati taamo katewemerikopua, ka'karumao ki
ka'karumaoi tiame.
16 Pukaepa neeea, tísia iyorika yasitoamepua Riosichio, kihta a'chi teerenariapa
Riosichio, ti'tijoerioi tísia kaawe e'raka no'o tetewijerapa.

17 ’Neeea mehka oika, ookapi paamusapa eenechi eenakamenia, ku'iwa u'pakaopua
Riosichi poponiwa tooremuamewichioopua, Riosiwichioo, itapiti oowewari u'yepaka
tiame.
18 Pu'ka Riosi oowewa wa'a no'o toayoi tiopachio, wa'a no'o tewakapu ookapi i'isaeri
ti'tijoeria Aasia weeechiana e'enakame, no'o Riosi oowewari tooemia simirioiopua,
no'o Riosi ahjama kateweriwichioo, i'isaeri ti'tijoeri nokiwarichitiaopua. Nape neeea
wa'a tiopachio kihta na'ara ihsikame tetewitiamenia, aaataoi no'o weeru nokiteriaoio,
ti'tijoeriai wa'ao, kiteeriapua weekao.
19 Puuukamera i'wa e'ename teeeriaipua no'o wenejimiao, itapiti te'ta ki
kaaweruma no'o iintokame enesoo.
20 Nape ki e'nariopua pu'kao, ihji Eerusareni ti'tijoe i'wa e'enakamera, no'o
wenejimeripua, aapoekamera Eerusareni te'ta weruma napawitiachio, te'ta itapiti ki
kaawe no'o iintokame enesoo, aapoekame inamukamekapapua wa'a napawitiachio.
21 Nape wa'a te'ta napawitiachio, kihta te'ta na'ara iintokame tewitiamenia, i'kache
no'o cheekopa nenekakamepua wa'ao: “Eemea mukukai eenechi ahjaniame no'o
pichikiopa, no'o wenejiamepua.”

22 Nape Eeria, kaawe nane'riamekapa pu'ka Weemera Pooe masiteniameo, wa'atia
toimo orapariapua pehjio. Pukaepa yooma wa'a napawikameo, chaaneriapua:
—Apoe yawichi Riisia enasopa, katewemania pu'ka aamo peereirao.
23 Waikao Eeriaa chaaneriapua ahpo kapitaio:
—I'toka i'kao waami yahchaka iinuemiachi, kaawe neesetopuapua pu'kao. Yooma
wa'a ne'nemia enapameo reesisepuapua pu'kao, itapitie ku'inariameopua wa'a
enapakao.
24 Paikapi taawechi neipao, wa'a eenare Eeria ahpo uupi Ruusira tewaniame
ahjama, isaeri oowitiame. Paoro kahtiachi e'nasaapua, ahpo mochipariachi paaeri-
apua Paoroo, keepunariapapua pu'kao, achini teeka paparaniame Eesusichio, Riosie
Weratiamechio.
25 Waikao Paoroa chaaneriapua, te'ta kaawerumache yasitomerikopua, kiisi
newitoteka ahpo ki kaawe yoranarewao, nape pu'ka aaata ki ka'karuma yoorakameo,
kokosapuamekopua Riosieo, katewewa taawechio. Nape Eeria wa'a tiame inamuka-
pao, seeweparepua. Wa'a erapakaopua, chaaneriapua Paoroo:
—Wa'asi, wa'asi, no'raka ehpeo aamo kahtiachio. Meeriamahka aamo keepumane
eenechio.
26 Eeria weesa paaeriaipua Paoroo, nape ki pichiwa keepunareka paaeriaipua,
ohsokamera puuua, Paoro toomiwarakamera inatariaipua, Paoro peereso kahtia,
ma'chipawa nateteniame.
27 Ooka paamupari u'matoiopua, piirechi yawichi weraretupua Eeri yawichituri-
achiopua, Poonsio Ehto tewaniame. Nape Eeria, ahpo yawichiwa toayaiopua, ki
ma'chipasa toariaipua Paoroo, kaawe itipinariapa i'isaeri ti'tijoechiopua, wenejiameo.

25

Paoroa Ehto peereirachi

1 Ehtoa Sesarea mochiwachi enasaapua, wa'a ahpo yawichituwa yasipamiachio,
paika taawe yasisaapa wa'ao, Eerusareni mooenariapua.
2 Wa'a asisoopua i'isaeri ti'tijoea te'ta neeseriosi pa'pamiratuamea wa'a tiopachio,
wahjachi i'isaeri pa'pamiratuameapua tiameo, Ehto yawichichi e'enariapua Paoro
wenejiwa nayewemia.
3 Tesiwa chaachapaka itaneriaipua yawichio, Paoroo Eerusareni upajerakaopua
eenechio, Ehtoo wa'a Eerusareni katewejerakaopua Paoroo. Nape aapoeo, oowera
wa'a chaachariapua pooechi merinariapa.
4 Nape Ehtoa wa'a chaanetiapao, chaaneriapua:
—Ka'i neeea pu'kao. Paoroo wa'api Sesarea peereso yasimeripua pehjio,
neeeaioopua tiameo, ku'we no'rameripua.
5 Aaata pu'ka katewenaria Paorochi simiyameo, no'o ahjama siimpapuapua,
ookapi i'isaeri pa'pamiratuamea. Itapiti te'ta ki kaawe iintokame enesoo, Sesarea
wenejipuapua.
6 Ihji Ehtoa, osanao taawe oosa mariki ahka wa'a kahtiaio, no'rariapua eenechi
Sesareao. Sesarea asisaapa pu'ka meereo, ahpo yawichituwachi yasipasaapua, ahpo
kahtiachi upanurakapua Paoroo.
7 Paoro upatioopa yawichi kahtiachio, puuu i'isaeri pa'pamuratuame Eerusareni
e'enakamea, Ehto kahtiachi norikame ajapakaopua, weeka itapiti na'ara tiiame
wenejikapua Paoroo. Nape aaataai kihta ahpo wenejia pichiwa chaachapakapua
Paoroo.
8 Waikao Paoroa Ehto yawichichi ahpo nehpuwachio, cheekapua:

—Nee, Ehto yawichii. Yooma ihji ti'tijoe chaachapariaa, kiisi pichiwapua. Neeea kihta na'arakamepua pu'ka i'isaeri ti'tijoerio, pu'ka iyoriwachioi, pu'ka i'isaeri tioparachi iyoriwachioi, te'ta Seresa yawichichioi, ihtaoi rooma yoorewarichioi.

9 Waikao Ehtoa, yooma neneku peereiniame inamusaapua, kihta weruma a'chi tiiamekoipua Paoroo, nape kaawe itipinariapa i'isaeri pa'pamuratuamechio, oowera iinatukekapua Paoroo:

—¿Eerusareni aamo uhjurajeranimua, wa'a aamo katewepuawichioo?

10 Nape Paoroa wa'a chaanetiaapa, cheeka nehjiakapua:

—Ka'i. I'wa kahtiame neeeapa rooma peereirachi, te'ta yooma no'o katewepua tiiachikamera. Te'ta nane'riame muuuapa no'oo, kihta iintokamekonia aaataoi i'isaeri ti'tijoechio.

11 Ki nu'unti na'ara iintokame enesaania, meripua nakiyame enesaoinia, kihta chanimiinia meripuaio. Nape kihta na'ara iintokame eenesaane, aaataai ki reesisemetepua no'oo, nanaarame i'isaeri ti'tijoeri no'o i'tomichioo. Nape aamoo ka'chi iika kateweme teeresoo, te'ta Seresa weruma yawichichikamera no'o i'tojeraninia, wa'akamera no'o katewekepuawichioo.

12 Waikao Ehtoa, ahpo tu'tuyewari ahjama nayewasaapua poanachio, eenechi enasaapua chaanekapua Paoroo:

—Wa'a tiiame aamo itayopao, wa'a rooma yawichichi i'topuame muuua, Seresa te'ta yawichi aamo katewemichiopua.

Ehto Aaripa nayewia, Paoro wenejiwachi simiyame

13 I'ka chaachapatioi ookapi taawe i'toiopua, Aaripa epeche yawichiai, wa'achi eenakapua Sesarea ahpo uupi Werenise tewaniame yeeka. Ihji Aaripa yawichia, Ehto yawichi yawichitumia kaawe e'remia e'enakame eneriaipua wa'ao.

14 Ehtoa ookapi taawe itipikopa wa'ao, Paorochi simiyame nayeweriapua Aaripa yawichio. Ihjia chaaneriapua pu'kao:

—I'wa kahtiapu piiripi tijoe Eeri toaria peereso.

15 Eerusareni no'o oiyoio, wa'a isaeri tiopachi neeseriosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniame pirenaturi tiamea, no'o itanekaipua Paoroo, ahpo kiapuaichiopua puuua, meripuawichioo.

16 Nape neeea rooma ti'tijoerio, ki wa'a nokiwameko tuukania pu'kao, ki pirena ajawaka te'ta iintoria iinatukesaapapua, ki pahcha katewesaopua ahpo nehpupawa wenejiwao.

17 Pukaepa pu'ka taawechi noochi e'enasoopua Paoro wenejiameo, ikanati pu'ka meereopua, no'o yawichi yasirachi yasipasaapa, i'noranurakania waikao, pu'ka peeresoo.

18 Nape puuu wenejiamea, aaataai kihta te'ta tiiame chaachapakapua Paoroo, no'oo te'ta weruma iintorio maaeriachitiao.

19 Puuu pu'ka wenejiamea, aapoeche ahpo yooreka mochiwache eneriapua. Naatiche wenejikapua Paoroo, aaatache Eesusi tewaniame, pu'kao mukukai eenechi ahjakameko tuuwame.

20 Neeea ka'chi ikime e'rapania pu'ka katewemiaio, iinatukekania Paoroo, Eerusareni ahpo i'tojeraopua, wa'a ahpo katewepuawichioopua.

21 Nape apoe Paoroo, ki Eerusareni ahpo katewenurekapua. Ohso kaawe te'ta yawichichi ahpo katewejerekapua puuua, Rooma kahtiame te'ta yawichichi. Pukaepa i'wa yachatoamekania pehjio, ahkasi Rooma no'o uhjurachisi, te'ta weruma Aukuhto Seresa yawichichi.

22 Waikao Aaripa yawichia, chaaneriapua Ehtoo:

—Keepusa kaawe eramiinia pu'kao.

—Kaawepua —cheeriapua Ehtoa—. Meere aamo keeputemane wa'a teesoo —cheeriapua.
23 Pu'ka meereo Aaripaa, napawiniachi eenariapua ahpo uupima, Paoro keepumia. Te'ta weruma teetoka eenakapua ahpo so'sontarowa ahjama, te'ta weruma te'terewaeme wa'api mochikameai, ahjama muikapua tiame weeresi yoorekoo. Yooma tísia nateyame wakiraemekapua. Waikao wa'a napawitiachio Ehtoa, upanurakapua Paoroo.
24 Ehtoa waikao, cheeka nayewekapua napawitiachio:
—Aaripa yawichii, wahjachi tiame taamo ahjama napawikame, wa'a weerame eemea i'ka Paoro aamo tetewachio, Eerusareni e'ename pu'ka wenejiameo, pu'ka iintoria chaachapamia aamo keepumiao. No'oo puuu i'isaeria, no'o merinuriaipua pu'kao,
25 nape neeea, pu'ka wenejiwao ki meriwame asiopao, ki me'yakania. Nape apoe wa'api te'ta yawichichi ahpo katewenurakopao, wa'a tiiachipa wa'a uhuramo o'rania, te'ta Rooma Aukuhto yawichichi.
26 Nape kihta tewakapa neeea pu'kao, itapiti te'ta weruma na'ara iintoriao, kihta iinuekane no'o te'ta yawichi chaanemiao, Rooma kahtiameopua. Pukaepa i'wa u'pakania napawitiachio, yoomahka iinatukepuaichioopua, nape muuu te'takamera Aaripa yawichi. Wa'atiao itapiti aamo tewikesoopua na'ara iintoriao, pu'ka iyotesa uhjuramania waikao, te'ta weruma Rooma yawichichiopua.
27 Ki kaawe tiame maaenania, aaata peresoo no'o uhjuraniao, kihta te'ta na'ara iintoria iyotesaopua.

26

Paoroa nayewena Aaripa yawichi ahpo nehpurawa

1 Wa'a chaanetiaapa Aaripaa Ehto yawichieo, chaanekapua Paoroo:
—Muuupechi aamo nehpuo.
Waikao Paoroa, sekae ihchitasaopua wa'a napawikameo, eee cheeka o'inekapua:
2 —Muuu te'ta Aaripa yawichiii, tísia nateyame e'ramenia, ehpe aamo tetewachi no'o nehpumiaopua, yooma ihta i'ka i'isaeri nanaaramee no'o wenejiwao.
3 Neeea noochio epeche kaawe e'ramepua, aamo tetewachi no'o nehpumiapao, epeche machiyamekopua i'isaerio, aachin tiiamekopua pu'ka nokiwao, ihta taamo peereitaoipua tiame i'isaerio. Pukaepa no'o anachaka keepusaa, tísia kaawe enemiimua.

Paoro ihsika yasitoria, ke'chu Eesusichi paparaio

4 ’Neeea i'isaeri ti'tijoeeo, nu'utikai nane'reniamenia, achini teeka yasitoriaopua no'o weewachio, neipaoi no'o weripasoopua Eerusarenio, achini no'o teereriopua.
5 Aapoeo nane'rekamekopua no'oo, te'ta pariserokopao, pu'ka pariseroo te'ta Moise nuurari iyorika mochitoao, no'oo pu'kao te'ta iyorika yasitokamekoopua, pu'ka no'o ma'chitanariaa ma'chitamapua.
6 Ehpeo i'wa no'o weraniame peereichio, no'o ehkoriami noonoriwa Riosiwarachi paparapa i'wa weraniamenia, pu'ka Riosiwara iintomo tuuriachi pichikiapa. Puuu Riosi iintomo tuuriaa, weemera ahjari taamo kiapuamepua, ahpo ahjama mochipuame, ki wahjiamesi, nape pahchao taamo oijenatemeripua mukisoo.
7 ¡Naakonakoo, yawichi Aaripa! Ihji no'o wenejiamea, ki Riosi iintomo tuuria puuyeka mochitoamepua, nape yooma taamo oosa mariki aampa ooka tetejimarituriaa, Riosi te'ta iintomo tuuriakamera puuyeka mochitoamepua. Pu'kawichio iyorika mochitoamepua, ehkoriamisi o'inia, senepi taawechi kiisi toaka wa'api teetoka. Nape ihji no'o wenejiamea, kihta wa'a te'tiamepua.
8 Waikao eemea no'o wenejiamea:

—¿Achini iikai eemea kiisi pichikiamepua Riosio, eenechi ahjatiamekopua mukukoio? —cheekapu Paoroa, ahpo wenejia ne'nepakao.

Paoroa Eesusichi paparame na'arario tuuna

9 ’Nee, Aaripa yawichíí, neeeai pukeri simiyachio, kiisi pichikiamekaipua Eesusio Riosichi eenamekoopua. Pukaepa neeea Eesusi Nasarenichi pichikiameo, na'ara yoramia naanariainia pu'kao, yooma ko'inareka.
10 Wa'a iintokamenia Eerusarenio. Neeea Eerusarenio, muuwaeme Eesusichi paparameo, karichi to'wakamenia, wa'a neeseriosi pa'pamiratuame nuurarichio. I'ka Eesusichi paparame ko'iniameo, wa'achi e'rakamepua neeeai.
11 Kiisi seenepi simikame yomachi napawikarichi oika, utewaeme na'ara yoorakamenia pu'kao, toimichiopua pu'kao, ahpo Eesusichi paparao. Tísia nekamuchiameai neeea pu'kao, wa'a tiiapaonia pu'kao, ahkasi seesenu mochiwachiamioi naanaritokamenia pu'kao, kiisi ta'iria mochiteka.

Aachin teeka papararia Paoroo Eesusichi
(Nokitiame 9:1-19; 22:6-16)

12 ’Pu'ka eratoka simikamenia Raamahkoo, pu'ka i'isaeri tiopachi pa'pamiratuamee uhjuratiaio.
13 Nape no'oo pooechi ihtoiopua, amori oowetawe enetoiopua, tewekachitepa o'inia no'o tahjepakame tetewakania, nape epeche utewaeme tajayame ki taaachitia, no'o norikamesio, yooma no'o ahjama nokisiamechio.
14 Wa'a iikapa teemea, yooma wehchi ruhjikapua. Waikao te'pa o'iniao, cheechaniapua eureo naerachio: “Sauroo, Sauroo, ¿achinikai noochi nasiwanimua? ¿Ki aamo wa'api na'atanimua wa'a ihsikao, oisi ahpo ichera chejiwa temuyamechitia?”
15 Wa'a chaanetiapa neeea, iinatukekania: “Paamira, ¿aatana muuua chiia?” —chaanekania waikao. Waikao no'o chaanekapua: “Eesusi neeea aamo ahjama nasiwao.
16 Werisísaa. Neeea aamoo, no'o yorakeka yasitomichio aamo machejeniame neeea, aamoo no'o nayewatuamera enemichiopua, yooma i'ka no'o aamo tetewiteriao, yooma ihtaoiopua tiameo, no'o aamo tetewitemiaopua pehjio.
17 Neee Eesusia, ahkaoi no'o aamo uhjurachi, aamo ahjama ihsimania, i'isaeri ti'tijoechio, ki i'isaeri ti'tijoechioiopua tiameo, aamo neesetoka.
18 Yooma i'ka nayewejerania ti'tijoerio, nane'reka mochitomichiopua ahpoo, ki kaawe nokaka mochitoamekopua, pu'ka nane'resaapua, Riosi yooreka mochitomichiopua. Ehpeopua pehjiopua, ki ka'karuma nokaka mochitoamepua tukaparichi nokiwame, ki mamachiriamechitia te'terewachi. Nape muuu Paoroa, muuu ihsimeripua puusira wahjonekaopua, ka'karuma nokiwachio. Wa'a iikame enesaapua waikao, ki Satanasikamera yooreka mochitomeripua, Riosikamera yooreka mochitomeripua waikao, ahjachi paparakao. Noochi paparame enepasoopua Riosia, cheriwemapua pu'ka tatakoririao. Waikao yooma ahpo piipateria tatakorio, ahpo Piipateria Mochitiachi, mochitemapua.” Wa'asa no'o chaanekapu Eesusia.

Paoro tewekachi tetewitiame e'wari

19 ’Wa'asa iikameka neeea, Aaripa yawichi. Waikao o'inia, pu'ka Eesusi e'waka yasitoame neeea, yooma pu'ka no'o chaaneretia yorasika, tewekachi o'inia no'o nayewetioio.
20 Pukeri simiyachio, Raamahko mochiwachi nayewatukania pahchao, neipao Eerusareni mochiwachi, wa'a ikisa yomatiame Uurea mochiwachiami. Yooma wa'ami oisaapa, ki i'isaeri ti'tijoechi oisikania, yooma wa'achi chaanekania tiameo, Riosichi e'enanurekapua pu'kao, ahpo cheriwewa itamichiopua tiameo, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichioo. Yooma toinurekania pu'kao, ki ka'karuma yooraka mochikao,

ohso kaawe ka'karumakamera yoranurekaopua pu'kao. Wa'a te'teresaapua, pichiwa Riosichi paparamechitia ahpo te'terepo tuukania, ti'tijoeeopua pu'kao, yooma tetewipuawichiopua pu'kao, ahpo Riosichi ka'karuma eneparioopua.
21 Pukaepa neeea Eerusareni tiopachio, Eesusichi simiyame naewamekapa, chapitiamenia merinarekao.
22 Nape ahkasi ehpeoi Riosie no'o neesetotiamekapaopua, wa'apitia simitiamenia, Eesusichi simiyame nayewatukaopua, yooma ti'tijoewichiochio, te'ta weeweruma tiiamewichioo, ki weeweruma tiiamewichiooiopua. Kiisi se'wika i'toame neeea, pu'ka ehkoriami Riosi na'nayewatura chaachapariaopua, Moisetaru iyoteriaopua tiame, yooma pu'ka chaachapariaopua, ahka ihtoriachiopua pehjio, itapiti te'ta aiwameri ikipo tu'tuitiameopua Riosie Uutiameo, Meesia tewaniameopua. Puuu Meesiaa, Eesusi puuua, Nasare ohjoekame.
23 Ihji Meesia Riosie Uutiamea, pu'ka ehkoriami chaachaparia ikirepua mukukao. Ihji Eesusiai apoe cheekamepua tiameo, apoekopua tuuka ehkoriami nayewatiameo, eenechi ahjamio tuutiameopua mukukaio, paika taawe simiyachiopua. Ehkoriamio chaachapariaipua tiameo, ihji Eesusia itapiti tajayameka teeremerikopua, yooma ihta ti'tijoechiopua, yooma aaata tukapachi mochitoamewichioopua, yoomahka tatakoriria cheriweka newipatepuaichiopua Riosieo, ihta ti'tijoerioipua, i'isaeri ti'tijoerio, ki i'isaeri ti'tijoerioipua tiame.

Paoro Aaripa yawichi Eesusichi paparatenaria

24 Wa'a cheeka ahpo nehpoiopa Paoroo, Ehtoa, sisinaka chaanekapua Paoroo:
—Paoróo, ¿ki rooroikamekosa muuua? Muuua, u'matoame aamo penitapao, rooroikamekoimua.
25 Nape Paoroa nehjiakao chaanekapua:
—Ka'íí, te'ta yawichi Ehtóó. Kiisi rooroikamekaite neeea. Kihta a'chi tiiame neeea. Te'ta pichiwa chiiamenia no'o chiiao.
26 Ihji Aaripa yawichiaa, kaawe machiyamepua i'ka itapiti no'o nehpuka chiiao, pukaepa ahjachi e'raka nayewiamenia pu'kao. Ki wa'ami ahka noriwi ikikamepu no'o chiiaa, pukaepa nane'riamecheko e'ramenia Aaripa yawichio.
27 Aaripa yawichii, ¿pichikiamemua pu'ka ehkoriami Riosi na'nayewatukame chaachaparia? Eje'e, nane'riamenia aamoo pichikiamekoo.
28 Waikao Aaripa yawichia cheekapua Paoroo:
—Kiiya no'o Eesusi Riosie Weratiamechi, paparame erapatiamemua.
29 Paoroa chaanekapua waikao:
—Kiiyaoi ahseparioi, noochitia te'ta Eesusi paparame erajeraninia, nape ki no'ochitia i'ka kaarenae o'yaeka; ki aamoche wa'a e'riamenia, yooma i'wa napawikame no'o keepuamechiopua tiamé.
30 Waikao Aaripa yawichia werisikaopua ahpo uupima Wereniseo, Ehto yawichi tiame, yooma na'pa ya'yawichi ahjama e'enakameopua tiame.
31 Yooma puuua ajasika ma'chi uumpakapua, Paorochi simiyame ahpo katewemiaopua, aachin teeremiaopua pu'kao. Wa'ao puuua, ahpo chaachapariapua:
—Kihta iintokame ihji tijoea, meripuameoi ki ahsepamepua, karichi yachapuameoi ki ahsepamepua.
32 Waikao Aaripa yawichia chaaneriapua Ehtoo:
—Ihji tijoea toipuame eneriaipua, ki te'ta Seresa yawichichi itakame enesoo, ahpo katewepuameo.

27

Paoro te'ta Rooma weruma mochiwarichi uhjurawa

1 Waikao wa'a napawitiachio, Ehto yawichia Aaripa yawichia tiame, yooma katewesaapa taamo uhjurapuao, Rooma i'totia teemea waikao Iitaria weeechi. Waikao Paoroa wa'a siinpaniachio, Uurio tewaniame kapitai soontarowae neesetotiapua, wahjachi pe'pereso i'toniame ahjama. Ihji Uurio tewaniamea, te'ta rooma yawichi kapitairakapua, piie siento soontaro pirenaturi ye'kamekapua, Te'ta Weruma Yawichi Soontarowara tewaniame, puuua teewaeriaipua tiameo, Aukuhto pirenaturi.
2 Sesarea o'iniao, Aramiti upatia teemea, pawekakera chuchupachi. Wa'a o'iniao pawekakerachi mo'moenaka teemea, amori Aasia weeechi pawesimerichi, puuua simiyaio tetekiwachio chukipasimerichi. Taamo ahjamao simikapua tiameo, Arihtako Tesaronika ohjoeme, Maseronia weeechi.
3 Wa'a ikisaa pu'ka meereo, Siironi tewaniachi chukipakapua pawekakeraa. Wa'ao Uurio kapitaia, kaawe uuka tetewikapua Paoroo, reesisekapua wa'ao, Paoro kaawe e'ria ne'nemichioopua, Paoro ku'inariameopua itapitieo, reesisetiapua tiame.
4 Siironi puuyasaapa teemea, Chipire pawenasipa weeechiamina uumatokapua, Chipiree nehpupasi eekao, tamomina ekayao.
5 Wa'a o'inia pa'we simikao, Siirisia waapiami uumatotiapua Paajiria tiame, waikao Miira muuwari mochiwachi ajasitiapua, Riisia weeechi.
6 Wa'a Miira mochiwachio Uurio kapitaia, wa'a tewekapaopua piiripi pawekakera Arejantia o'inia eenameo, Iitaria simiyamekopua pu'kao, wa'a mo'moenaputia teemea. Waikao pukachi uumatotiapua pawesikao.
7 Pukachi pawesikaopua waikao, weeka taawe tehki nokisikaopua muuwénatio, Kiiniro ma'chiachimi e'enatiapua. Eekao tamomina puuchiopa pehjio, Saramoni ma'chiachimi e'enatiapua, ki ekayachiami. Wa'a nokisika Keretami e'enatiapua pawenasipa weeechi, pu'kao noorika ku'risikao.
8 Wa'a Kereta tetuyachi muuenati nokisikaopua, Kakupa Pawekakera Chuchupaniachi tewaniachi, ajasitiapua waikao, waapi Raasea tewaniachikapua wa'ao.
9 Wa'a nokisinioiopua tísia tehki nokisikaopua eekaeo, ki ku'itapi wekatetiamekapaapua, tuurawiai amori asiyachikopa wa'asio, tísia maapori teeremerikapa pa'wesimitiao. Waikao Paoroa, kaaweruma tuuyaipua pawekakera i'toameopua:
10 —Pa'pamiratuame, maapori teetomeri tetewamenia, i'ka taamo siimpao. Maapori tiiame tamochio, ki ahjapuameoi te'tiamepua, yooma taamo i'toaai pawekakerachio, wewekatepuamekopua tiame. Pukaepa i'wa itipitia kaawe eneriaipua pehjio, ahkasi tuurawi u'matoachisiopua.
11 Nape soontaro kapitaia, pawekakera i'toamekamera e'wekapua, ki Paoro chiia.
12 Ohso kaawe uumatopo erapakapapua wa'ao, ki kakupakopa wa'a itipipuameo pawekakera chuchupachio, ki kaawe teeremioopa te'ta tuuroi wa'a itipiniamewichioo, uumatotiapua wa'ao. Ihji kapitaia, Weenise ajasimo o'rakapua ohso kaawe, wa'a pawekakera chuchupachio epeche kakupakopua wa'ao tuurawi u'matoachisi itipiniao, epeche kaawe nehpupawichiokopua wa'ao, ahkaoi eenakoi weruma eekao. Wa'a Weenise pawekakera chuchupachio, Kereta weeechi pa'we naasipakaapua.

Weruma yu'ki pa'wechi

13 Waikao ke'chu puuyaniaio, tekiyana o'inia eejekoopua teesa, ikanati uumatiapua waikao Kereta chokichiami nokisika.
14 Nape wa'a nokisinioio, senawato cherayachi kawiyanakia ki nu'uti eejekao, ki muuenati taamo takiputokekapua pawekakerao.
15 Waikao teemea ka'chi iika ye'katoame tiiapa pawekakerao, taamo toaka teemea taamo takiputomichiopua eekao.
16 Waikao teemea, Kaura tewaniachi pawenasipa, pukaminami uumatoka teemea, wa'a pukaminamio ki te'ta ekayachikopua. Wa'ami nokisiaio, newikakera panitoniameo, tehki nokaka mooenaputiapua, tísia ekayopa.

17 Mooenapusaapa pu'kao, weruma pawekakerao, wiitarie wipirinaka puritiapua
ki kahsimichioopua. Waikaopua ekajitora wisasorio, yooma tekiputiapua tiameo,
setechi chaipuameo pawekakerao, siintoka uwatiame panisutotiaapua eekaeo.
18 Pu'ka meere ma'chirepasoopua eekaa, epeche ki muuwenati taamo wewekopa
pawekakerao, pa'weoi ki muuwenati noonotekopa pe'kokao, pawekakera
mookecheraa, o'inetiapua waikao ihpapasikao.
19 Paika taawechi wa'a teetonioipua eekae i'towaeo, waikaopua, aapoe ahpo ahjae
tekipana ihpapakapua waikao, yooma pawekakerachi ahjae tekipananiameopua
tiameo.
20 Wa'a neerochi nokisikao, muuwaeme taawe ki tetewitia taaa, so'poriai. Epeche
tahpitika iintokopa eekao yu'kiopua tiame tamochi motakao, ki taamo ahjamio
erakoai teemeapa.
21 Tehpe wa'a te'tetonioiopua tísia chorowakao, Paoroa taamo naasipa weripaka
chaachakapua, yooma taamo inamuachio:
—Pa'pamira, no'okamera e'weme teeeriai eemea ke'chu puuyanioi Kereta weeechio.
Ki puuyasaa teeme wa'ao, ki wa'a ikimiai teemea, i'ka tísia maapori ikiwao, itapiti
wewekateniameopua tiameo.
22 Nape tísia maapori tiame teetoiopua tamochio, ka'te yuuwesimitia. I'ka
pawekakerao yooma pihtukooipua, ki wahjipamerikaite teemea, aaataai.
23 Pa'a tukaoo, Riosi ku'iwarie nayewetiame neeea, no'o Riosiwa iyorika kahtia.
24 Puuu Riosi ku'iwari no'o chokichi weripakao, no'o chaanekapua: “Ka'te
mahjamua Paoroo, i'ka aamo maapori ikiyao, asimeriche muuua, te'ta Seresa
yawichichiopua. Wahjachi aamo ahjama nokisiameai, aamo i'wa ihtopua ahjamao,
newipameripua tiameo.”
25 Wa'a tiiachipa eemea ehpeo, oisa erakomitiapua, neeea tísia ahjachi e'ramenia
no'o Riosichio, wa'ache iintoka itipimerikopua.
26 Naatichepa wekamerapua, ihji pawekakera wahka weeechi pawenasipa chaika.
27 Kereta puuyatiachi o'iniao, oosa mariki aampa naao taawe nokisinioio ahkaoi
i'toniai eekaeo, Aatiatiko pa'wechiami nokisia teemea. Naasipa tukaomi ahkaopua,
pawekakerachi tekipanamea, waapi tetewiriapua itapiti we'eka tiiame.
28 Waikao ihtetakapua neeroi weeruo. Wa'ao neeroia, piire weerewa oosa
mariki aampa puhsani neneku matokasi, enekapua. Epeche waanami ihtetatiaapua
eenechio, piire weerewa aampa oowisani nenekumi matokasi, eneriapua wa'ao.
29 Wa'a kehki ihtekakapa wa'ao, majawekapua waikao pu'ka pawekakerao,
temosochiami ahka motochipuameo. Waikao, naao ihkonchura pawechaira ihpa-
patiapua waikao pukaminatipoo, neerotere chaimichiopua pu'kao. Waikao wa'a
noonoisaopua, Riosichi itakapua ku'we ma'chirepario.
30 Nape pu'ka pawekakera chaiputioiopua wa'asi, pawekakerachi ku'kuyamea,
newikakerachi ujumamo o'rariaipua pehjio. Puuua, pawekakera tawemina ihpa-
pamerichitia pawechairao, newikakerakamera na'sochariaipua ahjachi puuyanari-
apua weeechio.
31 Waikao Paoroa, wa'a noonoimeri erapakaopua, yooma inamuachio, chaanekapua
kapitaio:
—Ki aamo wa'inesoo i'ka ti'tijoe ujumanariao, eemeai ki newipamapua waikao.
32 Waikao soontaroa kapitaie nuuretiapao, tehpunekapua newikakera o'yarao,
neerochi uumpamichiopua pa'wechio.
33 Amori ma'chirepoiopua, Paoroa yoomahka ko'konurekapua pu'kao. Pu'kao
chaanekapua:
—Oosa oowisani taawe i'tonapa teemea, ihtana taamo ikipuame puuyetokaopua,
kiisi koaka.

34 Aamo utewa chaaninia ko'komichioo, utewaremichiopua aamoo aamo newipawichioo, i'waopua, aaataai ki wekamerikopua, piiripi kuuparaai.
35 Wa'a cheesaopua Paoroa, piiripi paani uusao, cheriwema kiasaopua Riosio, chi'wanasa ko'kakapua.
36 Waikao yooma oisa erapakao, ko'kosikapua waikao tiame.
37 Wa'a nokisiame pawekakerachio, ooka siento paika weerewa oosa mariki aampa puhsanika teemea.
38 Neipa ahpo aiwachisi ko'kosaapa, neerochi ihpapatiapu tiiriko i'toniamea, ki te'ta peteremichiopua pawekakerao.

Pawekakera piwitewitiame

39 Ma'chirepasoopa pawekakerachi ku'kuyamea, ki machikapua pu'ka weeeo. Nape sihkoraka tiiachikopa wa'ao, wa'ami naasipao ki temosochika tiiopa wa'ao, wa'asi i'toka chuchapamo orapakapua pawekakerao, wa'asi asitepo teeresoopua.
40 Waikao pu'ka pawekakera nerochairao, wa'api tehpunesa toitiapua. Waikao, pawekakera ka'ketora tetekiputiapua ahjae suuwenapuawichiopua wa'a sihkochio. Waikao tiameo, eenechi na'sonetiapu pawekakera ekajitoraai, oowepote panisuka sa'ranatiapua. Waikao eekaa wa'a ikitiopao, muuenati ku'ika takijipaka, suwenapakapua wa'a sihkochio.
41 Nape wa'ate ihtoaiopua taweminao, seete roomosachi chaikapua neeroteereo, wa'asio ki noonokapua. Wa'a iikopa pu'ka pawekakerao, pa'we pe'koniraa ki muuenati wepakao, yooma kahsichapua pukaminarao.
42 Waikao soontaro kapitairaaa, wa'a ikiyopa pawekakerao, ki ka'keka ujumamichiopua pe'peresoo, ko'imo o'raipua pu'kao.
43 Nape pawekakera kapitaia Paoro newipatenariapaopua, ki reesisekapua ko'imichio. Wa'a ikisaapa nuurakapua, yooma pepeniamera ka'kekao, pahcha puuyamichiopua weeechio.
44 Wahjachi ki pepeniameopua ka'kekao, taparasichi chuchutoka puuyanuretiapua ka'kekao, pawekakera chi'wapame uusaopua. Wa'a nokaka puuyatiapua pawekakerachio, ka'karuma e'enatiapua weeechio, wakiyachio.

28

Paoroa Marata weeechi pawenasipa

1 Wa'a weeechi newipatiachio, Marata tewaniachiko tuuyetia teemea.
2 Wa'a weeechi ti'tijoeria, kaawe uuka taamo tetewikapua, kaawe yooraka. Wa'a e'enatioio, tísia tuuropa wa'ao yukuyopao, yooma muuwaemewichio na'yeketia teemea, muuwaeme wekanami, taamo tatapamichioopua.
3 Paoroa, na'ichi toamia paikapi kuuu kairiaipua; nape pu'ka kuuu na'ichi toanioiopua, kuuuchi machenaka sayawea tataeo, Paoro sekachi ni'yepaka ki'kikapua.
4 Waikao wa'a ti'tijoeria, sekachi chuchapakame tetewapa sayaweo, chaachapakapua ahpoo:
—Ihji tijoea tijoe ko'yamekoipu seenekachi. Newikameaipua pa'wechio, Riosia ki ta'iria yahchamepua kokosakao, ahpo tísia tatakoririamekokoiopua.
5 Nape Paoroa na'ichi sasawekaopua sayaweo, na'ichi ipakapua. Paoroa ka'chi iikapua sayawe ki'kitiaio.
6 Puuu Paoro ki'kitiame tetewikamea, mukimeri puuyeka mochikaipua, tísia ahpo a'popakaopua. Nape tehpe puuyenioi ka'chi iikopa pu'kao, sewina erapakapua waikao, “aaata riosikoipu naaju”, chaachapaka.
7 Wa'a waapi i'ka Paoro ikiriachio, wa'a maniriaipua ookapi waasa, wa'a te'ta weruma tiiaeme tijoe wasawara, Puurio tewaniame. Puuua, epeche weruma tiiame

eneriaipua wa'ao, wa'a Marata weeechiopua pawenasipao. Puuua tísia kaawe yooraka taamo tetewikapua, paika taawe simiyame taamo ku'ipaka.
8 Puuu Puurio noonoraa, erawitari kokoreriaipua pu'ka taawechiamio, che'eka. Paoroa wa'a tiame inamukapa Puurio noonorao, wa'a siimpatiapua waikao pu'ka ne'nemiao. Paoroa wa'a ajasitioopua, pu'kao aampa seekarepakaopua, Riosichi itanekaopua pu'ka yachapario, yachapatekapua pu'kao.
9 Waikao yoomachi wa'a weeechi ohjoemea, i'ka yachapateriame inamukapao, wahjachi kokoriameapua tiamea, wa'achi e'enariapua tiame, Paoro i'yasikaopua ahpo yachapatepuaichioo.
10 Waikao taamo mochikoio, wa'api mochikamea taamo kaawe e'rekao, taamo pochiwekapua ahpo kaawe yoorarie, yooma taamo wa'a mochika nakisiaopua. Wa'asi taamo u'matomiachiopua neipamio, taamo ku'ika mo'moenapukapua tiameo, yooma itapiti taamo nakimiaopua pawesiniachio.

Paoroa Rooma muuwarichi asina

11 Uumatopuachi asisoopua, paika meecha i'tonioikapua wa'a Marata weeechi pawenasipao, uumatoka teemea waikao, piirechi pawekakerachiopua. Puuu pawekakeraa, wa'achi puuyekame eneriapua tiameo, tuurawi u'matooiopua pehji. Puuu pawekakeraa, Arejantia eenakamekapua tiiriko i'toame. Pu'ka pawekakera mootaminao, ooka wa'achi te'tiame ajawetiamekapua, ri'riosi netetiame. Puuu ooka ri'riosi netetiamea, ahpo poponiemeko tuuyetia teemea, piiripi puuua Kahtori tewaniame, piirea Poorusi tewaniamekapua.
12 Wa'a puuyasaa, Sirakusi ajasitiapua waikao, pawekakera chuchupachi. Wa'a mochitiapua waikao paika taawe.
13 Sirakusi puuyasaapua, Reejio tewaniachi e'enatiapua suwesika teetoka. Pu'ka meereo, tekiyana eejesoopua, Reejio puuyasaapua, eekae panisutotiaapua teemea pawekakerao, piie taawechi ajasitiapua ahkasi Pooteori tewaniachi, pawekakera chuchupachio.
14 Wa'a tewaka teemea ookapi Eesusichi paparame. Puuua waikao, ahpo ta'pechi taamo paajutekapua, wa'a taamo checherepamichiopua oowisani taawe. Neipa Pooteori o'iniao, wehchi pooesimika teemea, ahkasi te'ta weruma Rooma muuwarichisiopua.
15 Wa'a Rooma mochikame Riosichi poponiwaa, waapi taamo nokisiame nane'rekapaopua, waapi Aapio pooechiami itapiti noonoipuame naewaniachi karichio, wa'a taamo natepakapua ookapia, Rooma o'inia taamo taamo natepameria; wahjachi Rooma neipa puuyakame taamo natepameria, pu'ka wa'api Aapio pooechiamio, Paikaná Nawajira tewaniachi waapi taamo natepakapua. Paoroa wa'a ahpo natepatiame tetewapao, oisa erapakapua. Waikao Paoroa kaawe e'rakao, cheriwema ki'yakapua taamo Noono Riosio.
16 Wa'a uumatosaapa, ahkasi Rooma ajasitiapua waikao, te'ta muuwarichi. Wa'ao Paoroa, te'ta weruma Rooma muuwarichi ajasisaopua, piineri ohjoremichio reesisetia Paoroa, piiripi soontaro neesetoeka.

Paoroa i'isaeri ti'tijoe pa'pamiratuame nayewena Rooma muuwarichi

17 Paoroa paika taawe wa'a kahtiaio, i'isaeri pa'pamiratuame paaenurekapua, ahpo kahtiachi napawimichio. I'kao ahpo kahtiachi napawisoopa, eee cheeka chaanekapua pu'kao:

—Poponiwa, i'wa aamo paaenurekania, itapiti Eerusareni no'o ikiria naewanariapa, pu'kawichio i'wa upatiapa peeresoo. Neeea, i'ka nane'rejeraninia, neeea ahkaoi no'o oiriachiamio, kihta ki kaawe ihsikamenia i'isaeri ti'tijoechio, ihtaoi taamo

ehkoriami o'inia nokaka mochitoniameoi. Nape Eerusareni i'isaeri pa'pamiratuamea, rooma ya'yawichichi no'o nehjakapua wenejikao.
18 Puuu ya'yawichi rooma yawichituachi ihchiamea, utewaeme no'o iinatukekaio, kihta tewakapa noochio, mukiwame asiyame wenejiwao, no'oopua waikao, no'o toinariaipua.
19 Nape puuu no'o wenejiame i'isaeri pa'pamiratuamea, ki nahkekapua pu'kao no'o toimichioo, ohsotia no'o merinurekapua. Pukaepa i'wa te'ta yawichichi itakania no'o upapuaichioo, no'o katewepuawichioo, kihta iinuekainia no'o iintoria wenejipuawichioo. Nape wa'a chaachapatiainia merinarekao, kihta nekamuchiamenia pu'kao, aaataoi no'o tetejimari i'isaeriopua.
20 Pu'kawichio i'wa aamo paaekamenia, aamo tuuyenariapa aatia tiiachipa i'wa no'o kahtiaopua kaarenaekao. I'wa eee teeka no'o kahtiaa, naati tiiachiwichopua: Riosi taamo uhjuremo tuuria taamo puuyeka mochitoawichiopua, aaata taamo tatakori cho'weka newipatemeriwichioo, Riosie Apoe uhjurepo tuutiameopua. I'wa kahtiamenia kaarenaekaopua o'yetiame tiame, pu'ka aaata taamo newipatemeri eenariame nayewatuka oiyamekapa.
21 Aapoeo chaachapakapua waikao:
—Teemea, Rooma mochikame i'isaeri pa'pamuratuamea, kihta wenejiwa i'tochetiame u'yepaniame teemea pehjio, aaataeoi Eerusareni mochikame te'ta pa'pamiratuameeo. I'wa enapameai, aaataai ki aamo wenejiamepua, itapiti ki kaawe aamo iintorio tuukao.
22 Nape kaawe taamo naewejerani teemea, pu'ka weemera Eesusichi simiyame paparaniameopua, muuwaeme ti'tijoerio ki kaawerumako tuuya.
23 Waikaopu i'isaeri pa'pamiratuame napawikamea, piie taawe yahchakapua eenechi napawipuachio. Pu'ka napawipuachi asisoo, muuwaeme napawikapua wa'ao, Paoro checherepachio. Paoroa napawikopao, piari o'inia ahkasi ariwachisi naewekapua pu'kao, weemera simiyamechiopua Riosi pooechiopua, Riosi ye'karichi tiiameopua. Pu'kao aapoeo machiyamekopua Moisetaru Iyoteriopua, wahjachi Ehkoriami Riosi na'nayewatura Iyoteriaopua tiameo, pu'ka Iyoteri chiiae Paoroa, oowe eratemo o'rakapua pu'kao, pu'ka aapoe chaachapaopua aaata enamerikoo, Eesusiko tuukaopua pu'kao. Puuukopua tiameo, taamo kokosapuame newipatemeria, ki kaawe taamo nokariawichioopua.
24 Waikao ookapi puuua, —¡Naakona! ¿Puuukaitepua? —chaachapakapua—. ¡Puuukaitepua wa'a teesoo Eesusi enamio tuutiamea?
Nape wahjachia wa'a tiame inamukaio, ki wa'achi erapakapua.
25 Ki yooma wa'achi erakopa Paoroa, chaanekapua pu'kao, ke'chu no'rapoio:
—Pichiwa machenakame Riosi cheeriaa, Ehkoriami Isaia Iyoterichio, ahpo chiia taamo noonori chaanemichio uhjurarioiopua. Riosia Isaiao chaaneriaipua ahpo Riosiwarieo, eee tiiame:
26 Wa'a siimitia pu'ka mochiwachi, pu'kao chaanemia:
Eemea keepuaio, ki nakiyamepua.
Eemea, ma'chiame pichiwa tetewameaipua, ki wa'a eranariamepua.
27 Ihji ti'tijoeria wa'a te'tiamepua, peewame iikaemekapa;
ihji ti'tijoeri nahkaraa, peewamepua pichiwari ahpo inamumiao,
te'ta pichiwariwichioo, kupiyamepua puusiraa;
ki pahteka tetewinariamepua, ahpo puusieo,
ki pahteka inamunariamepua, nahkaeo,
ki pahtenariamepua ahpo iikachio.
Wa'a te'tiapaopua, ki noochi e'enanariamepua ahpo sautepuawichiopua tatakorio.
28 Neeea aamo tuuyenarenia, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, seesenu ti'tijoeri tuuyepuamekopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoerichi. Puuuape no'o keepumapua, i'ka

Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua, puuua wa'a ikisaapua Eesusichi paparamapua.

29 I'ka cheesaapa Paoroa, wa'asi kajukapua pu'ka napawitiameo. Waikao puuua wa'a napawikamea no'rapaio, Paoro nayewaria Eesusichi simiyame, ahpo chaacha-pasiriapua, pooechio.

30 Paoroa pu'ka napawitiachi u'matosoopua pehjio, ooka paamupari yasakapua wa'ao pehji, Rooma weruma muuwari mochiwachiopua. Wa'a yasakaopua, yooma ahpo kahtiachi enapameo, kaawe e'raka asipukapua pu'kao.

31 Yooma pu'ka ahpo kaawe e'raka asipuao, ta'iria masitekapua pu'kao, Riosi ye'kariwachi simiyameopua naawesari, Eesusi Riosie Weratiamechiopua, apoe taamo Paamirachi simiyameopua tiame. Aaataai ti'tijoeai, kihta a'chi chaachapakapua ihtaoi itapitio.

I'ka no'o iyotiao, wa'asi kajunania, Eesusi ajawaria nokariao. Cheriwema wa'asi.

Paoro Iyojura
Rooma
Mochikamewichio

Teepotari

1 Kúíra Rooma muuwarichi mochikame. Ka'karuma mochikame enesaa eemea, kaawe enemiipua, yooma eeme Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Neee Paoroa, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanamea i'wa yasakaoinia i'ka aamowichio iyotemo erapakania, itapiti Riosichi simiyame naawesari. Neee Paoroa Riosie Weratiamee poanataka uutiamenia, i'ka Riosichi simiyame yomatiami weeechi nayewatumichiopua, i'ka ka'karuma tuuyewari Riosi kokosarichi newipapuame.

2 Ihji Riosi tuuyewaria, ehkoriami Riosi na'nayewatura chaachapariapua, Ehkoriami Iyoterichio, Riosi taamo newipamio tuuriapua.

3 Puuu Riosi ka'karuma tuuyewaria, Eesusi Riosie Weratiame nayewamepua Ehkoriami Iyoterichio. Ihji Eesusia tijoechitiao, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamepua.

4 Nape ihji Eesusi tiiariraa, ahpo Noono Riosi tiiarira naawakamepua, wa'a tiiame ahpo ma'chitarepua ahpo Noono tiiari Riosiwarie mukukai oijenatetiapa, wa'a ikisao, ahpo Noono Taanachitia, ahpo Noono tiiariwachi eenechi mooenakapa.

5 Puuu Eesusi oijenatetiamee ajawatiame teemea, ahpo wa'api nayewatumichiopua, yomachi weeechiopua ahkaoi mochikameo, apochi e'enaka paparamichiopua.

6 Eemea Rooma mochikamea, muuwaeme wa'aopua uukame puuuapa, taamo Noono te'pa kahtiame ka'karuma tuuyewario, Riosie paajutetiao, ahpo Taanachi paparaka mochitomichiopua, pu'ka Taanao apoe weerariamechio.

7 Pukaepa Riosia yooma ahpo kaaweruma tuuyewari uukameopua, ahpo mochiwari iintaparepua tísia ahpo nakiya. Apoe Riosionia, apoe Paamira Riosie Weratiameopua tiameo, aamo tísia kaaweruma cherirewa kiajeraninia, aamo iikachiopua tiameo, ta'iria aamo mochitomichiopua kihta a'chitiame eina erakoka.

Rooma weeechi siminare Paoro

8 Neeea cheriwema ki'yamenia Riosio, ahpo ijinuwa mochiwari iintapariopa, ahpo Taana Eesusichi tísia ahjachi papararіopa, yomatiame weeechiopua tiameo, tísia Eesusichi paparaniame inamuapa tiame.

9 Neeea ki teesa tiame weemupakamenia, i'ka Riosi Taanarachi simiyame nayewatukao. Apoe Riosia no'o tetewamepua inisiao, ki no'o naanatakepopua senepi taawechi aamowichio itakao, Riosichi kaawe te'teretowaopua.

10 Riosio itaniamenia tiameo, a'chitia teekaoi no'o aamo tetewitemichiopua, aamo mochikachi eenakao, taamo Noono tewekachi kahtiame wa'a erasoo.

11 Ki ahjame e'ranine wa'asi aamo tetewinariaa, pu'ka aamo Eesusi Riosie Weratiamechi paparao, epeche utewaeme ahjachi peewapariopua wa'asi.

12 Wa'achitia eemeai aamo mochikachi no'o enasoopua, napatika ahpo wa'achitia oisa erapatema teemea, wa'achitia Eesusichi paparamekapa.

13 No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, aamo nane'rejeraninia no'oo, ki ehpesi o'inia aamo ne'nemia siisiminarerioopua, nape ahkasi ehpesio ka'chi iika siime teeteriamenia. No'o wa'a Rooma muuwari siinarewaa, Riosiwichio echimia siminariamenia wa'ao, epeche i'ipari teerepuawichio Riosiwichioo, epeche Eesusichi paparame, wahjachi weeechiami no'o iintoriachitia.

14 Wikirieka e'ramenia noochio, ki yomachi naewamekapa pehjio, Riosi kaaweruma
tuuyewariopua yooma ihta ti'tijoeriopua, weeweruma tiiameoi ki weeweruma
tiiameoi, te'ta pepenipakameoi, ki te'ta pepenipakameoi.
15 Wa'a e'rapa neeea, tísia siminariame neeea, wa'a Rooma aamo mochikachio, nooe
aamo naewatunariapa Riosi aamowichio ka'karuma tuuyewariopua.

Kaaweruma Riosi tuuyewari utewarira

16 Neeea kiisi suuwe e'ramenia i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatukao,
Riosia i'ka ahpo tuuyewarieo yooma ahpo Taanachi paparakameo, ahpoe kokosa-
puameo, newipatiamekopua, Riosio apoe wa'api iinuekapaopua, aaataoi tatakoriria
cheriwepuaopua.
17 Riosia, ikachi kaaweruma tuuyewarichi taamo ne'netiamepua, achini teeka
taamo ka'karuma te'teremiaopua apochio, ahpo Taanachiche paparasache. Ihji
Ehkoriami Iyoteria wa'achi chiiamepua eee cheekao: “Taamo te'pa kahtiame
Noonoa, yooma aaata ahpo Taana iintoriachiche paparakameo, te'ta ki wahjiame
ahjarikamera kiamerapua.”

Tísia tatakorikamewichioo, Riosie kokosapuame

18 Nape yooma aaata ki'tio erakoamea Riosichi paparaniameo, apoche ki ka'karuma
yoranariamea, ki nu'uti kokosari enameriitepua pukachio, te'pa tewekachi kahti-
ameeopua taamo Noonoo. Puuu ki ka'karumache yooraka mochitonariamea, ki Riosi
pichiwarichi simiyame inataka mochitoamepua.
19 Nape taamo Noono tewekachi kahtiamea, apoe yahchakame ti'tijoe inatari-
chiopua ooweru tiame, te'ta apochi tiiame nane'retewao, te'ta pichiwari apochi
tiiameopua, ahpoo te'ta pichiwa yasitoamekoopua.
20 Taamo te'pa kahtiame Noonoa tiameo, pukeri naayachisi o'iniao, aaataeoi ki
tetewiniameaipua pusieo, apoe iintokamepua yooma ihtaoi enepatekao, pukae chi-
iamepua ahpoo, aaata kahtiamekoopua. Pukaepa aaataai teemea, nane'riametepua
ki ehpesi yasitoame, tisiwa ki teesa tiiame utewarieka. Wa'a tiiachipao, aaataai kihta
chaachapamete Riosio, ki'tio tuukao.
21 Nape aaataa, nane'riamekaipua taamo Noonoo kahtiamekoo, ki nu'uti iin-
tokamekoipua ahpowichioo, kiisi iyorika tetewikamepua taamo Noono Riosio, kiisioi
ihta cheriwema ki'yamepua pu'kao, te'ta kaawe iintokameoipua ahpowichioo. Ohso-
tia puuua, ahpo inatari tukaparichi itipikamepua, oowera ihtaoi itapitichi Riosiepaka,
wa'a erakoapaopua.
22 Yooma wa'a tiame erakoamea, tísia te'ta ahpo machiwarieme maayameai, ohsotia
puuua, te'ta ki ijinatamera puuua.
23 Pukaepa wa'a te'tiamekapa puuua, ihtaoi riositaka ahjachi paparare pu-
uua, ki itapiti ahjamechi, tijoeka te'tiame netetiamechi, ihtaoi animarika tiiame
neteka, tuchikika tiiamechioipua netesa, wa'a ikisaopua tiameo, yooma ihta wehchi
rusuwaka ohjoameka tiiame, aapoe wa'api ahpo neteriamechi ahpo Riosiwachitia
paparaweka.
24 Pukaepa Riosia wa'atia toarepua pu'kao, ahpo ki ka'karuma yooraka mochi-
toamechi, ahpo suwepori nokiwamechi tiame, ahpo weerewa kihta nateyamechitia
tetewamechi.
25 Riosia toarepua tiame pu'kao, pu'kao toaka tetewariopa ahpo pichiwari chi-
iao, wisturikamera pichikeriopa, Riosio ki'tiameko tuuwamekamera pichikeriopa,
naatikamera iyoririopua, yooma ihta itapiti Riosie enepatetiameka tiiamerachi
paparakamekopuaa, ki Riosikamera apoe yooma ihta enepatekamechio.

26 Pukaepa Riosia toarepua pu'kao tiameo, ahpo ki ka'karuma nokiwarichi
weemupariopa, ahpo tísia suwepori nokiwamechi ruhjikamekopa, ahkasi ooweruai
ahpo ahjama kuunachitia nokayamekopa.
27 Wa'achi noonoikame ti'tijoeai, toaka ahpo ujupio ahjama nokiwao, ahpochitia
ti'tijoe ahjama uupichitia nokinariapaopua, aapoe wa'api ahpo ikotupakamekopapua.
Aapoe wa'api suwepori nokakaopua, ahpo wa'api kokosarichi te'terepatemepua.
Yooma puuua wa'a tiiame tísia suwepori nokayapao, aapoe wa'api, Riosie tísia
kokosapuame enepakamepua.
28 Pukaepa Riosia ki ahpo nakika tetewinariopao, wa'atia toarepua pu'ka ahpo
wewekakame nokiwachio, ahpo kajuka nokimichiopua, ahpo ki ijinata nokinariachio.
29 Pochipakame puuuapa yooma ihta itapiti na'ararieo, ihtaoi ikotuwachio, te'ta
na'arari wewekamepua wa'asi, yokipakame puuuapa pukachio. Mu'ipakame pu-
uuapa, piirechi ikotuwa uukamepua: aaata iinuekachitia yasitoa ikotuwa, aaata
merinarewa, nasiwanarewa, wihkuenarewa ikotuwa, aaata ki kaaweruma nayewa-
niame ikotuwa.
30 Ki kaawe chaachapamepua aaataoi; Riosioio, nekumeka mochikamepua;
ahpoche machiyo erakoamepua; aapoeopua, ahpo oijeramepua; we'wemera ki
ka'karuma na'arariche mehtachamepua; ki ahpo yayawa yooreniamechitia; ki
inatamechitia inatamepua;
31 ki saayamepua ahpo inatarichio, aachintiamerakoopua ka'karumao, ki
ka'karumaooipua; ki ahjachi erapoa te'teriamepua; ki nakiyamepua aaataoi; ki tesiwa
e'riameoipua aaataoi; ki eenechi kaawe erapamepua aaata ahjamao.
32 Ma'chiame tetewaipua ki kaawe ahpo nokayao, ahpoo ki teesa kokosa-
puamekopua Riosieo, wa'api nokisirepua ki kaaweruma nokakao, puuua ahpo ki
kaawe nokayakamera pu'sereka tetewarepua.

2

Riosia pichiwarichitia teeka taamo kokosa chaaniame puuua

1 Pukaepa aaataai eemea wahjachi na'ara nokaya ma'majoamea, ki newimeripua
Riosi kokosarichio, aamoe wa'api aamo ma'majoeka nokayamekopaopua, eeme
wa'apiai na'ara nokayamekapaopua.
2 Nape Riosia, ki wihtuka taamo ma'majoamepua, pichiwa ki kaawe taamo
noonowiriopa, taamo ma'majoamepua.
3 Ehsoo aamoo, aaata na'ara ihsio tuusoo, wa'achi ihsiai muuuai, ¿ki aamo
kokosamio maayamemua Riosio?
4 ¿Kikosa pahtiame eemea Riosio, aamo ki nahsinepaka anachaka tetewamekopua
pu'ka aamo puuyetokaopua, apochi kaaweruma enepamichioo aamo ki ka'karuma
toaka?
5 Nape eemea peewamekapa iikachio, ki aamo tuunare eemea Riosio, aamo ki
ka'karuma nokayao. Wa'a te'tiapa eemea, epeche epecheche chuurapame eemea
amochio, Riosie aamo kokosapuameopua, te'ta Riosi nekamiachiopua, ti'tijoeri
katewekaopua, kiisi kaawe nokariao.
6 Waika kateweri taawechio, Riosia yomatiame ti'tijoe ooweru tiameo, yooma
pipiripi a'chi tiame ahpo noonowiria yorapuamepua, Riosieo.
7 Yooma ki nahsinapakamea ka'karuma yoorakao, ki nahsinepaka puuyekamea,
Riosie kiapuamepua reesiserio, ahpo tísia peeniatiachi ohjoremichiopua, ki wahji-
amesi.
8 Nape yooma aaata ahpochewichio i'yakameo ahpo ki ka'karuma nokiwa, Riosia
ahpo ki'tiameko maaekameopua pu'kao, ki nu'uti nekarewa teeremeripua pukachio,
nape tahpitika tiiame.

9 Yomatiame ti'tijoeria ooweruria tiame, ki ka'karuma yooraka mochitoamea, waika
taawechio ki nu'uti aiwari saaemeripua, ki nu'uti yuuwesiri tiame. Ihji te'ta aiwaria,
i'isaeri ti'tijoerikameraa te'ta, ahkasi ki i'isaeri ti'tijoerichioi.
10 Sewina tiiachiopua, ka'karuma yooraka mochikameopua, Riosia kiamapua
pu'kao, te'ta peeniatiamera mochira, te'ta nateyame teteiwamera mochira, te'ta
ta'iria mochira iikachiopua tiameo. Ihji ka'karuma enepakame kiapuamea, isaeri
ti'tijoerichi o'inepuamepua, ahkasi ki i'isaeri ti'tijoerichisi tiamé.
11 Wa'a iintomeri Riosia, aaataoi ki epeche weruma tiiame, tetewamekapa Riosia.
12 Yooma ki ka'karuma yoorakamea, ki Riosi nuurari machikaio, Riosi nuurari
chiiae kokosapuamepua. Yooma Riosi nuurari machikamekai tatakorikamea, pu'ka
wa'api Riosi nuurari chiiae, kokosapuamepua tiame.
13 Riosi nuurari machiniamechea, kihta nateyamepua, ki yooreka yasitoniame
enesaa. Riosia kaawe tetewamepua aaatao, ahpo nuurariche e'weka mochitoame.
14 Nape aaata ki machiyai Riosi nuurario, nape kaawe iintokamea pu'ka nuurari
chiiachitiao, ahpo iikachi teetoapa Riosi nuurario, wa'a teetokamepua.
15 Puuu tijoe ooweru tiame wa'a iintokamea, taamoe wa'api nane'reme tiiameko
ma'chitamepua, ihtanakoopua te'ta kaawerumao, ihtanakoopua ki kaawerumaoi.
16 Pukaepa iikachi i'toniame nahkipu Riosi nuurari e'wewaa, yooma aaatao Eesusi
Riosie Weratiame katewiachio, yooma aaata iikachi ne'neka ma'chitapuakopua.
Neeea, wa'a tiiame tuuyetuamepua.

I'isaeri ti'tijoeri, Moise nuurarirachi ahjachi erakoa

17 Aaata eeme i'isaeri ti'tijoeria, Riosio aamo pahcha ki'yariopa ahpo nuurario,
aamochewichio weruma erakoamepua.
18 Eemea amochi iinuekapa Riosi nuurario, tísia aamo pepeniame maayamepua
Riosi nuurari chiiao, nane'riapa eemea, aachin teeka ohjoremiaopua pu'ka nuurari-
opua yooreka, yooma ma'chiame tetewika ka'karuma nokipuameopua, ki ka'karuma
nokiwameoipua.
19 Wa'a te'tiamekapa eemea, kaawe masitemerika erakoamepua aaata tukapachi
mochitoameopua, aaata ki ma'chiriamechitia ki tetewaka mochitoameopua Riosio, ki
machiyapa pu'kao.
20 Eemea Riosi nuurari iinuekapao, machiyamekapa Riosi pichiwa chiiao, te'ta
ma'masitari erakoamepua, pu'ka kihta machiyameopua Riosichi simiyameo, nu'unti
kukuchichitia te'tiameo, ahpoo kaawe masitemeriko te'tiame.
21 Eemea yooma wa'a tiiame te'ta masitari aamo erakoame enesaa, ¿achini iikai
ki yoorame eeme wa'apia, pu'ka aamo wahjachi masitiao? ¿Achini iikai ki ichikopo
tuuyai, ichikoame eemea?
22 Aamoe wa'api ki suwepori nokipo tuuyameai, ¿eemekamera wa'a nokayamepua?
Nekumiameko tuuyai eemea ri'riosi netetiameo, ¿achini iikai ichikoame eemea naaju,
ki Riosichi paparame ti'tiopachi ajawatiameopua ri'riosi?
23 Eemea tísia oijeramepua, Riosi nuurari te'ta machiyapa, nape wa'a te'tiai eemea,
kiisi iyoriamepua Riosi nuurario, ki Riosi nuurari yoorame enesa.
24 Wa'apenatio wa'a chaanipu Ehkoriami Iyoteria: “Yooma ki i'isaeri ti'tijoeria Riosi
na'ariamepua, aamokamera ki kaawe nokayopa.” Ehpe taawechioi wa'achi nooka
eemeai, ehkoriami nokariachitia.
25 Ehpeo siichitepuwachi simiyame nayewamane. Aamo siichitepuniamea,
nateyamepua Riosichi kaawe teetoawichioo, nape yoorame ahsepari yoorame ene-
tiaa, yomatiame pipiripi Riosi nuurario. Nape piiripioi ki nuurai chiia iintosaamua,
yomatiame nuurari ki iyorikame enemapua. Wa'a aamo iintosoo, aamo siichiteputi-
amea kihta nateka itipimeripua. Wa'a tiiachio muuua, kihta siichiteputiameka
ikiyamemua.

26 Nape ki siichiteputiameai, yooreka mochitoamea Riosi nuurario, Riosia kaawe
uuka tetewimeripua pu'kao, kihta apochi siichiteputiameoipua.
27 Wa'a tiiachiopua, aaata ki siichiteputiameaipua, nape e'waka mochitoameapua
Riosi nuurario, puuukamera te'ta kaawe uuka tetewipuamepua Riosieo, eemea,
amochi iinuekaipua Riosi nuurario, kiisi yooreka mochitokamekapa apoe Riosi wa'api
aamo ki'yariaopua nuurari.
28 Wa'a teeresoo Riosiwichioo, te'ta isaeri tijoe eneniamea, ki isaeri tijoe
naawakamechekaitepua, aamo weerewa siichiteputiameoipua,
29 naatikamera puuua, ahpo iikachiche teetoniame Riosi iyoriwao. Wa'a tiiachipa
puuu te'ta siichitepuwa tiiaa, ki weerewachi ihsiniamepua, Riosikamera taamo
iikachi ihsiamerapua, ahpo ijinuwa eenepatesaapua, apoe taamo iikachi yasitoka
ahpo Riosiwarieo. Riosi ihsiwae taamo iikachi kaaweruma i'yamea, Riosichikamera
te'terenariame puuua, ki ti'tijoerichi.

3

1 ¿Ihtanawichio kaawe tiiamepu, isaeri ti'tijoeri eneniamewichioo? ¿Te'ta
nateyamerakosajoarepu siichitepuniamea?
2 Eje'e puuua, isaeri tijoeri eneniamewichioo, tísia nateyamepua, Riosio, taamokam-
era i'isaeri ti'tijoeriwichioo, Riosia yomatiame ahpo Ehkoriami Iyoteterichi cheeriaa,
taamokamera neesetopuawichio cheeriamekapa, taamopua tiameo, pu'ka iyoterichi
cheeriao, wahjachitia neipami ti'tijoeturisiamewichio, kaawe neesetomichiopua
pu'kao, tumitaperichi iyotesikao, katewesika.
3 ¿Ihtana iintotare Riosia, pu'ka muuwaeme i'isaeri ki ahpo iyoteteria yooraka
mochitoriopaopua? Riosia pu'kao ki noonowiriawichioopua wahjachi nayewatukao,
¿ki iintomerijoarepua wa'a tiiachiopua, yomatiame taamo i'isaeriwichioo iintomo
tuuriao?
4 ¡Ka'i, ki wa'atia itipimeri puuua kii iintokao! Riosia yomatiame ti'tijoerio tísia
wistuamekoipua, iintokache itipimeri puuua ahpo cheeriao, kiisi wistuamekapa
puuua. Ehkoriami Iyoterichi Raawiaa, eee cheerepua Riosio:

Muuua pichiwa ihsiamemua aamo chiiao;
ahkaoi peereitaniachi ki pichiwari aamo tewaniaiopua,
muuua newitokache machenamepua.

5 Aaata wa'ami ahka chaachapaniarepua: “Riosia kaawe e'raka tetewiniame
enesaa taamo tatakoriria cheriwesaa, ¿achini iikai taamo kokosamepua?” ¿Ihtana
chaachapatare teemea pu'ka wa'a tiiameo? ¿Ki kaawe tiiamekosajuarepua tiiarepua
taamo kokosapao?
6 ¡Ka'i, ki wa'atepua! Riosia, ki kokosame enesaa tatakorikameo, Riosia kihta
katewemeri enemiipua, kajuyachi taawechio, ki kokosamekapa puuua, tatako-
rikameo.
7 Nape iiweta aaata ahka iinueme enesaapua ahpo chaachapamiao, ¿achini iikai
no'o kokosameri Riosia no'o tatakorisoo, kaawe teeka itipiame teteiwameaipua, no'o
ki kaaweruma iintoriao, ki kaawe iintotiameko tuuyoiopua?
8 Nape puuu wa'a chaachapamea, se'wi chaachapamepua. Pu'ka chaachapa
taamo na'naritoame enesaa, epeche epecheche tatakorimia kaawe enemiipua, epeche
epecheche kaawe teeremerikopua Riosio. Ihjia wa'a tiame chaachapao, ki teesa Riosi
kokosarichi ruhjimeripua. Iintuamepua ti'tijoeri, pu'ka wa'a chaachapame ti'tijoeri
inatachitia, no'o masitiameko tuuyamekoo.

Yooma ki kaawe noonowikame teeme

9 Teeme i'isaeri ti'tijoeria, Riosie iyotetiame taamokamera neesetowetiamekapao,
¿epeche ka'karumachitia tetewipuamekosa erakotare teemea? Ka'i puuua. Yoma-
tiame ti'tijoe ooweru tiame tatakorikame puuua, i'isaeri ti'tijoerikaio, yooma ihta
ki i'isaeri ti'tijoerikaio. Yomatiame ti'tijoeri tatakorikamepua, wa'a tiiameko aamo
tuuyekamenia wa'asi.
10 I'kao ahkasi Ehkoriami Iyoteriai wa'achi chiiamepua eee cheekao:
Ki'te aaataai kaawerumaa, aaataai piiripioi;
11 ki'te aaataai te'ta machinariame Riosi;
aaataai Riosiche na'naritoniame i'yamea.
12 Yooma ki ka'karuma pooechi uumparepua,
yooma wa'achitia wewekakamepua;
ki'te aaata ka'karumache yooramea, piiripioi.
13 Yooma ki ka'karuma ti'tijoeri chu'waraa,
wahjipame toaniachi wahjoramekatepua chaachapaeo;
Ihjia yeenieo tisiwa wistuamepua.
Puuua ahpo chu'wachio,
sayawe yerowa pi'kara kimutuamepua.
14 Pu'ka chu'wachiopua, pochikame kahtiamepua na'arario;
ihji chaachapaa,
chihpuame wichiyamepua aaatachio.
15 Tísia ye'kamepua tarachio,
ikanatioi ahkaoi eenaka me'yamepua, eerasuteka;
16 ahkaoi ahpo u'matosiachi na'atakao,
tesiwe erakori toisiamepua.
17 Puuu ti'tijoeria, ki machiyamepua ta'iria yasitoniame pooeo.
18 Kiisi seewiamepua Riosio, ki iyoriaipua.
19 Kaawe inataka mochitojerani neeea ikachio, Riosi iyoriwa nuurariao yoomahka
wehjoarichi ohjoemeo iyorimichio kiatiamekopua, aawataai ki ahpo tatakoririo
chanimichiopua.
20 Nape puuu nuurari yomatiame taamo tatakorikame chewipatiamea, ki ahsepame
tiiame puuua, taamo tatakoriria piipatewawichioo, aaataoi ki ahsepame tiiapua
pu'kao, ki ahsieme iyorikamea. Puuu nuurari yomatiame taamo chewipatiamea,
taamo ki kaawe nokario erakomichio yachatiamepu puuu nuuraria, taamo machika
tetewimichiopua, aachin tiamerakoopua kaawerumao, ki kaawerumaraooio.

Newiparia Riosichi papararie eenamepua

21 Nape ehpe taawechiami Eesusi taamowichio pejana nehpupaka mukuriopao,
Riosia, kihta itapiti oowewawichioo taamo kaawe teeretiamepua apochio. Riosia i'ka
wa'a teerepuame weemera simiyamechi paparaniameo, ki ehpesi o'inia wa'a tiiame
nayewakamepua, ehkoriamisi o'inia ahpo na'nayewatura wa'a chiiame iyoteteka.
22 Ihji weemera teetoniamechio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaniamepua,
yomatiame ti'tijoewichio ooweruwichio tiameo, yooma aaataai Riosichi kaawe
teereka yasitonariamewichioo tiameo, aaataai Eesusichi paparaka yasitonari-
amekooi, aaataoi ihta ti'tijoeriwichokoikopua, i'isaerikoio ki i'isaérikoioopua.
23 Riosia wa'a tiiame iintokamepua, yomatiame wehjoarichi mochikame tatakoriri-
amekopapua, aaataai yomatiame i'ka wehjoarichio, ki ahsepari e'wewa teereriapapua
Riosi nuurari yahchariao, tísia iyoriwa nuurario.
24 Nape ehpeo Eesusichiche paparakakopao, Riosia taamo tatakoririao, te'ta
piipakame taamo tetewamepua, kihta oowewari kianiaipua, oowera kihta natekachi.

25 Riosia apoe wa'api, ahpo Taanachi teerepakamepua, yomatiame taamo tatakoriria ahsieme ch'owepakamepua, pukachi paparakameo. Riosia, Eesusi tatakoriwichio mukumia ne'nepaka, cheriwekamepua tatakoririao ehkoriamisi o'iniaopua, nape ki ahsieme cho'weka pehji, ahkasi ahpo Taana Eesusi eenachisi tatakoriwichio mukimiachisi, wa'a teeremichiopua. Pukaepa Riosia aaataeoi kihta wenejime tiiamepua, Riosio ahpo ehkoriami iintoriao tísia kaawe iintoriopua.
26 Ehpe taawechiamioi wa'api tísia kaaweruma ihsiamepua, taamoo ahpo Taana mukuka iintoriachi ne'nepaka, taamo apochi te'ta kaawe te'terepatemekopa, yooma aaata Eesusichi paparapameopua.
27 Waikao wa'a tiiachio, ¿achini teeremeripua aaata tatakoriria cheriwepuawichio itapiti Riosi ooweniamea? Puuua ki'tiamepua wa'asi yorapuameo, kajukamepua wa'asi. Pukaepa teemea ehpeo, kihta taamo oijeramete teemea, itapiti te'ta kaawe taamo iintorio erakoniameo, Riosie taamo tatakoriria cheriwepuawichioo, Eesusi Weratiamechiche paparakapa, piipatetiame itipitiamekapa Riosieo, taamo tatakoririao.
28 Wa'a tiiachiopua teemea, Eesusichi paparakache piipakame tetewiniame teemea, Apoe te'ta taamo Noono tewekachi kahtiameo, kihta oowewari oowekaipua.
29 ¿Riosia, i'isaeri ti'tijoeche Riosiwara ohjoarepua? ¿Kikosa Riosiwara ohjoarepua, ki i'isaeri ti'tijoerio? Eje'e, pu'ka Riosiwarapua tiameo,
30 piiripi wa'api Riosikapapua, yomatiame wehjoarichi mochikamewichioo, ihta ti'tijoerioipua, seesenu nayewameoipua.
31 Wa'a teesoo, ¿Riosi nuuraria, kihta nateyamejoarepua? Ka'i, ki wa'a tiiamepua. Ohsotia Riosi nuuraria, kaawe tiiamepua tamochio, taamo ki kaawe iintoria tetewitekamepapua, Riosi cheriwewao, Riosi itamichiopua.

4

Aurani teereria Riosichi paparaka

1 Taamo ehkoriami Aurania, ¿ihtana iintoriare Aurania Riosichi ahpo kaawe teeremiaopua?
2 ¿Itapiti ahpo iintoriawichio, Riosie kaawe ahpo tetewiniame maaeriarepua? Wa'a teereniame enesoo Auranitaruai, ahpo weruma tiiame eramiipua, nape ki Riosie ahpo weruma tetewiwae.
3 Nape ¿ihtana chiiame Ehkoriami Iyoteria? Ehkoriami Iyoteria chaanipua: “Aurania Riosichi paparakapa, Riosieo kaaweruma tetewitiamepua, apoe Riosi wa'api piipateriapapua pu'kao.”
4 Aaata piire tekipanasaa, ki oowera kianiamepua natetewao, yowikapa kianiamepua natetewao.
5 Nape taamo te'terewa Riosichio, ki wa'atepua. Taamo kaawe te'teremichio Riosichio, kihta tekipanakekai, oowera Riosichi paparakaiopua.
6 Ehkoriami Raawitaruai ahpo Iyoterichio cheeriaipua, aaata tísia kaawe erakomio tuukamekopua Riosio, Riosichi paparakapa, te'ta ahpo piipakame tetewapa tatakorio.
7 Eee cheeriai Raawitarua:
Yooma aaata ki kaawe ahpo noonowiria cheriwetiamea,
tísia kaawe erakoame puuua, cho'wetiapa puuua tatakoririao.
8 Riosio natakepariaopa aaata tatakoririaopa,
ki teesa kaawe erakoame puuua.
9 Ihji Riosio tísia kaawe erapuame iintoriao, ¿i'isaeri siichiteputiamewichioche ohjoarekosapua? ¿Ki yoomawichiokosa enere puuua? ¿Ehkoriami Iyoterichi chiio chiiamepua Aurani nayewakao, Auranio Riosichi paparakapa kaaweruma tetewitiamekopapua Riosieo?

10 Nape ¿achinitio te'ta kaaweruma tetewikame Riosia Auranio, ke'chu Aurani ahpo
siichitepuwanioio, neipakosakooipua? Ka'i, pahcha enerepua, ke'chu siichitepuni-
aiopua.
11 Ke'chu yahcheniai siichitepuwao, Aurania uutiame eneriame wa'asio Riosieo,
Riosichi paparakamekapapua. Neipao Riosia, Auranio ahpo paparakopa kaawerु-
machitia uusaopua, siichitepuwa iintonurerepua Auranio, ahpo te'ta piipatetiameo,
naania teeremichiopua. Ehpeo Aurania, waika o'inia yooma ki siichitepuwa
nokayameoi, noonoraka tiiame puuua, Riosichi paparameo.
12 Aurania te'ta noonoraka tiiamepua tiameo, ehpiami i'isaeri ti'tijoeri siichitepuwa
nokayamekoiopua, nape Riosichi paparameopua, Aurani Riosichi papararіachitiao,
ke'chu ahpo siichitepuwa nuuretioio.

Ahpo cheeria Riosia, ahjachi paparatiapa ikiyamepua

13 Riosia Aurani weemera wehjoari kiamo tuuriaa, yomatiame apochi paparakame
naewaka cheerepua, yooma aaata te'ta Auranichi tetejimarichi tetejimarisiwakame,
ki Aurani tetejimarichi, tetejimarisiwakame tiame, Riosichi paparakameo. Nape i'ka
wa'a tiiame nayewioiopua Auranio, kihta nuurari e'wepuame Riosi yahchoi enerepua,
oowera Riosichi paparanioi enerepua pehjio.
14 Aaata Riosi nuurari e'weka Riosie ahpo kiapua uunariamea, nuurarikamera
epeche nateyame tetewamepua ki Riosichi paparaniamekamera, ipaka tetewamepua
pu'kao. Wa'a tiiachio, kihta enemii Riosie kiapo tuutiamea, aaataai ki ahsieme
e'wekame eneriopa Riosi nuurario.
15 Aaata ki ahsieme e'weka Riosi nuurario, kokosapuamepua Riosieo, kihta kia-
puame Riosieo, Riosie kiapo tuutiameo. Kiteresoo nuurario, ki'tiame kokosaniamea.
16 Pukaepa pu'ka nuurari e'wewaeo ka'chi iika uupamekopua Riosie kiapuameo,
pukaepa Riosia, apochi paparaniachikamerae taamo ki'yamepua taamo kiamo
tuuriao, kihta natekachi kihta itapiti yoorariwae. Wa'a tiiachipao, ki i'isaeriche Riosi
oowewari nokiwamechiche, uumeripua pu'ka Riosie kiapo tuutiameopua, yomatiame
ti'tijoeri Riosichi paparame kiapuamepua, ihtaoi yeenieme naera. Wa'a tiiachipa
Aurania, yomatiame wehjoarichi Riosichi paparameo, noonoraka tiiamepua.
17 Ehkoriami Iyoteria eee chiiamepua, Aurani naewakao: “Ehpe o'inia neeea,
ki ookapi tijoeturi aamo noonoepatenania.” Wa'a cheeka naewarepu Riosia
pu'ka ahjama nayewaiopua, pu'ka Aurani apochi paparakameopua Riosia. Puuu
Aurani naewekamea, Riosi apoe enerepua, wahjipakameopua oijenatiame, kihta
iintuameoipua, iintuame enepatiame.
18 Aurania, kihta maaepori tiiaipua, ki ookapi noonora enemiao, pichikerepua Rio-
sio, eee ahpo chaaneretiopa Riosieo: “Ne'nepao tewekachio, wa'a kehki enemerapu
aamo tatanaa, aamo tatanasiwachi muuwekamea tetejimari.”
19 Aurania piie siento paamuamekaipua wa'asio, Saaraoi ki tanayamekoipua pu'kao,
ki sewina erapaka inamurepua Riosio, ahjachi ahpo paparaopua, amori mukuyaipa
Aurania wa'asi oochetupakao.
20 Aurania ahpo oowe e'riao, kiisi wekaterepua Riosichio, ohsotia epeche ahjachi
eraparepua Riosichio; Riosichiopua, pukaepa epeche kaawerumache nayewaka
ohjoerepua Riosio,
21 oowera kiisi se'wi e'raka Riosi cheeriaopua, yorameche tiiamekopa Riosio, ahpo
cheeriao.
22 Wa'a tiiopa Riosia Auranio, te'ta piipakame tetewarepua pu'kao, kihta tatako-
rieme, oowera apochi papararioche.
23 Nape puuu Aurani kaaweruma tetewitiame ehkoriami iyotetiame chiiaa, ki
Auraniche nayewaka cheeriamepua;

24 yooma taamo tiame teeremia naewaka cheeriamepua. Wa'achitia teemeai,
Riosichi paparakachepa, piipakame tetewiniame teemeai, taamo tatakoririao apoe
Riosie, taamo Paamira Eesusio oijenatekame.
25 Puuu Eesusipua, Apoe Riosio taamo pejana mukiwarichi nehjaria, taamo
tatakoriwa cheriwetiame itipimichiopua. Riosia Eesusio, eenechi oijenateriaa, taamo
apochi kaawe te'teremichio wa'a iintorepua.

5

Te'ta ta'iria yasitoniame iikachi

1 Teemea, Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio iintoria pichikekapao, te'ta
piipatetiame tetewiniame teemea Riosieo, pukaepa teemea taamo iikachio, ta'iria
mochitoamepua.
2 Riosia, Riosie Weratiamechi taamo papararіopao, apochi taamo enepatekamepua
ahpo ijinuwa iintapaka. Pukaepa teemea, tísia kaawe erakoka puuyame teemea
Riosio, kiisi se'wika taamo ahjachi e'rao, ahkasi Riosio ahpo tísia peeniatiachi
mochipuachi, i'tomichio.
3 Aiwaka puuyai teemea kaawe erakoame teeme Riosichio, pu'ka taamo aiwao,
apoe taamo ku'isiamekopua, taamo anachaka machenasimichiopua ihta itapiti tiiame
aiwai.
4 Puuu anachaniamea taamo ku'yamepua, taamo epeche kaaweruma
enepatekaopua Riosichio. Puuu kaaweruma te'terewa iinuekapa iikachio, tísia
oowe e'reka puuyetoame teemea Riosio, ahkasi Riosio taamo ahsieme ki'yachisiopua
taamo newipatewao.
5 Nane'rena teemea Riosi taamo kiamiao, tísia peenia erakopuame tiiamekopua,
kiisi sewina taamo erapatemioopua, itapiti ki ta'iria erakorio. Teemea ki wa'a er-
akomeripua, Riosio tísia taamo nakiyamekopua, ahpo Riosiwarieo tamochi yasitokao,
wa'a teeka tamochio, tísia pichiwatakaopua taamo ahpo nakiyao.
6 Riosie Weratiamea, te'ta taamo ka'chi ikime e'roi tatakorieo, taamowichio
mukurepua, te'ta Riosi yahchariachitia taamo nehpupamichiopua mukukao.
7 I'ka weeechio aaataai ki mukinariamepua aaata nehpupariwichioo; seenekachi
wa'a iintotare aaataa, nape ki teesa te'ta nakiyame enesaa; aaata wa'achi iintotari-
amepua tiameo, nape aaata tísia kaaweruma enesooipua apochio.
8 Nape Riosia, kiisi ka'karumakoi taamoopua, tisiwa taamo nakiyamekapaopua,
ahpo Taana mukiwae taamo nehpuparepua apoe Eesusi Riosie Weratiamee, te'ta
natetetiame itipimichiopua taamo tatakoririao, Riosie kokosapoiopua.
9 Waikao teemea, ahpo weratiame Eesusi mukuriae nehpupatiamekapa tatakori-
chio, apoe eerara wi'suriopa Eesusi merinioio, newipakame itipikame teemeapa, Riosi
nekarewachio.
10 Riosio ahpo Taana taamowichio mukiriae apochi kaawe te'terepakame ene-
saa, epeche ki nu'uti kaawe taamo nakika tetewimeripua taamo weemera ahjari
kiasaopua, ahpo Taana eenechi oijenaka iintoriaeopua, ahpo ahjama mochipuachio
ki wahjiamesi, Riosi kokosamiao puhjetiameopua wa'asi.
11 Epeche kaawe erakoame teemea Riosichio, sa'rukapa teemea ki kaawe tiiao
Riosichio, tísia ta'iria te'teretoapa Riosi ahjamao, yooma ihta taamowichioo kaawe
iintoriaepua Riosio, Eesusie ahpo Weerariae iintoria, Apoe taamo Paamira.

Aarani tewaniame tijoe, Riosie Weratiamechitia tetewiniame

12 Tatakorichi simiyame nayewamane, aachin teeka mehtakame. Tatakoria
ehkoriamio, piiripi tijoechi o'ineriaipua i'ka weeechio. Wa'a o'inia yomachi weeechi
mehtakame tatakoriniamea, yooma ti'tijoe ooweru tiame weeechio tatakorisipakapa.
Pu'ka tatakori noonoitiamee, pukeri naayachi o'inia, o'inekamepua weerewachi

wahjipaniamea, Riosichi te'terewa poanatuniameapua tiameo, ahjakame oiyai, mukukameka teereniamechitia.
13 Tatakoria, ke'chu Riosi nuurari yahchoi iintupakamepua, nape ki aaata wenejime teereriaipua pu'kao, kihta Riosie nuurari yachatiamekopua pehjio, yooreka mochitopuawichioo.
14 Nape ki'tioi aaata nuurari iyoripuao, wahjipaniamea wa'api teeerepua, Aaranichi o'inekaopua, ahkasi Moise yasariachisi. Puuu pu'ka taawechiami ti'tijoeria, tatakorikapa wahjipatiame enerepua, kihta nuurari ki iyorikai. Nape Aarania, Riosi ki e'wekapa mukukamepua, ki Riosi nuurari iyotetiame, ki e'wekapa. Ehpeo, neneku simiyame ne'nepuapua, Aaranichi simiyame ikiria, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame ikiria tiame.
15 Riosi kihta natekachi cheriwewaa, tatakorichi simiyamea tiameo, ki ahpo wa'achi te'tiamepua ikiniamea. Riosi kihta natekachi cheriwewaa, epeche utewaemepua ki tatakorichitia, yooma ihta tatakorio choapamekopa, ahkasi ki wahjiame tiiachisi. Ihji Riosi kihta natekachi cheriwewaa, yooma tatakori natatekamepua, pahcha piiripi tijoe o'inia tatakorisiwachiopua ahkasi Eesusi eenasichi, yooma Riosichi itakameopua ahpo cheriwepuawichioo.
16 Riosi kihta natekachi cheriwewaa kihta wa'achi tiiamepua tatakorio, tatakoria tatakoritiaa Riosie taamo kokosatiamepua, nape Riosi kihta natekachi cheriwewaa, taamo nehpupamepua Riosi kokosarichio, te'ta ka'karuma taamo enepateka.
17 Yooma Aarani o'inia tatakorikamea, tatakorichi wahjipakame enerepua, piiripi tijoechi wa'api o'ineriachi tatakorikao. Nape piiripi aaata wa'api tijoe iintoriaechio Riosia, apechunekamepua tatakorichi wahjipaniameo, yooma aaata apochi paparakameopua. Riosia wa'a iintokamepua ahpo Taanachi Eesusio, oowera kihta natekachi cho'wekaopua tatakoritiameo, weemera ahjarikamera ki'yakaopua.
18 Wa'a teererepua, piiripi wa'api Aarani tatakori ihsiriae, o'inia o'inekame tatakoria. Wa'a o'inia wa'anao, yooma aaata tatakorikamea, Riosi kokosaripuametere te'teriamepua. Nape seenepi wa'api Eesusi iintoriae, Riosia puhjerepua ahpo paparameo, pu'ka kokosapuame teeweriaopua, na'sokame itipitekaopua wa'asi.
19 Pukeri tijoe ki Riosichi e'wekame o'iniaopua, yooma ahkasi neipami ti'tijoeri ki Riosi e'wakameapua tiameo, tatakoriame eneparepua, yooma ihta tatakoriniame nokisikaopua. Nape Eesusia Riosi Taanaraa, ahpo Noonoo e'wesoopua, ki ookapi te'ta ahpo piipatewachi toaparepua. Riosia wa'a iintoketiameo Eesusieo, ki tatakoriwaeme tetewamepua pu'kao, te'ta piipatetiame wa'asi Riosieo.
20 Riosia ahpo nuurari iyoripuame ti'tijoeri ki'yariaa, ahpo tísia ki kaawe nokayo erakomichio ki'yariaipua. Nape tatakorio epeche teetoiopua, ti'tijoerio epeche teetoamekopua tatakorikao, Riosiai aaata apochi paparasiameo, epeche teetonioiopua tiameo, cheriwesikao.
21 Taamo tatakoririao wahjiparichi taamo i'tomia utewarerioopua, epeche utewarieme enere Riosia, ahpo taamo tísia nakiyaeo, taamoo weemera ahjarichi taamo teerepakaopua, ahpo te'ta utewarieopua. Wa'a iintokame Riosia, taamo Paamira Eesusie ahpo Weerariaeo.

6

Teeme Eesusichi paparakamea, wahjipakameka tiiamepua tatakoriwichio

1 ¿Ihtana inatata teemea Riosio te'ta taamo nakiyao? ¿Epeche nokisitariare naaju tatakorikao, tísia taamo nakiyopao?
2 ¡Ka'i! Wahjipakamechitia enesaa teeme tatakoriwichio, ¿achini iika eenechi tatakorita teeme?
3 ¿Ki nane'riame eemea aamo papatonioio Eesusichi paparakapao, Riosie Weratiame ahjama mukukame enepariopua, Eesusi mukurioio?

4 Teemea taamo paatotiachio neerochi moropiaio, Riosie Weratiame ahjama
mukukameka ikikame teemea. Nape moropisa machenaio, Riosie Weratiame ahjama
oijenakameka ikikame teemea, weemera ahjarichi enepakame teemea, Eesusichitia.
5 Riosie Weratiame ahjama wahjipakameka erasaa teemea, ahjamachi oijenakame
eremete teemea. Riosia wa'a iikame taamo tetewamepua, Eesusi ahjamao.
6 Wa'a tiiachipa taamo oochetiame teeeriao, mukukame tetewimete teemeapa
pu'kao, ki tamochi teeremichiopua wa'asio, taamo ki kaaweruma iintonaretewaopua,
wa'a teekaopu tatakorio, ki taamo teekorachitia teeremichiopua.
7 Aaata mukukameapa, kihta tatakoriame puuupa.
8 Riosie Weratiame ahjama mukukameka erasaa, ahjama weemera ahjarichi
mochimerikoche, erakomete teemea, taamoo, ahjama oijenakameka tiiamekapa.
9 Pahteka tetewimete teemea, Riosie Weratiame mukukaio, ki oosa mukimia
oijenariopua, mukiniamea ka'chi iika mukitemerikopua wa'asio.
10 Riosie Weratiamea, newitokamepua mukiwameo, taamo tatakoririao ahpoe
natetekao. Ehpeo eenechi oijenasaapa, ahpo Noonochi kahtiamepua, ahpo Noono
tewekachi kahtiame taamowichio iintomo e'raria yoratoka.
11 Wa'achitia eemeai, Riosie Weratiame ahjama mukukameka e'ramea, wa'achitia
mukukameka erakopuapua tatakoriwichioo, Riosi Weratiame aamowichio iintori-
aeopua, Apoe taamo Paamirao.
12 Pukaepa eemea tatakorio mukukamekopa aamowichioo, ka'te amochi reesisemi-
tiapua pakimichiopu, itapiti ki ka'karuma eraniameeopua, kiisi aamo newitomi-
chiopua.
13 Yomatiame eeme Riosichi aamo nehjipuapua, weemera ahjarichi oijenakame-
chitia. Ka'te chi'wapame nehja aamo weerewao, pukae aamo tatakorimichioo.
Ohsokamera Riosikamera kiapuapua aamo weerewao, nape yomatiame aamo
weerewao, pukaeo Riosiwichioo, ka'karumache nokiwa aamo yoramichiopua.
14 Eemea Eesusi paparakameapa, ka'te seeweka mochitomitia eemea Riosi nuurari
yahchario kokosariopua, pu'ka nuurari kokosario yooma puhjetiame eemeapa,
Eesusie newitepatiapua. Eemea ehpeo, Riosi kaaweruma cherirewa nakiratere
mochitoamepua, Riosikamera tísia te'pa kahtiamera, yorakeka.

Riosi nakiyache yoratiame

15 Wee ehpeo, ¿ihtana erakotariare teeme i'ka wa'a tiiamekopao? ¿Simitenaretari-
are tatakorikao, puhjetiamekai teemeapa, nuurari kokosario tatakoriwichioo? Ka'i
puuua.
16 Eenechi ki kaawe noonowisaa eemea, aamo ki kaawe nokaya teekorepamapua
eenechio. Aaata aamo teekorepakameo, pu'ka yooreka yasitomerimua. Pu'ka
tatakori teekorepasaamua, pu'kakamera yorakeka yasitomeripua; muuua waikao
pu'ka tatakori aamo teekorepakamea, te'ta wahjipaniachi i'tomeripua, nape ki teesa
se'wi Riosi kahtiachiopua, ki seenampasi. Nape Riosikamera teekorepasoo, te'ta
kaawerumachi Riosi kaawe e'rewachi mochitomeripua, te'ta kaawerumachi.
17 Neeea aamowichioo, cheriwema ki'yaninia Riosio, pukerio ki ka'karuma yooraio,
ka'karuma enepariopa ehpeo, Eesusi iintoria te'ta pichikeriopa.
18 Wa'a aamo ijikiriachiopua, Te'ta Ka'karuma Teekorachi enepare eemea, ki
tatakorikamera teekorepaka.
19 Teeko cheekao, tijoe chaachapachitia naewaka chaaninia, epeche kaawe aamo
ku'inariapa pahtewachio. Eemea, pukeri simiyachi ki ka'karumachi mochikaio,
yooma ihta ki ka'karuma yooraka mochitoriaipua, eiwepuame tiiameche yooraka,
wa'a nokayapao, kominache kominachiche aamo ikiteka. Nape ehpeo, Riosi kaawe-
rumachi te'terepakemekapao, Riosi kaaweruma piipari te'terewachiche nokisimeri
eemea aamo weerewachio, epeche epecheche aamo kaawe piipasiwekao.

20 Eemea tatakorie chapitiameka mochikaiopua pehjio, ka'chi iika ka'karuma
mochitome te'tereriapua.
21 Wa'a aamo tatakoriwa nokayaio, ¿ihtanana kaaweruma tewikamena eemea
wa'ao? Nape ehpeo eemea pu'ka tatakoriniameo, suuwe e'riamepua. Yooma puuua,
te'ta wahjiparichi kajuniamepua, Riosi tísia poanachikamera.
22 Nape ehpeo eemea, na'sokamekapapua tatakoriniamechio, Riosikamera
yorakeka mochitoamepua, te'ta Riosiekamera aamo kaawe yorapuamewichio; i'ka
wehjoari kajusoopua eemea, Riosi ahjama mochimeripua, ahkasi ki wahjiamesi.
23 Tatakoriniame natetewaa, te'ta mukiwamepua, Riosichi te'ta poanatuniame,
ahkasi ki seena aampasi. Nape Riosi taamo ki'yaa, ki wahjiame ahjaripua kihta
natetewachi, apoeche Eesusi Riosie Weratiameche, apoe iintokamepua tatakori
natetekao, apoekapapua te'ta taamo Paamiraa.

7

Nenewikamechitia tiiame te'terewa

1 Eemea Riosi nuurari yahchari yooraka mochitoamea, ¿ki pahtiame eemea aaata
mukukameopa, puuu nuurario, kihta utewaemekopua wa'asio, ahpo yoorepuameo?
2 Nuurari yoorewaa aaata oowitiame neewikameo, pu'kache ahjama yasitonurena-
pua, ahpo kuuna ahjaka yasitoopua pehjio, nape ahpo kuuna mukisoopua, sa'rukame
itipio tuuyamepua, ahpo kuunachio.
3 Piirechi ahjama ihsisaapua ahpo kuunama kahtiaio, suwepori ihsiameko tu-
uyamepua pu'kao. Nape ihji kuunara mukisoopa, na'sokame itipio tuunapua
ahpo neewiriao. Waikapa sa'rukame enesaapua ahpo kuuna neewiriao, ka'chi
teeremeripua aaata ahjama neewikaio.
4 Wa'a tiiachiopua eemea, Riosie Weratiame ahjama mukukamekapaopua, aamo
oochetiame te'teretoriaopua, sa'rukame eemea Riosi nuurarie kokosapuaopua.
Wa'a iikapa eemea kihta kokosari teeremeripua Riosieo, aamo tatakoririawichioo.
Aamo tatakoririao, aaata neewikame kuunara mukukamechitia wa'asi, tatako-
richi sa'rukame itipikame eemea pu'ka kuunara mukuriamechitiao, ehpeo, taamo
Paamira Eesusikamera, taamo Paamirachi enepakamekapa, apoe taamo Noono Riosio
eenechi ahjateriamechi. Ehpeo eemea, aamo oijenatekame ahjama mochipakapao,
ka'karumache yooraka mochimeri eemea Riosiwichioo.
5 Taamo tatakorinareka mochikoio pehjio, puuu Riosi nuurari yahchariaa, epeche
tatakori nokisinarewa mehtanakamepua. Pukaepa wa'a teeeriopa nuurario, epeche
epecheche teetokame teemea, taamo kokosapuameopua tatakoriwichio.
6 Nape ehpeo teemeapa, sa'rukame teemea pu'ka nuurari kokosarichiopa, taamoo
chapika teeeriamechitiaopua te'ta wahjiparichio. Pu'ka sa'rukapaopua teemea,
Riosi nookeka mochitoame teemea weemera ahjarichio, taamo iikachi teetokaopua
Riosi Riosiwario, pu'ka Riosiwarieo, Riosi nakiya yorasika mochitoame teemea, ki
pukerichitia Riosi yahcharia nuuraritere mochitoriachitia.

Paorochi kahtia tatakorinarewa

7 Waikao, ¿ihtana erakota teemea pu'ka Riosi nuurario? ¿Ki kaawerumako
erakotariarepua pu'kao? Ka'i puuua. ¿Ki puuu nuurari taamo masitekamekosa-
pua, ihtanakoopua Riosio tatakoriko tuuyao? ¿Ki pu'ka nuurarie machikamekosa
teemea ki kaawerumako Riosiwichioo, ikotuniameo? Ki pu'ka nuurari cheesoo:
“Ka'te ikotumitia aaata iinuwarao”, ¿machitamare teemea pu'kao, Riosiwichioo ki
kaawerumakoo?
8 Wa'a chiiame inamukapa nuurario, nane'rekamenia noochioi, ki ehpesi o'inia no'o
tatakoriamekopua, weeka a'chi tiiame ikotuwa e'rakamekooipua. Kiteresoo nuurario,
ki'tiameka teeremiipu tatakoria, Riosiwichioo.

9 Pukeri ke'chu nuurari machiaio, ki nane'riainia tatakoriameo ki teesa kokosa-
puamekoopua Riosieo. Nape pu'ka wa'api nuurarichio, no'o wa'api ihsika tatakorika
yasitosoo, ahkasi te'ta mukiwachi no'o uhjurapuame nane'rekame neeea, oosa
simiyame mukiwamechi, ki wahjiamesi Riosi poanachi teeremiachi.
10 Neeea pukerio, Riosi nuurari yahchariaeche yoorekai, taamo te'ta kaawe
teeremio maayainia Riosichio, Riosiapua waikao wa'a tiiopa no'oo, no'o kiameriko
maayainia weemera ahjario. Nape puuu nuuraria ki no'o ahsepari e'wekopaopua
pu'ka nuurario, ohsotia ki wahjiamesi mukiniachi no'o ikitekapua, no'o Riosiwachio
poanachi.
11 No'o wa'api tatakorinarewae no'o wihkuekamenia, nooe wa'api iintonariapa
pu'ka Riosi nuurari, ki yorajerao. Nooe wa'api Riosi nuurari ki yorajera no'o iintosoo,
no'oo ki wahjiamesi poanachi no'o uhjuramekapua, ki nu'uti poanachi ki Riosi
kahtiachio.
12 Wa'a tiiachio Riosi nuuraria, ki nu'uti kaawerumakaitepua, no'o ki kaawerumachi
wichimichio neesetoamepua.
13 Wa'a tiiachio, ¿Riosi te'ta kaaweruma nuurarikamerakosapu, no'o te'ta muki-
warichi uhjurakamea? Ka'ipua. Riosi nuuraria kihta iintokamepua taamo tatako-
riwachi ipakao. No'okamera te'ta ki kaawe iintoriakamera, no'o te'ta mukiwarichi
u'pakamepua. Ohso kaawe puuu nuuraria, no'o tatakori iintoriao, kiisi kaaweruma
no'o iintoriachitia, tetewiriopa.
14 Nuuraria kaawerumapua, no'o Riosichi kaawe yasitomia tuuyamekopua. Nape
noochio, itapiti oochetiame no'o teeeria nasiwamepua no'o weemera kaaweruma tiia
ahjama, no'o newitonariameopua eenechio.
15 Neeea noochi ikiyao ki pahtiamenia, aatia tiiachipa wa'a no'o ikiyao. Seenekachio
neeea, Riosichi kaawe teeretoamekainia ehpeo itapiti kaaweruma yoranariainia, ki
yooramenia; seenekachioinia tiameo, itapiti ki kaawerumao, ki yoranariamekainia
pu'kao, yoyoramenia.
16 Nape pu'ka ki kaaweruma ki no'o yoranaria yorasaania, machika tetewamenia
Riosi nuurari noochi yachatiame e'wepuameo, te'ta kaawerumakopua Riosi nuurario.
17 Wa'a teesoo ki no'o yoranariakamera ihsinarewaa, ki weemera neeekamera
puuua, no'o oochetiame teeeriakamera puuua, no'o tatakorika oioiopua riaorósie
pa'pasuwaeo.
18 Pukachi oochetiame neee tatakoriamechio, kihta iinuemenia kaaweruma ih-
siwao. Kaawerumakamera yoranarenia yoranariao, nape ki utewaemenia pu'ka
kaaweruma yoranariaio.
19 Pukaepa ki utewaekapania noochio, ki yooramenia pu'ka ka'karuma no'o
weemera tiiao yoranarewa, puuu no'o oochetiame teeeriaopua nakiya, yooramenia.
20 Wa'atiachio neeea, ki kaaweruma no'o yooraopua, ki no'o weemera neee
ihsiamepua pu'kao; piire neeekamera ihsiamepua, pukeri simiyachio no'o tatakorika
yasitoaio eneria.
21 Wa'a tiiapa neeea noochi, ooka no'o eratiame iinuemenia. No'o kaaweruma
yoranarioiopua, wa'achi mamachenamenia, no'o ki kaaweruma yoranarewaai.
22 Neee weemera yooreminao, Riosi e'rari ihsiwakamera, tísia pu'seriamenia,
23 nape no'o piirechi yooreminao, no'o weemera yooreminawa ahjama nasi-
wamepua. Puuu piire yooremina kahtiamea, no'o kaaweruma yooremina e'rario
chapisa, no'o tatakorichi panisunariamepua.
24 ¡Ai neee! ¿Aatana no'o newipatetapua, i'ka ki kaaweruma e'rari noochi
yasipakame ihsiao, te'ta mukiwarichi no'o i'tonariameopua?
25 Neeea nane'riapa aaatakamera no'o newipatemerikoo, kaawe e'raka cheri-
wema ki'yamenia Riosio, Eesusi Riosie Weratiamerakamera iintomerikopua no'o

newipatekao. Neeea, iiweta pehjio i'ka weerewa kahtiaio, wa'api teetomania i'ka ooka no'o yooremina, nasiwaniameo, nape no'o Paamira Eesusi ku'iwae, newitosika.

8

Riosiwari tamochi teetoae yasitoniame

1 Yooma Riosie Weratiamechi paparakamea, ka'chitia taawechi kokosapuamepua Riosieopua wa'asi.
2 Yooma aaata weemera ahjari iinuemea Riosie Weratiamechiopua paparaka, pukachi yasitoame Riosi Riosiwaria, tatakorio chapika panisunarioopua, newipatesika, te'ta mukiwachi i'tonariopa.
3 Pukaepa Riosia, ka'chi iika teeweme tiiopa tatakori nokinarewao, nuurari yoorewaeoi ka'chi iika taamo newipateme tiiopaopua pu'kao, ahpo Taanakamera uhjurakamepua weeechio, taamo pejana mukimichio nehpupakao. Riosia ahpo Taanao, tamochitia tijoe naawaterepua pu'kao, tijoe weerewaeka natetemichiopua, taamo tatakoririaopua wikiria, Riosie kokosapuame.
4 Wa'a yoorare Riosia yooma aaata ahpo Riosiwarichi enepakameo, ahpo Riosi e'rachitia nokisinariameopua, yooma toinareka ahpo ki ka'karuma nokayao.
5 Oowera tijoechitia mochitoamea, ahpo tijoeche kaawe wichiyameche inatamepua, nape Riosi Riosiwarichi mochitoamea, Riosi nakiyache ahpo yoramia inatamepua.
6 Weeechiche nokiwa inataka mochitoniamea, te'ta mukiwarichi i'topuamepua, Riosichioo te'ta poanachi. Nape Riosi Riosiwari nakiya inataka mochitoamea, taamo ta'iria mochitoamepua, te'ta kaawerumachi te'teretoka.
7 Weeechiche nokiwa inataka mochitoamea, ki nakiyapa Riosi chiiao, Riosi seepurawapua. Wa'a te'teriamea, ka'chi iika yorameripua Riosi e'rao.
8 Waikao, aaata ki kaawerumache ahpo e'rari e'weka mochitoamea, ka'chi iika kaawe eratemapua Riosio.
9 Nape eemea, pichiwa Riosi Riosiwari amochi yahchaka mochitoamea, ki i'ka weeechiche nokiwa inatamepua. Nape aaata ki apochi yachatoamea, Riosie Weratiame Riosiwarirao, kiisi Riosie Weratiame ijinuwarapua.
10 Nape Riosie Weratiameo, amochi kahtiame enesoopua, aamo weerewa yasitoachio, mukukamepua tatakorieo, nape aamo iikaa ahjamepua pehjio, yooma aamo weerewa tatakoririao, piipatetiamekopa.
11 Puuu Riosie Weratiame oijenatekameo, amochi yasitoame enesoopua Riosiwarirao, puuu wa'api aamo oijenatemeripua eenechio, aamo weerewao, weemera ki'yaka.
12 Teemea i'ka taamo weerewa ihtaoi ikotuwao, kihtawichio yooraka mochitomete teemea pu'kao, ki kaaweruma ikotuwa enesoo, aaataoi taamo utewaeme yeetoio, ki kaaweruma ikotuwa yoramichioo.
13 Aaata ahpo weerewa ikotuwa ki kaaweruma ihsiwa yooramea, te'ta wahjiparichi akipameripua. Nape Riosi Riosiwarie toisa eemea pu'ka ki ka'karuma ikotuwao, Riosi ahjama ohjoemeri eemea, ahkasi ki wahjiamesi.
14 Yooma puuu Riosi Riosiwari ahpo neesetoniameo, Riosia ahpo tatanachitia tetewamepua pu'kao.
15 Pukaepa Riosio, ki majaweme teeremete eemea, puhku ti'tijoerio ahpo teekoekao majawiachitia. Ohso kaawe Riosia taamoo, ahpo tatanachitia tetewamepua, apoeo tamochi yasitoapa Riosiwarirao, taamo Noonoo te'pa kahtiamea: “¡Noonola!”, cheeka ahpo nayewejeranipua, ahpo nayewetioo.
16 Puuu wa'api Riosi Riosiwari tamochi yahchariaa, taamo ku'ika pichiwatamepua, teemea Riosi tatanarakoo.
17 Waikao teemea, Riosi tatanarakapao, uumeri teemea, Riosi taamo nuutekiao. Riosio, yomatiame kiasoopua ahpo Taana kiamiao, taamo naachutemapua taamo

Riosie taamo nuutekiao. Nape pu'ka nuutewari puuyeka mochitoaapua pehjio, aiwaka mochitoiopua pu'ka Riosi iintomerichi inataka kaawe erakomete teemea.

18 Yooma ehpe taamo aiwaka mochitoaa, kihtakaitepua Riosie taamo kiapuamechiopua, te'ta tísia peeniatiachi mochipuachio, te'ta Riosi ahjamaopua.
19 Yomatiame itapiti Riosi enepateriaa, tahpitika e'raka tetewinareka puuyewamepua, ihtatia iintopuamejoarepua Riosi tatanarawichioo, pu'ka ahpo nuutekia ki'yoiopua.
20 Riosia yooma ahpo enepateriao, aiwaritere teeeriamepua pu'kao pehjio, ka'chi ikime ahpo erakotere, wa'a teewiamepua pu'kao ahkasi ahpo aiwaniameo, u'yemiachisi.
21 Pu'ka taawechi asisoopua, yooma puuu Riosie enepatetiamea, wa'achitia puuuai Riosi tatanarachitia weemerachi enepatepuamepua, yooma ihta aiwaniameopua, apechuneka.
22 Nane'riame teemea yooma Riosi enepateriao, aiwaka naarakoamekopua pu'kao, oowitiame sauyamechitia, ahkasi ehpe taawechiopua pehjio.
23 Wa'achitia teemeai kai waapisi aiwaka mochitoamepua, Riosi Riosiwari kiatiameai, puuyetoka mochitoame teemea, ahkasi ahsepari taamo kianiachisiopua, Riosie taamo kiapuameopua, teemea Riosi tatanarakapa.
24 Yooma Riosichi paparaka newipatetiamea, puuyeka mochitoame teemea, ki yomatiame taamo kiania pehji. Yooma kiatiame enesaa, ki puuyetoka mochitomii teemea.
25 Taamo kiapua puuyemeri enesaa teeme, mooena e'raka puuyemeri teemea, kiisi nahsinepaka.

26 Wa'achitia tamochi kahtiame Riosi Riosiwariai, ki nahsinepaka taamo ku'yachitia anachamichioo, itapiti taamo ki nu'uti aiwaio Riosichi nayewanarioio, ki kakajuame enesoo Riosichi nayewakao, puuu Riosiwari tamochi yasitoame, taamo ku'ipasiamepua. Puuu Riosiwari tamochi yasitoaa, taamo pejana Riosichi nayewamepua taamo Riosichi chaninariao, nape apoe wa'api Riosiwari pahteniamechi.
27 Riosi Riosiwaria kaawe wa'a iintosiame puuua, taamo e'rarichi kahtiamekapa puuua, nane'riamepua taamo saayao. Puuu Riosiwaria nane'riamekapa Riosi inatao, peeneka itayamepua Riosichio, ihtana yoranariaopua taamowichioo.

Riosi e'raria taamo newitomichio, i'ka wehjoari naayachi o'inia

28 Nane'riame teemea Riosikamerakopua tamochi kaawe ihsiao, yooma taamo Riosi nakika mochikameo, yooma ahpo nakiyachitia mochimichio, paaekamepua.
29 Pukeri naayachi o'inia Riosia, nane'riame enerepua aatanakamera ahpo Taanachi paparamerikoo, pu'ka ahpo Taanachi paparakameo, ahpo Taanachitia te'ta piipatemo e'rariapaopua. Riosia ahpo Taana Eesusio, yooma pa'chirachitia teeretemo e'rakamepua, ki ookapi poponiwa pipiniwa tiame enemichiopua.
30 Waikao Riosia wa'a tiame iintomo e'rakamekapao, yooma o'inerepua apochi paajutesikao. Wa'a iintosaapua Riosia, yooma apochi paparakameopua, yooma pipiripi apochi enapameo, piipatesikamepua pu'kao; wa'a ikisaopua, pu'ka ahpo piipateria tatakoririaopua, ahpo tísia peenia ohjoerachi, i'tomeripua.

31 Wa'a tiame inataria Riosia, ¿ki tísia peenia tiiamekosapua? Riosio wa'a tiame inatakame enesoo taamowichioo, ¿iintunare aaatapua, ki taamo Riosie kiapo tuume tiiamea?
32 Ka'ii. Riosia ahkasi ahpo Taanaoi taamowichio mukiwachi nehjakame enesoo, ¿ki pichiwa taamo kiatarepua, pu'ka yooma ahpo cheeriao, taamo kiamia tuuriao?

33 ¿Aatana chaachapame taamo Riosi apochi uuriao, ki te'ta piipatetiamekoopua
Riosieo? Riosia ki wa'a taamo chaanemapua, apoe wa'api taamo piipatekameka-
papua.
34 ¿Aatana taamo Riosie kokosapuameko tuutapua kajuyachi taawechio, taamo
tatakoriria ki cheriwetiameko tuukao? Apoe Eesusi Riosie Weratiamea ki wa'a
cheemapua, apoekamerakapapua, taamo tatakoririawichio mukukamea. Puuua eh-
peche epeche pehji iintokamepua taamowichioo, i'wa weeechi eenechi oijenakaopua.
Puuua eenechi oijenasaapua, tewekachi kahtiamepua taamo Noono ahjama; wa'a
o'iniaopua, simitiamepua pehji taamo nehpusikao, yooma ihta taamo aiwapuachi
teeresipaniachio.
35 ¿Ihtanakamera taamo toitetamarepua, taamo Riosie Weratiame taamo nakika
mochitoao? ¿Tísia aiwaniame pu'kawichioo? ¿A'chi tiameoi kokosa ikiniame
aiwaniameoi? ¿Taamo a'chi yoraniokosaoi wepakao? ¿Tooreoi amori mukuyapaoi
pu'kawichioo? ¿Ki wisasoriekapakosaoi taamo chuchamiao? ¿Maapori ikiyakos-
apaoi? ¿Taamo meripo tuuniokosaoi? Ka'i puuua.
36 Teemea, Ehkoriami Iyoteri chiiachitia, aiwamepua. I'ka eee tiiame chiiameopua:
Aamowichio tísia aiwame teemea.
Itapiti po'wa ko'ipuachi i'toniamechitia.
37 Nape teemea yooma pu'kao, te'ta newitoka puuyakame teemeapa, Eesusi tísia
taamo nakiya ku'iwae.
38 Neeea noochio tísia oowe erapakamepua, Riosio taamo te'ta nakika yasitoao, kiisi
aaata ki taamo u'yeme tiiamekopapua, ihtaoi taamo eerina ikiwaoi, ihjichitiaopua:
mukiwaoi, ihtaoi taamo ahjatoka mochitoachi ikiwaoi; tewekachi ohjoemeai Riosi
ku'iwari; aaataoi itapiti tewekachi na'arariai; ihtaoi ehpiami seeweniameai; ihtaai,
meeriamahkao ikipo eraniameai;
39 kai waapisi te'pa taamo mochiniameai, kai waapisi teeresi mochiniameai, ihtaoi
itapiti, Riosi enepateriaai. Ihtaoi yooma ihjia, kiisi taamo u'yemeri Riosi taamo te'ta
nakika yasitoao, apoe Riosi wa'api taamo tetewiteriao ahpo Taana Eesusi taamowichio
mukuriaeo.

9

Riosi i'isaerio ahpo tehkiwawichio uuria

1 Neeea te'ta Riosie Weratiamechi tiiamekapao, kihta wistuame pu'ka Riosi
Riosiwari noochi yahchapao, no'o iikachi kokosa e'raka yasitoaa, te'ta pichiwa puuua.
2 Neeea no'o iikachi ki nu'uti kokosa saayaa, no'o tetejimari i'isaerio, kiisi kaawe
te'teriamekopa Riosichio. Puuu no'o iikachi saayaa, ki nu'uti yuuwesiri puuua, kiisi
no'o toaka iikachi kokoretiame.
3 Neeea no'o e'rao, ahkasioi Riosie Weratiamee no'o ipatiaio poanatakao, ka'chi
eramii neeea, pukae wa'a iintotiamee, no'o i'isaeri tetejimari ka'karuma enepameri-
wichio enesoo.
4 Riosia, pu'ka no'o i'isaeri tetejimariopua, ahpowichio tekipanawichio uukamepua.
Riosia te'ta apochi paparakameopua ahpo tatana iintaparepua. Wa'a iintosapao
Riosia, ahjama yaajatorepua, ahpo te'ta tisiwari peeniatiame tetewiteka, ahpo ki
nu'uti utewarie ihsia tetewiteka tiame. Riosia pu'kakamerao, ahpo ahjama kateweri
yahcharepua, pu'ka i'isaeri ti'tijoechiopua, itapiti tísia kaaweruma tiiame iintokemo
tuuka. Pu'kakameraopua tiameo, ahpo nuurari iyoriwa ki'yarepua tiameo. Riosia
pu'kakamera ki'yarepua tiameo, ne'neseriosi ajawapuameo, itapiti Riosi ijinuwara
kateweka neesetomichiopua. Pukaepa wa'a tiiachipa, te'ta i'isaeri ti'tijoeria, Riosi
iintokemo tuuria uumeripua.
5 Pukachi i'isaeri tetejimarichi tiame, puuyakamepu taamo ehkoriami noonoriai,
Auranichitia. Pukachi wa'api i'isaeri tetejimarichio, naawakame Riosie Weratiameai,

te'ta apoe Riosi yooma aampa tiiamea, pu'kawichio yooma teemea, te'ta iyoriwa te'terepuamepua, ahkasi ki seena aampasi tiiame.

6 Ehpe taawechiamio Riosia Auranio, ahpo iintokemo ki ookapi muuwepari tuuria i'isaerio, ki ahsepari muuwepamekatepua pehjio. Nape Riosia wa'a ahpo cheeria muuwepario, ki isaeri ti'tijoeriche nayewaka cheekai cheekamepua, aaataai ki i'isaeri ti'tijoerio, Riosichi paparasacheopua, te'ta pichiwa i'isaeri enepamekopua pu'kao. Wa'a tiiachio, te'ta isaeri ti'tijoeria, aaataai te'ta Riosi chiia pichikekame puuua.

7 Ehkoriami Auranichi tatanaraai, ki yooma te'ta Aurani tatanarakaitepua, te'ta Aurani tatanaraa, te'ta Riosichi paparakamera puuua, te'ta Aurani papararіachitia, Riosio eee chaaneriopua Auranio: “Aamo te'ta tatana enemeria, te'ta noochi paparakamera enemeripua, aamochitia noochi te'ta papararіachitia, Ihsa aamo taana naawamioiopua.”

8 Riosia wa'a cheeriachio, Riosi te'ta tatanaraa, te'ta Riosi chiia pichikiamerapua, ki Auranichi ti'tijoetusiwachiche naawakame.

9 Riosia eee cheeriaipua pukeri Aurani taanaemeriko tuuyaio: “Piie paaumparichi eenechi no'o eenoio, taanaeme enemeri Saaraapa, piiripi temari.” Aurania pu'ka Riosi cheeriao, te'ta pichikeka inamukamepua.

10 Riosia Auranichi o'inesaapua tatanatesikao, Ihsa Aurani taanarachi wa'api simiterepua i'isaeri muuwetesiwao, Reeweka tewaniame Ihsa ahjama neewiria-chiopua. Ihji Reewekaa, ooka pirena naawakame tatanaerepua.

11 Riosia i'ka ooka naawakameo, ke'chu saunioio, ke'chu noonowioiopua kaawerumao ki kaawerumaoipua, piiripi pu'kao uukame eneriame Riosia, i'isaeri ti'tijoeri simitemichioo, muuwepasiwao.

12 Pu'ka wa'a teeremio nayewakao Riosia, eee teeremio chaanerioi Reewekao: “Ihji aamo tatanaa, pa'chiraa ahpo poonikamera itapiti yooreka yasitomeripua, i'isaeri te'ta paamirachitia tetewika.” Riosia, Aakowokamera uurepua poonirakai, pa'chirachitia teeremichioopua i'isaeri paamirachitiao.

13 Riosia wa'achi cheekamepua Ehkoriami Iyoterichio, ahpo nayewaturachi eee chiiame iyotetekamepua, eureo nayewaniachio: “Aakowookamera uukamenia, Esauo ki uukamenia.” Wa'a cheekao Riosia, Aakowokamera uuyo tuurepua, ki Esaukamera, i'isaeri paamira enemichioopua.

14 ¿Ihtana chaachapatare teemea, Riosi wa'a iintoriaopua, poonirakamera uukamekapao? ¿Kiisi kaawe iintokamejoarepua? Ka'i. Riosia, ahpo e'ra ihsiamekapa, wa'a iintokamepua.

15 Ihjia Riosi Moise cheeriachitia tiamepua, eee cheeria: “Neeea, aaata no'o kaawe yoranaria kaawe yoramania. Neeea aaata no'owichio yoratenaresaa, wa'a iintoamenia.”

16 Wa'a tiiachio Riosia, ahpo e'ra ihsiamepua, ki aaata ahpo utewa yorawae, ihtaoi utewa chaachapaka itaniameoi.

17 Pukaepa Ehkoriami Iyoterichio, Riosia chaanerepua Araonio: “Neee ihsikame aamo yawichi yahchakao, amochi tetewitenariapa no'o utewario, yomatiame weee-chiopua, nane'remichiopua no'oo, aatanakoopua.”

18 Wa'a teesoo Riosia, aaata ahpo weranaria itapitiwichioo, apoe wa'api wa'a erasaa weeramepua; aaata newitokache kiisi Riosi nakiya ihsinariameo, Riosia ahpo ki kaaweruma e'ra ihsinariachi toayamepua.

19 Aaataa no'o iinatuketarepua: “¿Achini iikai Riosia, ki no'o e'rarioi itapitiwichio no'o weerakamepua, ki kaawe no'o iintosoopua, no'o te'yamepua pehjio?”

20 Nape ¿aatanana muuua, aamo wa'a chanimiaopua Riosio? Sikori neteti-amekosaoipua, kaawe iinatuketarepua ahpo neteriaopua cheeka: “¿Achinikai eee tiame no'o netekamua?”, cheeka.

21 ¿Naakonakosa sikoritamea, ki ahpo iintonaria iintotarepua? ¿Ki ihta ahpo
e'ra iintonaria iintotarepua wehchorieo, itapiti sikori tísia peeniatiame iintonare-
saopua, ki te'ta peeniatiameoi iintonaresakoiopua, piiripiopua, ahpo petechi ah-
jaepuameopua, piireo, te'ta pahkotanioi ahjaepuamewichioopua? Wa'a tiiachio
Riosiai, apoe ahpo eramia iinuekapaopua, Aakowokamera uukamepua i'isaeri
paamiratumichioopua, ki Esaukamera.
22 Riosiai iinuemepua tiameo, ahpo ki nahsinepaka puuemiao, ki ka'karuma
nokayame ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahkasi apochi e'enaka ka'karuma enepachi-
sio, nape ki apochi paparamia e'enanarekameopua, Riosia pu'kao iinuemepua tiameo,
kokosamiaoiopua.
23 Riosia, ahpo ki nahsineka puuyeriaa, te'ta tísia ahpo tesiwewa e'ria tetewite-
nariapa wa'a teereriaipua. Puuu ki ka'karuma nokayame puuyetiamea, teeme
puuua tiameo, Riosia pukeri ahpo iintomia inatariachi o'iniao, taamo ahpo tesiwewa
uupuame inatakamepua, taamo ka'karuma enepatesaapa, ahpo ahjama mochipuachi
i'tonariapa.
24 Puuu kakupachi i'topuamea, teemepua te'ta i'isaeri ti'tijoeri, yooma ki i'isaeri
ti'tijoeriai, Riosie paajutetiame.
25 Oosea tewaniamea ehkoriami ahpo iyotaperi chiiao, Riosi nayewaria puuua
Iyoterichio. Riosia pu'ka Oosea tewaniame iyotaperichio, eee cheerepua:
Ki i'isaeri ti'tijoekoipua, no'o ti'tijoeriwa tewamania;
ki nakiwame ti'tijoerio, nakiwame tewamania pu'kao.
26 Wa'api pu'kao Riosio eee cheeriachio:
“Eemea ki no'o ti'tijoeriwapua”,
Riosi te'ta ahjamea,
ahpo tatana tewameripua.
27 Isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Isaiaa weeru naewakao chaacharepua:
Isaeri ti'tijoeria seete pa'wechi kehki muuwepakaipua,
Riosi te'ta kokosarichio,
ookapi wa'api newipameripua;
28 muuwaeme puuu ki Riosichi paparakamea,
Riosi ka'karumara uuka katewiachiopua kajuyachi taawechiopua,
kokosapuamepua Riosieo,
poanachi ki wahjiamesi poanatakaopua ki ahpo kahtiachi.
29 Isaiaa cheeriaipua tiameo ahpo iyoterichio:
Riosi yomatiame te'ta tiiameo, ki taamo tooweriame enesoo tetejimarisiwao,
Sooroma muuwarika ijikimeriai teemea, ooruchi itipiriamechitia ki ti'tijoerie;
Oomora muuwari mochiriamechitia, ikiriamechitia.

Isaeri ti'tijoe ki nakiyame pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari

30 ¿Ihtana erakotariare teemea Isaeri cheeriao? Ehpe taawechiamio, seesenu ki
isaeri ti'tijoeria, kiisi i'yaka mochikai ahpo kaawe Riosichi te'terewao, tewakame
puuua aachin teeka ahpo te'ta kaawe te'terepuaopua Riosichio. ¿Aachin nokaka
tewariarepua te'ta kaawe te'terepuao Riosichio? ¿Ki Riosichi te'ta paparakapa, wa'a
te'terepakamepua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioopua?
31 Nape ehkoriamisi i'isaeri ti'tijoeria, tísia Riosi oowewari mochitoamekaipua
ahpo tatakoriria cheriwepuawichioopua, ka'chitia kaawe te'tereme teereriamepua
Riosichio.
32 ¿Aatia wa'a teereriarepua? Puuua kihta Riosichi paparakapa, wa'a
te'tereriamepua, oowera nuurari chiia oowewarika nateteriamekapa. Pukaepa
motochikamepua, Riosi yahcharia tehtechiopua. Puuu tehtea, Riosie Weratiamekai
teererepua.

33 Isaiaa eee cheeka iyoteriaipua Riosieo:
Neeea Siioni mochiwachio, Tehte yachamania wa'ao.
Pukachi tehtechio,
muuwaeme motochika ruhjimapua.
Nape pukachi paparakamea,
kiisi kitachi itipirio erakomapua
ahpo papararіao.

10

1 Pukaepa Riosichi poponi pipini tiame Rooma mochikameo, i'ka aamo tuuyeka iyotiamenia, neeea senepi taawechi no'o tetejima i'isaeriwichioo, tísia Riosichi itayame neeea, Riosio ku'imichiopua pu'kao, ki pu'ka tehtechi motochimichiopua, apoe Eesusichio, ohso kaawe neeea pukachio, tísia ahjachi paparajeraninia, Eesusie newipatepuawichiopua pu'kao, Riosie te'ta kokosapuameo.
2 Nane'riamenia pu'kao, tísia Riosikamera yooreka mochitonariopua, nape pu'kachepa, ki Riosi te'ta nakiyachitia nookapua.
3 Ki machiyapa pehjio aaatana Riosi yahcharia, ahjachi pichikiachi ahpo tatakoriria cheriwepuameopua, aapoe ahpo i'yamepua aachin teeka kaawe teerepuameopua Riosichio. Pukaepa ki paparamepua Riosie Weratiamechio, ahpo newipatepuawichio weratiameo.
4 Pu'ka Riosie Weratiameopua, ehkoriami Moise nuurari nokisiniameopua wa'asi werapatiamepua, Eesusio yooma tatakoritiame nateteka mukuriapa taamowichioo, yooma pukachi paparameo, ahsieme cho'wetiame itipimichiopua tatakoririao wa'asi.
5 Aaata Riosi nuurari e'wekache kaawe teerenariameopua Riosichio, Moisea chiiamepua pu'kao: “Aaata Riosi nuurari e'wewache kaawe teerenariamea Riosichio, senepi taawechi ahsepari yooraka, yasitomeripua nuurari chiiao.”
6 Nape papararichi simiyame kaawe teereniame Riosichio, neee Paoroa eee yorajera e'ramenia aamoo: “Ka'te eramitiamua aamo ikachio: ¿Aatanana mooenamepua tewekachio mukusao? —wa'a eraniamea, Eesusio mukukaio ki tewekachi mooenario eraniamepua—;
7 ka'te eramitiamua tiameo aamo iikachio: ¿Aatanana mukukatewechi tekitiaio machenatapua eenechio? —wa'a eraniamea Eesusi mukurioioopua, kiisiki oijenario eraniamepua. Nape Eesusia mukukai oijenasaapapua, te'ta pichiwa tewekachi mooenakamepua.”
8 Moisea simiteka nayewaka ahpo Iyoterichio, eee cheeriamepua tiameo: “Riosichi aamo kaawe teerepuaa, kiisi tehki tiiáitepua. Aamoe chuwae wa'api itapuapua Riosichio, nape te'ta aamo iikachi machenamee Riosichi oowe e'ráe, aamo tatakoririao cheriwepuawichioo. Wa'a e'raka Riosichi itasaamua, kiisi tehkikai teereriopua Riosichi kaawe teereniameo, aamo chokichi wa'api kahtiamekai tiiamekopua.” Teemea wa'a tiiame masitesiamepua, Moise cheeriachitia, aachin teeka Riosichi paparaniame.
9 Aamoe chuwae wa'api cheekame enesaamua, Eesusio apoe aamo Paamirako tuuyame enesaamua, te'ta aamowichio tatakoriria cheriwepuawichio mukuriopa pu'kao, pu'kao Riosie oijenatetiamekopua aamo weemera ahjari kiapuawichioo, newipameri muuua Riosie kokosapuamechio.
10 Teemea taamo iikachio, Eesusi taamowichio iintoria erakoniae, taamo kaawe te'teriame tetewame Riosia apochio; teemea tiameo, taamo chuwae chaachapame teemea, Riosie taamo cheriwepua uunarewao, Eesusi taamowichio iintoria nateyaraeo, taamowichio mukuriaeo.

11 Ehkoriami Iyoterichio, chaanipua tiame: “Aaataai Eesusi Riosie Weratiamechiche
paparamea, kiisi sewina erapameripua ahpo Riosichi papararíao, kihtawichio kaawe
enerio eraniameo.”
12 Riosia ki seenu tetewamepua aaataoi, i'isaeri ti'tijoerioi, ki i'isaeri ti'tijoerioi;
yooma pu'kao napati wa'achitia Riosiwarakapaopua, ki nu'uti cheriwewa e'rarie
cheriwiamepua, yooma apochi e'enaka paparaka ahpo cheriwewa itayameopua.
13 Wa'achi chiiame ehkoriami Ooeriai ahpo iyoterioipua, eee cheerioiopua: “Yoom-
ahka taamo Noono tewekachi kahtiamechi paparakamea, newipatemeripua, apochi
enapameopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichio itakao.”
14 Nape ¿aatana paparatapua pukachio, ki nane'riame enesaapua aatanakoopua
pu'kao? ¿Aachin teeka nane'retapua, ki aaatae tuuyetiame enesaapua aatanakoo?
¿Aatana tuuyetapua pu'kao aatanakoo, kiteresoopua tuuyemerio?
15 ¿Aachin teeka simitapu aaata tuuyemeria, kiteresoopua aaata ahpo itapitie
ku'ika uhjuramerio? Puuu ehkoriami Isaiaa ahpo Iyoterichio, i'ka nayewatupuamechi
simiyame, nayewaka cheeriamepua, eee cheeriaopua: “Tísia peenia tiame iintokame
aaataa, Riosi kaaweruma tuuyewari u'pakaopua.”
16 Nape i'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, ki yoomahka pichikerepua. Isaiaai,
Ehkoriami Iyoterichio, wa'achi cheeriaipua cheekao: “Paamira, nape amochi
simiyame nayewatuwao, ¿aatanana taamo pichikiamepua?”
17 Wa'a teesoo te'ta paparaniamea, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame pichikeka
keepukapa, ikiniamepua.
18 Nape isaeri ti'tijoeria, ¿ki inamukamekosapua pehjio pu'kao? Eje'e, puuuapa
pu'kao, inamukame puuuapa wa'asi, ahpo wa'api Ehkoriami Iyoterichioi, eeechi
chiiopa:
Riosi na'nayewatuame Riosi chiia tuuyesika mochitoriaa,
ahkasi yomachi weeechi nane'retiamepua,
ahkaoipua sihkochiamioiopua.
19 Nape chaanine eenechi: ¿Ki pahteka inamukamekosajuarepua pu'kao, puuu
i'isaeri ti'tijoeria? Riosio Ehkoriami Iyoterichio Moise iyotaperichio cheerioipua:
Aamo isaeri ti'tijoerio, wa'ina erakotemania,
no'o ka'karuma naawesario seesenu ti'tijoeri i'yetoretiopa,
aamoo ipaka tetewiria.
Aamoo nekumechetemania pukachio,
pu'ka aamo ki ijinatame teewarioiopua,
no'o ka'karuma tuuyewario,
kaawe e'raka uukamekopua apochio,
aamoo ki nakika uukamekopa.
20 Riosia Isaiachio iyotetekao, wa'achi cheerepua, eee cheekao:
Ki no'o i'yamekameraa,
no'o tewakamepua;
ki no'o tetewai iinatukekameo,
no'o tetewitekamenia.
21 I'isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Riosia cheekamepua Isaia iyoterichio:
Neeea senepi taawechi oowekamenia,
ahpo wa'inameoipua noochi e'enapuao,
ki no'o e'weka mochitopuameo.

11

Isaeri ti'tijoe te'ta uutiamera

1 Waikao iinatukenania: ¿Aatia wa'a iintoriare Riosia i'isaerio? ¿Ihpapakamejoare
naaju Riosia i'isaeri ti'tijoerio? ¿Ki ahpowichio tekipanamichio uukamekosapua
naaju? Ka'chitia wa'a tiiame puuua. Ohsotia puuua, ki ehpesi o'inia uukamekopua
pu'kao ahpowichio tekipanamichioo. Neeeai isaeri tijoekapao, ipatiame enemii
neeeai waikao, ki ahpowichio tekipanamichioopua tiameo. Nape neeea Riosiwichio
tekipanamenia, isaeri tijoenia tiameo, Aurani tetejimari neeea, Chaamini ti'tijoeturi
neeea.
2 Wa'a tiame tetewapa neeea taamo i'isaerio, ki ihpapatiame maaena neeea, Riosio
i'isaerio, ki ehpesi o'inia ahpo tekipanemichioopua uuriamekopua. ¿Ki nane'riame
eemea, Eeriaai wa'a chaanerio Riosi ahjama nayewaio, i'isaeri wenejikao? Puuua
chaaneriaipua Riosio:
3 "No'o Noono Paamiraa, yoomá ko'iretupa aamo na'nayewaturao, puuu aamo
oorona oowewari kokoseretiachioi, yooma ru'minaretupua wa'asi, tepawetetiamea.
Neeeche itipiamepa ahjamea, neeeai wa'asio, merinareniamepua tiame."
4 Nape Riosia, Eeria wa'a chiiopao, ¿ihtana nehjiarepua? Riosia chaanerepua
pu'kao: "Iiweta iinuenia oowisani miiri i'isaeri ti'tijoeri ooweruri tiame, ki chopoko-
rieka ajapameopua pehjio, Waaari riositawaopua. Pu'kaonia noochikamera paparaka
mochitopao, no'owichio poanatakamenia, noochi simiyame tehki yoramichiopua."
5 Riosia wa'achitia teetoamepua ehpe taawechiamioi, ki weeka ahpowichio
poanatakaoi, ehkoriami ko'itiochitia seesenueo, ahpo kaawe e'rachi nehpupaka
newiteriachitiao.
6 Wa'a tiiachi ahpo kaawe e'rachi enesoopua Riosio, ti'tijoeria kihta yoorakamepua
ahpo newipapuawichioo. Itapiti yoorakame enesoopua ahpo newipatewawichioo,
Riosia ki ahpo kaawe e'rachi iintokame enemiipua. Wa'a teerekame enesoo, ahpo
kaawe e'rachi iintotiamea, ki ahpo kaawe e'rachi iintotiame enemiipua.
7 ¿Aachin tiamepu i'isaerichi simiyamea naaju? Isaeri ti'tijoeria, ki tewakamepua
ahpo i'yao, Riosichi kaawe te'terewao, nape Riosie uutiamea, Riosichi paparakapa
tewakamepua pu'ka ahpo kaawe mochiwaopua Riosichio. Wahjachi ki Riosichi
paparakamea, wa'apitia toiretupua, ahpo ki ka'karuma nokiwachi.
8 Puuu wahjachi toitiamea, Ehkoriami Iyoteri chiiachitia te'teriamepua, eee cheeka
chanitiamea:
Riosia ahpo kokochiwachi toarepua pu'kao,
wa'atia ahpo pusieo ki tetewimichiopua,
ahpo nahkaeoi ki inamumichiopua.
Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'a te'teriame puuua.
9 Ehkoriami Raawiai, wa'achitia cheeriaipua tiameo, ki nakika mochikameopua
Riosio, eee chanitiame eee cheekao:
Puuu ki ka'karuma nokaka mochinariamea,
oowera mochika pahkotaka pu'serenariamepua.
Ahpo nokayae wa'api ruhjisaa,
kaawe enemiipua.
Pu'ka ahpo ki ka'karuma nokayae,
motochitesaa kaawe enemiipua,
pu'kao kokosatiaa kaawe enemiipua.
10 Puuua puichi tukapasipasoopua,
kaawe enemiipua,
ki ma'chiremichioopua pu'kao.
Puuua koomorasitepatetiaa,
kaawe enemiipua.

Ki i'isaeri ti'tijoeri newipateniame

11 Waikaonia noochio, e'raninia: “¿Ki oosa werisimeri ohjoarepua ahpo motochiria te'terewachiopua? ¿Ki oosa Riosi nookemeri ohjoarepua wa'asio? ¿Kííkosa ahpowichio nokimichio uukame Riosia pu'kao?” Eje'e. Pu'kawichio uukamepua. Nape ehpeo pehji Riosia, ahpo pukeri o'inia uuriao ahpowichio tekipanamichioo, ki kaawe te'tiopa apochi pu'kao, ki isaeri ti'tijoerichi ihsiamepua ku'ikao, ahpo tehkiwachiopua. Wa'a iintotioopua Riosio i'isaeri ti'tijoeria, seenekachi Riosichi e'enanaretareoipua eenechi.

12 Riosia i'isaeri ti'tijoerio kihta yooraka mochitoriopua ahpo tehkiwachio, ki i'isaeri ti'tijoeri ajawarepua ahpo tehkiwachio, aapoekamera nakiriopa Riosi kaaweruma tuuyewari. Wa'a iika tísia muuwere Riosichi paparakame ki isaeri ti'tijoeri. Nape i'isaeria eenechi Riosichi e'enasoopua Riosichi paparaka ka'karuma enepakaopua, kaawe tekipananaria enesoo pu'kawichioo, ¿kehkisa epeche muuwepatarepua Riosichi paparamea, tísia muuweeka Riosichi tekipanatoopua, pirena nokisika ki isaeri ti'tijoeri ahjamao?

13 I'ka aamo chaanenania ki i'isaeri ti'tijoerio, neeea aamoo, uhjuratiamekapa amochi nayewatumichio Riosi tuuyewario, i'ka no'o tehkiwa amochiopua, tísia nateyame tetewaninia.

14 I'ka no'o inisia amochio, Riosie Weratiamechi naewatukao, no'o tetejima i'isaerio eenechi Riosiche e'enanarewa erapatesoo, tísia kaawe enemiipua, amochitia Riosie newipatetiame enemichiopua.

15 I'isaeri ti'tijoerio ki nakika tetewariopa te'ta kaaweruma tuuyewariopua Eesusichi simiyame Riosi Taanarachio, seesenu ki isaeri ti'tijoe ooweru tiame ajaware Riosia, kaaweruma ahpo tehkiwachi nokisimichioo. Nape pu'ka i'isaeri ti'tijoerio ki nakiriai ahpo tehkichio, eenechi Riosi tehkichi ajawatiame enesoopua Riosieo, ¿ki te'ta kaawe erakoame enetare i'isaeria, eenechi oijenatetiameka te'teriapa i'isaeria?

16 Riosio pukeri o'inia Aurani ahpo tehkiwachi ihsimia i'ka weeechi kaaweruma machenakame enesoopua, yomatiame ahpo inataria neipami iintomeriai, ahpo inataria kuuwepakaoi, kaaweruma machenameripua eneriamepua tiameo. Puuu Riosi inataria i'ka weeechi ahpo iintomiaa, paatusika tiiamepua. Paatusia pahcha takaritatiameo, ta'yame machenakame enesoo, yomatiame kaaweruma paatusia. Puuu Riosi inataria i'ka weeechi ahpo iintomiaa, kuuuka tiiamepua tiame. Itapiti kuuuai naawara ahjame enesaapua, yomatiame ahjamepua, atowara, saawara tiame.

17 Riosia i'isaeri ti'tijoerio, ooriwo kuuuka tiiame tetewanipua pu'kao, i'isaeri ahpowichio tekipanameo Riosia, pu'ka ooriwo kuuu atowarachitia tetewamepua. Ookapi i'ka atowa i'isaeri ti'tijoerio Riosia, ki apochi paparamekopaopua, tehpunarepua pu'ka atowao. Wa'a ikisaopua Riosia, seesenu kuuu atowara atowatere puuua ahpo ooriwo kuuuo, ahpo ooriwo naawae ahjaka mochitomichiopua; wa'a te'tereka mochitoame ahpo ooriwochio, ahpokamerawichio, yooraka mochitomichiopua. Puuu seesenu atowaa, eeme puuua, ki isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakame.

18 Nape eemea pu'ka Riosi ooriwochi atowatetiamekapao, ki epeche erakometepua i'isaerichio, Riosi ooriwo te'ta atowarawachio. Wa'a e'rame enesaa eemea, pu'ka kuuu naawarao eemekamera ahjatio erakomiipua, nape ki eemekamerapua, Riosi ooriwo ahjatiameráa.

19 Ehpeo eemea chaachapaniarepua: “¿Ki epeche tiiame ohjoare teemea naaju, pu'ka i'isaeri u'yesaopua taamokamera atowatetiameopua?”

20 Ka'i puuua. I'isaeri ti'tijoeria tehpunatiamepua atowachitiao, ki Riosichi paparakapa; eemekamera atowachitia ajawatetiamea, Riosichi paparakapakamera eemea, ki epeche ka'karumakapa. Wa'a te'tiapa eemea, kihta weruma epeche erakometepua i'isaserichio, Riosie aamo kaawe yoraretiao. Ohso kaawe eemea, Riosichikamera aamo pewatiame te'terio erakopuapua.

21 Riosia i'isaerio ki nakiyapa ahpowichio tekipanamichioo, pu'kao tehpunakame
enesoopua, ki apochi paparakopaopua, ¿ki wa'achi iintotarepua amochioi, ahpo
oowarachi ihchiamekoipua, aamo toisoopua apochi paparao?
22 Riosia kaawerumapua kaawerumao, nape aaata apochi se'wika
paparakameopua, ki teesa kokosamepua, ki ahpo tehkiwachi tekipanamichio. Riosia
aamowichioo, tísia tesiwekamepua; ahpo tehkiwachi mochitomichiopua itapiti
ahpowichio nokisikao. Wa'a tiiachipao eemea, iyorika mochitopuapua pu'kao, ki
tehpunapuame eemea Riosi atowarachitiao.
23 Nape i'isaeri atowara tehpunatiameopua, ka'karuma enepasoopua Riosichio,
Riosia iinuemepua utewari apochio, eenechi wa'api kuuuchi ahpo atowatemiaopua,
i'isaeri ahpowichio nokisimichioopua eenechi.
24 Riosia aamo ki i'isaeri ti'tijoeri atowarao, seenu kuuu atowara tehpunatiame,
ahpo ooriwo kuuuchi atowaterioo, ¿epeche ki tehkina eramerinapua, ahpo wa'api
ooriwo kuuu atowara tehpunariao, pu'ka wa'apichi ooriwo kuuuchi atowatekao?

Wa'asi kajuyachi newipateniame i'isaeri ti'tijoeri

25 Eeme ki i'isaeri ti'tijoeria, ki aamoeche itipimeri te'ta atowarachitiao. I'ka aamo
nane'reka mochitojeraninia, ki aamo te'ta oijerawa erakomichiopua, i'ka Riosiche
apoeche nane'riaopua: Puuu isaeri ti'tijoeri ehpe taawechiami ki nakikame Riosi
tuuyewari ahpo Taana Eesusichi simiyameo, ki yooma taawechi wa'a teeremiite pu-
uua, i'isaeri ti'tijoeria. Puuu i'isaeri wa'a te'teremeripua ahkasi yooma ahseparichisi
Riosichi paparameriopua, ki isaeri ti'tijoeeopua.
26 Riosi nane'ria kehki ahsepasoopua ki i'isaeri Eesusichi paparakameeo, yomati-
ame te'ta i'isaeri Riosi kuuurachi atowatepuamepua tiame, yooma pirena Riosie te'ta
newipatetiame itipimeripua wa'asi, Riosie newipatetiame pirenatupakaopua. Pu'ka
nayewaka cheere Riosia, Ehkoriami Iyoterichio, eee cheekao:
Apoe Newipatemeria, Siioni tewaniachi o'inia enameripua,
Riosi kahtiachi o'inia, yooma Aakowo i'isaeri ti'tijoeri ki ka'karuma te'tiao,
yooma puhjenekemapua pu'kao.
27 Wa'a tiiachio yooma te'ta i'isaeri ti'tijoeri ahjama no'o katewerio,
ki i'isaeri ti'tijoeri na'pepaka ahjamaopua,
ahsieme kuuwepakame enamania pu'ka ahjama no'o kateweri yahchariao,
pu'ka tatakoririao te'ta ahsieme cho'wekamekapaonia wa'asio.
28 Nape iiweta i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusi Riosi Taanarachi paparaka mochitoiopua
pehjio, Riosia ahpo tuuyewari newipatiameo, seepurawachitia tetewamepua. Wa'a
te'teriopua pu'kao Riosia, aamokamera ajawarepua pu'ka ahpo newipatiame tuuye-
wari tehkiwa nokisimichiopua. Aamokamera wa'a yoorakamepua, tísia ahpo Taana
Eesusichi papararіopao, eemepechi simitemichiopua pu'ka ahpo Taana Eesusichi
simiyame nayewatukao. Nape Riosia ahpo tehki ki'yaria u'yekameaiopua, ki toaka
tetewamekaitepua pu'kao, ki natakepamekapao, i'isaeri noonoriwa ahjama ahpo
kateweri yahchariaopua. Pukaepa Riosia wa'a tiiamepua pukachio, nakiyameka-
papua pu'kao.
29 Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ki iintokao, ahpo iintomo tuuriao, yooma aaataoi
ahpo ijinuwa paajutiaopua.
30 Eeme ki i'isaeri ti'tijoeria, aamo ehkoriami noonoria pukerio, ki Riosie uutiame
eneriaipua ahpo tehkiwa nokimichioopua, ki Riosichi paparaka mochitoriameka-
papua pehjio; nape ehpe Eesusi taawechiamio, i'isaeri ti'tijoerio ki Riosi e'weka
mochitonareriopao, eeme ki i'isaeri ti'tijoeri ajawatiamepua, ahpo Taana Eesusichi
simiyame nayewatumichiopua.
31 Wa'achitia puuu i'isaeria ehpe taawechiamioi, ki pichikiamepua Riosi chiiao,
Riosi weeraria Taanachi simiyameoi. Nape Riosia i'isaerio, aamochitia ahpo Taana

Eesusichi e'enaka paparakameo, ahpo tehkiwachi enepatemapua eenechio, pu'ka
yooraka nokisimichiopua.
32 Riosia yoomatiame ti'tijoe ooweru tiame wehjoarichi mochikameo, napati
wa'achitia tatakorikame tetewamepua, pukaepa Riosia, ahpo Taana Eesusichi pa-
paraka e'enasoopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichio itakao, napatika wa'achitia
cheriwemeripua pu'kao.
33 ¡Teesana tahpitika tiiamepu Riosi inatariraa! ¡Ki nu'uti peeneka inatamepua, ki
nu'utipua tiameo, pahteniamechiopua! Riosi iintonariaa aaataai ki nane'reporitepua,
ihtaoi peeneka inataopua.
34 ¿Aatana ahsepaka inatata Apoe Paamiraopua, inatao? ¿Aatana tuuyeme
tiiarepua Riosi inatao?
35 ¿Aatana itapiti rewetare Riosio, Riosio ahpo wikirieko tuupuaichiopua?
36 Aaataaiopua. Yooma ihta itapiti iintuameo, apoekamerache iinuwarakopapua.
Wa'a teesoo, apoe iinuwaraa, apoewichiopua. Teemea, kihta iinuekaitepua, itapiti
kiapuaiopua Riosio, yooma itapitio Riosi iinuwarao, apoe enepateriamekopua. Yooma
Riosi enepateriaa, apoe ahjaemichiopua. Pukaepa neeea Riosiwichioo, te'ta weruma
nayewajeraninia, ahkasi ki wahjiame taawechisi. Wa'a teeresaa kaawe enemapua.

12

Riosiwichioche yasitoniame

1 Pukaepa eeme no'o Riosichi tetejimao, Riosichi aamo oowewachitia
te'terejeraninia, Riosichio aamoo, kaawe eraniamechitia. Puuu wa'a teeka
mochitoniamea, Riosi ki nu'uti iyoriniamekaitepua.
2 Ka'te i'ka weeechi mochikamechitia inatamitia eemea, ohso kaawe kaawerumara
inataka mochitopuapua, Riosikamera kaaweche wichiya. Wa'a teeka mochitosaa
eemea, Riosi e'rachitia mochitomapua. Wa'a teeka mochitosaa tiameo, te'ta
kaaweruma enemeri aamo mochitowaa.
3 Riosio ahpo no'o tesiweka weerariopao, aamo kaawe e'raka chaaninia, ki aaata
epeche erakoka mochitomichioopua. Napati aamo tetewika mochitopuapua, i'ka Riosi
tehkiwa nokisikaopua, yooma eeme pipiripi ahkao.
4 Yooma eemea, piiripi weerewachitia te'tiamepua Riosichio, i'ka Riosi weerewachio
muuwaeme teemea. Yooma pipiripi teemea Riosieo, itapiti ye'kari pepenewa kiati-
amepua, taamo ihta ye'kari kiatiameopua pepenewa, pukae taamo nokisimichioopua,
ihtaoi Riosichi tehkiwao.
5 Muuwaemekai teemea, Riosie Weratiame weerewachio, piiripi wa'api weere-
wakaite teemea. Piiripi weerewakapa teemea, yooma apochi ihcheka mochi-
toamekate teemea, teemea wa'atiao, napati wa'achitia ahpo ku'wipuawichioopua.
6 Wa'a teesoo, yoomahka Riosie kiatiamekapaopua, yooma ihta ye'kari taamo
nokisimichioo, pu'kakamera yooraka mochitotariapua naaju. Riosi tuuyewarichi
simiyame ye'kame enesaamua, peeneka nayewapuamua Riosichi aamo paparae oowe
e'raka, ahkaoi aamo masitiachio.
7 Wahjachi ku'iwa ye'kame enesaamua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao; masiteni-
ame ye'kame enesaamua, peeneka masitepuapua;
8 oowe erapatewa ye'kame enesaamua, oowe erapatewa tekipanapuapua. Ihkokeka
pu'seriame enesaamua, kaawe e'raka ihkokepuapua. Tesiwe e'reniame ye'kame
enesaamua, kaawe e'raka tesiwa e'raka ku'ipuapua.

Riosie Weratiamechi, te'teriamechitia mochitoniame

9 Pichiwaka aamo nakimitia ahpoo. Na'arario, nekuchemitiapua, kaawerumache
chapitoka mochitopuapua.

10 Yooma aamo te'ta nakika mochitópuapua, Riosichi poponichitia, pipinichitia tiamé. Te'ta yoorewie teteipuapua ahpoo, epeche kaaweruma e'raka ahpo piirechio, napati ahpoo wa'achitia.
11 Ihta aamo yoorachioi utewaeme tiiame teetopuapua. Amochioi tiameo, amochi kahtiame tetewitepuapua Riosi Riosiwari. Riosiche ihsiweka mochitopuapua, ki aaata wa'asi.
12 Peenia erakoka mochitopuapua, piie taawechi ahkao, te'ta Paamira ahjama mochimiapa. Aiwaka mochikaio, ka'te yaapi erakomitiapua. Riosichi aamo paparaoi, senepi yooraka mochitopuapua pu'kao, ahjachi itaka.
13 Aaata Riosie piipatetiameo, tesiwa tiiame enesoopua itapiti nakiwachio, ku'ipuapua pu'kao. Aamo ta'pechi asiyameoi, kaawe e'raka asipupuapua.
14 Aamo ki kaawe yoorameo, ka'chi chaanepuapua, kaawe yorapuapua ohso kaawe.
15 Aaata te'ta peenia erasoo, ahjama peenia erakopuapua; aaata yuuwesisoo, yuuwesipuapua tiame amochioi.
16 Eemea amochio, kaawe aamo ahpo erakoka uumitiapua. Ka'te weruma aamo uumitiapua aaatachioi, tesiwa te'tiameo kaawe uuka nayewepuapua, kihta epeche e'raka.
17 Na'aretiai muuua, ka'te wa'achitia na'are muuuai. Itapiti yoorai, kaawe aamo neesetoka ihsipuapua, aamoo, kaawe ihsiame teteipuawichiopua.
18 Aamo wahjachi kaawe teerewao, kihta a'chi tiame ihsika yasitopuapua, aaataoi.
19 Ka'te aamo ki kaawe iintotiameo, wa'achi yooraka natetetemua, ohso kaawe Riosikamera tooepuapua pu'kao, apoe Te'pa Kahtiame taamo Noono ihsimichiopua pu'kao, te'yakao. Wa'a teeremeri eemea, Ehkoriami Iyoterichi Riosio chiiamekopua: “Aaata aamo na'ara iintokameo, neee natetetemapua iintoriao; wa'a chaani Te'ta Paamiraa.”
20 Pirenachi Iyoterichio chaanipua: “Aaata aamo seepurawaoi chorowasoo, ko'kotepuapua; aaataoi paramusoopua, nerojitepuapua. Wa'a aamo iintosoopua, suuwe erapatemamua pu'kao, ki nu'uti tataretemamua pukachio.”
21 Ka'te aamo tooa na'arari aamo yuumpamichioo, ohso kaawe muuukamera newitopuapua na'arario, aamo kaawerumachee ihsia.

13

1 Ihta ya'yawichituniameo, ihta pa'pamiratuniameopua tiameo, yooreka mochitoniamepua pu'kao, pu'ka yawichituniameo paamiratuniaopua tiameo, Riosie wa'a teewetiamekopua pu'kao. Yooma ya'yawichi ajawatiameo, pa'pamiratuameopua tiameo, Riosie reesisetiame puuua, e'wewari teereniameopua tiameo.
2 Pukaepa pu'ka e'wawari ki yoorekamea, Riosikamera ki e'wekai noonoikamepua, wa'a tiiame e'wewa yahcharia Riosia, pu'ka pa'pamiratuame e'wepuawichio e'raria puuua. Wa'a tiiachiopua yooma aaata ki yoorekamea pu'ka pa'pamira e'wewario, pu'ka wa'api e'wewari kokosarira saaemeripua.
3 Aaata kihta ki kaaweruma nokaka mochikamea, kihta seewemetepua i'ka nuurari neesetoameopua, aaataoipua, pa'pamiratuameo, ya'yawichituameoipua. Nape ki kaawe nokaka mochikamea, seewemete puuua i'ka e'wewa iinuemeo, pu'kaoi iinuemekopapua pu'ka nuurarie kokosamio. Pukaepa aaata ki majaka yasitonariamea i'ka pa'pamiratuame e'wewario, e'wekache yasitometepua i'ka e'wewari iinueme pa'pamiratuameo, kihta ki kaaweruma ihsikaopua. Wa'a teeka yasitosaamua, kaawerumachitia tetewipuamemua, ya'yawichieopua.
4 Aaata yoorewi yachatiamea, aamo ta'iria yasimichio yachatiame puuua, Riosi nakiyachitia yooreka. Aaata ki yooreka mochitoameapua pu'ka yoorewa neesetoameo, seeweka tetewimetepua pu'kao, pu'ka aaata yachatiameopua yoorepuawichioo, ki oowera kusiwaeka yachatiamekopua pu'kao. Ihji aaata yoorepuawichio

yachatiamea, Riosi seekaerachitia ihsiamekopua, ki kaaweruma iintokameo, wepimichio yachatiamepua.
5 Pukaepa teemea pu'ka e'wewari neesetoao, yooreka mochitometepua, nape ki taamo kokosapuameche seewekao, taamoe wa'apioi nane'riapa Riosio, pu'ka e'wewari e'weka mochitojeriopa.
6 Pukaepa teemea tiameo, yawichi koparoari nateteka mochitoamepua, pukae natetepuaichiopua yoorewa inatiameo.
7 Yooma ihtawichio yawichi koparoawaa, natetepuamepua, te'ta ya'yawichiwichio, ki te'ta yawichiwichooi, nu'nunti teesa ya'yawichiopua tiame. Wa'achitia weruma yooreka tetewipuamepua tiameo, yooma pipiripi pu'kao.
8 Ka'te ihta aaata wikirieka yasitomitiamua, naaticheape, aaata aamo nakirewache. Wa'a teereka yasitoame enesaamua, yooma Riosi nuurari yorajera ihsiame enemerimua.
9 Riosi nuurari nokipuamea, eee chiiamepua: “Ka'te suwepori nokimitiapua, ka'te merimitiapua, ka'te ichikomitia, ka'te ikotu.” Iintusoo pehji ihta yoorepuameo, ihji no'o aamo chaanemiaa, yooma ahsepari iyoriwa iintoniamepua: “Aamo piirechio, aamochitia nakimitiapua.”
10 Aaata ahpo piirechi kaaweruma nakika yasitoamea, kihta na'ara ihsiamepua aaataoi. Wa'a teeka yasitoniamea, kaawe yooreka yasitoamepua Riosi nuurario.
11 Yooma i'ka no'o cheeriaeo, taamo newipuapuachiche inatapuapua, ehpe taawechiamiopua wa'asio, pu'ka taamo newipatepuao, epeche waapi teetoamekopua pu'kao, ki pukeri taamo papararіachitiaopua, Riosie Weratiamechio.
12 I'ka weeechi tukaparia, u'matona puuuapa, weemera taajenari asinapua. Pukaepa te'ta toaka mochitomete teemea, ki kaawe nokiwao, yooma pu'ka tukapachi ki kaaweruma nokisiniameo. Ohso kaawe ka'karumachikamera mochitoniachi kaawe enemiipua, Riosi uutaparichi, taamo Riosi neesetorae wakiraetoka.
13 I'ka Riosi taajenarichio eemea, ka'karumache yooraka mochitopuapua, kihta na'arari, kihta nawajika, kihta pahkotawa nawajika, kihta suwepori nokaka, kihta nekumewa erakoka aaatachioi, kihta ikotuwa aaata iinueka.
14 Ohso kaawe eemea, Riosie Weratiame e'rache wakiraeka teetopuapua, ki aamo newitopuawichiopua na'arari ta'irewaeo.

14

Ka'te ki kaawe chaanemitia aamo Riosichi poponiwao, pipiniwao tiameo

1 Aaata weemera Eesusichi paparakameo pehjio, aamo ta'pechi asisoo, kaawe e'raka uuka tetewipuapua pu'kao. Ka'karuma Riosichi pu'serewa nayewepuapua pu'ka ahjamao, kihta nayewepuapua itapiti iyoriwachi simiyameo, Riosichi kaawe te'terepuawichio nokiwamechitia, itapiti kooame aaata Riosichi paparameo, ki ko'iniamechitia.
2 Iintuame teemea Riosichi paparamea, sa'pa koayame ki sa'pa koayame tiame. Iintuamepua tiameo, yooma ihta kooame pu'seriame koaka.
3 Yooma ihta kooame koayamea, kihta chaanemetepua ki sa'pa koayameo. Ki yooma ihta kooame koayameai, kihta chaanemetepua pu'ka yooma kooame koayameoi, Riosio pu'kao, wa'a te'tereoi pu'kao, napati uukamekopua.
4 Teeme Riosichi paparamea, kihta na'ara chaanemetepua aaata tamochitia Riosichi paparameo. Taamo Noono tewekachi te'ta Paamirakamera chanimetepua aaatao, kaawe ihsiame enesoo, ki kaawe ihsiame enesoooi.
5 Iintuame aaata Riosichi paparamea erakoame, iintuamekopua taawe, Riosiwichio iyoripuachi yachatiame. Iinuamepua tiame, ki yahchame piiripioipua taawe Riosiwichio iyoripuachio, ihta taaweoi napati tetewamepua wa'achi tiiamekopua.

Yooma pipiripi Riosichi paparamea, iinuemepua ahpo iintome tiiao, ihta taawechi
Riosi iyoripuachi ahpo yachamiao.
6 Aaata piie taawe poanatakamea, Riosichi iyorinariapa wa'a iintokamepua; aaata
ki ihta taawe poanatakameai, Riosichi iyoriwa ihsiame puuuai. Wa'achitia aaata
yooma kooame koayameai, Riosi cheriwema ki'yaka koayame enesaapua, Riosi
iyoriwa ihsiame puuuai. Piire Aaata ki sa'pa koayamea, Riosi iyoriwa wa'a tiiame
enesaa, kaawe tiiamepua puuuai, Riosichio, senepi ko'komiaoi, Riosi cheriwema
ki'yamekapapua.
7 Wa'a tiiachipao yooma teeme Riosichi paparamea, ki aaata a'chi chaaneka mo-
chitometepua, ohso kaawe kaawe e'reka taamo ku'imete teemea, aaatawichio tiame
inataka, ki taamochewichio. Wa'a te'teremeri teemea, i'wa weeechi ahjaka mochikaio,
wahjipakaiopua, te'pa taamo Noono tewekachi kahtiame, te'ta ijinuwarakapa.
8 Pukaepa teemea, iiweta ahjaka mochikaapua pehjio, yooma taamo ihsiwaa,
taamo Paamira Eesusiwichio enemeripua. Teemea wahjipakaio, Riosi ahjama
mochimeripua. Wa'a tiiachiopua, yooma teeme Riosichi te'teriameo, mukukaio,
ahjaka mochitoaiopua pehjio, taamo Paamirakamera ijinuwara teemea.
9 Apoe Eesusi Riosie Weratiame mukukai eenechi oijenakamekapapua, taamo
tewekachi te'ta Paamirawa enepakamepua, yooma ahjaka mochitoameopua pukachi
paparaka, yooma wahjipakameopua tiameo, pukachi Paamira paparakameo.
10 Wa'a teeresoo taamo Paamirao, ¿achini iikai te'yamemua aamo poponio aamo
pipinioiopua tiameo? ¿Ki nane'riamekosa eemea, taamo nekakoka mochitosoo
Apoe taamo Paamirakamerakopua taamo terimeriopua, kajuyachi taawechio Riosi
katewiachio, Eesusichi taamo ki kaawe noonowiria taamo iinatukenioiopua?
11 Ehkoriami Iyoterichio, Apoe taamo Paamiraa eee chiiamepua:
No'o te'ta ahjachitia pichiwario chiiamenia,
yomatiame ti'tijoea ooweru tiamea,
no'o chopokorieka ajapamerikopua,
yooma noochi tuukaopua, ahpoo kiisi kaawe nokariao.
Wa'a noonoikaopua ki nu'uti iyoriwa noonoimapua Riosichio,
te'ta nane'rekapa aatanakoopua no'oo.
12 Waika taawechio teemea, yooma taamo ki ka'karuma nokaka mochitoriao, yooma
tuumeripua pu'kao, taamo Paamira Riosio.

Ka'te ki ka'karumachi motochite aamo Riosichi poponio aamo Riosichi pipinioi

13 Wa'a tiachipao, kihta chaachapamete teemea wa'asi taamo piirechio, ihta ki
kaawe ihsio tuukaopua. Ohso kaawe aamokamera kaawe aamo neesetopuapua, ki
aaata aamo Riosichi pooniwao piiniwaoi aamo sewina erapatemichiopua ki Riosichio.
Ka'te sewina erapateme tiame iintomitiamua, wa'achi iintonaremakoipua, wa'a
ihsiame aamo tetewapaopua.
14 Nane'riamenia noochio, ihta kooameoi ka'chi tiiamekopua Riosiwichioo, puuu
kooame Riosiwichio iyoriniamea, apoe wa'a erakoapa nokayamepua. Nape puuu
Riosi iyorika, ki ko'kopuame e'rameopua ihta kooameo, apoeche ki ko'kome wa'a
e'ramepua.
15 Aaata poponiwa ki sa'pa ki koayame ahjama yasipasaa ko'komia, ka'chi
eramichiopua pu'kao, muuuai ki ko'kometepua sa'pao. Ko'kosaamua sa'pao waikao,
ki Riosi nakiwari iinuemapua. Ohso kaawe kihta yorapuapua wa'a tiameo, aaata
Riosie Weratiamechi paparario sa'rume tiiameo, pu'ka wa'a tiiame Riosichi pooni
piinioi newipatepuawichio, mukukame Riosie Weratiamea.
16 Pukaepa kaawe aamo neesetomitiapua, ki aaata aamo Riosichi poponi pipinioi,
ki kaawe aamo ihsio erakomichiopua, aamoopua seenekachio, kaawe ihsio e'roio.

17 Taamo Riosi ye'karichi mochipuamea, ki kooame iyoriwae puuua, ihtaoi iijiwaai.
Teemea Riosi ye'karichi taamo mochimiaawichio, Riosi Riosiwarie te'ta piipari
te'tereniamepua, taamo iikachio Riosie ta'iria yasitowa tiame, pukaepa tísia kaawe
erakoame teemea.
18 Wa'a teeka ohjoresaa Eesusichio, kaawe tetewipuame teemea Riosieo,
ti'tijoeeopua tiame.
19 Wa'a teeresoo pirena nokisitariapua naaju, te'ta ta'iria mochitowa i'yasikache,
epeche Eesusichi oowe erapasikaopua.
20 Ki na'atamete teemea taamo kaawe uuka Riosichi pirenaturiao, oowera
kooamechi simiyame, nekakome chaachapakao. Yooma kooamea kaawerumapua,
naatiche ki kaawerumapua, aaata koaya kooame, pu'ka tetewachi koi'wame. Wa'a
aamo ihsisoo, na'atamerikoimua aamo Riosichi pooniwa Riosichi teerewaopua, aamo
pipiniwaoipua Riosichi kaawe teerewaopua tiame.
21 Ohso kaawe kihta koi'wa kaawepua, Eesusichi paparaniameo, sa'runame tiiameo,
ihtoiopua itapiti iijiwaoi, itapiti ihsiwaoi, Riosichi kaawe teerewa einatameopua.
22 Aamo kaawe ihsio e'raopua Riosichio, aamo Riosimache nane'reka yasitometepua
pu'kao. Kaawe teetoka ohjoemea, ahpo inatario kaawe yasito tuuyoo, ta'iria
yasitomeripua.
23 Nape ki kaawe ahpo ihsio e'raka koayamea, Riosi Riosiwari wa'a eratiamepua
pu'kao, wa'a e'raka koayamea, ahpo e'rae tatakoriamepua. Yooma aaata ki e'wiamea,
Riosi Riosiwarie ahpo inatarichi tuuyeniao, tatakoriniamepua.

15

Aamo piirechikamera kaawe eratemitiamua, ki aamo wa'apikamera

1 Teemea, pewatiame mochikameapa Riosichi paparakao, ki ikanati taamochitia
tiiame, enepatejeramete teemea, pu'ka weemera Eesusichi paparakameopua. Teesa
tiame masitepuapua pu'kao muuenati, ki ikanati tamochi tiiame enepatenareka.
2 Yooma teemea taamo wahjachikamerao, aachin teeka ku'imichio ahpo kaawe
teerewa Riosichio, i'yameri teemea.
3 Riosie Weratiameai, ki ahpo ta'iria wichiya i'yakamepua, Ehkoriami Iyoterichio
wa'a chiiamekopa: “Yooma aamo na'aretiameo, noochikamera saaetekamenia.”
4 Yooma puuu Ehkoriami chaachapatiame Iyoterichio, taamowichio iyotetiamepua,
pukachi ne'netoka teetopuawichiopua, pewatiame nokisika Riosichi. Pu'ka Ehkoriami
Iyoterichi chiiai, taamo kaawe erapasimichiopua, ahkasi asiyachisi Riosie Werati-
ameo, taamo puuyeka mochitoao.
5 Aamoonia, pu'ka Riosie aamo utewa ki'yaeo, aamo weemuwaeopua tiameo, aamo
ku'ijeraninia aamoo, kaawe ahpo nakika mochitomichiopua, piiripichitia mochitoka
Riosie Weratiamechiopua, Eesusikamera na'naritokaopua.
6 Wa'atia piiripichitia mochitosaa eemea Riosichio, yoomahka piiripichitia, peenia
tiiame nayewame enema eemea Riosichio, taamo Paamira Eesusi Noonorachiopua.

Riosi kaaweruma tuuwewari ki i'isaeri ti'tijoechi nayewatunia

7 Pukaepa kaawe aamo uuka tetewipuapua, Riosie Weratiame aamo uuka tetewa-
chitia. Wa'a teeka aamo mochitosoopua, tísia kaawe eratema eemea Riosio.
8 Eesusi Riosie Weratiamea, i'isaeri ti'tijoeri tuuyemia eenakamepua, Riosi iintomo
tuuria pichiwatamia, Riosi i'isaeri ehkoriami noonoriwara, iintokemo tuuria.
9 Ihji Riosie Weratiamea ki isaeri ti'tijoerichi eenakamepua tiameo,
nane'remichiopua pu'kaopua tiameo, ahpo tatakoririao cho'wepuamekopua,
Eesusichi paparasoo. Wa'a iintoketiaapua Eesusie Riosi e'rariaeo ki i'isaeri ti'tijoeria,
weruma kaawe e'rewa nayewamapua Riosio. Pukaepa Eesusia ki i'isaeri ti'tijoeri

eenakamepua, ahpo tewekachi kahtiame Noonochi nayewemiapua, te'ta Ehkoriami Iyoterichio, chiiachitia:
Neeea aamo no'o Noonoo tewekachi kahtiameo,
ki i'isaeri ti'tijoerichio,
tísia kaaweruma aamo nayewamania;
weruma te'ta kaaweruma aamo wikatamania,
ki i'isaeri ti'tijoerichio.
10 Pirenachia Iyoterichio ki i'isaeri naewakaopua tiameo, chaanipua tiame:
Eemea ki i'isaeri ti'tijoeria tiamea,
i'isaeri te'ta Riosichi paparakame ahjamao, peenia erakomeripua.
11 Pirenachi Iyoterichiopua tiameo, ki i'isaeri nayewakao, chaanipua tiame:
Yomatiame ti'tijoeturi wehjoarichi mochikamea,
kaawerumako tuuka nayewamitiapua Riosio;
yoomachi weeechi mochikameapua Riosio,
te'ta weruma tiiame nayewamitiapua pu'kao.
12 Sewinachi ihji Ehkoriami Iyoterichiopua tiameo, Isaiatarua wa'achi cheeri-amepua, eee cheekao:
Isai naawaraa uuyameripua,
Isai tewaniame tetejimarisiwachio,
aaata naawameripua,
yomatiame wehjoarichio,
te'ta weruma yawichichitia yasipameri.
Waikao yomatiame weeechi mochikamea,
pukachi paparaka ahpo newipatepuame inatameripua,
ahpo tatakoriria cheriweka cho'wepuawichioopua.
13 Puuu Riosi aamo puuyetoka mochitoame ki'yamisi, aamo peenia eratejeraninia iikachio, ta'iria yasimichiopua, aamo Eesusichi ahjachi paparaka mochitoiopua. Riosi Riosiwaria i'wa weeechi aamo mochikoiopua pehjio aamo ku'isiamepua, aamo ahjachi erakoka puuyetomichiopua ahkasi aamo Noono tewekachi kahtiame ahjama, aamo ohjoepachisiopua, ahkasi ki wahjiamesi.
14 Neee Paoroa wa'a mochikame no'o poponiwario pipiniwari tiameo, ahsieme amochi e'ramenia, ka'karumache erakoamekoopa, tísia machiyamekopua Riosichi simiyameo; eemea aamo wa'api pepeniame ahpo tuuyeka mochitopuameopua kaawe te'teretopuameopua Riosichio, te'ta Riosi nakiyachitiao.
15 Nape neeea aamoo, wa'a aamo te'teriameko e'raiopua wa'asio, nape ki natakepamichiopua aamoo, epeche ma'chiame iyotekamenia i'ka iyojurachio.
16 Neeea aamo ki i'isaeri ti'tijoewichio, Eesusie weratiamenia amochi u'yepamichiopua Riosie kaaweruma tuuyewari aamo tuuyemichiopua. Neeea pu'ka tuuyewari yooraka amochi yasitoamepua, pu'ka tuuyewarichi aamo pichikeriaopua, taamo Noono tewekachi kahtiamechi ma'chitasimichiopua, itapiti Riosiwichio kaawe e'rewa oowewarichitia, taamo Noono Riosiwarie wa'api piipatetiame.
17 Aamoo Riosie Weratiamechi aamo e'enariopao, tísia kaawe e'rame neeea, no'o tekipanaka ihsiriaopua amochio, tísia kaawe teereka itipimerikopua Riosichio.
18 Ki no'o yoorariakamera oijerawanariamenia, ohso kaawe Riosie Weratiame iinto-riakamera no'oe, oijerawamenia, yooma pu'ka ki i'isaeri ti'tijoechio no'o iintoriaopua, nayeweriaopua tiameo, Riosikamera e'wepuawichioo.
19 Neeea Eerusareni o'inia ahkasi Iiririko weeechisi oikamepua, yooma ahsieme nayewesika Riosie Weratiamechi simiyameo, yooma wa'amio Riosi Riosiwarie Eesusichi oowe erapatekao, yooma Riosi chiiao ki maaenarie pichiwatakao, yooma ihta kokoriame sautesiwae.

20 Wa'a siimo orapakania, ki aaata naewaturiachi, Eesusichi naewaniameopua pehjio. Neeea ki siminarekapua Eesusichi simiyame machitiachiopua wa'asio, ki piirechi tekipanariachi ihsinariapa, eenechi aampachio.
21 No'o wa'a nayewariaa, Ehkoriami Iyoterichio, eee chiiapua:
Pu'ka aaata ki nane'retiame pehjio, nayewapuamepua;
Pu'kao, ka'chitia taawechi ahpo nayeweretia pukachi simiyameo,
pahtepuamepua pukachi simiyame ahpo nayeweretio.

Paoroa Rooma muuwarichi siimo o'rani

22 Neeea pu'ka aaata Eesusi tewaniame ki machiwachi pehji oiyapa nayewatukao, ka'chi iika siime teerekamenia aamo ne'nemiao, ki ehpesi o'inia wa'a siimo e'raka weritoai.
23 Nape ehpeo yooma kajukapania no'o tehkio, ki nakiwiamekapa wa'asi wahjachi ohjoriachi naewatupuao, ehpeope siimo o'rane aamo ne'nemiao.
24 Wa'ami u'matosimo o'rane Ehpanya simiyaio. Wa'a aamo mochikachi no'o asisoopua, ta'iria naewapuawichiopua paikapi taaweoi, wa'a ikisao Ehpanyami u'matomo e'ramenia, itapiti aamo ku'iwae.
25 Nape ehpeonia pehjio, Eerusareni simiyamenia, itapiti ku'iwa i'yetoka Eerusareni mochikame tísia tooremuame, Riosichi poponiwao, pipiniwaopua tiamé, no'o oiriachi Riosichi poponiwa, toomi na'poaria i'yetoka.
26 Ihji ku'iwa no'o i'toaa, yooma Eerusareni Eesusichi paparamewichiopua, poponiwa pipiniwaopua tiame, wa'a Maseroniami Aakayaami tiame mochikameo, ahpo kaawe e'rachi na'poasa uhjureria.
27 Puuua, ahpo kaawe e'rachi ihkokekamepua pu'kao, kaawe noonoikamekopua Eerusareni mochikameo, i'isaeri naewaturaeo, Riosi kaaweruma tuuyewari ahpo kipoteriopa, ahpo mochikachiami u'yepakao.
28 Neeea Eerusareni toowesapa i'ka no'o i'yetoa ku'iwao, wa'a o'iniao Ehpanyami siimania. Wa'ami simiyaio aamo ohjoekachi asisimania.
29 No'o wa'a Rooma aamo ohjoekachi asisoopa, tísia ahjachi e'ramenia Riosie Weratiamechio, no'o ku'imerikopua apoeo, aachin cheeka no'o nayewamichioopua Eerusareni Riosichi paparameo, aamo tísia kaawe erakoka cheriwema ki'yao, yooma tísia kaawe noonoikamewichioopua, ahpo ku'iwa uhjuretiao.
30 Riosichi poponiwao pipiniraopua tiameo, no'o neesetowa itajerenania Riosichio. Aamoo itanenania tiameo, no'o ahjama enepamichio Riosi tehkiwachio, Riosie Weratiamechi mochitopuawichiopua, Riosi Riosiwari nakiwarie taamo ki'yae.
31 No'owichioo, Riosichi itapuapua tiame, pu'ka Uurea mochikame i'isaerio, ki Riosie Weratiame paparameopua, ka'chi no'o yoramichiopua. Itapuapua Riosichio tiameo, pu'ka ku'iwa no'o i'toao kaawe e'raka uupuaichiopua, Eerusareni mochikameeo, poponiwao pipiniwaopua tiameo, Eesusichi paparaka mochitoameo.
32 Itamitia tiame Riosio, kaawe e'raka no'o asimichio aamo mochikachioi, kaawe e'raka no'o resipumichiopua wa'ao, wa'a no'o enasoopua, kaawe erakoka pu'seriapuaichiopua wa'ao.
33 Ta'iria mochijeraninia aamo iikachio, Riosichi kaawe erakokaopua aamo tatakoriria cheriwekamekoopua. Wa'a teeresa naaju.

16

Pipiripi tuuwika teepoteniame

1 Aaata ooitiame Eewe tewaniamea, ku'we siminariamepua wa'a aamo mochikachio. Puuu oowitiamea, kaaweruma piinirapua Riosichio, tísia kaawe teeka tekipanakame, Senkeréa tiopachio.

2 Kaawe uuka asitepuapua pu'kao, aamo mochikachi asisoo, te'ta Riosie Weratiamechi paparamechitia. Kaawe ku'ipuapua pu'kao yooma ihta nakiyae, ki ookapi ku'ikamekopua pu'kao, ahkasi no'ooiopua tiame.

3 No'o teepotekemitia wa'a mochikameo, Aakira, Pirihkaopua tiame Aakira uupira wa'api, puuu na'paa, no'o ahjama tekipanakamepua, no'oo Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masitioio.

4 Puuu ookaa, tísia ahpo maaporichi te'teretokamepua no'owichioo. Pu'ka noonoiria no'owichioo, cheriwema ki'yaninia pu'kao, yooma wa'ami ki i'isaeri ti'tiopachi mochikameopua tiame, cheriwema ki'yamenia tiame pu'kao.

5 No'o teepotekemitia tiame, Aakira, Pirihka ta'perachi nanapawiame, Eesusichi paparame. Epeneto tewaniame teepotemitia tiame, Aasia weeechi ohjoeme, puuupua pahchakamera paparakame Eesusichio.

6 Maaria teepotemitia tiame, aamowichioo tísia tekipanakame.

7 Teepotemitia tiame Aanroniko, Uunia tewaniame tiame, puuu na'pa no'o perekarichi kahtioio, no'o ahjama mochiriame. Puuua, weeweruma ti'tijoepua Riosie Weratiamechio, ke'chu no'o Eesusichi paparoio, Eesusichi paparakame.

8 Naati teepotemitiapua tiameo, Aampiasi tewaniame, no'o Paamira Eesusichio, ki teesa nakiwame.

9 Uruwano teepotemitia tiame, puuua taamo ahjamao, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanakame. Ehtaki tewaniame teepotemitia tiamée, no'o aaata tísia kaawe e'ria.

10 Aapere teepotemitia tiame, tísia oowe e'riame tetewiniame Riosie Weratiamechio. Teepotepuapua tiameo, Arihtóuro ta'perachi mochikame.

11 No'o teepotekemitia Erorioni tiame, no'o weewachi ohjoeme tijoe. Teepotepuapua tiameo, Naasiso ta'perachi tetejimara, Eesusi Paamirachi paparame tiame.

12 Naati teepotemitia tiame, Tirijena tewaniame, wa'a ikisa Tirijosa, na'pa puuua, Riosie Weratiamechi tekipanakame. Teepotemitia tiame Peresira, piirechi ooitiame tísia tekipanakame Eesusi Riosie Weratiame Paamirachio.

13 Teepotemitia tiame Ruujo, weruma paparame Riosie Weratiamechi. Pu'ka Ruujo yeeyeraoi teepotemitia tiame, pu'kaonia no'o yeeyechitia tetewa.

14 Yooma i'ka teepotepuapua tiame: Asinkirito, Perekoni, Erema, Paratowa, Ereme, yooma Eesusichi poponiwa tiame, wa'a ahjama mochikame.

15 Yooma i'ka teepotemitia tiame: Iiroroko, Uuria, Neereo tiame piinirama, wa'a ikisa Oorimpa, yooma wa'a mochikame tiame ahjama, Eesusichi paparakame.

16 Teepotaio, kaawe ahpo uuka teepotepuapua. Yoomahka i'wa tiopachi Eesusichi paparameai, yooma aamo teepotenapua tiame.

17 Kaawe aamo inatepuapua, ki aaata sewina aamo erapatemichiopua no'o aamo masiteriao. Ka'te keepumitia pu'kao, seesenu masitiamepua ki ka'karuma.

18 Puuua ahpoche ikotua nokayamepua, ki Riosie Weratiamechi nayewaniame. Ki te'ta pepeniameopua Eesusichi simiyameo, peenia chaachapaka masiteka wihkuiamepua.

19 Aamo Riosichi kaawe te'tereka mochitoao, ahkaoi yomachiami nane'reniame eemea. Wa'a aamo te'teriopa neeea tísia kaawe e'ramepua. Neeea aamoo, wa'api aamo te'teretojerame neeea, tísia aamo kaawe inatetoka ki aamo ruhjipuawichiopua ki ka'karumachio.

20 Wa'a aamo te'teretosoopua Riosichio, Riosia Satanasio, aamo taarae tekeka weripateka, newitotemapua. Yooma aamoo, Apoe Riosie Weratiame aamo ku'ijeraninia, aamo ta'iria mochitomichiopua.

21 Wa'ami teepotenapua tiameo, Timoteo no'o ahjama tekipaname. Aamo teepotenapua tiameo, wahjachi no'o weewachi ti'tijoe: Ruusio, Aasoni, Sosipate tewaniame tiame.

22 Teresio tewaniameai, i'ka iyojura no'o iyoteteriaai, taamo Paamira Eesusie aamo teepotenapua.
23 Aamo teepotenachi Aakayoai, pu'ka ta'perachi kahtiamekane ehpeo, ahpo ta'perachi asikoame che'repatiamekapu puuua, aaata Riosichi paparame i'wa asipuameo. Aamo teepotena tiame Eerahto, i'wa mochiwachi toomi koparoari katewetoame. Aamo teepotenapua tiame Kuarató, Riosichiopua, taamo pooniwachitia tiiáme.
24 Ehpeonia taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameoo, ki nu'uti kaawerumari aamo teewejeraninia.

Riosi kaawerumataka nayeweniame

25 Neeea taamo Noono tewekachi kahtiameo, tísia kaawe e'riamepua, aamoo utewaeme aamo teetotiopua Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masiteniamechio; pu'ka Eesusichi simiyameo, ehkoriami mochiriameopua, ki tetewiriaopua pehjio,
26 pu'ka ehkoriami mochiriame ki tetewiriao, taamoo ehpiami taawechi tetewika mochitoao, Riosie taamo tetewitetiapa. Ehpeo puuu Riosi ki wahjika kahtiamea, ahpo Taanachi paparamichio paajutenapua, yomatiame wehjoarichi mochikameopua. Wa'a cheekame taamo Noono tewekachi kahtiamea ahpo ehkoriami na'nayewaturachi nayewaka iyotetekao ahpo Ehkoriami Iyotaperichio.
27 Pu'ka taamo Noono tewekachi kahtiameo, ahpoche te'ta peenewariekameo, yomatiame i'ka wa'a iintokamekopapua ahpo Taana Eesusi Riosie Weratiamechio, ki nu'uti iyoriwa teerepuamepua, ahkasi ki wahjiamesi wa'a te'teretoka.
Wa'asi kajuyamenia i'ka iyotaperio. Cheriwema ehpeo no'o keepuriawichioo.

Pahcha Simiyame
Koorintio
Iyojura

Teepotari

1 Kúíraa, aamo Koorintio mochikame Riosichi poponiwa pipiniwa tiame. Paoro neeea yooma aamo teepotiamea, wa'a Koorintio tiopachi te'teretoameopua. Ka'karuma mochikare eemea. Teemea yooma i'wa mochikamea, ka'karuma mochiwipua. Neee Paoroa, te'pa kahtiame No'no e'rarie, weratiame neeea, Eesusi ahpo Taanachi simiyame nayewamichiopua.
2 Pukaepa neeea, Sohtene iyoteraeo, i'ka iyotesa aamo uhjuramepua yooma aamo Koorintio mochikameopua wa'a tiopachio, te'ta Riosie Weratiame iintoriae piipakameo, Riosia aamo ahpo mochiwari iintapariao, ka'karuma apochi mochimichio paaekamepua, yooma aaata wahjachi mochiwarioiopua tiame, ahpo Taana Eesusichi paparakameopua.
3 Neeea yooma amochio, taamo Noono tewekachi kahtiameo, Eesusi apoe Weerariaopua tiameo, tísia te'ta kaawerumari amochi teerejeraninia.

Ka'karuma te'terewa Riosichi

4 Neeea tísia cheriwema ki'yaka yasitoamenia Riosio, Apoe taamo Noonoo tísia kaawe iintoriopua amochio, aamoo tísia papararíopa Riosi Taanachiopua, Riosie Weratiamechiopua.
5 Pukaepa taamo Noono tewekachi kahtiamea, tísia pahtewa ki'yakamepua amochio, ma'chiame masitemichiopua ahpo tuuyewario, muuwaeme aamo aaataopua, ye'kari aamo ki'yakamepua tiameo, aamoe wa'api ahjae pepenika ahpo ku'itopuawichiopua tiopachio, tiopachi te'teriameo.
6 Puuu Riosie aamo kiaretia no'o aamo masiteria Eesusichi simiyamea, amochi ikikamepua.
7 Wa'a te'teretosa eemea yooma ihta aamo ku'isiwaopua nakiwaeo, ahsieme teeretoma eemea aamo yekiyao, Eesusi enamia puuyeka mochitokaopua, apoe Riosie Weratiameopua.
8 Wa'a teetoka aamo mochitoipua Riosia, aamo piipateka neesetomeri puuua, aamo ka'karuma piipakame mochitomichiopua, ki aaata aamo ki kaawe iintorio tuumichiopua, Eesusi Riosie Weratiame enasoopua i'ka weeechio.
9 Riosia pichiwa neesetomeri puuua, Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ahpo chiiao, apoe iintokamekapaopua aamo paaekao, pirena mochitopuawichiopua ahpo Taanachio, Riosie Weratiame taamo Paamirachio.

Tiopachio poanatuniame

10 Neeea aamo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiameo, neeea Riosie Weratiamee naewamea, pirena piiripichitia aamo inataka mochitojeraninia, kihta amochi nekakoka. Ohso kaawe pirena, Riosichiche kaawe inataka mochitopuapua, kaawe ahpo uuka, napati wa'achitia Eesusichi paparakaopua. Ka'te aamo pirenatuka poanatumitiapua, ki napati aamo ahpo wa'achitia inatakao.
11 Neeea Kooe tewaniame ta'perachi mochikameeo, aamo nekakoka mochitoameko tuuyetiamenia, ki napati wa'achitia inataka mochitoamekoo.
12 Eemea poanatunariao, chaachapatapua: “Neeea, Paoro na'naritoamenia”; ookapi wahjachia chaachapatapua: “Aaporokamera na'naritoamenia”; wahjachia

chaachapatapua tiameo: “Seeja na'naritoamenia”; aaata wahjachia chaachapatapua tiame: “Neeea Eesusi Riosie Weratiamerakamera na'naritoamenia.”
13 ¿Te'ta Riosie Weratiame weerewaa, chi'wapamekonapua? ¿Paorokosanapu kurusichi mukukamea aamowichioo? ¿Paorochi paparakapa paatotiamekosa eemea naaju?
14 Kaawechupena neeea aamoo, ki aamo paatokamepua aaataoi. Neeea naatiche paatokamepua, Kirihpo tewaniameche, wa'a ikisa Kaayo tewaniameche tiame.
15 Pu'kache paatokame neeea, ki aaata noochi paparopa paatorio tuupuaichiopua.
16 Pichiwa paatokamenia tiameo, nape Ehtejana ta'perachiche. Wa'asi waanamio, ki aaata nane'renane no'o paatoriao.
17 Apoe Riosie Weratiamea, ki no'o paatomichio uhjurakamepua. Neeea, Riosi ka'karumache nayewatumiache uhjuratiamenia, nape ma'chiame nayewaka ki te'ta peeniamechitia, ki te'ta machiwari iinuemechitiaopua tiame, ma'chiame pahtemichiopua ti'tijoerio, Riosie Weratiame kurusichi mukuriao, ahpo newipatepuawichio mukuriamekopua.

Riosi te'ta peenewari ahpo Taanachi tetewiteria

18 Eesusi kurusichi mukukame nayewatuwa ki pichikiamea, a'achepori tiame tetewamea pu'kao, kiisi kaawe te'teriamepua Riosichio. Wa'a te'tiamekapa puuua, Riosi te'ta kokosarichi ruhjimeri puuua. Nape teemea taamowichio Eesusi iintorio erakoameopua, Riosi utewarie newipatepuamepua, apoeche iinuekapapua ahpo utewari wa'a iintomiaopua.
19 Riosia Ehkoriami Iyoterichio cheekamepua:
Pepeniwari ti'tijoeriopua,
kihta nateyame iintamania pu'kao, pu'ka pepeniwarirao.
Ti'tijoeri te'ta pahtewaopua,
kihtawichio kaawekame iintamania pu'kao,
ki ahjae noochi kaawe te'terepuawichiopua.
20 Wa'a teesoo ti'tijoeri te'ta pepeniwariraa, ¿ihtana nateka itipitanapua? Aaata te'ta pahtiameai, ¿ihtanana nateka itipitanapua Riosiwichioo, ahpo te'ta pahtewarieopua? Riosia pu'ka ti'tijoeri te'ta pepenewario, pahtewariopua tiameo, ki ijinatarichitia tetewamepua pu'kao, pu'kao kihta nateyamekopua pukaeo, pu'ka ti'tijoeri tatakoriria cheriwepuawichioo.
21 Riosia te'ta inatamekapaopua, ki toarepua pu'ka ti'tijoeri apochi kaawe te'terepuawichioo, ahpo erakorieopua. Ohso kaawe ahpo kaaweruma tuuyewarie kaawe te'terejerakamepua ti'tijoerio, kihta nateyachipua, apochiche pichikesochepua Riosichio. Nape ki ookapi ti'tijoeria, ki inatamechitia tetewarepua pu'ka Riosi e'rariao, Riosi Taanarachi simiyameopua, Eesusichi.
22 Uurio ti'tijoeria, Riosi peenia ihsiwache tetewinariamepua, pukae ahpo pichiwatamichiopua Eesusio, pichiwa Riosichi eenakamekopua. Ri'rieko ti'tijoeria ahpo te'ta pepenewachi nane'renariamepua Eesusio, pichiwa Riosichi o'inia eenakamekoopua.
23 Nape teemea Eesusi Riosie Weratiameo, te'ta Riosichi eenameko tuuyamepua, pu'ka Eesusio taamo nehpupariwichio kurusichi mukukamekoopapua pu'kao. Muuwaeme i'isaeri ti'tijoeria, ahpo tísia na'aretiachitia tetewamepua Eesusi kurusichi meritiameo, ki pahteriamekapapua ehkoriami iyoterio mukimio Riosie Weratiameo. Muuwaeme ri'rieko ti'tijoeria Eesusi iintoriao, itapiti ki inataka inataniamechitia tetewamepua pu'kao.
24 Nape aaata isaeri ti'tijoeria, rieko ti'tijoeria tiameo, Riosi paajutewa apochi uukamea, Eesusi iintoriae ahpo tatakoriria cheriwepuae, te'ta utewarieme tetewakamepua Riosio, pu'kao tiameo, te'ta tísia peenewari iinuekamekopua pu'kao.

25 Ti'tijoeri ki inatarichitia tetewaniamea Riosi iintoriao, ohsotia epeche tísia
peeneka iintotiame machenakame puuua, ki yomatiame ti'tijoeri pepenewarichitiao;
Riosio ki maaewari e'reniame utewario, epeche tísia utewariekaitepua, ki ti'tijoeri
utewarichitia.
26 Wa'a tiiachipao eemea, ka'chi erakomitiapua, kihta pepeniamekaiopua, kihta
te'ta machiwari iinuekaio, kihta weruma teerewaemekaio, ki weruma te'tereka
ti'tijoetukamekai. Riosi paaewachi enaniamea, kihta nakiyamepua yooma wa'a
tiiameo.
27 Riosia taamo ahjachi pichikerioiopua, ki taamo weruma te'terewa ne'neka
uukamepua, a'chi tiiameoi taamo uukamepua, kihta machiyameoi. Riosia wa'a
iintorepua taamo uukao, te'ta machiyame ti'tijoeriopua suuwe erapamichiopua, pu'ka
aapoe ahpo inatarieo, kihtawichio kaawe eneriopua ahpo Riosie uupuameopua.
Pu'ka te'ta weruma te'tiame suuwe erapamichioopua, ki weruma te'tiameraa uure-
pua, apochi ahjachi pichikekameopua, wa'a teekaopua weeweruma te'tiameopua,
kihta nateyame ahpo nane'remichiopua ahpo Riosie uupuameo.
28 Riosia ihpapaka tetewiniakamera apochi uukamepua, kihta nateyamechitia
tetewiniame ti'tijoeri, pu'ka te'ta nateyamechitia ti'tijoerio, kihta nateyame enepami-
chio, apochi uupuameopua.
29 Wa'a tiiachio aaataai ki enamete Riosichio, ahpo kaaweruma tiiae kaawe
eratemia Riosio, ahpo kaawe uupuawichioopua.
30 Riosia aamoo, te'ta ahpo peenewae ahpo Taanachi iintapakamepua, ahpo Taana
Weerariachi taamo te'teremichiopua, pukae taamoo, te'ta piipakame itipimichiopua
tatakoririao, ahpowichio taamo poanatakapapua, taamo pejana natetekao.
31 Pukaepa: “Aaata ahpo oijeranariamea, Riosichikamera aamo oijerapuapua, pu'ka
Riosi iintoriawichioopua aamowichioo”, wa'a chiiame Ehkoriami Iyoterichio.

2

Riosie Weratiame kurusichi meritiame nayewatuwa

1 Pukeri amochi eenakai neeea, kihta te'ta machiyamechitia aamo nayeweka
eenakamenia Riosi tuuyewario, ki aamo eerina erakomichiopua aamo no'o pahtemi-
chioo, Riosio te'ta ahpo peenewae iintomia inatariaopua.
2 Neeea ohso kaawe, tesiwa teeka aamo nayewekame neeea, kiisi tehki e'raka
pahtemichiopua aamoo, i'ka Riosie Weratiamechi simiyameopua. Neeea i'ka
Eesusiche aamo pejana meriretia kurusichi, nayewakame neeea, kihta seenu itapiti
nayewakamenia pehjio.
3 Neeea ki nu'uti chachapia ihsika aamo nayewekamepua, majawia e'raka.
4 Aamo Riosichi e'enamichio nayewekaio, ki te'ta peeneka machiyamechitia aamo
nayewekamenia, aamo oowe erapamichioopua, Riosichi e'enapuao.
5 Wa'a iintokame neeea, pu'ka aamo Riosichi ahjachi erakoao, ki ti'tijoeri pepeni-
wari machiwarachi eenakame enemichiopua, pu'ka peenewario, ohso kaawe Riosi
utewarichikamera eenakame enemichiopua.

Riosia Riosiwarie ahpo machitenapua

6 Nape epeche machiyameopua Riosichi simiyameo, wa'achitia epeche machi-
wamee, nayewiame teemea pu'kao, nape ki ti'tijoeri ma'machiwarichi eename, ki
aaata machiwari i'ka weeechi te'ta ya'yawichichi eenameoiopua, ki yooma taawechi
yawichituka mochitoamechiopua.
7 Taamo te'ta pepenewa machiwari nayewaa, Riosichi eenamepua, apoe Riosikam-
era taamo masiteria, apoe taamo Noono. Puuu te'ta machiwaria, taamo Noono iin-
tomo e'raria nayewame teemea, ahkasi ehpesiamiopua noriwi teereria, taamowichio
iintomiaopua tisiwá peenia tiiame.

8 Nape aaataai ki pahterepua Riosi iintomiao, waika taawechiami pa'pamiratuamea,
pu'ka Riosi iintomia pahtekame enesaa, ki merimiipua taamo te'ta weruma tiiame
Paamirao, te'ta peenia tiiame teerewaemeopua.
9 Ehkoriami Iyoteria chiiamepua:
Riosia yooma ahpokamera nakika mochikameopua,
aaataai ki nane'riamepua Riosio,
ihtanakoopua ahpowichio iintomia katewetiame iinuekao,
aaataeoi ki inamuniamepua,
Riosi iintomo e'rariao,
teesaoi ki inatamepua aaataai,
Riosi iintomo e'rariao.
10 Pu'ka Riosi noriwi teereriachi simiyame, pu'ka taamo tetewiteme Riosia
ahpo Riosiwarieo, taamoo aamo masitemichiopua. Puuu Riosi Riosiwarikamera
nane'riamekapao, ahkasi yooma Riosi inatao.
11 ¿Aatanakamera taamo nane'retapu inatao, ki teemeche wa'api? Wa'achi tiame
Riosiai apochio, apoeche nane'riamepua apochio, apoeche ahpo Riosiwarira.
12 Teemea, Riosi Riosiwari kiatiamepua, ki i'ka weeechi mochikame inata-
chitia. Riosia tamochi yahchakamepua ahpo Riosiwario, yooma pu'ka itapiti
taamo ki'yariaopua pukae nane'remichiopua, kaawe taamo teetopuao, apoe taamo
e'reriachitia.
13 Ki taamoe wa'api taamo inatae aamo nayewiame teemea, Riosi Riosiwari ku'iwa
inatarie aamo nayewiame teemea, Riosichi simiyame masiteka, Riosi Riosiwarichi
machename naera.
14 Nape ki Riosi Riosiwari apochi yahchamea, ki te'ta pahteka inamuamepua
ihtaoi Riosichi simiyameo, ki inataniame maayamekapapua pu'kao. Ki kajuyamepua
Riosichi simiyame pahtekao, Riosi Riosiwari ku'iwa nakiyamekapapua, te'ta kaawe
pahtemichioopua pu'kao.
15 Riosi Riosiwari iinuemea apochio, pukae iinuemepua apochio ahjae i'yemiaopua
pahtewario, ahkasi tísia tehkitiameoipua newitoka Riosichi simiyame; ¿aatanana ki
kaawe tiio tuutarepua te'ta Riosi Riosiwario?
16 ¿"Aatanana ahsepari pahtetapua Riosi inatao? ¿Aatana masitetapua Riosio"?,
wa'a cheeka iinatukiame Ehkoriami Iyoterichio. Nape wa'a tiioi teemea, tamochi
iinueme teemea, Riosi Riosiwari inatariopua, Riosie Weratiame inatao.

3

Paoro Riosie Weratiamechi tehkira

1 Neeea poponi pipini tiame, wa'ami u'matoaionia, ki aamo Riosi Riosiwari
iinuemechitia naewekamenia aamoo, aamoo oowera tijoechitia inatamekopua pehjio.
Ohso kaawe nu'nuntichitia aamo masitekamenia Riosi Weratiamechi simiyameo.
2 Neeea aamo masitekao, kohja koaya koi'tekameka iintokamenia, aamoo ki
ko'kome tiiamekopaopua, pa'pamura koayao, we'wemerakapa pehjio eemea Riosi-
chio.
3 Waika taawechio aamoo ikotuwa erakoka mochikoio, aamo ahpo nekumeka
mochikoiopua tiameo, ki Riosi Riosiwarira iinuemekapa wa'a nokariame eemea,
oowera ki Riosichi te'teriamechitia te'tereriai eemea.
4 Iiweta aaata eemea, chaachapaka mochisaa: "Paorokamera na'naritoame neeea",
piirea cheesaa: "Aaporo na'naritoame neeea", ¿ki oowera ti'tijoerichitia chaacha-
panikosa eemea?
5 ¿Aatanana neee Paoroa? ¿Aatanana Aaporoaio? Teemea, oowera Riosie
ajawatiamepua, pu'ka aaatae Eesusichi aamo papararíachie, Apoe Paamirachi.

6 Neeea Riosi naawesario, oowera echakamepua pu'kao; Aaporoa no'o echariao,
neerotoekamepua pu'kao, nape weripatekao, Riosi iintokamepua pu'kao.
7 Wa'atiachio echayamea, nerotowiamea tiameo, ki te'ta ihsiame puuua, Riosikam-
era te'ta ihsiamepua yaupatekao, weripatekaopua tiameo.
8 Echayamea neerotoyamea tiame, ahpo wa'achitia nateyatamepua Riosichio,
Riosi tehkiwachi tekipanamekapa. Yooma aaata tekipanamea, yooma pipiripi
natetepuamepua Riosieo, ahpo kehkisa tekipanariao.
9 Teemea Riosi tekipanakiamepua, Riosi tehki yoorame; eeme Riosi keepuamea,
waasapua, taamoo Riosi chiia echayachi.

Eeme Riosi chiia uukamea tiameo, Riosi kariwara enepakamepua, ki pusie
teteiwame.
10 Neeea pu'ka kaario, Riosie uhjuratiamenia, pu'ka kaari nawatera o'inemichiopua.
Aaata wahjachi tekipanamea, pu'ka Riosi kaari nawatera no'o o'ineriachi,
nokayamepua werisipukao. Nape pu'kachepa, puuu no'o nawateriachi simitiamea
Riosi karitekewachio, te'ta kaawe inataka simitemetepua, ki sewina tiiame iintop-
uawichiopua, aachin tiame Riosi weranareriaopua.
11 Puuu Riosi kaari nawaterachi no'o yahchariaopua, aaataai ki ko'rinametepua
pu'kao, piirechi epeche kaaweruma nawatera o'inemiaopua wa'ao, ki'tiopa epeche
kaaweruma nawateraopua wa'asio, ki Riosie Weratiamechitiaopua.
12 Aaata pu'ka Riosi kaari nawaterachi karitakamea, naatieoi karitakamea, apoche
o'roeoi, apoche tataparasieoiopua, te'ta tehte tísia nateyameeoipua peenia tiame,
yooma puuua, anachameripua ahpo kosipuachi taawechio. Nape itapiti ki tehpe
e'ramee Riosi kaarira karitekamea, itapiti ma'reeoi, tahku saawara chuhcheka
mo'enekaoipua, oowera paaaoi chuhcheka mo'yejoyekaoi, kiisi kaawe siimeripua
Riosie ahpo kateweniachiopua taawechio, yooma tajenamerikapa puuua, Riosie
katewerichio, na'ie tajenakamechitia.
13 Puuua Riosi kateweri taawechio, yoomahka chaachapameripua, aachin
noonowiria ahpo tekipanariaopua Riosi tioparachio, ihtanae teetoka werasiriaepua
pu'kao. Puuu itae Riosi tiopara ahjae neteniamea, taamo Riosichi simiyame taamo
masiteniamepua, ti'tijoeopua ooweruopua tiamé. Yooma taamo masiteriaa, Riosi
katewia na'ichi, u'matokameka ikimeripua, Riosio wa'a iintoka ne'nemerikopua,
aachin tiamera tehpe e'ramekopua.
14 Wa'a na'ichi u'matoka ki tajakame ahpo Riosiwichio iintoriao, kaawe iintokame
tewapuamepua Riosieo, te'ta yorapuame puuua Riosieo.
15 Nape ki kaaweruma machenasoopua ahpo iintoriaopua Riosiwichioo, kiisi kaawe
yorapuamepua Riosieo, yooma wekatemeri puuua ahpo kaawe yorapuao. Nape
puuua kihta kiatiaio ahpo kiapo tuutiameopua, Riosi ahjama yasimeripua, nape ki
yooma ahpo kiapo tuutiame teereweka.

16 ¿Ki nane'riame eemea aamoo, Riosi kariwaraka te'teriamekopua, amochi
kahtiamekoopua Riosio, ahpo Riosiwarie?
17 Riosi kariwarachio, ki nu'uti iyoriniamepua. Pukaepa aaataoi Riosi kariwao, kiisi
iyoriniame iintosoopua, tísia kokosa saaetemeri Riosia.

18 Ka'te aamo wisikuemua, noriwi aamo ki aaata tetewachi na'ara ihsikao, ki aamo
na'ara ikimio e'rakaopua. Wa'a erakoame ti'tijoeria, ki Riosichi ahjama te'tiamepua,
wa'a iintonaresaa aaataa, ahpo wa'api wisikuamepua. Te'ta peenewa machiyame
enenariamea, toimetepua wa'a eraniameo.
19 Puuu wa'a eraniame machiwaria, ki inataniamepua Riosiwichioo. Wa'a teeka
inataka naewaniameo, Ehkoriami Iyoterichio chaanipua: “Riosia te'ta ahpo pepenia
erakoameo, noriwi ki kaawe nokaka Riosie ki ahpo kokosapuame erakoameo, ahpo
wa'api wipicharichi ruhjitiai nokayamepua.”

20 Pirenachi Iyoterichio, chaanipua tiameo: “Apoe te'ta Paamiraa, nane'riamepua
yooma ti'tijoeri inatao, yooma pu'ka oowera ti'tijoerichitia inatao, ki ijinatari
tetewamekopua pu'kao.”
21 Pukachipa ki aaata ahpo oisa e'remetepua, aaata paikapi apochi poanataka
i'tonarekaopua, wa'a tiiame inataniamea, ti'tijoeche inata puuua, ki Riosi. Yoom-
ahka teeme Riosichi simiyame nayewatuamea, napati teeme wa'achitia kekechuma
tiiaremichio ajawatiamepua Riosieo, napati taamo ku'itomichiopua aamo masitekao,
yooma Riosi chiiao, kaawe pahteka inamumichiopua.
22 Yooma teemea no'ochitiao, Aaporochitiao, Peerochitiaopua tiameo, wa'achitia
i'ka wa'a chiiame, nayewiamepua: i'ka wehjoarichi simiyame ikiniameo, ahjarichi
simiyame nayewaniameo, wahjipaniamechi simiyame nayewaniameo, ehpe taawechi
teetoamechi simiyame nayewaniame, wahka ihtoriachi ikipuamechi simiyame
nayewaniame tiame. Yooma ikachi simiyame taamo aamo nayewesiaa, aamowichio
kaawe teeremichio puuua.
23 Pu'ka wa'a teetoame neeea amochio, aamoo Riosie Weratiamechi enepariopa.
Ehpeo eemea, Riosie Weratiame ijinuwarapua, Riosie Weratiamea, Riosichi eename.

4

Eesusie ajawatiame tehkiwara

1 Pukaepa eeme Koorintio mochikamea, oowera Riosie Weratiame ku'yamechitia,
taamo tetewimete eemea, i'ka ehkoriami Riosi iintomo e'raria, taamo masiteka
nokisiameo, pu'ka Riosi noriwi teereweriaopua pukeri o'iniao i'ka weee yasipoio.
2 Aaata ihtaoi neesetowetiamea, iyorika neesetometepua ahpo neesetoretiao, kiisi
se'wi teetoka.
3 Nape aaata no'o tehkiwa ki kaawe no'o neesetoame teewasoo, kihta a'chi
e'ramenia wa'a chaanetiaio. Nooeoi ki nooe wa'api no'o kaawetame tiiapaopua, no'o
tehki yoorariaopua Riosiwichioo.
4 Neeea no'o tehkiwa kaawe neesetoa e'raio, seenekachioi ki kaawe teetokameoinia
itachioo. Nape Riosi cheemapua ki kaawe no'o iintorioo.
5 Pukaepa eemea ki ikanati na'ara chaachapamete aaataoio, puuyepuapua pehjio
ohso kaaweo, ahkasi Apoe Paamira Eesusi eenachisiopua, yooma aaata tijoe
noriwi teereriaopua ma'chitapuachiopua. Waika ihtori taawechi Eesusia, yooma
ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ma'chitamapua pu'kao, ka'karuma inatari yoorarioopua
ki ka'karuma inatari yoorariaoiopua. Waikao Riosia pu'ka ihta inataria taamo
ne'nesapaopua, taamo pipiripichio, apoe chanimapua waikao taamoo, kaawe iinto-
rioo ki kaawe taamo iintoriooiopua.
6 Pukaepa eemea no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, pu'ka aamo
no'o masitewakamera na'naritonareriao, Aaporo masitewaoi na'naritonareriao, kiisi
kaaweko aamo tuuyamenia Riosiwichioo. Taamo Noono tewekachi kahtiame chiia
na'naritopuapua ohso kaawe, pu'kakamera masitia pepenipasika, Apoe tewekachi
taamo Noono cheeria, Ehkoriami Iyoterichio. Apoe taamo Noono tewekachi
kahtiamea, aaataoi ki ipaka tetewijeranipua, aaatao te'ta kaawerumachitia tetewikao.
7 ¿Aatanana muuua ki aaatae aamo masitetiame eramichioo? ¿Ihtanakosa te'ta
penipakamemua ki aaata masitetiameeo? Aaatae kiatiame enesaamua aamo peni-
pario, ¿achini iikai aamo oisa e'ramemua, amoe wa'api ki aaatae penipakamechitia?
8 Muuwaeme eeme Koorintioa, yooma aamo nakiyaeopua, pochipakame eemeapa
wa'asio, paarasateka mochikame eemeapa wa'asio. Ehpeo eemea te'ta yawichika
te'teriapao, kihta nakiyame eemea taamoeo, Riosichi simiyame nayewaniameopua.
Puuu aamo te'ta yawichika te'terewao, ¡tísia kaawe enemiipua, te'pa tewekachi

Riosi ye'karichi enesoo, wa'achi mochimii teemeai waikao aamo ahjamao, Riosi ye'karichio!
9 Teeme Riosie ajawatiamea, te'ta aiwarichi taamo toatiame maaenania, wahji-
parichi uhjuratiameka teeka, ki aamochitia ta'iria mochikamechitia. Teemea yooma
ti'tijoerio, tamochi ne'niame saaena teemea, ahkasioi Riosi ku'iwarioiopua tiame,
tewekachio.
10 Teemea Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuamekapao, ki ijinatamechitia
tetewiniame Koorintio mochikame ki Riosichi paparameeo, nape aamoo tísia
paarasarichi inataka mochitoameo, tísia peenewari machiyamechitia tetewini-
amepua pukaeo. Teemea kihta paarasariekapao, kihta pepeniamechitia tetewiniame
teemea paarasari na'poamichioo, nape eemea tísia pepeniamechitia tetewiniamepua
pu'kawichioo. Teemea ipaka tetewiniamepua, aamoo tísia iyorika tetewinioiopua.
11 Teemea ahkasi ehpeoi wa'api teetoame teemea tísia aiwakao, toore ai-
wasikaopua, parae aiwasikaopua tiame, wa'wakiraoi ka'karame wakiraeka, taamo
wepiwa aiwasikaopua tiame, kaarioi ki iinueme teemea.
12 Taamo ko'komiao, tamoe tekipanaka koayamepua tiameo. Na'aretiai teemea,
ka'karuma nayewaka nehjiame teemea. Na'ara yoojoratiaio, oowera anachame
teemea, kihta iintoka.
13 Taamo aaata ki kaawe chaanesooio, kaaweruma nayeweka nehjiame teemea
pu'kao, kaawe e'reka kateweka pu'ka ahjamao. Teemea, kasarachitia tetewini-
amepua. Teemea, ti'tijoeri ohchorewachitia teeweniamepua, kihta kaawewi-
chiokamechitia. Wa'a teeka tetewiniame teemea, ahkasi ehpe taawechiamisio.
14 Neeea i'ka aamo cheeka iyotiao, ki no'o tesiwe e'repuawichio chaaninia, ohso
kaawe aamo tuuyeka chaaninia, no'oo aamoo, no'o tatanachitia nakiyapa.
15 Eemea wa'a Koorintio mochikamea, ahkasioi piire miiri ma'masitari iinueme ene-
tariareoipua, nape te'ta aamo noonoka e'rame masitaria, neeechepua. Neeea, aamo
noonoka iintokamepua, Riosi newiparichi u'pakao, Riosie Weratiamechi simiyame
amochi i'yetokaopua aamo masitemia, Eesusichi paparame enepamichiopua.
16 Pukaepa neeea aamoo, no'o teetoachitia mochijeraninia.
17 Pukaepa wa'ami aamo uhjurekania Timoteoo, taamo Paamirachi
te'terewachiopua pu'kao, no'o taanachitia tetewame, te'ta tísia nakiyamekapania
pu'kao. Puuu ihsimapua eenechi aamo inatepatekaopua, no'oo aachin teetoamekopua
Riosichio, Eesusichi te'ta paparapa neeea, yooma ti'tiopachiami masitesikaopua.
18 Aaata wa'a aamo mochikachi mochikamea, aapoeche te'ta masitari ahpo
maayamekatapua, ahpokamera weruma erakokaopua Puuu wa'a erakoamea, ki wa'a
no'o enamio maayamepua terimiao,
19 nape neeea wa'a eranioio, ku'we wa'a enamitepua, no'o Noono te'pa kahti-
ame wa'a erasoo. Waika wa'a enasaonia, iinatukemania pu'kao, ahpo weruma
erakoameopua, ihtana utewarichi wa'a nokayamekopua, pu'ka kiisi kaawe nokiwame
masitekaopua.
20 Nape aaata te'ta Riosi ye'karichi te'teretoamea, ka'chitia wa'a tiame masitemii
puuua, ohso kaawe Riosi te'ta nakiya aamo masitemii puuua, aamo te'teretojeraopua
Riosi ku'iwarieopua utewarie.
21 ¿Aachin teeremia no'o enajerame eemea wa'ao, aamo kaawe e'reka no'o asiwa,
aamokosa no'oo, te'ta utewaeme aamo terimia?

5

Suwepori nokiwa peereitari

1 Wa'a eemeai pichiwa ki nu'uti suwepori ihsiame aaata inamukame neeea, ahkasioi
ahpo noono uupirao, uupiemekatapua. Pu'ka wa'a tiameo, aaataai Riosi ki iyoriameai,

ki nu'unti suweporika tiiame tetewamepua pu'kao, aaataoi aapoeo wa'a tiameo, kiisi nokiwamekopua.
2 Eemea wa'a nokiwameo, yuuwesimetepua pu'kao, ma'chipamete eemea pu'kao, wa'a tiopachio.
3 Neeea, ki wa'a kahtiameainia, wa'a kahtiaitenia no'o inatarieo. Neeea wa'a kahtiamee no'o inatarieo, e'rakame neeeapa ihtana yorapuameopua pu'ka tísia suwepori iintokameo. No'o wa'a e'rariaa, no'o Paamirae Eesusi wa'a e'rakamenia.
4 Neeea wa'a aamo napawiriachio, wa'a kahtiaitenia no'o inatarieo, wa'a kahtiaitepua tiameo, Eesusi Riosi utewariraai, pu'ka suwepori iintokame katewepuawichioopua.
5 Wa'a teesoo eemea, pu'ka suwepori iintokameo, yoomahka napawinasapa wa'a tiopachio, ma'chipapuapua pu'kao wa'a aamo tiopachio, saupuaichiopua wa'ao, wa'a tiopachi ki kaawe nokiwameopua. Satanasichi uhjurapuapua pu'kao, kokosa aiwamichiopua ahpo iintoriawichioo.
6 Eemea weruma aamo erakoio kiisi wa'a noonoimeriko chaachapaio, ¿achini iikai amochi reesiseka eemea pu'ka ki nu'uti suwepori noonoiwao? Puuu wa'a aamo noonowiriaa, kiisi kaaweruma puuua. ¿Kiisi nane'riamekosa eemea naaju: “Rewarurao, teesa yahchetiamekoipua paatusichio, yomatiame a'potiamekopua pu'kao”?
7 Wa'a teesoo pu'ka ki kaaweruma rewarurao, ma'chipapuapua pu'kao, ki nu'uti mehtaka amochi na'atamerikopua. Aamo ma'chipasoopua pu'kao, piipakame itipima eemea waikao, weemera paatusie ki rewarurae takaritaniamechitia, Semejenato pahkochi koi'wameopua. Eemea takari ki rewaruraemekatepua, Riosie Weratiame aamo pejana mukuriopua aamo tatakoriria piipatekao. Puuu Eesusi Riosie Weratiame meritiamea, po'wa enekamepua Semejenato pahkokoiopua, pu'ka iintoria inatepasiwa nokisiame teemea, ahkasi ehpe taawechiami ihtoriwa, teetoachiopua.
8 Pu'kao teemea Semejenato pahko ko'ioio, Eesusi iintoria taamowichio inataka nokimete teemea, Eesusio te'ta pichiwa taamo tatakoriria piipateria erakokaopua, po'wachitia taamo tatakoriria pejana meritiamekopua pu'kao. Teemea Eesusi iintoriaeo takari ki rewaruraeme itipikameka tiiame teemea waikapao, yooma puhjetiapa teemea Eesusieo, ki kaaweruma rewaruraopua.
9 Piirechi iyojura aamo uhjureriachiopua chaaninia, ki pirena aamo te'teremichiopua, te'ta suwepori ki ka'karuma nokayame ahjamaopua.
10 Wa'a cheekaonia iyojurachio, ki aamo ki nayewemichio cheekamenia ki ka'karuma nokayameo, pukaeeo norikame mochiniamekapa teemea, naatichitia nokiwamepua: ki ka'karuma ikotuwa erakoniamechiopua, ichikoniamechioi, ri'riosiwachi paparaniamechioiopua. Yooma pu'ka ti'tijoerichio poanatunariame enesaa teemea, puuyameriai teemea i'ka wehjoarichio.
11 Naatiche aamo poanatumichio chaanekamenia aamoo, aaata Riosichi poponiwako tuuyameoio pipiniwako tuuyameoiopua tiame, ki ka'karuma nokayamechi, i'kachitia: suwepori nokayame ti'tijoechi ooweru tiame, te'ta ahpochiche erakoame ti'tijoechi, te'ta itapiti ri'riosiwa paparamechi, na'ara chaachaparichi, na'nawajiamechi, i'ichikoamechi tiame. Aaataai ki ahjama te'terepuapua pu'ka wa'a nokayame ahjamaopua, kiisioi ahjama ko'kopuaoipua.
12 Nape ki Riosichi paparameopua pehjio, kihta chaaninia pu'kao, aamo napawiriachi enapoio. Pu'kao aamo nayewesopa Eesusichi simiyameo, Riosi apoe iikachi nayewemeripua pu'kao, kaawerumachi enepamichiopua pu'kao.
13 Aamo wa'api naanapawiachio, aaata ki kaawe iintosoopua wa'ao, eeme wa'api ma'chipapuapua pu'kao.

6

Riosichi paparame, aapoe wa'api ahpo nekakoria

1 Aaata eeme aamo Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, itapiti ki kaawe iintotiame
katewenariaa, ¿achini iikai ki Riosichi paparaka mochitoame peereirachi uumpame
eemea aamo katewemiao, aamoe Riosichi mochitoame wa'api, kateweme tiiai pu'kao?
2 ¿Ki nane'rena eemea wahka ihtoriachio, Riosie piipatetiameo, i'ka wehjoarichi
mochikame katewemerikopua? Wa'a teeremeri enesaa eemea, ¿ki'tiarekosa eemea
amochio, aaata aamoe wa'apio ahpo katewemiao, teesa ki kaawe nokitiameoipua?
3 ¿Ki nane'rena eemea taamo Riosichi paparamea, ahkasi Riosi ku'iwarioi ki kaawe
iintorioo, katewemerikopua? Wa'a teeresoo, ¿ki epeche tiiame ohjoare eeme wa'api
aamo katewemiaopua, i'ka weeechi mochikaiopua pehjio?
4 Waikao, ¿aatia seesenuchi siimpata eeme aamo katewemiao, kihta katewepua
iinuemeopua aamo tiopachio?
5 ¿Ki suuwe erakona eemea wa'a nokaka? ¿Ki'tekosa naaju amochio piiripioi,
amochi ki kaawe nokakameopua katewemeri?
6 Nape eemea wa'a te'tiamekatepua, sewinachi i'topapua aamo katewepuawichioo.
7 Puuu aamo wa'api Riosichi poponiwa pipiniwaoiopua tiameo, ahpo wenejika
mochiwamea, kiisi kaawe tiiamepua Riosichio. Puuu ahpo wenejika mochikamea,
te'ta ki kaawerumachi komina teetoamepua, kihtawichio kaawekamepua. ¿Achinikai
ki anachame eemea ohso kaawe: aamo ki kaawe yoratioiopua, itapiti wisikueka
ichikone tiiaiopua?
8 Ohsotia eemea wa'achi iintoamepua na'ara yoorakao, ichikuame eemeai pu'kao,
wisikuekao, aamo poponikooipua wa'apio, aamo pipinioi.
9 ¿Ki nane'riame eemea, aaata ki toakamekoopua ahpo suwepori nokayao, kiisi
Riosi ahjama mochimerikoopua pu'kao? Riosi ki nakiyaa nokipuaichioo, ihjipua:
kuunara ahpo uupio, ki piirechi oowitiame ahjama suwepori nokawa, uupiraoi ahpo
kuunao ki piirechi tijoe ahjama suwepori nokiwa; itapitichioipua ahpo riosietani-
ameoi; aaata oowitiame ahpochitia oowitiame suwepori nokiwameoi; aaataoi tijoeai,
ahpochitia tijoe ahjama suwepori nokiwameoi;
10 aaata ichikoka pu'seriameoi; ahpoche iinuepua weemuameoi; aaata nawajika
pu'seriameoi; tísia na'ara chaachapameoi aaatao; ki ahpo wenejipuawichio natete-
niameoi. Yooma i'ka wa'a tiiame nokayamea, ki uupuamepua Riosieo, ahpo ye'karichi
mochimichioopua.
11 Aaata eemea, wa'achi nokayame eneriaipua pukerio, nape Riosie Weratiame
aamo tatakoririawichio pejana mukuriopao, eemea papakotiame itipikamepua
tatakoririao, piipakame wa'asi. Riosia aamoo, ahpowichio poanatakamepua. Puuu ki
iyoriria amochi petereriamea, yooma cho'wetiame itipiame eemea, Riosi Riosiwarieo.

Piipari eenepaniame weerewachi

12 Aaata eemea chaachapamepua: “Neeea no'o iintonariao, ahkasi no'o iintonaria
iinueme neeea no'o iintomia iintonaresaa.” Wa'a tiiamepua tiiao, nape ki yooma
taamo yoranarewa, kaawerumakaite puuua. Pukaepa kaawe taamo inateka ihsimete
teemea itapiti taamo iintonariao.
13 Taamo weerewaa, ihtaoi taamo itaniamepua, nape ki yooma taamo weerewa ita-
niae, nokisimetepua. Wa'a nokiniamea, ahpo weerewa e'rarie wa'api ye'kaniamepua,
ki Riosi nakiyachitia teetoniame.
14 Teemea mukukaio tewekachi taamo Noonoeo, Eesusi taamo Paamira ahjateri-
achitia, wa'achitia taamo ahjatemapua taamooi.
15 ¿Ki nane'riame eemea aamo weerewao, Riosie Weratiame weerewarakopapua
tiameo? Wa'a tiiame enesaania Riosie Weratiamechio, ¿iinuemenane no'o suwepori
iintomia ooweru ahjamao? Ka'íí, ka'chitia.

16 ¿Ki nane'rena eemea, oowerua ahjama suwepori iintokamea, piiripi weerewa
wa'api enepamekopua? Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoteria, eee cheekao: “Ooka
weerewakaipua, piiripi weerewa wa'api enepamepua.”
17 Wa'achitia taamo iikaai taamo Paamirachi enepakao, wa'achitia piiripi wa'api
iikachi enepamepua, Riosi Riosiwarichio, Riosi Riosiwarieo wa'api.
18 Ikicha enepamitia eemea suwepori nokiwamechio. Ihta tatakoriniamea aaataeo,
ma'chi ahpo weerewachi iintoniamepua, nape suwepori iintokamea, ahpo wa'api
weerewa na'atamepua, ki ahpo wa'api iyoriapapua, ahpo wa'api weerewao.
19 ¿Ki nane'riamemua aamo weerewao, Riosi Riosiwari ohjoerachikoopua, Riosie
aamo kiatiame weerewachi? Aamo weerewaa, ki aamo piineriwichio weerewara
puuua,
20 natekachi taritiamekapa muuua Riosi Taanaraeo. Pu'ka Riosi ahpo Taanara
iintoriawichio aamowichioo, iyorika mochitomeri eemea Riosio, yomatiame aamo
weerewa ihsiwae.

7

Nenewiwachi simiyame tuuyewari

1 Ehpeo eeme no'o iinatukeria iyoteka, nehjiamane. Pu'ka aamo te'teria no'o
iinatukeriao, ki nenewinia nahki eemea ohso kaawe.
2 Nape tijoe ki anachame enesaa ooweruwichioo, ooweruoi ti'tijoewichiooi
wa'achitia, ki suwepori nokipuaichioopua, ohso kaawe nenewiwa kaawepua. Epeche
kaawepua tijoea, ahpo uupiche ahjama yasiwaa, ki piirechi oowitiame ahjama tiame;
oowitiameai wa'achitiao, piiripi wa'api kuunaeka yasimeripua.
3 Uupiraa, ki ahpo wa'inametepua ahpo kuunachio, wa'achitia kuunaraai ahpo
kiametepua ahpo uupichio,
4 uupira weerewaraa kuunara iinuwarakapa, kuunaraai ahpo weerewao, ahpo uupi
iinuwarakopapua.
5 Itapiti weruma simiyame Riosi ahjama nayewameri enesaa, weeka taawe ihsimeri
enesaa Riosi ahjama naewakao, toipuapua pehji aamo uupichi ihsiao kuunachitia.
Neipa kajusapa aamo Riosichi nayewao, eenechi nokisipuapua pu'kao seenekachi
riaorósia, ki aamo anachatekao, ki kaawe aamo iintotemaoipua.
6 Ihji no'o cheemiaa, nooe e'rejerapua, ki Riosie yachatiame nuurari.
7 No'ochitia ki neewikame enesaa, kaawe enemii eemea, tísia aiwaniachi teeto-
niamekopapua taamoo, ehpe taawechimio. Nape Riosia ki yooma taamo wa'achi
te'teremichio ki'yamepua. Aaata teemea neewimichio kiatiamepua, aaata piireo ka'i.
8 Ki neewikameo pehjio, kunamukukameoipua tiameo, uupira mukukameoipua
tiame, ki nenewisaapua epeche kaawe enemiipua noochitia.
9 Nape ki anachame enesaa neewinariao, neewinia nahkipua ohso kaawe, ki
neewinarewae suwepori iintomichiopua.
10 Nenewikameo chaanenania, nape ki nooe e'rachi, Paamira e'rachi chaanenania
pu'kao. Uupiraa ki toimetepua ahpo kuunao, kuunaraai ki toimetepua ahpo uupio.
11 Ahpo kuuna toakamea, piineri yasimeripua; ki piineri yasinariaa, eenechi ahpo
kuunama yasimeripua.
12 Wahjachi nenewikameo no'o chiiaa, ki taamo Paamirachi eenamepua. Aaata
uupira ki Riosichi paparame enesoopua, nape ta'iria kahtiame enesoopua ahpo
ahjamao, ki toimeri kuunaraa pu'kao.
13 Uupiraai ahpo kuuna ki Riosichi paparame enesoo, nape ta'iria kahtiame
enesoopua ahpo kuuna ahjamao, ki toimetepua ahpo kuunaoi.
14 Aaata nenewikaio neipao, Eesusichi pichikesoopua kuunarao ooitiameo ka'i, nape
ooitiameo ta'iria kahtiame enesoopua ahpo kuunamao, ki toimete kuunaraa ahpo

uupio. Wa'achitia ooitiameai, ki Riosichi paparame enesoopua ahpo kuunao, nape ta'iria kahtiame enesoopua ahpo ahjamao, ki toimetepua tiameo ahpo kuunao.
15 Nape aaata neewikame ki Riosichi paparameo ahpo nenewiwao sa'runanaresoopua, Riosichi paparameo, reesisepuamepua sa'rupuawichioo ahpo nenewiretiao. Aaata Riosichi paparame ahpo reesisesoo poanatupuaichioo, kihta ki kaaweruma iintokame tetewipuamepua Riosieo. Pu'ka wa'a tiameo, Riosia reesisiamepua pu'kao, ki nasiwaka mochitopuawichioopua.
16 Puuu uupira Riosichi paparamea, ki toimetepua ahpo kuunao ki paparamekopaopua Riosichio, pu'kao seenekachio paparamerikooipua Riosichio, ahpo uupie ku'itiaopua. Wa'achitia kuunaraai Riosichi paparame enesaa, ki toimetepua ahpo uupio ki Riosichi paparopao, seenekachi kuunarae ku'itiaopua ooitiamea, paparamaoipua Riosichio.

17 A'chi tiiachioi aamo nenewikame teerewachio, kaawe teetoka mochitopuapua, Riosie ku'iwarieo, a'chi teeka kaaweruma aamo yasitoriaiopua ke'chu aamo paaenioi Riosieo, wa'api te'teretoka mochitopuapua Riosichio. Pu'ka masiteka teetoamenia yomachi ti'tiopachiopua.
18 Aaata siichitepuwetiame enesaa Riosie paaetiaio, kihta ki kaawe tiiame puuua Riosichio. Ki siichitepuwetiame enesaa Riosie paaetiaio, wa'a tiiaimua kaawepua, kii siichiteputiamekai.
19 Riosiwichioo, aaata siichitepuniameo, ki siichitepuniameoi, kihta nateyamepua Riosi kaawe te'terepuao, Riosiwichioo te'ta nateyameraa, ahpo nuurari chiiakamera e'weniamerapua.
20 Yooma aamo te'tereria ke'chu paaeniai Riosieo, ka'chi tiiamepua Riosichiwichioo.
21 Tijoea ooweru tiamea, puhkuchitia mochikame enesaa Riosie aamo paaetiaio, ka'chi tiiame puuua Riosiwichiooi. Aaata puhkuchitia mochikamekoio ki puhkuchitia mochikoio, puhkuchitia yasinaresaa Riosichio, kaawepua, nape sa'rukame yasinaresaa ki puhkuchitia mochiwao, kaawechipua tiame.
22 Puuu puhkuchitia Riosie paaetiapao, sa'runatiame itipiamepua tatakorio, puuua waikao, Riosie Weratiamekamera ihsika yasitomerikapaopua, wa'apitia puhkuchitia yasitoaiopua. Puuu ki puhkuchitia yasitoaiopua, Riosie paaetiapaopua, ki puhkuchitia oiaiopua, Riosie Weratiamechi puhkuka tiiamekaitepua, Riosi yooreka yasitomerikapapua wa'asi.
23 Apoe Paamirao taamo taripariopao, apoe Paamiratere mochitomeri teemea, pu'kachewichio yorakeka, ki tijoeekamera taritiamekapa.
24 Waikao poponiwa pipiniwaa tiame wa'a teeresoo, ta'iria mochitopuapua Riosichio, ki se'wika ahjachio, puuu pukeri aamo teeeriao, ka'chi tiiamepua Riosichio.

25 Ehpeo, ki nenewiame pehjichi simiyame nayewamane. Ki nenewiamewichioopua pehjio, kihta eeetiame tuuyeniamenia no'o Paamirae Eesusieo, nape no'o e'rachitiao chanimania.
26 No'o e'rachitiao, yooma aaata oowerua ti'tijoeai, wa'apitia ki nenewika itipisaa kaawe enemiipua, ki teesa kokosa tiiame simiyame teetoamekopa ehpe taawechiamio.
27 Pukaepao uupieme enesaa, ka'te toimitiapua. Ki uupieme enesaa, wa'atia itipipuapua.
28 Aaata ki neewiai neewisaa, ki tatakori puuua. Nape aaata neewikame mochikamea pu'ka aiwari eenoio, tísia kokosa teeremeripua. Pu'kao ki tísia aiwamichioo wa'a e'ramenia, ki nenewikame mochisaa epeche kaawe enemiopua.

29 Poponiwa pipiniwa tiame, kiisi mehka toio tuuka chaaninia tísia kokosa aiwapuameo. Ehpe waanamio uupiemea, ki uupiemechitia mochisaa kaawe enemiipua.

30 Puuu tísia naarakomeria, ki naarakosaa kaawe enemiipua. Puuu kaawe
erakoamea ehpe taawechio, ki kaawe erakoamechitia te'teresaa kaawe enemiipua.
Puuu itapiti tarakamea, ki tarakamechitia teeresaa kaawe enemiipua.
31 Aaata i'ka weeechi paarasarika yasitoamea, kihta ahpo paarasatiachitia, ahpo
tetewisaa kaawe enemiipua. Wa'a erakoka mochitomete teemea, ehpe taawechi-
amio tísia aiwaniachikopaopua. Wa'a te'teretoka ohjoemete teemea, yooma i'ka
wehjoarichi paarasatetiameopua, kiisi mehka teetoamekoopua kihta itipimerikopua
kajuka.
32 Wa'a aamo chaaniame neeea ka'chi teeremichiopua aamoo, wa'a ikiwame
taawechiopua. Tijoe ki neewikamea, ahpoche inateka yasitomeripua, Riosikamera
kaawe eratepuawichioopua.
33 Tijoe neewikamea, ahpoche ahpo uupima neesetowa teetomeripua, itapiti nakiya
i'yesika. Riosi kaawe eratewache teetomeri puuua, ahpo uupi tiame.
34 Oowitiame ki neewikamea, Eesusi Paamirachiche simiyame neesetomeri puuua,
Riosikamera kaawe erateka. Nape aaata ooitiame neewisaapa, ki Eesusi Paamirache
kaawe eratemeripua, ahpo kuuna tiame kaawe eratemeripua.
35 Ihji no'o chiiaa ki teesa kaawe teeremichiopua amochio, ki utewaeme aamo
nuureka chiiamenia i'kao, ki te'ta tehki aamo teetomichio chiiamenia aamo Riosi
tehkiwachi nokisiachiopua, ahkasi tísia aiwari taawechi asiyachisiopua.
36 Aaata ki anachame ahpo neewimiao, aaataoi ahpo u'matoame erasaoipua ahpo
neewimiao, neewimeripua neewinariaa, ka'chitepua neewikaio, ki tatakorikopa.
37 Aaata ki neewika pu'seriame, piineriche ohjoenariamea, kaawepua wa'a e'rai.
38 Wa'a teesoo taamo aiwamiachi teetoachio ehpe taawechiamio, aaata neewinare-
saa kaawepua, nape ki neewinaresaa epeche kaawepua.
39 Nenewiniamechi tiiameo i'ka chanimane. Uupira Riosichi paparamea, ahpo
kuunachi ihcheka yasimetepua, ahkasi ahpo kuuna mukuyachisi. Ahpo kuuna
mukisoopa puuua, na'sokame itipiamepua ahpo kuunachio, kaawe neewimeripua
piirechi ahjamao neewinaresaa, nape Riosichi paparame ahjamache tijoe.
40 Nape noochio e'ramenia pu'kao, ki eenechi neewisaapua, epeche ta'iria
yasimeripua, Riosioi wa'achi e'rameko e'ramenia noochitia.

8

Kooame ri'riosi oowetiame

1 Ehpeo itapiti ri'riosiwati kohseka ooweniame nayewamane. Yomarika teeme te'ta
machiwarieka mochitoamepua, pu'ka ri'riosi oowewewachi simiyameo. Nape aaata
te'ta Riosi nakira machika yasitoamea, ki ahpo weruma e'raka yasitometepua, pu'ka
oowewarichi simiyame ahpo machiyao. Pu'ka oowewarichi simiyame nayewiaio,
kaawe aamo uuka, nayewapuapua pukachi simiyameo.
2 Aaata ahpo te'ta siinto machiyame maayamea, seenekachioi kihta te'ta
machiyamekoipu puuua.
3 Nape aaata ahpo kaawe e'reka katewiameopua itapitio, kaawe iintokame
teteiwamepua, taamo Noono te'pa kahtiameeopua. Nape kaawe ahpo nakika
mochitoamea, ka'karuma nokaka mochitoame teteiwamepua Riosieo.
4 Puuu ahpo riosiwachitia uuka manakeniamea, oowera wa'a nokiwame puuua
kihtawichio. Nape teeme taamo Noono Riosichi paparamea, yoomahka nane'riame
teemea, puuu ri'riosiwaa, kihta kaaweruma iintoamekopua taamowichioo, tísia
manakeniaipua pu'kawichioo. Teemea taamowichioo, piiripi wa'api Riosipua, kihta
muuwaemekamera ri'riosi.
5 Muuwaeme ti'tijoeria, ki ookapi iintuamekotipua ri'riosio i'wa weeechio teweka-
chiopua tiameo, utewari iinuemea.

6 Nape teemea ki wa'a chaachapamepua, piiripi wa'apikotipua taamo Noono Riosio, puuu apoea, yooma ihta itapiti iintokamepua weeechi iintuameo, tewekachi iintuameopua tiame. Weeechioi, piiripi wa'api te'ta Paamiraeme teemea, Apoe Riosie Weratiame, Apoe Eesusikamera te'ta iyoriniamera.

7 Nape ki yooma Eesusichi paparame nane'riamepua, ri'riosi manaketiame sa'pa koi'wameo, ka'chi tiiamekopua Riosiwichioo pu'ka sa'pa manaketiame ko'kotioiopua Riosichi paparameo. We'wemera Eesusichi paparakamea, pukerio ri'riosi manakeka mochitoriamea, kiisi konariamepua ri'riosi sa'pa manaketiameo, pu'ka koayaioopua, pu'ka ri'riosikamera iyoriameka erakoamekapa. Pukaepa ki ko'kome erakoamepua pu'kao, ki na'atapuawichiopua ahpo Riosichi iyoriwao.

8 Nape te'ta pichiwaa ihjipua, kihta kooame koi'wae taamo kaawe teeretiame Riosia, apochio. Wa'a tiiachiopua, ri'riosi manaketiame sa'pa koi'wamea, ki epeche kaawe taamo tetewiniame Riosieo, ohsooi ki kaawe taamo tetewiniame Riosieoi.

9 Nape pu'ka kooameo ka'chi aamo ikitio e'raipua Riosichio, ka'chi eramichiopua weemera Riosichi eenakameo, ki ko'kopuapua ri'riosi oowetiame, aaata pu'ka tetewachiopua, ki aaata aamo ki kaawe eramichiopua.

10 Aaata aamo ri'riosi oowetiame sa'pa koayame tetewisaa, pu'ka ri'riosi oowetiame ko'komo orapasaapa tiame, ko'komapua koayao, nape Riosi nekamio e'raka.

11 Wa'a iintosaamua, tatakoritemamua aamo Riosichi pooniwao piiniwaoio, apoe Riosie Weratiame pu'kawichio mukukameopua tiame.

12 Wa'a teesoo wa'a iintokamea, na'atamepua ahpo poonio, kaaweruma inataopua Riosichio. Wa'a teekao muuuai, kiisi kaawe itipiamemua Eesusichioi, Riosie Weratiamechio. Wa'a iintosaamua, te'ta tatakorieme muuua.

13 Wa'a teeresoo pu'ka kooameo, tatakorichi wichitiame enesoopua poonio, ohso kaawe neeeai kiisi ko'komapua pu'kao, ki seenampa.

9

Eesusie weratiameo ihtana ahpo iintomia reesiseri iinuewa

1 No'o chaachapania nayewamania ehpeo, aaata wa'amahkao chaachapatapua, ki Eesusie weratiamekopua no'oo. Nape neeea chaanenapua pu'kao, pichiwa Apoe Eesusie no'o weratiamekopua, nooe tetewikapapua Eesusio, neipa meritioio, eenechi oijenakame mukukaio. Apoe wa'api no'o chaanekamekopapua, amochi upamichiopua ahpo no'o aamo tuuyenurario, puuupua no'oe aamoe inamuriao, no'o nayewatusiao. ¿Ki pu'ka Eesusichi simiyame no'o aamo nayeweria pichikekamekosa eemea?

2 Wahjachio ki no'o Eesusie weratiameko erakoiopua, eemea ki wa'achi erakometepua, wahjachitiao. Eeme wa'api no'o u'paria Eesusi chiia pichikekame enesaa, eeme wa'api no'o Eesusie weratiame uukamekai ikikamekapa. ¿Ki wa'akosa erakoame eemea?

3 Ihji no'o nehpupaka chiiao, ki no'o Eesusie weratiameko erakoamerawichiopua, no'o masitiao kihta nateyo tuuyamekopua.

4 Pu'kao chaaniamenia, apoe Eesusiko tuuyamenia wa'a tiame masitekaopua kooamechi simiyameo. Apoe Eesusia cheekamepua, ihtaoi kooame enesaa, kihta ki iyoriwa tiiamekopua Riosiwichioo, ihta iijiniameoi. Wa'a te'teriame enesaa teemea Eesusichio, iinue teemea taamo ku'ipuao, ihtaoieo taamo nakisiao, kooameeoi, neeroioi taamo ooweniame taamo paramoo.

5 Teemeai Eesusichi simiyame nayewatiamea, iinuemepua tiameo, taamo yeetoka ohjomiaopua taamo uupio uupiemeraa, Peerochitiaopua, wahjachi Eesusi ajawariaopua, Eesusi ahpo yeeyechi poponiwaopua tiame.

6 Neeea Wenawe tiameo, ki ujupiekapa teemea, ¿ki iinuemejuare teemea, taamo
ihkokeniame ko'komiao?
7 ¿Aatana soontaro ahpo mochiwawichio nasiwaio, ki iinuetarepua ahpo
ko'kotepuao? ¿Aatana itapiti echakai, ki ko'kotapua taakeriao? ¿Aatana chiiwa
neesetoameaio, ki iijitarepua mu'ira ihpaketiameopua?
8 I'ka no'o chiiao, ki nooechi eenameche maaepuapua. I'ka wa'a tiameo, wa'achi
chiiame Moiseai Ehkoriami Iyoterichio.
9 Wa'a cheekame Moisea, eee cheekao: “Oisio ka'te to'pemitiapua chu'wachio,
tekeka okayaio, ko'komichioo.” ¿Oisi nayewaka cheeriamenapu wa'a cheekao?
10 Ka'ii. Taamo nayewaka cheerepua Riosichi tekipaname. Aaata yoomoka
echayamea, aaata okitiame ekasuamea tiame, na'pa puuua, ahpo echaria taakeria,
ahpo naachutemeri puuua.
11 Teemea amochi echakameai tiamea, Riosi kaaweruma tuuyewario, ¿ki kaawe
e'raka taamo ku'ipuame maaena eemea taamo ko'komiao?
12 Aaata ki Riosi tekipaname nateteniame enesoo, ¿ki epeche iinueme ohjoare
teemea, taamo natetepuameopua, Riosichi tekipanamekapaopua?

Nape wa'a tiiai teemea, kihta koparowa inataka nokisiame teemea i'ka
Riosi tehkiwachio, ki aaata taamo koparoame tewamichiopua, Riosie Weratiame
nayewatuwaopua.
13 ¿Ki nane'rena eemea wa'a tiopachi tekipanameo, wa'api tiopachi iintuame
kianiamekopua kooameo? ¿Ki nane'renakoi eemea, puuu tiopachi paamiratuamea,
wa'api Riosi tepaweterachi toatiame, koayamekopua?
14 Wa'achi chiiame Riosiai Iyoterichio, aaata Riosichi newipari nayewatuamea,
kiapuamekopua ko'kometio.
15 Nape neeea, seenepioi ki itakamepua no'o kiapua teerewiao. Ki itaka chiiamenia
aamoo, i'ka iyoterichi no'o chiiao. Neeea wa'a iintonaresaa, mukimania ohso kaawe,
ki wa'atia wekamichiopua no'o wa'atia kaawe e'rewaopua, no'o nooe i'yaka koi'sika
tekipanakaopua.

16 Neeea, ki no'o weruma eratewawichio ihsiame neeea, Riosi tehki yoorakaopua
tuuyesikao. Neeea, utewachi no'o yoramio e'raninia i'ka tehkio, ki yorasaania ki
nu'unti yuuwesimiinia.
17 Nape i'ka tehkio, nooe no'o kaawe e'rachie ihsiame enesaania, no'o natetepuame
tiiame neeea. Nape i'ka tehki no'o yoorao, ki nooe e'rachi ihsiamenia, Apoe Riosie
Weratiame no'o nuurekamekopa i'kao.
18 Wa'a tiiachipao neeea i'ka tehkio, ¿ihtanakamerajoarepu no'o natetewaa? Puuu
no'o natetewaa ihjipua: Tísia no'o pu'seriapua naewatukao, Eesusi no'o nuureria
nayewatumichioopua pu'kao, i'ka tísia te'ta Riosi kaaweruma tuuyewarikopapua,
nape pu'kao, kiisi kihta natekachi, aaataoi kihta itanesikaopua ku'iwao, ihtaoi no'o
ku'iniameoipua, iinuekai neeéa, no'o natetepuawao, Riosichi tekipanamekapao.

19 Ki aaata puhkukainia, yoomawichio puhkuchitia tekipanamenia, epeche
muuwaeme oowe erapatenariapa ti'tijoe oowerua tiameo, Eesusichi paparamichioo.
20 I'isaeri ti'tijoeriekachi enasaania, isaeri tijoechitia no'o uuyamenia wa'ao, epeche
muuwaeme oowe erapatenariapa taamo Paamira Eesusichio, yooma napati ti'tijoe
ooweru tiame. Moise nuurari nokiwachi enasaoio, Moise nuurari nokiwatere
iijisiamenia, epeche ti'tijoeri oowe erapatenariapa no'o Paamira Eesusichioo. Neeea
wa'a oiyaio, ki Moise nokiwatere tiiamekaitenia.
21 Seesenu nokiwachi eenakainia ki Moise nuurewa nokiwachio, pu'ka seesenu
nokayachitia no'o uuyamenia, epeche tewinariapa pu'ka ti'tijoerichio, no'o Paamira
Eesusichi paparamerio, ti'tijoe ooweruopua tiameo. Nape pu'ka ki Moise nuurarichi
mochitoamechitia ihsiaio, Riosie Weratiame yasitoamenia, Riosi nuurariterechitia.

22 Neeea weemera te'teriame Paamirachi eenakaio, pukeri o'iniamechitia nayewia-
menia pu'kao, Riosichi simiyameo, epeche tewinariapua pukachio, Eesusi Riosie
Weratiamechi paparamichioo, ti'tijoe ooweruopua tiameo. A'chikoitia no'o uuka
ihsiamenia, a'chikoitia iintoka tewinariapa, Paamirawichioopua ti'tioeo.
23 Yooma pu'ka ihsiamenia, epeche mehtamichiopua Riosi kaaweruma tuuyewario,
epeche muuepari teerepuawichiopua Paamirachio, no'oo epeche tísia kaawe e'rewa
eramichiopua tiaméo.
24 Nane'riame eemeapa, aaata u'masiwa te'ewa newitoniameo, piiripi wa'api
newitoamepua ahpo natetepuawichioo. Ujumasa naaju, Riosichi newitoka kaawe
teetokaopua, itapiti Riosi kaawe e'rewa aamo kiapuaichiopua aamoo.
25 Yooma aaata newitoa te'yamea, kaawe ahpo neesetoamepua weerewachio,
oowera raureri kuhsisawa mosokitewa yowitai, kiisioi tehpe e'rame; nape teemea
Riosichi tekipanawao, kiisi wahjiame kiapuamewichio te'yameka nokayámepua.
26 Neeea no'o teetoao Riosiwichio tehkio tísia no'o kaawe neesetoamepua, ki no'o
se'wi teetowichioopua ihta itapitieopua, ki no'o kajuteme tiiaopua Riosichi tehkiwao.
Neeea ki eekachi wepayamechitia ihsiamepua, aaatachi ahpo nasiwamiapa ahpo
penitiamechitiao. Neeea no'o Riosie kiapuamekamera, te'ta inatatoka teetoame
neeea, i'ka Riosichi tehkiwao.
27 Pu'kawichiokamera neeea, tísia kaawe neesetoamenia no'o weerewao, kiisi no'o
so'mipamichiopua ki kaawerumachi wichipuao. Neeea wa'a tiiame teetoamenia,
Riosio kateweniachi taawechio, kihta no'o ki kiapua teerepuawichiopua Riosie
nuutewa no'o kiapuao, weeechi kahtiaio tísia kaawe masitekamekaiopua.

10

Ri'riosichi paparaniame wa'inewa

1 Riosichi poponiwa pipiniwa tiame ki natakepajeraninia, yooma taamo ehkoriami
mochiriamekoo, Riosio toomaritere neesetotiamekopua siimpachio; yooma pirena
uumatokame Riosi wahjoneriachi pa'weo, Eejito soontarochi newipamichioo.
2 Wa'a tiiachiopua, Riosie toomaritere nokisitiamee wakiwechiami nokisiaiopua,
Pa'we Sehtanamechi wanamika paaterepua, pukae wa'a paatetiamee paatotiameka
tiiame itipirepua Moise ahjamao, Riosi neesetowatere pirenatuka itipikaopua.
3 Yooma puuu ti'tijoea oowerua tiame, wakiwechiami nokisikamea, tewekachi
eename kooame ko'kakamepua, Riosie ahpo kiaretia.
4 Ehkoriami wakiwechi nokisiameapua tiameo, yoomahka e'pechi pajenakame
nerojikamepua tiameo. Puuu e'pea ehpiamio, Apoe Riosie Weratiamekaitepua,
pukachi nerojiame teemea, nape puuua neeroi taamo nerojiaa, ki wahjiamesi ahjari
teereniamepua.
5 Nape Riosia, muuwaeme ki apochi paparaai nerojikameo pu'ka e'pechi paje-
nakame neeroio, kiisi kaawe e'reka tetewarepua pu'kao. Pukaepa yooma wahjipare-
pua, wakiwechiami nokisinioio.
6 Yooma puuu ehkoriami ikitiameo, pu'ka ne'netoka seeweka, taamo Riosichi
iyorika mochitomichio ikitiame puuua, ki pu'ka te'tereria teerepuawichiopua.
7 Pukaepa eemea, ka'te ri'riosichi paparamitiapua ehkoriami nokisiriame ookapio
nokisiriachitiao. Pu'ka noonowiria naewaka chiiame Ehkoriami Iyoteria, eee
cheekao: “Ti'tijoeria weesero netetiame, pahkoterepua ahpo riosichitiao, nawajika
yaawekaopua tiameo.”
8 Ka'te wa'a nokimitia eemea suwepori nokiwao. Wa'a nokisaa eemea yooma
wahjipamaoi eemeai, pu'ka ehkoriami piire weerewa paika miiri wahjipakamechitia,
piie taawechi wa'apiopua.

9 Ka'te aatiatamua, te'ta aamo Paamiraopua, ehkoriami mochiriamea wa'a nokaka
wahjipakamepua, siinoie ki'kiretiao.
10 Ka'te Riosi we'sapapuame chanimitiamua, ehkoriami mochiriamea wa'a chaacha-
paka Riosio, wahjipakamepua.
11 Pu'ka taawechiami ikitiame seeweka nokisimete teemea, Riosi iyorikao.
Pu'kawichio iyotetiame Ehkoriami Iyoterichi chiiao, pu'ka wa'a ikitiame ne'neka
pepenipamichiopua taamoo, Riosio iyoriniakopua pu'kao. Wa'a teetomeri teemea
ehpe taawechiami Riosichi mochitoamea.
12 Pukaepa aamo ahpo inateka mochitopuapua, amochi pewatiame tiio e'roio ki
tatakorichi wichitepuameo, senawato wa'a e'rai tatakorichi wichimakoipua muuuai.
13 Yooma ihta tatakori iintonarewaa, wa'api teerekamepua ehkoriami o'iniao.
Nape piiripikoi puuua, ki iinuemepua ki newitowao. Aaata pu'ka tatakori ahpo
pa'panisusoopua, Riosi waapi kahtiamepua, aamo ku'ipaka newitopuawichioopua
pu'ka tatakori aamo pa'panisuwao.
14 Wa'a teesoo, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua amochio, kihta tatakori
aamo panisutomichiopua apochio, ri'riosiwachi paparamichioo.
15 Nane'riamenia aamoo, ahsepari ijinatamekopua, no'o aamo chaaniao, aamoe
ne'nemichiopua te'ta kaawerumakoopua ki kaawerumakooiopua.
16 Teemea taamo Paamira Aari Koi'wa koayaio, iijipasochi iijiwa iijinioiopua,
yoomahka pirena Riosichi cheriwema ki'yame teemea, Riosie Weratiame taamo
pejanawaka wi'suriopua ahpo eerarao, kurusichi meritiaio. Pu'ka paani koi'wao,
Riosie Weratiame taamo pejana mukuria inatepaka, nokayame teemea. Pu'ka Eesusi
Aari Koi'wame paani ko'kosaa, yoomahka piiripi inatari enepame teemea, Eesusi
Riosie Weratiame weerewachio.
17 Muuwaemekai teemea, piiripi wa'api enepame teemea, piiripi paanichi wa'api
koayamekapa.
18 Wa'achi piiripi enepaniame erakoka nokariaipua tiameo, ehkoriami i'isaeriai
ahpo Riosi manaweria sa'pa koayaiopua.
19 Puuu ki Riosichi pichikiameai wa'achi piiripi enepaniame erakoka koayaipua
tiame, pu'ka ahpo ri'riosiwa manakeriaopua. Nape wa'achi nokayaiopua kihta
nateyame enerepua tatakori puhjepuao, kihtaoi, itapitiwichio yoratiaio. Pukaepa
Eesusi Aari Koi'wa piiripichitia enepaniame ko'kakamea, toimete puuua ahpo
ri'riosiwa manakiao.
20 Pu'ka ri'riosi netetiame manakiamea, Satanasi ku'iwarikamera iyoriamepua, ki
Riosikamera. Pukaepa neeea pu'ka ahjama, kihta ahjama te'terejeraninia.
21 Ka'chi iika iyoriniame ooka teekoo, Satanasi iyorisikao taamo Paamira Eesusi
iyorisikaopua tiame.
22 ¿Ihtana erakoame eemea wa'a nokayapao? ¿Nekatetariame eemea naaju taamo
Paamira Eesusio? ¿Ki ehkoriami mochiriamechitia i'isaeri nokayamekosa eemea,
wa'a nokakaopua nekamuchepatekamepua Riosio? ¿Newitomerikosa erakoame
eemea Riosio?

Ahpo nakika ki o'yaeka, te'terewa mochiwa Riosie Weratiamechi

23 Riosia yooma ihta taamo nokimiao, taamo toanipua toayao, nape ki yooma taamo
nokaya kaawe tiiame, aaatachioi taamo piirechioi ki kaawe wichiyamepua, taamoo,
kaawe te'tepuao aaata ahjamao taamo piirechichio.
24 Aaataai ka'te aamo kaawe teerewache i'yapuapua, ohso kaawe wichiyame
nokipuapua aamo wahjachioi.
25 Muuua sa'pa tarayaio kihta ahka eename iinatukeka taripuapua. Aaata
aamochitia Riosichi paparame inamusaa, pu'ka sa'pao ri'riosi manaketiamekoopua,

ki kaawe tiio erapamaoipua amochio weemera paparame enesaa Riosichio, puuu inamukamea ki koi'wameko e'rapa ri'riosi manaketiameo.
26 Ohso kaawe pu'ka sa'pa tarayaio, ka'te iinatukemitiamua ahka eenameo, ki aaata a'chi e'remichiopua aamoo, aaataai weemera Riosichi paparamea.
27 Aaata ki Paamirachi paparamee paajutetiaapua ko'komichioo, siminariaa si-impuapua. Ihta itapiti kooame weeretiaa, kihta iinatukeka ko'kopuapua pu'ka sa'pao, ahka eenamekoopua. Aaata aamochitia Riosichi paparakame inamukamea, ri'riosi manaketiamekoopua pu'ka sa'pao aamo ko'komiao, ki kaawe aamo ihsio erapamapua, ki koayamekapa puuua pu'ka sa'pa ri'riosi manaketiameo, aamoopua te'ta Riosichi paparame nane'riame enesaa.
28 Nape aaata ri'riosi manawetiame tuusoopua, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ki aaata aamo ki kaawe erakomichioopua.
29 Muuua nane'riamekai ka'chi tiiamekopua Riosiwichioo ko'kotioio, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ka'chi eratepuawichiopua aamo piirechio.
Aaata ahka no'o iinatuketariareoipua: “¿Aatia a'chi chaanetariania no'oo aaataeo ki noochitia e'rameeopua?
30 No'oo ihta kooame ko'komiaio, Riosi cheriwema ki'yaka koayame no'o enesoo, ¿aatia ki kaawe ihsio tuutarepua aaataa pu'ka no'o koayao, ki wa'a no'o chaaneme tiiaio?” Wa'atepua tiiao, nape teemea iwapakamea Riosichi simiyameo, taamo inatemetepua ohso kaaweo, ki aaata ki kaawe erakomichiopua tamochio.
31 Ohso kaawe yooma taamo nokayao, Riosikamera kaawe eratewa nokisinia kaawepua, apoeopua, taamo tetewamekopua, ihtaoi taamo nokayaopua, koi'wamechi simiyameo, itapiti taamo iijiaoiopua.
32 Ka'te nokimitia eemea, aaata tatakorichi wichipuatepua tiiameo, isaeri ti'tijoerioi, ki isaeri ti'tijoerioi, aaataoiopua Riosichi paparameoio, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi mochitoameo.
33 Neeea wa'a teetoamepua, yooma aaatachioi kaawe teetokaopua. Wa'a teetoame neeea, ki no'owichioche inisiamekapa inatatokao; wahjachi aaataoichi inataka wa'a inisiame neeea, pu'kao, newipari ahsepamichiopua tiameo, taamo Noono te'pa kahtiamechiopua.

11

1 No'o teetoachitia teetopuapua, no'oo no'o Paamira Eesusi teetoriachitia teetoao.

Aachin te'teremia oowerua napawitiachio

2 Kaawechupena kaawe noonoire eemea, ki no'o natakepaka no'o aamo masite-riaopua, yooma kaawe teetokaopua, te'ta no'o aamo masiteriachitiaopua.
3 Ehpeo mo'oratuamechi simiyame aamo nayewemane, ehpe taawechiami te'teretopuame. Aaata ahpo uupi mo'oratuamea, kuunarapua. Aaata kuu-nara mo'oratuamea, Riosie Weratiamepua. Taamo Paamira Riosie Weratiame mo'oratuamea, Apoe taamo Noono Riosipua, tewekachi kahtiame.
4 Aaata tijoe Riosichi nayewamea, aaata ti'tijoeri Riosie tuuyewa masiteka ihsiamea, mo'kori pujisá ihsimetepua. Ki mo'kori pujisa ihsiamea, ki iyoriamepua Riosie Weratiameo, ahpo mo'orachitia teeretoameo.
5 Aaata oowitiamea, mokoraeka ihsimeripua Riosichi nayewaio, aaataoi Riosichi simiyame nayewiaiopua. Ki mokoraeka ihsisaapua, ki ahpo mo'oechitia yooriame enemapua ahpo kuunao. Ki mokoraeka ihsisaapua ooitiamea, sikika tehpunatiameka tiiamepua kuuparao, ahpo kuunachitia mo'oratuame.
6 Ki yoorenariameopua mokoraeka ihsiwao, sikinia nahkipua kuuparao. Nape suuwe e'rame enesaapua ahpo kuupara sikiwao, mokoratamapua Riosi nayewiaio.

7 Tijoea, pujisa ihsimetepua mo'korio, Riosi mo'oratuwa tetewitekapua i'ka weeechi ti'tijoerio. Oowerua, ti'tijoe mo'oratuwa tetewitame puuua.
8 Wa'ate ihjia, pukeri o'icharichio tijoea, ki oowitiamechi enepatetiamekapa puuua, oowitiamekamera tijoechi ma'chipaka netetiamekapapua.
9 Ki tijoekamera, oowitiamewichio enepatetiamepua, oowitiamekamera, tijoewichio enepatetiamepua.
10 Pukaepa oowerua, mokoraeka nokimeripua Riosi paparaka nayewamia napawitiachiopua. Puuu ooweru mokoraraa, ahpo kuunae neesetoniame ne'netiamepua, Riosi ku'iwari te'teriachitia tewekachi Riosichio.
11 Nape Riosichi te'tereniamea, napati ahpo tetewiniamepua kuunaraai uupiraai tiame, nenekutia ahpo nakirewaemekapapua. Wa'a tiiapa puuua, aaataai ki ohjoemepua, ki ahpo nenekuti ku'iwaeo, pe'yachi ooweru ku'iwaeoi ti'tijoeo, ti'tijoeoi ku'iwaoi ooweruo, napati ahpo ku'iniamepua.
12 Pukeri o'iniao oowitiameo, tijoechi o'inia enepatetiamekapao, wa'a o'inia ti'tijoea, ahpo ooitiame yeeyechi naawamepua.
13 Pu'ka ooweru mo'o mo'porawachi simiyameo, ¿ihtana inatame eemea pu'kao, Riosichi nayewamia napawitiachio?
14 Wee, i'ka no'o aamo chaaniao kaawe inatamitiamua: ti'tijoea ehpe taawechiamio, sikitiame ohjoamepua kuupao,
15 oowerua tepekuma kuupaeka ohjoamepua ehpe taawechiamio; wa'atiame kiatiamekapa oowitiame enepatetiachisi o'inia, pu'ka kuuparaeo ahpo mokoraeka teeremichiopua.
16 Wa'a tiiachio neeea, te'ta iyoriwa Riosi ahjama nayewamiaopua napawitiachio, ihtaoi Riosie ahpo nane'retetiame napawitiachi mochikame nayewenariaoi, aaata oowitiame mokoraejeraninia itapitie pahchao. Aaata i'ka no'o nokiwajera ki wa'a e'ramea, nane'remeri aaataai teeme i'wa mochiwachi napawiniachio, wa'ami ahka napawiniachioi, piirechi nokiwa iinueme.

Eesusi Aari Ko'karia inatepari, ki kaawe nokisiwa

17 I'ka ehpe aamo no'o nayewemiachio, ki peenia tiame aamo nayewamania, aamo Koorintio mochitoameopua tiopachi. Eemea wa'a tiopachi aamo nanapawichio, epeche epecheche ki kaawerumachi teetoamekatepua.
18 Pahcha simiyamechio i'ka cheemane, ki napati yooma eeme, aamo wa'achitia inatakamekatapua. Pichikiamenia pu'ka wa'a tiio tuuwameo, nape ki yooma.
19 Neeea pu'ka ki amochitia Eesusichi te'ta paparameo, poanatapuapua pu'kao amochio, kaawe aamo nokisipuawichiopua waikao pu'ka Eesusi Aari Ko'karia inatepariopua.
20 Eemea pu'ka poanatukameo, amochi itipisoopua Eesusi Aari Ko'karia inateparia, ki Eesusi Aari Ko'kari enemii puuua, ki kaawe nokimekapapua wa'ao.
21 Puuu amochi poanatamiaa, pahcha koayamekatapua ke'chu yoomahka mochipanioipua ko'komiao, kihta tooeka neipa e'enameri ko'komiaopua. Wahjachi puuua tiameo, tísia nawajiamekatapua wa'ao.
22 Puuua wa'a nokayamea, ahpo petechi ko'kosa e'enametepua. Puuu ki ko'kosa e'enakamea wa'ao, suuwe erapo nokayamepua wa'ao, pu'ka wa'a nokayopa wa'ao, ma'chi ki Riosichi paparamea, na'areka tetewimapua wa'a tiopachi te'ta Riosichi paparameopua. Puuu neipa e'enakameaipua, te'ta Eesusichi paparameaipua, kiisi kaawe erakomaoi puuua, kihta kitereriopua ko'kometio. ¿Kaawekosa no'o eramio maayame eemea, pu'ka wa'a aamo nokayao? Ka'iii. Ka'chitia.

Paamira Eesusi Aari Ko'kari
(Maateo 26:26-29; Marako 14:22-25; Ruuka 22:14-20)

23 Neeea eenechi aamo chaanemania, taamo Paamira Eesusi Aari Ko'karichi
simiyameo. Taamo Paamira Eesusia, kooame yoranurariaipua Semejenato pahkokoi
ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'kopuameopua ariwatopio, pu'ka wa'api
tukawarichi, noriwi nehjiretiame Eesusi Uurási tewaniameeo,
24 ko'kosepatioopao Semejenato pahkokoi koi'wameo, Eesusia waikao, piiripi
paani uusa chi'wanasaopua, cheriwema kiasapapua Riosio, yooma ahpo ajawaria
naachuterepua cheekao: “Ihji paania no'o weerewapua, no'o aamowichio pejanaka
kiamía. Ko'komitiapua i'kao. I'ka no'o iintoao, yooraka mochitopuapua, i'ka yooraio
no'o inatepaka mochitopuawichioo, ihjia, ehpe wa'api aamo tatakoriawichioo, aamo
pejanaka no'o iintomiaopua.”
25 Wa'a cheesaopua tiameo, iijipasoo to'wame uusaapua cheerepua: “Ihji paasochi
iijiwaa, no'o eerapua wi'sumeri, no'o weemera kateweri yomatiame ti'tijoeriwichio
ooweruriwichioopua tiame, pichiwatakaopua. I'ka no'o iintoaoiopua tiameo, yooraka
mochitopuapua. Senepi i'ka yooraio eemea, no'o aamowichio iintoria inatepaka
mochitopuapua.”
26 Pukaepa pu'ka taawechi o'inia, senepi yooraiopua i'ka Paamira ko'kariaopua
paani, iijiriaopua tiame, Paamira iintoria inatepaka nokayame teemea. Ahkasi Eesusi
Riosie Weratiame eenachisi, wa'a teetoka nokisimeri teemea.

Achini e'raka uupuame, i'ka Paamira Aari Ko'kari inatepasiwa

27 Puuu ki paparamea Eesusichio, ki ko'komeripua i'ka Paamira paanio, paasochi
iijiwaoiopua, ka'i. Aaata ki Eesusichi paparai iijisaapua, ki iyoriamepua Eesusi
iintoriaopua, ahpo weerewaeo.
28 Puuua, ke'chu koayaiopua iijiaiopua pu'kao, ahpo ne'nesa iintometepua ahpo
iikachio, kaawe ohjoarepua ki kaawe ohjoarekoi.
29 Taamo Paamira Aari Ko'kari ihsiaio koaka, ki Eesusi taamowichio iintoria inataka
ko'kakamea, kokosapuame puuua Riosieo.
30 Pukaepa ki Eesusi ahpowichio iintorio inataka ko'kakamea pu'kao, a'chikoi
ikikamepua kokorepakao, aaataa ahkasioi wahjipakamepua.
31 Nape teemea kaawe taamo ne'nekameo yooreminao, kihta seewemetepua Riosi
kokosario, kihta a'chi tiiamekapapua tamochio.
32 Nape Riosie itapiti iintoriawichio taamo teritiaa, ahpo iyoripua pepenipamichio
ihsiamepua, nape taamo ki te'ta kokosarie, kii ki Riosichi pichikiamechitia.
33 Poponiwa pipiniwa tiame, Eesusi Paamira aari koi'ra inatepari ko'komia napaw-
isaa, pu'ka piiripi paani chi'wanasa naachutetiaio, puuyepuapua pu'ka naachutakame
ko'komioio, yoomahka pirena ko'kopuawichiopua.
34 Yooma aaata wa'a napawiniachi e'enameria, ahpo petechi ko'kosa e'enapuapua,
ki chorowapuawichiopua wa'a napawitiachio. Wahjachi itapiti katewepuameo, wa'a
enasa katewemania pu'kao.

12

Riosi Riosiwari aachin teeka taamo ki'ya

1 Ehpeo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiame, Riosi Riosiwari ku'iwarichi
simiyame aamo nayewemane, ki wa'atia itipimichiopua aamoo, ki pahtekao, Riosi
Riosiwari ku'yao.
2 Nane'riame eemea aamoo, ke'chu taamo Noono Riosichi paparoio Eesusieo,
Satanasia ki mamachiriamechitia aamo panisutoriopua, ri'riosi netetiamekamera
paparatekaopua, pu'ka ri'riosi netetiameo, kiisioi nayewamechiopua.
3 Puuu wa'a iintokamea, ki Riosi Riosiwari yahchamepua, aaata Riosi Riosiwarira
yahchamea, ki wa'a iintomiipua Eesusi na'arekao. Ki Riosi Riosiwari yahchamea,
ka'chitia pichiwa paparamepua Eesusio ahpo te'ta Paamirawako tuukao.

4 Teemea weeka a'chitiame taamo ye'kari iinuekao, piiripi Riosi Riosiwarie wa'api
kiatiamepua.
5 Teemea tiameo, weeka ka'karuma a'chitiame yoramichio ajawatiamepua, puuu
yooma ajawatiamea, apoe Paamirawichio nookemichio ajawatiamepua.
6 Teeme taamo ti'tiopachio, weeka tiiame tehki iinuemepua, yooma puuu tehkia,
Riosiwichio taamo kaawe teerepuawichiopua.
7 Riosia yooma apochi paparameo, yooma nane'retiamepua ahpo Riosiwarichi
simiyameopua, pukachi yasitoamekapapua Riosiwarirao iikachi, Riosiwichioo
kaaweruma yoranarewa erateka.
8 Piiripi puuu muuwari ye'kari taamo ki'yaa ihjipua: te'ta peeneka naewaniame
Riosichi simiyameo; piirea, tísia peeneka kaaweruma tuuyeniame, yooma pu'kao,
te'ta Riosi Riosiwari ihsiamepua, pu'ka wa'a tiiame taamo yoratekao.
9 Aaataopua tiameo, Riosichi te'pa kahtiamechi paparatemichio, kiatiamepua; aaata
wahjachi Riosichi paparame Riosi Riosiwarie kianiamea, kokoriame yachapatewa
ihsimichio kiatiamepua;
10 aaata epeche wahjachiopua tiameo, Riosi peenia ihsiwa nokimichio kiatiamepua;
wahjachi pehjiopua tiameo, Riosi chiia aaata chaachapamichio kiatiamepua; wah-
jachia, itapiti se'wi masitia machika tetewimichio kiatiamepua; wahjachia, seesenu
nayewa pepenipamichio kiatiamepua; wahjachiopua tiameo, aaata seesenu nayewa,
taamo nayewachi ma'chitamichio, kiatiamepua.
11 Yooma i'ka ye'kario, piiripi wa'api Riosi ihsikamepua, ahpo Riosiwarie ki'yakao,
yoomahka pipiripio, ahpo e'raria nokisimichiopua.

Riosichi paparamea, yoomahka piiripi weerewachitia te'tereniame teemea

12 Teemea Riosieo weeka itapiti chuhchetiamekaipua taamo weerewachio, piiripi
wa'api weerewakaite teemea. Wa'achitia teemea ki ookapikai Riosie Weratiamechi
paparamea, yooma teeme Riosie Weratiamechi ihchiamepua, piiripi weerewachitia.
13 Wa'a tiiapa teemea, yooma Riosi Riosiwari yachatoameapua tamochio, Riosie
Weratiamechio, piiripi weerewa wa'api enepakamechitia, pe'yachi isaeri ti'tijoekai,
aaataai Riosichi paparameopua, seesenu ti'tijoekai, pe'yachi puhku ti'tijoekai ki
puhku ti'tijoekai, aaata tekipanameai, ki tekipanameai.
14 Taamo weerewaa, ki ookapi itapitie netetiamepua, ki piiripie.
15 Pukaepa taamo taaraai cheesaa: “Ki seekarakapa neeea ki weerewachi ihchi-
amepua”, nape wa'a chiiaipua, ¿ki ihchiamenakosapua weerewachio?
16 Nahkaai cheesaapua: “Ki puusikapa neeea, ki weerewachi ihchiamenia”, nape
wa'a chiiaipua, ¿ki ihchiamekosapua weerewachio?
17 Weerewaa puusiemeche enesaapua ki nahkaeme, ¿achini iika inamutamarepua
puuua? Weerewaoi, nahkache iinueme enesaa ki yahkaeme, ¿ihtanae saaetamari-
ame teeme?
18 Pukaepa Riosia taamo weerewao, muuwaeme itapitieme neterepua, nane'riapa
Riosia, yooma pu'ka taamo nakiriameekopua.
19 Piiripi wa'api itapitie netetiame enesaa teemea, ki weerewa ahsepari enemiipua.
20 Teemea ki ookapi itapitie netetiamekaiopua, piiripi wa'api weerewakaitepua.
21 Wa'a tiiapa taamo puusia, kihta chaanemetepua seekao: “Neeeche piineriai
soparamepua”, chaachapaniameo. Taamo mo'oai ki cheemetepua taamo taaraoi:
“Neeeche piineriai soparamepua chaniwameo.”
22 Ohsotia ki te'ta ahjaepuameka tiiaio, epeche tísia ahjaeniamekaitepua.
23 Teemea taamo weerewachi yooremina noriwi tiiamea, ki te'ta natewameka ti-
iaipua, epeche tísia nateyai tiiamepua. Teemea kihtawichio teteipuachi teetopuameo,
mo'poraka ohjoamepua wisasorieo,

24 ki wahjachia taamo weerewachi i'toachitiaopua, yooma teteiwachio. Taamo
tetewiniachi i'toaa, naatipua: taamo nanari, taamo taaraa, taamo seekaopua tiame.
Riosia taamo weerewachi iintoriaa, itapiti ki nateyameka tiiamekoio, te'ta tísia
nateyame iintoriakaitepua taamo weerewachio, tísia tehkiemekopua pu'kao, taamo
weerewachio.
25 Wa'a tiiamekapa teemea taamo weerewachio, yooma taamo itapitiwa taamo
weerewachio yooma pirena ahpo tísia ku'isika teetoamekaitepua teemea, taamo
weerewachio.
26 Wa'a tiiachipa ihtaoi taamo weerewachi kokosa ikisoo, yooma taamo weerewachi
itapitiraa, kokosa ikiwame saayamepua. Ahkaoi taamo weerewachi kokosa ikiria
sautetiaa, yooma taamo weerewa itapitira ta'iria itipiamepua.
27 Wée, yooma teeme Riosie Weratiamechi te'teriamea, Riosie Weratiame weere-
warachi ki teteiwamechi itapitira teemea, yooma pipiripi ahka.
28 Riosia Riosie Weratiame weerewara ki teteiwame itapitirao, yooma ihta ye'kari
ki'yakamepua, yoomahka pipiripi ooweru tiame. Puuu yoomahka pipiripio, yoma-
tiame wehjoarichi tiopachi ku'imichio kiatiamepua, i'ka eee tiiame nokisipuame:
paikapio Eesusie ajawatiame enemichio kiatiamepua, wahjachi puuu ki teteiwame
weerewachi itapitirao, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyemichio kiatiamepua ye'kari,
wahjachi tiameopua, masiteri ye'kaniame kiatiamepua; aaata puuua tiameo, itapiti
peenia ihsiwa ki maaepori yoramichio kiatiamepua; wahjachi aaata puuua tiameo,
kokoriame sautemichio kiatiamepua; wahjachi puuua tiameo, aaata peeneka
ku'imichio kiatiamepua; wahjachi puuua tiameo, peeneka nuuremichio kiatiamepua;
wahjachi tiameopua, seesenu naera penipamichio, kiatiamepua.
29 ¿Naakonakosa yoomahka Eesusi ajawatiame enemichio kiatiamepua? ¿Naakon-
akosa yoomahka, Riosi tuuyewari enemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoom-
ahka Riosichi simiyame masitemichio, kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka Riosi
ki maaepori peenia ihsimichio, kiatiamepua?
30 ¿Naakonakosa yoomahka, kokoriame sautemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa
seesenu naera penipamichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka aaata pejana
seesenu naera ma'chitamichio, kiatiamepua? Ka'ipua, kiisi wa'a teeremeripua.
31 Eemea ohso kaawe enemiipua, aachin teeka aamo nokisipuame i'yame enesaa,
itapiti Riosi ye'kari aamo ki'yariaopua.

Ehpeo aamo ne'netemania aachin teeka epeche ta'iria amochi mochitopuameopua.

13

Nakiwarichi simiyame nayewaniame

1 Neeea weeka seesenu naera nayewaka machiaio, ahkasi Riosi ku'iwari naera
nayewamekaipua, kihta tísia nakirewaka nayewiame enesaania, kihta nateyame
enemiinia no'o chiiao, oowera te'ochaniameka teeremiipua, oote ka'rame choni-
wamechitia.
2 Yooma peeniamekainia Riosichi simiyame nayewakao, yooma ye'kainia tísia tehki
tiiame pahtekao, ki nu'uti paparainia Riosichio, ahkasi kaawioi noonoteme tiiaio,
wa'a tiiame enesaania, aaata kihta nakiyame enesaoinia, kihta nateyame enemiinia,
Riosichi te'ta paparainia.
3 No'o iinuekaoi yooma aaata tesiwa tiiame ihko nehjakainia, no'o weerewaoi
Riosiwichio kosoka manarikainia, kihtawichio nateyame enemii no'o iintoriaa, kiisi
iinueme enesaania aaata nakirewaopua noochio.
4 Pichiwa nakiwari tiiamea, eee tiiamepua: ki yaapi e'riamepua aaatao; kaawe
e'rewaka ihsiame aaataoi; ka'chi e'rame aaata epeche tiiamekoipua ki ahpochitia; ki

ikotuwa e'ramepua aaata epeche itapiti iinuekoio; ki ahpo oijeraka yasitoamepua; ki ahpo weruma tiiameko e'rameoipua;
5 ki iinya chaaniame aaatao; ki iinya ihsiame aaataoi; apoeche peeneka yasitonari-amepua; ki nekatuame aaatachioi; ki nekumeka itipiame;
6 ki peenia e'riame aaata wenejitiameeopua, nape wenejiwa wihtuki machenasoopua, peenia erapame.
7 Aaata pichiwa nakiwari iinuemea Riosiwichioo, eee tiiamepua: kiisi we'sapamepua ahpo Riosichi paparao; Riosi iintomo tuuria ahpowichioo, iintokache itipimeriko e'ramepua; ihtaoi aiwaka yasitoaio, wa'api teeka yasitoamepua ahpo Riosichi oowe e'riao.
8 Nakiwaria wa'api teeremeri puuua, kiisi wahjiamesi. Piie taawechi wahka ihto-riachio, Riosichi simiyame nayewatuwaa kajumeriitepua wa'asi. Riosichi simiyame seesenu naewarichi nayewatuniameai, kajumeriitepua. Kiisi nakipuamepua wa'asio, yooma Riosi iintomo tuuriao, yomatiame tetewamekapa pu'kao, Riosi iintomo tuuriao.
9 Ehpiami yooma Riosi iintomo e'rariao, teesa ta'wesame nane'reka mochitoame teemea, pukaepa teemea ki te'ta ahsieme machiyaiopua taamo kajuyachisi pahtekao, aamo masitesiame teemea aamo tuuyewao.
10 Nape pu'ka teesa ta'wesame nane'reka taamo mochitoao, u'matosoopa wahka ihtoriachi kajuyachio, yooma te'ta ahsieme nane'repuaitepua, ma'chiáme.
11 Neeea nu'utikaio, nu'utichitia nayewakamenia, nu'utichitia inatakamenia, nu'utichitia e'rakamenia tiameo. Nape weripasaapa neeea, pu'ka no'o nu'utichitia teereriao, yooma u'matokamenia noochio.
12 Ehpe taawechiamiopua pehjio Riosichi simiyameo, teesa ta'wesame tetewame teemea pu'kaopua pehjio, itapiti nanarichari ki ma'chiame ta'wesame taamo tete-witamechitia. Nape yooma kawiyame nane'repori asisoopua, yooma ma'chiame tetewipuaitepua, waapi taamo nanarichi ne'niamechitia. Ehpe taawechiamio, paikapi wa'api nane'reka mochitoniamepua pehjio, nape waika taawechio, yooma ahsepari nane'repuaitepua, yooma Riosi taamo nane'rejeriaopua.
13 I'wa wehjoarichi taamo mochikoiopua pehjio, paika itapiti yooraka mochitomeri teemea, puuu paikaa ihjipua: taamo Eesusichi paparapuamepua; piirea, Riosiche taamowichio iintomo tuuria, oowe e'reka mochitopuamepua; piirea tiameo, taamo te'ta nakiwari iinuewapua ahpoo, Riosichi tiame. Nape te'ta nateyamera i'ka paikachi simiyameaa, taamo te'ta ahpo nakiwarikamerapua, taamo Noono tewekachi kahtiame nakiniameopua tiame.

14

Seesenu naewari nayewaniame

1 Wa'a teeresoo, Riosichi ahpo kaawe te'terewa tetewitenariaa, kaawe aamo neese-toka ihsiwamepua kaawe nakika nayeweniame aaatao. I'yaka mochitopuapua amo-chio, aachin teeka nokisipuameopua, pu'ka Riosie aamo kiaretia ye'kario; nape te'ta Riosichi simiyamekamera tetewiteka, ahpo kaawe e'reka kipoteka Riosichi simiyameo nayewaniamepu napawitiame mochikachio, pu'ka napawitiachi mochikameo, wa'api naerachi nayeweka.
2 Nape aaata wa'a eenakame enesoo, ki wa'api naerachi nayewasisoo, aaataai wa'a napawikamea kihta pahtemapua pu'kao seenukopa ahpo nayewao. Apoeche nane'remapua ahpo inatarichio, ahpo chiiaopua, nape napawikamea ka'i.
3 Nape aaata wa'a napawitiachi naerachi nayewamea, ma'chiame nayewiamepua napawikameo, te'ta Riosi chaanenariaopua pu'kao, ihtaoiwichiopua kaawe erap-atepuawichiooi, oisa erapatepuameoipua Riosichi te'ta te'teretoaopua.

4 Aaata ahpo seenu naerachi nayewiameapua wahka napawitiachio, apoeche ahpo te'ta teerepamepua Riosichio, nape puuua napawikame naerachi nayewesaapua, itapiti Riosichi simiyame kaawerumaopua, yooma ahpo keepuria tiame Riosichi te'ta te'teriame enepatiamepua, ki ahpoche piineri.

5 Yooma eeme Koorintio tiopachi mochikamea, kaawe enemii seesenu mochiwachi-ami naera pepenipakame enesaa, pu'ka seesenu nayewameo, seesenu naewachi kipotepuawichio itapiti Riosi ka'karuma tuuyewario. Nape epeche kaawe e'riamenia aamo wa'api mochikachikamera aamo te'ta naerachi te'ta ye'kaka nayewaniameopua, aamo ahpo kipotekaopua, itapiti te'ta Riosie ka'karuma tuuyewari aamo tetewi-teriaopua aamo pahterichiopua, wa'atiao yoomahka aamo napawiriachio, te'ta ma'chiame pahtemichiopua. Nape aaata seenu nayewame asisoopua wa'a aamo napawiriachio, aaata wa'a aamo napawiriachi nayewaniame machiyame uusaa, pukachi nayewama puuua ahpo seenu naerao. Wa'atiao yoomahka pahtemeripua wa'a napawitiachio, pu'ka seenu eenakame u'paria chaanenariaopua.

6 Wa'a tiiachipa tiameo, No'ooi piirechi mochiwachi seenu naewaniame amochi eenaka nayewesoo, kiisi no'o pahtemiipua. Nape no'o aamo wa'api naerachi nayewesoopua aamo napawiriachio, ihtaoi te'ta nane'repori masitemichio Riosie no'o kiaretia amochi upamichioopua, tísia ma'chiame no'o pahtemeri eemea.

7 Te'ta kawiyame nayewaniame simiyame nayewakao, i'ka aamo chaaniamenia. Ihta itapiti cheeteniameai, machika inamupuawichio netetiamepua tiameo, ahpo iiyena ihkepariopua. Itapiti cheeteniame pakapuchera a'rapaoiopua, ki machipuame ihkepame netetiame enesaopua ahpo iiyenao, ki aaata pahteme teeremiipua cheete-niao.

8 So'sontaroai nasiwapuachio, ki ma'chiame turupuchatioopua nasiwapuame o'inepuawichioo, ki nane'remiipua nasiwari o'inepuachio.

9 Wa'achitia teemeai aaatao, ki machipori tiame taamo ihkepasoopua aaataoi ahpo naerachio, ¿taamo pahtemanapu aaataa? ¡Oowera nayewatiame enemiipua eekachi!

10 I'ka wehjoarichio, ki ookapi naera yeenieniamepua, yooma puuua pahtewari tiiaemepua.

11 Nape ki pahtiame enesaania no'o aaatae nayeweniameo, seenu enemiinia pu'ka aaata nayewao, puuu aaataai seenu enemiipua no'o nayewaoi.

12 Eeme tísia ku'inariamea aamo Riosichi te'teretoachio, aamo Riosie kiaretia ye'karie ku'ipuapua, aaata ku'iwa nakiyameo. Nape te'ta Riosi ye'kari aamo kiaretiae teetopuapua, epeche Riosichi paparame enepamichiopua.

13 Aaata aamo napawiniachi seenu mochiwachi eename enesoo, ki aamo napawiri-achi naera naewame enesoopua pu'kao, wa'a ohjoepaka enesoopua, wa'api napawini-achi nayewaniame penipanurepuapua pu'kao, Riosichi ahpo ku'iwa itakao. Teesaoi penipasaopua aamo napawiniachi naerao, teesaoi ma'chiame iiyenanariaopua ahpo chaninaria aamo naerachio, kaawe enemapua.

14 Aaata wa'a aamo napawiriachio, ahpo naerachi paparaka nayewesoopua Riosio, apoe wa'api ahpo pahtewachichewichio nayewame enemiipua Riosichio, ki wa'a napawikame pahtewachiwichio.

15 Wa'a tiiachio, ¿ihtana noonowita teemea? Aaata taamo napawitiachi Riosichi nayewesaapua, ahpo naerachi e'raka nayewametepua Riosichio, nape wa'api na-pawikame naerachi paparaka Riosichio, yoomahka wa'a napawikameo, ma'chiame pahtemichiopua. Taamo nanapawiachi wikataniamea tiameo, taamo iikachi o'inia pajename e'rarie, wikatamete teemea, yooma pirena Riosichi wikataio, nape wa'api napawikame naerachi, yoomahka ma'chiame pahtepuawichiopua.

16 Wa'a aamo nanapawiachio, aaata ahpo naerachiche pahtia Riosichi nayewasoo, ¿aachin teeka pu'ka ahjama Riosichi paparatapu napawikamea, ki ahpo naerachi

nayewetiame enesoopua, Riosichio? Puuu napawikamea kiisi pahtemiipua pu'ka aaata chiiao, ihtaoi pu'kao, Riosichi cheeriao.
17 Puuu aaata Riosichi papararіaa, tísia kaaweruma enetarepua eneyao, nape aaata ahjama Riosichi paparamea, kihta kaawe teeremiipua Riosichi kaawe te'tereniameopua.
18 Cheriwema ki'yaninia Riosio, epeche seesenu mochiwachiami naerao, epeche ye'kamekapa nayewakaopua ki aamochitia.
19 Nape wa'atiai neeea ti'tiopachiamio, ohso kaawe marikioi wa'api napawitiachi pahteniame nayewanariamenia, ma'chiame pahtemichiopua napawikameo, ki oosa mariki miiri ahka no'o seesenu naerachi nayewaniameopua, kihta pahteme tiiamekoopua.
20 Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamea, aamo nanapawiachiopua, aamo ahjaewa i'ka seesenu mochiwachiami nayewaniameo, pa'pamura inatachitia kaawe inatapuapua, ki kukuchi nu'nunti inatari inatachitia. Nape aamo Riosichi te'terewachiope, kukuchi nu'nuntichitia teeremete eemea, ki itapiti tatakorichi inatame tiiamechitia pehji.
21 Puuu seesenu mochiwachi nayewaniame ahjaeniamechi simiyameo, taamo Paamira Riosia ehkoriamio, i'ka cheeka cheekame eneriaipua i'ka Iyoterichio: “Neeea i'ka ti'tijoerio, seesenu ti'tijoeri naerachie nayewemania, aaata piirechi ku'iwae, nape aaatae ahpo naerachi nayewetiaio, kiisi no'o e'wemeripua.”
22 Wa'a teesoo seesenu naera pepeneniamea kaawe tiiamepua, ahkaoi seesenu nayewaniachi eenakaiopua, ki Riosichi paparaniachiopua pehjio, wa'api mochiwachi naerachi masitepuawichiopua, itapiti Riosichi simiyameo. Neipao wa'api nanapawiniachi mochiwachi ohjoemea, te'ta Eesusichi paparame enepasapaopua, aapoe wa'api ahpo naerachi nokisimeripua masitekao, Riosie apochi enatesiaopua masitepuao.
23 Nape wa'a aamo Koorintio tiopachio, ki ookapi Riosichi paparame seesenu nayewame aamo tiopachi enasoo, pu'kao ahpo seesenu naerachi Riosichi simiyame naewasisoo, aaata wa'a aamo tiopachi eenakame Riosichi simiyame penipanariamea, pu'kao ahpo seesenu naerachi naewachaniame inamukapaopua, rooroikame maaepamapua pu'kao.
24 Nape wa'a napawitiachio ahpo naerachi yoomahka pu'serenioipua Riosichi paparaniameo, aaata wa'a eenakamea ahpo naerachi naewaniame inamukamea, ki Riosichi paparamekaipua pehjio, tísia kaawe ihsiame nayewaniame inamukapaopua Riosio, Riosichi paparamo erapamaoipua tiameo, ahpoo ki kaawe ihsio, yooma toinarepakaopua.
25 Wa'a erapasaapua ahpo iikachio, chopokorieka weripaka ahpo ma'chitamapua Riosichio, yooma ihta ahpo noriwi iintoriaopua. Waikaopua, wa'a tiopachio, Eesusichi paparamichio paaetiai tiiamekapaopua Riosieo, chanimapua: “Pichiwa Riosia i'wa tiopachi ihsiamepua, aamo tiopachi napawiniachiopua.”

Aachin te'terepuame ti'tiopachio

26 Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame aamo ti'tiopachiamio, eee te'terejeramenia. Ahkaoi aamo tiopachiami napawiniachi enapameo, kaawe e'raka teepotaka asitejeraninia pu'kao. Wa'a napawitioopua, Riosichi simiyame nayewajeraninia wa'ao, i'ka eee tiiamechitia: wikataka pepeniamea, Riosiwichio chaniwame wikatamapua, yoomahka pirena, o'okaoi Riosiwichio wikataka; aaatao wa'a napawitiachio, itapiti Riosi ahpo pahtewari tetewiteria, masitemapua; aaata seenu mochiwachiami nayewaniame nayewanaresaa, aaata wa'api naeraeme uusaa, pukae nayewamapua. Wa'atiao yoomahka pirena pahtemapua pu'ka wa'a asikame cheeriao, ma'chiame nayewatiopua ahpo naerachi.

27 Nape seesenu naewamea wa'a napawitiachio e'enasoo, ookaoi paikaoiche wa'asi
muika nayewajeraninia pu'kao, nape aaata wa'api napawitiachi naera nayewame
uusa, wa'a tiiao yooma wa'a napawikame ma'chiame pahtepuawichioo.
28 Nape ki iinuemea ahpo nayewa ma'chitamerio, wa'atia itipimeripua kihta
naewaka wa'a napawitiachio. Ohso kaawe teesaoi pahtiame enesaopua wa'a
napawiniachi nayewaniameo, apochiche inataka keepumapua Riosichi simiyame.
29 Wa'a mochiwachitia naeraemea, ookapioi ti'tijoeri Riosichi simiyame nayewamia
werisika nayewakooi, kaawe enemapua. Wahjachi wa'a napawitiachi keep-
uamea, oowera ahpo inatarichiche kaawetame enemapua, pu'ka muikame chaacha-
pariaopua, kaawe tiiame enesoopua apochio.
30 Aaata keepuameai, itapiti Riosie ahpo ku'itiame ahpo inateparia nayewanaresoo
pu'kao, reesisepuapua, nape nayewaka ihsiamea teewemapua pahchuo.
31 Wa'atiao aaataai iinuemapua itapiti ahpo chanimiao, wa'a napawitiachio.
Wa'atiao yoomahka ahpo pirena nokisimapua Riosichi simiyame pepenipachiopua,
yoomahka ahpo weemuteka.
32 Yooma aaata wa'a aamo napawitiachio nayewanariamea, ku'witapi wa'api
nayewametepua, ahsepamichiopua piirechiwichioo nayewamichioo, itapiti ahpo
cheenariao.
33 Wa'a aamo te'teretosoo kaawe te'teretoma eemea aamo napawitiachio, ki
wekapuwa te'teretoka aamo napawiwachio.
Ehpe taawechiami taamo te'terewaa taamo Riosichi te'teretoame nanapawiachio,
34 ki reesiseniame oowerua napawitiachi naewamichioo. Oowerua ahpo kuunache
neesetotere mochitomeri puuua, ehkoriami Riosi nuurario, wa'a chiiamekopa.
35 Oowitiamea itapiti epeche nane'renaresaa wa'a napawitiachi masitetiameo,
petechi enasa iinatukemapua ahpo kuunao. Wa'a nokisijeraninia, taamo Riosichi
te'tereka mochitoniameopua napawiniachio, ki kaawe tiiamekopa, napawitiachi
ooweru werisika nayewaniameo.
36 Eemea kaawe neesetoka mochitomitiapua, i'ka Riosi ka'karuma tuuyewari
Eesusichi simiyameopua no'oe aamo masiteriao. Ihji Riosi kaaweruma tuuyewario, ki
aaata aamoe mehtanakamekopua, ki aamoche u'yepatiamekopua amochi uumichioo.
37 Aaata piire wa'a aamo napawitiachio, yooma Riosichi simiyame ahpo peni-
pakame maayamea, ahpo te'ta Riosi ahjama yasito e'rameoiopua, ma'chiame
nane'remete puuua, i'ka no'o aamowichio iyoteka chiiao, Apoe Paamira te'ta
eenamekopua pu'kao.
38 Puuu ki uuka tetewisaa i'ka Eesusichi eename no'o masitiao, ka'te reesisemitia
pu'kao, wa'a aamo nanapawiachio, masitemichioo.
39 Ehpeo neeea, i'ka te'ta aamo chaaneka kajunarenia. Wa'a aamo napawiniachio,
aamo wa'api naerachiche nayeweka masitepuapua, ihtaoi itapiti Riosie aamo
penipatetiao. Ka'te wa'inemitia aaata ahpo naerachi nayewamichioopua, wa'a aamo
napawiriachio,
40 no'oeche aamo tuuyeriatiachiche te'teretopuapua, ki wekapuri teeretomichiopua
wa'a aamo nanapawiachio.

15

Riosie Weratiame eenechi ahjaria

1 Ehpeo neeea, Riosichi simiyame eenechi aamo inatepatenarene, Riosi ka'karuma
tuuyewari no'o aamo nayeweria, pu'kao aamo uuka mochitoameopua wa'asi.
2 Pu'ka Riosi tuuyewarichi ki se'wika mochitokamea, pukae newipakame eemea
aamo tatakoririao, nape ki oosa aampa Riosichi paparamia toisaapua ahpo Riosichi
paparao, kihtachi itipima puuua waikao, ahpo Riosichi papararіao.

3 Pu'ka tísia nateyamera tuuyewari aamo masitekamenia, pu'kao Eesusie wa'api no'o masiteretia. Neeea Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio pejana mukukamekopua, aamo masitekamenia, te'ta Ehkoriami Iyoterichi chanitiamechitia.
4 Ehkoriami Iyoteria cheeriaipua tiameo, Eesusi Riosie Weratiameo, mukukai katewetiaiopua, paika taawechi ahjamerikopua eenechio.
5 Puuu Eesusi eenechi oijenasaapua neipao, Peero machejenerepua pahchao, Seeja teewataniameopua tiameo. Pu'ka meeriamio waikao, ahpo ajawaria machejenerepua tiameo, ahpo oosa mariki piiripi ajawaria.
6 Epeche meeriamio, u'matoame mariki siento mochikame machejenerepua tiame, ahpo Riosichio poponiwa pipiniwaopua tiame. Puuu Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, u'matoame naasipasi mochitoamepua pehjio, wahjachia wahjipakamepua puuuapa.
7 Pu'ka meeriami neipao, Saantiao machejenerepua waikao, epeche neipao, eenechi pu'ka ajawaria machejenerepua waikao, yooma pu'ka oosa mariki aampa piiripi ahpo ajawaria.
8 Wa'asi weeka taawechi neipamiopua, no'okamera machejenakapua waikao, wa'asi kuwachi ahpo weeraria enemichiopua, aaata kuita ahpo naawamiachi, u'matotekamechitia.
9 Neeea Eesusie no'o weratiameo, ki te'ta no'o weruma tiiamerako e'ramenia, kiisikoi, Eesusie weratiame no'o tewapuame maayamenia, pukeri o'iniaopua neeea, na'ara yoramia naanarika oikamekapa Eesusichi paparameo, ahkaoi ti'tiopachiamio.
10 Nape wa'a teerekameai neeeapa pu'kao, Riosieo cheriwetiameniapa pu'kao. Riosie no'o cheriweriaa, ki wa'atia kihtachi itipikamepua, Riosi no'o tesiweria ku'iriaeo, no'oo epeche tehki yoorakamekopua, ki wahja Eesusi ajawatiame pahcha yoorariachitia.
11 Riosie Weratiamechi aamo nayewetiamea, aaata enekoipua aamo nayewekameo, ka'chitepua, Eesusi ajawatiame enerioio, no'oeoi. Yooma teeme Eesusie ajawatiamea, pu'ka Eesusi chaachapame teemea, nayewatukao.

Wahjipakameopua eenechi kiapuamepua ahjari

12 Taamoo pu'ka Eesusio ma'chiame oijenako chaachapoio, nape eemea aaatao, ki taamo pichikiamepua. ¿Achini iikai ki taamo pichikiamepua, teemea Eesusio ahjakame tetewikamekoipua? ¿Achini iikai wa'a tiioio, ki'tio tuuna eemea, eenechi ahjaniameo?
13 Kiteresoopua eenechi ahjaniameo, waikao Eesusiai, ki oijenakame enemiipua.
14 Eesusio ki oijenakame enesoopua, kihtawichio enemii taamo nokariaa, Eesusi oijenaria nayewatutiamea. Wa'a teeresoo, aamo Eesusichi papararіaio, kihtachi itipimiipua.
15 Waikao wahjipakameo, kiteresoopua oijenaniameo, teemeai waikao wihtuki chaachapariame enemiipua, Riosi ahpo Taana Eesusio, Apoe oijenaterio tuutiameo. Wa'a teeresoopua, Riosio ki oijenaterioopua ahpo Taanao, pichiwa ki'tiame enemii oijenaniamea.
16 Eenechi chaaninia, eenechi ahjaniameo kiteresoo, waikao Eesusiai, kiisi oijenakamepua wa'a teesoo.
17 Riosie Weratiameo ki oijenakame enesoo, taamo ahjachi papararіaai, kihtawichio kaawe ikitiame enemeriipua; taamo tatakoririaai tiame, kihta cheriwetiame itipikame enemiipua; teemeai tamochio, ki iinuemii teemea, weemera ahjario.
18 Ki teemeche ki weemera ahjari iinueka itipimiipua, waikao wahjipakameai Riosi Taanarachi paparakao, wa'achitia itipimiipua tamochitia, kihta weemera ahjari iinueka.

19 Taamo Riosie Weratiamechi papararіaa, i'wa wehjoarichiche nateyame enesoo, ki nu'uti wihtuki aiwameri teemea tesiwa iikao.

20 Nape Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta pichiwa oijenakamepua, ke'chu aaata oijenaoi, ki wahjiamechi ahjarichio. Eesusi oijenasoo tewekachi apechunatiamea ahpo Noonoe, pukeri pahcha simiyame i'ipari, apechunatiameka tiiamepua weemera ki wahjiame ahjarichiopua.

21 Wahjipaniamea, piiripi tijoe wa'api ki iyoririopa, o'inesikamepua. Wa'achitia eenechi ahjaniameai weemera ahjarichi ki wahjiniameo, piiripi tijoee wa'apichi o'inesikamepua tiame.

22 Yooma Aaranichitia tatakorikamea, wahjipameripua, ki iyorika mochitoriapapua Riosichio. Nape yooma Eesusichi paparakamea, eenechi ahjatepuamepua Riosieo, weemera ahjarichio.

23 Nape pu'kachepa puuu weemera ahjarichi ahjatepuamea, eee teerekapua: pahchao, Riosie Weratiame ahjatetiamepua ahpo tewekachi Noonoeopua tewekachi kahtiamee apechunatiapa, puuua itapiti pukeri i'ipari apechunakameka iintokamepua; neipao teeme yooma Eesusi ijinuwaraa, weemera ahjarichi oijenatepuamepua tiameo, Eesusi te'ta enasoopua, i'ka wehjoari kajuyachiopua wa'asi.

24 Waika kajuyachi taawechio, Eesusi Riosie Weratiamea, wa'a yomatiame newitosaapa ahpo seepurawaopua wa'asio, yooma itapiti ahpo newitoriaopua, ahpo Noonochi upamapua, Apoe Te'ta taamo Noonochi, tewekachi kahtiamechi.

25 Nape ke'chu ahpo Noonochi upatioiopua ahpo newitoriao, Eesusia yawichitumeripua pehjio, ahkasi ahpo Noonoo ahpo taaratere toapachisiopua, yooma ahpo seepurawaopua. Wa'a teeremeri Riosie Weratiamea, wa'a chiiopa Ehkoriami Iyoterichio.

26 Wa'a ikitioopa wa'asio, mukiwarioopua ahpo seepurawao, kiterepatekame enemapua wa'asio, taamoo ki wahjipame enemichiopua wa'asio, ki seena aampasi ki wahjiamesi.

27 Eesusio, ihji Ehkoriami Iyoterichi yomatiame ahpo taaratere toapapuame chanitiamea, ki Apoe Noonorakamera taaratere toapuameko tuutiamepua. Apoe Noonorakamera iintomerikopua ahpo Taana taaratere toapakao, yomatiame ahpo Taana seepurawao.

28 Waikao Riosi Taanaraa wa'apio ahpo Noonoo, neipa yooma ihtaoi ahpo taaratere eenepatesoopua newitotekao, yooma ahpo newitoriaopua ahpo Noono kiameripua, ahpo Noono Apoe Riosiopua, yomatiame aampa teereka yasitomichiopua.

29 Ki'tiame enesoo eenechi ahjaniameo, ¿achinikai aaata tijoea, aatia ahpo paatoamepua aaata mukukamewichio pu'ka mukukameo newipatepuawichioo? Kiteresoopua oijenaniameo, ¿achinikai wa'a nokayamepua erakokao? Ki teeresoo eenechi ahjatepuameo, ¿wa'ana nokimii puuua?

30 Kiteresoo oijenaniameo, ¿no'o maaporichina teeretotamarenia senepi taawechio, yooma taamo Eesusi ajawariaa?

31 Kiisi wa'a e'ramenia noochio, senepi taawechi mukime teetoamekaipua, Riosie Weratiame nayewatoapaopua, Riosie Weratiameopua eenechi ahjario tuuyapao. Neeea oijenaniameo, pichiwa te'ta wa'a teeremio e'rame neeea. Neeea noochio kaawe e'ramepua aamoo tiameo wa'achi erakoamekopa. Aamoo noochitia erakoamekoopua, Riosie Weratiamea amochi inisiamepua aamo kaaweruma teetotesikao.

32 Kiteresoo oijenario no'o puuu oorichi no'o nasiwaria Eejesioo, ¿ihtana yowika machenatania, pu'ka wa'a no'o iintoriao? Kihta kiteresoo eenechi weemera ahjario, ¿ohso kaawe a'chikoi nokitariarepua naaju, kihta inatakache koakao, oowera itapiti tísia taamo pu'serewaoiopua nokaka, ahkasi wa'a nokakaopua wahjipakao?

33 ¡Ka'íí! Ka'te aamo wisikuete eemea. Ka'te wa'a erako eemea, ki'tio erakokaopua
eenechi ahjaniameo, pukae wa'a erakotetiame enesaa, yooma eemea wa'achi
erakotepuamepua pukaeo.
34 Aamo wa'a tiiame Koorintio tiopachi masitiame, aamoo chaaniamenia:
“Teewemitia eemeapa wa'a tiiame tatakorikao, wa'a tiiame masiteniameopua. Wa'a
aamo chaaniame neeea, aamoo suuwe erapamichiopua. Aaata eeme wa'a tiiame
masitiamea, teesaoi kihta machiyamepua Riosichi simiyame.”

Achini teeka ahjameri eenechi wahjipakameo

35 Aaata eemea chaachapaniarepua: “¿Achini iika ahjatariapua eenechio, wahji-
pakamea? ¿Aachin tiame enetapu weerewaraa?”
36 Puuu wa'atiame inataniamea, ki inatame inatarirapua. Itapiti iimoria yau-
pamiaa, mukuyamekatepua pahchao, esorapaka aaperao.
37 Pukeri echiwaa, pahchirachepua. Yaupasaopua, sewina tiame yaupamepua, ihta
pahchirakai, tiirikooi, suunuooi.
38 Wa'a ikiyame puuua, Riosi ihsiamekopua weerewa ki'yakao, aachin tiame
enemerikopua oowarao, yooma ihta echitiameopua.
39 Yooma ihta weerewaa, ki ahpo wa'achi te'tiamepua. Weerewaa iintunapua: tijoe
weerewa, animari weerewara, tuchiki weerewara, so'chi weerewara tiame.
40 Yooma tewekachi iintuameai, seesenu tiiame weerewaemepua, yooma itapitia,
ki i'wa weeechio te'tiamechitia.
41 Taaa piiripi tiiaemepua, meechaai piirechi tiiaemepua, so'poriai piirechi tiiae-
mepua; so'poriai, ahpo wa'apio seesenu te'tiamekaitepua tiame.
42 Wa'achitia teemeai, eenechi oijenasaa, seenu weerewa te'teremeripua. I'wa
weeechi weerewa taamo mukiso wetemajiniamea, ki tehpe e'ramepua, pikayamepua
esoratupakao; nape eenechi ahjaniame weerewaa, ki wahjiamesi enemeri puuua,
kiisi esoratukao.
43 Taamo weerewa wetemajisa itipiniamea, yooma ihta itapiti iinyatiame taamo
ikiriao, pujaka toiniamepua. Taamo eenechi ahjatiame weerewaa, kihta itapiti iinya
tiiame iinuemeri puuua. Taamo weerewa mukusa wetepasa toitiamea, i'ka weeechi
echisa toitiamekate puuua, weemera ahjarichi tewekachi naawamiapa, weemera
weerewakamera uuka, yooma teeme, ooweruai. Puuu weerewa wehtere toitiamea,
o'ochetupaka esoratupamepua. Nape taamo weemera weerewa eenechi taamo
ahjatetiamea, kihta ka'chi ikiwame enemeripua, kokorepaniameo o'ochetupaniameoi,
ya'watupaniameoi.
44 I'ka weeechi weerewao echiwamechitepua, tewekachi weerewa enepamiaa-
papua. Wa'a teesoo teemea, ki i'kache weerewa teeremerikaite teemea. Piiripi
weerewaa, weeechiwichio taamo ohjoremichio weerewatetiamepua; piire taamo
weerewaa, tewekachi taamo ohjoremichio weerewatepuamepua.
45 Ehkoriami Iyoterichio chiiamepua: “Pukeri pahchi Aaranio Riosia, i'wa weeechi
ohjoremichio ahjari yahcherepua.” Neipa Aarani Eesusi tewaniamea, Apoe taamo
Paamira Eesusi puuua. Puuu Eesusia, Riosi tiiarie tijoetutetiamekapaopua i'wa
wehjoarichio, tewekachi ahjari tiiaeme puuua. Wa'a tiiapa puuua, tewekachi tiiame
ahjari taamo ki'yame puuua, ahpo Eesusi ahjama ohjorepuaichiopua.
46 Nape pahchao weeechi ahjaniame kiatiame teemea, neipao tewekachi ahjaniame.
47 Pukeri naayachi Aarani tijoe, we'ee netetiamepua, i'ka wehjoarichi ohjoemichio.
Neipa simiyame Aarania Eesusi, tewekachi o'inia eenaka naawakamepua, tijoe
enepaka, nape Riosi tiiari yahchame.
48 Yooma weeechi tijoetukamea, naayachi o'inia netetiame weerewa iinuemepua,
i'wa weeechiche ohjoepuame. Yooma weemera ahjari kiatiamea, tewekachi ohjore-
puame ahjari kiatiamepua.

49 Yooma i'wa weeechi ohjoemea, pukeri Aaranichitia weerewaemepua. Yooma
tewekachi ohjoemeria, Riosie Weratiameka tiiame weerewaemeripua.
50 No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, tísia kaawe inataka no'o keepumitia
i'kao, i'ka aamo chaanemiao: Iiweta i'ka weerewa eeraemechi ahjaapua pehjio,
ka'chi iika ohjoremeri teemea tewekachio, Riosi ohjoekachiopua. Taamo weerewa
esoratupamea, ka'chi iika tewekachi i'topuamepua, ki tehpesi e'ramekapapua.
51 Ehpeo, kaawe keepumitia i'kao. Itapiti ki yoomae nane'reniame pehji, aamo
tuuyemane. Riosichi paparakamea, ki yoomahka wahjipamerikaite puuua. Wa'atia
puuua ki mukukaio, sewina ijikimeripua weerewao.
52 Puuu wa'a ikiniamea, seenepi kupipari ikiwachi ikimeripua, turupuchari
kajuyachi chaachamiachiopua. Pu'ka wa'api turuwari chaachachio wahjipakamea,
ki wahjipakameaiopua pehjio, weemera weerewapameripua.
53 Puuu weerewa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatepuamepua. Muki-
wame weerewaa, ki mukiwame weerewachi enepatepuamepua.
54 Puuu weerewa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatetioopua, pu'ka
weerewa mukiwameo, ki mukiwame weerewachi enepatetioopua, kiteremeri wa'asi
wahjipaniamea, ehkoriami iyoterio te'ta chiiachitia, Riosio ehkoriamio eee cheeriopa:
Mukiwamea, newitowae ko'kotiamepua wa'asi,
kitereparepua wa'asi.
55 Aa muuu wahjipaniamea,
¿achini iikamemua aamo newitoriraa?
Ai muuu wahjipame toaniachio,
¿akana akiparu muuua tísia kokosa yoorameai?
56 Mukiwari taamo ikitiamea, tatakori puuua. Tatakoria taamo poanatamepua
Riosichio te'ta mukukamechitia Riosiwichioo, Riosi nuurario wa'a tiiame
ma'chitamekopapua.
57 Nape Riosia, taamo newitori ki'yariopaopua tatakorichio, taamo cheriwemeripua
yooma ihta taamo tatakoririao, ahpo Taana Eesusi iintoriaeopua, pu'ka Apoe taamo
Eesusi Paamirao, apoe Riosi weerakamekapapua pu'kao.
58 Pukaepa tísia no'o nakiya poponiwaa; pipiniwaa tiame, pewatiame mochitopua-
pua Riosichio, ki ikicha paparaka taamo Eesusi Paamirachio, taamo Paamira Eesusi
tehkirachiche yorasika, epeche epecheche nokisika Riosi tehkiwachio. Nane'riame
eemea aamoo, Eesusi Paamirawichio aamo nokariao, kiisi wa'atia kihtachi itip-
imerikopapua pu'kao.

16

Riosichi paparamewichio ku'ipua na'poatiame

1 Ehpeo neeea aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame, toomi
na'poaniamechi simiyame aamo nayewamane, wahjachi Riosichi paparame ku'iwa
nakiyamewichio, te'ta Kaarasia tiopachi mochikame no'o masiteriachitia.
2 I'kao eemea, senepi pahcha weeriame oowisari taawechio, yooma pipiripi eeme
na'poasipuapua toomio, wa'a no'o eenoio ki pukeri na'poaka nokipuawichiopua.
3 Wa'a asisaapa neeea, aamoe uutiame uhjuramania Eerusarenio, iyojura
i'tochekaopua, yooma eeme pirena uhjuro tuuka, pu'ka toomi na'poatiameo.
4 No'o simiwa nakiwame enesoo wa'a Eerusarenio, pirena siimpama teemea
waikao.

Paoro asisimo e'rachiami nayewari

5 Maseronia weeechiami u'matoaio, aamo mochiwachi enamania, Maseronia
weeechiami oisimo o'ranepu pahchao.

6 Seenekachi aamo ahjama itipimane ku'itapi, seenekachi ahkasi tuurawio
u'matoachisi. Wa'atiao eemea no'o ku'inaresao, no'o ku'ipamapua ahka no'o
simiyachiwichioo.
7 Ki ikanati u'matonarenia wa'ao, nape pu'ka no'o wa'a e'rao, Apoe no'o Paamira
cheemapua, tewekachi kahtiame. Itapiti no'o yoramia iinuesoopua wa'ao, tepepi
itipimania waikao.
8 Nape i'wa Eejesio muuwari mochiwachio, i'ipari pahko u'matoachisi itipimania
i'wao, Peentekote pahko tewaniamechi.
9 I'wa itipimane pehjio, Riosio ki ookapi tehki no'o wahjoneriopa, i'wa ti'tijoerio
pu'sereme tiame, wahjachi muuwaeme i'wao, ki no'o nakioipua no'o masitewao,
eerina chaachapakao.
10 Timoteoo wa'amahka oiaio aamo mochikachi asisoo, kaawe uuka teteipua-
pua pu'kao, kaaweruma tehki yooramekopapua, taamo Paamira Eesusiwichioopua
no'owichioopua tiame.
11 Pukaepa Timoteo wa'a asisoo, aaataai wa'a aamo mochikachio, ki ipaka
tetewipuapua pu'kao. Wa'a asisoopua pu'kao, kaawe ku'ipuapua, no'o kahti-
achi enamerieopua, i'wao neeea no'o ahjama mochikameapua tiameo, puuyeka
mochikamepua.
12 Taamo pooniwa Aaporoo, utewa yoorakainia siimichioo, wahjachi poponiwa
ahjamaopua aamo ne'nemia, nape puuua ki siinarekapua pehjio, itapiti yoramerika-
papua pehjio. Neipa siimotiapua wa'ao, ahpo yekiwa iinuesaapa.

Kajuwachi wa'asi teepotari

13 Aamo Riosichi paparaka mochitoao, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua,
pewatiame mochitoka aamo te'ta Eesusichi paparao. Oisa te'teretopuapua pukachio,
ki ikanati aamoo, sewina erapatepuaichio.
14 Aaatawichio yooraka ihsiaioo, kaawe e'raka ihsipuapua pu'kao.
15 Ehpeo eeme no'o poponiwa tiiaa pipiniwa tiame, nane'riame eemea yooma Ehte-
jana ta'pechio mochikameo Aakaya weeechio, puuukopua wa'ao o'inekameo, pahcha
Eesusichi paparakao. Puuukopua tiameo, pahcha o'inekamekopua ku'isikao yooma
wa'a mochikame Riosie Piipatetiameopua, yooma ihta itapiti ku'iwa nakisiwaeopua.
16 Aamoo neeea, yooreka tetewijerani neeea pu'kao, pu'ka ti'tijoeri wa'a teeka
ku'yameo, yooma pu'kachitia, Riosi tehkiwa nokisiameo.
17 Neeea tísia kaawe erapakamepua, i'wa eenakopa Ehtejanasiopua Otunato
yeekao, Aakaikoopua tiame. Puuua i'wa e'enakao, tísia no'o ku'ikamepua, aamoo,
ka'chi iika no'o ku'imia teereriao, ki no'o ahjama mochikamekapa eemea.
18 Aapoe nokakapua no'o oisa erapatekaopua Riosichio, aamo oisa erapateriachi-
tiaopua, aamochi Koorintio e'enariaiopua. Wa'a nokayame tijoeopua, kaawe e'raka
tetewiniamepua.
19 Aasia weeechi ti'tiopachi mochikamea, aamo uhjurenapua teepotari, ehpeo i'wa
no'o ahjama mochikamea. Aakiraa, Pirisiriaapua tiamea, ahpo ta'pechi nanapawiti-
amea, aamo teepotenapuapua tiame, te'ta tísia Paamirachi tiiame teepotarie.
20 Yooma Eesusichi poponiwa pipiniwa tiame no'o ahjama mochikamea, aamo
teepotenachipua tiame. Aamoo eemea, aamo napawimiachi asikoaiopua, kaawe
e'raka aamo teepotepuapua, Riosichi te'teriamechitia.
21 I'ka teepotario, nooe Paoro sekae iyotesa aamo uhjuriamepua.
22 Yooma aaata ki nakika tetewikame taamo Eesusi Paamirao, Riosi kokosarichi
ruhjimeripua.
"Aa muuu taamo Paamira Eesusi, aamo eenakame tetewinare neeeapa tamochio."
23 Yooma aamo Koorintio mochikame Eesusichi paparameo, yooma Eesusi
kaaweruma cherirewao, amochi teerepajeraninia pu'kao.

24 Neeea yooma aamo Koorintio mochikameo, te'ta Eesusi Riosie Weratiamechi
paparameo, ki nu'uti no'o iikae aamo nakiyao, i'ka iyosichi iyotesa, aamo uhjurenania.
I'kao neeea i'ka iyojurachio, i'wasi kajuyamenia iyotekao. Cheriwema wa'asi.

Paoroe Ooka Simiyame
Koorintio
Paoro Iyojurewa

Teepotari

1 Kúíra. Paoro neeea, Riosi e'rarie Eesusie weratiame, Apoe Riosie Weratiamee. Neeea Timoteo iyotetekao, i'ka iyojura iyotesa uhjurenania, Koorintio mochikameopua tiopachi, yooma Aakaya weewarachiami mochikameopua tiameo, yooma wa'ami mochikameopua, Riosie piipatetiameo.
2 Neeea taamo Noono Riosio, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo iikachio, ta'iria mochijera kiajerenania.

Paoro kokosa tiiame aiwaka yasitoa

3 Apoe Eesusi Noonora Riosio, taamo Paamira Weerakameopua, kaawe e'rewa chaachapapuamepua pu'kao, apoekopua taamoo, taamo tesiwe e'reka kaawe erapatesiameo.
4 Riosia, taamo kaawe erapatesiamepua, itapiti taamo a'chitiame aiwasiameopua. Wa'a tiachipa teemeai, wa'achitia kaawe erapatesimeripua tiame, aaata itapiti aiwaka mochitoameopua.
5 Teemea, Riosie Weratiamechi paparapa, aiwame teemea. Taamoo, Riosie Weratiame aiwaria tamochi pochiwisusiamechitia, wa'achitia Eesusichi machenamepua taamo kaawe erapatesiwaai, puuu wa'api Eesusi kaawe erapatesiwaa, wahjachi Eesusichi paparamechi inisiamepua tiameo, yooma ihta kokosa aiwaniamechiopua.
6 Wa'a teesoo puuu a'chitiame taamo aiwariaa, aamo kaawe erapatesipuaichio puuua, pu'ka aamo Eesusiwichio aamo aiwaopua, aamo iika yachapasimichiopua amochio. Pukaechi tiameo, pukae kaawe erapasiwae anachasimeri eemea, ihtaoi aamo kokosa tiiame aiwasiao, wa'achitia taamooi, kokosa tiiame aiwasiachitia.
7 Aamo oowe erakona teemea, ki sewina erapamerikopua Eesusichio, tísia aiwaiopua pu'kawichioo, tamochitia aiwaiopua pu'kawichioo, pu'ka wa'api taamo kaawe erapatesiwae, kaawe erapatesipuame eemeai, Eesusi taamo ki'yae.
8 Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, ki wa'atia aamo itipijerani teemea ki nane'rekao, pu'ka itapiti tísia taamo aiwariaopua, Aasia weeechi ohjoaiopua. Tahpitika iikame teeme wa'ao, itapiti maapori tiame, oowera mukime iikame teemea wa'ao, teemea taamoo, ahkasi ki ahjameri maayaipua, kiisi anachai teemeapa wa'asio.
9 Wa'asa iika teemea wa'ao, mukiwachi uhjurawatiameka erakoai teemeapa. Wa'a taamo ahjakame puuyariaa, Riosi apoe iintokamepua, ki teeme. Wa'a pepenipakame teemea, Riosiche taamo newipatemiao, ki taamo wa'api u'warie, Riosikamera ihsiamepua, ahkasi wahjipakameoi oijenatiamepua.
10 Apoe iintokamepua taamo newipatekaopua, pu'ka taamo wahjipamia teereriachio. Puuua, ki nu'uti taamo eeyowachi ma'chipakamepua. Teemea pukachio, te'ta oowe e'rewa enepakamepua, yooma taamo maapori teeretoachio, Apoe Eesusi taamo ma'chipasimerikopao.
11 Aamoo aamo napawitiachio, senepi Riosichi aamo papasoopua taamowichio, epeche enema eeme cheriwema ki'yameopua Riosichio, Riosio taamoo, tísia kaawe iintorio tuuopua.

Paoro aatia tiiachipa ki simiyopa Koorintio muuwari

12 Teemea tamochio kaawe erakoamepua, taamoo kihta a'chi tiame taamo nokario erakoamekapa, kihtaoipua ki ka'karumao, ki kaawe tiame inataniameo, epeche wa'a

aamo mochikachi ohjoaio, tísia suwepori nokiwachio. Nape yooma puuu wa'a taamo kaawe te'teretoriaa, apoe Riosichi eenakame puuua, ki taamoechi wa'api.
13 Taamo iyotiaa, ki wihtuki puuua taamo nokisiao. Kaawe enemii eemea taamo pichikesaa.
14 Aaata wa'a ki oowe e'riame enesaapua pehjio, tamochi oowe e'repaka ahjachi erapasaapua, kaawe enemiipua. Wa'a ikisaa eemea, ki nu'uti kaawe e'remeripua taamoo, i'ka taamo amochi nokayaopua. Teemeai, tísia kaawe erakomapua, Eesusi eenechi eenoiopua ahka taawechio, aamoopua tiameo, Eesusichi papariopa.
15 Wa'a tiame taamo nokaya oowe e'repameri erapakaopua, oosa wa'a u'matosimo o'raninia, wa'a aamo mochikachi, wa'atiaopua oosa epeche pepenipamichiopua no'o masitiao. Maseronia siinyaio, eenechi no'raionia, eenechi asisimo o'rainia aamo mochikachi, wa'atiaopua, oosa enemichiopua no'oo, wa'ami no'o u'matoachiopua masiteka, neipaopua waikao, no'o ku'imichiopua aamoo, Uurea weeechi simiwachi-wichioopua.
16 Wa'a tiame inataka neeea, Maseronia simiyaio, aamo mochikachi asisika tetewisinariapa. Maseronia no'rasaapua, eenechi wa'ami u'matoka tetewinariapa. Aamo mochikachi o'iniao, Uurea weeechi siminarekamenia, aamo no'o ku'iwaeopua ku'inariae.
17 Ihji aamo no'o ne'nemia inatariaa, kaawe inatasa eratiamepua. Ki aaata chaachapameka tiiame ihjia, itapiti cheesaopua, ikanati sewina cheesiamechitiaopua eenechio.
18 Taamo aamo masiteniameoi Eesusichi simiyameo, ki sewina chaachapasiame teemea, piiripi tiame cheesaa piiripi tiiame puuua, ki eenechi sewina cheesiamepua, pu'ka Riosichi simiyame taamo masitiao, taamo masitiao Riosichi eenamekopua. Taamo Noono Riosia ahpo chiiao, kiisiki eenechi sewina chiiamepua.
19 No'o Timoteo ahjama nayewaturiaa Siriwano ahjamaopua tiameo, yooma taamo masiteria Riosi Taanarachi simiyameopua, Riosie Weratiame Eesusi tewaniamechio, ki teesa pichiwari puuua. Ki taamo ehpe masiteriao, meereo eenechi sewina chaachapasikame teemea.
20 Riosi yooma ihta taamowichio iintomo tuuyaa, Eesusichi iintoamepua ahpo Taanachi. Pukaepa teemea, Apoe Riosi ihsiamekopua Eesusichio, Eesusichi taamo paparao, ahjachi erakoame teemea, kihta seeweka. Wa'a erakoka, cheriwema ki'yame teemea Riosio.
21 Riosia, apoe ihsiamepua taamoo, apochi kaawe teeretekao, ahpo Taana Eesusichi paparameopua. Apoepua tiameo, taamoo, ahpo ijinuwa uuyameo ahpowichio.
22 Apoe ihsiamepua tiameo, taamo iikachi yahchakao ahpo iinuwatario, tamochi erateka ahpo Riosiwarieopua, ahpokamera ijinuwarakopua taamoo. Ihji wa'a taamo eratewaa, Riosi Riosiwaripua, taamo nuutekia Riosiopua, o'ichari ki'ya.
23 Eenechi inatepaka eenechi aamo mochikachi enamia, Riosi nane'renapua no'oo, ki te'ta aamo terinariapa, ki eenechi eenariopua wa'ao.
24 Ki aamo paamiratuamechitia eratoame neeea. Ohso kaawe aamochitia, Riosichi tekipaname e'rame neeea, oowera wa'a eenakamenia aamo mochikachio, epeche kaawe erakomichiopua Eesusichio.

2

1 Pukachipa ki siimo orapakania wa'a aamo mochikachio, ki taamo iiyana erapuapuawichiopua iikachio.
2 Wa'a mahka eenaka iiyana eratesaania aamoo, ki aaata no'o kaawe erapate-merikopua no'oo, eemechekopua no'o kaawe erapatiamea, no'oo iiyana erapasoopua.
3 Pukaepa wa'a cheeka iyotekamenia pukachi iyojurachio, wa'a asisaapa, ki iiyana erapanariapa eenechio yuuwesika, eemeo, ohso kaawe no'o kaawe eratemerioipua.

Neeea aamoo, oowe e'rakania, kaawe e'raka aamo ahpo katewemiaopua, aamo a'chi tiiame iiyana erapori tiiaopua, wa'a ikitioopua, neeeai kaawe erapanariapa.
4 Ki nu'uti iiyana e'rapa wa'a tiiame aamo iyotekania pu'ka oosa iyoterichio, ahkasi naarakaoi iyotekamenia pu'kao. Ki aamo iiyana erakomichio aamo iyotekania pu'kao, ohso kaawe pukachi iyoterichio, no'o te'ta aamo nakiyakamera, tetewimichio iyotekamenia wa'ao, no'o chiiao.

Paoroo ahpo na'arekame cheriweria

5 Aaata puuu iiyana iintokamea, ki no'oche iiyana eratekamepua, yooma aamo iiyana erapatekamepua tiameo. Neeea teesa tiame chaaninia pu'kao, ki tahpitika tiiame aamo erapuapuawichiopua pu'kao.
6 Puuu yomarika aaata ki kaawe iintorio wenejiriaopua, soparani puuuapa, aamo aiwateka yahchao.
7 Epeche kaawepua cheriwetiaa, kaawe erapatetiaopua tiameo, ki te'ta pehtiame yuuwesimichiopua pu'kao. Kaawe enemiipua pu'ka pehtiao, puhjetiaopua cheriwekao, ohso kaawe naewetia kaawepua kaawe e'reka, kaawe erapamichiopua pu'kao, ki a'chi ikimichiopua ahpo iikachio, yuuwesikaopua te'ta.
8 Pu'kao, ki kaawe iintorioipua pu'kao, nakiwameko tuuyejeraninia pu'kao.
9 Pu'ka wa'a tiiame aamo iyotekameainia, aamoo no'o cheeriachitia katewetariarepua e'rakaopua, wa'a aamo a'chi te'tereriaopua.
10 Aamo cheriwesoopua pu'kao, no'oeoi cheriwetiame itipiamepua. Aaataoi aamo cheriwesiao, cheriwetiame itipitemeripua no'oeoi, Eesusi Riosie Weratiame tetewachio. Wa'a iintosima neeea, kaawe te'tereka mochitomichiopua Eesusichio, ta'iria mochitowa.
11 Wa'a taamo te'teresoopua riaorósia, ka'chi iika na'ara ihsimeripua tamochio.

Paoro Torowa tewaniachi ki ta'iria yasaria

12 Torowa muuwarichi no'o asisoopua, kihta eina teeeriapua wa'ao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o masitiachio.
13 Naatiche yuuwesika yasakania wa'ao, ki tewakapa Tiitoo, no'o Riosichi pooniwao. Wa'ao neeea: “U'matona neeeapa”, cheesache u'matokania wa'a o'iniao, Maseronia weeechiamio.

Riosie Weratiamee newitowa

14 Wa'a e'raka kahtiaichenia wa'ao yuuwesikao, ki tewakapa wa'a Tiitoo, ki piineri no'o kahtio erapakaopua wa'ao, Riosi no'o ahjama kahtiame erapakania, itapiti seewajuyame eejekayamechitia noochi. Riosia, ihta taamo aioioopua, taamo newitoka ma'chipasiamepua taamoo, tamochi enatesika ahpo peeniajuyao, yomachi ti'tijoechiopua ahpo peeniajuyao, yomachi yasipasimichiopua tiameo ti'tijoerichio, ahkaoi taamo ohjoiopua.
15 Teemepua, pu'ka Riosie Weratiame seewachitia peeniajuwa i'toamea, aaatachi e'wamekopua pu'kao, Riosichi e'enatekaopua. Pu'ka peeniajuwae Eesusichi e'enatetiameo, Riosie cheriweka piipatesiamepua pu'kao, tatakoririao. Ki peenia e'raka saayamea pu'ka Riosie Weratiame peeniajuwao, wa'api itipiamepua ahpo tatakoriwachio, ki piipatetiapa puuua Riosieo.
16 Aaata Riosie Weratiame peeniakame pu'serekamea, Riosie piipatetiameaapua, puuua mukukaipua i'ka ahjarichio, piirechi weemera ahjarichi ahjameripua. Nape puuu ki pu'serekamea Riosie Weratiame peeniajuwao, ki Riosie piipatetiamea, i'ka weeechi ahjari mukusaapua, ki oosa ahjameripua eenechio, piirechi weemera ahjarichiopua. Puuua poanachi mochimeripua ki Riosi ahjama, wahjipakameka teeremeripua Riosichio. Nape i'ka Riosichi tehkichio, ¿aatanakamera ohjoarepua, i'ka Riosichi tehki te'ta kiapuame tiiameraa, tisiwa iyoriwaemeopua?

17 Ki'tepua aaataai wahjachia, ki iyorika tetewamekapapua i'ka Riosichi tehkio,
kiisi kaaweruma inataka nokisiamepua, toomichiche inataka masitiame, ahpo se'wi
masitiao toomichi nehjapa. Nape teemea kaaweruma inataka nokisiamepua i'ka
Riosi tuuyewario, iyorika teetoka i'ka kaaweruma tuuyewario, te'ta Riosie taamo
nuureniachitia, te'ta Eesusi Riosie Weratiame, seekarewarachitia.

3

Weemera katewewari tuuyetowa

1 Nape teemea Riosie uhjuratiameko taamo chaachapaa, ki taamokamera epeche
weruma tiiame tetewipuawichio, chaachapamepua. Taamo chaachapaa ki weeechi
ti'tijoee nuuretiamepua. Pukaepa ki nakiyame teemea ihta iyosi iyotetiameo, ahkaoi
taamo asiyachio kaawe e'raka asipupuawichioo, wa'aoi aamo mochikachioi; aamoe
taamo kiapuameoi, sewinachi taamo siimpamiawichioo.
2 Taamo ahkaoi kaawe uuka tetewimeria, eeme wa'apipua Koorintio mochikame,
yoomachi nane'reniamekopa, Riosi amochi iintoriaopua aamo Eesusichi paparari-
oiopua.
3 Aamo Eesusichi papararíopaa, taamo Eesusichi simiyame aachin teeka pichikeria,
Riosie Weratiame wa'api aamo i'ikarachi iyotekapua ahpo kaaweruma ihsiao. Puuu
aamochi kaaweruma iintoriaa, itapiti iyosichi iyotetiamechitia tiiamepua. Pukaepa
teemea pukae ahkaoi taamo ajasiachiamio, pukae nayewatusimapua, aachin teeka
aamo Riosie Weratiamechi papararíamekoopua. Wa'a tiiame taamo nayewatuka
nokisiamekopao, kaawe tetewisipuame teeme ti'tijoerieo.
4 Wa'a tiiamepua tiiao nape te'ta tamochi iintokamea, te'ta te'pa kahtiamera puuua,
te'ta Apoe Riosi. Pukaepa teeme Eesusie ajawatiamea, Riosichi paparamepua, Apoe
Riosi iintoriopua amochio, ahpo Taanaeo, yooma taamowichioo kaawe iintokaopua.
5 Teeme Eesusie ajawatiamea, kihta nokayame teemea te'ta Riosichitiao, teemea
oowera Riosi tehkiwache nokisiameopua. Ki Riosi ihsiwa tamochi teetosoopua
ku'ikao, ki te'ta kaawe teetomii teemea, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario,
ti'tijoeekachiami i'tokao.
6 Apoe iintokamepua tiameo, i'ka Riosi tuuyewari yahchakaopua, weemera
te'terewa yorakeka mochitopuawichioopua, apochikamera kaawe te'teretokao, ki
ahpo ehkoriami te'teretopuame, yahchariachitia. Ihji weemera teerewaa, Riosi
Riosiwari yasipaniamepua tamochio, Riosi Taanarachi pichiketioopa tuuyewarirao.
Piire oochetiame nuurari te'terepua teereriaa, taamo wahjiparichi ihpapaniame
teereriaipua, ki ahsepari iyoritiaapua, pu'ka nuurario ka'chi iika yorame tiiamekopa
ahsepario. Nape ihji weemera Riosichi te'terewaa, weemera ahjari taamo kiani-
amepua ahkasi ki wahjiamesi, Riosi Taanarachi taamo paparatioopa. Apoe Riosia
ahpo Taanachi paparatioopua, tamochi yahchamepua ahpo Riosiwario.
7 Moiseo Sinai kaawichi ihsiai o'inia tekikoiopua, Riosi nuurari u'pakaopua
ti'tijoeriwichioo, ti'tijoeria pu'kao, kiisi ne'neme erakorepua nanarichio, tísia ute-
waeme tajitopa nanarichio. Nape Moisea wa'a teetoka tekiaiopua, puuu nanarichi
tísia tajitoaa, saipatorepua. Puuu Riosi nuurari Moise kiaretiaa tísia majapori
tiiame cheeka kiaretiamepua, tísia Riosi utewarieme tiiame, ki nu'nunti ki ku'kuita
te'teoka chiiame, ki e'wetiaapua pu'ka ahpo tisiwa iyoriwa nuurario, wahjipaniamee
kokosamerikoopua.
8 Nape puuu nuuraria tísia eeyowa tiiame kiatiamekaiopua Riosieo, kihtakaitepua
taamo Riosi Riosiwarie taamo tísia kaaweruma tuuyewari taamo iikachi nayewiao,
pu'kao pirenataka ne'neniaoopua, epeche ki nu'uti tisiwa peenia tiiame Riosiwari
taamo iikachi nayewiaa.

9 Puuu ehkoriami Riosi nuurari taamo ki e'wetiaapua taamo Riosi kokosarichi
ihpapamea, tahpitika cheeka tísia maapori tiiame kiatiamepua; nape ehpiami Riosi
kaaweruma tuuyewari nayewiaa, epeche tisiwa tahpitika tiiame peenia tiiamepua,
ki ehkoriami nuurari Riosie tísia eeyowaeme chanitiamechitiaopua, i'ka ehpiami
Riosi kaaweruma tuuyewario, taamo nehpupamekopua taamo Riosi kokosarichi
wichipuameo, taamo Riosi Taanara papasoopua, pu'ka tuuyewari tamochi uusoopua.
10 Pu'ka oochetiame nuurari tísia eeyowa tiiaeme ne'newachio, kihtakaite puuu
eeyowaa, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari te'ta tísia tahpitika peenia tiiariwa
ne'nepatiao.
11 Puuu ehkoriami nuurari Moise Riosie kiatiamea, ki tehpewichio eratiame
eneriamepua Riosieo, pukaepa ki tehpesi nateyamechitia teererepua. Nape ihji
weemera ahjari Riosi taamo ki'ya ahpo Taana Eesusichi papararichio, ki wahjiamesi
e'ramerapua.

12 Pukaepa teemea pu'ka weemera ahjari ki wahjiamesi enemerikoopua, yoma-
tiame ahjachi e'rarie nayewatiamepua, te'ta ma'chiame nayewatuka, ti'tijoeopua
ooweruopua tiamé, ahkaoi taamo asisiachiamio.
13 Teemea, ki Moiseka te'teretoamepua, Moiseo ahpo to'pekamechitiaopua nanari-
chio, ki tetewipuawichiopua apochio, Riosi tisiwarirao ahpo nanarichi teteiwameo,
saipachisi. Teemea i'ka tísia tisiwari Riosi ka'kaweruma tuuyewario, kihta tamochi
to'penaka nayewatusiamepua ti'tijoerio, pu'ka ti'tijoerio teemea, weemera ki wahji-
amesi ahjari iinuejeramekapapua pu'kao, pu'kao Riosichi itanesoopua.
14 Ti'tijoeria ki pahteka tetewirepua Moisechi tetewitiameopua Riosi iyoriwa
tisiwariopua, pu'ka saipao, ihtana ikiwamekoopua. Riosi nuurari Moise kiaretiaa,
oowera ti'tijoeri na'ara iintotiame tetewipuawichio enerepua. Aaataoi ki cheri-
wiame Riosia tatakoririao, Riosi nuurari e'wekache mochitoniameeo. Ahkasi ehpe
taawechiamioi wa'api erakoka mochitoamepua, pu'ka oochetiame nuurari e'weka
mochitoamea. Wa'a tiiame inataka mochitoapa puuua, Riosi nuurarichi simiyameo,
itapitie to'peniamekatepua inatarichio. Pu'ka inatarichi eina tiiame puhjeniamea,
te'ta Riosie Weratiame iintoria ahpowichio, te'ta pahtetiache wichima puuua.
15 Ahkasi ehpiamioi wa'api te'teriamepua, ki pahtekao, pu'ka Riosi nuurarichi
simiyameo.
16 Nape aaata te'ta ne'nepasaapua Riosi chiia ahpo Taanachi simiyameo, te'ta
pahteka tetewikamepua, ihtanawichio ki'yariopua Riosia, ahpo nuurario.
17 Puuu taamo Noono tewekachi kahtiamea, Apoe Riosiwari ihsiamepua, taamo
inatarichi pahtemichioopua. Pukaepa aaatachioi apochi pakimichio reesisetiaapua,
puuu Riosi Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi to'piao, puhjekao.
18 Pukae puhjetiapa teemea taamo inatarichi to'piao, epeche ma'chiame teerepame
teemea ti'tijoerichio, te'ta kaaweruma ihsiaopua Riosiopua, pu'kawichioo. Wa'a
te'terepakamea Riosi Riosiwarieo, enepatesikaopua, epeche epecheche Eesusika
te'teriame, enepame teemea. Puuu wa'a tiiame taamo enepatiamea, Apoe te'ta te'pa
kahtiame taamo Noono ihsiamepua, Apoekamera te'ta Riosiwari.

4

1 Pukaepa Apoe te'ta Riosiwari tamochi yasitopao, ki nahsinapame teemea i'ka
tehkichio, apoe taamo teetotiamekopapua i'ka tehkichio.
2 Itapiti aaata wihkuepuao, toakame teemea pu'kaopua, yooma ihta Riosichi
simiyame ki noriwi nokisiamekapapua pu'kao, kihta e'rakaopua, noriwi yoranare-
wao. Teemea Riosi chiia pichiwario, ma'chiame apoe cheeriachitia teetoame teemea,
tuuyepasika Riosi ne'niachiopua, ti'tijoeriopua tiame tetewachio.

3 Aaata tukapame tetewame enesoo i'ka Riosi tuuyewari taamo nayewatuao, wahji-
parichi uumpameri puuua, te'ta kominarichi te'teretoamekapa puuua wekaparichi.
4 Puuu ti'tijoeria kiisi pichikenariapa Eesusichi simiyame taamo nayewatuao,
i'wa weeechi riosirewa Satanasia, ki ma'chiretiamepua inatarichio, kiisi pahteka
tetewimichiopua Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, Eesusio, Riosi wa'api
nanarirakoioo. Wa'a teereniapapua puichio, kiisi Eesusichi tetewame puuua, Riosi
nanarirao.
5 Teemea ki taamo weruma e'repuawichio nayewatuamepua, oowera Riosichewi-
chio yooraka mochitoame teemea, aamoo te'ta taamo pahtemichiopua, te'ta taamo
Paamira Riosie Weratiameo, apoekopua te'ta Riosio, apoe te'ta Riosi, te'pa tewekachi
kahtiame taamo Noono.
6 Puuu wa'api Riosi naayachiopua cheekame: “Uutapasa tukapachio”, puuu wa'api
wa'a cheekame tamochi tajayamepua pahtewario, taamoopua Riosia, Eesusichi
tetewitekaopua ahpo nanarirao, ahpoo aachin tiamekopua.

Eesusichiche paparaka mochitoniame

7 Pu'ka tísia nateyame Eesusichi simiyame pahtewariopua, tamochi i'toame teemea,
i'ka weerewa sikori kahsimerika tiiamechi. Teemea i'ka weerewa kahsime tiiamechio,
tísia aiwaka nokisiame teemea Eesusichi simiyame nayewatukao. Nape teemea pu'ka
aiwarichio, ma'chiame tetewame teemea, Riosi ihsiamekopua tamochi utewatekao,
te'ta anachaka nokisimichioopua.
8 Nape a'chi tiame aiwari anachaka mochitoaipua, ki yuumpaniame teemea
kahsinakao, Riosie ku'iniapa utewariraeo. Seenekachio, ka'chi ikime erakoai teemea,
kiisi so'mipamepua, Riosie ku'isiwapa taamo erakoao, nape kiisi sewina erapame
teemea, taamoo, kaawe teeka puuyamiaopua.
9 Tísia na'ara yorasiwaaipua, ki taamo ooyepiko erakosiame teemea,
nane'riamekapa teemea Riosio, taamo ahjama inisiamekopua. Teemea ahkasi
puipatiaai nanaarameeo, Riosi ahpo utewarie taamo werisitesiamepua, senepi taamo
wa'a ikitioiopua.
10 Teemea Eesusi inatakaopua, ahkasi mukiwachisi aiwarioopua taamowichioo,
ka'chi erakoka nokisiame teemea taamo aiwao, tísia teetonariapa teemea, pu'ka
weemera ahjari tamochi tiiao, wahjachi tuuyenarewaopua tiameo, apoe Eesusi taamo
ki'yariao.
11 Teemea, pe'yachi Eesusiwichioo eepi meripuame ikisiameaipua, kihta ka'chi
erasiame teeme pu'kao, wa'a teeka tamochi tetewitetiapapua wahjachio, apoe Eesusi
weemera ahjario, tamochi yasitoamekopua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesiopua, taamo
mukukoiopua i'wa weeechio.
12 Wa'a tiiachio, taamo eepi wahjipame teetowachi teetoiopua, Eesusichi simiyame
aamo nayewatukao, eeme Eesusichi paparasiamea, Riosie kiasiniamepua weemera
ahjario, ki seenampasi ahjapuameopua.
13 Ehkoriami aaataa cheerepua: “Ahjachi paparapa, naewakania.” Wa'achitia
teemeai, Eesusichi chaniwame pichikekapa, pu'ka nayewatusiame teemea taamo
asiyachio.
14 Pu'ka nokisiame teemea, pichiwa eenechi taamo ahjamerikopua, erakoapa,
wa'achitia Eesusichitia, eenechi oijenatiachitia, Riosieo. Eenechi taamo ahjatesaopua,
yooma taamo aamo ahjamapua tiameo, Riosi tetewachi ajapuatepuaichiopua.
15 Yooma Riosi ihsiaa, yooma taamo nokisiaapua tiameo, aamowichio kaawe teere-
wawichiopua, yooma wahjachiwichioopua tiame Eesusichi paparasiameo, Riosichio,
epeche epecheche weeka enemichiopua, Riosichi cheriwema ki'yameopua, ki nu'uti
kaaweruma iintorioopua ahpowichioo.

16 Pukachi wa'a tiiachipa teemea, anachaka nokisiame teemea, i'ka tehkichio. Teemea, epeche epecheche oochetupai aampamio, yooreminao teemea taamo iikachio, epeche epecheche weemera enepasiamepua.
17 Pukaepa ehpe taamo aiwaka te'teretoao, kihtakaitepua, pu'ka epeche nateyame weemera ahjarichio, taamo mochitomerichiopua ki wahjiamesi.
18 Wa'a teeremerichiopua teemea, i'ka weeechi taamo pusie tetewaopua, ki tehpe e'ramekopua pu'kao, kihtachitia tetewame teemea pu'kao, te'ta Riosi taamo kiamerichiopua, pu'ka taamo kiamiao, ki tamoe tetewamekoopua pehjio.

5

1 I'ka weeechi weerewaa, weeechi taamo kariwaka tiiame puuua, kiisi tehpe e'rame. I'ka karichi mukisaapa teemea, weemera weerewachi akipamepua teemea, tewekachi weerewachi. Puuu weerewaa, taamo kariwa weerewa enemeripua, apoe te'ta Riosi taamo kiameri, ki weeechi weerewachitia. Ihji weerewa kaaria, ki ku'witapisi e'rame enemeri puuua, ki wahjiamesi.
2 Teemea i'ka weeechi mochikaiopua pehjio, ki ahjame e'raka mochitoame teemea pehjio, te'ta taamo kariwachi mochinariapaopua tewekachio, te'ta tehpe e'rame weerewachiopua, tewekachi weerewaeniameopua.
3 Teemea, tewekachi weerewao, tisiwa iinuenariame teemea. I'wa weeechi mukisaapa teemea, taamo iikara apechusaapa teemea, kihta weerewaeka apechumeri teemea. Wa'a ikisaapa teemea iikaraa, poiyame itipimeri teemea pehjio ki weerewaeme, kihta wisasori chuhchamechitia tamochio, ahkasi taamoo, weemera weerewa uuyachisi.
4 Pu'ka weerewa weemerachi inatakaopua, tahpitika erakoame teemea pu'ka puuyekao pehji, kái waapisi iwikao chaachapaka: “Ai puuua, yaapiti enesaa kaawe enemiipua.” Wa'a erakoame teemea, i'ka karichi weeechi weerewaeniamechi puuyeka mochitokao, yaapi erakoka pu'ka weemera weerewa karichi mochitonariapa. Puuu yaapi eraniameo, ki ikanati taamo mukinario chaachapame teemea, i'ka weerewa oochetiame toakao, nape teemea tísia weemera weerewa mochinariamepua. Taamo weemera weerewachi mochipatioopa, taamo weerewa wahjipaniameo, ki wahjipaniame enepamepua.
5 Riosia naayachi o'iniao, pukeri enepatiaipua tijoeo, ahjari ki wahjiame kiamo o'raka iintoriaipua, ki wahjiame ahjari teeremichiopua ti'tijoerio. Riosia ahpo Riosiwario, pukachi inataka taamochi yahchamepua pu'kao. Puuu Riosiwaria, Riosi pichiwatamepua, taamo weemera ahjari kiamiaopua, ki wahjiamesi.
6 Pukaepa teemea Riosichi paparamepua, pichiwa taamo kiamerikopapua, pu'ka ki wahjiame ahjariopua, tamochi inatariaopua. Nape i'ka weerewachi mochikaapa pehji, pu'ka puuyeka te'tereniamepua, yooma Riosichi pichikeka paparamea.
7 Teeme Riosichi te'teretoamea, itapiti ki ikiya puuyeka mochitoame teemea pehji, pu'ka iintomeri puuyetoka Riosichi paparame teemea. Pu'kaopua teemea, mehka ihtoriachi, ne'netoka mochitoapapua, ki ehpechi simiyame.
8 Riosi iintomia puuyekao, i'ka weerewachi mochitoaio pehji, kaawe erakona teeme erakoao, nape epeche kaawe eneriaipua toitiaa i'ka weerewao, te'ta Paamira kahtiachi mochipuawichiopua wa'asi.
9 Nape teemea pehjio, utewaeme kaawe teerenareka mochitomeripua, kaawe erateka Eesusiopua Apoe Paamirao, ahkaoi ohjoaio, mehka taamo ta'pechi ohjoaio, ki mehka ohjoaio, taamo petechio.
10 Wa'a te'teremeri teemea, kaawe eratekao Eesusio, taamoo, Riosie Weratiamechi e'namerikapa, apoe ne'niachi ajapamia, pu'ka Eesusio, itapiti taamo kiamerikopua, yooma ihta taamo noonowiriawichioo, ka'karumaoi, ki ka'karumaoio.

Ta'iria mochitopua tuuyewari

11 Nane'riame teemea, taamo Paamira Eesusio, ki nu'unti iyoriniamekopapua
pu'kao, pukaepa teemea Eesusichi simiyameo, te'ta iyoriwa masitiamepua ti'tijoeo
ooweruopua tiame, Eesusichi oowe erapatekaopua. Riosia nane'renapua taamoo,
i'ka taamo oowe erapatewa nokayao, kaaweruma taamo erakoka nokayo, ki taamo
weruma erakoka, Riosi tehkiwachi nokayapao. Pu'ka erakosaa eemea, kaawe
enemiipua.
12 Ki taamo wa'api kaawe nayewaka chaachapani teemea pu'kao, aamoe aamokam-
era, kaaweruma taamo tetewachi, chaachapajerani teemea. Wa'a te'teresaa eeme,
kaawe taamo nehpupaka nayewama eemea, ki kaaweruma e'raka taamo nokayame
chaachapamioopua.
13 Nape pe'yachi wa'a chaachapamapua, taamo rooroikame teewakao, ki
rooroikameoi, te'ta taamo nokisiaa, Riosi tehkiwarapua, Riosiwichio nokiwa, eemewi-
chioo, kaawe teeremeripua.
14 Teemea tísia kaawe e'raka nokisiame i'ka tehkichio, Riosie Weratiameo, ki
nu'unti iintoriakopua taamowichioo, taamoo ki teesa nakiriopua tiameo. I'ka Riosie
Weratiameo, taamo mukimia mukukame enesoo, pu'ka ahjama mukukamekate
teemeai.
15 Yooma teeme ahjachi wahjipakameka teeresaa, ki taamoechewichio piineri nok-
isimeri teemea, taamowichio mukukamerachiwichio te'teremeri teemeai, apoeopua
tiameo, taamowichio kiamiapa weemera ahjario, oijenakamepua.
16 Pukaepa teemea ehpeo, nane'riapa teeme iintuameko weemera ahjaniameo,
aaataoi ti'tijoeopua nateyame tetewame teemea, Riosiwichioo, ki aaata piirechi
wahjachitiao, taamo wahjipasao, kihta iintumeriko erakoamechitiaopua. Pukerio
teemeai, ke'chu oijenoi Eesusio, wa'a erakoameai teemeai, pu'ka mukisoo ki eenechi
ahjameri maaewao. Nape ehpeo nane'riame teemea pu'kao, iintuamekopua eenechi
ahjaniameo, Eesusio eenechi ahjakopa.
17 Pukaepa aaata Riosie Weratiamechi enepakamea, weemera ahjari kiapuame
puuua Riosieo. Puuu oochetiame ahjaria, u'matokamepua wa'asi; weemera ah-
jarikamera, yasitoamepua ehpeo.
18 Yooma i'ka ikiniameo, Apoe Riosikamera ihsiamepua, yooma aaata ahpo
Taanachi paparameopua Eesusichio, ta'iria mochitomichiopua apochio, kihta kokos-
apuame Riosieo. Taamoo Riosia pu'kawichio taamo ajawakamepua, ti'tijoeri
ku'ipuawichiopua apochi ta'iria mochitomichiopua, puhjepuawichiopua pu'kao,
Riosie kokosapua tiiao.
19 Waikao Riosia, ahpo Taanachi paparakameo, cheriwesiamepua, tatakoriria
puhjekao, wa'a inisika puipakame Riosia, ahpo apochi eina teereriaopua. Taamoo,
pu'kawichio ki'yamepua tehkio.
20 Teemea, Riosie Weratiame utewaeme chiia aamo u'yepakame teemea. Pukaepa
teemea Eesusi cheeriachitia, utewa chaachapame teemea, apoe Eesusie eee chiiame
aamo uhjurekapua: Toimitapua pu'ka ki kaawe aamo nokayao, ohso kaawe aamo
cheriwepua itanemetiapua Riosio, aamo puhjemichiopua aamo kokosapuao, ta'iria
mochitopuawichio Riosichio, kihta kokosapuame te'tereka Riosieo.
21 Apoe Riosie Weratiamea, kihta iintokamepua ki kaawerumao, nape Riosia
pukachi, taamo piipatekamepua tatakorirao, pu'ka taamo tatakoriwao, Eesusikamera
te'ta tatakoririamechitia. Riosia, wa'a iintokamepua Eesusichio, taamoo, te'ta
piipakame tetewinariapa, Eesusichitiao, te'ta piiparieme.

6

1 Pu'ka Riosi wa'a iintoria nayewatuame teemea. Pukaepa teemea, Riosi chiia ku'ika
chaachapakao, utewaeme aamo chaachapani teemea, ki wehchi ipanurakaopua, i'ka

Riosi chiiao.
2 Riosia ehkoriami Isaia iyoteriachio, cheeriaipua:
Aamo cheriwewa itayoio, aamo inamukamenia;
aamo tatakori kokosari newipari itayoio,
aamo inamukamenia.
Ehpeoi Riosia, pu'ka newipari aamo kianariamepua, yooma aamo tatakoririawichio kokosapuameo, newipateka. Pu'ka newipari inatapuapua Riosichio.
3 Teemea pu'ka tehki taamo teetoao, kaaweruma te'teretoka nokisiame teemea, ka'karuma inatapuawichiopua Riosichi taamo nokayao, kihta eerina teewetoka ti'tijoechiopua, Eesusichi paparapuaméo.
4 Wa'a te'teretoame teemea, ahkaoi taamo asiyachio. Teemea taamo asiyachiamio, ka'karuma Riosi ku'iwarichitia te'teretonariamepua. Teemea wa'a teetokao, tísia taamo na'arewa anachatoka te'teretoamepua; tísia taamo a'chi ikiya anachatoka; tísia taamo ka'chi ikime e'ra, aiwatoka; yooma ihta tísia maaporichi tiiameo, anachatoka;
5 naatichitia tiame anachaka, taamo wepiwa; taamo karichi yeetepawa anachasika; muuwaeme tamochi nasioio anachatoka; tísia resipaka tekipanaio, anachasika; kiisi kochika ma'chirepasiniame, anachatoka; tísia toore aiwari, anachasika. Wa'a tiiame aiwasiame teemea, senepi taawechio; pu'ka yooma taamo aiwariae te'ta utewaeme taamo nokisiwa Riosi tetewiteka.
6 Yooma pu'ka wa'a tiiame aiwarieo taamo ka'karuma taamo tetewiwatiame teemea, Riosi te'ta seekaerewachitia nokiwa. Pu'ka taamo Riosi seekaerewachitiaeo, i'ka eeetiame taamo tetewitiame teeméa: kihta ki piipariwa ikotuwa nokisika; ki yaapi e'rewae aaatao, aaata ki te'ta machiyame pehjio, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewarichio; kaawe yoraniame aaata; Riosi Riosiwari tamochi yahchamechitia taamo tetewitewa; kaaweruma nakiwaeme ti'tijoeri;
7 naatichitia tiame, pichiwa tiiae taamo nayewae; Riosi utewari tamochi kahtiame tetewitewae; taamo utewaeme nehpusiwaeopua, taamo Riosichi paparao;
8 naatie tiame, kaawe nayewaniaio, ki kaawe nayewaniaio, wa'api te'teretowae teemea, kaawe e'rewaeo; aaataoi ki kaaweruma taamo wenejioiopua, kaawerumaoi taamo chaachapaoio, wa'api te'teretoka kaawe e'raka tetewiniamee; taamo ki pichiwa chaachapame tewaniaio, tísia aiwasiaio;
9 wa'a ikisao tiameo, ki taamo machiyamechitia teteiwa aiwaniame; amori mukuyamesi toitiai, werisisiwa; mukiwachisi kokosatiai, oijenasika;
10 teemea tiameo tísia yuuwesiaio, Riosie kaawe erapatesiniame teemea; teemea i'wa weeechi ti'tijoerio, kihta paarasatiamekaio, teemea Riosieo ki ookapi tísia paarasatiamepua; teemea kihta iinuekaio i'wa weeechio, teemea Riosichio tísia paarasatiamekaitepua.
11 Teemea aamoo, taamo iikachi machenamee kaawe e'reka nayewekamepua.
12 Taamoo yomatiame taamo kaawe e'rarie aamo chaanekoio, eemea tamochio, ki wa'achi erakoamepua.
13 Aamo wa'a te'tiopao, no'o tatana tuuyemechitia, chaaninia aamoo, aamoo teemea, aamo iikachi machenamee, taamo tísia kaawe e'riameko tuusoo, tísia kaawe erakomii teemea.

Riosi ahjame tiopara teemea

14 Neeea ehpeo poponiwa pipiniwa tiameo, Riosichi te'terepua aamo nayewemania, ihtana te'terepuamekoopua. Ka'te pirena te'tere eemea ki Riosichi paparame ahjamaopua, kiisi kaawe te'teriameopua, Riosichio. Wa'a te'teresaa eemea, ooka animari yoomuwame ki wa'achi ahpo te'teriameka te'teremapua. Aaata Riosi te'ta teeretonariamea, ¿aatia ahpo pirenatutapua, ki Riosi te'teretonariame ahjamao? Uutapachi oiyamea, ¿aachin teeka ta'iria yasitotaria, tukapachi oiyame ahjamao?

15 ¿Wa'achi erakotarekosa ahpo kaawe erakowaopua, Riosie Weratiamea, Satanasi ahpo seepurawa ahjamao, Weeriari tewaniáme? ¿Ihtanachi ahpo wa'achi te'tiamepua, Eesusichi paparamea, ki Eesusichi paparamechitiao?
16 ¿Ihtatia kaawe teereta ri'riosi netetiamea, Riosi tiopachio? ¿Ki nane'reka mochikame eemea aamoo, te'ta Riosi ahjamekamera tioparakoo?
17 Riosia cheerepua tiameo:
Puuyasa eemea wa'ao; poanatusa eeme pukachio;
ka'te noonote eemea wa'ao,
ihtaoi aamoo, ki kaaweruma iintapamechio,
18 pu'ka no'o tuuya ikisoo,
kaawe uuka aamo tetewimania waikao.
Aamo Noonochitia teeremania waikao,
eemea, no'o tatanachitia te'teremapua,
wa'a chiiame apoe Paamiraa,
yooma ihta itapitichi utewaemea.

7

1 Wa'a taamo iintomo tuuyopa Riosio, pu'kakamera inatakao, toitia kaawepua yooma ihta ki ka'karuma nokiwameo, yomatiame epeche epecheche taamo piipasika, taamo weerewachio yooreminao ma'chiopua tiame, yooma tamochio ki kaaweruma tiia. Taamo Noono iyoriwao kaawe neesetoka mochitotia kaawepua, weruma iyoripuapua naaju, taamo Noonochi tewekachi kahtiameopua.

Koorintio mochikame Riosichi enepaniame

2 Eemea taamo nokisiao, kaaweruma taamo tetewijeranipua, taamoo kihta na'ara nokisikamekopua, aaataoi. Aaataoi ki wisikuame teemea, taamo masitiaeopua. Aaataoi kihta u'yekame teemea wisikuekao.
3 I'ka no'o chiiao neeea, kihta nekaka aamo chaaniame neeea, ohsotia neeea, tísia aamo nakiyapa aamo kaaweruma tuuyeka chiiamenia. Teemea aamowichioo, ahkasi mukiwachisi maapori tiiachioi nokisikamepua.
4 Neeea, oisa e'riamepua amochio, aamo kaawe te'teretopa Riosichio. Neeea wa'a e'rapao, weeka itapiti ki kaawe tiiame simiyoiopua i'wao, tahpitika e'ramenia aamo kaawe e'rakao, aamo kaawe te'teretoame inamukapao, Riosichio.
5 Pukeri ajasisaapua teeme i'wa Maseroniao, tísia taamo na'araniame natepakame teemea i'wao, yomachi i'wa Maseroniao, ahkasioi, kiisi ta'iria taamo resiputiapua, na'arakao. Ma'chi tamochiopua na'araai aiwatiapua, yooreminao, majawi seewewa.
6 Nape Riosia, yuuwesirichi wichikame kaawe erapatiamekapao, taamo kaawe erapatekapua Tiito asiraeo.
7 Nape ki Tiito asiraeche te'ta kaawe erapakamenia, epeche tísia kaawe erapakamenia, Tiito aamo erakoa no'o u'yepariawichio, tísia no'o tetewinario chaachaparia, aamoopua no'owichioo, tísia yuuwesirio tuuyopua no'oo, weeka itapiti no'o aiwaka yasitoaopua i'wao.
8 Ehpeo neeea, pu'ka tapanarami aamo uhjureria iyojurao, aamo ki kaawe eratekainia ku'itapio, kaawe no'o iintorio e'raninia pu'kao.
9 Ehpeonia kaawe e'raninia noochio, pu'ka uhjurariae, aamo yuuwesiteriai ku'itapio, kaaweruma machenariopa aamo ki kaaweruma te'tereriaa. Puuu aamo yuuwesiteriaopua ku'itapio, kaawechupena no'o kaawe erakonapua, pu'ka aamo ki kaawe nokariaoipua, toinarepaka, iiyana e'repakaopua ki kaawe nokiwao. Wa'a tiiame nakiyame Riosia.
10 Riosie ikiwa yuuwesiwaa, taamo ki kaawe ihsika yasario eraniamepua, Riosie taamo cheriwejera eraniamepua, kiisi ta'iria kahtiapa ahpoo, ki kaawe iintoriao.

Riosia wa'a e'rameopua, cheriwiamepua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesi piipatekaopua pu'ka tatakorirao. Nape aaataa aaata ihtaoi ki kaaweruma yoorakapua pu'kao, ahpo ki kaaweruma iintoria nane'retiamechi yuuwesiamea, Riosichi cheriwema itakaiopua, kiisi cheriwepuamepua Riosieo, nane'riamekapapua Riosieo, wistuka ahpo cheriwepua itayamekopua Riosichio. Puuu aaata wa'a tiiamea, kiisi Riosi ahjama yasimeripua, seena aampasio, mukukame tiiapa Riosiwichioo.

11 Ai, ¿tetewaru eemea aamoo e'wesoopua Riosio, tísia kaawe iintoriopua amochio? Puuu wa'a aamo ikiriaa, Riosi e'wekapa aamo toinareka ki kaaweruma, kaawe ikitiamepua Riosieo, puuu tísia aamo yaapi e'rariaa. ¿Ki tísia iinyatiame tetewikapa ki kaawe nokiwa wa'a ikitiamepua Riosieo? ¿Ki Riosichi tísia iyorinariapa toitiamewichio ki kaawe nokiwao, Riosia tísia kaawe iintorepua amochio? Wa'a tiame aamo inatakopa Riosia, aamo cheriwerepua, yooma aamo ki kaawe iintoriao, puhjeka.

12 Neeea pukeri simiyame aamowichio iyotepariaa, ki pu'ka te'ta iinyatiame suwepori iintotiamekaipua aamo eenechi inatepamichioopua wa'a aamo tiopawachio, ohso kaawe puuua, taamo tesiwa e'reria inatapamichiokakai puuua, taamo aamo katewewa iyoteri uhjurerioiopua iyojurachio.

13 Pukaepa wa'a te'tereka mochitoriopa tamochio, tisiwa kaawe erakoame teemea amochio.

Teemea tiameo, tísia kaawe erakonapua, Tiitoopua tiame wa'achitia amochio, tísia kaawe e'reka kahtiamekopa i'wao, tísia kaawe e'reka inatepamepua, aamo tísia kaawe yooraka yasiteriopa aamo mochikachi ahjama kahtioio.

14 Ke'chu wa'a te'terenioio, tísia aamo kaawe nayewakamekainia Tiitoo, ehpeonia pichiwa wa'a tiiame machinariopao, ki nu'uti kaawe e'ramenia noochio, kihta suuwe erapariamekapa no'o wa'a cheeriao.

15 Tiitoa, tísia kaawe e'ranipua tiameo, pu'ka no'o aamo chaaneka iyoteka uhjureriaopua, kaawe e'raka aamo uuriopua pu'kao, ahpoo, weruma kaawe yooraka tetewitiapapua wa'ao, wa'a aamo mochikachi asikoiopua.

16 Neeeai tísia kaawe e'ranipua amochio, aamo kaawe te'teretopa wa'asio, aamoe wa'api te'teretomiao.

8

Tesiwatia ijinuekai weeka ihkoretiame

1 Ehpeo aamo Koorintio tiopachi mochikameo, aamo tuuyenarenia, achini teetoriokamekopua Riosio, Maseronia weeechiami mochikamechiopua ti'tiopachio.

2 Aapoeo tísia aiwaka mochitoamekaipua, kiisi weeka tomiwaeka mochikaio, pu'ka Eerusareni Riosie Weratiamechi paparameo, tísia kaawe e'raka ku'inarekamekopua, ihtawichiooipua nakiwiamewichiooiopua toomi.

3 Nane'riamenia Maseronia Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ahkasi ahpo ku'imetiachisi, ku'iriamekoopua ahpo kaawe erakoariachisi.

4 Aapoeo, aapoe wa'api yaapi no'o chaachapakamepua ahpooi reesisepuaichiopua ku'inareka ku'ipuawichioopua, pu'ka Eerusareni mochikame ahpochitia Eesusichi paparamewichioo.

5 Nape Maseronia ti'tiopachiami mochikamea, ehpe noonoikamepua ki maaeriachitia taamoo; puuu aapoea Riosichi paparame eenepasaapapua, tísia taamo ku'ikame puuua, te'ta Riosi Riosiwari ahpo erateriachitiao.

6 Waikao aamo Koorintio mochikameo, wa'a uhjuramo o'ra teeme Tiitoo, i'noramichiopua aamo ku'iriao, Tiito wa'a kahtioi o'inetiameopua na'poakao.

7 Eemea, Riosie Weratiamechio, kaawe te'teretoamepua wa'asio, aamo wahjachi nayewiaopua tiameo, pepeneka nayewiamepua pu'kao, Eesusichi simiyame aamo

nane'reka mochikaopua, taamooipua kaawe uuka tetewamepua. Wa'a te'tiapa eemea, kaaweruma erakoka kajupuapua pu'ka ku'iwa aamo na'poao.

8 Ki aamo nuureka chiiamenia chiiao, nape kaawe erakoka aamo kuuwepame tetewinarenia, aamo ku'inariao, aamo o'ineriachitia wa'achitia.

9 Nane'riame teemea pu'kao, tewekachio tísia paarasatiaio, kihta iinuemechitia i'wa weeechi eenakamekopua, taamoo, ahpo paarasarichi te'teretamia, taamoo weemera ahjari ki'yakaopua, ahpo ahjama mochipuameopua, ki wahjiamesi.

10 Ihpi ki'yao, eemekamerakaipua pahcha ku'imio erapakamea Eerusareni mochikameo, tísia tooremuka mochikamekopa Eesusichi paparameo.

11 Ehpeopua pu'ka ku'iwao, aamo ajasepa ku'yae, kaawe e'raka kajupuapua wa'asi, pu'ka aamoo, pukeri aamo o'ineriachitia.

12 Riosiwichioo, te'ta kianarewakamera nateyamepua, kihta iinuekaio, paarasatiaio.

13 Ihji taamo wahjachi ku'yaa, ki taamo tooremuka itipipuawichio puuua, ohso kaawe napati taamo Eesusichi mochitoame, teerepuawichiopua.

14 Ehpeo eemea, iinuekapa ku'yamepua aamo wahjachio, nape meeriami ahkao, aamo wa'achi te'teresoopua tooremukao, aapoekamera aamo ku'imeripua tiameo. Wa'a te'teriame enesaa eeme, napati ahpo ku'yame enemapua,

15 Ehkoriami Iyoterichi chiiachitia: “Weeka i'ipakamea, ki u'matoame soparati-aitepua; ki weeka i'ipakameai, ki toorewika itipimerikaitepua.”

Tiito ahpo ahjama nokisiame tiame

16 Cheriwema ki'yaninia Riosio, no'ochitia erateriopua Tiitoo, pu'ka ku'iwa aamo na'poakemeriopua, kaaweruma neesetoteka.

17 Tiitoa, apoe wa'api siinarekapua wa'ao, pu'ka ku'iwa na'poaniameo, wa'achitia yaapi e'rapapua pu'kao tamochitia.

18 Tiito ahjamao, wa'achi uhjurena teemea piirechi Riosichi pooni, tísia machiwame ti'tiopachio, puuua tísia kaawe masitiame Riosi tuuyewario.

19 Puuu wa'api uutiamepua tiameo, yooma ti'tiopachi mochikameea, taamo ahjama siimichiopua Eerusarenio uhjurarepua, pu'ka ku'iwa i'yetokao, taamo siimpoiopua. Puuu Eerusareni taamo i'toa ku'iwao, taamo Noono Riosi kaawe ihsiame tetewipuawi-chiopua, taamoopua tiameo, kaawe e'raka na'poariopua, taamo wa'api kaawe e'rachi.

20 Ihji yooma ti'tiopae uutiamea, taamo ahjama siimerikapua Eerusarenio, ki aaata taamo a'chi chaanemichiopua, i'ka ki ookapi toomi taamo i'tomeriopua, kaawe neesetokao.

21 Wa'a teeka inatesimeri teemea, pu'ka ku'iwa neesetokao, wa'a teekao yooma ti'tijoeria taamoo, Riosi tetewachiopua tiameo, te'ta iyoriamechitia tetewimichiopua.

22 Aamo Koorintio mochikameo, Tiito ahjamao piirechi uhjuraninia tiameo, taamoo pu'kao, tísia pu'sereka tekipaname no'o tetewiria Riosi tehkiwachio, ehpeo epeche pu'serepakamepua Riosi tehkiwao, aamoopua, tísia kaaweruma teetoame inamukapa Riosichio.

23 Aaata Tiito oowe e'repuame iinatukesoo, oowe e'repuameko tuupuapua pu'kao, no'o ahjama tekipanamekopua aamowichioo. Wahjachi Riosichi poponiwa wa'a Tiito ahjama siimpameo, yoomahka ka'karumapua, Riosie Weratiame nayewatuame, ahkaoi tiopachiamiopua.

24 Wa'a ajasisoopua pu'kao, pu'ka wa'a weruma ku'iwa na'poaniameopua, ku-uwepapuapua pu'kao, i'ka Maseronia ti'tiopachiami e'enakameo, aamo tetewimi-chiopua pu'ka ku'iwao, pichiwa na'poatiamekopua pu'kao, yooma Eerusareni mochikame poponiwa pipiniwa tiameo, ku'ipuawichiowichiokoopua. Wa'a aamo noonowiriaopua tiameo, taamo aamo kaawe chaachapariaopua tiameo, pichiwa enemichiopua.

9

Riosichi poponiwakame pipiniwakame tiamewichio, toomi na'poaniame

1 Pu'ka toomi ku'iwa na'poapuamechi simiyameo, ki nakiyame eemeapa aamo
tuuyepuameo,
2 nane'riamenia aamoo, weekaeoi aamo tísia ku'inariamekopua. Neeea Maseroni-
ami ohjoemeo, eepi chiiamenia, eeme Aakaya weeechi mochikameo, ki'ya o'inia tísia
aaata ku'inareka mochikamekopua, aamo wahjachi Riosichi paparameopua. Wa'a
aamo erakoamekopua aamoo tísia ku'inarekao, wa'achi erapakamepua tiameo, wa'a
Maseronia weeechiami mochikameai.
3 Ki wa'a siinariapa pehjio, pu'ka uhjurania wa'ao, pu'ka aamo ku'iwa na'poaopua,
kajumichiopua wa'asi, pu'ka aamo ku'iwao, i'wa Maseronia mochikameo, no'o
nayeweriaopua wa'asi.
4 Ki siminarekamenia pehjio, ki suuwe erapuapuawichiopua aamoo, pu'ka ku'iwa
na'poaniameopua, ki aamo kuuwepakame tewisoo. Wa'a tiiame no'o tewisoopua
aamoo, tísia suuwe erapamii eemea. Puuu i'wa Maseronia o'inia no'o yeetoaai,
wa'achi ijikimiipua, tísia suuwe erapakao, pu'ka aamo ku'iwa na'poao, kajukame
tewipo tuuriopa.
5 Pukaepa pu'ka poponiwa pahcha uhjuramo orapakane, aamo ku'ika kajutepuai-
chiopua, aamo ku'iwa na'poao, pu'ka weruma ku'iwa ihkokewao, kajutiame manimi-
chiopua wa'asi no'o asioio. Wa'a noonoisaa ke'chu no'o asiyoio, aamo kaawe e'rachi
noonowitiame enemapua, ki no'o aamo nuurewachi.
6 Nane'reka mochimitia i'kao: Aaata ku'ichi echakamea, paikapi i'ipamerikatepua;
weere echakamea, weeka i'ipamerika tiiamepua.
7 Aaata ku'iwa ihkokiamea, echayamekatepua. Paikapie ku'ikame enesaa, paikapi
tooremuamewichio ahsepamapua ku'iriaa, weeka ku'iwa ihkokekamea, weeka
tooremuamewichio ahsepameripua ku'iwaa. Yooma aaata ku'iwa ihkokenariamea,
kehkisa ahpo ihkokenaria e'raria, ihkokepuapua; Riosia aamo ku'iwao, kaawe e'raka
ihkokejeranipua.
8 Apoe Riosia aaata tesiwa tiiame ku'yameo, ki nu'uti ku'imeripua pu'kao yooma
ihta nakiwiaopua, epeche ku'yamepua tiameo, ahjae iinuepuawichiopua aaata
tooremuame ku'ipuawichioopua, yooma ihta nakiwia tesiwa te'tereka mochitoao.
9 Ehkoriami Iyoterichio chiiachitia:

Taamo Noonoa, yomachi echakamepua ahpo tesiwewao,
aaata ki apochi paparameopua pehjio,
pukae ku'ipuaichiopua,
aaata pu'ka tesiwewa nakiyameopua,
apochi papapuawichioo,
aaata pu'ka Riosi tesiwewa uukameo,
ki wahjiamesi ahjameripua.

10 Riosia, aaata echimichioo, Riosi ihsiamepua iimori ki'yakao, pu'ka echisaopua
tísia paarasatemichiopua taakeriao, u'matoame soparame aamo iinuemichiopua
ko'kometio. Waikao puuu soparame u'matoame iinuemea, soparame iinuemichiopua
ahjae ku'ipuao, aaata ahpo wahjachi tísia tooremuameo.
11 Puuu Riosie aamo nokisiriawichio ku'inarekao, Riosia amochio, epeche
epecheche aamo ku'itenaremapua, aaataoipua, wa'a erapakaopua aamoo, Riosia
aamo wa'a tiiopao, epeche epecheche aamo kaawe teerepamapua apochio. Wa'a
tiiaopua eemea, i'ka aamo ku'iwa i'toaopua Eerusarenio, ki ookapi enemeripua,
cheriwema Riosi kiameria.
12 Wa'a teekao, pu'ka ku'iwa i'topuameo, ki kooameche i'toai teerepuawichiopua.

13 Puuu aamo ku'iriaopua wahjawichioo, ma'chiame aamo tetewipamepua, te'ta
Riosie Weratiamechi paparamekopua, aamoopua, Riosichikamera iyorika mochi-
toamekopua. Puuu Eerusareni pichikiameo wahjachiopua tiameo, aamo weruma
ku'irae ku'itiamea, muuwaeme weruma cheriwema kiameripua Riosio, aamo Riosichi
ka'karuma paparameo, aamo tísia kaawe noonowiriaopa.
14 Puuu yooma aamo ku'iwa kiatiamea tiameo, Riosi ahjama naewaiopua, tísia
aamo kaawe e'reka nayewemapua Riosichio, Riosio tísia kaawe iintoriopua aamoeo.
15 Taamo Noono Riosio, cheriwema kiataria naaju, yooma ihta taamowichio
iintorioopua, yooma aachin teeka eenariawichioopua i'ka weeechiopua, Riosikai
tamochi ti'tijoechi tijoetuka. Pu'ka iintoriao teemea, ahkasi kiisi ahsepari iinueme
teemea, aachin teeka taamo te'ta tísia cheriwema kiamiao, ahkasi ki nu'unti tiiame
iintoriopaopua Riosio, taamowichioo.

10

Paoro Riosie weratiamekapa ahpo iintomia

1 Ehpeo neeea, no'o nayewaniame chanimane. Aaata wa'a mochikamea, no'oo
suuwe e'raka nayewame teewameopua, wa'a aamo mochikachi kahtiaiopua tiopa-
chio, nape no'o iyoteka nayewachio, kiisi suuwe e'raka nayewamekata neeea, tísia
utewaeme nayewamekata neeea. Nape ehpeo neeea, Riosie Weratiamechitia aamo
nayewemania, tesiwa aamo e'reka nayewaka, kihta utewa yoojorawa cheeka.
2 Puuu no'o wa'a chaachapamea, kaawe enemiipua wa'a no'o asisoo, ki no'o
nekame tiiame no'o chaanesaa, seenekachio wa'a tiiame chaanetiaania, tahpitika
yoojoramaoinia chaanewaeo, pu'ka wa'a tiame nakiyame puuua.
3 Nape teemea, ki wa'a chaachapaka katewiamepua, ki i'ka weeechi eenamekopua
taamo eratiaa.
4 Teemea riaorósi utewarirao, Riosi Riosiwarie nehpupaka taamo newipuame
teemea, Riosi pichiwarie nayewaka, ki i'ka weeechi kateweniachitia.
5 Teemea pu'ka Riosi pichiwari te'ta kaawe teeremerie, puipame teemea taamo
seepurawaopua, oowera ahpo ki waapisi inatame maayameopua, oowera maaewa-
chiopua, yooma ihta Riosichi simiyameo, inatasaapua. Yooma taamo ahjae nehpu-
pasiwaa, Riosie Weratiame taamo masitiamechee, taamo nehpupanare teemea.
6 Neeea wa'a asisaa, yooma kiatiamekapa na'poatiameo, aamo Riosi e'weka
noonowiriao, yooma katewemania waikao, yooma ihta a'chi teereniameopua Riosi-
chio, ki e'wewa.
7 Aaata eemea, itapiti aampache tetewaka maayame eemea aaata tiiarao, ki aaata
ahpo yooremina tiia tetewai. Aaataai te'ta ahpo Riosie Weratiamechi kaawe te'terio
erakoamea, wa'achi taamo te'tereko erakoame enemeriipua.
8 Neeea taamoo, te'ta Riosie Weratiamee ajawatiameko tuuyaio, kihta suuwe
erapame neeea pu'ka cheekao, taamoo, aamo kaawe yoramiakamera ajawati-
amekapa teemea, kihta Riosichi aamo eerina teeremichio uhjuratiame teemea,
wepira makotoka aamo wewemerichitiaopua.
9 Neeea no'o iyoterichio, ki aaata ahpo mamajochaniame, e'rejeraninia.
10 Aaata wa'a chaachapamea, tísia no'o pehtiame nayewameko tuuyamea no'o iy-
oterichio, nape wa'a kahtiapao aamo ahjamao, kihta tahpitika chiiame tuuwamekoio,
no'o nayewiaio kihta nateyameko tuuwaio,
11 nape wa'a enasaa neeea, amochitia teerema neeeai, tahpitika yoojorawa
naewakao, ki maaeniai neeea. Puuu aaata wa'a chaachapamea nane'remetepua, no'o
iyoterichi cheeriachitia, wa'api no'o teeremerikopua pu'ka ahjamao, no'o ahjama wa'a
e'enakameo, wa'achi te'teremerikopua puai.

12 Teemea ki wa'achi te'tiamepua, puuu ahpo wa'api kaawe nayewamechitiakoo. Puuua, epeche weruma enenariamepua ki piirechi te'teriachitia; puuu wa'a eraniamea, ki ijinatame nokayapua.
13 Teemea ki wa'achi erakoamepua, aaata epeche weruma eraniameo, i'ka Riosiwichio tehkiwachiopua, Apoe Riosi ihsiriamekopua i'ka tehki taamo ki'yakaopua, ahkaoi taamo teetotekaopua, ahkasi aamo Koorintio mochikachiami i'yetokaopua, i'ka te'ta kaaweruma Riosi tuuyewariopua.
14 Teemea taamo amochi e'enariaa, ki se'wi e'enakame teemea Riosi taamo teetojerachio, Riosikamera iintokamepua eenechi wa'a u'pakao, pukeri o'inia pahcha simiyachi, wa'ami taamo u'poiopua, i'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame, nayewatuniameopua.
15 Teemea piirechi tekipanariao, ki teeme nokario chaachapanariamepua. Ohso kaawe teemea, aamo muuwepakame enesoo Eesusichi paparameo, aamo ku'inariame teemea aamo waapiami sewinachiami waminakaopua, i'ka Riosie taamo teetoa Riosi te'ta kaaweruma tuuyewario, Eesusichi simiyame nayewatuniameopua, nape oowera ku'ikache.
16 Wa'a aamo wa'a tiiame ku'isacheopua, epeche waanami siimpanariame teemea, i'ka Eesusichi simiyameopua newipatewa, nape sewinachi ki piirechi nayewaturiachi, ki raampata teeremichiopua aaata nayewaturiachiopua pahcha.
17 Aaata werumatanariamea, Riosikamera werumatametepua, Riosio tísia iintoriopua ahpowichioo, ahpo Taana Eesusieo.
18 Taamoe wa'api kaawe iintorio tuuniamea, Riosiwichioo, kiisi nateyamepua; nape apoe Riosikamera taamo kaawe iintorio tuusoo, ki teesa nateyamekaitepua.

11

Eesusichi simiyame ki pichiwaka na'nayewatuame

1 Ehpeo, ehpeche ku'itapi no'o anachasaa kaawe enemii eemea, i'ka ki inatachitia iiweta no'o nayeoiopua. Nane'renania nane'riao, no'o anachaka keepuamekoo, nape ehpeche ku'itapioi, no'o anachaka keepupuapua.
2 Neeea aamo wa'ina e'ramenia, aamo wa'api kaawerumawichio, aaata noonora ahpo maara ki aaata tijoe ahjama neewijerachitia pehji wa'inamechitia. Neeea aamoo, ka'karuma ne'netenariamenia Riosie Weratiameo, kihta a'chitiame ki kaawe te'teriame.
3 Neeea aamoo wa'inamepua, aamo Eesusi Riosie Weratiamechi iyoriao, aamo sewina erapatepuame seewiapa. Neeea aamoo majawenania wiskueniameo, ehkoriami Satanasio, siinoiye wisikueriachitia ehkoriami Eewa tewaniameopua oowitiame; neeea aaata wa'ao, Eesusichi simiyame masitiameo, se'wi teeka aamo masitio e'ramenia, kiisi pichiwaka chaachapame.
4 Eemea wisikueeka mochitoniamepua, aaata wa'amahka enasoopua peenia cheeka masitekao, sewina tiame masitioiopua ki no'o aamo masiteriachitia Eesusichi simiyameo, ikanati pichikiamekopua aaataoi peenia cheeka masitiopao. Eemea ikanati uuyamepua tiameo, se'wi masiteniameoipua, ki Riosi Riosiwarichi simiyame. Eemea wa'achitia tiame ikanati uuyamepua, sewina teeka ahpo newipuapuameopua tatakorichio, ki taamo te'ta aamo masiteriachitia.
5 Neeea pu'ka se'wi ma'masitiamechio, ki no'o epeche nu'utiko e'ramenia, ohsotia neeea epeche no'o e'ramenia ki pu'ka te'te ahpo peenewarieme erakoachitia, te'ta Riosichi simiyameopua.
6 Neeea, ki te'ta ye'kamejuarenia nayewakao, nape no'o Riosichi simiyame machiyao, te'ta penipakamenia. Eemea ma'chiame nane'riamepua pu'kao, taamoo a'chitiaoi machenasiriopua, ma'chiame aamo nayewesikao.

7 ¿Ki kaawe iintokamekosa neeea, ki uunarekapa aamo no'o ihkokiao, Riosie
newitoniamechi simiyame aamo mochikachi nayewatuaio? ¿Ki kaawe iintokamekosa
neeea, aamokamera epeche kaawe tetewika masitekapa yooma itapiti Eesusichi
simiyameo, aamoo, epeche kaawe teetopamichiooiopua Riosichio?
8 Neeea pirenachi ti'tiopachiami ko'kometikamerae, no'o ku'itiae aamo masitekamenia.
9 Wa'a Koorintio ihsiainia masitekao, itapiti nakiyainia Riosichi tehkiwa teetopuawichioo, kihta aaata itanekamenia, Maseronia o'inia e'enakame poponiwa, ahpo kaawe
e'rachi no'o ku'ikamepua, yooma ihta no'o nakiyaopua, i'ka tehkichi no'o teetoachio.
Neeea, nooe no'o neesetokamepua, kihta itanariapa amochio, neeea no'o tiiao, wa'api
teetomeripua.
10 Neeea, puuu no'o wa'a teetomia yomachi Aakaya weeechi kihta itakao, te'ta
pichiwapua, no'oo te'ta pichiwa Riosie Weratiamechi teetoachitia.
11 ¿Aatia wa'a teeretotarenia, kihta ku'iwa itanesikao? ¿Ki aamo nakiyapa ki no'o
ku'ijeramenia? Ki puuupua. Nane'riame Riosia no'oo, tísia aamo nakiyamekopua.
12 Neeea no'o teetoao, wa'api teetonariame neeea, pu'ka taamochitia nokisiame
erakoameopua Riosichio, ki ihta iinuemichiopua taamoo, ki kaawe nokayo tuukao,
i'ka Riosichi masitiao, taamo toomitunario nokayo tuukao.
13 Wa'a nokayame ti'tijoea, ki pichiwari Riosiwichio tekipanamepua, wiskuamepua,
ki pichiwa chaachapame. Puuu ti'tijoea, Riosie Weratiamee ahpo ajawatiameko
erakoowiamepua.
14 Puuu wa'a te'tiaa, ki sewina nokayamepua Satanasi ihsiao, Satanasio, wa'a
ihsiamekopua, tamochi enasaapua, kaawerumaka chiiamepua.
15 Satanasiwichio tekipanameai, ki sewinatiame nokayamepua Satanasichitiao.
Puuua, Riosi ka'karuma chiia, masitiameka chaachapamepua. Nape kajuyachi
taawechiopua, ahpo i'ya tewimapua, Riosi kokosarieo.

Paoro aiwa Apoe Eesusie weratiamechitia

16 Neeea, Riosie Weratiamee weratiamepua, kiisi aaata ki inatame neeea. Nape
no'o ki inatame erakonioipua, anachaka no'o keepupuapua ku'witapioi, ki inatameka
cheeka nayewachio.
17 Ihji no'o naewamiaa, oowera ki inatamechitia nayewamane pu'kao, Apoe no'o
Paamiraa, ki wa'a cheemiipua.
18 Muuwaeme ahpo wa'api aiwamechitia, wa'achitia no'o aiwiameka cheema
neeeai, nape oowera ki inatamechitia.
19 Eemea, ¡tísia machiyamekapao, aaataoi ki ijinatame pichikeka keepuame eemea!,
20 ahkasioi tísia ki kaaweruma aamo masitioiopua pu'kao, ahkasioi tiameo tísia
yooreka keepuamepua pu'kao. Puuu wa'a nokayamea, ahpokamera utewachi
natetepuawichio, tekipanamepua. Puuua ahkasi aamooiopua, weweka ichikokiamepua itapiti aamo iinuekao. Wa'a nokakaopua tiameo, tísia ujuwatiame nuuramepua, aamoo ahpo ijinuwarachitia, tísia utewaeme nayewaka aamo nuuriamepua.
21 ¿Teemeai, wa'akosa te'teremepua, epeche kaawekosajoarepua naaju, pu'ka te'ta
na'ara nokayamechitia? Ka'ipua.
Pu'ka wa'a nokayameo, ki suuwe e'rame enesoopua ahpo oisa e'rekao, wa'achi ki
suuwe e'ramechitia nayewama neeeai, oowera ki inatamechitia.
22 Eureo ti'tijoeko chaachapasoo, ¿ki eureo neeeai? Isaeri ti'tijoeriko chaachapasoo,
¿ki isaeri neeeai? Aurani o'inia ti'tijoesirio chaachapasoo, ¿ki Auranichi eenakame
neeeai, tijoetusiwachio?
23 Puuua Riosie Weratiame nookiameko tuusoo, ¿ki epeche iintokamekosania Riosie
Weratiamewichioo, no'o oijerameka chiiamekai? Nape ki no'o aiwiamenia, wa'a

tiiaio. Neeea, epeche tekipanamenia Eesusichio; karichioi, epeche yachatiamenia; wepiwaoi, epeche wepitiamenia; ki ookapisa amori meritiai, ahjakamenia.
24 Isaeri ti'tijoeeo, marikisa simiyame wepitiamenia, ooka weerewachi wewepuameo, piiripi toiteka.
25 Paisa simikameo, weruma kuhsie wepitiamenia; seenepi simikameopua tiameo, tehtee papaka tísia aiwatetiamenia; paisa maapori tiiachi no'o tetewikamenia pa'wechioi, pawekakera motasoopua, piwiteme ikitiameeo, wa'a ikitioio, piie taawe piie tukawari anachamenia neerochio, pa'wechi;
26 Neeea, eepi ahkaoi oikamenia, ki ookapi maapori tiiame aiwaka, i'ka eee tiiamechitia: aakichi paatewa maaporichi; ichikoamee maaporichi; no'o tetejimarichi maapori ikiwame; seesenu ti'tijoechioi maapori ikiniame; muuwari mochiwachi, maapori; ooruchiami oiwa maapori; pa'wechiami oiwa maapori; ki pichiwari poponiwachi maapori.
27 Tísia utewaeme tekipanakamenia, seenekachiopua, kiisi kochika maapori tiiopa; neeea tísia toorewioi, machikamenia, paramuniaoi tísia aiwakamenia; eepi chorowaio, ki teeweka tekipanakamenia; tuurawioi tísia aiwakamenia; ki wisasoriekapao, tísia aiwakamenia.
28 Wa'a ikiyainia tiameo, ti'tiopachiami Riosichi paparakameopua, tísia utewa e'rakamenia aachin, no'o neesetomiaopua pu'kao.
29 ¿Aatanakosa epeche aiwakamepua, ki kajume tiameoipua tehkio, ki neeéche? ¿Aatanakamerapu epeche na'aretiameaa, aatanakamerapu epeche nekamuteti-amepua ki neeé?
30 Yooma ihji no'o nayewariaa, aaata ki inatamechitia nayewariao, kii ki inatamechitia tetewipuawichio cheekamenia, ki no'okamera epeche ye'kamechitia tetewipuawichiooi, e'raka nayewakamenia. No'okamera kaawe nayewaniachio nooeo, ki nooekamera epeche kaawe ye'kameko tuukamenia. Ohso kaawe neeea, Riosi noochi inisiameko e'ramania, noochi ye'katesikaopua no'o masitesiao.
31 I'ka no'o chiiao, yooma no'o tetewakame Riosia, te'ta pichiwakopua pu'kao. Apoe Eesusi taamo Paamirakamera Noonoraa, apoekamerapua, te'ta kaawe nayewa-puamea, ahkasi ki kajuyame taawechisi.
32 Seenepi simikameo neeea, chapipuai newikamenia, nape ki no'o ye'karie. No'o Raamahko ihsioio, wa'a muuwarichi yawichia, Aareta tewaniame te'ta yawichie weratiamea, ahpo soontaroe no'o inatiaipua wa'a mochiwachi puuyaniachio, no'o chapisa karichi yachamichioopua.
33 Nape aaata wa'a ko're sa'michi kariwaemea, weruma waarichi no'o yahchaka ma'chipakapua, sa'mi yeewachipo ma'chisio, wa'a iintoa wanamina no'o tekipukapua ma'chi. Wa'asa yooraka newipatetiania wa'ao. Puuu wa'a mochiwachi no'o ikitiamea, Riosikamera iintokamepua, ki nooe ye'karichikamera.

12

Itapiti teteitewa ne'netetiame

1 Simitekaonia, no'o kaawe nayewaniachio, kihta kaawekoi no'o wa'api kaawe nayewaniameo, itapiti Riosie no'o tetewiteretia kochirewachi, nayewamane.
2 Neeea ki'yamio, oosa mariki aampa naao paaumpari i'toachiopa, ahkasi paika tiiachi tewekachi i'totiamekania, no'o weerewama i'totiameo ki nane'riamenia, ki no'o weerewama i'totiameoi, pu'kao apoeche Riosikamera nane'riamepua pu'kao.
3 Nape pichiwa wa'a i'totiamenia, weerewamao ki weerewamaoi, ki nane'riamenia. Pu'kao, Riosiche nane'renapua.

4 Wa'a no'o i'totiachio, Riosi taamowichio kateweriachikapua, ki teesa peeniatiame
tiiachi, wa'ao inamukane itapiti naawesari, nape pu'ka naawesario ki aaata chanin-
uretiane.
5 Neeea, pu'ka kochirewachi no'o tetewariao, kaawe nayewamania, no'oo ki
aaatakoio, Riosio wa'a ahpo tísia peeniatiwachi no'o i'toriopua; nape neeea, ki no'o
kochirewachio, no'o ki ye'kameche uuka nayewamania.
6 Nape no'o wa'api kaaweruma nayewakainia, ki aaata ki inatamechitia nayewame
enemiinia, no'o nayewaopua pichiwakopa. Nape ki no'o weruma uuka nayewamenia,
ki aaata no'o werumachitia tetewijerapa.

7 Pukaepa neeea, ki weruma no'o uumichiopua, pu'ka no'o kochirewachi tete-
witetiameo, Satanasi reesisetiamenia, itapiti ki kaawe yorapuaichiopua no'oo,
weerewachio.
8 Neeea no'o Paamirao, paisa simiyame itaniame neeeapa, i'ka no'o weerewachi
aiwaka yasitoao, no'o puhjemichiopua,
9 nape Apoe Eesusia senepi no'o itanioio, chaachaniamepua: “Neeea amochio
soparame teewiamenia aamo ku'imiao, kihta eerina teeremichiopua, aamo noochi
tekipanao; wa'a teekao amochi no'o tetewipuawichiopua, no'o te'ta utewario,
a'chitiaoi ki eerina teetoka simitiamekopua no'o tehkiwao.”
10 Wa'a teetoame enesoo no'o Paamirao noochi, kaawe e'raka teetoamenia, yooma
ihta a'chi tiame tesiwa ikiyaio, naatichitia, no'o na'ara chaanewa, ka'chi ikime
eraniame, yooma ihta a'chikoi yoraniame tísia aiwatekao, yooma ihta no'o tehki
tiiame ikiwame. Yooma pu'ka aiwari no'o ikiyoiopua, te'ta Apoe Paamira utewariraa,
noochi enesiamepua ku'ipasika.

Paoro ki Eesusie weratiameko chaachapawa

11 Neeea, ki inatameka chaaninia chiiao, nape eemepua ki no'o kaawe chaachapaka
wa'a no'o chanitiamepua. Nape neeea ki nooe no'o kaawe nayewametepua,
eemekamera puuua, no'o kaawe nayewame te'teriamea. No'oo kihtakoio, neeea ki
epeche nu'utikaitenia pu'ka te'ta ahpo Eesusie ajawatiamekoo, chaachapameo.
12 Neeea eepi naaniatiame inisikamenia noochio, no'oo pichiwa Riosie werati-
amekoo, naati no'o iintoriachitiaopua: ki ku'itapisi no'o tekipanaka ihsia Eesusichio,
amochiopua kaawe te'teremichiopua, Eesusie no'o kiasiwaopua, kokoriame yachap-
atesika ki maaenari peenia ihsiwa.
13 Wahjachi tiopachiamio Riosichi paparakamea, aapoe ahpo wa'api kaawe
erakowachi no'o ku'ikamepua, nape neeea aamoo, no'o ku'inarioio ki no'o
ku'ijerakamenia, ki amochi petenariapa itapiti no'o tesiwatia ki no'o iinuekao. Neeea
ki no'o ku'ijerariawichioo, no'o cheriwejeraninia. Neeea aamo tiopachi mochikameo,
ki epeche wichipa tetewamenia aamoo, wahjachi ti'tiopachi mochikamechio.

14 Ehpe aamo tuuyamenia, no'oo wa'a siimeri kahtiamekopua wa'asi, amori yooma
katewesa. Ihji no'o wa'a simiyaa, paisa enemeripua wa'asi, neeea ki peterenariapa
amochio, ki uunariamenia no'o ku'iwao, nooekamera aamo ku'inariamepua, itapiti
Riosichi simiyameeopua. Aaata tatanaraa, ki aapoekamera i'yamepua ko'kometio,
ahpo noonowichioo; noonorakamera ihsiamepua ahpo tatanawichioo, ko'kometi
i'yanekao.
15 Pukaepa neeea aamo noonochitiao, neeekamera resipanariamepua aamowi-
chioo, ahkasioi mukiwachisio, kihta no'o ku'ijerapao. Nape epeche no'o ihsioio
aamowichioo, ¿epeche no'o nakiyame enetare eemea?

16 Nape a'chitioi no'o eranioipua, kihta ku'iwa petereka yasitokamenia amochio.
¡Naakonakosaoi, ki no'o nakiriopa aamo ku'iwao, no'o aamo wiskuiame maaena
eemea?

17 Ka'íí, ki wa'atepua. ¡Naakonakosa no'o uhjurariaa wa'a, aamo wisikuaka itanekamepua itapitikosa?
18 Tiitooi piirechi ahjama no'o uhjurariaa, ¿wisikuekosa aamo itanekamepua ku'iwa?
19 ¿Taamo aamo wihkuekame maaenakosa eemea, neipa epeche weeka itanariapa? Kiisi wa'a e'rame teemea. Yooma taamo nokariaopua, chaachapariaopua tiameo, yooma Apoe Riosi ne'niachi ikitiamepua, te'ta Riosie Weratiamechi, te'teriamechitia. Yooma taamo yoorariaa, aamokamera epeche aamo Riosichi utewarepamichio, noonowitiame puuua.
20 Nape seewenania wa'a no'o eenoio, seenekachioi ki yoomahka kaawe te'tereniaopua, no'o aamo te'terejeriachitiaopua. Seewiame neeea aamoo, tísia no'o aamo yoojoramia amochi eenameko, erakomiao. Seenekachio eemea wa'a erakomapua, weeka itapiti ahpo wenejiniame te'teriapa, i'kachitia: ahpo aamo nekamucheniame aaata itapiti epeche tiiopua wa'achi teerenarewa, ahpo nekakoniame, ahpochiche inataniame, ki kaaweruma naewaniame aaatachio, ki kaawe iintorio tuuwame, ahpo weruma uuyame, wa'a tiopachio ki Riosi nakiyachitia tahpitika nokiwame.
21 Seewenania tiame aamoo, pu'ka ki'yami o'inia kiisi kaawe aamo nokaka mochitoriao, ki yoomahka aamo katewetiame teimiaopua Riosichio. Wa'a te'teriame aamo tewisaania, tísia suuwe aamo erapamania Riosichio, neeea tísia kaawe aamo nayewakamekapa no'o oiriachiamio. Soparame tehpe iinueme eemeapa aamo ka'karuma enepamiaopua, yooma iinya aamo nokayaopua toaká, ki ka'karuma pahkotaka nawajiwaopua, ihtaoi suwepori nokiwameoioopua tiamé.

13

Paoro kajuyachi tuuyewa teepotari tiame

1 Ihji wa'a no'o enamiachio, paisa simiyamechipua. Peerei katewiamechitia, paika nakiyame pichiwatameo, wa'achitia teeremerikate neeeai, wa'a asisaa.
2 Wa'a aamo cheekame neeeapa, oosa oiyaiopua wa'ao, eenechi wa'a eenaio, ki teesa utewaeme terimeriko. Ehpeoi, eenechi wa'a chiiamenia, yooma pu'ka pukeri o'inia iinya noonoikame tatakorikao, yooma pu'ka neipa tatakorikameoi tiameo, ki nu'uti terimania pu'kao.
3 Waikapa noochi tetewimeri eemea, no'oo te'ta Eesusi Riosie Weratiamee weratiamekopua, wa'a tiiapa neeea, Riosie Weratiamechitia, aamo utewaeme terimania, pu'ka Riosie Weratiame ahpo terimiao, noochi kahtiamekopa.
4 Eesusia wiroriameka teerekameaipua meriniaio, te'ta ki nu'uti utewariemeai wa'a teerekamepua. Pukaepa pukae te'ta utewarie eenechi ahjakame Eesusia, ahpo wa'api te'ta Riosi utewarie. Wa'achitia teeme Eesusie ajawatiamea, weeka itapiti aiwaka nokisiameai, te'ta Riosi utewarie ku'isiniame teemea, anachaka nokisimichiopua Riosi Taanarachi simiyame aamo masitekao.
5 Kaawe ne'nepuapua amochio, aatia tiiarepua amochio, pichiwa Eesusichi paparamekoopua aamoo. ¿Ki nane'riame eemea Riosie Weratiameo, amochi yasitoamekopua, te'ta pichiwa Eesusichi paparame enetioopua?
6 Taamooi eemea ka'karuma taamo tetewisaa, kaawe enemiipua, te'ta pichiwa Eesusichi paparamekoopua.
7 Teemea eepi aamowichio itayamepua Riosichio, ki tatakorichi ruhjimichiopua aamoo. Teemea kiisi taamokamera ka'karuma te'ta tetewijeramepua, Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame taamo aamo masitekamekapao, ohso kaawe aamokamera, te'ta ka'karuma tetewijerame teemea Riosichi te'teretowao, pe'yachi aaata wahjachio taamoo, taamo wiskuameko teewamekoi.

8 Wa'a chaachapamea ki pichiwai wa'a chaachapamepua, taamoo, te'ta Riosi
pichiwarichi chiia, mochitoamekopapua. Wa'a te'tiame teemea, ka'chitia aaata
wihkueme te'tiame teemea, ki teesa Riosichi iyoriamekapa.
9 Wa'a te'tiapa teemea kaawe erakoame tamochio, aaata wahjachio no'o na-
narichi tiiao, tesiwe e'reka no'o tetewamekoio, teeme aamo masiteriao epeche
pewatiame enepariopua Riosichio, tísia pukachi aamo paparaopua. Wa'a aamo
te'terepamichioopua teemea, senepi taawechi epeche epecheche Riosichi itakame
teemea Riosichio.
10 Pukaepa ki wa'a kahtiaionia pehjio, utewaeme cheeka aamowichio iyotenania,
wa'atiaonia, wa'a no'o enasoopua, kihta no'o cheemichiopua itapiti utewaemeo.
Neeea no'o Paamira Eesusieo, aamo Riosichi te'terewakamera te'ta pepenitemichio,
weratiamenia, ki aaata aamo pihtunamichioopua, itapitiahka amochi eina teeretekao,
aamo Eesusichi kaawe te'terepuao.
11 No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, i'ka no'o kajuyachiopua iyotiao, kaawe
eratojeraninia aamoo, ahkasi ahsepari ka'karuma enepachiopua Riosichio, epeche
epecheche pewatiame enepaka. No'o aamo tuuyeriachiche inatatopuapua, kaawe
aamo, ahpo nakika mochitoka, napatika tiiame. Ta'iria mochitomitia eemea, kihta
a'chi erakoka iikachio. Wa'a teeka mochitosaa eemea, Riosi nakiyachitia, amochi
teetomeri eemea, ta'iria yasiwa iikachiopua tiame.
12 Ahkaoi aamo teepotiaio Riosichi te'teriamea, aamo koorepaka teepotepuapua
ti'tijoea, ooweru enesaa ahpo chuchukaoi.
13 Yooma Riosichi piipakame no'o ahjama mochikamea, aamo teepotenapua tiame,
yooma aamoopua, Riosichi poponiwaopua pipiniwaopua tiame. Wa'a te'terepuapua
naaju.
14 Neeea amochio, Eesusi Riosie Weratiameo, ahpo te'ta kaawerumari teerejer-
enania amochio. Eemeopua tiame taamo Noono Riosi nakira, amochi teetoka,
ohjoejeraninia, amochi teeretokapua tiameo, Riosi Riosiwario. Wa'a te'teretosa
eemea, tísia kaawe enema eemea.
Wa'asi kajuyamenia i'ka no'o iyotiao. Weruma cheriwema naaju wa'asio.

Paoro Karata Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra ti'tijoe ooweru tiame, Karata ti'tiopachiami mochikame. Neee Paoroa, weratiame neeea weratio, nape ki aaata ti'tijoee, aaataeoi ki uhjuratiamenia ti'tijoeeo; aaata no'o weerakao Apoe Riosie Weratiame iintokamepua, Apoe Eesusi Noonora tiame, Apoe Eesusi oijenatekame.
2 Neeea yooma no'o ahjama Riosichi poponichitia mochikameo, pipinichitia tiame, i'ka iyosi iyotesa aamo uhjuriamenia, yooma Kaarasia weeechiami mochikameopua ti'tiopachi.
3 Neeea taamo Noono Riosio, Apoe Riosie Weratiameopua tiameo, ta'iria aamo erakoa mochitejeraninia iikachio.
4 Apoe Riosie Weratiamea, taamowichio pejana mukukame puuua, taamo tatakoririao natetetiame itipimichiopua, yooma i'ka weeechi ki ka'karuma nokiwachio, newipapuawichiopua; wa'a e'rakame taamo Noono Riosia, yooma taamowichioo.
5 Riosio wa'a e'rariopa taamowichioo, te'ta ki nu'uti iyoriwa te'teremete teemea, kiisi ki wahjiamesi ki nu'uti tiiamee. Taamo Noonochi wa'a te'teresaa teemea, tísia kaawe enemapua.

Ki'tiame piirechi tuuyewaria, taamo newipateme tiiamea

6 ¡Ai eeme! Kiisi pichikeme e'ramenia pu'ka aamo te'teriao. ¿Kiisi tehpekosa toayame eemea, pu'ka Riosie aamo paajutetiao, aamoo Riosie Weratiamechi paparamichioo? ¿Kiisi tehpe toakamekosa eemea, te'ta aamowichio kaawe iintokameo? ¿Eemea ki tehpe sewina iikamepua, aamo kaaweruma tuuyewarikamera na'naritoaio?
7 Piirechi tuuyewari newipaniamea, ki'tiamepua. Puuu sewina tiame aamo masitiamea, oowera pichiwameka chaachapamepua, eina nokaka Riosie Weratiame tuuyewario, sewina aamo ijikimichiopua pukachio.
8 Nape aaataoi sewina tiame masitesoopua ki taamo aamo masiteriachitia, taamooio enesoo, Riosi ku'iwarikooi tewekachi eenakamekooipua, pu'ka se'wi masitiamechio neeea, te'ta Riosi kokosari ahjachi wichisaa, tísia kaawe enemiipua.
9 Wa'a cheekamekai eenechi wa'a aamo tuuyamenia, aaata se'wi masitiame enesoo, ohso kaawe Riosie kokosatiaa, kaawe enemiipua.
10 ¿Aatana kaawe eramichio no'o ihsiame maaena eemea, ti'tijoeriwichio, Riosikamerawichiokosa? Ti'tijoeri kaawe eramichio ihsiame enesaania, ki Riosie Weratiamewichio ihsiame enemiinia.

Aatia tiiachipa weratiame Paoroo

11 No'o nayewatuaa, Riosi inatarichi o'iniakamera ihsiamenia, ki aaata ti'tijoeri inatarichi eenamekamera, Riosie newipaniamechi simiyamekamera.
12 Ihji no'o nayewatuaa, Apoe Eesusi Riosie Weratiame kiatiamenia, kiisi aaata tijoee, puuu Riosie Weratiame i'ka wa'a tiame no'o inatapatekao, kihta aaata ti'tijoee, masitetiamenia.
13 Eemea nane'rekamepa no'oo, pukeri simiyachio achini ihsika no'o yasitoriopua i'isaerichio, neeea pariserokaio pehjío. Neeea i'isaeri ti'tijoerichio, tísia i'isaeri nokiwa yoorewa, iyoriamekainia. Pu'ka taawechiamio neeea, naanariamekai neeea Riosichi paparaka mochitoameo, sa'runanareka ahpo Riosichi paparao.

14 No'o wa'api isaerichiopua, epeche tiiamekai neeea, no'o noonorie ehkoriami
iyoriwa nokariame neesetowachiopua, epeche ki no'o kekechuma tehtemarichitia.
15 Nape neeea wa'a tiiamekaio, ke'chu naawai Riosie uutiame eneriamepua. Riosia
no'o weripasoopua, ahpo Taanae no'o paaekamepua, apochi paparamichiopua.
16 Waikao Riosia apoe wa'api no'o weerakamepua, ki isaeri ti'tijoerichi no'o
nayewatumichiopua, ahpo kaaweruma tuuyewariopua, ahpo Taanachi simiyame
nayewatumichiopua tiame, taamo tatakoriria newipatewa iintoriaopua. I'ka wa'a
tiiame no'o wa'a iintotiameo, ki aaata tuuyekamenia.
17 Wa'a o'iniao neeea seenepi Aarawia weeechi simikania, ki aaata tuuyesaopua
pehjio Eerusareni simikao Eesusi ajawariachio, ke'chu Eesusi no'o weeroi Eesusie
ajawatiame. Aarawia o'iniao waikao, Raamahko eenakania eenechio, no'o o'inia
simiriachio.
18 Paika paamuparichi neipao, Eerusareni mooenakania waikao Peero machimia
Seepa tewaniameopua tiame, wa'a yasakania waikao oosa mariki aampa mariki
taawe, ahjama nayewaka Eesusichi simiyameo aachin te'tewa.
19 Wahjachi Eesusi ajawatiameo, ki tetewikania pu'kao; Saantiaoche machikania
wa'ao, pu'kao Aakowo teewaemeopua tiame, Apoe Eesusi Paamira poonira.
20 Ihji no'o aamowichio iyotiaa, Riosi tetewachio, te'ta pichiwa puuua.
21 Eerusareni o'iniao, Siiria weeechi simikania waikao, wa'a o'inia u'matosao,
Siirisia weeechiami eenaka, wa'ami oikania waikao.
22 Wa'a no'o oioio Uurea weeechiami mochikamea, ki no'o machiyamea weemera
enepakame Eesusichi paparameo,
23 oowera eee chaachapaniame no'o inamuka mochitoriaipua: “Nee, puuu
pukeri taamo Eesusichi paparameo ko'inariameaio, apoepechi o'ineriatapua ehpeo,
Eesusichi simiyame paparaniame masitekao, pu'ka Eesusichi paparaniameo pukerio,
sa'runanariaio.”
24 Wa'a tiiame no'o inamukapaopua, tísia kaawe erakoka Riosichio, ki nu'uti
cheriwema ki'yarepua, Riosi iintoriawichioopua noochio.

2

Wahjachi Eesusi ajawaria Paoro uuna

1 Neipamionia, oosa mariki aampa naao paamupari u'matosoopua, wa'ami mehka
weeechiami masiteka yaajatoaio, eenechi Eerusareni eenakania, wa'a eenaiopa
neeea, Wenawe yeeka oiyamekania, Tiito tiame.
2 Wa'a Eerusareni no'o simiriao, Riosie wa'a erapatetiapa wa'a simikania.
Wa'a Eerusareni asisapaonia, wa'a tiopachi pa'pamiratoame ne'nemia simikania,
no'o ki i'isaeri ti'tijoerichi no'o nayewaturia tuuyemia. Pu'ka pa'pamiratoameo
yeetaeka mochiwaka tuuyekania wa'ao, aachin teeka masiterio no'oo, Eesusichi
paparatekao, pu'ka tatakoririao, Riosie cheriwepuawichioopua newipateka. Wa'a
tiiame tuuyekania pu'ka pa'pamiratoameo, nane'renariapa neeea aatia chaacha-
pamerikoopua, ki kaawe e'retiaapa, ki kihtawichio itipimichiopua ookapi ahka pu'ka
pa'pamiratuamewichioo, no'o nayewaturiao.
3 Wa'ao neeea, utewa taamo yorapuame maaeyainia siichitepuwachi simiyame
taamo masitemichioo, taamoo Riosichi kaawe teerepuawichioo. Nape pu'ka wa'a
tiiameo, kihta no'o chaachapakapua. Tiitoai, Rieko tijoekaiopua ki isaeri, kihta
noonotetiapua pu'kao, siichitepupuawichioo.
4 Naatiche utewa chaachapakaipua Tiito siichitepupuawichioo, wahjachi ki paaetiai
wa'achi muikame no'o pa'pamiratuame ahjama nayeoio. Puuua, taamo chaacha-
pamia keepumia e'nakamekaipua, no'oo Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame

nayewamia. Puuukamera siichitepuwa simiyamekamera taamo masitemichio utewa chaachapaipua, taamo eenechi Moise nuurari nokiwaetere nokisimichiopua.
5 Nape neeea no'o ahjama e'enakame tiamea, kiisi e'rakapua siichitepuwachi simiyameo, pu'ka Riosi tuuyewari aamo masitetiameo, wa'apitia itipimichiopua aamo masiteretiachitia, kihta sewinatatiame, Riosichi simiyame te'ta pichiwariraopua.
6 Nape puuu Eesusichi ajawaria epeche yoorewachitia tetewiniameaipua, kihta aampachi sewina chaachapakapua no'o nayewaturiao. Noochio, puuu epeche yoorewa tetewiniameo, ki epeche weruma tiiame tetewikania noochio, taamoo Riosio, wa'achitia napati taamo te'terio tuuyopa.
7 Ohsotia puuua wa'atia kaawetakapua no'o naewaturiao, aapoeo nare'rekapa Riosi wa'api iintoriopua taamo na'pa ajawakao, no'oo ki i'isaeri ti'tijoerichi simitemichio uhjurakapua naewatumichioo, Peeroo, siichiteputiame ti'tijoerichi uhjurakapua nayewatumichioo.
8 Wa'a tiiachipa puuu wa'api Riosi ihsiriopua taamo na'pa ajawakao, Peeroo, siichitepuwa nokiwamechi uhjurakapua pu'kao, no'oo, ki siichitepuwa nokiwamechi ti'tijoerichi uhjuratiania.
9 Wa'a e'erakosaapa, puuu te'ta pa'pamuratuamea tiopachio, Saantiaoa, Peeroa, Waania tiame, taamo ahjamina sekachi chapika no'oo Wenaweo tiameo, taamoo ki i'isaerichi uhjurakapua wa'ami nayewatumichioo, wa'a ikisaopua, taamo kaawe teetonurekapua. Aapoe puuu pa'pamiratuamea, wa'api itipikapua waikao, i'isaeri ti'tijoerichi nayewatumia tiame.
10 Naatiche taamo te'ta ki natekepamichio chaanekapua, tísia tooremuame ti'tijoeri ku'ipua, nape neeea pu'ka ku'inarewachi simiyameo, tísia wa'api tiiamekania ku'inarekao.

Paoroe Peero teriwa

11 Neipami Antiokía mochikaiopua, Peeroo wa'achi enasoopua, ki kaawe iintoriopua pu'kao, te'yakania pu'kao.
12 Ihji Peeroa, ki i'isaeri ti'tijoeri nokayame ahjama koayamekai pukeri eenaio, toakamepua pu'kao, pu'ka Saantiao na'naritoame wa'a e'enakame seewiapapua pu'kao, pu'ka ti'tijoeopua, tísia weemuamekopua pu'kao, siichitepuwa nokiwameo.
13 Wa'a iintokopa Peeroo, wa'achi noonowisire wahjachiai, ookapi i'isaeri Eesusichi paparameai, ahkasi Wenaweai wa'achi iintosiriapua tiame, ki ahpo Eesusichi teerewakamera iintoka.
14 Wa'a noonoikaopua pu'kao, se'wi ikikapua Riosi ka'karuma tuuyewarichio, neeea wa'a noonoikopua pu'kao, yooma wa'a inamuachio, chaanekania Peeroo: “Nee, muuúa, uurio tijoekaiomua, ki uurio tijoechitia aamo uuyamepua, pu'ka aamo siichitepuwa nokiwameo, kihta nateyamechitia tetewapao. ¿Achinikai muuua ki nateyame tetewaimua siichitepuwao, ki uurio ti'tijoe amochitia Eesusichi paparakameo, siichitepunuranimua uurio ti'tijoe nokayachitia ohjoremichioopuá?

I'isaeri ti'tijoeria yoomahka wa'achitia, newipatetiame ahpo Eesusichi paparae

15 ’Muuua neee tiamea, isaeri ti'tijoe na'nawakamepua, pukaepa teemea isaeri ti'tijoepua. Pukaepa te'ta nane'reka mochitoame teemea, aachin teeka taamo Riosie cheriweniameo taamo tatakoririao, ki seesenu ti'tijoerichitia, ki i'isaeri ti'tijoeri.
16 Teemeai wa'a ahkasi ehpe taawechiami nane'rekamepua, pu'ka Moise nuurario, ki piipatiamekopua tatakorio, pu'ka nuurari yooraka mochitoniameo. Ehpeo nane'riame teemea, Eesusichikamera taamo paparakopa, piipatiamekopua taamo tatakoririao, kihta puuu ehkoriami Moise nuurari nokiwae. Puuu ehkoriami nokitiamea, aaataoi ki te'ta piipatekamepua tatakoririao.
17 Nape teemea Riosie Weratiamekamerachi paparawae i'yamekapa taamo tatakoriria te'ta piipatetiame, ¿te'ta piipakame itipiame ohjoare teemea taamo tatakoririao,

ki siichitepuwa tiiamekapa pehjio? Wa'a tiiame enesoo, ¿ki kaawejoare wa'a teesoo Eesusichi taamo paparaa? Ka'ii, kiisi wa'a tiiame puuua.
18 Neeea toakamekai oochetiame nokiwao Riosichi kaaweruma te'terewachi enepakao, wa'a iintokamekai eenechi oochetiame nokiwamechi oowe erapasaonia, neeekamera ki kaawe iintokame enemiinia.
19 Neeea Riosie Weratiamechi paparaeo, me'yakamenia oochetiame nokiwame noochi teereriao. Puuu wa'api Riosi nuurari chiiaa, kiisi no'o ahsepari e'wewa teerekopao apochio, no'o mukukamechitia ikiteka, Riosichi no'o poanatakamepua. Nape ehpeo neeea Riosie Weratiamechi paparapao, pu'ka oochetiame nuurari ki no'o ahsepari e'weriawichioo, kihta kokosapuame neeea Riosieo, Riosie Weratiame ahjama mukukameka tiiapao. Wa'a tiiachio neeea, Eesusi ahjama mukukame enesaa, Eesusi ahjama oijenakamenia tiame, weemera ahjari iinuepakaopua, Riosikamera yorakeka yasitomiapaopua.
20 Ehpeo neeea Eesusi ahjama mukukaio Eesusichi oijenakapao, no'o weemera ahjari Eesusichi ahjariaa, Eesusie teetoamenia, apoe Eesusikamera noochi yasitoamekopua. Wa'a tiiachipa no'o weerewao ki nooe teetoamepua, Riosie Weratiamekamera no'o teetoamepua, apoeo tísia no'o nakiyapa, no'owichio mukuriopa.
21 Wa'a iintokao neeea, kiisi wehchi ipaka tetewikamenia, Riosi no'owichio iintoriao; aaata Riosi nuurari e'weka newipaniame enesoo, kihtawichio mukukame enemii, Riosie Weratiamea.”

3

Riosichi kaawe te'terewa nayewaniame

1 ¡Ai eeme Karata ti'tijoeri, kiisi ijinatame eemea! ¿Aatana ihsikame aamoo wa'a ikitekao? ¿Ki ma'chiamekosa aamo chaachapakame teemea, Eesusi Riosie Weratiameo kurusichi meritiamekopua pu'kao, yooma tetewachi meritiamekoo, aamokamera kaawewichio meritiamekoo?
2 Ehsoo aamo iinatuketaone: ¿Achini teeka amochi uukame eemea Riosi Riosiwario, ehkoriami Riosi nuurari nokiwarichio, naatichikosaoipua, weemera Riosi kaaweruma tuuyewarichi paparakopakosa?
3 ¿Rooroikamekosa eemea naaju? ¿Eemea ehkoriami nuurari nokiwa na'pepakosa epeche aamo kaawe teeremio maayame eemea Riosichio? ¿Ki Riosi Riosiwariekamera o'inekame eemea, Riosichikamera aamo kaawe aamo te'terepuawichioo? Wa'a teesoo, Riosi Riosiwarie aamo o'ineriaekamera te'teretomeriaipua, ohso kaawe.
4 Ihtanawichio kaawe enekamepu, yooma ki ookapi itapitia, Riosi Riosiwarie aamo ku'iretiaa, ¿kihtawichiokosa kaawe enekamepua, seenekachio pu'kao, kihtawichio kaawe eneka itipikame enesoo?
5 ¿Naakonakosa Riosia, aamo ehkoriami yoorariokopa, aamo ki'yakamepua ahpo Riosiwario? ¿Ki Riosi tuuyewarichikosa pichikekopa, aamo ki'yakamepua, ahpo Riosiwario?
6 Wa'achitia Aurani ehkoriamiai, Riosi paparakapa, kaawerumachitia tetewitiamepua Riosieo.
7 Wa'a teesoo, te'ta Riosichi paparaka mochikamerapua, te'ta Aurani tatanarachitia tiiamera, ma'chiame wa'a tiiame puuua.
8 Ehkoriamio Riosia cheeriaipua Ehkoriami Iyoterichio ki i'isaeri ti'tijoerioiopua tiameo, apochiche paparakopa, piipakame tetewimo tuurepua tatakoririao. Riosia Ehkoriami Iyoterichio eee cheeka nayewerepua Auranio: “Neeea aamo tetejimarisiwachi aaata iintomiaeo, yomatiame wehjoarichi ti'tijoerioopua ooweruopua tiaméo, amochitia te'ta noochi paparakameopua, cheriwemania tatakoririao.”
9 Wa'a teeresoo yooma puuu Riosichi paparamea, Auranichitia papariaopua, kaawe yorapuame puuua Riosieo, tatakori cheriwekao.

10 Yooma puuu Riosie Moise kiaretia nuurari ahsieme e'weka ahsepanariameapua
Riosi cheriwewao, Riosi kokosaritere itipimerapua, ki yooma ahsepakapa yooraka
Riosi nuurario. Wa'atiame iyotetiamepua Ehkoriami Iyoterichio, eee cheeka nae-
wakaopua: “Yooma ki ahsepaka yoorakame Riosi nuurariopua, Riosi kokosaritere
itipimeriche puuua.”
11 Ma'chiame taamo chaaneniamepua, nuurari chiia yoorarichio, aaataai ki
piipakame tetewipuakopua Riosieo. Wa'achi chiiopa Ehkoriami Iyoterichiopua
tiameo, eee cheekao: “Aaata Riosie kaaweruma enepatetiamea, te'ta piipatetiamea
ahpo tatakoririao, weemera ahjari kiapuamepua ki wahjiamesi, Riosichicheo, pa-
parakache.”
12 Nuurari chiia nokiwamea, kihta tiiamepua Riosi papararichiopua; puuu nuurari
chiiaa, oowera ahseparika e'wepuameche nayewamepua, eee chiiapapua: “Riosi
nuuraritere yasitonariamea pu'ka e'weka nokiwa yasitokao, wa'api teetomeripua
piiripioi ki se'wiche yorasika, Riosi nuurario.”
13 Riosie Weratiamea, ahpo taamowichio kurusichi mukuriae taamo
newipatekamepua, pu'ka nuurari chiia taamo Riosie kokosapuameo, cho'wepaka;
i'ka eee tiiame Eesusi ikimiao, Ehkoriami Iyoterichi, eee chiiamekopa: “Kurusichi
meriwamea, tísia na'aramechitia meritiamepua.”
14 Ihji Riosie Weratiame iintoriaa, Riosi Aurani tísia kaawe iintokemo tuuria
puuua, Aurani tetejimarisiwachi naawakamee. Eesusi Riosie Weratiamea kurusichi
taamowichio mukuriaa, Riosi Aurani iintokemo tuuria puuua, yomatiame weeechi
mochikamewichiopua, ki i'isaeri ti'tijoerichewichio. Ehpeo yooma aaata Eesusi
iintoria ahpo pejanawachitia uukamea, Riosi Riosiwarira apochi yasitoamepua, te'ta
Riosi cheeriachitia ehkoriami o'iniao, iintomo tuukao.

Riosi nuurari ki Riosi Aurani iintokemo tuuriachitia tiiame

15 Ehpeo neeea wa'achitarichi aamo nayewemania, itapiti aaata toowenarewa
mukusao: Wee, aaata tijoea oowitiameai, aaata tooenariame mukisaa ihtoi ahpo
iinuekao, iyosichi iyotesa tooweniamepua. Pu'ka iyoterichi tooeka tooetiameo,
aaataeoi, kiisi sewinatapuamepua, epechetakaoi ki epechetakaoi.
16 Wa'a iintokame Riosia, ehkoriami taawechio, ti'tijoeri tatakoriria ahsieme
cho'wepuo tuukao, ooka aaata iintokemo tuuriaio. Piiripi puuua Aurani enerepua,
piirea aaata Aurani tetejimariwachi naawameri, neipa wahka ihtoriachio. Aurani
iintokemo tuuriaeopua, aaata Aurani tetejimarasiwachi, naawameri nayewaka
cheerepua. Ki muuwaeme Aurani tetejimarisimiachi naewaka cheerepua, aaata
weeka maaepoiopua, piiripi wa'apiche naewaka cheerepua pu'kao. Puuu piiripi aaata
Riosi cheeriaa, Riosie Weratiame puuua, apoe enameri eenakamepa.
17 Pukachi simiyame no'o ma'chitanariaa, ihjipua: Riosia Aurani ahjama katewiaio,
ahpo iintokemo tuuriao, te'ta pichiwa wa'a iintomo tuurepua, kiisi wehchi wi-
chiteka. Pukaepa Riosi Aurani cheeriaa, ka'chitia taawechi sewinatatiamepua Riosi
nuurarieoi, naao siento piire weerewa aampa oosa mariki paaumpari neipami,
eenakameaipua nuurari, Moise Riosie kiaretiaa.
18 Wa'a tiiachiopua, Riosi nuurari Moise kiaretiae yooreka, cho'wepuame ene-
soo taamo tatakoririao, kihtawichio nateriame enemii, Riosi Aurani apochiche
papararíae, tatakoriria cheriwio tuuriaa, kihta itapiti yoorari natekachiopua.
19 Wa'a teesoo, ¿ihtanawichio yachatiame enerepu Moise kiatiame nuuraria? Puuu
Riosi nuurari Moise ki'yariaa, Riosie ahjae wenenejimichio enerepua, ki kaawe
noonoitiame ti'tijoerieo. Nape Riosie kiatiameapua nuurari, animari kosoka ahpo
cheriwepuawichio tatakoririao, aaata Aurani tetejimarisi teetowachi eenachisi wa'a
teeremeri eneriamepua. Puuu wa'a tiiame teeretoniamea, ahkasi Aurani tetej-
marisiwachi naawachisi wa'a teeremeri eneriamepua, pu'ka Aurani tetejimarisiwachi

enamerichio Riosia pu'kao, tísia kaawe iintomeriko tuuriamepua, yooma pukachi papararíao, tatakoriria cho'weneka. Riosia pukeri ahpo nuurari ki'yaiopua ti'tijoerio, pahchao Moise ki'yakamepua pu'kao ahpo tewekachi ku'kuiwáeo, neipao Moisea, ti'tijoeri u'yeparepua pu'ka nuurario, yooreka mochitomichiopua.

20 Nape Riosia ahpo iintomo tuuyaio, aaata Aurani tetejimarisiwachi naawamerichio, ki aaata piirechie chaanepua nakiriamepua. Riosia pu'ka aaata cheeka nayewariao, ahpo Taana i'ka weeechi tijoe tijoetumerio, apoeko tuuka cheeriamepua; ka'chitia ooka tiiamekapa Riosia.

Aatia tiiachipa Riosi nuurari yachatiame

21 ¿Riosi nuurari e'weniamea, Riosi iintomo tuuriachitia tiame, wa'achi tiiame ohjoarepua, Riosichi kaawe te'terepuamewichioo? Ka'i kiisi wa'achi ahpo te'tiamepua. Wa'achi tiiame enesoo, Moise nuurari e'weka mochitoio Riosia, taamo weemera ahjari kiamiipua, taamo apochi kaawe te'tereka mochitopao.

22 Nape Riosia Ehkoriami Iyoterichio, yooma taamo tatakorieme teewamepua, ki ahsepari taamo e'wiamekopao, ahpo nuurario. Wa'a tiiachipa Riosia, ahpo Taana taamo uhjurerepua, pukachi paparaka taamo piipamichiopua taamo tatakoririao, pukachi paparaka tiameo, taamo teimichiopua weemera ahjario, te'ta apoe Riosio wa'a iintokemo tuuriao.

23 Ke'chu eenoi Riosie Weratiameo taamo ahjachi paparamerio, Moise nuurari chiiaa, taamo chapika yasitoame eneriaipua pehjio, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame eenachisi, pu'ka nuurarie taamo kokosapuameo, ahpo mukiwae taamo pejana cho'wepuachisi.

24 Puuu oosa mariki aampa ooka nuurari chiiaa, puuu animari ko'yaka Riosichi oowewaa, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, ahpo masitewatere taamo teeretokamepua, kukuchi nu'nunti masitiamechitia, taamo ki kaawe iintosoo pu'ka nuurari ki e'wesoo, Riosi taamo kokosamerikopua. Wa'a teetokame teemea pu'ka Riosi nuurari Moise kiatiamechi teetoka mochitokame teemea, ahkasi Riosie Weratiameo tamochi eenariachisi. Ehpeo Riosia weeechi tekisaopa tijoechitia tijoetukao, ahpo Taana Eesusi weerewachi enepakaopua, pukachi iintokamepua yomatiame ti'tijoeri apochi paparameo, ahsieme ti'tijoe tatakoriria cho'wewaopua ooweruoopua tiame. Puuua, ahpo kurusichi mukiwae natetekamepua pu'kao, ehkoriami animari Riosi oowewarichitia ko'yéka.

25 Ehpeo teemea wa'asio, taamo Noono ahpo Taana Eesusichi wa'a tiiame taamowichio iintoriopao, ki Moise nuurari masitewatere mochitoamepua, Riosi masitewatere mochitoamepua, apoe te'ta inisiamepua taamo neesetokao, apoe tewekachi kahtiame taamo Noono.

26 Eesusi Riosie Weratiamechi paparopao, Riosi taamo Noono tewekachi kahtiamea ahpo tatana taamo enepatekamepua.

27 Eemea Riosie Weratiamechi paparapao, Riosie Weratiame ahjama pirenatukamepua, Eesusi Riosi Riosiwarie paatotiamekapa, pu'ka Riosiwari wakiraeka aamo neesetoame eemea.

28 Wa'a taamo iintokapa Riosia, ahpo te'ta tatanachitia taamo tetewamepua, yooma taamo apochi paparameo, wa'achitia napati tetewaka, pe'yachi isaeri ti'tijoetukamekoipua, rieko ti'tijoeturikooiopua, teekoemekooi, ki teekoemekooiopua, tijoekooiopua, oowitiamekooi. Yooma wa'a te'tiapaopua teemea, Riosie Weratiamechi pirenatupakamekapao, piiripi wa'api enepakame teemea, Riosichio.

29 Yooma Riosie Weratiamechi te'tiamea, Aurani tetejimarika tiiame enepakame teemea, Aurani tetejimari enepakapao, yoomahka iinueme teemea kiapuao, Aurani Riosie kiapo tuutiameo.

4

1 Nape neeea, pu'ka nuutewachi simiyameo, kaawe aamo ma'chitanarenia neeea.
Aataai pukeri weweripaio, ki sewina te'tiame eneriai teemea, aaataoi ta'pechi
tekipanameopua, yooma ahpo iinuwakoi, ahpo noono tooeriaopua.
2 Ihjia, aaata neesetorichi yasitoamepua pehjio, ahkasi ahpo noono cheeriachi-
siopua, kiapuameopua ahpo iinuwa tooeretiao.
3 Wa'a te'tereriai teeme i'isaeri ti'tijoeria, Moise taawechisi wa'anao, kukuchi
nu'nuntika te'tereriai teemea, pu'ka oochetiame nuuraritere nokiwao, ti'tijoeri
tatakoririao cheriwewa teewesiwachiopua, ki nateteniameopua pehjio.
4 Wa'a te'tereniame teemea ahkasi Riosi e'raria taawechisi, waika asisoopua, apoe
wa'api oowitiamechi naawarepua weeechi tijoerichitiao, wa'a iintosaapua ahpo
wa'apio, apoe wa'apikaioopua, ahpo Taana teewarepua; wa'a ikisaopua pu'ka ahpo
Taana teewariao, ti'tijoeekachimi uhjurarepua, ahpo tísia kaaweruma tuuyewari
nayewatumichioo. Riosia pu'ka taawechiami ahpo Taana ti'tijoeekachiami uhjuroio,
teemea Moise nuurari nokaka mochitoriaipua pehjio.
5 Nape Riosia ahpo Taanachitia eenakaopua, wa'asi weraparepua, Moise nuu-
raritere nokiwameo. Riosia pu'ka Moise nuuraritere nokiwa wa'asi werapasaapua,
ahpo mukiwae yooma taamo tatakoriria ahsieme natetesaopua, ahpo tatana iinta-
pakamepua taamoo.
6 Ehpeo Riosia, aamoo ki i'isaeri ti'tijoerikoio, te'ta ahpo tatana iintapakapao
ahpo Taana Riosiwarira, aamo iikachi yasipaterepua. Wa'a te'terepatiaapa eemea
Riosieo, aamo Noono nayewiaio, Riosi kukuchiwarachitiao: “¡No'no, no'o No'nola!”,
chaachapamepua Riosio.
7 Wa'a ikitiapa muuua ki seenu muuua Riosi tetejimarichio. Muuua te'ta
Riosi taanarakapao, Riosi aamo Noonoe kiapuamepua, yooma ihta ahpo taana
kianiameopua, yooma ihta Riosie aamo kiapuame nuutekiao.

Paoroe Eesusichi paparame inataniame

8 Eemea, pukeri ke'chu Riosi machiyaiopua pehjio, itapiti aamo ri'riosiwatae,
chapitiame mochitoriaipua, pu'kakamera aamo riositewa e'weka.
9 Nape ehpeo eemea, Riosichi mochikai eemea, ohsotiao Riosikamera amochi
kahtioiopua, ¿achini iikai eenechi pu'ka aamo chapitiametere mochitonare eemea,
pu'kao kihta aamo ki'yamekoipua aamo Riosichi kaawe te'terepuao?
10 Eemea pehjio, aamo kaawe te'teremichio Riosichio, ihtaoi taawechioi iyoriweka
pahkotamepua, ihtaoi paaumpari paamuniachioipua, ihta mechachioi iyoriweka
pahkotiamepua, ihta taawechioi iyoriweka pahkotamepua.
11 Tísia seewenania amochio, no'o tehkio amochio, kihtawichio kaawe eneriameko
e'rakao.
12 No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, neeea aamoo utewaeme aamo chaa-
nenania, eenechi noochitia utewaeme paparaka mochitomichiopua Eesusi Riosie
Weratiamechio. Neeea amochitiao toakamenia no'o pukeri o'inia teereriao, Moise
nuuraritere nokiwameopua. Eemea aamo no'o masitia toayaio, ki no'okamera ki
kaawe ikitiamepua, eemekamera ki kaawe ikiyamepua wa'a nokakao.
13 Nane'riame eemea, pukeri wa'a aamo no'o nayewaturioiopua Riosi tuuyewario,
no'o kokoriame oiriopua, waika taawechiamio.
14 Wa'a tiiapa neeea, tísia tehki teeretoka aamo masitekamepua wa'ao, nape neeea
amochio kaawe e'ramenia, kiisi no'o nahsineka tetewikamekopua, kihta no'o ipaka.
Ohsokamera kaawe no'o uuka tetewikame eemea, no'oo Riosie aamo tuuyemichio
uhjuratiamechitia, no'oo Eesusichitia tetewika, apoe Riosie Weratiamechitia uuka.
15 ¿Ihtana ijikikame eemea pu'ka no'o aamo masiteria pu'sereriao, no'o Riosichi
simiyame kaaweruma aamo masiteriao? Wa'a no'o ihsioio no'o masitekao, tisiwa

kaawe erakoameai eemea, ahkasioi aamo puusioi ma'chipasa, no'o yahcheme erakokameai no'o tísia aiwame tetewapa no'o kokoriopao. ¿Ihtana ijikikame eemea naaju? ¿Achini iikai wa'a noonokame eemea?

16 Neeea aamoo, aamo toayame inamukame neeea, aamo ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyame nooe aamo masiteriao. ¿Kikosa eemea no'o aamo masiteria ipaka tetewapao, aamo seepurawachitia no'o tetewamepua, no'oo, te'ta pichiwari Eesusichi simiyame aamo masitekamekaiopuá?

17 Puuu wihkueka aamo masitiamea, tísia kaawe aamo yorakio chaachapamepua chaachapao, nape ahpo iikachio, kiisi kaaweruma erakoai chaachapamepua. Puuua oowera wa'a aamo chaachapamepua, taamo poanatupuawichiopua, apochikamera te'terepuawichioopua.

18 Wahjachi kaawe nayeweniamea, kaawerumapua kaawerumao, nape kaaweruma inataka chaachapatiame enesoo. Neeea mehka kahtiaio, senepi taawechi wa'a tiiame kaawe e'raka aamo nayewenariamenia nayewiao, nape ka'chi ikime wa'a e'rio, tísia iikachi kokoreka inamuamekapa pu'ka aamo nokayao.

19 Eeme no'o noonolawaka te'teriame Riosichio, tísia kokorenania wa'a aamo nokayopao, ahkasioi saumerichitia kokosa tiiame saayamenia noochio. Ahkasi wa'a teeremeri neeea iikachi kokorewa aiwakao, ahkasi eenechi Riosichi aamo kaawe teerepachisiopua.

20 Ehpe wa'api aamo mochikachi yasisaa tísia kaawe eramiinia, tísia kaawe e'raka no'o aamo nayewemiaoopua; nape mehka kahtiapa neeea, ka'chi ikime e'raninia wa'a e'raio.

Aachin teereria Aurani ooka tatanarachi

21 Eeme wisikuari masitiamechi uumpanariamea, ¿nane'riamena eemea Ehkoriami Iyoteri chiiao pu'ka masitia Moise nuuraritere mochitoniameo?

22 Wee, Aurani ooka tatanarachi teerekame, pu'ka wa'achitarichi aamo kaawe tuuyemania aachin teereriae pukachio. Ihjia eee teereriaipua: Piiripi puuu Aurani taanaraa, Aakari tewaniame oowitiamechi taanatatiame eneriaipua, puuu oowitiamea Aurani ta'perachi puhkuchitia yasakame. Piire Aurani taanaraa, Aurani te'ta uupirachi naawakame puuua, ki puhku oowitiamechi.

23 Puuu puhkuchitia kahtiamechi naawakamea, aaataoi taanataniamechitia, tanatiamepua. Nape ki oowitiame puhkuchitia yasitoamechi naawakamea, Riosie taanaepo tuutiapa, taanaetiamepua.

24 Ihji ooka Aurani tatanara te'teriaa, ooka Riosi kateweri iintotiamepua, Riosie ti'tijoerichi katewetiamechi simiyameo. Piiripi ihji ooka kateweria, Riosie sinai kaawichi Moise kiatiamepua. Puuu kateweria, Aakari oowitiamekaitepua, Aurani ta'perachi puhkuchitia yasakame. Yooma pu'ka Moise kiaretia yooraka mochitoamea, Aakari tatanarachitia te'tereniamepua, pu'ka e'wewatere mochitoapa, pukae chapitiame.

25 Ehpe taawechi Eerusareni mochiwaria, Sinai kaawika tiiamepua Aarawia weeechi weeriame. Ihji i'ka weeechi Eerusareni i'isaeri mochikamea, iiweta simitiamepua pehjio, Riosie Moise kiaretia nokaka mochitopuame, pu'ka nokiwame puhkurachitia te'teriamepua pehjio, pukae chapitiame te'teriapua pehjio ehkoriami Aakarichitia. Yooma ihji i'isaeri pu'ka nokiwa masitiamea, yooma puuua aaata masitiao, pu'ka Moisee nokisitewa puhkuchitia enepatiamepua, apochitia te'teria.

26 Nape Aurani uupira Saara teewaeriamea, tewekachi Eerusarenikaite puuua, te'ta weemera Eerusareni, ki pusie tetewiniame pehjii. Puuu Saara Riosie tuutiame taanaremioo, taamo yeeyekaitepua Riosichio. Yooma pu'ka Saara Riosichi tatanaraka te'teriamea, tewekachi Eerusareni taamo mochiwaripua. Wa'a tiiachio yooma teemea, pu'ka Saara tatanaraka te'tiame teemea, Riosie iintomo tuuria pichikekapa ahpo Taana Eesusichi iintomo tuuriao.

27 Ehkoriami iyoterio pu'ka Saara ooitiame nayewakao, eee chaanekamepua pu'kao:
Peenia erapa muuua, muuu ki taanatamea,
kaawe e'raka sisinamitiamua,
muuu ki sauka kokosa aiwakamea.
Muuua ki tatanatameai,
epeche tatanaemeri muuua,
ki aaata oowitiame tatanatamechitiapa.
28 Ehpeo no'o Riosichi poponiwaka te'tiamea pipiniwaka te'tiamekaapua tiame, Ihsa teereriaka te'teriame teemea, Ihsaa, Riosi iintomio tuurewachi naawakamekapa. Ehpeo teemea Ihsa Riosi iintomo tuurewachi naawakamechitiao, Saara tatanara teemea, Riosi taamo iintokemo tuuriachi paparakapa mochitoamekapapua, Auranichitia.
29 Puuu Aakari taanara Ihmaéri tewaniamea, oowera tijoe naawachitia naawakamepua, nape Ihsaa Riosi Riosiwari taanaretewachi naawakamepua, Riosia Auranio, Saara iintokemo tuuriachitia. Wa'achitia waika taawechiamio, Ihmaéria na'arerio Ihsao, wa'achitia teemea Riosi Riosiwarie naawakamea, na'areniame teemea, ki apochi ijinuemeeopua Riosi Riosiwario.
30 Ne'nemitiaopua Ehkoriami Iyoterichio, aachin tiiamekopua i'ka ooka tatanareniachiopua: “Saaraa chaanerepua Auranio: U'mapumitia muuua, i'ka oowitiame puhkuchitia taamo ta'pechi ohjoemeo, taanara tiame. Puuu oowitiame taanaraa, kihta kipotepuamepua aamo taana tooemiameopua aamo iinuwario.”
31 Wa'a teeresoo teemea, ki pu'ka oowitiame puhkuchitia yasakame tatanaraka te'teriame teemea, Saarakamera tatanarakameka te'teriame teemea, Riosi Riosiwarie weemera naawakamekapapua, Riosichio.

5

Puhjetiame mochiwa oochetiame nokiwao

1 Teemea Riosie Weratiameeo, puhjetiame teemeapa oochetiame nokiwameo, pu'ka Riosie Moise nuuretiao, utewachi ki ookapi taamo e'wepua nuurewaopua. Ehpeo kaawe aamo inateka mochitopuapua, ka'te eenechi pu'ka oochetiame nokiwatere mochitomitia eemea, aamoo itapiti utewachi nokitiameopua, itapiti oisi yoomuame kutamochi puritiame tekitoamechitia.
2 Kaawe keepumitia eemea i'ka aamo chaaneniao. Neee Paoroa, aamo tuuyeka chaaniame neeea, eenechi pu'ka siichitepuwa nokisisaa eemea, Riosie Weratiame iintoriaa, kihta nateyame enemapua aamowichioo. Riosie Weratiame aamowichio pejana iintoriaa, kitachi kaawewichio itipimapua tiameo.
3 Pichiwa aamo chaanenania i'kachi simiyameo, aaata siichitepuwa ihsinariamea ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, yooma ahsepari e'wewa yorametepua Moise nuurari nokiwaopua.
4 Eemea pu'ka Moise nokiwatere mochitonaresaa Riosichi kaawe te'terepuawichioo, poanatukame eemea, Riosie Weratiamechio, wa'a te'teriapao eemea, kiisi uuka mochimeri eemea Riosie aamo te'ta nakiwao.
5 Nape teemea uukamekaopua Riosi taamo nakiyao, Riosi Riosiwarieo kaawe e'raka mochitoame teemea, yooma Riosie taamowichio iintomo tuuriao, ahjachi erakokaopua Riosie taamo kiapuamekoo.
6 Riosie Weratiamechi ahjama enepatioopua taamoo, puuu siichitepuwa nokiwamea, kihtawichio nateyamepua taamowichioo, pe'yachi ki siichitepuwa nokiwaio. Riosie Weratiamechio, paparaniakamera, te'ta nateyamepua, Apoekamera te'ta taamo nakika pejana mukukamekopa, teemea Eesusio ahpo taamo nakiyachitia, wa'achitia taamo nakika mochitomichiopua i'ka weeechio.
7 ¿Achini ijikiru eemea, aamo kaawe te'teretoaio? ¿Aatana aamo sewina erapatekame aamoo, ki e'waka mochitomichioopua, te'ta pichiwari chiiameo?

8 Ihji sewina aamo ijikiriaa, ki Riosichi eenamepua, Riosio ahpo Taanachiche
paparamichio aamo paaekamekopua.
9 Nane'reka mochitopuapua, pu'ka aamo se'wi erapatiamechiopua, puuu ki
kaaweruma aamo erapateniamea, rewaruraka ihsiamepua amochi muipakao,
ti'tijoerio eee chaachapawachitia: “Ku'ita rewarurakaio, yomatiame paatusichi
mu'ipamepua.” Pukaepa tísia kaawe aamo neesetomitia eemea pu'ka ti'tijoerichio,
ki rewarurachitia amochi ikimichiopua, pu'ka ki kaaweruma masitiao ki amochi
mu'ipamichiopua mehtapakao.
10 Nape neeea Riosichio ahjachi e'ramenia, ki amochi mehtamichiopua pu'kao,
aamo sewina erapatekao; puuu aamo sewina erapatiamea aaataai, ki wa'atia
itipimeripua Riosi kokosarieo, pe'yachi aaataai enema.
11 No'oo siichitepuwachi simiyame no'o masitiame enesoopua pukeri no'o
o'ineriachi o'inia, ti'tijoeri Riosie kaawe tetewipuawichoo, ki no'o nekamuchemii
i'isaeri ti'tijoeria; pu'ka siichitepuwachi simiyame no'o masitiame enesoo, puuu Riosie
Weratiame taamowichio mukuriamechi simiyame no'o masitiaa, ki eina teeremiipua
i'isaeri siichitepuwachi simiyame masitiamewichioo.
12 Puuu aamo sewina erapatiameopua Riosichio, aamo siichitepuwa nokiwa
nokijeramea, ¡te'ta yomatiame ahpo tehpunasaapua, kaawe enemiipua ohso kaawe!
13 Eeme Riosi ijinuwa enemichio paaetiamea, poanatupuapua pu'ka ehkoriami
nokariamechiopua, Moise nuurarichio. Poanatupuapua tiameo yooma ihta ki
ka'karuma erakowaopua, ka'karumakamera erakoka mochitopuapua ohso kaawe,
kaawe aamo nakika tetewipuapua, te'ta aamo nakirae.
14 Puuu Riosi nuurari chiiaa, piiripi naawesarichi ahsieme chiiamepua nokipuao,
puuua ihjipua: yomatiame Riosi yooreniamea, piiripi naawesarichi ahsieme nuurari
puuua, eee chiiame: “Aamo wa'api aamo nakirewachitia, wa'achitia nakipuapua
aamo piirechioio.”
15 Pukaepa kaawe aamo inateka mochitopuapua, aamoe wa'api aamo na'ara nokaka
mochitosaa eemea, aamoe wa'api aamo soopameripua.

Taamo ki kaaweruma ikotuwa

16 Pukaepa eemea, ohso kaawe Riosi Riosiwari nakiyachitia mochitopuapua, ki
aamo a'chi tiame erakoa nokaka.
17 Ki kaaweruma ikotuwaa, tijoeriopua oowitiamechiopua tiameo, Riosiwari
kaaweruma e'rawachi nasiwamepua; Riosiwari kaaweruma e'raria, ti'tijoe ooweru
tiame ki ka'karuma erakowa ikotuachi, nasiwamepua. Puuu ki kaaweruma ikotuwaa,
kaaweruma ikotuwachiche nasiwakache yasitoamepua. Pukaepa aamo inatarichio,
tehki e'rame eemea, aamo kaaweruma uumia yorapuao.
18 Eemea Riosi itanemetepua ku'iwao, Riosi Riosiwarie aamo ma'chiame tetewitemi-
chiopua, ki kaawerumakopua pu'ka ki ka'karuma masitia na'naritoniameo, Moise
nuuraritere mochiniameopua ehkoriamisi nokiwameopua.
19 Puuu ti'tijoeri ki kaaweruma ikotuwaa, ma'chiame tetewiniamepua ihsiamekoo,
ihjichitia: suwepori nokinarewa, ewipuame nokinarewa, ki kaawe nokinarewa
siintoka,
20 itapiti netetiamechi riosienaretewa, siporewa nokinarewa, nekumekache
mochitonarewa, ki kaawe erakoa mehtakache mochinarewa, wa'inakache
mochinarewa, nekakokache mochinarewa, ki ihkokeka mochinarewa,
seepurewatekache mochinarewa, naasipasi poanatunarewa, pirenachi pirenaturichi
enepanarewa,
21 piirechi iinuekachitia ikotuka yasinarewa, nawajinarewa, siinto pahkochi
oinarewa, yooma ihtaoipua wa'a te'tiameo. Aamo inateka mochinurakai pu'ka wa'a

tiiame ikotuwao, eenechi aamo chaaniamenia, kaawe aamo inatepuapua. Yooma wa'a tiiame nokayamea ki reesisepuamepua, Riosi ye'karichi mochipuawichioo.
22 Riosi Riosiwaria, iikachikamera taamo ku'yamepua taakekao: nakiwari, peenia erakori, ta'iria yasira e'rari, mooena tiioi kaawe e'rewa, kaawe e'raka ku'iwa, kaaweruma eneniame ti'tijoe ooweru tiame, ahpo iyorimiache ihsiame,
23 tesiwe e'raka tetewiniame, ahpo na'ara ihsinarewao wa'iname. Yooma i'ka iyorika yasitoamea, kihta tiiamepua ahpo ki kaawe iintorio chaaneniameo, ihta nuurarioi iyoriwaopua.
24 Riosie Weratiame ijinuwaraa, me'yakamepua ahpo ki kaaweruma eratiao, te'ta ikotuwa eratiamerao.
25 Teemea taamo weemera ahjarichio, Riosi Riosiwarie ku'iwae mochitoame enesaa, Riosi Riosiwarie taamo neesetoka panitotomete teemea.
26 Kiteremete teemea tamochio, epeche weruma ahpo erakoniameo, ihtaoi ki iintomete teemea taamo ahpochi nenekaniameo; aaataoi ki ahpo ikotukemete teemea wa'achi teerenarekao, ihtaoi itapiti wa'achitia iinuenarekao.

6

Ahpo ku'ika mochitopuame

1 Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamea, aaata pooniwa piiniwaoi eenechi ki kaawerumachi wichikame enesoo, muuu kaawe oiyameapa Riosichio, kaawe e'reka ku'ipuapua pu'kao, sosopatiame nayeweka, eenechi kaaweruma pooechi enepatepuapua. Nape pu'ka tuuyeka ihsiaio muuua, kaawe aamo inateka ihsipuapua, seenekachi wa'achi iintotare muuuai, se'wi wichikaopua ki kaawerumachio.
2 Pukaepa eemea, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, ki itapiti ki kaawerumachi aamo ruhjipuawichioopua. Kaawe aamo neesetoka mochitosaa eemea, Riosie Weratiame nakiya yoorame enemapua, aaata ku'ipuawichioopua.
3 Aaata te'ta ki ahpo ki kaawerumachi wichimio e'ramea, wa'a e'ramea, ahpo wa'api wisikuamepua. Aaata kihta ahpo tuuyepo maayamea, iinuekaitepua aaatae ahpo tuuyeka chaanepuao, wa'a e'raka ahpo wa'api wihkuamekapao.
4 Aaata ahpo piirechi ku'inariame enesaa, ahpo wa'api Riosichi kaawe tiiakamera ne'nemetepua pahchao, aaata piirechi ku'ipuawichioopua. Kaawe ahpo teeresoopua Riosichio, kaawe erametepua aaata piirechi ku'ime tiiapao. Nape puuua aaata ku'ikaiopua, ki ahpokamera epeche werumako erametepua aaatachio.
5 Yooma aaata pipiripi teeme, ahpo Riosichi kaawe teereme tiia, yorameripua, ki aaata piirechi ku'iwa iintoria wa'achi iintonareka.
6 Ehpeo te'ta aamo inatepajeraninia i'ka: Yooma aaata Riosi kaaweruma tuuyewari masitiameraa, ahpo masiterae ku'ipuamepua, ihta kooameeo, ihta nakiwaeoi.
7 Piirechi tuuyewari aamo kiamania tiameo, puuua ihjipua: Ka'te wihkuenaremitia eemea Riosio. Riosi wihkuenariamea, ahpo wa'apikamera wihkuiamepua. Eemea ihta aamo echaria, pu'ka echitiame i'ipameripua.
8 Ahpoche ki kaaweruma ikotuwa teerewa echakamea, ahpo ki kaaweruma ikotuwa taakeriache i'ipamapua. Puuu echakame waikao, te'ta poanatukame enemeripua Riosichio, mukukamechitia Riosiwichioo. Nape Riosi Riosiwari pu'seria echakamea, kaaweruma ahpo iintoria i'ipamapua, Riosikamera pu'seria. Puuu Riosi pu'seriakamera echakamea, ki wahjiamera ahjari i'ipameripua.
9 Wa'a teeresoo, ki nahsinapamete teemea, aaata taamo kaawe yoorao. Wa'a taamo te'teretosoopua, i'ipapuame asisoopua, taamoo uumerikopua Riosie taamo kiapuameopua, Riosie taamowichio nuuteniameo.
10 Wa'a teesoo waikao, senepi aaata ku'ime teeresaa, ku'ipuapua, aaataoi, nape te'ta Riosichi paparameo.

Kajuyachi wa'asi tuuyewari

11 Nee, no'o cheriwepuapua no'o weeweruma iyoterioipua, no'o wa'api sekaeo.
12 Puuu aamo eina nokayamea, aamo siichitepuwaka mochijeramea, oowera i'isaeri ti'tijoeriwachi kaawe itipinaria nokayamepua puuua, oowera Moise nuurarichi aamo kaawe te'teretomichio chaachapamepua, ki ahpo wepipuawichiopua i'isaeri ahpo siichitepuwa nokayameopua. Puuua ki masitenariamepua Eesusi Riosie Weratiamechi simiyamepua, ki ahpo kokosa tiiame aiwatepuawichiopua.
13 Nape yooma puuu ahpo siichitepuwa nokayameai, ki ahsieme yooreka mochikamekaipua, Moise nuurario. Aapoea oowera aamo utewa yoorame puuua, aamoo siichitepuwa nokisisoopua, ahpo aiwenariapa aamoo utewachi ahpo nokiwa nokayame, enepateriapa.
14 Nape neeea noochi wa'apio, kihta oisa e'ramenia ihtoiopua, Riosie Weratiame iintoriakamera oisa e'ramenia, no'owichio kurusichi mukukamekopa. Yooma i'ka wehjoarichi ki ka'karuma nokinarewaa, mukukame puuuapa noochio; i'ka weeechi ki ka'karuma nokiwameonia, ki pu'seriamenia, mukukamepua wa'asi no'o pu'serepuawichioo.
15 Teemea Riosie Weratiamechi kaawe te'teriamea, siichitepuwa nokiwamea ki siichitepuwa nokiwameopua tiameo, kihta nateyamepua wa'asio, taamowichioo; taamowichio te'ta nateyameraa, weemera ahjarikamera puuua, te'ta ka'karumakamera taamo eneparia Riosichio.
16 Ehpeo neeea yooma no'o tiiachitia te'teriameopua Riosichio, taamo Noono tewekachi kahtiameo amochi teewejeramenia, yooma amochi ta'iria mochiwa, tísia kaawe aamo yoorawa iintowa. Wa'a aamoo yorajeriamenia Riosio, te'ta pichiwa Riosi mochiwarirakopa.
17 Neeea ehpe waanamio, ki aaatae a'chi chaaneme tiiamenia, se'wi no'o masitio tuuwaopua, Riosie Weratiamechi simiyameo, neeea no'o weerewachio, naania tiiamekopapua no'o wepiretiachio, pu'ka wepiretiae no'o kokosa saaeriao. Puuu te'ta saaeriaa te'ta no'o ma'chitamepua, no'oo te'ta Eesusichi simiyame pichiwari masitiamekóo.
18 Yooma eeme no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiame Paamiraopua, amochi yahchejerani neeea, ahpo kaaweruma tesiwewaopua amochio, yooma aamo pipiripi iikachiopua. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua. Cheriwema ehpeo, yooma i'ka no'o iyoteria keepuameo.

Paoro
Eejesio
Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra Eejesio tiopachi mochikame. Neee Paoroa Riosie Weratiame Eesusie
weratiamepua, Riosi e'rarieo. Neeea i'ka iyojura aamo uhjuriaa, Eejesio mochikame
ti'tijoewichiopua ooweru tiame, Riosie piipatetiamechitia mochikamewichioo, aamo
Eesusi Riosie Weratiamechio, ki se'wika paparaka mochitoamewichio.
2 Neeea, Apoe taamo Noonoo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, wa'api
teetojeraninia aamo kiasikaopua ahpo cherirewao, aamo iikachiopua ta'iria mochit-
omichiopua pukaeo.

Riosi Riosiwarieo kaawe ikiwame

3 Teemea taamo Noono tewekachi kahtiameo, kaaweruma nayewataria naaju, Apoe
Eesusi Riosie Weratiame taamo Paamiraopua, Noonora. Teemea tewekachi kahtiame
taamo Noonoo, kaaweruma nayewemepua, taamowichio ki teesa kaaweruma tiiame
iintoriopua, taamoo ahpo Taana Eesusichi papararіopa. Puuu Eesusi Noonoraa, ahpo
ye'karichi tewekachi o'iniao, tísia kaawe ihsiamepua, yooma ihta itapiti tísia kaawe
taamo ikiwa kiasikaopua, i'ka wehjoarichi apochi paparakameopua.
4 Ihji Noonoraa, ahpo Taana Eesusichi tísia paparame taamo tetewikapa naayachisi
o'iniao, taamo ahpowichio poanatakame, kihta tatakorieme enepamichiopua apochio,
ahpo tetewachio.
5 Tewekachi taamo Noonoa, tísia taamo nakiyapa puuua, ke'chu naayachikoiopua
pehjio, paa puuuapa taamoo, ahpo tatanachitia tetewiriamepua, ahpo Taana Eesu-
sichi paparamerikoo. Wa'a tiiame inatakame taamo Noonoa, tewekachi kahtiamea.
Ke'chu Riosi yooma ihtaoi itapiti neteyoiopua naatichitiao: taaao, meechao, yoma-
tiame muuwari so'porioio, wehjoarioiopua, Riosiapa taamo tetewame eneriamepua,
aatanakamera apochi paparamerio.
6 Pukachipa wa'a tiiachipa kaaweruma naewame teemea Riosio, ahpo tísia peeni-
atiwari kaawerumari tamochi iintoriopa, taamoo ahpo Taana, tísia nakiyamerachi
iintapariopa.
7 Ahpo Taanachi iintokame puuua, yooma taamo tatakoriria nateteniameo, ahpo
Taana eerara wi'suwarie, pu'ka mukiwaeo. Puuua wa'a iintokao, ki nu'uti taamo
tesiwewa iintokamepua.
8 Puuua wa'a iintokaopua, ahpo ki nu'uti nakirewa taamo ne'netekamepua, taamoo
ki'yakaopua tiameo, yooma ihta peenewariopua, yooma ihta pahtewariopua tiame,
pu'ka naayachisi o'inia taamowichio inatariaopua,
9 yooma ihta ahpo noriwi teereriaopua pehjio, ehpiami wahka ihtoriachi ahpo
iintomiaopua.
10 Riosia i'ka ihta taawechi asisoopa ahpo ikitemiachio, yooma ihta iintuameo pire-
natumeripua, Riosie Weratiame ye'karitereopua, tewekachi iintuameopua, weeechi
iintuameopua tiame.
11 Apoe Riosia ahpo Taana Eesusichi taamo paparamio ne'netokao, pukachi
inataka ahpo ijinuwa iintaparepua, waika o'inia. Pukaepa wa'a iintokame Riosia,
wa'a iintonareriamekapa, puuua, ahpo iintonariaa ki wa'atia itipiamepua ahpo
iintonareriao.

12 Pu'ka ahpo iintonareriaa Riosia, tamochi iintokamepua pahchao, i'isaerichio, teeme pukeri pahcha Riosie Weratiamechi paparakameopua, Riosi te'ta weruma nakirewara tamochi te'tereka mochitomichio.
13 Ehpeo eemea ki i'isaeri ti'tijoea oowerua tiame, Riosie newipatewa pichikekamekapao, ahpo Taana Weeraria ahjama enepatekamepua, tamochítia. Wa'a iintokaopua Riosia, te'ta ahpo ijinuwa iintapakamepua, ahpo Riosiwarie ahjachi yasipateka, apoe Riosia, iintomo cheeriachitia.
14 Ihji Riosi Riosiwari te'ta kaawerumariaa, puuua te'ta Riosie taamo nuutewa kiapua, pichiwatamepua, wahka ihtoriachi Eesusi ahpo Taana tamochi enasoopua, iintopuame. I'ka Riosie Weratiameo taamo apechunamia enasoopua, i'ka weeechi nanaarame mochikameo, taamo puhjekaopua wa'asi, tewekachi ahpo kahtiachi apechunakao. Teemea waikao, wa'a iintoriokamepua pu'kao, ki nu'unti tísia kaaweruma nayewame teemea, taamo tewekachi kahtiame Noonóo, ki nu'uti cheriwema ki'yaka.

Paoroa peenewari itaniame Riosio, Eesusichi paparakamewichioo

15 Pukaepa neeea, Apoe Paamira Eesusichi aamo ahjachi erakoame inamukapao, aamoo yooma Riosichi piipakameo, kaawe ahpo nakika mochiko tuuopao,
16 senepi Riosichi nayewaio, tísia cheriwema ki'yamenia pu'kao, amochi kaawe teetoachiopua, amochi yasitoamekopua Riosio.
17 Neeea tewekachi taamo Noono tísia tisiwariemeopua, taamo Paamira Eesusi Noonoraoo, pu'ka peenewari tísia pahtewari tiame itaniamenia, pu'ka ahpo Taanachi simiyame aamo ma'chiteria, tísia kaawe peeneka pahtemichiopua.
18 Neeea Riosio itaniamepua tiameo, ma'chiame aamo pahtetemichiopua, ihtanakoopua Riosichi aamo puuyetoka mochitoao, pu'ka nane'remichio aamo paajuteriao, yooma ahpo ijinuwa iintapariao.
19 Riosio itaniamenia tiameo, aamo ku'imichiopua pahtetekao, aachin tiiame ki nu'utikopua ahpo utewario, pu'ka ahpo utewari ahjae taamo newipaterio, yooma taamoo, Riosichi paparakameo.
20 Riosia pukae wa'api tísia weruma utewarie, oijenatekamepua ahpo Taana Eesusioiopua, wa'a iintosaopua tewekachio, te'ta weruma tiiamera yasira ki'yakamepua Eesusio, pu'kao ahpo ahjamina yasimichioopua.
21 Ihji Eesusi yawichituniamea, yomatiame wehjoarichi ya'yawichi aampa tiiamepua, yooma ihta te'ta tiiame utewari yoorewiniameeopua, yomatiame aampa tiiameopua, ahkaoi weeechio, ahkaoi tewekachioiopua tiameo, ihta taawechioi ehpe taawechiamiopua tiameo, ahkasi wahka ihtoriachi taawechiopua tiame.
22 Riosia yooma ihta iintuameopua, yooma ahpo Taana Weerariatere iintapakamepua, puuua ahpo Taana Weerariao, mo'orawa iintapakamepua yomatiame ihta iintuameopua. Riosia ahpo pirenatura ijinuwaopua, ahpo Taana weerarepua mo'oratumichioo, yomatiame ahpo tiopa ki pusie teteiwameoipua.
23 Puuu Riosi tiopawa ki pusie teteiwamea, Eesusi Riosie Weratiame weerewarakaitepua, Eesusi Riosie Weratiame Riosiwario, pukachi pochikame kahtiamekopua. Puuu Riosie Weratiame Riosiwari tisiwa tiiariraeopua, yomatiame ihta itapitichioiopua, pochikame kahtiaitepua.

2

Riosi nakiwae newipateniame taamo tatakoririao

1 Pukerio eemea mukukameka te'tereriaipua, tatakorika mochitoamekapa pehjio,
2 ki ka'karuma nokiwame na'naritoamekapa, i'ka weeechi nokiwame, na'arari noonora e'rárira, eekachi oiyame Satanasi tewaniame, kiisi pusie tetewiniame.

Puuua ti'tijoe iikarachio ooweru iikarachiopua tiameo, ahpo e'rakamera nokitiame, kiisi Riosichi paparanariameopua.
3 Yooma teemeai pukeri ki Riosichi papararíaiopua pehjio, wa'achi nokaka mochitokamepua, taamo wa'api eraniamera nokaka, ki Riosikamera e'rarira nokaka. Wa'a te'teriapa teemea, Riosi kokosarichikamera uhjurapo teereriai teemea, yooma aaataai, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, kiisi Riosi e'weka mochitonariameo.
4 Nape Riosia pu'kao, ki ahpo ahjama mochime te'tererioipua, pu'kao tísia tatakorikamekoiopua, ki nu'uti nakiwari iinuemekapapua taamo ti'tijoerichio, ki nu'uti taamo tesiwa e'rekamepua, ti'tijoeo ooweruopua tiameo.
5 Riosia, wa'a tiiame ki nu'uti taamo nakiyamekapao, taamo apochi uukamepua, Eesusi Riosie Weratiame taamowichio iintoria pichikeriopua. Tatakorichi ohjoapa teemea pehjio, mukukamekate teemea, nape taamoo cheriwesoopua Riosio, eenechi ahjakameka enepame teemea, Riosio weemera ahjari taamo ki'yamekopa, Apoe Riosie Weratiameo taamo tewiteria, eenechi oijenaka. Wa'a teesoo Riosi cherirewachiche newipateniame eemea aamo tatakoririao.
6 Riosia taamoo ahpo Taanachi paparakame enepakopao, pu'ka ahjama mukuka oijenakame taamo tetewame puuua, Eesusi oijenateriaiopua. Waika o'inia Riosia, Riosie Weratiame ahjama taamo mochikame tetewamepua, te'pa tewekáchio.
7 Riosia wa'a tiiame tetewimeripua tiameo, yooma aaata ti'tijoe ooweru tiameo, ahpo Taana Eesusichi paparasiameopua, ahpo tísia nakiya nane'repatesinariapapua, ahpo kaaweruma tuuyewari pichikesiameopua, pu'ka ti'tijoeri tatakoriria cheriwesiwachiopua.
8 Wa'a tiiachipa yooma tamochitia Riosie cherirewachiche newipatiamepua, yooma aaata ahpo Taana Eesusichiche papararíaecheopua, kihta natekachi, kihta yoorariawichiooi.
9 Wa'a tiiame inatakame Riosia, kihta taamo iintoriae newipatekáo, ki aaata ahpo oisa eramichiopua, ahpo iintoriae newipatetiameko e'rakao.
10 Riosia enepatiame teemea, itapiti tísia nateyame netetiamechitia. Wa'a tiiame taamo netekamepua, taamoo ahpo tísia nateyame ka'karuma yoratoka ohjoretomichiopua, taamo wahjachio, Riosichi eename tísia ka'karumari tetewitemichiopua, ahpoo pukeri naayachi o'inia ahpo inatária.

Riosie Weratiamechi paparapa, ta'iria mochiwame iikachi

11 Nane'riame eemea ke'chu Riosie Weratiamechi paparaio, kihta eneriai eemea Riosichio, oowera seesenuchitia te'tereriaipua Riosichio, kihta machiyamekapa Riosi tiiao. Eemea ki i'isaerioi eneriamepua, pukaepa i'isaeria aamo seesenuchitia tetewariaipua. Aamoo i'isaeria ki aamo siichitepuwaka ohjoekopao, ki siichitepuwatiame aamo teewariaipua.
12 Eemea pu'ka taawechiamio, kihta te'tereriaiopua tiameo, Riosie Weratiamechio, i'isaeri ti'tijoechioi, kihta te'tereriai eemea. Wa'a te'teriapa eemea, kihta machika ohjoeriaipua Riosichi simiyameo, Riosi kateweria i'isaeri ti'tijoeri ahjamaopua, Riosioi i'isaeri iintokemo tuuriao. Pukaepa eemea, kihta puuyetoka mochitoriaipua Riosio, yomatiame wehjoarichi ti'tijoeri iintokemo tuuriao.
13 Nape ehpeo eemea, Riosi ahpo Taanachi aamowichio iintoria pichikekapao, Riosichi kaawe te'teriamepua; eemea pukerio, mehka mochikameka teereriaiopua Riosichio, Riosichi te'terepatetiamepua, Riosie Weratiame iintoria, pichikekapa.
14 Apoe Riosie Weratiamea, apoe iintokamepua puhjekao, aamo seesenuchitia mochitowa tetewiwao, yooma ihta aamo pejana teereriaopua, i'isaeri ti'tijoechiopua ki i'isaeri ti'tijoechiopua, yooma aamo ihta, Riosichi kaawe te'terepua, eerina teereriaopua. Wa'a iintoka Riosia, i'isaerio eeme ki i'isaeriopua tiameo, piipiri

wa'api ahpo mochiwari iintapakamepua, na'pa eeme aamo seesenu mochiwari, ahpo Taanachi papararíopa.
15 Wa'a iintoka Riosia ahpo Taana mukiwaeeo, wa'asi werapakamepua, ehkoriami o'inia Moise nuurari, Riosie kiaretiatere mochitoniameo, ki ookapi e'wewa ki ahsepame tiiametere mochitoniameo, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo; nape pu'ka Moise nokiwao ki ahsieme nateteniame ahpo Riosie kokosapuame wikiriao. Nape Riosie Weratiamea, ahpo mukiwae te'ta ahsieme natetekopa taamo tatakoriria Riosie kokosapuameo, i'isaeri ki i'isaeri wa'achitia, aaataai ti'tijoeri tatakoririao, ahsieme cho'weniamepua Riosieo, ahpo Taanarachiche paparasoche. Wa'a tiiachipao Riosia, apoe wa'api iintokamepua ahpo Taanaeo, pu'ka ooka ti'tijoeturi mochitowao, piiripi wa'api weemera Riosi mochiwari iintapakao.
16 Riosie Weratiamea apoe mukuka wa'asi weraparepua, na'pa mochiwari ahpo seesenu eneniameopua, Riosichikamera kaawe te'terepuawichiopua. Wa'a tiiachipao Eesusia, isaeri ti'tijoerio ki isaeri ti'tijoerikooiopua tiameo, ahpo iintoriaeopua kurusichi mukukao, kaaweruma te'terewari enepaterepua Riosichi pirenapatakao, piiripi wa'api ahpo weerewachi pirenatukame enepatekao, ahpo weerewa ki pusie teteiwamechiopua.
17 Riosie Weratiame eenakao, amochi nayewaturepua Riosi kaaweruma tuuyewario, aamo kaaweruma te'teremichiopua Riosichio, ki isaeri ti'tijoeriopua, aamoopua, mehka te'tereriameopua Riosichio pehji, i'isaeri ti'tijoerio ki Riosichi mehka te'tereriameopua tiame.
18 Ehpeo tamochi iinuekapa teemea pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, yooma teeme i'isaeria ki i'isaeria tiameo, kaawe te'teriame teemea pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewarichi taamo paparasoopua, Riosi ahpo Riosiwarie tamochi yasitoniameopua.
19 Wa'a tiiachiopua ehpeo eemea, ki seesenu eemea Riosi ijinuwara mochiwarichio, eemea ehpeo Riosi ohjirachikamera ohjoemepua.
20 Ehpeo eemea tiameo, Riosi ahjae karitaniamepua, Riosio ahpo kariwa ahjae karita, itapitichi tísia pewatiame nawateka. Puuu tísia pewatiame nawateka karitaniamea, Riosie Weratiame ajawariapua, ehkoriami Riosi na'nayewatura tiame, waika o'inia masitesiria Riosichi simiyameo, ahkasi ehpesiami tiame, Eesusi ajawaria masitesia. Nape Apoe Riosie Weratiamea, te'ta nateyamera tehtepua, kaari te'ta pewatiame nawaterachi yachatiame, pukeri kaari nawatera o'icharichi te'ta yachatiame.
21 Pukachi te'ta nateyamera tehtechio Riosia, ahpo kariwa werisipuamepua, taamoo yoomahkae pu'ka Riosi kaari ki teteiwame, sa'mitewarachi to'wesiamechitia, ahkasi ahsepari kajuyachisi Riosi kaarira weraniameo, yooma taamo Riosiwichio piipatetiameeo.
22 Eeme ki i'isaeri ti'tijoea ooweruaiopua tiame, Riosi kaarira enepakame eemea, amochi yasitoamekopa Riosi Riosiwario.

3

Paoro weraretia, Riosi kaaweruma tuuyewari, ki i'isaeri mochikachiami nayewatumichio

1 Neee Paoro Riosie weratiamea, i'wa perekarichi no'o kahtiaa, Eesusi Riosie Weratiame kaaweruma nayewari, nayewatuapa i'wa yachatiamenia, yooma aamo ki i'isaerio, Riosichi kaawe te'teremichiopua.
2 Nane'riame eemeapa Riosio, aachin teeka no'o tesiweriopua weerakao, aamo ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichioo, yooma aamo ki i'isaeri ti'tijoeo, ooweru tiame.

3 Puuu Riosi kaaweruma tuuyewario, ahkasi ehpiamisio noriwi teereriaipua
pehjio, puuupua apoe Riosia, noochi ma'chitaka, pahteteriao, pu'ka teesa ma'chiteka
aamowichio iyotiamenia.
4 I'ka aamowichio no'o iyotia aamo uhjurewesoopua, nane'remapua eemea no'o
aamowichio iyoteria iyonasaapa, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo, aachin
tiiame no'o pahteria Riosio.
5 Ihji Eesusichi simiyamea noriwi Riosie teereretiaopua pehjio, pukeri ehkoriami
Riosi na'nayewaturachisi o'iniao, Riosia Eesusi ajawaria ma'chitekamepua no'oeo,
yooma Eesusichi simiyame na'nayewaturaopua tiameo, Riosi Riosiwari pukachi
yasitoka ku'isikaopua.
6 Puuu ehkoriami mochiriame ki pahteteka mochitetiamea, ahkasi ehpiamisio ihji
puuua: Riosia ahpo Taana Eesusichi iintoriaeo, Eesusichi piiripi pirenaturi iintapare-
pua, yooma ihta ti'tijoeriopua, pukachi paparakameo, i'isaeri ti'tijoerio ki i'isaeriopua
tiamé. Na'pa puuu ooka ti'tijoeturi Eesusichi Riosie piiripi pirenaturi iintapati-
amea, Riosie Weratiame ki pusie tetewiniame weerewarachi te'tereniamepua, wa'a
te'teriame enepakapaopua, kiapuamepua Riosie nuutewa kiamo tuuriao, yomatiame
ahpo Taana Eesusichi paparakameo.
7 Neeea, kihta kaaweruma enekamekaio, Riosia no'o tesiwekamepua, ahpo
kaaweruma tuuyewari nayewatumichio weerakao, no'oo ahpo te'ta utewarie noochi
yahchaka, no'o ku'itomichioopua.
8 Neeea Riosichi te'ta te'teriamechio, ki epeche no'o tiiameko e'ramenia, ohsotia
neeea noochio no'oo, epeche nu'utirako no'o e'ramenia pukachio; nape wa'a no'o
e'roipua noochio, Riosia no'okamera uukamepua, ki i'isaeri mochikachiami nayewa-
tumichioo, i'ka ki nu'uti nateyame ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio,
ahpo Taana Eesusichi simiyameopua.
9 Riosie weratiamenia tiameo, yooma ti'tijoe ooweru tiame ma'chitemichiopua, i'ka
Riosi iintomo e'rariaopua, ahkasi naayachi o'iniaopua, ahpo noriwi iinueriaopua
pehjio ki ma'chitaka. Wa'asa iintomo e'rariaopua, yooma ihta itapiti enepatekamea
i'ka wehjoarichio.
10 Yooma Riosie iintomo e'rariaa, tewekachi ahpo te'ta peenewari tetewipuawi-
chio iintokamepua, tewekachio yooma ihta yawichituwa te'terewachiopua. Puuu
tewekachi ohjoemea, aapoe tetewamepua Riosio, achini ihsiamepua i'ka wehjoari-
chio, ahpo te'ta peenewarieopua, ahpo ki ookapi iintomo e'rariaopua. Piiripi tísia
peenewari Riosi iintoriaa, ooka i'ka wehjoarichi ti'tijoeturi pirenatutiame puuua,
i'isaeri ti'tíjoeri ki i'isaeri ti'tijoeri, pu'kao Riosia, na'pa ti'tijoeturi mochitowario, ahpo
tiopa ki pusie teteiwame netetiame.
11 Yooma i'ka Riosi iintomo e'rariaa, naayachisi o'inia inatariamepua, iintonarewaa,
taamo Paamira Riosie Weratiamechi, Eesusi ahpo Taanachi.
12 Pukaepa teemea ehpeo, taamoe wa'api iinueme teemea Riosi ahjama taamo
nayewamiao, ahjachi oowe erakoka, kihta seeweka tiame, Riosi ahpo Taanarachi
iintoriopa, Riosi Taanarao ki nu'uti taamowichio iintoriopua pu'kao, taamowichio
mukuriopa taamo tatakoriria ahsieme cho'wepuawichioo, taamo apochi papara-
soopua.
13 Wa'a tiachipa itaniame neeea aamoo, ka'chi erakomichiopua, aamo mochikachi
Eesusichi simiyame nayewatukapa, no'o peereso yachatiamekoopua. Ohso kaawe
eemea kaawe erakopuapua, Riosie no'o wa'a uhjuratiamekopua, ahpo kaaweruma
tuuyewari aamo nayewemichio, ahpo Taana Eesusichi simiyame.

Riosie Weratiame, yomatiame ti'tijoeturi nakiya

14 Pukaepa neeea, yooma Riosi ahpo te'ta machiwarie iintomo e'raria inatapasaapa,
chopokorieka weweripamenia Riosie Weratiame Noonora te'ta iyoriwa ki'yakao,

15 apoeopua yooma ahpo Taanachi paparame enepakopao, taamo ahpo tatana
iintapariopua, i'ka wehjoari taamo mochikameopua pehjio, te'pa tewekachi ahpo
i'toriaopua tiameo, pu'ka wahjipakameopua wa'asi.
16 Neeea Riosio, ahpo tísia peeniatiame paarasarichi uuka, utewari anachaniame
aamo kiajeraninia, aamo iikachi teeretomichiopua ahpo Riosiwarie ku'ikao.
17 Neeea Riosio itaniamenia tiameo, Riosie Weratiameopua epeche epecheche
amochi aamo ahjama teeretomichiopua, aamoo Riosie Weratiamechio, te'ta aamo
oowe erapachisi pukachio. Neeea aamo Riosi nakirawachio, ki e'nekuma teeresi
nawatajeramenia,
18 aamo kajume eramichiopua pahtekao, yooma wahjachi Riosie piipatetiame
ahjama, Riosie Weratiame nakirao, ki nu'uti tiiamekopua aamochio: ahkasi
tewekachi keenako nakirao, ahkasi kawiyanako ki wahjiamesi, ahkasi tetuyanasio
ki wahjiamesi, ahkasi cherayachisi ki wahjiamesi, ahkasi ariyachisiopua tiame ki
wahjiamesi tiame.
19 Ki nu'uti pichiwa amochi teerejeraninia, pu'ka Riosie Weratiameo, ki nu'uti
tiiamekopua amochi nakirao, kiisi ahsepame tiiamekopua chanikao, kiisi ahsepame
tiiame pahtekaoi; wa'a teerejeraninia amochio, wahjachi aamo tetewameo, Riosie
amochi pochikame yasitoame tetewimichiopua.
20 Ehpeo neeea Riosio, tisiwa peenia tiiame chaachapajeraninia pu'kao, pu'ka
Riosio ahpo utewarieo, epeche iintome tiiamekopua, ahkasi epeche ki nu'uti taamo
itayachitia, ahkasioi taamoo ki ahsepame tiiame inatakao.
21 Ehpeo teemea, taamo tewekachi Noono ki pusie teteiwame tioparachi mochi-
toamea, te'ta pichiwari Eesusi Riosie Weratiamechi paparakamea, ahkasi tewekachi
asiyame ki nu'uti iyoriwa ki'yame teemea, ahkasi ki wahjiamesi teetowame.

4

Riosi Riosiwarie pirena nokisiniame

1 Neee Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuapao, karichi yachatiamenia,
aamoo neeea, Riosi te'ta mochiwarichitia mochitojerapa, Riosio aamoo, ahpo ijinuwa
teewariopa.
2 Eemea aamoo, ka'te weruma aamo uuka mochitomitiapua; ohso kaawe kaawe
aamo uuka ku'ika mochitopuapua. Ka'te ikanati ki kaawe chaachanimitiapua aaataoi;
ohso kaawe eemea, kaawe aamo nakika ku'ipapuapua.
3 Kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, ki a'chi tiame teeremichiopua aamo
apochio, aamoo Riosi Riosiwarie, aamo pirenatutiameo.
4 Teemea piiripi wa'api weerewachi pirenatutiamepua; teemeai tamochio, piiripi
wa'api Riosiwari iinuemepua; teemea tiameo, piiripi wa'api paajutetiamepua,
itapiti tísia peenia tiiame uumichiopua, taamo Noono tewekachi kahtiamee, taamo
nuutekeniameo.
5 Teeme piiripi wa'api Paamira iinuemepua, tewekachi o'inia taamo ne'neka ya-
sitoame; teemea piiripi wa'apichi paparamepua, apoe Paamira Riosie Weratiamechi;
teemea piiripi wa'api paatoniame iinuemepua, Riosi Riosiwariche taamo iikachi
paatoniameche, Riosi Taanara Eesusichi taamo paparasoo.
6 Teemea piiripi wa'api Riosiemepua, puuupua apoe te'ta taamo Noonoa, yooma
taamo Riosi Taanarachi paparakameo. Puuupua tamochi tiiameo, yooma tamochi
neesetowao. Puuua apoepua tamochi noonosiamea, ahpo erasia iintonariaa, taamo
weerewachi yasitoamekapa puuua.

7 Taamo Noono tewekachi kahtiamea tiameo, taamoo muuwaeme itapiti ye'kari
taamo ki'yakamepua pipiripichio, yoomahka teeme pipiripio, ahjae taamo nokisimi-
chiopua pu'ka ahpo ijinuwachio, yooma ihta itapiti Riosie Weratiame yorajerasi-
chiopua.
8 Riosia ahpo Taana Riosie Weratiamechi simiyame nayewakao, ehkoriami Raawi
ahpo nayewatura iyotetiaio, eee cheerepua:

Puuu Riosie Weratiamea,
muuwaeme tatakorie chapitiame,
na'sonatiame i'toka eenechi tewekachi mooenasaopua;

yooma weeechi mochikame pehji ahpo ijinuwa piipateriao,
muuwaeme ye'kari ihkokewa ki'yakamepua,
ahpo ijinuwa ti'tijoe ooweruopua tiameo,
ahpo weerewa tiopachi ki pusie teteiwamechi te'teriameo,
pukae ku'isimichiopua wahjachi apochitia piipatetiameo.

9 “Eenechi tewekachi mooenasaopua”, chanitiamea, “tewekachi o'inia tekisa
eenechi mooenario”, tuuniamea, i'ka wehjoari kiisi weruma tiiariemechi.
10 Puuu tewekachi o'inia tekikamea, puuu wa'api eenechi mooenakamepua
tewekachio, wa'a mooenasaopua wa'a yasipakamepua yawichitumiao, yomatiame
ahpo enepateria yawichitumia, pusie teteiwame ahkasi yomatiame ki wahjiamesi ki
puusie teteiwamesi, yooma ihta ahpo enepateriachisi pochikame yasaka.
11 Ihji wa'api Eesusi mooenakame iintokamepua weeechi mochikame ki'yakao,
aachin teeka ahpo ku'ika mochitomichiopua apochi paparakameo, i'ka pepeniwari
ye'kaniamechitia: Riosie Weratiame aaata ajawariachitia; wahjachi pepeniwarichitia,
Riosi tuuyewari ma'masitari; wahjachi pepeniwari kiatiamea, ahkaoi mochiwachiami
Riosi kaaweruma tuuyewari tuusimichio; wahjachi pepenewari kiatiamea, ti'tiopachi
paamiratumichio; wahjachi tiameo pepenewari kiatiamea, nanapawiniame kaawe
ma'chiame tuuyeka masitemeri, Riosichi simiyame tuuyewario.
12 Riosie Weratiamea, wa'a teeka katewekamepua ahpo ijinuwao, ihta ahpo
tehkiwao, kaawe pepeneka yooraka mochitopuawichiopua, wa'a teekao, epeche
epeche kaawe te'teretopuawichiopua taamo Noono Riosichio, Riosie Weratiame
weerewarachio, yoomahka teeme pirena nokisika.
13 Wa'a te'teretomete teemea, taamo pirena wa'achitia erakowa teeremichiopua,
taamo Noono Riosi Taanarachi paparaniameo. Wa'achi erakoame te'terepasaapa
teemea Eesusichi paparaniameo, iwapakame enema teemeapa, Riosie Weratiame
tiiarichi simiyameo.
14 Riosie Weratiame tiiarichi iwapakame enesaapua teemea, ka'chi iika ikanati
sewina erapatepuame teemea, ihtaoi sewina weemera tiiame masitewarieopua,
aaata taamo wihkuemia enakameeopua. Teemea Riosie Weratiame tiiarichi iwa-
pakamekapao, ki kukuchi nu'nuntichitia ikanati pichiketepuamepua, aaatae itapiti
ahpo chaanetiaeo; ki aaatae i'ka wehjoarichi ohjoeme taamo apochi eejepume tiiame
teemeapa.
15 Pu'ka wa'a nokayame taamo wihkuenarioo, ohso kaawe Riosi pichiwari
inatakache itipipuapua, kihta nekamuwa chaaneka. Epeche epecheche pepenipaka
mochitomete teemea Riosie Weratiamechi te'teretowaopua, Riosie Weratiame weere-
warachi itapitirachitiaopua, Eesusio taamo mo'orachitia te'teretoeka.
16 Riosie Weratiame taamo mo'orachitia te'teretoame enesaa teeme, kaawe
te'teretoame enema teemea Eesusichio, Eesusi weerewarachi itapitirachitia
te'teretokao, yooma pipiripi teeme ahpo yoramia kaawe teeretowa yorasika. Yooma
teeme pipiripi Eesusi weerewarachi itapitira kaawe nokisiame enesaa, kaawe ahpo
wa'achitia ku'itoka nokisiame enema teemea, kaawe ahpo wa'achitia nakitoka.

Weemera te'tereka ohjoeniame Riosie Weratiamechi

17 Pukaepa i'ka aamo chaaniamenia Eesusi Apoe Paamirae weratiamechitia, ka'te ki
Riosichi paparamechitia nokimitia eemea, aapoe wa'api ahpo erakoa nokayamechitia,
pu'kao kihtawichio kaawekame.
18 Puuu ahpo wa'api erakoakamera nokayamea, tukapachi te'teriamepua ahpo
inatario, ki Riosi uutapari inatarichi. Puuua, kiisi uunareka mochitoamepua, Riosi
weemera ahjario ahpo kianarewao, peewamekapapua ahpo iikachio, kiisi sewina
erapanariamepua ka'karumachio, kiisi toinariapa ahpo ki ka'karuma nokiwao.
19 Puuua kihta suuwe erakoamepua ahpo ki ka'karuma nokiwachi yokipakameka-
papua, yooma ihta eiwepua tiiame, pu'serewa nokiwachi.
20 Eemea Eesusi Riosie Weratiame tuuyewari pepenipaio, pu'ka wa'a nokiwameo,
kiisi kaaweko tiiame pepenipakamepua.
21 Wa'a tiiachiopua eemea, Riosie Weratiamechi pepenipakapa, kiisi kaawe ti-
iamekopua wa'a nokiwao,
22 yomatiame pu'ka ki kaawe nokiwao, toipuapua wa'asi. Puuu ke'chu Riosie
Weratiamechi paparai nokariaa, ahsieme ki ka'karuma nokiwamechi wekaniamepua,
aamo iinya tiiame yooraka mochitonareriaa.
23 Eemea ehpeo yomatiame aamo weemera te'terewachi enemetepua, ahsieme
kaawerumachiche inatatoame, kihta inatapuawichio wa'asi aamo ki kaawe nokinare-
wao.
24 Eemea, aamo weemera ahjariwa tiia tetewitepuapua, weemera Riosi tiiariwa
enepatetiamekapa Riosieo, aamo weemera Riosi tiiariwa te'teriame tetewimichiopua
wahjachio, te'ta Riosi ka'karumari aamo nokayame tetewiteka, kihta suwepori ihsiwa
tetewitiame.
25 Wa'a te'tiamekapa eemea, kihta wistuame enemitiapua; ohso kaawekamera
aamo ahpoo te'ta pichiwaka nayewepuapua, yoomahka teeme pirenao, piiripikai
tiiamekapa, Riosie Weratiame weerewachio, ki pusie teteiwame weerewachio.
26 Ka'te aamo newitote nekarewaeo, aaata aamo na'ra iintokoio, itapiti aamo
nekame tiiame chaanekoio, nekarewae aamo newitotesaamua, tatakori iintoame
muuua. Aaata ahjama nekasaamu, ikanati aamo katewepuapua pu'ka ahjamao, pu'ka
wa'api taawechioio,
27 riaorósio ki amochi iintomichio nasiwatekao.
28 Pukerio ichikoame enekaio, kihta inatepuapua aamo ichikomiao; ohso kaawe
tekipanaka yowipuapua aamo nakiwiao, soparame iinuemichiopua aamo ko'komiao,
ahkasi aamo aaata ihkokemiaoi, tesiwa te'tiamekoopua kihta ko'kometieo.
29 Eemea aamo chu'wachio, ka'te chiiame enemitiapua, itapiti nekame tiiameo,
ihtaoi ki kaaweruma chaniwao; ohso kaawe kaawe e'reka nayewiame enepuapua
aamo wahjachio, kaawe wichiyame inamuniame teerewaeme.
30 Ka'te yuuwesitemitia eemea Riosi Riosiwario, ki kaaweruma aamo noonow-
isoo tísia yuuwesiamepua, tewekachi taamo Noonoa, ahpo Riosiwari amochi ya-
sitopatekamepua, aamo tuuyesimichiopua aamo eeyowa teeresoopua ki kaawerु-
machi aamo wichipuao. Riosia ahpo Riosiwario, ahpo ijinuwa iintapari-
ache ki'yamepua, pukae kakupachiche aamo teetomichiopua, ahkasi wahjiame
taawechisi Eesusi Riosie Weratiameo, eenechi tekiyachisi tamochio, ahsepari taamo
newipatemiaopua.
31 Eemea ihpapamitia wa'asio, pu'ka aamo chipurewa tiiameo, aaata aamo
nekamuchewa erakoao, aaata ahjama nekakoniameo, siinto e'raka chaniwame
nayewakao, aaata na'arewa nokiwame, wa'a ikisa yooma ihta kiisi kaawe noki-
wameo.
32 Kaaweruma enemitia muuua naaju amochio, tesiwe e'reka nayewiame enepua-
pua aaatao, tesiwe e'riame enepuapua aaatao. Eemea aamo ahpo wa'achitia

cheriwiame enepuapua, aamo ki kaawe yooraretiaio, Riosi iintoriachitia aamo cheriwekao, aamoo, Riosie Weratiamechi aamo papararіopa.

5

Achini teeka ohjoeme tiia Riosi tatanaraa

1 Wa'apenatio Riosi nakiya tatanarakapa eemea, kaawe aamo nakika ohjoepuapua, Riosi aamo nakika yasitoachitia.

2 Wa'a teeka ohjoremitia eemea, Riosie Weratiame taamo te'ta nakiriachitia, Apoeopua taamo te'ta nakiyapao, ahpokamera ki'yariopua meripuawichioo, ahpo pejana po'wachitia Riosi oowepakao, taamo tatakoriria Riosie piipatepuawichioo, Riosia ahpo Taana meritiameo, peeniakame saaekamepua.

3 Riosi tatanara enepatetiamekapa eemea, kihta suwepori nokiwame amochi tetewitemeripua, a'chi tiiamekoiopua, suwepori nokiwameo, ihtaoi ki kaaweruma simiyame aamo weemuwario.

4 Ka'te nayewamitia eemea, iinya tiiame chaachapaniameopua, itapiti kiisi inatari nayewaniameo. Ka'te tamojeramitia eemea, aaata iinya tiame chaanekaoi. Kiisi kihta nayewamete eemea wa'a tiiameo. Ohso kaawe eemea, cheriwema kiapuapua Riosio, apoe iintokamekopua, kaaweruma aamo iintapakao, aamoo ki iinya tiiame nayewamichiopuao.

5 I'ka no'o cheemiao, inataka inamumitiapua: Aawataai ki ahpo uupimache uupitaniame nokiwamea, ooweruai ki ahpo kuunamache kuunaniameaio, ki reesisepuamepua Riosie Weratiame ye'karichi mochipuawichioopua, Riosi wa'api ye'kariwachio; aawataai puuua, ahpo weerewa ikotuwache i'yamea, eiwepua tiiameche nokayamepua. Aaata tahpitika e'ramea toomichioio, ihtaoi itapitichi ki kaawerumachi weemuameo, ki reesisemeri Riosia ahpo ahjama ohjoemichiopua pu'kao ahpo ye'karichio, pu'kao, ahpo toomichiche riosiwakamekopa.

6 Ka'te aamo tooa aaata aamo wihkuemichio ahpo wistukieo, puuu aamo wihkueniamea, oowera aamo wistukiamepua. Puuu wa'a tiiame nokayamea, apochi wichitemiitepua, Riosi kokosari nekarewao, ki Riosi chiiamekamera, ma'masitiamekopua pu'kao.

7 Wa'a tiiachipa eemea pu'kao, ka'te pichikemitia pu'kao. Pu'ka masitia pichikesaa eemea, ahjama te'teriame enema eemea; wa'a aamo te'teresoo Riosia, aamo kokosamapua.

8 Pukerio eemea tukapachi ohjoereriaipua, ki machiyapa Riosichi te'tereniameo, nape ehpeo eemea Apoe Riosie Weratiamechi te'terepakamekapao, Riosi uutaparichi ohjoemepua, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari taajenarichi. Eemea te'ta Riosi uutaparichi mochitoamechitia, aamo tetewitepuapua.

9 Pu'ka Riosi kaaweruma taajenarichi ohjoetoamea, kaaweruma e'rarie ihsiame enemapua ahpo piirechio, ki se'wika Riosi nakiyachitia, puuua pichiwakache nayewamapua.

10 Eemea te'ta Riosi pu'seriachitia, mochitonareka ohjoepuapua.

11 Eemea tukapachi simiyameo, ka'te wa'achi nokisimitiapua, puuu tukapachi nokiwamea, kihta kaaweruma machenamepua; ohso kaawe eemea pu'kao, terika tuuyepuapua pu'kao, ahpo tukapachi nokayao, kiisi kaaweruma nokiwameko tuukaopua pu'kao.

12 Utewaeme teripuapua pu'kao, pu'ka noriwi nokayao, ki nu'uti suwepori nokayameko tuuyeka, kiisi chanime tiiame iinya tiiame.

13 Nape yooma itapiti taamo nokiwao, Riosi tuuyewari taajenarichi ma'chipa tiiaapa, ma'chiame tetewipuamepua, kaawerumakoo ki kaawerumakooiopua.

14 Pukaepa chaachapaniamepua: Pusasa muuuapa, kochika tiiamea. Werisisa
muuuapa, wahjiparichi tiiamea, Riosie Weratiameo, aamo tahjepamichiopua.
15 Eemea amochio, kaawe amochi ne'nemitiamua aamo nokayao. Aamo pusakame
yasitopuapua inatarichio. Ka'te kihta peenewari machiyame enemitiamua; ohso
kaawe eemea, te'ta peenewari tiiame enemitiapua, Riosi nakiyamera kaaweruma
teetowara.
16 Senepi taawechi aamo teetoachio, kaaweruma pooe ne'neteka mochitopuapua
aamo wahjachio, tísia tehki tiiame teetoamekopua ehpe taawechiamio, i'ka wehjoari-
chio tísia muuwaemekopa nanaarameo.
17 Ka'te natakepaka mochitomitiapua, Riosikamera kaawe eratepua nokipuameo.
18 Aamo kaaweruma Riosichi tetewipuawichioo, ka'te nawajimitia ihtaoi paatarieo,
puuu paatario taamo ki inatepame enepatiamekopao, ihtaoi a'chi tiiame ikiniameo;
ohso kaawe ihtaoi itapiti a'chi tiiame amochi ikisaa, aamo Noono tewekachi kahtiame
paparaka, itanepuapua aamo ku'ika katewepuawichioo, waikao apoeopua, aamo
ku'ika katewemapua ahpo Riosiwarieo.
19 Eeme Riosie Weratiamerachi paparamea, wa'amahka ta'pechi napawisaa,
a'chitiaoi aamo peeniachitia nayewepuapua tewekachi Noonoo, Apoe Eesusiopua
tiameo, ihtaoi Riosi iyotaperichi chiia iyonaio tiameo, ihtaoi Riosiwichio kaawe e'rewa
wikatapuapua, nape te'ta aamo iikachi machename e'rewae.
20 Senepi Riosichi nayewaio, ihtaoi itapiti nayewiaio, ka'te natekepamitia eemea,
cheriwema kiamiao, Eesusi Riosie Weratiameo, pu'ka aamowichio iintoriopa.

Aachin teeka mochiniame nenewikameo

21 Eeme nenewikamea, nenekuti ahpo yoorewatere te'tereka mochitopuapua, wa'a
tiiame yachatiamekopua Riosie Weratiameo.
22 Eeme ujupiraa aamo kuunao, mo'orachitia teetoame tetewimitiapua, aamo kuuna
neesetowatere mochitoka,
23 taamo Paamira Eesusio, yooma ahpo weerewa ki pusie teteiwamechi taamo
te'teretoameo, apoe mo'orachitia teetoamekopa tamochio. Puuu Eesusi weerewa ki
pusie teteiwamea, Riosi tioparakaitepua tiameo, pu'ka tiopa ki pusie teteiwamechi
mochikamewichioo, Riosie Weratiamea ahpo ahjari nehjakamepua, pu'ka newipami-
chio, pu'ka tatakoriria ahsieme cho'wepuawichioo.
24 Wa'achitia teemeai Riosie Weratiame ki pusie teteiwame tioparachi enepakamea,
taamo Paamira Eesusio taamo mo'oratuamechitia tetewachitiao, wa'achitia eeme
uupiraai aamo kuunao, wa'achitia aamo mo'oratuamechitia tetewimetepua, yooma
itachioi, yooretoka.
25 Eeme kuunaraai, tísia kaawe nakika mochitomitiapua aamo uupio, Riosie
Weratiamechitiao yooma ahpo tiopa ki pusie teteiwameo, nakika yasitoamechitia,
pu'kao te'ta taamo nakiyapao, taamowichio ahpo mukiwarichi ki'yariopa.
26 Wa'a iintokame puuua ahpo mukiwachisi ki'yakao, taamo te'ta papakotiame
itipimichiopua taamo tatakoririao, te'ta ahsieme piipakame, ahpowichio taamo
poanatakamekapapua. Wa'a iintokame Eesusi Riosie Weratiamea, taamo tatakoriria
cheriwepuawichio itanetiapao, taamoo neeroie paatonioiopua.
27 Wa'a tiiame iintokame Eesusi Riosie Weratiamea tamochio, te'ta ahsieme
piipakame ne'netenariapapua, ahpo wa'apiopua. Puuu te'ta taamo piipateriaapua,
ki teesa tiiame tatapara tiiamepua piipario, teesaoi ki ohchoparieme, teesaoi kihta
chu'ruame.
28 Eeme aamo uupi kuunaraa, aamo tísia weerewa nakiyachitia, wa'achitia
nakipuapua aamo uupioi. Aaataai ahpo uupi te'ta tísia nakiyamea, ahpo wa'api
nakiyamekai teereniamepua,
29 aaataai ahpo weerewao, ki'tiamekopua ahpo weerewa wa'api nekamuchiameo,
wa'a tiiamekapa puuua ahpo weerewao, tísia kaawe ahpo neesetoamepua, tísia

kaawe koi'teka. Riosie Weratiamea wa'achi ihsika taamo neesetoamepua ahpo tiopawao, puuu tiopa ki pusie teteiwamea, apoe wa'api weerewakapapua, weerewa ki pusie teteiwame.
30 Teemea pu'ka weerewa ki pusie tetewiniamechi te'teriamepua, pu'ka weerewachi piiripikame teemea, piiripi wa'api pirenaturichi.
31 Wa'achitia Riosiai nenewikameo, piiripi weerewachitia pirenatukame tetewamepua, Ehkoriami Iyoterio, te'ta eee chiiachitiao: "Aaata tijoea toimeripua ahpo noonoo yeeyeopua tiame, ahpo uupimao piiripichitia enepamiapa pirenatukao."
32 Ihji pirenatuniame piiripi weerewachitiao, tísia tehki tiiamepua pahtepuawichioo, puuu piiripi weerewachitia pirenaturi enepaniameo, ki pusie teteiwamekapa. Wa'a te'teriame teemea, piiripi pirenaturi enepakamekapa, Eesusi Riosie Weratiamechío, ki pusie tetewíniamechi.
33 I'kao cheeriamekainia wa'asio, eenechi aamo chaaniamenia: Eeme kuunaraa, aamo wa'api aamo nakiyachitia, nakika yasitopuapua aamo uupio; eeme uupiraa, yooreka yasitopuapua aamo kuunao.

6

Tatanara nayewaniame, yayawara tiame

1 Eeme kukuchia, yooreka mochitomitia aamo yayawao. Puuu aamo yayawa yooreniamea, kaawerumapua, wa'a tiiame nakiyame taamo Noono tewekachi kahtiamea.
2 Iintuame piiripi nuurari Moisetaru Riosie kiatiame, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, e'weka mochitomichiopua. Riosia ahpo nuurari Moise ki'yaiopua tiameo, pu'ka nuurari yooreka yasitokameo, tísia kaawe ikitemo tuukamepua. Puuu nuuraria eee chiiamepua: "Yooremitia aamo noonoo, aamo yeeyeopua tiame."
3 Puuu Riosie iintomo tuuriaa, eee cheeriopao: "Aamo noonoo aamo yeeyeo tiame yooreka yasitosaa, tehpe weritomerimua ahjatokao."
4 Eeme noonoraa, ka'te nekaka tuuyemitia aamo tatanao; ohso kaawe kaawe e'reka tuuyepuapua masitekao, kaaweruma weripamichiopua pu'kao, yooreka yasitoame. Ki aamo e'wenaresoopua aamo tatanao, utewachi yooretepuapua pu'kao, a'chitiaoi aamo ye'kachitia masiteka, nape tísia nakika, kiisi nekaka; wa'a tiiame nakiyame taamo Noono tewekachi kahtiamea.
5 Eeme aaata aamo teeko tekipanakiamea, yooreka tekipanapuapua aamo teekochio, iyorika yorapuapua aamo tehkio, kihta inasoame enepuapua, tijoeai oowitiameai, aamoo Riosie Weratiame tekipanakiamechitia iyorika.
6 Aamo teekoe ki tetewiniachi ihsiaio, wa'api tiiame enepuapua, ki aamo teekochiche kaawe aamo itipinarewaeoi, Riosie Weratiamechiopua tiamé, wa'a tiiame kaawe e'riame Riosia.
7 Wa'a tiiachio aamo teekochi tekipanaio, Riosie Weratiamewichio, tekipanameka erapuapua, ki aaata ti'tijoe teekowichio, ooweruoi teekowichiooi.
8 Nane'remitia eemea, puhku tekipanameo ki puhkuchitia tekipanameopua tiameo, wa'achitia kaawe yorapuamekopua Riosieo, yooma aaata ahkasi kaawe ahpo tekipanariachitiao.
9 Eeme tekipaname teekoraai, aamo tekipanamechitia te'terepuapua, aamo yooreka tekipanakiamechitia, ka'te e'raka yooraka tetewimitiapua pu'kao, kaawe nane'riamekapa eemeapa, tewekachi kahtiamekopua te'ta aamo Teekorao, aamoopua aamo tekipanateka iintuamea. Puuu aamo te'ta Teekoa, apoe Eesusi Riosie Weratiame puuua. Puuu Eesusi Riosie Weratiame aamo Teekoa, ki epeche weruma tiiame tetewamepua aamoo, aamo tekipanakiamechio.

Ihtanae taamo nehpupameriko riaorósi na'ararichio

10 Ehpeo neeea, no'o iyotewachi kajuyachiopua, aamo riaorósichio, ihtanae aamo nehpupamia, nayewemane. Eemea, riaorósi wihkuarichi aamo nehpupapuawichioo, Riosie Weratiame itanepuapua aamo te'ta ahpo utewarie ku'imichioo.
11 Eemea Riosie aawewiame enepuapua, ahjae aamo neesepuame riaorósi wihkuario.
12 Apoe Riosi enemeri taamo ahjae nehpupameria, ki aaata ti'tijoechi nasiwaniamekopua, apoe te'ta Satanasikoopua taamo seepurawao, kihta sa'paeme ki eeraemeoipua tiame. Taamo ahjachi nasiwaa, eekachi ohjoame ahjaripua, Satanasi ku'yamera ahjari, tísia nanaarame ti'tijoerichio. Puuu Satanasi ku'yamea, i'ka wehjoari tukaparichi tekipanamepua, te'ta Satanasie kiatiame, te'ta utewari kiatiame i'ka wehjoarichi nokisimichioo.
13 Pukachipa Satanasi ki pusie teteiwamechi nasiwaniamekopao, yomatiame Riosie aamo nehpupari amochi teeretopuapua, ahjae aamo aawemichiopua, Satanasi aamo wihkuewarichiopua. Wa'atiaomua kiisi yuumpatiame enesaamua Satanasi wihkuarie nanaarameeopua, ma'chiame teteipuame enemamua Riosie Weratiamechi te'ta tiiamekopua aamo paparao.
14 Pukaepa eemea, pusakame mochitopuapua, kaawe aamo inateka. Satanasi aamo wihkuenaresoo, te'ta pichiwari Riosi chiiae, nehjiaka aamo nehpupapuapua, pukae aamo nehpupamichio ki'yakame Riosia. Satanasia aamo chaanenaresoo: “Kiisi kaawe tiiame muuua Riosichio, tísia wihtuka chiiame muuua”, chaanepuapua pu'kao, “no'oo tísia kaawe tiiamekopua Riosichio, no'o Riosichi paparakopa no'o cheriwekopa.”
15 Kaawe katewetiame mochipuapua, aamo wahjachi nayewemia Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosie aamo iikachi ta'iria yasitowa eraniameo, Riosie taamo kianiameopua.
16 Riaorósio aamo sewina erapatenarioo, ki aamo ahjama tiiopa Riosio aamo ku'ikao, aamo Riosichi paparae aamo nehpupapuapua, pukae aamo pejanaweka, choipatepuapua riaorósi ataporirao, taamo ki kaaweruma iintojeraopua, tajenarieme.
17 Pu'ka Riaorósio aamo sewina erapatenarioo: “Ki Riosie aamo newipatetiameko”, chaanesoo, peeneka aamo nehpupapuapua, tísia wihtuameko tuuka pu'kao. Puuu tísia peeneka aamo inatawae nehpupawaa, soontaro kajewa mo'koritoniameka tiiamepua. Riaorósi wa'a mahka amochi eenaka itapiti ki kaaweruma Riosiwichio, aamo weemupanaresoo iintojerakao, Riosi Iyoterichi chiiae aamo nehpupapuapua, Riosi Riosiwarie ku'iwao.
18 Senepi kukuwe Riosichi itaka mochitopuapua aamo ku'iwao, apoe aamo chaanesimichiopua, pukae aachin teeka aamo nehpupasimichiopua, Satanasi na'ararichio. Wa'achi cheeka nehpupapuapua yooma aamo wahjachiwichio itakao, Riosi Riosiwarichio.
19 No'owichioopua tiame itapuapua Riosio, ma'chiame ki seeweka no'o masitemichiopua, ahpo Taana Eesusi simiyameo, yooma pu'ka kaaweruma Riosi tuuyewario, ki ma'chitaniame pehji, ehpe taawechiamio noriwi teereniame pehjí.
20 Neeea pu'ka tuuyewari nayewatuapa, i'wa yachatiamenia peereso, Riosi no'o chaanesiwa nayewatuamekapa. Te'ta itaka mochitomitiapua no'owichio ehpe i'wa no'o kahtioiopua peereso, Riosio no'o ku'imichiopua, no'o oisatia nayewamichiopua, te'ta kaawe no'o teetomichiopua, Riosi nakiyachitia.

Kajuyachi teepotari

21 Ehpeo neee Paoroa wa'a Eejesio tiopachi mochikameo, wa'a aamo uhjurenane Tikikoo, taamoo Riosichio pooniwaka tiiame, puuua tísia yokipakame puuuapa Riosie Weratiamechio, puuua tísia kaawe no'o ku'ikamepua tiameo, Riosi tehkiwa nokiwachio. Tikikoeo neeea, wa'a aamo i'tochenania, yooma aachin teetoa tamochio

i'wa, puuua aamo mochikachi asisaapa, puuu ihsimapua yooma aamo tuuyekao, aachin teeka taamo mochikaopua i'wa,
22 aamoo kaawe erakomichiopua, taamo kaawe te'terio tuuyetiopa Tikikoeo.
23 Yooma eeme Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiame, Riosi ihsijeraninia amochio, ta'iria mochitekaopua aamo iikachio, Riosio amochi teerejeraninia tiameo, te'ta aamo ahpo nakika mochitoniame; aamo ku'imichiopua tiameo, ki se'wika aamo teetowetekao, aamo te'ta paparawaopua, ahpo Taana Eesusichío.
24 Yooma aamo taamo Paamira Eesusichi tísia ki wahjiamesi nakika ahjachi paparaka mochitoameo, Riosio neeea, te'ta kaaweruma ikiwame amochi teewejeraninia, ahkasi ki wahjiamesi.
Wa'asi kajuyamenia i'ka no'o aamo uhjuriaa, i'ka tuuyewari aamowichio iyotiao. Kaawe erakosa naajúu, cheriwema wa'asi.

Paoro Eeripo Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra Iiripo tiopachi mochikame, Riosichi poponiwa pipiniwa tiame. Neee Paoro Timoteo ahjamao, Eesusi Riosie Weratiame yorakeka mochitoamea, i'ka iyotesa aamo uhjurena teemea, yooma pu'ka Iiripo mochikameopua, Eesusi Riosie Weratiamechi te'teriameo, yooma wa'a tiopachi pa'pamuratuameopua tiameo, wa'a ikisa wa'a pa'pamuratuame ku'kuyameopua tiamé.
2 Teemea aamoo, Taamo Noono Riosiopua, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo tísia kaawe iintojerani teemea, aamo iikachiopua, tísia ta'iria mochitekao.

Paoro Eesusichi pichikiamewichio, Riosichi itanewa

3 Neeea senepi amochi inatepaio, cheriwema ki'yamenia te'pa tewekachi kahtiameopua Riosio,
4 tísia kaawe e'rapa noochio,
5 pu'ka aamo no'o tísia ku'ika mochitoriawichioo, yooma i'ka ka'karuma Riosi tuuyewari no'o nayewa tuuoiopua, pukeri o'inia i'ka ka'karuma naawesari aamo inamuriachisio, ahkasi ehpe taawechiamisi.
6 Neeea i'ka Riosi iintomia amochio, tísia ahjachi e'rame neeea: Puuu tísia kaaweruma itapiti iintokame aamo iikachio, puuu wa'api amochi o'inekame, amochi simitemeripua wa'apitia tísia kaaweruma inisikao, ahkasi Riosie Weratiameo, eenechi eenachisio.
7 Neeea Riosio amochio, tísia kaawe iintomeriko e'ramenia, wa'a e'ramenia aamo tísia nakiyamekapao, aamoopua tiameo, tísia no'o ku'ika mochitoriopapua, i'ka Riosi no'o ki'yaria yoramichio tehkichio, aamoopua tiameo noochi kiatiamekopua Riosie kaaweruma teetowao, pe'yachi no'o peereso yachatiaio, pe'yachi yawichichi no'o weranioi Riosi kaaweruma tuuyewari nehpupakao, te'ta pichiwako tuukaopua pu'kao.
8 No'o Noono tewekachi kahtiamea, nane'riamepua achini e'raka no'o kahtiamekoopua iikachio, aachin teeka no'o tísia aamo tetewinareka yasitoo, ki nu'unti aamo kuchichewaka nakiyapa Apoe Riosie Weratiameo aamo kuchicheka tetewachitia.
9 Neeea Riosio, napatika aamo nakika mochitomichio itaniamenia, epeche machika mochitomichioopua Riosichi tiiameo, epeche kaawe nokisikao Riosichio,
10 aamo peeneka uumichiopua epeche te'ta kaawerumara ne'nekao. Wa'a te'tereka mochitosaa eemea, kihta a'chi tiiame te'tereka mochitomeripua i'wa wehjoarichio, ahkasi Apoe Riosie Weratiame eenechi eenachisi, aamo tewekachi apechunamiao.
11 Wa'atiao aamo kaaweruma teerewa nokariao, kaaweruma i'ipari enemeripua Riosie Weratiamee ku'itiame, wa'a ikitiapa eemea, kaaweruma nayewaka cheriwema kiama eemea Riosio, Riosie Weratiame Noonoraopua.

No'owichioo te'ta nateyamea, Riosie Weratiamechiche teetoniamepua

12 Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, aamo nane'rejeraninia i'wa peereso yachatiameo, ohso kaawe teetomichio eneriopua Riosi kaaweruma tuuyewario, epeche muuwaeme machimichiopua i'ka tuuyewari tuuyesiwaopua.

13 Yooma i'wa yawichikarichi so'sontaroa, ki so'sontaroaapua tiame, nane'riamepua
i'wa no'o peereso kahtiaoopua, Riosie Weratiame naewatuapa i'wa yachati-
amekoopua.
14 Wa'achitia ki ookapi Riosichi poponiraai pipiniraai ma'chi mochitoamea, i'wa
peereso kahtio tuuopa no'oo, aapoepechi tísia oisa erapaka, tísia oowe erapaka taamo
Paamira Riosie Weratiamechiopua tiameo, tísia nayewatunareka mochitoamepua,
i'ka tuuyewari Eesusichi simiyame tísia ka'karumaopua.

15 Aaata ti'tijoeria Riosie Weratiameo, naewatuamepua naewao, nape ahpokamera
kaawe e'repuawichio, ki aaatae ahpo iimepuawichiokamera; nape aaata wahjachia
Riosie Weratiameo, kaaweruma erakoka nayewatuamepua pu'kao.
16 Ihji ki ka'karuma naewatuamea Eesusi Riosie Weratiameo, no'o kokosa er-
atenariapa wa'a nokayamepua ki pichiwarikamera aamo nayewatuka Eesusichi
simiyameopua.
17 Puuu pichiwaka nayewatuame Eesusichi simiyame Riosi ka'karuma tuuyewario,
no'o nakika mochitoamepua. Puuua nane'riamepua tiameo, Riosi chiia nehpupapa
i'wa peereso no'o yachatiamekopa, no'o Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatuapa.
18 Nape pe'yachi ki kaaweruma iikaeka kaaweruma iikaeka nokayoio ka'chi no'o
yoramepua, a'chitiaoi puuua, Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuamepua. Wa'a
teerewachio, kaawe e'ramenia. Wa'apitia epeche kaawe eratomania,
19 Riosie neesetoniamekapa i'wao, ku'we no'o ma'chipapuameko e'rapa i'wa
perekarichio, aamo Riosichi no'owichio itarewae ku'iwa, Riosie Weratiame Riosiwarie
ku'iniapa tiameo.
20 Neeea ahkaoi oiyaio, tísia kaawe nayewanariamenia Eesusichi simiyame, kihta
suuwe e'reka aaataoi. Neeea no'o nayewaturaeo, Riosie Weratiameo ki nu'uti
tiiameko nane'rejeramenia, pu'ka wa'a tiiameo noochi epeche, epecheche tetewitoka,
ahkasi no'o ahjaka yasitoachisi, ahkasi no'o mukuyachisio.
21 No'owichioo ahjaka yasitoniamea, Riosie Weratiamewichio yorakeka yasitoniame
puuua, nape mukisaooinia, tísia kaawe enemeripua noochio.
22 Pu'ka na'pa kaawe tiiame no'o uumia ne'newakao, ki tewayamenia aachin
tiiamekamera no'o uumiao. Ahjaka yasitosaania, Riosikamera yorakeka yasitomania,
Riosiwichio epeche taakiamechitia itipipuawichio.
23 Mukisaania, Riosie Weratiamechi ahjama yasimerinia, pu'kakamera uusania
kaawe enemiinia.
24 Nape wa'a tiame no'o inatoio, amochi inataniachio, aamo ahjama itipiniakam-
eraa, epeche kaawepua.
25 Wa'a teesoo Riosichi paparapa no'o ahjamiaopua pehjio, aamo ku'ika yasitonaria-
menia ohso kaawe, pu'ka aamo Riosichi paparawao, aamo waminasinariapa, epeche
kaawe aamo teetomichiopua Eesusichio, ta'iria mochitoka Riosie Weratiamechio.
26 Wa'atiao eenechi amochi no'o iinuetare eeméa, peereso no'o kahtioio,
ma'chipatioiopua, wa'a aamo ahjama no'o kahtioopua, tísia kaaweruma nayewa-
puawichiopua Riosie Weratiamechi simiyameo.

27 Neeea aamoo, i'kache aamo te'tereka mochitojeramepua: kaawe aamo e'reka
mochitowa, kaawe aamo nakika mochitowa, yooma aamoo Eesusi Riosie Weratiameo,
taamo mochijerachitia. Wa'a te'tereka mochitopuapua, wa'a aamo mochikachi
no'o eenachisioio, ki no'o wa'a eenakooio, eemea wa'api te'teretopuapua. Nape ki
wa'a simikaionia, kaawe aamo nayewaniame inamunariamenia, kaawe aamo uuka
mochitowa tuuwame, ki se'wika nokisio tuuwame, Riosi tehkiwachi nokisiwao, wa'a
tiiao, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, Eesusichi paparamichiopua.
28 Ka'te seewemitia eemea aamo seepurawao, a'chikoi aamo yoramio tuuka
mamajochoio; ohsotia oisa te'teretopuapua, kiisi suuwe erapaka nayewasikao,

Riosi kaaweruma tuuyewario. Puuu aamo seepurawaa aamo momojochamea, aapoekamera kokosapuai wa'a chaachapamepua, ki uukamekapa puuua Riosi chiiao, Riosie Weratiamechi simiyame aamo nayewatuao. Nape eemea Riosi kaaweruma tuuyewari uukamekapao, newipameripua Riosi kokosarichio.

29 Eemea Riosie newipatepuamekapaopua, kaawe e'raka nokisipuapua yooma a'chi tiame aiwasiaiopua Eesusiwichio nokisiwachio.

30 Wa'a tiiachiopua teemea, Riosi soontarora teemea, Riosi ahjama Satanasi puipanareka nasiwaniachio. Eemea tetewikamepapua no'oo, aachin teeka no'o tísia utewaeme tekipanamekopua Riosi tehkiwachio, ehpeoi wa'apitia no'o utewaeme teetome, inamuamepua, neeea no'oo i'wa peereso kahtiaiopua, kiisi toaka simitekaopua, Eesusichi simiyame masitekao.

2

Eesusi ahpo wa'api tesiwataria; wa'a ikisa te'ta weruma teeremichio weratiame

1 ¿Ihtana erakoame eemea Riosie Weratiameeo, oisa erapame eemea pukaeo? ¿Aamo Riosie Weratiame aamo nakiyao, kaawe aamo erapatiameko erakoame eemea iikachio itapiti ihta aiwaio? ¿Amochi ku'ika yasitoameko erakoame eemea Riosie Weratiame Riosiwarirao? ¿Pichiwari tísia nakika tesiwewa erakoame eemea, aaataoi aamo piirechio?

2 Wa'a te'teriame enesaa eemea, no'o ahsieme kaawe eratepuapua, yooma pu'ka yooraka, yooma pu'ka wa'a tiiame erakoka mochitoka, kaawe aamo ahpo nakika mochitoka, piiripi wa'api erakowari nokisika, Riosie Weratiameche yorakesikache.

3 Eemea ka'te yoramitiapua ihtaoio, aamo epeche weruma tiiame eraniameo, aamochewichio yorapua eraniameo; ohso kaawe eemea aamo piirechio, epeche weruma tiiamechitia teteipuapua, ki amochitia.

4 Aaataai eemea ki aamoche kaawe e'rewa i'yapuapua, ohso kaawe aamo piirechiopua, kaawe e'rewa yasitowa i'yepuapua, kaaweche yorakewa teetoka.

5 Eemea, Eesusi Riosie Weratiame te'ta inatariachitia, inataka mochitopuapua.

6 Puuu Eesusia, ke'chu tijoe tijoetuaio, ki ahpochewichio inatariamepua, ohsotia puuua, taamowichiokamera inatariamepua tiamé.

7 Pukaepa ki ahpo wa'inarepua ahpo tisiwari Riosiwarichi itipimiao, ohsotiakamera puuua ahpo tisiwarichi ku'itapi poanatukao, tijoekamera tijoetumio eraparepua, i'wa weeechio tijoe weerewaraeme enepaka, tomochitiao puuua, tijoe naawaka.

8 Neipao tijoetusaapa puuua, epeche nu'uti tiiame ahpo iintaparepua pehjio, ahkasi ahpo mukiwachisi tesiwatakao, tísia suwepori tiiame ahpo yorapuawichio ikitewakao.

9 Wa'a iintoriawichioo ahpo Taanao, apoe Eesusi Noonora tewekachi kahtiame te'ta Riosia, yooma te'ta weruma iyoriwa teerepaka weerarepua, yomatiame tatakoriniame newipaterachitia weeraka, pu'kao Newipateri teewaka, puuua Eesusi cheeka chaniwame.

10 Pukaepa ihji teewaraa ki nu'uti iyoriwa tiiamepua, yomatiame ahjakamea te'ta yoorewa teerepuame tiiarieme, ahkasi yomatiame tewekachi ahjario, ahkasi yomatiame weeechi ohjoeme ahjariopua tiame, wa'a ikisaopua tiameo, wehtere ohjoeme ahjariopua tiame.

11 Wa'a iintokame Riosia Eesusichio, yomatiame Riosio ahjakame enepateriao, Eesusikamera te'ta weruma iyorimichiopua, te'ta ahpo ki nu'uti Paamirachitia tetewaka. Wa'a tiiachio puuu Eesusi te'ta iyoriniameo, te'ta taamo Noono Riosi, iyoriniame enemichiopua tiame.

Riosie Weratiamechi paparamea, tajayamechitia mochitoamepua

12 Wa'a teetoachipa aamo tísia no'o nakika yasitoaa, e'waka mochitoameraa Riosi tuuyewario, wa'api teetoka mochitopuapua, aamo ahjama no'o kahtioio, ki aamo ahjama no'o kahtioiopua; nape ki aamo ahjama no'o kahtioo, epeche iyorika mochitopuapua no'o e'wejerao. Eemea ka'te weruma aamo erakoka mochitomitiapua, eemea eeyowa e'reka aamo mochitopuapua aamo ki ka'karumachi ruhjipuao, Riosia aamoo, wa'a teeka aamo neesetomichio newipatekamepua.
13 Riosio, amochi teetoamekopa ahpo Riosiwarie ku'isikao, puuua a'chitiaoi ahpo yorajera aamo yomachioopua.
14 Ka'te nekamuchiameche enemitiapua, ihtaoi aamo yoorao; ka'teoi aamoche kaawe tiiameche eramitiapua.
15 Wa'a te'tiame enesaa eemea, kaaweruma aamo te'teretowame tetewitemamua aamo wahjachio, wa'a te'teriame aamo enesoo, ki aaata aamo ki kaawe te'terio chaachapamapua. Eemea so'pori tajayamechitia mochitomeripua, ki ka'karuma mochikachi tukaparichiopua, aamo te'ta ka'karuma te'teriaéo.
16 Riosi kaaweruma tuuyewari weemera ahjari naewae, uutapasipatepapua pu'ka ki ka'karuma ti'tijoerichio, tukaparichi te'tereka ohjoemeopua pehjio, ma'chiame tetewimichiopua, weemera ahjarichi pooeo. Wa'a aamo te'teresoo, Riosie Weratiame eenoio, kihtawichio no'o tehkiwa amochi iintorio eramania.
17 Nape i'ka amochio kaaweruma Riosi tuuyewariwichio meripuaio i'wao, Riosi oowewarichitia meritiaa, kaawe e'ramenia pu'kawichio meritiao, nane'riapa aamo no'o nayewaturiao, kaaweruma machenariopa Riosichio, aamoopua ka'karuma tekipaname eneriopa tiame Riosichio. Wa'a aamo te'tereriopa aamoo, tísia kaawe e'ramiinia amochio, pu'ka amochi no'o kaawe e'ra, noonowiriopa.
18 Wa'achitia no'oo amochi kaawe e'riachitiao, wa'achitia eemeai, kaawe erakoka te'teretoka mochitopuapua Riosi tehkiwachio, ka'karuma aamo tekipaname erakoka amochio.

Timoteo, Eepajorito tiame nayewaniame

19 Ahjachi e'raninia no'o Paamira Eesusichio ku'we no'o aamo mochikachi uhjuremiaopua Timoteoo. Timoteo wa'a no'rasa eenechi enasoopua, tísia kaawe eramania aamo nane'riapa, aachin te'tereka aamo mochikoo.
20 Ki aaata piirechi iinuemenia piiripioi, te'ta noochitia inatameo, aaatae aamo aachin teeka mochika nane'retemiao.
21 Aaataai wahjachia, ahpoche kaawe teerewawichio i'yamepua, ki Riosie Weratiamechitia erakoamepua, Eesusi Riosi Taanarachitiao.
22 Nape Timoteoo nane'riame eemeapa no'oo, tísia no'o ku'ika yasitoriamekopua, pu'kao neeea no'o taanachitia tetewamepua, puuua te'ta kaawerumache yooraka yasitoamekopapua.
23 Wa'a tiiachipa Timoteoo neeea, aamo uhjuremo orapakania, nape neeea pehjio, puuyemania aachin teeremio no'o peereso kahtiao, no'o ku'we ma'chipapuamekooio, tehpesi no'o teerepuamekooipua peeresoo.
24 A'chitiaoi neeea, ahjachi e'ramenia Riosichio, ku'we no'o ma'chipapuamekopua i'wa no'o peereso kahtiaio, wa'a tiiachionia, ma'chipatiaapa neeea i'wa peereso kahtiaio, nooe wa'a siimania aamo ne'nemiao.
25 Nape wa'atioi, Eepajoritoo ku'we wa'a aamo uhjurekemo o'rania, aamo mochikachio eenechi no'rapuka. Puuua te'ta ihsikamepua no'o tehkiwachi ku'ikao, pu'kao no'o seekarewachitia yasitomichiopua no'o ku'ikao, yooma ihta no'o nakiya ihsikao, pu'kao aamoe wa'api no'o uhjureria no'o ku'ika yasitomichioopua i'wao.
26 Apoe puuu Eepajoritoa ki ahjame e'ramepua aamo tetewinariao, yooma aamoo pu'ka tísia kokorio tuuwa inamukapao, tísia yuuwesiriopa weeka inataka.

27 Pichiwa tísia kokorekamepua kokoriao ahkasi kiiya mukiwachisi, nape ehpeo yachapakamepua Riosieo, Riosie tesiwa e'repariopa pu'kao. Wa'a iintokao Riosia, ahkasi no'ooi yuuwesiao, kaawe no'o erapatekamepua tesiwekao, kihta no'o epeche no'o yuuwesimichiopua wa'asi, i'wa no'o peereso aiwaka kahtioio.
28 Pukaepa yaapiti aamo uhjuremo o'rania Eepajoritoo, aamoo eenechi tetewapao, kaawe erakomichiopua wa'asi. Aamoo kaawe erakoka mochikopa saukame eenariopa Eepajoritoo, neeeai kihta yuuwesimapua waikao, aamo tísia yuuwesia e'rakaopua, Eepajorito kokoreriao.
29 Wa'a aamo mochikachi enasopa, kaawe e'reka asipupuapua pu'kao, taamo poonichitia tetewika, kaaweruma Riosichi tekipanamekopua. Pu'ka wa'a te'tiameo, aaataai ti'tijoeo ooweruoi tiameo, kaawe e'raka uuka tetewipuapua;
30 ihji Eepajoritoa ahpo kokorewaeo, kiiya mukukamekopapua, Riosie Weratiamewichio tekipanakao. Ihjia no'owichio ihsikao, tísia tesiwa ihsikamepua no'o ku'isikao, ahpo ahjario tísia maaporichi teeretokao, eemeo ka'chi iika ki aamoe no'o ku'imia teereriaopua, mehka mochikamekapa eemea.

3

Kehkisa ki nu'uti nateyame Eesusichi paparaniameo

1 Ehpeo Eesusichi simiyame aamo nayewemania, aachin teeka ki nu'uti nateyamekopua Eesusichi paparaniameo. Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, te'ta taamo Teekora Eesusichio, peenia erakoka mochitomitiapua. No'owichioo ka'chi tiio e'ramenia eenechi wa'api aamo chaaneka aamo iyotepainia, no'oo wa'api cheeka iyoteriaiopua wa'asio; ohsotiaonia i'kao, kaawe teeremeriko e'raninia amochio, ki natakepa mochitomichiopua no'o aamo chaaneriaopa wa'asi, i'kao tísia kaawe tiiamekopua amochio.
2 Kaawe aamo neesetoka mochitomitia eemea, pu'ka sapoorika erakoamekoopua aamo ko'konariao, puuu nanaarame se'wi aamo masitiamea, aamo tahpitika erakoamepua aamo ko'konariao, ahpo ki ka'karuma se'wi masitiaeo. Puuua utewa aamo yooramepua aamo siichitepuwa nokimichioo, aamoo Riosichio, kaawe te'teriame tetewipuawichio tuukao.
3 Puuu weerewachi siichitepuwa ahpo nokiwamea, ehpiamio kihta nateyamepua Riosichi kaawe te'terepuawichioo. Teemea ki taamo weerewachi siichitepuwaio, teemekamera te'ta pichiwari siichitepuwatiameraka tiiamepua, puuu siichitepuwao te'ta Riosi Riosiwarikamera taamo iikachi tehpuchaniamekamerapua taamo tatakoririao, ahpo Taana Eesusichiche taamo paparatioiche. Teemea kiisi ahjachi erakoamepua ihtaoi itapitichio, taamo tewekachi kahtiame Noonochi kaawe te'terepuawichioo, ki pu'ka Taanarachi paparaniameo, Riosie Weratiamechiche.
4 Aaata isaeri tijoekapao, te'ta ahpokamera epeche kaawe tetewiniame e'rame enesoopua Riosieo, neeea epeche tiiamekaitenia wa'a tiiachio;
5 neeea te'ta isaerikaitenia, osanao taawe i'toai no'o naawariachio, siichitepute-tiamekapapua; neeea tiamekoo, Chaamini ojochiwarachi naawakamekapao, te'ta isaeri tijoekaitenia tiame, isaerikopua no'o yayawao eureo nayewame. Neeeai Moise nuurari nokiwa yooreniawachio, tísia iyoriwa tiiame enekame neeea, ahkasi no'oo parisero masitari enepachisi.
6 Pariserochitia enepasaapa neeea, tísia weemuka yasitokamenia nooe wa'apioi, Eesusichi paparame tísia na'arewa ihsiwachio, ki kaaweruma maaeka Eesusichi simiyame masiteniameo, ki iyoriameko e'rapaopua Moise nuurário. Waika taawechiamio neeea, Moise nuurari e'wewa nokiwachio, aaataai kihta no'o terime tiiamekainia.

7 Nape ehpeo neeea Riosie Weratiamechi paparamekapao, pu'ka Riosie Weratiameo no'o tatakoriria piipamichio mukuriopua pu'kao, pu'kakamera kaawerumako e'ramenia ehpeo. Pukaepa ehpeo neeea, yooma pu'ka pukeri no'o ihsiriao, Moise nuurari nokiwachi simiyameo, pu'ka yoorewae yooraka no'o kaawe teeremio e'rariaopua Riosichio, pu'kao neeea ehpeo, ipaka tetewamenia pu'kao, kihta nateyamekopa pu'kao.
8 Ehpeo neeea no'o te'ta Eesusi Paamirachio, ihtaoi ki epeche nateyame tetewamenia, ki Eesusichi paparaniamechio. Pukaepa neeea, yomatiame pu'ka te'ta nateyamechitia no'o tetewaria pukerio, yomatiame ipakame neeeapa pu'kao wa'asi, kasarachitia, te'ta Riosie Weratiamechikamera paparamiapa.
9 Ehpeo neeea, Riosie Weratiamechikamera enepakapao, tewekachi kahtiamee Riosi no'o Noonoe, kaaweruma tetewiniamenia, ki pukerichitia no'o maaeria, Moise nuurari nokiwa iyoriniame yoorariwae. Wa'a teeresoo, taamo te'ta kaaweruma tetewiniame Riosieo, Riosie Weratiamechikamera paparaniamekamera puuua, kihta itapiti taamo wa'api kaawe ihsiwaepua.
10 Pukaepa neeea ehpeo, te'ta pewatiame no'o naawaemeko eranariamenia, no'o Eesusichi te'ta paparawao, pu'ka Riosie Weratiameo no'owichio iintoriao, te'ta pichiwa wa'a iintorio eranariamenia noochio, pu'kao kurusichi mukuria no'o piipamichioo, mukukai eenechi oijenariao. Neeea Riosie Weratiamechio, ahjama mukukameka eranariamenia, pu'kao te'ta kokosa aiwariaopua mukukao, te'ta no'owichio aiwario inatakache yasitonariamenia noochio.
11 Wa'a no'o e'raeopua, ahkasi Riosi wahjipakame oijenatemiachisi puuyeka yasitonariame neeea, waika oijenatewachio, no'oo eenechi ahjatemichiopua tiameo.

Ahkasi Riosie kiapuame puuyetoka mochitowa

12 Wa'a cheeka nayewaionia, ki no'o sewina erapateniameko cheeka chiiamenia, ki no'o seenekachi itapiti ki kaawe tiiameko yoorameko cheeka chiiamenia. Nape wa'a tiiai neeea, utewaeme teetoame neeea, yooma Eesusi Riosie Weratiamee, kiatiame yoramichioo, ahkasi ahsieme no'o ahsepatiachisi.
13 Neeea no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, ki no'o sewina erapameko chiiamenia no'o Eesusichi paparaniamechio; nape yomatiame te'ta natakepakache yasitoaonia, no'o pukeri o'iniao ki kaaweruma ihsiriao, utewaeme teetoka yasitoamenia yorasikao,
14 Riosie Weratiame ki'yaria yoramichioo, ahkasi no'o ahsepachisi no'o Riosie kiapuao, no'o kiamiawichio nuuteka kahtiao, yomatiame taamo ahpo Taana Eesusichi paparaka mochitoame kiapuamewichioo.
15 Yomatiame teeme iwapakamea Riosie Weratiamechi paparawachio, wa'a tiiame erakoka mochitomete teemea. Nape aaata eemea seenekachio, noochitia se'wi erapaka yasitoame enesaa Eesusichi aamo paparao, Riosi wa'api ahpo Riosiwarie amochi ma'chiame erapatemapua, aachin teeka aamo peewanamerikopua, aamo Riosie Weratiamechi paparao, eenechi aamo kaawe teetomichiopua Riosichio.
16 Pukaepa i'wa weeechi mochikaapa pehjio, Riosi Riosiwari taamo tuuyesiachiche, taamo se'wi wichiyame tuuyesoo, taamo Eesusichi pewatiame te'tereto paparao.
17 No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, no'ochitia teetoka yasitoachitiao, wa'achitia teetoka mochitojeraninia, wahjachi no'ochitia teetoka mochitoameo, ne'netokaopua tiame.
18 Neeea weesa aamo chaaniamenia wa'asiopua aamoo, wa'a aamo mochikachio muuwaeme wa'a mochikamea, ki ahpowichio mukukame erakoamepua Eesusio, ahpowichio ihsiwa, kurusichi mukukamekoiopua pu'kao. Pukaepania ehpeo, o'kewataka aamo chaaniamenia eenechio, Eesusi Riosie Weratiameo, ki ookapi seepurawa iinuemekopua ahkaoi.

19 Neeea Eesusi seepurawaka te'teriameo, tesiwa e'riamenia pu'kao, Riosieo ki teesa kokosa yorapuamekopua pu'kao. Pukaepa naaraka yasitome e'ramenia pu'ka wa'a ikimiopao. Puuu Riosie kokosapuamea, wa'a yorapuamepua, ahpo suwepori nokiwarichikamera ahpo riosiepariopaopua, pu'ka ahpo suwepori nokayaeopua, tísia ahpo oijeramepua, tísia ahpo te'ta suuwe eramitioiopua. Puuua pu'kache ki kaaweruma inataka mochitonariamepua, i'wa wehjoarichi nokiwameche pu'sereka.
20 Teemea ki pu'ka ti'tijoechitia inataka mochitoamepua, i'wa weeechiche pu'sereniameo, ohsokamera teemea, tewekachi taamo ohjoremiakamera inataka mochitoamepua, wa'a o'inia enameri puuyeka mochitokaopua, Apoe taamo Paamiraopua, Eesusi Riosie Weratiameo.
21 Puuu Eesusia enasaapa, Apoe iintomeripua sewinatakao, i'ka ehpe taamo weerewa mukuka pikayameopua, ahpo weerewaka tiiamekamera iintapaka, weerewa ka'chitia taawechi mukuyamera. Wa'a taamo iintomeripua te'ta ahpo utewarieo, yomatiame ahpo utewarie ahpo ye'katere teerepateniameeopua, Apoeo te'ta enasáa.

4

Senepi taawechi peenia erakoniame taamo Paamirachi

1 Wa'a taamo iintomerikopua Eesusi Riosie Weratiameo. Eeme no'o tísia nakiya Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ka'te se'wika mochitomitia eemea aamo Eesusichi paparao, Apoe te'ta taamo Paamirachio. I'ka aamo chaaniame neeea, tísia aamo tetewínariapa, eemekamerakopua no'oo, no'o te'ta kaawe erapatiameo, pu'ka no'o amochi masiteriao, kaawe e'raka amochi uukamekopapua.
2 Neeea i'wa o'iniao, aamo Euoriao, Siintike tewaniameopua tiameopua wa'a tiopachi mochikameopua ooka ooweruo, Riosichi kaawe erapajerani neeea, Eesusi Riosie Weratiamechi, ahpo pipiniemechitia mochitomichiopua.
3 Muuu wa'a tiopachi paamiratuamea, i'ka Riosi tehkiwachi no'o ahjama anachatokameopua, aamo ku'ijeraninia i'ka ooka ooweruo, puuua Keremete ahjamao, yooma wahjachi Riosichi tekipaname ahjamaopua tiameo, tísia kaawe no'o ku'ikamekopaopua pu'kao, Eesusichi simiyame tuuyewari tuuyetokao; puuu yoomahkao, Riosi iyotaperichi iyopuka toatiame puuuapa teewarao, Riosi Ahjari Iyotaperichiopua.
4 Yooma eeme wa'a Iiripo tiopachi mochitoamea, peenia erakomitiapua eemea, taamo Paamirachio, wa'apiche te'teretoka eeméa. Eenechi wa'api aamo chaaniamenia, taamo Paamira Eesusichío, peenia erakokache mochitopuapua pukachio.
5 Eemea aamo wahjachi kaawe e'reka tetewao, aamo tesiweka tetewameko tetewitepuapua pu'kao, aamo wahjachioo, Apoe taamo Paamira tewekachi kahtiameo, ma'chiame aamo tetewamekopapua pu'ka aamo wahjachi kaawe ihsiao, pu'ka Apoe Eesusi Riosie Weratiameo tewekakameo, waapi teetoamekoopua ahpo enamiao, epeche epecheche.
6 Ka'te weeka inataka mochitomitia eemea, itapiti ka'chi ikime tiiachi, ka'chi iika machename tiiaio, pu'kawichio kahtiame taamo tewekachi Noonoa, aamo ku'ika machenatemichiopua, pu'ka tewekachi kahtiame taamo Noono, itanepuapua aamo ku'ipapuawichioo, pu'kao yooma ihta aamo tesiweka ku'iriopao, cheriwema kiapuapua pu'kao.
7 Wa'a aamo te'teretosoo Riosia, ta'iria aamo mochitowa aamo kiama Riosia iikachio, puuu ta'iria aamo mochitowaa, ki nu'uti tiiame puuua, epeche tiiame ki taamo maayachitia. Puuu taamo iikachi ta'iria mochitoniame Riosie taamo kianiamea, puuu tamochi ihsiamepua, ki taamo toitenaretekaopua Riosie Weratiameo, Apoe

Eesusio. Pukae kaawe erakoame teemea taamo iikachio, Riosie Weratiamechi taamo te'teretoaopua, pirena kaawe eratoka pukachio.

Ka'karumache inataka mochitoniame

8 Kajuyachiopa i'ka no'o naewao, yooma aamo neeea, chaaniamepua: Eemea pichiwarichiche inataka mochitopuapua; ihtaoi yoorewa nakiwiameo yoorekache mochitopuapua; te'ta ki ikicha tiiamerache, kaawerumache inataka mochitopuapua; ka'te suwepori tiiame inataka mochitomitiapua; te'ta peenia tiiameche inataka mochitopuapua; eemea tiameo, kaawe wichiyamechiche inatapuapua; aaata kaawe iintokameo, kaaweruma iintorioche chaachapapuapua.

9 Eemea no'o aamo masiteriache, nokisipuapua, yooma aamo no'o ihsia tetewariache yooraka, yooma aamoo no'o cheeria inamuria. Wa'a aamo te'teriame enesoo, Apoe Riosi aamo te'ta ta'iria yasiwa ki'yameraa, aamo ahjama yasitomeripua.

Paoro Iiripo tiopachi mochikame ku'iria

10 Neeea no'o Paamirachio tísia peenia e'ramenia, aamoo eenechi noochi inatepariopa. Neeea ki no'o natakepatiameko cheeka chiiamenia, kaawechupena eemea noochi inatepariopa, no'oo, ku'iwa uhjurekaopua, ki ehpesi o'inia wa'a e'raka mochitoaiopua, nape ka'chi iika no'o ku'ime tiiapao, ki no'o ku'iriameo.

11 Nape eemea, ka'chi erakopuapua ahkasi ehpe no'o ku'ikaio, nane'riame neeea aamoo, ka'chi ikime e'rapa wa'a te'tererioo.

12 Neeea penipakamepua, kihta iinueka yasitowao, paarasateka yasitoawaoiopua. Yooma a'chitiaoi no'o ye'kakamenia ohjoewao: posakame yasiwao, chorowaka yasiwaoi, u'matoame soparame iinueka yasitowaoi, tesiwa teereka yasitowameoi, itapiti no'o nakiwiaoio.

13 Ihtaoi kaawe anachamenia Riosie Weratiame utewarieo, puuupua yooma ihta no'o nakiwia kiasiao, no'o ahjaka weritomichioo.

14 Nape wa'a no'o tiioio, tísia kaawe noonowikame eemea no'o ku'ikao, no'oo te'ta kihta no'o iinuekoio, no'o uhjurakaopua aamo no'o tesiwiao.

15 Neeea aamo Iiripo mochikameo, nane'riamenia eemeche no'o ku'iriamekopua, Maseronia o'inia no'o machenoiopua, wahjachi mochiwachiami no'o nayewatumia simirioio, i'ka Riosichi simiyame kaaweruma tuuyewario. Waikami taawechio ki'tiainia aaata tiopae ku'iniameo.

16 Tesaronika no'o kahtioio tiameo, kiisi no'o toakame eemea no'oo ku'ipakao, weesa no'o u'yepakame eemea no'o ku'iwao, ihtaoieo no'o nakiya.

17 Neeea ki no'okamera te'ta kaawe ku'ijeramepua, neeea Riosieo, ohso kaawe aamokamera te'ta kaawe ku'ijeramepua, i'ka no'owichio tísia kaawe noonowiriaopua.

18 Ehpe aamo no'o uhjureriaeo, soparame iinuemenia no'o Riosi tehkiwachi teetomiao. Puuu eemea no'o uhjureriaa Riosiwichioo, tísia peenia tiiame puuua, itapiti peeniajuwa e'onichitia.

19 Puuu wa'api Riosi no'o neesetoamea, ahpo te'ta paarasarichi ma'chipaka aamo ku'isimeripua, yooma ihtaoi aamo nakiwiasichioopua, napati taamoo, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaka mochitoameo.

20 Pukaepa teemea yoomahka, te'ta kaawe nayewametepua Riosio, te'pa taamo Noono tewekachi kahtiameo, ahkasi ki wahjiamesi tiiameo.

Iyojura kajuyachi teepotari

21 Teepotemitia eemea, yooma pu'ka Riosie Weratiame Eesusichi, paparaka mochitoame. I'wa no'o Riosichi poponiwachitia pipiniwachitia mochitoameapua tiamea, aamo teepotenapua tiameo.

22 Wa'achitia aamo teepotenapua tiameo, wahjachi i'wa Rooma mochiwachi
mochikame, wa'achitia Eesusi Riosie Weratiamechi paparame, ookapi puuua, i'wa
Rooma yawichikarichi tekipanamea, aamo teepotenapua tiame.
23 Neeea nooeo, Apoe taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameo, te'ta kaaweruma
amochi teerejeraninia. I'wasi ihji no'o naawesari iyotiaa. Kaawe erakoka mochito-
mitia.

Paoro Koorosa Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra Koorosa tiopachi mochikame. Neee Paoroa, Riosi e'rarichi Eesusi Riosie Weratiamee weratiamepua, Eesusi wa'api taamowichio iintoria nayewamichio. Pukaepa i'ka iyojura iyotesa aamo uhjurenania, no'o Riosichi pooniwa Timoteo ahjama,
2 yooma aamo Koorosa mochikameo, Riosie Weratiamechi te'te iyorika mochikameo, yooma wa'a Riosichi piipakameopua poponiwa pipiniwaoopua tiame. Teemea yooma aamoopua tiameo, Riosi taamo Noonoopua, tísia kaawe teeretojeranipua amochio, iika yachapari kiamichiopua, ta'iria aamo mochiwari kiamichiopua tiame.

Paoro Riosichi nayewa, Eesusichi paparamewichio cheriwema ki'yaka

3 Senepi aamo kaawerumawichio itayaiopua Riosichio, cheriwema ki'yame teemea taamo Riosio, Riosie Weratiame Noonorao,
4 aamo wa'a Koorosa mochikameo, tísia aamo paparame inamuamekapa, Riosie Weratiamechi Eesusichio. Teemea tiameo cheriwema ki'yamepua Riosio, aamoo tísia nakika mochitoamekopao, Riosichi ahpo ijinuwaka mochitoameopua wa'ao.
5 Wa'a te'teretoame eemea, te'pa tewekachi nuutewa inataka mochitoamekapa, aamowichio enemerikopua, Riosie aamo kiapuameopua nuutewao. Eemea pu'ka nuutewa puuyeka mochitoamepua, pukeri aamo o'ineriachisi Riosi pichiwari tuuyewarichi paparakapao, i'ka Riosi Taanarachi simiyame, aamo tatakoriria newipari aamo nayewaretiachi.
6 Ihji wa'api pichiwari kaaweruma tuuyewari amochi tuuyetiamea, ahkasi yomatiame wehjoarichi mehtakamepua, epeche epecheche muuwepari teetoka, Eesusi Riosie Weratiamechi paparasiameo. Wa'achitia ikiyame eemeai wa'a aamo mochikachio, Riosi pichiwari tuuyewarichi inamukapao, epeche epecheche muuwepaka Eesusichi paparasiameo, nane'rekapa eemea Riosio, ki nu'uti aamo nakiyai teereriopa, aamo tatakoriria cheriwemio erapariopa tiameo.
7 I'ka tuuyewari aamo u'yetokamea, Epajarasi iintokamepua, puuu taamo ahjama tekipanakame, taamoeo tísia nakiya. Puuua aamo mochikachi kahtiaio, kiisi se'wika aamo masitekamepua, Riosie Weratiamechi simiyameo.
8 Apoe i'wa enasaopua, yooma taamo tuuyekamepua, aachin teeka aamo mochikao, tísia kaawe aamo nakika mochika.
9 Pu'ka taamo nane'retewa u'yepatiachisi wa'anao, ki toayame teemea Riosichi itaka aamowichioo, Riosio ahpo Riosiwarieo, ahpo e'ra aamo nane'retemichiopua, yooma ihta pahtewari machiwari aamo kiamichiopua, apochi simiyameo.
10 Wa'a tiiame amochi iintosoopua Riosio, Riosi nakiyachitia mochitoame enemapua; wa'a nokisikame eemea tiameo, kaaweruma taakeri noonowikame enemapua, Riosi kaawe eratewakamera, yooma ihta machipakamekapapua Riosichi simiyameo.
11 Teemea Riosio itaniamepua tiameo, ahpo te'ta peenia tiiame utewarieo, aamo utewatesimichiopua, aamoo pu'sereka te'teretomichiopua, anachasika aamo a'chikoi tiame ikiyaiopua.
12 Teemea taamo Noono tewekachi kahtiameo, cheriwema ki'yamepua pu'kao, pu'ka itapiti aamowichio katewiamekopua tiame itapiti nuutewao, ahpo ahjama te'ta kaaweruma mochiwarichi mochipuame, te'ta tajayame piiparichi mochiwarichi.

13 Riosia taamo tukapachi mochikoi tatakorikao, taamo puuyanakamepua, ahpo
Taana te'ta nakiya ye'karirachi enepatekamepua,
14 ahpo Taanao taamo pejana mukuriopa taamo tatakoriria cheriwepuawichioo,
Riosia te'ta ahsieme taamo piipatekamepua.

Ihtanako Riosie Weratiamea, Riosi tiiarichi

15 Riosie Weratiamea, tewekachi taamo Noonokaitepua ki pusie teteiwame. Puuu
tewekachi taamo Noonoa, i'ka wehjoarichi eenakamepua, ahpo Taanachitia naawaka.
Pukaepa Riosie Weratiamea, ke'chu naayachisi o'inia ahjaka yasitoame tuuyamepua.
16 Wa'a tiiachiopa yooma ihta tewekachi iintuameopua weeechi iintuameopua
tiameo, apoe Riosie Weratiame iintoriakaitepua enepatekao, Riosie Weratiameo
apoe taamo Noono tewekachi kahtiamekai tiiámekapa, apoe taamo Noono ki pusie
teteíwame. Apoe wa'api iintokamekaitepua tiameo, yooma ihta teteiwame, yooma
ihta ki teteiwame tiaméo, yooma ihta ye'kariwaoi, yooma ihta ya'yawichiwaoi, yooma
ihta pa'pamiratuwaoio, yooma pu'kao ahpowichio enejérameo.
17 Ihji Riosi Taanara Eesusi tewaniamea, ke'chu kihta ki'tioi ki tetewitiame ahpo
Noonochi yasitoniamekaitepapua, Apoe ihsikamepua yooma ihta itapiti iintuame
enepatekao, puuua tiameo yooma ahpo enepateriao, kiisi ikicha iintokamepua
kaawerumachio, yooma ahpo enepateriao te'ta kaawerumachiche teeretomichiopua.
18 Puuu Eesusi wa'apiapua, yooma apochi paparaka pirenatukameo, ahpo kiisi
pusie weerewa tetewiniameka, tiiame te'teriame tetewamepua, Apoeo pukachio,
mo'oraka teetowachitia tetewiniame. Puuu Eesusi ki pusie weerewarachi pire-
natutiamea, Riosi tioparakaitepua, ki pusie tetewiniamera. Apoe Eesusia tiameo,
apoekamera ihsiamepua mukukai eenechi ahjaniameo, ki'tiamepua aaataai wa'asi
wa'a tiiamea, pukaepa puuu Eesusia, yomatiame ihtaoi ahpo enepateria, te'ta aampa
tiiamepua.
19 Riosia ahpo te'ta kaawe e'rachi, yomatiame ahpo Riosichitia tiiao, ahpo Taana
Eesusichi yasipakamepua.
20 Riosia tiameo yomatiame ahpo tewekachi iinuekaopua, weeechi iinuekaopua
tiame, ahpo Taanachi taamo ahsieme piipatenarekamepua, taamo ahsieme
cho'wekaopua taamo tatakoririao, taamoo te'ta kaawe te'teremichiopua apochio.
Wa'a tiiame iintore Riosia ahpo Taana taamowichio iintoriaeo, taamo tatakoria Riosie
kokosapuame, pejanaka kurusichi mukuriaeo.
21 Eemea pukerio, seesenuka te'tereriaipua Riosichio seepurawarachitia, itapiti ki
ka'karuma yooraka ohjoekapao.
22 Nape ehpeo Riosia, ahpo Taanara aamowichio ahpo weerewachi aiwariaeo,
aamoo kaawe te'terepaterepua Riosichio. Wa'a iintokame Riosi Taanaraa amochio,
ka'karuma aamo ne'netenariapapua ahpo Noonochio, kihta a'chi tiiameopua oh-
chopario, te'ta piipákame, aaataeoi kihta aamo chaanepo tiiaemeopua.
23 Nape ahpo Noonochio, wa'a tiiame aamo tetewitepuamewichioopua Eesusieo,
kiisi se'wika Eesusichi paparaniame nakiyamepua, kiisi toaka yasitomeripua Riosi
ka'karuma aamo tuuyewari nayewetiameopua, itapiti Riosie aamo kiapo tuuriache
inataka yasitomerimua. Puuu wa'a tiame Riosi cheeriaa, yomatiame wehjoarichi
nayewatupo tuutiamepua, Riosi Taanara Eesusieo. Neee Paoroa tiameo, pu'ka
nayewatuka ku'ika yasitoamenia.

Paoroe Riosi tioparawichio tekipanawa, ki pusie teteiwame

24 Neee Paoroa, ahkaoi aamo mochiwachiami Eesusichi simiyame nayewatuka
aiwakamekaio, a'chitiaoi aiwaka yasitoainia, ta'iria itipiame neeea, puuu Eesusi
i'wa weeechi oiyame enesaapua pehjio nayewatukao, i'ka no'o aiwa nayewatuka
aiwamii puuua, pu'ka aiwari aiwameri teereria, aiwatoka aiwame neeea, Eesusichi

simiyameo. Pu'ka yooraka aiwaka yasitoame neeea, Riosi tioparawichio tekipanaka, pu'kao ki pusie teteíwame, Eesusi weerewara tewaniame.
25 Neeea pu'ka Eesusi weerewarachi te'teriameo, te'ta ma'chiame simiyame masitemichio weratiamenia, Eesusichi simiyameo.
26 I'ka Eesusichi simiyameo Riosia, ehkoriami o'inia noriwi teewereriaipua pehjio, nape ehpe waanamio Riosia ahpo ijinuwa enepatesiao, ma'chiáme tuuyesiamepua pu'kao.
27 Riosia wa'a iintoamepua yooma ahpo piipateria ijinuwachio, te'ta nane'reka mochitomichiopua i'ka te'ta peenia tiiame yooma ihta Eesusichi tiameopua, pu'ka taamo Noono Riosio yomatiame ti'tijoeriwichioopua ahpo tiia ma'chitameo, isaeri ti'tijoeriopua ki isaeri ti'tijoeriopua tiamé. Puuu Riosi ma'chitaa ihjipua: Eesusi Riosie Weratiame amochi yasitoamepua ahpo Riosiwarieo, pu'ka tísia peeniatiame ahpo mochiwarichi mochipuame, aamo inatapatesiamepua. Ihjipua te'ta taamo Noonoo, te'ta ahpo pichiwataa.
28 Teemea, yooma Riosi na'nayewaturaa, i'ka Riosie Weratiamechi simiyame nayewatusiamepua ti'tijoerio, ahkaoi mochiwachiami tuuyesikao, kiisi wehchi ipaka tetewimichiopua i'ka tewekachi kahtiame taamo Noono taamo masitetiao. Teemea i'kao, te'ta peenewari machiwarichi teetoka masitiame teemea, pu'ka taamo masitiao tísia kaawe pahtepuawichiopua, yooma ihta Eesusichi simiyameo. Teeme pu'ka wa'a tiiame masitekao, tísia kaawe te'teremichiopua Riosie Weratiamechio.
29 Pu'kawichio neeea utewaeme tekipanamenia Riosie Weratiamechio, yomatiame te'ta utewarie no'o teeretotiao.

2

1 Neeea no'oo aamo nane'reka mochitojeraninia, aachin teeka tísia utewaeme tekipanakamekopua wa'a kahtiaio, aamo Koorosa mochikamewichioo, yooma wa'a Raoriséa mochikamewichioopua tiameo, yooma wahjachi no'o oiyachiamio ki no'o tetewamewichioopua tiameo.
2 Wa'a tiiame tekipaname neeea, yooma aamowichioo, aamo iikachi oisa erapamichiopua, napati eeme aamo kaawe nakika mochitoka. Wa'a teetoamenia tiameo, epeche ahsieme aamo pahtiame enepamichiopua, pu'ka Riosi ki ehpesi o'inia noriwi teereriameopua pehjio, pu'kao yooma Apoe Riosie Weratiamechi simiyameo.
3 Ikachi simiyame te'ta nane'reka mochitosaa eemea, te'ta pahtewari paarasatiame enemeripua, te'ta peenewari machiwarie nokisika.
4 Neeea i'ka aamo chaaniamenia, i'ka wa'a aamo teeresoo, aaataai peenia cheeka aamo wihkuenarioio, ka'chi iika aamo wihkuepuawichiopua.
5 Neeea, ki nooe wa'a kahtiainia, aamo ahjama wa'a kahtiaitenia no'o inatarieo. Peenia e'rame neeea Riosi nakiyachitia te'tereto tuuopa, te'ta pewatiame mochito tuuopa Riosie Weratiamechio, pukachi ahjachi te'ta paparameko tuuopa.

Weemera teerewa mochipuame Riosie Weratiamechi

6 Wa'apitia pukeri o'inia aamo Riosie Weratiamechi papararіachitiao, Apoe Eesusi aamo Paamira uuriachitiao, pu'kache e'weka mochitopuapua, pukachiche ahjachi paparatoka.
7 Pukachio eemea teeresi naawaeka mochitopuapua, pewatiame naawaeka Eesusichi aamo papararіo, Apoe Eesusi te'ta aamo masiteretiachitia. Eemea aamo Noono tewekachi Riosio, cheriwema ki'yakache mochitopuapua, apoe iintoriopua aamowichio tísia kaawe iintokao, ahpo Taana Eesusichi iintokaopua.
8 Ka'te aamo toimitia aaata aamo ko'komichioo, aaata aamo ki pichiwaka nayewesoopua Eesusichi simiyameeo, aamo wihkueka nayewenaresoopua. Puuua oowera i'ka weeechi ti'tijoeri nokiwameche inatamepua, ki ehpesi o'inia wa'a nokiwame.

Puuu chaachapaa rooroikame masitewa puuua, kiisi Riosie Weratiame masitia, uuka chaachapame.

9 Puuu aaata wa'a chaachapaka aamo wihkuenariamea, ki nane'rekamepua ihji Riosie Weratiame weeechi oikameo, pukachi weerewachi yasitoriamekopua, te'ta tisiwari Riosi tiiarirao.
10 Eemea te'ta Riosie Weratiamechi te'teriapao, amochi teerepuame eemea Riosie nehpupari ku'iwario, ka'chi iika aamo wihkuepuawichioopua. Puuu Apoe Riosie Weratiamea, puuu wa'api tisiwarikai tiiapaopua, yomatiame ihta ki ka'karuma tiiariopua, aampa te'ta utewari tiiaemepua, yomatiame ki ka'karuma nokiwari noonoraopua, ahpotere tiiamepua pu'kao, yomatiame aampa tiiamepua yomatiame pu'ka utewarira tiiarirao.
11 Eemea Riosie Weratiameeo, iikachikamera tehpunetiamepua, yooma ihta amochi ki ka'karuma te'tereriao, ki ma'chikamera weerewachi siichitepuwekao.
12 Eemea paatoniaio, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ijikikamepua, ahjama wetemajitiamechitia; wa'a tiiachio, neerochi o'inia puuyapaio, eenechi ahjakameka ijikikamepua weemera ahjarichi, Eesusi ahjameo. Wa'a ijikikame aamo tetewame Riosia, Riosi te'ta utewarirachi paparakamekapa, ahpo Taana oijenateriae, te'ta ahpo utewarirae.
13 Eemea pukerio, poanachi te'tereriaipua Riosichio, aaata wahjipakamechitia Riosie tetewiwachio, aamo iikachio pehjio eemea, ki Riosie tehpuneniaiopua pehjio aamo tatakoririao. Nape ehpeo eemea, yooma tehpunetiamekapaopua ki kaawe aamo te'tereriao, weemera ahjari kiatiamepua, yomatiame aamo cheriwekekaopua aamo ki kaawe noonowiriao.
14 Riosia yooma ihta ahpo nuurari taamo wenejiao, yooma wa'asi werapakamepua pu'kao, taamo tatakoriria wenejiwa wikirieriaopua, kurusichi raositepakaopua pu'kao, ahpo Taana Eesusi mukiwarieo, ahsieme kajuka netetepakao.
15 Riosie Weratiamea yomatiame tamochi ki ka'karuma chaachapaka wenejitiameo, ahsieme kihta nateyame enepaterepua pu'kao, yooma ti'tijoeri tetewachi kurusichi meritiameo. Wa'a iintoka Apoe Riosi Taanaraa, pu'ka Satanasi ku'kuiwari taamo na'areka Riosichi wenejika mochitokameopua, tísia suuwe erapatekamepua pu'kao, te'ta newitoka chapisa pe'pereso i'tokaopua, yooma ti'tijoeri tetewáchi suuwe erapateka newitokamechitiao.

Ki i'ka wehjoarichi inataka mochitoamechitia inataniame

16 Pukaepa eemea i'ka wehjoarichi mochikaiopua pehjio, ka'te aamo tooa wenejimichioo, aaata i'ka wehjoarichi iyoriniame nokayameeo, i'ka eee tiiame iyoriniamechitiao: ihta kooame iyoriniameoi, ihta itapiti iijirewa iyoriniame, ihta yoorewa teeweniameoipua pahkochio, meecha weemerachi simiyame iyoriniameoi, Riosi resipuniame taawechi iyoriniameoi.
17 Yooma puuu itapiti iyoriniamea, kihta nateyamepua Riosichi ka'karuma te'terepuawichioo, se'wi iyoriwakapapua. Te'ta Riosiwichio iyoriniame nateyameraa, ihjipua: Riosi ahpo Taana Weerariakamera iyoriniame.
18 Ka'te aamo tooa aamo wenejimichio, Riosi tewekachi ku'kuiwari tísia yoorewari te'terewameeopua, aaata ahpo tísia tesiwa te'teriame, e'retiameeopua. Pu'ka wa'a tiiame nokiwa inatamea, apoe wa'api ahpo oisataka chaachapamepua, ahpokamera tísia machiyameko erakoka. Yooma puuu wa'a ahpo oisataka masitiamea, kihta Riosi pichiwari tiiamepua, teesaoi ki Riosi inatá, oowera weeechi ti'tijoerichitia inatamepua.
19 Puuua ki nakiyamepua Riosie Weratiameo, ahpo mo'orachitia teetomichioopua, puuua kihta Eesusi weerewara itapitira enepanariamekapapua, te'ta taamo Noono

tewekachi kahtiame e'rariachitiaopua, ahpo Taanakamera mo'orachitia teetomichiopua, ahpo Taana weerewachi ki pusie teteiwamechiopu.

20 Nape eemea, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ijikikamepua, ki i'ka wehjoarichi mochikamechitia inatamiapapua wa'asi. Nape wa'a ijikikamekaai eemea, ¿achini iikai eemea wa'api te'teretoamepua eenechio, ke'chu aamo Eesusichi paparoi te'tereriachitiao, aamo ki ka'karuma yooraria yooraka mochitoao? ¿Achini iikai i'ka wehjoarichi nokiwame yoorewatere mochitonariame eemea, i'ka eee tiame nuurari yachatiamechitiao:

21 “Ka'te ihchepa pukachio, ka'te ko'ka pu'kao, ka'te ahjae ihsi pu'kao”?

22 Yooma puuu nuurari ka'tetaniamea, i'ka wehjoarichi mochikameche nuurari iyoriniame puuua, puuua Riosichi kaawe te'terepuawichioo, kihta nateyame puuua. Puuu i'ka wehjoarichi nuurari yachatiame wa'inewa iyoriniamea, kajumiite puuua wa'asi, taamoo tewekachi Riosi ahjama mochipatetiopaopua.

23 Puuu i'ka wehjoarichi itapiti iyoriwa nokayamea, tísia Riosichi iyoriameka nokayamepua, tísia ahpo weerewachi kokosa yooramekapaopua, te'ta Riosichi iyoriame ahpo eratekaopua ti'tijoerio. Nape puuu weerewachi ahpo kokosaniamea, kiisi taamo ku'yamepua ki ka'karuma nokipuawichioo, itapiti ki ka'karuma nokiwa weemuniameopua.

3

1 Eemea Riosie Weratiamechi paparakapaopua, weemera ahjarichi oijenakameka iikamepua Eesusi Riosie Weratiame ahjamao, Eesusi mukukoi eenechi oijenatetioiopua. Pukaepa eemea wa'a ijikikamekapao, aamo tewekachi mochikameka erakópuapua wa'asi, Riosie Weratiame yawichituachi ahjama mochikameka erakoka, Eesusi ahpo Noono yawichiturachi kahtiachi, ahjamina ahjama ya'yawichituka.

2 Pu'kache epeche te'ta nateyamechi inataka mochitopuapua, tewekachi mochipuameche, ki i'ka weeechi aamo mochikamechitia erakoka.

3 Eemea ehpeo, i'ka wehjoarichi iintuame aamo ki ka'karuma weemuka mochitoriao, mukukameka ikikame puuuapa amochio, weemera ahjarikamera uukamekapa eemea, Riosie aamo kiatiamekamera, Riosie Weratiamechi paparakamekapapua.

4 Riosie Weratiamea pu'ka weemera ahjari taamo ki'yakamepua, pukae taamo ahpo tísia peeniatiame mochiwarichi mochime te'teriame enemichiopua, eenechi enasaopua taamo apechunamiao, ahpo ahjama mochiwamiachiopua.

Ke'chu Eesusichi paparai te'teretotiame; Eesusichi paparaka te'teretoniame tiame

5 Pukaepa eemea i'wa wehjoarichi mochikaiopua pehjio, yooma toipuapua wa'asio, mukukamechitia tetewipuapua pu'kao, yooma pu'ka ki Eesusichi paparaniame nokiwameopua, i'ka eee tiaméchitia: ihtaoi suwepori nokiwame, ki ka'karuma ikotuwa nokiwame, aaata iinuekopao wa'achi teerenarewa, ihtaoi itapitichi riosiwataniameoi.

6 Yooma aaata i'kaka tiiame ki kaawe nokayamea, Riosi nekarewae kokosapuamepua, kiisi e'weka mochitoamekapapua, tewekachi kahtiameopua Riosio.

7 Eemeai wa'achi nokaka mochiriaipua, ke'chu taamo Paamira Eesusichi paparaio.

8 Nape ehpeo eemea, ki oosa wa'a nokaka mochitopuapua, i'ka eee nokiwamechitiao: aaata tísia nekakapa merinarewa, aaata na'ara yorapuaichio na'ara ihsiwa, na'ara chaachapawa aaata na'arepuawichio, iinyatiame suwepori nayewaniame.

9 Ehpeo eemea ka'te aamo ahpo wistuka mochitomitiapua, yooma toakamekapa eemeapao, aamo ki ka'karuma nokariaopa, ke'chu Riosie Weratiamechi aamo paparai nokariameo.

10 Ehpeo eemea Riosieo, weemera ti'tijoe enepakamepua, ooweru tiameo, wa'achitia. Amochio eemea senepi epecheche teetopamepua yooma ihta Riosichi

simiyame machiwari, Riosi tiiameka teerepakamekapapua amochio, weemera te'terewachio.
11 Wa'a tiiame iintokame Riosia aaataoi tamochio, yooma Eesusichi paparamechiopua, pe'yachi ki i'isaeri ti'tijoerikoio, pe'yachioi siichitepuwatiamekooi ki siichitepuwatiamekoiopua, pe'yachioi aaata Siintiani weeechi ti'tijoerikooi, pe'yachi simaroni ti'tijoerikooiopua, pe'yachi teekoemekooi ki teekoemekooiopua. Te'ta nateyameraa, Eesusi Riosie Weratiame yomatiame wehjoarichi mochikame iintoriakamerawichio puuua; puuua yooma aaata ti'tijoerichi apochi paparakamechio, pukachi yasitonariame eneriame puuua, ahpo Riosiwarieo.
12 Riosia aaata ahpo Taana Eesusichi paparakameo, ahpo ijinuwa iintapakamepua, tísia nakiyamekapapua aamoo. Pukaepa eemea amochio, ka'karumache tiiame tetewitetopuapua, eee tiiamechitia: aamo ahpo tesiwe erakoniame, kaawe e'raka ihkokeniame, kihta aamo weruma uuniame teerewa, ki e'raka cheeka nayewaniame, ki aaata nahsinepaniame.
13 Aamo ahpo anachiame enepuapua; aaatae aamo wenejitiaeo, cheriwepuapua pu'kao. Eemea taamo Paamira Eesusi aamo cheriweriachitia, wa'achitia aamo ahpo cheriweka mochitopuapua.
14 Te'ta nateyameraa amochio, te'ta kaawe aamo nakika mochitoniamerapua. Te'ta aamo nakika mochitosaa eemea, te'ta kaawe nokaka mochitomeri eemea amochio, taamo nakika mochitoniamekopapua, taamo piiripi pirenaturi iintapamepua, Riosie Weratiame weerewarachiopua, Riosie Weratiame weerewara ki pusie teteiwamechio.
15 Ta'iria mochitopuapua aamo iikachio, kaawe aamo te'terio erakokaopua, taamo Noono tewekachi kahtiamechio, pu'kawichio apochi aamo paajutekame Riosia, piiripichitia enepamichiopua, ahpo Taana Eesusi weerewachio, ahpo Taana Eesusi weerewara ki pusie teteiwamechio. Riosi amochi iintoriao, kaawe e'rekache mochitopuapua, eepi cheriwema ki'yakache, aamo ahpooiopua tiameo, cheriwema kiapuapua aaataeoi aamo kaawe yoratiao.
16 Eemea amochio, amochi pochikameche te'terepuapua Riosie Weratiamee aamo masiteretiao. Aamo nanapawiachi napawisaapua Riosi iyorimiao, Riosie Weratiame te'ta machiwari masiteriachiche teetowa masitepuapua. Ahkaoi aamo nanapawiachiamio, ihtaoi Riosi nayewame wikatapuapua, yoomahka pirena kaawe chaachapaniame Riosio, pirena aamo iikachi kaawe erakoka, cheriwema ki'yaka Riosio.
17 Ihtaoi aamo chaachapaopua, ihtaoi aamo nokayaoipua tiameo, aamo Paamira Eesusichi te'ta aamo te'teria inataka nokisipuapua, ahkaoi aamo nokisiachiamiopua. Ka'te natakepamitia eemea tiameo, aamo cheriwema kiamia Riosichio, Eesusi te'ta kaawe iintoriawichiopua aamowichioo.

Ta'pechi mochikamewichio tuuyewari

18 Eeme kukunara ujupiraa, aamo kukunawa neesetowatere te'teretopuapua. Wa'a te'tereka mochitojereniame Eesusi Apoe Paamiraa, ooweru apochi paparameopua.
19 Eeme ujupira kukunaraai, kaawe nakika mochitopuapua aamo uupio. Ka'te e'raka ihsiwa ihsimitiapua aamo uupichio.
20 Eeme kukuchiwaraa, ka'te toaka mochimitiapua aamo yayawa e'wewao, wa'a aamo te'terejeramekopua Apoe aamo Paamira Eesusia.
21 Eeme yayawaai, ka'te ki taisa erapatemitiapua aamo tatanao, tísia nekaweka tuuyewaeopua pu'kao, utewaeme e'raka yoorawa chaanewaeo.
22 Eeme ahpo teeko seekaraka teeka mochitoameai, kaawe e'waka mochitopuapua aamo teekoo. Nape pichiwarie e'weka mochitopuapua pu'kao, taamo Paamira Eesusio aamo kaawe nokayame e'remichiopua aamo wa'a te'teretoopaopua. Eemea wa'a te'teremeripua, ki aamo teekoe tetewiniaiopua.

23 Yooma eeme Eesusichi paparamea, yooma ihta aamo yooraopua tiameo, kaawe
e'raka kaawe yorapuapua, aamo Paamira Eesusiwichioo, kaawe e'raka yorakiamechi-
tia.
24 Wa'a erakoka mochitomete eemea, aamoo Riosio itapiti aamowichio nuutia
kiamerikopapua. Pukaepa yooma ihta aaatawichio aamo yooraioopua, Eesusi Riosie
Weratiamewichio yoraniameko erakopuapua, puuu Eesusikamerakopua te'ta aamo
Teekorao.
25 Nape aaata ki kaawe nokakamea, ahpo ki kaawe nokariawichioo, kokosari
aiwatepuamepua Riosieo, ki aaata epeche weruma tiiame tetewamekopua.

4

1 Eeme tetekoraai, kaawe uuka mochitopuapua aamo seekarewachitia mochitiao.
Ka'karuma eenepuapua pu'ka ahjamao, kaawe e'erakoka kiapuapua pu'kao, yooma
itapitio ihtaoi nakiyao, nane'reka mochitoamekapa eemea, te'ta aamo Teekoo, te'pa
tewekachi kahtiamekoopua.
2 Eeme Eesusichi paparamea, senepitia Riosi nayeweka mochitopuapua. Ihtawi-
chiooi nayewiaiopua Riosio, aamo e'ra nayewepuapua pu'kao, ki ni'oka nayewepua-
pua Riosio. Riosio eemea, ka'te natakepamitia aamo cheriwema kiamiao.
3 Riosio itanepuapua taamowichio, kaaweruma tiiame tamochi teetomichiopua,
wahjachi mochiwachiami taamo masitemichioo, ahpo kaaweruma tuuyewari taamo
ki'yaria taamo nayewatumichio. Ihji Riosi Taanarachi simiyame no'o nayewat-
uaa, Riosi noriwi teereriapua, ehpiamio taamoeo, yomachiami mochiwachiami
ma'chitapuawichiopua. Neeea pukachi simiyame nayewatuamekapao, i'wa peereso
yachatiamenia.
4 Riosichio no'o ku'iwa itaka mochitopuapua tiameo, no'o ahpo kaaweruma tuuye-
wario, ma'chiame no'o masitemichiopua, ahkaoi mochiwachiami no'o masitesiachio,
yooma ihta Riosie Weratiamechi simiyame no'o nayewatuachiopua, te'ta Riosi no'o
yorajerachitiaopua.
5 Eemea Riosie Weratiamechi simiyame masitiaiopua, aaata ki Eesusichi pa-
parakameopua pehjio, kaawe peeneka nayewepuapua pu'kao, kaawe e'reweka teeka
masiteka, kihta kokosa erapuaichiopua aaatachio, aaata masiteme tiioo, ka'te wa'atia
u'matotemitiapua.
6 Muuua aaata nayewiaio, kaawe e'raka nayewepuapua pu'kao, kaawe e'raka
itipimichiopua pu'kao; itapiti aamo iinatukesoo, peeneka nehjiapuapua pu'kao.

Kajurachi teepotari

7 Wa'a aamo uhjurenane aaata tijoe Tikiko tewaniame, apoe aamo tuuyemichiopua
te'ta achini teeka taamo mochika i'wao, aachin teeka taamo simitia Riosichi tehkio.
Puuua Riosi tehkiwachio, tísia kaawe taamo ku'ikamepua, pukaepa teemea pu'kao
Riosichio, taamo poonichitia tetewamepua.
8 I'ka Tikiko wa'a aamo uhjurekania aamo tuuyemichioo, aachin teereka taamo
mochikao, aamo taamo nane'resaapa wa'ao, kaawe erakomichiopua.
9 Wa'a uhjuramenia tiame Tikiko ahjamao, Oonesimo tewaniame. Puuua, wa'a
aamo mochiwachi ohjoemepua, taamoo pu'kao, Riosichi poonichitia tetewa, puuu
ooka chaachapamapua aachin teeka taamo mochikaoopua i'wao.
10 Arihtako tewaniameai no'o ahjama peereso kahtiamea, aamo teepotenapua
tiame. Marako tewaniame tiameai, aamo teepotenapua, puuua Wenawe pa'chira taa-
nara. Nane'riame eemeapa aachin teeka no'o tetewamekopua Marakoo; wa'amahka
aamo mochikachi enasoopua piie taawechiami ahkao, kaawe uuka tetewipuapua
pu'kao.

11 Eesusi Uhto teewataniameai, aamo teepotenapua tiame. Ihjichepua paika
i'isaeri Eesusichi paparakamea, no'o ahjama tekipanamea Riosiwichioo, ti'tijoeri
paajutekao Riosi ye'karichi e'enamichioo. Ihji paikaa, no'o tísia yuuwesioio, no'o
kaawe erapateka mochitokamepua.
12 Aamo teepotena tiame Epajarasi tewaniame, aamo ohjoekachi o'inia eenakame
tiame. Ihjiai Eesusi Riosie Weratiamewichioo, tísia tekipanaka yasitoamepua. Ihjia
aamowichioo, tísia itaka yasitoamepua Riosichio, aamoopua Riosichio, epeche kaawe
te'teretoka mochitomichiopua, yooma ihta Riosi te'ta nakiyachitia, yooma wahjachi
aamo yorakeka mochitowachio.
13 Epajarasio nooe wa'api tetewakamepua pu'kao, tísia utewaeme tekipanaka
yasitokamekopua aamowichioo, Raoriséa mochikamewichioopua tiameo, Eerapori
mochikamewichioopua wa'achi.
14 Ruuka merikoai tísia kaawe nakiwamea, piirechi tijoe Reema tewaniameapua
tiame, na'pahka aamo teepotenapua wa'achi, yooma aamoo.
15 Eemea no'o teepotekemitiapua, Riosichi poponiwa pipiniwa tiame Raoriséa
tiopachi nanapawiame. Niinja tewaniame oowitiameopua, no'o teepotekepuapua
tiame wa'achitia, yooma Riosichi paparame, ahpo ta'perachi naanapawitiame.
16 Eemea yooma i'ka iyojura chiia iyonaka nane'resaopua, Raoriséa tiopachi
mochikame i'yetopuapua i'kao, Raoriséa tiopachi mochikame iyonamichiopua
tiameo, i'ka no'o iyojurao. Wa'a i'yetosapa i'ka no'o iyojurao, Raoriséa no'o uhjureria
iyojura Koorosa tiopachi upapuapua, wa'a Koorosa tiopachi iyonapuawichiopua
tiameo.
17 Aakipo tewaniameo chaanepuapua eee chanikao: “Ahseparika kaawe tee-
topuapua, aamo Paamira Eesusi ki'yaria tehkichio, ahpowichio aamo yoramichio
ki'yariachio.”
18 Neee Paoroa, nooe sekae iyoteka chiiamenia i'ka no'o aamo chaaniao: Ka'te
no'o natakepamitia eemea Riosichi itamiao, no'o i'wa peereso kahtioio, kaawe no'o
neesetoka yasitomichioo. Neeea i'ka aamowichio iyotewachiopua wa'asio, taamo
Noono tewekachi kahtiameo, aamo tísia kaawe ikiniame ikijeraninia. Wa'a ikisaa
kaawe enemapua. Cheriwema wa'asi.

Paoroe Seenepi Simiyame
Tesaronika
Iyojurewa

Teepotari

1 Kúíra Tesaronika tiopachi mochikame Riosichi poponiwaa, pipiniwa tiame. Ka'karuma mochikare eemea, teemea i'wao ka'karuma mochikamepua. Ka'karuma mochisaa eemea teemechitia, tísia kaawe enemiipua. Wee, i'wa aamo uhjurenane itapiti aamo no'o nayewiao. Neee Paoroa, Siriwano ahjamao Timoteo tiameo, yooma wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, taamo Noonochi te'tereka mochitoameo, i'ka iyosi iyotesa aamo uhjurenania, yooma wa'a tiopachio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaka mochitoameo. Yooma wa'a Riosi tuuyewarichi te'teretoameo, aamo iikachio neeea, ta'iria mochitojeraninia, amochiopua tiameo, taamo Noono tewekachi kahtiameo, taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, tísia ta'iria mochitojeraninia, aamo tísia ka'karuma neesetori, teewetokeka.

Tesaronika tiopachi mochikame, tísia Riosichi paparame

2 Teemea aamowichioo, senepi taawechi Riosi ahjama nayewaio, tísia cheriwema ki'yamepua Riosio.
3 Teemea Riosichi nayewaio ki natakepame teemea, aamo tísia kaawe te'teretoaopua, Eesusi Riosie Weratiame tehkiwachio, aamo iikachio tísia kaawe erakoamekapapua, tísia paparamekapa eemea Eesusichio, tísia puuyetoka mochitoamekopua tiame, Eesusi tewekachi o'inia eenechi enamiaopua weeechio.
4 Aamo taamo Riosichi poponiwao, taamo pipiniwaopua tiameo, nane'rena teemea Riosio, tísia aamo nakiyamekopua, aamoo tísia apochi papararíopa. Nane'riame teemea aamoo wa'a te'teriopao, ahpo ijinuwa iintapariopua Riosio.
5 Teemea aamoo, Riosi ka'karuma chiia aamo neyewiaio, te'ta pichiwari Riosi chiia aamo nayewiamepua, Riosi Riosiwario tamochi yasitopa, puuua ki taamoe wa'api inatariaepua. Eemea amochi e'enarioiopua, nane'riame eemeapa aachin teeka taamo amochi kaawe te'tereka mochiriopua, kaawe teeremichiopua amochio.
6 Kaawechupena eemea taamo Riosi kaaweruma tuuyewari chaachaparia, peenia erakoka ahjachi pichikerepua, tísia aiwaka mochitoaiopua, Riosie Weratiamechi paparapao. Puuu aamo aiwaka mochitoaa, Eesusi aiwariaka tiiame puuua i'wa weeechi oiyai nayewatukao, teemeai wa'achitia aiwaka nokisiamepua, Riosie Weratiame nayewatuaio. Nape Riosia yooma amochi aiwatoachiopua, wa'achi ihtoame Riosiai amochi yasitoaite ahpo Riosiwarie amochi yasitoko, yooma amochi pipiripichiopua.
7 Eemea wa'a te'teretoaa aiwaka anachakao, yomachiami Riosichi paparakamea nane'rekamepua wa'asi, yooma Maseronia weeechiami mochikame, Aakaya weeechiami mochikame tiame.
8 Eemea i'ka Riosie Weratiame naawesario, eeme wa'api amochi uuriaa, yomachi i'toriame eemeapa, Maseronia weeechiamio, Aakaya weeechiamiopua tiame. Eemea, ki wa'amisiche i'tokame eemea Riosi tuuyewario, ahkasi epeche waanamisi i'tokamepua pu'kao. Pukaepa teemea, ki nayewatumeri teemea wa'a aamo ohjoriachiopua, aamoopua wa'amiopua wa'asio, nayewaturiopa wa'asi.
9 Puuua aamo ahpo mehkamisi i'yetoriopua i'ka Eesusi ka'karuma tuuyewario, aapoeo wa'api tísia kaawe erakoa aamo nayewamepua Tesaronika mochikameo. Puuu mehkami tuuyewari aamo i'yetoriaa, aamoo kaawe nayewamepua tiameo, taamo aamo Eesusichi simiyame i'yetoriao, tísia kaawe aamo noonowiriopa ahjachi

tísia paparakao, tísia aamo Eesusichi paparapao, ahkasioi aamo itapiti ri'riosiwa ri'riosiereria ki ahjameo towariopa pu'kao, te'ta Riosi ahjamerachi paparamiapa, pu'kakamera yorakeka mochitonariapa, ki waapisi i'toka Riosi kaaweruma tuuyewario.
10 Aapoeopua tiameo amochitiao, tísia puuyeka mochitoamepua Eesusi Riosie Weratiame eenechi enamerio, wa'a tiiame tuuyetiamenia pukaeo. Puuu eenechi enameria, apoe Eesusi puuua apoe Riosikamera Taanara i'wa weeechi tijoetukame, Riosio pu'kao, mukukoi eenechi oijenateria, puuupua te'ta apoeo, taamo newipatiamea, Riosie tísia iinya tiiame kokosariepuachio.

2

Paoro Tesaronika mochiwachi tekipanaria

1 Eeme wa'api no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamea, nane'riamepapua taamo amochi tekipanariao, ki oowera kihtachi itipiriopua.
2 Eemea nane'riamechi taamoo, Iiripo mochiwachi ajasirioiopua pehjio, tísia taamo na'aretiamekopua wa'ao, ke'chu aamo mochiwachi e'enoiopua. Nape teemea tísia wa'ineka na'aretiai Iiripo mochiwachio, Riosia taamo ku'ikamepua kihta seeweka amochi e'enamichioopua, wa'a Tesaronika mochiwachio. Wa'a aamo mochiwachio, tísia tehkikoi Eesusichi simiyame nayewatupuawichio pukeri taamo ajasirioio, kaawe nayewatukame teemea wa'ao, Riosie ku'ipatiapa wa'ao, oisa erapatekao.
3 Teemea waikao oisa erakoka nayewatukamepua wa'ao, taamo Eesusichi simiyame nayewatuao, te'ta pichiwari chaachapamekapapua. Teemea ki aaata wisikuiamekapaopua, te'ta Riosi pichiwari chiia pichiwaka masitekamepua aamoo.
4 Ihji Riosi newipari tuuyewaria, Riosie e'retiame teemea amochi upamichiopua, amochi nayewamichiopua. Teemea i'ka taamo nayewatuao, ki ti'tijoeri ahpo pu'seriakamera kaawe erakomichiopua, Riosi pu'seriakamera taamo erakomichiopua, Apoekopua taamo tewekachi kahtiame Noonoo, taamo inata tetewaka ne'niamea. Pukaepa puuua nane'riamepua, taamo masitia ti'tijoerikamera pu'serewawichio enesoo, apoekamera pu'serewawichiooio.
5 Teemea aaataoi ki peenia chaaneka u'yekamepua toomioi; ihtaoi taamo ku'ipuawichiooi, kiamo itanekame teemea, Apoe Riosiai, nane'riamepua pu'kao, pichiwa no'o chiiamekoo.
6 Teemea amochio aaatachioio, ki taamokamera iyoripuawichio i'yakamepua,
7 iinuekai teemea wa'a tiiame taamo noonoimiao, Riosie Weratiamee ajawatiamekapa. Ohsotia teemea, kaawe e'reka aamo neesetokamepua, kukuchi yeeyerachitia ahpo tatana inatiamechitia.
8 Teemea ki nu'uti aamo nakika mochitoamepua, Pukaepa teemea aamo mochikachi ohjoaio, ki i'ka Riosi kaaweruma tuuyewariche aamo kianarekamepua, epeche tiiame aamo kianarekamepua pehjio, ahkasi aamowichio mukiwameoiopua, wa'a tiiame nakiwewiame enesoo.
9 Nane'riame eemea wa'a taamo mochikoio, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayewiaio, te'ta utewaeme tekipanaka i'yariamekopua taamo ko'komiao, kihta peterenariapa teemea amochio.
10 Teemea wa'a aamo mochikachi mochikaio, ka'karuma enekame teemea amochio, taamo te'ta piipakame ti'tijoechitia tetewitekaopua wa'a aamo mochikachio, kihta a'chi tiiame taamo nayewapuawichiopua, aaataeoi. Pu'kao eemea aamoe wa'api tetewikamepua.
11 Nane'riame eemea tiameo, taamoo Riosichi tatanachitia aamo uuka tetewiriopua, aamo itapitiwichio yuuwesirioiopua, kaawe e'raka aamo kaawe erapatesiriopa, aamoopua Riosichio, te'ta oisa erapatesika.

12 Teemea aamoo tiameo, kaawe e'reka aamo tuuyekamepua, te'ta Riosi tatanarachitia aamo mochijerawao, Apoe Riosi wa'api aamo paajuteriopa, ahpo ahjama mochipuawichiopua, ahpo te'ta tísia peenia tiiame ye'karichio.
13 Eemea Riosi aamo paajuteria nakikamekapa, ahpo tísia peenia tiiame mochiwarichi mochimeripua, Riosi te'ta ye'karichi. Riosio aamo ku'iriopa pahtekao taamo amochi nayewatuao apochi eenamekoopua ki taamochi wa'api, cheriwema ki'yamepua Riosio, senepi taawechi. Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewari pichiwa Riosichi eenamekapaopua, aamo iikachio yooma itapiti kaaweruma inisiamepua, yooma aamo pipiripichio, Eesusichi paparakamechio.
14 Eeme Tesaronika mochikame Eesusichi paparamea, Uurea weeechi tiopachi mochikamechitia ikitiamepua. Puuu Uurea tiopachi mochikamea, ahpo wa'api weeechi mochikame i'isaerie, tísia aiwetetiame puuua, wa'achitia eemeai aamo wa'api weeechi mochikameeo, tísia aiwatetiamepua.
15 Ihji ehpiami i'isaeri pa'pamuratuamea, Eesusi Riosie Weratiame me'yakamepua, te'ta ahpo ehkoriami mochiriamechitia noonowiriachitia, Riosi na'nayewatura ko'yakamechitia. Ihji pa'pamiratuame Riosie Weratiame me'yakamea, kiisi kaawe e'retiamepua Riosieo, taamo wa'ineriamekopua pu'kao, ti'tijoeri ki taamo nayewemichioopua Eesusichi simiyameo. Pukaepa, wa'a nokaka wa'inamekapao, ahkasi ahkaoi taamo muioipua Eesusichi simiyame nayewatumiao, taamo ma'chi uhjurakame puuua, ki taamo nahkeka nayewatumichio ahpo mochiwachio.
16 Puuua wa'a nokaka taamo wa'inarewaeo, kiisi taamo toakapua, i'isaeri ti'tijoerichi taamo nayewetumichioopua, Riosie ahpo newipatepuawichioo. Wa'a nokakaopua ahpoo, epeche epecheche tatakoripamepua. Pukaepa Riosia tísia nekakaopua pukachio, ki nu'uti kokosameripua pu'kao.

Paoro eenechi, Tesaronika tiopachi siminarewa

17 Aamo taamo Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, neipami aamo mochikachi puuyasaapa teemea, aamo eenechi tetewinareka mochitokamepua, aamo ijinatepaka mochitoamekapa.
18 Teemea weesa wa'a siimpanarekamepua aamo ne'nemiao, nape neee Paoro epeche, nape Satanasia senepi wa'a taamo siisimpanarioiopua, eepi taamo pejana weeweripakamepua, ki siimpapuawichiopua wa'ao.
19 Ehpe taawechiamioi teemea tísia aamo tetewinareka mochitoamepua, eemekamerakopapua taamo te'ta peenia erakotiameo, ki aaata ki'tiamekopua wa'asi te'ta taamo kaawe eratemeriopua. Eemea tiameo tísia taamo kaawe eratemeripua, Eesusi eenechi enasoiopua pu'ka ahjama mochikoio.
20 Eje'e amochio, wa'a erakoame teemea, te'ta pichikekamekopapua, taamo aamo nayewaturiao, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo.

3

1 Pukaepa wa'a tiiachipa tísia aamo tetewinariapa teemea, tísia aamo nane'renariapa tiameo, achini aamo te'teretoaopua Eesusichi aamo paparao, ki anachapakaopua wa'asio, Timoteo aamo uhjurekame teemea tapanaramio, teemea Aatena mochiwachi itipikapua waikao, pu'kao wa'a no'ramioio.
2 Timoteo aamo uhjurekame teemea, pukachi aamo nane'renariapa aachin teetoamekopua aamoo, Eesusi Riosie Weratiamechi aamo paparao. Ihji Timoteoa, kaaweruma tijoe puuua, taamo ahjama tekipanakame Riosichio, Eesusichi simiyame tuuyewatukao. Timoteoo amochi uhjurekame teemea, aamo pewatiame mochitonureka ku'imichiopua Eesusichi aamo paparao, aamo oisa erapatemichiopua Riosichio,

3 kiisi nahsinepaka, anachaka mochitomichiopua ihtaoi Riosiwichio aamo aiwaka
mochitoaio. Eeme wa'apiai nane'riamepua wa'a tiiame aiwaniamekopua, Eesusichi
paparameo.
4 Aamo ahjama mochikaio, wa'a tiame aamo nayewakame teemea, aamo kokosa
tiiame aiwamiaopua, yooma teeme Eesusichi paparameo. Wa'a tiiame taamo ikisipo
tuuriaa, kiisi wehchi wichikamepua, pichiwa wa'a teetoniamepua amochio.
5 Pu'kawichio aamo uhjurekamekai teemea Timoteoo, nane'renariapa neeea,
achini aamo te'teretoaopua, Eesusichi aamo paparao. Neeea ke'chu wa'a uhjurai
Timoteoo, majawiameai neeea Satanasie, aamo sewina erapatepuameopua, aamo
wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, Eesusichi paparameo.
6 Nape ehpe wa'a no'rariopa Timoteoo, kaawe erapakame neeea, kaawe aamo
te'tereto tuuyopa Eesusichio, kaawe aamo ahpo nakika mochito tuuopaopua tiameo.
Aamoo tísia taamo ijinatepaka mochito tuuopao taamo tetewinarekao, wa'achi
erakoame teemeai aamo tetewinariao.
7 Teemea i'wao tísia aiwaio, tísia kaawe erapakamepua, wa'a aamo mochikachio
tísia aiwaka mochitoaiopua, pewatiame aamo mochito tuuyetiapa Riosie Weratiame-
chio, ahjachi paparakao.
8 Wa'a tiiame inamukapa teemea aamochio, tísia oisa erapakame teemea, Riosi
tehkiwarachi taamo mochitomiao, eenechi oijenakamechitia.
9 ¿Teemea soparamena cheriwema kiamerina teemea Riosio, aamoo tísia kaawe
yoratiamewichioo, tísia kaawe erakowa taamo eraterioopua tiameo, aamoo taamo
nayewaturiachi paparakamekopao?
10 Teemea Riosichi nayewaio, senepi itaniamepua pu'kao, taamo ku'imichiopua
eenechi ahpo tetewimichioo, aamo toitia masitepuawichio pehjio, aamo ahsepari
nane'reka mochitomichiopua, Eesusichi simiyameo.
11 Pukaepa teemea, Apoe taamo Noono Riosio, Apoe Eesusi Paamiraopua tiameo,
taamo ku'ijeraninia wa'a siimpaka aamo tetewipuawichioo.
12 Apoe Paamirao aamo ku'ijerani teemea, epeche aamo nakika mochitomichiopua
ahpoo, aamo wa'achi te'teremichiopua wahjachioi, te'ta taamo aamo nakiyachitia.
13 Neeea taamo Paamira Eesusio itaniamepua, aamo ku'ika Riosichi pewatiame
mochitotemichiopua, kiisi se'wimichiopua aamo Riosichi paparao, no'oo aamo te'ta
piipakame tetewitemichiopua no'o Noono tewekachio, no'o Noono te'ta katewiachi
taawechio, no'o eenechi i'ka wehjoarichi tekinioiopa.

4

Aachin nokaka kaawe eratepuame Riosi

1 Ehpeo utewaeme aamo chaaniame teemea, Riosi kaawe eratewache aamo
nokisimichio, te'ta taamo aamo masiteriachitia, nape utewaeme taamo te'ta Paamira
Eesusi ijinuwarachitia.
2 Machiyame eemeapa no'o aamo tuuyeriao, aachin teeka aamo mochinuraria
taamo Paamira Eesusichio, Apoe no'o weerakamechiopua, Apochi simiyame no'o
nayewatumichiopua.
3 Riosi nakiyaa ihjipua: Riosiche nakiya yooraka mochitopuame; kiisi suwepori
nokipuame,
4 yoomahka eeme nenewikameaio, yoomahka pipiripi ahpo yooreka mochito-
meripua; kuunaraa ahpo uupi yooremeripua, uupiraa wa'achitia ahpo kuunachio,
5 ki aaata ki Riosi machiyamechitia te'teretoka, ki aaataoi uupiraoi kuunaraoi
ikotukeka.
6 Aaataai eemea, ki wa'a nokaka mochitometepua, yooma i'ka wa'a tiiame suwepori
nokiwao, piiripioiopua wisikueniameo. Suwepori nokaka mochitoameopua Riosia,

ki teesa kokosamapua pu'kao. Yooma pu'kao, aamo tuuyekame neeeapa, amochi masitiaio.
7 Riosia ki iinya tiiame taamo nokimichio taamo paajutekamepua, ohso kaawe Riosia, kaawerumarache taamo nokimichio apochi paaekamepua, ahpoche peenia e'ria nokisimichiopua.
8 Wa'a tiiachipao aaata ki e'wiamea i'ka no'o chiiao, ki tijoekamera ki e'wiaitepua, Riosikamera ki e'wiai tiiamepua, Apoekamera ahpo Riosiwari taamo ki'yaa, taamo neesetomichio kiatiamepua, ki itapiti suwepori tiiamechi, taamo ruhjimichiopua.

9 Neeea, ahpo nakika mochipuamechi simiyameo, kihta chanimetenia wa'asi pu'kao, apoe Riosi wa'api iintokamepua pu'kao, ahpo Riosiwarie wa'api wa'a erapateka.
10 Kaawe nane'reniamenia aamoo, Riosichi poponiwao pipiniwao tiameopua, Maseronia weeechi mochikameo, taamo te'pa kahtiame Noono nakiyachitia mochitoamekopua, yooma aamo ahpo kaawe e'reka mochitoamekopua. Nape teemea i'ka aamo nakika mochitoniameo, epeche aamo epeche epechechi teetojeramepua.
11 Eemea kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, ki aaata aamo eina chaachapamichiopua aamo ku'ipuawichioo; ohso kaawe, aamoe tekipanaka i'yapuapua aamo ko'komiao, te'ta aamo no'o tuuyeriachitiaopua aamo masitekao.
12 Eemea wa'a te'tereka mochitometepua, ki Riosichi paparameo, kihta aamo chaanemichiopua. Aamoe wa'api i'yaka ku'yame enesaa, kihta tooremumeri eemea.

Eesusi Apoe Paamira eenechi enameri

13 Ehpeo neeea, aamo Eesusichi paparame poponiwao pipiniwaopua tiame, aaata eeme mukisoo ihtana aamo ikimio nayewamane. Ma'chiame aamo tuuyenarenia pukachi simiyameo, ki te'ta aamo yuuwesimichiopua aaata Riosichi paparame mukukoio, kiisi eenechi ahpo tetewipuameko maaeka. Ihji no'o nayewamiaa, mukukai eenechi ahjaniamepua, ki Riosichi paparamea ki pichikiamepua i'kao, wa'a te'tiapa puuua i'kao, kihta inataka mochitoamepua, i'ka mukukai eenechi ahjaniame.
14 Teemea Apoe Eesusio pichiwa mukukai eenechi oijenario erakoapao, teemeai mukukaio, pichiwa eenechi taamo ahjamio erakoamepua. Wa'achitia Riosio, Eesusi oijenateriachitia, wa'achitia taamo oijenatemio erakoamepua, yooma taamo Eesusichi paparameopua.

15 Wa'a tiiachiopua Eesusia, yooma taamo ahpo ijinuwao, apechunamia enasaapua, wahjipakame pahcha oijenatesa apechunameripua taamoo, yoomatiame ti'tijoe ooweru tiame apochi paparakameo.
16 Pu'ka taawechi ikipuamea, tewekachi o'inia ki ku'ita sisiname inamupuame Eesusia, te'ta Riosi ku'iwariai, ki ku'ita turuwachameri puuuai, ahpo turupuchaeo. Pu'ka turupucharie sisinamutioopua, tewekachi o'inia toomarichi weritoka, enameri tekika, Eesusi Riosie Weratiamea. Puuua te'pa toomarichi werikao, yooma apochi paparaka wahjipakameo, wa'a o'inia apechunamapua pu'ka pahcha.
17 Pu'ka yooma mo'moenapusaopua toomarichi ahpo weeriachio, taamopechi apochi apechunameripua waikao, yooma taamo Eesusichi paparameo, ahjaka mochikameo. Kajusaapa taamo ahjakame weeechi mochikame apechunakao, ahpo oijenateria ahjama taamo enepatemeripua, pahcha ahpo apechunaria ahjama. Wa'a o'iniao teemea, Eesusi ahjama mochipuachi i'topuamepua, wa'ao teemea, ahkasi ki wahjiamesi mochipuamepua.
18 Wa'a ikipuamekopa taamoo, kaawe erakopuapua, aamo ahpo wa'achi teerenarewa erapateka, Riosi ye'karichi mochipuameo.

5

1 No'o Riosichi tetejima, te'ta taawechi Eesusi enamiachio, ka'chi iika iy-
otepuamepua achini keenakoo, aaataai kiisi nane'riamekopua pu'kao.
2 Nane'riame eemeapa Eesusi enamioio, ichikoamechitia enamerikopua, tukaomi
ahka senawato, wa'a tiiame te'ta aamo masitekame teemea.
3 Pu'ka taawechiamio ti'tijoerio, natakia ta'iria mochikoiopua, senawato enam-
eripua, ti'tijoerio chaachapoiopua: “Ehpiamio kihta a'chi tiiame naanewa tiiamepua,
yuuweeme po'yamepua i'wao.” Nape wa'a chaachapaka mochikoiopua, pukachio
Riosi kokosaria senawato ahjachi enamiitepua, oowitiame saumerichitia senawato
kokorepamechitia.
4 Nape eeme ki tukapachi mochitoamea, pu'ka taawechi Eesusi enamiachio, ki
senawato natakia mochikame chapipuamepua,
5 eemea uutapachi mochitoamekapapua, Riosi uutaparichi ohjoamekapapua, ki
tukapachi. Pukaepa ma'chiame tetewika mochitoame eemea, itapiti ikiniameopua
enamerikopua.
6 Riosi taajenarichi mochitoamekapao teemea, ki kochika mochitometepua, ki
natakia mochikame, tewimichio Eesusio, eenechi eenaiopua.
7 Aaata Eesusi enamia natakia mochikamea, tukao natakia kokochiamekatepua,
aaata nawajika mukipakamechitia.
8 Nape teemea senawato enamiopa Eesusio, ki kochika mochitoamepua, taamo
Eesusie apechunapuame puuyeka mochitoamekapa. Teemea tiameo, taamo Eesusichi
paparae taamo neesetoamepua, weruma nakiwarieopua tiame, Eesusichi taamo
iinuekaeopua. Teemea pukae papararieo Eesusichi nakiraeopua tiameo, kajewaki-
raemeka te'teriamepua muripao, soontaro nasiwamerika tiiamechitia. Eesusi taamo
newipatemia enamio inatatoka mochitoao, taamo nehpupari kajemokorikachitia
teetoame teemea tamochio.
9 Wa'a te'teretoka taamo neesetoame teemea, Riosio taamoo, ki taamo kokosapuawi-
chiopua ahpo kokosarieo, apochi iintapariopa, ohso kaawe taamo newipamichiopua,
ahpo Taana Eesusichiopua, pukachi te'ta paparakapa.
10 Apoe Eesusia, taamowichio mukukamepua, ahpo ahjama mochipuawichiopua,
taamo apechunamia enasoopua wa'asi, taamoo ahjakame mochikameo, taamo
wahjipariameoiopua wa'asi.
11 Wa'a tiiachipa eemea, utewaeme te'teretopuapua, kiisi nahsinepaka pu-
uyekaopua, ahkasi Eesusi eenachisi anachaka. Ka'te kochika mochitomitia, ohso
kaawe, aamo ku'ika oisa erepatepuapua, aamo utewaeme te'teretoachitiapa wa'asi.

Paoroe tuuyewa Riosichi te'tereniame

12 No'o Riosichi tetejimaa, yooreka mochitomitia eemea, aaata Riosi tuuyewari
masitario, aaata aamo ki kaawerumachi weritosoopua, aamo kakupachi iintapasi-
ameopua, puuu aaataa aamoo, kaawe aamo neesetoka mochitojeriameopua, ki aamo
tatakorichi ruhjimichiopua.
13 Eemea kaawe e'reka tetewipuapua pu'kao, Riosi tehkiwachi yooramekopua
aamowichioo, Riosichi aamo kaawe teeremichiopua. Neeea aamoo amochio ta'iria
aamo mochitojeramepua, kihta amochio nasiwaka.
14 Aamo no'o Riosichi tetejimario, aamo terijeraninia aaata nanasinameo, ki i'yaka
mochitoame, itapiti ahpo ta'pechi nakiwiao. Aaata ki Riosie ahpo nakiwameko e'raka
yuuwesiameo, kaawe erapatepuapua pu'kao, Riosieo, tísia nakiniameko tiio, tuuyeka.
Aaata ki te'ta utewaeme tiiameopua Eesusichi ahpo paparao, kaawe e'reka ku'ipuapua
pu'kao, kihta nahsinapa aamo pu'ka ku'imiao, oisa erapaka utewapamichiopua
Eesusichi ahpo paparao.

15 Kaawe aamo neesetopuapua, aaata aamo na'araka ki kaawe iintosoo, ki wa'achitia na'ara yooraka natetetepuapua. Ohso kaawe kaaweruma nayewaka katewepuapua pu'ka ahjamao. Wa'a te'teremete eemea amochio, Riosichi paparaka mochitoamea, aaatachioipua, ki Riosichi paparamechioi.
16 Eeme Eesusichi paparamea, ka'te yuuwesika mochitomitia, ohso kaawe kaawe erakoka mochitopuapua aamo iikachio.
17 Ihta itapiti ki kaawe ikiwame aamo teetosoopua aamo pipiripichio, Riosi itapuapua aamo ku'ipuawichioo, a'chitia keenakooi ki kaawe ikiyaio.
18 Ihta a'chi tiiame ikiwachioi, cheriwema kiapuapua Riosio, kaaweruma ikiyaio ki kaaweruma ikiyaio. Itapiti ki kaaweruma aamo ikiwame enesaa, cheriwema kiapuapua aamo tewekachi kahtiame Noonoo, aamo chokichi kahtiamekopua pu'kao, aamo ku'ipuamewichioo. Wa'a tiiame aamo te'teretojerame Riosia, yooma ahpo Taana Weerariamechi paparaka mochitoameo.
19 Ka'te choipamitia eemea Riosi aamo tuuyenariao, ihtaoi aamo tuuyenariao, ahpo Riosiwarieo.
20 Ka'te ke'chu aamo kaawe ne'niai Riosi tuuyewari iyotetiameo, ipaka tetewimitia-pua, aaataoi Riosie eratetiame masitiame tuuyoio.
21 Yooma aamo masiteka tuuyao, kaawe wa'achitaka ne'nesa Riosi Iyoterichi chiiao, kaawerumarache uusa amochi teetopuapua.
22 Yooma aaata se'wi masitiame enesoo, poanatupuapua pukachio.
23 Neeea Riosio, aamo te'ta cheriweka piipatekameo, wa'api te'tiame piipatetiame aamo te'teretojeraninia Riosio, ahkasi Riosie Weratiame eenachisiopua, kihta ki kaaweruma aamo te'teretomichiopua aamo iikachio, yomatiame aamo weerewachioi, yomatiame aamo inatarichiopua tiame.
24 Neeea Riosio, yooma aamowichio no'o itaneriao, yoorakache itipiamekopua pu'kao, tísia ikikache itipimeriko e'ramenia pu'kao, pu'kawichio aamoo, ahpo tatana iintapakamekopua pu'kao, pu'kawichio aamo apochi paaekamepua.

Kajuyachi teepotari

25 I'wasi ihji no'o aamowichio iyotiaa. Taamochewichio itajeraninia Riosichio, taamo kaawe teetomichiopua Riosichio.
26 Teepotemitiachepua wa'ao, yooma taamo Riosichi tetejimao, kaaweruma aamo e'rewakaopua.
27 Neeea Riosie Weratiamee weratiamea, tísia aamo iyonajeraninia i'ka aamowi-chio iyoteriao, yooma wa'ao, wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, yooma wa'a mochikame Riosichi tetejimao, poponiwao pipiniwaopua tiameo.
28 Apoe taamo Paamira Riosie Weratiameo, yooma ihta Riosi kaawerumario, amochi yachajeraninia. Wa'a no'o aamo e'ria ikisaa, tísia kaawe enema Riosia.
Cheriwema, kajurunia wa'asi.

Paoroe Ooka Simiyame
Tesaronika
Iyojurewa

Teepotari

1 Kúíra, Tesaronika tiopachi mochikame. Ka'karuma mochisaa eemea kaawe
enemiipua. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Neee Paoroa Siriwano
ahjamao Timoteo tiameo, i'ka aamowichio iyoteria uhjuriamepua, yooma aamo
Tesaronika tiopachi mochikame, taamo Noono Riosichi te'teriameo, Apoe taamo
Paamira Riosie Weratiamechi te'teriameo.
2 Neeea yooma aamo taamo Noono te'pa kahtiame Riosio, taamo Paamira Eesusio
tiameo, te'ta kaawerumari amochi teerejeraninia, te'ta ta'iria mochiwa amochi
teeretetoka.

Paoro kaaweruma te'terewata Tesaronika Eesusichi paparame

3 Teemea senepi taamo Noonochi naewaio, tísia kaawe tiio erakoamepua cheri-
wema kiapuao, tísia kaawe aamo teetopa taamo Noonochio, te'ta utewaeme teetoka
Eesusichi aamo paparao, amochi nakiraopua tiameo, tísia kaawe te'teretopa.
4 Teemea ahkaoi ti'tiopachi asiyaio, kaaweruma aamo nayewame teemea, aamo
Eesusichi paparaopua, kiisi se'wika teetoamekopua aamoopua pukachio, ki ookapi
a'chi tiiame na'arari yoraniame aiwaio, anachaka nokisiaio.
5 Nape Riosia yooma aamo ehpiami Eesusiwichio aiwaka mochitoao, kajuyachi
taawechi ahpo katewiachiopua wa'asio, tísia kaawe aamo erapatemeripua, tísia
kaawe iintoka aamowichioo, ahpo ye'karichi mochipatekao. Wa'a iintoka Riosia, tísia
kaawe ahpo iintuameko, tetewitemapua.
6 Nape aamo na'areka aiwatekameo, ki ahpo ye'karichi reesisemapua ohjoremi-
chioo, ohsotia puuua, tísia kokosarichi aiwaniachikamera uhjurameripua pu'kao.
Wa'a iintokao Riosia, te'ta ahpo kaaweruma tiia tetewitemeripua, wa'a yoraniame
nakiriamekopua nanaarameo.
7 Wa'a iintosoopua Riosi waanamio, kiteremeri eemea ihtaoi aamo aiwaniameo,
wa'achitia tiame taamooi. Wa'a teeremeripua, te'ta Riosie Weratiame enasoopua,
ahpo tewekachi ku'kuiwa ahjama eenoiopua, Apoe te'ta ahpo utewari teetoka
eenoiopua.
8 Pu'ka taawechi eenaio Eesusia, tahpitika teetoka enameripua na'ietoka, pukae
na'ie ma'chitamiaopua kiisi kaawe nokitiameopua. Wa'a iintosaapua kiisi kaawe
noonoikameopua, yooma ki Riosichi paparanarekameo, taamo Paamira Eesusichi
simiyame tuuyewari ki nakiriameoiopua, ki nu'uti kokosameripua pu'kao.
9 Ihji kokosaria, ki nu'uti teeremeripua, ahkasi ki seenampasi tiiame. Puuua, kai
waapi mehka ihpapapuamepua Riosichio, ki Riosi te'ta peenia tiiachikamera, Riosi
utewarioi kihta teewewiachi. Puuu ki ka'karumaa wa'a itipimeripua wa'asi, ahkasi
ki wahjiamesi seenampa.
10 Nape eemea pu'ka taawechi Eesusi enasoopua, yooma wahjachi tiame Eesusichi
paparakame ahjamao, tísia kaawe erakowa wiikemapua Eesusio. Wa'a noonoimeri
eemea wiikekao, yooma eeme Eesusichi paparakamea, taamo Eesusichi simiyame
aamo nayewaturia pichikeka inamukamea.
11 Pukaepa teemea, ehpe taawechiamio, Riosichi itasiame teemea aamo
ku'ipuaichioo, Riosichi te'ta aamo kaawe te'teretopuawichio, pu'kawichio
apochi aamo paaekamekopapua. Teemea Riosichio itaniamepua tiameo,

aamo ku'isimichiopua ahpo utewarieo, yooma aamo itapiti Riosichi paparawa nokisinarekewachiopua.
12 Pu'ka wa'a aamo nokisisoo, yooma aaata aamo Eesusichi simiyame aamo masiteria pichikekamea, pu'ka aamo noonowiriae, ki nu'uti iyoriwa chaachapameripua Eesusichio. Aamoo kaawe noonowiriopa tiameo, Eesusia pu'kawichioo, ki nu'uti kaawe aamo iintomeripua. Wa'a iintokaopua Riosia Riosie Weratiamea tiamea, ki nu'uti aamo nakiya tetewitemapua.

2

Ki pichiwa masitiame eenechi enaniame Eesusichi simiyameo

1 Ehpeo aamo no'o Riosichi tetejimao, Eesusi enamerichi simiyame aamo nayewemania, aachin teeremerikopua wahka ihtoriachiopua, Eesusi ahjama taamo mochipamioiopua, Eesusi enasoopua, ahpo ye'karichi i'tomiao.
2 Nee, ka'te ikanati aamo sewina erapamitia aaataeoiopua, taamo Paamira Eesusi enamiachio asikameko wa'asi, aamo chaachapanioiopua, pe'yachi ahpo masitiao, Riosi Riosiwarie ahpo masitiameko tuuyoio, pe'yachi taamo masitia iyojurachi uhjureria masitiameko tuuyoiopua. Kiisi pichikepuapua wa'a chaachapoio.
3 A'chikoitia yoraniao ka'te aamo toimitia eemea aamo wisikuepawichioo. Yooma wa'a aamo chaachapamea, aamo wihkuame enemeripua. Ke'chu Apoe Eesusi eenoio i'ka weeechi yawichitumiao, aaata Te'ta Tatakori Ihsiamera machenameripua ti'tijoechio, ki teesa tiiame na'arari iintomia.
4 Puuu Na'araria machenasacheopua i'wa weeechio, ki nu'nuti mehtanameripua ti'tijoechio, yooma ihta eerina teereniame Riosichi simiyameo, Riosichi paparaniameopua. Puuua yooma u'yemapua ihtaoi Riosichi iyoriniameo, ahkasioi Eerusarenio, Riosi te'ta tioparachioi yasipamapua, apoekamerako tuuka te'ta Riosio.
5 Neeea i'ka wa'a tiame ikipuameo, aamo tuuyekame neeeapa aamo mochikachi ihsiriaio. Pukaepa nane'riame eemeapa wahka ihtoriachi wa'a ikipuameopua.
6 Pukaepa nane'riame eemeapa tiameo, ihtana eerina tiiopua pehjio, pu'ka na'arari tijoe ki machenamichioo, pu'ka aamo nayewekame neeea, Eesusichi paparakame apechunapuame aamo nayewiaio. Puuu te'ta na'arari tijoe ki machenameri puuua ke'chu reesiseri kianioiopua Riosieo.
7 Puuu na'arari tijoea ki machenaiopua pehjio, o'inekame puuuapa ahpo na'arari ihsiaeopua i'ka wehjoarichio, ahkasi yooma apechunaniachisi i'ka wehjoarichi ahpo Riosie eina teereweniao.
8 Pu'ka ahpo eina teerewa apechunatiaapapua, waika machenameripua te'ta na'arari tijoeturia, ti'tijoerichi na'ara iintomiao. Nape Eesusi Riosie Weratiamea tepepi neipamiopua, apoe ki nu'uti utewari teetoka enasaopua, kiisi tehki e'raka newitomapua pu'ka tísia na'arameo, itapiti puupuchekamechitia. Wa'a iintokaopua, yooma u'yemapua pu'ka tísia utewarirao.
9 Nape ke'chu Eesusie newitoniaiopua na'araria, ihji machejenasaapua ti'tijoerichio, yooma ihta utewari peenia ihsiwa inisimapua, Satanasie ahpo kiatia, pukae wihkuesimapua ti'tijoeo ooweruopua tiame, ki Riosi te'ta pichiwari tuuyewarikamera, pichikemichiopua.
10 Yomatiame ti'tijoerio, pu'ka peenia ihsiwa wihkuaeopua, apochikamera paparapatemapua, apochikamera iyoritekaopua pu'kao. Nape Riosia, pu'ka Satanasie wihkuetiameopua, tísia kokosamapua pu'kao, kai waapi uhjurakaopua ki apochíi, ki ahpokamera pichikeriopa ahpo pichiwari chiiao, ahpo Taana Eesusichi simiyameopua ahpo ahjae newipatepuao.
11 Riosia ki ahpo Taanachi simiyame pichikenareriopao, na'ararichi toimeripua, wihkuarichi.

12 Riosia ki ahpo pichiwarikamera pichikeriopao, pu'ka na'arari wihtukikamera
pichikeriopao, ki reesisemeripua pu'kao, ahpo Taana Eesusi ye'karichi mochimi-
chioopua, pu'kao tísia pu'sereriopaopua kiisi kaawe ahpo nokiwao.

Riosie newipamichio paaeniame

13 Teemea senepi Riosichi nayewaio, aamowichio cheriwema ki'yame teemea
Riosio, eemekamerakopua pahcha Eesusichi paparakameopua wa'ao, taamo aamo
mochikachi nokayoiopua Eesusichi simiyame nayewatukao, Riosio ahpo Riosiwarieo,
apochi aamo paajutioiopua newipatemiao. Riosia ahpo ijinuwa iintapakamepua, ki
aamo aiwamichiopua ahpo kokosario.
14 Riosia ahpo kaaweruma tuuyewari taamoe aamo nayewioiopua, ahpo Taana
Eesusi tísia peeniatiame ye'karichi, mochimichio aamo paaekamepua.
15 Wa'a tiiachipa eemea, wa'api te'teretopuapua aamo Riosichi paparaka nokisiao,
kaawe inatatoka wa'a taamo masiteriaopua, neipami taamo aamo masiteriaopua
tiame iyojurae.
16 Ehpeo taamo Riosichi tetejimao, aamo inatepajerani neeea, taamo Noono
tewekachi kahtiameo, tísia taamo nakika yasitoamekopua pu'kao, Apoe Eesusi
tiameopua, taamo Noonoe Weratiamea. Wa'a tiiame yasitoamekapa puuua tamochio,
ki wahjiamesi taamo ki'yakamepua kaawe erapario, ki nu'uti kaawe e'raka taamo
puuyeka mochitomichiopua, ahpo ki teesa peenia tiiamechi taamo mochipuame, Riosi
taamo mochiwamio tuuriachi.
17 Neeea taamo Noono Riosio, taamo Paamira Eesusi tewekamepua tiameo,
aamo utewaeme ku'imichio itaniamenia pu'kao, aamo pewatiame mochitomichiopua
Riosichi paparao, kiisi se'wi nokaka ki kaawerumachio, ihtaoi se'wi ki kaaweruma
nayewaniamechio.

3

Taamowichio itamitia Riosichio

1 I'ka iyojura kuwatewachio, no'o Riosichi tetejimao, taamowichio Riosichi itajerani
teemea, taamo ku'isimichiopua pu'kao, ikanati yomachiami i'topuawichiopua, i'ka
Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewario. Riosichi itamitiapua tiameo, yomachiami
ti'tijoe ooweru tiameo, i'ka Riosi tuuyewari inamukameo, kaawe e'raka apochi
uumichiopua pu'kao, amochitia pu'sereka uuriachitia.
2 Taamo Noono te'pa kahtiamechio, taamo neesetowa itapuapua tiameo, taamo
kaawe inatemichio tísia nanaarame ti'tijoechio, kiisi taamo keepunariameopua i'ka
ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyameo, taamoo nayewesiao.
3 Nape wa'atiaoi ki ookapi nanaarameo ki Eesusichi paparanariamekoipua, ahjachi
erakoame teemea taamo Noonochio, Apoe inisimerikopua, aamo Riosichi pa-
parakame inatetokao, aamo Eesusichi paparakameo pewatiame mochitomichiopua.
4 Riosichio teemea kaawe erakoamepua, aamoo kaawe teetoamekopua taamo
masiteria nokisikao, ahjachi erakoame teemea Riosio, aamo ku'isimerikopua pu'ka
aamo nokisiwachi masitekao.
5 Neee Paoroa taamo Noonoo, aamo ku'ijeraninia pahtemichioo, ihtana keenakosi
tísia aamo nakiyamekoopua, tewekachi taamo Noonoo. Neeea taamo Noonoo aamo
ku'ijeramenia tiameo, Riosie Weratiamee aamo anachasimichiopua, yooma ihta
aiwari aamo ikisiaopua.

Ki nanasiname enepuame

6 Ehpeo taamo te'pa Noonochi poponiwao pipiniwaopua tiameo, neeea Eesusie wer-
atiamechitiao, i'ka aamo utewa chaaniamepua. Poanatumitia eemea wa'a mochikame
nanasinamechio, kiisi tekipanaka mochinariamechio, kiisi i'yaka mochikamechiopua

ahpo ko'kometio. Puuu wa'a nokayamea, kihta yooraka mochitoamepua Riosi nuurario, Riosioio, kiisi iyoriamepua.
7 Eemea nane'riamepua taamoo, te'ta taamo teeretomechitia teetoriopua, kihta nanasinaka taamo nokisiriopua wa'ao, taamo ihtaoi nakiwiao tekipanaka i'yasiriopua.
8 Teemea wa'a mochikaio, tekipanakache i'yakamepua taamo ko'komiao. Teemea aaataoi ki ko'konekamepua ki tarakao, ohsotia teemea tarakache ko'kakamepua, ki peterenariapa amochio, tekipanakache koaka.
9 Aamo ihkorewa itaka koaka mochitokame enesaoi teemea, ka'chi teeremii teemea, Eesusie ajawatiamekapa teemea, ahpo tehkiwachio. Nape ki wa'a teerekame teemea aamoekamera taamo ko'kotepuaoi, aamoo taamo ki nanasiname tetewapa, tamochitia ki nanasiname enemichioopua.
10 Wa'a mochikaio teemea, utewaeme eee aamo chaanekamenia: “Aaata ki tekipananariameo, kiisi kianurekamenia kooameo.”
11 Wa'a aamo chaaniamenia i'kao, wa'a aamo mochikachio aaata ti'tijoe ooweruopua tiame, oowera ki tekipanaka ko'konariameko tuuwamekopa, oowera ta'pechimiache ohjokache ihkorikache konariamekopua.
12 Pu'ka nanasiname ti'tijoeo ooweruoiopua tiameo, utewaeme chaaneka tekipananuriamenia, Riosie Weratiame tuuyachitia pu'kao, tekipanaka yowika ko'konuriachitia pu'kao, ki aaata kichiwa nokaka wa'ami ahkao, aaata ta'pechiamio.
13 Eeme wahjachi no'o Riosichi tetejimao, ki nanasinapaka mochitojeraninia, ihtaoi te'ta ka'karuma aamo aaata yorasikiaopua.
14 Wa'a aamo tiopachio, kaawe ne'nepuapua wa'ao, aatanakamerakopua, ki yooreka mochitonariameo i'ka iyojurachi no'o chaaniao. Ka'te ahjama teeremitiapua pu'kao, ohso kaawe ipaka teteipuapua pu'kao, suuwe erapamichiopua pu'kao, ahpo ki kaawe nokayao.
15 Nape wa'a te'tioi pu'ka nanasinameo, ka'te aamo seepurawachitia tetewimitiapua, ohso kaawe aamo Riosichi tetejimachitia uupuapua, kaawe e'raka utewaeme tuuyeka, pu'ka ahpo ki kaawe nokayao, kiisi kaawe e'raka tetewamekopua Riosio.

Kajuyachi teepotari

16 Ehpeonia Apoe taamo Paamiraonia, yooma ihta aamo ta'iria yasitia, amochi teerepajeraninia pu'kao, ahkasi aamo weritoachi taawechisi, aamo ahjama oijeraninia taamo Paamirao.
17 Kajukamenia neeeapa no'o chanimiao. I'wa iyopumane no'o teewa, aamo nane'remichiopua i'ka iyojurao, noochi o'inia eenamekopua. Wa'a teeka no'o teewa iyopusa uhjuramenia, yooma no'o iyojura uhjurasiopua.
18 Ehpeo Apoe Paamira Eesusi Apoe Riosie Weratiameo, yooma amochi Tesaronika tiopachi mochikamechio, te'ta ta'iria mochiniame teewejeraninia amochio.
Wa'asi ihjia. Wa'a aamo teewesaa Riosia, tísia kaawe enemapua.

Paoro
Timoteo
Seenepi Iyotepawa

Paoroe Timoteowichio iyotepawa

1 Kúíraa Timoteo. Neee Paoro Riosie e'rariaeo, Riosie Weratiamee weratiamea, i'ka iyojura aamo uhjurenania. Pu'ka Eesusi Riosie Weratiame enamio puuyeka mochitoame teemea, puuu iintomichiopua taamo ki'yakao, itapiti Riosie taamo kiapo tuutiameo.
2 Neeea aamo Timoteo Riosichi no'o taanachitia tetewao, Apoe taamo Noono tewekachi kahtiameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo ta'iria yasira kiajeraninia pu'kao aamo iikachio, te'ta kaawerumari amochi teeréwari.

Paoroe inatenura ki pichiwaka masitiamechi

3 Neeea aamo Timoteoo, Maseronia simiyaionia, wa'a Eejesio aamo itipinurakamenia, ki ka'karuma ma'masitariopua terimíchio, pu'kao kiisi pichiwaka masitiamekopa wa'ao.
4 Pu'kao teripuapua, kiisi masitenuraka ihtaoi ehkoriami ki pichiwarichi simiyame naawesario, ki mehkasi mehtanamichiopua pu'kao, oowera pu'serepuawichio nayewaniameo. Ka'te tehpe wekatenuremitiapua tiameo, ehkoriami o'inia ahpo tijoetusiriachi nayewaniame nayewakao, puuua pu'kakamera aamo nane'rejerekao, sewinatamepua te'ta nateyamera Riosichi simiyameo. Puuu wa'a tiiamea, itapiti nekakoniameche mehtachamepua, kihta taamo ku'yame Riosichi taamo paparamiaopua, taamo Riosi nakiyachitiaopua.
5 I'ka no'o aamo terinuriaa wa'a Eejesio mochikameo, aamoo neeea, te'ta Riosichi e'enaniame aamo masitenuramichio cheekamenia, pu'ka Riosichi e'enaniame pu'sereka keepukekameo, kaawe e'raka Riosichi e'enamichiopua. Wa'a tiiao Riosi nakirewa uukamea, pu'ka nakirewae wa'achitia ahpo kaawe nakika mochitomichiopua, te'ta pichiwa Riosie ahpo piipatetiameko erakoka, te'ta ahpo Noono tewekachi kahtiamechi paparakamekapa.
6 Ookapi wa'a mochikame ma'masitaria, kihta pichiwari te'teriamepua Riosichi simiyame ahpo masitiao, tisiwa se'wi wewekakamepua, Riosikamera te'ta ahpo nokijeratowaopua.
7 Puuua Riosi nuurarichi simiyame masitari enenariamepua enenariaa, nape oowera ahpo pichiwariko erakoa, maaewache masitiamepua, kiisi nane'riamepua Riosi pichiwarirachi simiyameo, te'ta Riosi pichiwari masitio tuuyai.
8 Riosi nuurari ehkoriami Moise kiaretiaa kaawerumapua kaawerumao, nape ki aampachi pehji epeche nuurarieme yahchetiamea taamo Noono tewekachi kahtiameche yahcharia, nuurarira na'naritoniameche enesaa.
9 Ihtaoi yoorewa nuuraria, ki aaata ka'karuma nokayamerawichio kokosapuawichio yachatiamepua, ki ka'karuma nokayamechewichio yachatiamepua. Wa'achitia Riosi nuurari yahchariai, ki Riosi nuurari yooreka mochitoakamera, kokosamichio yachatiamepua, i'ka noonoikamechitia: tewekachi taamo Noono ki iyorikamechitia; aaataoi tewekachi taamo Noonochi paparameo kiisi yooreka tetewikamechitia; ti'tijoeri ko'yamechitia; aaata ahkasi ahpo yayawaoi ko'yamechitia;
10 yooma aaata suwepori nokayamechitia, ti'tijoe ooweruchitia ahpo uuyamechitia, ooweru ti'tijoechitia ahpo uuyamechitia; aaata ti'tijoeri ichikoka chapisa toomichi nehjame; wistuka mochitoniame pu'serewa tiiamechitia; kihta iintokoi wenejiamechitia; wistuki te'ta ahpo pichiwarichitia tuuyamechitia. Yooma ihta wa'a tiiame

nokiwamea, ki Riosi nuurarikamera e'weniamepua, ihtaoi kaawerumachi simiyame masitewachio.
11 Ihji kaaweruma no'o masitiaa, Riosi kaaweruma masiterachi o'inia eenamepua, Riosi kaaweruma tuuyewari no'o ki'yaria, yomatiame ti'tijoerichi no'o masitemichiopua. Ihji te'ta tísia nateyame tuuyewaria, Riosi kokosarichi simiyame newipapuamepua.

Paoro cheriwema ki'ya, Riosie ahpo tesiwetiamewichio

12 Neeea Riosie Weratiame no'o Paamirao, tísia kaawe e'raka cheriwema ki'yamenia pu'kao, no'oo ki no'okamera werame tiioio, no'oo oowe e'reka weerariopua pu'kao, apochi simiyame no'o nayewatumichioopua.
13 Riosia wa'a iintoriopua noochio, no'oo pukerio kiisi kaaweruma inatakamekoipua Riosie Weratiamechio, tísia a'chikoi chaanekamekoipua ki kaawerumao, no'oo Eesusichi paparameo tísia na'ara yoorakamekoipua ko'inareka naanarikáo, wa'a no'o iintokamepua. Riosia tísia kaaweruma iintokamepua noochio, tísia no'o cheriwekaopua no'o pukerio kiisi kaawe no'o iintoriao, no'oo pukerio ki nane'riapa, wa'a iintokamekopua, Eesusi Riosi Taanarao aatanakoopua.
14 Pukaepa neeea, ki nu'uti noochi kaawe iintowa tetewamenia, i'ka tehki apochi simiyame kaaweruma nayewamichio no'o weerariopua, yomatiame ti'tijoeri Eesusichi paparamichiopua, te'ta Riosi Taanarakamera nakika mochitomichiopua, Eesusi tewaniameopua.
15 Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta tatakorikame newipatemiawichio naawariaa, te'ta tísia pichiwa puuua, pu'kawichio naawakameo, yomatiame teeme ti'tijoeri, te'ta pichikemetepua pu'kao, ti'tijoea, ooweru tiame. Yoomahka Eesusie newipatetiamea, neeepua te'ta tísia tatakoririo e'ramea.
16 Nape Riosia tísia no'o na'ara ihsioio pukerio, wa'a no'o teewetorepua ahkasi ahpo Taana Eesusichi no'o paparasichi, ki nu'uti no'o tatakoririao, ki nu'uti cheriweniame tetewitenariapua noochio, pu'ka wa'atiame noochi tetewikameo, ki nu'uti tatakoritiameoiopua, cheriweniamekopua Riosieo, wa'a iintosaapua, ki wahjiamesi ahjari kiamiapa.
17 Pukaepa wa'a iintoriopa Riosio, ahpo Taana Eesusieo, ki nu'uti te'ta iyoriwa teewemete teemea, Te'ta Yawichi ki wahjiamesi yasitoamekopua pu'kao, apoechekopua ki wahjiamesi ahjamekopua Riosio, apoekai Riosikai tiiopa pu'kao, ki pusie tetewiniame, kiisi teteipua tiiamekopapua, puuu Apoechepua, te'ta peenewari tiiameraa. Wa'a teeresa naaju.
18 Pukaepa neeea aamo Timoteo no'o taanachitia tetewao, i'ka aamo chaaniamenia: Utewaeme aamo teetomitiamua Riosi tehkíwachio, te'ta ahjachi erasika Riosichio, Riosi Riosiwari amochi chiiae e'wekache teetoka, te'ta aamoo nuureretiachitia, i'ka tehki yoramichio weratioio.
19 Aaata ki apochi teetokamea Riosi Riosiwari chiiao, ahpo na'ituamepua, Riosichi ahpo kaawe te'teriao, ipakame puuua ahpo Riosichi papararíao.
20 Ihji Iimeneo tewaniamea, Arejanto tewaniamea tiamea, wa'a noonoika ipakamepua ahpo Riosichi papararíao. Wa'a noonoikopania pu'kao, Satanasi aiwarichi toakamenia, wa'a ahpo inatapamichiopua Riosi na'areriao, wa'a inatapasaopua, Riosichikamera eenepamichiopua eenechio.

2

Aachin teeka nayewapuame Riosichi paparaka

1 Neeea aamo Timoteoo, i'ka aamo chaanejeramenia wa'a Eejesio mochikameo, Riosichi iyorimia nanapawiameopua, pu'kaonia Riosichi ku'iwa itanejeraninia, yomatiame weeechi mochikame ti'tijoeriwichioo, Riosichi e'enamichiopua paparamiao.

Pu'ka wa'a Eejesio nanapawiameopua tiameo, aamoo chaanenuriamenia pu'kao, aaataoi ahkaoi Riosichi paparakameo, Riosichi ku'iwa itanemichiopua pu'kaoi, ihtaoi ahpo tesiwa te'teria nakiweka mochitoao, iinuemichiopua. Ka'te natekepanuremitiapua pu'kaoio, ahpo cheriwema kiamiaopua Riosio, itapiti ahpo tesiweretiawichioopua.

2 Wa'achitia yooma ya'yawichiwichiooi, kaaweruma yawichituniame itanenurapuapua Riosichio, ahkaoi yawichitutere mochitoameo, ta'iria mochitomichiopua pu'kao, kihta eeyowa erakoka. Wa'a te'tereka mochitosaapua, ta'iria yooreka mochitomapua Riosio, wa'achitia ahpo wa'apioi puuua, kaawe erakoka ahpo yooreka mochitomapua.

3 Wa'a tiiame Riosichi itayamea, kaawe e'reka tetewipuamepua tewekachi kahtiame Riosieo, Apoe te'ta taamo Newipatiameéo.

4 Puuu Riosi Apoe Newipatiameraa, yooma aaataoi ahpo pichiwari tuuyewari pichikekameo, yoomahka apochi e'enaka newipajeramepua.

5 Yomatiame te'ta utewari Noonoraa, piiripi wa'apiche puuua. Aaata pukachi kaawe taamo teerepatiameai, piiripiche puuuai, puuua, Riosi tiiari i'ka wehjoarichi eenaka tijoetukamepua, Apoe te'ta Eesusi Riosie Weratiame.

6 Puuu Eesusia, taamo pejana ahpo ahjari mukiwachi nehjakamepua, kurusichi mukuka taamo tatakoriria wikiria natetekao. Wa'a iintokame Eesusia, te'ta Riosi yahcharia taawechi iintopuawichioo.

7 Neee Paoroa Apoe Eesusi wa'apie weratiamepua, apoe wa'api iintoria pichiwataka tuuyepamichiopua, yomachiami oika, ki i'isaeri ti'tijoerichío. Ihji no'o tuuyesika oiyaa, te'ta pichiwari puuua, kiisi wihtuki.

8 Eeme ehpe taawechiami Riosichi paparamea, kaawe erakoka ahpo nayewejeraninia, kihta siinto weeru chaachapaka ahpo nayeweka, kihta nekakome chaachápaniame. Ohso kaawe eemea Riosichi te'teriamechitia te'terepuapua, itapiti ki kaawe tiiame amochi teeresoo, Riosichi itapuapua ku'iwao, kaawe teerepamichiopua amochio.

9 Eeme ooweru Riosichi paparamea, ehpe taawechiamio pehjio, Riosichi te'teriamechitia sipichatajeriamenia, ki siintoka peeniatatiame, ki aaatae ikotupua teerepuawichiopua; itapiti o'roe netetiame tísia nateyameo, ki siintoka chuchatopuapua pu'kao, aamo peeniataniachitiao; aamo kuupaoi ki siintoka peeniatatiame itichitiame tetewiteréjaninia.

10 Ohso kaawe eeme oowerua, aamo Riosiwawichio peenia te'terewaa, aamo ka'karuma nokiwakamera puuua, aamo wahjachi tetewachio; wa'a te'teremete oowerua, te'ta Riosichikamera te'te iyorika mochitoamea.

11 Eeme oowerua tiameo, tiopachi Riosichi simiyame masitioi tijoeo, ihchi mochika kaawe keepupuapua pu'kao, te'ta iyorika Riosichi simiyame aamo keepuao.

12 Neeea ooweruo ehpe taawechimio tiameo, ki masitemeriko e'ramenia tiopachio, ti'tijoechioi ki aaata paamiratuame enejeramenia, tijoekamera ahpo paamiratuamechitia tetewijeramenia.

13 Wa'a tiiame e'ramenia ooweruchio, Riosio, tijoekamera neteriopa pahchao, Aarani tewaniame, ki oowitiamekamera pahcha, Eewa tewaniáme.

14 Aarania tiameo, ki puuukamera wihkuetiamepua Satanasieo, Eewakamerapua Satanasie wihkuetiamepua, wa'a iika tatakorikamepua pukeri o'iniachiopua naayachio.

15 Nape pahcha netetiame ooitiame tísia tatakorikamekaipua Riosichio, yooma oowitiame Eewa tewaniame Riosi neteriachisi wa'anao, Riosie cheriwepuamepua tatakoririao, kokosapuamechi newipatekao, Riosi Taanarachi paparasoo, oowitiamechi naawakameo. Puuu oowitiame Riosi Taanarachi paparamea, eee tiiame enepamapua: kaawerumachi ihsiwa inatame; ki siintoka ahpo tísia peeniatapua

e'rame.

3

Riosichi paparame pa'pamiratuame, aachin te'teretomeri

1 Aaata Riosichi paparame paamiratuame enenariamea, tísia kaawe wa'a tiiame inataniamea.
2 Nape puuua i'kache tísia kaawe teeremerichepua: Kihta ahpo teripuame teerewaeme; ahpo uupiche ahjama ohjoeka yasitomeripua; kaaweruma teetoameche enemeripua tijoe; tísia kaawe inatasa iintoame; ki a'chikoi ihsiame ki inataniameo; kaawerumache nayewaniame aaataeoi; ahpo ta'pechi enapameoiopua, kaawe uuka tetewame; masiteniamechio, kaawe peeneka masitiame enemeripua;
3 ki nawajiame enemeripua; tesiwe e'reka tetewame enemeripua aaataoi, ki e'raka ihsiwa yoorame; sosopatiame ihsiwaeme enemeripua, aaatachioi; ki nasiwame enemeripua, naawesarichioi; toomichioi, ki weemuame enemeripua.
4 Aaata Riosichi paparame paamiratuamea, ahpo ta'pechio, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao;
5 puuu ki peeneka yoorewatiameopua ahpo ta'pechio, ka'chi iika paamiratumeripua, ka'chi iika neesetomerikapa Riosichi paparameo.
6 Puuu paamiratumeria, ki pukeri weemera Riosichi paparakame enemeri puuua, weemera paparakamea, riaorósi wichichairachi wichitepuamekoi puuua, riaorósia pu'kao, weruma ahpo erakotemakoipua.
7 Puuua tiameo, kaawe teteiwame enemeripua ki Riosichi paparameeopua, kihta ki kaawe tiiame ahpo nayewapuawichioo. Ki kaawe teeretoame enesoopua ki Riosichi paparameo, riaorósia ti'tijoerio, na'ara chaanetemapua pu'ka paamiratuameo.

Tiopachi neesetoka ti'tijoe ku'kuyameopua, ooweru ku'kuyameopua tiame, aachin teeretopuame

8 Tiopachi ku'kuyame ti'tijoe ooweruopua tiameo, kihta ahpo teripua tiiame enemeri puuua; piiripi tiiame cheesaa, ki eenechi sewina cheesiame enemeripua; nawajikaoi ki pu'seriame enemeripua; toomichioi ki tahpitika siinto e'rame enemeripua.
9 Puuua yooma pu'ka Riosie Weratiamechi simiyameo, te'ta pichikiame enemeripua, pu'kao taamoo, te'ta nateyamechitia taamo neesetoa. Kihta itapiti a'chitiame apochi noriwi tiiame inatame enemeripua; puuua, itapiti ki ahpo Riosichi tuuka katewiaopua pehjio, ahpo katewekame enemeripua; ahpo inatarichio, itapiti ki kaawe ahpo iintoriopua aaatachio, ahpo katewekame enemeripua Riosichio.
10 Ke'chu weraniaiopua, aatiatatiame enemeripua; ti'tijoeeo, kaawe tiiame tetewiniame enemeripua. Yooma ahpo aatiatawachio, kihta ki kaaweruma tiiame machenakame enesoo, oowe e'reka werapuamepua pu'kao.
11 Ooweruai tiopachi ku'kuyameai, wa'achitia yooreka tetewipuame enemeri puuuai; kaawe inataka ihsiame ihtaoi ahpo yoorao aaatawichioo; ki tísia na'arari naawesarieme enemeripua; yoorakache itipiame ahpo iintomo tuuriao; oowe e'repua tiiame enemeripua apochio.
12 Puuu ti'tijoe tiopachi ku'kuyameai, ahpoche uupiche ahjama mochitoame enemeri puuuai; ahpo ta'pechioi, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao, ki ahpo tatanaoipua tiamé.
13 Puuu ku'kuyame wa'a te'teriamea ahpo ta'pechio, puuukamera kaawe neesetoame enemeripua tiopachio. Pu'kao wahjachia, te'ta ka'kaweruma te'teriame tetewapa pu'kao wa'a tiopachio, puuua tísia oowe e'remapua pu'ka wa'a tiopachi ku'kuyameo, puuua wa'a iikao epeche ahjachi erapamapua, Riosie Weratiamechi ahpo paparao, Eesusi tewaniamechio.

Taamo Eesusichi paparawa pichiwari

14 Ku'we wa'a enamo o'rane aamo kahtiachi, nape ke'chu wa'a no'o eenoio, i'ka
tuuyewari aamo uhjuremo erapakane pahchao.
15 Ihji aamo no'o uhjuriaa, aachin teeka aamo mochitojerapua wa'a tiopachio,
seenekachi no'o tehpe enepamio e'rapa. Eeme Riosichi paparame wa'a tiopachi
nanapawiamea, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi te'teriamepua, pu'ka tiopa ki
pusie teteiwame tewekachio, Apoe Riosi wa'a kahtiamepua neesetokao, ahpo te'ta
pichiwarie nehpupakao.
16 Ihji Riosi pichiwarira taamo pichikeka mochitoaa, ki nu'uti tísia te'ta kaawe
tiiame iintatiamepua, taamo Noono tewekachi kahtiameeopua. Puuu tísia pichiwari
taamo pichikeka mochitoaa, ihjipua:
Apoe taamo Noonoo,
apoe tijoetuka tamochi eenakamepua;
puuu Riosi Riosiwariraa tamochio,
te'ta tísia Kaawerumako taamo tuuyamepua Riosio;
Apoe Riosi Tijoetumioio,
ki ookapi Riosi tewekachi ku'iwarie tetewitiamepua,
aapoe chaachapakamepua akana naawario Eesusio kohjakoio.
Yomatiame wehjoarichi ahjachi pichiketiamepua,
Apoe wa'api Riosichi simiyame aachin tiiameko apochio Eesusi nayewatuka
oirioio;
Puuua weeechi oisoopua,
ahpo te'ta Noonoe apechunatiamepua tewekachio,
ahpo Noono te'ta Riosi kahtiachiopua.

4

Eesusichi ahpo papara toimeri wahka ihtoriachio

1 Riosi Riosiwaria ma'chiame no'o tetewitiamepua, i'ka weee kajuyachi teetowachi
ikimeriopua, muuwaeme ti'tijoeri Riosichi ahpo paparao, toaka mochitomerikopua.
Puuu ti'tijoea oowerua tiame, ohsokamera reemoni na'ararichikamera uumpamapua
Satanasi riaorósi, tisiwa wihtuka masitiamerakachi, na'naritoka.
2 Puuu ahpo Riosichi paparawa toakamea, wihkuame ma'masitarikamera
na'naritomapua, ma'masitari kiisi suuwe erapamechi wistuki masitiai, puuu
ma'masitaria ahpo inatarichio na'ie tajaka choochokamekatepua, puuu inatarichio
wewekakamekapao. Puuua, pichiwaka chaachapameka nayewamepua Riosichi
simiyameo, nape kiisi pahtiaiopua ahpo inatarichio.
3 Puuu ti'tijoeri wistuki masitiamea, nenewiwao kiisi kaawe tiiameko chaacha-
pamepua, nape Riosia ki wa'a chiiamepua. Puuu wa'a chaachapamea tiameo, ihta
kooameoi taamo wa'inamepua ko'kopuawichioo iyoripua tuukao. Nape teeme Riosi
chiia machiyamea, nane'riame teemea kihta iyoripuamekopua ihta kooamekoio,
yooma kooameo Riosi apoe iintoriopua taamo ki'yakao, yooma kaaweruma kooame,
yooma ihta kooame pukeri naayachi enepatiaio. Pukaepa teemea, ihta kooame
Riosie kiatiameo, kihta iyorika koayamepua, cheriwema kiasache Riosio, kaawe
ko'kopuamepua.
4 Riosia yooma ihta ahpo enepateriao, kaawe tiiameko tetewikamepua. Pukaepa
Riosi iintoria kooame taamo ko'komiawichioo, kaaweruma puuua, aaataai ki
ahpo wa'inametepua ko'kopuao. Pukaepa Riosi taamo ki'yaria kooameo, ta'iria
ko'kometepua pu'kao, cheriwema ki'yakache Riosio.
5 Riosi cheriwema kiasaa teeme, ihta kooame ko'komiaoio, Riosi apoe
kaawerutamepua aamo ko'komiao.

Paoro Timoteo kaawe tuuyewa, Riosie Weratiame tehkiwachi kaawe teetowa

6 Yooma wa'a tiiame aamo masitesoo wa'a tiopachi Riosichi paparameo, kaaweruma
ihsiame enemamua Eesusi Riosie Weratiamewichioo. Muuua tiameo piirechi ma-
siteka ihsiaio, aamo wa'api penitamamua, aamo Riosie Weratiamechi papararíachitia,
aaatae aamo masitetiaio Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo.
7 Nape Riosie Weratiamechi simiyame masitiaio, ka'te na'roemitiapua kihta
nateyame ehkoriami nayewaniame pu'serewaeo; ohso kaawe muuua, te'ta aamo
Riosichi kaawe teeretoniameche, pewatiame teetopuachepua masitekao. Muuua
tiameo, te'ta aamo Riosichi simiyame penipawa i'yasipuapua.
8 Taamo weerewa wi'rochaniamea, kaawe wichiyamepua weerewawichioo, nape
Riosichi epeche kaawe teerepuawichio i'yasiamea, pu'ka aaatawichio epeche
nateyamepua, ki ehpechewichio natemerikapa, ahkasi wahka ihtoriachisi nate-
merikapapua, te'ta Riosi taamo ahjama mochikoiopua.
9 Yooma ihjia tuuyewari no'o aamo chaaniaa, te'ta pichiwari puuua, i'kao
yomatiame ti'tijoeri pichikémetepua, ti'tijoe ooweru tiame wa'áchitia.
10 Pu'kakamera Eesusi pichiwarirakachi simiyame, pichikémichiopua taamo keep-
uameo, utewaeme tekipanakame teemea, tísia taamo na'ara chaanewa aiwato-
riaopua. Wa'a te'teretoame teemea masitekao, taamo tatakoriria newipatewa oowe
e'riapa, pu'ka Riosi Ahjamechiopua, puuu Riosi ahjamea yooma newipatiamepua,
nape ahpo Taana Eesusichi paparakameo.
11 Muuu Timoteoa, yooma i'ka aamo no'o masitenuriao, yooma wa'a tiiame
masitemitiamua aamo masitiao, kaawe pepenipanurekapua pu'kao, ahkaoi aamo
oiyachiamio.
12 Aamoo temarikapa a'chi chaaneniao, ka'te a'chi eramitiamua; ohso kaawe
muuua, aamo Riosichiche kaawe teetoame enepuapua, pu'ka aamo kaawe teetowao
amochi tetewiteka, aamo wahjachi Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame, aamo
ihsiwa na'naritoka wa'achi nokisimichiopua, yoomá i'káchitia: kaawe e'reka nayewe-
niame; kaaweruma ihsiwa teereniame; kaawe e'raka yorakeniame aaatawichioo;
te'ta paparawa tetewitewa Riosichio; ti'tijoe ooweruchio, yooreka ahpo tetewitewa,
kihta suwepori ahpo nokiwa; ooweruai ti'tijoechio, yooreka ahpo tetewitewa, ihtaoi
suwepori ki kaawe nokiwá.
13 Nape ke'chu ki wa'a no'o simioio pehjio, iiweta simitepuapua iyonakao, Riosi
Iyotaperichi chiia, yooma inamuachi wa'a tiopachio, pu'ka chiia masiteka. Pu'kao
kaawe tuuyepuapua kiisi nahsinepaka teetowaopua Riosi chiiá.
14 Muuu Timoteoa, ka'te natakepamitiamua amochi seekarepaka weraretiao, wa'a
tiopachi pa'pamiratuameeo, Riosi Riosiwarie erapateretia aamo werapuawichioo.
Muuua paikapieoi Riosi ye'kari aamo kiatiameeo, ku'ika yasitopuapua wa'a Eejesio
tiopachi mochikameo, ihtaoi ku'iwa yorakekaopua pu'kao, ihtaoi Riosichi simiyame
kaawe masitekaopua pu'kao.
15 Kaawe teeremio iintasa inisipuapua aamo tehkiwa, kaaweruma epechetoame
tetewipuawichiopua amochio, aamo paamiratuachi yooraopua.
16 Kaawe aamo neesetomitiapua pewatiame yasitoka, wa'a tiopachi aamo masiteka
ihsiachiopua. Wa'a teetosaamua Timoteoa, wa'achitia Riosie aamo tatakoriria
cheriweka newipateretiachitia, wa'a tiiao ki ookapi aamo keepunariamea tiame,
Riosie newipatemapua pu'kao, ahpo Taana Eesusichi paparasoo.

5

Paoro tuuyerewa Timoteoo, Riosichi paparamechi simiyameo

1 Neee Paoroa aamo Timoteoo, aamo chaanenania, yooreka aamo tuuyenurenania
o'ochetiameo, kihta te'ya cheeka, kaawe e'reka tuuyepuapua ohso kaawe, aamo
noono itapiti nane'remichio tuuyamechitia.
2 Ooweru pa'pamiraopua, aamo yeeye yooreka nayewiamechitia, tuuyepuapua
pu'kao. Ooweru kuteweopua pehjio, aamo pipinichitia yooreka tuuyepuapua pu'kao,
kihta ahjama kochiwa erakoka.
3 Aaata ooweru ahpo kuuna mukipatekameopua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao,
itapitichi tísia tesiwa teeresoopua pu'kao.
4 Nape tatanaesoopua ahpo ku'ime te'teriame, pu'ka tatanarao, kaawe
ku'inurepuapua ahpo yeeyeo. Iinuesoopua susuwarao, kakawarao tiameo,
kaawe ku'inurepuapua pu'kaoi ahpo su'suo ahpo ka'kaoi. Riosia wa'a te'tereka
mochitoniameo, tísia kaawe e'reka tetewamepua, neeeai wa'achi e'raka
tetewamepua.
5 Aaata kunamukukamea, te'ta Riosichi paparame enesaa, Riosichiche paparaka
yasitoamepua ahpo ku'ipuao, senepi taawechi Riosichi paparaka itaka, ihtaoi itapiti
ahpo nakiwiao.
6 Nape aaata kunamukukame ki Riosichi paparaka yasitoamea, oowera ahpochewi-
chio ta'irewa yooraka yasitoamepua. Puuu kunamukukamea, mukukamekatepua
Riosiwichioo, ahjáka yasitoamekai.
7 I'ka aamo kaaweruma teerenurewa, masitepuapua tiame wa'a tiopachi
mochikameo, kihta ki kaawe ihsio tuupuaichiopua, aaataeoi.
8 Aaata ka'chi erakoamea ahpo tetejima tísia tesiwa te'tereka mochikoio, ihtaoi
itapiti nakiwekao, ahpo ta'pechioi epeche te'ta tesiwa teewenioio kiisi ku'yamea, kiisi
Riosichi teerepuame inataka yasitoamepua; wa'a tiiamea, ohso kiisi kaawe tiiamepua
Riosichio, ki aaatachitia ki Riosichi paparamechitiao.
9 Puuu ooweru kunamukukamea, ahpo ku'ipua teerepuawichioo tiopachi mochi-
toameeo, eee tiiame enemetepua: paika weerewa oosa mariki u'matoame paamuame;
piiripi wa'api kuunaeka yasitokame, ahpo kuuna ahjaka yasitoiopua.
10 Puuua tiameo, ahpo yooraka yasitoriao, ka'karuma yooraka yasitokame, tete-
witiame enemeripua; ahpo tatanaopua tiameo, ka'karumache tuuyewa tuuyeka
yasitokame; ahpo ta'pechi asikoameoiopua, kaawe uuka asipukame; aaata Riosichi
paparameo, ki weruma ahpo uuka yorakekame enemeripua; aaata itapiti aiwaka
mochitoameo, ku'ikache yasitokame enemeripua; ihta itapitioi, kaaweruma ihsika
yasitokame.
11 Puuu ooweruo ki ahsepame paamuameopua paika weerewa oosa mariki
paaumpario, ki iyopupuapua pu'kao ku'iwa kiapuawichoo, seenekachioi neewinare-
merikopua pehjio.
12 Neewisaapua, ka'chi iika tekipanamaoipua tiopachio, ahpo yooraka yasitomia
chaachapatiameopua.
13 Puuua tiameo ku'iwa kiatiaopua, nanasiname enepamaoipua, oowera wa'ami
ahka ohjonaremapua ta'pechiamikoio, ki ka'karuma i'topakaopua naawesari, itapiti
naawesaniachiopua peyachi papakika, itapiti kichiweme tiiame chanika, pu'ka wa'a
tiiameche nokaka mochitomapua, kihta yooraka wekateka.
14 Pukaepania pu'kao, nenewijeraninia ohso kaawe, tatanatasaopua mooena
yasimichiopua, ahpo tatanakamera inateka. Pu'ka wa'a teeka yasitosoopua pu'kao,
Na'arari Noonoraa, ka'chi iika aaata na'aretemapua pu'kao.
15 Nape ookapi ooweru kunamukukame ki te'ta paamuame ki nenewikameopua,
seewiamenia pu'kao, se'wikamekopua Riosi kaaweruma pooerachio, Satanasikam-
era ahpo eratiakamera nokisikamepua, ahkaoi ta'pechiami ta'ratoka, kiisi kaawe
te'tereniame nokisíka.

16 Aaata Riosichi paparame kunamukukame tetejimaeme enesaa, pu'ka tetejimarao,
ku'inurepuapua pu'kao, kihta pehtiame teeremichiopua tiopachi mochikamewichioo,
pu'ka kunamukukame ku'ipuao. Pu'ka ahpo tejima kunamukukame ku'ika ya-
sitosoopua, yooma tiopachi ku'iwaa, ahsepamapua waikao, tiopachi kunamukukame
mochikame ku'iwaa, te'ta tesiwa te'tiamerawichioo.
17 Ehpeo neeea aamo Timoteoo, tiopachi pa'pamiratuame ajawaniame aamo
nayewemane. Yooma tiopachi pa'pamiratuame kaawe yoorameopua ahpo tekipanao,
epeche kaawe e'reka teteipuamepua pu'kao, Riosi tuuyewa masitiame enesoo
osopena, tuumika ki'yaka itapiti kianiame ku'iwao.
18 Wa'a tiiame aamo chaaniamenia, Riosia Ehkoriami Iyoterichio, eee cheeka
iyoteteriamekopua: “Ka'te yakajipuremitiamua oisio, aamo tiirikoa tekejokiteka
oitioiopua.” Sewinachi Iyoterichioiopua tiameo, eee chiiamepua: “Tekipanamea
nateténiamepua.”
19 Aaata tiopachi paamiratuame aamo weerariao, aaata ki kaawe ihsiameko
tuusoopua pu'kao, nape ki u'pakame enesoo aaata tetewikame ookao paikaoiopua,
ka'te pichikemitiamua pu'kao, apoe piineri chiiao, kihta nateyamekopua.
20 Aaata tiopachi paamiratuame ki kaawe iintokame tewitiameopua, ooka paikaoi
tetewikame enesoopua pichiwatame, yooma tetewachi weeraka tísia teripuapua
pu'kao, wa'a yoratioopua pu'kao, yooma tetewikameo seewepakaopua, ki wa'achi
nokinaremichiopua.
21 I'ka no'o aamo pa'pamiratuame ajawanureriao, neeea Riosi tetewachio, Riosie
Weratiame tetewachio, Riosi tewekachi ku'iwari tetewachio, tísia kaawe aamo neese-
tojeraninia pu'kao, napati aamo tetewikapua aaataoi, ki aaata epeche teereweka.
22 Ka'te aaata ajawamitiapua, ki ne'nesaopua pahchao, ihtana tiiameopua pu'kao,
ki aaata aamo ki kaawe iintorio tuumichiopua, ki kaaweruma machenasoopua aamo
weerariao.
23 Ihji no'o chiiaa, aaata ti'tijoeri chaachapamechitia tiiamepua: “Ka'te neeroiche
nerojimitiamua, aamo eepi topachi kokoresaa, wiino iijipuapua ku'ita.” Pukaepa
muuua, ke'chu aaata weeraiomua wa'a tiopachio, kaawe ne'nesa ihtana kaawe
ihsiameko tijoe, werapuapua.
24 Aaata ki ka'karuma nokiwaa, ma'chiame tetewiniamepua ke'chu ahjachi
i'yaiopua itapiti ki kaawe iintoriao, nape iintuamepua tiameo, itapiti ki kaawe
iintotiameo ki ikanati ma'chiame tetewiniameo, ahkasi te'ta i'yawesaape ahjachio.
Pukaepa te'ta kaawe tiia ahjachi i'yewesa werapuapua, aaata tiopachi paamiratume-
rio, seenekachi neipa ki kaawe ihsiamera enemaoipua weratiameo.
25 Seenekachioiopua aaata kaawe ihsiwaa, ki ikanati tetewiniamepua, puuyeniame
nakiyamepua aaata ku'we nane'repua kaawe ihsiamekoo, pu'kao kaaweruma tiiao.

6

1 Ehpeo aaata ahpo teekorachi te'tereniame nayewamane. Aaata teekoemea
Riosichi paparame enesaa, yooreka tetewame enepuapua ahpo teekoo, kihta
ki iyoriwa masitio tuupuaichiopua Riosio ahpo paparawiao, aaataeo wahjachi
ti'tijoerieopua, ki na'arepuawichiopua tiaméo, taamoo aamo teekoeka mochikameo,
Riosichi paparaniame aamo masitiao.
2 Aaata Riosichi paparame teekoemea, wa'apitia teekochitia yooreka tetewimetepua
pu'kao, Riosichi paparamekoipua pu'kao ahpochitia. Riosichi paparamekopua
ahpo teekoo, epeche te'ta yooreka tetewimeripua pu'kao, pu'kao Riosichio, ahpo
pa'chichitia tiiamekoopua pu'kao. Pu'kawichioo epeche kaawe yorakeka yorame-
tepua pu'ka tekipanakiao, na'pa Riosichi te'teriamekapaopua. Yooma i'ka no'o aamo
masitenuriao, utewaeme wa'a tiiame masitepuapua, yooma wa'ami ahkaoi aamo
asiyachio.

Te'ta pichiwari paarasari

3 Aaata seenu te'terewa masitiamea, i'ka Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame
ka'karumara tuuyewario, pu'ka tuuyewarichi taamo paparaka mochitoao,
4 ahpokamera tísia weruma uukao, ahpokamera tísia machiyame maaekoamepua.
Puuua ahpo Riosichi simiyame seesenu te'terepuame masitiamechio, tísia ahpo
weruma erakoniame tiiamechipua wa'ao, tísia ahpo machiyamera erakoniamechi,
tísia nekakoniame mehtáchaniachi, tísia nasiwaniame mehtachaniachi, tísia aaata
na'arewachi, tísia nekamucheniachi aaata, tísia aaata ikotukewachi.
5 Senepi taawechi wa'apitia nekakoka ma'chirepaniachipua wa'ao, ki ijinatarichi
wewekaniachikapapua wa'ao, kiisi machiniamekapa wa'ao, Riosichi eename pichi-
wario. Puuua, kihta machiyamepua, te'ta Riosi pichiwariraopua, te'ta Riosi
iintoriaopua ahpo Taanaeo. Puuua oowera seenu Riosichi simiyame masiteka,
tomiwaremio erakoamepua. Nape muuu Timoteoa, ka'te pu'ka te'teria ahjama,
teeremitiamua.
6 Teemea Riosichi te'ta paparamea, paarasatiamepua paarasatiao, nape taamo
Riosichi paarasatiaa ki toomipua. Ihji paarasaria, te'ta Riosie te'ta taamo ta'iria
mochitowa puuua, Apoe te'ta taamo Riosi kiasiaeo, ihtaoi taamo nakiwiao.
7 I'wa weeechi naawaio, kihta iinueka naawakame teemea; wa'achitia mukisaoi,
kihta i'tomeripua.
8 Wa'a teeremeri enesoo mukiniamechio, kihta te'ta weemumete teemea i'ka
wehjoarichi iintuameo, kooameche wisasoriche iinuekaio, kaawe erakomete teemea.
9 Yooma u'matoka ohso e'rameopua paarasarichio, pu'ka ki kaaweruma tísia
weemuwa paarasari ihsumarachi, wichiyamepua. Puuu ki ka'karuma weemuniamea,
taamo ki ka'karuma nokiwa ihsitiamepua, kiisi ijinata nokiwame, na'ara nokiwame
aaata tiame. Yooma ihji ki ka'karuma nokiwamea, kominarichi simiwamepua, ahkasi
yooma si'riwachi ki ka'karumachi wichiwachi, ahpoo pihtuka kajuyachisi.
10 Siintoka weemuniame toomichio, yooma ihta ki ka'karuma naawarapua.
Muuwaeme siintoka u'matoka toomichi weemupakamea, poanatukamepua Riosichio,
Riosichi ahpo paparao; wa'a iikapa puuua, tísia yuuwesi mochitoamepua, epeche tísia
tomiwaereka mochinarewae aiwaka.

Aachin teeka ahpo inateniame Riosichi paparaniamewichioo

11 Nape muuu Timoteo Riosiwichio tekipanamekapao, yooma wa'a tiiame
weemuwachio, ikicha enepapuapua, kaawe aamo neesetoka, ki wa'a tiamechi
aamo wichipuawichiopua. Ohso kaawe muuua, kaawerumache ihsiame enepuapua,
pewatiame yasitoame Riosichio, aamo Riosichi paparawa yasitoao, aamo tesiwa
tiiame uuyame iikachio, kihta nahsinepaka tetewame aamo Riosichi poponíwao,
pipiniwa tiaméo.
12 Utewaeme teetopuapua aamo Riosichi paparaniame nehpuwarichio; pewatiame
chapika yasitomitiamua, aamo ki wahjiame ahjari Riosie aamo kiaretiao, Riosie aamo
uumichio paajutetiao. Muuua pu'ka ki wahjiame ahjari aamo Riosie kiaretiao, ki
ookapi tuuyekame muuua, Eesusi Riosi Taanarachi paparakapa kiatiameko tuuka.
13 I'ka no'o aamo tísia neesetotiao, kiisi toaka aamo teetojeraninia pu'kao, kaawe
teetokache kihta se'wikao, Riosi yooma ihta ahjari ki'yamera tetewachio, Eesusi Riosie
Weratiame tetewachiopua tiameo, puuua Poonsio Piiratochio, ahpo ma'chitakame
aatanakoo, Piiratoe ahpo iinatukenioio.
14 Neeea i'ka no'o aamo neesetotiao, tísia aamo neesetojeraninia, ahkasi Eesusi
Riosie Weratiame taamo Paamira eenachisi, kihta aamo ki kaawe chaachapapuai-
chiopua, aaataeo.
15 Ihji Eesusi enameria, Riosi te'ta yomari aampa tiiamera e'rariapua, ihta
taawechi yachatiamechio, tekitepuame; ihji Eesusi Riosie tekimichio eratiamea,

te'ta weeweruma ya'yawichio, te'ta yomatiame aampa werumara tiiamepua, te'ta pa'pamiratuameopua, te'ta aampa Paamiratuamepua tiameo.
16 Puuu Eesusi Noonoraa, apoe eenechi tekitemeria Eesusio ka'chitia taawechi mukuyamepua; puuua te'ta ki teesa taajenachi kahtiamerapua; aaataai pu'kao, kiisi ahseme tiiachi kahtiachio; pu'kao aaataeoi ki teteiwamepua ahpo pusieo, ka'chi iika tetewime tiiameopua pu'kao.
¡Pu'kakamera te'ta weruma iyoriwa kiapuamepua taamoeo, te'ta weruma utewari iinuewa e'rewa tiame! Wa'a tiiame e'rejeremitiapua naajúu.
17 Pu'ka ti'tijoe ooweru tiame tísia paarasateka mochitoameo, chaanepuapua pu'kao, pu'ka ahpo iinueka mochikao, Riosi wa'a tiiame teewewiopa, wa'a te'terio tuuyepuapua pu'kao, pukaeo wa'a tiiae ta'iria mochitomichiopua, nape kihta weruma ahpo erakoka, tísia paarasatiapao. Pu'kao chaanepuapua tiameo, pu'ka weeechi iintuame ahpo paarasatiao, kihtawichio kaaweko tuuyepuapua, Riosichi kaawe te'terepuao, pu'ka paarasario kihta tehpe e'ramekopapua. Wa'a tiiachipao, ohso kaawe Riosichikamera paparaka mochitonurepuapua pu'kao, apoe te'ta Riosi ahjamerakamerachi, pukachikamera te'ta oowe erakoka, taamoo chuurame wi'suame taamo nakiwia ki'yamechi.
18 Pu'ka paarasatiameo chaanepuapua tiameo, pu'ka paarasario, ahpo iin-uekaeopua paarasatiao, ihkokewa erakoka mochitojerepuapua pu'kao, tísia tesiwa te'tereka tooremuachiopua. Wa'a nokaka mochitosoopua ihkokekao, te'ta pichiwari paarasari iinuemio tuuyepuapua pu'kao, Riosi ahjama mochiwachiopua, Riosi ye'karichi.
19 Puuu wa'a te'tereka mochitosaapua ahpo paarasari tooremuame ihkokeka mochitokamea, te'pa tewekachikamera paarasari muuwepatiame enemapua waikao, te'ta Riosi ahjama ahpo mochimiachiopua tewekachio, ahkasi ki wahjiamesio.

Paoro kajuyachi Timoteo neesetotewa

20 Muuu Timoteoa no'o aamo uhjurariao, yoorakache itipipuapua wa'a ti'tiopachiamio. Ka'te e'waka keepumitia ki ijinatame nayewao. Puuu ti'tijoea tamochio, ki ookapi itapiti, tísia Riosichi simiyame peenewari machiwari teewaka masitiamepua, nape oowera wa'a chaachapaka nayewamepua, kihta machiyai Riosichi simiyameo.
21 Ookapi Riosichi paparame ti'tijoea ooweru tiamea, pu'ka ti'tijoe wihkuari ma-sitiakamera na'naritoamepua wa'asi, ikicha simiyamera ki Riosichi paparaniamera, ipaka tetewamepua Eesusichi ahpo paparao, Riosie Weratiameo. Yooma aamo kahtiachi mochikamewichioo, Riosichi itayamenia pu'kao, ahpo te'ta kaawerumari kiasimichioo.
I'wasi ihjia, kaawe erakoka ehpeo. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua.

Paoro
Timoteo
Oosa Iyotepawa

Teepotari

1 Neee Paoro Riosie Weratiame weratiamea, i'ka weemera ahjarichi simiyame
nayewemichio Riosi e'rarie uhjuratiamenia, yomatiame ahkaoi ti'tijoeri no'o
nayewemichiopua, i'ka weemera ahjario aaataoi ahpo Taanachi Eesusi paparasoo
kiamo tuuyame.
2 I'ka iyojura iyotiamenia aamowichio Timoteoo, no'o taanachitia Riosichi ti-
iameo. Aamoo neeea, taamo Noono tewekachi kahtiameo, Apoe Eesusi Riosie
Weratiameopua tiameo, ahpo aamo tesiwa e'rewaeo, aamo iikachio ta'iria yasirewa
kiajeraninia.

Riosie Weratiame chiia pichiwataniame

3 Neee Paoroa, senepi taawechi aamowichio nayewiainia Riosio, cheriwema
ki'yamenia pu'kao, aamoo kaawe teetotiamekopua, aamo Riosichi teetowa tehkiwa-
chiopua. Neeea Riosieo ahsieme cheriwetiameko no'o tatakoririao e'raka yorakiame-
nia, no'o ehkoriami noonoriwa te'ta Riosi iyoririachitia inisitoka.
4 Senepi aamo iijinatepaio, aamo nanararia iijinatepamenia aamo mochikachi o'inia
machenarioio. Wa'a tiiame iijinatepakaopua, eenechi tísia aamo tetewinariapame
neeea, eenechi aamo ahjama tísia kaawe eranarekaopua.
5 Neeea aamo tetewinareka yasitoamepua tiameo, tísia aamo iijinatepapaopua,
Eesusi Riosie Weratiamechi aamo paparamekoo, ki'yami Roira tewaniame aamo su'su
Eesusichi papararíachitiaopua, aamo yeeye Eunise tewaniame Eesusichi papararia-
chitiaopua tiame. Ehpeo neeea aamooi, wa'achitia tetewamepua, tísia Eesusi Riosie
Weratiamechi paparáme.
6 Pukaepa neeea, amochi oijenatejeraninia tahjewachitia amochi teetomichiopua,
Riosi ye'kari amochi yahchariaopua, no'o amochi seekarepaka uhjurioiopua Riosi
kaaweruma tuuyewari kihta seeweka nayewatumichioo,
7 Riosio taamoo, kihta majawewa ki'yakamekopapua, aaataoi kihta seewewa. Riosia
apoeekamera taamo utewataniame erakotiamepua. Riosia tamochi yahchakamepua
tiameo, taamo ahpo nakika mochitopua erakoniame, pu'ka nakiwarie taamo nok-
isimichiopua aaatachioi, kihta ki kaawe teerepuame aamo teerepuawichio aaata
aamo masitiachio.
8 Wa'a teeka ku'itoniamekapamua Riosieo, ka'te suuwe e'raka nayewamitiamua
aaataoiomua, i'ka Eesusi taamo Paamirachi simiyame nayewaiopua; peereso aamo
yachapo tuuwai, noochitia Eesusi taamo Paamirachi simiyame nayewatuapaopua.
Ohsotiamua, tísia wa'a chaaneniaiopua, tísia aiwatoaimua taamo Paamira Eesusichi
simiyame nayewatuapao, erasika anachatopuapua pu'kao, no'oo te'ta teetoriachitia.
9 Riosia kihta yoorarie natetewachi taamo newipatekamepua, taamo apochiche
teetoka taamo ahjatomichiopua, Riosia wa'a tiiame inatakamekapapua, naayachisi
o'inia, ahpo tísia taamo nakiwari, taamo ne'netenariapapua, yooma ihta Eesusi
taamowichio iintoriaeopua. Wa'a iintokame Riosia tamochio, yooma ahpo Taana
Eesusichi paparakamewichio inatakao. Wa'a tiiame inatakame Riosia, ke'chu kihta
i'ka wehjoarikoio.

10 Pu'ka ke'chu naayachi ahpo e'raria taamo tetewitiamepua ehpe taawechiamio,
ahpo Taana Eesusi naawateriachi tetewitekamepua. Puuu ahpo naawateria iin-
tokamekopua taamo newipatekao, wahjipari utewarira newitosaapapua. Puuu
Riosi naawateria iintokamepua tiameo, taamo ma'chiame pahtetekaopua, ahpo
kaaweruma tuuyewarichi simiyameo, aachin teeka taamo teimeri weemera ahjari-
opua, ahkasi ki wahjiamesi ahjaniameo.
11 Riosia no'oo, apoe wa'api weerakamepua ki i'isaeri nayewatumichioopua, ahpo
naawateria Eesusi tewaniame taamowichio iintoria nayewemichioopua, yooma
ti'tijoeopua ooweruoiopua tiame.
12 Pu'ka yoorapa i'wa kahtiamenia peereso aiwakao. Nape wa'a teereniainia i'wao,
kiisi tesiwa erapame neeea, ki teesa ahjachi oowe e'riamekapaopua, aatanachi no'o
papararіao, pukachi te'ta ahjachi erapame neeea. Pukaepa kiisiki se'wi erapamenia,
apoeopua tísia ahpo utewarie no'o ku'isiamekopaopua, i'ka tehki ki teeweka no'o
simitemichio no'o ki'yariachiopua, te'ta utewaeme kaawe neesetokaopua, ahkasi
yomatiame no'o yoorachisi i'ka tehki no'o nuureriaopua, ahkasi Eesusi eenechi
eenachisi teeretopuameo.
13 Wa'a tiiachio muuu Timoteoa, te'ta no'o masiteria inamuriachitia masitepuapua,
aaataoi aamo masitiaopua, pu'ka te'ta kaaweruma Eesusie tuuyewario, kiisi se'wi
ikika masiteka. Muuua tiameo, kiisi se'wi teetopuapua Riosie Weratiamechi aamo
paparaopua, Riosie Weratiame nakirewarachi yasitokaopua.
14 Te'ta Kaaweruma Riosiwari ku'iwarie tamochi yasitoameopua, te'ta kaawe neese-
topuapua, i'ka pichiwarichi simiyameo, Riosio aamo te'ta masitemichio ki'yariao.
15 Nane'riame muuuapa, yooma Aasia weeechiami no'o kahtiachi e'enakameopua,
yooma eenechi nonowakamekopapua; ooka puuua wa'asi Aasia nonowakamea, Iijero
tewaniame, piirea Eremojene tewaniame enekamepua.
16 Onesijoro tewaniame ta'perachio, Riosio te'ta kaawe teewejeraninia pu'kao, pu'ka
Onesijorokamera tísia kaawe iintoriopua weesa no'o ku'iwa u'yepakao, i'wa peereso
no'o yachatiachio, kihta suuwe erapaka, no'o peereso yachatioiopua.
17 Ohsotia puuua i'wa Rooma weruma muuwarichi asisaopua, no'o yaapi e'raka
i'yariapua ahkasi no'o tewayachisi.
18 Tísia kaawe enemiipua pu'kao, Apoe taamo Paamira Eesusi eenechi enasaa,
itapiti tísia kaaweruma tiiame ikitesaa. Muuu Timoteoa nane'riame muuuapa,
Eejesio aamo ahjama taamo mochikoio, tísia kaawe taamo ku'iriopua Onesijoroa.

2

Riosie Weratiame kaaweruma soontarowara eneniame

1 Pukaepa muuu Timoteo no'o Riosichi taanachitia yasitoamea, ka'te wirorepamiti-
amua aamo Riosichi teetowao; ohsotia utewaeme teetopuapua aamo Riosi tehkiwa-
chio, yooma Riosie Weratiame utewari aamo kiasiaeo.
2 Muuua no'oo muuwaeme ti'tijoeri no'o masiteria tetewiriachitia inamuriachitia
tiame, pu'ka masitenurapuapua aamo ajawasiao, ahkaoi mochiwachiami enapaio.
3 Pu'ka aamo tehkiwachi ahkaoi aamo ihtoachio, te'ta Riosie Weratiame soon-
tarowachitia teeretopuapua, ihtaoi aamo aiwasiaio muuua, anachatopuapua.
4 Muuu Timoteoa ka'te papakimitiamua itapiti ki Eesusi Riosie Weratiamee aamo
nuuretiachio, aaataai kaaweruma soontarochitia enenariaa, kiisi se'wi ihsiamepua
ahpo te'ta kapitai nuureretiao, seesenu nokiwachi papakikaopua, ahpoche nuureretia
iyorika teeretoamechepua.
5 Wa'achitia newitowa te'ewa nokayameai, te'ta kaawe te'epua yachatiameche
na'naritomerichepua; ki pu'ka kaawe te'epua ki na'naritosaa, kiisi newitomeripua.

Pukaepa muuuai Timoteoa, tísia kaawe teetoka i'tomerichemua, Riosichi aamo tehkiwao; wa'a aamo teetoame enesoopua Riosia, tísia kaawe aamo iintorio tuumapua.
6 Aaata ahpo echaria tísia kaawe neesetokamea, tísia paarasatemeripua ahpo echariao. Wa'achitia muuu Timoteoai, tísia paarasatemeri muuua Riosiwichio aamo ihsika teeretoriao.
7 Naakoo, kaawe ne'nemitiakoomua i'ka no'o aamo chiiao, Apoe tewekachi kahtiame taamo Noono, ihsisimeripua aamo te'ta pahtetekao, aachin tiiamekoopua no'o aamo chiiao.
8 Ka'te natakepamitiamua aamo masitia tuuyemiao, yooma Eesusichi simiyame eee teereriame: Eesusia ehkoriami Raawitaru tetejimarisiwachi o'inia tijoetutetiamepua Riosieo, Riosi Taanarachitia naawakao; neipami taamo tatakoriria cho'weka mukisaapua, eenechi oijenasaapua, tewekachi mooenakamepua ahpo Noono kahtiachi. Puuupua no'o te'ta kaaweruma tuuyetoaa, aachin teeka taamo tatakorireka mochitowachi newipatetiamea.
9 Pu'ka Riosie Weratiame tuuyewarira tuuyesika yasitoapao, káátisia aiwari anachaka yositoamenia, ahkasi kaarenaeoi o'oyaekaopua i'wao, káátisia aaata ko'yamechitia. Nape neeea kaarenae o'yaeka yachanioio, Riosi kaaweruma tuuyewaria, kihta o'yetiamepua, aaataai kaawe ahjachi pichikeme tiiamepua.
10 Neeea wa'a tiiachipao, kiisi toaka simitiamenia Riosi kaaweruma tuuyewario nayewatukao, tísia aiwaka yasitoai i'wao. Neeea ihtaoi kokosa yoraniaio anachaka yasitonariamenia, Riosio yomatiame ahpo Taanachi paparakameopua, ahpowichio uumichiopua, ahpo tatanachitia iintapaka, pu'kao ahpo tatakoriria newipateriaopua, ki wahjiamesi ahjari kiamichiopua.
11 Ihji no'o chanimia Riosie Weratiamechi simiyamea, pichiwari puuua:
Teeme Riosie Weratiame ahjama mukukameka erakoame enesaa,
pu'ka ahjamakamera mochimia eenechi oijenakameko erakometepua,
tewekachi Riosie Weratiame ye'karichi.
12 Eesusiwichio kokosari anachaka mochitokamekai teemea i'wa weeechio,
Riosie Weratiamee apochi uupuamepua,
ahpo ahjamakamera mochipuawichiopua,
ahpo tewekachi ye'karichío.
Taamo Eesusi ahjama te'terewa ka'itasoo,
Apoe Eesusia tiameo, wa'achitia taamo ka'itamapua,
ahpo taamo ahjama teerewao,
wahka ihtoriachi te'ta kateweri taawechio.
13 Teemea Eesusichi paparai ki kaawe noonoikoio,
Apoeo kiisi taamo toayamepua ahpo nakiraeo;
ka'chitia wa'a iintomeri tiiamekapaopua,
ahpo Riosi nakiwariwae tisiwa taamo nakiyamekapaopua.

Piiripi Eesusiwichio tekipaname kaawe iintoria nayewaniame

14 Muuu Timoteoa, pu'ka aamo ajawaria masitemichioo, yooma i'ka aamo no'o iyoteparia, inatepateka masitenurapuapua pu'kao. Pu'ka aamo ajawaria masitemia keepumeriopua tiameo, Riosi tetewachi chaanenurapuapua, kihta naawesari chaachapanurepuapua pu'kao, kihtawichio kaawekameopua, nekakome chaachapaniame nayewaniameoi, kihtawichio kaawekameopua; wa'a tiiame naawesaria, kaawe erakoka keepuamekaiopua Riosi kaaweruma tuuyewario, nahsinapatemeripua keepuameoi.
15 Muuu Timoteoa Riosi tetewachio, utewaeme tekipaname enepuapua Riosi tehkiwachio, tísia kaawe teetoame Riosi kaaweruma tuuyewari masiteniamechio. Wa'a teetoka masitiame enesaamua, kihta suuwe erapamerimua itachioi itapitichi aamo yoorao. Kihta nekakome cheeka masitiame enesaamua, kihta Riosie teripuame

teeremerimua aamo masitewachio, te'ta kaawe tiiame teetoka masitiamekapaomua,
te'ta pichiwarichi simiyameopua, Riosi naera.
16 Itapiti Riosichi simiyame aamo nayeoiopua aaatao, ka'te aaatae aamo se'wi
ikimitiamua, aaata peyachí ki Riosichi simiyame nayewanariameeopua; wa'a tiiame
peyachi papakiwachiopua nayewamiao, oowera se'wi ikiniame ikitiamepua.
17 Puuu wa'a te'tiame naawesari kihtawichio kaawekamea, taamo wa'api soopama-
pua, ko'koame ka'chi iika yachapaniame ikiniamechitia ikiwamepua. Wa'a ikikameka
te'teriame Iimeneoa, Iireto tewaniameopua tiameo,
18 Riosi pichiwari masitewaopua, se'wi masitiamekapa wa'a ijikikame puuua. Puuu
wa'a iikame ti'tijoea, pu'ka ti'tijoeri mukukoi eenechi oijenaniameo, ikikamekopa
chaachapaka masitiamekapa. Puuu aapoea pu'ka eenechi oijenaniameo, taamo
iikachiche wa'a erakoniameko tuuyamepua, Riosio ki taamo oijenatemerikopua,
eenechi weemera weerewa taamo ki'yakaopua. Yooma i'ka inamukamea, wekamu-
pakamepua ookapiopa, Riosichi paparameo.
19 Nape Riosia, se'wi masitiameopua ahpo pichiwarichi simiyame tuuyewario,
tetewaka yasitoamepua aatanakamerakoopua ki ahpo ijinuwao. Riosi pichiwariraa,
kaari nawateraka tiiamepua, pukachi nawaterachi eee cheeka iyotetiame: “Apoe
taamo tewekachi kahtiame Noonoa, te'ta machika tetewamerapua ahpo ijinuwao.”
Piirechi Riosi pichiwari wa'achi nawaterachi iyoteriaapua tiameo, eee chiiámepua:
“Yooma Riosie Weratiamechi te'teriamea, te'ta Riosi pichiwarira masitiamerapua,
puuua te'ta pichiwa poanatukame enemetepua, ihtaoi ki ka'karuma nokiwamechio.”
20 Aaata tísia paarasatiame ta'perawachio, ki ookapi itapiti iinuemepua tísia
nateyame, itapiti pehtori o'roe netetiame, tataparasi meetarieoi netetiame, puuu
oropetoria, tataparasi pehtoria tiame te'ta pahkotaniachiche ahjachi koi'wamepua.
Nape wa'achi ta'pechioi iinueniamepua tiameo, senepi ko'komia ahjachi koi'wame,
puuua wehchorie pehtoritatiamepua, kuuu oowarae netetiamekoio.
21 Muuu Timoteoa, o'ro pehtorika tiiame enemitia muuua, Riosi ahjae tekipananaria
enenariaa ahpo tehkiwachio. Wa'a tiiame ahjaera enenariaa Riosiwichioo, yoma-
tiame aamo se'wimetechemua ki ka'karuma nokiwameopua. Wa'a teeresaamua,
yooma ihta Riosiwichio yoraniamewichio, ahsepari kaawe tiiame enemerimua.
22 Ikicha enepamitiamua pu'ka tehtemari ki kaaweruma erakoka mochitoaopua,
ihtaoi ki kaaweruma ikotuwaoi, Riosichiche paparame ahjama teeremitiamua,
kaawerumache inatatoka, i'ka eee tiiamechitia: Riosichi paparaniame teetowa,
nakirewa teetowa, ta'iria yasirewa teetoka tiame.
23 Ka'te nehjiamitiamua, ki inatari tiiame iinatukewao. Puuu ki inatari iinatukewaa,
oowera nekakowa chaachapaniameche mehtachamepua, ahkasioi nasiwaniame.
24 Aaata Riosi yorakiamea, kiisi papakimetepua nekakowa chaachapaniachio; ohso
kaawe muuua, kaawerumakamera enemitiamua aaatachioi, ki ikanati nekayame;
ye'kame enemitiamua aamo masitiachio; kaawe e'reka nayewepuapua aaataoi, kihta
yaapi e'raka nahsinepaka.
25 Aaata aamo masitia na'ara chaachapasoo, ka'te nekamitiapua pukachio, ohso
kaawe te'ta kaawe erapua tiiame nayewepuapua, tísia ma'chiame tuuyeka aamo
masitiao, ihtana achini tiiamekopua aamo masitiao. Wa'a tiiame aamo masitesoopua
pu'kao, seenekachioi puuua, aamo chiiao oowe erapamapua, aamo masitiao tísia
pichiwariko nane'rekapa.
26 Wa'a iikapaopua te'ta aamo kaawe chiiame pahtepaopua, riaorósi wisikuewachi
ahpo ruhjikameko erapamapua, riaorósikamera masitia pichikeka mochitori-
amekopua.

3

Achini teeremeri ti'tijoeri, kajuyachi taawechi

1 Wa'a tiiachipao muuu Timoteoo, aamo nane'rejeraninia ehpiami kiisi kaawe
nokiwamea, tísia epeche epecheche teetomerikopua, ahkasi kajuyachi taawechiopua,
eee te'tereniame:
2 waika taawechiamio ti'tijoeria, ahpochewichio erakoame enemeripua;
toomichiche weemuame; ahpo oijerame ihta ahpo iinuekae; ahpo tiiao ki nu'nuntiko
erakoame; ihtaoi Riosichi simiyameo tísia na'ariame; kiisi ewakoame ahpo yayawao;
kihta kaawe e'reka itipiame, itapiti tísia kaawe ikitetiaipua; puuua kiisi ka'karuma
ti'tijoeri enemeripua;
3 kihta ahpo katewenariame apochio aaataoi ahjamao, kiisi aaata tesiwa e'riame
enemapua; ti'tijoea ooweruapua tiameo, ka'chi iika ahpo teeweteme erakoame, ahpo
ki kaaweruma nokiwa ikotuwao; tísia na'ara chaachapame aaataoi; tísia na'ra
yoorame ahpo na'ara chaachapae; aaataoi oorichitia ni'epanarewa erakoame; yooma
ihta kaaweruma nokiwameo, seepurawaeme;
4 aaataoi ahpo kaawe uuyameo, pukamina na'ara nokayame; aaataoi eeyowachi
werapame; ki nu'uti ahpo erakoame; ahpo pu'serewache i'yaka mochitoamea,
Riosikamera pu'serewa i'yaka mochitometepua;
5 Riosi iyoriameka nokayamea kiisi wa'a erakoaiopua, Riosi utewari ka'karuma
enepatiameo, wehchi ipaka tetewamepua pu'kao.

Yooma pu'ka wa'a te'teriame ahjamao, kiisi ahjama teeremitiamua.
6 Puuu wa'a te'teriame ti'tijoea, ahpo wihkuari na'ararieopua ta'pechiami
asikokaopua ooweru piineri mochikachio, suwepori nokayamepua pu'ka ahjamao,
kiisi ahpo wa'inameopua wa'a nokiwao, wa'a pu'seriamekapa. Puuu wa'a nokiwame
pu'seriame oowerua, Riosi pichiwari eepi keepuka yasitoamekaio, kiisi iyorika
inamuamepua,
7 ahpo ki ka'karuma ikotuwa pu'serewae, panisutoniamekapa.
8 Puuu wihkuari ti'tijoea, ehkoriami Aanesika te'teriamepua Amperesi tewa-
niamekoopua tiame, puuu ookaa ehkoriamio, Moiseo ahpo kaaweruma Riosichi
simiyame masitenarioiopua, ahpo wa'ínekame. Puuu ti'tijoe aamo masitia
na'arekamea, te'ta wewekakamepua ahpo kaaweruma inatariwao, pukaepa ki-
isikoi inatamepua Riosi kaaweruma pichiwari chiiao. Puuua ahsieme na'arachi
wewekakamepua, Riosichi paparawachi simiyameo.
9 Nape puuua, kiisi mehkasi mehtamitepua ahpo wistuki masitiaeo, yooma
ti'tijoerie nane'riamekopua pu'kao, kiisi ijinatamekopua. Wa'achi te'tereriame puuu
ookaai ehkoriamio, Moisee ahpo wa'inekameopua ahpo masitepuawichioo.

Paoro Timoteo tuuyewari ki'ya

10 Muuu Timoteoa, kaawe machikamepua no'o masitewao, no'o aachin teeka yasito-
riaopua tiameo, ihtana ne'netoka no'o teetoamekopua no'o masitewaeo. Nane'riame
muuuapa tiameo, no'oo Riosichi te'ta oowe e'reka yasitoamekopua, aachin teeka
ki yaapi e'raka itapiti aiwaka anachaio, aachin teeka no'o nakika teetoriopua
Riosichio, yooma ihta ti'tijoerichiopua tiame, kiisi toaka masiteka yasitokaopua, Riosi
tehkiwachio.
11 Nane'riamemua aachin teeka no'o na'ara yoraretioopua tiameo, aachin teeka no'o
aiwariopua Antiokía kahtiaiopua weruma mochiwachio, Iikonio muuwari mochi-
wachiopua tiame, wa'a ikisa Rihtirá tewaniachi weruma muuwari mochiwachiopua
tiame, aachin teeka no'o anachaka yasitorio, tísia no'o na'ara yoranioiopua ti'tijoeri
nanaarameeo. Nape te'ta taamo Paamira tewekachi kahtiamea, yooma i'ka no'o
na'ara yoranioio, no'o newipatekamepua wa'a na'ara no'o yoraniachio.

12 Wa'atepua, aaata Riosi nakiyachitia yasitonariamea, Riosie Weratiamechi te'teriamewichioo, wa'a ahpo yoraniame na'ara yoraniame aiwameripua, nanaarameeo.
13 Wa'a teerenioipua, puuu ki ka'karumaa, epeche epecheche teetomeripua ahpo na'ara nokiwao, puuu wistuki ma'masitiamea tiamea, epeche epechechi teetomeripua ahpo wisikueka masitiaeo, epeche muuwepateka ahpo wihkuarieo.
14 Nape aamo Timoteoo neeea, aamo penipariakamera te'ta yorajeraninia, aamo te'ta kaawe tiio e'riamera, kiisi se'wika teetoka nane'riamekapa muuua, aatanakamera iintoriopua aamo masitekao,
15 pukeri o'inia aamo nu'utikoi masitenioio. Aamo su'suwa aamo yeeyewa tiame masitekamepua Ehkoriami Iyoterichi chiiao. Pu'ka Ehkoriami Iyoterichi nane'rekame Eesusichi simiyame, wa'a iika Eesusichi paparakamemua Eesusichi newipamiapa, yooma ihta aamo tatakoririao.
16 Yomatiame Tumipirichi Iyoteriaa, taamo Noono tewekachi kahtiamee eratesiwae iyotetiamepua, ehkoriami Riosi na'nayewaturaeo. Pukaepa tísia kaaweruma tiiame puuua, taamo ahjae masitepuawichioo; taamo kaawe iintosoo, pukae Iyoterichi Riosi chiiae, kaawe taamo iintorio tuupuame teemea; ki kaawe taamo iintosoo, pukae ahpo Iyotaperichi chiiae, taamo terimapua; tísia kaawe ihsiamepua tiameo, te'ta kaaweruma teeretoka taamo ohjoremichioopua, yooma ihta Riosie kaawerumachi simiyameo,
17 ahsepari taamo ye'kari penipatiamepua enepatiamepua, yooma ihtaoi kaawerumachi simiyame yorapuamewichioo.

4

1 Pukaepa neeea aamo Timoteoo, taamo Noono tewekachi kahtiame tetewachi, taamo Paamira Eesusi tetewachiopua tiameo, ahsieme Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayewatumichio weeramenia. Muuua aamo tuuyewarichio, Yooma aaata ti'tijoeri tuuyepuapua i'ka Eesusi ihta wahka ihtoriachi taawechio, eenechi enamerikopua yomatiame ti'tijoe ooweruopua tiame katewemia, yomatiame ihta ahpo ki kaawe nokariao, ahjaka mochitoameopua pehjio, wahjipakameopua tiameo eenechi oijenatesaopua. Neipa ti'tijoeri katewesaapapua, yawichi yasipameripua, ahpo ye'karichio yasipamiaopua yawichitumia.
2 Muuu Timoteoa utewaeme aamo nayewatujeraninia i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, nape a'chitia keenako aamo nayewatumia tiioio, ki tiioioi. Aaata ki oowe e'riameopua pehjio Riosi kaaweruma tuuyewarichio, oowe erapatepuapua pu'kao. Aaata ki kaawe tiiame iintosoo, terika tuuyepuapua pu'kao. Aaata ki ikanati pepenipame masitiaomua, ka'te nahsinepamitiamua, ohso kaawe kaawe tuuyeka pahtetepuapua pu'kao.
3 Wa'a yooraka aamo masitejeraninia, ehpe waanami taawechiopua, epeche epecheche kihta inamunareka mochitomerikopua ti'tijoerio, Riosichi simiyameo. Oowera ahpo inamunariache keepumapua, ahpoche pu'seria keepuka mochitonaremapua. Wa'a te'teriapapua, ahpo pu'seria masitiame ma'masitarikamera, i'yaka mochitonaremapua.
4 Wa'a te'teriapaopua, ipaka tetewaka mochitoame enemeripua, pu'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewario ahpo keepuka mochitoriao. Naatikamera inamunareka mochitomapua, oowera maaewarichi simiyame ehkoriami ahka nayewatiame, pu'kao kihtawichio kaawekame.
5 Nape wa'a teeremioi muuu Timoteoa, pewatiame teetomitiapua amochio, kiisi sewina erapakaopua, pe'yachi wa'a teeremerikoio, ka'te sewina erapamitiamua. Wa'api teetoka masitepuapua, Riosichi eename newipatewaopua, ahkasi aamo ahsepatiachisi aamo yoramichio weratiao.

6 No'o Riosiwichio tehkiwa i'wa weeechio, amori kajuyamenia, ki tehpe no'o
yasitomeriko e'rame neeeapa; no'o ahjario neeea Riosiwichioo, no'o Noono tewekachi
kahtiamewichio, no'o oowewariameko e'ramenia.
7 Neeea Riosiwichio kaaweruma nasiwari iintokameka e'ramenia, no'oo ahsepari
no'o iintokamekoopua pu'kao. Neeea u'masiwa te'etiame newitokameka e'ramenia.
Neeea Eesusichi no'o papararíasichi wa'anaopua, kiisi toaka yasitoamenia Eesusichi
no'o paparao.
8 Pukaepa pu'ka te'ta kateweri taawechi enasoopua, Apoe te'ta Paamira Eesusia te'ta
kaawe katewiamekapaopua peereichitiao, no'oo te'ta kaaweruma tetewikapaopua
no'o kaaweruma iintoriawichioo, no'o te'ta kaaweruma tiiari mo'koritemapua,
yawichi o'ro mo'kori no'o mo'koritiamechítia, o'roe cheenkeritetiame, no'oo te'ta
Paamirachio, kiisi se'wika no'o ahjachi te'ta paparaka yasitóriopa. Nape Eesusia ki
no'ochekamera wa'a yorameripua, yomatiame aaata apochi tísia inataka puuyetoka
mochitokameopua tiaméo, ahkasi ahpo eenechi eenariachisiopua, wa'a iintomeripua.

Paoro Timoteo nuurewa iintojerawa wa'asi

9 Timoteo, kú'we enapuapua no'o ne'nemiao, amori neeeche itipiame i'waopua
wa'asio, amori ki'tiamepua aaata no'o ku'imeri i'wao.
10 Reema tewaniamea, no'o toaka Tesaronika muuwarichi akipakamepua, epeche
pu'serekamekapapua i'ka wehjoarichi iintuameo. Keresente tewaniamea, Kaarasia
weeechi akiparupua, Tiitoa Raamasia weeerachi akipakapua.
11 Ruukache itipiamepua i'wao, no'o ahjamao. Muuua wa'ana enamiao, Marako
i'yasa no'o u'yepapuapua, pu'kao no'o ku'imichioo, tísia nakiyamekane i'wao.
12 Tikikoo neeea, Eejesio uhjurakamenia pu'kao weruma muuwárichi, itapiti
no'owichio yoramichiopua wa'ao.
13 Muuua wa'ana eenaio, no'o kemajipora u'yepamitiapua, Karapo tewaniame
ta'perachi no'o towaria. Wa'a no'o toakamenia tiame ookapi iyoteri pi'pirinatiame,
ookapi iyosi iyotetiame ahjama, paapiroe iyosi netetiamechi; pu'kakamera epeche ki
natakepaka no'o u'yepamitiapua, pu'kao tísia no'o nakiyamekopapua.
14 Arejanto tewaniamea, sisioki tahtame chonaka tekipanamea, kiisi kaaweruma
iintokamepua i'wa noochio. Nape pu'kao, Apoe taamo Paamirakamera
nane'riamepua pu'kao, aachin teeka ahpo katewemiaopua pu'kao.
15 Enasaapa muuua, kaawe aamo inatepuapua pu'kao, ki nu'uti no'o
wa'inekamekapu puuua, i'ka Eesusichi simiyame taamo i'toa nayewatukao.
16 Pukeri peereichi no'o i'totioi no'o nehpupaka ihsioio, aaataai Riosichi paparame,
ki no'o ku'ika nehpupakapua. Nape wa'a te'terekoi pu'kao, kihta nekajeraninia Riosio
pukachio.
17 Nape Apoe Eesusi no'o Paamirache no'o ahjama ihsikapua wa'a peereirachio,
noochi yasitoamekapapua, no'o ku'ika simitetotekapua pu'ka Riosi newiparichi
simiyame tuuyewario, ahkasi yomatiame ki isaeri ti'tijoeri no'o nayewatumichioopua.
Apoe Eesusi iintokapua no'o ku'ika newitotekáo, pu'ka tahpitika erakoamechi no'o
wenejikao, ma'mawiyachitia no'o konariamechio.
18 Pukaepa tísia te'ta no'o Paamirachi paparamepua, tísia oowe e'riamenia pu'kao,
no'o newipatesimerikopua ihtaoi kiisi kaawe tiiame no'o natepasiachio, Apoeo ahpo
tewekachi ye'karichi ahpo ahjama yasimichio neesetomeriko tísia ahjachi e'ramenia.
Pukaepa ki wahjiamesi cheriwema ki'yaka yasitoamenia. Wa'a ikijeraninia Eesusio,
tewekachi kahtiameopua.

Kajuyachi teepotari; kaawe ikijera tiame

19 Neeea yooma Riosichi te'teriame no'ochitiao, teepotari uhjurenania: Pirihkawi-
chioo, Aakirawichioo, yooma Onesijoro ohjoerachi mochikamewichioopua tiame.

20 Eerahto teepotepuapua tiame tetewisaa, puuua Koorintio muuwarichi itipikameo, wa'ami taamo u'matoiopua. Tójimo tewaniameoi no'o teepotio tuuyepuapua pu'kaoi, tetewisaa, Meerito muuwari mochiwachi no'o toariaopua, kokoriopao.
21 Muuu Timoteoa, ke'chu tuuroi i'yapuapua aamo enamiao. Yooma ihjia aamo teepotiamepua tiame: Euwuro tewaniame, Puurente, Riino, Kauria, yooma wahjachi Riosichi poponiwachitia mochitoame pipiniwachitia tiamé.
22 I'wasi kajunane i'ka iyojurachi nayewakaopua. Aamo ahjama yasitojera e'riamenia, Apoe taamo Paamira Eesusio. Yooma Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, amochi tísia kaawe teewejeraninia Riosio.
Wa'asi ihjia. Kaawe ikisa naaju.

Paoro
Tiito
Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra Tiitoo. Neee Paoroa Riosi yorakiamenia, apoe Eesusi Riosie Weratiamee
weratiame. Neeea i'ka iyojurachio, papararichi simiyame aamo nayewemania,
yooma Riosi ahpo ijinuwa enemichio uuriao, pu'kao ahpo Taanachi Eesusichi
paparakameo. Ihji ikachi iyojurachi no'o aamo iyotepaa, epeche ma'chiame chiiame
aamo iyotepamania, Riosi te'ta pichiwarichi simiyameo, yooma aaata Eesusi Riosie
Weratiamechi paparamewichioo, epeche kaawe te'teretomichiopua Riosichio, wa'ami
ti'tiopachiami mochikameo, pu'kao epeche kaawe tetewipuawichiopua Riosieo.
2 Aamo iyotepaninia tiameo, pu'ka Eesusi Riosie Weratiamechi paparameo
nane'remichiopua tiameo, pichiwa enemerikopua ahpo puuyeka mochitoa ki wahji-
amesi ahjapuameo, pu'kao Riosia, ke'chu weee yasipoi o'iniao aamo kiamo e'raria.
Riosia wa'a ahpo e'rariaa, kiisi wistukipua, Riosia te'ta pichiwa wa'a iintomeripua,
kiisi wistuamekapa.
3 Ihji Riosi ke'chu naayachi o'inia iintomo e'rariaa, ehpe taawechiami
ma'chitaniamepua ahpo nayewatuameéo. Neeeai apoe taamo Newipatiame Riosie
uhjuratiamenia, ahpo e'raria ma'chitamichiopua ehpe taawechiamio.
4 Aamo Tiitoo, no'o poonichitia tetewameoopua Riosichio, wa'achitia te'tiamekapa
teemea Riosichi paparawao, i'ka iyojura aamo iyotiamenia aamowichioo, Riosichi
taamo oowe e'ria. Neeea taamo Noono tewekachi kahtiameo, Eesusi taamo
Newipatiameopua tiameo, amochi teerepajeraninia aamo iikachi tísia ta'iria yasirao,
aamo kaaweruma tesiwewaopua.

Tiito tekipanaria Kereta, neronasipa weeechi ohjoewachi

5 No'oo aamo Kereta pawenasipa weeechi toakoioo, itapiti katewemichio wa'a
aamo toakamenia, wa'a ikisa aaata pa'pamiratumeri ajawamichio, yooma pipiripi
ti'tiopachiamiopua ahkaoi mochiwachiamio, te'ta no'oo aamo chaaneriachitia.
6 Puuu pa'pamiratuame aamo ajawamiaa, ka'karuma tiiaeme enemeripua, kihta
a'chi tiiame apochio, ihta itapiti a'chitiame ki kaawerumaopua; piiripi wa'api
uupieme enemeri puuua; tatanaraai, Riosichi paparame enemeripua, kihta a'chitiame
iintowa wenejitiame, kihta iinueme enemeripua, newitokache itapiti ki kaaweruma
iintonarewao.
7 Tiopachi te'ta paamiratumeria, te'ta Riosi iyoriwa tetewiniame enemeripua,
puuua Riosi itapitiwara te'ta neesetoamerakapapua; ki e'raka ihsiame enemeripua
ahpo ku'kuiwachio; ki utewachi newitoka iintomeripua ahpo e'rarikameraopua;
kiisi nawajiame enemeripua tiameo; kiisi nasiwame enemerikoipua; itapiti yooraka
yowiwameoi, kihta na'ara ihsika yowinariame enemeripua.
8 Ohso kaawe puuua, te'ta kaaweruma tijoe enemeripua, te'ta kaaweruma
inatame; aaata ki ahka che'repame tiiameo, ki'yame enemeri puuua ahpo ta'pechi
che'repamichioo; puuua kaaweruma e'rari iinueme enemeripua Riosichio, tísia
ahpo kaawe neesetoame, ki kaawerumachi ahpo wichipuameo; ki nahsiname
enemerioipua, ahpo Riosiwichio ihsiwao.
9 Puuu pa'pamiratuamea, kihta se'wi ikiyame kaawerumachi enemeripua; puuua
Riosichewichio ihsiwache, ahpo teerewaeme; kaaweruma inataniame peenewarieme,
enemeripua. Ahpo masitiaopua, kaawe machiyame enemeripua ahpo masiteretiao,
peeneka pu'seretiame aaataoi ahpo wahjachio, pu'ka ahpo kaaweruma masitiaeo

kipoteka. Wa'atiaopua, kaawe ahpo nehpupamichioopua, itapiti ahpo ki kaaweruma chaanetiao,

10 muuwaeme mochikamekopua ti'tijoeri, kiisi kaawe erakoame taamo masitiao. Puuu ti'tijoeria wahjachio, epeche utewa erakoame siichitepuwa nokiwameo, pu'ka ki ijinatari ahpo masitewaeo, pukae se'wichamepua Riosie kaawerumara masitewao.

11 Nape pu'kao muuu Tiitoa, to'pepuapua chu'waraopua pu'kao, utewaeme terikaopua pu'kao, wa'ineka pu'ka chaachapao, wa'asi aamo werapamichiopua pu'kao, pu'ka wihkuariwarao. Puuua ta'pechiami enapaka wihkuekao, yooma petechiami mochikame se'wichamepua ki Riosikamera pichiwarichi masitewachio, toomi koparoaka masitekaopua. Wa'a nokaka yowiyamepua, ki pichiwari chaachaparíe.

12 Piie taawechi wa'a Kereta no'o kahtioiopua pehjio, aaata Kereta wa'api ohjoemea, wa'a mochikameo machikamekapapua ihtana nokaka mochikamekopua pu'kao, no'o tuuyekapua eee cheekao: “I'wa Kereta mochikamea, kiiya yoomahka wihkuiamepua, oorika te'teriame puuua, tísia nanasiname, oowera u'matoka koaka pu'seriame posakamekaipua.”

13 Ihji tijoe wa'a tiiame no'o tuuyekamea, pichiwa cheekamepua wa'a te'teriao. Pukaepa muuua Eesusichi paparameo, utewaeme tuuyepuapua pu'kao, ki wa'achi nokimichiopua pu'kao, ohso kaawe pewatiame mochitonurepuapua pu'kao, ki se'wi nuureka ahpo Eesusichi paparao.

14 Wa'a aamo chaanesoopua pu'kao, kaawe chiiame aamo inamukamea, ki e'weka mochitomapua waikao, siichitepuwa nokiwameo, pukae ahpo wihkueniameopua, ki Riosi pichiwarichi simiyameo, ukana ajatoameopua Riosi pichiwario.

15 Aaata kaaweruma inatariemea, kihta inatanariamepua ki kaawerumao kihtawichio kaawekameo, oowera pu'serewapuawichio nayewaniameo. Nape aaata kihtawichio ki ka'karumache inatamea, puuua ahpo iikachio, pochikame kahtiamepua na'arario, ki nakika mochitoamekapapua Riosi te'ta pichiwarirao, te'ta kaaweruma tuuyewario.

16 Puuua wihkuari ma'masitaripua, Riosi te'ta ma'masitariko tuuyaiopua, ahpo wa'api wihkuari nokayaeo, ahpo wa'api wihkuchame tetewitamepua. Puuu ti'tijoeria, kichiwa nokayamepua, kiisi e'weka mochitoamekapaopua Riosio, newitokache ki ka'karumara nokisiamepua, kihta noonoeme tiiamepua, ihtaoi kaawerumao.

2

Kaaweruma masitewa ki se'wi simiyame

1 Muuu Tiitoa, kaawerumache nokiwame masitepuapua.

2 O'ochetiameo, apochi neesetoka mochitonurepuapua ki kaaweruma yoraniameo, se'wi ahpo nokimiaopua ki kaawerumachio, ahpoo puuua, yooreka tetewipuawichiopua. Iwapakame enenurapuapua pu'kao, ahpo Noono tewekachi kahtiamechio, te'pa tewekachi kahtiame Noonoo, pichiwa nakiyameko tetewiteka, ahpo wahjachioiopua tiameo, pichiwa nakika tetewameko tetewiteka, ahpo wahjachioi ki kaawe nokayoio, ki ikanati nahsinenurapuapua.

3 Ooweru yayawatiameopua tiameo, tuuyepuapua, taamo Noono tewekachi kahtiamekamera pichiwa te'ta nakika mochitoamechitia, ahpo tetewiteka mochitonurepuapua. Ki aaata na'araka tísia naawesarieme enenurepuapua; paatarioi kiisi nawajiame enenurepuapua, ihtaoi wiino iijiwa nawajiwaopua. Ohso kaawe puuua wahjachi ooweru kuteweopua pehjio, te'ta kaawerumache ahpo nokiwa tetewitenurapuapua.

4 Wa'a tiiame enesaapu ooweru yayawatiamea, wahjachi ooweruo ki yayawatiameopua pehjio, kaaweruma tiiame masitemapua pu'kao, kaawe nakika yasitomichiopua ahpo kuunao, ahpo kukuchiwa nakiwaopua tiame.
5 Pu'ka yayawatiameo masitenurapuapua tiameo, pu'ka ki yayawatiame pehjio, kaawe ahpo neesetomichio ki kaawe ahpo nokimiao, itapiti yoranariaa, kaawe inatasa iintonurepuapua. Pu'ka yayawatiameo chaanenurapuapua tiameo, pu'ka ooweru nenewikameopua wa'asio, ki ikotuwachitia mochitonurewa, ihtaoi ahpo peeniatawaeo; kaawe ahpo neesetoka mochitonurenurepuapua aaata ta'pechi mochikameo; ohso kaawe itapiti ka'karuma te'teriamekamera, yooraka mochitonurenurepuapua; ahpo kukunaopua tiameo, yooreka mochitonurenurepuapua. Pu'ka yayawatiameo, wa'a tiiame tuuyenurepuapua pu'ka nenewikameo, ki aaata na'ara chaachapapuaichiopua pu'kao, taamo Riosichi simiyame masiteriao.
6 Muuu Tiitoai wa'achi tiiame tuuyepuapua tehtemarioi, kaawe ahpo neesetonurapuapua ahpo ikotuka eraniameo, kihta iintomichiopua wa'a tiiameo.
7 Muuu Tiitoa yomatiame aamo wahjachio, amochi tetewitiame enemitiamua, aamo kaawerumache ihsiao, aamo kaaweruma ihsiwachitia nokisimichiopua tiame; nape te'ta pichiwa wa'a tiiame e'raka, aaataeoi ki aamo wistuame maaepuawichio.
8 Muuua kaawe neesetoka masitemerimua aamo chiiao, ka'chi aamo chaachapapuaichiopua, apochi ki kaawe erakoameopua Riosi chiia aamo nayewao. Wa'a tiiame masitepuapua, aaata ki kaawe erakoaipua taamo Noono tewekachi kahtiame chiia aamo masitiao, suuwe erapamichiopua pu'kao, te'ta pichiwa kaaweruma tiiame aamo nayewamekoopua.
9 Pu'ka ahpo teeko seekarachitia tekipanakiameopua, e'weka mochitoniame teteiwa masitepuapua pu'kao, yooma ihta ahpo teeko nuurewachio, kihta nahsinepawa nehjiakaopua.
10 Ka'karuma teerewa masitepuapua pu'kao, kihta noriwi ki kaawe ihsiwa ahpo teekoo, wa'a tiiaopua ahpo teekoeo, ahpo oowe e'repua tiiame tetewipuawichioo. Wa'a tiiame enesoopua wahjachi ti'tijoeriaiopua tiameo, pu'ka tísia peenia tiiame taamo Newipatiame Riosichi eename masitewae, tísia kaawe teeka ohjoemeko erakomapua.
11 Taamo Noono tewekachi kahtiamea, tesiwewa oowepakamepua taamoo, apoe wa'api ahpo Taana enepakaopua, apoe wa'api taamo mochikachi masitenariapa puuua, yomatiame i'ka wehjoarichi ahpo newipatemiaopua,
12 yomatiame i'ka wehjoarichi ohjoemeo, kaaweruma inataka mochitomichiopua, pu'kao yomatiame ahpo tatakoriniameo, ipaka mochitomichiopua, ihtaoi ki kaaweruma ikotuwa tiiameo, te'ta taamo Noono tewekachi kahtiakamera, iyorika mochitomichiopua.
13 Wa'a te'tereka mochitomeri teemea i'ka wehjoarichi mochikaapua pehjio, ahkasi tísia peenia tiiame tisiwari taawechisi, taamo Noono Newipateri Eesusi Riosie Weratiamechitia tewekachi mooenakameo, eenechi weeechi tekiyachisi, pu'kao taamo puuyeka mochitoa.
14 Puuu apoe enameria, apoe kaawe e'rachi iintokamepua, ahpo mukiwarichi taamo pejana nehjakaopua, yooma taamo tatakoririawichio Riosie kokosapuameo, taamo newipamichiopua, yomatiame taamo tatakoriria piipatekaopua, ahpo ijinuwakamera enepamichiopua, te'ta kaawerumarakamera tísia nokinariame enepamichiopua.
15 Yooma i'ka eee tiiame no'o aamo nayeweria nayewemitiapua, ahkaoi aamo oiyachiamio. Ahkaoi kahtiaiomua, kaawe e'raka paajutesimitiamua taamo Noono tewekachi kahtiamechio, pukachi paparaka mochitomichiopua aamo masitesiao. Nape wistuka taamo Noonochi paparameko tuuyameo, ki taamo Noono chiia yooraka mochitoameo, teripuapua pu'kao, kiisi e'waka mochitonariamekopa pu'kao. Aaata

utewaeme terisaamua, taamo Noono tewekachi kahtiame utewarirae teripuapua pu'kao, aaataoi kihta suuwe erapakaopua, na'areniaiomua temarikopao.

3

Riosichi paparaka mochikamea, ihtana yooraka mochitomeri

1 Muuu Tiitoa wa'a ti'tiopachi naanapawiameo, e'waka mochitonurepuapua pu'kao, aaataoi wa'a yawichichitia te'teriameopua, aaataoi te'ta weruma te'teriameoi. E'waka mochitonurepuapua pu'kao, ihta kaaweruma itapiti ahpo yorakejerasoopua, ahpo wa'api mochiwariwichio tekipananuresoo.

2 Pu'ka tiopachi te'teretoameopua, aaataoi kihta na'arenurepuapua. Ohso kaawe ta'iria mochinurepuapua pu'kao, kihta nasiwaniame mehtachaka, kaawe ahpo e'reka tetewika, aaataai kihta ahpo weruma uuká.

3 Teemea pukerio tiameo, wa'achitia ki ijinatamechitia nokayamekaipua, ki e'weka mochitoamekapa Riosio. Teemea wihkuarie chapitiame eneriaipua, ki ka'karuma ti'tijoerie wihkuarieo, pu'ka ki ka'karuma yoranarewae chapitiame eneriai teemea, ki ka'karuma ikotuwa pu'serewa. Teemea pukerio ki kaawerumachi te'tereka ohjoeriaipua; piirechi iinueka ikotuchewachio, tahpitika erakoamekai teemea. Nekumeka tetewamekai teemea wahjachio, epeche iinuwaemekopaopua ki tamochitia.

4 Nape taamo Noono te'pa tewekachi kahtiamea, wa'a taamo te'terioiopua, tísia taamo nakiyamekapaopua, tísia taamo tesiwa e'repakamepua, pu'ka taamo ki ka'karuma nokiwachiopua puuyanakao.

5 Riosia wa'a iintokaopua tamochio, ki nu'uti kaawe iintokamepua tamochio, taamo tísia tatakoririao, apoe wa'apie taamo kokosapuame newipatekao. Puuu wa'a iintoriaa, kihta taamo iintowa natekachi iintokamepua, oowera tísia ki nu'uti taamo nakiyamekapapua, pukaepa ahpo Riosiwarieopua, yomatiame ahsieme taamo piipatekamepua, weemera ahjarikamera tamochi enepateka.

6 Taamo Noono tewekachi kahtiamea, ahpo Taana Eesusichi iintoriaeopua, tamochi yahchepakamepua ahpo Riosiwario, ahkasi pochikame wi'suamesi.

7 Ehpeo teemea weemera ahjari iinuekapaopua, ahpo taamo ki nu'uti tesiwewae taamo cheriweriopaopua, puuyeka mochitoamepua, ki wahjiamesi Riosi ahjama mochipuameo.

8 Yooma ihji aamo no'o tuuyeriaa, tisiwa ahjachi oowe e'repuame tiiamepua, pichiwa simiyame. I'ka no'o cheeriachi simiyameo, eepi utewaeme chaanesipuapua pu'kao, yooma taamo te'pa kahtiame Noonochi paparameopua, pukae ahpo ne'nesetoka mochitomichiopua pu'kao, ka'karumache yoorakao. Ihji no'o chiiaa, tísia kaaweruma tiiamepua, yoomawichioopua, tísia nateyame.

9 Ka'te tehpe eenepamitiamua, ki inatame iinatukewa nehjiakaopua, kihta kaawewichio iinatukeme tiiameopua. Ka'te ehkoriami ahpo noonorichi o'inia e'enawa nayewaka, tehpe eenepamitiamua, pukachi simiyame chaachapakao, kihtawichio kaawe tiiameopua. Ka'te nekakowa mehtanamitiamua, Moise nuurari yoratewachi simiyame nayewakao, puuua kihta nateyame puuuapa. Yooma pukachi simiyamea, kihtawichio chaachapapuamepua wa'asio, puuua, kihta kaawerumachi taamo i'toamekopao.

10 Aaata wahka taamo Noono ti'tioparachiami ahka napawitiachio, se'wika masiteka ahpo nasiwatiame enesoopua, seenepioi oosaoi utewaeme terika tuuyepuapua pu'kao. Ki aamo e'wesoopua tísia tuuyetiaio, ka'te uuka tetewimitiapua pu'kao wa'ási.

11 Puuu aaata aamo kaaweruma tuuyewari tísia utewaeme tuuyetiaio ipaka tetewikamea, ahsieme wekakameko tetewimamua pu'ka wa'api ahpo nokayaeo, ahpo

wa'api ki kaawe nokayaeo, ahpo wa'api Riosi kokosarichi ahpo ihpapakamepua, taamo Noono te'pa kahtiameeo, ahpo kokosapuamechi.

Paoro Tiito tuuyewa yoramichio

12 Wee muuu Tiitoa, no'oo Atemasi tewaniame aamo uhjuresoo, Tikikooi no'o aamo uhjuresooio, a'chitiaoi Niikopori no'o tetewijeraninia, wa'a yasimo o'ranepu tuuroi u'matoachisio.
13 Nehpupari tekipaname Seenasio, Aaporo tewaniameoi tiameopua, a'chitia aamo ku'imetiae ku'ipuapua pu'kao, iinuetomichiopua itapiti ahpo nakiwiao, wahka ahpo siimpachiopua.
14 Wa'a aamo iintosoopua, pu'ka aamo iintoriaeo, wa'achi nokipua pepen-itemamua wahjachioi, ahpo ku'ika mochitopuameopua, ahpo tesiwewa nokiwame ku'iniameo, taamoo ti'tijoeri masitiaeo. Wa'a te'teriame enesaapua ahpo ahjaka ajatowachio, nateyamerakamera nokayame enemeripua, taamo Noono tewekamechi te'teretokaopua.

Kajuyachi teepotari; Paoroe kaaweruma e'rewari tiame

15 I'ka aamowichio no'o iyotewa kajuyachio, eee chiiame aamo uhjuriamenia: Yooma i'wa no'o ahjama mochikaa, yooma aamo teepotiamepua wa'a aamo kahtiachi mochikameo. Yooma wahja tamochitia Eesusichi paparameopua tiamé, teepotemiti-apua tiame.
I'wasi kajuyamenia i'ka iyojurao. Kaaweruma e'rewa e'riamenia wa'a aamo kahtiachi mochikámeo, taamo Noono tewekachi kahtiame e'rewaeo.
Cheriwema i'wasio.

Paoro Iremoni Iyotepawa

Paoroe teepotewa Iremoni

1 Kúíraa Iremoni. Paoro neeea, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame nayewatu-
amekapao, i'wao peeresochitia yachatiame. Neeea Timoteo ku'iraeo, i'ka iyoteri aamo
uhjurenane. Aamo Iremonio teemea, tísia aamo nakika mochitoamepua, aamoo
tamochitia Riosichi tekipanaka yasitoamekopa.
2 Ihji iyoteri taamo uhjuriaapua tiameo, yooma aamo ta'pechi nanapawiamewi-
chiopua tiame, Riosichi paparame ti'tijoewichio ooweruwichiopua tiame. I'ka
iyojuraopua tiameo, Aapia tewaniamewichiopua tiame, pu'kao taamoo Riosichi
piinichitia tetewa. Arakipo tewaniamewichioopua tiameo, teepotari uhjuriame
teemea, tamochitia Riosiwichio utewaeme tekipanaka weritoamekopa.
3 Taamo Noono Riosio, apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, yooma amochio
kaawerumari yahchejeraninia, aamoo ta'iria mochitomichiopua, kihta a'chi erakoka
aamo iikachio.

Iremoni Eesusi Riosie Weratiamechi nakirewa, pukachi paparawa tiame

4 Neeea aamowichioo Iremonio, senepi Riosi ahjama nayewaionia, aamowichio
cheriwema ki'yamenia Riosio,
5 aamoopua inamukapao, tísia nakiweka paparamekopua taamo Paamira Eesu-
sichio, aamoopua tiameo, yooma Riosie piipatetiameopua, yooma tísia nakika
yasitoameko tuuwame.
6 Nane'riame neeea aamoo Riosie Weratiamechio, tísia oowe e'raka ya-
sitoamekoopua, tamochitia. Simitiamenia Riosichi itakao, epeche machika aamo
yasitomichiopua, Riosie aamo kaawerumari kiasiwaopua, yooma Riosichi aamo
ahjama te'teriameopua tiame, tamochitia Riosie Weratiamechi paparakameopua.
7 Tísia kaawe e'raka yasitoamenia amochio, tísia nakika yasitoamekopua aamoo,
yooma wahjachi aamo ta'pechi nanapawiameo Eesusichi paparamiao, ahpo iika
yachapateriopua iikachio, itapiti ahpo a'chi erakoao.

Paoroa tesiwe e'rewa itanipua Oonesimowichioo

8 Ehpeo aamo Iremoni itanemania, itapiti no'owichio yorajerawa. Muuua, ki
se'wika na'naritoamekopa Eesusi Riosie Weratiamechio, wa'a tiiopa aamoo, itapiti
no'o yorakemichio aamo itanesoo, tísia oowe e'riamenia amochio, yoramerichekopua.
9 Neeea aamo utewa yorame tiiaipua no'o yorajekewao, ki wa'a iintonariapaopua,
ohso kaawe aamo kaawe e'rachi yorajeraninia, teemea ahpoo, tísia kaawe e'raka
tetewamekopa.
10 Wa'a taamo te'teriopao, no'o kaawe iintojeraninia Oonesimochio, pu'kao neeea
Riosichio no'o taanachitia enepateriopapua, pu'kao noochitia, tísia Eesusichi pa-
paramepakamekopapua, i'wa no'o ahjama kahtiaiopua perekarichio.
11 Ihji Oonesimoa amochi kahtiaiopua puhkuchitiao, ki kaawe ihsiame eneriaipua
waikamio, nape ehpeo puuua, kaaweruma enepakamepua, Eesusi Riosie Wera-
tiamechi paparakapao. Pukaepa kaawe ihsiamekapapua ehpeo, kaawe ihsiame
enemeripua amochio, noochitiaopua tiame.
12 I'kao neeea ehpeo, kaaweruma enepakame no'rapuamenia amochio, naarame
e'rainia noochio, ki no'o ahjama yasimerikopua wa'asio. Pukaepa neeea pu'kao,
kaawe e'raka asipujeraninia aamo ta'pechio, kaawe e'raka uuká.

13 Pu'kao neeea tísia kaawe eramiipua, i'wa no'o ahjama itipisoo, i'wa karichi no'o
kahtioiopua pehjio, no'o ku'ika yasitomeriaipua, Riosi kaaweruma tuuyewariwichioo.
14 Nape aamo iinatukenare neeea i'ka Oonesimo amochi uhjuremiao, ki nooe aamo
uhjurenariapa ki aamo reesiserieo, ohso kaawe aamo reesisewachikamera amochi
uhjurenariamenia.
15 Seenekachi Oonesimo ku'itapi amochi poanaturiaa, Riosichi kaaweruma
enepamichiokoi enerepua, no'oopua amochio, kaaweruma enepakame
no'rapumichiopua, eenechi aamo ahjama yasimichiopua wa'asi.
16 Eenechi aamo kaawe uusoopua Oonesimoo, epeche kaawe ihsika yasitomapua
amochio, nape ki puhkuchitia, puuua amochio Riosichi poonika teeremerikopua.
Neeea pu'kao, tísia kaawe nakika yasitokamenia, nape muuua ehpeo epeche kaawe
nakimakoi, Riosichi aamo poonika teeremerikapapua, ki aaata puhkuchitia.
17 Muuua Riosichio, no'oo aamo poonichitia tetewame enesaa, wa'achitia Riosichi
poonichitia teteipuapua pu'kaoi, kaawe uuka.
18 I'ka Oonesimo ki kaawe iintokame enesoopua amochio, itapiti aamo wikirieme
enesooio, no'okamera koparoapuapua wikiriarao.
19 Neee Paoroa no'o aamo natetemo tuukao, nooe iyoteka aamo chaaniamenia, kiisi
wa'atia itipimerinia pu'kao, ki natetekao.
20 Eje'e, pichiwa wa'a iintomania pu'kao. Pu'ka Oonesimoo, kaawe uuka aamo
tetewisoo, tísia kaawe e'raka yasitomania, iika yachapakame noochio waikao.
Wa'atiao teemea, nenekuti tísia kaawe itipimeri teemea Riosichio, Eesusi Riosie
Weratiamechiopua tiame.
21 Nee, neeea aamo Iremonio, amochi tísia oowe e'reka itanekamenia iyotekao,
i'ka no'o aamo itaniao, yoramerichekoopua i'kao, epeche tísia kaawe iintomio oowe
e'riamenia Oonesimochio, ki no'o aamo te'ta itaneriachitia.
22 No'oopua tiameo, katewetiame iinuejeraninia no'o che'repamiachioi, ookapi
taaweoi yasimo o'rachi wa'a enasaa. Wa'a ikimania i'wa no'o perekarichi
ma'chipatiaapua, aamo no'owichio Riosichi itaya inamutioopua.

Kajuyachi teepotari

23 Yooma i'wao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o ku'ika mochitoamea, aamo
teepotenapua puuua ihjipua: Epajarasi tewaniamepua piiripia, puuua i'wa no'o
ahjama perekarichi yachatiamea, Eesusichi simiyame nayewatuamekapaopua tiame;
24 wahjachi aamo teepotiameapua tiameo, Marako tewaniamepua, Arihtako tewa-
niame tiamé, Reemasi tewaniame, Ruuka tewaniame tiame.
25 No'o chiiaapua wa'asio, puuuchepua. Taamo Paamira Eesusi Riosie Werati-
amecheo, tísia kaawe iintojeraninia amochi.
Wa'a ikisaapua, tísia kaawe enemapua. Cheriwema wa'asi Iremoni.

Eureo
Ti'tijoeriwichio Iyojura

Riosia ahpo Taanachi nayewakamepua, ahpo Tijoe Tijoetukame

1 Kúíra, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikame. Neeea no'o cheriwejaraninia, ki
no'o teewara tuuka aamo nayewiaopua. I'ka no'o iyotiachio aamo nayewemania,
Apoe taamo Noono tewekachi kahtiamechi simiyameo, achini teereriopua pu'kao, i'ka
wehjoarichi mochikamechio. Wee, i'wa o'inemane pu'ka wa'a teeretiame naewakao.
Kai waapisi ehkoriami o'inia taamo Noono Riosia, ki ookapisa a'chi teeka nayew-
eriaipua, taamo ehkoriami noonorio, ahpo ehkoriamisi o'inia ahpo na'nayewatura
ajawasiriachio. Pu'ka na'nayewaturachi nayewao, taamowichio iyotenurasikamepua
pu'kao;
2 nape ehpe taawechiami wa'asichiopua Riosia, Apoekamera taamo nayewenaria-
paopua, apoe wa'api ahpo Taanachitia tijoetukamepua, i'ka wehjoarichi naawakao.
Ihji Riosi Tijoetukamea, yooma Riosi wa'api tiiariwa iinuekapaopua, yooma Riosi
iinuekao, ahpo Taanawichio nuuteka yasitokamepua. Ihji Riosi Taanaraa, apoe
Noonorakai tiiapaopua, apoe iintokamepua yooma ihta iintuame enepateka weee-
chio, ahkasi yooma ihta tewekachi iintuameopua tiameo, wa'asa tiiame inatakameka-
pua.
3 Ihji Riosi Taanaraa, yomatiame ahpo Noono tiiariwa, enepakamepua. Ihji Riosi
wa'api Taanara nanariraa, apoe Riosi tiia nanarira puuua. I'ka Riosi Taanachi
simiyame nayewaniachio, yomatiame Riosi ahpo utewari teerepakamepua pukachio,
ahpo Riosiwarieopua, yomatiame ahpo enepateriao ahpo utewari naerae te'ta
teerewiamepua teetotewachio.
Puuu wa'api Riosi Taanarachitiaopua, yooma taamo tatakoriria papakosaapua,
eenechi mooenarepua tewekachi kurusichi mukusao, ahpo te'ta yawichitumia
yasitomiachiopua, ahpo Noonoo ahjama ahjaminao.

Riosi Taanaraa, epeche tiiamepua ki tewekachi mochikame Riosi ku'iwarichitia

4 Ihji apoe wa'api Riosi Taanarachitia tiiaio, Riosia tewekachi ohjoeme ahpo
tewekachi ohjoeme ku'kuiwario, epeche tísia weruma tiiamepua pukachio. Riosia
ahpo Taana Tijoetukameo, yooma ahpo iinuwa kiamerapua pu'kao, ahpo Taanakam-
era tooepaka.
5 ¿Aatana chaanekame Riosia ahpo tewekachi ku'iwario:
Muuua no'o Taanapua?
¿Aatana pu'kao chaanekame:
Ehpiamio neeea, aamo tijoetutekamepua?
¿Achinitio wa'a chaanekamepua, aaata ahpo tewekachi ku'iwario? Riosi
tewekachi kahtiamea, ka'chitia taawechi cheekamekoipua, aaata ahpo tewekachi
ahpo ku'iwario:
Neee enema aamo Noonoraa, cheekao,
muuua no'o Taanara enemapua,
cheekaoi.
6 Ohsotia Riosia, ahpo wa'api weeechi tijoetutesaapua, ahpo Taana teewarepua,
ahpo piiripi wa'api Taanao. Wa'a iintosaapua chaanerepua ahpo tewekachi
ku'kuiwario:
Yoomahka eemea,
i'ka no'o Taanachi paparamitiapua.
7 Nape Riosia, ahpo tewekachi ku'kuiwarichi simiyame nayewakao, eee cheerepua:

Eeme no'o tewekachi ku'kuiwaa,
eekaka te'teriamepua,
ki teteiwame.
Eeme no'o uhjurawa tu'tuiwaa tiameo,
na'i tajenariraka te'teriamepua.
8 Nape Riosia Ehkoriami Iyoterichio, ahpo Taana nayewekao, chiiamepua:
Aa muuu te'ta Riosia,
aamo ye'kari yasiraa,
ki wahjiamesi teeremeri puuua;
muuua aamo yawichituwachiopua,
tísia kaawerumache teetomerimua.
9 Muuua kaawerumache nakiyamekapao,
nekumiamemua ki kaawerumao.
Pukaepa neee Riosia aamo Riosiwaa,
aamokamera uukamepua,
epeche kaawe kaaweruma e'rari amochi yahchepakaopua,
ki aaataoipua wahjachio, wa'achitiao.
10 Pirenachi iyoterichiopua tiameo, piiripi Riosi nayewatura aaataa, cheeriopua Riosiwichio nayewaka, mehka ihtoriachi Riosi ikipuame ne'nekao, cheeriaipua ahpo Taana tijoetutemiao:
Aa muuu te'ta Paamiraa,
muuu iintokamepua i'ka wehjoari enepatekao,
muuua iintokamepua tiameo,
yooma te'pa tewekachi tetewiniameo iintuametio.
11 Yooma aamo i'ka wehjoarichi enepateriaa,
yooma wehjoari tewekachi tiameo,
yooma kihta itipimeripua,
nape Muuua wa'api teeremeripua enetokao.
Yooma puuua oochetupameripua, itapiti wisasorichitia ka'rapaka.
12 Yooma pu'kao itapiti aamo iintoria netekao,
wisasori tuuminaka iintomerimua, muuu no'o tijoetuteriaa.
Yooma pu'kao sewina ikitemeri muuua,
aaata weemera wakiratetekamechitia;
nape Muuua wa'api teeremeripua,
kiisi sewina iika.
Aamo ahjaa, wa'api teetomerimua,
ki seena aampasi.
13 ¿Aatana seenepi ahka Riosia,
cheekamepua ahpo ku'iwario:
“No'o ahjamina yasipamitia muuua,
ahkasi no'o aamo seepurawao,
aamo tarachisi koomorepatiachisi”?
¿Ki ahpo Taanache wa'a cheekamepua, ahpo ahjamina yasipamio tuuka?
14 Wa'a tiiachio Riosi Taanaraa, epeche kai nu'uti puuua, ki Riosi tewekachi ku'iwarichitia. Riosi tewekachi ku'iwaria, oowera Riosi ku'iwaripua, oowera nuurewariche. Puuu Riosi tewekachi ku'kuiwariaa, Riosi ahpo newipateria ti'tijoeri ku'imichio nuurewariemechepua, i'ka weeechi taamo mochitoachiopua pehjio, ahkasi ahsieme taamo kiamiachitia Riosie newipatewao.

2

Ki sewina ne'nepa i'ka Riosi newipariopua

1 Wa'a tiiachipa teemea tísia e'waka mochitomete teemea, Riosi Taanarachi simiyameopua, yooma pu'ka ka'karuma tuuyewari taamo inamuriaopua tiame, kiisi taamo neipumichiopua pu'kao. Ki wa'a teeretosaa teemea, mekache enetoma teemea Riosichio.
2 Taamo ehkoriami yayawa Riosie kokosatiamepua, ki e'wekamekapa puuua, Riosi tewekachi ku'kuiwarie, uhjuratiame Riosie tuuyewariopua.
3 Pu'kao ki e'wekapa kokosariopao, ¿kehkisa epeche taamo kokosatapua ki iyorisoopua taamo Paamira Eesusi chiiao, tísia taamo newipatenareka chiiaopua, taamo tatakoriria cheriwenareka chiiao? Ihji Riosi Tijoetukamea i'wa weeechi kahtiaiopua pehjio, yoomatiame tuuyekamepua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahpo newipatewachi simiyameo; neipao, puuu Eesusi chiia inamukamea, puuu nokakamepua tamochi tuuyepakao, Eesusi cheeriao, te'ta pichiwako tuuka.
4 Riosiai apoe ku'ipakamepua tiameo pichiwatakao, pu'ka Eesusi cheeriaopua, itapiti peenia ihsiwaeopua, itapiti ki maaenarieopua tiame, yooma ti'tijoeri tetewachi wa'a iintokamepua, yooma ihta kokoriameopua yachapateka. Yooma apochi pichikekameopua Riosia, yooma pukachi yasipaterepua ahpo Riosiwario, ahpo te'ta e'rariachitiaopua.

Eesusi Riosie Weratiame, weeechi tijoechitia tijoetutetiame

5 Riosia ahpo tewekachi ku'kuiwario, ki ki'yakamepua pu'kao, aapoe yawichitumichioo, weemera wehjoarichi taamo nayewa, taamo mochimiachiopua.
6 Ehkoriami Iyoterichi aaataa iinatukeriaipua Riosio:

¿Ihtana tiiachipa tísia nateyamepu weeechi ti'tijoeria aamowichioo,
pukachio aamoo,
tísia inataka yasitoamekoopua?
¿Ihtana tiiame weeechi ti'tijoeria,
tísia nateyamechitia tetewarioopua,
tísia neesetokao?
7 Muuua ku'itapio ti'tijoerio,
ki aamo ku'kuiwarichitia weruma tetewikamekaimua pu'kao,
epeche kai nu'uti tiiame tetewikamemua pu'kao;
wa'a iintokaomua yooma aamo tísia weruma tiiariwa ki'yakamemua pu'kao,
yooma ki nu'uti aamo iyoripuame tiamé;
muuua pu'kao, yomatiame ki'yakamemua pu'kao,
yomatiame ihtaoi aamo enepateriao,
ahpo ye'karitere teeremichiopua.
8 Yoomátiame pu'ka aamo enepateria wehjoarichío,
pu'kátere teerepakámemua.

Wa'a tiiachiopua Riosia, kiisi kihta toaka yasitoamekaitepua ahpo inatariaopua ti'tijoeriopua ahpo ye'karitere teerepuao. Nape wa'a teeremeri yooma ihta ahpotere te'ta e'weka mochitoniameo, ahkasi ehpiamioio ti'tijoerieo, ki tetewiniamepua pehjio.
9 Nape teemea Eesusi Riosie Weratiameo tetewakamepa teemea, pu'ka Eesusio Riosia, weeechi weerewaeme tijoetutekamepua pu'kao, ki tewekachi ahpo ku'kuiwa weerewaemechitia. Riosia weeechi tijoe weerewaeme tijoetutekamepua ku'itapiwichioo, pu'ka Eesusio weeechi weerewaekapa mukuyame enemichiopua, pu'kao taamowichio mukuka, taamo natetekemichiopua tatakoririao, Riosie taamo kokosapua nehpupamichiopua. Wa'a iintokame Riosia ahpo Taanachio, tísia taamo nakiyámekapa. Riosia ahpo Taana Eesusio, taamo tatakoriria pejanaka mukuriopao, tísia kaawe e'reka tetewamepua pu'káo. Wa'a iintokopa pu'kao, ki nu'uti iyoriwa ki'yakamepua pu'káo.

10 Yomatiame i'ka wehjoarichi iintuamea, Riosie enepatetiamepua ahpo iinuwa
enemichio. Yooma Riosi ahpo Taanachi iintoriaopua taamowichiooi, taamo ahpo
tatana iintapanariapa wa'a iintokamepua, wa'atiao, yooma taamoo ahpo ahjama ahpo
tisiwa peeniatiwachi, mochimichiopua, apoekamerakapapua te'ta apoe teekoraa.
Nape wa'a iintonariapa Riosia, tísia kokosa tiiame aiwari saaetekamepua ahpo
Taanao, ahkasi mukiwachisio, taamo tatakoriria Riosie kokosapuame newipatekao.
11 Teeme te'ta piipatetiamea Eesusieo, Eesusi wa'api Noonora noonoeme teemeai,
te'ta taamo piipatekamechi. Pukaepa Eesusia, kihta suuwe e'ramepua taamoo, ahpo
poponiwa pipinioi teewakao.
12 Ehkoriami Iyoterichio Riosia, ahpo wa'api tijoe tijoetuteria ne'nekao,
cheekamepua:

Neee Tijoe Tijoetutetiamea,
amochi simiyame nayewamapua No'no,
yooma no'o poponiwaopua,
yooma no'o poponi pipini tiame,
ahkaoi nanapawiachiami asikaopua,
kaaweruma amochi nayewaniame, wikatamania.

13 Pirenachi Ehkoriami Iyoterichio, chiiamepua tiame:

Neeea no'o oowe e'riao,
no'o Noono Riosichikamera teeremapua.

Pirenachi Iyoterichiopua tiameo, Riosi ahpo Taanachitia tijoe tijoetusaapa, chaa-
nipua:

I'wa kahti neeea,
no'o Noono Riosi tatanara ahjama,
no'o poponiwa pipiniwa tiame enepateriachi.

Pirenachia Iyoterichio, chaanichipua tiameo:

I'wa kahtinia no'o poponichi,
pipinichi Riosi tatanara ahjama,
apoe no'o No'noo,
no'o ki'yariachi poponi pipini tiame.

14 Aaata ta'pechio, ahpo wa'achi te'teriamepua weerewao. Pukaepa Eesusia
weeechi tijoe weerewaeme tijoetutetiamepua, Eesusio tijoe weerewaekapa mukimi-
chiopua taamowichio. Wa'a iintoka Eesusia u'yekamepua riaorósio, te'ta utewari
iinuekaopua ahpo mukitemiao, pukachi mukitewachio Riosichi poanataopua.
15 Wa'a iintokaopua sa'runakamepua, pu'ka mukiwame tísia majaniame
ti'tijoeeopua, ahkasi ahjaniachi o'inia, majaka mochiniaopua.
16 Eesusia, taamo weerewachitia weerewapakamepua, ki tewekachi Riosi
ku'kuiwarichitia weerewa, taamochitiakamera weerewaeme ku'imerikapa tamochi
weeechi eenakao, yooma aaataoipua, Auranichitia Riosichi paparakameo.
17 Ihji Eesusia, yomatiame weeechi ti'tijoeri mochikamewichioo, te'ta tesiwe
e'riame neeseriosi enenariapaopua, tijoechitia te'ta naawanariame eneriamepua;
tijoe enepasaapa, ahpo weerewao Riosiwichio kurusichi mukukao, oowewarichi-
tia kianariapa Riosio, yomatiame ti'tijoe ooweru tiame tatakorika wikiriatariao,
natetépaka.
18 Riosia, tijoechitiakapaopua Eesusichio, kokosa aiwame eneparepua, tijoechitia
kokosa saayame, wa'achitia tijoechitia tísia na'ara yoraniame aiwakamepua tiame,
wa'a ikisa riaorósie aatiatawa, tísia na'arari aiwatetiame tiame. Wa'a tiiame enepaka-
paopua, kaawe taamo ku'imerikapaopua, ihtaoi taamo na'arewa anachasiwachiopua,
yooma taamo riaorósie na'arari aiwaniachio, riaorósie taamo pa'pasuniamechio.

3

Eesusi epeche werumachitia tetewipuame ki Moisechitia

1 Pukaepa eeme no'o poponiwa pipiniwa piipatetiameapa, kaawe keepuka no'o
inamumitiapua i'ka no'o aamo chaanemia Eesusichi simiyameo, yooma eeme Riosichi
paaewa uukamea, Riosiwichioo ahpo ijinuwa enemichiopua. Ihji Eesusia, Riosie
te'ta weratiamepua, Riosichi simiyame taamo masitemichiopua, Apoepua tiame
taamowichioo, te'ta neeseriosia Riosichio.
2 Eesusia ahpo weerariao, tísia iyorika yasitokamepua pu'kao, Moisechitia tísia iy-
orika yasitoriachitia Riosichio, yooma ihta yorakeka Riosi ijinuea mochiwarichiopua,
Riosio ahpo kariwarachitia te'teriamechio.
3 Nape nenekuti wa'achi te'terioipua pu'kao, Moiseo Eesusiopua tiameo, Eesusikam-
era te'ta yoorepuamepua, ki Moisechitia, aaata te'ta Riosi kariwarakamera
netekamechi, te'ta kaaweruma nayewapuawichiopua, ki kaarikamera netetiame.
4 Ihta kaario, aaatae neteniamepua, nape itapiti ahjae karitaniameo, Riosie
enepatetiamepua, yooma ihta itapiti ahjae netetiamea, Riosio yomatiame iintuame
iintokamekopapua, enepatekao.
5 Moisea, Riosi ta'perachio yorakiameche enerepua, itapiti Riosi cheesia tuusikam-
era, wahka ihtoriachi epeche ma'chiame nayewapuame.
6 Eesusia Riosi Taanakapaopua, epeche te'ta iyorika tetewipuame puuua, te'ta Riosi
ta'pera karitamerakapa. Teemea itapiti puuua, Eesusi ahjae karita, ki wahjiame
Eesusichi paparame enesaa, ahkasi taamo ahjachisio.

Riosie piipatetiamewichio resipuniame

7 Pukaepa neeea aamo chaaniamepua, e'weka mochitopuapua Riosi Riosiwari aamo
nayewesoo, Riosia eee cheeriachitia ehkoriamio:
No'o Riosiwarie chiiame inamusaa,
8 ka'te peewame enemitia eemea aamo iikachio,
aamo resipuwa iinuemichiopua aamo iikachi.
Ka'te aamo ehkoriami mochiriamechitia,
erapamitiapua,
wahka wakiwechi nokisinioio,
ki no'o e'weriachitia.
9 Ihji aamo ehkoriami noonoriwaa,
ooka weerewa paamupari no'o peenia ihsiawa tetewikameaipua,
ki noochi paparakamepua.
Nape wa'a te'tiai puuua,
oowera ahpo neesetojeraipua.
10 Pukaepa neeea nekaka pu'ka ehkoriami ti'tijoerichio,
erapakania:
“Ihji ti'tijoeria wekakache mochitonarepua ahpo iikachio,
ki no'o e'wenareka,
kaaweruma pooechi mochitopuao.”
11 Waikao nekakao erapakania:
“Ka'chitia ajasitemania i'kao,
no'o i'towa resipupua weeechi chaaneriachio.”
12 Eeme no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamea, kaawe aamo inateka mochitop-
uapua, ki ka'karuma nokiwamechi ruhjipuao kiisi kaawe tiiame tetewamechiopua
Riosio, aamo Riosichi paparáo, toaka.
13 Ohso kaawe eemea kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, senepi taawechi
wa'api te'teretoka Riosichi paparakao, kihta peewanapaka iikachio, kihta aamo
wisikuepuawichiopua, tatakorieo.

14 Teemea pewatiame mochitosaapua Riosie Weratiamechi paparakao, ahkasi
taamo o'ineriachi o'iniopua, kiapuame teemea yomatiame Riosi kianareka yasitoao,
Eesusio taamowichio iintoriopaopua.
15 Pukaepa ki wehchi ipaka keepupuapua Riosi Riosiwari aamo nayewesoo, pu'ka
Ehkoriami Iyoterichi cheeriachitia Raawitaruo, eee cheeka nayewaio:
Ehpiamio eemea, no'o aamo nayewesoopua Riosiwario,
ka'te peewame enemitiapua aamo iikachio,
aamo ehkoriami mochiriamechitia
wahka wakiwechi nokisinioio,
ki noochi erakoka paparakameopua,
oowera ahpo neesetojerakameo.
16 ¿Aatana eneriarepua, wa'a chiiame inamukamea Riosi Riosiwario? ¿Kikosa
Moise Eejito puuyanaria, chaanerepua?
17 ¿Aatanakosa ahjama nekakame Riosia, ooka weerewa paaumpari nokisinioi
wakiwechio, kiisi e'weniapa pukaeo? ¿Ki puuukosapu tatakorika wahjipakame
wakiwechio?
18 ¿Aatanakamerakosa ki asitemo tuukame Riosia, ahpo i'toachi resipuwa weee-
chio? ¿Kikosa ki e'wekamera enerepua?
19 Wa'a teesoo, ¿ki paparaniamerapu te'ta nateyamerapua, kii ki paparapa ki
asikamepua ahpo resipumia i'toniachio?

4

1 Pukaepa teemea, pu'ka Riosi cheeria taamo iikachi nayewekao, iiweta pehji taamo
ooweniame enesoopua taamo iikachi resipuniameo, e'waka uupuapua, seenekachi
eeme aaata ki e'weka uukamea, wa'atia ki resipuwa iinueka itipimapua ahpo iikachio.
2 Ehpe taawechiamio, puuua wa'api Riosi tuuyewari taamo tuuyeniapua, puuu
ehkoriami chaaneretiaa, nape pu'kao ki pichikeria ahpo chaanetiao, wa'a tiiachipa
ki ajasirepua Riosie resipuwachio. Puuua ki pichikekapa ahpo Riosie chaanetiaopua
Moisechi, kitachi itipire ahpo inamuriaa.
3 Nape teemea ki wa'a noonowikamepua taamo ehkoriamechitiao. Teemea, Riosi
chiiao, pichiwa pichikekamepua pu'kao, pukaepa uukame teemea Riosie resipuwao,
ta'iria mochitoniameopua iikachio. Pukaepa ki wa'achi te'teriame teemea, Riosio
ki muitemio tuuriopaopua ahpo kiamio tuuriachiopua Kaanani weeechio. Wa'a
teesoo Riosi cheeriao muipuachio, iintuaitepua waikao piirechi resipupuachio. Puuu
Riosi resipuwaa, Riosi yahchariapua ehkoriami taamowichio, i'ka weee yahchaiopua
kajusa.
4 Nane'riame teemea Riosio taawe resipuniachi yahchariamekoo, pirenapi Iyoteri-
chio eee chiiamekopapua:
Riosia yooma ihta netesaopua, oowisani taawechi resipurepua.
5 Nane'riame teemea iintumerikoo, piirechi resipupuachi mochiwachi taamowichio
tiameo, pirenachi Ehkoriami Riosi Iyoterichio, Riosio, ahpo ki e'wiame ti'tijoeri
naewakao, eee cheeriamekopua:
Kiisi muitemania no'o ahjama te'ta resipupuachio.
Pu'ka “piirechi resupupuachi” cheeriao, wahka ihtoriachi enemeri tuuka, cheeri-
amepua.
6 Wa'a teesoo iiweta toiyoopua resipupuachio, iintuamepua pehjio muipuameo.
Puuu ehkoriami ki e'wakamea Riosi tuuyewario, ki muimeripua.
7 Wa'a teesoo, Riosi resipupuachi muipuaa, ahpo Riosie paajutetiaa, inamusache
ehpe wa'api enaniamepua Riosichio. Ihji “ehpe wa'api” Riosie chanitiamepua
ehkoriami o'iniao, eee cheeka:
Ehpe wa'api no'o Riosiwari inamusaa,

ka'te peewanamitia aamo iikachio,
cheeka chanitiamepua.
Wa'achi cheeriame taamo ehkoriami Raawiai ahpo Iyoterichio, ki ku'itapi neipa, Kaanani muitioio, Osuwee.
8 Wa'a teesoo, Kaanani muitiamea Riosie i'toniaio Eejito o'iniao, puuu resipuwaa, ki wahka ihtoriachi resipupua enerepua, te'ta resipupuachiopua wa'asio, Riosi ahjamaopua tewekachio. Puuu Osuwe i'toteka Kaanani resiputiamea, te'ta resipupuachi enesoo, ki piirechi resipuwa nayewamii Raawia, neipami taawechiamiopua, wahka ihtoriachio.
9 Wa'a teesoo te'ta Riosichi paparakamewichioo, iinuemepua pehjio ihta resipuwa taawechi, yooma pu'kawichioo ahpo iikachi resipuwa uukamekoopua, Riosi Riosiwarie ahpo paajutetioio.
10 Pu'ka mochipuachi taamo asisoopua tewekachi resipupuachio, kajumeripua wa'asio, taamo Riosiwichio tekipanakiaa. Wa'a mochipasaa teemea, pu'ka ahjama resipumiachio, resipumeri teemea wa'asi, Riosi yooma kajusaapa yooma ihta enepatekao, resipuriachitia.
11 Pukaepa teeme Riosichi paparamea, utewame taamo kaawe neesetoka mochitoamepua, ki taamo ehkoriami mochiriamechitia, ki e'weka Riosio, ki taamo ka'itepuawichiopua Riosi resipuwachi muipuao, Riosi ahjama resipupuachio.
12 Riosia wa'a taamo resipupuachi ajasipuawichioo, ahpo tuuyesiwae taamo ku'ipamepua ka'karuma asipuawichiopua wa'a ahpo kahtiachio, ahjama resipupuachio. Riosia te'ta ahjae taamo ku'ipaeo, ahpo Riosiwarie puuua, pukae taamo iikachi nayewiaeo. Riosia tiameo, ahpo nayewaturae iyoteteriae taamo nayewesiamepua, ku'ipasikaopua taamo nokisiwachio. Puuu Riosi naeraa ahjamekaitepua, tamochi yasitoka neesetoame, a'chitia keenakooi kakupachi panitoka. Puuu Riosi naeraa, te'ta nane'riamepua taamo ki kaawe nokisoo. Puuu Riosi naeraa, ahkasi tísia noriwi taamo tiiachisi pakiyamepua, taamo erakoaopua tetewipaka, taamo inataopua tiame, puuua, itapiti nasimachetaka ihsiamepua, neneku tísia yoorame chupatetiame, puuua ahkasioi owachisioi pakime tiiame, ma'chiame tetewipaka aaataoi noriwi tiiao. Puuu Riosi naeraa tamochi yasipakao, ahkasioi taamo inataoi taamo ma'chitamepua Riosichio, ihtaoi taamo iintonariaopua.
13 Kihta ki'tiame Riosiwichioo, itapiti ki tetewipua tiamea. Yooma teemea Riosi tetewachi te'teriamekaitepua, kihta ichipume tiame teemea, Riosi tetewachio, yooma kawiyame ma'chiamepua. Pukaepa ka'chi iika wihtume tiiame teemea, Riosi te'ta katewiachi taawechio kajuyachiopua wa'asi.

Eesusia Apoe te'ta neeseriosipua

14 Wa'a teeremiopa waika kajuyachi taawechio, Riosia taamo neeseriosi weererepua, aaata Riosichi taamo pejana nayewesimeri, ihtaoi taamo tatakoriria cheriwepuawichioo. Puuu te'ta neeseriosi Riosi weratiamea, apoe Eesusi puuua, te'ta Riosie Tijoetutetiame, Riosio ahpo Taana teewaria. Pukaepa utewaeme pukachichi te'teretomete teemea, utewaeme pukachiche paparatoka.
15 Puuu Eesusi taamo te'ta neeseriosia, tamochi oikamekapaopua tamochitia aiwasikaopua, yooma ihta taamo kokosa ikiyachitia saaekapaopua, machikamepua taamo tesiwa erakoao. Pukaepa kaawe taamo pejanameri tiiame enepakamepua, puuukamera taamowichio ahpo Noonochi tuuyesimeri tiiame, taamo tesiwa chaachapaopua, taamo te'ta aiwasiaopua. Puuu Eesusi neeseriosi tiameo, weesa pa'pasutiamepua tiame riaorósieo, taamochitia tatakorijerakaopua, nape Eesusia kiisi e'werepua, wa'a chiioi tatakorijerakao.
16 Wa'a teesoo teemea, kihta seeweka itanemetepua, ihtaoi itapiti taamo cheriwepuaopua, ahseka te'ta kahtiachi, apoeo, taamo puuyeka kahtiamepua wa'asi, tísia

tesiwenareka taamoo, a'chitia keenakooi a'chitia taawechioi apochi enapameopua ihtaoi itanemiao.

5

1 Yooma weeechi te'ta neeseriosia, ti'tijoerichi uutiamepua, ti'tijoeri animari Riosiwichio meritiame, eerarao Riosichi oowesimichiopua, ti'tijoe tatakoriria cheriwepuawichio oowewawichiopua, ooweruwichioopua tiamé; naatiopua tiame, itapiti ti'tijoeri Riosiwichio ihkorewara, oowesimichiopua Riosiwichio kaawe e'rewao.
2 Puuu te'ta neeseriosi weratiameai, tatakorichi wichipuame eeyowa tiiamekapaopua ti'tijoerichitiao, machiyame puuua aaata tesiwe e'repuao.
3 Puuu te'ta neeseriosiai, wa'achitia tatakoriamekapapua tiameo, animari merisa eerara, Riosi oowemeripua ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, wa'a iintosaopua ahpowichioo, animari me'yaria Riosiwichio, pu'ka animari eerara Riosichi oowemeripua, ti'tijoe ooweru tiame tatakoriria cheriwepuawichioo.
4 Puuu te'ta neeseriosi enepariao, ki apoe ahpo e'rachi, te'ta neeseriosi enepakameko erametepua. Riosikamera ihsikamekopua pu'ka weerakao, ehkoriami Aaroni weerariachitiaopua, pukeri simiyachiopua.
5 Apoe Riosie Weratiameai, ki apoe wa'api te'ta neeseriosi enepakamepua. Pu'ka weerakao, Apoe Riosi iintokamekopua, eee cheekao:

Neee aamo tijoe tijoetutekamepua,
pukaepa no'o Taana muuua.

6 Sewinachi Ehkoriami Iyoterichio chaanipua tiame:

Muuupua weeechi mochikame te'ta neeseriosia,
ki wahjiamesi teeremeriopua,
i'ka weee kajuyachisio,
Merekiserechitia teereria.

7 I'wa weeechi kahtiai Riosie Weratiamea, weesa tísia tesiwa cheeka nayewakamepua ahpo Noonochio, ki ahpo neesetopuawichiopua pehjio ahpo meripuao, ahpo Noonochiopua te'te ahpo newipateme tiiamechiopua. Pu'kao apoe Nooraraa, wa'a teerekamepua keepukapao, te'ta iyoriamekopua ahpo Noonoo.
8 Apoe Eesusia, Riosi Tijoekai, ahpo Noono e'wawatere yasitorepua, tijoe aiwachitia saaeka.
9 Yooma ahsepari iintokapaopua tatakoriria natetekaopua, ti'tijoewichioopua ooweruoopua tiame, taamo ki wahjiame ahjaniame newipatiame eneparepua, yooma aaatawichioopua, apochi paparakameopua.
10 Pu'ka wa'apichi tiameo, apoe Noonoraa, te'ta neeseriosichitia yasipatekamepua pu'kao, Merekisere neeseriosi teereriachitia, ki wahjiamesi i'ka weeechio.

Ahpo Riosichi paparao, eeyowa tiiame ahpo toimia

11 Ehpeche nayewamiinia i'kao, nape eemea pehjio, ki te'ta pu'sereka inamunariamepua no'o masitiao, tísia tehki tiiamekopua i'kao, kaawe pahtepuameo.
12 Aamo tehpesi masiteniameopua wa'asio, masitari eneme teeeriai eemeapa, nape eemea ohsotia eenechi masiteniame nakiyamepua, kukuchi masiteniamechitia, yooma ahkasi ki eerina tiiamekoiopua. Kohjaka te'teriame eemea iiwetao, ka'chi iika ko'kome tiiame, pa'pamira koayao.
13 Eeme kohja koaya koayameapua pehjio, kihta inatamepua ihtanakamera kaawerumakoo, ki kaawerumarakooiopua.
14 Weeweruma koaya koayamekamera inatamepua, puuukamera nane'riamepua aachintiamera kaawerumakoo, aachintiamera ki kaawerumakooio.

6

1 Nape eemea weweripakameapa wa'asi Riosichio, toitia kaawe pukeri simiyachi aamo masiteretiaopua, ohso kaawe ki aamo masiteniakamera pehji, pepenipapuapua. Ki wa'api chaachapamete teemea eenechio, taamo kaawe masiteriaopua wa'asio, ihji eee tiiame masitetiamechitiaopua: ki kaaweruma nokiwa toinarewa, Riosichi mochitoamekapa; itapiti yoorewa kihtawichio teerepuame, Riosichi kaawe teerepuameo; naatioipua itapiti iintoka Riosichi paparaniameoi;
2 paatoniamechi simiyame nayewaniameoipua; aaatachi seekarepaka weraniameoipua, aaata itapiti yoramichioopua; eenechi ahjaniamechi simiyameoipua; Riosi kajuyachi katewepuameooipua. Yooma ihjia masitetiamepua wa'asio, ki masitenia nakiyamepua wa'asio.
3 Riosi wa'a erasoo, wa'a noonoima teemea, pu'ka pahcha masiteriao toaka, piirechi itapitichi simitema teemea masitekao.
4 Aaata puuu pahteka inamukaipua, Riosi ahpo taana enemichio paaewao, Riosi Riosiwari ahpo iikachi ta'irekaipua,
5 Riosi kaaweruma tuuyewari tísia penipakapa pu'serekamekaipua, aachin ihsika ohjoemeripua weemera ahjarichi te'teretopuao,
6 wehchi ipaka tetewikamea yooma ahpo Riosie masitetiao, kihta ki'tiamepua wa'asio, epeche ahpo masitepuao, ahpo kaaweruma enepamiaechi simiyameo. Puuua Riosi Taanarao, eenechi ahpowichio mukijerakameka noonoikame puuua, eenechi ahpo tatakoriwa cheriwejerachitia. Puuu wa'a tiiame iintokamea, tísia na'arari iintokamepua Riosi Taanarachio, ki uunariamekapapua, Riosi ahpowichio kaawe iintoriao.
7 Puuu wa'a te'terekamea, waasaka te'teriamepua, kaawe yukisoo kaawe taakemeriai, kiisi taakekamechitia kaawerumachio, Riosieopua apochio, ahpo kaawerumari teerepuawichioopua.
8 Puuu Riosi masiteria wehchi ipaka tetewikamea, waasa apoche tahjichuri taakekameka tiiamepua. Puuu wa'a teerekamea, tehpunasa kosipuamepua, kihtawichio kaawekamekapaopua.

Taamo Riosi iintomo tuuriaa, pewatiame inataka mochitotewa

9 Nape neeea wa'a tiame nayewaio, ki wa'a aamo noonowirio tuuka chiiamenia. Ohsotia neeea aamoo Riosio, iyorika mochikameko e'ramenia, wa'a te'tiapao eemea, newipatepuamepua Riosieo.
10 Riosia ki se'wi e'ramepua kaawerumachio, Apoeo ki natakepamepua ahpo ku'iretiao, aamo wahjachi ku'iriaopua kaawe erakokao, aamo wahjachio, aamochitia apochi paparameo, yooma pu'kawichio aamo nokisiaoiopua pehjio.
11 Teemea pu'kao, wa'api teetojeramepua yooma pipiripi eemea, aamo wahjachi poponiwachio, pipiniwachiopua tiame. Nape utewaeme aamo teetopuapua pukachio, ahkasi aamo weritoachisi, yooma aaataoi aamo tetewimichiopua, aamo utewaeme te'teretoame Riosiwichioo, te'ta ahjachi erakokao. Wa'a te'teretosaa eemea, aamo Riosiwichio nokinareria tetewima eemea, ahsieme noonowitiamekopua aamo inatariao.
12 Wa'a te'teretoame enesaa eemea, ki nanasiname enemeri eemea, wahjachi Riosichi paparamechitia te'teretoamekapa, Riosie aamo kiapo tuutia puuyetoka, Riosiwichio tekipanaiopua pehjio.
13 Riosia, Aurani pukeri iintokemo Aurani nayewiaio, apochi wa'api pichiwataka nayewakamepua, ki'tiopa aaata ahpo epeche weruma tiiariemeopua.
14 Riosia eee cheeriapua Aurani iintomo tuuyaio: “Te'ta aamo pichiwa chiiame neeea, ihji aamo kaawe iintokemo tuuyao, tisiwá kaawe iintomerinia amochio; neeea, aamo tetejimarisiwao, ki ookapi aamo muuwetekemania.”

15 Waikao Aurania, mooena teereka, oowe e'reka puuyerepua ahkasi ahpo
iintokiachisiopua Riosio, pukeri pahcha simiyameopua ahpo taana taanatariachisi,
o'iniachisi ahpo tetejimarisiwa muuwemeriopua. Wa'a iintoka o'inere Riosia, Aurani
iintokemo tuuriaopua, ahpo muuwetewao.
16 Ti'tijoeria ihta itapiti pichiwatanariaa, aaata ahpo epeche pa'pamira ajawaka
pichiwatame puuua, wa'a teekao ki aaatae ahpo a'chi chaanepuawichiopua, ki
pichiwako tuukao.
17 Waikao Riosia ahpo iintomo tuuriao, ahjachi erakomichioopua ti'tijoerio, ki nu'uti
apochi pichiwatariamepua, apochi wa'api.
18 I'ka Riosi iintomo tuuriaopua, ooka itapiti kiisi sewina ikiwamechi ahpo
pichiwatakamepua. Puuu ooka naatipua: puuu piiripia, te'ta ahpo iintomo tuuriapua,
piirea, ahpo wa'apie pichiwatatiamepua, piiripioi i'ka ookao, ka'chitia wihtukipua,
apoeo te'ta Riosikapa. Pukaepa ahjachi paparaka mochitoame teemea, oowe e'reka
taamo iintomerichiopua, kaawe erakoka puuyetoka.
19 I'ka Riosi taamo iintokemo tuuria puuyetoka mochitoamea, puuupua
taamo Riosichi paparawa pewatiame te'teretiao, pewatiame naawaemechitia kiisi
wichipame teereka. Ihji taamo pewatiame naawaerewaa, tewekachi te'ta Riosi
iyoriwachi naawaerewaeme teemea, wisasori te'ta iyoriwachi to'peraekachi yoorem-
inaopua, pu'ka Riosi tioparachi ki pusie tetewiniamechio.
20 Wa'a te'ta tewekachi Riosi iyoriwachio, Eesusia, wa'a yasimia akipakamepua.
Wa'ao puuua taamo te'ta neeseriosichitia pakikamepua, wa'a o'iniaopua weeechi
mochikame ti'tijoeriwichioo, te'ta neeseriosiwaraa, Merekisere neeseriosichitia ti-
iamepua, ki ku'itapisi neeseriosika yasitokamekapa.

7

Eesusia, Merekiserechitia neeseriosi

1 ¿Aatanajuare ihji Merekiserea? Ihji Merekiserea, Saaremi muuwari yawichira
eneriaipua, te'ta Riosi neeseriosi enekame tiameo, Aurani taawechiamio. Ihjia
Saaremi yawichituaio, Aurani nasiwarichi o'inia eenoiopua, machenaka natepakame
puuua, kaawerumari yahchemia Auranichio.
2 Aurania wa'a ikitiaapua Merekisere neeseriosieo, piie si'sientochio, yooma
ahpo yowiriaopua nasiwarichiopua, o'osa ma'mariki uuyesa ki'yarepua Merekisereo.
Merekisere teewaraa, Kaawerumari Yawichi, chaniwamepua. Saaremi tewaniachi
yawichituwaa, Ta'iria Mochiniame Yawichituwa, chaniwame puuua.
3 Ihji noonoraa kihta nane'reniamepua, yeeyeraai, aaata pu'ka ehkoriami mochiri-
ameai. Ihjia naawariachioi ki nane'reniamepua, ahkaoi mukuriachioiopua. Wa'a
tiiachipa puuua, Riosi Tijoetukameka tiiamepua, ki wahjiame neeseriosichitia
tetewiniame.
4 Ne'nemitiao i'kao, achipu tiame yooreniaeme eneriaipua, Merekiserea. Aurania
i'isaeri paamiratuamekaipua, Merekisere ki'yarepua o'osa ma'mariki u'yesa pipiripi
si'sientochiopua, yooma nasiwariachi newitosa u'yeriaopua.
5 Neipami Moise taawechiamio, puuu Reewi ne'neseriosia reesisetiame eneriaipua,
yooma ti'tijoeri koparoamichioopua Moise nuurarieo, o'osa ma'mariki u'yeka pipiripi
si'sientochiopua yooma a'chi ahpo iinuekao. Wa'a yoorarepua pu'kao ahpo Aurani
tetejimarisiwachi ti'tijoekoiopua, Reewitaai tiame tetejimarikai, Auranichi o'iniao.
6 Nape ihji Merekiserea, seenukaiopua Reewi tetejimario, Aurani koparoarepua,
pu'ka o'osa ma'mariki u'yekaopua, pipiripi si'sientochiopua ahpo nasiwarichi o'inia
u'pariaopua. Merekiserea tiame Auranio, Riosie muuwetetiameko tuutiamekoipua
Aurani o'inia tetejimarisiwao, Riosi kaaweruwari yahcherepua pu'kao.

7 Yooma aaatae nane'reniamepua, kaawerumari yahcheniameo aaata weruma
teereniamee yahcheniamekopua ki weruma teerewaemeopua.
8 Moise ajawaria ne'neseriosia, pu'ka o'osa ma'mariki si'sientochio u'yeka
koparoakamea, wahjipasikame puuua. Nape ihji Merekiserea, ki mukukamekoopua,
iiweta ahjame kahtiamekatia tiiamekotipu Ehkoriami Iyoteria.
9 Neeea kaawe chanimeteoipua, ahkasi Reewi ti'tijoe neeseriosiai, ki aapoe wa'api
ki'yakamekaipua pu'ka o'osa ma'marikiwa ahpo oowewao, Merekisere koparoario,
Aurani iintoria noonoikameka tiiame puuuai, Auranikamera wa'a iintokamekooiopua
pu'kao.
10 Wa'a erakoame teemea, Reewi ne'neseriosio Aurani weerewachi te'tereriopua
pehji ki na'nawakame pehji, iiweta Merekisereo, Aurani natepoiopua pooechio.

Weemera te'ta neeseriosi nakiretiame

11 I'isaeri ti'tijoeria ahpo Moise nuurewarichi nokisimichioo, Reewi ne'neseriosie
uukamepua, waika o'inia oowewari nokisimichio yoorakao, ti'tijoe ooweru tiame
tatakoriria cheriweniamewichioopua. Puuu Reewi ne'neseriosia Aaroni tijoechi o'inia
tetejimarisikame puuua. Reewi ne'neseriosi nokariao, te'ta piipatiame enekame
enesoopua tatakorio, ¿aatia tiiachipa seenu neeseriosi nakiretupua, ki Aaroni
neeseriosi tiiachitia tiiameo, aaatakamera weeraka Merekiserechitia tiiameo?
12 Weemera neeseriosi weraniame nakiretupua ki mukuyame, puuua, weemera
Riosichi te'terewa mochitoniame kateweri yachamerikopua pu'kao.
13 Ihji weemera neeseriosi taamo weereketiamea, Eesusi Apoe puuua, weeechi
Tijoe Tijoetukame Riosi; ihjiai seenu tetejimarisiwachi eenariamepua, ki Reewi
tetejimarisiwachi eenakame; pu'ka seenu tetejimarichi eenariameo, aaataai ki
neeseriosi machenariamekaipua wa'ao.
14 Ihji weemera Eesusi neeseriosia, ma'chiame tetewame teemea, ki Reewi
tetejimarisiwachi o'inia eenakamekopua, ihji weemera neeseriosio Uura tetejimarisi-
wachikamera eenamekopua pu'kao, pu'ka Uura tetejimarisichio Moisea, ka'chitia
taawechi neeseriosi, machenakameko tuuyamepua, aaataai pukachio.

Eesusia Merekiserechitia tetewiniame

15 Wa'a tiiachipao ihji Eesusi neeseriosia, epeche ma'chiame taamo
nane'retiamepua ki Reewi ti'tijoechi o'inia eenamekopua, seenukopua pu'kao,
Merekiserekameraka tiiamekopua pu'kao.
16 Ihji Eesusi neeseriosiwaa, ki aaata ti'tijoeekamera neeseriosi weratiame puuua,
aaata tetejimarichi uukaopua, ohsotia ihji Eesusi neeseriosi teereniamea Apoe
tewekachi Noonorae weratiame puuua, Apoe te'ta Riosie. Weeechi ne'neseriosia,
naapi weemera ajawasiniame nakiyame eneriai puuua, aaata neeseriosi mukisoo.
Nape ihji weemera Eesusi neeseriosia, ki'tiamepua piirechi neeseriosi weraniameo,
ka'chitia taawechi mukimerikopua pu'kao, pu'kao mukiwario, newitokamekopua
wa'asi. Pukaepa Eesusi neeseriosiwaa ki wahjiamesi teeremeripua ahkasi ki
wahjiamesi i'ka weeechi kajuyachisio, Merekisere ki wahjiamesi neeseriosi tetewiti-
amechitia i'ka weeechio.
17 Ehkoriami Iyoterichio, Riosia Eesusi inataka cheerepua eee cheekao:
Aamo neeseriosiwaa,
wa'api teetomeripua ki wahjiamesi,
Merekiserechitia, ahkasi i'ka weeechi kajuyachisi.
18 I'ka weemera Eesusi neeseriosi yasipakopao, Moise ne'neseriosi ajawasika
o'ineriaa, ikicha ipatiame puuuapa wa'asi, ka'chi iika ahsieme cho'wakamekopapua
tatakoritiameo.
19 Puuu Moise animari me'yaka te'teretoria tatakoritiamewichioo, kihta natetiame
enerepua, te'ta piipateniamewichioo, naatikamera natetekamepua, weemera te'ta

neeseriosi Riosie weratiame, Apoe Eesusi. Pukae teemea iinuemepua tamochio, Riosichi e'enaka taamo itamiaopua cheriwepuao, ihtaoi taamo tatakori iintoriao, pu'ka taamo tatakoriria kokosapuameopua Riosieo, ahsieme natetetiame itipiriopua Eesusieo, apoe taamo tatakoriria nateteka mukuriopa.

20 Ihji Eesusi weemera neeseriosia, Riosie apoe wa'api apochi pichiwataka weratiamepua.

21 Wahjachi ehkoriami neeseriosia, oowera ti'tijoechi uuka ajawatiamepua, kihta ki aaatachi pichiwataka. Nape ihji Eesusi neeseriosiwachi simiyame, Riosia, te'ta apochi pichiwataka weerakamepua pu'kao, eee cheeka:

Muuua, ki wahjiamesi no'o neeseriosiwa enemeripua,
ahkasi i'ka weeechi kajuyachisi,
Merekisere tetewiretiachitia.

22 Wa'a tiiachipao Eesusia, epeche ma'chiame pichiwatamepua, Riosi weemera kateweria, weeechi mochikame ti'tijoeri ahjamaopua, aachin teeka te'ta cho'wetiame itipimerikopua taamoo, taamo tatakoririao.

23 Ehkoriami ne'neseriosia, ki ookapi ne'neseriosi eneriaipua, wahjipasiopa ajawasitiamekapaopua.

24 Nape i'ka Eesusio ki mukuyamekopao, ihji neeseriosiwaa ka'chitia taawechi piirechi neeseriosi, werasiwa nakimeripua, ahkasi i'ka weee kajuyachisiopua.

25 Wa'a tiiachipao, ihji Eesusia yooma aaata ahpo Noonochi e'enakameopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichio itakao, newipateka yasitomeripua pu'kao, ahkasi i'ka wehjoari kajuyachisi. Wa'a inisimeripua pu'kawichioo, senepi taawechi ahpo Noonochi utewaeme itasikao, wa'apitia yasitomerikapapua neeseriosichitiao, ka'chitia taawechi ki mukuyamekapa.

26 Wa'a tiiamekasa te'ta neeseriosi nakiyamekaisa teemea, i'ka Eesusika tiiame: kihta a'chi tiiame ki kaawerumao, kihta iintokame ki kaawerumao, i'ka weeechi tatakoriniachio poanatukao, tewekachisi apechunatiame, ahkasi kai waapisi te'pa.

27 Ihji taamo te'ta neeseriosi Eesusia, ki ehkoriami te'ta ne'neseriosi nokaka mochitoriachitia ihsiamepua, senepi taawechi animari ko'yaka Riosi oowewari nokariachitiao, ahpo tatakoriria cheriweka piipatepuawichioopua, ti'tijoeri ooweruriwichioopua tiameo. Ihji Eesusi taamo te'ta neeseriosia ahpo Noonochio, seenepi wa'api ahpo oowepakamepua ahpo weerewa meritiameo, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikameo, ahsieme natetetiame itipimichiopua tatakoririao, ahsieme cho'wetiame.

28 Moise taawechiami o'inia ahkasi ehpesiamio, yooma te'ta ne'neseriosi ajawatiamea, tatakoririame enerepua, aaataai ti'tijoechitia. Riosia pu'ka ehkoriami o'inia te'ta ne'neseriosi nokisiriaopua kajumichioopua, yooma pu'ka ehkoriami pukeri o'inia ne'neseriosio, yooma aaataoichitia tatakoriamekopua pu'kao, wa'asi teewetekamepua wa'a te'teretotiameo, ahpo Taanakamera te'ta neeseriosi weerakamepua, ahpo wa'apichie pichiwatakao. Ihji Riosi Taanaraa, kiisi iintokamepua ihtaoi tatakoriniameo, puuupua ehpeo, taamo te'ta neeseriosia ahkasi ki wahjiamesio, ahkasi wahka ihtoriachisi i'ka wehjoari kajuyachisio.

8

Eesusi Te'ta Pichiwa Neeseriosi

1 Te'ta nateyame nooe aamo nayeweriaa, ihjipua: Te'ta Pichiwa Neeseriosi iinueme teemea, te'pa kahtiame Riosi ahjamina, epeche te'ta yooreniamera te'ta iyoriwachi tewekachio. Ihji te'ta neeseriosia, Eesusi Apoe taamo Paamira puuua.

2 Puuua wa'a yasaka tewekachio, te'ta iyoriwachi neesetonapua, apoe Riosi weeraria iyoriwachi, puuu wa'a te'ta iyoriwao, ki aaata ti'tijoeri neteriachipua.

3 Yooma te'ta neeseriosi ajawatiamea, ti'tijoewichio Riosi oowemeripua itapitio,
itapiti Riosi ihkorewa, naati tiame, itapiti animari kokoniame tiame. Pukaepa ihji
weemera neeseriosiai, nakiyamepua tiameo, itapiti Riosi ahpo oowemiao.
4 Ihji Eesusi taamo weemera tewekachi neeseriosia, i'wa weeechi yasisaapua
pehji, ki te'ta neeseriosi enemiipua wa'ao, ahpo tewekachi neeseriosiwao ki weeechi
ne'neseriosi nokiwa ihsiamekapapua. I'wa weeechio iinuemepua pehjio aaata
neeseriosi, Moisee ajawatiamechitia nuurari nokayame.
5 I'wa weeechi neeseriosi nokariaa, Eesusi tewekachi ihsiwia ekawira puuua. Wa'a
tiiame nane'riame teemea, Moise Riosi te'ta iyoriwachi netemioio, eee chaaneriopua
Moiseo: “Te'ta te'pa kaawichi no'o aamo cheeriachitia netepuapua.”

Weemera kateweri ti'tijoeri ahjama

6 Ehpeo ihji Eesusi weemera neeseriosia, te'ta weruma iyoriwachi ihsiamepua
tewekachio, te'ta kaawerumara neeseriosiwa teetoka. Ihji Eesusia wa'a teweka-
chiopua tiameo, apoepechi yasipakamepua Riosi weemera kateweri weeechi
ti'tijoeriwichio inisiwaopua. Puuu weemera kateweri yooraa, tísia epeche
kaaweruma tiiamepua taamowichioo, epeche kaaweruma Riosi taamowichio iintomo
tuuriokopa. Puuu Riosi taamowichio iintomo tuuriaa, ihji eee cheeriapua: “Aaataai
no'o Taana Eesusichi paparakamea, nooe cheriwetiame itipitiameripua tatakoririaa,
te'ta ahsieme cho'wetiamepua wa'asi.”
7 Pahcha simiyame Riosi katewerio, ahsepari tiiame enesoopua ki sewinapuameo,
ki nakimii puuua, weemera kateweri yachaniameo.
8 Nape Riosia pu'ka ti'tijoerio, pu'ka katewerio kiisi ahsepame tiiopa iyorikao,
pukaepa weemera kateweri yahcharepua. Riosia ehkoriamio, eee cheeriaipua Eremia
iyoterichio:
Enamiitepua no'oo piie taawechio,
weemera kateweri no'o yachamiachiopua,
yooma i'isaeri ti'tijoerichiopua,
Uura mochikame ti'tijoerichiopua tiame.
9 Nape ihji weemera kateweri no'o yachamiaa ti'tijoerichio,
ki aamo ehkoriami mochiriame no'o kateweri
yahcheriachitia, teeremeripua,
pu'kao Eejito no'o puuyanarioiopua panitokao.
Pu'ka kateweri nuurario,
ki yooreka mochitopua ti'tijoerio,
ki no'o tatanachitia uukania pu'kao.
10 Nape neipami pu'ka weemera kateweri no'o yahchariachio,
yooma noochi e'enaka paparakameopua no'o tatana iintapasaopua,
eee iintomiaa, cheere Riosia:
yomachiami i'isaeri noochi paparakamechio, yomatiame noochi paparaka te'ta
i'isaeri enepakamechiopua tiameo,
no'o nuurari iyoripuameo,
pu'ka inatarichi teerepamania,
i'ka ti'tijoeri iikarachiopua tiameo,
wa'a iyotepa tiame iintapamania no'o nuurariopua tiame.
Pu'kao neeea, Riosiwaraa enemapua, aapoeo no'o mochiwaria enemapua.
11 Puuu wa'a no'o mochiwarichi mochikamea,
aaataai kihta aaata masitemapua noochi simiyameo,
ahpo poonioi, aaata ahpo ahjama oiyameoi,
yoomahka pu'kao,
te'ta no'o machika mochikamekopaopua wa'asi,

nu'nuntiraai ahkasi weewerumaai.
12 Wa'a teeremeri puuua,
no'oo pu'ka weeechi mochikoiopua pehjio,
yooma no'o cheriweriopua na'ara nokariao,
kiisi inatepapuawichiopua wa'asio,
pu'ka tatakoririao.
13 Riosi weemera kateweri nayewasaopua, pahcha kateweri yachatiameopua oochetupario tuukapua wa'asi, pu'kao kihta itipimio tuukapua wa'asio.

9

Weeechi Riosi iyoriwachi; tewekachi Riosi iyoriwachi tiame

1 Ehpeo pu'ka ooka Riosi kateweri aamo nayewemane. Pukeri Riosi ti'tijoeri ahjama ahpo kateweri yahchariaio, aachin teeremeri eneriaipua Riosichi iyoripuao; puuu pukeri simiyamechi Riosichi iyoripuaa, i'wa weeechiche mochikamewichio iyoripuawichio enerepua. Puuu Riosi iyoriniamea, Riosi kariterachi yooremina eneriaipua.
2 Ihji Riosi karitera wakiwechiami i'toka siimpatiamea senepi resipumia wer-asitiamea, eee teereriaipua yooreminao: pahcha yooreminao teesa iyoriwachi eneriaipua, wisasori to'pera chuhkuachiopua; wa'ao, piiripi kanterero weririaipua; wa'ao werirepua tiame piiripi tepatetiame, paani to'wame neeseriosiche koaya.
3 Epeche yooreminaopua, piirechi wisasorie to'perachio, te'ta iyoriwachi enerepua wa'ao;
4 wa'ao, tepawetiachio, moorera cho'i sewajuyame yahchame werirepua, puuua ahjae kokosa mooriniame enerepua, yooma puuu tepawea mooreraapua tiame, yomatiame puuua, o'ro tahpeteka netetiame enerepua. Wa'achi yooreminaopua tiameo, kaaja poirepua piiripi. Puuua Riosi kateweri yahchame enerepua, ehkoriami ti'tijoeri ahjama katewetiame. Puuu kaaja kateweri yahchamea, yomatiame o'ro apoche tahpeteka chuhchetiame enerepua tiame. Pu'ka kaajachi yooreminaopua, wa'a werirepua piiripi sikorijari apoche o'roe netetiame, pukachi yooreminao Riosi maanara to'wame enerepua. Pukachi kaajachi yooreminaopua tiameo, Aaroni teesorara poirepua tiame, puuua seenepi simikameo uuyakame. Wa'achi kaajachio manirepua tiameo, ooka tehte rarapename, pukachi iyotetiame manirepua Riosi nuurari chiiaopua, Riosi ti'tijoeri ahjama katewetiameo.
5 Pu'ka kaajachi neneku kuachio aampao, ooka itapiti aanaeme ajarepua, o'roe chuhcheka netetiame. Puuua, Riosi ku'iwarika te'tiame enerepua, Keruwine tewaniame. Ihji na'pa ahpo aanaraeo, mo'poraka teeka ajarepua wa'a Riosi te'ta iyoriwachi yooreminariwachio, Riosi kaaja to'perachi aampao, wa'ao, te'ta piipateniachi eneriamepua Riosieo, ti'tijoe ooweru tiame tatakoririameo. Nape ehpeonia, ki yooma cheemania, Riosi kariterachi simiyameopua pehjio.
6 Yooma weratiachiopua Riosi kariterao, wa'a pahcha iyoriniachi yooreminao, ne'neseriosiche muiwachi enerepua wa'ao, ahpo ne'neseriosi ihsiwa yoramia.
7 Nape te'ta tísia iyoriwachio ookachi simiyame epeche yooreminao, piiripi wa'api te'ta neeseriosi pakiyachi enerepua wa'ao, te'ta neeseriosiche. Puuu piiripi te'ta neeseriosia, piie paaumparichio, seenepi wa'api pakiyachi eneriamepua wa'ao, nape animari eerara oowatokaopua, ahpo tatakoriria Riosie cheriwepuawichioopua, ti'tijoe tatakoriria cheriwepuawichioopua tiame, ooweru tiamé, ihtaoi tatakori ikitiameopua, ahkasi ki nane'reka tatakori tiameoiopua.
8 Waikao yooma wa'a nokitiame ne'nekaopua, Riosi Riosiwaria, i'ka taamo inatatenapua, iiweta pahcha weririamera nokiwachi weerioio, aaataai ki ahsieme natetekame eneriaipua tatakorio, ahpo oowewari i'yetoaieopua Riosichio. Aaataoi

ki tetewitetiame eneriaipua aachin teeka muipuameopua, te'ta Riosi iyoriwachio, ihtanaeoipua, te'ta ahjae natetepuameopua tatakorio, epeche te'ta nateyamera Riosi oowewari, nakiwame eneriopa.

9 Yooma puuu ehkoriami Riosiwichio oowewaka nokitiamea, itapiti Riosiwichio oowetiamea, animarioiopua Riosiwichio meritiameapua tiame, kihta tatakori piipatiame enerepua, ahkasi taamo tatakori inatariaopua. Yooma puuu nokitiamea, oowera ekawirara enerepua, Riosi te'ta iintomiaopua neipao.

10 Puuu muuwaeme itapiti nokaka mochitiamea, kooamechi simiyameopua, itapiti iijiniameopua tiameo, itapiti ahpo papakoniameopua tiameoi, ahpo weerewachiche aampa papakoniame enerepua, ahkasi Riosi sewina tiame teerepachisi, ahpo weemera kateweri te'teretowa ki'yachisiopua.

11 Nape ehpeo apoe Eesusi Riosie Weratiamea, taamo te'ta neeseriosi weratiamekapapua Riosie, Riosi weemera katewerichi, ihsika yasitoamepua, ahpo Noono Riosichiopua taamowichioo. Pukaepa Riosia ahpo Tijoetuteria te'ta neeseriosi werasaopua tewekachio, ahpo weemera katewerichi yorasimichio weerakamepua. Puuu Eesusi te'ta neeseriosi weratiamea, tewekachio ahpo Noono te'ta iyoriwachi pakikamepua, ahpo mukuria oowewarichitia i'toka, ahpo te'ta nateyamera eerachitia, ahpo Noonochio oowepamia, pukaeo, yooma taamo tatakoririaopua, ahsieme te'ta natetetiame itipimichiopua wa'asi.

12 Ihji Eesusi apoe neeseriosia, ki itapiti animari eerara i'toka pakikamepua wa'ao, naatichitiaopua, weesero eerara, chiwajowira eeraraoipua, ihjia ahpo kurusichi meritiamekamera i'toka pakirepua wa'ao, pukae taamo taripakamepua ki wahjiamesi mochipuao.

13 Puuu ehkoriami mochiriamea, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, chiwajowira eerarae wakajowira eerarae nokariaipua pu'kawichioo, aaata ahpo tatakoriria cheriwejara itasoo, pu'ka eera ahjachi chi'poneka, wakasi taanara ye'ira kosisaopua tiameo, pu'ka napisoraeo wa'achi yooraka ahjachi ipaserepua pukachio. Pu'ka wa'a nokitiame tatakoriria cheriwekao, inasokache nokitiame enesoopua tatakoritiame natetewao,

14 Eesusia epeche tísia ki nu'uti nateyame iintokamepua, pu'kao ahsieme taamo cho'wekamekopapua taamo tatakoririao. Ihji Eesusi Riosie Weratiame te'ta neeseriosi enepatetiamea, Riosi Riosiwarichitia ahkasi ki wahjiamesi ahjamekapapua, te'pa tewekachi te'ta Riosi iyoriwachi eenakaopua, ahpo wa'api oowewarichitia ooweparepua ahpo Noonochio, puuu oowewaria, taamo tatakoriria nehpuari enemichiopua, ahkasi yooma taawechisi. Ihji Eesusia, ahpo taamowichio mukuriae, ahsieme taamo iikachi piipatiamepua, taamo te'ta ahjame Riosi, yorakeka mochitomichiopua.

15 Wa'a iintoka Riosie Weratiamea, ahpo mukiwaeo taamo pejana teerepakamepua Riosi kokosario, ki taamo kokosapuawichiopua. Wa'a iintokaopua Riosichio, taamo pejanawa enepakamepua weemera Riosi katewerichio. Ihji Eesusi mukuriae weemera Riosi katewerichio, ahkasioi pu'ka ti'tijoeri oochetiame kateweritere nokitiameoipua, ahpo tatakori cheriwepua itatiameopua Riosichio, ahkasi pu'kawichiooi ahsieme natatekamepua tatakoririao. Wa'a iintore Riosie Weratiamea, yooma uukame Riosie paaetiao, kiapuaichiopua tiameo, pu'ka kiapuame nuutewa ki wahjiamesi ahpo iinuepuao.

16 Nape i'wa weeechio, aaataai mukisa ahpo iinueka aaata tooemo tuukamea, ahkasi pu'ka aaata tooemeri, pichiwa mukisopa naachutaniamepua.

17 Ke'chu mukuyoio pu'ka tooewari iinuemeo, kiisi naachutaniamepua pehjio, kihta natemerikopua puuua, pu'ka tooemio tuuka katewetiameo.

18 Pukaepa ehkoriami kateweriopua tiameo, meritiame eerara nakiriamepua, pu'ka ehkoriami kateweri chiia nokisipuawichiopua.

19 Pukaepa Moise Sinai kaawichi tekisaiopua, Riosi yahcharia nuurari yooma
ti'tijoeri tuuyaiopua, chiiwa me'yarepua weesero tiame, pu'ka eerara uunariapa.
Waikaopua, pu'ka eerao neeroi na'pesaopua, poasiki saampatesa ahjae chi'ponerepua
Riosi nuurario, tehte rarapenamechi iyotetimeo. Wa'a iintosaapua, iisopo kuhsisawa
uusa eerachi saampatesaapua tiameo, ahjae chi'ponerepua ti'tijoechiopua chaaneka:
20 "Ihji eeraa, Riosi aamo ahjama kateweria pichiwatamepua, aamoo pu'ka kateweri
chiia, yooraka mochitomichiopua."
21 Wa'achitia eera chi'ponerepua tiameo, yomatiame itapiti wa'a pahcha yooremi-
nari Riosi iyoriwachio, yomatiame pu'ka itapiti ne'neseriosi ahjae yoorao.
22 Ehkoriami Moise nokitiamea, ahkasi kiiya yooma itapiti Riosi ahjae yooreniamea,
eerae piipatetiameopua, aaataoipua tiameo, ki cheriwetiamepua ahpo tatakoririao, ki
animari eerarae chi'ponekao, Riosio ki cheriwiamekopa tatakoritiao, ki aaata eerarae
chi'ponekamechitia iintosoopua aaatachio.

Riosie Weratiamea, ahpo mukuriae cho'wakamepua tatakoririao

23 Pukaepa Riosia weeechi mochikameo, ahpo iyorikarichiopua, animari eerarae
yooma piipatenurarepua, tewekachi Riosi te'ta iyoriwachio ekawirakopapua pu'kao.
Nape yooma tewekachi iintuame Riosi iyoriwachi piipatemichioo, epeche kaaweruma
tiiame oowewari eerae nakiriamepua, ki pu'ka weeechi eerae iyoriwachitia, nape te'ta
Eesusi eerarae, te'ta tisiwa kaawerumarae.
24 Pukaepa Apoe Eesusi Riosie Weratiame tewekachi mooenasaapua, te'ta iy-
oriwachi pakisaapua, ahpo wa'api mukuria eerara oowerewachitia ahpo Noono
ne'netekamepua, wa'a yasakaopua, pukae ahpo mukuria eerae Noono ne'neteriae
taamo nehpupaka yasitomichiopua wa'ao.
25 Nape ihji Eesusia ahpo mukuria eeraeo, seenepi wa'api wa'a iintomia eenakame
puuua, taamo tatakoriria cheriweka ahsieme cho'wepuawichioopua, ki weeechi te'ta
neeseriosi seenepi wa'api pakiriachitia te'ta Riosi iyoriwachio, senepi paaumpari-
chiopua, nape animari eerarakameraepua, ki ahpo eerarae.
26 Riosie Weratiamea weeechi mochikamechitia ihsiame enesaapua, senepi
paaumpari tatakoritiame cheriwepuame asisoopua senepi mukimeri eneriaipua ahpo
mukiwa eerara oowepuawichiopua, yomatiame Riosi mochiwari tatakoriria cheri-
wepuawichioopua, ahkasi i'ka wehjoari naayasichisi o'inia. Nape Eesusia i'ka oochetia-
me kateweri kajumiachiopua, seenepi wa'api mukimia eenakamepua, yomatiame
i'ka wehjoarichi ti'tijoeri tatakoriria, cheriwaka ahsieme cho'wepuawichioopua.
27 Ti'tijoeria, seenepi wa'api mukiwamechitia, neipao ahpo katewepuamechitia
Riosie,
28 wa'achitia Riosie Weratiameai seenepi wa'api taamowichio mukukame puuua.
Neipao ihji Eesusia wahka ihtoriachio, oosa simiyachi enamerikapapua, nape
ki taamo tatakoriria natetemia, ohso kaawe puuua, taamo apechunamiakamera
enameripua wa'asio, taamo tewekachi mochimichiopua wa'asio, ahpo ahjamaopua
wa'asi. Wa'a teeremeripua, yooma aaata wa'a tiiame puuyetoka mochikamechio.

10

1 Yooma puuu pahcha oochetiame katewerichi nokitiamea, tewekachi weemera
teeremia ekawira nokaka te'tererepua. Pukaepa senepi taawechi animari me'yeka
mochitotiamea, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo. Yooma puuu wa'a tiiame
nokitiamea, tewekachi teeremia taamo tetewitetiame puuua, achini teeremia wa'a
tewekachi te'ta Riosi iyoriwachio. Puuu animari meritiame ka'chitia taawechi
ahsieme cho'wakamepua tatakoritiameo.
2 Puuu senepi paaumpari animari meritiame nokitiameo, te'ta pichiwa ahsieme
cho'wiame enerioopua tatakoritiame Riosie kokosapuameo, ¿wa'ana nokimiipua

simitekao? Ka'i, ki wa'a nokimiipua. Pu'ka ahpo tatakoriria cheriwetiameo, te'ta cho'wetiame enesoopua, natakepasimiipua ahpo tatakoririao, kihta apochi petereka pehji ahpo cheriwetia tatakoririao.

3 Puuu te'ta neeseriosi te'ta Riosi iyoriwachi seenepi wa'api pakiniameopua senepi paaumparichi, animari eerara owatokaopua ti'tijoeri tatakoriria cheriwepuawichio, naatiopua tiame inatepatepuawichioopua, yooma paaumpari ahpo tatakoriria.

4 Puuu tooro eeraa, chiiwa eeraraaiopua tiame, kihta ahsieme cho'weme teerekamepua tatakoritiameo, pu'ka tatakori te'ta cho'weniameo, tijoe eerarakamera nakiriamekopua.

5 Pukaepa Eesusi Riosie Weratiame i'wa weeechi naawakamea, chaanerepua ahpo Noono tewekachi kahtiameo:

No'noo, muuua ki nakikamepua animari aamowichio eepi me'yeniameo,
ihta itapitioi aamo ooweniameoipua,
tatakoritiame nateteniamewichioo.
Pu'kawichioo, no'okamera tijoetutekamemua,
no'o weerewa aamo oowewari enemichiopua.
6 Yooma itapiti aamo me'yeniameo,
ihtaoi aaatae aamo ooweniameoi,
kihta ihsiame tetewame muuua tatakori cho'weniameo.
7 Waikao neeea no'o Noonoo, chaanekania: “Née No'nóo, i'wa weeriame neeeapa wa'asi, yooma iintomiapa aamo ehkoriami iintomo e'raria,
te'ta Ehkoriami Pi'rinatiame Iyoterichi aamo cheeriáchitia.”

8 Pahchao Eesusia chaanekamepua ahpo Noonoo: “Ki nakiyamemua ihta oowewario animari me'yeniameoi, tatakoritiame cho'wepuamewichioo”, pukeri o'inia Riosia, wa'a tiiame nuurakameai.

9 Neipao Eesusia cheekamepua ahpo Noonoo: “I'wa eenakamenia aamo e'raria iintomia.”

Ihji ooka chanitiame Eesusieo, oochetiame te'teretoka animari me'yaka ooweti-ameo, wa'asi teeweteniamepua Riosieo, piirechi tiiame oowewarichitia yachapamia, ahpo wa'api Taanara weerewarakamera oowewarichitia.

10 Riosia ahsieme taamo tatakoriria nateteka cho'warepua, ahpo Taanaopua, ahpo weerewa ooweriopua, nape seenepi wa'api oowewaka taamo pejanao. Wa'a tiiame inatakame Riosia, pukeri naayachi o'iniao.

11 Yooma uurio ne'neseriosia, senepi taawechi ahpo neeseriosiwa yooramepua, weesa wa'api nokaka, animari ko'yewa eerarae Riosiwichio oowepuawichio, tatakori-tiame cheriwepuawichio, wa'a nokiwameo kihtawichio kaawekoipua, tatakoritiame te'ta cho'wewao.

12 Nape ihji Eesusia ahpo weerewakamera, seenepi wa'api ooweparepua Riosiwi-chio, tatakoritiameo ahsieme cho'wemichio. Wa'a iintosaapa puuua, ahpo Noonom-ina ahjamina yasiparepua, te'ta iyoriwa yasirachiopua, ahpo Noono yawichituwa apoepechi yawichitumia.

13 Wa'ao yasaka puuyemeri Eesusia, ahkasi ahpo Noonoo, ahpo taaratere toapachisi ahpo seepurawao.

14 Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, piiripi wa'api oowewarie, ahpo wa'api weerewa eerarae, te'ta ahsepari cho'werepua taamo tatakoririao, yooma aaata ahpo Noonowi-chio piipatesikame.

15 Eremiaa, Riosi Riosiwarieo, Riosi pichiwatarepua, i'ka weemera katewerichi simiyameopua, eee cheeka iyotekaopua:

16 Waika taawechiamio,
neipa i'ka no'o weemera kateweri uutiame weeechi mochikamechio,
eee tiiame iintomania pukachio, cheekame Riosia:

No'o nuurario ti'tijoerichio,
iikachi yahchemania pu'kao,
i'ka inatarichi moochiopua,
pukachi iyotemania tiameo,
no'o nuurario.
17 Wa'a iintosaapua,
ki oosa inatepamania aamo tatakoriao,
kihtaoi aamoo, ki kaawe nokariaoi.
18 Wa'a iintosoopua Riosia, te'ta ahsepari cho'wetioopua tatakoririao, ki nakimapua waikao wa'asio, itapiti ahpo tatakoriria cheriwewawichio Riosi ooweniameo, ihtaoi itapiti animari me'yeniameo.

Riosio, naaepaniame nahkipua

19 Pukaepa ehpeo poponíwa pipiníwa tiame, i'wa weeechi mochikaapua teemea pehjio, kihta seeweka ahsemetepua Riosio, te'ta iyoriwachi kahtiachiopua, ihtaoi itanemiaopua taamoe nayewekao.
20 Puuu Eesusi Riosie Weratiamepua, ahpo wa'api weerewa mukiwa eerarae, ahpo Noonochi ne'neteka taamo reesiseparetiopua, ahpo Noono te'ta iyoriwachi ahseka itanepuawichioopua, taamo tatakoriria cheriwepuawichioo; wa'a taamo iintosoo, weemera ahjari taamo kiapuawichiopua.
21 Ehpeo teemea Riosie Weratiameo, tewekachi kahtiamekopao te'ta Riosi iyoriwachio, wa'a kahtiame taamowichio ihsikaopua.
22 Pukaepa teemea yooma taamo weerewachi ki kaawe te'teria papakotiamekapaopua, kihta tamochi na'ara tiiame tamochi pehtiamekopao, kihta seeweka ahjachi erakoka e'enamete teemea Riosichio, ihtaoi itanemiaopua epeche kaawe yorakepuawichioopua Riosio, wa'achitia tamochitia wahjachi Riosichi poponiwaai pipiniwaai tiame.
23 Pukaepa teemea pukachi taamo paparao, pewatiame mochitomete teemea, Riosio ki wa'atia itipiamekopua ahpo cheeriao.
24 Teemea kaawe ahpo ku'ika mochimetepua, ka'karuma nokaka taamo piirechio, ka'karuma naewekaopua pu'kao, kaawe ahpo nakikaopua tiame.
25 Teemea ka'te toaka mochitotaria naaju, pu'ka taamo napawika mochitoao, aaata pu'ka napawiniame toaka mochitoachitiao. Teemea ohso kaawe taamo oowe erapatesika, epeche weeka napawisimetepua, epeche epecheche waapi teetoamekopua, i'ka wehjoari kajumiachiopua wa'asi, Apoe taamo Paamira Eesusi enamiachiopua eenechi.
26 Aaata Riosi kaaweruma chiia pahtekaio, ki kaaweruma ihsiwa simitesaapua, kiteremeripua wa'asi ahpo newipamiao, ki'tiopa wa'asi sewina tiameo newipapuameo, ki'tiopa wa'asi piirechi aaataoi, ahpo pejana mukimeriopua, ahpo tatakoriria nateteka cho'wepuawichioo.
27 Aaata ki nakikamea Riosie Weratiame iintoriaoopua ahpowichioo, ki nu'uti kokosari saaemeripua yooma Riosi seepurawara ahjama, Riosio tahpitika yooraka kokosoiopua na'íeo.
28 Aaata pu'ka Moise nuurario ki iyorikamea, meriwame eneriaipua, ookaoi paikaoi tetewachiopua pichiwatameo.
29 Wa'a yoratiame enesoo, ¿ki epeche kokosa iintotare Riosia, tekesetiaapua ahpo Taana iintoriao, ti'tijoewichio nateteriaopua tatakoririao? Riosia ki e'wakameo ahpo Riosiwarie paaewao, wa'a yoramapua kokosakao.
30 Nane'rena teemea eee cheeriao Riosio:
Neee iintoma puuua,
aaata tatakoririawichioo,

kokosakao.
Nane'riamechi teemea cheeriao tiame:
Neee Apoe Paamiraa nooe ihsimapua,
no'o mochiwari katewekao.
31 ¡Riosi ahjame kokosarichi wichiniamea, tísia majapori tiiamepua, tísia iinya tiiamekopua pu'kao!
32 Inatepamitia eemea, aamo pukeri o'inerioiopua Riosi kaaweruma tuuyewarichi pichikekao, tísia kokosa tiiame aamo aiwariokopua, itapiti a'chikoi tiamechi motasi-amekapapua.
33 Aaata eemea seenekachiopua, yooma tetewachi na'areka wepitiamepua, seenekachiopua tiameo, aaatawichio aamo ta'omoi wepitiame. Wa'a ikisaopua, yooma itapiti kokosa ikitiameopua tiame, Riosie Weratiamechi paparakamekapa.
34 Eemea, tesiwa e'reka tetewikamepua karichi pe'pereso mochikameopua. Eemea tiameo, yooma aamo iinueka u'yetiaipua, ka'chi chaachapakamepua pu'kao, ohsotia eemea kaawe e'raka anachakamepua, nane'riapa eemea aamoo, te'pa tewekachio, epeche nateyame iinuemerikapa. Puuu itapiti Riosio aamo kiamiaa, ki aaata aamo u'yeme tiiamepua.
35 Pukaepa eemea Riosi aamo paparao, ka'te ipaka tetewimitiapua, pukachi aamo ahjachi paparao, Riosieo, ki teesa tiame aamo kiamerikopua.
36 Eemea Riosie aamo kiapuamewichioo, tísia anachaniame nahkipua, te'ta Riosi nakiyachitia teetowa.
37 Riosia Ehkoriami Iyoterichio, cheeriaipua:
Puuu aaata enameria,
tísia ku'we enamíítepua,
kiisi mehka teetoachipa.
38 Aaata no'o kaawerumachitia uuriao,
te'ta ahjarikamera kiamania pu'kao,
pu'kao, aaata te'ta enamerichi paparamekopapua.
Nape pu'ka aaata enamerichi paparai toisoo pu'kao,
kiisi kaawe eramania pukachio.
39 Nape teemea ki wa'achi te'tiamepua, Riosichi paparakai toiniameo, Riosi kokosarikamera aiwapuawichioo. Ohsotia teemea, ahkasi taamo newipamiachisi Riosichi te'teretomeripua, taamo iikachio kaawe neesetoka.

11

¿Ihtanawichio kaawekamepu paparaniamea?

1 Ehpeo, te'ta paparaniamechi simiyame aamo nayewemane. Te'ta paparaniamea ihjipua: Pichiwa ikimache puuua eraniamepua, itapiti ki ikiyameopua pehji, ikikameche tetewiniame puuua.
2 Taamo ehkoriami mochiriame noonoria, te'ta paparakamepua Riosichio, pukaepa kaawe tetewitiamepua, te'pa tewekachi kahtiameeopua taamo Noono.
3 Taamo pichiwa ahjachi oowe e'rarieopua, Riosi iintorio erakoame teemea, i'ka wehjoari yahchakaopua. Taamo Noonoa oowera chaachache, ihtaoi ki tetewiniameoipua, tetewiniame iintapakamepua, yooma ihta ahjachi iintuame enepatekaopua, yooma ihta taamo pusie teteiwame.
4 Naayachi pukeri pahcha tijoe Aarani tewaniame neterioiopua, Aarani taanara Aaweritaru tewaniamea, ahpo Riosichi te'ta ahjachi paparakao, epeche kaaweruma oowewari ooweriamepua Riosiwichioo, ki Kaainikamerachitia ahpo pooni. Pukaepa Riosia, Aawerikamera kaawe e'reka tetewarepua, kihta a'chi tiiamekopua ahpo iikachio. Aaweria mukurepua mukuyao, nape Aaweri Riosichi papararíaa, tamochi

naewaka teeretoamepua pehjio, ahkasi ehpesiamio, aachin teeka Riosichi paparapuameo.
5 Ehkoriami Eenoko tewaniameai Riosichi te'ta paparamekapapua tiame, puuua Riosieo, ahjakame apechunatiamepua tewekachio. I'yaretupua i'yao, nape ki tewiretupua ahkaoi, apoe Riosie i'toretiopua pu'kao. Ihji Eenoko tewaniamea, ke'chu apechunaniaipua Riosie tewekachio, kaawe e'raeka tetewiniame eneriaipua Riosieo.
6 Aaataai ki kaawe e'reniame Riosieo, ki te'ta paparameopua Riosichio. Aaata Riosi ahjama teerenariamea, Riosio, pichiwa kahtiameko erametepua pahchao; wa'a erasa Riosichi enamiapa, kaawe e'raka ahpo nehjiapo erametepua; wa'a teereka enakamea Riosichio, kaawe ahpo teeremeripua Riosichio, Riosieopua tiame wa'achitia.
7 Ehkoriami Nooeai, tísia oowe e'rakamekapapua Riosichio, yooma yoorare puuua, Riosie ahpo nuureretiao, itapiti ki nu'uti ikimeriko tuuyetiapa, te'ta weruma si'ripuame, te'ta wawasora yu'kie. Wa'a tiiachipa Nooea, Riosi chiia te'ta pichikekapaopua, ki nu'uti pawekakera neterepua, yooma ahpo ta'pechi ohjoemeo, newipamichiopua. Nape Nooea, wahjachi ki pichikekameopua Riosi chaaneria ki nu'uti ikipo tuuyeriao, toarepua wa'asi pu'ka ti'tijoerio, Riosie kokosapuawichiopua wa'asi. Wa'a tiiachipa Riosia, kaaweruma apochi tiiame tetewarepua Nooeo.
8 Wa'achitia ehkoriami Auraniai, Riosichi te'ta oowe e'rekapa, machenakamepua ahpo ohjoekachio, Riosikamera e'wekaopua, te'ta itapiti kaaweruma kiapo tuutiaopua Riosieo. Waikao Aurania, ki nane'riaipua ahpo i'toniachio, oowera e'weka simirepua, kihta yuuwesika ahpo toayao.
9 Riosichi ahjachi e'rapa ahpo i'toniachi asisaapua, seenuchitia ohjoerepua wa'a weeechio. Oowera teesa kaarichi netesa yaajatorepua ohjoekao. Wa'achitia ohjoere neipamio, Aurani ti'tijoetukameai, Ihsa tewaniameai, Aakowo tewaniameaipua, puuua tiameo Aurani Riosie kiapo tuutiame kiapuamepua tiame.
10 Aurania, ki weeechi simiyame tetewitoka yasitoai teetorepua, te'ta Riosi ahjama mochipuamera tetewitoka yasitokamepua, tewekachi Riosi ahjame mochipuame.
11 Aurania Riosi te'ta ahjachi e'reriai, Saaraai kiaretupua tiame Riosieo, peteteremichiopua, kiisi tanayamekoipua Saara tewaniameopua, u'matoka werakamekoipua pu'kao, Auranioi tísia oochetiame. Wa'a te'teriamekai puuua tísia oowe e'rekapa Riosi iintomiao, taanaere Aurani uupiraa.
12 Wa'a tiiachipao Aurania, ki tatanaemerika tiiamekaipua, ki ookapi tatanaremiai teererepua, kiisi ahsepame tiiame ihtetakao, so'porichitia, ahkasi pa'we seeterachitia kehki.
13 Yooma puuua, Riosi iintomia te'ta ahjachi erakoka, wahjipakame puuua, ke'chu ahpo uuyoiopua pehjio, i'ka Riosi ahpowichio iintomo tuuriao. Ihjia i'ka weeechi mochikaiopua pehjio, pooesimiachitia mochiriamepua i'wao, nane'riapa puuua, ki i'wa weeechikopua te'ta Riosi ahjama ahpo mochitemiachio, te'pakamerakopua pu'kao, te'ta tewekachi. Yooma ehkoriami mochiriame Riosichi paparakamea, mehka tetewamekaipua pu'ka wa'a teeremerio, pukachi Riosi wa'a teeremerichiche, mochitoriamepua. Puuua ki i'ka weeechi ahpo ohjoepuameo, kaawe e'raka tetewarepua.
14 Wa'a erakoamea, ma'chiame ahpo tetewamepua, iiweta i'wa weeechi nokisiniame, ahpo te'ta Riosi ahjama mochipamiachi, siimpaniamekopua.
15 Puuu ehkoriami ti'tijoeri mochitokamea, ki tewekachi mochipuame inatakame enesoopua, ahpo noonori puuyariachi nane'rekame enesaapua, wa'a nonoramikoipua eenechio.
16 Nape puuu poorosimiwaa, ehpe taawechiamisi teetoniamepua pehjio, pu'ka tewekachi mochipuamechi inatatoka, te'ta Riosi kahtiachiopua, te'ta kaaweruma mochirachi. Pukaepa Riosia, ki suuwe e'ramepua pu'ka ti'tijoerio, pu'ka Riosiwara tewaniai. Pukaepa Riosia katewiamepua pu'kawichioo, te'ta ahpo ahjama mochimiachiopua.

17 Aurania Riosie ahpo aatiatiaopua, ahpo taanakamera itanetiaiopua merisa
ahpowichio oowepuawichioo, yoramoche e'rariaipua. Waikao Aurania weeka inataka
ahpo katewerepua, ahpo taana Ihsa meripuao, Riosio eee ahpo chaanerioiopua:
18 “Aurani, neeea aamo taana Ihsa tewaniamechio, tísia muuwepatemania aamo
tetejimarisiwachio.”
19 Wa'a cheeriopa Riosio, Aurania ahpo taana me'yakoio, eenechi oijenatemio
e'rarepua, Riosichio Aurania, ki nu'uti paparamekapapua. Nape Riosie ta'omatiaipua
ahpo taana Ihsa meripuameo, Aurania eenechi ahjatetiame kiatiameka iikamepua
ahpo taanao.
20 Puuu wa'api ehkoriami Ihsa iintokamepua, te'ta ki nu'uti Riosichi paparaka,
Riosi kaawerumari ahpo tatana yahchekamepua, Aakowoo, Esauopua tiame. Ihsaa,
pu'ka Riosi kaawerumari yahchaiopua ahpo tatanachio, tísia Riosichi oowe e'reka
cheekamepua, Riosio, te'ta iintomerichekopua pu'kao.
21 Aakowoai Eejito ohjoekai mukimiaiopua, wa'achitia Riosichi te'ta oowe e'raka iin-
tokamepua, ahpo ojochiwa Oose tatanarachi Riosi kaawerumari yahchiaiopua. Wa'a
iintosapua Riosi ahjama nayewarepua iyorikao, ahpo teesorae iiweta werisisaapua.
22 Ooseai tísia Riosichi paparapa i'isaeri Eejito weeechi puuyanamo tuurioi, ahpo
weerewa mukuria o'wara i'tonurerepua.
23 Moise yayawaraai, Riosichi ki nu'uti paparakapa, paika meecha inasorepua
Moiseo kohjakoio, yooma kukuchi tehtemari ko'inurerioiopua te'ta Araoni yawichio,
Eejito te'ta yawichikoiopua. Puuu yayawaraa Araonio ki seewerepua, Riosichi
te'ta paparakamekapua, ahpo taana tísia peeniatiameo, Riosi ihsimerikopua te'ta
neesetokao.
24 Puuu wa'api Moiseai weripasaapa, Riosichi paparamekapapua ahpo wa'inarepua,
Araoni maarara ahpo yeeyetewaopua.
25 Puuu Moisea ohso kaawe ahpo tetejimarichikamera yasimo o'rarepua aiwakao,
Riosichikamera paparaka mochitoamechi. Araoni ta'perachio, na'ara nokiwa tatakori
pu'seriopua wa'ao, kiisi yasinarerepua wa'ao ehpeche ku'itapioi.
26 Moisea ohso kaawe ahpo i'isaeri tetejimeri ahjama aiwamio e'rarepua, iiweta
pehji puuyeka mochitonioiopua aaata Riosie enameri tuutiame Meesíao, ki Eejito
weeechi te'ta ahpo paarasateniamekamera uumo erapakamepua, Araoni Eejito te'ta
yawichi, maarara taanarachitiaopua. Moisea ahpo inatarichio, Riosikamerachi te'ta
ahpo kaawe teeremia inatakamepua.
27 Ihji Moisea tiame, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, kihta seeweka Araoni
nekarewa, machenakameepua Eejitoo, wa'a o'inia Riosimina teetorepua, Riosio, ki
ahpo pusie tetewamekaipua.
28 Moisea tiameo, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, Eejito mochikai pehjio, animari
eerara chuhchenurerepua yooma kaari yeetarachiopua Riosichi paparameopua.
Wa'a tiiame nuurekamepua yooma Riosichi te'teriameopua, ki wa'a pakika
ko'inekemichiopua Riosi ku'iwario, tehtemari pahcha naawakameopua. Waikao puuu
Riosi ku'kuiwaria, yeetarachi chuhchetiame tetewakaopua eerarao, semejenatorepua
ki ko'yesika wa'ao. Wa'a o'inia o'inetiame Semejenato pahkotawaa.
29 Waikamiopua tiameo, Eejito puuyasaiopua i'isaeria, Riosichi oowe e'reka
paparakapa, wakiyachi uumatore i'isaeria pa'we sehtanachi paonakaopua. Waikao
wa'a u'matopoi i'isaerio, Eejito soontaroa na'narika paatioiopua, yooma si'rika
wahjiparepua, pa'wee mo'porepatiapaopua.
30 Neipamioipua tiameo, Kaanani weeechi muipuaiopua wa'asio, Eriko mochi-
warichi noriyameai sa'mi ko'rea, ti'tijoeri Riosichi papararíae, ru'mikamepua wehchi
yasipakao, te'ta oowisanisa norikame nokisika ku'ritioipua, te'ta Riosi cheeriachi-
tiaopua.

31 Raaja tewaniame oowitiame pukerio suwepori tekipanameai, Riosichi te'ta paparakamekapa, ku'ikamepua ahpo mochiwarichi ihpuemia e'enakameo, i'isaeri ti'tijoerio. Riosichi paparameka ki meritiamepua yooma ahpo mochiwachi ko'itioiopua, yooma puuu ki Riosichi paparanarekameopua.
32 ¿Kehkisa epeche chanimerikoinia Riosichi ahjachi paparaniameopua? Nape ki iinuenia tehpesio, Kereoni tewaniame no'o nayewamiaopua, Waarakioi, Saansonioi, aaata Ejete tewaniameoipua, Raawioi, Saamuerioi, yooma Riosi na'nayewaturaoiopua.
33 Yooma puuua, Riosichi te'ta ahjachi paparapa ku'itiameopua Riosieo, yooma i'kaeo: Riosie ahpo kiapo tuutiame weee uutiame, weruma nasiwarichi newitoniame; ooriai ki oojasipamepua ko'komiao;
34 weeresi tajenakamekooi kajuteme tiiamepua cho'wetekao; nasiwari machetae ko'ipoai newipatiame; ki u'wamekai, newitotiame ahpo seepurawao; nasiwari-chioipua, ki nu'uti utewarieme te'teretiame; ahpo seepurawa soontaroo, newitoka ujumaputiame.
35 Ooweruai te'ta Riosichi paparamekapao, ahpo tetejima wahjipakameoio, eenechi ahjatetiame.
Nape wahjachia, ti'tijoea oowerua tiame, ki e'wakamea, ahpo Riosichi te'ta papara toinureniaiopua, ohso kaawe ahpo meripuakamera e'rakamepua, nane'riapa puuua epeche kaawe enemiopa ahpowichioo, Riosio apochi paparakame oijenatioio, eenechi ahpo ahjatepuamekopapua.
36 Wahjachia ahpo Riosichi ahjachi paparamea, na'araretupua wepiretupua tiame, wahjachia tiame ahkasi kaarenaeoi o'yeretupua peresokarichi yahchaka.
37 Epeche wahjachia tiameo, pasipuka ko'iretupua tiame; wahjachia, seeruchoe naasipa tehpunaka ko'iretupua; wahjachia ki toinariamea ahpo Riosiwachi te'ta paparao, merimachetae ko'iretupua; wahjachi tiameopua ki wisasori chuhchaka ohjoerepua, oowera po'wa wi'chira ahpo wakiraekachitia chuhchaka ohjorepua, chiiwa wi'chiraoi. Puuua oowera ohjorepua tiameo, ihpapatiamechitia tísia aiwaka, na'ara yooraka tetewiniapa.
38 Yooma puuu wa'a tiiame yoratiamea, tísia ka'karumakapaopua, epeche kaaweruma te'tereniachi mochimetepua, ki i'ka wehjoarichi na'araniachi. Yooma puuua, ooruchi weeechiami ohjokamepua, kaawichiami ohjoeka, teesochiamiopua tiame, ahkasioi weee yeewachiamioi.
39 Yooma pu'ka Riosichi te'ta paparaka mo'mochitokameo, ahkasi ehkoriamisi o'iniao, Riosia pu'kao tísia kaawe e'raka tetewamepua, pu'kao ki uukamekoipua pehjio, Riosie ahpo kiapo tuutiao.
40 Ki uuyamepua Riosie kiapuameopua pehjio, Riosio pukeri Aurani ahjama nayewakaio, taamo wahka ihtoriachi teeremeri inatariopua Riosio, taamo kiatioi kiapuawichiopua tiameo, taamo ahjama.

12

Eesusichi ne'nepatariapua naaju

1 Teemea taamo nokikameo, ki ookapi taamo tetewame iinuemepua, taamo tetewaka mochitoame aachin teeka taamo ohjoemekopua Riosichi paparakao, ehkori-amisi o'inia mochitoriame, i'wa weeechi taamo norikame mochikame tiame. Pukaepa se'wi toimete teemea yooma pu'ka taamo eerina tiiameopua, yooma taamoo, te'ta taamo ki kaawerumachi wichipateme tiiameopua. Mochitomete teemea, pewatiame teetoka tamochiopua taamo kaaweruma teetowao.
2 Teemea Eesusio, kurusichi mukuka taamo tatakoriria nateteria taamo inatarichi tetewitoka mochitometepua. Eesusia ki suuwe e'rakamepua tísia suuwe erapori teeka

kurusichi mukuyaipua taamo tatakoriria natetekao, tísia kaawe eramiapa neipao, ahpo tísia kaaweruma iintorio e'rapaopua. Ehpeopua tewekachio, Riosi ahjama kahtiamepua, Riosi ahjamina seekarachitia ihsika, ahpo Noono yawichituwachio.
3 Nahsina erasaapua amochio, toinarekaopua Riosichi inisiao, Eesusi iintoria inatapuapua ohso kaawe, te'ta aiwariaopua aamowichioo, tísia na'ara yoraretia ti'tijoerieopua, yooma wa'a yoratiameopua tísia aiwaka anachariachi.
4 Eemea ki anachamepua pehji ahkasi mukiwachisio, aamo ki tatakorichi ruhjipuao.
5 ¿Natakepakamekosa eemea, Riosie aamo tuuyeretiao pukeri simiyachio? Riosia eee chiiamepua Ehkoriami Iyoterichio:
No'o kuitawa,
ka'te ipaka tetewimitiamua,
Riosi aamo tuuyao;
ka'te nehkamua,
Riosi aamo te'yoipua ki kaawe iintoriao.
Ka'te ki oowe erapaoimua Riosichi aamo teetoao.
6 Apoe Paamiraa,
ikicha teetosoopua ahpo nakiyao,
kakupa teerewachi iintapasiamepua;
Riosia, yooma ahpo tatanachitia uuriaopua,
te'yamepua pu'kao.
7 Riosi aamo te'yaa, aamo ahpo taanachitia tetewapa te'yamepua. ¿Aaatana kaaweruma noonoa, ki terika tuuyamepua ahpo taana ki kaawe iintosoo?
8 Taamo Noono tewekachi kahtiamea, wa'a tiiame puuua. Ki teriwame enesaa eemea pukaeo, ki Riosi tatanaraka te'teriamepua, oowera seesenu tatanaraka te'teriamepua, ki Riosichi paparame.
9 Taamo weeechi noonoa taamo nu'utikoio, taamo ki kaawe noonoiso te'yoio, yooreka e'wekame teemea. Taamo Noono tewekachi kahtiameo, ¿ki nu'uti yoorini-ameopua, ki epeche yooreka tetewitariarepua, ki kaawe taamo iintoso terisoo? Wa'a teereniamepua pukachio, apoe tewekachi taamo Noonoo, ki wahjiame taamo neesetoamekopua, ki wahjiamera ahjari taamo uumichiopua.
10 Taamo noonowa weeechio, ahpo peeniachitia teetorepua taamo tuuyesikao, ka'karuma taamo enemichioopua; nape taamo Noono tewekachi kahtiamea, taamo te'ta peeneka tuuyepasiamepua, te'ta taamo piipatiamepua ahkasi yooreminasiopua iikachio, te'ta yomatiame taamo enepamichioopua, taamoo kiisi kihtaoi a'chi tiiaeme enepamichiopua, ahpóchitia.
11 Teemea ki kaawe noonowisa teritiaa, pukerio ki pu'sereka inamuame teemea, ko'koamekopua terika tuuyewao; nape pahtesaapa teemea taamo terika tuuyetiao, kaawerumakopaopua pu'kao, kaawe e'raka kaaweruma enepamepua, wa'a ikisao tísia ta'iria ohjoeniamepua.

Riosi chiia ki e'wewa maapori teerewa

12 Pukaepa utewa teetopua eemea, aamo te'ta kaawerumachi teetopuapua,
13 ki se'wi ihtesikaopua rojowi oiyamechitia.
14 Kaawe ahpo uuka mochitopuapua, te'ta kaaweruma teereka mochitoka. Ki te'ta ka'karuma te'terepakamea, aaataai ki ahpo tetewimeripua, ahpo Riosi kahtiachi kahtiameopua.
15 Kaawe aamo neesetopuapua Riosie aamo cheriweretiao, kihta a'chitiame ihsika ki kaawe teeremeri tiiao, Riosi te'ta kaaweruma amochi iintoriaopua; ka'te itapiti chihpuameka teeremua aamo aaatachioi, Riosichi mochitoameo.
16 Kaawe aamo inateka mochitopuapua, Riosichi aamo iyorika mochitoaopua, ki aamo wekatemichiopua Riosichi aamo iyorika yasitoao, ki aaata kuunachitia

aamo teeremichiopua ki iyorikamechitia ahpo uupiewao, puuua tísia suwepori nokiwamepua. Ka'te Esauchitia iintomitia muuua, ahpo pa'chirachitia teereria iinuekao, itapiti kooame ahpo ko'konariawichioo, nehjakamechitia. Aamo Eesusichi papara toisaamua, Esauka iintokameka teeremamua, pukae papararie iinuemerikapamua ki wahjiamesi ahjario.

17 Nane'riame eemea, Esau tísia naaracherioipua ahpo noonoo, Aakowochi yahcheria ahpo kaawerumari apochi no'rapumichioo, ka'chi iika no'rapume teereriopua Esauchio.

18 Nape ki aamo wa'a noonoikameko e'raka chaaninia, ki aamo Riosichi kaawe te'terewa wehchi ipaniamechitia. Eemea ki aamo ehkoriami noonori ahjama mochiriameopua, pu'ka Riosi Sinai kaawichi tekiriaoiopua na'i tajenarichio, wa'ao tísia tukapachi eneriaipua, oorosi weeriachi tukawari, tísia yukiterechiopua.

19 Ki inamukame eemea wa'ao tiame, ki nu'uti Riosi turupuchatiameopua. Ki inamukame eemea tiame, ki ku'ita ki anachame tiiame Riosi nayewachaniameoipua, ahkasi ti'tijoerio Riosio, ki ahpo nayewajerarioopua wa'asi.

20 Puuu wa'a mochikamea ki inamunarerepua Riosio, kiisi anachame tiiopa Riosi chiia iyoripuameo, eee chiiopa Riosio: “Aaata i'ka kaawi kajenariemechi ihtepakamea, tetee pasaka meripuamepua, merijicheraeoi checheka; ihta animari wa'a mooenameoipua, wa'achi yorapuamepua.”

21 Ki teesa tahpitika tiiame maapori teeerepua wa'ao, ahkasi Moiseai cheerepua: “Ki teesa majaya e'rani neeeai, neeeai chachapi ihsinapua majakao”, cheerepua.

22 Nape Riosia pu'ka ehkoriami nokiwa teewekamekapapua wa'asio, piirechi kaawichi e'enameri eemea tewekachi weeriame, puuua Siioni tewaniamechi. Puuu tewekachi Siioni kaawia, Riosi tewekachi te'ta muuwari mochirachi puuua, puuu wa'a Riosi mochiwaria, Weemera Eerusareni tewaniachipua, nape te'pa tewekachi ki i'wa weeechi. Wa'a tewekachi Siioni mochiwarichio, kii ookapi Riosi ku'iwari mochikachipua, mi'miri miiri.

23 Wa'a Siioni Riosi mochirachio, wa'a mochiwipu Riosi ahpo iyotaperichi iyoputiamea tiamea, Riosie ahpo tatana enepatetiamea, Riosie kiapo tuutia kiatiameaapa wa'asi. Wa'achi kahtiame tiame Eesusia, te'ta Apoe Peereiraa, te'ta yooma ti'tijoewichio katewiameraa. Wa'achi mochiwipua tiameo, yooma ti'tijoe ooweruai tiame iikara, Riosie te'ta cheriwetiamea tatakoririao.

24 Wa'achi kahti Eesusiai, weemera katewerichi taamo nehpupameai, ahpo eerae iintokameapua taamo piipatekao, te'ta kaawerumara ahpo eera nehjakamea, ki Aaweri eerarachitia, ahpo Riosichi wenejiame ahpo pa'chi, Kaaini tewaniame.

25 Wa'a tiiachipa i'ka weemera Riosichi teerewa taamo yachatiamechio, aamo seeweka mochitopuapua, ipaka tetewiniameopua Riosi aamo tuuyeka chiiao, apoe Riosi Riosiwari chiia aamo nayewekapua. Ka'te aamo ehkoriami nokariamechitia te'teremitia, ki Moise e'wepame Riosi ahpo nayewiao. Yooma puuua, Riosi ki yooreka ipaka tetewikameopua, yooma ko'iretupua Riosieo. Riosio wa'a te'terekameo, ki teesa kokosaka ko'yakame enesoopua pu'kao, ¿ki epeche kokosatarepua apoe Riosi Riosiwari taamo iikachi nayewioi ki e'wetioopua?

26 Riosia wa'a Sinai kaawichi o'inia ti'tijoeri nayewerioio, ahkasi weeeai noonorepua, nape ehpeopua Riosia chaanipua: “Eenechi wahka ihtoriachi no'o noonotesoopua weeeo, ki weeeche noonotemania, ahkasi tewekachi iintuameoi, sasaweka noonotemania.”

27 “Ki weeechiche noonotemania” cheeriaa Riosi, yomatiame ahpo enepateriao, sewinatamio tuuka chanitiamepua, yooma sewinatapua, naatiche itipimeripua, ki sewinatame tiiamerache.

28 Puuu ki sewinatame tiiamea, taamo Riosichi paparaniamepua, taamo kiamo tuuria, te'ta Riosi ahjama mochipuamepua, ahpo ye'karichi mochipua, ki seena

aampasi. Pukaepa wa'a iintomerikopua Riosio, ki nu'uti tahpitika tiiame, kaawe erakomete teemea pukachio, ki nu'uti iyoriwae nayeweka.
29 Wa'a teeremete teemea taamo Noono Tewekachi kahtiamechio, tisiwa ki nu'uti iyoriwa tiiamekopua pu'kao, ki nu'uti utewarieme, ki nu'uti na'ika tiiame puuua, yooma ihta ahpo seepurawao, saipatiameopua wa'a erasacheo.

13

Achini teeka kaawe eratewa Riosio

1 Ka'te toaka mochito eemea, aamo ahpo kaawe e'reka nakika mochitoao.
2 Aamo ta'pechi asikameoi ahpo che'repamiachi i'yakao, reesisepuapua aamo ta'pechi che'repamichioo, seenekachi aaata Riosi ku'iwari, che'repateka ihsimaoimua, tewekachi o'inia eename.
3 Ka'te natakepaka mochitomitiapua pe'pereso iinueniameoi, pu'ka wa'a karichi mochika aiwari saayao, wa'achitia amochi saaeka mochitopuapua tiameo. Tesiwa e'reka tetewipuapua, aaataoi tesiwa teereka aiwameopua, eemeai wa'achitia saayamekopua ihtaoi kokosa ikisaa.
4 Aamo kaawe neesetoka yasipuapua aamo neewiriao, ki suwepori ihsika wa'amahka piirechi ooitiame ahjamao; uupiraai wa'achitia yooreka yasitometepua ahpo neewiriao. Aaata nenewikai suwepori nokaka mochitoameo, Riosia, kokosa yoramapua pu'kao.
5 Ka'te yooma ihta itapiti weemuame enemitiamua, toomichioi ka'te u'matoka tahpitika e'rame, itapiti epeche aamo iinueka yasinariao. Soparame kaawe e'raka yasitopuapua aamo iinuekae, aamo Noono tewekachi kahtiameo, eee cheeriopa: “Kiisi toima neeea aamo neesetokao, piinerioi kiisi aamo toimania.”
6 Pukaepa kaawe chaachapamete teemea, taamo ehkoriami Raawi cheeriachitia ahpo Ehkoriami Iyoterichio:
No'o ku'yamea,
no'o Paamira Riosipua;
kihta seewiame neeea,
aaatae no'o na'ara yorapuao.
7 Aamo Riosi naera aamo masiteriachitia nokisipuapua. Pu'ka Riosichi oowe erakoriachitia, wa'achi nokisipuapua eemeai.
8 Riosie Weratiamechi simiyame masiteniamea, ka'chitia taawechi sewina ikiyamepua, tapanamioi, ehpiamioi, meremiamioi, wa'api teeremeripua.
9 Pukaepa eemea kaawe inataka keepupuapua aaata ma'masitiao, seenekachioi seesenu masitiamekoipu. Ka'te aamo toimitiapua, aamo oowe erapatemichioopua pukaeo, ki pichiwa Eesusichi simiyame masitewae. Taamo Riosichi ka'karuma te'terepuaa, Riosie ahpo te'ta nakirarachi eenamepua taamowichioo eenamepua, ki ihta itapiti kooame iyoriwa nokiwae Riosichi kaawe te'terepuao. Yooma pu'ka kooame iyoriwae, kaawe te'terepo tuuyameopua Riosichio, ka'te pichikemitia pu'kao, puuua, kihta nateyamepua Riosichi kaawe te'terepuao.
10 Ehkoriami i'isaeri ne'neseriosia, animari merisa Riosiwichioo, wahseka oowe-wariaipua, ti'tijoe ooweru tiame tatakoriria cheriwepuawichioo. Wa'a noonoisaa puuu ne'neseriosia, pu'ka Riosiwichio oowetiameopua sa'pa wahsetiameo, aapoe wa'api kokowariaipua. Nape puuu ehkoriami ne'neseriosia, ka'chi iika ko'komeripua taamo tatakoririawichio pejana oowewariopua, pukae taamo tatakoriria cheri-wepuawichio itayao, apoe taamo Paamira weerewa puuua, apoe wa'api ahpo Noono ooweparia tewekachio, kihta ihta animari ko'kopua tiiame.
11 Puuu ehkoriami te'ta neeseriosia, ne'neseriosi nokariaa, senepi paamuparichi piiripi chiiwa meriniameo, wa'a ikisaopua, eerara puhjesao te'ta Riosi iyoriwachi

i'toka oojoweriaipua, ti'tijoeri tatakoriria cheriwepuawichioo. Nape puuu animari ko'ika eerara u'yeniamea, ma'chi mochiwachi ko'isa uujupaniame enerepua.
12 Puuu animari ma'chi mochiwachi ko'iniamea, Eesusi ma'chi mochiwachi i'toka meripuame tetewipua eneriamepua. Pukaepa wa'achitia apoe Riosi Tijoetukame Eesusiai, ma'chi mochiwachi i'toka meritiamepua tiameo, ahpo wa'api mukiwa eerarae, ahsieme cho'wetiame itipimichiopua taamo tatakoririao.
13 Wa'a teesoo tísia aiwariopua taamowichioo, puuyataria teemeai naaju, ma'chiami aiwasimia, Eesusi taamowichio iintoria nayewatuwachio, a'chikoitiame suuwe erapari tiiame aiwasimia, taamo Paamira Eesusi na'areretiachitia.
14 Teemea i'wa weeechio, ki yooma taawechi mochimerikapaopua, pooechi nokisiameka te'teretoame teemea, piirechi ta'pechi inataka taamo ohjoemiachio. Ihji taamo ohjoemiachio, te'pa tewekachi puuua.
15 Wa'a iintoriopua Riosio taamowichio Eesusichio, te'ta kaaweruma nayewamete teemea Riosio, senepi taawechi cheriwema ki'yakaopua pu'kao, itapiti tísia kaaweruma oowewari ki'yamechitia.
16 Eemea kaaweruma yooraka mochitoio, ka'te natakepamitiapua, aamo piirechi ku'imiao, kipoteka nokisikapua pu'kao aamo teesa iinuwaekaiopua, tesiwa te'tiameopua kihta iinueka. Riosia, wa'a te'tereka mochitoniameo, kaawe e'reka tetewamepua, kaaweruma ahpo ooweniamechitia tetewika.
17 Pu'ka aamo neesetoka masiteka tuuyameo, kaawe e'raka keepupuapua pu'kao, pu'ka chiiao kaawerumakopua aamowichioo. Puuua ahpo masitiao, kaawe neesotoamepua, nane'riamekapa puuua, Riosi tetewachi ahpo nokisiamekopua. Ka'te aamo itapitie ki kaawe tiiamee eerina teewemitiapua pu'ka ka'karuma aamo masitario. Wa'a te'teresaa eemea yuuwesipatemaoi eemea pu'kao, aamo wa'a teeresoo, kihta kaawe teeremapua aamowichioo.
18 I'wa taamo mochikawichioo, kaaweruma itapuapua Riosichio. Teemea, a'chikoi chaaneniaipua, kihta ki kaaweruma taamo iintorio erakoamepua, te'ta kaawerumache nokisiamekapa.
19 Eemea Riosi ahjama nayewaio, utewaeme itapuapua Riosichio, ku'we no'o aamo mochikachi tetewipuawichio.

Kaaweruma e'rewa; kajurachi teepotewa tiame

20 Ehpeo itaniamenia taamo Noono Riosio, aamochi yasitomichiopua pu'kao, yooma aamo pipiripichio, puuukopua taamo iikachio, taamo ta'iria yasira ki'yamea. Puuua apoe iintokamepua Eesusio, mukukoi eenechi oijenatekamea. Ihji Eesusia, taamo te'ta Inatiame puuua, po'wa tepuyamechitia, yooma taamoo, ki se'wi te'teretomichiopua Riosichio. Ihji Eesusia tiameo, ahpo mukuriae eerarae pichiwatamepua, Riosi weemera katewerichio, taamo tatakoriria cheriwepuawichioopua, te'ta ahsieme choatiame itipimichiopua, ahkasi ki wahjiamesi.
21 Itanenania tiame taamo Noono Riosio, aamo ku'imichiopua pu'kao, yooma ahpo e'rachitia teetopuamichio, ahpowichio kaawe wichiyache nokisika. Yooma no'o itayaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoriae itayamenia, pu'kawichioopua, te'ta weruma iyoriwa e'reka, ahkasi ki wahjiamesi.
22 No'o Riosichi poponii pipiniwa tiame, kaawe e'raka inamujeraninia i'ka paikapioi aamowichio iyoteria, aamo iikachio yachapari, kaawe erapari tiame.
23 Aamo nane'rejeranine tiameo, taamo Riosichi pooniwa Timoteoo, ma'chiparetiopua perekarichiopua wa'asi; ku'we enasoopua no'o kahtiachio, yeetoma neeea aamo ne'nemia simiyaiopua aamo mochikachio.
24 Yooma pu'ka aamo masiteka mochitoameo, teepotemitiapua, yooma wa'a taamo Riosichi poponiwao, pipiniwaopua tiame. Aamo teepotenapua tiame, Iitaria o'inia e'enakame.

25 I'kache cheeka kajuyamenia amochi uhjuraopua iyojura. Riosio, amochi yahchejeraninia ahpo kaaweruma cheriwewao. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua.

Saantiao
Iyojura

Saantiao iyojura, i'isaeri chi'rika mochikamewichio

1 Kúíraaa, yomachiami i'isaeri mochikame. Ka'karuma mochisaa eemea, kaawe
enemiipua. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Neee Saantiaoa Riosiwichio
tekipanamepua, Eesusi Riosie Weratiamewichio tiame. Yooma aamo oosa mariki
aampa ooka i'isaeri tetejimario, wekanami chi'rika mochikamewichioo, i'ka iyojura
teepotari aamo uhjurenania.

Riosichi o'inia eename machiwari

2 Aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwao tiame, i'ka no'o iyotiachio, itapiti aamo
tuuyewa chaanemania, achini teeka taamo mochitomerikopua Riosichio. No'o po-
poniwa no'o pipiniwa tiamée, ka'chi erakomitia eemea ihta itapiti a'chitiame aiwaio,
ohso kaawe kaawe erakomitiapua pu'kao, epeche pewatiame aamo enepamichioko
puuua, aamo Riosichi paparawao.
3 Wa'a te'teresa eemea, Riosi ku'iraeo, ihtaoi te'ta aiwaiopua, epeche kaawe
anachaka mochitomapua.
4 Puuu aamo aiwari anachaka te'teretoaa, epeche epecheche aamo utewaeme
enepatemichio puuua, te'ta aamo oowe e'rewachiopua Riosichio. Wa'a iikao eemea,
soparame u'matoame iinuemapua utewari, ihtaoi aiwari aamo ahjae anachapuameo.
5 Nape ka'chi ikime erasaamua itapiti a'chitiame aamo aiwaka ikiyao, Riosi
itanepuapua aamo ku'ipuaichioo, apoe tísia kaawe e'raka aamo ku'ipamapua kiisi
kihta aamo nahsineka, soparame u'matoame aamo ku'iwae, aamoo iikachio, iika
yachapamichiopua, pu'ka ihtaoi aamo aiwaka yasitoao.
6 Nape te'ta ahjachi paparaka te'ta ahjachi oowe e'reka tiame, itanepuapua
Riosio, kiisi sewina e'raka, ki pukeri ahjachi paparasikaopua, ki eenechi pukachi
paparasikaopua Riosichio. Puuu wa'a nokaka paparamea Riosichio, pa'we eekae
pe'koteniameka nokayamepua, seenekachi eejesoopua pe'koame, ki eejesoopua ki
pe'koame.
7 Puuu aaata wa'a nokayamea, kiisi inatametepua Riosie ahpo ku'ipua itanewao.
8 Ooka e'rarichi naasipa yasitoamea, Riosichi paparaiopua piirechi inatarichi
erapasiameapua tiameo, ka'chitia piiripi tiiame inatamete puuua.
9 Aaata tesiwa teerewaeme Riosichi paparakamea, tísia kaawe erametepua Riosi-
chio, Riosio ahpoo, tísia nateyamechitia tetewiriopa, ahkasioiopua Riosio, ahpo
taanachitia uuka tetewiriopa.
10 Aaata tísia paarastiame Riosichi paparamea, wa'achitia tísia kaawe erametepua
Riosichio, Riosio apochi papararíopa ahpo tatakoriria cheriweriopua, ki ahpo te'ta
paarasari iinuekamekopua. Ihta paarasario kihtawichio nateyamekopua Riosichi
kaawe teerepuameo, pu'ka paarasario kiisi tehpe e'ramekopa, pu'ka paarasario to'iwe
seewarachitia, ikanati waaropaka wakipamekopa.
11 Oowera puuu to'iwe seewaraa, taaa machenasoche, ki teesa taipasochepua
wakipaka wehchi wichiyamekopua, ahpo tísia peenia tiiao wekateka. Wa'achitia
tísia paarasatiameai, ahpo paarasarichikamera paparamea, ahpo paarasarichi
saipameripua, ki Riosie cheriwetiaopua ahpo tatakoririao.

Riosichi taamo paparawa taamo toitetewa

12 Riosia ki nu'uti kaawe e'raka tetewamepua, aaata apochi iyoriwao, kiisi
toayameo, weeka ihta aiwari aiwaka yasitoaiopua. Wa'a teereka yasitokamea,

yooma ahpo aiwatoa newitoka machenakameo, Riosia pu'kao, ki wahjiamesi ahjari kiameripua, itapiti u'masiwa te'eri newitotiame, yowitiamechitia. Wa'a iintomeri Riosia, yooma ahpo te'ta nakiyao, aapoeo wa'a iintokemo tuukamekapa pu'kawichioo.
13 Aaata itapiti ki kaaweruma ahka, tísia ki ka'karuma yoramichio pa'pasuniame enesaa, ka'te Riosi aamo aatiatawa maaemitiapua, Riosia ka'chitia taawechi wa'a tiiame aamo eratemeripua, Riosio, ka'chitia taawechi wa'a tiiame inatamekopua, tatakorinarewao.
14 Puuu ki ka'karuma taamo yoranarewaa, taamo wa'api ki kaaweruma ikotuwa eratewae taamo panisuniamepua, taamoo ki kaaweruma iintomichioo.
15 Pu'ka ikotuwa ki kaaweruma eratewa panisuwae newipatotiaapa muuua, tatakoriamemua. Pu'ka tatakorichi yasitosisaamua, Riosi kokosapuamemua, Riosie poanatuniachi ki wahjiamesi seenampa, mukukamechita Riosiwichioo.
16 Pukaepa ka'te aamo wa'api wihkuemua, tatakorio kihta aamo a'chi ikiyame maaekaopua.
17 Yooma kaawerumachi mochipuawichio ku'iwaa, te'pa taamo Noonochi o'inia eenamerapua, tamochi eenaka ku'yamepua, ki tatakorichi taamo wichimichio. Puuu tewekachi taamo Noonoa, puuu wa'api iintokamepua yooma tewekachi tajayame netetiamepua, i'wa wehjoarichio taamo tahjemichiopua. Puuu tewekachi tajayame ekawiraa, sewina ikiyamepua, nape Riosi ku'iwa ki taamo tatakoriwachi wichipuawichioo, ka'chitia taawechi sewina ikiyamepua.
18 Riosia epeche te'ta nateyame taamo tetewinariapao ki yooma ihta itapiti ahpo neteriachitiao, tísia taamo cheriwenariame puuua, yooma taamo tatakoririao, taamo weemera ahjari ki wahjiame kianariapapua, yooma taamoo, te'ta ahpo pichiwarichi simiyamechi papararíopa.

Te'ta Riosi pichiwarichi te'terewa

19 Waikao Riosio ahpo tatanachitia tetewame enesoo, no'o kaawe e'rewa poponia, kaawe ahpo uuka mochitopuapua, kaawe ahpo nakika tiame. Aaata piirechi aamo ki kaawe nayewioio, kaawe uuka keepusapa nehjiapuapua pu'kao, ki ikanati nekaya chaachaka.
20 Taamo piirechichi nekaka mochitoame enesaa teeme, ki Riosi kaawe e'rachitia mochitoame teemea.
21 Pukaepa eeme ki uuyamea pehjio pu'ka i'ka Riosi pichiwa chiiao, yooma toipuapua ki ka'karuma nokiwameo, ihtaoi suwepori ki ka'karumaopua tiameo, pu'kao yomachi wehjoarichi pochikame kahtiameo. Ohso kaawe eemea, pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari amochi teewia, teewetopuapua, wa'a aamo ohjoekachiami tuuyeka nayewatutiameopua. Puuu naawesarikamera aamo newipatemeripua, itapiti ki ka'karuma nokiwamechiopua, aamoo Riosieo, weemera ahjari kiapuawichiopua.
22 Nape pu'ka Riosi tuuyewari amochi tuuyesiwao, yoorakache mochitopuapua pu'kao, ki oowera keepukache. Oowera keepukache soparaniame maaesaa eemea, aamoe wa'api wihkuiamepua.
23 Puuu ki yooramea ahpo kaaweruma tuuyeniameo, ahpo nanari neerochi tetewitekameka tiiamepua,
24 wa'a neerochi se'wi akipasaapua, ahpo neerochi nanariraa ki naania ikiyamepua. Wa'achitia ki naania ikiyame Riosi kaaweruma tuuyewari keepukai toakamea natakepakao, ki yooraka yasitoakamekapapua pu'kao.
25 Nape Riosi te'ta kaawerumara tuuyewari ahpo keepuria yooraka yasitoamea, yooma toinarepakaopua ahpo ki kaaweruma ihsiwao, yooma cheriwepuamepua Riosieo, ihtaoi ahpo ki kaawe ihsiriaopua. Wa'a iintosaapa Riosia, ahpo Taana Eesusichi papararíopao, tísia kaawe yorameripua pu'kao, ahsieme piipakame enepatekaopua.

26 Aaata Riosichi te'ta paparameka e'ramekai, nape wa'a e'rameaio a'chikoi ki kaawe
tiiame chiiame enesaapua ahpo yeenieo, wistuamepua ahpo te'te Riosichi papara
e'raopua. Kiisi te'ta paparai chiiamepua.
27 Te'ta pichiwa Riosichi paparamea, eee te'tiamepua: kaawe uuka tetewamepua
aaataoi; aaata kunamukukameo, kaawe e'raka ku'yamepua tiameo, ihtaoi itapiti
nakiwawachio; kukuchi ki yayawaemeoipua, tesiwe e'reka ku'yamepua pu'kao,
ihkokekao. Te'ta pichiwa Riosichi chiia teetoamea, tísia kaawe ahpo neesetoamepua,
i'ka weeechi ki ka'karuma nokiwao, ki ahpo chuhkemichiopua.

2

Ki epeche nateyame tetewiniame aaataoi

1 No'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, eeme te'ta iyoriwame enepakame
Eesusi Riosie Weratiamechio, te'ta kaawe aamo neesetopuapua eemea, ki aaata
epeche nateyame aamo tetewimia aaatachiopua.
2 Oowera naewakao chanimakosao neeea: Wa'amahka aamo napawiriachi
enatarekoiopua aaatao, aaata tísia tomiwaeme tísia nateyame wikiraemeopua,
sutuchiopua tiameo, o'ro sutuchuchari chuchatoameoiopua, pu'kaomua epeche
nateyame uuka eee chaanesaomua: “I'wa yasipamua te'ta kaaweruma yasirachi”,
3 nape piirechi wa'a asisoopua tísia ka'rame wakiraemeo, pu'kaomua kihta
neteyamechitia tetewakaopua eee chaanesaamua: “Waami werimitiamua ikicha,
i'waoi yasimitiamua nape wehchi”,
4 ¿ki aaata epeche ki nateyame uuyamemua? Wa'a iintosaamua ¿napatinakona
uuyamemua aaatao?
5 No'o poponiwa pipiniwa tiamea, no'o keepumitiaomua i'kao: Nape Riosia ki
amochitia inatamepua. Riosia te'ta ki paarasatiameopua, te'ta paarasatiamechitia
tetewamepua, apochi papararie te'ta paarasatiame enepatemerikapapua, ahpo
tatanachitia ahpo te'ta ye'kariwachi mochipatesaapapua. Wa'a iintomo tuukame
Riosia, yooma aaata ahpokamera te'ta nakika mochitoameo.
6 Nape eemea te'ta paarasatiamera ehpe nateyamechitia tetewakao, tesiwa
yooramepua tesiwa te'tiameopua ki paarasariekao. ¿Ki puuukamerapu ki Riosichi
paparamera te'ta paarasatiame, a'chikoitia wisikuaka aamo wenejika, peereirachi
aamo panisutoka aamo iijitoamea?
7 ¿Ki puuupu tiame Eesusi na'ariamea, pu'ka Eesusi aamo tísia iyorika mochitopao,
aamo Eesusi teewarachi Riosichi aamo itapiti itayopao?
8 Eemea te'ta nane'riamepua, Riosi te'ta iyoriwa nuurario, eee chiiamekopua
pu'kao: “Aamo wa'api nakiyachitia nakipuapua aamo piirechio.” Wa'a te'tereka
mochitosaa eemea, kaawe nokayamepua.
9 Nape eemea, aamo wa'api nakiyachitia ki napati uuyame enesaamua aamo
wahjachio, tatakoriamemua, kiisi kaawe iintoamemua Riosi nuurariwao. Puuu wa'a
iintoniamea, Riosi kokosapuachi wichiniamepua.
10 Muuua yooma yooramekai Riosi iyoriwa nuurarirao, piipiri wa'apichioi se'wi
ikisaomua, yomatiame Riosi nuurari ki e'wekamekaitemua.
11 Puuu wa'api Riosi nuurari: “Ka'te suwepori ihsi”, chiiamea: “Ka'te me'ya”,
chiiameapua tiame, Riosi nuurari wa'apikaitepua tiame. Pukaepa ki suwepori
iintokaiomua, nape aaata merisaamua, yomatiame Riosi nuurarichi na'itutiamemua,
ki ahsieme e'wekamekapapua Riosi nuurario.
12 Pukaepa taamo neesetoka mochitomete teemea, ki ahsepari e'weka mochitoni-
ame Riosi nuurario, Riosi kokosarichi wichiniamekopapua. Puuu Riosi oosa nuuraria,
taamo ku'ika ki se'witomeri enerepua, taamo ka'karumara e'wewa teetomichiopua
Riosi pooerachio.

13 Ki aaata tesiwe e'reka mochitokamea ahpo piirechio, wa'achitia ki tesiwe
e'reka kokosapuamepua Riosieo, ahpo nuurari chiiae. Nape aaata tesiwe e'reka
mochitokamea ahpo piirechio, newitoka puuyameripua pu'ka Riosi kokosarichio, te'ta
Riosi wa'asi, ti'tijoeri katewiachiopua.

Riosia ahpo nuurario yorajeramechepua, ki oowera yoramo tuuniameche

14 Nee, eeme poponiwaa pipiniwaa tiamee, ¿ihtatia kaawe enetariapua, te'ta
iyoriameko tuuyaipua Riosichio, kiisi yooraka yasitoamekaipua Riosi chiiao? ¿Neh-
pupapuame ohjoarepua Riosi kokosarichio, wa'a ahpo tiiameko tuuyamekocheeo?
15 Oowera wa'a teeretakao cheemania. Aaataoiopua aamo piirechio, itapiti
wisasoriwichio tesiwa tiiamekoiopua, kooamechioiopua tiameo,
16 pu'kaomua oowera wa'atia: "E'esa kaawe teetoka naaju, kaawe aamo neesetoka
tuurawio, kaawe ko'komitia aamo ta'pechi asisaa." Nape kihta wisasori ki'yakai
wa'a cheesaamua, wisasorioi kooameoi, keemaoi ahjae kemitopuao, ¿ihtatiana
kaaweruma enetapu, aamo kaawe chaaneka no'rapuriaa? Kihta.
17 Wa'achi tiiame aamo Riosichi papararíai. Kihta nateyame aamo Riosichi tísia
paparameko tuuyaa, ki amochi tetewitiame enesaamua, aaata tísia itapitichi tesiwa
tiiame tísia kaawe e'raka ku'ikao.
18 Muuua no'o chaanemakoiomua: "Neeea tísia paparameko tuumanekoipua
Riosichio, muuua tísia aaataoi ku'ika yasitoameko tuumaoipua aaatao." Wee, wa'a
teesoo no'o ne'netemitiamua, aamo Riosichi paparao, nape kihtae ku'yai aamo
piirechio. Neeea aaata ku'ika aamo ne'netemania no'o te'ta Riosichi paparao. Wa'a
teesoo ki noochitia aaata ku'isaamua, ka'chi iika aamo ne'netemamua Riosichi
paparao.
19 Muuua piiripi Riosi wa'api iintuameko erasaamua, pichiwa wa'a tiio e'ramemua;
riaorósi re'remoniai nane'riamepua tiame, piiripi wa'apikoopua Riosio, Riosio
tísia utewaeme kokosamekopapua pu'kao, chachapia nokayamepua majakoamepua
Riosio, tísia kokosapuamekapapua ahpoo.
20 Ka'te kii ijinatame enemitia eemea, se'wi erakokao. ¿Kiisi pahtiame eemea,
kihta yooraka mochitosa eemea Riosiwichioo, kihta Riosichi paparari aamo tetewiti-
amekoopua?
21 Ne'nepamitiao eemea, aamo ehkoriami Aurani iintoriao. ¿Ki ahpo Riosichi
paparari ma'chitariarepua Auraniai, ahpo taana Riosiwichio oowemo o'rarioiopua,
Riosie ahpo chaaneretiachitiao? Eje'e, wa'a iintokaopua, Riosichi paparari ahpo
tetewiterepua. Riosia Auranio, apochi paparapa wa'a iintomerikoopua, ka'teparepua
ahpo merimioiopua ahpowichio oowepakao. Pukaepa Riosia Auranio, te'ta apochi
paparamekopa uukamepua, te'ta tísia kaawerumachitia tijoe, ahsieme piipakame
tiiamechitia.
22 Aaí, Aurania ahpo iintoriae te'ta ahpo paparari tetewiterepua Riosichio. Wa'a
chiiame Ehkoriami Iyoteria, Auranichi simiyame nayewakao.
23 Wa'a teesoo Ehkoriami Iyoteri chiiaa, tísia pichiwa chiiamepua, eee chiia-
chiopua: "Aurania ki nu'uti pichiwa oowe e'rekamepua Riosio, pukaepa te'ta tísia
kaawerumachitia uutiamepua Riosieo. Wa'a iintowachi Aurania, ahsieme piipakame
tetewitiamepua, Riosieo. Waika o'inia Riosia Auranio, tísia kaawe ahpo e'riameko
tuukamepua."
24 Aaí, wa'a tiiachipua, Aurani wa'a iintoriae ma'chiame nane'reniame teemea,
ki oowera taamo Riosichi papararíche te'ta tamochi kaaweruma tetewiniamekopua,
taamo Riosiwichio yoorakache tiame.
25 Ehkoriami Iyoterichio tiame, Raaja tewaniame oowitiame nayewamepua tiameo,
suwepori tehkiwa toakame oowitiame. Puuuaiopua, ahpo iintoriae tetewitekamepua,
Riosichi ahpo paparario. Pu'kao Riosia kaawerumachitia tetewikamepua, Erikoo,

isaeri ti'tijoe ihpuemia e'enakameo, ahpo ta'pechio, ichipupaka nehpupateriopa, sewinachi pooechiami newiteka.
26 Wa'a tiiachio, aaata Riosichi ahpo paparameko tuuyamea, ki itapiti kaawe iintoka ahpo paparari tetewitiamea, puuua Riosichi ahpo paparao ki'tiamepua, aaata weerewa mukukameo, ki iikaemechitia.

3

Ahpo yeeni na'ara cheemia inatewa

1 Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki yooma tu'tuyewari enemeripua, ahpo kaawe mochitopuawichio tuuyemeria, pu'ka yooraka mochitoamea tu'tuyewari, teesa sewina iikaipua ahpo tuuyewarichio, na'arepuamekopua, kiisi kaawe cheerio tuukaa.
2 Yooma teeme se'wi chaachapamaoipua seenekachio, nape aaata kaawe ahpo neesetoka ahpo nayewamea, peeniamepua ye'kaka ahpo yeenio, iwapakamekapa puuua ahpo yeeni chanimia ye'kakao, puuu wa'a tiiamea, ahkasi yomatiame ahpo weerewaoi, ye'kamepua ki na'ara iintomichioo.
3 Teemea kaawaioi chu'wachi yakajipurekacheoi, yooma weerewama cheewame teemea ye'kakao.
4 Pawekakeraai ki nu'utikoipua tiameo, kiisi werumakoipua ahjae ye'kaniameo, kiisi pehtiame ku'richaniamepua ki muuenati ekayoio, ahka ahpo i'tonariachiamiopua.
5 Wa'achitia taamo yeeniai, kiisi werumakaipua taamo weerewachiopua, pukae yeenieo, ki nu'uti oijerari chaachapame teemea. Na'iai teesa tajenakaio, ki ku'ichisi kosoyamepua tajenakao.
6 Taamo weerewachio taamo yeenia, na'ika ihsiamepua, taamo nayewasoopua, ki nu'uti nekarewa tajenatiame taamo aaatachiopua. Taamo ki kaaweruma nayewaa, taamo na'itutiamepua, taamo wahjachichi kaawe te'teriao. Wa'a te'teriame enesaa teemea, Satanasi e'rarikamera nokayamepua, ki Riosi e'rarikamera.
7 Yooma ihta animaria kaawe kajuniamepua e'wetekao, tuchikichitia, siinoioi, ihta pa'wechi ohjoemeoi,
8 nape aaataai ahpo yeeni na'ara chiiao, ka'chi iika teeweteme e'ramepua. Puuu yeeni na'ariraa, yerowaka ihsiamepua, taamo kaawe te'terewa Riosichio, taamo aaatachi kaawe te'terewa tiame, aaatachi taamo kaawe te'terewao, na'itutiamekapa.
9 Teemea taamo yeenie wa'api, kaawe chaachapamepua tewekachi taamo Paamirao, pu'ka taamo yeenieo wa'api tiameo, na'ariame teemea aaatao, napatika ti'tijoeo ooweruopua tiame, teeme ti'tijoeria. Riosi e'rachitia erakoamekapapua.
10 Wa'api taamo yeenieo tiameo, ka'karuma nayewame teemea, ki ka'karuma tiame. Nape teeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki na'arari chanimetepua taamo yeeniewao, ohso kaawe taamo yeenieo teemea, kaawe taamo neesetometepua, taamo na'ara chanimiao, taamoo ki itapiti ki kaawerumachi wichipuawichioo.
11 Naakooko eemea, wahka paichio inataka ne'nemitiao: ¿Naakonakosa ookasa tiiame pajename wa'ao, ki onachari neeroi pajenamekai, onacharieme neeroi pajenatarepua?
12 Ka'i, ka'chitiapua. Nee, naakoo no'o poponiwa pipiniwaopua tiame, chuunaai ki ooriwo taakewa taakiamepua; panijuwariai ki chuuna taakiamepua. Pukaepa ihta onachari pajename paichiai, ka'chitia pajenamapua neeroi ta'yameo.

Te'ta pichiwari peenewari

13 Aaata aamo mochikachio, te'ta peenewari ahpo penipakame erasaa, iintoka ahpo ne'netemapua, kaaweruma inisika ti'tijoerichio, kaawe e'raka aaatachiopua tiameo, kiisi weruma ahpo e'raka.

14 Nape aaata ikotuwae pochikapa ahpo iikachio, aaata chipuweka nekumiame
enesaa, kihta te'ta peenewari, ahpo machiyame ne'netiamepua. Aaata wa'a
e'ramea, kihta e'ramepua Riosi nakiyao, aaata wa'a tiiamea, ki nu'uti ahpo wa'api
wihkuiamepua.
15 Puuu wa'a tiiame peenewaria, ki te'pa taamo Noonochi o'inia eenamepua, i'wache
weeechi peenewari inataniamepua, Satanasikamera inatarira.
16 Ikotuwa iintoniamea, ahpo nekamucheniameapua tiameo, yooma ihta na'arari
mehtachame puuua, a'chikoi nokiwame kiisi ka'karuma.
17 Nape taamo Noonochi peenewari eename iinuemea, eee teeka mochitoamepua:
pahcha simiyameo, te'ta piipakame puuua ahpo inatarichio, ahpo nayewaopua tiame;
wa'a tiiamea, ki aaata nasiwateniame mehtachamepua; kaawe e'raka ihkokeniame
aaatao; ki e'raka ihsiamepua aaatachioi; puuua tesiwa e'riamepua aaataoi; aaataoi
puuua, napati tetewamepua wa'achitia; puuua ahpo e'rao, pichiwa chaniwamepua;
ki wihtuwa chiiame; kaawe ihsiwa nokiwame.
18 Yooma i'ka ta'ireka te'teretoamea, ta'iria mochipuame echayamepua, ta'irewa
taakerewa teetoamepua, ti'tijoerichio.

4

Ki Riosichi te'tereniame nokiwa

1 ¿Akana machenamepu aamo ahpo aaatachi nekakoniamea, nasiwaniamea tiame?
¿Ki aamo ki kaaweruma ikotuwachi machenamepua, itapiti tísia aamo pu'seria
iinuwenariapa?
2 Eemea itapiti tísia iinuenariamepua, wa'a erakoamekapa eemea, ahkasioi
nasiwamepua iinuenariapao, ahkasioi aaata me'yakao. Nape wa'a nokaka iinuepani-
amea, kiisi kaaweruma puuua, ohso kaawe eemea Riosikamera itanepuapua, itapiti
iinuenariaa.
3 Nape ki kaaweruma inataka itanesaamua Riosio, ki kiapuamemua, ki kaaweruma
ihsinariapao, aamoo, ki kaaweruma pu'serewachi na'ataka soopanariopao.
4 ¡Ai eeme kiisi iyoriame Riosichio! ¿Kiisi inatapame eemea, aaata ahpochewichio
ihsiwa i'yamea i'wa wehjoarichi yasitoaio, Riosi seepurawa enepamekoo? Aaata ki
Riosichi paparaka yasitonariamea, Riosi seepurawa puuuapa.
5 Pukaepa eee chiiame Riosia, Ehkoriami Iyoterichio: “No'o Riosiwari amochi
yahchario, ki i'tojeramenia ki kaawerumachio. Ki nu'uti yuuwesimerinia, wa'a aamo
i'tosoopua.”
6 Nape aaata Riosiwari apochi yahchatiamekai, ki kaawerumachi wichisoo, wa'a
iikaio eenechi Riosichi enanaresoopua, Riosia, cheriweka tetewimapua pu'kao,
Ehkoriami Iyoterichio eee chiiachitia: “Riosia, aaata ahpo aiweka ki toinareka
yasitonariameopua, ki ka'karuma yooraka ahpo yasitoao, wa'iniamepua pu'kao, ki
yooraka yasitomichiopua ki ka'karumao; nape aaata tesiwa erapaka toakameopua
ahpo ki kaaweruma ihsiao, Riosia kaawe e'raka uuyamepua pu'kao.”
7 Pukaepa eemea, kaawe te'tereka mochitopuapua Riosichio. Satanasio, aamo ki
kaawerumachi wichitenarioopua, aamo wa'inepuapua pu'kao, aamo tísia utewari
e'rae wa'inesoopua pu'kao, aamo toimapua.
8 Satanasio ki kaaweruma aamo eratenaresoo, Riosi chokichikamera enepapuapua
aamo iikachio, Riosi amochi enamichio aamo ku'ipamiao, Satanasio ki aamo newit-
omichiopua, ahpokamera ihsia, ki kaaweruma yorasimichioo. Eeme Riosichi mo-
chitoai, Satanasi aamo ki kaawerumachi eratewachi wichisaa, Riosi nayewepuapua
waikao, apoe taamo Noono Riosio, aamo cheriwemichiopua aamo ki kaawerumachi
wichiriaopua.

9 Eemea, naaracheka itanepuapua aamo Noono Riosio, nape pichiwa amochi e'raka:
“Kiisi kaawe iintokame neeea”, chaaneka. Nape pichiwa amochi yuuwesiri e'rapa,
chaanepuapua, aamo pukerio, aamo kaawe e'rachi ki kaawe iintoriapa.
10 Tesiwa cheeka itanepuapua Riosio, aamo kiisi kaawe iintoriaopua cheriwemichio,
waikaopua apoeo, aamo ki kaawe iintoriao, puhjesa kakupachi iintapamapua.

Ki na'ara chaniwame ahpo piirechio

11 No'o poponíwaa pipiniwaa tiame, ka'te na'ara chaanemitiapua aamo aaatao.
Aaata ki kaaweruma iintosoo, Riosikamera katewemeripua pu'kao, ki muuu. Aaata
ki kaawe iintokame amoe katewenaresaamua pu'kao, kiisi kaawe iintomerimua
Riosi nuurarichio. Wa'a iintosaamua, amoe wa'api ki kaawe iintomerimua Riosi
nuurarichio, amoekamera nuurario, e'wemeriaipua.
12 Muuua kihta iintomerimua Riosi nuurarieo, aaatachi ki kaawe iintokamechio,
te'ta Riosichekopua ahpo nuurari taamo yoramichio yahchakamea, wa'a tiiachiopua,
apoechepua, ahpo nuurarie katewemeria. Wa'a tiiachio muuua, ¿aatanakana muuua,
Riosi nuurarie aamo aaata ki kaawe iintoria aamo katewemerioopua?

Ki pichiwataniame ahpo iintomia, ki nane'riamekai meeriamahka ikipuao

13 Ehpeo eemea kaawe keepumitiaopua i'kao. Eemea chaachapamepua: “Meereo
ihta mochiwachi siimpama teemea. Wa'a mochika tekipanakao piie paaumpari,
weeka yowimeri teemea toomi.”
14 Nape ¿aachin teeka wa'a chaachapata eemea, kiisi nane'riai meeriamahka
aamo ikimiao? ¿Ki nane'riamekosa eemea aamo ahjario paawika ikiyamekoopua,
ahjaniamea ku'witapi ahjasaopua, ikanati ki naania ikiwamekoopua?
15 Pukaepa eemea ohso kaaweo, eee chaachapamete eemea: “Taamo Noono
tewekachi kahtiameo, no'o ahjari e'resoo, yoramania waikao no'o iintonariao.”
16 Nape eemea kihta apochi Riosi e'rewa itakao, amochiche machename e'rakao,
chaachapamepua: “Siimache neeea no'o siinariachio.” Yooma wa'a tiiame chaacha-
paniamea, ahpo aiweniamepua, puuu wa'a chaachapaniamea, kiisi kaawe tiiamepua
Riosiwichioo.
17 Aaata Riosi nakiya nane'riamekai ki yoraniamea, tatakoriniamepua Riosiwichioo.

5

Tísia totomiwaeme naane e'reka mochitonurawa

1 Eeme paarasatiamea toomichio, no'o keepumitiapua pahchuo. Eeme totomi-
waeme ki Riosi e'weka mochitoamea, naarakomete eemeapa, aamoo tísia kokosa-
puamekopapua, aamo ki kaawe noonowiriawichioo.
2 Ne'nemitiao eemea aamo paarasario, wahka ihtoriachiopua ihtana ikiyamekopua.
Aamo paarasariaa, yooma esoratupakame maaniamepua wahka ihtoriachio; aamo
te'ta nateyame wisasoriaa, yooma ka'rapakame puuua wahka ihtoriachio, wehta-
pachie ko'kotiame puuua.
3 Aamo paarasatia o'ro toomia, tataparasi toomia tiameo, yooma nanaepakame
maaniamepua wahka ihtoriachio. Yooma puuu toomi nanaepariraa, aamo i'ka
wehjoarichi ki kaawe noonowiria puuua, te'ta aamo wenejimeripua, wahka kajuyachi
taawechio, Riosieo tísia aamo kokosapuawichioopua. Yooma ihta aamo paarasatiaa,
na'ie kosipuaitepua, yooma i'ka wehjoarichi paarasari na'poatiameopua.
4 ¡Inamukao eemea! Puuu aamo ki nateteka tekipanatetiamea, aamo
echaria i'ipaka tekipanaria ki natetetiamea tiame, Riosichi sisinatiame puuuapa
tekipanakameeo, Riosi yomatiame te'ta aampa utewariemea keepukame puuuapa
pu'kao.

5 Eemea i'ka wehjoarichio, ta'iria koaka wiipakamepua, wakasi wiipateniamechitia, tísia peenia te'tiame itapiti iinueka mochitokame eemeapa. Nape eemea wa'a te'tiaio, amori asiyamekaite eemeapa wiipakame ko'ipuachio wakasi wiiyachatiamechitia, ko'kopuawichioopua.
6 Wa'a yorapuame eemea, pu'ka ti'tijoeri kihta na'ara aamo yoorakameo, tesiwa yooraka ko'yakapa.

Ki yaapi eraniame; Riosichi paparaka nayeweniame tiame

7 Eeme no'o poponiwachitia pipiniwachitia mochitoamea tiame, ka'te nahsinapa eemea aamo puuyeka mochitoao, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisio, epeche epecheche wapiche teetoame. Eemea, aaata echayamechitia te'terepuapua, pu'ka echitiamechi yukuyoipua kiisi yaapi e'raka momochiachitia, ahkasi i'ipaniame asiyachisi.
8 Wa'achi te'teremete eemea, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisi, kiisi nahsinepaka puuyeka, puuu Riosie Weratiame enamiachio, epeche epechechi waapi teetoaitepua.
9 Eemea Riosichi mochitoamea, ka'te aamo apochi nasiwaka mochitomitia, apoe Riosi Riosie Weratiamechi eenaiopua, kihta na'ara aamo nokayame teimichiopua, pu'ka enamerio, aamo petechi muirachi weeriameka, tiiamekopua wa'asi.
10 Eeme Riosichi no'o poponiwaa pipiniwaa tiame, ehkoriami Riosi nayewaturachitia mochitopuapua, aiwaka mochitoaio, ki nahsinepaka Riosie ahpo chaanesiwaopua, nayewatukao.
11 Teemea pu'ka ehkoriami na'nayewatura, anachaka mochitoriaopua ahpo aiwao, yooreka tetewame teemea pu'kao. Nane'riame eemea, pu'ka Oou tewaniameopua ehkoriamio ki teesa aiwaiopua puuua, tísia anachariamekoo puuua, pu'kao Riosia tísia anachariopao, aachin iintoka ki nu'unti tesiweriopua pu'káo, tísia kaawe yoorakaopua neipamio. Riosia wa'a iintokamepua Oou tewaniameo, tísia tesiwa e'rewa ihsiamekapapua aaataoi, apochi te'ta paparaka yasitoamekoo, tisiwa iyorikaopua apochio.
12 Nape neeea te'ta aamo chaanenariao, ihjipua: Ka'te aamo pichiwata muuua cheekao: “Ki no'o iintosoo, no'o meripuapua.” Ihta itapitichioi, ka'te aamo pichiwata muuua, itapiti tewekachi iintuamechioi, ihta weeechi iintuameeoi. Muuua: “Eje'e” cheesaa, eje'e enepuapua; “Ka'i” aamo cheesoo, ka'i enepuapua. Wa'a tiiame enepuapua, ki aamo kokosamichiopua Riosio, wistuamekoopua.
13 Aaata itapiti kiisi taisa e'rame enesaa, Riosichi itapuapua kaawe erapario. Aaata Riosichi tísia peenia e'ramea, Riosiwichio kaawe e'rari wikatapuapua.
14 Aaata ka'chi ikime e'rame enesaa, tísia yuuwesiri aiwame enesaapua ahpo tatakoririaeo, tiopachi pa'pamiratuame paaepuapua, pirena Riosichi paparaka itanepuawichiopua Riosio, pu'ka iikachi aiwamewichioo, yachapatepuawichiopua. Ahpo pirena Riosichi paparanioiopua, itapiti nerosowieoi pechichipuapua, Riosie yachapateniame tetewipuawichiopua pu'kao.
15 Te'ta Riosichi paparaka itatiao, pu'ka tísia yuuwesiri aiwameo, yachapatemapua pu'kao, pu'ka tísia tatakoririao, cheriweka.
16 Eeme tiame Riosichi paparakameapa, aaata ki kaawe aamo yoorariao, aamo na'ara yooraria aamo cheriwepua itaka katewepuapua, pirena Riosichi itaka ahpoo, kaawe te'terepuawichiopua. Riosichio te'ta pichiwa e'raka itatiamea, kaawerumache ikiwamechepua te'ta Riosi utewarieo.
17 Wa'achi iintokame ehkoriamio Eeriataruai, ki yukijera Riosi itanerioiopua, ahkasi Eeria eenechi yukijererioipua Riosi itanekao. Waikao wa'a teerekamepua ahkasi paika paamuparichisi u'matoame.

18 Neipamio ahkasi Eeria eenechi Riosi itaneriachi yukijerakao, eenechi yukurepua,
yooma ihta echitiamekoo, taaketeka.
19 I'ka no'o aamo iyotepa kajuyachiopua, i'ka no'o aamo chaanemiao, tísia kaawe
inataka keepujeraninia. Aaata Riosi paparame sewina erapaka se'wikame Riosi
pooerachio, eenechi Riosichi e'enamichio oowe erapatekamea,
20 ka'te natakepamitia eemea, Riosie kokosapuameoi newipatekamekopua, yooma
tatakoririaopua cheriweteka, ki ookapikoipua tatakoririao.
I'wasi ku'yamenia wa'asi i'ka no'o aamo iyotepao. Cheriwema wa'asi.

Pahcha Simiyame
Peero
Iyojura

Teepotewa

1 Kúíra, yooma aamoo seesenu weeechiami mochikame, aamo taamo tewekachi
kahtiame Noonoeo, ahpowichio iintapatiame. Neee Peero Eesusi Riosie Weratiamee
weratiamea, i'ka iyojura iyotesa aamo uhjurenania, yooma aamo seesenuchitia
ohjoemeopua: Poonto weeechiami, Kaarasia weeechiami, Kaparosia weeechiami,
Aasia weeechiami, Wiitinia weeechiami tiame.
2 Eeme Riosie ahpo ijinuwa u'uwitiamea, ahpo ehkoriamisi o'inia wa'a tiame ahpo
iintomia inataria puuua. Riosia aaataoi waika o'inia ahsieme piipatemo e'rakamepua
tatakoririameo, ahpo Weeraria Eesusichi te'ta paparakameopua, Eesusi ahpo Taana
meripua eerara ne'netokaopua, taamowichio mukimerikopua pu'kao. Riosia ahpo
e'rarichio e'rariaipua tiameo, tamochi yasitomerikopua ahpo Riosiwarie taamo
ku'isinariapapua, ahpo nuuresiachitia nokisimichiopua. Neeea Riosio amochio, ahpo
te'ta kaawerumari teetotejeraninia, yooma pipiripichi amochio, te'ta ta'iria aamo
mochitomichiopua iikachio.

Ki wahjiamesi ahjaniame Riosichi erakoa

3 Teemea kaaweruma nayewataria naaju Riosio, te'ta weruma iyoriwa teeweka
taamo Paamira Eesusi Riosíwarachio, Apoe Eesusi Noonórawachi. Wa'a tiiame
ki nu'uti iyoriwa kiajeraninia te'ta Eesusi Noonorao, taamoopua pu'kao, ki nu'uti
taamo tesiweriopa, pu'kaopua taamoo, weemera ahjariwa taamo ki'yamekopapua,
ahpo Taana taamowichio mukukamekoio, eenechi ahjateriaeopua, taamo ahjachi
papararíopáopua. Ehpeo teemea weemera ahjari ijinuekapaopua, kaawe erakoka
puuyetoka mochitoame teemea,
4 itapiti Riosi taamo nuutekeka kahtiaopua tewekachio, wahka ihtorichi taawechi
taamo kiamiaopua. Puuu itapiti nuutewa taamo kiapuamea, ka'chitia taawechi
esoratupamepua, kiisioi nanaepamepua kiisioi ka'rapamepua, puuua ohsotiao, ki
wahjiamesi e'ramepua.
5 Teemea te'ta iyorika paparamekopua Eesusichio, Riosia taamo neesetoka ya-
sitoamepua, ahkasi taamo ki'yachisi ahpo taamo nuutekiaopua, i'ka weeechi tatako-
riniameo, taamo newipatekaopua te'ta kajuyachi taawechiopua.
6 Wa'a tiiachipa eemea pu'ka newipari kiapuamekapaopua, kaawe erakoka mochi-
toamepua i'ka wehjoarichio, yooma ihta a'chi tiame aiwaka mochitoaio, ehpiamiopua
pehjio.
7 Aamo Eesusichi paparaka mochitoaa, epeche nateyamepua ki o'rochitia. Aamo
Eesusichi paparaka mochitoaa, aamo aiwarie aatiataka ne'neniamepua te'ta pa-
parari pichiwarirao, o'roo na'ie kosoka, kaawerutaniamechitia. Wa'achitia eemeai,
yooma ihta aiwarichi newitoka kaawerupakamea pu'ka na'iechitiao, kiapuame
eemea Riosieo, Riosi aamowichio nuuteka kahtiao, te'ta kajuyachi Riosi katewiachi
taawechiopua, Eesusi eenechi enasoopua i'ka wehjoarichio. Waikao yooma tewekachi
mochikameaipua tiame, aamo kaawe e'raka uuka tetewimeripua.
8 Eemea ki aamo puusie tetewikameai Eesusio, tísia aamo nakika uukamepua. Ki
tetewikai eemea, tísia oowe e'reka ahjachi paparakamepua, ki nu'unti kaawe erakoka,
kiisi ahsepame tiame chanikao.

9 Ehpeo eemea tísia kaawe erakoka mochitoamepua, nane'reka mochitoapa Riosie
kokosapuao, Eesusichi paparaka newipaniamekopua.

10 Yooma ehkoriami Riosi nayewaturaa, i'yeka kiisi pahtekaipua, Riosie ahpo
chaanetiache iyoterepua, i'ka tatakoriwachi simiyame, Riosie newipaniameopua.
Puuu ehkoriami Riosi na'nayewatura ahpo taawechiami ti'tijoeturi nayewaturiaa,
ehpe aamo taawechiami ikipuame chaachapariamepua. Riosia ehkoriami o'iniao ki
nu'uti amochi iintomo inatakamepua aamo taawechiamio.
11 Ihji Riosie Weratiame Riosiwariraa, ke'chu i'ka weeechi naawaiopua pe-
hjio, apoe iintokamekaitepua ehkoriami Riosi na'nayewatura tuuyekaopua, aaata
Riosie uupuame enameriko tuukao; pu'kao ehkoriami Riosi na'nayewaturaa, aiwa-
tepuameko tuukamepua, nape neipa te'ta ahpo aiwasoopua, tísia peenia tiiame
teeremerikopua, pu'ka aaata tísia aiwariaeo, ahsieme natetetiame itipiriopa, tatako-
ritiameo. Pukaepa ehkoriami Riosi na'nayewaturaa, te'ta kaawe ne'neka i'yeriaipua
pu'ka aaatao, aatanakamera enemerikopua Riosi Riosiwari ahpo chaaneriao, achini-
tio wahka ihtoriachi enamerikopua tiameo.

12 Nape Riosi Riosiwaria, ehkoriami na'nayewatura ahpo iyoteteriao, ki
ahpo taawechiami enemeriko erapaterepua pu'kao, ahpo Riosie iyotenureteriao,
taamokamera wahka ihtoriachi taawechiwichio, enemerikopua pu'kao. Yooma ihji
ehkoriami Riosi na'nayewatura chaachapatiamea, ihji Eesusi ikiriamepua taamo
taawechiamío, Eesusie tísia peeniatiame iintotiame tiame. Pu'ka Eesusichi simiyame
ehkoriami Riosi na'nayewaturae iyotetiamea, puuupua, ehpe taawechiami aamo
mochikachiami nayewatuniamea, Riosie newipaniame tatakoriaio, tepoona eename
Riosi Riosiwarie ku'iwarie, nokisiniame. I'ka Eesusi ikitiame ke'chu ikinioiopua
pehjio, ahkasi Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, tísia tetewinareka mochito-
riaiopua tiame, i'ka Eesusichi ikitiameopua.

Riosi ka'karumache yorajera

13 Pukaepa eeme tewekachi Noono kahtiachi ahjama ohjoemerikapaopua, kaawe
neesetoka aamo mochitopuapua, aamo ki ka'karuma nokiwameopua, ka'karumache
yooraka mochitoka. Riosie aamo kaawe yorapuameche puuyeka mochitopuapua,
Apoe Eesusi Riosie Weratiame eenechi eenachisisopua.
14 Eemea Riosi te'ta tatanarachitia tísia e'weka mochitopuapua, kihta nokisika
ki ka'karumao, ke'chu Eesusichi aamo te'tererioio, nokaka mochitoriachitiaopua
tatakorikao.
15 Toipuapua tatakoriniameo ohso kaawe, ohso kaawe te'ta piipakame mochitop-
uapua, ka'karumache nokiwa te'teretoka, Apoe taamo Noono tewekachi kahtiameo,
wa'a tiiamekopua pu'kao.
16 Wa'a te'teretoka mochitomeri eemea, Ehkoriami Iyoterichio Riosia, wa'a taamo
chaaneka, iyoteriachitia:

Neeea te'ta aamo Noono tewekachi kahtiamea,
aamo chaaniamenia:
“Ka'te tatakorika mochitomitia eemea;
ohso kaawe noochitia,
kaawe piipakame enemitiapua,
no'oo tísia piipariemekopaopua.”

17 Wa'a teeresoo, Riosio aamo Noono teewame enesaa, te'ta tísia iyorika mochitop-
uapua pu'kao, te'ta e'weka tiame. Wa'a te'teremeri eemea, iiweta i'ka wehjoarichi
mochikaiopua pehjio, Riosi katewiachi taawechisiopua, pu'ka katewiachi taawechio,
ki aamo kokosapuawichiopua Riosieo, napati aamo wa'achitia katewiachiopua.

18 Ka'te natakepamitia eemea, aamo te'ta ki ka'karuma nokiwachi puuyanati-
amekoo, kihtawichio kaawekamechi, aamoo, ehkoriami noonoriwa nokaka moch-
toriachitia. Nane'riame eemea tiameo, aamo kihtawichio nokiwachi puuyanaretiaa,
tísia natekachi natetetiamekopaopua, epeche ki o'rochitia nateyamee natetetiamekopapua, epeche ki tataparasi toomi nateyachitiaoi, puuu meetari toomia, i'ka wehjoariche nateyamepua.
19 Eemea aamo tatakoririawichio natetetiamea, te'ta Eesusi mukiwarie natetetiamepua, te'ta ki nu'uti nateyameraae, Apoe te'ta Riosie Weratiame eerarae. Ihji Riosie Weratiame Eesusia, te'ta Riosi oowewa enekamepua, po'wa meritiame Riosi oowewachitia, nape taamo tatakoririao ahsieme natetepuawichiopua, ki ehkoriami nokiwa oowewachitia, animari merisa ooweniame Riosio, ahpo tatakoriria oowera cheriwepuawichioopua pehjio. Puuu animari eeraraa ki natetiame enerepua tatakoritiameo, kihta ahsieme cho'wiamekapapua tatakoritiameo. Ihji Eesusi mukiwae oowewaria, te'ta kaawerumara piiparieme enekamepua, kiisi ihta a'chi tiiaeme, kiisi ehkoriami Riosiwichio animari meriwa Riosi oowewenamechitia, te'ta kaawerumara animari uusa Riosiwichio me'retiaio.
20 Ihji Eesusia, ke'chu i'ka weee yasipoio pehji, taamo tatakoriria natetemichio inatatiame enerepua Riosieo, Riosia i'kao, ki ma'chiame tetewipukame eneriaipua pehjio, ahkasi taamo taawechiami tetewipuawichioopua. Yooma ihji Riosie inatatiamea, yooma aamo kaawe teeremichio enekamepua, apoe Riosi Eesusichi iintoriae, yooma aamo newipatepuawichiopua tatakoririao.
21 Ehpeo eemea Riosi wa'a iintoriopa Eesusichio, Riosichi oowe e'reka mochitoamepua, Riosio Eesusio mukukoio apoe wa'api eenechi oijenateriopua. Wa'a tiiachipa eeme Eesusichi paparaka mochitoamea, pukachi puuyetoka mochitoame eemea, itapiti tísia peeniatiame kiapuameopua aamowichioo, Eesusi eenechi wehjoarichi enasoopua tepoona o'iniao.
22 Pu'ka Eesusichi simiyame kaaweruma tuuyewari e'waka mochikamekapao, piipatetiame eemeapa, kaawe aamo nakika mochitopuawichioopua. Wa'a teesoo wa'a te'teretopuapua, nape te'ta aamo iikachi utewaeme aamo erakowae.
23 Eemea wa'a erakoka aamo nakika mochitoamepua, weemera enepakamekapa aamo iikachio, eenechi naawakamechitia aamo yoreminao. Ihji weemera naawaniamea, ki weeechi noonorewachi naawaniamepua; ihjia tewekachi kahtiame Noonorepaka, eenechi tijoetuka naawakameka ikiniamepua, te'ta Riosi Riosiwarirae, puuu weemera ahjaria, wahjiamesi ahjaniamepua.
24 I'wa wehjoarichi ahjaniamea, wahjipaniamepua, Riosi cheeriachitia Ehkoriami Iyoterichio. Puuua cheeriaipua:

Yooma i'ka wehjoarichi mochikamea,
to'iwe seewaraka te'teriamepua,
ki tehpe e'rame;
Ihta ti'tijoeria,
yooma itapiti tísia peeniatiame noonowiriaopua,
yooma kiisi naania ikiyamepua,
itapiti to'iwe seewarachitiao,
wakipaka wichiyame.
To'iwe seewaraa,
wichika wakipamepua,
kiisi tehpe e'raka;
25 nape Riosi chiiaa wa'api teeremeripua,
ka'chitia taawechi sewina ikika.

Puuu Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayewetiamea, Riosi chiia puuua, kiisi sewina ikiyamera.

2

1 Wa'a tiiachiopua eemea, yooma ihta itapiti ki ka'karuma nokiwameopua, yooma
toaka mochitomitiapua pu'kao, i'kachitia: wihkueniamechitia, wistuai pichiwameka
chaachapaniame, ikotuchewa, noriwi na'ara chaniwame aaata.
2 Eemea Riosichi simiyame te'ta kaawerumakamera masitewario, kohjachitia
erakometepua, ahpo yeeye mu'ira paramuamechitia, tísia paramuka eepi i'iyame.
Wa'a te'teriame enesaa eemea, kaawe te'teretoame enema eemea Riosichio, aamo
Riosichi weweripatokaopua, aamo Riosi newipatemerichiopua.
3 Pu'ka ta'irepasaa eemea, tísia kaawe erakoma eemea taamo Noono tewekachi
kahtiamechio, tísia kaawerumakoopua pu'kao.

Eesusia tehte ahjamechitia nayewaniame

4 Ehpeo eemea wa'a erakokamea, tehte ahjameka te'teriamepua, Riosi ahpo tiopa
ahjae weraniame, nape tiopa ki pusie teteiwame. Eesusia te'ta Riosi tioparachi
nawatewachi yachaniamepua, aamoo pukachi tehtechi toasika sa'miteka weraniame
Riosi tioparao. Yooma aaata ti'tijoeturi ki Eesusi paparakamea, ipaka tetewikamepua
Eesusio, ki kaaweruma tehtechitia ahjae karitapuameo. Nape Riosia ki ipaka
tetewikamepua Eesusio, ohso kaawepua pu'kao, ki nu'uti nateyame tetewikamepua
pu'kao.
5 Aamoopua tiameo ahpo ahjae neteyameopua pu'ka tiopa ki pusie tetewiniame-
chio, ne'neseriosichitia tetewamepua wa'ao, wa'a yooreminao Riosi yorakeka mo-
chitoame. Eeme Eesusichi paparakamea, aamo kaawerumache yooraka mochitoaa,
Riosi oowewarikai tiiamepua ki pusie tetewiwame, apoe taamo Noono tewekachi
kahtiameeo, tísia kaawe e'raka uuniame.
6 I'ka Tehte Ahjame taamo chaachapaa, Ehkoriami Riosi eee cheeriapua Iyoterichio:
¡Nee! Neee Riosia no'o mochiwarichi Siioni tewaniachio,
te'ta nateyamera Tehte yahcheka o'inemania,
wa'a ohjorepasimichiopua no'o piipatesiao.
I'ka Tehte Ahjame tísia nateyamechi paparamea,
ka'chitia taawechi suuwe erapamapua.
7 Aamo tísia paparame pu'ka Tehte Ahjamechio, puuu Tehte Ahjamea, tísia
nateyamechitia tetewamepua; nape ki pu'ka Tehte Ahjamechi paparamea, tísia ipaka
tetewamepua pu'kao, Ehkoriami Iyoterichio eee cheeriachitia:
Riosia pu'ka Tehte Ahjameo, aaata ahpo ahjae karitamia ipaka tetewiriao,
Riosia te'ta tísia nateyame iintaparepua, ahpo tiopachi nawatewachi yachani-
amechitia.
8 Sewinachi Ehkoriami Iyoterichiopua tiameo, Riosie Weratiame naewakaopua, eee
cheekamepua tiameo:
Wahka ihtoriachi i'ka wehjoarichio,
iintumeri aaata ahjachi motochipuachi,
puuua tehteka teeremeripua aaata ti'tijoeturi nanaarame,
motochika ruhjiniachi.
Yooma puuu ki Riosi Taanarachi paparaka nakika tetewikamea, ki pichikekamea
tiame Riosi chiiao, pukachi Riosi Taanara Tehtechi, motochika ruhjimeripua Riosi
kokosarichio, ahpo tatakoriwachi itipikaopua.

Aaata Riosi ijinuwara

9 Nape eemeapao ki wa'achi kokosarichi ruhjimeripua, eemeapa weemera
ka'karuma mochiwarikapapua, Riosiekamera uutiamekapa Riosichi tetejimari.
Eemea ehpeo, weemera Riosi ye'karichi mochitoamepua. Eemea tiameo, we'wemera
Riosi ne'neseriosi enepakamepua, weemera Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi.
Eemea wa'a weemera mochiwarichi mochikamepapua, apoche te'ta piipakame,

Riosikamera ijinuwara. Wa'a iikapa eemea, yooma napatika siimpaka tuuyetomeri eemea, ahkaoi mochiwachiamiopua, pu'ka peenia tiame Riosi iintoria amochio, aamo tukaparichi oiyameoi ma'chiparia, aamoo kaaweruma uutapachi iintapaka, te'ta kakupachi.

10 Ke'chu aamo tukapachi puuyachaniaio, kihta mochiwari eneriai eemea Riosichio, nape ehpeo eemea, Riosi te'ta mochiwari enepakamepua; Riosia ke'chu apochi paparoio, aaataai ki aamo cheriweka tetewiriaipua, aamo ki ka'karumachi tesiwa te'terioio, nape ehpeo Riosia aamo te'ta tesiwa e'rekapaopua, aamo cheriweka puuyanakamepua aamo ki ka'karuma tukapachi mochitoriachio.

Ahpo kaawerumache mochitowa tetewitewa

11 Aamo Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame tísia no'o nakiyao, wa'a weeechiami seesenuka te'tereka mochikameo, aamo inateka mochitojeraninia ki ka'karumachi ruhjipuao; itapiti ikotuawa ki kaawe ikitiame iikachi.

12 Kaawerumache aamo yoorame tetewitepuapua, ki Riosi machika mochitoameopua pehjio. Puuua ehpiamio aamo na'areka tetewameaipua, wa'a te'tiai puuua Eesusichi paparapasaapa, Riosi katewiachi asisoopua taawechio, ka'karuma nayewamiitepua Riosio, yooma ahpo ki kaawe nokaria tatakorio, Riosie cheriwetiamekapapua.

13 Ahkaoi seesenu yawichituwachi mochikaio, yooreka mochitopuapua ya'yawichituameo, weruma yawichikoi ki weruma yawichikoio, aaataoi ti'tijoeri ajawatiameo. Wa'a aamo te'terejerani Eesusi taamo Paamiratuamea.

14 Yooma mochiwari ya'yawichia, mochiwari kaawe teeretomichio ajawatiame puuua, ahkaoi mochiwachiamio yoorewa neesetomichiopua, ki kaawe nokayameo kokosamichiopua, kaawe nokayameo ku'imichiopua pu'kao, kaawe te'teremichioo.

15 Riosia kaawe aamo nokayame tetewitejerame puuua; wa'a aamo te'teresoo, puuu ki ijinatame aamo na'ariamea, ki machiyapa Riosichi simiyameo, ki iinuemichiopua aamo ki kaawe chaachapamiao, ihchi mochimichiopua pu'kao.

16 Eemea riaorósi puhkurachitia tekipanaio, puhjetiame eemeapa Riosieo, ki pu'kakamera e'weka mochitomichiopua wa'asi. Nape puuu riaorósichi aamo puhjetiamea, ki aamo na'ara nokimichio puhjetiamepua, ihtaoi ki kaaweruma aamo yoranarewao; ohso kaawe eemea, Riosikamera tekipanakewa yoramichio puhjetiamepua, Riosi nakiyache yooraka nokisiwa. Wa'a aamo te'teretosoo, yoorewa ne'nesetoamea, kihta aamo terimapua waikao.

17 Aaataoi yoorepuameo, yooreka teteipuapua, nape epeche aamo Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, te'ta kaawe e'reka tetewipuapua. Te'ta taamo Noono Riosio, te'ta ki nu'uti iyoriwa teewepuapua pu'kao. Aamo te'ta weruma weeechi yawichituameo, yooreka yasitopuapua pu'kao.

Aaata teekoraemea, aachin teereka Riosie Weratiame nakiyachitia mochitopuame

18 Aaata ahpo teeko tekipanakiamea, yooreka mochitopuapua pu'kao, e'weka tiame, kaawe e'reka aamo nayewiameoi, e'raka cheeka aamo nayewiameoi.

19 Aamoo Riosia, apochi kaawe te'teriapa na'arewa aiwamekoo, anachamekoopua pu'kao, Riosia aamo kaawe te'teretoame tetewamepua.

20 Nape ahpo na'ara iintoriawichio na'ara yoorariao, Riosia kiisi kaawe iintokame tetewamepua pu'kao. Nape kaaweruma yooraka aiwameopua, Riosia pu'kao, tísia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao.

21 Riosia apochi aamo paajutiaiopua, nane'riame enere puuua, wa'a tiame aamo aiwamerikoopua, ahpo Taana Eesusichi te'teriapaopua. Teemea Eesusio taamowichio te'ta aiwariopao, ka'chi eramete teemea Eesusichi taamo te'teriapa aiwaniameo.

22 Isaiaa ahpo Ehkoriami Iyoterichio, i'ka Eesusi iintomeri taamowichio naewakao,
cheeriamepua, eee cheekao: “Puuua kihta tatakorikamepua, kihta wihkuakamepua
aaataoi.
23 Te'ta na'areniaipua, kihta nekaweka na'areka nehjiakamepua. Tísia aiwateni-
aiopua ahpoo, kihta wa'achi iintomo tuukamepua, ohsotia ahpo na'ara yoraniameo,
Riosikamera toowekapua pu'kao katewemichioo.
24 Puuua tiameo, ahpo weerewachi i'toka mukurepua kurusichio, yooma taamo
ki kaawe nokaka tatakoriria, natetetiame itipimichiopua. Wa'a tiiachiopua teemea,
taamo weerewa tatakorikameopua, pu'ka ahjama mukuyamechitia, taamo ikiyameko
tuuyamepua, weemera weerewachi enepakamechitia, ka'karumache yooraka mochi-
topuame. Wa'a tiiame enepateka sautetiame teemea, taamo tatakorika mochitonare-
wao.”
25 Eemea pukerio tatakorika mochitoaio, po'wa wewekakameka te'tereriaipua.
Nape ehpeo eemea wewekakaio, tewitiameka ijikamepua Eesusichi paparakamekapa,
Eesusi poakorechi upatiamechitia, Eesusi neesetotere mochitoamekapapua. Ehpeo
eemea Eesusieo, po'wa tepuniameka te'teriamepua.

3

Achini teeka ohjorepuame nenewikamea

1 Ehpeo nenewikamewichio nayewemane aamoo, aachin teeka ohjorepuame
ahpo ta'pechio. Wa'achitia taamo Eesusi neesetotere te'tetoachitia, wa'achitia
eemeai ujupiraa, aamo kuuna neesetoratere te'teremeripua, aamo kukunao aamo
ta'pechio, mo'orachitia tetewika, wa'a tiame yachatiamekopua Riosieo, aamo ta'pechi
te'teretopuameo. Muuu uupiraa, Riosi nakiyachitia aamo neesetoka yasitomeripua,
pu'ka aamo kuunao ki Riosichi paparemekoiopua, aamo Riosichi kaaweruma teetowa
tetewitepapua aamo kuunao, amochitia Riosichi paparame, enepanaremichioopua
pu'kaoi.
2 Wa'a ikisaa aamo kuunaa, aamo ihsitoa ne'netoka Riosichi paparanarepakame
enemapua; oowera aamo Riosichi iyoriwa tetewaka, kihta masiteka nayewetiaipua
Riosichi simiyameo, paparakame enemapua.
3 Eeme ujupiraa, aamo te'ta peenia tiiame enenariamea, ki aamo ma'chi iintoame
te'ta peenia tiiamee enemeripua, itapiti naatichitiaeopua: o'roe chuhchaka aamo
peeniataniameeopua, siintoka peeniataka itichinarewaoi, wisasorioi siintoka te'ta
nateyame chuchanarewaoi.
4 Eemea aamo iikachi yooreminakamera peenia tiiame enemeripua ki ma'chi aamo
weerewachikamera, ki itapiti o'ro peenia tiame chuchaniamee, kiisi tehpe e'ramee.
Eemea amochi peenia te'tereniameaa, aamo wahjachi kaawe e'reka nayeweniamera
puuua, aamo ta'iria yasitoame tetewiniame, wa'a te'teriame ooweruo Riosia, peenia
e'reka tetewamepua pu'kao.
5 Wa'a te'tereka ohjoeme eneriai oowerua, ehkoriami Riosichi paparaka mochi-
toriamea, ahpo iikachi yooremina kaaweruma te'teriae, peenia te'tiame enerepua
Riosie teteiwachio. Puuua Riosi oowe e'reka, ahpo kuuna neesetowatere, mochitoame
eneriaipua tiameo.
6 Piiripi puuu oowitiame te'ta wa'a teereka yasitokame Riosichio, ahpo kuuna-
chiopua tiame, Saara tewaniame enerepua, ehkoriami Aurani uupira. Puuua ahpo
kuuna Auranio, ahpo petechio mo'orachitia tetewame eneriaipua, ahpo kuunao
yooreka tetewame. Eemea Saarachitia te'tereka mochitosaa, kihta aaata aamo
a'chi chaanewa seewemeripua, kaaweruma aamo nokisiwa te'teriamekapa, aamo
wahjachi ooweruo tetewakao, wa'achi nokisimichiopua.

7 Eemea oowitiame kukunaraa, kaawe uuka teteipuapua aamo uupio, kaawe
e'raka keepupuapua aamo uupio, itapiti aamo tuuyenarioo. Ka'te natakepamitia
aamo uupio, ki amochitia utewaemekoo, ki Riosichi paparamekoiopua pehjio, nape
Riosia ahpo Taana Eesusichi paparasoopua, amochitia wa'achitia kiapuamepua
ki wahjiamesi weemera ahjario, Riosia tísia tesiwa e'riamekapa pu'kao. Wa'a
te'teretosaa eemea aamo nenewiria mochitoniamechio, kihta a'chi tiiame teerema
eemea, Riosi ahjama aamo nayewamiao.

Kaaweruma yoorapa aiwaniame

8 Ehpeonia yooma aamo Riosichi paparameo, i'ka aamo chaanemania: Aamo
tesiwaka e'reka mochitopuapua, aamo Riosichi poponiwaopua pipiniwaopua tiame,
yoomahka aamo, yooma aamo ahpo napati nakika, kiisi weruma aamo erakoka.
9 Aaatae na'aretiaeo, ka'te wa'achi iintonaremitia muuua, na'arekao. Ohso kaawe
ka'karuma nehjiapuapua pu'kao, kihta nekaweka. Wa'a aamo te'teresoo, kaawe
e'reka aamo tetewimapu Riosia, aamo itaeoi kaawe yooraka.
10 Ehkoriami Iyoterichio eee cheeka nayewamepua:
Tehpe ta'iria ohjoenariamea,
ahpo inateka yasimachepua yeeniwao,
ki na'somichiopua itapiti ki kaawe tiiame nayewakao;
kihta aamo chu'wachi machenamichiopua wistukio.
11 Poanatupuapua aamo ki kaawe nokiwao,
ukana weripakapua pu'kao.
Ta'iria yasitowa i'yapuapua aamo wahjachioipua,
kihta ki kaawe teerepuawichio aaatachio.
12 Apoe taamo Paamiraa,
taamo tetewaka yasitoamepua taamo nokaka mochitoao,
ahpo nahkaeopua tiame inamuka,
taamo inamumia teereka kahtiamepua,
ihtaoi itapiti taamoe ahpo itanetioopua,
ikanati taamo keepunariapao.
Nape na'ara nokayameopua,
kiisi kaawe e'reka ukana weripamepua pu'kao.
13 Aamoo utewaeme kaawerumache yooraka yasitonariame enesoo, ¿aatana aamo
uumpatapua aamo itapiti ki kaaweruma yoranarewa erapatekao?
14 Nape kaawerumache yoranariame enesoo, a'chikoi aamo chaanenia aiwaiopua ki
kaaweruma enepamichioo, newitoka machenamerimua, waikao ta'iria yasitomamua.
Yooma pu'ka a'chikoi aamo chaaneniaio, kiisi majawemamua.
15 Pukaepa yooma eeme Riosie Weratiamechi paparaka mochitoamea, kaawerumache
te'tereka mochitopuapua, Apoe Eesusi aamo te'ta Paamira nakiyachitia. Aaata aamo
utewa yooroo ki kaaweruma iintomichioo, ohso kaawe kaawe e'reka tuuyepuapua
pu'kao, achini tiiachipa ki na'ara ihsinariamekopua aamoo, itapiti Riosi aamo kiamia
puuyeka yasitoapa, Riosi Eesusichi iintomo tuuria.
16 Nape sosopatiame nayeweka chaanepuapua, kaaweruma inataka, kihta aamo
weruma uuka. Eemea, ka'karumache yooraka mochitopuapua, te'ta Riosie Weratiame
ijinuwarachitia, aaata aamo na'ara chaachapameo, suuwe erakomichiopua aamo
na'arenariaio.
17 Epeche kaawe kaawerumawichio aiwaniamea, Riosio wa'a tiiame reesiserioipua,
ki taamo ki kaawe nokayapa aiwaniamechitiao.
18 Eesusia taamo kaawe teerepuawichio aiwaka mukukamepua, kihta ki
kaaweruma iintokameai. Apoe wa'api ahpo kaawe e'rachi ahpo muki-
wachi nehjakamepua, taamo tatakoririao, seenepi mukuka ahsieme taamo

cho'wepuawichiopua. Puuua wa'a iintokamepua taamowichioo, ahpo Noonochi mochipuawichio i'tomiapa. Eesusia meriretupua me'yao nape weerewarache, nape Riosiwariraa ka'i, ahjamepua pehji; Eesusia ahpo Noonoe oijenatetiaapa, tewekachi weerewaeme enepakamepua.

19 Eesusia meritiai mukisao, ehkoriami naayachi mochiriame, wahjipakame mochikachi nayewemia tekikamepua ahpo Riosiwarieo.

20 Yooma puuu wahjipakamea, ehkoriami Nooe taawechiami, kiisi e'weka mochitokamepua Riosio. Riosia pu'ka taawechiami ti'tijoeri wahjipakameo, ki ku'itapisi puuyekame eneriaipua, apochi e'enaka paparamichioopua, teewekaopua kiisi ka'karuma ahpo nokayao, Nooeo, pawekakera o'ineriachisi netekao, ahkasi kajuyachisi pu'kao. Nape Riosia ki wa'a noonowiriopao, osanao wa'api newipaterepua pu'ka Nooe pawekakera neteriachiopua, pu'kao te'ta tisiwa Riosichikamera paparakamekopapua.

21 Puuu neeroichi newipatiamea Riosichi paparakapao, ehpe taawechiami taamo tatakoriria toinareka neerochi paatoniamekaitepua, Eesusi taamowichio iintorio erakoapa, cheriweniame teemea taamo tatakoririao. Puuu neerochi paatoniamea, ki taamo aampa weerewachikamera piipatiamera puuua, taamo yooreminakamera piipatiamepua, te'ta taamo iikachi eraniamee, Eesusi te'ta taamowichio mukuka eenechi oijenakamekopua.

22 Wa'a ikisao Eesusia, tewekachi moenarepua ahpo Noono Riosi kahtiachi, wa'aopua ahpo Noono kahtiachi yasirachi yasiparepua ahjamina, ahpo Noono seekarewachitia, i'wa wehjoarichi ya'yawichio, seekarewachitia. Wa'a yasakao Eesusia, yooma ahpo Noono utewarieo, yooma ihtaoi aaata te'ta ku'kuiwari tewekachio, ihtaoi tewekachi te'ta utewariopua tiameo, ahpo teeretere te'tere tiiamepua, ahpo tisiwari te'ta utewarieopua.

4

Riosi nakiyachitia ohjoeniame

1 Eemea aamo tatakoriwichio mukuriopua Eesusio, ahjama mukukamechitia erakomete eemea, ki simitenareka aamo tatakorinarewaopua wa'asi, aaata wahjipakameopua wa'asi, ki tatakoriamekopua wa'asi.

2 Aaata Eesusi ahjama mukukameka e'ramea, kihta tatakorinareka yasitomeri puuua, ahpo ahjaka weritoachiopua pehjio, ka'karumache yooraka yasitomapua, te'ta taamo Noono nakiyachitia, te'pa tewekachi kahtiameo.

3 Aamo ki ka'karuma yooraka mochitoriao, pu'ka ti'tijoeri ki Riosichi paparame pu'sereka nokayao, kiisi wa'a nokaka mochitopua eemea pu'kao, ka'chitia taawechi, i'ka eee tiameo: ki teesa suwepori ihsiwame; ki ka'karuma e'rari ikotuwao; nawajiwa nokiwameopua; weeru chaachapaniame pahkotakaopua; itapiti ri'riosi neteniamechi paparaniameoi, ki taamo Noono Riosichikamera paparaniame.

4 Puuu ki Riosichi paparamekapaopua, u'matoka ki ka'karuma enepakamepua wa'asi, ahkasioi aamo iinsa te'tiameko e'riamepua, ki ahpochitia nokisinariopao ahjama.

5 Nape puuua wa'a nokayaiopua, Riosi te'ta katewiachiopua taawechio, iinatuketiao ahpo noonowiriao, yooma tuumii nookapua Riosio, ahpo ki ka'karuma nokaria i'ka wehjoarichio. Wa'a teeremiitepua yooma ahjaka mochikamewichioo, yooma wahjipakamewichioopua tiame.

6 Pukaepa Eesusia i'ka weeechi oiyaiopua, Riosi ka'karuma tuuyewari tuuyerepua, yooma aaata tatakorichi wahjipakameka te'teriameo, ahpo Noonochi e'enamichiopua,

pu'ka ki kaawe noonowiriao, cheriwepuawichioopua, ahpo weemera ahjari ki-
apuawichioopua tiame, Riosi Riosiwarichi te'tereka mochitomichiopua, i'ka we-
hjoarichi mochikaiopua pehjio.
7 Epeche epecheche waapi teetoamekopa Riosi te'ta katewemiachiopua taawe-
chio, kaawe aamo inateka mochitopuapua aamo ki ka'karumachi ruhjiniameopua,
Riosichiche itaka mochitopuapua aamo ku'ipuao, ki wa'a aamo ruhjipuawichioopua,
nape te'ta pichiwa Riosichi paparaka.
8 Aamo nakika mochitoniameo, epeche teeremitiapua pukachio, puuu aamo nakika
mochitoniamea, ki ookapi ki kaawe teereniame, katewiamepua amochio, ahpo kaawe
erapatekaopua amochio.
9 Kaawe aamo e'reka tetewame enepuapua ahpoo, aaata aamo ta'pechi
che'repaniame nakiwiame enesoo, kaawe e'raka reesisepuapua, chorowame enesoo,
ihkokepuapua kooameoi, kihta kichiwewa erakoka.
10 Yooma aaata iinuekaitepua Riosi ye'kario, Riosichi eename ku'iwao, ahjae
a'chitiaoi ku'ipuameopua aaatao. Pukae ihsipuapua ahkaoi aamo kahtiachio, Riosie
kaawe ikipuameopua ahkaoi, amochie asimichiopua aamo wahjachioi.
11 Peeneka naewame enesaamua, peeneka ma'chiame tuuyemerimua aaatao,
Riosichi simiyameo. Peeneka ku'yame enesaamua, peeneka ku'ipuapua aaatao,
Riosie aamo ye'kari ki'yariachitiaopua. Aamo aaata ku'inarewaa, Riosichi eenamepua
Eesusi Riosie Weratiamechi paparakopa, pu'kao te'ta utewari tiiameopua, pu'kao
teemea, te'ta iyoriwa kiameripua, ahkasi ki seena aampasi. Pu'kawichioo, wa'a
teerewaopua naaju.

Riosie Weratiamechi paparapa aiwaniame

12 No'o te'ta nakika tetewa poponia pipinia tiame, ka'te aamoche tísia aiwameko
erakomitiapua. Yooma aaata teeme Eesusichi paparamea, yooma wa'a tiame
aiwamekaite teemea, taamo toiteme tiiame Eesusichi paparaniameo.
13 Pu'ka aiwaniameo, ohsotia kaawe e'raka aiwapuapua, pu'ka Riosie Weratiameo,
wa'a tiiame aiwakamekopua aamowichioo. Wa'a te'tiame enesaa eemea, apoe
enasoopua Riosie Weratiameo, epeche tísia kaawe erakomeri eemea, ki aamo
aiwariachitia.
14 Riosie Weratiamechi te'teriapa na'aretiaa, ohso kaawe tísia kaawe erakopua-
pua, Riosi Riosiwari aamo ku'yamekapa wa'a aamo eratekaopua, aamo aiwaopua
anachateka.
15 Aaata Eesusi Riosie Weratiamechi paparapa aiwamea, ka'chitia aaata meriti-
amewichio enemeripua, ichikoniamewichiooi, ihtaoi einasika ikitiamewichiooi. Wa'a
noonoikameo na'araka, kiisi kaawe e'raka tetewame Riosia.
16 Riosie Weratiamechi mochitoapa na'arewaa, kihta suuwe erapoa tiiame pu-
uua. Pukaepa eemea ohsotia tísia kaawe erakomete eemea, te'ta Eesusichikamera
te'teriamekapa eemea, Riosieoiopua tísia kaawe e'raka aamo tetewiniamekopapua.
17 Ehpe taawechiami te'ta aiwaniamechio, tísia kaawe tamochi yooremina
ne'nepamete teemea, te'ta pichiwa taamo Riosichi te'ta iyorika mochikao. Teemea
taamoe wa'api taamo katewia tísia taamo suuwe e'riame enesoopua, ¿kehkinasa
epeche te'ta kokosa tiiame enetapu te'ta kajuyachi taawechiopua, te'ta Riosi ti'tijoeri
katewiachiopua taawechio, kiisi Riosi Taanarachi paparakamewichioo?
18 Ehkoriami Saromonia cheeriaipua Ehkoriami Riosie Iyoteriachio:
Riosie cheriwetiameo,
tísia tehki e'rario enesoopua Riosichi ahpo paparamia enanarewaopua,
¿epeche kehkisa tísia tehkisa ohjorepua,
kihta iinuemekopaopua Riosichi ahpo e'enanarewaopua paparamia,
puuua tísia pu'seriamekapaopua,

te'ta tatakorikao?
19 Wa'a tiiachipa eemea, Eesusichi paparakamekapaopua, itapiti aiwasaapua
Eesusichi te'teretowawichioo, ka'te aamo einawa tetewimitiapua pu'kao, ohso kaawe
pu'ka aamo eerina tiiao, Riosikamera tooepuapua pu'kao aamo katewekemichioo;
ohso kaawe eemea, kaawe erakokache simitepuapua aamo kaawerumache nokisiao.

5

Eesusichi paparame, kaawe nokipuame tuuyewa

1 Ehpeo neeea, wa'a aamo mochikachiami napawiniachi pa'pamiratuameo,
aamo chaanemania aamoo. Neeea eemechitia paamiratoamekapao, neeea yooma
tetewikamekapa Eesusi meritioio kurusichio, neeeapua tiameo, wa'achitia kia-
puamekapa Riosie taamo kiapua ki taamo tetewiteniameopua pehjio, i'ka aamo
tuuyenarenia:
2 Kaawe neesetomitia eemea, wa'a Riosichi paparaka mochitoameo, aaata po'wa
tepuyameka te'teriameo, nape aamoe kaawe e'rawae, ki aaata nuurewachi, kihta
erakoka aamo toomi natetewao.
3 Pu'ka aamo neesetoka mochitoao, ka'te e'raka yoramitiapua pu'kao, aaata teeko
ahpo puhkuchitia tetewameopua, ahpo tekipanatiao; ohso kaawe eemea pu'ka
aamo neesetoao, ka'karuma aamo te'terewa nokayame, tetewitepuapua pu'ka aamo
neesetoka teetoao.
4 Wa'a aamo te'teretosoopua, aamoo po'wa tepuyamechitia neesetokao, aamo Te'ta
Neesetoame enasaapua Apoe Eesusia, tísia kaawe aamo yoramapua, itapiti tísia
peenia tiiame aamo ki'yakaopua, ki wahjiamesi e'rame.
5 Ehpeo neeea aamo tehtemario, aamo chaanenania. Eeme tehtemaria, yooreka
tetewipuapua aaata te'ta paamuriemeopua, pe'yachi tijoe enema, pe'yachi ooweruoi.
Eemea amochioi, ka'te weruma erakoka mochitomitiapua apochioi.
Yooma ahpo weruma tetewameopua Riosia,
kiisi kaawe e'raka tetewamepua pu'kao,
nape tesiwa teeka ahpo uuyameo,
tísia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao,
tesiwa e'reweka.
Wa'a chiiame ehkoriami Saromonia pu'ka iyoteriachio.
6 Pukaepa eemea, Riosi neesetotereche mochitopuapua tesiwa te'teretoka, Riosio
ahpo te'ta utewarie aamo neesetomichiopua, Riosio te'ta aamowichio iintomi-
achi asisoopua, te'ta weruma kaawe e'rari aamo teeremichiopua, ahpo ahjama
mochipuachi aamo ki'yoiopua, te'ta tísia peenia tiiachi mochiwarichiopua.
7 Yooma ihta aamo a'chi erakoao, Riosichi paparapuapua pu'kao, aamo
katewekepuawichioopua, Apoe aamo Noono tewekachi kahtiameo, wa'ache tiiame
aamo e'reka yasitoamekopaopua, aamo ku'inarewakao.
8 Che'maka mochitopuapua eemea riaorósichio, puuu riaorósi aamo seepurawao,
mawiyáchitia ma'uchaka oiyamekopapua, aaata konarekao.
9 Pu'ka riaorósi amochi enasoopua ki kaaweruma ihsimichio eratekao, utewaeme
aamo wa'inepuapua pu'kao: “Ka'i, kiisi wa'a iintomania”, chaaneka, aamo Riosichi
paparakaopua. Amochio inatepapuapua, ki muuuche wa'a tiiame ikiyamekopua,
yomachi weeechi aamo poponia pipiniai, wa'achi tiiame ikiyamekopua pu'kao,
riaorosiéo.
10 Nape Riosia neipao, ku'itapi aamo wa'a te'terioiopua aamo riaorósi ahjama
nasiwakao aamo wa'ineka, Riosia amochi enamiitepua te'ta na'sonemiao, aamo
riaorósichi o'yaekachitia te'teriao. Nape i'wa wehjoarichi aamo aiwaka mochitoiopua
pehjio, aamo utewari kiamapua, aamo anachaka mochitomichiopua riaorósi aamo
na'areka yasitoao, pu'ka utewari aamo ku'iwae newitomichiopua riaorósio. Wa'a

iintomeri Riosia, apoe aamo paaekamea, tísia peenia tiiachi ahpo ye'karichi mochimi-
chioo, yooma ahpo Taanachi paparakameopua, Eesusichio.
11 Wa'a iintomerikopua Riosio, tísia cheriwema ki'yamenia pu'kao, te'ta ki nu'uti
utewari tiiameraopua, ahkasi ki wahjiamesi simiyame wa'a teerejeraka.

Kajuyachi teepotari

12 I'ka iyojura no'o aamo uhjuriaa, paikapioi naawesaripua, no'o ku'iwa Siriwano
ahjama iyotetiamepua, pu'kao no'oo poonichitia tetewa. I'ka iyoterichi no'o chiiaa,
Riosi te'ta taamo tesiweria nayewamepua, te'ta pichiwarichi simiyame, aamoo
Riosichio, te'ta pewatiame mochitojerawa, Riosichi aamo paparawao.
13 I'wa Wawironia tiopachi mochikamea, puuua Riosie ahpowichio uutiamea
amochitia, aamo teepotewa uhjurenapua. Marakoai no'o taanachitia tetewao, aamo
teepotenapua tiame.
14 Eemea Riosichi te'teriamea, ahkaoi aamo natepaio, yoorewae koomorepaka
teepotepuapua.
Yooma aamo Riosie Weratiamechi paparameo, ta'iria mochitojerame neeea. Wa'a
aamo te'teresoo tísia kaawe eramania. Cheriwema wa'asi.

Ooka Simiyame
Peero
Iyojura

Teepotewa

1 Kúíra, yomatiame tamochitia Eesusichi paparame. Neeea Siimoni Peeropua,
piiripi Eesusi Riosie Weratiame ajawaria, ti'tijoeekachiami uhjuratiame, Riosi
ka'karuma tuuyewari tuuyemichioopua. Aamoo pu'ka tuuyewari pichikeka Eesusichi
paparakamewichio i'ka iyotesa uhjuriamenia, aamo tatakoririao Eesusi iintoriae pi-
ipatetiameopua, puuua Apoe te'ta taamo Riosiwara, Apoe te'ta taamo Newipatekame.
2 Neeea Riosieo, tísia kaaweruma amochi teetojeraninia, aamo Riosichi simiyameo
epeche epecheche pahteniameeo, aamo te'ta Paamira Eesusichi simiyameo, epeche
epecheche nane'rerewae.

Riosi Weratiamechi aachin teeka mochitopuame

3 Riosia epeche kaawe taamo pahtesoopua Eesusichi simiyameo, ahpo tísia
utewarie taamo kaawe mochitotesimapua, ahpo te'ta nakiyachitia. Riosia apoe taamo
Noonoa, ahpo Taanachi iintoka taamo ta'iria mochiwa iintapakamepua.
4 Riosia ahpo Taana Eesusi iintoriae taamowichioo, ahpo tísia peenia tiiame iintomo
tuuria taamowichio iintokamepua, taamo i'ka wehjoarichi kiisi kaaweruma noki-
wachi puuyanakao, apochi newipatekao. Wa'a tiiamechi taamo puuyanakapaopua,
ahpo kihta a'chi tiiame Riosiwarichi taamo kipotepamepua.
5 Pukaepa neeea aamo chaanenapua, aamo Riosichi paparaka mochitoaio, i'ka naati
itapiti yorapuapua tiameo: te'ta kaaweruma eneniame; epeche epecheche Riosichi
simiyame pepenipaka mochitoka;
6 pu'ka aamo ki ka'karumachi wichiniameo, kaawe aamo neesetopuapua; aamo
pewatiame te'terewaopua Riosichio wa'api pewatiame teeremitiamua, kiisi toaka
pu'kao; aamo Riosichi iyoriwao epeche epecheche teerepuapua;
7 amochitia Riosichi paparameo, te'ta kaawe e'raka tetewipuapua pu'kao; wa'a ikisa
tiameo, aamo ahpo nakika mochitowao, epeche epecheche teetopuapua.
8 Yooma i'ka yooraka mochitosaa eemea, te'ta Riosie Weratiame nakiyachitia mo-
chitomapua, itapiti kaaweruma yoorame enemapua, aamo mochiwachi taaketiame.
9 Nape yooma i'ka teereniame toinariamea, ki tetewamepua Riosie ahpo kaawe
yorapuameopua meere taawechio, puuua ahpo tesiweka tatakoriwa piipatetiameo,
natakepakame puuua pu'kao.
10 Pukaepa eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, Riosie paaetiamekapa ahpo
tatanachitia enemichiopua ahpo ta'pechio, pewatiame amochi chapika mochitop-
uapua Riosichi aamo paparawao. Yooma i'ka yooraka mochitoame enesaa, kiisi
so'mimeri eemea ki kaawerumachio.
11 Wa'a te'tereka aamo mochitosoopua Riosia, kaawe e'raka aamo uumapua
weemera wehjoarichio, ahpo Taana aamo newipatekame ye'kaka yasimiachiopua,
ki wahjiamesi.

Pichiwarikamera masitewa e'wewa

12 Wa'a tiiachipa neeea, kiisi toimania i'ka aamo tuuyesiaopua, kiisi natakepaka
mochitomichiopua aamoo, i'ka no'o aamo masitiao, aamoo nane'reka mochi-
toamekoiopua pu'kao, pichiwarikoopua.

13 Neeea ahjaka kahtiaapua pehjio, kaawe no'o ihsiame maayamenia i'ka aamo no'o
iyotepao, i'ka aamo pusatewa inatepasiwaopua, yooma aamo no'o chaaneriaopua
masitekao.
14 Nane'riame neeea i'ka no'o weerewaeka kahtiao, amori kiteremerikopapua, wa'a
tiame ne'netetiame neeea no'o Paamiraeo, apoe Weratiameeopua Eesusi.
15 Nape iiweta ahjaka yasitoaone pehjio, yooma a'chikoi iintoma neeea, i'ka
no'o aamo masiteriaopua, no'o ki'tioiopua masitekao, wa'api teetomichiopua no'o
masiteriao.

Eesusi ajawaria Eesusichi simiyame pichiwataria

16 Teeme Eesusi ajawaria masitiaa, ki taamoe erakoa chaachapakameopua teemea
aamo masiteriao, yooma ihta Eesusi Weratiame utewarira taamo aamo nayewe-
riaopua, pu'kao wahka taawechi enamerichi simiyame taamo aamo nayeweriaopua
tiame. Yooma puuua te'ta pichiwaripua, teeme wa'apiai tetewikamepua Eesusio, ki
nu'uti tiiame utewariemekopua pu'kao.
17 Pu'kao tiame teemea, nane'riame teemea ki teesa tiiame werumakoopua,
pu'ka Eesusi te'ta Noonorao, Eesusichi simiyame inamukamekapapua, eee
cheekamekoopua ki nu'uti tahpitika tiiame nayewakao: “Ihjia no'o Taanápua, te'ta
ki nu'uti nakika yasitoamerao, tisiwa ki nu'uti kaawe e'riamenia pu'káo.”
18 Pu'ka wa'a chiiame taamo inamoio Noonorao, kaawichi taamo yeetokoikapua,
sewina tiiame enepariamekoio.
19 Ihji wa'a taamo inamuria sewina ikiriachio, te'ta pichiwa puuua. Yooma
ehkoriami Riosi na'nayewatura Eesusichi simiyame iyotekaopua, te'ta pichiwa
puuuai tiameo. Pukaepa eemea te'ta pichiwa chaachapario tetewika mochitop-
uapuaa, yooma pu'ka Ehkoriami o'inia Riosi na'nayewatura Iyoterichi chaacha-
pariao, yooma puuua pichiwa machenamerikopua. Yooma i'ka chaachapatiame
ikisiwa teteiwachio, amochi tahjeraka teeretoniamepua, aamo te'ta pahtepuamechio
ku'isimichiopua, ahkasi aamo ma'chirepachisiopua te'ta aamo pehterepachisio,
aatanakamera nayewaka chaachapariamekopua Eesusichi simiyame iyoteriaopua.
20 I'ka ehkoriami Riosi na'nayewatura chaachapariao, aaataai ki sewina tiiame
chaachapametepua ahpo masitiachio, aapoeche wa'api machename kaawe chaacha-
paniameo. Aapoe ehkoriami Riosi na'nayewaturaai, ki aapoe ahpo inatarichi e'ra
chaachapatiame puuua,
21 Riosi apoekamera ahpo Riosiwarie wa'a cheeka iyoteteriopa, ki aapoe Riosi
na'nayewatura erakoachi iyoteriapa. Pukaepa ihji Riosi na'nayewatura chaachapaka
iyoteriaa, ki nu'uti iyoriwa tiiaitepua.

2

Ma'masitari wistuki masitiame (Uurasi 4-13)

1 Ehkoriami isaeri ti'tijoeturichioio, iinturiaipua tiame ti'tijoeri, Riosichi simiyameo
tísia wistuka nayewame; wa'achitia ehpe taawechiamioi amochio, iintumeripua
tiame aaata wistuka naewameopua Riosichi simiyameo. Puuua ki maaeteka
nayewaka aaataoi wihkuemeripua, ihtaoi aamo sewina ikimichiopua ahpo masite-
waeo, pukachi ki nane'retoka wichimichiopua, ahkasioi Eesusi aamowichio mukuria
aamo tatakoria natetekao, ki pichiwako chaachapamamua.
2 Muuwaeme ti'tijoeria, pu'ka ki pichiwa chaachapaniamera nokisisimeripua, pu'ka
yooma ihta suwepori tiiame nokisika, itapiti ki ka'karuma. Wa'a te'teretopua pu'kao
Riosi pooechi nokisiameai, kiisi kaawe chaachapapuamepua.

3 Ihji ki ka'karuma masitaria, tahpitika e'ramekapapua toomichio, wihkueka
toomitumapua ti'tijoerichio. Nape pu'ka wa'a nokayamewichio Riosia, ki ehpesi
o'inia, ki nu'uti kokosamo e'ramepua, ka'chitia taawechi puuyame tiamechi kokosari.
4 Riosia tewekachi ahpo ku'iwaoi, kiisi cheriwerepua pu'kaoio tatakorikameo,
yooma ahpo seepurawachikamera enepakameo, pu'kao Riosia pehjio puuyeka
mochitenapua pehjio wahka oorosi tukapachio kaarenae o'yaekáo, ahkasi wahka
ihtoriachio ahpoo te'ta katewemiachi taawéchio.
5 Riosia ehkoriami Nooe taawechiamioi ki ka'karuma ti'tijoerio, ki ahpo iyorika
mochitoriopa pu'kao, yomatiame si'ripuka kokosariamepua pu'kao, kiisi cheriweka
tatakoriraopua pu'kao, kiisi ahpo cheriwejereriopa. Riosia wa'a iintoaio, Nooeche
newipateriamepua, oowisani ahpo ta'pechi ohjoemeche ahjama, Nooeche waika
taawechiami ti'tijoerio, Riosi kaaweruma tuuyewari nayeweka yasitoriopa.
6 Riosia ehkoriami Aurani taawechiamioi, Sooroma tewaniachio Oomora tewania-
chiopua tiameo, tísia tatakorika mochiriopua pu'kao, na'ie tísia kokosarepua pu'kao,
napiso yachapateka.
7 Riosia wa'a Sooromao, Rooti tewaniameche newipateriamepua pu'kao, kaawe-
rumakoopua pu'kao, i'kao tísia aiwaka kahtiamekopua wa'ao, wahjachi wa'a ohjoeme
tísia na'ara yoraniaeo.
8 Ihji Rooti tewaniamea, tísia aiwaka yasariaipua wa'ao, yooma ihta kiisi kaawe
tiiame nokiopa wa'ao, yooma a'chi tiame ki kaaweruma inamukaopua, kiisi kaawe
nokiwame tetewapaopua tiameo, kiisi wahjiame senepi taawechi.
9 I'ka Riosi wa'a iintoria tetewitoka teemea, te'ta ki ka'karuma yooraka
mochitoameopua, ki teesa kokosari aiwatemeri Riosia pu'kao. Nape te'ta
ka'karumache yooraka mochitoameo, kaawe e'raka tetewamepua pu'kao, kaawe
e'raka ma'chipasiamepua, ihta itapiti a'chi tiame aiwasiachiopua. Puuu te'ta ki
kaawe noonoikame te'ta kokosapuachio, Riosi ki nu'uti kokosamiachio, Riosi te'ta
katewemiachi taawechi enemeripua.
10 Ihji nuuteniame kokosaria, naatiwichiopua: te'ta suwepori nokayamewichio,
Riosi kaaweruma tuuyepuawichio wa'iname, kiisi yooreka yasitoame aaata tísia
yoorepua tiiariemeoi. Ihjia, te'ta iyoriniameoi kiisi suuwe erapaka na'ara chaacha-
pame, ahkasioi te'pa kahtiame Riosi ku'iwa na'arekaiopua, kiisi suuwe erapame.
11 Nape puuu Riosi tewekachi ku'kuiwaria, epeche tísia utewari iinuekaipua
tewekachi taamo Noonoeo, kihta teriwa chaachapamepua pu'kao, Riosi tetewachio.
12 Ihji ma'masitari kiisi ka'karuma masitiamea, oowera animarika te'tiamepua
chapisa ko'iniame. Ihjia kiisi ijinatamepua, ahpoche erasia nokisiamepua; ihji
ti'tijoeria, kiisi ihta kaawe pahtiaiopua, aaata na'ariamepua.
13 Yooma ihji aiwateka nokisiame Riosichi te'teriameo, ki teesa kokosapuaite
puuua Riosieo, yooma pu'ka aaata tetewachioi suwepori nokayameopua, pahkotaka,
a'chitia keenakooi. Ihjia, aamo koayachi koaka mochikaoiopua tiameo, tísia iinya
nokayamepua amochio, aamo ka'karuma tiia ohchopatekao.
14 Ihji ti'tijoea aaata oowitiame ne'niaiopua ahpo puichio, ki nu'uti ikotuka
tetewamepua, tahpitika e'raka ki aiwaniamesi; ihjia tiameo kiisi teeweka tatakori-
amepua. Ihjia tiameo, tahpitika e'ramepua ahpo ikotuwachio, tísia pepeniamekapa
aaataoi oowe erapatekaopua, ihjia aaataoi oowe erapatiamepua, ki pepeniameopua
ahpo wa'inakao. Nape pu'ka wa'a nokayameo, kiisi wa'atia itipimeri puuua Riosi
kokosarieo.
15 Puuua, toakamekapa puuua kaaweruma pooeo, ki teesa wewekakame puuua
na'ararichio. Ihji ti'tijoeria, Waarami tewaniame tijoechitia nokisiamepua, ehkori-
ami yasakame. Ihji Waaramia Weeori taanara eneriaipua, toomi ikotuwawichio,
sewina iintokame ahpo Riosichi iyoriao, ahpo ki kaawe iintomiawichioopua, toomi

uunarekame.
16 Nape ihjia, i'ka ki kaawe iintomia simiaio, teriretupua ahpo uuruwa yaasetoaeo,
ka'chitiame taawechi nayewameoi, i'ka uuruchi ihtoio, ki u'matonarerioi. Uurua wa'a
iintoka ki iintoterepua Waaramio, ahpo ki kaaweruma iintomia erasiao.
17 Puuu wistuki ma'masitiamea tiameai, neeroi kaaweruma pajename
wakipakameka te'teriamepua, pukachio kihta ka'karuma pajenamekopua wa'asi.
Ihji ti'tijoeri ki ka'karuma masitiamea, pa'wichurichitia i'toniamepua eekaeo,
ku'witapiche nokisa toomitusa sewinachiami uumatosiame. Ihjia wa'a nokayaio
na'arakao, ki teesa tiiame Riosi kokosamiachi i'topuaitepua, ki teesa iinya tiiame
tukapachi ahpo uhjurachi, ahkasi ki wahjiamesi ki teesa tiiame aiwamiachi.
18 Ihjia tísia peenia tiame nayeweka oowe orapatiamepua, wa'a chaachapakaopua
aaata ki pewatiame te'teriameopua Riosichio, sewina erapatekaopua pu'kao, ahpochi-
tia nokisimichio ki ka'karumachio, kihta nateyamechi, aamo ka'karuma enepanaria-
pao, ki ka'karuma yooraka mochitoai puuyariachi.
19 Puuu aamo se'wi tiiame ma'masitiamea, ahpo ahjamao nokisisoopua, sa'rumio tu-
uyamepua itapiti nuurari iyorika mochitoniameopua aamo o'yaeka te'teretiao. Pu'ka
nuurari aamo o'yaeka te'teriachi na'sosaapua, ihtaoi aamo nakiya yoranariachiopua,
kihta eerina teeremio tuuyamepua. Nape puuua aapoekamera o'yaeka mochitoai
chaachapamepua, ahpo tísia tatakoriwachi chapitiamekapa, yooma ahpo ihta ki
ka'karuma ikotuwachi.
20 Aaata taamo Apoe Paamira Eesusichi paparakapa i'ka weeechi ki kaaweruma
nokiwa newipatetiameaipua, ki wa'achi nokisimichio, eenechi ki ka'karuma yooraka
yasitosaapua, epeche ki kaaweruma teerewa tiiame, enepamepua Riosichio, ki pukeri
ahpo teereriachitiaopua.
21 Aaata wa'a iintokame enesaa, epeche kaawe eneriaipua ki machisaa Riosi
kaaweruma pooeo, ki epeche ikimichiopua pu'kao, ahpo ki kaaweruma teereriachi-
tiaopua pukeri o'icharichio, i'ka Riosi kaaweruma machikaiopua.
22 Waikaopua puuu wa'a iintokamea, eee chaachapaniameka iintoamepua:
“Chuhchuria, eenechi ahpo yo'yoria ko'komia eenakamepua”; piirechi chaniwamea,
eee chaniwamechitia tiiamepua tiameo: “Koowia kaawe papakoka uupetiaioo,
eenechi wehsarachi eenaka wehsarapamepua.”

3

Taamo Paamira Eesusia eenechi enameri

1 Aamo no'o te'ta nakiya poponiwa pipiniwa tiame, ihji no'o aamo iyotepaapa, oosa
simiyamepua. Neeea i'ka oosa simiyame iyojurachio, te'ta aamo inatajeramenia,
kai waapisi tiiame inataka Riosichi simiyame, yooma te'ta tísia ka'karuma Riosi
tuuyewarichiopua.
2 Ki natakepajerani neeea, pu'ka ehkoriami Riosi nayewatura iyoteka chaacha-
pariaopua, Riosie piiparieme. Yooma pu'ka chaachapariache yooraka mochito-
jeraninia, yooma Eesusi ajawaria aamo masiteriaopua tiame, Eesusie taamo Paamirae
Apoe taamo newipatekameopua tiame, nayewatumichio uhjuraria.
3 Ke'chu ihta chiiainia aamoo, i'ka pahcha aamo nane'rejeraninia: kajuyachi
taawechiamio, e'enameripua aaata ti'tijoeri, ahpochewichio erakoa inatame.
4 Puuua aamoo na'ara erakokao, iinatukemeripua chaachapaka: “Nee, ¿enameri-
joarepua, ki ku'itapisikoipua Eesusi ahpo ku'we enamio tuurioio? Ihji weeeai wa'api
teetoamepua naayachi o'inia enepatetiao, kihta sewina ikiyamepua ahkasi ehpiami
taawechisio. Taamo ehkoriami noonoriai wahjipakameai, wa'achi chaachapaniame
puuyetoka mochitoriaipua Eesusi enamerio, nape ahkasi ehpesioi, kiisi eenamepua.
¿Achinitio enameripua naaju?”

5 Wa'a chaachapamea, kiisi pichikiamepua Riosi iintomo tuuyaa kiisi wehchi
wichiyameopua ahkasi ahsieme ikiyachisi. Ki pichikiame puuua i'ka weeeo, ke'chu
i'ka yachanioiopua pehjio, Riosio chaachakache wakiyachi iintapariopua i'ka weeeo,
pa'wetere tiioipua i'ka weeeo, pa'weo norikame manipateka.
6 Ihji nanaarame masitaria, kiisioi nane'riamepua tiame ehkoriamio, Riosi chee-
riachichee yomatiame si'ripurioopua weeeo, yomatiame nanaarame wehjoarichi
si'ripuka.
7 Nape i'ka weee kajuyachio Riosia, te'ta ahpo utewarieo, chaachasache tajenate-
meripua yomatiame i'ka weeeo, ahkasi tewekaopua tiame. Wa'a iintomeri Riosia,
te'ta ahpo katewiachi taawechiopua, yooma nanaarame katewesa kokosaiopua.
8 Pukaepa eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ka'te wa'a yaapi
erakoka mochitomitiapua, nanaaraka chaachapamechitiao, taamowichioo piie miiri
paamupario, Riosia piie taawechitia tetewamekopa; Riosio piie taawechitia tetewao,
taamowichio piie miiri paaumparipua.
9 Wa'a teeka tetewiniachiopua, taamo Paamira Eesusia waikao, kiisi ariwapaitepua
ahpo te'ta enamiachio, aaata wa'ami ahka tísia ariwapamekoo Eesusio chaacha-
panioioo; nape ihji taamo Eesusi Paamiraa, ki aaata epeche tatakorichi wewekami-
chiopua puuyeka tiiamepua pehjio, tehpe teewepamepua ahpo enamiao, epeche
weeka apochi e'enapuawichioopua, ahpo tatakoriniameopua wa'asio, toakaopua
wa'ási.
10 Nape taamo Paamiraa enamachepua, ihji eenaiopua senawato asimitepua
ichikoamechitia. Pu'ka taawechio, ihji tewekaa, kiterepamitepua waikao, ki nu'uti
tiame te'teoka. Yooma aaata taamo itapiti ahjae neteniameai, yooma saipameri
puuuai na'ieo, kihta enepaka wa'asi. Weeechioi, yooma ihta netetiameai, wa'achitia
saipameripua tiameo, weee tajenarieo.
11 Yooma i'ka weeeo saipaka kajupuamekoopua, i'ka weee tewekara tiameo, ¿ki te'ta
ka'karumachi yooraka mochitomerijoare eemea te'ta aamo iyoriwa te'terekaopua
Riosichio,
12 yaapi erakoka Apoe Eesusi tekimichioopua, aamo newipatemiao, i'ka weee
kajuyachi tajenamerichio?
13 Teemea, yooma wa'a i'ka weeeo tajenaka kajumerikoiopua, yooma tewekaoiopua
ki naania ikimerikoopua tiame, yooma ahjachi iintuameopua ki naania ikimerikopua
tiameo, weemera wehjoari taamo mochimiachi, puuyeka mochitoame teemea,
weemera teweka iinueme, Apoe taamo Paamira Riosio, iintomo tuuriachitia. Wa'a
weemera taamo mochikachio, kiteremeripua ki ka'karumao, apoche ka'karumache
ohjorepuachi wa'ao.
14 Pukachipa eeme no'o tísia nakiwaa, ka'karumache yooraka mochitopuapua pe-
watiame mochitoka Riosichio, wa'a aamo te'teresoo Eesusi eenaio aamo katewemiao,
ka'karuma te'teriame aamo tewimichiopua, kihta a'chitiame tatakorieme.
15 Puuu tepepi teeweniamea Eesusieo, epeche weeka muuwepamichiopua apochi
newipamerio; wa'a teeka tetewimete teemea, pu'ka Eesusi tehpe puuyewa teewiao.
Taamoo Paoroa taamo pa'chichitia tetewaa, wa'achi cheeka aamo iyotepekame puai
i'ka tehpe eenepaniame Eesusieo, i'ka Riosie ahpo kiaretia ti'tijoeri tuuyewarichiopua.
16 Yooma ahkaoi ahpo iyotepariachiopua, wa'achi cheeka iyoteparepua i'ka tehpe
eenepaniame Eesusieo. I'ka Paoro iyoteparichi tísia tehki tiiame masitiamekopao,
ki kaawe pahtekameapua, se'wikamepua pu'kao, te'ta Paoro masiteriachitia ma-
sitepuao. Pukaepa, ki te'ta machiyame Riosichi simiyameo, se'wichi ruhjiamepua
ki kaawerumachi. Ihji ma'masitari ki ahsieme pepenipakame Paoro masiteriao,
se'wi chaachapaka masitiamepua, wahjachi Riosi iyotaperichi chiiao. Puuu se'wi
masitiamea, kiisi kaawe nokayamepua Riosi te'ta pichiwari chiiao, wa'a te'tiapa
puuua, ahpo wa'api na'atamepua.

17 Pukaepa eeme no'o poponichitia kaawe e'riaa, pu'ka se'wi masitiamechio,
kaawe aamo inateka mochitopuapua, ki aamo apochi panisutomichiopua ahpo tísia
wihkuewae, aamo kaawe Riosichi te'terewao, ruhjipateka.
18 Pukaepa eemea, kaawe machipakame mochitopuapua Eesusi masitiao, te'ta
taamo Paamira Eesusi nakiyachitia, Apoe Eesusi Riosie Weratiameo, taamo te'ta
newipatemichio weratiame. Pukaepania i'ka iyotepe kajuyachiopua, i'ka Eesusi
Riosie Weratiamewichioo, weruma iyoriwa teerejeraninia pu'kawichioo, ahkasi ki
wahjiamesi.
Wa'a te'teresaa kaawe enemiipua. Cheriwema wa'asi.

Seenepichi Waani Iyoteria

Riosi Naera

1 Kúíra yomatiame i'ka wehjoarichi mochikáme. I'ka no'o iyotewachio, aaat-
achi simiyame itapiti aamo nayewemane, kihta ki'tioi i'ka wehjoario, ahjaka
yasitokameopua wa'asi, ke'chu naayachisi o'ínia. Puuu aaataa ihji aaatapua: taamo
wa'api pusie tetewaria, taamoo pu'kao keepuka ohjoria; taamoo pu'kao, taamo sekae
ahjachi ihcheparia. Ihji te'ta aaataa, Eesusi Riosie Weratiame puuua; puuua, Apoe
te'ta Riosi Naera puuua, Riosia pukae ahpo Naeraeo, te'ta kaaweruma ahjarikamera
taamo ki'yamepua, weemerakamera ahjari.
2 Ihji wa'api Riosi Naeraa, i'wa wehjoarichi eenaka tijoetukamepua, taamoo taamo
pusie tetewiriamepua; pukachi wa'a tiiachipa teemea, pichiwako tuuyámepua, i'wa
wehjoarichi eenário. Pu'ka Naera Tijoetukamechi simiyame, aamo nayewatuna
teemea. Puuu Naera Tijoetukamea ki wahjiamesi ahjari tiiamepua, puuua taamo
Noono Riosi tiiarichi o'inia tekikamepua, pu'ka tiiarichi o'inia tekika weeechi eenaka,
taamo ahpo tetewitekame.
3 Pu'ka te'ta taamo tetewaria, pu'ka te'ta taamo inamuria tiame, aamo nayewatuame
teemea, aamóo, wa'achitia tamochitia taamo Noono tewekachi kahtiamechi te'tereka
mochitomichiopua, wa'achitia Riosi Taanarachi taamo te'tereka mochitoachitia,
wa'achi te'tereka mochitomichiopua, Eesusi Riosie te'ta Weratiamechio.
4 Wa'a tiiame aamo tuuyepame teemea i'ka iyotewachio, pu'ka aamo Riosichi peenia
erakoao, epeche ahsepari teerepuawichiopua.

Riosia piipari tahjewari puuua

5 Eesusi Riosie Weratiame taamo aamo masitenureriaa, ihji kaaweruma weemera
tuuyewari puuua: Riosia piipari tahjewari, ki'tiameoipua tiameo, ihtaoi ki
kaaweruma tiiameo, kiisi oiyameoiopua tiameo, tukaparichio; ihjia te'ta kaawerumache ihsiwa tiiamepua.
6 Pu'ka Riosi ahjama kaawe te'tio tuusaa teeme, nape wa'a chaachapaio ki
ka'karuma yooraka ohjosaa teeme, wistuame teeme taamo chaachapariao, ki taamo
chaachapariachitia ohjoekapa teeme.
7 Nape uutapachi ohjoresaa teeme kaawe ahpo uukao, Riosichitia uutapachi
te'tereka mochitoame teemea, kaawe erakoka mochitoka taamo wahjachi ahjamaoi,
Riosi Taanara Eesusio taamo tatakoriria te'ta taamo piipateriopao, tísia kokosa
aiwaka, ahkasi kurusichi mukukao.
8 Ki tatakoriwaeme taamo teewasaa teeme, taamo wa'api taamo wihkuiámepua,
kihta ki'tiame teemea waikao, taamo pichiwariwao.
9 Nape teemea Riosio taamo tatakoririo tuusaa, tísia kaawe erakometepua taamo
tatakoritiao taamo cheriwemerikopua, pu'kao tamochio, te'ta kaawerumache ihsi-
amekopapua, yomatiame taamo kiisi kaawe nokariaopua, piipáteka.
10 Nape ki tatakoriwaeme taamo tewasaa teeme, Riosikamera wihtuchame teeme
waikáo, ki pichiwaka uuyamekapa teeme pu'ka cheeriao, Apoe Riosio cheeriopa
taamoo, yomatiame teeme tatakoririameko tuuka.

2

Eesusi Riosie Weratiame taamo nehpupari

1 No'o Riosichi kukuchiwa, i'ka itapiti aamowichio iyotiamenia, kaawe aamo inateka
mochitomichio itapiti ki ka'karumachi wichipuameo. Nape seenekachi aawata piire
tatakorichi wichisoo, ijinueme teeme aaata taamo nehpupamerio, riaorósi taamo
wenejia taamo Noono tewekachi kahtiamechio. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, wa'a
iintomeripua taamo nehpupakao, puuu Apoea, te'ta tísia kaawerumakapa puuua,
taamowichioo kaaweruma wichiyameche, ihsiamekapapua.
2 Pu'ka Eesusio taamowichio mukiwarichi ahpo nehjariopaopua, yooma taamo
tatakorika wikiriataria natetetiame itipikamepua, ki ehpe taawechiami taamochewi-
chiopua, ahkasi yomatiame i'ka wehjoarichi mochikamewichiopua, Eesusichi pa-
parakameo.
3 E'waka mochisaapu teeme pu'ka Riosi nuurario, pukachi nane'repuame teemea,
pichiwa kaawe te'tereka mochitoamekopua Riosichio.
4 Nape aaata ahka cheesoo: “Tísia kaawe teereka yasitoamenia Riosichio”, nape
wa'a chiiaio, ki yorame enesaapua Riosi nuurario, kihta Riosichi kaawe teereka
yasitoamepua, oowera tísia wistuamepua, kihta pichiwari tiiamepua apochio.
5 Sewina chaniwachio, aaata e'waka yoorameapua Riosi nuurario, pukae e'wewa
ihsiwae tetewitiame Riosio, tísia ahpo nakiyaopua Riosio. Pukachi wa'a taamo tiiachi,
taamo nane'riame teemea, taamo kaawe tiiamekopua Riosichio.
6 Aaata ahpo Riosichi kaawe teereka yasitoameko tuuyamea, Riosi Taanara Eesusi
i'wa weeechi yasariachitia, yasitómetepua.

Weemera nuurari

7 No'o Riosichi nakiwaa, ihji nuurari aamo no'o iyotepiaa, ki weemera simiyame
puuua, puuu wa'apikai tiiapaopua ehkoriami o'inia simiyame, puuu wa'api puuua,
ehpiami taamo nayewatuaa, pu'kaopa aamoo inamuriapa wa'ási.
8 Nape wa'a tiiaipua, Riosie Weratiameo ahsieme e'wewa iintoriopa, yomatiame
Riosi nuurari e'wepakaopua i'wa weeechi oirioio, weemera tiiame Riosi nuurari
e'wewa, enepakamepua. Ehpeo eemeai Riosieo, yomatiame ahpo Taana Eesusichi
paparameo, ahsepari e'wekame taamo tetewamepua ahpo nuurario. Pukaepa
ehkoriami tukapari Riosi nuurarichi nokisitiamea, puuua saipatoamepua, ehpeo
taamoo Riosi Taanara tahjewarachi mochitoamekopa, Eesusichi paparakao. Ehpeo
eemea Eesusi tahjewarachi mochitoamea, kaawe ahpo nakika mochitoamepua.
9 Aaata piire ahka Eesusi tahjewarachi yasitoame teewasoo, wa'achiaipua nekume-
saa ahpo piirechio, tukapachi yasitoamekai chiiamepua pehjio.
10 Nape puuu ahpo piire nakika yasitoamea, Eesusi tahjerawachi kaawe teeretoka
yasitoame puuua, aaataai kihta tatakorichi wichiteme tiiamepua.
11 Nape aaata ahpo piirechi nekumeka yasitoamea, wa'a ahpo ma'chitamepua
tukaparichi yasitoamekoo, ki ma'chiriameka tiiamepua, tukapachi oiyamechitia kiisi
ma'chiriachi.
12 Neeea Riosichi kukuchiwalao, i'ka no'o iyoterichio eee chiiame ka'karuma
tuuyewa iyotiamenia aamowichioo, Riosichi aamo te'terepariopa aamoo, Riosio
aamoo cheriweriopa tatakoririao, Eesusi Riosie Weratiameo aamowichio iintóriae.
13 Eeme kukuchi yayawarao, i'ka aamo iyotiamene aamowichioo, tísia nane'reka
mochitoamekopa Riosie Weratiamechi simiyameo, pu'kao ke'chu naayachisi o'iniasi
ahjaka yasitoame.
Aamo tehtemario, i'ka kaawe e'rewa aamowichio iyotiamenia, tísia aiwaio
anachaka newitoriopua riaorósio, tísia na'ara aamo yoranareriameo.
Aamo kukuchio, i'ka kaawe e'rewa aamowichio iyotiamenia tiameo, aamoo tísia
nu'nuntikoiopua pehjio, aamo Riosichi paparamekopua.
14 Eeme yayawaraa, kaawechupena tísia paparakame eemea Riosie Weratiamechio,
ke'chu naayachi o'inia ahjaka yasitoamechio.

Eeme tehtemariaio, kaawechupena eemeai newitokamepua riaorósio, tísia anachatoaipua riaorósi na'arario, amochi tísia na'ara yoranarewa, Riosi kaaweruma tuuyewarichikamera enepakaopua, tísia utewaeme enepakaopua amochio, riaorósi aamo tísia na'arewa nehpupariwichioo.

15 Wa'a tiiachipao neeea yooma aamoo, chaaniamenia, ka'te pu'sereka mochitomitia eemea, itapiti ki ka'karuma nokiwame i'ka wehjoarichio, ikotukaoi ihtaoi itapiti i'ka wehjoarichi iintuameo. Aaata i'ka wehjoarichi iintuame ikotuka yasitoamea, kiisi nakika yasitoamepua tewekachi taamo Noonoo.

16 Wa'a tiiamepua, yooma ki ka'karumaa i'ka wehjoarichie taamo ooweniamea, ki taamo tewekachi Noonoe ooweniamepua, ihjichitia weeechi iintuameaa: yooma ihta taamo tetewao, ki ka'karuma yoranarewa; yooma taamo erakoa ki ka'karuma yoranarewa; tísia paarasarieka yasitonarewa.

17 Ihji weeea ahpo kajumite puuua, yooma apochi mochikame ti'tijoeri kiisi ki ka'karuma ikotuame ahjama; nape sewina tiiachio, puuu Riosi nakiyachitia mochitoamea, ki wahjiamesi ahjameripua Riosi ahjamao.

Napapuka ne'newa, aachintiamera te'ta pichiwarikoo ki pichiwarikooio

18 No'o Riosichi kukuchiwala, waapi teetoamekaitepua epeche epecheche, Riosi ihsiwa kajumiachiopua i'ka wehjoarichio. Inamukame ohjoare eemeapa, aaata iintumio tuuwao, aaata Riosie Weratiame te'ta weruma Seepurawarao. Wee, weeka puuyapamepua wa'asio Riosie Weratiame seepurawao, te'ta Riosie Weratiame Seepurawa ijinuwarao. Wa'a tiiachipa epeche epecheche, waapi teetoameko erakoame teemea, Riosi i'ka wehjoarichi ihsia, kajumiachiopua.

19 Puuu Riosie Weratiame seepurawaa, ahkasioi taamo ti'tiopachiamioi e'enariameaipua ookapio, ki pichiwa taamo Paamira Eesusichi paparame. Puuua ki taamo ijinuwara eneriamepua taamo Riosichi poponiwachio pipiniwachiopua tiameo, poanatukamekapapua, tamochitia pichiwa Riosichi paparame enesaapua, taamo ahjama itipimeriaipua. Nape wa'a noonoitiamea, taamo ma'chiame tetewimichio iintuamekopua taamo ti'tiopachioi Eesusi seepurawa, nape ki yoomahka.

20 Nape eemea ki poanatuamepua taamo Riosichi paparamechio, eemea amochi uukamekapa te'ta Kaaweruma tiiamera Riosi Riosiwario, Riosi aamo ki'yariao, pukaepa machika mochitoame eemea, taamo Paamira Eesusi pichiwari tiiao.

21 Pukaepa aamo iyotepamenia, aamo machiyamekopa Eesusichi simiyame pichiwarirao, kii ki aamo machiyamekopa. Eeme wa'api nane'riamepu, wistukio ka'chitia pichiwarichi eenamekopua.

22 ¿Aatana ohjoarepu te'ta wistuamea? Naati puuua, ki Riosie Weratiameko tuuyame Eesusio, ki Riosi tiiarichi eenameko tuuyame. Puuupua, te'ta Riosie Weratiame seepurawaraa, ki uuka tetewamekamera Eesusi Riosi Taanarao, apoe te'ta Eesusi Noonoraoi.

23 Aawataai ki Riosichi eenameko tuuyamea Eesusio, ki apochi iniwaeka yasitoamepua te'ta Eesusi Noonoraoi; nape, Riosichi eenameko tuuyamea Eesusio, apochi iinueka yasitoamepua te'ta Eesusi Noonorao.

24 Pukaepa kaawe neesetomitiamua, pu'ka Riosichi simiyame tuuyewario, pukeri o'inetiachisi aamo inamuriao. Wa'a te'teretoka neesetosaa eeme, pukachi Riosi Taanarachiche te'tereriame enemapu eemea, Eesusi Noonorachi te'teretokameche tiame.

25 Teemea wa'a te'teretokamea, kiapuame teemea waikao, Riosie Weratiame taamo kiapo tuutiameopua, kiisi wahjiamesi ahjaniameopua weemera ahjari.

26 Pu'ka wa'a tiiame aamo iyotepamenia, kaawe aamo neesetoka mochitomichiopua aamo wihkuenariameo.

27 Eemea tísia machika mochitoamekapaopua Eesusi Riosie Weratiame pichiwarirao, ki aaatae aamo epeche masitepuamepua, Riosi Riosiwarikamera aamo masitiamekopua, amochi yasitokao. Puuu Riosi Riosiwarikamera inisiamepua aamo te'ta masitekao, ihtáoi Riosichi simiyameo. Puuu Riosiwari masitiaa, te'ta pichiwarikamera puuua, kiisi wistúki. Wa'a tiiachipa eemea, pu'ka Riosiwari amochi yasitoa masitia, e'weka mochitopuapua, pu'ka Eesusi Riosie Weratiamechiche, Riosiwarichi teetoka.
28 Ehpeo no'o Riosichi kukuchiwala, peewatiame mochitomitia eemea Riosie Weratiamechio, ki aamo suuwe erapatepuaichio aamo te'teretoriao, pu'ka Riosie Weratiame enasoopua te'ta taawechio; epeche kaawe ahjachi erakoka mochitoniamea, pu'ka taawechi te'ta enameriwichioo.
29 Eemea nane'riame enesaa Riosie Weratiameo, kaawerumache ihsiamekoopua pu'kao, nane'remete eemea tiameo, yooma aaata kaawerumache nokayameo, Riosi tatanarachitia te'teriamekopua, Riosi Taanara Eesusichi enepakamekopua.

3

Riosi te'ta tatanara

1 Eemea i'ka no'o chiiao, inataka ne'nemitiapua: Nee, taamo Noono Riosia, ki teesa taamo nakiyamepua, ahkasioi puuua taamoo, ahpo tatana taamo teewamepuá; pichiwa wa'a te'tiamekate teeméa. Nape wahjachia, ki Riosichi paparaka mochitoamekapaopua, ki taamo Riosi tatanarachitia tetewamepua, kihta tewekachi kahtiame Noonochi te'teriapa.
2 No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, ¡Riosi tatanarapa teeméa! Teemea ki te'ta kaawe nane'riamepua taamo weerewa te'teremiao, nape wahka ihtoriachio Eesusi eenechi tewekachi o'inia tekisoo, Eesusi weerewaeka eenaria tetewapao, pu'ka weerewa taamo weerewaemeriko erakoame teemea.
3 Yooma pu'ka puuyetoka mochikamea, Eesusi ye'karichi ahjama mochipuameo, tísia piipari tiiame ahpo neesetoka mochimetepua, iiweta i'wa wehjoarichi mochitoaiopua pehjio, te'ta Eesusi piipari tiiachitia.
4 Ki ahpo piipari neesetoka mochitoamea, ki iyorika mochitoamepua Riosi nuurario, puuu ki iyorika mochikamea pu'ka nuurario, tatakoriame puuua.
5 Eemea nane'riamepua Eesusi Riosie Weratiameo, apoeopua kiisi ihta tatakorikameo, i'wa wehjoarichi eenariopua taamo tatakoriria kokosapuame, ahsieme cho'wemiao.
6 Aaata te'ta Riosie Weratiamechi kaawe teeretoamea, kiisi oiyamepua tatakoriwachio; tatakoriwachi oika pu'seriamea, kihta Riosie Weratiamechi teeretoamepua, puuua Riosie Weratiameo, kiisi machiyameka teeretoka yasitoamepua.
7 No'o Riosichi kukuchíwaa, ka'te aamo toimitia wihkuemichioo aaataoi; aaata kaawerumache yooramea, kaaweruma puuua, Riosie Weratiameka tiiamepua, ahpo kaaweruma tiiao.
8 Nape tatakorika pu'seriamea, riaorósikamerachi tiiame puuua, riaorósi iinuwara. Riaorósia, tatakorika pu'seriamepua, Riosichio, ahpo poanaturiachisi wa'ana, ki nane'reniachi wahkasi ehkoriami o'iniao. Nape Eesusi Riosi Taanaraa, riaorósi taamo ahpo ijinuwa eenepatenariopa, wa'inemia eenakamepua, riaorósio, ki taamo Riosi tatanara enejeriopa.
9 Aaataai te'ta Riosi taanarachitia yasitoamea, kiisi tatakorika yasitonariamepua, weemera ahjari iinuekapapua Riosichio Riosie ahpo kiatiame. Pukaepa ki itipiamepua tatakorika simitewachio, eenechi naawakameka tiiame enepatetiapaopua, Riosieo. Puuua ahpo yooreminaopua iikachio, Riosi taanara enepakame puuuapa.
10 Nane'repori tiiame teemea, Riosi tatanara aatanakoo, riaorósi ijinuwarao aatanakoiopua, ahpo nokiwamechi ma'chiame tetewiniamepua, aatanakamerakoo.

Aawataai ki kaaweruma yooraka yasitoamea, kiisioi nakika yasitoame enesaa ahpo piirechio, ki Riosichi tatanarachitia te'teriamepua, riaorósikamera ijinuwarapua.

Napatika ahpo nakika mochitotaria naaju, aaatachioipua

11 Ki'yamisi o'inia taamo tuuyesiwa inamutiamepua, puuu wa'api ihjia: taamo ahpo nakika mochitopuamepua.
12 Teemea ki Kaainitaru ohjoériachitia ohjoétometepua, ehkoriami naayachikoio pehjio, ohjoeriachitiao. Puuu Kaainia, riaorósi iinuwara enekamepuáa, ahpo pooni me'yakamekapa. ¿Ihtatia tiiachipa wa'a iintoriarepua ahpo pooni me'yakao? Wee, puuu Kaainia, na'arari inataka yasitoriamekapa wa'a iintokamepua, pu'ka poonira Aaweri tewaniamea, kaawerumache yooraka yasitoamekopa, wa'a yoratiamepua.
13 Wa'a tiiachipa eeme no'o Riosichi kukuchiwaa, aamo nekumeka teteiwai i'ka wehjoarichi mochikameeo, ka'te iinsa tiiameko erakoka mochitomitiapua. Puuu aamo ku'kume e'raka tetewamea, ehkoriami naayachi Kaaini teereriachitia, te'tereka mochitoamepua.
14 Nape teemea Eesusichi paparamea, taamo kaawe nakika mochitoamepua, aaataoi kaawe e'raka nayeweka. Wa'a te'teriapa teemea, nane'riamepua taamoo, ki aiwamerikopua oosa simiyamechi mukiwario, teemea weemera ahjarichi teetoapa, taamo Noono tewekachi kahtiame ki'yaria. Aaataai ki ahpo piirechi nakika yasitoamea, ahjaka oiaiopua mukukameka tiiamepua. Puuua wa'apitia itipisaa, puuua eeyowa tiiamepua oosa mukiwachi wichipuameo.
15 Aaataai ahpo piirechi nekumeka yasitoamea, tijoe ko'yameka tiiamepua; eeme wa'apiai nane'riamepua pu'kao, aaataai tijoe ko'yameo, kiisi kiapuamekopua, ki wahjiamesi ahjario.
16 Teemea Eesusi Riosie Weratiame iintoriaeo, te'ta pichiwarikamera nakiwari machiyamepua, ki teesa taamo nakiyapao, kurusichi mukuriopa, ki nu'uti kokosa tiiame aiwaka taamowichioo, apoe ahpo kaawe e'rachi wa'api. Wa'achitia teemeai taamo poponi pipiniwa Riosichi paparamewichioo, ihtaoi aiwari aiwaiopua pu'kawichioo, kaawe erakometepua, wa'a teeka tetewiteniamepua tamochio, te'ta kaaweruma Riosichi eename nakiniameo.
17 Aaata ahka soparame iinuekai yasitoameapua ahpowichioo, wa'a tiiaiopua ahpo piirechio, itapitichi tísia tooremuka yasitoame tetewaiopua kihta ihkorewae ku'isaopua pu'kao, ¿ihtatiana, te'ta kaaweruma nakiwari Riosichi eename iinueta-pua?
18 No'o kukuchiwaa, taamo aaata nakiwaria, tamoe iintokache tetewiteniamepua, ki oowera chanikache.

Pichiwa cheriwetiameko tatakoririao

19 Wa'a teeresoo taamo iintowachi tetewima teemea, taamo te'ta Riosi pichiwarichi te'teriamekopua. Wa'a te'teriapa teemea, te'ta pichiwa ki kokosapo erakoame teemea, Riosi te'ta taawechi ti'tijoeri katewiachio.
20 Tahpitika e'roiopua taamoo, ki nu'utiko taamo tatakoririao, te'ta taamo pichiwari e'raka cheriwejeraka itasoo Riosichio, cheriwepuameche teemea Riosieo, apoeo ma'chiame tetewamekapa taamo iikachio, tahpitika e'raka taamo itaya cheriwejerao. Wa'a iintomeri Riosia, yomatiame tiiamekapa nane'rewao.
21 Nape kihta weruma tatakori tamochi pehtiamekoio Riosia, taamo cheriwe-meripua tiameo,
22 ahkasioi tísia nu'utikoi taamo tatakoririáo. Wa'a iintoame taamo Noono Riosia, ahpo mochijerachitia mochitoameo, ahpo nuurariwa e'weka.
23 Taamo Noono Riosi nuuraria ihjipua: ahpo Taana Eesusichiche paparaka mochitoniame, te'ta pichiwari taamowichio iintorio erakoniame Eesúsio, te'ta kaawe taamo ahpo nakika mochitoniame, te'ta apoeo, taamo nuureriachitia.

24 Yooma aaata pu'ka tewekachi taamo Noono nuurarira e'weka mochitoamea,
taamo Noono tewekachi kahtiamechi te'tereka mochitoamepua; Apoe taamo Noono
tewekachi kahtiameai pukachi. Teemea tamochi kahtiameko nane'riamepua Riosio,
tamochi yasitoamekopua Riosiwarirao.

4

Riosi Riosiwarira nayewaniame; riaorósi riaorósiwarira tiame

1 Aamo tísia no'o nakiyaa, ka'te yooma Riosichi simiyame masitio tuuyame
pichikemitia. Nane'reka uumitia pu'kao, kaawe inataka, seenekachi ki Riosichi
eenamekoi enema puuua; i'ka weeechio ki ookapi ohjoamepua ma'masiteri, puuua
ki pichiwaka masitiame.
2 Aaata ma'masitari Riosi Riosiwari apochi yachatoamea, eee cheeka ahpo ma-
sitewachi ma'chitamapua: “Riosi tijoe tijoetukameo, Eesusi Riosie Weratiameko”,
tuumapua.
3 Ki Riosiko tuuyamea Eesusi Riosie Weratiameo, wa'a chiiachi nane'rema teemea
ki pichiwa chiiamekoo, pu'kao teesaoi ki apochi tiiamekoo Riosi Riosiwario; puuua,
riaorósi riaorósiwarikamera yachatoamepua, Riosie Weratiame te'ta seepurawa.
Inamuriare eemeapa, aaata enamerikoo, Riosie Weratiame te'ta seepurawa. Weh,
neeea pu'kaopao, eenariameko tuuyamenia, puuu Riosie Weratiame seepurawa
riaorósiwarirao, i'wa wehjoarichi tetewiniamekopa ihsiaopua wa'ási.
4 Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, Riosi tatanarakamera eemeapa,
pukaepa eemeapa newitokamepua, pu'ka ma'masitari wihtuka masitiameo. Eemea
ki yuumpatiamepua pukaeo, pu'ka Riosi Riosiwario amochi yasitoameo, tísia
utewaemekopa, ki pu'ka riaorósi riaorósiwarichitia i'ka wehjoarichio, ihsitoameo.
5 Puuu ma'masitari wistukia, riaorósi riaorósiwarirae ahpo eratewakamera masiti-
amepua, ki Riosichi tiiakamera. Pukaepa ki Riosichi paparanariamea, pu'ka riaorósi
riaorósiwarie eratetiamee masitiamekamera tísia pu'sereka keepuamepua.
6 Sewina te'terewachio, teemea Riosi ijinuwarapua. Puuu Riosi nakiyamea, taamo
ahjama nayewaka pu'seriamepua Riosichi simiyameo; nape ki nakika mochitoamea
Riosio, kiisi pu'seriamepua taamo ahjama nayewakao. Wa'a teeka nane'remeri
teemea, aatanakamera pichiwaka nakiyamekopua Riosio, aatanakamerakopua
tiameo, ki pichiwaka nakiyamekopua Riosio, oowera wihkuaka nayewamekopua.

Ahpo nakika mochitopua

7 Eeme no'o poponiwa pipiniwa tiamea, tísia no'oe nakika mochitoamea, teeme
Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame taamo kaawe nakika mochitometepua, ahkasi
taamo wahjachioi, pu'ka nakiwario Riosichi eenamekopao. Aaata nakika uuyamea
aaatao, kaawe tiiamepua Riosichio, Riosi taanarachitia.
8 Aaata ki nakika tetewamea ahpo wahjachio, kihta iinuemepua Riosi nakiwariopua
apochio, Riosia apoe te'ta pichiwari nakiwarikapapua, yomatiame aaataoi nakiyame.
9 Riosia tísia taamo ahpo nakiya tetewitenariapaopua, ahpo Taana tijoetutesa
uhjurekamepua i'ka wehjoarichio, taamo weemera ahjari kiapuawichioopua, pu'ka
ahpo piiripi wa'api Taana iintóriae.
10 Te'ta ki nu'uti nakiwaria, Riosie taamo tetewitetiamepua, ki tamoekamera Riosio,
apoe Riosio ahpo Taanakamera uhjurakamekopua, ahpo Taanakamera iintoriawi-
chio, taamo cheriweriopa taamo tatakoririao, yomatiame ahsieme natetekaopua.
11 Wa'a teesoo eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamé, Riosio ki teesa
taamo nakiyame enesoo, wa'achitia teemeai tísia kaawe taamo ahpo nakika
mochitometepua.
12 Riosia seenepioi, ki aaatae tetewiniamepua; nape ahpo kaawe nakika mochitoni-
achi, tetewiniamepua pukachio, te'ta kaaweruma Riosichi eename nakiwariaa, puuu

Riosi nakirewaa, kaawe ahpo nakika mochitoamerakachi, epeche epecheche tamochi teetopasiamepua.

13 Teemea taamoo, ki taamo ahpo nakiwariche nane'riame teemea, taamoo Riosichio kaawe te'teriamekoo, apoekamerakopua Riosio, ahpo Riosiwarie tamochi yasitoamekopua, ahpo Riosiwarieopua taamo inatarichio chaanesika, taamo tísia kaawe tiiamekopua apochio.

14 Teemea tiameo, Riosi Taanarao, tamoe wa'api pusie tetewikamepua pu'kao, pukaepa teemea Eesusi Noonorao, apoe wa'api tamochi uhjurario pichiwatamepua, yooma taamo i'ka wehjoarichi mochikameo, newipatemichiopua.

15 Riosia aaatachioi Eesusio Riosi wa'apichi eenameko tuusoo, Riosie wa'api tijoetutetiameko tuusoo, Riosia pukachi pakiyamepua iikarachio, pukachi ohjoretomiaopua; puuu wa'a ikitiamea Riosieo tijoea oowitiameaio, tísia kaaweruma te'teretoamepua Riosichio, Riosia tiameo pukachio.

16 Naakona wa'a tiiaitepua, ma'chiame pahtiame teemea ehpeo, achini tiiameko Riosi nakiwariopua tamochio; eje'e pichiwa wa'a tiiame puuua, pukaepa wa'a tiiachipa pukachio, te'ta pichiwariko erakoame teemea pu'kao. Riosio te'ta nakiwarikopaopua pu'kao, aaata ahpo wahjachi tiame nakika yasitoamea, Riosichi ahpo teereka yasitoamepua; Riosiai pukachi teereka kahtiamepua.

17 Wa'a te'teretosaa teemea taamo wahjachi kaawe nakika mochitoniameo, kihta taamo seeweka mochitomete teemea, wahka ihtoriachi ti'tijoeri ki kaawe noonoikame, te'ta Riosi katewemerichio, te'ta Riosie Weratiame nakika yasitoriachitia, mochitoamekapa.

18 Aaataai te'ta Riosi nakiyachitia ahpo nakika mochitoniachio, ki'tiamepua Riosi kokosari majaniamea, wahka ihtori taawechiopua ti'tijoeri te'ta katewemiachio. Ohsotia puuu majaniamea, ahpo pujayamepua tamochio, Riosi nakiyachitia taamo te'ta ahpo nakika mochitosoo. Nape Riosi kokosari majaka yasitoamea, ki Riosi nakika yasitojerachitia, yasitoamekapa, wa'a e'ramepua.

19 Teemea ahpo nakika mochitoniameo, Riosie pepenipakamepua, ahpo Taana Eesusichi taamo tetewiterie, kurusichi taamowichio mukiwarie.

20 Aaata piire ahka cheesaa: “Nakiyamenia Riosio”, nape wa'a chiiaiopua, nekumesaa ahpo piirechio, wistuame puuúa. Aaata ki nakiyamea ahpo piirechio pusie teteiwameoipua pu'kao, ¿osopenana nakitarepua Riosio ki ahpo pusie tetewao? Nakiniamea ki naawesarieche tetewiteniamepua, yoorakache tetewiteniamepua.

21 I'ka nuurari taamo ki'yarepu Eesusi Riosie Weratiamea: ki Riosiche nakika mochitomete teemea, teemea ohso kaawe taamo piirechio, nakika mochitometepua tiaméo.

5

Ki kaaweruma weemuwao, newitoniame

1 Aaata piire Eesusiko e'rame Riosie Weratiameo, pu'kao Riosi tiiarachi o'inia eenamekoopua, puuua Riosi taanaraka tiiame puuuapa. Aaata tewekachi kahtiame Noonora nakiyamea, wa'achitia nakiyamepua tiameo, pu'ka tatanarao.

2 Riosi nakiyame enesaa teemea, e'waka mochisaa tiame pu'ka nuurariwaoio, pukachi nane'reka mochitoma teemea, Riosi tatanarao, nakika mochitopuameo.

3 Teemea Riosiwichio te'ta pichiwari nakiwaria, Riosi nuurariwa e'weka yasitoniamepua; puuua e'weniamea kihta pehtiamekaitepua, ewanarewawichioo.

4 Taamo Eesusichi paparaniamechi o'inia, eename taamo Riosi nuurariwa e'waka yasinarewaa; pukae newitoame teemea ki ka'karuma yoranarewa weemuwao.

5 Newitoka machenasiamea pu'ka ki ka'karuma yoranarewao, Eesusi utewarira
apochi yachatoamekapa wa'a tiiamepua, Riosi tiiarichi eenameko e'ramakopua Riosie
Weratiameo, Riosi Taanarakopua naawakameo.

Eesusi Riosie Weratiame naania tiiame aatanakoo

6 Teemea nane'riamepua Eesusi Riosie Weratiameo, Riosi Taanarakoopua, nee-
rochi paatotioi machenoio, tewekachi kahtiame taamo Noono tewekachi kahtiamee
ma'chitatiamekopua pu'kao, ahpo Taana teewakao. Piirechi akana o'inia eenameko
taamo nane'riaa, kurusichi mukuyai tewekachi kahtiame taamo Noono nayewe-
riapua, ahpo Noono teewakao. Taamo nane'riaa tiameo, Riosi Riosiwari puuua,
tamochi iikachi yasitoka, pichiwa Riosi Taanarako taamo tuuyamekopua pu'kao, te'ta
Riosi tiiarichi o'inia naawakame.
7 Wa'a tiiachipa paikapua tewekachio, te'ta Eesusi pichiwatamea aatanakoo:
piiripia, taamo Noono Riosi tewekachi kahtiamepua, piirea Apoe Riosi Naerapua,
piirechia tiameo, Apoe taamo Noono Riosiwarirapua, tewekachi kahtiame; ihji paikaa
piiripikaitepua.
8 I'wa wehjoarichi taamowichioo, te'ta Eesusi Riosie Weratiame aatanataa, ihji
paikapua: piiripia Riosi Riosiwaripua, taamo iikachi tuuyame; piirea, Eesusi paatotioi
neerochi machenoipua, ahpo Noonoe tewekachi kahtiamee nayewetiame, ahpo
Taana teewakao; piirea, Eesusi kurusichi mukuyai taamowichio erawisukao, ahpo
Noono nayewariapua tewekachi kahtiameo, ahpo Noono teewakao.
9 Weh, pichikiame enesaa teeme ti'tijoeri chaachapao, epeche pichikemetepu teeme
Riosi chiiao, epeche ki teesa nateyakamera. Pukaepa te'ta pichikemete teemea Riosi
chiiao, yomatiame Riosi Taanarachi simiyameo.
10 Riosi Taanarachi paparakamea, ahpo wa'apichi i'toamepua Riosi Riosiwari chiiao.
Ki pichikiamea Riosi chiiao, wistuchamepua Riosi chiiao, ki pichikiamekapapua Riosi
Taanarachi simiyameo, apoe Riosi cheeriao.
11 Riosi taamowichio te'ta ma'chitaa, ihji iintoriapua: ki wahjiamesi ahjari taamo
ki'yaria, yooma aaata taamoo, ahpo Taanachi paparakameo, pu'ka Eesusi iintoriao,
taamowichio iintorio erakoamekoo.
12 Aaata ahpo nehpuwarichitia iniwaemea pu'ka Riosi Taanarao, pu'kakamera
ki'yakame Riosia, ki wahjiamesi weemera ahjario. Nape ki ahpo nehpuwarichitia
apochi teetoameo, Riosi Taanarao, kiisi kiatiamepua Riosieo, pu'ka weemera ahjari
ki wahjiameo.

Kajuyachi kuwateka tuuyewari

13 Neee Waania i'ka aamo iyojurachio, te'ta pichiwako nane'remichio iyotiamenia
pukachio, amochi iinuemekoopua wa'asi, pu'ka weemera ahjario, te'ta Riosi Taa-
narachi paparakamekapao.
14 Pukaepa tísia ahjachi erakoame teemea, yooma ihtaoi taamo tatakoriria cheri-
wepua inatetioo, taamo inamumerikopua puuua, wa'a e'raka kahtiamekapaopua
wa'asi.
15 Wa'a teesoo Riosia, ki wa'atia itipimeripua, ki taamo inamukaopua. Nane'riame
enesaa teeme taamoo keepuamekoopua pu'kao, nane'riame enemeriai teeme waikao,
taamo tatakoriria cheriwemichio itanesoo, taamo cheriwemerikochepua.
16 Aaata na'ara ihsiame tetewisaapua ahpo Riosichi pooniwao piiniwaoiopua, pu'ka
wa'a ihsiwamewichioo Riosichi itamete muuua ku'iwao, pu'kao ahpo katewemi-
chiopua, weemera te'teremichiopua. Nape taamo Riosichi Taanarachi paparameo,
itapiti ki kaawe tiiame tatakorisoo, pu'ka tatakoririawichio Riosia taamoo, ki taamo
ipaka tetewimapua ki apochio, oosa simiyame mukiwachiopua. Nape ki ahpo
Taanachi paparameopua Riosia, pu'ka tatakoririawichio Riosia, ki nakika teteimapua
apochio, ipaka tetewimapua pu'kao, ki wahjiamesi ki ahpo ahjama mochimichiopua,

puuu wa'a tiiame Riosie ipaniamea, oosa mukiwa tiiamera puuua. Pu'ka ki Riosichi te'teriame tatakoririawichioo, ki aamo itapo tuuyamenia Riosie cheriwepuao; aapoe wa'api Riosi itanemerikopua pu'kao, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo.

17 Yooma ihta ki kaawe nokiwamea tatakoripua; nape iintuaitepua tiame ki kaawe iintotiamea, pu'kawichioo ki oosa simiyame mukiwarichi taamo i'toamea, Riosi ijinuwarakamera enepatetiamekápa.

18 Nane'reka mochitoame teemea, aaata Riosi Noonoeka yasitoame, ki tatakorika yasitonariamekopua, ahpo neesetoka yasitoamekopua pu'kao tatakoriniameo; Riosi Taanara Eesusieopua apochi inateka yasitoniamekapa, apoe Riosiwarieo. Pukaepa Satanasia ka'chi iika yuumpame tiiamepua pu'kao, ahpokamera tatakoriniame na'naritomichioo.

19 Teemea Riosi ijinuwarakai, nane'riame teemea i'wa taamo ohjoekachio, Satanasi ye'karitere taamo mochikamekoopua; pukaepa taamo kaawe neesetoka mochitome-tepua.

20 Nane'riame teemea tiameo, Riosio ahpo Taanachi i'ka wehjoarichi tekikamekoopua taamo mochikachio, apoe taamo machitanariapa, aatanakoopua te'ta pichiwari Riosio. Wa'a tiiachipa teemea pukachi te'ta pichiwa Riosichi, pirena mochitoamepua, pu'ka Riosi Taanarachi te'téretoka, pu'ka Eesusi Riosie Weratiamechi. Wa'a teesoo ihji Eesusi Riosie Weratiamea, Apoepua te'ta Riosi pichiwaria, te'ta ki wahjiamesi ahjamea. Wa'a tiiachipao apoepua taamoo, te'ta ki'yameraa ki wahjiamesi ahjário.

21 No'o Riosichi kukuchiwaa, ka'te paparamitia eemea itapiti riositaniamechio.

Wee, wa'asi ihji no'o aamo tuuyeka iyotiaa. Wa'a te'teremitiapua naaju.

Oosachi
Waani
Iyoteria

Pichiwariwa nayewaniame, nakiwariwa tiame

1 Neee i'wa te'ta tiopachi paamiratuamea, Oochetiame tewaniamea, i'ka iyojura
iyotiamenia, yomatiame pu'ka Riosi taanarachi paparameopua, yomatiame ti'tiopachi
mochitoameopua, Oowitiame Riosie uutiame tewaniamechiopua, yooma pipiripi
pu'ka Oowitiame tiopa tatanarawichioopua tiame. Pu'kao neeea tísia kaawe
e'reka yasitoamepua, tísia kaawe e'raka mochitoamekopa Riosi tísia kaaweruma
tuuyewarichiopua, ki neeechepua, yooma wahja i'wa mochikame tiamépua.
2 Teemea tísia aamo nakika mochitoame, tísia papaka mochitoamekapa te'ta
pichiwari Riosi tuuyewario, puuua, ki wahjiamesi yasitomeripua tamochio.
3 Pukaepa neeea taamo Noono tewekachi kahtiamechi o'inia eenameopua kaawerumario, amochi te'ta teeretojerani neeea, amochi tísia tesiwewa e'rewaopua, aamo
tísia ta'iria mochiwa iikachiopua tiame, yooma pu'kaopua tiaméo, Riosi Taanarachi
o'inia eenamekoopua, apoe taamo Paamira Eesusichi o'iniaopua. Wa'a tiiame
itayamenia Riosichio, yooma aamowichio Riosi te'ta pichiwarira uukameo, pu'ka te'ta
nakiwarira uukameopua tiameo.
4 Neee tísia kaawe erapakamepua, aaata ookapi aamo tatana tetewikapaopua,
pu'kao tísia kaawe te'teretoamekopaopua, Riosi te'ta pichiwarirachi paparaniameopua, te'ta taamo Noono tewekachi kahtiame nuurariachitia.
5 Ehpeopu aamo Riosi tiopa Oowitiame tewaniameo, aamo utewaeme nokisijeraninia, ahpo nakika mochitoniameopua. Ki weemera nuurari simiyamechitia
tetewijeraninia, i'ka no'o aamowichio iyotiao, ohsotiaonia pu'kao, ehkoriami o'inia
wa'a teetoniameko tetewijeraninia.
6 Ihji Riosi nakiwari aamo iyotekiaa, Riosi nuurari uuka, yooraka yasitoniamepua.
Ihji nuuraria ahpo nakika mochiwamepua, kiisi ehpesi o'inia aamo inamuriachitia.

Wihkuame ti'tijoeri

7 Ki ookapi ohjoamepu i'ka wehjoarichio, wihkuaka masitiame, puuu wa'a
nokayamea, kiisi uukamepua te'ta Riosi nakiwarirao; puuua ki pichiwarichitia
tetewamekoipua, Eesusi Riosie Weratiameo, Riosi tiiarichi o'inia weeechi tijoe
tijoetukamekoo. Puuu wa'a erakoamea, tísia se'wi te'teriamepua te'ta pichiwari
Eesusichi simiyameo; wa'a te'teriapa puuua Riosie Weratiameo, seepurawara puuua,
Pukaepa te'ta Eesusichi simiyameo, wihkuaka masitiamepua.
8 Wa'a tiiachipa pukachio eemea, tísia aamo neesetoka mochitopuapua, ki wa'atia
wekatepuawichioopua, pu'ka taamo aamo masiteriaopua, Riosie Weratiame taamo
aaatatariaopua amochio, aamoo ahsieme uumichiopua taamo nokariaeo, Riosie aamo
ihkokepuaopua, weemera ahjari ki wahjiameo.
9 Aaata se'wi masitiame na'naritoamea, ki Eesusi Riosie Weratiamekamera masiteriao, te'ta ahpo aatanakoopua chaanekao, kihta Riosichi teereka yachatoamepua.
Nape aaata te'ta Eesusi masitiakamera teetoamea, apochi iinuepua tewekachi
kahtiame taamo Noonoo, pu'ka Taanaraoiopua tiamé, Eesusio.
10 Pukaepa aaata wa'ami ahka aamo nanapawiachi enasoo, aamo itapiti masitenari-
oopua, pu'kao ki i'tosoo i'ka Eesusichi simiyame pichiwari masitiao, ka'te kaawe uuka
reesisemitiapua aamo napawiriachio; pu'kaoio ka'te kaawe cheeka paajutemitiamua

aamo petechio, pu'ka ki kaaweruma masitiaomua, kaawe iintákao; ka'te Riosi kaawerurae teepotemitiakoiopua pu'kao, wahka pooechiamiahka natepakaiopua.
11 Wa'a nokisaa eeme, pu'kachi yoorame enemapu eemeaipua waikao, pu'ka ki ka'karuma masiteniame nehpupaka.

Kuatera naawesari

12 Weeka iinuene pehji aamo no'o chaanemia, nape ki yoranarene iyojurachio, siimo o'rapa wa'a aamo ti'tiopachiami ne'nemiao, nooe aamo nayewemia pu'kao. Epeche kaawe eneriai no'o wa'a ikisoopua, epeche kaawe erakopuawichio nenekuti.
13 I'wa no'o kahtiachio, aamo ko'chi tiopa tatanaraa, yooma aamo teepotenapua tiame. Puuua Riosie uutiamepua aamochitia, ahpo ijinuwa enemichiopua.
Wa'asi ihjia ehpeo.

Paisachi Waani Iyoteria

Kaayo tewaniame kaaweruma nayewaniame

1 Neee i'wa tiopachi Riosichi paparamewichioo, Te'ta Oochetiame tewaniame paamiratuamea, i'ka iyoteri iyotiamenia Kaayowichioo, pu'kao Riosi te'ta pichiwarichio, tísia no'o nakiya.

2 Aamoo, tísia no'o kaawe e'riaopua Riosichi poonio, tísia kaaweruma yasitowa aamo kiajeraninia Riosio, yooma ihta aamo yoorao kaawe tiiame machenasiwa, ta'iria yasitoniame kihta kokoreka, nane'riamenia aamoo, tísia kaawe teetoamekopua Riosichi simiyameo.

3 Tísia kaawe erapakane aamo kaawe tiio tuuyetiaapa, ookapi wa'a o'inia e'enakamee poponiwaeo, puuua aamoo, ki se'wika teeto no'o tuuyekopa, pu'ka aamo Riosi pichiwarichi teetoa tehkiwachio.

4 Kihta epeche kaawe erapamenia noochio, ki i'kachitiao: yooma Riosichi kukuchiwao, Riosie Weratiamechi kaawe ohjoameko tuutiameo, Eesusichi simiyame te'ta pichiwarichio.

5 Muuu no'o tísia kaawe e'ria Riosichi poonia, muuua tísia kaawe teetoamepua wa'a Riosi tiopachio, poponiwachio pipiniwaopua tiameo, senepi ku'ika yasitoamekapaomua, wa'a Eesusichi paparameo, epeche pehjiomua, ahkaoi o'inia enapameo, Eesusichi simiyame ma'masitiameo.

6 Puuu ahkaoi ohjoka nayewatukamea, wa'a chaachapakamepua i'wa tiopachi e'enasaopua yooma inamuachio, kehkisi aamoo ki nu'uti nakika ahpo ku'itiamekopua. Muuua wa'a aamo tiopachi mochikamee ku'yame enesaamua wa'ami u'matopame Eesusichi simiyame masitiameo, ihtaeoi oowewiame enesaamua pu'kao pooechi nakipuameo, no'o kaawe itipiwa ihsimeri muuua, Riosio te'ta pu'ka yorajera ihsiame enemerimua.

7 Pu'kao, aamochiche Riosichi paparamechiche uumeripua ku'iwao, pu'ka Eesusi Riosie Weratiame tehkiwachi ahpo nokisimiaopua, kihta aaata ki Riosichi paparame ku'iwa uusika nokisiamekopapua.

8 Pukaepa teemekamera Riosichi paparamea ku'itomeripua pu'kao, iinuemichiopua pu'kao, ihta ahpo ahjae nokisipuameopua, pu'ka te'ta Riosichi simiyame pichiwari nayewatusiwachiopua.

Riioteje kiisi kaawe ihsiame

9 Neeea iyotepakamepa seenepio, pu'ka Riioteje tioparachi nanapawiamechiopua, nape Riiotejea kiisi taamo nahkekapua wa'ao, taamo Riosichi eename tuuyewario, wa'ami u'matopameopua ku'inarekao, Riosichi simiyame masitiameo, apoeche e'ramekapapua te'ta ahpo paamiratuameo.

10 Pukaepa neeea wa'a Riioteje tioparachi simisaopania, yooma tuuyemenia wa'a tiopachi nanapawiameopua, aachin cheeka tísia taamo na'ariamekoopua Riiotejeopua, yooma ihta wihtuki cheeka oiyaopua tamochio. Puuua ki soparachitia ahpo cheeka oiyaeo, wa'inamepua wa'a ahpo tiopachi asipuawichioo, Eesusichi simiyame masitiameopua Riosichi poponio; wa'api ahpo tiopachi nanapawiameoi tísia wa'iniamepua asipumichioo pu'ka Riosichi simiyame ma'masitario. Yooma aaata wa'a tiopachi mochikameo, ahpo ta'pechi asipunariameopua Eesusichi simiyame

nayewatuameo, ujumapuamepua wa'ao, ahpo tiopachio, ki ahpo tiopachi mochito-
michioopua.
11 Muuu no'o te'ta nakiya poonia, ka'te wa'achi ihsimitia muuua, ihtaoi aaata ki
ka'karuma nokayao; te'ta kaawerumarache ihsipuapua ohso kaaweo. Kaaweruma
ihsiamea, kaawe tiiamepua Riosichio, nape ki kaawe ihsiamea, kiisi kaawe tiiamepua
Riosichio.

Reemetio nayewaniame

12 Nape Reemetio tewaniamea, tísia kaawe tiiame nayewaniamepua. Yooma pu'ka
te'ta machiyamea, te'ta pichiwako tuuyamepua, Reemetio wa'a chaachapaniameo.
Teemeai wa'achi chaachapamepua, te'ta pichiwako tuukao, Reemetio wa'a chaacha-
paniameo; muuu wa'apiai te'ta nane'riamepua pu'kao, te'ta pichiwakopua taamo
chaachapao.

Kujuyachi chaniwa wa'asi

13 Ki ookapi iinuenia aamo chaanemiao, nape ki iyoterichi aamo cheenariamenia
pu'kao.
14 Ku'we wa'a siimo o'rapa, nooe aamo nayewenariapa wa'a enasapao.
15 Wa'asi ihjiapa no'o aamo tuuyaa. Kaawe e'raka yasitojeramechenia aamo
iikachio. I'wa no'o ahjama mochikamea aamo kaawe e'riame, aamo teepotena-
pua. Muuua tiameo, teepotaka kiamitiapua, yooma pu'ka taamo kaawe e'reka
mochikameopua wa'ao. Wa'a ikisa naaju.

Uurasi
Iyojura

Uurasi teepotewari

1 ¡Kúíraa yomatiame Riosie Weratiamechiwikame, yomatiame pukachi paparame!
Neeea Uurasi tewaniamenia, Riosie Weratiamechi tekipaname, Saantiao yeeyerachi
naawakame tiame. I'ka iyojura iyotesa uhjurenania, yooma aamoo tewekachi
kahtiame Noonoe paajutetiameo, ahpo ijinuwa enemichioo, yooma aamo taamo
Noonoe tísia neesetoniame ahpo ijinuwa enepateriopaopua, ahpo Taana Eesusichi
tísia paparakopaopua.
2 Yooma aamoo neeea pukaeo, ki nu'uti kaaweruma tiiame teerejeraninia amochio,
tísia ta'iria erakoka mochitomichiopua aamo iikachio. Aamo ku'ijeraninia tiameo,
aamo tísia nakika mochitonemichiopua aamo wahjachioi.

Wistuki ma'masitiame
(2 Peero 2:1-17)

3 No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, taamo newiparichi simiyame tísia
aamo nayewemo o'rainia, nape ohso kaawe papararichi simiyamekamera aamo
nayewemania, pu'kakamera tísia nakiwiamekopua nehpupuapuao. Pu'kakamera
aamo utewaeme chaaniamenia, aamo pu'kakamera utewaeme teetomichiopua pu'ka
nehpupakao, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari pichiwarikámera. Riosia i'ka
pichiwari ki seenampa sewina ikiyame, ki'yakamepua ahpo ijinuwao.
4 I'ka aamo chaaniame neeea, muuwaeme weeechi siikuarichitia amochi muipari-
opao, Riosi te'ta pichiwarichi simiyame se'wika masitiameo. Puuua, ka'chi ikiniameko
tuuyamepua ihtaoi ki kaaweruma iintotiaio, Riosieopua taamo cheriweniamekopao,
ihta tatakori iintotioiopua. Puuua ki masitiamepua Riosie te'ta newipaniameo,
Riosichi te'ta paparaniameoi. Puuua tísia iinya tiiame nokakao, ukana ajatoamepua
taamo te'ta Paamirakamera taamo Teekoo, apoe te'ta taamo Paamira Eesusio, Riosie
Weratiameo. Nape pu'ka wa'a nokayameo, ki ehpesi ehkoriami o'inia Riosia
Iyoterichio, ki nu'uti kokosamio tuuyamepua.
5 Aamo nane'reka mochikoiopua i'kao, aamo chaanemania eenechio. Taamo Noono
tewekachi kahtiameo, ehkoriami taamo noonori Eejito mochikame puuyanakoio,
yomatiame apochi paparakamekooio, neipamiopua yooma pu'kao, toakamekopua
pu'kao apochi paparao, wahjipaterepua pu'kao.
6 Riosia ahkasi ahpo tewekachi mochikame ki kaawe noonokame ahpo ku'iwarioi,
ahpo ki iyorikameopua, tukapachi kaarenae purisa iinuemepua pehjio, ahkasi
asiyachisi pu'ka ahpo te'ta kokosamia taawechio.
7 Naati ma'masitari Riosi te'ta pichiwarichi simiyame sewinatamea, puuua wa'a
nokayaio Riosie tísia kokosapuaitepua, ehkoriami Sooroma mochiwari kokosare-
tiachitia, Oomora mochiwari kokosaretiachitia tiame, wahjachi yooma norikame
mochiwari mochikamechitia ahjamachitia tiamé, itapiti tísia iinyatiame yooraka
mochiriamekopaopua, kiisioi nokime tiiame nokaka mochitoriopa. Pukaepa wa'a
noonoikapa puuua, ki nu'uti kokosari na'ie aiwatetiamepua Riosieo. Puuu wa'a
iintoka kokosatiame Riosieo, Ehkoriami Iyoterichi iyotetiamea, taamo Riosichi
iyoriwa te'ta neesetoka mochitomichio ikitiamepua, ki wa'achitia na'ie taamo kosoka
kokosapuawichiopua, ki wahjiame kokosarichio.

8 Puuu ma'masitari Riosi te'ta pichiwarichi simiyame se'wika masitiamea, nane'riamekai na'ie kokosatiameopua kiisi iyoriameopua Riosichio, wa'api teetoamepua ahpo weerewachi tísia iinya tiame ahpo na'ataka nokisikao, itapiti iinyatiamée suweporitiameoi yorasika. Puuua kiisi aaata yooreka mochitoamepua, ihtaoi te'ta iyoriwa yoorewaopua, ahkasi te'ta Riosi iyoriwaoiopua na'areka tetewamepua, ahkasi Riosie tewekachi ku'kuiwari utewariraoiopua tísia na'areka kiisi iyoriamepua, ahkasioi Satanasioi na'areka.
9 Nape Apoe Mihkeai, Riosi te'ta ku'iwarikaipua, ki te'yarepua Satanasio, ki reesiseriemekapaopua Riosieo, Moise weerewa iintoriarekooichi simiyame chaachapanioio, wahka ihtoriachi ehkoriamio, Mihkea oowera eee chaanerechepua pu'kao: “Aamoo Riosikamera apoe aamo terimeripua, neeea ka'i.”
10 Ihji ma'masitari te'ta Riosi pichiwari se'witaka mochitoamea, ihtaoi itapiti ki pahtiaio, na'areka naewamepua, kihta machiaipua pu'kao. Nape puuua ahpo tísia weerewachi ikotuwae erakoawaeopua, animarichitia nokayamechitia nokayamepua, a'chikoi nokaka suwepori, ahpo weerewa na'atamepua, ahpochitia tijoechi kunapakao uuwasari chewipakao, ooweruchioi uupitaka uuwasari chewipakaopua.

11 Nape ai puuu wa'a iintokameapua, tísia iinya tiiame ko'koame yekika wahjipameripua. Puuua tísia na'ara nokayamepua ahpo piirechio, ehkoriami Kaaini ahpo pooni me'yariamechitia. Puuua ehkoriami Waarami iintoriachitia nokayaepua tiameo, puuua tahpitika erakoamekapapua toomichio, noriwi ku'ipamo e'rakame i'isaeri seepurawakamera newitomichioo. Puuu ma'masitari Riosi te'ta pichiwarira se'wichamea, ehkoriami Koorea ikiriachitia ijikimeripua, Riosieo, puuua Moise paamiratuwa wa'inekamekapaopua wenejikao, weee wahjorae rupitutetiameopua, Riosieo.
12 Ihji ma'masitaria, iinya nokayamepua aamo Eesusichi iyoriwa ko'kopoi napawiriachi e'énapakao, tahpitika erakoka eejenapamekopapua, tísia posakache ko'konarekaopua. Puuu ki ka'karuma ma'masitaria, ki ka'karuma tepuyameka te'teriamepua, puuua sapoori ahpo tepuya ko'konaresoopua, ahpo tepuyao toisa uujumapamepua, ahpochekamerache kaawe neesetopaka. Puuua toomarika te'teriamepua tiameo, kihta neeroi iinueme eekae i'toniame. Puuua tiameo, itapiti oowara taakiame ki taakiameka te'teriamepua. Puuuapa, itapiti oowara wakipaka oosa wahjipakameka te'teriamepua, yomatiame nawapuka ko'rinatiame.
13 Puuua tiameo, pa'weka nokayamepua, ahpo tahpitika ihsika pe'konieo, ahpo toonewatae ahpo tísia maapori ihsiwa tetewitiame. Ihjia so'pori wewekakamepua, ki nu'uti tukaparichi uumpakame. Puuu ki kaawe wa'a nokayamea, ahkasi ki wahjiamesi tukaparichi mochimichio, kokosatiamepua aiwamichioo.

14 Eenoko ehkoriamiai, Aarani oowisani neipa tijoeturichi naawakameai, i'ka na'ara nokayame ti'tijoerio, cheeka nayewariaipua: “No'o Riosi Paamirao tetewakania, kíí ookapi mi'miri ti'tijoeri piipakame yeetoka eename,
15 Apoe Paamirao yooma ti'tijoeri katewemia eename, yooma pu'ka ti'tijoeri ki kaawe noonoikame, yooma na'ara nokaka tatakorikame, yooma pu'ka ti'tijoeri weeechi ohjoriameo, taamo Paamira Eesusi na'arekameo.”
16 Ihji ti'tijoeriai ehpe taawechiamioi, wa'achi chaachapamepua, yooma ihtaoi Riosichi simiyame ki kaawe chaachapakao, tísia na'arekaopua tiame. Yooma ihtaoi ki ta'iria mochiko tuuyamepua; ahpoche erakoa ikotuka i'yamepua; ahpo oisa e'reka, weeru nayewame; peenia chaachapemepua aaatao, oowera ahpo yoramichio ahpo nakiyao.

Kaaweruma tuuyewari

17 Pukaepa eeme tísia no'o nakiyaa, ka'te natakepamitia eemea, pu'ka Eesusi ajawariae aamo masiteretiao. Puuu ajawaria aamo masiterepua, itapiti simiyameo ikimeripua, ke'chu ikimiachiopua.
18 Aapoeo aamo chaaneka nayeweriaipua, kajuyachi taawechiamiopua, e'enamio tuuka, Riosi nanaarameopua, ahpoche weemua, na'ara nokayame.
19 Ihjipu ti'tijoea oowerua tiame, aamo poanatumichio nokayamea, oowera i'ka weeechi iintuame pu'serewache inatamepua, kihta yasitoamepua apochio, Riosichi eenameopua Riosiwario.
20 Nape eeme tísia no'o nakiyaa, utewaeme Riosichi mochitomitiapua, epeche epecheche ahjachi erakoka, Riosichiopua. Eemea Riosichi nayewiaiopua, Riosi Riosiwari amochi e'raka, nayewepuapua.
21 Nape eeme Riosi Riosiwari amochi yachatoamea, Riosi nakiwarichiche teetoka mochitopuapua, puuyetoka ahkasi pu'ka Eesusi Riosie Weratiame eenechi eenachisio, aamo ki wahjiame ahjari aamo kiamiachisio, pu'kao Riosio, aamo tesiwa e'riamekapa aamo kiamiao.
22 Aaata i'ka weemera ahjari ki apochi tiiame erakoameopua, oowera erapuatepuapua pu'kao, pichiwa Eesusichi paparame enesoo ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, pichiwa iinuemeriko tuuyepuapua, Riosie ahpo kiapuameopua weemera ahjario.
23 Aaata eeyowati mochikameopua Riosie ahpo kokosapuameo, tesiwa e'reka ku'ipuapua pu'kao, Riosi kokosari na'irachi puuyanamechitiaopua, tísia kaawe tuuyeka pu'kao, te'ta Eesusichi paparasache newipatepuamekopua Riosi kokosapuachio. Wahjachi tísia iinyatiame tatakorichi nokayameoi, tesiwa e'reka ku'ipuapua pu'kaoi, nape aamo inateka naaju ki wa'achi nokiwamechi wichitarekoi muuuai. Eiweka tetewipuapua pu'ka tísia iinya tiiame nokayao, aamo kaawe inateka ki amochi chuhkepamichio pu'kao.

Kaawe e'reka kaaweruma nayewaniame Riosiwichio

24 Ehpeo kajuyachionia, Riosi ahjama nayewamania: “Muuu te'pa kahtiame taamo Noono Riosia, muuuchepua. Muuuchepua tiameo, te'ta taamo neesetoamea, taamoo muuua, ki ruhjimichiopua tatakorichio. Muuuchepua tiameo, taamo ki nohpieme i'tomeri tiamea, te'ta aamo kahtiachiopua tewekachio, aamo kahtiachiopua tísia peenia tiiachiopua, wa'a ajasisaopua tísia peenia erapuachio.
25 Muuuche puuua, te'ta machiwari machiyamea. Muuuche puuua tiameo, te'ta taamo newipatiamea, Eesusie taamo Paamiraeo, muuua apoe amoe Weerariaeo. Pukachipa teemea, pu'ka yooma ki nu'uti aamo iintoriowichioopua taamowichioo, wa'api tiiame aamo te'ta weruma iyoriniame, enejeriame teemea, ki nu'uti te'ta weruma utewarieme, ahkasi ki wahjiamesi tiiame.”
I'wasi ihji no'o iyotepawaapa. Wa'a teeresa naaju.

Eesusie Waani Tetewiteretia

Waani teepotari

1 Kúíraa Riosichi paparame, ahkaoi ti'tiopachiami mochikame. Waani neeea, piiripi
Eesusi Riosie Weratiame ajawaria. Ihji no'o cheemiachi simiyamea, Apoe Eesusi
Riosie Weratiame no'o tetewiteriapua, apoe Riosi wa'api ne'neteriapua Eesusio, no'oo
tetewitepuaichio. Ihji Eesusia eeetiame no'o tetewitekapua ahpo tewekachi eenamee
ku'iwarieopua, no'oo ahpo seekaerewachitia tiiameopua, yomatiame wehjoarichi
mochikame nane'retemichiopua, i'ka itapitio yomatiame wehjoarichi ikipuameo,
ikikache itipimerikoopua. Ihji itapiti i'ka wehjoarichi ikipuamea, ihta taawechi
o'inesaopua, kiisi tehpe simiyamechi kajumeripua, yomatiame i'ka wehjoarichi
ikimeriopua, ikika.
2 I'kao neee Waania, yooma no'o tetewiriaopua, yooma no'o inamuteretiaopua
tiameo, Riosi te'ta apoe iintokamepua i'kao, Eesusie no'o tetewitepuawichiopua.
3 Neee Waani Eesusie weratiamea, yooma Eesusie no'o tetewiteretiaopua, te'ta
ki nu'uti iyorika iyonameopua i'kao, tísia kaawe e'riamenia pu'kao, yomachiami
ti'tiopachiami wa'a te'teriameopua tiame, ihji no'o tetewiteretiaopua, waapiche
teetoamekopapua pu'kao.

Waani oowisani ti'tiopachi iyojura uhjurari

4 Neee Waania, i'ka iyotesa uhjuraninia pu'ka ti'tijoeo ooweru tiameo, oowisani
ti'tiopachiami mochikame, Aasia weeechiami wekanami ti'tiopachi. Ta'iria mochisaa
kaawe enemii eemea, aamo iikachio mooena e'rari erakoka, Apoe Riosieopua aamo
kianiae. Ihji Riosia, ke'chu naayachi o'inia ahjaka yasitoriamepua, ahkasi ehpe
taawechiamichisi, ahkasi wahka ihtoriachisiopua ki wahjiamesi. Riosi Riosiwari
oowisani puusieka tetewameai, yooma ihtaoi noriwi tiame tetewamea, aamo iikachi
ta'iria mochirewa ki'yamepua tiame, puuua Riosi yasirachi, norikame ajakamerapua.
5 Neeea yooma i'ka kaawerumari aamo e'rejerao, Apoe Riosie Weratiame tiame
aamo kiajeraninia. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, yooma no'o tetewitekamepua,
Riosi ahpo Noono no'o tetewitenureriaopua, no'oo pu'ka cheeka no'o iyotesimi-
chiopua. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, apoe iintokamepua tiame, pukeri pahcha
simiyame oijenaniameopua, te'ta wahjipaniame tewitokaopua. Puuua tiameo,
Apoe Te'ta Yawichipua, yooma i'ka wehjoarichi ya'yawichio, yooma te'ta aampa
teerekaopua. Riosie Weratiamea, tísia taamo nakiyamekapapua, ahpo mukiwae
taamo piipatekamepua tatakoririao, ahpo eera wi'sukaopua taamowichioo.
6 Wa'a iintokaopua taamoo, ne'neseriosi enepatekamepua, taamoo ahpo Noono
Riosi ku'ika nokisimichiopua, ti'tijoeopua ooweruopua tiame, tuuyepakaopua ahpo
Noono tísia kaaweruma tuuyewario, pu'ka ahpo Noono Riosi keepukameo, pukachi
paparamichiopua. Neipa weemera wehjoarichio, ahpo ahjama ya'yawichitumeri
enepatekamepua taamoo, tiame. Pukaepa Eesusi Riosie Weratiamea, ¡te'ta ki
nu'uti yooreniame nakiyamepua, ki nu'uti nuurewari ye'kame, ahkasi ki wahjiamesi
simiyame yawichituwa! Wa'a teeremitia naaju pu'kawichioo.
7 Waika taawechio, chaachapapuaitepua: “¡Nee! ¡Wa'a ihtonapua wa'asi!
¡Toomarichi weritoka ihtonapua!” Waikao, yooma weeechi mochikamea, ahpo pusie
aapoe tetewimeripua pu'kao, ahkasi puuu merijicherae chechekameai tetewimeripua
tiame. Yooma ki ka'karuma noonoikamea, naarakomeripua pu'ka taawechio, pu'ka
Eesusio wa'a ihtoame tetewapaopua, ahpoo tísia kokosamia. E'esa naaju, wa'a
teerepuapua.

8 Apoe Te'ta Paamiraa, Apoe te'ta yomatiame utewari iinuemea, eee chiiamepua:
“Neee apoepua, ki o'ineraemea; neeepua tiameo, ki kajuyaeme tiiameraa”, wa'a
chiiame Apoe ehpiami ahjaka yasitoamea, Apoepua ki wahjiamesi o'inia yasitoamea,
Apoepua tiameo, ki seena aampasi yasitomeria, Apoepua tiameo eenechi i'ka
wehjoarichi tekimeria.

Riosie Weratiame tahpitika tiiame, Waanie tetewitiame

9 Neee Waania, Eesusichi teereka kahtiamekaapa, aamo poonichitia tiiame neeea.
Neeea aamochitia iinueme teemea, Riosi ye'kariwachi pirena ohjorepuao, piie
taawechiami ahkao. Nape i'ka weeechi tísia aiwaka nokisiaiopua pehjio, Riosi
ku'iwarie anachasiame teemea, te'ta Riosi utewarie. Neeeai ehpiamio aiwaka
yasitoamepua, i'wa pawenasipa Pahmo tewaniachi peereso yachatiapa. I'wa peereso
yachatiame neeea, Riosi kaaweruma tuuyewari naewatuamekapa, i'kao Eesusia ahpo
mukiwarie pichiwa tiiame machenakame.
10 Piie taawe Toomikochio, taamo Paamira Taawe tewaniachioopua, no'o yuuweeme
kahtioio no'o Noono te'pa kahtiamechi tísia inatakao, ki ku'wita nayewachaniame
inamukania no'o pukaminao.
11 Puuua cheechaniamekapua:
—I'ka no'o aamo tetewitemiao, yooma iyotesa uhjuramitiapua, oowisani
ti'tiopachiami, Aasia weeechiami ajakamechiopua: Eejesio tewaniachiopua, Ehmiri-
napua, Peerekamo, Tiatira, Saarisi, Irarejia, Raoriséa tewaniachi tiame.
12 Waikao, no'o ku'rika ne'nioiopua aatanakoo no'o nayewiao, naatiche ajakapua
wa'ao, oowisani kaantera ahjachi ajawaniame, o'ro netetiame.
13 Wa'a naasipa pu'ka ajakachio, tijoeka tiiame weeriapua, tarachisi wakiraeme,
norikame muripao, o'ro apoche wahsipuameapua,
14 moochiopua, tohsanameapua kuuparao. Ihjia, tajenakameapua puichio.
15 Ihji taararaa, oronse meetarika tiamekapua, na'ie kosoka taapasitatiamechitia.
Ihji iiyenaria, ki ku'ita neeroi wichiyameka chiiapua.
16 Ihjia ahpo ahjamina sekachio, oowisani so'pori makoka weeriapua. I'ka
chu'wachiopua, tepekuma machenameapua nasimacheta, neneku tehpuchame. Ihji
nanariraa, ki teesa kokosatiame tajayamekapua, taaachitia.
17 Pu'kao wa'atiame tetewakapania, mukipakame wichikania, chokichi ne'niachi.
Nape Apoeo no'o chaanekapua, noochi seekarepakaopua, ahjamina:
—Ka'te mahja muuua, neeepua aamo machiyaa, aamo Riosiwa neeea; neeepua ki
o'ineriemea, ahkasi ki kajuyamea tiameo.
18 Ahjame neeea; mukukaiopua eenechi ahjakame, ki seena aampasi ahjaka yasit-
omeri neeea; neeepua, te'ta wahjochari iinuemea, pu'ka wahjipakame mochikachio,
ahjae yeetapuniameopua yeetarao. Neeepua tiameo, pu'ka mukiwariopua ye'kameo,
aampa tiiame utewariemenia pu'kao.
19 Yooma iyotemitiamua, i'ka aamo no'o tetewitiaopua; ehpe taawechi simiyame
puuua, wahka ihtoriachi ikimeripua tiameo.
20 Ihji oowisani so'pori no'o ahjamina sekachi makoka weririaa, oowisani tuuyetori
puuua, kaaweruma tuuyewari i'toame, oowisani tiopachi mochikame. Puuu oowisani
kaantera ahjachi ajawaniamea, o'ro netetiamea, oowisani tiopapua.

2

Eejesio tiopachi nayewatuamee tuuyepori

1 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria, no'o chaanekapua tiameo:
—Eejesio kahtiameopua Riosichi simiyame masitekao, i'ka iyotesa uhjuremitiapua
pu'kao:

“Ihji naaweseria, Apoe oowisani so'pori makoka weeriamechi o'inia eenamepua, ahjamina sekachi makoka weririame. Puuua, i'ka o'ro oowisani kanterero naasipa oiyamepua, puuua, oowisani ti'tiopachi puuua. Puuua eee aamo chaaniamepua:
2 Neeepua, te'ta machiyameraapua aamo yooraka mochikao, aamo aachin teeka anachaopua tiameo, itapiti a'chi yoraniaopua, mooena e'raka. Nane'riamenia aamoo, ki anachaka tetewamekopua ki kaawe nokiwao. Muuua iintoteka ne'nekamepua, pu'ka no'o ajawaria ahpo teewameopua pichiwatakao. Nane'rekame muuua pu'kao, kiisi pichiwa chaachapamekopua pu'kao.
3 Nane'renania aamoo ki naanaso e'ramekopua, kiisi nahsinepaka tekipanakapua no'owichioo, anachakapua eemea, aiwakapua tiameo.
4 Nape wa'a chiiainia amochio, itapiti iinuenia amochio. Eemea toarepua pu'kao, pukeri o'iniao, aamo peenia e'raka no'o yorakeka mochiriao.
5 Inatepamitiaopua eemea, pukeri o'iniao, itapiti a'chi teeeriaopua no'o ahjamao, sewina erapamitiapua eemea, eenechi wa'api teeremitiapua, pukeri o'iniaopua aamo teeeriachitia. Ki wa'a aamo noonoisoo, wa'a eenaka aamo u'yemania, pu'ka aamo kantererowaopua.
6 Nape wa'a te'tiai eemea, itapiti iinue eemea noochitia, aamoopua, nekumi-amekopua, Nikorai nokayaopua ti'tijoeri, noochitiaopua.
7 E'waka mochitonariamea, inataka keepupuapua i'ka Riosi Riosiwari chiiao, yooma eeme ti'tiopachio. Yooma e'waka mochitokamea i'kao, newitoka puuyakameopua ki ka'karumachio, neeeai reesiseri kiamania pu'kao, kaawe ko'komichioopua, pu'ka kuuu ahjarichi taakiameopua, ki wahjiame ahjaniame taakiameopua, pu'ka Riosi eechichi, paarasarichi naasipa weeriameopua.”

Ehmirina tiopachi nayewatuamee tuuyepori

8 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukeri o'iniao, eee no'o chaanekapua:
—Ehmirina tiopachi mochikameo, pu'ka Riosichi simiyame wa'a nayewatuameo, i'ka no'o cheemia iyotesa, uhjurepuapua: “Ihji i'ka naawesari chiiamea, aaata ki o'inerewa iinuemepua, kajuwaoiopua; ihjia mukukamekaiopua, eenechi ah-jakamepua.
9 Puuua eee aamo chaaniamepua: Neeea aamo Ehmirina mochikameo, nane'riamenia aamo tísia aiwaka mochikaopua, nane'riamenia aamoopua tiameo, kihta iinuekopua paarasario. Nape eemea wa'a te'tiaio, te'ta tísia paarasariemekaitepua. Nane'reka yasitoamenia pu'ka ahpo i'isaeri ti'tijoeri teewameo, aamoo a'chikoi chaaniakopua na'arekao; yooma puuua, Satanasi napawikarichi mochitoamekapa wa'a chaachapamepua.
10 Nape eemea ka'chi eramitia tísia aiwateniaeopua pukaeo. Neeea Satanasio, wa'a tiiame reesisemerinia pu'kao aamo aiwatemichioo, aamoo ne'nenariapaopua, akatiasi noochi paparamekoopua. Néé, Satanasia, aamo amori o'iniame puuuapa, aamo karichiami to'towatowaopua, ahpo ku'iwarieopua aamo na'ara yoratekao. Wa'a teeremeripua oosa mariki taawe Riosi inatarichi tiiao. No'o iyorieme enepuapua naaju. Aamoo noochi paparario, ahkasi mukiwarichioi ki wekatiame enesoo, neeea aamoo waikao, te'ta ahjari aamo kiamania, te'ta ki wahjiame ahjarirakamera, te'ta ki teesa nateyamera ahjari.
11 No'o keepuka mochitonariamea, no'o e'weka mochitopuapua, no'o keepuka i'ka Riosi Riosiwari chiiaopua, yoomahka wa'a Ehmirina tiopachiopua, yomachi ti'tiopachiopua tiameo, wa'amio. Yoomahka Satanasie na'arari aiwatewa newitokamea, kiisi aiwameri puuua, oosa mukiwarichi simiyameopua wa'asio, te'ta ki Riosi ahjama mochiwameopua.”

Peerekamo tiopachi nayewatuamee tuuyepori

12 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukerio, no'o chaanekapua tiameo,
Riosichi simiyame tuuyetoameopua, Peerekamo tiopachiopua, i'ka iyotesa uhjurepua-
pua pu'kao:
"Ihji naawesari chiiamea, maacheta neneku yoorame chu'wachi iinuemerapua,
ahpo chiiaa ki teesa tiame mu'ipamera. Puuua Eesusi puuupua, eee aamo
chaaniamepua:
13 Nane'renania wa'a aamo ohjoekachio, Satanasi ye'kachikopua. Nape eemea
Satanasi ye'karichikoipua wa'ao, no'okamera iyorika mochitokame eemea. Aantipasi
taawechi meritioiopua aamo tetewachi wa'a tiopachio, muuua no'okamera te'ta
kaaweruma naewakamepua, káátisia aiwaniamekoipua wa'a tiopachio, no'okamera
paparakame eemea.
14 Kaawepua aamo noonowiria, nape pu'kachepa, itapiti iinuekane amochio ookapi.
Eemea Waarami masitewachi mochitoaio, kiisi toinareka eemea pu'ka ki kaaweruma
masitiao. Aamoo wa'a te'tiopao, Waaramia Waaraki nuurerepua, pu'kao ahpo
i'isaeri ti'tijoerioo masitemichio, ka'chi tiio ri'riosi manaketiame ko'kotiaio, suwepori
nokitioiopua, ka'chi ikinio tuuyemichioopua.
15 Ahkasi nikoráita nokaya na'naritona eemea, ookapia, ka'chi ikipo chaachapaka
suuwe erapori nokayaio.
16 Sewina erapasa naaju eemea. Ki aamo sewina erapasoo, wa'a enamane
nasiwari maachetaeka, pu'ka maacheta no'o chu'wachi iinuekaeopua, nasiwari
mehtanamania.
17 E'waka mochitonariamea, inataka keepupuapua i'ka no'o Riosiwari iyoterichi
chiiao, yomachiami ti'tiopachi mochikamea. Yooma e'waka newitoka puuyakameo
ki ka'karumao, no'o Noonochi te'pa eenamee, koi'temania, puuu apoechi eename,
ki teteiwamepua pusieo. Aamoo, tehte tohsaname kiamane tiameo, aamo
weemera teewarao ahjachi iyotetiame. Pu'kao aawataoi ki nane'remapua, muuuche
nane'remapua kiatiamerachi."

Tiatira tiopachi nayewatuamee tuuyepori

18 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukerio, no'o chaanekapua tiameo,
Tiatira tiopachi mochikameo, Riosichi simiyame wa'a naewatuameopua, i'ka iyotesa
uhjuremitiapua:
"Ikachi nayewamea, Apoe Riosi Taanara puuua, ahpo puichio na'ika tiame
tajenarieme, ahpo tarachiopua oronse meetarika tiamepua, kosoka apochetatiame.
Puuua eee aamo chaaniamepua:
19 Neeea aamo yoorao yooma tetewamepua, aamo nakira iinuekaopua tiame
noochio, aamo noochi paparaopua tiame, aamoo Riosiwichio yorakeka mochika,
aamoo ki nahsinepaka te'teretoa, aamo tísia aiwatoai anachatoameko. Yooma aamo
ehpe yooraka mochiraa, yooma epeche kaawe teetoamepua, epeche ki pukerichitia,
aamoo pukeri noochi pichikerioio.
20 Nape i'kachepa ki kaawe tiiame eemea, pu'ka Esaweri oowitiameo aamo reesisi-
amekopao, no'o ti'tijoeriwao wisikuemichioo. Puuu oowitiamea, suwepori nokiwa
masitiamepua no'o ti'tijoerio, no'o ti'tijoeriopua tiameo, ri'riosi oowewatiame kooame
konuriamepua, ka'chi ikipo tuuka Riosichi kaawe te'tereniameo, ko'kakaiopua pu'kao.
21 Neeea pu'ka oowitiameo, tehpe ki'yakame neeeapa, ahpo suwepori ihsiao
toimichiopua, nape puuu oowitiamea, ahpo wa'inanipua pu'kao.
22 Pukaepa wa'api inisinariopa pu'kao, tísia aiwatemania, yooma pu'ka ahjamao,
suwepori nokayameo. Pu'ka Esaweri tatanaraopua tiameo, ki kakupachi enepa-
soopua,
23 yooma ko'imania. Waikao yooma ti'tiopachio, nane'remapua no'oo, ahkasi
kai waapisi no'o nane'riamekopua aaata inataopua, ti'tijoe ooweruoiopua tiameo.

Pukaepa neeea, yooma pipiripi pu'kaonia, ahkasi nokaria kiamania pu'kao, no'o teewiaopua kiapuameo.
24 Nape wahjachi aamo Tiatira mochikameo, ki pu'ka masitewa nokaka mochikameo, ki pu'kachi wahjachi pepenipaka mochitoameo, pu'ka kai waapisi noriwi tiameopua Satanasichio, ka'chi chaaninia aamoo.
25 Wa'api teekache mochijeraninia aamoo, noochiche paparaniame neesetoka, ahkasi no'o eenachisi eenechi.
26 Yooma newitoka machenakame yomatiame na'arewao, no'oche e'ra iintokaopua ahkasi kajuyachisio, neeea pu'kao yomatiame i'ka wehjoarichi ti'tijoerichiopua, kiamania yawichitumichioo.
27 Puuua waikao, sisioki wepirae makoka nuuremapua, ki kaaweruma tiiario, sikorichitia kahsinamapua te'ta ahpo utewarie, no'oopua ki'yariae.
28 Pu'ka kiatiame neeeapa wa'a iintomeria, te'ta Apoe cheeriachitia no'o Noono. Pu'kao kiamania tiameo weemera cheisopori, weemera wehjoarichio weemera ma'chirepari, te'ta peenia tiiamera.
29 E'waka mochitonariamea, inataka keepupuapua i'ka no'o Riosiwari iyoterichi chiiao, yomachiami ti'tiopachi mochikamea.”

3

Saarisi tiopachi nayewatuamee tuuyepori

1 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukerio, no'o chaanekapua tiameo, Saarisi tiopachi Riosichi simiyame wa'a naewatuameopua, i'ka eee chiiame iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

“Puuu Apoe oowisani Riosiwari iinuemea, oowisani so'pori sekachi iinuemea tiame, aamo chaaniamepua: Aamo tetewaninia wa'ao ihtana aamo ihsio. Tísia kaaweruma naewaniame muuua, nape mukukameka tiiaite muuua, ki ahjamekate muuua, kiisi kaawe tiiapa noochio.
2 ¡Pusasa muuuapa! ¡Yaapiti muuua! Oijenate pu'ka amochi tiiaopua, teesa amori mukuyame wa'asi itipiameopua amochio. Kihta tetewamenia amochio, no'o Noonowichio kaawe ihsiwao.
3 Inatepasa naaju, pu'ka pukeri oi'inia aamo masiteretia. Pu'kakamera na'naritopuapua. Aamo Riosikamerachi ku'ripuapua ohso kaawe. Naane e'reka moochi. Ka'karumache yooraka ahkasi no'o eenachisi, ki nane'riapa eemea, achini keenako no'o enamiao. Seenekachi ki kaawe teeretare eemea, senawato no'o enasoopua, ichikoamechitia tukaoo.
4 Wa'a Saarisi tiopachio, mochiwipua pehji ookapi ki nohpikameopua apochio. Puuua no'o ahjama mochimeripua tohsaname wakiraeka, Riosie piipatetiamekapaopua tatakoririao, Te'ta apoe no'o Noonoeopua cheriweka.
5 Yooma ne'newitoka puuyakamea ki ka'karumachio, totosaname wakiratepuame puuua. Yooma pu'kaonia no'o ahjari iyotaperichio, ki cho'wemania teewaraopua pu'kao. Yooma pu'ka teewarao, ka'karumachitia ne'netemania no'o Noonoopua wa'a tewekachio, yooma no'o Noono ku'kuira tetewachiopua tiame.
6 E'waka mochitonariamea, no'o Riosi Riosiwarie chiia keepupuapua, i'ka iyoteri chiia iyonanioipua ahkaoi ti'tiopachio.”

Irarejia tiopachi nayewatuamee tuuyepori

7 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukerio, no'o chaanekapua tiameo, Irarejia tiopachi nayewatuameo, wa'a mochikameopua tiameo, i'ka eee chiiame iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

“Ihji eee chiiamea neeepua, apoche te'ta kaawerumaemera, apoe te'ta pichiwakamera chiiame; neeea apoe Raawitaru yeetapura te'ta iinuemerapua; neeea yeetepapurae no'o iinuekao, ihtaoi pukae no'o yeetepariao, ka'chi iika wahjonameripua aaataai; pukae no'o yeetapuriaoio, aaataai ka'chi iika yeetepameripua.

8 Tetewaninia aamo kaawe nokayao. ¡Néé! Neee apoea no'o Noono ye'karichi muimichio aamo wahjonekamepua, wa'a aamo muimiao aaataai kihta aamo wa'inameripua. Nane'riamenia aamoo aiwaka tesiwa teetoka nokisiriopua, kihta sewina erapaka noochio, ohsokamera eemea noochikamera epeche kaawe teetoka.

9 ¡Néé! Neeea pu'ka Satanasi ijinuwaraopua ti'tijoerioopua, ahpo pichiwa i'isaeri ti'tijoeriko tuuyoiopua wihtukao, yooma pu'kaonia kajuyachi taawechio, yooma aamo chokichi tetewachi chopokorieka ajatetemania, pu'ka Satanasi ijinuwara wistuameo, aamokamera te'ta no'o nakiyameko tetewimichiopua, pu'ka chopokorieka aamo ajatekameo ka'i.

10 Aamoopua, ahsepari noonowiriopa, i'ka aamo no'o nuureriao nayewatukao, ki toaka neesetoriopa aamoo, wa'achitia neeeai kiisi chewitema neeea, pu'ka ki teesa tiame aiwariopua, yomachi i'ka tijoerichi enameriopua, pu'ka kajuyachi taawechiopua, yomatiame teeremeriopua i'ka wehjoarichiopua.

11 Senawato enameri neeea. Pukaepa kaawe neesetoka mochitomitia eemea noochi paparao, ki aaata aamo sewina erapatemichiopua ki aamo kiapuao, itapiti tísia nateyameopua aamo kiapuao.

12 Newitoka puuyakameopua ki ka'karumachio, ki ku'witapisi mochira kiamania pu'kao, no'o Noono kariwachiopua tewekachi, wa'a aamo mochimapua ki wahjiamesi, wa'a nawapakame mochimichiopua. Pukachio no'o Noono Riosi teewara iyotemania, pu'ka mochikachi mochiwari teewara tiamé, no'o Noono Riosi ijinuwarako tetewipuawichiopua, weemera Eerusareni tewekachio.

13 E'waka mochitonariamea, i'ka no'o Riosi Riosiwari chiia keepupuapua, i'ka iyoteri iyonanioipua, ahkaoi ti'tiopachio.”

Raoriséa tiopachi nayewatuamee tuuyepori

14 Waikao puuu tijoeka tiiame no'o nayeweria pukerio, no'o chaanekapua tiameo, Raoriséa tiopachi naewatuameo, wa'a mochikameopua tiameo, i'ka iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

“I'ka naawesari chiiamea neeepua, Apoe ahjachi erapua tiamerachi; Apoe te'ta pichiwatame ahpo Noonoo; Apoeopua Riosichitiao, pukeri o'inia yooma ihta itapiti iintokameopua netekao.

15 Aamo tetewaninia aamo te'ta nokayao, ki te'ta ma'chiame te'tiamekopua noochio, aaata piirechioi. Ki tahtame eemea noochioi aaatachioi; ki tuurameoi eemea, noochioi, aaatachioi. Piiripi wa'api tiiame enesaa, kaawe enemii eemea; tahtamechekoi, tuuramechekoi.

16 Aamo noochi te'terewao, teesa tataposoriamekopa noochio, yo'yomania aamoo, ki noochi poanatuwaka.

17 Eemea chaachapanipua chaachapao: Ki teesa paarasakame teemea, yooma itapitichio, toomichioipua tiame, kiisi tesiwa erakona teemea, chaachapawa. Nape ki nane'riame eemea, ki nu'uti yuuwesiriekai amochio, kihta iinuekapa eemea aamo te'ta paarasario. Eemea tesiwa te'teriaitepua, kiisi pahtiame eemea aamo inatachio, poiyame mochikamekate eemea aamo naawariachitia. Wa'a te'tiame eemea noochio, aamo paarasarichikamera papararíapa.

18 Pukaepa neeea, noochi aamo paayamepua, noochi iintuame o'ro te'ta nateyame, amochi paarasatemichiopua, o'ro na'ie te'ta piipatetiame. No'okamera itanepuapua, aamo poiyame mochikao ahjae to'pepuameo, wisasori tohsaname piipateti-

ameo. No'okamera itanepuapua tiameo, aamo puichi i'yowapuaopua aamo kaawe ma'chiremichiopua, ki kaawe aamo tiia puichio.
19 Yooma no'o nakika kahtiao, kokosa yooraka kakupachi iintapame neeea, aaata ki kaawe noonoisoo. Ka'te ki kaawe nokimitia naaju. Ikanati iiyana erapamitia eemea naaju, pu'ka ki kaawe aamo nokayao. Ohso kaawe noochi e'enamitiapua, aamo sewina erapakapua kaawerumachi.
20 ¡Nee! Amochi asiru neeeapa, muuuche toinapua reesisemichio, aamo iikachi pakimichioo. Aaata piire ahpo iikachi no'o paajutesoo, ahjachi enamania iikachio, wa'a yasitomiaopua ahjama, ta'iria mochitopuaichiopua pirena, kaawe e'raka.
21 Neeea wa'achitia neipa mukiwari newitoka machenakapao tatakori natetekao, no'o Noono ye'kachi yasipakame neeea, no'o Noono ye'kari yasirachiopua ahjama; wa'achitia neeeai, yooma pu'ka ki ka'karuma newitoka puuyakameo, no'o yawichika kahtiachi mochimichio kiamania pu'kao, no'o ahjama mochitomichiopua.
22 E'waka mochitonariamea, i'ka no'o Riosi Riosiwari chiia keepupuapua, i'ka iyoteri iyonanioipua ahkaoi ti'tiopachiamio.”

4

Riosichi paparaniame inamutiame tewekachi

1 Neipa i'kao neee Waania, te'pa ne'nepakania tewekachi, wa'a tewekachionia, pi-iripi yeeta wahjokame tetewikania. Wa'a yeetaputiachi o'iniao, no'o paaechaniapua. Puuu wa'a no'o paaechaniamea, puuu wa'api enechaniamekapua, puuu pukeri no'o paaekame. Puuu wa'a no'o paaechaniamea, kokotiame cheechaniapua te'onichitia:
—Waaníii, mooenasa wa'atikiáaa. Aamo ne'netenariame neeea, itapiti achini teeremeriko neipá itapiti no'o aamo tetewitemichio.
2 Wa'a cheesoopua neeea, ikanati uutiapa Riosiwarieo, te'pa no'o tetewikania, no'o paaekame weeriachi. Wa'a mooenasaapa no'o mooenaputiachio, yawichi yasira weeriapua wa'ao. Pukachi yasirao, wa'a kahtiapua aaata.
3 Puuu wa'a kahtiamea, tehteka tiiamekapua, tisiwa peeniatiame tehte. Puuu tehtea, asape tewaniame tehte tiiamekapua, konarina tehteoika tiiame. Wa'a ikisao ye'ka yasirachio, kenora weeriapua wa'ao aampao. Puuu kenoraa, esmeráta tehteka tiiamekapua, káátisia peeniatiame.
4 Wa'achi norikame ye'ka yasirachioi, wa'achi ahjakapua piire weerewa aampa naao ya'yawichi yasira, pukachi pipiripichio mochikapua, piire weerewa aampa naao ti'tijoe o'ochetiame. Puuua, apoche totosaname wakiraemekapua, puuua moochio apoche o'ro yawichi mo'korira mo'koriemekapua, ya'yawichichitia.
5 Nape te'ta yawichi yasirachi o'iniao, kuhjipari puuyapapua wa'ao, rurusura chiiapua tiameo, wa'a ikisa te'oni. Tawemina ye'kari yasirachio, oowisani tahjera ajakapua wa'ao, puuua oowisani Riosiwarikapua.
6 Wa'a te'ta yawichi yasirachi taweminaopua tiameo, pa'weka tiiame po'yapua wa'amio, kawiyame akipame, kaawirachitia.
Wa'a yawichi yasirachi norikameo, wa'a ajakapua tiame, naao itapiti ahjakame, pochikame puusiemekapua taweminao, pukaminaopua wa'achitia.
7 Piiripi puuu ahjakamea, mawiyaka tiamekapua; piire ahjakamea, oisika tiameka-pua; paikachi simiyamea, tijoekapua nanarirao; naaochi simiyamea, wa'weka tiamekapua, anasawiapua poojachuka simiyamechitia.
8 Yooma puuu naao ahjakamea, puhsani aanaemekapua pipiripichi. Aanatereopua, aampaopua tiameo, puusi apochekapua, puuua. Puuu naao ahjakamea, kiisi tewiapua kusuka chaachapakao, yooma taaweoi, yooma tukaooi. Puuua ahpo wiikachio, chaachapapua:
Te'ta piipari, te'ta piipari, te'ta piipari,

wa'a tiiame taamo Paamiraa,
wa'a tiiame taamo Noonoa.
Wa'a tiiame Noonoa,
ki teesa tiiame Utewariemeraa,
puuua yasariameraapa,
puuua ehpiami yasitoameraapua tiame,
apoeopua ahkasi ki seena aampasi yasitomeri,
kiisi nane'rewa wahka ihtori taawechisi.
9 Senepi ihji ahjakame wikataiopua, cheriwema kiasiapua yoorewi nookeka tiame
pu'ka yawichi ki wahjiamesi ahjameopua.
10 Puuu piire weerewa naao pa'pamiratuamea, chopokorieka ajapakaopua tawem-
inao, ahpo yawichi mo'kori pujisaopua, pu'ka te'ta yawichi tawemina to'towesiapua.
Wa'a nokisikaopua tiameo, wiikesiapua tiameo chaachapasika:
11 Tisiwa weruma muuua, yooma ihta enepatekapa
tisiwa yooreniame muuua,
ki teesa cheeka nuurariemekapao,
yooma itapiti iintuameopua muuua,
amoe e'rae iintupatekamepua,
amoe e'rae netetiamepua,
amoe e'rarichi enepakamepua.

5

Pi'rinatiame iyotetiame, Po'wa teewataniame tiame

1 Waikao puuu ye'kari yasirachi kahtiamea, ahjamina sekachio, piiripi iyosi
pi'rinatiame makoyamekapua, neneku iyotetiame, oowisanisi ikichetiame, ma'chi
o'inia ahkasi kajuyachisi yooremina.
2 Waikaonia pu'ka tetewisaapa, piiripi Riosi ku'iwari tetewakania, ki teesa u'wame.
Waikao puuua, ki ku'ita sisinakao, chaachakapua:
—¡Aatanakamera ikichapume tiiamejuarepu, i'ka pi'rinati iyotetiameooo?
¡Aatanajuarepu i'ka iyosi pi'rinatiameo sa'runasa iyonameriaaa, itapiti iyotetiame
yooremina iinuekaooo?
3 Nape kiisi nehjiakapua aawataai. Yuuuwéeme tiiaapua wa'ao. Aawataai ki'tiapua
wa'ao, i'ka iyoteri ikichera wahjopume tiiameopua, ahkaoiopua, tewekachioi, weee-
chioi, wehtereoi. Aaataai ki ne'neme tiiariemekapua pu'ka iyoterio.
4 Neee Waania waikao, naarapua, ki tewiniopa aaataoiopua, pu'ka iyoteri wahjon-
ameri tiiameopua; aawataai ki'tiapua wa'ao, pu'ka iyoteri yooremina ne'nemeri
ahsepari tiiariemeopua.
5 Waikao, piiripi puuu wa'a mochikame paamiratuamea, no'o chaanekapua:
—Ka'te naara muuua, iintuaitepua i'wao aaata ikichapumeria. Nee, naati
iintomeripua pu'ka ikichapukao, Apoe Mawiya teewataniamera, Apoeo yooma ihta
itapitichio, newitokame. Puuu Apoe Mawiyaa teewataniamea, naatikapua, Uura tete-
jimarichi machenakame, puuua Raawitaru ojochiwarachi naawakame. Puuukapua,
pu'ka pi'rinatiame iyoteri oowisani ikichera ikichapumeria. Puuukamerapua te'ta
ikichapume tiiariemea.
6 Wa'a te'ta ye'kari yasirachi weeriachi norikameo, pa'pamiratuame ajakapua, pu'ka
pukaminao naao ahjari ahjakame ajakapua norikameo. Yooma pu'ka norikame
ajakachi naasipao, Po'waka tiiame chuhkuapua wa'ao, tijoekai tiiameka puuua.
Puuu Po'waka tiiamea tijoekai tiiamea, meriretiamekai tiiamekapua tiiao, nape
wa'a chuhkuapua ahjakame. Puuu chuhkuamea, oowisani aawaemekapua oowisani
puusieme tiame. Puuu Po'wa oowisani puusiraa, oowisani Riosi Riosiwarikapua,
yomachi wehjoarichi uhjuratiame.

7 Waikao puuu Po'waka tiiame tijoekai tiiamea, eenaka uukapua pu'ka pi'rinatiame iyotetiameo, yawichi yasirachi kahtiameo, ahjamina sekachi makoka kahtiao.
8 I'kao uusoopua pu'ka wipiri iyoterio, puuu naao ahjari ajakamea, puuu piire weerewa naao pa'pamiratuameapua tiamea, chopokorieka ajapakapua pu'ka Po'wa teewataniame taweminaopua. Yooma puuua a'rapa iinuekapua, moorera makoyameapua tiame, apoche o'roe netetiame, cho'ie pochiwetiame. Puuu cho'ia, Riosi ahjae mooriniamekapua, yooma Riosichi mochiwariopua, ahjae Riosi taaenari itaneniame, ihtaoi itapiti.
9 Ihjia wa'ao, weemera wiika wikatakapua, ki wikataniame pehji. Ihjia i'ka wiikachio chaachapapua:
Muuuchepua i'ka pi'rinatiame iyotetiame iyoname tiiameraa,
ikichapume tiiameraa tiameo,
yooma pu'ka oowisani ikicheraopua.
Muuuchepua aamo mukuriae tarakamea ti'tijoerio,
Riosiwichio enemichioopua,
yomatiame ihta ti'tijoerioi,
yooma ihta nayewameoi,
yooma ihta tetejimari iintuameoi,
yooma pirenatakamemua taamoo,
10 piiripi wa'api ye'karichi iintapaka,
piiripi wa'api mochiwarichi yomatiame paamiratuame iintapaka,
aamo yawichi ye'karichi ku'ipuawichioopua,
ahkasi yomatiame weeechi wehjoarichiopua.
11 Neipa eenechi no'o ne'nepoio, muuwaeme ajakapua Riosi ku'iwari, nape kíí ookapi miiyoni, epeche epechesi simiyame miiyoni, ahkasi epeche mi'miyoni, kiisioipua ihtetakao, ahsepame tiiame,
12 puuua, weeru siinakoapua, chaachapapua:
Puuu Po'wa teewataniame taamowichio meritiamea,
puuupua te'ta yomatiame paarasari uume tiiariemea,
yooma ihta ye'kariopua,
yooma ihta machiwariopua tiame,
ki teesa u'wariopua tiame,
weruma te'ta tísia yoorewiwa tiiameopua tiame,
yooma apochi kaaweruma chaachapari.
13 Pu'ka tetewisaapua inamukania, yooma ihta ahjatetiameopua, tewekachi ohjoemeopua, weeechi ohjoemeopua tiame, wehtere ohjoemeopua, pa'wechi ohjoemeopua tiame, yooma ihjia chaachapachaniapua:
Te'ta ye'karichi kahtiameopua,
Apoe Po'wa teewataniameopua tiameo,
pu'kakamera te'ta kaawerumari chaachapari chaachapapua pu'kao,
te'ta weruma yoorewi e'repuapua tiamé,
te'ta weruma utewari u'waeniame,
ahkasi ki wahjiamesi.
14 Puuu naao ahjakame te'ta yawichi nooreka ajakamea, chaachapakapua waikaopua tiame:
—¡Wa'a ikimitiapua! ¡Wa'a teeremitia!
Puuu piire weerewa naao pa'pamiratuamea, chopokorieka ajapakao, weruma yooreka iyorekapua.

6

Po'wa teewataniame Tijoe oowisani ikichapura wahjonaria

1 Wa'a ikisaopu Po'wa teewataniamea, piiripichi simiyame oowisani ikichapura, ikichapukapua. I'kao ikichapoiopua, piiripi puuu naao ahjari wa'a ajakamea, no'o chaanechaniapua:

—¡Yaapiii, u'masika ne'nesaoopua! —nape kokotiame nayewachaniame, ki ku'ita te'teokachitia.

2 Waikaonia wa'a u'masika ne'nepakania. Wa'a no'o ne'nioio, kaawai chukitoapua wa'ao tohsaname. Pu'ka kaawai yaasetoamea, atapori makotoamekapua, ahjae nasiwapuame. Puuua ke'chu nasiwasiaio, yawichi mo'kori kiatiapua. Puuua nasiwamiao newitomiache akipakapua.

3 Waikao ooka simiyame ikichera ikichapoiopua, puuu naaochi simiyame ahjariaipua, no'o chaanekapua:

—¡Yaapi u'masika ne'nésaaa!

4 Waikao piirechi kaawai machenakapua sehtaname. I'ka yaasetoamea, weruma maacheta nasiwari kiatiapua, ta'iria mochikameopua, nasiwari mehtanamichiopua, aapoe ahpo ko'imichio.

5 Paikachi simiyame ikichari ikichapunioiopua:

—¡Yaapi u'masio ne'nesaaa! —no'o chaanechaniame inamukania, pu'ka paikachi simiyame ahjariopua.

Waikao no'o ne'nepoio, kaawai ohchoname machenakapua. Ihji yaasetoaa, sekachi makotoamekapua, pehtewari ahjae ihtetaniame.

6 Pu'ka machenoiopua, naasipa pu'ka naao ahjari ajakachiopua, cheechaniapua:

—Piiripi peteri ihtetatiame kiapuamepua tiirikoo, piie taawechi tekipanaka yowiwameopua. Nape seewara tewaniame enesoopua tiirikoo, paika peteri ihtetatiame wa'asi kiapuapua pu'kao, piie taawe tekipanaka yowiwamewichioo. Iinuesaa itapiti ihkomerao itapiti nerosowioi, itapiti wiinooi, inateka nuutetopuapua pu'kao. Ka'te na'atamitiapua pu'kao, soopatioo kiteremerikopua pu'kao wa'asi.

7 Naaochi simiyame ikichera ikichapunioiopua Po'wa teewataniame ti'tijoeeo, puuu naaochi simiyame ahjaria, no'o chaanekapua:

—¡Yaapiti eenaka ne'nesa!

8 Waikao, kaawai saawaeme machenakapua. Pu'ka yaaseka yasitoamea, Mukiwari tewaniamekapua, pu'kapu pukaminao, Wahjipari Noonora ihtoapua. Puuua kiatiapua, piie naasipa naasipasi ko'imichiopua ti'tijoerio, yomatiame weeechio, yooma ihta itapitie, nasiwarie, toorewie, ko'koamee, oorieoi ko'koniamee.

9 Pu'ka Po'wataniame Tijoeo, marikichi simiyame ikichera ikichaputiopua, waikao tatakori piipateniamechi teere ajakame tetewakania, Riosi tuuyewari iyorika mochitokamekapua, ko'itiame.

10 Puuua, ki ku'ita siinakoapua chaachapaka:

—Yomari aampa tiaméee, apoche te'ta kaawerumáaa, te'ta pichiwariemeráaa, ¿ahkasi achinitio katewetamua Riosíii, aamowichio te'teretopa, taamo ko'yakameopua weeechi mochikameo?

11 Waikao wisasori totosaname kiatiapua, wakiratamichioopua, yoomá pipiripi puuua, yooma ahsieme piipatetiameopua Riosieo. Pu'kao Riosia puuyenurekapua pehjio, yooma kokosaniamepua weeechi nanaarameo, ahkasi ahsepachisiopua tiameo, Riosichi poponiwao, kehkisa enemerikoopua, Riosie Weratiamewichio nokaka wahjipakameopua, ko'ipuame toiyameopua pehjio, wisasori totosaname kiapuawichiopua tiame.

12 Waikao Po'wataniame Tijoeo puhsanichi simiyame ikichera ikichapusoopua, ki
nu'uti ahpo sasawekame tetewikania weeeo, taaaai ohchonasipakapua waikao, itapiti
tunakamee mo'poretiamechitia. Waikao meechaa, eeraka tiiame eenepakapua.
13 Waikao itapiti so'porika te'tiame wehchisi ruhjikapua, itapiti taakeri eekae ki
muuenati sasawetiapa ruhjikamechitia.
14 Te'pa tiiame tewekaai, pi'ripaka apechuka kiisi naania iikapua. Kaawiai i'ka
weeechio, yooma sewina ajapakapua ahpo ajakachio. Neronasipa weeeai, wa'achi
noonoikapua tiame, sewinachi ajapakaopua.
15 Waikao i'ka weeechi ya'yawichia kapitaia tiame, yooma ahpo soontaro ahja-
maopua, yooma te'ta totomiwaeme ahjamaopua tiame, ahpo puhkuchitia tekipaname
ahjamaopua tiame, wahjachio oowera tekipanakame ahjamaopua tiame, yooma
kaawichiami ujumakapua, teesochiami ichipumia.
16 Waikao wa'a kaawi teesochi mochikaopua, chaachapapua:
—¡Áii, áii! ¡Yaapiti tamochi ru'misa kaawíii, taamo ichipupapuapuaaa! ¡Ka'te
taamo tetewite pu'ka yawichi yasirachi kahtiameooo, pu'ka tamochi nekakameopua!
¡Taamo ichipupamitiaaa, pu'ka Po'wa Tijoe nekarewachiooo!
17 ¡Asirupa Riosi ki nu'uti nekarewaaa, kiisi anachame tiiameaaa, tísia aiwari
tiiameaaa!

7

Machipori yahchetiame i'isaeri tetejimarichi ti'tijoeri

1 Neipa i'kao neee Waania tetewakania, naomina i'ka weeechio, naao Riosi ku'iwari
ajakame. Puuua, naomina i'ka weeechio, eeka to'piamekapua ki weeechi eejemichio,
pa'wechiamioi, uumawechiamioi; wa'a teereniopa eekaa, yomatiame yuuwéeme
itipikapua.
2 Wa'a te'tioipua ajakao, cherayachitepa eenakapua piirechi Riosi ku'iwari, pu-
uua ahjae machitapuame i'toamekapua, Riosi Ahjamechi paparameopua. Ihjia
sisinamukapua pu'ka naao Riosi ku'iwari ajakameopua, yooma na'atamichiopua
kiatiameopua, weeeopua pa'weopua tiame.
3 I'kao chaanekapua:
—¡Ka'te pehjíii! Ka'te na'ata aaataoi pehjíii, weeeoi, pa'weoi, uumaweoi. Pu-
uyemitiapua pehjío, ahkasi pu'ka Riosi tekipanakekameo, yooma yahcheniasichiopua
pehjio, Riosi machitewaraopua koata.
4 Puuu machitewari yahchepuamea, kehki enemeri inamukania. Puuua, piire
siento ooka weerewa aampa naao miirikapua.
5 Yooma puuua, oosa mariki aampa ooka tetejimari, apoche isaeri ti'tijoeri,
waika o'inia ehpe taawechiamisi, mochitoame ti'tijoetusika. Pu'ka oosa mariki
ooka tetejimarichio, oosa mariki aampa ooka mi'miri uutiapua, yooma pipiripi
tetejimarichiopua: piiripia naatikapua, Uura tetejimari, piirea Ruuweni tetejimari,
wa'a ikisa Kaati tetejimari,
6 Aasere tetejimari tiame, wa'a ikisao tiame, Nehtari tetejimari, Manase tetejimari,
7 Simeoni tetejimari tiame, Reewi tetejimari, Isaka tetejimari,
8 Sauroni tetejimari, Oose tetejimari, kuachiopua wa'asio, Chaamini tetejimari.

Totosaname wakiraeme muuwaeme

9 Neipa i'kao i'ka ne'netetiania. Waikao yawichi yasirachi taweminao, i'ka
Po'wataniame Tijoe kahtiachi taweminaopua tiame, ki ookapi ajakapua ti'tijoeri,
nape ki ookapikapua, kiisi ahsepame tiiame ihtetaka. Ihji ti'tijoea oowerua
tiame, yooma ihta ti'tijoeturikapua, yomatiame weeechi ohjoeme, yooma ihta naera
yeenieme. Yooma puuua, wisasori totosaname chuhchaemekapua, ahpo sekachio,
tahku saawara makoyáme.

10 Ihji ti'tijoea oowerua tiame, weeru siinakoapua chaachapakao:
Cheriwema Riosíii,
yawichi yasirachi kahtiámeooo,
cheriwema tiame Po'wa teewataniame tiaméee,
yooma taamoo, te'ta newipateriawichiooo!
11 Neipao tetewakania, pu'ka yawichi yasirachio, pu'ka naao ahjari ajakameopua tiameo, pu'ka o'ochetiame pa'pamuratuameopua tiameo, yooma puuu Riosi ku'iwaria, norikame ajapakapua pu'kao. Waikao ihjia, wehchisi koomorasipakao,
12 chaachapapua:
¡Wa'a teeremitiaaa!
¡Wa'a teeremitiaaa!
¡Cheriwema pu'kawichiooo! ¡Kaaweruma chaachapari pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti yoorewa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti iyoriwa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti machirewa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti ye'kari pu'kawichiooo, ki wahjiamesi simiyame pu'kawichiooo!
13 Waikao piiripi puuu piire weerewa naao pa'pamuratuamea, no'o iinatukekapua:
—¿Aatanaju ihji totosaname wakiraemea? ¿Ki machiyamemua? ¿Ki nane'riamemu akana o'inia e'enakamekopua?
14 —Ka'i. Ki nane'riamenia. Muuupua nane'riameraa —chaanekania pu'kao.
Waikaopua no'o chaanekapua:
—Naati ihjia, te'ta aiwari enekachi o'inia e'enakame. Ihji puuupua, ahpo wisasoriwa piipatekamea, Apoe Po'wataniame Tijoe eerarae. Puuu ti'tijoepua, Apoe Po'wataniame Tijoeeo, totosaname enepatetiame wakirarao.
15 Pukaepa i'wa nokayamepua Riosi tetewachi, Riosi kahtiachi tekipanamepua, yooma taawe yooma tukawariopua tiame. Pu'kao Apoe Yawichi yasirachi kahtiame neesetomeripua pu'kao, ahpo ahjama ohjoekopapua.
16 Puuua Te'ta Yawichi ahjamao, kiisi cho'chorowaemeripua, kiisioi paramuka mochitomeripua, taaaeoi ki aiwaka mochitomeripua, taajenari tataeoi, ki aiwameripua.
17 Wa'a te'teremeri puuua, Apoe Po'wa teewataniamee neesetopuamekapapua, Apoe te'ta yawichie yasirachi kahtiamee. Puuu Po'wataniamea, neeroi ahjamechi paichi maaniamechi nerojiteka mochitemeripua. Wa'ao, ki iintumerichipua naarakoniameopua wa'asio, Riosio kiterepateriopa o'kewaniameo, wa'asi werapakao.

8

Oowisani ikicherachi simiyame naewaniame; o'ro moorerachi nayewaniame tiame

1 Pu'ka Po'wa teewataniameo, oowisani ikichera ikichapusoopua, yuuweeme itipikapua, tepepi.
2 Waikaopua pu'ka oowisani Riosi ku'iwari Riosi ne'niachi ajakameo, oowisani kusupuchari kiatiapua.
3 Waikao, piirechi Riosi ku'iwari wa'a eenakao Riosi o'ro tepawechi weripakapua chokichi. Puuua, weeru yahchetiapua moorerachio, cho'wi. Puuu cho'wia, Riosi tepawerachi, moomorepuamekapua, Apoe Riosio, saaemichiopua pu'kao, pukachi Riosie yooma piipatetiameo, pukachi moorechi asimichiopua, ahpo nayewiaopua Riosichio.
4 Puuu moorewaa, yooma paparatiame ahjamao, sekachi o'inia moomokaopua, Riosichi asikapua saaetekao.
5 Waikao Riosi ku'iwaria, pu'ka Riosi o'ro tepawechio, pu'ka moorerao, ihsawi tajenakame pochiwasaopua, weeechitipo wi'sunakapua. Wa'a ikitioopua puuu

ihsawia, yooma puuua tahpitika chaachapakapua tataka. Tahpitika nokayapua kuhjipaka, ki ku'wita te'teosika. Weeeai kai muuenati noonokapua waikao.

Kusupuchari turuwaniame

6 Waikaopu puuu kusupuchari kiatiamea, oowisani Riosi ku'iwaria, kaawe ahpo ajapapua, o'inemia nokayapua wa'asio, puupuchekaopua ahpo kusupuchario.
7 Piiripichi simiyame Riosi ku'iwari kusutesoopua ahpo kusupuchewao, waikao tehje wi'sunetiapua weeechio, na'i, wa'a ikisa eera tiame. Waikaopu wi'suwetiamea, kiiyá naasipasi kosokapua weeechio, yooma uumaweopua, yooma to'iweopua tiame.
8 Okarichi simiyame Riosi ku'iwario, kusutesoopua ahpo kusupuchario, pa'wechio, itapiti ipasetiapua na'i tajenakame. Puuua ki nu'utikapua, kaawi kehchuma. Pa'wea waikao, kiiya naasipasi eeraeme enepakapua.
9 Pa'wechi ahjameai, kiiya naasipasi wahjipakapua. Pa'wechi pawekakera nasiwaniamechiai, kiiya naasipasi kosotiapua.
10 Paikaríchi simiyame Riosi ku'iwari, kusutesoopua ahpo kusupuchewao, tewekachi o'iniao, ki nu'uti wichiyapua so'pori tajenakame. Weeechio puuua, akichiamisi wichikapua, paichiamisi tiame.
11 Puuu so'pori tajenariraa, Chihpuame tewaniamekapua, yerowakapa puuua. Puuua, kiiya naasipasi neeroi nerojiniame, chihpunakapua yeroweeteka. Waikao pukaeo, ti'tijoeria, tahpitika iikapua wahjipaka.
12 Waikao, naaorichi simiyame Riosi ku'iwario, puupuchesoopua ahpo kusupuchewao, taaaa kiiya naasipasi tajayao, tukapasipakapua waikao. Meechaai kiiya naasipasi choipakapua tiameo. So'poriai tewekachio, kiiya naasipasi choipakapua, tiame.
13 Ehjepaoo, wa'weka tiiame tetewakania tewekachio, te'pa oiyapua eekachio cheeka:
—¡Áiii, áiii, áiii, eeme weeechi mochikamea, tahpitika ikimera eeméaaa, pu'ka wahja paika Riosi ku'iwari ahpo kusupuchari kusupuchamioiopua!

9

1 Waikao marikichi simiyame Riosi ku'iwaria, kusutekapua ahpo kusupuchewao. Waikao aaata so'porika tiiame wichikame tetewakania weeechio. Puuua ahjae wahjochaniame kiatiapua, ki wahjiamesi yeewachi to'perao, wahjonamichio.
2 I'kao mo'porapusoopua, ki ku'ita moomokapua wa'atikia. Ooronakapua puuua, nape kai nu'uti. Puuu moorewaraa mooenakao, yomatiame weeechi tukapame ekatatupatekapua, ki naania ikitekaopua, taaaoi.
3 Pu'ka moroyachio, itapiti ohchika te'teriame puuyakapua. Puuua, machiri nokaya utewari kokosamichio kiatiapua.
4 Puuua chaanetiapua:
—Ka'te na'atamitia to'iweo, kuuu siionameoipua. Ti'tijoeche na'atapuapua, ki koata yahchetiameopua Riosi machitewarao.
5 Ki reesisetiapua ko'imichioo, oowera aiwatenuretiapua. Mariki meecha nokinuretiapua pu'kao. Puuu kokosa aiwateniamea, machiri ki'kitiameka, eraniamekapua.
6 Pu'ka taawechiamio ti'tijoeria, wahjipame e'raipua aiwakao, ka'chi ikime erameripua, mukinariai.
7 Ihji ohchika tiamea, kaawairakapua, ahjachi nasiwaniame. Ihjia moochio, o'ro apoche mosokiratoapua ya'yawichi mo'koriraka tiame. Nanariraa, tijoe nanariraka te'tiamekapua.
8 Kuuparaa, oowitiamechitia kuupaemekapua. Taameraa ihjia, mawiyaka tiamekapua.

9 Ihji weerewaraa, sisioki wakiratetiamekatiapua, ahpo neesetoachitiao. Ihji
ma'saraa, ki ookapi kaareta nasiwari kaawaiye panisutoamechitia, cheetoamekapua,
nasiwasimia ujumasikamechitia.
10 Ihji wasichiopua, machirika te'tiamekapua, ahjae inikia. Pukae ki'kitiaa, mariki
meecha kokosa aiwaniamekapua.
11 Yooma i'ka ohchi ye'kamea, ki wahjiame wichiwachi ohjoemekapua, apoe wahji-
pari noonora; eureo naewarichio, Awaroni tewaniamekapua, rieko naewaniachio,
Aporioni tewaniamekapua, na'atarika pihtuchari noonora cheeka chaniwame.
12 Wa'asipua, piiripichi simiyamea te'ta iinyatiame aiwaria. Puuu pahcha simiyame
aiwaria, u'matokapua u'matoao, toiyapua pehji, ooka simiyame.
13 Waikao, puhsanichi simiyame Riosi ku'iwaria, puupuchekapua ahpo
kusupuchario. Waikaopua, wa'a Riosi taweminao, o'ro apoche tepawetiame
weeriapua. Waikao, wa'a naasipa pu'ka aawa naomina ajakameopua pu'ka
Riosi tepawechio, chaanechaniapua, pu'ka puhsanichi simiyame ku'iwariopua,
kusupuchari iinuemeo:
14 —Muuua puhjesa ehpeo, pu'ka naao Riosi ku'iwario, Eurate weruma akichi
o'yaemeopua.
15 Waikaopu naao Riosi ku'iwaria, puhjetiapua. Ihji naao puhjetiamea, yooma
ti'tijoe ooweru tiame ko'imerikapua, kiiya naasipasi weeechi ohjoerio. Te'ta i'ka
taawechiwichio, nuutetiame eneriapua.
16 Ihji naao soontaroraa, kawachi nokisiapua, ooka siento miiyoni kehkikapua.
Wa'a kehkiko tuuwame, inamukania.
17 Ihji no'o tetewitetiamea, eee te'tiamekapua, yaasetoamea, kaawaia tiame.
Kawachi nokisiamea, muripa i'toapua ahpo neesetowao, paika tiiamekapua. Piiripi
tiiaria, sehtanamekapua, tajenarichitia. Piire tiiaria, siionamekapua, tewekachitia.
Paikachi simiyameopua tiiaa, saawaemekapua. Puuu kaawai mo'oraa, mawiyaka
te'tiamekapua. Ihjia chu'wachio, na'i puuchiamekapua aasujere tísia tahtame apochi,
moroyamekapua tiameo.
18 I'ka paika na'atarieopua, pu'ka ka'kawai chu'wachi machenameeopua, kiiya
naasipasi wahjipatekapua ti'tijoerio, i'ka wehjoarichiopua.
19 Puuu ka'kawai na'atari utewariraa, chu'wachi yasitoamekapua, wahsirachi
tiame. Ihji wahsiraa, siinoika te'tiame mo'oekapua. Ihjia, ahpo mo'oe na'atapua.
20 Nape puuu ti'tijoeri ki wahjipaka itipikamea, pu'ka yerowa ipasetiaio, kiisi
ka'karuma enepakapua ahpo ki ka'karuma nokayao. Ohsotia simitekachekapua pu'ka
kiisi kaaweruma ahpo nokayao, reemokamera na'naritoamekapua. Ihji ti'tijoeria
ooweruria tiame, wa'api te'teretoapua, ahpo ri'riosiwachi paparakaopua, itapitie
netetiamechiopua, miina meetarie, tehtee netetiamechi, kuuue netetiamechi tiame,
yooma puuu ahjachi paparaa, kiisikoi tetewame puuua, kiisikoi inamuamekoiopua,
kiisikoi ohjoamepua ahjameo.
21 Ihji ti'tijoeria, kiisikoi toayapua ahpo ko'yaoi. Kiisiki toayapua ahpo sipoyaoi,
ahpo suwepori nokayaoi, ichikokaoi naapi simitiapua.

10

Te'ta Riosie uhjuratiame iyoteri pi'rinatiame makoyame

1 Waikao neee Waania, aaata Riosie uhjuratiame tetewakania, puuua ki nu'uti
tiiariemekapapua. Ihjia, tewekachi o'inia tekiyapua, toomarichi yooremina weritoka.
Mo'oraa, kenora naasipa weritoapua. Nanariraa, taaa tajayameka tiamekapua, tísia
uutapatoapua. Toonoraapua, na'i tajayameka teetoapua.
2 Sekachio ihjia, nu'uti iyosi pi'rinatiame makotoamekapua. Ahjamina taararaopua,
pa'wechi ihteka weripakapua, owenamina taararaa, weeechi ihteka weripakapua.

3 Wa'a weripakao, ki ku'ita sisinakapua, mawiyaka chaachaka. I'ka sisinasoopua, oowisanisa te'teoka nayewakapua.
4 Oowisanisa te'teosoopua i'ka te'teoni chiiao, o'inemo o'rai neeeapa iyotekao, nape tewekachi o'iniao no'o chaanechaniapua:
—I'ka oowisani te'teoni chanitiameo, ka'te iyote pu'kao. Amochi inatarichiche neesetopuapua pu'kao, puuua noriwi teeremerikopua pehjio.
5 Puuu ki nu'uti weruma tiiariemea, pa'wechi ihteka weripakapua weeechi tiame. Waikao, te'pa apechunaka ahpo ahjamina seekao,
6 Riosi tetewachi ahpo pichiwatakapua, yooma ahpo cheemiaopua. Ihji chanimiaa te'ta pichiwakapua, Apoe ki wahjiame ahjamerachi eenamekapua; Apoe te'ta teweka enepatekamerachi eenamekapua, apoe yooma tewekachi iintuame enepatekamechi; Apoe te'ta wehjoari enepatekamepua, yooma ihta ahjachi iintuame tiame; Apoe te'ta pa'we enepatekame, yooma pa'wechi iintuame enepatekame tiame. Puuu aaata te'ta weruma Riosie uhjuratiamea, eee cheeka sisinakapua:
—Pichiwa Apoe Riosi e'raria ikipuameo, kiisi kihta toiyamepua wa'asi.
7 Pu'ka oowisanichi simiyame Riosi ku'iwario, ahpo kusupuchari chaachatesoopua, asikame enemapua ikipuameo wa'asio, Riosio, yooma ahpo nayewaturachi cheeriaopua ehkoriamio.
8 Waikao te'pa tewekachi no'o nayewachaniamea, eenechi no'o nayewechaniapua:
—Waaniii, waami enasa pahchu weruma tiiarieme weeriachi, pa'wechi ihteka weeriamechi, weeechi tiame. Itanemitiapua pu'kao, pu'ka nu'uti iyoteri pi'risarutiame makoka weeria.
9 Waikao, wa'a eenaka itanekania pu'ka iyoteri pi'rinatiame makoyao. Puuua pu'ka iyoteri pi'rinatiame no'o ki'yaiopua, no'o chaanekapua:
—Íya, rupitupuapua i'kao. Ko'kopuapua. Kakaremapua chu'wachio, se'orichitia kahkame, nape aamo topachio, tisiwa chipuremapua.
10 Waikao uusapania pu'kao, rupitukania. No'o chuwachio, kahkamekapua se'orichitia, nape no'o rupitusoopua topachio, chihpuamekapua.
11 Waikaopu te'ta weruma tiiarieme no'o chaanekapua:
—Muuua eenechi simitemerikaitepua nayewatukao, i'ka Riosi chiiao, ki ookapi ti'tijoerichi ikipuame tuuyesiwa, seesenu ti'tijoerichi, seesenu na'nayewaniachi, seesenu ya'yawichichi tiame.

11

Ooka pichiwatame ti'tijoe

1 Waikaopu te'ta weruma tiiariemea paaka ahjae ihtetaniame no'o ki'yakapua. Wa'a ikisaopua no'o chaanekapua:
—Werisika ihtetamitiamua Riosi tiopao. Ihtetamitiapua tiameo, wa'a yooremina weeriame iyoriwachio, o'ro netetiame tepaweoi. Wa'a ikisaopua, ihtetapuapua tiame kehkinajuarepu wa'a Riosi tioparachio, Riosichi paparameo.
2 Nape ma'chi tiopachi ta'perachio, ka'te ihtetamitiapua wa'ao, wa'ao seesenu ti'tijoeri kiatiamekopua pehjio. Puuu seesenu ti'tijoeria, yooma nanaarame tekisomerichipua wa'ao, Riosi piipari muuwarichiopua mochiwari. Wa'a teeremerikapua ahkasi ooka weerewa aampa ooka meechachisi.
3 Neeea, ooka ti'tijoe ajawamania no'o chiia ikipuame tuuyemeri, sosotiame wakiraeme. Puuua, piire miiri ooka siento, aampa paika weerewa taawe, nokimeripua. Pu'ka ooka no'o ajawamiaopua, utewari yahchesa yomatiame wehjoarichi uhjuramania, pukae utewarie pu'kao, ahpo ku'isimichiopua.
4 Waikaopu te'ta weruma tiiariemea, no'o simiteka tuuyekao, eee cheekapua:

—Ihji ooka no'oe uhjurapuamea, ooka ti'tijoekaitepua, Riosieo ooka ooriwo kuuuchitia tetewiniame, Riosi tawemina ajakame; puuu wa'api ti'tijoekaitepua ooka kaantera ahjachi ajawaniamechitia Riosie tetewiniame, Riosi tawemina ajakame, te'ta yomatiame wehjoarichi Paamiratuame.

5 Aaata na'ara yoranaresoopua i'ka ooka Riosi ajawaria pichiwatameo, na'ie kosimapua ahpo chu'wachi machenamee. Aaata pu'ka na'ara yoorakamea, choochotepuapua kosokao, mukimapua.

6 Ihji ooka pichiwari tu'tuwaria, iinuepua ahpo ku'iwa utewario, yu'kioi ki ahpo yukitemiaopua, iiweta Riosi ahpo nayeoiopua; pu'ka ahpo utewarieopua tiameo, neeroioi puuua, eera ahpo enepatemia; puuua pu'ka ahpo utewarieopua tiameo, iinuepua ahpo iintomiao, ihtaoi itapiti te'ta aiwaniame ahpo mehtanamiao, kehkisaoi ahpo e'rachisiopua.

7 I'kao kajusoopua, Riosichi simiyame nayewatukao, puuu maapori tiiame ahjakamea, ki wahjika wichiwachi o'inia mooenakaopua, nasiwasimapua pu'ka ooka ahjamao. Nape ihji ookaa, newitopuamepua. Puuu maapori tiiamea pu'ka ookao, ko'imapua.

8 Ihji weerewaraa wahjipakamea, oowera wa'a maaniame tetewipuamepua, wehchi, wa'a weruma mochiwarichiopua, pooerachi. Wa'ao, Eerusareni tewaniachi enemeripua, taamo Paamira Eesusio, kurusichi merinuratiachi. (Wa'a Eerusareni ikipuachio, Sooroma teewataniachipua, Eejito teewataniachi tiame.)

9 Waikao ko'itiaapua, paika taawe aampa naasipasi, ahkaoi mochikame enapameripua ne'nemiao, seesenu ti'tijoeri seesenu nayewame. Yooma wa'a e'enakamea ne'nemiao, oowera tetewimapua wa'a po'yame. Pu'kao, aawataai ki toipuamepua wetemajimichioopua.

10 Waikao, i'ka wehjoarichi mochikamea, kaawe erakomapua pu'kao, meritiopa. Ahpo ihkokemapua pahkotakao, tisiwa peenia erakomapua, ki ta'iria mochitetiamekapa.

11 Paika taawe aampa naasipasi manisaopua wa'ao, puuua iwira kiatiapaopua Riosieo, ajasikapua oisikao. I'kao wa'a ikisoopua, tísia majakapu ti'tijoeria.

12 Waikao i'ka oijenakameo, te'pa o'inia tewekachio, paaechaniapua pu'kao. Puuua cheechaniapua:

—Mo'moena wa'atikiáaa.

Waikao puuua, yooma ahpo seepurawa tetewachio, toomarichi mo'moenakapua tewekachio.

13 I'ka mo'moenasocheopua, ki muenati noonokapu weeea. Pukae ahpo sasaweriae weeeo, muuwaeme kaari ru'rumikapua, ki ookapi ko'yaka. Wahjipakamea, oowisani miirikapua. Waikao, ki wahjipakamea, ki nu'uti majariapua Riosio. Wa'a ikisaopua, sewina erapakaopua kaawerumachi paparasikapua, Riosi tewekachi kahtiamerachi.

14 Wa'a iikaopua, ookachi simiyame kokosari u'matokapua, tisiwa aiwaniamea. Nape piirechi toiyapua pehjio, kiisi tehpe simiyachi ikimeri.

Oowisani kusupuchari chaachatetiame

15 Waikaopua, oowisanichi simiyame Riosi ku'iwari, kusutekapua ahpo kusupuchario. Waikao, te'pa tewekachi o'iniao, ki ku'ita chaachapachaniapua:

Weeechi ye'kariwaaa,
taamo Noono Paamira iinuwara puuúaa,
taamo Paamira Riosie Weratiame iinuwara tiaméee.
Ki seena aampasi yawichitumeri puuúaa, ahkasi ki wahjiámesiii.

16 Puuu piire weerewa aampa naao pa'pamuratuamea, Riosi yasirachi ne'niachi mochikamea, chopokorieka ajapakaopua, wehchisi koomorasipaka. Puuua, chaachapakapua Riosi iyorikao:

17 Aamoo Paamira Riosiii,
aamoo tísia te'ta utewariemeooo,
aamoo senepitia kahtiameooo,
aamoo senepitia yasakameooo.
Aamopua ehpeopua,
te'ta utewari uukameooo,
Aamoopua ehpeo,
te'ta yawichi yasipakame;
weruma ye'kaka yasimeriooo,
te'ta weruma cheriwema ki'yame teemea aamoo,
muuukamera o'ineriopa yawichitukao.
18 Yomatiame wehjoarichi ti'tijoeturia,
nekakokamepua amochío,
nape muuua asikamepamua,
aamo te'ta kokosamiachiopua pu'kaooo,
wahjipakameoiopua aamo katewemiachiopua.
Asikamepua tiameo,
aamo nuutewa kiamiachiopua,
aamoo yooreka mochiriameopua,
aamoopua, nayewatuka mochiriameopua tiameo,
ahpo iikachio piipatetiameopua,
pu'ka aamo iyorika tetewameopua.
Yooma katewemeri muuua,
pe'yachi aaata weeweruma teerewaeme enemaaa,
pe'yachi aaata ki weruma te'terewaeme enemaaa.
Asikamemua taawechio, aamoopua pihtunamiachiopua,
i'ka weeechi na'atameopua.
19 Waikao tewekachio, Riosi tiopachio tetewakania wahjokame. Wa'a yooreminao po'yamekapua kaaja, Riosi Riosiwari yasitoriachio, pukachi yooreminaopua tiameo, wa'a maaniamekapua Riosi i'isaeri ti'tijoeri ahjama kateweriaa. Waikao tahpitika iintokapua kuhjipakao, ki ku'ita te'teokaopua tewekachio. Turuwaka itipiapua, ku'itapio. Weeeai, ki nu'uti ahpo sasawekapua. Tehjeai, ki nu'unti yukukapua.

12

Oowitiame taaa sipichaeme; itapiti ahjakame tísia iinya tiiame tiame

1 Ehjepao tewekachio, itapiti uurapari tetewakania. Puuu uuraparia oowitiamekapua. Ihji oowitiamea, taaa wakiraemekapua sipicha tiame. Taararaa, meechachi ihtiamekapua. Ihji oowitiamea moochio, yawichi mo'korira mo'koriemekapua. Pu'ka yawichi mo'korichiopua, oosa mariki aampa ooka so'pori nachutetiamekapua.
2 Ihji oowitiamea peteterepakamekapua amori sauyame. Ihji oowitiamea kokorepakapua, saumiapa wa'asi.
3 Wa'a o'iniao, piirechi uurapari machenakapua te'pa tewekachio. Puuua, raakoni iinyatikapua, sehtaname, puuua oowisani mo'oemekapua. Ihji mo'orachi pipiripichio, yawichi mo'kori mo'koriemekapua. Aawaraa, oosa marikikapua.
4 Ihjia ahpo wahsieo tewekachio, kiiya naasipasi karuwakapua so'porio. Pu'kao waikaopua, weeechi ihpapakapua. Waikao wa'a iintosaopua, puuu raakonia, weeechi tekikao oowitiame kahtiachi chukipakapua; pu'ka oowitiame sausoopua taanarao, ko'konariame enemerikapua.
5 Ihji oowitiamea ehjepamio saukapua, piiripi temari. Ihji temaria, yawichitumerikapua, yomatiame weeechi ti'tijoeturichiopua, tísia utewaerieme nuurarieme

enemerikapua, sisioki wepijuarae. Nape ihji taanaraa, apechunatiapua Riosieo, ahpo
ye'kaka kahtiachi yasirachi i'tokapua.
6 Waikao oowitiamea mehka newipakapua, Riosi kateweriachi newipamichioo,
Riosi neesetowatere ahpo yasitomiachi. Wa'ao ooruchi kahtioio, piire miiri ooka
siento, aampa paika weerewa taawechi, Riosie ko'kotetiapua wa'ao.
7 Waikao eenechi pu'ka oowitiame taanara apechunatiame nayewaniachio, waikao
tewekachio, weruma nasiwaniame simikapua wa'ao. Mihkea, te'ta Riosi ku'iwaria
wa'a tewekachio, ahpo ku'iwari ahjamaopua, raakonichi nasiwasikapua ahpo
ku'iwari ahjama.
8 Nape ihji raakonia newitotiapua Mihkeeo. Waikao puuu raakonia newitotiaapa
wa'asiopua, ka'chi iika tewekachi yasimerikapua wa'asio.
9 Wa'a iika tewekachio raakonia, ipatiame itipikapua Riosieo, yooma ahpo ku'iwari
ahjamaopua. Puuu raakonia, ehkoriami Siinoikapua, Satanasi tewaniame, riaorósi
teewaeme tiame. Ihjia, puuukaitepua, yomatiame weeechi mochikame wisikuiamea.
10 Puuu raakonia weeechi ipatiamekapua yooma ahpo ku'iwari ahjamapua, Eesusio
weeechi o'inia tewekachi eenariopapua, yooma natetewaopua tatakori tiiameo.
Waikao tewekachi o'inia inamukane chiiameo:
—Natetetiame itipikame yooma tatakoritiameapa, asikame i'waopa Riosi newipari-
aapa, yooma aaata Riosichi paparakamewichioo. Riosie Weratiamea, yawichitumia
yasipakame puuuapa i'wa tewekachio, weeechi ipatiamekopua Satanasio, tísia
wenejika yasitoriameopua Riosichio, yooma taawechiopua tukawariopua tiameo,
yooma weeechi mochikame Riosichi paparameopua, poponiwaopua pipiniwaopua
tiame.
11 Taamo Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, pu'ka iinyati ahjakameo, Riosi Po'wa
teewataniamee newitoriopapua pu'kao, ahpoo nehpupaka pejana mukuriamekopua
pu'kao. Wa'a iintokamekopapua pu'kao, ahpo tatakoriria cho'wekaopua. Puuua, tísia
paparamekapapua Po'wataniame Tijoechio, ki se'wika mochitorepua, te'ta aiwaka
mochitoaiopua, ahkasi mukiwachisioi anachasika.
12 Pukaepa eeme Po'wataniame Tijoe newipatetiamea, kaawe erakomitiapua,
tewekachi mochikamekapa wa'asi pu'ka ahjama. Nape áiii eemea, weeechi
mochikamea pehjio, pa'wechi ohjoameopua tiame tekipanakao. Wa'a akipa riaorósia
weeechi ki teesa nekakame, nane'riapa puuua, waapi toiyopua ahpo te'ta newitopua-
chiopua wa'asio.
13 Waikao tewekachio, puuu raakonia, weeechi enasaapua no'o tetewitewachio,
pu'ka naawakame yeeyerao, te'ta yorasikapua pu'kao merinareka.
14 Nape waikao, puuu oowitiamea, ooka wa'we aana kiatiapua, mehka ki
ti'tijoeekachi akipamichiopua, pu'ka siinoi nekarewao ki ahsepame tiiachi. Wa'a
akipasaapa pohjachuka anasawekao, wa'ao paika paaumpari aampa naasipasi
yasariapua wa'ao, Riosi inatewachi koaka.
15 Waikao puuu iinyati siinoia, neeroie puupuchekapua ahpo chuwachi
machename, aaki eenepakao, ru'rupumichiopua pu'ka oowitiameo.
16 Nape we'ea, ku'ipakapua oowitiameo. Puuua, chu'wachitia wahjokaopua, yooma
nerojikapua pu'ka iinyati siinoi pupucheriaopua neeroi.
17 Waikao raakonia, káátisia nekakapua oowitiamechio. Wa'a iikapa puuua,
simikapua waikao oowitiame tetejimarachi nasiwamiaopua, ko'imiaopua pu'kao.
Ihji tetejimaraa, Riosi yooreka mochitoamerakapua, Eesusi pichiwari tuuyewari, ki
se'wika iyorika mochitokame.

13

Ooka iinyati ahjakame

1 Ehjepamio, pa'we suuwerachi weripakainia setechi. Pa'wechio waikao, kai nu'uti
iinyati pawesinoi, werisiame tetewakania. Puuua oowisani mo'oemekapua, aawaraa
oosa marikikapua. Yooma pipiripi awachiopua, yawichi mo'kori yahchamekapua.
Yooma pipiripi moochioipua, itapiti teewara to'wetiamekapua, Riosi na'arewa.
2 Ihji iinyati pa'wechi machenakamea, oori korowameka tiiamekapua. Taararaa,
ooji taararaka tiiamekapua. Chu'waraa, mawiya chu'waraka tiiamekapua. Waikaopu
raakonia, ki nu'uti utewari tiiaemea, i'ka pawesinoi iinyati, weruma utewari
ki'yakapua pu'kao, ahpo ihsika yasitoachitia teetomichiopua.
3 Piiripi puuu iinyati pawesinoi mo'oraa, mukukai ahjakamekapua. Naania
tiiamekapua moochio, meritiai saukachio. Wa'a iikamekopua pu'kao, yooma
ti'tijoeria, ki nu'uti ikiriame erakoewa e'riamekapua pu'kao.
4 Waikao raakonio yooma ti'tijoea oowerua tiame, weruma paparawekapua pu'kao,
raakonio, ki nu'uti utewari ki'yariopua iinyati pawesinoio. Wa'a ikitiopua iinyati
pawesinoio, ti'tijoeria chaachapakapua, oisa e'rekao:
—¿Iintunare aaata i'kachitiao? ¿Aatana newitonaretapua aaata i'kaka tiiameo?
5 Puuu iinyati pawesinoia, ooka weerewa aampa ooka meecha reesisetiapua,
na'areka oimichiopua Riosio, ahpokamera weruma tiiameko tuuka.
6 Wa'a iintokapua waikao. Riosio tísia na'arekapua i'ka kaariraopua tewekachio,
yooma ahjama mochikameopua tiame.
7 I'ka weeechio puuu iinyati pawesinoia, nasiwari mehtanamichio reesisetiapua,
Riosi piipateria ti'tijoechi nasiwamichiopua, yooma pu'kao newitomichiopua. Ihjia
kiatiapua tiameo, yomatiame ti'tijoeri ahpowichio iintamichiopua, yooma ahpo
utewarieo, yoomachi weeechi ti'tijoeturiopua, yooma ihta ti'tijoeturiopua, yooma ihta
nayewa yeeniemeopua.
8 Yooma ki Po'wa teewataniame iyotaperirachi iyotetiame teewaraa naayachisi
o'iniao, pu'ka pawesinoichi paparakapua. Puuu Po'wa teewataniame iyotaperirachi
maaniame teewaraa, ke'chu we'e yasipoi Riosia, wa'a to'wakamepua teewarao,
ahpo Taana Po'wa teewataniamechi, paparamerikopua, pu'ka Po'wa teewataniameo,
yomatiame wehjoarichi mochikamewichioo, meritioopua.
9 I'ka no'o cheemiao nahkaemea, pahtemitiapua pu'kao.
10 Pu'ka taawechiamio, Riosie karichi yachapuame tetewitiamea, karichi yacha-
puamepua. Riosie ko'ipuame tetewiriaa, ko'ipuamepua. Wa'a teeremirikopaopua
pu'ka kajuyachi taawechiamiopua, eeme Riosichi te'ta paparamea, kaawe aamo
neesetomitiapua ki kaawe nokiwao, pu'ka taawechiami tísia aiwapuachio, ki aamo
wekatemichiopua te'ta Riosichi aamo paparao.
11 Wa'a tiiame tetewisaapania, piirechi iinyati ahjari tetewikania. Puuua, wehtere
o'inia werisiapua. Puuua ooka aawaemekapua po'wachitia, nape raakonichitia
nayewamekapua.
12 Ihji puuu wehtejuri iinyatia, wa'achitia ahpo nuuramia utewari iinuemekapua,
iinyati pawesinoi kiatiamechitia. Ihji iinyati wehtejuria, pu'ka iinyati pawesinoi
moochi saukamerachi, paparatekapua, yooma weeechi ti'tijoerio.
13 Ihjia waikao, yooma tetewimichiopua ahpoo, wa'achi ihsiamekopua ahpoo, na'i
ruhjitekapua tewekachitepaopua, pu'ka pawesinoi po'yachiopua. Ihjia yooma ihta
peenia ihsiwa ihsiamekapua tiame.
14 Ihjia, pukae ahpo peenia ihsiwaeopua, yooma tijoeri wisikuekaopua,
pawesinoikamera paparatekapua, pu'ka pawesinoi itapitichi netesa, siinoika tiiame.
15 Ihji wehtejuria, nayewatekapua ahjateka, pu'ka pawesinoi itapitie neteti-
ameopua, pu'ka utewari, pawesinoie ahpo kiaretiaeopua. Ihji wehtejuria, ko'imichio
reesisetiamekapua tiame, ki yooriameopua, pu'ka itapitie netetiameopua pawesinoio,
chopokorieka ajapekaopua.

16 Ihjia tiameo, yooma ihta ti'tijoe ooweruopua tiame weeechi mochikameo, pu'ka pawesinoi ma'chitame yahchenurakapua koatao, sekachiopua tiame. Wa'a tiiame yahchenurakapua ahkasi yomatiame wehjoarichi mochikameopua, yooma ihta ya'yawichiopua ki ya'yawichioi, totomiwaemeopua ki totomiwaemeoipua tiame, puhkuchitia mochikameopua ki puhkuchitia mochikameopua tiame, oowera tekipanameoipua tiame.
17 Ki koata yachatoameopua sekachioi, pu'ka pawesinoi teewaraopua, pu'ka teewara chiiameoiopua ihtetari, ka'chi iika tarimerikapua ahkaoi, ka'chi iika nehjimerikapua ihtaoi.
18 Ihji ihtetaria, weeechi ohjoeme ahjae ihtetaniamekapua; ihji ihtetaria, puhsani siento paika weerewa aampa puhsanipua. Nape pu'ka ihtetari pahtenariamea, te'ta inatari nakiyame puuua, nane'renaria ihtana chiiamekoopua pu'kao.

14

Piie siento ooka weerewa naao miiri, wikatari

1 Pu'kachi neipao neeea, Apoe Po'wa teewataniame tetewakania, Siioni roomosachi weeriame. Puuua, piie siento ooka weerewa aampa naao miiri, ahjama weeriapua, ti'tijoe ooweru tiamé. Yooma pu'ka ahjama ajakamea, pu'ka Po'wa teewataniame teewara, koata iyotetiamekapua, pu'ka Po'wataniame Noonora teewaraopua tiame.
2 Waikao, te'pa tewekachi eename inamukania, kai ku'ita a'rapachitia cheetechaniame, tahpitika cheechaniapua, ki ookapika nokichaniame, kai ku'ita wawasora chiiame, neeroi kai ku'ita wichiyamechitia. Kai ku'ita te'onichitia chiiapua.
3 Puuu weeka ahjama ajakamea, weemera wiika wikatapua. Riosi yasirachi wiikiapua pu'ka itapiti naao ahjakame ajakachi, pu'ka piire weerewa naao pa'pamiratuameopua, naasipa. Pu'ka wiikao, aaataai ki pepenipame tiiapua, naaticheape, piie siento ooka weerewa naao miiriche. Puuua, ahpo tatakoriwa natetetiame iikamekapua, weeechio o'inia e'enakame.
4 Puuua ahsieme iyorikamekapua Riosio, yooma ki kaaweruma ihtaopua, piipatetiame, Riosieo. Ihji ti'tijoea, Riosichewichio mochiriamekapua, kiisioi nenewikame. Puuua, ahkaoi simiyoipua, pu'ka Apoe Po'wataniame Tijoeo, na'naritoamepua. Ihjipua tiameo, Riosiwichioopua, Apoe Po'wataniame Tijoewichiopua tiameo, pahcha simiyame taakerichitia, i'ipatiamea.
5 Ahpo chu'wachioipua, kihta chaachakamepua, ihta itapiti wihtukiopua, kihta a'chi tiiamekapua apochio.

Paika Riosi ku'iwari tu'tuiwisari

6 Eenechio neee Waania, piirechi Riosi ku'iwari tetewakania. Puuua te'pa poojachuka simiyapua eekáchi, itapiti cheesiapua ki wahjiamesi teetopuame, yooma ti'tijoeriwichioapua, ihta ti'tijoeturiwichiooi, ihta naeraemeoipuawichioo.
7 Puuua ki ku'ita sisinewasikaopua, cheesiapua:
—¡Tewekachi kahtiame te'ta Noonorao, seeweka tetewimitiapua pu'kao, asikamekopua pu'ka apoe te'tao, ti'tijoeri te'ta katewemerio! Pukaepa eemea pu'kao, te'ta iyorika mochitopuapua, pu'kao Apoe iintokamekopua teweka enepatekao, weeeoio, pa'weopua tiamé, wa'a ikisa yooma ihta pa'paichiopua tiamé.
8 Pu'ka wa'apichio tiame, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua, ookachi simiyamekapua. Puuua cheesiapua:
—¡Wichiparupa! ¡Wichiparupaaa, te'ta weruma tiiame Wawironiaapa, yomatiame wehjoarichio, yomatiame ti'tijoeturi teekupatekamea, ahpo tísia ki kaaweruma suweporichi ikotutekamea.
9 Waikao piirechi Riosi ku'iwari machejenakapua, puuua paikachi simiyamekapua. Puuua no'o tetewachi weripaka sisinakapua, eee cheeka:

—Aaata piire ahkao, pu'ka wehtejurichi paparakamea, ahpo koataoi ahjamina sekachioi ahpo toisoopua pu'ka wehtejuri machitewarao ahpo yahchepuawichioopua,
10 te'ta saaemerichepua Riosi kokosario, kiisi anachame tiiameopua. Puuu ki teesa aiwaria, na'ie kosoka saaetepuamepua, aasujeree tisiwa tahtamee tiame. Wa'a yorapuame ihjia Riosi ku'iwari ne'niachi, Apoe Po'wa teewataniame tetewachiopua tiame.
11 Ihji aiwaka moroyaopua tajakao, ki wahjika moromapua apechuka, ahkasi ki seena aampasi. Kiisi resipuniachipua wa'ao, yooma taawechioipua, yooma tukaooiopua tiame, yooma pu'ka wehtejurichi paparakamewichiopua, wehtejurika tiame netetiameopua tiame paparakamewichioo, pu'ka teewara machitewara uukamewichioopua tiame.
12 Wa'a ikipuaoopua, anachari nakiwamepua Riosi ijinuwaraa, Riosi nuurari apochi neesetoameopua, Eesusichi paparamea.
13 Waikao tewekachio, chiiame inamukania:
—Iyoteo i'ka: “Ehpe o'inia Paamirachi wahjipakamea, ki teesa kaawe ikitepuamepua. Tisiwa kaawe siimeria, pichiwa puuua.” Eje'e, wa'atepua, wa'a no'o chaanena Riosiwaria, resipumeri puuua, kaawe noonoikapa tekipanaka weeechio Apoe te'ta Paamirawichioo.

Weeechi i'ipaniame

14 Waikao neee Waania, toomari tohsaname tetewakania, pu'ka toomarichio, tijoeka tiiame kahtiapua wa'ao. Moochiopua, yawichi mo'korira mo'koriekapua o'roe netetiame, sekachio puuua, ohsa makoyamekapua, tísia yoorame.
15 Tewekachi tiopachio, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua. Puuua weeru sisinakaopua, chaaniapua pu'ka toomarichi kahtiameopua:
—O'inesa muuuapa, tehpuchaka pu'ka weeechi taakekameopua, ahsepare puuuapa i'ipapuachio. Iwapare puuuapa wa'asi —wa'asa chiiapua.
16 Waikao, puuu toomarichi kahtiamea, o'inekapua karuwaka tehpunakapua weeechio, wa'a o'iniao. Waikao weeechio, i'ipatiame itipikapua.
17 Pu'ka wa'a ikisoopua, te'pa tewekachi tiopaopua, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua wa'ao, puuua ohsachi makotoamekapua sekachio, ki teesa yoorame.
18 I'ka machenasoopua, wa'api tewekachi tiopachiopua, wa'a tepatetiachio, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua. Puuua, pu'ka tísia yoorame ohsa makotoameopua, utewaeme sisinamukao chaanekapua:
—¡Yaapiti o'inesa tehpunaka pu'ka panijuwari yo'piameóopua! ¡Iwakame puuuapáaa, i'ipapuawichioopuáaa!
19 Waikao puuu Riosi ku'iwari ohsa makoyamea, weeechi u'matotekaopua pu'ka ohsao, yooma tehpunakapua pu'ka panijuwari yo'piameo, i'ipaka. Wa'a ikisaopua, Riosi iinuwara tekesowachi ihpoporowachi ihpapakapua pu'ka yo'pio. Puuu tekesoni ihpoporowaa, Riosi nekarewakapua.
20 Ihji tekesoni ihpoporowaa, ma'chi weeriamekapua muuwari mochiwachio, wa'a sahtuchaniachiapua panijuwa iwapakamea. Waikao pu'ka panijuwa sahtuchaniachiopua, eera machenakapua wa'ao, nape kai ku'witakapua, ahkasi kaawaio yakachisi manitoame, ahkasi norikameo, puhsani taawe pooesiniamekapua, weeresi. Puuu eeraa tijoe eerarakapua.

15

Riosi ku'iwari kajuyachi wa'asio; oowisani te'ta aiwari tuuyeriwa

1 Waikao pu'ka tetewisaania, itapiti tetewakania tewekachio, itapiti ikipuame uurapame. Puuua weruma itapitikapua, tahpitika tiiame. Pukachi teteiwachio, oowisani

Riosi ku'iwari ajakapua, puuua kajuyachi oowisani aiwapuame iinuemekapua. Riosia pukae oowisani tísia aiwarieo, kajumerikapua wa'asi ahpo tísia nekarewao.

2 Waikao wa'ao, naati tiame tetewakania, pa'we po'yapua kaawiraka tiiame, i'ka aampao, na'ichitia tajayapua. I'ka pa'we ikichaminao, yooma ihji wehtejuri newitokamea, wa'a ajakapua. Yooma puuu ajakamea, ki wehtejurika tiame netetiamechi paparakamekapua, yooma puuua tiameo, ki apochi toakamekapua yahchepuawichio wehtejuri machitewarao. Yooma ihjia wa'a pa'wesuwe ajakapua ahpo a'rapama, Riosie ahpo kiatiamee.

3 Ihjia, Moise wiikara wikatapua, Riosi ihsiweka yasakame. Naati wiikiapua tiameo, Apoe Po'wataniame paparawa. Puuua wiikekao chaachapapua:

¡Muuu te'ta weruma tiiarieme Riosia, ki nu'uti peenia tiiame iintokamemua taamowi-
chioo!
¡Muuua, taamo te'ta Paamira Riosia,
yooma ihta itachi aampa simiyame utewariememua!
¡Aamo ti'tijoerichio te'ta kaawerumara ahjachi teerewaememua,
te'ta pichiwarichi tiameraopua!
4 Aamo Apoe Paamirao, ¿aatana ki aamo seewetarepua?
¿Aatana amochio, ki kaaweruma aamo nayewanaretapua, amochi paparakaopua?
Ki'tepua wa'asio, epeche iyoriniameopua ki amochitiao.
Yomatiame ti'tijoeturi wehjoarichio, amochi paparamia e'enameripua,
pu'ka aamo iintoriao, tísia kaaweruma iintoria tetewikapao.

5 Neipa i'kao tewekachio, te'ta Riosi iyoriwachi tiopachio wahjoame weeriame tetewakania, wa'a yooreminao, wa'a ajakapua tehte rarapenamea, ahjachi iyotetiamea, oosa mariki Riosi nuuraria.

6 Wa'a iyoriwachi o'iniao, oowisani Riosi ku'iwari puuyakapua. Ihjia oowisani aiwari i'toamekapua, kiisi nohpieme riino wisasori wakiraeme tísia tatapara ihsiame, ihta itapiti ki kaawerumaopua; muripami norikameo, o'ro apoche teekeraemeapua, wahsipurachitia.

7 Puuu piiripi naao ahjari no'o tetewariaa, pu'ka Riosi ku'iwari oowisaniopua, oowisani oropetori ki'yakapua pu'kao, yooma pipiripi. Ihji oropetoria, apoche Riosi nekarewae, popochiamekapua puuua, Apoe ki wahjika ahjamera Riosi.

8 Waikao wa'ao, Riosi iyoriwa tiopachio, moorewa pochikapua wa'ao, puuua moorewaa Riosi utewarikapua, te'ta Riosi tiiarichi eename. Waikao wa'ao, aawataai ki pakimerikapua wa'ao, ahkasi ki kajuyachisiopua, pu'ka oowisani Riosi ku'iwario, itapiti te'ta aiwari ihpapakao.

16

Iijipaso Riosi kokosari ijinueme

1 Waikao neee Waania, wa'a Riosi tiopara te'ta iyoriwachio, cheechaniame inamukania, pu'ka oowisani Riosi ku'iwario:

—Ehpeo weeechi siimpamitia eemea. Wa'a siimpaka wi'sunamitiapua, pu'ka aamo oowisani oropetorichi iinuekao, Riosi te'ta kokosari aiwariopua.

2 Waikao puuua pu'ka pahcha simiyame Riosi ku'iwario, weeechi wi'sunesoopua pu'ka Riosi te'ta kokosari aiwario, yomatiame ti'tijoea oowerua tiame, tisiwa na'arari ikiwa ehcha puuyatekapua, tisiwa iinya te'tiame. Yooma puuu ehchapakamea, wehtejuri teewara yahchetiamekapua ahpo koatao, wehtejurika tiiamechi netetiame paparakamera.

3 Ookachi simiyame Riosi ku'iwario, pa'wechi wi'sunesoopua, ahpo oropetori toatoao Riosi kokosari te'ta aiwariopua, waikao pa'wechi neeroia, eeraeme enepakapua, tijoe meritiamechitia eerarae. I'ka wa'a ikisoopua, yooma pa'wechi ahjamea, wahjipakapua.
4 Waikao paikachi simiyame Riosi ku'iwario pu'ka Riosi kokosari te'ta aiwari, akichiami wi'sunesoopua ahpo i'toao, yooma paichiamiopua tiameo, yooma eeraeme enepakapua.
5 Waikao puuu Riosi ku'iwari neerochi wi'sunekamea, chaanechaniapua Riosio:
—Aa Muuua Riosia, Te'ta Kaawerumachekameraa, tísia kaawe iintokamemua pu'ka nanaarame tísia kokosakao,
6 wa'a yoraniame nakiyamekaipua, pu'ka aamo na'nayewatura piipateriaopua tiameo, eerara wi'suteriopa ko'yakao. Pukaepa muuuai, wa'achitia tísia aiwari saaetekamemua pu'kaoi, ko'yakao.
7 Waikao Riosi iyoriwa tepawetiachi o'iniao, inamukania cheechaniameo:
—Aa muuua, Apoe te'ta yooma Paamiraa, ki teesa kaawe iintokame muuua, Aamo iintoriao tísia pichiwarikopaaa, kiisi se'wi kaaweruamachiche teetokaopuaaa.
8 Naaochi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwari ahpo oropetorichi i'toao taaachi wi'sunesoopua, waikaoo, weeechi mochikame ti'tijoeria, taaa tahtarae tajakapua.
9 Nape ki teesa tajaka aiwakai puuua, kiisi sewina erapakapua ahpo ki kaawe nokayao. Ihjia, Riosikamera seewemetioipua iyorikao, ohsotiakamera nekawekapua Riosio.
10 Marikisachi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwari ahpo i'toao, wehtejuri ye'kari yasirachi wi'sunesoopua, waikao wehtejuri yawichituachio, tukapachi enepakapua wa'ao. Waikao puuu wehtejuri weeechi paparakamea, kiisi anachame erakoapua Riosie tísia aiwariopua, ahkasioi ahpo yeenioi ki'puchapua, káátisia kokosari aiwapapua.
11 Nape tisiwa aiwakaipua ehchapakao, kiisi toinarekapua ahpo na'ara nokayao ohsotia wa'a yoratiapa Riosieo, Riosikamera tísia na'arekapua tewekachi kahtiameo, tísia iinya chaachapakaopua Riosio.
12 Puhsanisachi simiyame Riosi ku'iwario Riosi kokosari te'ta aiwario, Eurate akichi wi'sunesoopua pu'ka ahpo oropetorichi i'toao, aakia wakipakapua, pu'ka cherayachi ohjoeme ya'yawichiwichioo, katewetiame itipikapua, ahka ahpo siimpachi nasiwamia paateka uumatomichiopua.
13 Waikao tetewakania raakoni chu'wachio, iinyati pawesinoi chu'wachiopua tiameo, ki pichiwari Riosi nayewaturachi chu'wachiopua tiameo, teemo puuyakapua pukachi pipiripichio. Puuu ki pichiwari Riosi nayewaturaa, wa'api iinyati wehtejurikai tiiapua.
14 Ihji paika teemo nanaarari reemoniwaria, ahpo utewarie ki'yaka pu'ka iinyati pawesinoio, pu'ka iinyati wehtejuriopua tiame, itapiti ki maaepori peeniatiame nokisimichiopua. Puuu pawesinoia wehtejuria tiame, puuu ookaa, yomachi puuyakapua weeechio, yooma ya'yawichiami paajutemiaopua, pu'ka ya'yawichio pirenatumichiopua, yooma pirena nasiwapuawichiopua Riosi te'ta puipanariapa nasiwarichioo, Apoe Po'wa teewataniame Riosieo, pu'kao ki yawichi yasipamichiopua i'ka weeechi enasaapa.
15 Waikao neee Waania, Po'wa teewataniameo chiiame tetewakania taamoo: “¡Nee, neeea senawato enameripua, ichikoamechitia! Eeme no'o Noonoe piipakatetiamea, pusakame mochipuapua. Ki se'wika mochitosaapua noochi aamo paparao, tísia kaawe erakoma eemea, wa'a no'o enasoopa, kihta suuwe erapakapaopua aamo ki kaawe te'tereriaopua noochio.”

16 Waikao tetewakania, weeechio yooma ya'yawichia, Amakeróni tewaniachi napawiriapua, yooma ahpo soontaroma. Amakeróni tewaniachikapua wa'ao, eureo naewaniachio.
17 Oowisanisachi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwario, te'pa eekachi wi'sunesoopua ahpo oropetorichi i'toao, tewekachi tiopachi o'iniao, nayewachaniame inamukania. Puuua cheechaniapua:
—¡Riosi nekarewaa, o'inepuameche toiyame puuuapa!
18 Waikao, tahpitika iintoka kuhjipakao, ki nu'uti tatakao, tahpitika chaachakapa te'teokao. We'eai, tahpitika iintokapua ahpo sasawekao, ahkasi ki tetewiniachi-tiaopua, ti'tijoeri ohjoekoiopua weeechio.
19 Waikao, puuu te'ta ki kaaweruma mochiwaria, paikana ta'pakapua. Waikaopua tiameo, yomachi muuwari mochiwari ka'kariwaraa, wehchi e'enakapua ru'mika. Wa'asa iintoka Riosia. Riosia yooma weeechi mochikame ki ka'karuma Wawironiao, kiisi kaawe nokaya inatepakaopua, ahpo tahpitika ihsiwa nekarewa saaetekapua.
20 Yooma pawenasipa we'e, ki naania iikapua pa'wetere noripakaopua; kaawiai, ki naania ijikikapua ru'mikao.
21 Waikao tewekachi o'iniao, ki ookapi kai nu'nunti tehje ruhjikapua, ti'tijoerikachiopua. Ihji ki nu'nunti tehjea, ooka weerewa u'matoame kiiro pehtiamekapua. Ihji tehje ruhjikamea, tisiwa eeyowa iintokapua ti'tijoerichio, wa'a iintotiapa ti'tijoea ooweru tiamea, tisiwa na'araka chaachapakapua Riosio.

17

Te'ta suwepori ihsiame oowitiame kokosari aiwatepuame Riosie

1 Piiripi puuu oowisani Riosi ku'iwaria, oowisani o'ro pehtori iinueriamea sekachio, noochi eenakapua chaaneka:
—Nahpeomua. Aamo ne'netemaneopua, aaata oowitiame te'ta suwepori ihsi-ameopua, ihjia ahpo kuunachi poanatukao, piirechi ahjama akipamechitia. Puuua naatika iintokame puuua, yooma aaata Riosichi papararaio poanatukame, Satana-sichikamera eenepaka. Aaataai ki iyorika mochikameapua Riosichio, suwepori noonoikamepua Riosichio, pu'ka oowitiame suwepori iintokamekatepua, Riosi toakao Satanasikamerachi e'enepakao. Aamo tuuyemania Riosi kokosario, achini yoojo-ramiopua, yooma pu'ka oowitiamechitia nokaka mochitoamekoo.
2 Pu'ka oowitiame ahjamao, yomatiame weeechi mochikame ya'yawichia, tísia suwepori noonowiriamekatepua. Yooma aaata ti'tijoe ooweru tiamea, ki ookapi i'ka weeechi iintuame itapiti ikotuka ohjoemea, yooma ya'yawichi pu'ka oowitiame ahjama suwepori noonowiriae, tetekupatetiameka ijikitiamepua.
3 Waikao puuu Riosi ku'iwaria, poanachi no'o i'tokapua, ki tijoeekachi. Wa'ao, oowitiame no'o tetewitekapua, weruma itapiti iinyati ahjakamechi kahtiame, te'ta tajayame sehtanamechi. Ihji itapiti iinyatia, pochikame to'wamekapua teewao, Riosi-wichio tísia nekame tiiame. Ihji oowitiame yasitoachio, oowisani mo'oemekapua; aawara mo'oraa, oosa marikikapua yooma ahkao.
4 Oowitiame wisasoriwaa, iimuri taakara iwakameka tiiame sehtamurame pa'wisetiamekapua, wa'a ikisa naapo iwakameka tiiame sehtaname pa'wisetiamekapua tiameo. Ihji peeniatetiamea, o'ro apoche chuhchetiamekapua; yooma ihta tehte peenia te'tiame chuhchetiameapua; puuu tehtea tísia nateyamekapua, pa'wechi uutiame. Ihji oowitiamea, sekachio o'ro iijipaso makoyameapua. Pu'kachi paasochio, pochikame yahchamekapua, itapiti tísia iinya tiameopua na'arari, itapiti tatakori eiwepua tiame.
5 Ihji oowitiamea, ahpo koataopua itapiti teewa iyotetiame i'toka oiyamekapua, tesiwa eerina tiame pahtepuao. Puuu chiiame iyotetiamea, eee chiiamekapua: “Te'ta

Weruma Tiiamera Wawironia, Apoe Te'ta Suwepori Nokayamera Yeeyera, Apoe Te'ta Ki Ka'karuma Mehtatiamera Yomachi Weeechi Mochikameopua Ti'tijoerio.”

6 Ihji oowitiamea, Riosi piipateria ahpo ko'yaria eerarae, teekupakamekapua, Eesusi nehpupaka nayewamekapa ko'itiame. Neeea, pu'ka oowitiame tetewakaopua, tajinachukania, tahpitika tiiamekoopua pu'kao.

7 Nape Riosi ku'iwaria, noomina eenakao, no'o chaanekapua:

—¿Achini iikai tahpitika erapanimua, pu'ka tahpitika iintoriaeo? Aamo tuuyemania aatia tiiachipa wa'a tiiopua pu'kao, ihtanakoopua puuu oowitiame tiiaa, ihtanakoopua tiame puuu oowitiame ahjachi yasitoaa, ihtanakoopua tiame pu'ka oowitiame ahjachi yasitoa oowisani mo'oraa, ihtanakoopua tiameo, pu'ka yaasetoa oosa mariki aawaraopua.

8 Puuu ahjari, itapiti tísia iinyatiame aamo tetewariaa, ki'yami yawichitukame puuua, ehpeo newitotiamepua newitotiao, nape eenechi machenamiite puuua yawichitumiao, ki wahjiamesi wichiwachi o'inia mooenasao, wa'a ikisao eenechi enasaopua, kajuka pihtunapuamepua wa'asio. Puuu weeechi mochikamea, ki naayachi o'inia Riosi iyotaperichi toatiameopua teewaraa, tahpitika erakomapua, pu'ka ki'yami yawichitukameo mukukaio, eenechi ahjaka ahpo mochiwachi yawichituamekopua pu'kao, kiisi maaepori tiiaipua.

9 ’Ihji pahteniamea, te'ta inatari machiniame nahkipua. Puuu oowisani mo'oa, oowisani kaawipua, ihji oowitiame ahjachi kahtia,

10 puuu kaawia oowisani ya'yawichikaitepua; mariki ihji yawichituwaa, newitotia ruhjikamepua wa'asi; piiripi ihjia, ehpe taawechiami yawichituamepua pehjio; piirechi yawichitumeria pehjio, ki eenamepua pehjio; puuu yawichitumia enameria, ku'itapi yawichitumeripua wa'asi, enasaapa.

11 Puuu yawichituwa ki'yami enekamea, ki'tiameapua ehpeo, nape eenechi enepasaapua yawichituwao, osanao yawichituwa enemeripua, puuu osanao yawichituame enameria, piiripi puuu oowisanichi yawichi yawichitukame enemeripua. Nape puuu wa'apia waikao, ki tehpesi yawichitumapua.

12 ’Puuu oosa mariki aawa aamo tetewariaa, oosa mariki ya'yawichi puuua, puuua ki yawichitumia mochipamepua pehji. Ku'itapi yawichitumichio kiapuamepua iinyatiame ahjari ahjama yawichitumichiopua.

13 Ihji oosa mariki ya'yawichia, yooma ahka pirena, ahpo kaawe iintameripua ahpo ku'ipakao, pu'ka iinyatiame ahjari yawichituachiopua.

14 Yooma ahka nasiwasimapua, pu'ka Po'wachitia uutiamechiopua Riosieo, nape Apoe Po'wa teewataniamea, yooma newitomeripua pu'kao, apoeopua, Apoe puuukapa puuua, te'ta pa'pamiraopua epeche te'ta Paamirarakapapua; te'ta ya'yawichiopua, epeche Te'ta Werumara Yawichirakapapua; puuu Po'wa tewaniame ahjama te'tiamea, aapoe kaawe e'rekamepua ikae Po'wataniamee ahpo paajuteretiao; ihji Po'wataniamea ahpo paaeriao, ahpo ijinuwachitia uuriamepua Riosichio; ihji paajutetiamea, yoorewa iyoriwa tewaniamekapua.

15 ’Neeroi ne'neroi aamo tetewariaa, pu'ka oowitiame suwepori ihsiame ahjachi yasariaa, yooma weeechi ti'tijoeripua; ki ookapi ti'tijoeri, yooma ihta naeri ye'yenieme, yooma ye'kari ti'tijoeri.

16 Puuu oosa mariki aawa aamo tetewariaa iinyati ahjarichio, nekumemeripua pu'ka oowitiamechio, suwepori ihsiameo. Pu'ka oowitiame na'ara yoramapua ahkasi piineri toaka, poiyáme; pu'ka sa'parao ko'komeripua; pu'ka sa'para itipikameo, kosimeripua.

17 Riosia, pu'ka oosa mariki pawesinoi iinyati aawara ya'yawichio, wa'atiame noonoitekame enemapua, pu'ka ya'yawichio ahpo katewesaopua, te'ta utewari

kiamichiopua pu'ka iinyati pawesinoio, ahkasi yooma ikiyachisiopua pu'ka ahpo iintomia no'o tetewiteriao.
18 Puuu oowitiame aamo tetewariaa, ki nu'uti mochiwari puuua, yomachiami paanieka kahtiame ihcheka, yomachi chuhkeka kahtiame ahpo tísia ki kaaweruma ihsiao, yomachi ya'yawichituniachiamiopua, yomatiame wehjoarichiopua.

18

Wawironia muuwari wichiparia

1 Neipa i'kao neee Waania, piirechi Riosi ku'iwari tetewakania, tewekachi o'inia tekiyame. Puuua ki teesa tiiame iinuemekapua ahpo nuuramiao; oowera tisiwa tajitoapua uutapatoka, weeeai pukaeo, kawiyame uutapasipakapua.
2 Weeechi tekisaopua, weeru sisinakao chaachakapua:
—¡Wichiparu tisiwa weruma Wawironiáapa! ¡Wichiparu tisiwa weruma Wawironiáaapa! ¡Puuu weruma Wawironiaaa, re'remo ohjirachi enepare puuuapáaa, yooma ihta ki ka'karuma naayuri ohjirachi eneparepuaaa, oonori kaarira enepare puuuapáaa, yooma ihta oonorioipua tiaméee!
3 Wa'a ijikire ihjia, pu'ka suwepori oowitiame paatari iijikapapua, puuua pu'ka oowitiame erateriae, tetekupakapaopua, yomachiami weeechi mochikame ya'yawichi, yoomachi ihta ye'kari yawichituka mochitoameopua. Yooma chuhkewepakame puuua, pu'ka oowitiame suwepori mehtanariaeopua, yooma ihta ki ka'karuma a'chi tiame nokiwaeeo. Puuu yomachi weeechi mochikameaipua yooma itapiti nehjameai, tísia totomiwaeme enepare puuua, pu'ka itapiti tarinariapaopua, na'ataka toomi, tahpitika erakoapa puuua, yooma itapiti iinuenariapa, Riosikamera kaawe e'remitiooipua.
4 Piirechi sisinachachapua te'pao, puuua cheechaniapua:
—Pukaepa eemea no'o ijinuwaa, puuyamitiapua pukachio, ki aamo chewipamichiopua, pu'ka ki ka'karuma nokiwaopua, tatakori nokiwaopua, pu'ka ihta a'chi tiame tísia aiwariopua, ki amochi wichimichiopua.
5 Pu'ka suwepori oowitiamewichioo, ki teesa teeremerapua pu'kawichioo, Riosi te'ta kokosariopua. Ihjia, ki waapisi tatakorikame puuuapa, ahkasi tewekachi asina puuuapa, chuurawi tatakoririaopua. Apoe Riosia, tetewakamepua pu'kaopua.
6 Puuu oowitiamea, epeche yoraniame nahkipua puuua, apoekamera epeche kianiameopua paatario, epeche te'ta utewaeme paatari, epeche te'ta oosa simiyame utewaeme, tuumika epeche yorapuapua pu'kao.
7 Wa'achita aiwatepuapua pu'kao, pu'kao ahpo iintoriachitia. Ahpo ki ku'ita paarasateka yasariachitia, wa'achitia aiwatepuapua pu'kao, kehkisa. Ihji oowitiamea e'raka kahtipua: “Yawichi oowitiame neeea, ki aiwame neeea, kuunara mukukamechitiaopua. Ka'chitia taawechi yuuwesiameai neeea.”
8 Pukaepa pukachi oowitiamechio, seenepi simikame yooma ihta kokosari enamapua ahjachio. Ahjachi enamapua toore aiwari, naarakowa, yoomá ihta aiwaniame tiame. Ihjia wa'a ikisaa, kosipuamepua. Wa'a iintoma Riosia, Apoekapa puuua, te'ta Paamiraa, yooma aampa tiiamekapa puuua, utewariraa.
9 Yooma ya'yawichi ki iyorika mochikamea Riosio, pu'ka suwepori oowitiame te'terewa nokakamea, “Áiii” chaachapama puuua, ki teesa yuuwesika, naarakomapua. “Tísia kaawe te'tiai teemea”, chaachapamapua ahpoo, pu'ka oowitiame tajenaria moorewara ne'nekaopua.
10 Ihji ya'yawichia waikao, eeyowa e'erapakaopua pu'ka na'i tajenario, mehkache enetoma puuua, ki chewinariapaopua pu'ka na'ieo. Chaachapamapua:
—¡Áiii, áiii, muuua te'ta werumakaimua mochiwari! ¡Tahpitika ikina muuua Wawironi! ¡Tahpitika tiiamekaimua natekarirao! ¡Ikanati saipani muuua!

11 Yooma ihta nehjame tariwachio, tísia yuuwesimapua ehpeo, naarakomapua
ki'tiopa aaata tarimerio,
12 itapiti o'roo, parata o'roo, tehte nateyameopua, perera peeniatiwaopua, riino
wisasorioi, pupura pa'wisame wisasorioi, pupura pa'wisame wisasorioi, sehtaname
wisasorioi, seera wisasori, yooma ihta ma're taparasi peeniajutiameoi, marajiri o'rooi,
yooma ihta netetiame kuuu nateyamee, oronse meetarioi, sisiokioi, maramo e'peoi,
13 kaaneraoi ihtapaniameo, yooma ihta kooame yahcheniameoi ujurewao, moomori
cho'ioi, miira sewajuyaoi, ihtaoi peeniajuwa sewajuyaoi, wiinooi, soowioi, aarinaoi,
tiirikooi, wakasioi, po'waoi, kaawaioi, kaarooi, ti'tijoeri nehjiwameoi.
14 Puuu ne'neka ajakamea, chaachapatarepua pu'ka tísia weruma muuwario:

—¡Muuua, yooma wewekakamemua itapiti te'ta ta'yame taakeriao, aamoo tisiwa
aamo pu'sereriao, pukaeomua tisiwa peenia e'raka yasariao! Yooma itapiti
nateyameopua aamo pu'sereriaa, yoomá wewekare puuua. ¡Ki seena aampa
teteipuame muuua, pu'ka aamo paarasariaa!
15 Yooma i'ka itapiti nehjiwari yooramea, pu'ka oowitiamechi te'ta toomituri
enepakamea, mehka ajaka itipima puuua, pu'ka aiwa majakaopua. Naarakoma
puuua, ki teesa ka'chi ikime erakoapa.
16 Puuua chaachapamapua naarakokao:

—¡Áiii muuua mochiwari! Te'ta nateyame tiiai muuua, tisiwa peeniatiamekai
muuua, wisasoriwao muuua, apoche riinokai muuua, pupura apochekai muuua,
apoche sehtanamee yo'kiwa, o'ro apoche peenia tiame teeweekai muuua, yooma tehte
peenia te'tiameeo peeniatatiameai, perera o'ro peeniatatiamekai, yooma saiparu
muuua.
17 ¡Yooma aamo ki teesa paarasateriaa, ikanati kihta itipiru muuua!

Yooma pawekakerachi kapitairaa, yooma pawekakerachi e'enakamea, yooma
pawekakerachi tekipanamea tiame, mehka o'inia ne'nekao,
18 pu'ka Wawironi weruma mochiwario, moorewatere po'yamekopua pu'kao
tajenakao, chaachapakapua ki ku'ita siinakokao:

—¿Iintukame ohjoare i'ka wehjoarichio, i'ka te'ta weruma mochiwarichitiaopua,
epeche tísia weruma paarasari teerekamea?
19 Wa'a chaachapakaopua, tísia yuuwesikao, weeee ahpo mosowiapua naarakokao,
eee chaachapapua:

—¡Áiii, áiii, weruma mochiwariaaa! Tesiwa ikina puuua. Yooma pawekakera
puhkuemeo, ki teesa toomitupariachiopua, ¡ikanati wehchi yasipanipua saipakao!
20 Waikao Riosi ku'iwaria chiiapua:

—¡Eemea tewekachi mochikamea, kaawe erakoka eemea! ¡Weeechi mochikamea
tiamea, peenia erakomitia eemea, yooma Riosi ijinuwarakapao, Eesusi ajawariaa
tiame, yooma ehkoriami Riosi nayewatukamea tiame, peenia erakoka eemea, i'ka
Riosi iintoriao, aamowichio iintoriopapua, i'ka werumari muuwario, te'ta weruma
kokosari saaeteka kokosariopa!
21 Waikao, piirechi Riosi ku'iwari tísia u'wamea, weruma tehte apechunakaopua
moorino matasuraka tiiameo, neerochi ipakapua pu'kao. Wa'a iintosaopua chiiapua:

—Wa'a yooraka ipapuame, te'ta werumara Wawironiaai, tísia e'raka yoojoraka, kai
waapisi akipamichiopua pa'wechi piwitewikaopua, ki oosa teteipuawichiopua pu'kao,
wa'asio.
22 Pu'ka cheesaapua, chaanekapua Wawironiao:

—Muuu Wawironiaa, kiisi inamupuame muuuapa amochio, a'rapa cheeteni-
ameopua, pakapuchera cheeteniameoipua, kusupucha turuwa cheeteniameoi, ih-
taoi cheeteniame sooniai; aaataoi ihta neteyameoipua; ahjachi tusuniameoi ki
inamupuamepua wa'asi, seenampa.

23 Ta'pe tahjeraai, ki uutapamapua wa'asi amochio; nenewiwaai ki iintumeripua amochio wa'asi. Wa'a teeremeri muuu Wawironiaa, te'ta weeweruma nehjame aamo wisikueriopa, aamo te'ta tomiwaetameopua.
24 Puuu Riosi ku'iwari tísia u'wamea, cheekapua tiameo:
—Wa'a ikimeripua puuu weruma Wawironia mochiwaria, pukachi wa'a ko'itiamekopapua, te'ta weeweruma nayewaturaopua, yooma wahjachi tiame Riosi ijinuwarao, wahjachi ti'tijoeri yomatiame i'ka wehjoarichio, ko'iretiamewichioopua tiame.

19

1 Neipa i'kao, ki ookapi ahka chaachapaniame tewekachio. Puuua chaachapachaniapua:
¡Aamoo taamo Riosio, cheriwema aamo ki'yame teemea,
aamoo taamo newipatekamewichioopua;
Aamoopua taamo Riosio, ki teesa tiame tisiwari iinuemeopua;
Aamoopua taamo Riosio, tísia utewariemeopua!
2 Kaaweruma chaachapame teemea pukachio,
kaawe iintoriopua Riosia,
pu'ka te'ta oowitiame suwepori iintokame kokosariopapua,
pu'ka oowitiameo, yomatiame weeechi mochikame ahpo suwepori ihsiriae na'atariopa.
Riosia, wa'a yooraka natetetеrepua pu'ka oowitiameo,
kokosakao, ahpo na'nayewatura ko'yariopa,
ahpo te'ta ka'karuma tuuyewari nayewaturaopua.
3 Tewekachi o'iniao eenechi siinakokao, chaachapachaniapua:
—¡Cheriwema, tisiwa kaawerumari Riosi! Weruma Wawironia mochiwaria, puuu apoe suwepori ihsikame oowitiamea, morika itipiamepua wa'ao, ahkasi ki wahjiame taawechisi, wa'a teeremeripua morokao.
4 Puuu piire weerewa aampa naao o'ochetiamea, puuu naao ahjaria tiamea, Riosi yasirachi norikame chopokorieka ajapakapua, chaachapaka:
—¡Eje'e muuua, kaawe iintore muuua! ¡Cheriwema ehpeo, pu'ka aamo iintoriawichio!
5 Ehjepao, Riosi yasirachi o'iniao, aaata te'ta Riosi ku'iwaria, eee cheechaniapua yomatiame wa'a chaachapachaniameo:
Ehpeo eemea, ka'karuma nayewamitiapua,
te'ta taamo Riosio, yooma eeme Riosiwichio nokisiameraa;
yooma eeme, weeweruma te'tereka teereka mochitoamea,
yooma eeme ki weeweruma te'tereka mochitoamea tiame,
yooma te'ta weruma iyoriwa ijinuwaemeapua Riosichio.

Po'wa teewataniame neewiwa pahko

6 Waikao inamukane, tahpitika chaachapaniame ti'tijoeri, kai ku'ita chiiame chaachapachaniapua, kai ku'ita wichiyamechitia neeroi, kai muenati te'ochaniamechitia toomari. Puuuaio Riosi yasirachi kahtiameo, kai ku'ita eee chaachapachaniapua:
¡Tísia kaawe erakotaria pukachio,
Riosi taamo te'ta Paamirawachioo,
ehpeo pu'kao, apoechekamera te'ta yawichikopapua,
yomatiame pu'ka Apoeo te'ta aampa utewarie tiiamekopapuao!
7 ¡Kaawe erakoka kaaweruma nayewetariapua pu'kao,
kaawe eratekaopua pu'ka Apoeoo,

pu'ka Po'wachitia uuniame
tewekachi kahtiame taamo Noono Riosieo,
asikopa pu'kao ahpo neewiwachitia taawechio,
yomatiame apochi paparakamechio!
¡Yomatiame Eesusichi paparamea, tísia peeniatatiame kahtiame puuuapa,
aaata oowitiame neewimerichitiao!
8 Puuu yomatiame Eesusi ahjama neewimerichitia te'teriamea,
apoche riino wisasori tísia nateyame reesisetiame, chuhchetiame mochikame puuuapa.
Puuu wisasori tohsanamea, Riosi piipateria puuua, ahpo ka'karuma yorakeka mochitoria.
9 Waikao Riosi ku'iwaria no'o chaanekapua:
—Iyotemitia i'kao: “Pu'ka Po'wa teewataniame neewiachi paajutetiamea, tísia ta'iria nokimeripua wa'a kaawe erakowa pahkotaniachiopua, ahpo pirena mochitopua katewetiameopua ahkasi ki wahjiame taawechisi.”
Wa'a cheesaapa, no'o chaanekapua:
—Ihji naawesari Riosi chiiaa, ki teesa pichiwari puuua.
10 Waikao neeea, chopokorieka weripekai neeea Riosi ku'iwario. Nape puuua, no'o chaanekapua:
—Ka'i no'oo, ka'te wa'a iintomua; amochika tiame neeeai Riosiwichio. Pu'ka ihsiweka kahtiame neeeai, wahjachitia tiame, aamo poponichitia, Eesusi nayewaria pichikekamechitia. Riosiche chopokorieka weripepapua.
Eesusi cheeriaa, Riosi Riosiwarichi eename puuua, ahpo ehkoriami nayewaturiachi, nayewaria.

Kaawai tohsaname yaasetoame

11 Waikao tewekachio, kawipakapua te'pao wahjokamechitia. Wa'a kawipakachio, kaawai tohsaname chuhkuapua, yaaseka kahtiamea pukachio, Ki Se'wika Ihsiame tewaniamekapua teewaraa, Pichiwari tewaniamekapua tiame; nasiwamia machenasaapua, riisaka simiyame nasiwamekapua.
12 Ihji puusiraa, na'i tajenakameka tiiamekapua; moochio, ki ookapi yachatoamekapua, yawichi mosokira. Ihjia, ahpo tiiara iyotetiame i'toapua tiame, teewatewarachitia, aawataai ki machiya pu'kao, Apoeche.
13 Ihji ampawakiraraa, eerae saampatetiamekapua. Ihji teewaraa, Riosi Naera, tewatiamerakapua.
14 Tewekachi so'sontarowa ahjama nokisiamea, pukamina nokisiapua, riino wisasori ampawakira chuchatoamekapua, ki teesa totosáname piipakame, puuua ahjachi nokisiao, kaawai totosánamechikapua.
15 Kawachi yaaseka kahtiamea, tepekuma machenamekapua chu'wachio, nasiwari maacheta, tisiwa yoorame, ahjae nasiwamerika puuua. Ahpo seepurawao, ahpo teeretere teeremerikapua pu'kao, sisioki kuhsie iintomerikapua, tisiwa aiwari saaetekapua pu'kao; ahpo seepurawao, maaji sonaka yoojoramiapua pu'kao, pihtunakao, maaji ihpoporowamechitiaopua, pu'ka te'ta Riosi utewariemeopua, nekarewa ahjachi iintokaopua.
16 Ampawakirachi kaichio, iyotetiamekapua, “Ya'yawichio, Te'ta Yawichi; pa'pamirao, Te'ta Paamira”, chiiamekapua.
17 Waikao aaata Riosi ku'iwari tetewakania, taaachi weeriame. Wa'a werikaopua sisinakao, yooma paaekapua oonorio, te'pa kunuriameopua eekachi, eee cheeka:
—E'ena eemea, te'ta weruma Riosie ko'kotewa, ko'kopuachi,
18 yooma ihta wahjipakame sa'para ko'komichioopua: ya'yawichi sa'para, kapitai sa'para, ti'tijoe tísia natekari te'teriame sa'para, kaawai sa'para, kaawai ya'yaseto

sa'para, yooma ihta ti'tijoeri sa'para tiame: weeweruma teere te'teriame, nu'nunti teerewa te'teriame tiame, tehki pa'pamiratoameopua sa'para, wa'a ikisaopua tiameo, tekipanatewa tiame sa'para.

19 Waikao tetewakane, pu'ka wehtere o'inia machenakameopua wehtejurio. Waikao yooma weeechi ya'yawichia, ahpo soontaro ahjamaopua, wehtejuri ahjama, pirenatukapua nasiwamia. Ihjia, pirena nasiwamerikapua, pu'ka kaawai tohsanamechi kahtiame puipamerikapua, nasiwaka.

20 Waikao, puuu kaawai tohsanamechi yasitoamea, pu'ka wehtejuriopua, pu'ka wihtuki naewatuameopua tiameo, chapikapua pu'kao. I'ka wihtuki naewatuameopua, Apoe iintoriopua pu'kao, pu'ka wehtejuri utewarie peenia ihsikaopua, puuua pukae peenia ihsiwae, ti'tijoeri wisikuekaopua. Ihji ihsiriopa tiameo, ahpo wehtejuri machitewara ti'tijoechi yahchekaopua, wehtejurika tiame netetetiamechi, paparatekaopua tiame. Pukaepa ihji ookaa, na'i pa'wechi ihpapatiapua waikao, tisiwa tahtamechi, aasujere tajenarichiopua.

21 Ihji soontarowaraa, yooma ko'itiapua, kaawaichi yasitoameeopua, ahpo chu'wachi merimachetaeopua. Waikaopua, yooma ihta oonoria, poposakapua pu'ka, wahjipakame sa'paraeopua.

20

Piie miiri paamupari

1 Pu'ka tetewisaapania, piirechi Riosi ku'iwari tekiyapua tewekachitepao. Sekachio kaarena makotoapua, piiripi ikichapura tiame, ki wahjiamesi wichiwachi yeetara, ahjae yeetapuniame.

2 Ihji Riosi ku'iwaria, pu'ka raakoniopua, eee kehki teewaemeo, ehkoriami Siinoio, riaorósio, Satanasi teewaemeopua tiameo, chapika purisa, kai waapi ki wahjiamesi wichiwachi ipakapua. Ihji raakoni wa'a ipatiamea, piie miiri paaumpari wa'a yasimerikapua, kaarenae o'yetiame.

3 Waikao, ikicheka yeetepakapua pu'kao, ki machenamichioopua wa'ao, aaataoi wehjoarichi mochikameo wisikuemia, ahkasi piie miiri paamuparisi u'matoachisi. Wa'ao piire miiri paamutesaopua o'yaekao, puhjemerikapua eenechio ku'itapio, Riosi ku'itapi.

4 Waikao, ya'yawichi mo'mochira tetewakania. Wa'a pukachio, wa'a mochikapua yooma kiatiameapua, aaata katewemichioopua. Pu'ka tetewisaa, wahjipakame tetewakania waikao. Puuua, Riosie Weratiame pichiwatakameapua, Apoeo, Riosi Naerako tuukamekapua. Ihjia, ki pawesinoi iinyatichi paparakamekapua, naatichioi, pu'ka iinyati pawesinoi tiiamechi netetiamechioi; iinyati pawesinoi machitewaraoi, ki ahpo toakamekapua, ahpo yahchepuawichioo, ahpo koataopua sekachioi. Ihjia eenechi oijenakamea, piie miiri paaumpari mochimiapua, Riosie Weratiame ahjamaopua.

5 Ihji oijenawaa, pahcha simiyamekapua, oijenaniame. Wahjachi ki Riosichi wahjipakamea, ki oijenamiapua pehjio. Neipa oijenamiapua eenechio, ahkasi piie miiri paamupari u'matosopa.

6 ¿Achipusa peenia tiiamejuarepu, pahcha simiyame oijenapuachi oijenaniameapua, yooma tatakori piipatetiame kaawe erakoameopua, kihta seewiapa teemea taamo poanachi uhjurapuaopua Riosieo, oosa simiyamechi mukiyamechitia? Teemea tísia kaawe erakomeripua Riosichi, Riosi neesetowatere mochitoamekapa Riosie Weratiametere tiame; pu'ka ahjama nokisikaopua yawichitukao, piie miiri paaumpari simiyame, pu'kao pu'kache yorakeka ku'isika.

7 Piie miiri paaumpariopua u'matosoopua waanamio, eenechi puhjepuameapua Satanasia, ku'itapio.

8 Eenechi puhjetiaapua, eenechi machenamerikapua waikao, yooma
wisikuemiaopua, yoomá weeechi ti'tijoeri. Yooma puuu Satanasi wisikueria,
yomatiame i'ka weeechi e'enameripua, i'ka weee Koojo kawiyanachisi yomatiame,
ahkasi i'ka weee Maakojo tetuyachisi. Pu'kao Satanasia, ahpo nasiwamiawichio,
soontarotameripua, nape yomatiame weeechi ki ookápi enemeripua, pa'wé
seeterachitia kehki.
9 I'kao tetewakania, yomatiame weeechi weerechisi nokiriameopua. Puuua,
norikame noorepakapua pu'ka, muuwari Riosi te'ta nakiyaopua, mochiwario; nape
na'ia i'kao, tewekachi o'inia eenakaopua, yooma ko'yakapua pu'kao, kosoka.
10 Puuu Satanasi wisikuekamea noonoimichioo, na'ichi ipatiapua waikao tiame,
pu'ka wiwisituri nayewaturao, pu'ka iinyati ahjariopua tiame, ihpapatiachiopua, na'i
pa'we tajayachiopua. Wa'a yasimiapua wa'asi, yooma taawechi aiwaniachiopua,
tukaoopua, taawechiopua tiame. Ki seenáá aampasi aiwaka yasitomiapa wa'asi.

Weruma te'ta kateweri, te'ta tohsaname yasirachi

11 Waikao, wéruma yawichi yasira tetewakania, tohsáname, wa'a yasirachi
yasipame tetewakania aaata. I'ka tetewakaopua, yoomá ujumakapua, weeechi
ohjoemea, tewekachi ohjoemea tiame, ki wa'a mochime tiiamekapa puuua, pu'ka
tetewachio.
12 Wa'a ikisaopua, puuu weeechi wahjipakamea, pu'ka yawichi ne'niachi, ajakapua,
yooma weeweruma te'terewaemeapua, nu'nunti te'terewaemeapua tiame. Waikao,
ooka i'iyotape wahjonatiapua, piiripi puuu ooka iyotapea Ahjaniame Iyotapekapua,
yooma ki wahjiamesi ahjameri toatiachi teewara. Piire iyotapechio, yooma wa'a
toatiame maaniapua teewaraa, ki wahjiamesi ahjari uumeria. Yooma aaataai
wahjipakamea, pu'ka ooka i'iyotapechi chiiae ihta noonowiria, pukae katewetiapua
Riosieo.
13 Yooma pa'wechi wahjipakamea, weeechi wahjipakamea tiame, pirena kateweti-
apua Riosie, ihtana kaawe noonowiriaeopua ahpo kaaweruma tuuyewarieopua.
14 Waikao wahjiparia, wahjipakame mochiriachiopua tiame, na'ie kosotiapua
Riosieo, na'i pa'we tajenarichi. Puuu pa'we na'ichi ihpapaniamea, oosa simiyame
mukiwamekapua wa'asi, ki oosa aampa Riosi ahjama yasipuame.
15 Yooma aaata pu'ka ahjari iyotaperichi ki'tiameopua teewarao, wa'achi ih-
papatiapua tiame, pu'ka na'i pa'we tajayamechi, ki wahjiamesi ki Riosi ahjama
mochimerikapua.

21

Teweka weemera; weemera weee tiame

1 Yooma pu'ka ikitiame u'matosóópua, weemera teweka tetewakania waikao,
weemera weee tiame; puuu pahcha simiyame tewekaa, puuu pahcha simiyame
weeeapua tiamea, wa'a ikisa puuu pa'we pahcha simiyameapua tiamea, ki'tiapua
wa'asi; yoomá pahcha simiyame iintuamea, u'matokapua wa'asi.
2 Waikao wa'a weemera tewekachio, Te'ta Piipakame Muuwari, tetewakania
waikao, Weemera Eerusareni. Puuu Weemera Eerusarenia, tewekachi o'inia tekiya-
pua, Riosi kahtiachi o'inia. Tisiwa peenia teetoapua, oowitiame neewimerichitia.
3 Waikao inamukania wa'ao, ki ku'ita siinachaniame, pu'ka Riosi yasirachi
o'iniaopua:
—Riosia, yomatiame weeechi ti'tijoeekachi kahtiame puuuapa wa'asi. Ti'tijoeria
Riosi mochiwari enemeripua, Apoe Riosia pu'ka ti'tijoeri mochiwari, Riosiwara
enemeripua.
4 Nape Riosia, ke'chuo muioi ahjama mochipuachio, wakipatemapua o'kewarao,
pu'ka ti'tijoerio, kiteremiopua wa'ao, yuuwesirio, naarakorioi, kokosa saaeniameoi,

wahjipaniameoi; wa'a ikisa yooma ihta iintukame oochetiame ahjarichio, pu'kao
yoomá u'matoriopua wa'asio.
5 Waikao, yawichi yasirachi kahtiamea, Riosi Apoea, chaachakapua:
—Nee, yooma weemera netekame neeea.
Chiiapua tiame:
—Iyotepuapua i'kao, pichiwari simiyame ihjia, ki se'wi wichiyame.
6 No'o chaanekapua tiame:
—Yooma kuuweparu neeeapa. Neeepua, o'icharia, kajuyachiopua tiaméo, aapini
o'inia yu'usisio. Weeechi mochikameo, pa'paramuameo, ki natekachi nerojitemania,
ahjaniame paichi neeroie.
7 Aaata ka'karumachi newitokamea, no'o taana enemapua; neeea, noonora
enemapua pu'kao, Apoe Riosi.
8 Nape ki ahpo pujime erakoamea ki ka'karuma nokiwao, ki ahjachi erakoamea
noochi ahpo Riosichio, te'ta ki kaawerumachio enepakamea, tijoe ko'yamea, suwepori
yooramea, susukituamea, ihtaoi riosiemea, wi'wisitua, yooma puuua, na'i pa'wechi
ihpapapuame puuua, pa'we tajenarieme po'yachi. Puuu pa'wechi ihpapaniamea,
puuukamera "te'ta mukiwamera" tewaniamekapua, ki wahjiamesi se'wi mochini-
amekapapua Riosichio.

Weemera Eerusareni

9 Waikao wa'a eenakapua, piiripi puuu oowisani Riosi ku'iwaria, pehtorichi oowaka
ajakamea, pukachiopua, aiwari iinueriamea. Puuua no'o chaanekapua:
—Eenakóómua wa'ana. Aamo ne'netemane, pu'ka oowitiame Po'wa teewataniame
ahjama neewikameo.
10 Waikaopu Riosi ku'iwaria, kai waapi weeriame kaawichi no'o i'tokapua. Wa'a
o'inia no'o ne'netiaopua, Riosi piipateria muuwarikapua, weemera Eerusareni
tewaniame. Puuu weemera Eerusarenia, tewekachi o'inia tekiyapua, Riosi kahtiachi
o'inia,
11 tahpitika teetoapua tajitokao, Riosi tisiwarieopua, tiiari. Ihji muuwari mochi-
waria, tatapara teetoapua, tísia nateyame tehtee peeniatatiameopua. Ihji mochi-
waria, kawiyamekapua, kiisi kihta a'chi tiiaeme, tehte ahpe kawiyamechitaopua.
12 Puuu muuwari mochiwariopua, kai waapisi weeriame, ko'raemekapua
norikameo, oosa mariki aampa ooka muiraemekapua. Wa'a mu'muirachio, oosa
mariki aampa ooka ajakapua Riosi ku'iwari, yooma pipiripi muirachiopua. Yooma
pipiripi muirachiopua, wa'a iyotetiamekapua, yooma pipiripi puuu oosa mariki
aampa ooka i'isaeri tetejimari teewaraopua.
13 Cherayachiminao, paikakapua muira; kawiyamina wehjoarichiopua tiameo,
paika muirakapua; wehjoari tekiyaminao, paikachikapua wa'aoi muiwachio; ariy-
atuminao, paikachikapua wa'a muiraa.
14 Puuu muuwari mochiwari ko'reraa, oosa mariki aampa ooka chokitetiamekapua;
pu'ka chohkirachi pipiripichio, wa'a iyotetiamekapua teewarao, puuu oosa mariki
aampa ooka Po'wa teewataniame ajawariaa.
15 Puuu no'o ne'neteka naewekamea, o'ro kuhsi makotoapua, ahjae ihtetamiapua
mochiwario, yooma muirachiopua tiame, yooma sa'mi ko'reopua tiameo.
16 Puuu muuwari mochiwaria, naao ihkiamekapua, wa'achi kekenuame. Pu'ka
muuwari mochiwario, ooka miiri aampa ooka siento matoka, ihtetakapua keneku-
mao; wa'achitia ihtetakapua weereo, oowepoteopua tiame.
17 Ihji ko'reraa, paika weerewa aampa mariki matoka puuyakapua, te'pasi
weeriameopua, Riosi ku'iwari i'toaopua ihtetaeo, wa'achi kehki ihtetameapua, tijoe
ihtetaeo.

18 Puuu ko'rea, ahpe tehte nateyamee netetiamekapua; puuu muuwari mochiwaria,
apoche o'roapua, kiisi a'chitiame iinuwaeme, ihtao.
19 Yooma puuu ko're maaniame nawateraa, yooma ihta tehte peenia te'tiamee,
peeniatatiamekapua: piiripichi simiyamea, ahpe tehte; ookachi simiyamea, saajiro;
paikachi simiyamea, ákata tehte; naaochi simiyamea, esmeráta;
20 marikichi simiyamea, onise tehte; puhsanichi simiyamea, konarina; oowisanichi
simiyamea, kirisorito; osanaochi simiyamea, weeriro; watanichi simiyamea, toopa-
sio; oosa marikichi simiyamea, kirisopasa; oosa mariki aampa piiripichi simiyamea,
aasinto; oosa marikichi ookachi simiyamea, amatihta.
21 Yooma puuu oosa mariki aampa ooka muiraa, o'ro perera netetiamekapua;
yooma pipiripi muiraa, pipiripi perera iinuekapua. Te'ta muirachi pooea, apoche
o'roapua, kiisikioiopua a'chitiameo.
22 Tiopaa, Riosi iyoriwachio, ki'tiamekapua wa'ao, Apoe yooma Paamirao wa'a
kahtiopa, wa'achi kahtiamekoopua tiameo, puuu Paamira Po'wa teewataniameopua.
23 Wa'a muuwari mochiwaria, ki nakiyachikapua taaa tajenariopua, meechaoipua,
Apoe Riosi tisiwarira taajenamerikapua wa'ao; Po'wa teewataniamea, ahjachi
tahjeraapua ahjae tahjeniame.
24 Yomatiame pu'ka wehjoarichio, yooma ihta ti'tijoerio, pu'ka tahjeraechi
ohjomeripua. Ihjia, yooma ya'yawichiraa, Riosi kahtiachi e'enamapua, ahpo weruma
iintowa, te'tereparia Riosio, i'yetokaopua, ahpo iyoriwaopua Riosio, Riosi kaawe
e'remiaopua, cheriwema kiamiaopua tiameo.
25 Wa'a yomachi mu'muirachio, wahjoame werimeripua a'chi keenakooipua taawe;
tukawaria kiteremeripua wa'ao.
26 Yomatiame wehjoarichi ohjoemea, yooma ihta ti'tijoeri tijoetukameai, wa'a
e'enamapua Riosi kahtiachio te'ta muuwarichio, ahpo ka'karuma erakoa, chaacha-
pamia Riosio, Riosi iintoriaopua.
27 Nape aaata a'chitiamea ki ka'karumao, ki muimeripua wa'ao, aaata te'ta
na'ara nokayamea; aaataai, oowera Riosi pichikiameka nokayamea. Wa'ao, Po'wa
teewataniame ahpo ahjari iyotaperichiche to'waria teewara, muimeripua wa'ao.

22

1 Yooma pu'ka no'o tetewitesaopua, naati no'o tetewitekapua waikao, piiripi aaki.
Ihji aakia, kawiyame neeroikapua, ki teesa kawiyame. Ihji aakia, Riosi yasirachi o'inia
pajenamekapua, wa'a Po'wa teewataniame kahtiachi tiame.
2 Ihji aakia, te'ta Riosi muuwari mochiwachi, naasipami po'yapua, te'ta naasipa
pooechiami yeenapua. Pu'ka aakichiopua, nenekuo, kuuu ahjari ajakapua, senepi
mechachi taakiame. Ihji kuuu saawaraa, yooma mochiwari ka'karuma mochipuami-
chio i'yowapuamekapua.
3 Ihtaoi kiteremerapua wa'ao a'chitiamea, Riosiche yasimapua wa'ao, Apoe
Po'wa teewataniameopua tiame. Riosi tekipaneka mochikamea, ahjachi paparaka
mochimeripua iyorikao.
4 Riosio puuua, nanarira tetewika mochimeripua, ahpo koata yachatomerapua,
Riosi teewarao.
5 Kiterema tukawaria wa'ao; wa'a mochikamea, ki tesiwa erakomapua tahjerawi-
chioopua, taaa taajenarioipua, Apoe Paamira enemapua, taajenaria. Ihji ahjamao,
ahkasi ki seena aampasi ahjaka, mochimerapua.

Eesusi Riosie Weratiame eenaria, waapi teetonapa

6 Waikao Riosi ku'iwaria no'o chaanekapua:
—Ihji naawesaria te'ta pichiwari simiyamepua, te'ta ahjachi erakopuame tiiame.
Apoe Paamiraa, Apoe ihsikamekapua, ahpo naewaturachi nayewakaopua, Apoe

uhjurakamepua tiameo, i'ka ahpo ku'iwarioi ahpo yorakeka mochikameopua, aamo tetewitemichioopua.

7 Neee Eesusi tewekachi o'inia no'o ku'iwari aamo uhjuriamea, yooma weeechi mochikameo, chaanenania:

—Ku'we enamiite neeea, wa'a weeechi aamo mochikachio. I'ka iyotaperi chiia e'weka yasitokamea, tísia kaawe siimeripua, tísia kaawe erameripua.

8 Yooma i'ka tetewikamea, inamukamea tiameo, neeepua Waani. Waikaonia, chopokorieka weripakainia, yoorewewa iintokaopua pu'kao.

9 Nape ihjia no'o chaanekapua:

—Ka'te yoorewi no'oo, Riosiwichio ihsiwiame neeeai aamochitia, aamo poponichitiaopua, Riosi naewatukame, yooma i'ka iyoteri neesetoka mochitoamechitia tiame. Riosikamera chopokorieka weripapuapua.

10 No'o chaanekapua tiame:

—Ka'te oowera iinuemitiapua i'ka iyoteri chiiaopua, ohso kaawe nayewemitiapua aaata. Ihji chiia, ki mehka teetoamepua ikimiachio.

11 Nape pahtekai ki nakikameopua i'ka iyoteri chiiao, wa'atia toipuapua pu'kao, ahpo ki ka'karuma yoorachiopua, ahpo ki kaaweruma tiia, na'naritomichiopua. Ka'karuma yooramea, ka'karumache ahpo yoora simitema puuua. Aaata te'ta iyoriamea Riosi, wa'apitia teetomeri puuua Riosi iyorikao.

12 Waikaonia eenechi Eesusi naewame inamukania, puuua eee cheechaniapua:

—Ku'we enamiitene wa'ao, yooma Riosichi te'teriameo, Riosichi te'teremia nuutewa i'toka, yooma pipiripiwichióópua, ahpo ihta kehkisa noonowiria kiapuameopua.

13 Neeepua, pahcha o'inia kahtiamea; neeepua tiame, neipa yasimeriapua pehji. Neeepua ke'chu ihtaoi ki'tioi, yasariameapa; kihta iintumerioipua wa'asio, wa'apitia iiweta yasitomeri neeea. Neeepua o'icharia, kajuraapua tiame; kihta kiterekame no'o pahchao, no'o neipaoi, kihta kiteremeripua.

14 Tísia kaawe siimerapua aaataa, aaata ahpo wisasori wichonarekamea, tísia kaawe siimerapua, puuua, reesisepuamekapapua, pu'ka ahjari kuuura taakewa, ko'komichioopua; reesisepuamepua tiameo, Riosi muuwarichi pakimichióópua.

15 Yooma na'araria Riosi muuwarichio, ma'chi itipimerapua itapiti yoorakamekapa, tukapachi ohjowa nokiwame, ihtaoi riosichitia uuyamea, suwepori nokayamea, tijoe ko'yamea, yooma puuu wisikuari yooraka pu'seriamea.

16 —Neee Eesusia, no'o uhjurawa uhjurakamenia, yooma ti'tiopachi ma'chitamichiopua, no'o tetewiteriao. Neeea apoe naatipua, ke'chu Raawitarukooi ahjaka yasitokame, nape wa'a tiiai neeea, te'ta Raawi tetejimarisiwachi, naawakamenia tijoetukao. Neeea, cheisoporika tiiame neeea amochio.

17 Riosi Riosiwari iinuemea, wa'api Po'wa teewataniamechi nenewikamechi te'teriamea, chaachapamepua pu'ka Po'wa teewataniameo:

—¡Yaapiti enamitia muuuapa, muuua Apoe taamo Paamiraaa!

Apoe yooma weeechi taamo Paamiraa, taamo chaanenapua weeechi mochikameo:

—Aaata paramusaa, noochi enapuapua, ahjaniame neeroi noochi pajename nerojimia. Neeea aamoo, kihta natekachi aamo nerojitemapua.

18 Neeea Waania te'ta pichiwa Riosie tetewitetiameapua i'kao, aamo chaanenane: I'ka iyotaperichi chiiao, ka'te epeche chanimitiapua aampachio; wa'a iintosaamua, epeche tisiwa aiwatepuame muuua, i'wa iyoterichio, wa'a chiiamekopua Riosio.

19 Aamo u'yesoo i'ka iyotaperichi chiiao, Riosiaipua aamo u'yemapua aamo ahpo ahjama yasipua nuuteka teewiaopua, ahpo ahjama mochipuachi taakia ko'kopuameopua, te'ta kuuu ahjari taakewaraopua; wa'ao, ka'chitia taawechi pakime teeremeri muuua, Riosi te'ta muuwari mochiwari piiparichiopua.

20 Ihji i'ka pichiwako tuuyamea, Apoe te'ta Riosie Weratiamepua, eee chaanipua:

—Eje'e. Enamache neeea wa'ao, ku'we simiyachio.
Wee, wa'a ikimitia naaju, Apoe taamo Paamira Eesusia.
21 Amochi Riosie piipatetiameo, Apoe taamo Paamira Eesusio, apoe Riosie Weratiameopua, amochi teetojeraninia ahpo kaawerumari tiiariwaopua. Wa'a teerejerame neeea.
I'wasi kajuyamenia cheekao, yomatiame Riosie Weratiamee no'o tetewitetiamea. Cheriwema, wa'asipua.